

Dzam Wedeye

Meray New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Mata.....	4
Yuhana	41
Yuhana	66
Yuhana	106
Məsler hay	135
Roma hay	171
1 Korinhte hay	189
2 Korinhte hay	206
Galat hay.....	217
Efez hay.....	224
Kolosi hay.....	231
Kolosi hay.....	236
1 Tesalonik hay.....	241
2 Tesalonik hay.....	245
1 Timote	248
2 Timote	253
Titus	257
Filimon.....	260
Hebrəe hay	262
Yakuba.....	275
1 Piyer.....	280
2 Piyer.....	286
1 Yuhana	290
2 Yuhana	295
3 Yuhana	296
Yuda.....	297
Məsine i Yuhana.....	299

Mata

Məfələkwe

Wu nakə Mata a watsa a derewel nakay aye na, anan: Yesu Kəriste neŋgeye ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a gwaɗ ma sləraweeye ka məndzibəra aye. Mbəlom a dazlay mərəhe ha wu nakə a gwaɗ ma vəlateye a Israyel ma Dzam Guram eye na, ta neŋgeye. Tə wa na Yesu mə walaŋ i Yahuda hay, kə ndza mə walaŋ tay dərmak. Kwa andza niye bəbay na, labara nakay ka təra hərwi Yahuda hay dekdek bay, hərwi ndo hay ka məndzibəra tebiye.

Mata kə pay gər a məwetse derewel ŋgay ka madədo ka madədo lele. A dazlay ta məwe i Yesu, madzəhube i Yesu a yam, ada tə masəpete nakə Fakalaw a səpat na Yesu aye. Kə watsa na məsler i Yesu, labara neheye a tsikawatay a ndo hay aye, matətike ada ta məmbəle tay ha ndo hay abəra ma dəvats.

Mata a ŋgəna ha matətike i Yesu wal wal zlam:

- 1) A da ha labara ma tsaholok (5-7).
- 2) Gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo ta məsler tay (10).
- 3) Dzeke i Bəy i Mbəlom (13).
- 4) Gawla i Yesu hay ta giye məsler na, kəkay (18).
- 5) Matətike ka gər i mandəve i məndzibəra tə məmaw i Yesu (24-25).

Bəba tətə i Yesu hay

Luka 3.23-38

1 Anan derewel i məzele i bəba tətə hay i Yesu Kəriste: Yesu Kəriste na, slala i Davit ada Davit na, slala i Abraham. Bəba tətə i Yesu hay na, anan: ² Abraham a lah məwe Izak. Izak a wa Zakob. Zakob a wa Yahuda ta malamar ŋgay hay. ³ Yahuda a wa Fares tə Zara, may tay na, Tamar. Fares a wa Hesron. Hesron a wa Aram. ⁴ Aram a wa Aminadab. Aminadab a wa Nason. Nason a wa Salmon. ⁵ Salmon a wa Booz, may i Booz na, Rahab. Booz a wa Obed, may i Obed na, Rut. Obed a wa Zese. ⁶ Zese a wa bəy Davit.

Davit a wa Salomon, may i Salomon na, ŋgwas i Uri. ⁷ Salomon a wa Robowam. Robowam a wa Abiya. Abiya a wa Asaf. ⁸ Asaf a wa Zozafat. Zozafat a wa Zoram. Zoram a wa Ozias. ⁹ Ozias a wa Yotam. Yotam a wa Akaz. Akaz a wa Ezekiyas. ¹⁰ Ezekiyas a wa Manase. Manase a wa Amon. Amon a wa Zoziyas. ¹¹ Zoziyas a wa Yekoniya ta malamar ŋgay hay. A wa tay ha na, ahəl nakə tə gəs tay beke eye hay a Babilon aye.

¹² Ma dəba eye nakə ti ye tay ha a Babilon aye na, Yekoniya a wa Salatiyel. Salatiyel a wa Zorobabel. ¹³ Zorobabel a wa Abihod. Abihod a wa Eliyakim. Eliyakim a wa Azor. ¹⁴ Azor a wa Sadok. Sadok a wa Akim. Akim a wa Eliyod. ¹⁵ Eliyod a wa Eleyazar. Eleyazar a wa Matan. Matan a wa Zakob. ¹⁶ Zakob a wa Yusufa tuk. Neŋgeye na, zal i Mari nakə a wa Yesu, tə zalay Kəriste aye.

¹⁷ A gəs abəra ka Abraham hus ka Davit na, slala kuro gər eye fad. Ada a gəs abəra ka Davit hus ahəl nakə tə gəs tay ha Israyel hay a Babilon aye na, slala kuro gər eye fad. Sa na, a gəs abəra ka məgəse tay ha Israyel hay a Babilon hus ka Kəriste na, slala kuro gər eye fad.

Məwe i Yesu

Luka 2.1-7

¹⁸ Anan ma kəkay nakə tə wa Yesu Kəriste aye. May ŋgay na, tə zalay Mari, neŋgeye mədel i Yusufa. Ane tuk na, ahəl nakə ta zla bo zuk bay aye na, kiye a yay a Mari ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋna eye. ¹⁹ Yusufa mədel ŋgay na, neŋgeye ndo i dedek kame i Mbəlom. A say məndəde horoy ka Mari kame i ndo hay bay. A dzala mə gər ŋgay məgəre ha mədel ŋgay ta məkal.

²⁰ Həlay nakə neŋgeye faya ma dzaliye andza niye na, gawla i Mbəlom a bəzay ha bo ma məsine, a gwaɗay: «Yusufa, slala i Davit, kâ dzədzar məzle mədel yak Mari bay. Hərwi kiye a yay a Mari na, ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋna eye. ²¹ Ma wiye wawa hasləka eye, ada nəkar ka zaley Yesu †, hərwi ma təmiye tay ha gwala ŋgay hay abəra mə mezeleme tay.»

²² Wu neheye tebiye tə ndislew na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduwer a tsik tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay aye mâ ge bo. A gwaɗ:

²³ «Anan dem nakə a sər zal zuk bay aye ma hutiyə wawa,

† Yesu na, andza məgwede Bəy Maduwer ma təmiye tay ha ndo hay.

ma wiye wawa haslaka eye,
ta zaleyey Emanuyel. †»

²⁴ Yusufa a pædeke abæra ka mændzehære na, a ge wu nakæ gawla i Mbælom a gwadæy ge aye. A zla na Mari andza ngwas ngay a gay ngay. ²⁵ Ane tuk na, ta dzapa zuk bay hus a pat nakæ Mari a wa na wawa haslaka eye. Ada Yusufa ma zaleyey na, Yesu.

Ndo matækay dære a wurzla hay ti ye ka tæv i Yesu

2 Tæ wa Yesu na, ma Betelehem ka dala i Yahuda, a hæløy nakæ Herod neŋgeye bæy bagwar eye aye. Ma dæba eye tæ wa na Yesu na, ndo matækay dære a wurzla hay ti yaw mæ bæzay, tæ ndislew a Zerozelem, ² ta tsætsah, tæ gwadæ: «Bæy i Yahuda hay nakæ tæ wa na anæke aye na, mænggay? Næmaa ngatay a wurzla ngay eye a tsaraw mæ bæzay ada næmaa yaw na, mædæslay ha gær.»

³ Bæy Herod a tsæne bazlam tay niye na, a kwasay gær haladzay tæ siye i ndo neheye ma Zerozelem aye tebiye. ⁴ A zalatay a bagwar i ndo neheye tæ vælaway wu a Mbælom aye ta ndo neheye tæ dzængawa bazlam i Mbælom mapala eye, a tsætsah fataya a gwadatay: «Tæ wa Kæriste na, mænggay?»

⁵ Ta mbæday faya, tæ gwadæy: «Tæ wa Kæriste na, ma Betelehem, ka dala i Yahuda. Hærwi ndo mæde ha bazlam i Mbælom a watsa, a gwadæ:

⁶ «Nækar Betelehem ka dala i Yahuda, nækar na, makætsa bo eye mæ walæŋ i gæma neheye ka dala i Yahuda aye bay.

Hærwi bæy nakæ ma tsækuriye tay ha Israyel ndo ga hay aye na,

ma deyeweyey abæra ma nækar. ††»

⁷ Yawa! Herod a zalatay a ndo matækay dære a wurzla hay ta mækal. A tsætsah fataya, a gwadatay: «Ka ngatamay a wurzla ngay eye a tsaraw na, a hæløy waray?»

⁸ Tsa na, a slær tay ha a Betelehem, a gwadatay: «Dum, pælum na wawa eye niye lele. Ka hutum na na, dumara dumerŋ ha hærwi ada neŋ dærmak nâ ye mædæslay ha gær.»

⁹ Ndo neheye tæ tsæne bazlam i bæy na, tæ hæl bo, ti ye. Ahæl nakæ faya ta diye na, tæ ngatay a wurzla nakæ a tsaraw mæ bæzay aye faya ma diye kame tay. A husa ka gær i gay nakæ wawa mæ dæma aye na, a lætse. ¹⁰ Tæ ngatay andza niye na, dærev tay a rah ta mængwese.

¹¹ Tæ fælækwa a gay, ti ye naha, tæ ngatay a wawa ta may ngay Mari. Ta dækway gurmets, tæ dæslay ha gær. Tsa na, tæ pæla ha wu tay hay, tæ væløy wu kæriye a wawa niye. Tæ væløy gura, wu andaya tæ zalay eŋseŋs[‡] ada ta mir^{††}. ¹² Ma dæba eye Mbælom a tsikatay ma mæ-sine, a gwadatay: «Kâ mbædum gær ta tæv i Herod sa bay.» Tæ tsæne andza niye na, tæ hæl bo, ti ye a gæma tay ta tsæved mekelerŋ eye.

† Andza mægweede: «Mbælom tæ nækway.» Zæba ka Ezay 7.14; 8.8, 10. †† Zæba ka Mise 5.2; 2 Samuyel 5.2. ‡ Eŋseŋs na, wu nakæ tæ fækawa hærwi mædæslay ha gær a Mbælom aye. †† Mir: Mal nakæ a ze huŋŋa lele aye. Tæ gawa ka mædahanŋ ada mâ ze bay.

Mede a Ezipt

¹³ Ahæl nakæ ndo matækay dære a wurzla hay ti ye wu tay na, gawla i Mbælom a yaw ka tæv i Yusufa ma mæ-sine. A gwadæy: «Lætse, zla na wawa ta may ngay, hwayum a Ezipt. Ndza mæ dæma hus a pat nakæ na gwadakeye maw aye, bæna Herod faya ma pæliye wawa nakay mækæde na.»

¹⁴ Yusufa a tsæne andza niye na, a lætse, a ye tay ha wawa ta may ngay a Ezipt ta hævæd. ¹⁵ Tæ ndza mæ dæma hus a pat nakæ Herod a mæt aye. Wu neheye tebiye na, hærwi ada wu nakæ Bæy Maduwerŋ a tsik tæ bazlam i ndo mæde ha bazlam ngay aye mâ ge bo parakka, a gwadæ: «Na zalay a wawa ga mâ yaw abæra mæ Ezipt. ††»

Herod a bæbazl tay ha wawa hay ma Betelehem

¹⁶ Herod a zæba faya ndo matækay dære a wurzla hay ta vay gær na, a ndalay haladzay. Tsa na, a slær ndo hay, a vælåtay tsæved ka mækæde wawa haslaka eye tebiye a dazlay ka neheye a sla mæve sulo bay aye ma Betelehem ada ma gæma neheye tæ mbay naha aye.

¹⁷ Andza niye, maa ge bo na, bazlam i Zeremi ndo mæde ha bazlam i Mbælom nakæ a tsik aye, a gwadæ:

¹⁸ «Mawude a tsænew abæra ma gæma i Rama, mætuwe tæ zlazlay haladzay mæ dæma.

Rasel faya ma tuwiye wawa ngay hay.

Dada a say mægæse dærev abæra ka mætuwe bay, hærwi wawa ngay hay andaya sa bay. ††»

Mæmaw abæra mæ Ezipt a Nazaret

¹⁹ Ma dæba eye Herod a mæt na, gawla i Mbælom a yaw ka tæv i Yusufa ma mæ-sine ma Ezipt. ²⁰ A gwadæy: «Lætse, zla na wawa ta may ngay ada mbæda gær a gæma i Israyel, hærwi ndo neheye ta pæla tsæved ka wawa nakay mækæde na aye na, ta mæt.»

²¹ Yusufa a tsæne andza niye na, a zla na wawa ta may ngay, a mbæda gær a gæma i Israyel. ²² Ane tuk na, Yusufa a tsæne Arkelawos kæ ndza a bæy i bæba ngay Herod ka dala i Yahuda na, a dzædzar haladzay mede a dæma. Mæ-sine a gay sa, Mbælom a dæy ha wu nakæ ma giye. Tsa na, a ye a Galile. ²³ A ye, a ndza ma wuzlahgæma nakæ tæ zalay Nazaret aye. Andza niye wu neheye a ge bo na, andza i ndo mæde ha bazlam i Mbælom neheye tæ tsik aye. A gwadæ: «Ta zaleyey na, ndo i Nazaret.»

Yuhana madzæhubey ndo a yam

Markus 1.1-18; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

3 A hæløy niye na, Yuhana madzæhubey ndo a yam a ndohwaw mæ kæsaf i Yahuda, a dæwa ha bazlam i Mbælom, ² a gwadæwa: «Mbædum ha mede kurom, hærwi Bæy i Mbælom bæse tæ nækurom.»

³ Yuhana na, ndo nakæ Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbælom a tsik faya, a gwadæ:

«Ndo faya ma wudiye mæ kæsaf, a gwadæ:

Lambadumay tsæved a Bæy Maduwerŋ, lambadumay tsæved hay fehe lele tâ hædzak bay. ††»

†† Oze 11.1. ††† Zeremi 31.15. ††† Ezay 40.3.

⁴ Yuhana a pawa ka bo na, peteked manğara eye ta məkhwets i zlagweme. A barawa bəzihud ngay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum. ⁵ Ndo neheye ma Zerozelem aye, ka dala i Yahuda tebiye, ada ta ndo neheye tə mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye tə yawa ka təv i Yuhana. ⁶ Tə dawa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay, ada Yuhana a dzəhubawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

⁷ Yuhana a zəba dəre, Farisa hay ta Saduke hay haladzay ta diye ka təv ngay hərwi ada mə dzəhub tay ha a yam na, a gwadatay: «Wawa i palas hay! Maa dākum ha hwayum abəra ka sariya i Mbəlom nakə bəse kə ndzew aye na, way? ⁸ Anəke na, gum məsler neheye ngwalak eye, ada ndo hay ta səriye ha ka mbədum ha mede kurom aye tuk. ⁹ Kā dzalum mə gər kurom: “Nəmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey?” bay! Sərum ha na, Mbəlom ma sliye faya məge tay ha kwar neheye anaŋ aye wawa i Abraham hay.

¹⁰ Ba hadzaya maləva bo eye mədəse tay ha dərizl i gərdaf hay fərođ abəra ka dala. Dərizl i gərdaf neheye tebiye tə wa hohway ngwalak eye bay aye na, ta dəsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹¹ «Neŋ na, na dzəhubiye kurom ha a yam tsa hərwi mədə ha na, ka mbədum ha mede kurom. Ane tuk na, ndo nakə ma deyeweye kame ga aye na, neŋgeye a ze ga ta gədaŋ. Neŋ na sla matsakway ahaya tahərak ngay hay abəra mə sik bay. Neŋgeye na, ma dzəhubiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədaŋna eye ada ta ako. ¹² Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ngəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

Yuhana a dzəhub ha Yesu a yam

Markus 1.9-11; Luka 3.21-22; Yuhana 1.29-34

¹³ Ma dəba eye na, Yesu a yaw abəra ma Galile hus a magayam i Yurdum. A yaw ka təv i Yuhana hərwi ada Yuhana mə dzəhub ha a yam. ¹⁴ Yuhana a wuda bay. A gwaday a Yesu: «Neŋ duh nakə na diye naha ka təv yak ka dzəhubiye ga ha a yam aye tuk na, ada nəkar duh ka deyeweye ka təv ga na, kəkay!»

¹⁵ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Təma, mə ge bo andza niye anəke. Wu nakə Mbəlom a tsət-sah aye ka gəkweye andza nakə a tsik aye.»

Yuhana a təma bazlam i Yesu nakə a tsikay aye. A dzəhub ha Yesu a yam tuk. ¹⁶ A dzəhub ha a yam tsa na, Yesu a tsalaw abəra ma yam. Kwayaŋna magərm-bəlom a həndək tuwaŋ, ada Yesu a ngatay a Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw andza bodobodo, a yaw a ndza faya. ¹⁷ Tsa na, mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwad: «Nakay na, wawa ga, na wuda na haladzay. Dərev ga faya ma ngwasiye tə neŋgeye.»

A say a fakalaw masəpete na Yesu

Markus 1.12-13; Luka 4.1-13

4 Ma dəba eye na, Məsəfəre i Mbəlom a ye ha Yesu a makulkwandah hərwi ada Fakalaw mə səpat na.

² Yesu a ndza məhəne kuro kuro fad, həpat həvad ze mənđe wu mənday. Ma dəba eye na, may a wur faya.

³ Fakalaw, ndo masəpete ndo a yaw, a həndzəd ka təv i Yesu, a gwaday: «Tədə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwadatay a kwar neheye tə təra wu mənday ada kə nda!»

⁴ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, ndo zezeŋ ma ndziye na, ta wu mənday dekdek tsa bay, ane tuk na, ma ndziye tə bazlam nakə Mbəlom a tsik aye tebiye. †»

⁵ Fakalaw a ye ha a Zerozelem, gəma tsədaŋna eye. A ye ha ka gər i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ⁶ a gwaday: «Tədə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala. Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad:

“Mbəlom ma gwadateye a gawla ngay hay tə dzəna kar.

Tə kəndawa kar hərwi ada sik yak mə ndzay a kwar bay. ††»

⁷ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Kā dza ha Bəy Maduweŋ yak Mbəlom bay. ††»

⁸ Fakalaw a zla na a ye ha ka gər i mahəmba zəbol eye, a bəzay ha bəy i məndzibəra tə zlele nakə mə dəma aye tebiye. ⁹ A gwaday a Yesu: «Ka dəkweŋ gurmets ada ka dəsleŋ ha gər na, na vəlakeye ha a nəkar tebiye.»

¹⁰ Yesu a gwaday: «Fakalaw, do abəra kanaŋ! Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a neŋgeye nəte ngweŋ. ††»

¹¹ Ka təv eye niye na, Fakalaw a gər ha. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənday.

Yesu a dazlay a məsler ma Galile

Markus 1.14-15; Luka 4.14-15

¹² Ahəl nakə Yesu a tsəne ta gəs na Yuhana madzəhubə ndo a yam aye na, a ye a Galile. ¹³ Ahəl nakə faya ma diye na, a ye ta Nazaret təday, tsa na, a ye abəra mə dəma, a ye a Kafənahum ka tsakay i dəlov i Galile, ma gəma i Zabulon ta Naftali. ¹⁴ A ge bo andza niye na, andza nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik aye, a gwad:

¹⁵ «Nəkurom ndo neheye ma gəma i Zabulon ta Naftali,

ta nəkurom neheye ka tsəved mede a dəlov, ta diye i magayam i Yurdum aye,

a nəkurom neheye ma Galile mandza eye mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye!

¹⁶ Nəkurom slala neheye mandza eye ma ləvoŋ aye na,

ka ngatumay a dzaydzay bagwar eye.

Nəkurom neheye mandza eye ma gəma i mezek i mədahaŋ aye na,

dzaydzay ka dəvakum. ††»

† Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. †† Dəmes hay 9.11-12. ‡ Bazlam mapala eye masulo eye 6.16. †† Bazlam mapala eye masulo eye 6.13. †† Ezay 8.23-9.1.

¹⁷ A həlay niye kwayaŋŋa Yesu a dazlay məde ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. A gwadawa: «Mbədum ha mede kurom, hərwi Bəy i Mbəlom ka həndzədaw.»

Yesu a zal gawla ŋgay kurre eye hay

Markus 1.16-20; Luka 5.1-11

¹⁸ Yesu faya ma diye ta tsakay i dəlov i Galile na, a ndzay a gər a ndo wuray sulo ta malamar ŋgay. Neŋged na, Simon nakə tə zalay Piyer neŋgeye ta malamar ŋgay Anđare. Nəteye ndo mägəse kələf hay, faya ta kaliye gadaŋ tay a dəlov. ¹⁹ Yesu a gwadatay: «Dumara, pumeŋ bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhəlaw ndo hay.» ²⁰ Kwayaŋŋa tə gər ha gadaŋ tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

²¹ Yesu a ye kame dərəŋ tsekweŋ sa na, a ndzatay a gər a ndo mekeleŋ eye sulo ta malamar ŋgay sa, Yaku-ba ta Yuhana wawa i Dzebede hay. Nəteye mə kwalalaŋ i yam tay ta bəba tay Dzebede, faya ta lam-badiye gadaŋ tay hay. Yesu a zalatay. ²² Tə tsəne na, kwayaŋŋa tə gər ha kwalalaŋ i yam ta bəba tay, tə pay bəzay a Yesu.

Yesu ta ndo hay haladzay

Luka 6.17-19

²³ Yesu a həhalawa ka dala i Galile tebiye. A tətikawatay a ndo hay mə gay i maɖuwule me i Yahuda hay. A dawa ha Labara ŋgwalak eye i Bəy i Mbəlom ada a mbəlawə tay ha ndo i dəvats hay ta ndo neheye matəra eye hay tebiye mə walaŋ i ndo hay. ²⁴ Labara i Yesu a da zləm kwa ka dala i Siri tebiye. Tə həlayaw ndo neheye faya ta siye dəretsətseh ta dəvats hay wal wal aye, ndo neheye fakalaw mə bo tay aye, ndo neheye mahorvov a gatay aye, ada ta ndo neheye matəra eye hay. Yesu a mbəl tay ha. ²⁵ Ndo hay haladzay mbərzəzza tə paway bəzay a Yesu. Ti yaw ma Galile, ma dala i Dekapol, ma Zerozelem, abəra ka dala i Yahuda ada ka dala nakə ma diye ŋged i magayam i Yurdum aye. †

Yesu a da ha bazlam mə gər i mahəmba

⁵ Yesu a ŋgatatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka təv ŋgay na, a tsal ŋgway a gər i mahəmba. A ye naha a ndza ka dala. Gawla ŋgay hay ta zəŋgal na ti ye ka təv ŋgay. ² A dazlay matətikatay, a gwadatay:

Ŋgama i Mbəlom

Luka 6.20-23

³ «Məŋgwese ka ndo neheye tə sər ha mə dərev tay nəteye mətawak eye hay aye, hərwi Bəy i Mbəlom na, i nəteye.

⁴ «Məŋgwese ka ndo neheye faya ta tuwiye, hərwi Mbəlom ma matay naha dərev.

⁵ «Məŋgwese ka ndo neheye ta rəh ha gər tay aye, hərwi nəteye na, Mbəlom ma vəlateye məndzibəra.

⁶ «Məŋgwese ka ndo neheye may a wur fataya ada yam a gatay aye hərwi marəhe ha gər a Mbəlom, hərwi Mbəlom ma vəlateye wu nakə a satay aye.

⁷ «Məŋgwese ka ndo neheye faya ta giye ŋgwalak a siye i ndo hay aye, hərwi Mbəlom ma gateye a dəma ŋgwalak dərma.

⁸ «Məŋgwese ka ndo neheye dərev tay tsədaŋŋa kame i Mbəlom aye, hərwi nəteye na, ta ŋgateye a Mbəlom.

⁹ «Məŋgwese ka ndo neheye nəteye faya ta miye tay ha ka bo ndo hay hərwi ada tā ndza zay aye, hərwi Mbəlom ma zalatay na, wawa ga hay.

¹⁰ «Məŋgwese ka ndo neheye faya ta sateye dəretsətseh hərwi nakə faya ta giye məsler nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hərwi Bəy i Mbəlom na, i tay.

¹¹ «Məŋgwese ka nəkurom tadə ndo hay ta tsadakum, ta sakum dəretsətseh, ada tadə faya ta tsikiye fakuma wu neheye ŋgwalak eye bay ada ta rawiye fakuma me hərwi nakə ka dzalum ha ka neŋ aye. ¹² Ŋgwasum haladzay, dərev kurom mā rah ta məŋgwese, hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye ma-gogoy kurom bagwar eye mə mbəlom. Sərum ha na, andza niye ta gatay dəretsətseh a ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə lahakumaw aye.»

Dzeke i sluwal tə dzaydzay

Markus 9.50; Luka 4.34-35

¹³ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom ka tərüm ka məndzibəra na, andza sluwal nakə a vəd ma ala aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəra ha mā vəd hərəbəba sa na, ma kəkay? Ma giye ŋgama ka wuray sa bay. Ta kutsiye ha, ndo hay ta mbərasliye na tə sik.

¹⁴ «Nəkurom na, dzaydzay i məndzibəra. Hudgay nakə ta dəzl na ma tsaholok aye na, ma ŋgahiye bo tə-tə bay. ¹⁵ Ta pa ako ka lalam na, ta hurəkwiye faya gəse bay. Ta piye na düh na, ka wu məpe lalam hərwi ada mā dəvatay a ndo neheye mə gay aye tebiye. ¹⁶ Andza niye dərma, mede kurom mā zəba kame i ndo hay andza dzaydzay nakə ma dəvateye a ndo hay aye, hərwi ada siye tā ŋgatay a ŋgwalak nakə faya ka gumeye ada tā zambaday a Bəba kurom mə mbəlom.»

Yesu tə bazlam i Musa mapala eye

¹⁷ Yesu a gwadatay sa: «Kâ dzalum mə gər kurom na yaw na, hərwi məmbete ha bazlam i Musa mapala eye tə matətike i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay bay. Na yaw hərwi məmbete ha bay. Ane tuk na, na yaw na, mandəve ha wu nakə bazlam i Musa mapala eye ada wu nakə ndo i maslaŋ i Mbəlom hay tə tsik mäge aye düh. ¹⁸ Hərwi niye neŋ faya na tsikakumeye, sərum ha, kə ge magərbəlom ta dala nəteye andaya huya na, ndəray ma sliye məmbete ha wuray kwa tsekweŋ abəra mə bazlam mapala eye bay. Kwa "i", kəgəbay wu nakə mawatsa eye tsekweŋ bəbay na, ma mbatiye bay, wu tebiye ma giye bo təday. ¹⁹ Hərwi niye, ndoweye kə gər ha bazlam mapala eye nəte, kwa tsekweŋ eye, ada faya ma dətay ha a ndo hay tā ge andza neŋgeye na,

† Gəma niye na, ta diye i bəzay i dəlov i Galile.

nengeye ma tæriye tsekwenj ma Bæy i Mbælom. Ane tuk na, tadæ ndoweye ka ræhay ha gær a bazlam mapala ada ka tætikatay a siye i ndo hay tâ ræhay ha gær dærmak na, nengeye ma tæriye bagwar eye ma Bæy i Mbælom. ²⁰ Hærwi niye neñ faya na gwadumeye sa: Kæ ge ka ræhumay ha gær a bazlam i Musa mapala eye a ze i ndo neheye tæ dzaŋgawa bazlam i Mbælom mapala eye ta Farisa hay bay aye na, ka deyumeye a Bæy i Mbælom bay.»

Yesu a tsik ka mæge mevel

Luka 12.57-59

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Nækurom na, ka tsænum wu nakæ tæ tsikatay a bæba tæte kurom hay aye. Tæ gwadatay na: “Kâ kæd gær i ndo bay. Ndowneye kæ kæd gær i ndo na, ta diye ha kame i sariya. [†] ²² Ane tuk na, neñ faya na gwadakumeye: Tadæ ndoweye kæ ge mevel ka malamar ŋgay na, da ta diye ha kame i ndo mæge sariya. Tadæ ndoweye kæ gwaday a malamar ŋgay: “Nækar matærakahaŋ eye” na, da ta diye ha kame i ndo mælæve dala hay, ta geye sariya. Ada tadæ ndoweye kæ gwaday a malamar ŋgay: “Nækar ka dze” na, ta kaliye ha a ako nakæ dæda ma mbatiye bay aye.

²³ «Agæla a saka mælætse mævæle wu a Mbælom, a hælai niye wetete a makaw a gær zægæle andaya ka bo ta malamar yak na, ²⁴ gær ha wu yak niye kame i tæv mævælai wu a Mbælom. Do, ta pæsum ha a bo tæday, zay mâ ge mæ walaŋ kurom ada maw, vælai wu a Mbælom tuk.

²⁵ «Tadæ ka gum a bo wurai ta ndo, nækurom ka tsæved faya ka deyumeye a sariya na, mum ha ka bo bazlam, særum bo bæna, mâ ye kar ha kame i ndo mæge sariya tæday bay. Hærwi ki ye kar ha ka tæv i ndo mæge sariya hay na, ta vælai kar ha a hælai i sidzew hay. Ta kaliye kar ha a danŋay. ²⁶ Faya na gwadakeye: Sær ha na, kæ ge ka hama suloy nakæ kutoŋ mæheme, ka væl ha bay na, ka deyeweye abæra ma danŋay bay.»

Yesu a tsik ka mæge madama

Mata 18.8-9; Markus 9.43,47-48

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Nækurom na, ka tsænum, tæ gwad: “Kâ ge madama bay. ^{††} ²⁸ Ane tuk na, neñ faya na gwadakumeye: Ndowneye ka zæba ka ŋgwas, kæ ge faya dære a say a bor i bo ŋgay na, bæ kæ ge madama mæ dærev ŋgay ta ŋgwas eye niye tsiy. ²⁹ Kæ ge dære i hælai i mænday yak ma dædiye kar ha a mezeleme na, ŋgwad na ada kâ kal ha dærenj abæra tæ nækar. Ngama værezl i bo yak næte mâ dze tæ bæmalæ nakæ ta kaliye ha bo yak tebiye a ako aye. ³⁰ Kæ ge hælai i mænday yak ma dædiye kar ha a mezeleme na, dæs na ada kâ kal ha dærenj tæ nækar. Ngama værezl i bo yak næte mâ dze tæ bæmalæ nakæ bo yak tebiye ma diye a ako aye.»

Yesu a tsik ka mahæhere ŋgwas

Mata 19.7-9; Markus 10.4-5,10-12; Luka 16.18

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahæl niye, tæ gwad sa: “Tadæ ndoweye kæ say mahæhar na ŋgwas ŋgay na, kutoŋ mâ watsay dærewel i mahæhere a hælai. ^{††} ³² Ane tuk na, neñ faya na gwadumeye: Ndowneye ka hæhar na ŋgwas ŋgay kæriye kæ ge madama bay na, ki ye a zal na, nengeye a tæra ha ndo mæge madama. Ada ndo nakæ a zla ŋgwas nakæ ta hæhar na aye bæbay kæ ge madama. ^{††}»

Yesu a tsik ka mæmbede

³³ Yesu a gwadatay sa: «Nækurom ka tsænum wu nakæ tæ tsikatay ahæl niye a bæba tæte kurom hay aye. Tæ gwad: “Kâ mbaða tæ parasay eye bay. Ane tuk na, wu nakæ ka mbaða kame i Mbælom ka gwad ka giye na, ge na. ^{††} ³⁴ Ane tuk na, neñ faya na gwadakumeye: Kâ mbaðum bay tebiye. Kâ mbaðum ta mbælom bay hærwi Mbælom mandza eye na, mæ dæma. ³⁵ Kâ mbaðum ta dala bay hærwi dala na, tæv mæpe sik i Mbælom. Kâ mbaðum ta Zerozelem bay hærwi Zerozelem na, wuzlahgæma i Bæy bagwar eye. ³⁶ Kâ mbaða tæ gær yak bay, hærwi ka sliye faya matære ha mækwets i gær yak kudækudæk kægæbay zenzenj na, ka sliye faya bay. ³⁷ Kæ ge ayaw na, gwadum ayaw! Kæ ge a'ay na, gwadum a'ay dækdek tsa. Wu nakæ ta sækah ha faya sa aye na, a yaw abæra mæ Fakalaw.»

Kâ mum ha sewed tæ sewed bay

Luka 6.29-30

³⁸ Yesu a gwadatay sa: «Nækurom na, ka tsænum wu nakæ tæ tsik ahæl niye aye. Tæ gwad: “Tadæ ndoweye ka huyaslay ha dære a ndo na, ta huyaslay ha a dæma dærmak, ada ndoweye kæ hæbay ha zler a ndo na, ta hæbay ha a dæma zler dærmak. ^{†††} ³⁹ Ane tuk na, neñ faya na gwadakumeye: Tadæ ndoweye kæ gakum sewed na, kâ mumay ha a dæma bay. Duh tadæ ndoweye kæ faka ka maholom i hælai i mænday na, mbaðay ha maholom i hælai i gula dærmak mâ faka faya. ⁴⁰ Tadæ a say a ndoweye mede kar ha kame i ndo mæge sariya hærwi mæzle fakaya abæra mækelkabo yak wawa eye na, gæray ha faya kælæmedze eye, mâ zla na dærmak. ⁴¹ Tadæ a say a ndoweye mægaka kutoŋ, a gwadaka: “Zlerj na wu ga anaŋ amba daladal” na, sækahay ha faya zlay na dærenj lele. ⁴² Ndowneye ka tsætsah fakaya wu na, vælai. Ndowneye ka tsætsah fakaya gwedere i wu na, kâ kærahay ha bay, vælai.»

Mawudæ bo ta ndo mæne dære yak

Luka 6.27-28,32-36

⁴³ Yesu a gwadatay sa: «Ka tsænum wu nakæ tæ tsik ahæl niye aye, tæ gwad: “Wuða ndo i mæged yak, nay dære a ndo mæne dære yak. ^{†††} ⁴⁴ Ane tuk na, neñ faya

† Madayaw abæra ma Ezipt 20.13; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17. †† Madayaw abæra ma Ezipt 20.14.

‡ Bazlam mapala eye masulo eye 24.1. †† Levitik 18.6-18; Mæsler hay 15.20, 29. †† Levitik 19.12; Mæpesle 30.3; Bazlam mapala eye masulo eye 23.22-24. ††† Madayaw abæra mæ Ezipt

na gwadumeye: Wudum ndo mæne dære kurom hay. Duwulumay me a Mbælom hærwi ndo neheye faya ta sakumeye dæretsæseh aye. ⁴⁵ Ka gum andza niye na, ka tærumeye wawa i Bæba kurom Mbælom nenjeye mæ mbælom. Hærwi pat ngay a dævatay a ndo i sewed hay ada a dævatay a ndo i ngwalak hay. A pa yam ngay hærwi ndo neheye mede tay lele aye ada hærwi ndo neheye mede tay lele bay aye dærmak. ⁴⁶ Tadæ agæna ka wudum na, ndo neheye ta wuda kurom aye dekdek na, magogoy waray nakæ Mbælom ma vælakumeye? Kwa ndo matsekele dzaŋgal hay tæ ge a ze i kurom. ⁴⁷ Ada tadæ faya ka tsikumateye me a malamar kurom hay dekdek na, ada wu nakæ ka gum a ze ndo hay aye na, wuye mey? Kwa ndo neheye tæ sær Mbælom bay aye na, tæ ge a ze i kurom. ⁴⁸ Tærum na, ndo ngwalak eye hay mæ wu hay tebiye andza Bæba kurom mæ mbælom, nenjeye ngwalak eye.»

Mævæle wu na, kækay?

6 Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe! A sakum mæge wu nakæ bazlam mapala eye a tsætsah faku-ma gum aye na, kâ gum kame i ndo hay tebiye bay hærwi ada tâ zæba fakuma bay. Ka gum andza niye bay na, Bæba kurom mæ mbælom ma vælakumeye magogoy kurom bay.

² «A saka mævæle wu a ndo i mætawak na, kâ velay parakka kame i ndo hay bay. Ndo i bæbærek hay tæ vælawa andza niye mæ gay i maduwule me ada ka mazlazlan i tsæved aye hay. Næteye ta pæla ndo hay tâ dæslatay ha gær. Faya na gwadakumeye: Næteye na, ba ta huta magogoy tay tsiy. ³ Nækar na, tadæ ka væleye wu a ndo i mætawak tæ hælai i mænda na, hælai i gula yak mâ sær faya bay. ⁴ Andza niye, wu nakæ ka væliye na, vël ta mækal. Bæba yak Mbælom a ngatay a wu nakæ ka vël ta mækal aye. Nenjeye ma vælakeye magogoy.»

Maduwule me

⁵ Yesu a gwadatay sa: «Ahæl nakæ ka duwulumeye me a Mbælom aye na, kâ gum andza i ndo i bæbærek hay bay. Næteye na, ta wuda maduwule me mæ gay i maduwule me ta mælætse ada ka mazlazlan i tsæved hærwi ada ndo hay tebiye tâ ngatatay. Neŋ faya na gwadakumeye: Særum ha, næteye na, ba ta huta magogoy tay tsiy. ⁶ Ane tuk na, nækar na, ahæl nakæ a saka maduwulay me a Mbælom aye, do a gay i mæhæne yak. Dæræzl ka bo ada duwulay me a Bæba yak Mbælom. Kwa nækar maŋgaha eye abæra ka ndo hay na, nenjeye andaya tæ nækar ma vælakeye magogoy yak. ⁷ Ahæl nakæ faya ka duwulumeye me na, kâ duwulum vædvæd haladzay andza i ndo neheye tæ sær Mbælom bay aye bay. Tæ dzala mæ gær tay ta duwulay me a Mbælom vædvæd haladzay na, Mbælom ma tsæniye tay na. ⁸ Kâ gum andza næteye bay, hærwi Mbælom Bæba kurom ba kæ sær ha wu nakæ a sakum aye kwa ahæl nakæ ka tsæt-sah zuk bay aye.»

21.23-25; Levitik 24.19-20; Bazlam mapala eye masulo eye 19.21.

Levitik 19.18.

Bæba may

Luka 11.2-4

⁹ Yesu a gwadatay sa: «Ka duwulumeye me na, gwadum andza nakay:

Bæba may nakæ mæ mbælom aye,

kwa way mâ sær ha, mæzele yak na, tsædaŋja.

¹⁰ Bæy yak mâ yaw a walaŋ may.

Wu nakæ a saka aye mâ ge ka mændzibæra

andza nakæ mæ mbælom aye dærmak.

¹¹ Vælamay wu mænda nakæ ma slameye bægom aye.

¹² Pæsamay ha mænese

andza nakæ næmay bæbay næmaa pæsatay ha a ndo neheye tæ gamay mænese aye.

¹³ Tsæpa may, hærwi ada Fakalaw mâ sæpat may bay.

Ane tuk na, tæmamay ahaya abæra mæ hælai i Fakalaw.

[Hærwi nækar na, Bæy ka gær i bæy, nækar gædaŋ ada nækar mæzlab eye ka tor eye.

Amen!]

¹⁴ «Andza niye, tadæ kæ pæsumatay ha mænese a ndo neheye tæ gakum mænese aye na, Bæba kurom mæ mbælom ma pæsakumeye ha dærmak. ¹⁵ Ane tuk na, ka pæsumatay ha mænese a ndo neheye tæ gakum mænese aye bay na, Bæba kurom Mbælom ma pæsakumeye ha mænese kurom bay dærmak.»

Daliyam

¹⁶ Yesu a gwadatay sa: «Tadæ faya ka gumeye daliyam na, kâ gum andza ndo i bæbærek hay bay. Næteye na, ta mæbædawa ha dære tay andza ta mætiye hærwi ada ndo hay tâ zæba fataya næteye faya ta giye daliyam. Faya na gwadumeye: Særum ha næteye na, ta huta magogoy tay tsiy. ¹⁷ Ane tuk na, a saka ka giye daliyam na, bara dære ada fada mal ka mækwets i gær yak lele. ¹⁸ Andza niye, ndo hay ta særiye ha nækar faya ka giye daliyam bay. Ane tuk na, Bæba yak nakæ mandza eye ma tæv maŋgaha eye nenjeye næte ngwerŋ a sær ha. Faya ma ngateye a wu nakæ maŋgaha eye faya ka giye aye. Ada mata vælaka magogoy yak na, nenjeye.»

Zlele nakæ mæ mbælom aye

Luka 12.33-34

¹⁹ Yesu a gwadatay sa: «Kâ hayumay gær a zlele ka mændzibæra bay hærwi mætul hay ta rengez ta nasiye ha tebiye. Mækal hay bæbay ta slæliye gay kurom hay ta hælaiye zlele niye. ²⁰ Hayumay gær a zlele kurom na, a mbælom. Mæ dæma na, mætul hay ta rengez ta nasiye ha bay, mækal hay ta sliye faya mede makæle ahaya bay. ²¹ Hærwi dærev yak mandza eye na, ma tæv nakæ zlele yak mæ dæma aye.»

Dzaydzay ta lævonŋ

Luka 11.34-36

²² Yesu a gwadatay sa: «Dære yak na, andza lalam ma dæviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadæ dære yak a zæba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kætsek mæ dzaydzay.

²³ Ane tuk na, tadə dāre yak lele bay na, bo yak kətsek ma ləvonj. Yaw, tadə dzaydzay mə nəkar kə mbata na, nəkar mandza eye ma ləvonj zənzənj eye.»

Mbəlom ta suloy

Luka 16.13

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ndəray ma sliye mäge məsler a ndo i gay ngay hay sulo bay. Hərwi pat neŋged na, ma geye sewed a ndo ngay neŋged, ma wudiye na neŋged lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo neŋged, a ndo neŋged ma gəseye me bay tebiye. Nəkurom bəbay, ka slumeye faya mäge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

Məpe mədzal gər ka Mbəlom

Luka 12.22-31

²⁵ Yesu a gwadatay sa: «Hərwi niye, neŋ faya na tsikakumeye: Kā dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi wu məsay, kəgəbay hərwi peteked bay. Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey. ²⁶ Zəbum ka diyerj hay təday. Ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər a wuray a de bay. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom faya ma vəlateye wu mənday. Nəkurom na, ka zum tay ha diyerj ha haladzay.

²⁷ «Way nakə mə walaŋ kurom ma sliye faya masəkah ha məndze ngay ka məndzibəra ta mədzele gər ngay nakə faya ma dzaliye aye na, way? ²⁸ Faya ka dzalumeye ka peteked na, hərwi mey? Zəbum ka məvurze i guzer hay mə pesl təday. Tə ge məsler bay, tə ngar peteked bay. ²⁹ Faya na gwadəkumeye, kwa Sa-lomonj nakə zlele eye haladzay aye, dāda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer niye hay bay. ³⁰ Andza niye Mbəlom na, faya ma pateye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye hay ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha a ako. Kə ge andza niye na, nəkurom duh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzal gər tsekweŋ aye bədaw!

³¹ «Kā gwadum: Nəmaa ndiye mey? Nəmaa siye mey? Nəmaa piye ka bo mey na, kā dzalum bay. ³² Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye. ³³ Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom təday ada tə wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma vəlakumeye siye i wu hay tebiye sa.

³⁴ «Kā dzalum ka wu nakə tədə aye bay. Tədə na, ma dzaleyə a gər ngay. Ka pat məsləlaw na, dərətsət-seh ngay eye dā.»

Kā gumatay sariya a ndo hay bay

Luka 6.37-38,41-42

7 Yesu a gwadatay sa: «Kā gumatay sariya a ndo hay bay hərwi ada Mbəlom mā gakum sariya bay dərma. ² Hərwi Mbəlom ma gakumeye sariya andza nakə faya ka gumateye a siye i ndo hay aye dərma. Ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləvawumatay wu a ndo hay aye. ³ Nəkar na, ka ngatay a tsakwal mə dāre i

malamar yak. Ane tuk na, mayako nakə mə dāre yak aye ka ngatay bay na, hərwi mey? ⁴ Ma kəkay nakə ka sliye məgwaday a malamar yak: “Malamar ga, ehe gər ga ha nā zlaka ahaya tsakwal abəra mə dāre yak”, ada duh mə dāre yak eye na, mayako gəlawwa. ⁵ Nəkar ndo i bəbək, lah faya məzle ahaya mayako abəra mə dāre yak təday ada ka ngateye a dāre kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abəra mə dāre i malamar yak tuk.

⁶ «Wu nakə tsədəŋja eye na, kā vəlumatay a kəra hay bay. Ka vəlumatay na, ta mbədiye gər fakuma, ta nguradiye kurom ha. Wu i maslawa kurom hay na, kā kutsumatay ha a madəras hay bay bəna ta hatsakum-eye faya tə sik.»

Tsətsahum, pəlum, fumay a maged

Luka 11.9-13

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Tsətsahum, ta vəlakumeye, pəlum, ka hutumeye, fumay a maged, ta həndəkakumeye abəra ma maged. ⁸ Hərwi kwa way ka tsətsah na, ta vəleye, kwa way ka pəla na, ma hutiyə, ada kwa way kə fay a maged na, ta həndəkəye abəra ma maged.

⁹ «Way mə walaŋ kurom tadə wawa ngay a tsətsah faya wu mənday na, ma vəleye kwar dāw? ¹⁰ Kəgəbay a tsətsah fakaya kələf na, ka vəleye dədə dāw?

¹¹ Nəkurom neheye sadzək ngwalak eye hay bay aye ka sərūm məvəle wu ngwalak eye hay a wawa kurom hay duh tuk na, ada Bəba kurom mə mbəlom ma ziye məvəle wu ngwalak eye a ndo neheye ta tsətsah faya aye bədaw?»

Wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye

¹² Yesu a gwadatay sa: «Wu nakə a sakum ndo hay tā gakum aye na, gumatay a siye i ndo hay. Nakay na, wu nakə bazlam i Musa mapala eye ta dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay faya ta tətikateye a ndo hay aye.»

Tsəved hay sulo

Luka 13.24

¹³ Yesu a gwadatay sa: «Fələkum ta maged nakə hala bay aye. Hərwi maged nakə zlabatam eye ada tsəved nakə a wur bo mede tə dəma bay aye na, tsəved mede ha ndo a mədze. Ndo neheye faya ta diye tə dəma aye na, nəteye haladzay. ¹⁴ Ane tuk na, maged nakə hala bay aye na, ma diye ha ndo a sifa. Tsəved mede tə dəma na, a wur bo haladzay. Ndo neheye faya ta diye tə dəma aye na, nəteye haladzay bay.»

Dərizl i gərdaf ta hohway ngay eye hay

Luka 6.43-44

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe ta ndo neheye tə gwad nəteye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye. Ta deyeweye a walaŋ kurom andza təbaŋ hay. Azlakwa bay mə huđ i bo tay na, nəteye andza kəra i pesl neheye terengez eye haladzay aye. ¹⁶ Ka sərūmeye tay ha

ka bo abëra na, ta mësler tay nakë faya ta giye aye. Ka slumeye faya manğale hohway i werepezl abëra ka dërizl i gërdaf i dak daw? Ada ka slumeye faya manğale hohway i gurov abëra ka dërizl i gërdaf i tset-siv daw? ¹⁷ Andza niye, dërizl i gërdaf nakë ngwalak eye na, ma wiye hohway ngwalak eye hay. Ane tuk na, dërizl i gërdaf dëvats eye na, ma wiye hohway ngwalak eye bay dërmak. ¹⁸ Dërizl i gërdaf ngwalak eye na, ma wiye hohway i dërizl i gërdaf dëvats eye bay, ada dërizl i gërdaf dëvats eye na, ma wiye hohway i dërizl i gërdaf ngwalak eye bay. ¹⁹ Dërizl i gërdaf nakë ma wiye hohway ngwalak eye bay aye na, ta dësiye na ada ta kutsiye ha a ako. ²⁰ Andza niye, ka sërume ye ha ka bo abëra ndo mæde ha bazlam i Mbëlom ta parasay eye na, ta mësler tay nakë faya ta giye aye.»

Dada na sër kurom ha bay

Luka 13.25-27

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Sërum ha, ndo neheye faya ta tsikeneye: “Bëy Maduwerj, Bëy Maduwerj” tã bazlam aye na, ta diye tebiye a Bëy i Mbëlom bay. Mata de na, ndo neheye faya ta giye wu nakë a say a Bëba ga mæ mbëlom aye. ²² Ahël nakë aza na deyeweye mægatay sariya a ndo hay aye na, ndo hay haladzay ta gwederj-eye: “Bëy Maduwerj, Bëy Maduwerj, nëmaa da ha bazlam i Mbëlom ta mæzele yak, nëmaa hëhar fakalaw abëra ka ndo hay ta mæzele yak, nëmaa ge ma-suwayan hay haladzay ta mæzele yak bëdaw?” ²³ Yaw, na tsikateye parakka: “Dada na sër kurom ha bay, nëkurom neheye ka gawum mænese aye, dum abëra ka tæv ga.”»

Gay hay sulo

Luka 6.47-49

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Andza niye, kwa way kã tsæne bazlam neheye ada ka rëhay ha gër na, nengeye a ndzëkit bo ndo nakë a tsah, a dëzl gay nggay ka pëlad aye. ²⁵ Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mätasl a vëzl ta gëdan ada mazaw ta mätasl ti yaw ta gëdan ka gay niye. Ane tuk na, ka mbëzl bay hërwi mädok eye mapa eye lele ka pëlad. ²⁶ Ane tuk na, kwa way kã tsæne bazlam, ada ka rëhay ha gër bay na, nengeye a ndzëkit bo ndo i matërakahan nakë a dëzl gay nggay ka hewiyen aye. ²⁷ Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mätasl a vëzl ta gëdan ada ti yaw ka gay niye ta gëdan. Gay niye a mbëzl hele hele.»

²⁸ Ahël nakë Yesu a ndäv ha mätësike me nggay aye na, matätike nggay niye a gatay hërbabëkka a ndo neheye ka tæv nggay aye tebiye. ²⁹ Hërwi nengeye na, a tsikatay andza i ndo neheye tã dzanğawa bazlam i Mbëlom mapala eye bay, nengeye a tsik ta mæzlab i Mbëlom.

Yesu a mbël ha ndo madëgwada eye

Markus 1.40-45; Luka 5.12-16

8 Ahël nakë Yesu a mbëzlaw abëra mæ mahëmba aye na, ndo hay haladzay tã pay bëzay. ² Ahël nakë faya ta diye na, ndo wuray madëgwada eye a hëndzëd naha ka tæv nggay, a dëkway gurmets a huvo,

a gwaday: «Ngalaka, tadë kã saka na, ka sliye faya matäre ga ha tsëdanğa.»

³ Yesu a nduda ha hëlay nggay, a lamay. Tsa na, a gwaday: «A seņ na, tãra tsëdanğa!» Kwayanğa ndo madëgwada eye niye a tãra tsëdanğa. ⁴ Tsa na, Yesu a gwaday: «Tsæne lele: Kã tsik wu nakay a ndëray bay. Ane tuk na, do ta bëzay ha bo a ndo mævëlaway wu a Mbëlom ada vël wu nakë Musa a tsik aye hërwi mädatay ha a ndo hay tebiye na, ka tãra tsëdanğa.»

Yesu a mbël ha ndo i mësler i bagwar i sidzew i Roma

Luka 7.1-10

⁵ Yesu a ndisl a Kafernahum. Bagwar i sidzew i Roma hay a hëndzëd naha ka tæv nggay, a tsätsh faya madzëne, ⁶ a gwaday: «Bëy Maduwerj, ndo i mësler ga mahëna eye mätagay. Nengeye dëvats eye, ka tãra, a wur faya haladzay.»

⁷ Yesu a mbëday faya, a gwaday: «Na diye na mbëliye ha.»

⁸ Bagwar i sidzew niye a gwaday: «Bëy Maduwerj, neņ na sla da nëkar kã ye a gay ga bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak näte na, ndo i mësler ga ma mbëliye. ⁹ Neņ na, faya na rëhay ha gër a bagwar ga ada sidzew ga hay ta rëheņ ha gër dërmak. Na gwaday a ndo näte mæ walan tay “Do!” na, ma diye. Na gwaday a ndo nenğed “Dara!” na, ma deyeweye. Na gwaday a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

¹⁰ Yesu a tsæne bazlam nggay neheye na, a yay a gër haladzay, a gwadatay a ndo neheye faya ta pay bëzay aye: «Neņ faya na tsikakumeye, sërüm ha, dada na ndzay a gër a ndo ta mädzal gër eye haladzay andza nakay ma slala i Israyel hay bay. ¹¹ Sërüm ha na, ndo hay haladzay ta deyeweye abëra mæ bëzay i mbëlom ada abëra ma mægëma, ta ndiye ka bo wu mënday ta Abraham, ta Izak ada ta Zakob ma Bëy i Mbëlom.

¹² Ane tuk na, ndo neheye habe ta diye a Bëy i Mbëlom aye na, ta kutsiye tay ha abëra, a lëvonj. Mæ dëma na, ta tuwiye tã mahëpæde zler eye. [†]»

¹³ Tsa na, Yesu a gwaday a bagwar i sidzew niye: «Do wu yak a mätagay. Hërwi wu nakë ka dzala ha aye na, ma giye bo.» A hëlay niye, kwayanğa ndo i mësler i sidzew niye a mbël.

Yesu a mbël ha mese i Piyer ada tã siye i ndo i dëvats hay

Markus 1.29-34; Luka 4.38-41

¹⁴ Ma dëba eye na, Yesu a ye a gay i Piyer. A ye naha a ndzay a gër a mese i Piyer ngwas eye mahëna eye, marabarab a gay. ¹⁵ Yesu a ye ka tæv nggay, a ye naha a lamay hëlay. Tsa na, marabarab a ndala faya abëra, a lätse, a gay mbëlok a Yesu.

¹⁶ Huwa a ge na, tã hëlaw ndo neheye fakalaw mæ bo tay aye a Yesu. A hëhar fataya abëra fakalaw niye hay tã bazlam nggay. A mbël tay ha ndo i dëvats hay tebiye

† Bazlam nakay a say mægweđe na, andza nakay: Ndo neheye ta ndziye ma bera aye na, dërev ma ndalateye, ada ta giye sëlëk hërwi ta ngateye a mändze ngwalak eye i dzam i Mbëlom hay.

dərmak. ¹⁷ Andza niye, Yesu a ge na, wu nakə Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad: «Kə zla fakwaya abəra bəle kway, ada kə zla fakwaya abəra dəvats kway hay. †»

Ndo neheye a satay məpay bəzay a Yesu aye
Luka 9.57-62

¹⁸ Yesu a zəba faya ndo hay haladzay ka tən ngay na, a gwadatay a gawla ngay hay: «Takwa ka me i dəlov, a diye nenğed.»

¹⁹ Tə həl bo, ta diye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a həndzəd naha ka tən ngay, a gwaday: «Miter, kwa a ngay ka diye na, na pakeye bəzay.»

²⁰ Yesu a mbəday faya: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə dəma, diyeŋ hay dərmak gay tay andaya. Ane tuk na, neŋ Wawa i Ndo na, tən ga andaya nakə na həniye mə dəma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

²¹ Ndo nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay a gwaday: «Bəy Maduweŋ, vəleŋ tsəved nā ye, nā la na bəba ga təday.»

²² Yesu a mbəday faya: «Peŋ bəzay, gər ha mədahaŋ hay t̄a la bo tay.»

Yesu a gay me a mətasl
Markus 4.35-41; Luka 8.22-25

²³ Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam na, gawla ngay hay tə pay bəzay. ²⁴ Ahəl nakə faya ta diye, tə husa a wuzlah i dəlov aye na, kwayaŋŋa mətasl bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo dāŋgwala haladzay. Kə sər mede ha kwalalaŋ i yam a huf i yam. Ane tuk na, Yesu na, nenğeye mandzahəra eye.

²⁵ Gawla ngay hay ta həndzəd naha ka tən ngay, ta pədeke ha, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, təma may ha tey? Nəkway faya ka dzakweye.»

²⁶ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Nəkurom na, məpe mədzal gər a kətsakum.»

A lətse, a gay me a mətasl ta yam. Tsa na, tə ndza dedik. ²⁷ A gatay hərbaabəkka a ndo hay tebiye, tə gwad: «Nakay na, ndo waray nakə mətasl ta yam tə gəsay me aye na, way?»

Yesu a mbəl tay ha ndo hay sulo, fakalaw mə bo tay
Markus 5.1-20; Luka 8.26-39

²⁸ Ahəl nakə Yesu a ye a diye i dəlov nenğed, ka dala i Gadara hay na, ndo hay sulo tə ndohwaw abəra mə walaŋ i tsəvay hay. Ti yaw mədzəgər tə Yesu. Ndo neheye sulo eye fakalaw mə bo tay aye, nəteye sewed eye hay haladzay. Ndəray a sla mede ta tsəved eye niye bay. ²⁹ Ta wuda, tə gwad: «A nəkar Wawa i Mbəlom, a saka ka nəmay na, mey? Ka yaw məgamay dəretsətseh na, həlay eye kə ndislew zuk daw?»

³⁰ Ka tən eye niye dəreŋ tsəfa ta nəteye na, madəras hay andaya haladzay faya ta ndiye wu mənday.

³¹ Fakalaw niye hay tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Tadə a saka məhəhere may na, slər may ha a bo i madəras taday eheye.»

³² Tsa na, Yesu a gwadatay: «Dum!» Tsa na, tə yaw abəra mə bo i ndo neheye sulo aye, ti ye tə fələkwa a bo i madəras niye hay. Kwayaŋŋa madəras niye hay tebiye tə mbəzlaw abəra ma tən eye andaya sərpalaha, tə kuts a dəlov tebiye, tə dze a dəma.

³³ Ndo neheye faya ta tsəkuriye madəras niye hay aye ta hway, ti ye a wuzlahgəma. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə a ge bo aye ada wu nakə a ge bo ta ndo neheye sulo aye. ³⁴ Tsa na, ndo neheye mə wuzlahgəma aye ti yaw mata dzəgər tə Yesu. Ti yaw, tə ngatay a Yesu na, tə gay amboh haladzay, tə gwaday: «Do abəra ka dala may.»

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye
Markus 2.1-12; Luka 5.17-26

9 Ma dəba eye na, Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam, a tasaw abəra ma dəlov niye, a ye a gəma ngay.

^{†2} Ndo hay tə zlay naha ndo wuray matəra eye məhəna eye ka slələh. Yesu a zəba ka mədzal gər i ndo niye hay na, a gwaday a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, dərev mā ye fakaya abəra bay. Na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

³ Siye i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, kə tsalay ka gər a Mbəlom.»

⁴ Yesu a səratay naha ka wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadatay: «Ka dzalum mədzal gər nakə ng-walak eye bay aye na, hərwi mey? ⁵ Maa da me məg-wede: “Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse, do” na, maa da me mə dəma na, waray? ⁶ A seŋ na, sərurum ha neŋ Wawa i Ndo na, gədaŋ ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.» Tsa na, Yesu a gwaday a ndo niye matəra eye: «Lətse, zla slələh yak, do a mətəgay.»

⁷ Ndo niye a lətse, a ye a mətəgay. ⁸ Ndo hay tə ngatay andza niye na, ta dzədzar haladzay. Tə dəslay ha gər a Mbəlom, tə gwad: «Zambadakway a Mbəlom hərwi kə vəlatay gədaŋ a ndo hay haladzay.»

Yesu a zalay a Mata
Markus 2.13-17; Luka 5.27-32

⁹ Yesu a lətse, a ye abəra ma tən niye. Nenğeye faya ma diye na, a ngatay ndo wuray məzele ngay Mata, mandza eye mə gay i matsekele dzaŋgal. Yesu a gwaday: «Dara, peŋ bəzay!» Mata a lətse a pay bəzay a Yesu.

¹⁰ Ahəl nakə Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla ngay hay mə gay i Mata aye na, siye i ndo matsekele dzaŋgal hay ta ndo i mezeleme hay ti yaw faya tə ndiye ka bo wu mənday dziye. ¹¹ Farisa hay tə ngatay andza niye na, ta tsətsah ka gawla i Yesu hay, tə gwadatay: «Miter kurom faya ta ndiye wu ka bo dziye ta ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

† Ezay 53.4.

†† Niye na, wuzlahgəma i Kafənahum. Zəba ma Markus 2.1.

¹² Yesu a tsәне bazlam tay niye na, a gwad: «Ndo neheye wuray a gatay bay nәteye zayzay aye na, ta pәliye ndo i sidem bay. Mata pәle ndo i sidem na, ndo neheye dāvats eye hay aye. ¹³ Dum, bazlam nakay a say mәgwede mey na, tәtikum. Mbәlom a gwad: «A serj na, gumay ngwalak a ndo bәna gәnaw neheye ka kәdumejeye bay. ¹⁴ Na yaw mәzalatay a ndo neheye tә gwaday a gәr tay nәteye ngwalak eye hay aye bay, ane tuk na, mәzalatay a ndo i mezeleme hay duh.»

Yesu a tsik ka daliyam

Markus 2.18-22; Luka 5.33-39

¹⁴ Ma dәba eye na, gawla i Yuhana madzәhubе ndo a yam hay ti ye ka tәv i Yesu, ti ye naha, ta tsәtsah faya, tә gwaday: «Nәmay ta Farisa hay na, nәmay faya nәmaa giye daliyam, gawla yak hay tә ge daliyam tәbey na, hәrwi mey?»

¹⁵ Yesu a mbәdatay faya, a gwadatay: «Nәteye na, ta giye daliyam bay, hәrwi nәteye na, andza mә magurlom i mәzle dahәlay. Ahәl nakә zal i dahәlay ka tәv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i mәzle dahәlay aye na, ta sliye faya mәtuwe bay. Ane tuk na, pat eye ma slaweye ta gәsiye fataya abәra zal i dahәlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

¹⁶ «Andza niye, ndәray ma nasiye ha peteked wedeye mәtepe ka peteked guram eye bay. Hәrwi ahәl nakә ta bariye na aye na, peteked wedeye ma ngәrdiye ha peteked guram eye, peteked guram eye ma sәkahiye manjurede ma ziye nakә kurre aye. ¹⁷ Sa na, ndo ma mbәdiye guzom lelem eye a gwezem i hәzlay guram eye bay na, ka sәrum tәbәdew? Hәrwi ta mbәda a dәma na, guzom niye lelem eye kә kwasa na, hәzlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom dәrmak sәktih ma mbәdiye ka dala ada gwezem ma nasiye. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbәdiye na, a gwezem i hәzlay wedeye dәrmak.»

Yesu a mbәl ha dem i bәy ada ngwas wuray dāvats eye

Markus 5.21-43; Luka 8.40-56

¹⁸ Ahәl nakә Yesu faya ma tsikateye andza niye na, bәy wuray a yaw ka tәv i Yesu, a dәkway gurmets, a gwaday: «Dem ga kә mәt. Ane tuk na, dara pa faya hәlay yak, tsa na, ma mbәliye.» ¹⁹ Yesu a lәtse ta gawla ngay hay, tә pay bәzay a bәy niye.

²⁰ Ngwas wuray andaya dāvats eye, bambaz a mbәdawayaw abәra mә hud. Dāvats niye kә ndza faya mәve kuro gәr eye sulo. A hәndzәd naha ka Yesu ta dәba, a lamay a me i peteked ngay nets. ²¹ Andza niye, a dzala mә gәr ngay, a gwad: «Na lamay a peteked ngay nets na, na mbәliye.»

²² Tsa na, Yesu a mbәda me a dәba, a ngatay, a gwaday: «Tete dem ga! Mәdzal gәr yak kә mbәl kar ha.» Kwayanja ngwas niye a mbәl.

²³ Yesu a ndisl a gay i bәy niye tuk. A ye naha a ngatay a ndo mәfe fagam hay ta ndo hay haladzay faya ta tuwiye. ²⁴ Tsa na, a gwadatay: «Dum abәra kanan! Dem nakay kә mәt bay, nenjeye mandzahәra

† Oze 6.6.

eye.» Ane tuk na, ndo hay tә tsәне andza niye na, wuyi tә ngwasa faya.

²⁵ Ta hәharatay ahaya ndo hay abәra na, Yesu a fәlәkwa a gay. A ye naha a gәs dem niye mә hәlay, dem niye a lәtse.

²⁶ Labara eye a dа a zlәm ma gәma niye tebiye.

Yesu a mbәl tay ha guluf hay sulo

²⁷ A hәlay nakә Yesu faya ma diye abәra ka tәv niye na, guluf hay sulo tә pay bәzay tә mawude eye, tә gwaday: «Yesu, Wawa i Davit, nәmaә gaka mә bo tәbәdew!»

²⁸ Yesu a ndisl a gay ngay, a fәlәkwa a dәma na, guluf niye hay ta hәndzәd naha ka tәv ngay. Yesu, a tsәtsah fataya, a gwadatay: «Ka dzalum na, na sliye mәmbәle kurom ha dāv?»

Ta mbәday faya, tә gwaday: «Ayaw, Bәy Maduwerj.»

²⁹ Yesu a lamay a dәre tay, a gwadatay: «Mbәlom mә vәlakum andza nakә faya ka hәbumeye ta mәdzal gәr kurom nakә ka pum faya aye.» ³⁰ Tsa na, dәre tay a hәndәk.

Yesu a gatay me, a gwadatay: «Tsәnum lele, ndәray mә sәr ha wu nakay bay.» ³¹ Ane tuk na, ti ye tә dа ha labara i Yesu ma gәma niye tebiye.

Yesu a mbәl ha ndo wuray madәda eye

³² A hәlay nakә ndo neheye sulo, dәre tay a hәndәk ti ye abәra mә dәma na, tә zlaw ndo wuray a Yesu. Ndo niye madәda eye hәrwi fakalaw mә bo ngay. ³³ Yesu a hәhar faya abәra mәsәfәre niye ngwalak eye bay aye. Tsa na, a tsik me wulanja lele. A gatay a ndo niye hay wadәj wadәj. Tә gwad: «Dada ndo kә ngatay a slala i wu nakay nәte ma Israyel bay!»

³⁴ Ane tuk na, Farisa hay tә ngatay andza niye na, tә gwad: «Maa vәlay gәdәj ka mahәhere fakalaw hay na, bәy i fakalaw hay!»

Ndo hay tә gay mә bo a Yesu

³⁵ Yesu a hәhalawa ma wuzlahgәma hay ta gәma hay. A tәtikawa tay a ndo hay mә gay i maduwule me hay, a dawa ha Labara Ngwalak eye i Bәy i Mbәlom, a mbәlawa tay ha ndo i dāvats hay tebiye ada ndo matәra eye hay tebiye. ³⁶ Yesu a zәba ka ndo neheye haladzay aye na, tә gay mә bo haladzay, hәrwi mәdzal gәr tay makwasa eye ada ta ge bәle. Nәteye andza tәbәn neheye ndo mәtsәkure tay andaya bay aye. ³⁷ A gwadatay a gawla ngay hay: «Wu mәnday andaya haladzay mәpele ka dala. Ane tuk ndo mәpele na abәra ka dala na, nәteye haladzay bay. ³⁸ Hәrwi niye, gumay amboh a ndo i guvah mә sәkah ha ndo i mәsler hay hәrwi mәpele wu mәnday abәra ka dala.»

Ndo i maslanj i Yesu hay kuro gәr eye sulo

Markus 3.13-19; Luka 6.12-16

10 Yesu a zalatay a gawla ngay hay kuro gәr eye sulo. A vәlatay gәdәj ka mahәhere mәsәfәre neheye ngwalak eye bay aye abәra ka ndo hay, ada

məmbəle tay ha ndo i dəvats hay ta ndo neheye matəra eye aye. ² Məzele i ndo i maslaŋ ŋgay neheye kuro gər eye sulo aye na, anaŋ: Təday Simoŋ nakə tə zalay Piyer aye ta malamar ŋgay Aŋdərə, Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana, nəteye sulo tay eye wawa i Dzebede, ³ Filip ta Bartelemi, Tomas ta Mata, neŋgeye ndo matsekele dzaŋgal, Yakuba wawa i Alfe, Tade, ⁴ Simoŋ ndo məge vərəm hərwi dala ŋgay †, Yudas Iskariyot ndo məge dəf ka Yesu.

Yesu a slər ndo i maslaŋ ŋgay hay kuro gər eye sulo

Markus 6.7-13; Luka 9.1-6

⁵ Yesu a slər ndo i maslaŋ ŋgay neheye kuro gər eye sulo aye, a tsikatay gər i bazlam hay, a gwadatay: «Kâ yum a gay i ndo neheye nəteye Yahuda bay aye bay, kâ fələkum a gəma i Samari hay bay. ⁶ Dum duh na, ka tæv i Israyel hay, hərwi nəteye andza təbaŋ madza eye hay. ⁷ Ka deyumeye ka tsəved na, dumatay ha, gwadumatay: “Bəy i Mbəlom ka händzədaw mazlambar tə nəkurom.” ⁸ Mbəlum tay ha ndo i dəvats hay, mbəlum tay ha mədahaŋ hay, mbəlum tay ha ndo madəgwada eye hay, həharum fakalaw abəra mə bo i ndo hay. Ka hutum gədaŋ neheye na, kəriye, nəkurom dərmak vəlummatay a ndo hay kəriye. ⁹ Ka deyumeye na, kâ zlum gura bay, kâ həlum suloy bay, kwa kwar i suloy kâ həlum a gwezem kurom hay bay. ¹⁰ Kâ zlum gwezem i mahəhele kurom hay bay, kâ həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo sulo bay, kâ həlum tahərak bay, kwa sakwal kâ zlum bay. Andza niye ndo məge məsler na, kutoŋ ma hutiyə wu mənday ŋgay.»

¹¹ Yesu a gwadatay sa: «Ka ndislum a wuzlah gay kəgəbay a gəma na, pəlum ndo nakə neŋgeye maləva bo eye ka matəme kurom aye. Ndzum mə gay i ndo niye hus a pat nakə ka deyumeye kurom abəra ma tæv niye aye. ¹² Ahəl nakə faya ka fələkumeye a gay i ndo na, gwadum: “Mbəlom mâ vəlakum zay!” ¹³ Tadə ndo i gay niye hay ta təma kurom na, məpəse me i zay kurom ma ndziye fataya. Ane tuk na, tadə ta təma kurom bay na, muma ahaya fataya abəra məpəse me i zay kurom. ¹⁴ Tadə ka fələkum a gay i ndo kəgəbay a wuzlah gay, ndo neheye mə dəma aye ta kərəh matəme kurom kəgəbay məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abəra ma tæv niye ada tətəkum ha bətekwev i gəma tay abəra ka sik kurom hay. ††¹⁵ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya tay ma diye me ma ziye i ndo i Sodom ta Gomora. ‡»

Dəretsətseh neheye ma deyeweye kame aye

Markus 13.9-13; Luka 21.12-17

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Anaŋ, na sləriye kurom hay andza təbaŋ hay a walaŋ i ndo neheye andza kəra i pesl hay aye. Tərum andza dədəe neheye faya ta

† Simoŋ neŋgeye ndo i Yahuda. Ahəl nakə ka təra gawla i Yesu zuk bay aye na, a ge vərəm hərwi dala ŋgay. †† Məge andza niye na, andza məgwede ndo i maslaŋ i Yesu hay ta giye wuray hərwi ndo neheye sa bay. ‡ Gəma neheye sulo aye na, maraha eye ta mənese. Zəba mə Madazlay i wu hay 19.

tsəpiye bo tay aye, ada ndzum mənese mâ ge andaya fakuma bay andza bodobodo. ¹⁷ Gum metsehe, hərwi ndo hay ta diye kurom hay kame i sariya, ta ndabiye kurom ta mandalaba mə gay i maduwule me hay. ¹⁸ Ta diye kurom ha kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay hərwi ga, hərwi ada kâ slum faya məte mbal ga ta dedek kame tay ada kame i ndo neheye Yahuda hay bay aye. ¹⁹ Ahəl nakə faya ta diye kurom ha kame i sariya aye na, dərev mâ ye fakuma abəra bay. Kâ gwadum: “Nəmaa ta gwadiye kəkay? Nəmaa tsikiye na, mey?” bay. A həlay niye, Mbəlom ma vəlakumeye bazlam neheye ka tsikumeye aye. ²⁰ Andza niye mata tsike me na, nəkurom bay. Mata tsike me mə nəkurom na, Məsəfəre i Bəba kurom Mbəlom.»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada tã kəd tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərmak. Wawa hay ta natay dəre a bəba tay hay, ta kədiye tay ha. ²² Ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga. Ane tuk na, ndo nakə kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha. ²³ Tadə agəna ta sakum dəretsətseh ma gəma nakə nəkurom mə dəma aye na, hwayum a gəma neŋged. Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha, neŋ Wawa i Ndo na maweye na, ka dzum ha gər mahəhele ma gəma neheye ka dala i Israyel aye tebiye zuk bay.»

²⁴ Yesu a gwadatay: «Ndo nakə faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ndo i məsler ma ziye ndo i gay ŋgay bay. ²⁵ Tadə ndo nakə faya ta tətikiye wu aye ka təra andza ndo matətikay wu ada ndo i məsler ka təra andza ndo i gay ŋgay na, niye na, də. Tadə ta zalay a ndo i gay “Bedzabul” na, ta tsadat-eye a ndo i ŋgay hay ma ziye i ŋgay bədaw?»

Kâ dzədzarumay a ndo zezeŋ bay

Luka 12.2-9

²⁶ «Hərwi niye, kâ dzədzarumatay a ndo hay bay. Wu nakə tebiye maŋgaha eye na, ta diye ha, ada wu nakə tə tsikawa ta məkal aye na, ta diye ha. ²⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye ma ləvoŋ aye na, masumay a mətsike parakka mə dzaydzay ta həpat. Wu nakə ta tsikakumeye ka zləm tə məsəsəkwe aye na, wudum ha kələra ka gər i gay. ²⁸ Kâ dzədzarumatay a ndo neheye ta kədiye slo i bo kurom aye bay. Nəteye na, ta sliye faya mədze ha məsəfəre kurom bay. Dzədzarumay duh a Mbəlom nakə ma sliye mədze ha bo kurom ta məsəfəre kurom eye dzay a ako nakə ma mbatiye bay ka tor eye aye. ²⁹ Sisi hay sulo ta səkəmiye tə dala nəte na, ka sərum təbədew? Ane tuk na, kwa nəte mə walaŋ i diyeŋ hay ma dədiye bay, say kə yay a gər a Bəba Mbəlom mâ dəd. ³⁰ I kurom na, kwa məkwets i gər kurom bəbay, Mbəlom kə pasla na. ³¹ Hərwi niye, kâ dzədzarum bay, nəkurom ka zum tay ha sisi niye hay.»

³² Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndoweye kə tsik parakka kame i ndo hay: “Neŋ gawla i Yesu” na, neŋ dərmak na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga.” ³³ Ane tuk na, tadə ndoweye kə tsik kame i ndo hay neŋgeye gawla ga bay na, neŋ dərmak na

tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga bay.”»

Yesu a zlaw zay bay, a zlaw vəram

Luka 12.51-53

³⁴ «Kâ dzalum neŋ na yaw, nâ zlaw zay ka mändz-ibəra na, kâ dzalum bay. Na yaw na, na zlaw zay bay, na zlaw na, maslalam dūh. ³⁵ Na yaw na, maŋgəne tay ha ka bo abəra ndo hay. Wawa hasləka eye ta bəba ŋgay, dem ta may ŋgay, ŋgwas ta may i zal ŋgay, ³⁶ ndo hay mə gay tay ta niye a bo dərə.»

Gawla i Yesu tã ləva ha bo ta məvələ məsəfərə tay andza i Yesu

Luka 14.26-27

³⁷ Yesu a gwadətay sa: «Ndowneyə ka wuda bəba ŋgay ta may ŋgay ka ze neŋ na, neŋgeye ma sliye mändze ka tæv ga bay. Ndowneyə ka wuda wawa ŋgay hasləka eye ta dem ŋgay a ze neŋ na, neŋgeye ma sliye mändze ka tæv ga bay. ³⁸ Ndowneyə kə zla mayako mazlambada eye kə peŋ bəzay bay na, neŋgeye ma sliye mändze ka tæv ga bay. ³⁹ Ndo nakə a say mətəme ha məsəfərə ŋgay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfərə ŋgay hərwi ga aye na, ma hutiyə a dəma dūh.»

Tadə ndoweyə ka təma gawla i Yesu hay na, a təma Yesu

Markus 9.41; Luka 10.16

⁴⁰ Yesu a gwadətay sa: «Tadə ndoweyə ka təma kurom na, ka təma na, neŋ. Ada tadə ndoweyə ka təma ga na, a təma ndo nakə a sləra ga ahaya aye. ⁴¹ Ndowneyə ka təma ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hərwi nakə neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye na, ma hutiyə magogoy nakə ta vəleye a ndo mədə ha bazlam aye. Ndowneyə ka təma ndo nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye hərwi nakə neŋgeye ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye na, ma hutiyə magogoy nakə ta vəleye a ndo nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye. ⁴² Neŋ faya na gwadakumeyə: Sərum ha na, tadə ndoweyə kə vəlay yam gəsiyem nətə matasla eye a ndo nakə makətsa eye mə walaŋ i gawla ga hay hərwi nakə neŋgeye gawla ga aye na, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

11 Yesu a ndəv ha bazlam ŋgay neheye a tsikatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo aye na, a həl bo abəra ka tæv niye a ye mata tətikatay a ndo hay ada mədatay ha ma wuzlah gay neheye ka dala niye aye.

Yesu ta Yuhana madzəhube ndo a yam

Luka 7.18-23

² Ahəl niye na, Yuhana madzəhube ndo a yam neŋgeye ma daŋgay. A tsəne ndo hay faya ta tsikiye ka Kəriste ada ka məsler ŋgay nakə faya ma giye aye. Tsa na, a slər siye i ŋgal mə walaŋ i gawla ŋgay hay, ³ hərwi matsətsehe ka Yesu: «Nəkar na, Kəriste nakə ma deyeweyə aye daw? Kəgəbay nəmaā həba ndo mekeləŋ daw?» Ti ye ta tsətsah ka Yesu andza niye.

⁴ Yesu a mbədətay faya: «Dum təkərumay a Yuhana wu nakə ka tsənum aye ada wu nakə ka ŋgatumay aye. ⁵ Gwadumay na, guluf hay tə ŋgatay a dərə, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwada eye ta mbəl suwud suwud, mandək hay tə tsəne zləm, mədahaŋ hay ta lətsew a sifa, ndo i mətəwak ta tsəne Labara ŋgwalak eye. ⁶ Məŋgwese ka gər i ndo nakə kə gər ha mədzele gər abəra ka neŋ bay aye!»

Yesu a tsik ka Yuhana madzəhube ndo a yam

Luka 7.24-35

⁷ Gawla i Yuhana niye hay ti ye abəra mə dəma na, Yesu a dazlay mətsikatay a ndo neheye ka tæv ŋgay aye ka Yuhana. A gwadətay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətasl faya ma bəliye ha aye daw? A'ay andza niye bay. ⁸ Ada ka yum, ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambada bo eye tə peteked lele eye daw? Tsukudu kəkay? Ane tuk na, ndo neheye tə peteked ka bo lele aye na, nəteye mandza eye mə gay i bəy bagwar eye hay. ⁹ Ka yum mata zəbaw na, ka wuyə mey? Ka zəbumaw na, ka ndo mədə ha bazlam i Mbəlom daw? Ayaw, neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ada neŋ faya na gwadakumeyə, neŋgeye a ze ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. ¹⁰ Yuhana na, ndo nakə tə watsa a Dərewel aye, Mbəlom a gwad: “Neŋ na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak. Ma lambadakeye na tsəved. †”

¹¹ «Neŋ faya na gwadakumeyə: Sərum ha na, mə walaŋ i ndo zezeŋ hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana madzəhube ndo a yam aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neŋgeye tsekweŋ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana. ¹² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhube ndo a yam a tsikawa bazlam i Mbəlom a ndo hay aye hus anəke na, ndo mənə dərə i Mbəlom hay faya ta giye vəram ta Bəy i Mbəlom ada tə dzawa faya bo matsəpe na. ¹³ Dərewel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə dərəwel i Musa ta da ha Bəy i Mbəlom hus a həlay i Yuhana madzəhube ndo a yam. ¹⁴ Tadə a sakum mədzal ha na, Yuhana neŋgeye Eliya tə watsa faya mə Dərewel i Mbəlom, tə da ha tə gwad ma deyeweyə. ††¹⁵ Ndo nakə zləm andaya faya mətsəne aye na, mā tsəne lele!»

¹⁶ Yesu a gwadətay sa: «Ndo neheye bəgom aye na, na ndzəkitiye tay ha bo na, tə way? Ta ndzəkət bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye, siye hay faya ta wudətay naha a siye hay. Tə gwadətay: ¹⁷ “Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahaŋ na, ka tuwum bay.” ¹⁸ Andza niye Yuhana madzəhube ndo a yam a yaw, kə nda wu mənəday, kə sa wu məse bay na, tə gwad: “Neŋgeye na, məsəfərə nakə ŋgwalak eye bay aye mə bo ŋgay.” ¹⁹ Neŋ Wawa i Ndo, na yaw, na nda wu mənəday ada na sa wu məse na, tə gwad: “Zəbum faya, ndo nakay i ŋgay a dzala na, ka wu mənəday ada ka məse guzom. Neŋgeye na,

† Malasi 3.1; Madayaw abəra ma Ezipt 23.20. †† Malasi 3.23-24.

dzam i ndo matsekele dzaŋgal hay ta ndo i mezeleme hay." Ane tuk na, Metsehe i Mbəlom ma bəziye na, ta məsler neheye ma giye aye.»

Gəma neheye ta kərah mədza ha ka Yesu aye

Luka 10.13-15,21-22

²⁰ Ma dəba eye na, Yesu a pa bo ka məmatay ha mənese a gəma neheye a ge mə dəma masuwayaŋ haladzay aye, ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta mbəda ha mede tay bay. A gwad: ²¹ «A nəkurom ndo i gəma i Koraziŋ hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom ndo i gəma i Betesayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tadə masuwayaŋ neheye na ge mə gay kurom aye nā ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidorŋ na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo tabay manasa eye ada ta kutsiye bətekewew maləməts a gər hərwi məde ha na, ta gər ha mezeleme tay. ²² Hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidorŋ.

²³ «Nəkurom ndo i gəma i Kafernahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nəkurom duh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a təv məndze i mədahaŋ hay. Hərwi masuwayaŋ neheye na ge ma gəma kurom aye tā ge ma gəma i Sodom na, habe atay gəma nakay ma giye andaya bəgom. ²⁴ Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Sodom † hay.»

²⁵ Ma məndze tsekweŋ na, Yesu a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mələve magərmbəlom ta dala. Na ga-ka sisəe hərwi nəkar ka datay ha wu nakə maŋgaha eye a ndo neheye tə sər wuray bay aye. Ada ka ŋgaha abəra ka ndo i ndaray hay ta ndo neheye nəteye tə sər wu aye. ²⁶ Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi mā ge bo andza niye.»

²⁷ A gwadətay: «Bəba ga kə vələŋ wu hay tebiye. Ndəray a sər wawa bay, maa sər na, Bəba. Ndəray a sər Bəba bay, maa sər na, neŋ wawa ŋgay ada maa sər na ndo neheye a seŋ mədatay ha aye.»

²⁸ Yesu a gwadətay sa: «A nəkurom neheye faya ka zlumeye wu mamba eye ada nəkurom madagər eye, dumara ka təv ga, neŋ na vəlakumeye mazəzukwe bo. ²⁹ Rəhumeŋ ha gər, na tətikakumeye wu lele eye, hərwi neŋ ndo səkeffe eye, na gakumeye dəretsətseh bay. †† Ta dedek ka hutumeye mazəzukwe bo. ³⁰ Wu nakə na piye fakuma aye na, a wur bo mazole bay, wu nakə na vəlakumeye, ka zlumeye na, a mba bay.»

Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Yesu

Markus 2.23-28; Luka 6.1-5

12 Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tə ge a

† Zəba ma Mata 10.15. †† Yesu a tsik kanaŋ ka pendzeŋ i məndze mekeleŋ eye. Faya ma təriye tay ndo hay beke hay bay.

dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Ahəl nakə faya ta diye na, may a wur ka gawla i Yesu hay, tə pa bo ka məhəbe wu niye tə nda. ² Farisa hay tə ŋgatay na, tə gwaday a Yesu: «Zəba, gawla yak hay ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədətay faya: «Dada ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge aye təbədew? ‡ May a wur faya ta ndo ŋgay hay. ⁴ Tsa na, a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom ta ndo ŋgay hay. A ye naha, a zla makwala nakə tə vəlay a Mbəlom aye, a nda. A vəlatay a ndo ŋgay hay dərma, tə nda. Bazlam i Mbəlom mapala eye a vəl tsəved ka mənde na, a ndo məvələy wu a Mbəlom dekdek bədaw?

⁵ «Kəgəbay ka dzaŋgum wu nakay mə dərwele i Musa bədaw? Pat i mazəzukw bo na, ndo məvələy wu a Mbəlom mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta rəhay ha gər a pat i mazəzukw bo bay, ta ge məsler. Ane tuk na, ta ge mənese bay. ††6 Neŋ faya na gwadəkumeye, wu nakə a ze gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, andaya kanaŋ.

⁷ «Tə watsa a Dərwele i Mbəlom na, Mbəlom a gwad: «A seŋ na, gumay ŋgwalak a ndo bəna, gəna neheye ka kədumeŋeye bay. ††7 Tadə ka tsənum wu nakay na, ndo neheye ta ge wuray bay aye na, kâ gəsum tay ha bay. ⁸ Hərwi maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Neŋ Wawa i Ndo.»

Yesu a mbəl ha ndo wuray maməta həlay eye

Markus 3.1-6; Luka 6.6-11

⁹ Yesu a ye abəra ka təv niye, a ye a gay i maduwule me. ¹⁰ Mə dəma na, ndoweye andaya həlay ŋgay maməta eye. A satay a ndo hay məmay ha mənese a Yesu, ta tsətsah faya tə gwaday: «Tsəved andaya məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo daw?»

¹¹ Yesu a mbədətay faya: «Tadə ndo nəte mə walaŋ kurom təbaŋ ŋgay andaya nəte, təbaŋ ŋgay niye a dəd a bədiyem pat i mazəzukw bo na, ma zla ahaya abəra mə dəma bədaw? ¹² Kə ge andza niye na, ndo zezeŋ a ze təbaŋ bədaw? Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved ka məge ŋgwalak a ndo pat i mazəzukw bo!»

¹³ Tsa na, Yesu a gwaday a ndo niye: «Nduda ha həlay yak!» Ndo niye a nduda ha həlay ŋgay. Tsa na, a mbəl lele andza həlay neŋged.

¹⁴ Sototo, Farisa hay ti yaw abəra mə gay, ti ye tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam, ta hutiyə tsəved ka məkəde Yesu na, kəkay.

Yesu neŋgeye ndo i məsler nakə Mbəlom a zla aye

¹⁵ Ahəl nakə Yesu a sər ha Farisa hay faya ta pəliye tsəved ka məkəde na na, a ye abəra ka təv niye. Ndo hay haladzay tə pay bəzay, a mbəl tay ha ndo i dəvəts hay tebiye. ¹⁶ Tsa na, a gatay me, a gwadətay: «Neŋ way na, kâ tsikumay a ndəray bay.» ¹⁷ A ge andza niye na, hərwi ada wu neheye Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik aye tā ge bo:

‡ Zəba ma 1 Samuyel 21.2-7. †† Məpesle 28.9-10. †† Oze 6.6, matsika eye ma Mata 9.13.

¹⁸ Mbəlom a gwad:

«Ndo i mäsler ga nakə na zla aye na, anarj,
na wuda na haladzay,
mənğwese ga tebiye ka gər ngay.

Na sləriye naha Məsəfəre ga ka nenğeye,
ma dātay ha dedek ga a ndo hay tebiye.

¹⁹ Ta təriye ta ndəray bay,
ma wudiye wuray bay,
ndəray ma tsəniye faya abəra mabəbəle wuray ka
mazlazlanj i tsəved bay.

²⁰ Guzer nakə mahədzaka eye na, ma həbiye ha bay,
Ako nakə ndəzəzəzə ka lalam faya ma mbatiye na,
ma ndəvay həlay ma mbatiye ha bay,

Ma giye andza niye hus ka vəlatay mənğwese a ndo
neheye dedek eye hay aye.

²¹ Ndo hay tebiye ta piye mədzal gər tay na, ka nenğ-
eye. †»

Yesu a həhar fakalaw abəra mə bo i ndo wuray

Markus 3.20-30; Luka 11.14-23

²² Tə zlayaw ndo wuray guluf eye ada a sər mətsike
me bay hərwi fakalaw mə bo ngay. Yesu a mbəl ha. Tsa
na, ndo niye a tsik me lele ada a ngatay a dərə lele. ²³ A
gatay a ndo hay hərəbəkka, nəteye tebiye, tə gwad:
«Ndo nakay ma giye na, Wawa i Davit!»

²⁴ Farisa hay tə ngatay a wu nakə a ge bo aye na, tə
gwad: «Maa vəlay gədanj ka mahəhere fakalaw hay na,
Bedzabul †† bəy i fakalaw hay!»

²⁵ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dza-
la aye, a gwadatay: «Tadə ndo i gəma hay ta ngəna,
faya ta giye vəram mə walanj tay na, gəma niye ma
dziye. Tadə ndo i wuzlahgəma hay kəgəbay ndo hay
ma bədgay tay faya ta kədiye bo na, wuzlahgəma niye
kəgəbay bədgay niye ma ndziye huya bay. ²⁶ Tadə
Fakalaw tə Fakalaw ta həhariye bo tay, ma giye maga-
zləga ka bo ngay eye, ada bəy ngay ma ndziye huya
na, ma kəkay? ²⁷ Ka gwadum maa vəlenj gədanj ka
mahəhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam
kurom hay na, maa vəlatay gədanj ka mahəhere
fakalaw hay na, way? Andza niye, dzam kurom hay
faya ta diye ha na, dedek andaya mə nəkurom bay.
²⁸ Maa vəlenj gədanj a neñj ka mahəhere fakalaw na,
Məsəfəre i Mbəlom. Andza məgwede na, Bəy i
Mbəlom ba ki yaw tsiy hus ka təv kurom.

²⁹ «Ndəray ma sliye məfələkwe a gay i ndo i gədanj
məhəla ahaya wu ngay bay. Ma ta sliye faya məfələk-
we na, ma lahiye mədzewe na təday. Kə dzawa na tuk
na, ma sliye faya mede a gay, məhəla ahaya wu ngay
hay tuk.»

³⁰ A gwadatay sa: «Ndo nakə nenğeye tə neñj bay aye
na, nenğeye ndo i vəram ga. Ndo nakə ka dzəna ga ka
məhayatay gər a ndo ga hay bay aye na, ma həhariye
tay ha kweye kweye. ³¹ Hərwi niye, neñj faya na
tsikakumeye: Tadə ndo zezerj kə ge mezeleme kwa
waray tebiye, kəgəbay kə tsalay ka gər a Mbəlom na,
Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ngay. Ane tuk na,
ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədanjña eye na,

Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ngay bay. ³² Tadə
ndoweye kə tsik wu nakə ngwalak eye bay aye ka neñj
Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ngay.
Ane tuk na, tədə kə tsik wu nakə ngwalak eye bay aye
ka Məsəfəre Tsədanjña eye na, Mbəlom ma pəsay ha
mezeleme ngay bay, kwa anəke, kwa ka məndzibəra
nakə ma deyeweye kame aye.

Dərizl i gərdaf ta hohway ngay eye hay

Luka 6.43-45

³³ «Kə ge dərizl i gərdaf ngwalak eye na, hohway
ngay hay ngwalak eye. Kə ge dərizl i gərdaf eye ng-
walak eye bay na, hohway ngay hay ngwalak eye bay.
Andza niye ta səriye ha dərizl i gərdaf nakay ngwalak
eye na, abəra ka hohway ngay hay. ³⁴ A nəkurom wawa
i palas neheye! Nəkurom ngwalak eye hay bay. Ada ka
slumeye faya mətsike wu neheye ngwalak eye hay na,
ma kəkay? Hərwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu
nakə maraha eye mə dərəv ngay aye. ³⁵ Ndo nakə ng-
walak eye na, ma giye wu ngwalak eye hay hərwi mə
dərəv ngay na, wu neheye ngwalak eye dərma. Ndo
nakə sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye
hərwi dərəv ngay maraha eye tə wu neheye sewed
eye. ³⁶ Neñj faya na tsikakumeye: Pat nakə Mbəlom ma
gateye sariya a ndo hay aye na, bazlam neheye mət-
sike kəriye kəriye kwa way ma mbəday faya a gər
ngay. ³⁷ Andza niye, Mbəlom ma gwadiye ka ge mə-
nese bay kəgəbay ka ge mənese ka bazlam neheye ka
tsik aye.»

Ndo hay ta tsətsah masuwayanj ka Yesu

Markus 8.11-12; Luka 11.29-32

³⁸ Ndo mədzəngawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta
Farisa hay, tə gwadaj a Yesu: «Miter, a samay na,
gamay masuwayanj.»

³⁹ Yesu a mbədatay faya: «Ndo neheye a həlay nakay
na, nəteye sewed eye hay, nəteye ta mbəday dəba a
Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayanj. Ane tuk na,
ma dəba i masuwayanj i Zonas ndo məde ha bazlam i
Mbəlom nakə tə ngatay aye na, ta ngateye a ma-
suwayanj mekelənj eye bay. ⁴⁰ Hərwi, Zonas kə ndza pat
eye məhkar ada həvad eye məhkar ma kutes i kələf
bagwar eye. Andza niye dərma neñj Wawa i Ndo na
ndziye pat eye məhkar ada həvad eye məhkar ma tsə-
vay. ⁴¹ Ahəl nakə ndo i Ninive hay tə tsəne labara nakə
Zonas a tsikatay aye na, ta mbəda ha mede tay. † Ndo
andaya kanənj bəgom a ze Zonas. Hərwi niye, ahəl
nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ndo
i gəma i Ninive ta deyeweye ta lətsiye kame i ndo neh-
eye bəgom aye ta matay ha mənese.

⁴² «Ngwas wuray andaya, nenğeye bəy bagwar eye, a
yaw abəra ma diye i tsakay. A yaw mətsəne bazlam i
Salomonj neheye maraha eye ta metsehe aye. †† Ndo
andaya kanənj a ze ha Salomonj. Hərwi niye, ahəl nakə
Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ngwas
nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abəra ma diye i

† Ezay 42.1-4. †† Bedzabul na, məzele mekelənj eye i Fakalaw.

‡ Zonas 1-4. †† 1 Bəy hay 10.1-13.

tsakay, ma lætsiye kame i ndo neheye ma matay ha mænese aye.»

Məməw i məsəfəre nakə lele bay aye

Luka 11.24-26

⁴³ «Fakalaw ki yaw abəra mə bo i ndo na, ma diye ma dzədziye mə kəsaf, ma pəliye tən mazəzukw bo. Kə huta bay na, ⁴⁴ ma gwadəye a gər ŋgay: “Na mbədiye gər a gay ga nakə na yaw abəra mə dəma aye.” Ma mbədiye gər, kə ye naha kə ŋgatay a gay wuray mə dəma bay, mafada eye lele ada malambada eye. ⁴⁵ Tsa na, ma diye ma həlaweye siye i məsəfəre neheye sewed eye hay wene wene ta ze nəngeye aye tasəla. Ta fələkwiye a gay, ta ndziye mə dəma. Ka mandəve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye. Ma giye bo ta ndo neheye ŋgwalak eye bay bəgom aye na, andza niye.»

May i Yesu ta malamar ŋgay dedek eye hay

Markus 3.31-35; Luka 8.19-21

⁴⁶ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikateye me a ndo hay aye, may ŋgay ta malamar ŋgay hay ti ye naha. Tə lətse ma bəra, ta pəla tsəved mətsikay me a Yesu. ⁴⁷ Ndo nətə a ye ka tən i Yesu, a gwadəy: «Zəba, may yak ta malamar yak hay nətəye ma bəra, a satay mətsikaka me.» ⁴⁸ Yesu a mbədatay faya: «May ga na, way? Malamar ga hay na, way hay?» ⁴⁹ Tsa na, a zəkwa həlay ka gawla ŋgay hay, a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nət-eye anar. ⁵⁰ Hərwi tadə ndoweye kə ge wu nakə a say a Bəba ga mə mbəlom na aye, nəngeye malamar ga, ada may ga.»

Dzeke i ndo masləge

Markus 4.1-9; Luka 8.4-8

13 Pat eye niye na, Yesu a yaw abəra mə gay, a ye a ndza ka me i dəlov. ² Ndo hay haladzay tə haya gər ka tən ŋgay. Hərwi niye a tsal a kwalalar i yam wuray ka gər i yam a ndza a dəma. Ndo hay tebiye tə ndza ka me i dəlov. ³ Yesu a tətikatay wu haladzay a ndo niye hay ta dzeke.

A gwadatay: «Ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay. A həl hulfe, a ye ha a pesl mata sləge. ⁴ A ye naha na, a dazlay a masləge. Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe † ŋgay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Diyer ŋay ti yaw, tə pala na tebiye. ⁵ Hulfe mekeler eye a dəd ka sik i pələd, tən nakə bətekwe andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tə ndzohwaw bəse tsa. Tə ndzohwaw bəse na, hərwi bətekwe andaya ka sik i pələd niye bay. ⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abəra ŋgulak na, a fəka tay ha hulfe niye hay tə ndzohwaw aye. Tə kula heryew heryew hərwi ta huta bəd məpe zləlay haladzay bay. ⁷ Nənge a dəd a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə ŋgədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay. ⁸ Siye sa

na, tə kuts ka tən lele eye, tə ndzohwaw na, lele. Tə gəl ada tə nah, gər eye həbəts həbəts lele. Mə walar tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nətə na, wur eye a ge temerre, nənge sa na, kuro kuro məkwa, ada siye kuro kuro mahkar.» ⁹ Yesu a ndəv ha andza niye na, a gwadatay: «Ndo nakə zləm andaya faya na, mā tsəne!»

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Markus 4.10-12; Luka 8.9-10

¹⁰ Ma dəba eye na, gawla ŋgay hay ta həndzəd naha ka tən ŋgay, ta tsətsah faya: «Ka tsikatay me a ndo hay ta dzeke na, hərwi mey?» ¹¹ Yesu a mbədatay faya: «Nəkurom na, Mbəlom kə dəkum ha wu nakə mənğa-ha eye ma bəy ŋgay aye. Ane tuk na, a nətəye na, kə dətay ha bay. ¹² Andza niye, ndo nakə wu ŋgay andaya na, ta səkahay ha sa ada i ŋgay ma giye haladzay. Ane tuk na, ndo nakə wuray ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta buwiye na. ¹³ Hərwi niye na tsikatay me ta dzeke na, nətəye ta zəbiye faya tə dərə tay, ane tuk na, ta ŋgateye bay. Ta pay zləm, ane tuk na, ta tsəniye tə zləm tay bay, ta səriye bay. ¹⁴ Andza niye, wu nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a da ha aye na, kə ge bo dedek. Mbəlom a gwad:

“Ka tsənumeye lele,

ane tuk na, ka sərumeye bay.

Ka zəbumeye faya lele,

ane tuk na, ka ŋgatumeye bay.

¹⁵ Ndo neheye na, ta kula ha gər tay tənğa tənğa.

Ta dəka na zləm tay,

ta dərəzl na dərə tay.

A satay mənğatay tə dərə tay bay,

a satay mətsəne tə zləm tay bay,

a satay məsəre tə metsehe tay bay.

Tadə a satay mambədə ha mede tay na,

na mbəliye tay ha dərma. ††”

¹⁶ «Ane tuk na, nəkurom na, ka hutum mənğwese. Ka ŋgatumay a dərə, ada ka tsənum tə zləm kurom.

¹⁷ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay haladzay, ndo dedek eye haladzay a satay həbe mənğatay a wu nakə faya ka ŋgatumeye, ane tuk na, ta ŋgatay bay. A satay mətsəne wu nakə faya ka tsənumeye, ane tuk na, ta tsəne bay.»

Yesu a da ha dzeke i ndo masləge

Markus 4.13-20; Luka 8.11-15

¹⁸ «Dzeke i ndo masləge nakay a say məgwede mey na, tsənum. ¹⁹ Ndo neheye tə tsəne bazlam i Bəy i Mbəlom aye ada tə tsəne zləm bay aye na, ta ndzək it bo ta tsakay tsəved nakə hulfe a dəd faya aye. Fakalaw a yaw, a buwa na wu nakə ta sləga a dərəv tay aye. ²⁰ Siye hay ta ndzək it bo tə sik i pələd nakə hulfe a kuts faya aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma kwayaŋna tə mənğwese eye. ²¹ Ane tuk na, ta gəray tsəved a bazlam i Mbəlom ada mā pa zləlay a dərəv tay bay. Tə dzala ha faya na, tsekweŋ tsa. Dəretsətseh

† I tay na, ta sləga tə tsəluy təbey. Tə kuts ha məkutse məkutse.

†† Ezay 6.9-10.

kægəbay madzəgur me a ndzatay a gər hərwi bazlam i Mbəlom. Tsa na, tə gər ha mədzele gər abəra ka Mbəlom ta bəse. ²² Siye hay sa na, ta ndzəkit bo ta hulfe neheye tə kuts a gay i dak hay aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom, ane tuk na, mədzal gər ka wu i mändzibəra, bor i zlele a ye tay a bo. Wu niye hay tə ngədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərev tay aye. Tsa na, bazlam i Mbəlom kə wa hohway mə dərev tay bay. ²³ Ndo mekeleŋ eye hay ta ndzəkit bo ta dala nakə lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohw lele. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma a dərev tay lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərev tay lele ada a nah. Neŋged makwehe nəte na, wur eye a ge temerre, neŋged sa na, kuro kuro məkwa, siye kuro kuro mahkar.»

Guzer nakə ngwalak bay aye

²⁴ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, ta ndo wuray a sləga hulfe lele eye a guvah ngay. ²⁵ Ta həvad, ahəl nakə ndo hay tebiye ka mändzehəre na, ndo mənə dəre i ndo niye a ye a sləgay a dəma daw zuŋgo a walaŋ i daw ngay niye. Tsa na, a ye ngway. ²⁶ Ahəl nakə wu hay tə ndzohw, faya ta diye tə gər aye na, daw zuŋgo niye hay tə ndzohwaw dərmak. ²⁷ Ndo i məsler hay ti yaw tə gwaday a ndo i guvah: “Ndo i gay may, ka sləga a guvah yak na, hulfe lele tuk na, ada daw zuŋgo a yaw a dəma na, mənggay?” ²⁸ Ndo niye a mbədatay faya: “Maa ge wu niye na, ndo mənə dəre ga.” Ndo i məsler hay tə tsətsah faya, tə gwaday: “A saka nəmaā ye məngwede ahaya abəra mə dəma daw zuŋgo daw?” ²⁹ A gwadatay: “A’ay, kə ngwadum bay, ka ta ngwadumeye ka bo dziye ta daw. ³⁰ Gərūm tay ha t̄a nah ka bo dziye hus a həlay i mədze. A həlay i mədze na, na gwadateye a ndo i məsler hay: Dzum na daw zuŋgo təday. Barum na ada kə dzumay a ako. Daw na, hayumay gər ada kə pum na a de ga.”»

Wur i bəzaŋ

Markus 4.30-32; Luka 13.18-19

³¹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, wur i bəzaŋ nakə ndo a zla a sləga a guvah ngay. ³² Mə walaŋ i wur i wu hay tebiye na, neŋgeye tsekweŋ. Ane tuk na, a ndzohw, a gəl na, a ze ala neheye tə sləga ka dədaŋ aye tebiye. A təra andza gərdaf, dīyeŋ hay tə ngar gay tay hay ka hawal eye hay.»

Dzeke i gəde

Markus 4.33-34; Luka 13.20-21

³³ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, gəde nakə ngwas a həl tsekweŋ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlab tay ha ka bo na, gufa niye mahəlabə eye a kwasa a həmbət.»

³⁴ Yesu a tətikatay wu ngay hay tebiye a ndo hay na, ta dzeke. A tsikawatay me ze mətsike ta dzeke bay. ³⁵ A

tsikawa andza niye na, hərwi ada wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik aye mā ge bo. Mbəlom a gwad:

«Na tsikateye wu na, ta dzeke.

Na datay ha wu neheye maŋgaha eye kwa abəra ka madazlay i məge mändzibəra aye. †»

Yesu a da ka guzer nakə ngwalak eye bay aye

³⁶ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a gər tay ha ndo hay, a ye a gay. Ahəl nakə neŋgeye mə gay aye na, gawla ngay hay ti ye ka təv ngay. Ti ye naha, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Damay ha dzeke i daw zuŋgo nakə ma guvah aye.»

³⁷ Yesu a mbədatay faya: «Ndo nakə a sləga wur i wu ngwalak eye na, neŋ Wawa i Ndo. ³⁸ Guvah na, mändzibəra. Wur i wu ngwalak eye na, ndo neheye ma Bəy i Mbəlom aye. Daw zuŋgo na, ndo neheye ta rəhay ha gər a Fakalaw aye. ³⁹ Ndo mənə dəre nakə a sləga daw zuŋgo aye na, Fakalaw. Mədze wu abəra ka dala na, mändəve i mändzibəra nakə Mbəlom ma ndəviye ha aye. Ndo i məsler hay na, gawla i Mbəlom hay.

⁴⁰ Andza nakə tə həl daw zuŋgo tə dzay a ako aye na, Mbəlom ma ndəviye ha mändzibəra andza niye dərmak. ⁴¹ Neŋ Wawa i Ndo na sləraweye gawla i Mbəlom hay. Ta həliye tay ha abəra ma Bəy i Mbəlom ndo neheye tebiye faya ta səpatiyə tay ha ndo hay a mezeleme aye ta ndo neheye faya ta giye wu nakə ngwalak eye bay aye. ⁴² Ta kutsiyə tay ha a ako bagwar eye. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye. ††⁴³ Ane tuk na, ndo neheye tə pay naha faya a Mbəlom aye na, ta dəviye wuzl wuzl andza pat ma Bəy i Bəba tay Mbəlom. Ndo nakə zləm andaya faya aye na, mā tsəne!»

Zlele maŋgaha eye

⁴⁴ Yesu a gwadatay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo tə zlele nakə tə la na a guvah aye. Ndo a huta na zlele eye niye ada a la na, a ngaha na sa. A yay a gər haladzay. A ye a səkəm ha wu ngay hay tebiye ada a səkəm guvah niye.»

Wu i maslawa

⁴⁵ A gwadatay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo sa na, ndo masəkəm ha wu hay. Ma pəliye wu i maslawa neheye a le haladzay aye. ⁴⁶ Kə huta wu nakə a ze tay ha siye hay tə məle aye na, ma diye ma səkəmiye ha wu ngay hay tebiye ka tsakala. Suloy aye na, ma səkəma ahaya wu i maslawa niye.»

Gadaŋ

⁴⁷ A gwadatay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, ta gadaŋ. Ta kal a dəlov na, ma gəsaweye kələf wal wal haladzay. ⁴⁸ Gadaŋ niye kə rah tə kələf na, ta vaha ahaya abəra ma yam. Ta vaha ahaya na, ta ndziye toŋ, ta paliye kələf ngwalak eye hay. Ta piye tay ha a kəteh. Siye neheye ngwalak eye bay aye na, ta miye tay ha.

† Dəmes hay 78.2. †† Zəba ma Mata 8.12.

⁴⁹ Ma giye bo pat nakə Mbəlom ma ndəviye ha mändz-ibəra eye na, andza niye. Gawla i Mbəlom hay ta deyeweye ta ngəniye tay ha ka bo abəra ndo i sewed hay ta ndo ngwalak eye hay. ⁵⁰ Ndo i sewed hay na, ta kutsiye tay ha a ako. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye. †»

Mandəve i bazlam

⁵¹ Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Wu neheye tebiye na tsik aye na, ka tsənum daw?»

Ta mbəday faya: «Ayaw, nəmaa tsəne.»

⁵² A gwadətay: «Andza niye, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a təra gawla ma Bəy i Mbəlom na, a ndzəkit bo ndo i gay nakə faya ma ndo-hwa ahaya zlele ngay abəra mə wu nakə wedəfe ada abəra mə wu nakə guram aye.»

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu

Markus 6.1-6; Luka 4.16-30

⁵³ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsikatay dzeke neheye aye na, a ye abəra ka təv eye niye. ⁵⁴ A ye a Nazaret, gəma nakə a gəl mə dəma aye. Mə dəma na, a ye a gay i mađuwule me. A ye naha a pa bo ka matətikatay wu a ndo hay. A gatay a ndo neheye tebiye mə dəma aye hərbabəkka. Tə gwadawa: «A hutaw metsehe nakay na, mənggay? Maa vəlay gədaŋ ka mäge masuwayaŋ neheye na, way? ⁵⁵ Nengeye na, wawa i Mari ada bəba ngay na, ndo matsəsedə mayako bəda? Malamar ngay hay na, Yakuba, Yusufa, Simon ada Yuda bəda? ⁵⁶ Ada malamar ngay dem eye hay nəteye andaya mə walaŋ kway bəda? Maa vəlay gədaŋ nakay tebiye na, way?» ⁵⁷ Yawa, hərwi wu neheye tebiye aye, ndo i gəma niye hay ta kərah mədzal ha ka Yesu.

Yesu a gwadətay: «Ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə dəslay ha gər kwa mən-gay. Ane tuk na, ma gəma ngay nakə tə wa mə dəma ada mə gay ngay na, ta rəhay ha gər bay.»

⁵⁸ Ma Nazaret na, Yesu kə ge masuwayaŋ haladzay bay hərwi ta dzala ha bay.

Məməte i Yuhana madzəhube ndo a yam

Markus 6.14-29; Luka 3.19-20, 9.7-9

14 A həlay niye na, Herod nengeye bəy ka dala i Galile, a tsəne faya ta tsikiye ka Yesu. ² Herod a gwadətay a ndo i məsler ngay hay: «Ndo niye ma giye na, Yuhana madzəhube ndo a yam. Kə mbəlaw abəra ma mədahaŋ. Hərwi niye nakə a huta gədaŋ ka mäge masuwayaŋ.»

³ Andaya kə ndza haladzay, Herod a zla Herodiyad, ngwas i malamar ngay Filip. Hərwi niye, Yuhana a gwadəway: «Ta vəl tsəved məzle ngwas nakay bay.» Tsa na, Herod a gwadətay a ndo hay tə gəs na Yuhana, tə dzawa na ada tə pa na a daŋgay. ⁵ A say a Herod məkəde na Yuhana, ane tuk na, a dzədzaratay a ndo hay, hərwi ndo hay tə dzala Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

† Zəba ma Mata 8.12.

⁶ Pat i magurlom i məwe Herod na, dem i Herodiyad a hats kame i ndo neheye Herod a zalatay a magurlom aye. Məhetse i dem niye a yay a gər a Herod. ⁷ Tsa na, a mbəday a dem niye, a gwadəy: «Wu nakə ka tsətsah tebiye na vəlakeye.»

⁸ Dem niye tə ma ha ka bo bazlam ta may ngay. Tsa na, a ye a gwadəy a Herod: «Dəseŋew gər i Yuhana madzəhube ndo a yam ka bəgəlam.»

⁹ Andza niye na, a yay a gər a bəy bay. Ane tuk na, ba kə mbəda kame i ndo neheye mazala eye hay a magurlom aye. A vəl tsəved, tə ye tə dəsayaw. ¹⁰ A slər ndo a gay i daŋgay, mə dəsaŋ gər i Yuhana madzəhube ndo a yam. ¹¹ Ndo a ye, a dəsaŋ gər i Yuhana a pa ahaya ka bəgəlam. Tə vəlay a dem niye. Dem niye a vəlay a may ngay. ¹² Gawla i Yuhana hay tə tsəne na, ti yaw, tə zla ahaya mədahaŋ i Yuhana abəra ma daŋgay tə la na. Tsa na, ti ye tə da ha wu nakə a ge bo aye a Yesu.

Yesu a vəlatay wu mənday a ndo hay gwezem zlam

Markus 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a tsəne labara niye na, a ye mahənggeye tə kwalalaŋ i yam hərwi mede a təv dəreŋ eye abəra ka ndo hay. Ane tuk na, ndo hay ta sər faya. Ti yaw abəra ma wuzlahgəma hay, tə pay bəzay a Yesu. ¹⁴ A ndisl a təv niye na, a mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam. A ngatəy a ndo hay haladzay na, tə gay mə bo. A mbəl tay ha ndo i dəvəts tay neheye tə həl naha aye.

¹⁵ Huwa a ge na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu, tə gwadəy: «Mazlambar həvad ada təv nakay kəsaf. Gwadətay a ndo hay tə ye a wuzlahgəma hay hərwi ada tə ye, tə səkəməw wu mənday.»

¹⁶ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Tə ye bay. Bo kurom eye vəlumatay wu mənday.»

¹⁷ Tə gwadəy: «Makwala andaya fakwaya kanaŋ na, tapa zlam tə kələf sulo tsiy tuk na, kəkay?»

¹⁸ Yesu a gwadətay: «Həlumenə ahaya.» ¹⁹ Tsa na, a gwadətay a ndo hay: «Ndzum ka dala!»

Yesu a həl makwala neheye tapa zlam tə kələf sulo aye. A zəba dəre a mbəlom, a gay naha sisəe a Mbəlom. A ngəna ha makwala niye hay ada a vəlatay a gawla ngay hay. Gawla ngay hay ta ngənatay a ndo hay. ²⁰ Kwa way a nda ka mərəhe. Gawla i Yesu hay tə hayay gər a siye nakə a ləkaw aye na, a rah a gwaŋ kuro gər eye sulo. ²¹ Ndo neheye tə nda makwala niye na, hasləka hay ta giye gwezem zlam. Ngwas hay ta wawa hay na, ta pasla tay ha bay.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Markus 6.45-52; Yuhana 6.15-21

²² Kwayaŋŋa Yesu a gatay kutoŋ a gawla ngay hay tə tsal a kwalalaŋ i yam, tə lahay kame mede a diye i dəlov nengeđ həlay nakə bo ngay eye ma gwadətəye a ndo hay «Dum kurom» aye. ²³ Ndo hay ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsaholok mahənggeye hərwi mađuwulay me a Mbəlom. Həvad a ge na, nengeye huya ma tsaholok niye.

²⁴ Kwalalaŋ i yam nakə gawla ŋgay hay mə dəma aye, dərəŋ ta dala, wudək wudək ma wuzlah i yam. Mətasl faya ma vəzliye haladzay, a say məme ha kwalalaŋ i yam ta dəba ada yam faya ma bəliye ha kwalalaŋ i yam haladzay. ²⁵ Ta mbəlomda na, Yesu a ye ka təv i gawla ŋgay hay ka gər i yam tə sik. ²⁶ Tə ŋgatay a Yesu faya ma diye ka təv tay ka gər i yam tə sik na, ta dzədzar haladzay, tə gwad: «Ma giye na, wu matəre ka ndo!» Ta wuda ka bo tə madzədzar eye. †

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Tete kurom! Kā dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

²⁸ Kwayaŋŋa Piyer a tsikay naha me, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, kə ge nəkar na, vəleŋ tsəved nā ye naha ka təv yak ka gər i yam tə sik.»

²⁹ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Dara.»

Tsa na, Piyer a ndohwaw abəra mə kwalalaŋ i yam, a pa bo ka mede ka gər yam hərwi mədze gər tə Yesu.

³⁰ Ane tuk na, a zəba mətasl faya ma vəzliye haladzay na, a dzədzar. A dazlay məndərmede a yam. Tsa na, a wuda ka bo: «Bəy Maduweŋ, təma ga ha tey!»

³¹ Kwayaŋŋa, Yesu a bəzay naha həlay a Piyer, a gəs na, a gwaday: «Mədzal gər yak hala bay. Ka ge ha mədzal gər yak sulo sulo na, hərwi mey?»

³² Tə tsal a kwalalaŋ i yam sulo tay eye. Tsa na, mətasl a ndza dēdik, a vəzl sa bay. ³³ Gawla ŋgay neheye mə kwalalaŋ i yam aye ta dəkway gurmets a Yesu, tə gwaday: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom dedek!»

Yesu a mbəl tay ha ndo i dāvats hay ma gəma i Gene-saret

Markus 6.53-56

³⁴ Yesu ta gawla ŋgay hay tə tas abəra ma dəlov na, tə ndisl a gəma i Genesaret. ³⁵ Ndo i təv niye tə sər ha Yesu ki yaw. Ti ye tə tsikatay a ndo hay tebiye Yesu ki yaw. Ndo hay tə tsəne na, tə həlaw ndo i dāvats hay tebiye ka təv i Yesu. ³⁶ Tə gay ambob a Yesu, tə gwaday: «Ndo i dāvats hay tē ye naha tē lamay a me i peteked yak nets na, tsiy.» Tsa na, ndo i dāvats neheye ta lamay aye na, ta mbəl tebiye.

Kule i bəba tətə hay

Markus 7.1-13

15 Farisa hay ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ti yaw abəra ma Zerozelem, ti ye ka təv i Yesu, tə gwaday: ² «Gawla yak hay ta rəhay ha gər a kule i bəba tətə kway hay bay na, hərwi mey? Ahəl nakə ta ndiye daf aye na, tə bara həlay andza i kule i bəba tətə kway hay təbey na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom, ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay hərwi kule i bəba tətə kurom hay na, hərwi mey?

⁴ Andza niye, Mbəlom a gwad: «Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak.» A gwad sa: «Ndoweye kə tsaday a bəba ŋgay ta may ŋgay na, kutoŋ tē kəd na a bəd. †††

† Ndo siye tə pa a mədzal gər tay na, wu matəre ka ndo andaya. I tay wu matəre ka ndo na, ndo nakə a mət ada a maw a bəra a walaŋ i ndo hay aye, a ge zluwer. †† Madayaw abəra mə Ezipt

⁵ Ane tuk na, nəkurom faya ka gwadumateye a ndo hay: «Ka slumeye faya məgwadatay a bəba kurom hay ta may kurom hay: Habe na, nəmaa dzəniye kurom. Ane tuk na, nəmaa vəlay ha a Mbəlom. ⁶ Kā rəhumay ha gər a bəba kurom sa bay.» Andza niye, faya ka mbatumeye ha Derewel i Mbəlom hərwi kule kurom. ⁷ Nəkurom na, ndo i bəbəkək hay! Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik fakuma na, dedek. A tsik ahəl niye, Mbəlom a gwad:

⁸ «Ndo neheye ta zembedeŋ na, tə bazlam dēkdek tsa, dərev tay na, dərəŋ tə neŋ.

⁹ Nəteye faya ta zembedeŋeye kəriye, ane tuk na, kəriye bəna dedek bay.

Wu nakə faya ta tətikateye a ndo hay aye na, bazlam mapala eye i ndo hay tsa. ††»

Wu nakə ma nasiye ha ndo aye

Markus 7.14-23

¹⁰ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay haladzay, a gwadatay: «Pum zləm ada tsənum wu nakay. ¹¹ Maa nas ha ndo na, wu nakə a ye a bazlam aye bay. Ane tuk na, maa nas ha ndo na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye.»

¹² Gawla i Yesu hay ta həndzəd naha ka təv i Yesu, tə gwaday: «Bazlam yak neheye ka tsik aye kə ndalatay a Farisa hay na, ka sər təbədew?»

¹³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dərizl i gərdaf neheye Bəba ga nakə mə mbəlom a zəv bay aye na, ta ŋgwadiye tay ha abəra mə dəma. ¹⁴ Gərūm tay ha, nəteye na, guluf neheye faya ta gəsətay həlay a guluf hay aye. Guluf ma gəseye həlay a guluf neŋged na, nəteye salamay ta dədiye a bəd.»

¹⁵ Tsa na, Piyer a gwaday: «Damay ha dzeke nakay.»

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Nəkurom dərma, ka sərūm zuk bay daw? ¹⁷ Wu nakə a ye tə bazlam aye na, ma diye a kutes ada ma deyeweye abəra mə bo na, ka sərūm təbədew? ¹⁸ Ane tuk na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye na, a yaw mə dərev ada maa nas ha ndo na, neŋgeye. ¹⁹ Andza niye, maa yaw abəra mə dərev na, mədzal gər neheye ŋgwalak eye bay aye, məkəde gər i ndo, məge madama, mede nakə ŋgwalak eye bay aye, məge məkal, maraw me kame i sariya, maŋğəlay bəzay a ndo hay. ²⁰ Wu nakə ma nasiye ha ndo aye na, neheye anaŋ aye. Ane tuk na, mənde wu mənday ze məbere həlay andza kule i bəba tətə kway na, ma nasiye ha ndo bay.»

Ŋgwas i Kanan wuray a dzala ha ka Yesu

Markus 7.24-30

²¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma təv niye, a ye ka dala i Tir ada a Sidon. ²² Mə dəma na, ŋgwas i Kanan †† wuray a ndzawa ka dala eye niye. Yesu a ndisl naha na, a ye ka təv ŋgay. A pa bo ka mawude, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, Wawa i Davit, nā gaka mə bo

^{20.12}; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16 ada Madayaw abəra mə Ezipt 21.17. † Ezay 29.13. †† Ŋgwas nakay na, dem i Yahuda hay bay. Məzele Kanan na, tə zalawatay ha na, a ndo neheye mandza eye ma gəma i Tir ta Sidon aye.

təbədəw! Dem ga andaya mətagay, məsəfərə nakə ɲg-walak eye bay aye faya ma geye dəretsətseh hal-adzay.»²³ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya kwa tsek-wen bay tebiye.

Gawla ɲgay hay ta həndzəd ka tən ɲgay, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Həhar na ɲgwas nakay, hərwi faya ma pakweye bəzay tə mawude ɲgay neheye.»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwi ndo i İsrayel hay, nəteye neheye andza təbaɲ mədze eye hay aye.»

²⁵ Ane tuk na, ɲgwas niye a ye naha, a dəkway gurmets a huvo, a gwaday: «Bəy Maduwen, dzəna ga!»

²⁶ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Məzle wu mənday i wawa hay, məkalatay ha a kəra hay na, lele bay.»

²⁷ ɲgwas niye a gwaday faya: «Bəy Maduwen, ka tsik na, dedek. Ane tuk na, tadə ndo i gay faya ma ndiye wu mənday na, kəra hay ta diye ta paliye neheye a kut-saw faya abəra aye.»

²⁸ Tsa na, Yesu a mbəday faya a ɲgwas niye, a gwaday: «ɲgwas, mədzal gər yak nakə ka neɲ aye na, haladzay. Wu nakə ka tsətsah aye na, mā ge bo andza nakə a saka aye.» Kwayaɲɲa dem ɲgay a mbəl.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dəvats hay haladzay

²⁹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ka tən niye, a ye ka me i dəlöv i Galile. A ye naha a tsal a mahəmba. Mə dəma na, a ndza ka dala. ³⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ka tən ɲgay. Tə həlay naha ndo neheye ta dzəgədasla aye, guluf hay, ndo matəra eye, mandək hay ada tə siye i ndo i dəvats hay. Ti ye naha, tə həna tay ha kame i Yesu ada a mbəl tay ha. ³¹ A gatay a ndo hay hərəbəkka, hərwi tə ɲgatay a mandək hay faya ta tsikiye me lele, ndo matəra eye hay ta mbəl, ndo neheye ta dzəgədaslawə aye ti ye lele, guluf hay tə ɲgatay a dəre kwetseh kwetseh. Ndo niye hay tə gwad: «Nə-maa zambadaka a nəkar Mbəlom i İsrayel hay!»

Yesu a vələtay wu mənday a ndo hay gwezem fad

Markus 8.1-10

³² Yesu a zalatay a gawla ɲgay hay, a gwadatay: «Ndo neheye na, tə geɲ mə bo haladzay hərwi anaɲ məhəne mahkar na, nəteye ka tən ga ada wu mənday andaya fataya bay. A seɲ məgwadatay "Dum kurom" ze mənde wu mənday bay. Ta giye bəle ka tsəved.»

³³ Gawla ɲgay hay tə gwaday: «Mə kəsaf nakay na, ka hutakweye wu mənday da məvələtay a ndo neheye haladzay aye na, mənɲgay?»

³⁴ Yesu a gwadatay: «Tapa i makwala andaya fakuma na, nday?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Tasəla. Ada kələf wawa eye hay andaya tsakway dərmak.»

³⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay a ndo hay tə ndza ka dala.

³⁶ Yesu a həl tapa i makwala neheye tasəla aye tə kələf niye hay, a gay naha sisə a Mbəlom. A ɲgəna ha ada a vələtay a gawla ɲgay. Tsa na, gawla ɲgay hay tə vələtay a ndo hay. ³⁷ Ndo hay tebiye tə nda ka mərehe andza nakə a satay aye. Tə hayay gər a siye neheye a ləkaw aye na, a rah a kətəh tasəla. ³⁸ Ndo neheye tə

nda wu mənday niye na, hasləka hay nəteye gwezem fad, ɲgwas hay ta wawa hay mə dəma bay.

³⁹ Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a ndo hay: «Dum kurom a mətagay kurom hay tuk.» Nənɲgeye a tsal a kwalalaɲ i yam, a ye ka dala i Magadan.

Farisa hay ta Saduke hay ta tsətsah masuwayaɲ ka Yesu

Markus 8.11-21; Luka 12.54-56

16 Farisa hay ta Saduke hay ta həndzəd ka tən i Yesu. A satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Gamay masuwayaɲ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka tən i Mbəlom aye.»

² Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom ka zəbum ka pat faya ma dədiye na, ka gwadum: "Tədö na, pat ma dəviye lele hərwi mbəlom a zəba ndozza." ³ Tə mekedö pərik ka ɲgatumay mbəlom a zəba andza pat na, ka gwadum: "Bəgom na, yam ma piye." Andza niye ka sərüm mənɲgəne ha ka bo abəra həlay nakə ma giye tə məzəbe ka mbəlom, ada wu neheye faya ta giye bo anəke aye a say məgwede mey na, ka sərüm bay na, hərwi mey? ⁴ Ndo neheye a həlay nakay na, nəteye sewed eye hay, nəteye ta mbəday dəba a Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayaɲ. Ane tuk na, ma dəba i masuwayaɲ i Zonas † ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə ɲgatay aye na, ta ɲgateye a masuwayaɲ mekeleɲ eye bay.»

Tsa na, Yesu a gər tay ha, a ye ɲgway.

⁵ Yesu ta gawla ɲgay hay tə tsal a kwalalaɲ i yam, ti ye ka dəlöv, tə tas a diye nənɲged. Ti ye na, ta mətsa ha gər ta məzle makwala ka həlay. ⁶ Yesu a gwadatay: «Gum metsəhe! Tsəpüm gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay ta Saduke hay.»

⁷ Nəteye tə tsəne andza niye, tə kəd wuway mə walaɲ tay, tə gwad: «A tsik andza niye na, hərwi nakə ka mətsakwa ha gər ta məzlaw makwala aye.»

⁸ Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta dzaliye faya aye, a gwadatay: «Nəkurom na, mədzal gər a kət-sakum. Ka kədum wuway ka makwala na, hərwi mey?

⁹ Hus anəke ki yakum a mədzal gər kurom zuk bay dāw? Makwala tapa zlam, ndo hay gwezem zlam tə nda ada siye ka hayumay gər na, gwaɲ nday na, a makumaw a gər təbədəw? ¹⁰ Ada makwala nakə tapa tasəla, ndo hay gwezem fad tə nda aye na, kə makumaw a gər bədaw? Ka hayumay gər a siye na, kətəh nday? ¹¹ Na gwadakum: Tsəpüm gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay ada i Saduke hay. Na tsikakum ka makwala bay na, ka sərüm təbədəw?»

¹² Gawla i Yesu hay tə sər ha tuk Yesu a tsikatay «Tsəpüm gər kurom» na, abəra ka gəde nakə a kwa-sawa ha wu aye bay. Ane tuk na, ta tsəpiye gər tay na, abəra ka matətike i Farisa hay ta Saduke hay.

Piyer a da ha Yesu nənɲgeye Kəriste

Markus 8.27-30; Luka 9.18-21

¹³ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ɲgay hay ti ye ka dala i Sezare Filipi. Tə ndisl a dəma na, a tsətsah ka

† Zəba mə Mata 12.41.

gawla ngay hay, a gwadatay: «Ndo hay tã gwad ka neŋ Wawa i Ndo na, neŋ way?»

¹⁴ Ta mbəday faya, tã gwaday: «Ndo mekeleŋ eye hay tã gwad nəkar na, Yuhana madzəhube ndo a yam. Ndo siye hay tã gwad nəkar na, Eliya. Ndo siye hay sa na, tã gwad nəkar Zeremi kəgəbay nəkar nəte mə walaŋ i siye i ndo mæde ha bazlam i Mbəlom hay.»

¹⁵ Yesu a gwadatay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

¹⁶ Simoŋ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar na, Kəriste, Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye.»

¹⁷ Yesu a gwaday: «Məŋgwese ka gər yak Simoŋ wawa i Zonas hərwi maa daka ha dedek nakay na, ndo zezeŋ bay. Ane tuk na, maa daka ha na, Bəba ga mə mbəlom. ¹⁸ Neŋ faya na gwadakeye: Nəkar na, Piyer, andza məgwede pəlad. Na hayay gər a ndo ga hay na, ka pəlad eye nakay andza pəlad nakə ta dəzliye faya gay aye. Gədaŋ i mədahaŋ ma sliye məgatay wuray kwa tsekweŋ bay. ¹⁹ Na vəlakeye kəle i məhəndəke məged i Bəy i Mbəlom. Wu nakə ka kərah ka məndzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom. Wu nakə ka təma ka məndzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom.»

²⁰ Tsa na, Yesu a gatay me a gawla ngay hay lele, a gwadatay: «Neŋ na, Kəriste, kã tsikumay a ndəray bay.»

Yesu a da ha məməte ngay ta məmbəlaw ngay abəra ma mədahaŋ

Markus 8.31-33; Luka 9.22

²¹ Yesu a dazlay mədatay ha a gawla ngay hay parakka, a gwadatay: «Kutoŋ na diye a Zerozelem ada madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta seŋeye dəretsətseh. Ta kədiye ga ada məhəne sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

²² Piyer a zalay a Yesu kətsah məhəŋgeye, a gay me, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, Mbəlom mã tsəpa kar. Ta dedek wuray ma gakeye bay.»

²³ Ane tuk na, Yesu a mbəda me, a gwaday a Piyer: «Do abəra ka təv ga! Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Faya ka ŋgiye fagaya balay. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeŋ.»

Məpay bəzay a Yesu na, kəkay?

Markus 8.34-9.1; Luka 9.23-27

²⁴ Yesu a gwadatay a gawla ngay hay sa: «A say a ndoweye məpeŋ bəzay na, mã gər ha wu nakə a say a dərev ngay aye. Mã zla mayako mazləlmbada eye ada mã peŋ bəzay. ²⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ngay aye na, ma dziye ha duh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ngay hərwi ga aye na, ma hutie na duh. ²⁶ Tadə ndoweye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ngay na, ŋgama eye na, mey? Wu andaya nakə ndo ma sliye mambəda ahaya məsəfəre ngay na, mey? ²⁷ Neŋ Wawa i Ndo na deyeweje ta gawla i

Mbəlom hay ma məzlaḅ i Bəba ga. Na yaw na, na vəle-eye kwa a way wu i madagər ngay andza məsler ngay neheye a ge aye. ²⁸ Neŋ faya na gwadakeye: Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye na, ta mətiye zuk bay, ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo, na deyeweje andza bəy təday.»

Bo i Yesu a mbəda

Markus 9.2-13; Luka 9.28-36

17 Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zla Piyer, Yakuba ada Yuhana malamar i Yakuba. A ye tay ha a gər i məhəmba zəbol eye, dəreŋ abəra ta ndo hay. ² Mə dəma na, Yesu a mbəda ka dəre tay. Dəre ngay a dəv andza pat, ada peteked ngay hay ta təra herre kudəkudek a dəv dzaydzay. ³ Kwayaŋga gawla i Yesu neheye məhkar aye tã ŋgatata y a Musa ta Eliya nəteye faya ta tsikiye me tã Yesu.

⁴ Tsa na, Piyer a gwaday a Yesu: «Bəy Maduweŋ, lele na, ndzakwa kanaŋ. Tadə a saka na, na kəruwakumeye madzawadzawa məhkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.»

⁵ Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, pazlay herre a mbəzlaw fataya. Ma pazlay niye na, mətsike me a tsənew abəra mə dəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Na ŋgwasa tə neŋgeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye.»

⁶ Gawla i Yesu neheye məhkar aye tã tsəne andza niye na, tã dəd dəbuz dəbuz da'ar ka dala. Zluwer a gatay haladzay. ⁷ Yesu a həndzəd naha ka təv tay, a tətal fataya ada a gwadatay: «Lətsəm! Zluwer mã gakum bay.» ⁸ Gawla i Yesu niye hay tã zla gər ka mbəlom, ta zəba dəre, tã ŋgatay na, a Yesu məhəŋgeye.

⁹ Ahəl nakə faya ta mbəzlaweye abəra mə məhəmba aye na, Yesu a gwadatay: «Wu nakə ka ŋgatamay aye na, kã tsikumay a ndəray bay hus a pat nakə neŋ Wawa i Ndo na lətseweye abəra ma mədahaŋ aye.»

¹⁰ Tsa na, gawla ngay hay ta tsətsah faya, tã gwaday: «Ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tã gwad na, Eliya ma lahaweje madayaw təday na, hərwi mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dedek, Eliya ma deyeweje ma lambadiye tay ha wu hay tebiye.

¹² Ane tuk na, neŋ faya na tsikakumeye, Eliya na, ba ki yaw. Ndo hay ta sər na bay. Ta gay wu nakə a satay aye. Nəteye ta geŋeye dəretsətseh a neŋ Wawa i Ndo andza niye dərma. ¹³ Gawla ngay hay tã tsəne i tay na, Yesu a tsikatay ka Yuhana madzəhube ndo a yam.

Yesu a mbəl ha wawa nakə mahorvov a gay aye

Markus 9.14-29; Luka 9.37-43

¹⁴ Yesu ta gawla ngay tã ndislew ka təv i ndo hay na, ndo wuray a həndzəd ka təv i Yesu, a ye naha a dəkway gurmets kame ngay. ¹⁵ Ada a gwaday: «Bəy Maduweŋ, wawa ga a gaka mə bo təbədew? Mahorvov a gay, faya ma geye dəretsətseh haladzay. A kalawa ha a ako kəgəbay a yam. ¹⁶ Na zlatayaw a gawla yak hay, ane tuk na, tã sla faya məmbəle ha bay.»

† Zəba mə Mata 10.38.

¹⁷ Yesu a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na ndziye ka tən kurom na, hadzəgay? Na zliye ngatay hərwi kurom mändze hadzəgay? Ahel! Zlumenə ahaya wawa eye kanan!» ¹⁸ Tə zlay naha wawa niye. Yesu a gay me a mäsəfəre nakə ngwalak eye bay aye. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i wawa niye. Kwayanəna wawa niye a mbəl.

¹⁹ Ahəl nakə Yesu ta gawla ngay hay, nəteye mahət-eye na, gawla ngay hay ta həndzəd naha ka tən ngay, tə gwaday: «Ada nəmay na, nəmaa sla faya mahəhere mäsəfəre nakay təbey na, hərwi mey?»

²⁰ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Hərwi nakə ka dzalum ha ka neḡ haladzay bay aye. Neḡ faya na tsikakumeye, sərüm ha tadə məpe mädzal gər kurom mā ge tsekweḡ andza wur i bəzanə na, ka slumeye məgwaday a mahəmba nakay: “Lətse abəra kanan, do kataday.” Ma lətsiye, ma diye. Wuray kwa tsekweḡ ma dakumeye me bay. [²¹ Ada slala i mäsəfəre nakay ma ndohwaweye andza niye tsa bay. Ma ndohwaweye na, ma rəzlay a gər tə maduwule me ada ta daliyam.]»

Yesu a da ha masulo eye mäməte ngay ta mälətsew ngay abəra ma mädahan

Markus 9.30-32; Luka 9.43-45

²² Pat wuray na, Yesu ta gawla ngay hay, nəteye mahaya gər eye ma Galile. Yesu a gwadatay: «Neḡ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay. ²³ Ta kədiye ga mädahan eye, ada ma mähəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mädahan.» Gawla ngay hay tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay.

Məvəle dzaḡgal i gay məvəlay wu a Mbəlom

²⁴ Ahəl nakə Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl a Kafernahum aye na, ndo neheye tə hayaway gər a dzaḡgal i gay məvəlay wu a Mbəlom aye, ta həndzəd ka tən i Piyer, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Miter kurom na, ma vəliye dzaḡgal i gay məvəlay wu a mbəlom təbədew?»

²⁵ Piyer a mbədatay faya, a gwadatay: «Ma vəliye.»

Tsa na, Piyer a ye a gay. A ye naha kwayanəna Yesu a lah mətšikay me, a gwaday: «Simon, ka dzala mə gər yak na, kəkay? Bəy i mändzibəra ma hutiyə dzaḡgal tə wu nakə tə bar məvəle aye na, mə həlay i way? Mə həlay i ndo i dala eye niye hay tsukudu mə həlay i bərakəzanə hay daw?»

²⁶ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Bərakəzanə hay.»

Yesu a gwaday: «Ndo i dala eye niye hay ta vəliye bay. ²⁷ Ane tuk na, vəlamatay bəna ma ndalateye. Hərwi niye zla wu mägəse kələf yak, do ka me i dəlov. Ka ye na, kal a dəma wu mägəse kələf. Kələf nakə a lah faya aye na, gəs na ada kə həndəkay ha bazlam. Ka hutiyə kwar i suloy nəte mə dəma, zla ahaya ada kə vəlamatay dzaḡgal may.»

Mata täre bagwar eye ma Bəy i Mbəlom na, way?

Markus 9.33-37,42; Luka 9.46-48

18 A həlay niye na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka tən i Yesu, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Mata täre bagwar eye ma Bəy i Mbəlom na, way?»

² Yesu a tsəne andza niye na, a zalay a wawa, a lətse ha a wuzlah tay, ³ tsa na, a gwadatay: «Neḡ faya na tsikakumeye: Sərüm ha na, tadə ka mbədum ha mede kurom, ka tərüm andza wawa nakay bay na, ka deyumeye a Bəy i Mbəlom bay. ⁴ Tadə ndoweye ka təra ha bo ngay wawa eye andza wawa nakay na, ma təriye bagwar eye ma Bəy i Mbəlom. ⁵ Ada ndoweye ka təma na wawa nakay lele andza wawa nakay ananə eye hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na neḡ. ⁶ Ndowneye ka səpat ndo nəte mə walanə i wawa neheye tə dzala ha ka neḡ aye a mezeleme na, ngama tā baray madiz i kwar a day ada tā kal ha a hud i bəlay.»

Masəpete

Markus 9.43-48; Luka 17.1-2

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Dəretsətseh ka gər i ndo i mändzibəra neheye faya ta səpatiye tay ha ndo hay a mezeleme aye. Ta dedek, wu niye hay na, ma giye andaya huya. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma səpatiye ndo a mezeleme aye. ⁸ Tadə həlay yak kəgəbay sik yak ma diye kar ha a mezeleme na, dəs tay ha ada kuts tay ha dərəḡ tə nəkar. Ngama mede a sifa tə həlay yak nəte kəgəbay tə sik yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye dāda bay tə həlay yak sulo kəgəbay tə sik yak sulo aye. ⁹ Tadə däre yak ma diye kar ha a mezeleme na, ngwad na ada kə kal ha dərəḡ tə nəkar. Ngama mede a sifa tə däre yak nəte tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay tə däre yak sulo aye.»

Dzeke i təbanə nakə a dze aye

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe! Kə zəbum ka ndo neheye makətsa eye hay aye andza wu kəriye bay. Neḡ faya na gwadakumeye, gawla i Mbəlom tay hay nəteye andaya pat pat ka tən i Bəba ga mə mbəlom. [¹¹ Hərwi neḡ Wawa i Ndo na yaw hərwi mətəme tay ha ndo neheye ta dze aye.]»

¹² A gwadatay sa: «Nəkurom ka dzalum na, kəkay? Tadə ndo təbanə ngay andaya temerre, ada nəte mə walanə i təbanə niye a dze na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye tsid mə mahəmba, ma diye mapəla ahaya nakə a dze aye. ¹³ Neḡ faya na tsikakumeye: Tadə kə huta na na, dərev ngay ma ngwasiye haladzay hərwi təbanə niye nəte aye a ze neheye kuro kuro tsid gər eye tsid ta dze təbey aye. ¹⁴ Andza niye dərmak, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye a say na, ndəray kway nəte mə walanə i ndo neheye makətsa eye mə dze bay.»

Malamar yak kə gaka mənese na, ka giye na, kəkay?

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Tadə malamar yak kə gaka mənese na, do ka tən ngay tsikay faya ahəl nakə

nəkurom sulo tə nəngeye aye. Tadə ka təma bazlam yak na, kə təma ha abəra mə mezeleme. ¹⁶ Tadə ka təma bazlam yak bay na, dum ka tən nğay ta ndo nətə kəgəbay ta ndo sulo. Andza niye, manğəne ha sariya na, ta ndo hay sulo kəgəbay ndo hay mahkar. ¹⁷ Ane tuk na, ka təma bazlam kurom bay na, tsikatay a ndo məpe mədzał gər hay ka neŋ. Ka kərah bazlam i ndo məpe mədzał gər hay ka Kəriste na, gər ha zəba faya andza ndo nakə a sər Mbəlom bay aye kəgəbay andza ndo matsekele dzanğal.

¹⁸ «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, wu neheye tebiye ka kərahum ka məndzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom dərma. Wu neheye tebiye ka təməm ka məndzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom dərma.

¹⁹ «Neŋ faya na gwadəkumeye sa: Sərum ha na, tadə ndo hay sulo ka məndzibəra ta dzapa ayaw ka wu nakə ta tsətsahiye tə maduwule me aye na, Bəba ga mə mbəlom ma vəlateye wu nakə ta tsətsah aye. ²⁰ Hərwi ndo sulo kəgəbay mahkar ta haya gər ka maduwulay me a Mbəlom ta məzele ga na, neŋ andaya mə walaŋ tay.»

Dzeke i ndo nakə a kərah məpəsay ha mənese a ndo aye

²¹ Piyer a həndzəd ka tən i Yesu, a tsətsah faya, a gwadəkay: «Bəy Maduwer, tadə malamar ga kə geŋ mənese na, na pəsay ha sik nday? Madzəga tasəla dāw?»

²² Yesu a gwadəkay: «Na gwadəkəye madzəga tasəla bay, ane tuk na, sik kuro kuro tasəla madzəga tasəla.

²³ «Hərwi niye, Bəy i Mbəlom a ndzəkət bo ta bəy wuray a say matsətsehe gwedere nğay ka ndo məge məsler nğay hay. ²⁴ A dazlay a məsler na, tə gəsay na ha ndo i məsler nğay gwedere nğay faya suloy maliyoŋ haladzay a pasla bo bay. ²⁵ Ndo niye na, wuray nğay andaya məheme ha gwedere niye bay. Bəy niye a gwad ma səkəmiye ha andza beke, nəngeye, nğwas nğay, wawa nğay hay tə wu nğay tebiye hərwi məheme ha gwedere nğay. ²⁶ Ndo məge məsler nğay niye a dəkway gurmets, a gay amboh, a gwadəkay: “Amboh, zleŋ nğatay, na hamakeye suloy tebiye.” ²⁷ Tsa na, a gay mə bo a bəy niye, a gəray ha gwedere niye ada a gər ha a ye nğway.

²⁸ «Ndo məge məsler niye a ndohwaw abəra na, tə dzəgər ta mandala nğay nakə tə gawa məsler salamay aye. Gwedere nğay andaya ka mandala nğay niye kwar i suloy temerre. A gəs na ndo niye məmbərlew keeŋnek, a gwadəkay: “Hemeŋ gwedere ga!” ²⁹ Mandala nğay niye a dəkway gurmets, a gay amboh, a gwadəkay: “Zleŋ nğatay, na hamakeye.” ³⁰ Ndo məge məsler niye a kərah. A gəs mandala nğay niye a kal ha a danğay. Ma ndziye mə dəma hus a pat nakə kə hamay gwedere nğay aye. ³¹ Siye i ndo məge məsler i bəy niye tə nğatay a wu nakə a ge bo aye na, a ndalatay. Ti ye mata təkəray a ndo i gay tay.

³² «Ndo i gay tay a tsəne andza niye na, a zalay a ndo məge məsler nğay niye. A yaw na, a gwadəkay: “Nəkar

na, nğwalak i ndo bay. Na gəraka ha gwedere ga tebiye hərwi nakə ka geŋ amboh aye. ³³ Nəkar dərma na, mandala yak m̄a gaka mə bo andza nakə nəkar ka geŋ mə bo aye dərma.” ³⁴ A ndalay a ndo i gay tay haladzay. Tsa na, a slər ndo məge məsler nğay niye a danğay hərwi məgay dərətsətseh. Ma həbiye hus kə hama gwedere ka bo bəra tebiye.»

³⁵ Yesu a gwadəkay: «Tadə kwa way kə pəsay ha mənese a malamar nğay peteh abəra mə dərəv bay na, Bəba ga mə mbəlom ma giye kurom ha andza niye dərma.»

Bazlam i Yesu ka gər i mahəhere nğwas

Markus 10.1-12

19 Yesu a ndəv ha bazlam nğay niye hay na, a lətse abəra ka dala i Galile, a ye ka dala i Yahuda a diye nənğed i magayam i Yurdum. ² Ndo hay mbərzəzə haladzay ta zənğal na. A mbəl tay ha ndo hay abəra ma dəvats tay hay.

³ Farisa hay ta həndzəd ka tən i Yesu. A satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya, tə gwadəkay: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved ka mahəhere nğwas hərwi kwa i wu waray waray dāw? ††»

⁴ Yesu a mbədətay faya, a gwadəkay: «Ka dzanğum wu nakə mawatsa eye mə Dərəwel i Mbəlom aye təbədew? Ka madazlay na, Mbəlom a ge hasləka ada nğwas, ⁵ ada a gwad: “Hərwi niye hasləka mə gəriye ha bəba nğay ta may nğay, ta ndziye ta nğwas nğay. Ada nətəye ta təriye na, bo nətə. †† ⁶ Andza niye, nətəye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nətə.» Yesu a gwadətay sa: «Ndo zezeŋ m̄a nğəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

⁷ Farisa hay tə gwadəkay: «Musa a gwad hasləka ma ta həhariye na nğwas nğay na, m̄a watsay dərəwel i mahəhere a həlay a nğwas nğay. Ada a tsik andza niye na, hərwi mey?»

⁸ Yesu a mbədətay fay, a gwadəkay: «Musa a vəlakum tsəved ka mahəhere nğwas kurom hay na, hərwi dərəv kurom makula eye tonğwa tonğwa. Ane tuk na, ka madazlay na, andza niye bay. ⁹ Neŋ faya na tsikakumeye, kwa way ka həhar na nğwas ze məndzay a gər ka məge madama na, ada kə zla a dəma nğwas mekeleŋ eye na, kə ge madama.»

¹⁰ Gawla nğay hay tə gwadəkay: «Tadə bazlam i hasləka ta nğwas andza niye na, nğama məzle nğwas bay.»

¹¹ Yesu a mbədətay faya, a gwadəkay: «Ndo hay tebiye ta sliye faya matəme matətike nakay bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vəlateye gədaŋ a siye hay matəme. ¹² Ndo siye hay tə sla faya məzle nğwas bay na, hərwi wu mekeleŋ eye hay wal wal. Ndo siye hay tə wa tay ha andza niye, bo tay a say nğwas bay. Ndo siye hay na, ta dadək tay ha hərwi ada t̄a zla nğwas bay. Siye hay ta zla nğwas bay na, hərwi Bəy i Mbəlom. Ndo nakə kə sla faya matəme matətike nakay aye na, m̄a təma.»

† Bazlam mapala eye masulo eye 19.15.

†† Madazlay i wu hay 1.27; 5.2. † Madazlay i wu hay 2.24.

Yesu a tãma wawa hay
Markus 10.13-16; Luka 18.15-17

¹³ Ma dãba eye na, ndo hay tã hãl naha wawa hay ka tãv i Yesu hãrwi ada mã pa fataya hãlay ada mã duwulay me a Mbãlom hãrwi tay. Ane tuk na, gawla ñgay hay tã ñgatatay a ndo hay faya ta hãliye naha wawa hay ka tãv i Yesu na, tã gatay me. ¹⁴ Yesu a gwadatay: «Gãrum tay ha wawa hay tã yaw ka tãv ga. Kã hãharum tay ha bay, hãrwi Bã y i Mbãlom mavãla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.»
¹⁵ Yesu a pa hãlay ka wawa niye hay hãrwi mãpe fataya ñgama. Tsa na, a ye ñgway abãra ka tãv niye.

Gawla zlele eye
Markus 10.17-31; Luka 18.18-30

¹⁶ Ndo wuray a yaw ka tãv i Yesu, a tsãtsah, a gwaday: «Miter, na giye wu ñgwalak eye na, mey naka ada na hutiyẽ sifa nakã ma ndãviye bay aye?»
¹⁷ Yesu a mbãday faya, a gwaday: «Ka tsãtsahiye fagaya wu ka gãr i wu ñgwalak eye na, hãrwi mey? Ndo ñgwalak eye na, Mbãlom nãte ñgwer. Tadã a saka mãhute sifa ka tãv i Mbãlom na, rãhay ha gãr a bazlam ñgay mapala eye.»
¹⁸ Ndo niye a tsãtsah ka Yesu: «Bazlam mapala eye waray hay?»
Yesu a mbãday faya, a gwaday: «Kã kãd gãr i ndo bay, kã ge madama bay, kã ge mãkal bay, kã raw me ka ndo kame i sariya bay, ¹⁹ rãhatay ha gãr a bãba yak ta may yak. Ada wuda ndo i mãged yak dãrmak andza ka wuda na gãr yak. †»
²⁰ Gawla niye a gwaday a Yesu: «Bazlam neheye mapala eye na rãhay ha gãr tebiye. Maa lãkenjẽw mãge na, sa mey?»
²¹ Yesu a gwaday: «Kã saka mãtãre ndo ñgwalak eye na, do ta sãkãm ha wu yak ada kã ñgãnatay suloy aye a ndo mãtawak eye hay. Ka ge andza niye na, ka hutiyẽ zlele mã mbãlom. Tsa na, dara peñ bãzay.»
²² Gawla niye a tsãne andza niye na, a ye ñgway ta mevel eye hãrwi zlele ñgay na, haladzay.
²³ Yesu a gwadatay a gawla ñgay hay: «Neñ faya na gwadakumeyẽ, sãrum ha, mawura bo eye hãrwi ndo i zlele hay mede a Bã y i Mbãlom. ²⁴ Ada neñ faya na gwadakumeyẽ anañ sa: Tã bãmãlã nakã ndo i zlele ma diye a Bã y i Mbãlom aye na, ñgama zlãgweme mã ye ta bãd i lãpãre.»
²⁵ Gawla ñgay hay tã tsãne bazlam ñgay niye hay andza niye na, a gatay hãrbãbãkka, tã gwad: «Ane tuk na, kã ge andza niye na, mata sle mãtãme na, way?»
²⁶ Yesu a zãba fataya, a gwadatay: «Ndãray ma sliye mãtãme bay, ane tuk na, Mbãlom na, wuray a zay gãdanj tãbey.»
²⁷ Piyer a mbãday naha faya, a gwaday: «Tsãne! Nãmay anañ, nãmaa gãr ha wu hay tebiye hãrwi mãpaka bãzay na, kãkay? Mata ge bo tã nãmay na, mey?»

† Madayaw abãra mã Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulu eye 5.16-20 ada Levitik 19.18.

²⁸ Yesu a gwadatay: «Neñ faya na gwadakumeyẽ: Sãrum ha na, neñ Wawa i Ndo na ndziye ka tãv mãndze i bã y ta mãzlab ma mãndzibãra wedeyẽ. Nãkurom neheye ka pumẽñ bãzay aye, ka ndzumeyẽ ka tãv mãndze i bã y kuro gãr eye sulo dãrmak hãrwi mãgatay sariya a gwala i Israyel hay kuro gãr eye sulo. ²⁹ Ada ndo neheye tebiye tã gãr ha gay tay, malamar tay haslãka eye hay ta malamar tay dem eye hay, bãba tay, may tay, wawa tay hay, guvah tay hay hãrwi mãzele ga aye na, ta hutiyẽ a dãma ma ziye mãdzãga temerre ada ta hutiyẽ sifa nakã ma ndãviye bay aye. ³⁰ Mã walañ i ndo neheye anãke nãteye ndo i me hay aye na, haladzay ta tãriye ndo i dãba ada mã walañ i ndo neheye anãke nãteye ndo i dãba hay aye na, haladzay ta tãriye ndo i me.»

Dzeke i ndo nakã a hãl ndo mãge mãsler hay a guvah ñgay aye

20 «Bã y i Mbãlom a ndzãkit bo na, ndo wuray a ndohhaw abãra mã gay mekedã pãrik hãrwi mãpãle ndo mãge mãsler hay a guvah ñgay. ² Tã ge tsakala i mãfãte hwapat na, kwar i suloy nãte. †³ Ta bãre tsid i mekedã na, a ye sa. A ye a ndzatay a gãr a siye hay faya ta giye mãsler bay, nãteye mãlãtsa eye kãriye. ⁴ A gwadatay: “Nãkurom dãrmak dum fãtumerñ guvah ga, na vãlakumeyẽ wu i madagãr kurom lele.”
⁵ Ndo niye hay tã tsãne andza niye na, ti ye a guvah ñgay niye. Ndo niye a ye mãpãle ndo i mãsler hay ta magãrhãpat, ada ta bãre mãhkar i huwa a ge andza niye sa. ⁶ Ta bãre zlãm na, a ye sa. A ye a huta ndo hay nãteye mãlãtsa eye. A tsãtsah fataya, a gwadatay: “Nãkurom mãndza eye kãnanj hwapat ze mãge mãsler na, hãrwi mey?” ⁷ Ta mbãday faya, tã gwaday: “Hãrwi ndãray kã hãl may a mãsler bay.” A gwadatay: “Nãkurom dãrmak dumara, dum a guvah ga.”
⁸ «Huwa a ge na, ndo i guvah a zalay a ndo mãlãvay gãr a mãsler ñgay, a gwaday: “Zalatay a ndo mãge mãsler hay, vãlatay wu i madagãr tay. Dazlay ta ndo neheye na hãl tay duk aye ada kã ndãv ha ta ndo neh-eye na lah mãhãle tay kurre aye.” ⁹ Ndo neheye ta dazlay a mãsler ta bãre zlãm i huwa aye na, ti ye naha kwa way a tãma kwar i suloy nãte. ¹⁰ Ndo neheye ta dazlay kurre aye ti yaw. Tã dzala mã gãr tay na, ta tãmiye ma ziye i ndo neheye. Ane tuk na, tã vãlatay kwa way kwar i suloy nãte. ¹¹ Ta tãma na, ta guñguz ka ndo i guvah, ¹² tã gwad: “Ndo neheye ti yaw ma dãba may aye, tã ge mãsler na, bãre nãte tsa tuk na, ada ka vãlamay wu madagãr may andza i tay na, kãkay? Nãmay na, nãmaa sa dãretsãtseh mã pat hwapat ada nãmaa sãmay naha a merãbe.” ¹³ Ndo i guvah niye a mbãday faya a ndo nãte mã walañ tay, a gwaday: “Dzam ga, na gaka mãnẽse bay. Ka gama tsakala i mãge mãsler pat eye nãte na, kwar i suloy nãte bãdaw? ¹⁴ Zla wu i madagãr, do. A señ na vãliye a ndo nakã a yaw ma dãba yak andza nakã na vãlaka aye dãrmak. ¹⁵ Neñ na, tsãved ga andaya mãge wu nakã a

†† A hãlay i Yesu na, kwar i suloy nãte na, a sla mãvãle merãbe i ndo nakã a ge mãsler hwapat aye.

seŋ aye ta suloy ga. Kægəbay nəkar na, sələk eye hərwi nakə neŋ ɲgwalak i ndo aye daw?"¹⁶ Andza niye, ndo i dəba hay ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

Yesu a da ha məməte ɲgay ta mələtsew ɲgay abəra ma mədahaŋ sa

Markus 10.32-34; Luka 18.31-34

¹⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma diye a Zerozelem aye na, a həl gawla ɲgay hay kuro gər eye sulo təv tay wal. Nət-eye faya ta diye ka tsəved na, a gwadətay: ¹⁸ «Tsənum, anəke na, faya ka deyekweye a Zerozelem. Mə dəma na, neŋ Wawa i Ndo ta vəlateye ga ha a həlay a bag-war hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geŋeye sariya i məkəde, ¹⁹ ada ta vəlateye ga ha a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ta ɲgweseŋeye dəla abəra mə gər, ta ndabiye ga ta mandalaba. Ta dariye ga ka mayako mazləmbada eye. Ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

Matsətsehe i may i Yakuba ta Yuhana

Markus 10.35-45

²⁰ Ma dəba eye na, ɲgwas i Dzebede a ye ka təv i Yesu ta wawa ɲgay hay. A ye naha a dəkw gurmets kame i Yesu hərwi matsətsehe faya wu. ²¹ Yesu a gwadətay: «A saka mey?»

A mbəday faya a Yesu, a gwadətay: «Na tsətsah fakaya na, aza ahəl nakə ka ndza a bəy yak aye na, vəlatay tsəved a wawa ga neheye sulo aye tā ndza ka təv yak, nəte ta diye i həlay i mənday ada neŋged ta diye i həlay i gula yak tey.»

²² Yesu a mbəday faya, a gwadətay: «Ka sərūm wu nakə ka tsətsahumeye aye bay. Ka slumeye faya məse dəretsətseh nakə na siye aye daw?»

Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Nəmaa sliye faya.»

²³ Yesu a gwadətay: «Dedek, ka sumeye dəretsətseh andza neŋ nakə na siye dəretsətseh aye. Ane tuk na, məndze ta diye i həlay i mənday ga kægəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neŋ bay. Təv məndze niye na, i ndo neheye Bəba ga a ləvatay ha bo aye wu tay.»

²⁴ Siye i gawla i Yesu hay kuro, tə tsəne bazlam niye na, tə ge mevel ka gawla i Yesu neheye sulo ta malamar ɲgay aye. ²⁵ Yesu a zalatay tebiye ka təv ɲgay, a gwadətay: «Nəkurom ka sərūm ha na, bəy bagwar eye ka məndzibəra faya ta ləviye ndo hay ta gədaŋ ada ndo bagwar eye hay ta bərakiye ha gədaŋ tay ka siye i ndo hay. ²⁶ Ane tuk na, mā ge andza niye mə walaŋ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə walaŋ kurom a say matəre bagwar eye na, mā təra ndo i məsler kurom. ²⁷ Kə ge ndəray mə walaŋ kurom a say matəre ndo i me na, mā təra beke kurom. ²⁸ Andza niye, neŋ Wawa i Ndo na yaw na, hərwi ada ndo hay tā geŋ məsler bay. Na yaw duh na, hərwi məgatay məsler a ndo hay ada məvəle ha məsəfəre ga hərwi məmbəle tay ha ndo hay haladzay.»

Yesu a mbəl tay ha guluf hay sulo

Markus 10.46-52; Luka 18.35-43

²⁹ Ahəl nakə Yesu ta gawla ɲgay hay ti yaw abəra ma Zeriko aye na, ndo hay haladzay tə payaw bəzay. ³⁰ Guluf hay sulo nəteye mandza eye ka tsakay i tsəved. Tə tsəne Yesu faya ma diye ta tsəved eye niye na, tə pa bo ka mawude, tə gwad: «Bəy Maduweŋ, Wawa i Davit, nəmaā gaka mə bo təbədew?»

³¹ Ndo hay tə gatay me hərwi ada tā ndza dikdik, ane tuk na, tə zaka ha mawude haladzay, tə gwad: «Bəy Maduweŋ, Wawa i Davit, nəmaā gaka mə bo təbədew?»

³² Yesu a lətse, a zalatay, a tsətsah fataya: «A sakum nā ge hərwi kurom na, mey?»

³³ Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Bəy Maduweŋ, a samay na, həndəkamay na dərə tey.»

³⁴ Yesu a tsəne andza niye na, tə gay mə bo. A lamay a dərə tay, kwayaŋna ndo neheye sulo aye tə ɲgatay a dərə. Tsa na, tə pay bəzay a Yesu.

Yesu a fələkwa a Zerozelem

Markus 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19

21 Yesu ta gawla ɲgay hay, nəteye mazlambar bəse ta Zerozelem na, tə ndisl a gəma i Betifadze ka Mahəmba i Tetədəz. Yesu a slər gawla ɲgay sulo kame, a gwadətay: ² «Dum naha a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a gər a zuŋgo ta wawa ɲgay mabara eye. Pəluma tay ahaya ada kâ yumeŋa tay ahaya. ³ Tadə ta tsikakum wuray na, mbədumatay faya: "A say a Bəy Maduweŋ." Tsa na, ta gəriye kurom ha.»

⁴ Wu nakay a ge bo na, andza i ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye, a gwad:

⁵ «Gwadumatay a ndo neheye ma gəma i Zerozelem aye:

Zəba, bəy yak faya ma diye naha ka təv yak!

Neŋgeye maləba eye,

neŋgeye mandza eye ka zuŋgo ada ka zuŋgo wawa eye. †»

⁶ Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye tə ge andza nakə Yesu a tsikatay aye. ⁷ Ti ye, tə gəsaw zuŋgo niye ta wawa eye salamay. Ti ye ahaya, tə pa fataya peteked hay ada Yesu a ndza faya. ⁸ Ndo hay haladzay mbərzəzza ta fətəl peteked tay hay ka tsəved, siye hay tə həbaw slambah i dərizl i gərdaf hay ta fətəl ka tsəved. ⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dəba ɲgay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway a Wawa i Davit! Mbəlom mā pa ɲgama ka ndo nakə faya ma deyewe ye ta məzele i Bəy Maduweŋ aye. Zambadəkway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə mbəlom aye!»

¹⁰ Ahəl nakə Yesu a ndisl a Zerozelem aye na, a gatay a ndo neheye ma wuzlahgəma aye wadəŋ wadəŋ. Ta tsətsah, tə gwad: «Ndo nakay na, way?»

¹¹ Ndo hay ta mbədətay faya: «Yesu, ndo məde ha bazlam i Mbəlom, neŋgeye ndo i Nazaret ka dala i Galile.»

† Zəba ma Zakari 9.9.

Yesu mə gay i mädəslay ha gər a Mbəlom

Markus 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹² Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mädəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a həhar tay ha ndo masəkəme wu hay ta ndo neheye ta səkəmiye ha wu hay aye. A pay həlay a tabal i ndo mambəde ha suloy, a mbəzl ha tən mändze i ndo masəkəme ha bodobodo hay. ¹³ Tsa na, a gwadatay: «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Ta zaleyə a gay ga na, gay i maduwule me. Ane tuk na, nəkurom ka tərüm ha lar i məkal hay na, kəkay? †”»

¹⁴ Guluf hay ta ndo matəra eye hay, ti ye ka tən i Yesu a gay i mädəslay ha gər a Mbəlom. Yesu a mbəl tay ha. ¹⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye tə ŋgatay a masuwayaŋ nakə Yesu a ge aye ta mawude i wawa neheye faya ta wudiye mə gay i mädəslay ha gər a Mbəlom: «Məzlab mā ndza ka Wawa i Davit» aye na, wu neheye a ndalatay haladzay. ¹⁶ Tə gwaday a Yesu: «Ka tsəne wu nakə wawa neheye faya ta tsikiye bədaw?»

Yesu a mbədatay faya: «Ayaw, na tsəne. Nəkurom na, ka dzaŋgum bazlam nakə mawatsa eye mə Derewel aye dāda təbədew? “A saka nakə wawa hay ada ta wawa neheye faya ta siye wah mba aye tā zambadaka. ‡”»

¹⁷ Tsa na, a gər tay ha, a yaw abəra ma wuzlahgəma, a ye a Betani, a həna mə dəma.

Gurov mawa eye bay

Markus 11.12-14,20-24

¹⁸ Tədə eye pərik i mekedə, ahəl nakə faya ma maweye a wuzlahgəma aye na, may a wur faya. ¹⁹ A ŋgatay a gurov ka tsakay i tsəved. A ye a bəzay i dərizl i gərdaf niye. Ane tuk na, a ŋgatay na, a slambah dekdek, mawa eye bay. A gwaday a gurov niye: «Ka wiye hohway dāda sa bay.» Kwayaŋŋa gurov niye a kula.

²⁰ Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye, a gatay masuwayaŋ. Tə gwaday a Yesu: «Gurov nakay a kula kwayaŋŋa tsa na, kəkay?»

²¹ Yesu a gwadatay: «Neŋ faya na tsikakumeye: Sərum ha na, tadə ka dzalum ha ka neŋ ada ka gum hay mädzal gər kurom gərəŋ gərəŋ bay na, ka slum-eye faya məge wu nakə na gay a gurov nakay aye. Kwa a mahəmba, ka slumeye məgwaday: “Lətse abəra kanaŋ, ta kal ha bo a bəlay”, ada ma giye bo. ²² Tadə ka dzalum ha ka neŋ tə dərev kurom peteh na, ka hutum-eye wu nakə ka tsətsahumeye tə maduwule me a Mbəlom aye tebiye.»

Maa vəlay gədaŋ a Yesu na, way?

Markus 11.27-33; Luka 20.1-18

²³ Yesu a ye, a fələkwa a gay i mädəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a dazlay a matətikatay. Ahəl nakə faya ma tətikiye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay, ti ye naha ka tən ŋgay. Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vəlaka gədaŋ aye na, way?»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋ dərma na tsətsahiye fakuma matsətsehe nəte, tadə ka mbəduməŋew faya na, na ge wu neheye tə gədaŋ waray na, na tsikakumeye. ²⁵ Maa slər ha Yuhana madzəhube ndo a yam na, way? Mbəlom tsukudu, ndo hay dāw?»

Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka mbədəkweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadəkway, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadəkweye: “Ka dzalum ha bay na, kemey?” ²⁶ Ane tuk na, tadə ka gwadəkway, maa sləraw Yuhana na, ndo hay, dzədzarakwa ta ndo hay hərwi ndo hay tebiye ta dzala ha Yuhana neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom.» ²⁷ Hərwi niye ta mbəday faya a Yesu, tə gwaday: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadatay: «Neŋ bəbay na ge wu neheye tə gədaŋ i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i wawa hay sulo

²⁸ Yesu a gwad sa: «Ka dzalum ka dzeke nakay na, kəkay? Ndowneye andaya wawa ŋgay hay sulo. A gwaday a wawa makurre eye: “Wawa ga, do bəgom ta ge məsler ma guvah.” ²⁹ Wawa ŋgay a mbəday faya, a gwaday: “Na diye bay.” Mändze tsekweŋ na, a dzala ha ka bazlam ŋgay niye, a ye a guvah. ³⁰ Bəba a ye ka tən i wawa masulo eye a tsikay andza niye sa. Wawa ŋgay a mbəday faya, a gwaday: “Bəba ga, na diye.” Ane tuk na, ki ye bay. ³¹ Mə walaŋ i wawa neheye sulo aye, maa ge wu nakə a say a bəba ŋgay aye na, waray?»

Tə mbəday faya, tə gwaday: «Wawa makurre eye.»
Yesu a gwadatay: «Neŋ faya na tsikakumeye, sərum ha ndo matsekele dzaŋgal hay ta ŋgwas neheye tə gawa madama aye ta lahakumeye a Bəy i Mbəlom. ³² Yuhana madzəhube ndo a yam ki yaw kə dākum ha tsəved dedek eye. Ka dzalum ha faya bay. Duh ndo matsekele dzaŋgal ta ŋgwas neheye tə gawa madama aye ta dzala ha faya. Kwa ka ŋgatumay bəbay na, ka mbədum ha mädzal gər kurom hərwi mädzele ha faya bay.»

Dzeke i ndo neheye ta səkam guvah hərwi məfəte aye

Markus 12.1-12; Luka 20.9-19

³³ Tsənum dzeke mekeleŋ eye sa: «Ndowneye andaya a dəs guvah. A zəv a dəma dərizl i gərdaf haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway. A lawara na ta zled, a ŋgar a dəma təgwad †† hərwi maditse a dəma hohway ada a dəzl a dəma gay i matsəpe wu bag-

† Yahuda hay ti yaw ma gəma mekeleŋ eye mata mbəde ha suloy tay. Ma dəba eye, ta sliye masəkəme gənaŋ hərwi kule ada məvəle dala i dzaŋgal i gay mädəslay gər a Mbəlom. †† Zəba ma Ezay 56.7 ada Zeremi 7.11. ‡ Dəmes hay 8.3.

war eye. Ma dāba eye a sākəmatay ha a ndo hay hərwi məve nəte. Tsa na, a ye a gəma mekelenj eye dərənj.

³⁴ «Həlay i maŋgəle hohway i gərdaf ŋgay niye hay a sla na, a slər ndo i məsler ŋgay hay ka təv i ndo neheye ta səkəm guvah ŋgay aye hərwi ada t̄a vəlayaw hohway i gərdaf ŋgay hay. ³⁵ Ane tuk na, ndo niye hay, t̄a ŋgatay na, t̄a gəs makurre eye t̄a ndaba na lele. T̄a gəs məsulo eye, t̄a kəd na mādahaŋ eye ada t̄a kəd mamahkar eye t̄a kwar. ³⁶ Ndo i guvah a slər ndo i məsler mekelenj eye hay, nəteye haladzay ta ze neheye kurre aye. Ane tuk na, ndo niye hay t̄a ge tay andza neheye kurre eye. ³⁷ Ka mandəve ŋgay eye na, a slər wawa ŋgay. A dzala, a gwad: “Wawa ga na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.” ³⁸ Ane tuk na, ndo niye hay, t̄a ŋgatay a wawa i ndo i guvah na, t̄a gwad mə walaŋ tay: “Anaŋ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Takwa, kədakwa na ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!” ³⁹ Ti ye t̄a gəs wawa niye, ti ye ha dərənj ta guvah. Ti ye naha, t̄a kəd na.»

⁴⁰ Yesu a tsətsah fataya a gwadatay: «Ndo i guvah ki yaw na, ma giye tay ha ndo neheye na, kəkay?»

⁴¹ Ta mbəday faya, t̄a gwaday: «Ma kədiye ndo məkəde ndo niye hay abəra mə dəma, ma sakatay naha bay tebiye. Ma həliye a dəma ndo mekelenj eye hay ada ta vəleye hohway i gərdaf ŋgay hay a həlay nakə kə nah aye.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwadatay: «Dad̄a ka dzəŋgum wu nakə t̄a watsa a Derewel i Mbəlom aye t̄abədew? A gwad:

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay t̄a kal ha aye na, matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋj-eye d̄uh.

Maa gwad kwar niye matəra kwar nakə lele eye hərwi madəzle gay na, Mbəlom.

Niye na, məsler i Mbəlom hərwi kway. †»

⁴³ Yesu a gwadatay sa: «Nerj faya na tsikakumeye, nəkurom na, ta zliye fakuma abəra Bəy i Mbəlom ta vəlay ha a ndo mekelenj eye hay neheye faya ta giye wu nakə a say aye. ⁴⁴ Kwa way kə dəd ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəd ka ndoweye na, ma ləgəriye na kərdik kərdik andza merebek.»

⁴⁵ Bagwar hay i ndo neheye t̄a vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay t̄a tsəne dzeke i Yesu niye hay na, t̄a sər a tsik ka nəteye. ⁴⁶ Ta pəla tsəved məgəse na. Ane tuk na, ta dzədzaratay a ndo hay hərwi ndo hay t̄a dza-la Yesu na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

Dzeke i magurlom i məzle dahəlay

Luka 14.15-24

22 Yesu a tsikatay dzeke mekelenj eye sa, a gwadatay: ² «Bəy i Mbəlom a ndəkət bo na, anaŋ andza nakay. Bəy a ge magurlom i məbəzləme gər i dahəlay i wawa ŋgay. ³ A slər gawla ŋgay hay, t̄a ye t̄a zalatayaw a ndo hay t̄a yaw t̄a nda daf i məbəzləme gər i dahəlay. Ane tuk na, ndo neheye t̄a zalatay aye na, ta kərah mede. ⁴ A slər gawla ŋgay mekelenj

†† Təv maditse na, t̄a ŋgar təv andza təgwad hərwi maditse hohway. † Dəmes hay 118.22-23.

eye hay sa. A gwadatay: “Dum, gwadumatay a ndo neheye na zalatay aye na, t̄a yaw. Na da wu mənday anəke, na kəd gəsəŋ i sla ga hay ta neheye məgəla eye hay lele aye na kəd, wu hay mələva bo eye tsiy. Dumara a mənde daf i məbəzləme gər i dahəlay.” ⁵ Ane tuk na, ndo neheye t̄a zalatay aye na, ta pa zləm ka bazlam tay niye bay. Ti ye ka məge məsler tay hay. Ndo neŋged a ye a guvah, ndo mekelenj eye a ye məsəkəme ha wu ŋgay hay. ⁶ Ndo siye hay t̄a gəs tay hay gawla i ndo niye, t̄a gatay d̄əretsətseh, t̄a kəd tay ha mādahaŋ eye hay.

⁷ «Bəy niye a tsəne andza niye na, a ndalay. A slər sidzew hay, ti ye ka məbəbazl tay ada t̄a mədzay ako a gəma tay. ⁸ Tsa na, a gwadatay a ndo i məsler ŋgay hay: “Daf i məbəzləme gər i dahəlay mada eye haladzay, ane tuk na, ndo neheye na zalatay aye na, ta sla mənde bay. ⁹ Hərwi niye, dum ka tsəved bagwar eye hay, zalumatayaw a ndo neheye ka ndzumatay a gər aye, t̄a yaw ka mənde daf.” ¹⁰ Ndo i məsler ŋgay hay ti ye. Ti ye naha t̄a hayay gər a ndo neheye t̄a ndzatay a gər aye tebiye, ndo ŋwalak eye hay ta ndo neheye ŋwalak eye bay aye. Gay i magurlom a rah ta ndo hay.

¹¹ «Bəy a fələkwa a gay hərwi məzəbe ka ndo neheye a zalatay aye tuk. A ye naha a ŋgatay a ndo nəte peteked i magurlom i məbəzləme gər i dahəlay andaya faya bay. ¹² A gwaday: “Dzam ga, peteked i magurlom i məbəzləme gər i dahəlay andaya fakaya bay sa na, ka fələkwaw kənaŋ ma kəkay?” Ane tuk na, ndo niye ka mbəday faya bay. ¹³ Tsa na, bəy a gwadatay a ndo i məsler ŋgay hay: “Dum naha, dzawumay na həlay t̄a sik, kalum ha abəra a ləvoŋ. Mə dəma na, ta tuwiye t̄a mahəpəde zler eye. ††»

¹⁴ Andza niye, Yesu a gwad: «Ndo hay haladzay məzala eye hay, ane tuk na, ndo neheye t̄a pala tay ha aye na, nəteye haladzay bay.»

Məvəle dzəŋgal a bəy i Roma

Markus 12.13-17; Luka 20.20-26

¹⁵ Farisa hay ti ye, t̄a haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay hərwi məpəle tsəved mə kəkay nakə ta həliye suwat abəra ka Yesu t̄a mətsətsehe faya abəra bazlam aye. ¹⁶ Ta ndəv ha məhay gər na, t̄a slər siye i ndo hay mə walaŋ i gawla tay hay ta siye i ndo i Herod ka t̄əv i Yesu. Ti ye naha, t̄a gwaday: «Miter, nəmaa sər ha nəkar, ka tsik na, dedek. Nəkar faya ka tətikateye a ndo hay dedek ka mede nakə a say a Mbəlom aye. Ka dzədzaray a wu nakə ndo hay ta dzaliye t̄əbey ada ka ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay t̄əbey. ¹⁷ Hərwi niye, tsikamay wu nakə ka dzala faya aye: Bazlam kway məpala eye kə vəl tsəved məvəle dzəŋgal a bəy i Roma tsukuđu kə vəl tsəved məvəle bay dāw?»

¹⁸ Ane tuk na, Yesu a sər tay naha ka mədzal gər tay nakə ŋwalak eye bay aye. A gwadatay: «A nəkurom ndo i bəbəkək hay, ka həlumeye fəgaya abəra suwat na, hərwi mey? ¹⁹ Ehey bəzumenj ha suloy nakə t̄ə

†† Zəba mə Mata 8.12.

vəlawə dzəŋgal eye təday.» Tə zlayaw kwar suloy nəte, tə vəlay. ²⁰ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Mandzəkkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

²¹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «I bəy i Roma.»

Yesu a gwadatay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

²² Tə tsəne andza niye na, a matay ha hərəbəkka. Tə gər ha Yesu, ti ye wu tay.

Matsətsehe ka gər i mələtsew i mədahaŋ hay abəra ma bəd

Markus 12.18-27; Luka 20.27-40

²³ Pat eye niye, Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Azlak-wa bay Saduke hay na, nəteye tə dzala ha tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya sa bay.»

Ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: ²⁴ «Miter, Musa a gwad: “Tadə ndoweeye a mət ze məwe wawa na, malamar ŋgay mā zla madakway i ŋgwas niye. Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mā dze bay. ^{††} ²⁵ Ndo hay andaya nəteye tasəla ta malamar hay. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A mət ze məwe wawa hay, malamar ŋgay masulo eye a zla ŋgwas niye.

²⁶ Malamar ŋgay masulo eye a mət ze məwe wawa dərma. Malamar tay mamahkar a ge andza niye, nəteye niye tasəla tebiye tə mət ze məwe wawa. ²⁷ Nəteye tebiye tə mət na, ŋgwas a mət dərma. ²⁸ Ada pat nakə mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ŋgwas niye ma təriye na, i way? Hərwi nəteye tebiye ta zla ŋgwas niye.»

²⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Faya ka vumay gər a bo kurom hərwi ka sərūm wu nakə mawat-sa eye mə Derewel i Mbəlom aye bay ada ka sərūm gədaŋ i Mbəlom bay. ³⁰ Andza niye, ahəl nakə ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, hasləka hay ta ŋgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye. ³¹ Ka bazlam i mələtsew abəra ma mədahaŋ na, dāda ka dzəŋgum wu nakə Mbəlom a tsikakum mə Derewel ŋgay aye təbədew? A gwad: ³² “Nəŋ na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob. ^{†††} Mbəlom na, nəngeye Mbəlom i mədahaŋ hay bay, nəngeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye.»

³³ Ndo neheye tebiye tə tsəne matətike ŋgay niye a tətikatay aye na, a gatay hərəbəkka.

Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye

Markus 12.28-34; Luka 10.25-28

³⁴ Farisa hay tə tsəne Yesu a sla ka Saduke hay tə bazlam na, tə haya gər. ³⁵ Ndo nəte mə walaŋ tay na, nəngeye ndo mədzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, a ye ka təv i Yesu, a say məhəle faya abəra suwat. A tsətsah ka Yesu, a gwaday: ³⁶ «Miter, mə walaŋ i bazlam i Mbəlom mapala eye hay, bagwar eye na, waray?»

† Zəba ma Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6. †† Madayaw abəra ma Ezipt 3.6, 15, 16.

³⁷ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «“Wuda Bəy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, ada tə metsehe yak tebiye. [‡]»

³⁸ Bazlam mapala eye bagwar eye ada nakə ŋgwalak eye a ze siye hay aye na, anaŋ. ³⁹ Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye andza makurre eye anaŋ:

“Wuda ndo i məged yak andza ka wuda na gər yak. ^{‡†}»

⁴⁰ Bazlam i Musa mapala eye tebiye ada matətike i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom tebiye a dzapa a hud i bazlam neheye mapala eye sulo aye.»

Kəriste ta Davit

Markus 12.35-37; Luka 20.41-44

⁴¹ Yesu a tsətsah bazlam ka Farisa neheye mahaya gər aye, a gwadatay: ⁴² «Ka dzalum ka Kəriste na, kəkay? Nəngeye wawa i way?»

Tə gwaday: «Nəngeye Wawa i Davit.»

⁴³ Yesu a gwadatay: «Ada ma kəkay Davit a ma ha bazlam i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə a tsik ahəl niye, a zalay “Bəy Maduweŋ ga” aye daw? Hərwi Davit a gwad: ⁴⁴ “Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwaday a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara ndza tə həlay i mənday ga

hus a pat nakə nən, na piye tay ha ndo mənə dərə hay a hud i sik yak aye. ^{‡†}»

⁴⁵ «Tadə Davit kə zalay a Kəriste “Bəy Maduweŋ” tuk na, ada Kəriste nəngeye wawa i Davit na, ma kəkay?»

⁴⁶ Mə walaŋ i Farisa niye hay ndəray kwa nəte ka mbəday ka bazlam ŋgay niye bay. A dazlay pat eye niye, kwa way a dzədzar matsətsehe faya matsətsehe neheye kəriye.

Yesu a matay ha mənese a bəy i Yahuda hay

Markus 12.38-39; Luka 11.43,46, 20.45-46

23 Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a ndo hay mahaya gər eye haladzay ta gawla ŋgay hay:

² «Ndo mədzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay məsler tay na, mədatay ha bazlam i Musa mapala eye a ndo hay. ³ Rəhumatay ha gər ada gum wu neheye tebiye faya ta tsikakumeye. Ane tuk na, kə gum andza nəteye bay, hərwi faya ta giye wu nakə faya ta tsikiye bay. ⁴ Nəteye faya ta hayeye gər a wu neheye tə mba a zla bo bay, faya ta piye ka gər i ndo hay. Ane tuk na, bo tay eye kwa məlamay ta wur həlay, ta kərəh madzəne ndo hay.

⁵ «Məsler tay faya ta giye na, hərwi ada ndo hay tə zəba fataya, tə gwad nəteye ŋgwalak eye hay. Mahodok neheye tə mbəkawa ada tə barawa ka bo aye na, bagwar aye hay. Ta səkahawa ha me i peteked tay ta zəbol. ^{†††} Ma təv nakə ndo hay tə haya gər ka mənə wu mənday aye na, ta wuda məndze ka təv nakə ŋgwalak eye ada mə gay i maduwule me, ta ndziye na, ka təv nakə ndo hay ta ŋgatateye aye. ⁷ A

‡ Bazlam mapala eye masulo eye 6.5. †† Levitik 19.18. ††† Dəmes hay 110.1. †††† Yahuda hay tə mbəkawa mahodok, tə pawa a dəma təv mədzəŋge hay mə Derewel i Mbəlom. Tə barawa ka da’ar, ka həlay i gula. Tə mawa ahaya bazlam i Mbəlom mapala a gər na, andza niye.

satay ndo hay tâ tsikatay me mē walaŋ i ndo hay hal-adzay ada tâ zalatay “Miter” hay.

⁸ «Ane tuk na, nēkurom na, ndēray mâ zalakum ndo “Miter” hay tēbey. Hērwi, Miter kurom na, nēte tsa. Nēkurom tebiye na, ta malamār hay. ⁹ Kâ zalumay a ndēray ka mēndzibēra nakay “Bēba” bay. Hērwi Bēba kurom na, nēte, neŋgeye mē mbēlom. ¹⁰ Kâ pēlum tâ zalakum “bagwar may hay” bay. Hērwi bagwar kurom na, Kēriste nēte tsa. ¹¹ Ndo nakē bagwar eye mē walaŋ kurom aye na, mâ tēra ndo i mēsler kurom. ¹² Kwa way kē say matēre bagwar eye kame i ndo hay na, Mbēlom ma tēriye ha wawa eye duh. Kwa way ka tēra ha gēr ŋgay wawa eye na, Mbēlom ma tēriye ha bagwar eye duh.»

Dēretsātseh ka ndo mēdzanḡawa bazlam i Musa mapala eye ta Farisa hay

Markus 12.40; Luka 11.39-42,44,47-52, 20.47

¹³ «A nēkurom ndo mēdzanḡawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay, nēkurom na, ndo i bēberek hay, dēretsātseh ka gēr kurom hērwi faya ka dērē-zlumatay na tsēved mede a Bēy i Mbēlom a ndo hay. Bo kurom eye a sakum mede bay ada ndo neheye a satay mede aye, a sakum mēgēre tay ha tâ ye bay.

[¹⁴ «A nēkurom ndo mēdzanḡawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay, nēkurom na, ndo i bēberek hay. Dēretsātseh ka gēr kurom hērwi faya ka buwum-eye wu abēra ka madakway i ŋgwas hay. Ka duwulawum me vōdvōd hērwi ada ndo hay tâ gwād nēkurom ndo ŋgwalak eye hay. Hērwi niye, ta gākum-eye sariya kurom na, ma ziye siye i ndo hay, ta sakakumeye naha bay.]

¹⁵ «A nēkurom ndo mēdzanḡawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay, nēkurom na, ndo i bēberek hay. Dēretsātseh ka gēr kurom hērwi faya ka hēhalumeye ka dala ada ka bēlay hērwi ada ndo hay tâ pakum bēzay. Ka hutum ndo nēte na, ka tērūmeye ndo nakē ma hutīye sariya i Mbēlom ma ziye kurom madzēga sulo aye.

¹⁶ «A nēkurom neheye ka tērūm andza guluf hay faya ka lakumeye tay ha ndo hay aye, dēretsātseh ka gēr kurom. Faya ka gwādumeye: “Tadē ndoweye kē mbada tā gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom na, andza kē mbada bay, a tsik bazlam mētsike tsa. Ane tuk na, tadē ndoweye kē mbada ta gura i gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom na, kutoŋ ma giye wu nakē a mbada ha aye.”

¹⁷ A nēkurom ndo i matērakahaŋ hay, nēkurom guluf eye hay. Wu nakē ŋgwalak eye duh na, mey? Gura tsukudū gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom nakē ma tēriye ha gura tsēdanḡa eye daw? ¹⁸ Faya ka gwādum-eye sa: “Tadē ndoweye kē mbada ta tēv mēvēlay wu a Mbēlom na, andza kē mbada bay, a tsik bazlam mētsike tsa. Ane tuk na, kē mbada tā wu nakē tā vēlay a Mbēlom mapa eye ka tēv mēvēlay wu a Mbēlom aye na, kutoŋ ma giye wu nakē a mbada ha aye.”

¹⁹ Nēkurom na, guluf eye hay, ŋgwalak eye duh na, mey? Wu nakē tā vēlay a Mbēlom aye tsukudū, kēgēbay tēv mēvēlay wu a Mbēlom nakē ma tēriye ha

tsēdanḡa wu nakē tā vēlay kēriye a Mbēlom aye daw?

²⁰ Hērwi niye, ndoweye kē mbada ta tēv mēvēlay wu a Mbēlom na, a mbada ta tēv mēvēlay wu a Mbēlom ada tā wu neheye faya aye tebiye. ²¹ Ndowneye kē mbada tā gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom na, a mbada tā gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom ada tā Mbēlom nakē mandza eye mē dēma aye. ²² Ndowneye kē mbada tā magērmbēlom na, a mbada tā tēv mēndze i Mbēlom ada tā ndo nakē mandza eye mē dēma aye.

²³ «A nēkurom ndo mēdzanḡawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay, nēkurom na, bēberek eye hay. Dēretsātseh ka gēr kurom hērwi ka hayumay gēr a slambah i ala kurom hay tebiye na, mē kuro na, ka zlawum nēte ka vēlawumay a Mbēlom. Ada ka gērūm ha mēge wu ŋgwalak eye mē bazlam i Mbēlom mapala eye duh na, kēkay? Andza mēgwede mēge wu nakē a ye ka bo mēge aye, mēge wu ŋgwalak eye a ndo hay, mēpe mēdzal gēr ka Mbēlom. Anaŋ wu nakē a ye ka bo mēge aye, ze mēgēr ha siye bay. ²⁴ Nēkurom ka tērūm na, andza guluf neheye faya ta lakiye tay ha ndo hay aye. Faya ka palumeye madzēndzew hay abēra ma yam kurom nakē faya ka sum aye, ane tuk na, ka gērūm ha a dēma zlēgweme.

²⁵ «A nēkurom ndo mēdzanḡawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay, nēkurom na, bēberek eye hay. Dēretsātseh ka gēr kurom hērwi nēkurom faya ka tsakadumeye dēba i gēsīyem ta dēba i sēra lele. Ane tuk na, hud eye maraha eye tā wu neheye ka kēlum aye ada tā wu nakē a say a bor i bo kurom aye. ²⁶ A nēkurom Farisa neheye ka tērūm andza guluf hay aye, tsakadum na hud i gēsīyem kurom tēday ada dēba eye bēbay ma zēbiye lele dērmak.

²⁷ «A nēkurom ndo mēdzanḡawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay, nēkurom bēberek eye hay. Dēretsātseh ka gēr kurom hērwi nēkurom ka ndzēkitum bo na, tsēvay neheye ta lambad tay ha dēba eye lele, a zēba kudēkudēk. Tē le ka dēre mazēbe fataya haladzay. Ane tuk na, mē hud eye na, maraha eye ta mētasl i mēdahaŋ hay ada tā wu neheye maza eye tebiye. ²⁸ Nēkurom na, andza niye dērmak. Ka dēre i ndo hay na, ka gwādum nēkurom ndo i dedek hay. Ane tuk na, mē dērev kurom na, nēkurom maraha eye ta bēberek ada ta mēnese.

²⁹ «A nēkurom ndo mēdzanḡawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay, nēkurom na, bēberek eye hay. Dēretsātseh ka gēr kurom hērwi faya ka dēzlum-eye tsēvay i ndo mēde ha bazlam i Mbēlom hay, ada faya ka lambadumeye tsēvay i ndo neheye tā pay bēzay a Mbēlom ta dedek aye. ³⁰ Ada ka gwādum: “Tadē nēmaa ge andaya a hēlay i bēba tēte may neh-eye tā kēdawa ndo mēde ha bazlam i Mbēlom hay aye na, nēmaa dzapiye ta nēteye hērwi mēkēde tay ha bay.” ³¹ Andza niye, bo kurom eye tā gēr kurom ka sērūm ha nēkurom wawa i ndo neheye tā kēd tay ha ndo mēde ha bazlam i Mbēlom hay aye. ³² Lele, ndēdikum ka mēsler i bēba tēte kurom huya!

³³ «Nēkurom na, dēdōe hay, wawa i palas hay! Ka slumeye mētēme abēra ka sariya i ako nakē ma mbat-

iye bay aye na, kəkay? ³⁴ Hərwi niye, tsənum lele: Na slərakumeye naha ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, ndo neheye ta tsah aye, ndo neheye ta tətikakumeye. Ka kədumeye tay ha siye hay, ka darumeye tay ha siye ha ka mayako mazləmbada eye, siye ka ndabumeye tay ha ta mandalaba mə gay i maduwule me kurom hay ada siye ka həharumeye tay ha ka gəma ka gəma. ³⁵ Andza niye, ndo neheye ka kədum tay ahəl niye kəriye ta ge mənese bay aye na, mənese eye ma dədiye na, ka gər kurom. A dazlay ka Abel ndo məpay naha faya a Mbəlom hus ka Zakari wawa i Baraki nakə ka kədum mə walañ i təv məvələy wu a Mbəlom ta təv nakə tsədañña eye. ³⁶ Neñ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, wu neheye tə ge ahəl niye tebiye na, sariya i Mbəlom ma dədiye ka ndo neheye anəke aye.»

Yesu a tuwa Zerozelem

Luka 13.34-35

³⁷ Yesu a dazlay mətuwe Zerozelem. A gwad: «Nəkurom ndo i Zerozelem hay, nəkurom ndo i Zerozelem hay. Nəkurom neheye ka bəbazlum tay ha ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ada ka kədum tay ha ndo neheye Mbəlom a slərakum naha aye tə kwar. Sik nday nakə a señ məhayakum gər ka təv ga andza mandzekwer nakə ma hayatay gər a wawa ngay hay a hud i gwezleviyek ngay aye. Ane tuk na, ka wudum bay! ³⁸ Hərwi niye, gay kurom ma təriye rəgay. ³⁹ Andza niye, neñ faya na gwadakumeye: Ma dazleye anəke ka ngatumeñeye sa bay hus ahəl nakə ka gwadumeye: “Mbəlom mâ pa ngama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweñ aye!”»

Yesu a da ha ta mbəzliye ha gay i mädəslay ha gər a Mbəlom

Markus 13.1-2; Luka 21.5-6

24 Yesu a ndohwaw abəra mə gay i mädəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma diye ngway aye na, gawla ngay hay ti ye naha ka təv ngay hərwi a satay məday ha ta dəzl gay i mädəslay ha gər a Mbəlom ada siye i gay hay na, kəkay. ² Yesu neñgeye a gwadatay: «Faya ka ngatumeye a wu neheye tebiye na gwad ba? Sərum ha kame na, ka ngatumeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar nged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

Ngodgor i mandəve i mändzibəra

Markus 13.3-13; Luka 21.7-19

³ Yesu a ye, a tsal a Mahəmba i Tetədöz. Ahəl nakə neñgeye mandza eye na, gawla ngay hay ti ye ka təv ngay mahəteye, ti ye ta tsətsah faya, tə gwaday: «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kəday? Ada ngodgor waray nakə ma diye ha mazlambar ka maweye ada mändzibəra mazlambar ma ndəviye aye?» ⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gum metsehel! Ndəray mâ səpat kurom bay. ⁵ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neñ na, Kəriste!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay. ⁶ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vərəm bəse tə nəkurom

kwa neheye dərəñ tə nəkurom aye na, kâ dzədzarum bay. Hərwi wu neheye na, kutoñ ta ndisleweye. Ane tuk na, mandəve i mändzibəra zuk bay. ⁷ Slala nged ta giye vərəm ta slala neñged, bəy ta bəy ta giye vərəm. Mandəzlañ ma giye, dala ma bəliye ma gəma hay wal wal. ⁸ Wu neheye tebiye ta giye bo na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ngwas aye.»

Wu nakə ma ndzateye a gər a gawla i Yesu hay aye

⁹ «Ma dəba eye na, ndo hay ta gəsiye kurom hərwi ada tã gakum dəretsətseh, ta kədiye kurom. Slala i ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga. ¹⁰ A həlay niye na, ndo hay haladzay ta gəriye ha məpe mədzal gər abəra ka neñ. Ta həliye ka bo me ada ta niye a bo dəre mə walañ tay nəte nəte. ¹¹ Ndo neheye tə gwad nəteye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye haladzay ta deyeweye. Ta səpatiye ndo hay haladzay. ¹² Mənese ma səkahiye haladzay. Hərwi niye, mawudə bo i ndo hay haladzay ma nəkidiyeye. ¹³ Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha. ¹⁴ Ta diye ha Labara Ngwalak eye i Bəy i Mbəlom a ndo i mändzibəra hay tebiye hərwi ada ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye tã tsəne. Tsa na, mändzibəra ma ndəviye.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Markus 13.14-23; Luka 17.23-24,37, 21.20-24

¹⁵ Yesu a gwadatay: «Ka ngatumeye a wuray maga zluwer eye andza mazəlatonngo, ma lətsiye a təv nakə tsədañña eye, andza nakə Daniyel † ndo məde ha bazlam i Mbəlom kə tsik faya. (Ndoweye kə dzañga na, mâ tsəne lele.) ¹⁶ Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ngatay a wu niye na, tã hway a mahəmba hay. ¹⁷ Ndo nakə neñgeye ka gər i gay aye na, mâ mbəzlaw ka dala hərwi mede məhəlaw wu ngay hay abəra mə gay ngay bay. ¹⁸ Ndo nakə neñgeye ma guvah aye na, mâ mbəda gər a mətagay ngay məzlaw peteked ngay bay. ¹⁹ Pat eye niye na, dəretsətseh wene wene eye na, ka gər i ngwas neheye tə bo sulo aye ada ka ngwas neheye faya ta vələteye wah a wawa tay hay aye! ²⁰ Duwulumay me a Mbəlom hərwi mahway nakə ka hwayumeye mâ ge a həlay i mətasl bay kəgəbay pat i mazəzukw bo bay. ²¹ Andza niye, a həlay niye na, ndo hay ta siye dəretsətseh haladzay. Kwa ahəl nakə Mbəlom a ge mändzibəra aye hus anəke na, dāda ndəray kə sa dəretsətseh andza niye bay ada dāda ma giye bo andza niye sa bay. ²² Tadə Mbəlom mâ nəkid ha abəra ka pat i dəretsətseh bay na, ndəray kwa nəte ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ngay neheye a pala aye.

²³ «Tadə ndəray kə gwadakum: “Zəbum! Kəriste anañ!” kəgəbay “Neñgeye atay!” na, kâ təmum bazlam ngay bay. ²⁴ Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nəteye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. Nəteye na, ta giye masuwayañ hay ada tə

† Zəba ma Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

wu neheye ma giye hərbabəkka aye hārwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye. ²⁵ Anañ, na tsikakum ka bo abəra kurre. Pum a zləm lele.

²⁶ «Tadə ta gwadakum: “Kəriste anañ mə pesl”, kâ yum bay, kəgəbay ta gwadakum: “Nenğeyə anañ mañ-gaha bo eye kanar” na, kâ təmum bay. ²⁷ Neñ Wawa i Ndo, na deyeweyə na, andza mawutsede i mbəlom nakə ta nğateyē kwa tə waray aye. ²⁸ Andza niye, təv nakə wu maməta eye mə dəma aye na, magoduk hay ta hayiye gər a dəma.»

Məməw i Wawa i Ndo

Markus 13.24-27; Luka 21.25-28

²⁹ «Kwayaŋŋa dərətsətseh niye hay ta ye abəra mə dəma na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma dəviye bay. Wurzla hay dərma ta kutsaweyə abəra ka magərmbəlom, ada wu neheye gədañ eye ka magərmbəlom aye ta bəliye haladzay. ³⁰ Pat eye niye na, ndo hay ta nğateyē a wu nakə ma diye ha nenğeyə faya ma deyeweyə aye ka magərmbəlom. Ndo i mändzibəra hay tebiye ta tuwiye ka bo. Ta nğeteŋeyə a neñ Wawa i Ndo na deyeweyə ma pazlay ta gədañ ada ta məzlab eye haladzay. ³¹ Ta fa tolom bagwar eye na, ma sləraw-eye gawla i Mbəlom hay, ta hayay gər a ndo neheye a pala tay ha aye abəra ka kokway i mändzibəra tebiye kwa ka waray ka waray.»

Dzeke i gurov

Markus 13.28-31; Luka 21.29-33

³² Yesu a gwadatay: «Tsənum dzeke i gurov təday. Ka nğatumay a gurov ka dūda na, ka sərūm ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bədaw? ³³ Andza niye, ka nğatumay a wu neheye tebiye ta ndislew na, sərūm ha neñ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweyə, neñ ka maged. ³⁴ Neñ faya na gwadakumeyə: Sərūm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay. ³⁵ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dāda ma dziye bay.»

Maa sər pat nakə mändzibəra ma ndəviye na, Mbəlom nətə nğwen

Markus 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36

³⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ma deyeweyə pat waray na, ndəray kwa nətə a sər bay. Ada ma deyeweyə ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay mə mbəlom, kwa neñ Wawa nğay bəbay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom Bəba ga nətə nğwen. ³⁷ Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neñ Wawa i Ndo na deyeweyə na, ma ta giye bo andza niye dərma. ³⁸ Hərwi ahəl nakə yam ka dazlay a məpe zuk bay aye na, ndo hay tə ndayawa wu mənday, tə sawa wu məsay, tə zlawā dahəlay ada tə vəlawā dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fələkwa a kwalalañ i yam aye. ³⁹ Ta sər ka bo bay hus a həlay nakə yam a yaw a həl tay ha tebiye. Ahəl nakə

neñ Wawa i Ndo na deyeweyə na, ma giye andza niye dərma.

⁴⁰ «A həlay niye na, ndo hay sulo ma guvah na, ta zliye nətə, ta gəriye ha nenğed. ⁴¹ Nğwas hay sulo ta ləgəriye na, ta zliye nətə ta gəriye ha nenğed. ⁴² Hərwi niye, ndzum na, tsezlezleŋŋe bəna ka sərūm pat nakə Bəy Maduweñ kurom ma maweyə bay.

⁴³ «Tsənum wu nakay lele: Ndo i gay mā sər həlay nakə məkal ma deyeweyə ma kəliye na aye na, ma ndzahəriye bay. Ma ndziye tsezlezleŋŋe, ma gəriye ha məkal mā fələkwa a gay nğay bay. ⁴⁴ Hərwi niye, nəkurom dərma ləvum bo, hərwi neñ Wawa i Ndo na maweyə ahəl waray na, ka sərūmeyə bay.»

Ndo i məsler nğwalak eye

Luka 12.41-48

⁴⁵ Yesu a gwadatay: «Ndo i məsler nğwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Nenğeyə na, ndo nakə ndo i gay nğay a gwaday “Gatay gər a siye i ndo məge məsler ga hay. Vəlatay wu mənday tə həlay eye.” ⁴⁶ Məngwese ka gər i ndo məge məsler niye tadə ndo i gay nğay ki yaw, kə ndzay a gər nenğeyə faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye.

⁴⁷ Neñ faya na gwadakumeyə: Sərūm ha na, ndo i gay nğay ma gəray ha zlele nğay tebiye mā ləvay gər.

⁴⁸ «Ane tuk na, tadə ndo məge məsler niye nğwalak eye bay na, ma gwadeyē a gər nğay: “Ndo i gay ga faya ma gaweyə mahonok, ma deyeweyə bəse bay”, ⁴⁹ ma piye bo məndebe siye i ndo neheye faya ta giye məsler dziye. Ma ndiye wu mənday ada ma siye wu məsay ta ndo məkweyē hay. ⁵⁰ Ndo i gay nğay ma maweyə na, ka həlay nakə faya ma həbiye bay aye ada a sər bay aye. ⁵¹ Ki yaw na, ma vəleye dərətsətseh haladzay, ma həhariye na ndo i məsler niye. Ma kaliye ha a təv i ndo i bəbək hay. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye. ††»

Dzeke i merehe i dem hay kuro

Luka 12.35-38, 13.25-28

25 Yesu a gwadatay: «A həlay niye na, Bəy i Mbəlom ma ndzəkitiye bo na, tə merehe i dem hay kuro. Tə həl lalam tay hay, ti ye hərwi mədzəgər tə zal i dahəlay. ² Mə walañ i merehe i dem neheye kuro aye, zlam na, matərakahañ eye hay, siye hay zlam na, metsehe tay andaya. ³ Merehe i dem neheye zlam matərakahañ aye, tə həl lalam tay na, ta ləva ha bo tə mal bay. ⁴ Merehe i dem neheye zlam metsehe tay andaya aye na, tə həl lalam tay ada kwa way a ləva ha bo tə mal ma dos. ⁵ Zal i dahəlay ki yaw bəse bay. Merehe i dem niye hay tebiye mändzəhəre a gatay, tə ndzahəra.

⁶ «Ta magər həvad na, mawude a tsəne. “Anañ zal i dahəlay kə ndzew! Lətsūm ka mbəlom, dum ta dzum gər.” ⁷ Merehe i dem niye hay ta pədeke abəra ka mändzəhəre, ta dazlay mələve bo ta lalam tay hay.

⁸ Merehe i dem neheye matərakahañ aye na, ta tsət-

† Madazlay i wu hay 7.17-23.

†† Zəba ma Mata 8.12 ada dzəŋga wu nakə mawatsa eye ka gər aye.

sah mal ka merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, tã gwadatay: "Mbãdumamay mal a lalam may hay tsekwenj tey hãrwi faya ta mbatiye."⁹ Merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, ta mbãdatay faya, tã gwadatay: "A'ay, andaya haladzay ma sliye a nãmay ada a nãkurom bay. Hwayum naha bãse ðuh ka tãv i ndo i tsakala, sãkãmumaw."¹⁰ Ahãl nakã ti ye masãkãmaw mal aye na, zal i dahãlay a ndislew. Merehe i dem neheye zlam malãva bo aye na, tã fãlãkwa ka bo tã nenjgeye a gay i magurlom i mãzle dahãlay. A dãrãzl a mãged.¹¹ Mãndze zãrat na, siye i merehe i dem niye hay tã maw. Tã maw na, tã gwad: "Bãy Maduwej, Bãy Maduwej, hãndãkamay abãra ma mãged!"¹² Ane tuk na, zal i dahãlay a gwadatay: "Nenj faya na gwadakumeye ta dedek, na sãr kurom bay."¹³ Hãrwi niye, ndzum tsezlezlenjje bãna pat eye kwa hãlay eye na, ka sãrum bay.»

Dzeke i ndo mãge mãsler hay mahkar

Luka 19.11-27

¹⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ma giye bo andza ndo i gay nakã a say mede a tsekene aye. A zalatay a ndo i mãsler ñgay hay, a gãr ha zlele ñgay a hãlay tay. ¹⁵ A vãlay kwa a way ka gãdãnj ñgay. A vãlay a ndo ñged kwar i suloy temerre zlam, a ndo ñged temerre sulo, a ndo mamahkar eye temerre nãte. Tsa na, a ye ñgway. ¹⁶ «Ndo i mãsler nakã tã vãlay kwar i suloy temerre zlam aye na, a ye a mbãda ha hãlay kwayãnjã. A huta faya kwar i suloy temerre zlam sa. ¹⁷ Ndo nakã tã vãlay kwar i suloy temerre sulo aye na, a ge ha andza niye dãrmak. A huta faya kwar i suloy temerre sulo. ¹⁸ Ane tuk na, ndo nakã tã vãlay kwar i suloy temerre nãte aye na, a ye a la bãd, a ñgaha na suloy i ndo i gay ñgay niye a dãma. ¹⁹ «Aza a ndzaw mãve tsakway na, ndo i gay i ndo i mãsler niye hay a maw. Tsa na, a say mãpesle na suloy ñgay nakã a vãlatay aye. ²⁰ Ndo nakã a vãlay kwar i suloy temerre zlam aye, a ye ka tãv ñgay, a gwadã: "Ndo i gay ga, ka vãlenj na, kwar i suloy temerre zlam. Anãnj na huta faya kwar i suloy temerre zlam." ²¹ Ndo i gay ñgay a gwadã: "Lele haladzay, nãkar na, ndo i ñgwalãk ada ndo i dedek. Nãkar ndo i dedek kwa mã wu neheye tsekwenj aye, na pãkeye wu haladzay a hãlay. Dara ñgwasama ka bo tã nenj." ²² Ndo i mãsler nakã a vãlay kwar i suloy temerre sulo aye, a ye naha, a gwadã: "Ndo i gay ga, ka vãlenj kwar i suloy temerre sulo. Anãnj na huta faya kwar i suloy temerre sulo." ²³ Ndo i gay ñgay a gwadã: "Lele, nãkar na, ndo i ñgwalãk ada ndo i dedek. Nãkar ndo i dedek kwa mã wu neheye tsekwenj aye, na pãkeye wu haladzay a hãlay. Dara ñgwasama ka bo tã nenj." ²⁴ Ndo nakã tã vãlay kwar i suloy temerre nãte aye, a ye naha a gwadã: "Ndo i gay ga, na sãr ha, nãkar na, ndo makula gãr eye. Ka dziye wu nakã ka slãga bay aye, ka hayay gãr a wu nakã ka zãv bay aye. ²⁵ Na dzãdzãr, hãrwi niye na ye na ñgaha kwar i suloy yak a bãd. Anãnj suloy yak." ²⁶ Ndo i gay ñgay a gwadã: "Nãkar na, ndo i mãsler nakã ñgwalãk eye bay aye ada sãe eye. Ka sãr na, na

dziye wu nakã na slãga bay aye ada na hayay gãr a wu nakã na zãv bay aye ba? ²⁷ Meenej na, penj na suloy a bank. A hãlay i mãmaw ga na, na hãla ahaya suloy ga ta magogoy eye faya. ²⁸ Hãlum faya abãra kwar i suloy niye temerre nãte aye. Vãlumay ha faya a ndo nakã kwar i suloy andaya faya gwezem aye. ²⁹ Hãrwi ndo nakã wu ñgay andaya aye na, ta sãkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakã wu ñgay andaya bay aye na, kwa tsekwenj eye nakã andaya faya aye na, ta zliye na faya abãra. ³⁰ Gãsum na ndo nakay ma giye ñgama bay aye. Kalum naha abãra a lãvonj. Mã dãma na, ta tuwiye tã mahãpãde zler eye. [†]»

Sariya i mandãve i mãndzibãra

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahãl nakã nenj Wawa i Ndo na deyeweye ma mãzlab ga ta gawla i Mbãlom hay tebiye aye na, na ndziye ka dzãnjã i bãy ga ta mãzlab. ³² Ndo i mãndzibãra hay tebiye ta hayiye gãr ka tãv ga ada na ñgãniye ha ka bo abãra ndo hay ta ndo siye hay andza ndo mãtsãkure ma ñgãniye tay ha tãbãnj hay ta wak hay. ³³ Ka ñgãna tay ha na, ma piye tay ha tãbãnj hay a diye i hãlay i mãndãnj ñgay ada ma piye tay ha wak hay a diye i hãlay i gula ñgay.

³⁴ «Bãy ma gwadateye a ndo neheye tã hãlay i mãndãnj ñgay aye: "Dumara, nãkurom neheye Mbãlom Bãba ga a pa fakuma ñgama aye, ka ndzumeye ma bãy ga nakã Mbãlom a lãvakum ha bo kwa ahãl nakã kã ge mãndzibãra zuk bay aye. ³⁵ Hãrwi ahãl niye, may a wur fãgaya na, ka vãlumenj wu mãndãnj, yam a gej na, ka vãlumenj yam mãsay, nenj mbãlok eye na, ka tãmum ga a gay kurom, ³⁶ peteked andaya fãgaya bay na, ka pumenj ka bo peteked, nenj dãvats eye na, ka gumenj gãr, nenj ma dãnjãnj na, ka yum ka zãbumenjẽw dãre." ³⁷ «Ndo neheye tã gawa wu nakã a yay a gãr a Mbãlom aye na, ta mbãdeye faya, ta gwadateye: "Bãy Maduwej, nãmaa ñgataka may a wur fakaya ada nãmaa vãlaka wu mãndãnj na, kãdãnj? Yam a gaka ada nãmaa vãlaka yam mãsay na, kãdãnj? ³⁸ Nãmaa ñgataka nãkar mbãlok eye ada nãmaa tãma kar a gay may na, kãdãnj? Peteked fakaya bay ada nãmaa paka ka bo peteked na, kãdãnj? ³⁹ Nãmaa ñgataka nãkar dãvats eye kãgãbay nãkar ma dãnjãnj ada nãmaa ye mazãbakaw dãre na, kãdãnj?"

⁴⁰ «Bãy ma mbãdateye faya, ma gwadateye: "Nenj faya na gwadakumeye, sãrum ha, kwa mey ka gumay a ndo wawa eye tsekwenj mã wãlanj i malamar ga hay na, ka gum niye na, a nenj." ⁴¹ Ma dãba eye bãy ma gwadateye a ndo neheye tã hãlay i gula ñgay aye: "Dum abãra ka tãv ga, nãkurom neheye Mbãlom a vãlakum mezeleme aye! Dum a ako nakã ma mbatiye dãda bay Mbãlom a lãvatay ha bo a Fakalaw ta gawla ñgay hay aye. ⁴² Hãrwi, ahãl nakã may a wur fãgaya na, ka vãlumenj wu mãndãnj bay. Yam a gej na, ka vãlumenj yam bay, ⁴³ Nenj mbãlok eye na, ka tãmum ga a gay kurom bay, peteked andaya fãgaya bay na, ka

† Zãba ma Mata 8.12 ada dzãnjã wu nakã mawatsa eye ka gãr aye.

pumenj ka bo peteked bay, neŋ dāvats eye ada neŋ ma daŋgay na, ka gumenj gər bay.”

⁴⁴ «Nəteye dərmaŋ ta mbədəye faya, ta gwadəye: “Nəmaa ŋgataka may a wur fakaya, yam a gaka, nəkar mbəlok eye, dāvats eye kəgəbay ma daŋgay nəmaa gaka gər bay na, kədəy?”

⁴⁵ «Bəy ma mbədəteye faya, ma gwadəteye: “Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, wu nakə ka slum faya məgay a ndo wawa eye tsekweŋ mə walaŋ i ndo neheye bay na, ka gumenj a neŋ bay dərmaŋ.”»

⁴⁶ Yesu a gwadətay: «Nəteye, ta diye ta hutiyə na, dāretsətseh nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Ndo neheye tə ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ta diye a sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

Ta pəla tsəved məgəse na Yesu

Markus 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53

26 Ahəl nakə Yesu a ndəv ha matətike aye na, a gwadətay a gawla ŋgay hay: ² «Ka sərum ha magurlom i Pak a zəkaw na, məhəne sulo. Neŋ Wawa i Ndo ta gəsiye ga hərwi ada tā dar ga ka mayako ma-zləmbada eye.»

³ A həlay niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəl-away wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tə haya gər a gay i Kayif, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. ⁴ Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay, a sətay məgəse Yesu ta məkal ada məkədə na. ⁵ Ane tuk na, tə gwad: «Kā gəsakwa na tə magurlom nakay bay bəna, ndo hay ta gəriye kway ha bay.»

Ŋgwas wuray a mbəda mal ka gər i Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ Yesu neŋgeye ma gəma i Betani, mə gay i ndo wuray tə zalay Simoŋ. Ndowneye niye a ndzawa na, dāvats i madəgwədə a gaway.

⁷ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, ŋgwas wuray a ye naha ka təv i Yesu ta dos mə həlay a le haladzay, maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa tsakala eye haladzay aye. A mbəda mal niye ka gər i Yesu. ⁸ Gawla ŋgay hay tə ŋgatay na, a yatay a gər bay, tə gwad: «A nas ha mal nakay na, hərwi mey? ⁹ Ŋgama meeneŋ mā səkəm ha na, ma hutiyə ha suloy haladzay ada ma pat-eye suloy eye a ndo i mətawak hay.»

¹⁰ Yesu a sərətay naha a gər ka bazlam tay niye, a gwadətay: «Ka kwasumeye gər a ŋgwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay.

¹¹ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Ane tuk na, neŋ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.

¹² Neŋgeye ka mbəda mal ka bo ga hərwi mələve ha bo i məzle ga a bəd. ¹³ Neŋ faya na gwadəkumeye, sərum ha: Kwa a ŋgay ta diye ha Labara Ŋgwalak eye nakay ka mənđibəra tebiye na, ta tsikiye ka ŋgwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətsiye ha gər bay.»

Yudas Iskariyot a pəla tsəved məge daf ka Yesu

Markus 14.10-11; Luka 22.3-6

¹⁴ Ndo nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo, məzele ŋgay Yudas Iskariyot, a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye. ¹⁵ A ye naha, a gwadətay: «Tədə na pəlakum tsəved məgəse Yesu na, ka vəlumeŋeye mey?» Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tə paslay kwar i suloy kuro kuro mahkar †, tə vəlay. ¹⁶ A dazlay pat eye niye Yudas a pəla həlay nakə lele eye hərwi məge daf ka Yesu aye.

Yesu a ləva ha bo tə daf i Pak

Markus 14.12-16; Luka 22.7-14

¹⁷ Pat makurre i magurlom nakə tə ndayawa wu mənday nakə gədə faya bay aye na, gawla i Yesu hay ti ye ka təv i Yesu, tə gwadətay: «A saka nəmaa daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

¹⁸ Yesu a gwadətay: «Dum a wuzlahgəma, a gay i ndoweye andaya, gwadumay: “Miter a gwad: Həlay eye i ga kə slaw. Na ndiye daf i Pak ta gawla ga hay na, mə gay yak.”»

¹⁹ Gawla i Yesu hay ti ye tə ge wu nakə Yesu a tsikatay aye. Tə da wu mənday i Pak mə dəma.

Yesu a da ha gawla ŋgay nəte ma giye faya daf

Markus 14.17-21; Luka 22.21-23; Yuhana 13.21-30

²⁰ Huwa a ge na, Yesu ta gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo ti ye tə ndza, ta dazlay a mənde wu mənday.

²¹ A həlay nakə nəteye faya ta ndiye wu mənday aye na, Yesu a gwadətay: «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndo nəte mə walaŋ kurom ma giye fa-gaya daf.»

²² A ndalatay a gawla ŋgay hay tebiye. Tsa na, ta dazlay matsətsehe faya, nəte ta nəte: «Bəy Maduweŋ, neŋ daw?»

²³ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Mata ge fa-gaya daf na, ndo nakə faya nəmaa tələkiye həlay a sərə salamay aye. ²⁴ Neŋ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Dərewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dāretsətseh ka gər i ndo nakə ma giye daf ka neŋ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ŋgama meeneŋ tā wa na bay.»

²⁵ Yudas, ndo nakə ma giye daf ka Yesu aye, a tsətsah faya: «Neŋ daw, Miter?»

Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Andza nakə ka tsik aye.»

Daf i Bəy Maduweŋ

Markus 14.22-26; Luka 22.15-20; 1 Korinje hay 11.23-25

²⁶ Ahəl nakə faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla peŋ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ŋgəna ha peŋ niye, a vəlatay a gawla ŋgay hay, a gwadətay: «Zlum, ndayum. Nakay na, bo ga.»

²⁷ Ma dəba eye a zla gəvet, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye a vəlatay, a gwadətay: «Sum

† Zəba ma Zakari 11.12.

nəkurom tebiye. ²⁸ Nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bariye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi mərəse ha mezeleme i ndo hay haladzay. ²⁹ Neñ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay hus a pat nakə ka ta sakweye wedeye ma bəy i Bəba ga Mbəlom aye.»

³⁰ Ma dəba eye, ta zambaday a Mbəlom ta dəmes † na, ti ye tə tsal a Mahəmba i Tetədöz.

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Markus 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Bəgom ta həvad nakay nəkurom tebiye ka gərume ye ga ha. Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Na ta kədiye na ndo mətsəkure tay, ada təbañ niye hay mahaya gər eye ta ngəniye gər kw-eye kweye kwa a ngay. ††» ³² Ane tuk na, na mbəlaw abəra ma mədahañ na, na həbiye kurom ma Galile.»

³³ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Kwa siye i ndo hay ta gər kar ha na, neñ na gəriye kar ha dāda təbey.»

³⁴ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neñ faya na gwadakeye: Sər ha na, bəgom ta həvad nakay dzagulo ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neñ bay.»

³⁵ Piyer a gwaday: «Na sər kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadə ka mətameye ka bo salamay.» Siye i gawla ngay hay tebiye tə tsik andza niye dərmaç.

Yesu ma Getsemene

Markus 14.32-42; Luka 22.39-46; Yuhana 18.1

³⁶ Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl a təv eye andaya tə zalay Getsemene. Mə dəma na, a gwadatay: «Ndzum kanañ. Na diye, na duwulay naha me a Mbəlom kataday.»

³⁷ Tsa na, ti ye ta Piyer ada ta wawa i Dzebede hay su-lo. Tə ndisl a dəma na, mevel i Yesu a dazlay məwure faya ada a dzədzar haladzay. ³⁸ A gwadatay: «Dərev ga na, kə rah tə dəretsətseh i mədahañ. Nəkurom na, ndzum kanañ, ndzakwa na, tsezlezleñje.»

³⁹ A ye abəra ka təv niye izad tsekweñ, a ye naha a kal ha bo ka dala bərut da'ar ka dala. A duwulay naha me a Mbəlom, a gwad: «Bəba ga, tadə ma giye bo na, zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey. Ane tuk na, kə ge andza nakə a señ a neñ aye bay, ge andza nakə a saka a nəkar aye.»

⁴⁰ A maw ka təv i gawla ngay neheye mahkar aye na, nəteye mandzahəra eye. A gwaday a Piyer: «Andza niye, ka slum faya məndze tə neñ tsezlezleñje tə dəre kwa bəre nəte bay na, kəkay? ⁴¹ Ndzum tə dəre tsezlezleñje ada duwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dədum a masəpete i Fakalaw bay. Məsəfəre na, a say məge wu lele eye, ane tuk na, gədañ kurom andaya məsəmay naha a masəpete i Fakalaw bay.»

⁴² A ye fataya abəra masulo eye sa, a ye naha a duwulay me a Mbəlom. A gwad: «Bəba, tadə ka sliye

məzle fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye bay na, vəleñ gədañ nā sa andza nakə a saka a nəkar aye.»

⁴³ Tsa na, a maw ka təv i gawla ngay neheye sa. A ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tə mba faya məndze tə dəre kwa tsekweñ bay tebiye. ⁴⁴ A gər tay ha, a ye sa. A duwulay me a Mbəlom andza nakə meeneñ eye. ⁴⁵ Tsa na, a maw ka təv i gawla ngay hay, a gwadatay: «Faya ka ndzahərume ye sa ada faya ka zəzəkumeye bo ba? Gum metsehe, anəke na, həlay eye kə slaw. Neñ Wawa i Ndo ta vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay tuk. ⁴⁶ Lətsəm, takwa ta dzakwa gər! Zəbum, ndo nakə ma giye fagaya daf aye, kə ndzew.»

Tə gəs na Yesu

Markus 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.2-11

⁴⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pəsłañ Yudas neñgeye nakə nəte mə walañ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neh-eye tə vəlaway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay.

⁴⁸ Yudas ndo məgatay daf ka Yesu aye ba kə datay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neñgeye! Gəsum na.»

⁴⁹ Yudas a həndzəd naha kwayañña ka təv i Yesu, a gwaday: «Zay dāw, Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok.

⁵⁰ Tsa na, Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Dzam ga, wu nakə ka yaw məge na, ge na.» Tsa na, siye i ndo hay ti ye naha, tə wuya kura ka Yesu, tə gəs na.

⁵¹ Ndo nəte mə walañ i ndo neheye nəteye tə Yesu aye, a ngwadaw maslalam ngay mbəhhət, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala. ⁵² Tsa na, Yesu a gwaday: «Ma ha maslalam yak a gay ngay eye hərwi ndo neh-eye ta giye vəram ta maslalam aye na, ta bəbazliye tay ha ta maslalam dərmaç. ⁵³ Neñ na sliye məzalay a Bəba ga Mbəlom, mə slərəñew gawla ngay hay gwezem haladzay anəke na, ka sər təbədew? ⁵⁴ Ane tuk na, kə ge andza niye na, wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom ma giye bo na, ma kəkay kəla?»

⁵⁵ Yesu a gwadatay a ndo hay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom hay andza ta gəsiye ndo i məkal dāw? Pat pat neñ mandza eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, na tətikawa, ka gəsum ga bay! ⁵⁶ Ane tuk na, wu neheye tebiye tə ge bo aye na, hərwi ada wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye tə ge bo.»

Tsa na, gawla ngay hay tə gər ha, ta hway faya abəra.

† Tə ge dəmes ka mandəve i mənde daf i Pak na, mə Dəmes hay 113 ka 118. †† Zakari 13.7.

Yesu kame i bagwar i Yahuda hay

Markus 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.12-14,19-23

⁵⁷ Ma dāba eye ndo neheye tē gās Yesu aye na, ti ye ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom. Mə dāma na, ndo mādzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta madugula i Yahuda hay, nəteye mahaya gər eye. ⁵⁸ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu aye na, Piyer a pay bəzay ma dāba dərən hus a dalamətagay i gay i bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom. A ye naha a fələkwa a dalamətagay, a ndza ka tēv i ndo niye hay faya ta tsəpiye maged aye. A say mazəbe faya ta giye ha tē Yesu na, kəkay.

⁵⁹ Bagwar hay i ndo neheye tē vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pəla ndo hay hərwi maraw faya me hərwi məgay sariya i məkəde na. ⁶⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ta raw faya me. Ane tuk na, ta huta tsəved məkəde na bay. Ka mandəve ŋgay eye na, ndo hay sulo ti ye naha, tē gwad: ⁶¹ «Ndo nakay a gwad: “Na sliye faya mambəzle ha gay i mādəslay ha gər a Mbəlom ada ma məhəne mahkar na, na dəzliye na wedeye.”»

⁶² Tə tsəne andza niye na, bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom a lətse, a gwad a Yesu. «Ka mbədətay faya a ndo neheye təbədew? Tə tsik fakaya na, mey?»

⁶³ Ane tuk na, Yesu a ndza ŋgway tete. Bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom a gwad: «Nen faya na tsət-sahiye fakaya tē məzele i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye, mbədeŋew faya: Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom daw?»

⁶⁴ Yesu a gwad faya: «Andza nakə ka tsik aye. Ane tuk na, sərūm ha, ma dazlay anəke, ka ŋgatumenjeje a nen Wawa i Ndo na ndziye tē həlay i mənday i Mbəlom, nenjeje nakə gədan eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ŋgatumenjeje sa na, ma magərmbəlom na deyeweye ma pazlay.»

⁶⁵ Bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ŋguradā ha pe-teked ŋgay, a gwad: «Kə tsalay ka gər a Mbəlom! Ka pəlakweye na, sa mey, na gwad ka tsənum wu nakə a tsik aye. ⁶⁶ Nəkurom ka dzalum na, kəkay?»

Ndo hay ta mbəday faya, tē gwad: «Nenjeje ndo məge mənese, tədə məkəde na.»

⁶⁷ Tsa na, ta tufay slesleḅ ka dərə a Yesu, tē fay ta məpede həlay, siye hay tē fay ka maholom. ⁶⁸ Tə gwad: «Kəriste, nəkar ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?»

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Markus 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27

⁶⁹ Piyer na, nenjeje mandza eye ma dalamətagay ma bəra. Ŋgwas wuray a gawa məsler mə gay i bagwar i ndo māvəlaway wu a Mbəlom niye, a həndzəd ka tēv i Piyer, a gwad: «Nəkar dərma na, ndo i Yesu, ndo i Galile.»

⁷⁰ Ane tuk na, Piyer a dāy bərakəzan a Yesu kame i ndo niye hay tebiye, a gwad: «A'ay, na sər wu nakə a saka mətsiken aye bay.»

⁷¹ Ma dāba eye Piyer a ye a ndza sləp ka həlay maged. Ŋgwas wuray a ye ka tēv ŋgay, a gwadətay a ndo neheye ka tēv niye aye: «Ndo nakay tē ndzawa tē Yesu ndo i Nazaret!»

⁷² Piyer a dāy bərakəzan a Yesu masulo eye. A mbada, a gwad: «A'ay, na gwadum na sər ndo niye bay tiya!»

⁷³ Ma dāba i məndze tsekweŋ na, ndo neheye ka tēv niye aye, ta həndzəd ka tēv i Piyer, tē gwad: «Ta dedek, nəkar dərma na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay. Hərwi mətsike me nakə faya ka tsikiye na, a dā ha tēv yak nakə ka yaw abəra mə dāma aye.»

⁷⁴ Tsa na, Piyer a gwad: «Kə ge na raw me na, Mbəlom mā geŋ dəretsətseh. Na mbada na, ta dedek na sər na ndo nakay bay.»

Kwayaŋŋa dzagulok a zlahā. ⁷⁵ Bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer. Yesu a gwad: «Dzagulok ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər nen bay.» Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

Ti ye ha Yesu a gay i Pilat

Markus 15.1; Luka 23.1; Yuhana 18.28-32

27 Pərik i mekedə na, bagwar hay i ndo neheye tē vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tē ma ha ka bo bazlam tebiye hərwi məkəde na Yesu. ² Tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat ŋgomna i dala i Yahuda, ndo i Roma. Tə vəlay ha a Pilat.

Yudas a kəd bo ŋgay

Məsler hay 1.18-19

³ Yudas, ndo nakə a ge daf ka Yesu aye, a zəba ta gəs na Yesu a sariya na, a dzala ka wu nakə a ge aye na, ŋgwalak eye bay. A həl kwar i suloy nakə tē vəlay kuro kuro mahkar aye, a matay naha a bagwar hay i ndo neheye tē vəlaway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay. ⁴ A ye naha a gwadətay: «Na ge mənese, hərwi na ge daf ka ndo nakə kə ge mənese bay aye.»

Ta mbəday faya, tē gwad: «Bazlam yak bəna, i may mey tey.»

⁵ Yudas a kutsatay naha suloy niye mə gay i mādəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a ye a həruwa bo ta ləber, a mət.

⁶ Bagwar hay i ndo neheye tē vəlaway wu a Mbəlom tē həl suloy niye, tē gwad: «Suloy nakay na, bazlam kway mapala eye kə vəlakway tsəved məpe na a gay i mādəslay ha gər a Mbəlom bay. Suloy nakay na, i məkəde gər i ndo.»

⁷ Ma dāba eye, madugula i Yahuda hay tē ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay hərwi suloy niye na, ta səkəm guvah abəra ka ndo mənjeje gərwa. A guvah eye niye na, ta liye a dāma slele hay. ⁸ Hərwi niye, hus ka bəgom tē zalay a guvah eye niye na, Guvah i Bambaz.

⁹ Andza niye, a dā ha na, bazlam i Zeremi ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye. A gwad: «Tə həl kwar i suloy kuro kuro mahkar, niye na tsakala nakə ndo i Israyel hay tē gwad ta vəliye hərwi ŋgay aye. ¹⁰ Ada ta

səkəm ha guvah abəra ka ndo mənġere ġərwa andza nakə Bəy Maduweŋ Mbəlom a ġwedeŋ ge aye. †»

Yesu kame i Pilat

Markus 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38

¹¹ Yesu nenġeje kame i Pilat. Pilat a tsətsah faya, a ġwaday: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedek daw?»

Yesu a ġwaday faya: «Nəkar ka tsik seġe.»

¹² Bagwar hay i ndo neheje tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay tə dəs parasay ka Yesu haladzay. Ane tuk na, Yesu ka mbədatay faya bay. ¹³ Pilat a ġwaday: «Wu neheje faya ta tsikiye fakaya tebiye aye na, ka tsəne təbədew?»

¹⁴ Ane tuk na, Yesu ka mbəday faya kwa tsekweŋ bay. Niye na, a ġay wadəŋ wadəŋ a Pilat.

Tə ġay sariya a Yesu i məkəde

Markus 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.3-19.16

¹⁵ Magurlom i Pak kə ndzew na, ġgomna a ġərawa ha ndo i danġay nəte, ndo nakə a satay a ndo hay aye.

¹⁶ A həlay niye na, ndoweje andaya nenġeje sewed eye ma danġay, tə zalay Barabas. ¹⁷ Ndo hay tə haya ġər haladzay. Pilat a tsətsah fataya, a ġwaday: «A sakum nā ġərakum ha na, way? Barabas tsukudu Yesu nakə tə zalay Kəriste aye daw?» ¹⁸ Pilat a sər ha tə ġəsəy naha Yesu na, tə ge faya na, sələk kəriye.

¹⁹ Ahəl nakə Pilat mandza eye ka tən məġe sariya aye na, ġġwas ġġay a slər ndo ka tən ġġay, a ye naha a ġwaday: «Kā ġay wuray a ndo nakay bay, hərwi kə ge mənese bay. Ta həvad nakay, na sa dərətsətseh haladzay ma məsine hərwi ġġay.»

²⁰ Bagwar hay i ndo neheje tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay tə vəlatay ġədan a ndo hay, ta tsətsah ka Pilat mā ġəratay ha Barabas. Yesu na, mā kəd na. ²¹ Pilat a ġwaday: «Na ġərakumeye ha ndo i danġay nəte. Mə walaŋ tay nəte a sakum nā ġərakum ha na, way?»

Ta mbəday faya. «ġəramay ha na, Barabas!»

²² Pilat a tsətsah fataya, a ġwaday: «Ada na ġeje a Yesu nakə tə zalay Kəriste aye na, mey?»

Nəteje tebiye tə ġwaday: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

²³ Pilat a ġwaday: «Nenġeje a ge na, mənese waray?»

Ane tuk na, ta səkah ha mawude haladzay ta ġədan, tə ġwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

²⁴ Pilat a zəba faya ma slije məġe wuray kwa tsekweŋ bay ada ndo hay faya ta dazleye mawude haladzay na, a təd yam, a bara həlay kame i ndo niye hay, a ġwaday: «Mənese i məkəde ndo nakay na, ka ġər ġa bay. Mənese eye na, ka ġər kurom.»

²⁵ Ndo hay tebiye ta mbəday faya, tə ġwaday: «Ayaw, nəmaa təma. Mənese i məkəde ndo nakay mā yaw ka ġər may ada ka wawa may hay.»

²⁶ Tsa na, Pilat a ġəratay ha Barabas. Yesu na, a ndaba na ta mandalaba, a vəlatay ha a sidzew hay hərwi ada tə ye tə dar na ka mayako mazləmbada eye.

† Zəba ma Zakari 11.12-13; Zeremi 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15.

Sidzew hay tə ġġwasa ka Yesu

Markus 15.16-20; Luka 19.2-3

²⁷ Ma dəba eye na, sidzew i Pilat hay ti ye ha Yesu a ġay i ġgomna. Ti ye naha, tə haya ġər a sidzew hay tebiye. ²⁸ Ta tsəkw faya abəra peteked ġġay hay. Tə pa faya peteked ndozza eye. ††²⁹ Tə dəsaw dak tə slapa na ka bo, ta pay a ġər a Yesu andza dzagwa i bəy. Tə vəlay sakwal ‡ a həlay. Ta dəkway ġurmets a huvo ada tə ġġwasa faya, tə ġwaday: «Zay daw, bəy i Yahuda hay?» ³⁰ Ta tuf faya slesleb ada ta buwa faya abəra sakwal nakə mə həlay aye, tə fay ha ka ġər. ³¹ Ta ndəv ha mənġwese faya na, ta tsəkw faya abəra peteked ndozza eye niye, tə ma ha faya peteked ġġay hay. Ti ye ha hərwi madar na ka mayako mazləmbada eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye

Markus 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

³² Ahəl nakə sidzew hay faya ta diye ha Yesu, ta tasiye abəra mə walaŋ ġay aye na, tə dzəġər ta ndo i Siren, məzele ġġay Simoŋ. Tə ġay kutoŋ ka məzle mayako mazləmbada eye nakə ta dariye faya Yesu aye. ³³ Tə ndisl a tən eye andaya tə zalay Golgwata, andza məġwede: «Tən i mətəsl i ġər». ³⁴ Tə vəlay ġuzom madzapa eye tə wuye duwekeke eye. Yesu a ndzaka na, a say bay.

³⁵ Ma dəba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye. Tə ge tsakwal ka peteked ġġay hərwi məsəre mata hute na, way. Tsa na, ta ġġəna ha a bo mə walaŋ tay. ³⁶ Tsa na, tə ndza mə dəma hərwi mətsəpe na Yesu. ³⁷ Tə watsa ġər i bazlam nakə tə kəd na faya Yesu aye, tə ġwad: «Nakay na, Yesu bəy i Yahuda hay.» Ta law na zal ka ġər ġġay. ³⁸ Ta dar ndo i məkəl hay sulo ka tsakay i Yesu, nəte tə həlay i mənday, nenġed tə həlay i gula.

³⁹ Ndo neheje ti yawa ta tən niye na, tə bəlawə ha ġər tay hay tekəm tekəm tə mətsaday pəleslesle. ⁴⁰ Tə ġwaday: «Hey! Nəkar habe a saka mambəzl ha ġay i mədəslay ha ġər a Mbəlom ada ka ġwad ma məhəne mahkar na, ka dəzl na aye na, tən i wu yak aye na, mənġay tuk? Nəkar təma ha bo yak eye tey! Kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, mbəzlaw abəra ka mayako nakay mazləmbada eye.»

⁴¹ Bagwar hay i ndo neheje tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzanġawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula i Yahuda hay tə ġġwasa ka Yesu. Tə ġwad: ⁴² «Kə təma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mətəme ha ġər ġġay təbədew? A ġwad nenġeje bəy i Israyel hay sa na, mā mbəzlaw abəra ka mayako mazləmbada eye ada nəmaa dzaliye ha. ⁴³ A dzala ha ka Mbəlom sa na, a ġwad nenġeje Wawa i Mbəlom. Kə ge Mbəlom a wuda na na, mā təma ha anəke.» ⁴⁴ Ndo i məkəl neheje sulo ta dar tay naha ka tsakay ġġay aye, tə tsaday andza niye dərma.

†† Peteked ndozza eye: Peteked nakə sidzew i Roma hay tə pawə ka bo andza peteked i bəy aye. ‡ Sakwal niye na, a bəram i sakwal i bəy bagwar eye.

Məməte i Yesu

Markus 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30

⁴⁵ A dazlay ta magər həpat, ləvon a ge ka dala niye tebiye tekə dəgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa. ⁴⁶ Ma giye bəre mahkar i huwa, Yesu a wuda ta magala kələrra, a gwad: «*Eli, Eli, lama sabaktani?*» Andza məgwede: «Mbəlom ga, Mbəlom ga, ka gər ga ha na, hərwi mey? †»

⁴⁷ Siye i ndo neheye ka təv aye niye tə tsəne na, tə gwad: «Faya ma zaleyə a Eliya!» ⁴⁸ Kwayaŋna ndo nəte mə walaŋ tay niye a hway, a ye naha a zla wuye andaya kofkoffa. A tsəhub ha a wuye guyakaka. A hak ka gwavəkw. Tsa na, a pay naha ka bazlam a Yesu hərwi ada mā dəvətse. ⁴⁹ Ane tuk na, siye i ndo hay tə gwad: «Ŋgatay, zəbakwa faya təday, Eliya ma deyeweye ma təmiye ha daw?» ⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kələrra. Tsa na, a mət.

⁵¹ A həlay niye kwayaŋna, petekəd nakə a ŋgəna ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom sulo aye, a ta ka bo bəra sulo tsəŋna kwa abəra mə gəma hus ka dala. Dala a bəl, hotokom hay ta ŋgəma wudəgər wudəgər. ⁵² Tsəvay hay ta həndək, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom haladzay neheye tə mət aye tə mbəlaw. ⁵³ Tə ndohwaw abəra ma tsəvay. Ma dəba i mələtsew i Yesu abəra ma mədahaŋ na, ti ye a Zerozelem, gəma tsədaŋna eye. Mə dəma na, ndo hay haladzay ta ŋgatay.

⁵⁴ Bagwar i sidzew ta sidzew niye hay faya ta həbiye ka Yesu dziye, tə ŋgatay dala a bəl tə wu neheye a ge bo aye tebiye na, zluwer a gatay haladzay, tə gwad: «Ta dedek, ndo nakay na, Wawa i Mbəlom!» ⁵⁵ Ŋgwas hay haladzay nəteye malətsa eye dəreŋ faya ta zəbiye naha faya. Tə payaw bəzay a Yesu kwa abəra ma gəma i Galile, tə gaway məsler. ⁵⁶ Mə walaŋ tay niye hay na, Mari nakə a yaw abəra ma gəma i Magədala aye, Mari maya i Yakuba ta Yusufa ada ta maya i wawa i Dzebede hay.

Tə pa na Yesu a tsəvay

Markus 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁵⁷ Huwa a ge na, ndo wuray zlele eye a yaw. Nəŋgeye ndo i gəma i Arimate, məzele ŋgay Yusufa. Nəŋgeye dərmak, gawla i Yesu. ⁵⁸ A ye ka təv i Pilat, a tsətsah faya mədahaŋ i Yesu. Pilat a vəlay tsəved ka məzle mədahaŋ i Yesu. ⁵⁹ Yusufa a ye a zla na mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye, a zla rəkwat a mbəkwa na. ⁶⁰ A pa na a tsəvay nakə a la ka geseh wedeye hərwi ŋgay eye ŋgway aye. Tsa na, a bədəŋgwal beber bagwar eye hərwi mədəzle faya. A dəzəl faya na, a ye ŋgway. ⁶¹ Mari i Magədala ta Mari nəŋged nəteye andaya mandza eye dəgerger bəse ta tsəvay.

Sidzew ha ta tsəpa na tsəvay

⁶² Tədə eye andza məgwede pat nakə a mbay naha a pat i mələve bo i mazəzükw bo aye, bagwar hay i

† Dəmes hay 22.2.

ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay, ti ye dziye a gay i Pilat. ⁶³ Ti ye naha, tə gwaday: «Ŋgalaka, nəmaa yaw ka təv yak na, hərwi wu nakə ndo i parasay nakay a tsik ahəl niye aye na, ka mamayaw a gər. A gwad: “Ma dəba i məhəne mahkar na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.” ⁶⁴ Gwadatay a sidzew hay na, tə tsəpa na tsəvay lele hus a məhəne mamahkar eye bəna gawla ŋgay hay ta deyeweye ta kəliye na. Ma dəba eye ta gwadateye a ndo hay: “Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ.” Parasay ŋgay ma səka hiye wene wene eye ma ziye nakə kurre aye.»

⁶⁵ Pilat a gwadatay: «Hələm sidzew hay anaŋ dum tay ha ka tsəvay, tə tsəpa andza nakə a sakumeye.»

⁶⁶ Tə həl bo ti ye. Ti ye naha tə ləva bo tə matsəpe tsəvay. Tə slərəba na me i tsəvay, tə gəs na əŋgəts lele. Tsa na, tə pa sidzew hay ka matsəpe na.

Yesu a lətsew abəra ma mədahaŋ

Markus 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

28 Ma dəba i pat i mazəzükw bo na, pat i luma i sidzew ta mekedə, Mari i Magədala ta Mari nəŋged ti ye mazəbe ka tsəvay. ² Tə ndisl naha kwayaŋna na, dala a bəl haladzay dzekib dzekib hərwi gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bədəŋgwal beber abəra ka tsəvay, toŋ a ndza faya. ³ Gawla i Mbəlom niye na, a dəv andza mawutsede ada petekəd ŋgay a sləde haladzay herre. ⁴ Zluwer a gatay a sidzew neheye faya ta tsəpiye tsəvay aye. Ta dzədar haladzay, ta təra andza nəteye maməta eye hay tsədək tsədək.

⁵ Gawla i Mbəlom a gwadatay a ŋgwas niye hay: «Kə dzədarum bay. Na sər nəkurom faya ka pələmeye Yesu, ndo nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye aye. ⁶ Nəŋgeye andaya kanaŋ bay, kə lətsew abəra ma mədahaŋ andza nakə a tsik aye. Dumara zəbum ka təv nakə tə həna ha faya kwa. ⁷ Dum bəse ta gwadumatay a gawla ŋgay hay na: “Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ, ma lahakumeye a Galile. Ka ŋgatumeye mə dəma.” Anaŋ wu nakə na tsikakum aye.»

⁸ Ŋgwas niye hay ta hway abəra ka tsəvay bəse. Zluwer a gatay, ane tuk na, dərev tay maŋgwas aye. Ta hway mədatay ha labara eye a gawla i Yesu hay. ⁹ Kwayaŋna, Yesu a yaw tə dzəgər ta nəteye, a gwadatay: «Na tsikakum me!» Ŋgwas niye hay ta həndəd naha ka təv ŋgay, ta dəkway gurmets a huvo. Tə gəs na abəra mə sik ada tə dəslay ha gər. ¹⁰ Yesu a gwadatay: «Kə dzədarum bay. Dum gwadumatay a malamar ga hay na, tə ye a Galile. Ta ŋgeteŋeye mə dəma.»

Wu nakə sidzew hay ta təkər aye

¹¹ Ahəl nakə ŋgwas hay faya ta diye abəra ka tsəvay, nəteye ka tsəved aye na, siye i sidzew neheye faya ta həbiye ka tsəvay aye ti ye a walaŋ i gay. Ti ye naha ta təkər wu nakə a ge bo aye tebiye a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye. ¹² Bəy hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə haya gər ta madugula i Yahuda hay. Tə ma ha ka bo bazlam mə

walaŋ tay. Tə vəlatay suloy haladzay a sidzew neheye ta tsəpa tsəvay aye. ¹³Tə gwadatay: «Wu nakə ka təkərumateye a ndo hay aye na, anañ: “Ahəl nakə nəmay mandzahəra eye ta həvad aye na, gawla i Yesu hay ta yaw, ta kəla na mədahaŋ i Yesu.” ¹⁴Tadə ŋgomna kə tsəne na, ma gakumeye wuray bay. Nəmaa səriye wu nakə nəmaa tsikiye.» ¹⁵Sidzew hay tə həl suloy nakə tə vəlatay aye. Ti ye tə dəs parasay andza nakə tə tsikatay aye. Andza niye, bazlam nakay a da zləm a Yahuda hay tebiye hus ka bəgom.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Markus 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Məsler hay 1.6-8

¹⁶Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay kuro gər eye nəte ti ye a Galile. Ti ye naha, tə tsal a mahəmba nakə

Yesu a gwadatay «Tsalum a dəma» aye. ¹⁷Tə ndisl a dəma na, tə ŋgatay a Yesu, tə dəslay ha gər. Ane tuk na, siye mə walaŋ tay ta dzala ha faya ta dedek eye bay. ¹⁸Yesu a həndzəd ka təv tay, a gwadatay: «Mbəlom kə vəleŋ gədaŋ mə mbəlom ada ka məndzibəra. ¹⁹Hərwi niye, dum ha bazlam ga ka təv i ndo i gəma hay tebiye, tərūm tay ha gawla ga hay. Dzəhubum tay ha a yam ta məzele i Bəba Mbəlom, tə məzele i Wawa ŋgay ada tə məzele i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. ²⁰Tətikumataŋ bazlam neheye na tsikakumeye. Tā rəhay ha gər tebiye, tā dzala ha faya. Ada neŋ, na ndziye tə nəkurom pat pat hus ka mandəve i məndzibəra.»

Mata

Məfələkwe

Markus a dazlay məwetse labara nakay na, a gwad nakay na: «Labara ngwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom». A da ha Yesu na, ndo mäge məsler, a sla faya mäge wu hay. Ka tətikatay a ndo hay, ka həhar fakalaw abəra mə bo i ndo hay, kə pəsətay ha mezeleme a ndo hay. Yesu a gwad nenggeye Wawa i Ndo, a yaw a vəl ha məsəfəre ngay hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra mə mezeleme tay.

Markus a watsa ka məsler i Yesu, i Yuhana madzəhube ndo a yam, ka gər i madzəhube i Yesu tə masəpete nakə a say a Fakalaw masəpat na aye, a da ha məsler i Yesu ta məmbəle tay ha ndo i dəvats hay tə matətike nakə a tətikatay a ndo hay aye. A watsa ka gər i məndze maduk i duk eye ka məndzibəra, ka gər i məməte ngay ka mayako mازلmbada eye, mələtsew ngay abəra ma mədahaŋ.

Madazlay i labara 1.1-13

Məsler i Yesu ma Galile 1.14-9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zerozelem 10.1-52

Maduk i duk i məhəne i Yesu 11.1-15.47

Mələtsew i Yesu abəra ma mədahaŋ 16.1-8

Yesu a bəz ha bo ada mede ngay a mbəlom 16.9-20

Yuhana madzəhube ndo a yam

Mata 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

1 Labara ngwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom aye, a dazlay ² andza nakə mawatsa eye mə derewel i Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad:

«Nerj Mbəlom, na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadakeye na tsəved.

³ Faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduwerj,

lambadumay tsəved hay fehe lele, t̄a hədzak bay. †»

⁴ Andza niye, Yuhana madzəhube ndo a yam a ndo-hwaw mə kəsaf. A tsikatay me a ndo hay, a gwadatay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhubum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁵ Ndo neheye ma Zerozelem ada ka dala i Yahuda ti ye tebiye. Tə yawa ka təv i Yuhana. Tə dawa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay ada Yuhana a dzəhubawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye. ⁶ Yuhana niye na, peteked ngay maŋgara eye ta məkwets i zləgweme ada a barawa bəzihud ngay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum.

⁷ Anaŋ labara nakə a tsik aye sa, a gwad: «Ndo mekelerj eye ma deyeweye kame ga, nenggeye na, gə-dan eye a ze ga. Na sliye mahəndzədə ka təv ngay,

† Ezay 40.3.

məpəlay ha ləber i tahərak ngay bay tebiye. ⁸ Nerj na, na dzəhub kurom ha a yam tsa. Nenggeye na, ma dzəhubiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.»

Madzəhube i Yesu a yam, a say a Fakalaw masəpete Yesu

Mata 3.13-4.11; Luka 3.21-22, 4.1-13

⁹ Ma məhəne niye na, Yesu a yaw ma Nazaret ka dala i Galile. A ndislew na, Yuhana a dzəhub na a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye. ¹⁰ A həlay nakə faya ma tsalaweye abəra ma yam aye na, a ngatay a magərmbəlom a ta ka bo bəra ndzədədəda. Tsa na, Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw ka Yesu andza bodobodo. ¹¹ Ada mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma ngwasiye tə nəkar.»

¹² Kwayaŋŋa Məsəfəre i Mbəlom a zla na a makulk-wandah. ¹³ Yesu a ndza mə kəsaf məve kuro kuro fad. Mə dəma na, a say a Fakalaw masəpete na ada mədədə ha a mezeleme. Mə kəsaf niye na, wu i pesl hay mə dəma haladzay. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənday.

Yesu ma gəma i Kafənahum

Mata 4.18-22; Luka 5.1-11

¹⁴ Ma dəba eye na, tə gəs na Yuhana a danŋay. Tə gəs na Yuhana na, Yesu a ye a Galile. A da ha Labara Ngwalak eye i Mbəlom mə dəma. ¹⁵ A gwad: «Həlay eye kə ndislew tuk, mbədum ha mede kurom. Təmum

Labara Njwalak eye i Mbəlom a dərev kurom hərwi Bəy i Mbəlom ka həndzədaw.»

¹⁶ Yesu a zəngal me i dəlov i Galile. Ahəl nakə faya ta zəngaliye me i dəlov niye aye na, a ngatay a ndo mægəse kələf hay sulo. Niye hay na, Simoŋ ta malamar ngay Aŋdərə, faya ta kaliye gadaŋ tay a dəlov. ¹⁷ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Dumara, pumeŋ bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhəlaw ndo hay.» ¹⁸ Tə tsəne na, tə gər ha gadaŋ tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

¹⁹ Yesu a ye kame tsekweŋ na, a ngatay a Yakuba ta malamar ngay Yuhana. Nəteye na, wawa i Dzebede hay. A ngatatay na, nəteye mə kwalalaŋ i yam faya ta lambadiye gadaŋ tay hay. ²⁰ Kwayaŋŋa Yesu a zalatay. Tə tsəne məzele i Yesu na, tə gər ha bəba tay Dzebede mə kwalalaŋ i yam ta ndo i məsler ngay hay, tə pay bəzay a Yesu.

Yesu a mbəl tay ha ndo hay abəra ma dəvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Luka 4.31-44

²¹ Yesu ta gawla ngay hay ti ye a wuzlahgəma i Kafer-nahum. Pat i mazəzukuw bo na, Yesu a ye a gay i mađuwule me. Mə dəma na, a tətikatay a ndo hay.

²² Ndo hay tə tsəne matətike ngay nakə a tətikatay aye na, a gatay hərəbəkka. Hərwi neŋgeye a tətikatay andza i ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye bay. Ane tuk na, i ngay a tətikatay na, ta məzlab eye. Hərwi bazlam niye hay ti yaw na, abəra mə neŋgeye ngway.

²³ Ahəl nakə faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo wuray məsəfəre lele bay eye, paf a ye naha a gay i mađuwule me niye. Tsa na, a wuda ta magala kələrra.

²⁴ A gwad: «Nəkar Yesu ndo i Nazaret, mey yak ka nə-may na, mey? Ka yaw na, mata dze may ha dāw? Nəkar way na, na sər ha lele: Nəkar na, ndo nakə tsədaŋŋa Mbəlom a sləraw aye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwad: «Ndza dikdik. Dara abəra mə bo i ndo nakay.»

²⁶ Kwayaŋŋa məsəfəre lele bay eye a bəl ha ndo niye ta gədaŋ tə mawude eye kələrra. Tsa na, a yaw abəra mə bo i ndo niye.

²⁷ Ka təv niye na, a gatay a ndo hay dabək dabək, hərəbəkka. Tə gwad mə walaŋ tay: «Eh! Eh! Nakay na, wu wuray? Labara nakay a tsik aye na, ta məzlab eye. Nakay na, ndo waray, a gatay me a məsəfəre lele bay eye hay ada tə gəsay me na, ndo waray.»

²⁸ Labara i Yesu a dā a zləm kwayaŋŋa ka dala i Galile tebiye.

²⁹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ngay hay ti ye abəra mə gay i mađuwule me niye, ti ye a gay i Simoŋ ta Aŋdərə. Nəteye ti ye dziye ta Yakuba ada ta Yuhana. ³⁰ Tə ndisl naha na, mese i Simoŋ mahəna eye mə gay, marabarab a gay. Tsa na, tə gwad a Yesu: «Mese i Simoŋ lele bay.» ³¹ Yesu a ye ka təv ngay a gay. A ye naha na, a gəs na abəra mə həlay, a lətse ha ka mbəlom. Tsa na, marabarab a ndala faya abəra. A ye, a gatay mbəlok.

³² Ta huwa ma dəba i pat mədədə na, ndo hay tə həlaw ndo i dəvats hay haladzay ta ndo neheye fakalaw mə bo tay aye. ³³ Ndo i gəma niye hay tebiye tə haya gər ka maged i gay nakə Yesu mə dəma aye. ³⁴ Ndo neheye dəvats a gatay wal wal aye na, Yesu a mbəl tay ha ada a həhar fakalaw abəra ka ndo hay haladzay dərma. Ane tuk na, Yesu a ngərəz fataya, a gwadatay: «Kā tsikum me bay.» Hərwi nəteye na, Yesu neŋgeye way na, tə sər na.

³⁵ Pərik, mbəlomda i dzagulok məzlehe na, Yesu a lətse, a ndohwaw abəra mə gay. Tsa na, a ye dərəŋ abəra ma wuzlahgəma. A ye na, a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye. A ye a dəma mata duwule me. ³⁶ Simoŋ ta siye i gawla ngay hay ta pədeke abəra ka məndzəhəre na, ta ngatay a Yesu bay. Tsa na, ti ye ta pəla na Yesu. ³⁷ Ka təv nakə faya ta pəliye na aye na, ta huta na. Tə gwad: «Ndo hay haladzay faya ta pəliye kar.»

³⁸ Yesu a gwadatay: «Kwa ta pəliye ga bəbay na, takwa a təv mekeleŋ. Ka deyekweye na, a gəma neheye bəse bəse aye. Na diye ha bazlam i Mbəlom mə dəma dərma. Na yaw na, hərwiye.»

³⁹ A ndəv ha mətsike me ngay niye na, a lətse a ye a həhal ka dala i Galile tebiye. A dawa ha bazlam i Mbəlom mə gay i mađuwule me ada a həharawa fakalaw abəra ka gər mavuwe hay.

Yesu a mbəl ha ndo madəgwada eye

Mata 8.1-14; Luka 5.12-16

⁴⁰ Pat wuray na, ndo wuray madəgwada eye a ye ka təv i Yesu. A ye naha na, a dəkw gurmets kame i Yesu. A tsətsah ka Yesu, a gwad: «Kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədaŋŋa.»

⁴¹ Yesu a zəba faya na, a gay mə bo. A ndudā ha həlay ngay, a lamay. Tsa na, a gwad: «A seŋ na, təra tsədaŋŋa!»

⁴² Tsa na, dəvats i madəgwədə a ye faya abəra. A mbəl suwud suwud lele.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gay me, ada a gwad: ⁴⁴ «Do, ka diye wu yak na, tsəne lele hədzakay zləm.» Tsa na, Yesu a gwad: «Tsəne lele: Kā tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvəlay wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədaŋŋa.»

⁴⁵ Ma dəba eye na, ndo niye a ye. A ye naha duh na, a pa bo ka matəkəratay wu nakə a təra tə neŋgeye aye a ndo hay. Yesu kə sla faya məbəz ha bo ma wuzlahgəma sa bay. A ndzawa na, dərəŋ ta wuzlahgəma, mə təv neheye ndo hay mə dəma haladzay bay aye. Ada huya, ndo hay ti yawa ka təv ngay kwa mənggay, kwa məŋgay.

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye

Mata 9.1-8; Luka 5.17-26

2 A ndza məhəne tsakway na, Yesu a mbəda gər a Kafernahum. Ndo hay tə tsəne Yesu kə maw a Kafernahum, neŋgeye mə gay nakə a ndzawa mə dəma aye na, ² ndo hay ti ye, tə haya gər haladzay ka təv

ngay. Tə rah a gay niye bərits. Kwa ma bəra, ka me i maged bəbay, təv andaya bay hərwi ndo hay. Tə haya gər andza niye na, hərwi Yesu a tətikawatay bazlam i Mbəlom.

³ Ahəl nakə Yesu faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, ndo hay fad tə zlay naha ndo matəra eye madzawa eye ka sləlah. ⁴ Ta pəla tsəved mede ha ka təv i Yesu na, ta huta tsəved bay, hərwi ndo hay hal-adzay ka tsəved. Tsa na, tə tsal ka gər i gay niye. Gər i gay niye na, fatata. Tə sləl bəd. Ta dərğar ha ta təv nakə Yesu mə dəma aye. Tə mbəzla ha ndo matəra eye niye ta ləber ka təv i Yesu ta sləlah ngay niye dzay.

⁵ Yesu a zəba ka mədzal gər tay nakə tə dzala ha faya na, a gwadəy a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

⁶ Mə gay niye na, ndo mədzəngawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye andaya mandza eye dər-mak. Tə tsəne andza niye na, tə dzala mə gər tay, tə gwad: ⁷ «Ndo nakay a tsik me i ngay andza niye na, kəkay? Nakay na, a tsalay ka gər a Mbəlom. Bəna way nakə də məpəsəy ha mezeleme a ndo aye? Maa sla məpəsəy ha mezeleme a ndo na, Mbəlom nəte ngwən bəna, way?»

⁸ Tsa na, Yesu a sər wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadətay: «Ka dzalum andza niye mə gər kurom na, hərwi mey? ⁹ Maa da me məgwadəy a ndo matəra eye: “Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse zla sləlah yak do” na, maa da me mə dəma na, waray? ¹⁰ A seŋ na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədaŋ ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndz-ibəra.»

Tsa na, a gwadəy a ndo niye matəra eye: ¹¹ «Faya na gwadakeye, lətse, zla sləlah yak, do a mətagay.»

¹² Yesu a tsikay andza niye na, kwayaŋŋa a lətse, a zla sləlah ngay. A ye kame i ndo niye hay mahaya gər eye duwak duwak lele, a yaw abəra. Ndo niye hay mbərzəzza eye tə ngatay na, a gatay hərəbəkka. Ta zambadəy a Mbəlom tə gwad: «Eh! Eh! Nakay na, gə-daŋ i Mbəlom bəna, ka ngatakway a wu andza nakay dāda bay.»

Yesu a zalay Levi

Mata 9.9-13; Luka 5.27-32

¹³ Ma dəba eye na, Yesu a mbəda gər, a ye ka me i dəlov nakə tə zalay dəlov i Galile aye. Ndo hay hal-adzay tə yawa naha ka təv ngay. A tətikawatay bazlam i Mbəlom. ¹⁴ Yesu a ndəv ha matətike, a lətse faya ma diye ka tsəved na, a ndzay a gər a ndo matsekele dza-ŋgal ka təv i məsler ngay. Ndo niye na, tə zalay Levi. Neŋgeye na, wawa i Alfe. Yesu a gwadəy: «Dara, peŋ bəzay!» Tsa na, Levi a lətse a pay bəzay.

¹⁵ Pat wuray na, Yesu ta gawla ngay hay tə nda wu mənday mə gay i Levi. Ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay tə nda wu mənday dziye tage Yesu. Nəteye tebiye tə pay bəzay a Yesu.

¹⁶ Mə dəma na, ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay aye ta Farisa hay, nə-eyə andaya dər-mak. Tə ngatay a Yesu faya ma ndiye

wu mənday ta ndo i mezeleme hay na, tə gwadətay a gawla i Yesu hay: «A nda wu mənday ka təv eye nəte ta ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

¹⁷ Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a gwadətay: «Ndo neheye wuray a gatay bay nəteye zayzay aye na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dəvats eye hay aye. Na yaw məzalatay a ndo neheye tə gwadəy a gər tay nəteye ngwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalatay a ndo i mezeleme hay duh.»

Məge daliyam

Mata 9.14-17; Luka 5.33-39

¹⁸ Pat wuray na, gawla i Yuhana hay ta Farisa hay, ta ge daliyam andza nakə tə gawa ma slala tay aye. Ndo hay tə yaw ta tsətsah ka Yesu, tə gwadəy: «Gawla i Yuhana ta Farisa hay nəteye na, ta ge daliyam. Ada hərwi mey gawla yak hay tə ge daliyam bay na, ke-mey?»

¹⁹ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Nəteye na, ta giye daliyam bay, hərwi nəteye na, andza mə magur-lom i məzle dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka təv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i mə-zle dahəlay na, ta giye daliyam dāw? Ahəl nakə zal i dahəlay andaya mba na, ta sliye faya məge daliyam bay. ²⁰ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta gəsiye fa-taya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

²¹ «Bazlam nakay na, andza peteked guram eye tə wedeye. Ta nasiye ha peteked wedeye mətepe ka pe-teked guram eye bay. Hərwi tadə ta tapa peteked wed-eye ka guram eye na, peteked wedeye ma ngərdiye ha peteked guram eye. Tsa na, ma nguradiye. Peteked guram eye niye ma səkaŋiye maŋgurede haladzay.

²² «Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm ha təbədew. Hərwi ta mbəda a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay niye guram eye ma ndo-hwiye. Guzom dər-mak səktiŋ ma mbədiye ka dala. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wedeye dər-mak.»

Mələvay gər a pat i mazəzukw bo na, Yesu

Mata 12.1-8; Luka 6.1-5

²³ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ngay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Gawla i Yesu hay tə həb wu niye, tə nda. ²⁴ Farisa hay tə ngatətay na, tə gwadəy a Yesu: «Zəba, gawla yak hay ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

²⁵ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Dada ka dza-ŋgum wu nakə Davit a ge ahəl niye aye təbədew? † May a wur faya ta ndo ngay hay. ²⁶ Tsa na, a ye a fələk-wa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha, a zla makwala nakə tə vəlay a Mbəlom aye. A

† Zəba ma 1 Samuyel 21.2-7.

nda. A vëlatay a ndo ngay hay dërmak, tã nda. Bazlam i Mbëlom mapala eye a vël tsëved ka mënde na, a ndo mävëlay wu a Mbëlom dëkdëk bädaw? Wu nakay a ge bo na, ahël nakë Abiyatar nëngeye bagwar eye i ndo mävëlaway wu a Mbëlom aye.»

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Mbëlom a vël pat i mazëzukw bo na, ada mã dzëna ndo zezen bëna, Mbëlom a ge ndo zezen hërwi mëpay bëzay bay.» ²⁸ A gwadatay: «Maa lëvay gër a pat i mazëzukw bo na, nënj Wawa i Ndo.»

Yesu a mbël ha ndo pat i mazëzukw bo

Mata 12.9-14; Luka 6.6-11

3 Pat eye andaya na, Yesu a ye a gay i maduwule me. Mã dëma na, ndoweye andaya hëlay ngay mamëta eye. ² Ndo mekelënj eye hay andaya mã gay i maduwule me niye dërmak. Tã dzala mã gër tay, tã gwad: «Zëbakwa faya lele, ngatay ma mbëliye ha ndo nakay mamëta hëlay eye pat i mazëzukw bo dëw?» Tã tsik andza niye na, hërwi mëhële faya bëra suwat.

³ Yesu a gwadäy a ndo niye hëlay ngay mamëta eye: «Lëtse ka niye kame i ndo hay tebiye.»

⁴ Tsa na, Yesu a tsëtsah ka ndo neheye ta zëbiye faya aye. A gwadatay: «Bazlam kway mapala eye a vël tsëved mëge na, mey? A gwad: Gum ngwalak pat i mazëzukw bo tsukudu, gum na, sewed dëw? Mëmbële ha ndo tsukudu mëgër ha mã mët dëw?» Ane tuk na, ta mbädäy faya bay.

⁵ Yesu a zëba fataya na, a ndalay haladzay, hërwi ta kula ha mädzele gër tay. Tsa na, a gwadäy a ndo niye hëlay mamëta eye: «Nduda ha hëlay yak.» A nduda ha na, hëlay ngay a mbël suwud suwud. ⁶ Tsa na, Farisa hay ti yaw a bëra mã gay i maduwule me niye. Tã haya gër ta ndo i Herod hay. Tã haya gër na, hërwi ta hutiyë tsëved ka mëkädë Yesu na, këkay.

Yesu ta ndo hay haladzay

⁷ Yesu ta gawla ngay hay ti yaw abëra mã gay i maduwule me niye dërmak. Ti ye ka me i dëlov nakë tã zalay dëlov i Galile aye. Ndo hay haladzay tã patay bëzay. Ndowne neheye na, ti yaw abëra ma Galile, ti yaw abëra ka dala i Yahuda ⁸ kwa ndo neheye ma Zerolem aye dërmak. Ti yaw abëra ka dala i Idume ada ta ndo neheye ta diye i magayam i Yurdum aye, ti yaw abëra ma gëma neheye tã mbay naha a Tir ta Sidonj aye. Ndo neheye ti yaw haladzay ka tæv i Yesu aye na, hërwi tã tsëne wu nakë Yesu a gawa aye.

⁹ Yesu a ngatatay a ndo neheye haladzay ti ye naha ka tæv ngay aye na, a gwadatay a gawla ngay hay: «Lëvum bo ta kwalalarj i yam. Na tsaliye a dëma, hërwi ada ndo hay tã dzëgäd ga ha bay.»

¹⁰ Andza nakë Yesu a mbëlawäy tay ha ndo i dëvats hay haladzay aye na, ndo i dëvats hay tebiye ta hway ka tæv ngay hërwi matëtele faya. ¹¹ Ndo neheye fakalaw mã bo tay aye tã ngatay a Yesu na, tã kal ha bo kame i Yesu. Ta wuda, tã gwad: «Nëkar na, Wawa i Mbëlom.»

¹² Ane tuk na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Nënj way na, kë tsikumay a ndëray bay.»

Yesu a pala ndo i maslanj ngay hay

Mata 10.1-4; Luka 6.12-16

¹³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo neheye a say mã dërev ngay aye. Tã tsal a tsaholok. ¹⁴ Ma tsaholok niye na, a pala ndo i maslanj ngay hay kuro gër eye sulo abëra mã walarj tay niye. A pala tay ha na, hërwi ada ta ndziye dziye ada ma slëriye tay ha mata dë ha labara i Mbëlom. ¹⁵ Ma vëlatay gëdanj ka mahëhere fakalaw abëra ka ndo hay dërmak.

¹⁶ Mëzele i ndo neheye Yesu a pala tay ha kuro gër eye sulo aye na, ananj: Simonj nakë Yesu a pa faya mëzele Piyer, ¹⁷ Yakuba ta malamar ngay Yuhana, nët-eye wawa i Dzebede, a pa fataya mëzele na, Bowen-erges, andza mëgwede wawa i malëve i Mbëlom, ¹⁸ ada Anjäre, Filip, Bartelemi, Mata, Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Tade, Simonj ndo mëge vëram hërwi dala ngay, ¹⁹ ada Yudas Iskariyot ndo mëge dëf ka Yesu.

Yesu: Mbëlom këgëbay Fakalaw

Mata 12.22-32; Luka 11.14-23, 12.10

²⁰ Mã dëba eye na, Yesu a maw a gay nakë a ndzawa mã dëma aye. Tsa na, slala i ndo neheye tã yawa naha ka tæv ngay haladzay aye na, ti ye naha ka tæv ngay haladzay sa. Hërwi niye, Yesu ta gawla ngay hay tã huta hëlay i mënde dëf kwa tsekwerj bay tebiye. ²¹ Ndo ngay hay tã tsëne andza niye na, ti ye mata gësa ahaya Yesu. Hërwi tã gwad: «Nëngeye na, andza gër mavuwe.»

²² Ndo neheye tã dzangawa bazlam i Mbëlom mapala eye ti yaw abëra ma Zerolem, tã gwadäwä: «Yesu na, Bedzabul mã bo ngay.» Siye hay tã gwadäwä: «Maa vëlay gëdanj ka mahëhere fakalaw na, bëy i fakalaw hay.»

²³ Yesu a zalatay a ndo niye hay a tsikatay me ta dzeke, a gwadatay: «Bëy i Fakalaw tã Fakalaw ta hëhariye bo tay na, mã këkay? ²⁴ Tadë gëma ka ngëna, faya ta giye magazlëga mã walarj tay na, gëma niye mã hutiyë gëdanj mëndze huya dëw? ²⁵ Tadë ndo hay mã gay tay faya ta giye magazlëga mã walarj tay na, ndo neheye mã gay niye na, ta hutiyë gëdanj mëndze huya dëw? ²⁶ Ka dzalum na, bëy i Fakalaw mã hëhariye bo ngay dëw? Ka hëhar bo ngay na, gëdanj ngay mã ndziye bay, mã dziye.

²⁷ «Ka sërüm tëbädew ndo mã sliye faya mëfëlëkwe a gay i ndo i gëdanj mëhëla ahaya wu ngay bay. Mã ta sliye mëfëlëkwe na, mã lahiye mëdzewe na tädäy. Kë dzawa na tuk na, mã sliye faya mede a gay, mahëla ahaya wu ngay hay tuk.

²⁸ «Sërüm ha na, Mbëlom mã pësatay ha mezeleme a ndo hay. Kwa bazlam tay nakë ta tsik lelebay ka Mbëlom aye na, Mbëlom mã pësatay ha. ²⁹ Ane tuk na, ananj ndo kë tsalay ka gër a Mësfëre Tsëdanjja eye na, dädä mã hutiyë mëpëse me tëbey. Mezeleme ngay mã ndziye ka tor eye.»

³⁰ Yesu a tsikatay andza niye na, hərwi tə gwadawa: «Nenǵeyə na, gər mavuwe.»

May i Yesu ta malamar i Yesu hay

Mata 12.46-50; Luka 8.19-21

³¹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay tə ndisl naha tuk. Tə ndisl naha na, tə lətse ma bəra. Tsa na, tə slər ndo məzalay naha a Yesu. ³² Ka tən eye niye na, ndo hay haladzay mandza eye. Tə lawara na Yesu a wuzlah. Ndo nakə tə slər naha aye a gwaday a Yesu: «Pa zləm tə-day. May yak ta malamar yak hay faya ta tsətsahiye kar ma bəra.»

³³ Yesu a mbədatay faya, a gwaday: «May ga ta malamar ga hay na, way hay?» ³⁴ Tsa na, a zəba ka ndo niye hay, a dzaha gər tuwzik ada a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nəteye anarj. ³⁵ Hərwi matəra malamar ga ta may ga na, ndo neheye faya ta giye wu nakə a say a Mbəlom aye.»

Dzeke i ndo masləge

Mata 13.1-9; Luka 8.4-8

4 Yesu a ye mata da ha labara i Mbəlom ka me i dəlov nakə tə zalay dəlov i Galile aye sa. Ndo hay haladzay tə haya gər ka tən nǵay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalarj i yam ada a ndza a dəma. Kwalalarj i yam niye na, ka gər i dəlov i Galile niye. Ndo neheye haladzay tə haya gər ka tən nǵay aye na, nəteye mandza eye ka dala bəse ka pəpəz i dəlov. ² A tətikawatay wu hay haladzay ta dzeke. Ada matətike nǵay nakə faya ma tətikateye na, a gwadawatay:

³ «Tsənum! Ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay. A həl hulfe nǵay, a ye ha a pesl mata sləge. ⁴ A ye naha na, a dazlay a masləge. † Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe nǵay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. † Diyerj hay ti yaw, tə pala na tebiye. ⁵ Hulfe mekelerj eye a dəd ka sik i pələd, tən nakə bətekwe andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tə ndzohwaw bəse tsa. Tə ndzohwaw bəse na, hərwi bətekwe andaya ka sik i pələd niye bay. ⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abəra nǵulak na, a fəka na hulfe neh-eye tə ndzohwaw aye. Tə kula heryew heryew hərwi ta huta bəd məpe zləlay haladzay bay. ⁷ Nenǵed a dəd a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə nǵədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay. ⁸ Siye sa na, tə kuts ka tən lele eye, tə ndzohwaw na, lele. Tə gəl ada tə nah, gər eye həbəts həbəts lele. Mə walarj tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nəte na, wur eye kuro kuro mahkar, siye hay a ge kuro kuro məkwa, mekelerj eye hay a ge temerre.»

⁹ Yesu a ndəv ha andza niye na, a gwadətay: «Ndo nakə zləm andaya mətsəne aye na, mə tsəne lele!»

† Ma gəma niye i tay na, ta sləgawa tə tsəluv təbey. Tə kutsawa ha na, məkutse məkutse.

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Mata 13.10-17; Luka 8.9-10

¹⁰ Ahəl nakə Yesu ta ndo neheye tə ndzawa ka tən nǵay ada ta gawla nǵay hay ti ye abəra ka tən i ndo niye hay haladzay aye, ka tən nakə nəteye mahəteye na, gawla nǵay hay ta tsətsah faya tə gwaday: «Dzeke niye a say məgwede na, mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Nəkurom na, Mbəlom kə dəkum ha wu nakə mǵngaha eye ma bəy nǵay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke. ¹² Andza niye nəteye na, “Ta zəbiye faya tə dərə tay ada ta nǵateye bay. Ta tsəne tə zləm tay ada ta səriye ha andza məgwede mey na, ta səriye ha bay.

Bəna ta ta maweye ka tən i Mbəlom

ada Mbəlom ma ta pəsətay ha mezeleme tay. ††»

Yesu a datay ha dzeke i ndo masləge

Mata 13.18-23; Luka 8.11-15

¹³ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Nəkurom, ka tsənum dzeke nakay a say məgwede mey na, ka tsənum bədaw? Ka tsənum dzeke nakay bay na, ada ka sərum-eye siye i dzeke mekelerj eye hay na, ma kəkay tuk?

¹⁴ A say məgwede na, anarj: Ndo masləge a sləga bazlam i Mbəlom. ¹⁵ Ndo mekelerj eye hay ta ndzəkkit bo andza tsakay i tsəved. Bazlam i Mbəlom a dəd ka tsakay i tsəved eye niye. Ndo neheye tə tsəne aye na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbəlom niye masləga eye ma nəteye.

¹⁶ «Siye hay ta ndzəkkit bo sik i pələd nakə hulfe a kuts faya aye. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom kwayarjja na, ta təma tə mǵngwese. ¹⁷ Ane tuk na, ta gəray tsəved a bazlam i Mbəlom ada mə pa zləlay a dərəv tay bay. Tə dzala ha faya na, tsekwerj tsa. Ma dəba eye dərətsətseh kəgəbay madzəgur me a ndzatay a gər hərwi bazlam i Mbəlom. Tsa na, tə gər ha məzele gər abəra ka Mbəlom ta bəse.

¹⁸ «Ndo mekelerj eye hay ta ndzəkkit bo ta hulfe nakə a dəd a gay i dak aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom, ¹⁹ ane tuk na, mədzal gər ka wu i mǵndzibəra, bor i zlele ada ta bor i wu mekelerj eye hay wal wal yuh a ye tay a bo. Wu niye hay tə nǵədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərəv tay aye. Tsa na, bazlam i Mbəlom dər-mak kə wa hohway mə dərəv tay bay.

²⁰ «Ndo mekelerj eye hay ta ndzəkkit bo ta dala nakə lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohwaw lele. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta təma a dərəv tay lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərəv tay lele ada a nah. Nenǵed, makwehe nəte na, wur eye kuro kuro mahkar, nenǵed sa na, wur eye kuro kuro məkwa ada siye temerre.»

†† Ezay 6.9-10.

Dzeke i lalam

Luka 8.16-18

²¹ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatatay: «Ndo ma zlaweye lalam ngay ma piye faya ako ada ma hurəkwiye faya gāse daw? Kəgəbay, ma piye na a dāba i sləlah daw? Ma piye na duh na, ka wu məpe lalam bədaw? ²² Ma piye na ka wu məpe lalam na, hərwi ada dāre mā zəba dzaydzay ada wu neheye dāre a ngatay bay aye na, mā zəba lele. Wu neheye mangaha eye ta ta zəbiye mē dzaydzay. ²³ Ndo nakə zləm andaya mət-səne aye na, mā tsəne lele!»

²⁴ Yesu a gwadatatay sa: «Gumay metsehe a wu nakə ka tsənum aye! Ndowne kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səkaheye ha mət-səne, hərwi ada mā tsəne lele. Hərwi Mbəlom ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka lə-vawumatay wu a ndo hay aye. ²⁵ Hərwi ndo nakə wu ngay andaya na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wuray ngay andaya bay aye na, kwa tsekwenj eye nakə andaya faya aye na, ta buwiye na.»

Dzeke i hulfe

²⁶ Yesu a gwadatatay sa: «Anəj Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, andza ndo wuray a həl hulfe a ye a sləga na a guvah ngay. ²⁷ Ma dāba eye huwa a ge na, ndo niye a ye ngway a mətəgay. Ta həvad na, a ndzahərawa ada ta həpat na, a pədəkəwa abəra ka məndzəhəre, a lət-sawa ka mbəlom. Ahəl nakə faya ma giye andza niye na, hulfe nakə masləga aye a ndzohw ada faya ma gəliye. Nenggeye na, wu nakə a sləga aye faya ma gəliye ma kəkay na, a sər bay. ²⁸ Dala a ndzohwa ahaya wu niye ka gər bo ngay. A ndzohw a dazlay na, səmber aye ka me i bəd. Tsa na, a ye tə gər. Ma dāba eye na, a pa wur ada a nah lele. ²⁹ A nah tsa na, ndo i guvah a zla bembek ngay a ye mata dze na wu ngay niye hərwi həlay məpele wu abəra ka dala kə sla.»

Dzeke i wur i bəzanj

Mata 13.31-32,34; Luka 13.18-19

³⁰ Yesu a gwadatatay sa: «Ka ndzəkitaqway ha Bəy i Mbəlom sa tə mey? Ka dədəkwatay ha labara nakay a zləm a ndo hay na, ta dzeke waray? ³¹ Anəj Bəy i Mbəlom a ndzəkitaq bo sa na, andza wur i bəzanj. Ahəl nakə ta sləgiye mba na, mə walaŋ i wur i wu neheye ka məndzibəra tebiye na, nenggeye tsekwenj. ³² Ane tuk na, ta sləga na, ma ndzohwiye. Kə ndzohw na, ma gəliye a ze ala neheye tə sləga ka dədanj aye tebiye. A təra andza gərdaf, diyenj hay ta ngariye faya gay tay ada mezek eye ma gateye ngama.»

³³ Andza niye, Yesu a tsikawatay labara ngay a ndo hay tebiye na, ta dzeke andza nakay anəj eye. A tsikawatay na, wu nakə ndo neheye ta sliye faya mət-səne lele aye. ³⁴ Yesu a tsikawatay wu hay na, ze mət-sike ta dzeke bay. A tsikawatay na, ta dzeke. Ane tuk na, ahəl nakə nəteye mahəteye ta gawla ngay hay aye na, dzeke eye a say məgwede mey na, a dawtatay ha tebiye.

Yesu a gay me a vavəray

Mata 8.23-27; Luka 8.22-25

³⁵ Pat eye niye huwa a ge na, Yesu a gwadatatay a gawla ngay hay: «Lətsakwa! Takwa! Tasakwa a diye i dəlöv nengged.» ³⁶ Tə lətse, tə gər tay ha ndo hay ka niye. Gawla ngay hay tə zla na ta kwalalaŋ i yam nakə nenggeye mē dəma aye. Siye i kwalalaŋ i yam mekelenj eye hay andaya bəse ka təv ngay sa.

³⁷ Ahəl nakə faya ta diye, ta tasiye a diye i dəlöv nengged aye na, vavəray bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo dāngwala wekit wekit ada faya ma viye a kwalalaŋ i yam niye, mazlambə ma rahiye a də-ma. ³⁸ Yesu na, nenggeye ngway duk ma dāba, mə hud i kwalalaŋ niye ada nenggeye mandzahəra eye. Gər ngay mapa eye ka təv gər. Gawla ngay hay ta dzədzar hal-adzay, ta pədəke ha abəra ka məndzəhəre tə gwaday: «Ndo matətike ndo, faya ka mətəkweye na, a gaka mə gər təbədew?»

³⁹ Tsa na, Yesu a pədəke abəra ka məndzəhəre. A lətse, a ngəraz ka mətəsl, a gay me ada a gwaday a dəlöv niye: «Ndza dīkdik!» Kwayaŋŋa mətəsl a gər ha mäge. Məbəle i wuray kwa tsekwenj andaya sa bay.

⁴⁰ Tsa na, Yesu a gwadatatay a gawla ngay hay: «Ka dzədzarum kate na, hərwi mey? Ka dzalum ga ha zuk bədaw?»

⁴¹ Kwayaŋŋa ta dzədzar haladzay, tə gwad a bo mə walaŋ tay: «Nakay i ngay ndo waray nakə a gay me a mətəsl ta yam na, tə gəsəy me aye?»

Yesu a mbəl ha gər mavuwe

Mata 8.28-34; Luka 8.26-39

5 Ma dāba eye na, Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl a diye i dəlöv niye. Təv eye niye ti ye a dəma aye na, dala i Geraseni hay. Tə ndisl a dəma na, tə mbə-zlaw abəra mə kwalalaŋ i yam. ² Yesu a mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam na, kwayaŋŋa ndo wuray a ndo-hwaw abəra mə walaŋ i tsəvay hay, hərwi mede ka təv i Yesu. Ndowne niye na, məsəfəre lele bay eye mə bo.

³ A ndzawa na, mə walaŋ i tsəvay hay. Ndəray kwa nəte a mba faya məgəse ada mədzewe na bay. Kwa mədzewe tə tsalalaw bəbay na, ndəray a mba faya bay. ⁴ Habe tə dzawaway na sik tə səselek ada tə paway tsalalaw a həlay. Wu neheye tə dzawa ha aye na, a ngəzlah ndərtsətsətse. Ndəray kwa nəte a mba faya məgəse na bay. ⁵ Ta huwa, kwa ta həpat a həhə-lawa na, mə walaŋ i tsəvay hay ada mə mahəmba. A həhalawa na, tə mawude eye ada a tawa bo ngay tə kwar tsurad tsurad.

⁶ Gər mavuwe niye a ngatay naha a Yesu dərənj na, a hway ka təv ngay. A hway naha na, a dəkway gurmets a huvo. ⁷ Tsa na, a wuda ta gədanj, a gwad: «Nəkar Yesu Wawa i Mbəlom Fetek, ka wuda ka neŋ na, mey? Amboh tə məzele i Mbəlom, kə geŋ wuray bay.»

⁸ A tsik andza niye na, hərwi Yesu a gwadaway: «Nəkar fakalaw, dara abəra mə bo i ndo nakay!»

⁹ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «Məzele yak way?»

Fakalaw a mbəday faya a Yesu, a gwaday: «Məzele ga Haladzay, hərwi nəmay haladzay.»

¹⁰ Tsa na, a gay amboh a Yesu haladzay hərwi ada Yesu mâ həhar na dəreŋ abəra ka dala niye bay tey.

¹¹ Azlakwa bay, mə mahəm̄ba wuray ka təv eye niye na, madəras hay andaya faya ta tsəkuriye tay ha.

¹² Fakalaw niye hay mə bo i ndo niye tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh, gər may ha nəmaā ye a bo i madəras tadaheye.» ¹³ Yesu a vəlatay tsəved. Tsa na, məsəfəre lele bay eye ti yaw abəra mə bo i ndo niye ti ye tə fələkwa a bo i madəras niye hay. Madəras niye hay haladzay ta giye gwezem sulo ta hwayaw abəra ma tsaholok niye ti ye tə kuts a dəlov, tə dze a dəma.

¹⁴ Ndo mətsəkure madəras neheye tə ngatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgəma mata datay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nəteye dəreŋ ta wuzlahgəma aye. Tsa na, ndo hay ti yaw mata zəbe naha ka wu nakə a ge bo aye.

¹⁵ Ndo niye hay tə ndislew ka təv i Yesu na, tə ngatay a ndo nakə fakalaw hay tə ndzawa mə bo ngay haladzay aye. Tə ngatay na, mandza eye, peteked ka bo ada neŋgeye lele bəna andza nakə a ndzawa aye bay. Tə ngatay andza niye na, ta dzədzar. ¹⁶ Ndo neheye labara i gər mavuwe ta madəras hay a ge bo ka dərə tay aye na, nəteye dərmaḱ ta təkəratay labara eye a ndo neheye ti ye naha, nəteye ta ngatay təbey aye. ¹⁷ Tə tsəne na, tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh, do abəra ma gəma may.»

¹⁸ Ahəl nakə Yesu faya ma tsaliye a kwalalaŋ i yam aye na, ndo niye a mbəl hərwi fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ngay na, a gwaday a Yesu: «Amboh nā paka bəzay tey?»

¹⁹ Ane tuk na, Yesu kə vəlay tsəved ka məpay bəzay bay. Yesu a gwaday: «Do! Ta bəzay ha bo a ndo yak hay. Təkəratay ngwalak nakə Bəy Maduweŋ a ge hərwi yak aye.» ²⁰ A tsəne andza niye na, a lətse a ye a dala nakə tə zalay Dekapol † aye. A ndisl a dəma na, a dazlay matəkəratay wu nakə Bəy Maduweŋ a ge hərwi ngay aye. Ndo neheye tebiye tə tsəne labara niye na, a gatay masuwayaŋ.

Yesu a mbəl ha dem i Dzayrus abəra ma mədahaŋ

Ngwas wuray dāvats eye məve kuro gər eye sulo

Mata 9.18-26; Luka 8.40-56

²¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ngay hay tə maw tə kwalalaŋ i yam ka dəlov niye. Tə maw a diye neŋged. Tə ndisl a dəma na, ndo hay haladzay ti ye ka təv ngay. Ndo hay ti ye ka təv ngay na, neŋgeye ka me i dəlov niye mba.

²² Bəy i gay i maḱuwule me wuray tə zalay Dzayrus, a ye naha dərmaḱ. A ngatay a Yesu na, a dəkway gurmets a huvo. ²³ A gay amboh a Yesu, a gwaday: «Dem ga wuray hala bay faya ma mətiye. Amboh, dara ta peŋ faya həlay ada mâ mbəl tey.» ²⁴ Yesu a tsəne andza niye na, a həl bo, ti ye salamay.

Ahəl nakə faya ma diye na, ndo hay haladzay gədəbille tə pay bəzay ada faya ta ngədətsiye na kwa tə waray, tə waray. ²⁵ Ngwas wuray andaya dərmaḱ. Ngwas eye niye na, dāvats eye. Bambaz a mbədawayaw abəra mə huḱ. Dāvats eye niye kə ndza faya məve kuro gər eye sulo. ²⁶ Ki ye ha a gay i ndo i sidem hay wal wal haladzay. A sa dəretsətseh kəriye bəna, kə huta zay bay. Kə dze ha suloy ngay haladzay ka sidem ada kə gay ngama kwa tsekweŋ bay. Duh dāvats niye a zaka faya.

²⁷ Ngwas niye a tsəne wu nakə ndo hay faya ta tsikiye ka gər i Yesu aye na, a ye a walaŋ i ndo niye hay Yesu mə dəma aye. A dzala mə gər ngay, a gwad: «Na lamay a peteked ngay na, na mbəliye segey.» Tsa na, a ye tsərid tsərid mə walaŋ i ndo niye hay. A ndisl bəse ka təv i Yesu ta dəba na, a lamay a peteked i Yesu. ²⁹ A ye a lamay nets na, kwayaŋna bambaz niye a mbədawayaw faya abəra a tərəts tsandzaŋ. A sər ha mə bo ngay na, kə mbəl abəra ma dāvats ngay niye.

³⁰ Kwayaŋna Yesu a sər ha gədan ki yaw abəra mə bo ngay. Tsa na, a mbəda me a diye i ndo neheye faya ta pay naha bəzay ma dəba aye. A tsətsah, a gwad: «Maa lamay a peteked ga na, way?»

³¹ Gawla ngay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Ka gwadiye “Maa lemeŋ way” na, ka ngatay a ndo neheye haladzay faya ta ngədətsiye kar təbədew?»

³² Ane tuk na, Yesu a zəba dərə ka təv niye pərwəsla hərwi ada mâ ngatay a ndo nakə a lamay a peteked ngay aye. ³³ Ngwas niye a lamay a peteked i Yesu aye na, a dzədzar sləb sləb, hərwi a sər ha wu nakə a ge bo tə neŋgeye. A ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. Tsa na, a dāy ha wu nakə dedek aye a Yesu. ³⁴ Yesu a gwaday: «Dem ga, mədzal gər yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra. Ka mbəl abəra ma dāvats yak nakay na, ka tor eye.»

³⁵ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikeye a ngwas niye andza niye na, ndo hay ti yaw mə gay i Dzayrus. Ti yaw na, ka təv i Dzayrus. Tə gwaday: «Dem yak kə mət, ka wurdeye me a miter na, sa meriye?»

³⁶ Ane tuk na, Yesu na, kə pa gər ka bazlam tay niye bay. Yesu a gwaday a Dzayrus: «Kā dzədzar bay, dzala ha ka neŋ tsa na, tsiy.»

³⁷ Tsa na, a lətse, a ye. Ahəl nakə faya ma diye na, a gatay me a ndo hay ada tā zəŋgal na bay. A vəlay tsəved mede ka bo dziye na, a Piyer, a Yakuba ta malamar ngay Yuhana. ³⁸ Tə ndisl naha a gay i Dzayrus bəy i gay i maḱuwule me na, Yesu a zəba dərə na, ndo hay faya ta tuwiye taŋgof taŋgof, siye hay faya ta tuwiye tə mawude eye ndəŋndəŋ. ³⁹ Yesu a ngatay andza niye na, a fələkwa a gay, a ye naha a gwadatay a ndo neheye mə gay aye: «Mədzəday ta mətuway nakay na, kemey? Wawa nakay na, kə mət bay, neŋgeye mandzahəra eye.»

⁴⁰ Ndo hay wuyi tə ngwasa faya. Tsa na, a həharataya ahaya abəra. Maa ləkaw ka təv ngay mə gay na, bəba ta may i wawa ta gawla ngay neheye mahkar ti ye ka bo dziye. Nəteye, ti ye tə fələkwa a gay nakə wawa mahəna eye mə dəma aye. ⁴¹ Tə ndisl naha na, Yesu a

† Dekapol na, gəma nakə dala mə dəma kuro aye.

gəs dem niye abəra mə həlay ada a gwaday: «*Talita kum!*» (Andza məgwede: «Dem, faya na gwadakeye, lətse!»)

⁴² Tsa na, dem niye kwayaŋŋa hurum a lətse. A ye tə sik ŋgay kuterŋ kuterŋ. Məve i dem niye na, kuro gər eye sulo. Tsa na, ndo niye hay tə ŋgatay a wu niye a ge bo aye na, a gatay masuwayaŋ. ⁴³ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Wu nakay na ge aye na, kâ dumay ha a ndəray bay.» A gwadatay a bəba ta may i dem niye: «Vəlumay wu mənday ada mâ nda.»

Yesu ka dala i Nazaret
Mata 13.53-58; Luka 4.16-30

6 Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay, tə lətse abəra ka tən niye, ti ye a gəma nakə Yesu a gəl mə dəma aye. ² Pat i mazəzukuw bo na, a ye a gay i maɖuwule me. Mə dəma na, ndo hay haladzay. A datay ha bazlam i Mbəlom. Tə tsəne bazlam i Mbəlom nakə a tsikatay aye na, a gatay hərəbəkka. Tə gwad: «A hutaw labara nakay na, məŋgay? Maa vəlay ndaraw nakay na, way? Masuwayaŋ nakay faya ma giye na, a yaw məŋgay? ³ Nəŋgeye na, ndo matsətsede mayako bəda? Ada nəŋgeye na, wawa i Mari bəda? Malamar ŋgay hay na, Yakuba, Zozes, Yuda ada Simoŋ bəda? Malamar ŋgay dem aye hay dərma nətəye ka təv kway kanaŋ, nəkway dziye bədaw?» Hərwi wu neheye tebiye ndo i Nazaret hay ta kərah məpe mədzal gər ka Yesu.

⁴ Yesu a gwadatay: «Ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə dəsəlay ha gər kwa məŋgay. Ane tuk na, ma gəma ŋgay mə walaŋ i ndo ŋgay hay ta malamar ŋgay hay na, tə dəsəlay ha gər bay.»

⁵ Hərwi niye, Yesu kə sla məge masuwayaŋ i wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Wu nakə a ge aye na, a pa həlay ka ndo wuray hay dəvats eye hay ada tã mbəl abəra ma dəvats. ⁶ Ka təv eye niye, a gay wadəŋ wadəŋ a Yesu hərwi nakə ta dzala ha bay aye. Tsa na, a lətse a ye a gəma mekelen eye hay bəse ta gəma ŋgay niye. A ye na, mata datay ha bazlam i Mbəlom a ndo hay.

Yesu a slər gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo
Mata 10.1,5-15; Luka 9.1-6

⁷ Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo, a gwadatay: «Na sləriye kurom ha a gəma hay wal wal. Ka deyumeye na, sulo sulo.» Tsa na, a vəlatay gədaŋ ka mahəhere məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay aye abəra ka ndo hay.

⁸ A gwadatay: «Ka deyumeye na, kâ zlum wuray a həlay bay. Sakwal na, ka zlumeye kəla. Ane tuk na, kâ zlum wu mənday bay. Kwa bəboro, kwa suloy kâ pum a gwezem bay. ⁹ Tahərak na, pum a sik, ane tuk na, kâ həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo, sulo bay.»

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Ka ndislum a gəma nakə ka deyumeye a dəma aye na, ndzum mə gay nakə ta təma kurom tə məŋgwese aye. Kâ yum kurom abəra mə gay niye bəse tsa bay. Ndzum mə dəma hus a pat

nakə ka deyumeye a gəma mekelen eye. ¹¹ Tadə ndo i gəma niye ka deyumeye a dəma, ta təma kurom bay ada agəna ta kərah məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abəra ma gəma niye. Ahəl nakə ka yumaw kurom, nəkurom ka tsəved mazlambar ka gərumeye ha tsəved i gəma niye na, tətəkum ha bətekwey i gəma niye abəra ka sik kurom hay. Niye na, ta səriye ha ta təma kurom bay.»

¹² Yesu a ndəvatay ha me ŋgay niye a tsikatay aye na, tə həl bo ti ye. Tə ndisl a gəma niye hay na, ta dazlay a məde ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. Tə gwadatay a ndo i gəma niye hay: «Mbədum ha mede kurom» ¹³ ada ta həhar fakalaw abəra ka ndo hay. Tə fada mal ka ndo neheye dəvats eye hay aye. Tə mbəl tay ha abəra ma dəvats niye. Ndo neheye tə mbəl tay ha aye na, nətəye haladzay.

Herod ta Yuhana madzəhubə ndo a yam
Mata 14.1-12; Luka 3.19-20, 9.7-9

¹⁴ Yesu a da a zləm haladzay a gəma hay wal wal tebiye. Kwa bəy nakə tə zalay Herod aye kə tsəne labara i Yesu dərma.

Ndo mekelen eye hay tə gwad ka Yesu: «Nəŋgeye na, Yuhana madzəhubə ndo a yam kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Hərwi niye nakə a huta gədaŋ ka məge masuwayaŋ.»

¹⁵ Siye hay na, tə gwad: «Nəŋgeye na, Eliya ndo məde ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye.»

Siye hay tə gwad: «Nəŋgeye na, ndo i maslaŋ i Mbəlom nətə mə walaŋ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye aye.»

¹⁶ Herod a tsəne andza niye na, a gwad: «Ndo niye na, Yuhana nakə ahəl niye na dəs faya abəra gər eye na, kə lətsew abəra ma tsəvay.»

¹⁷ Herod a tsik andza niye na, hərwi maa vəl tsəved ka məgəse Yuhana na, bo ŋgay eye. Tə gəs na ada tə pa na a daŋgay. Tə pay səselek a sik. Herod a ge andza niye na, hərwi Yuhana a gay me ka mabuwe Herodiyad ŋgwas i malamar ŋgay nakə tə zalay Filip aye. ¹⁸ A gəs Yuhana a pa na a daŋgay na, hərwi Yuhana a gwaday: «Bazlam i Mbəlom a ge me ka mabuwe ŋgwas i malamar yak.»

¹⁹ Yuhana a tsik andza niye na, a ndalay a Herodiyad. A say həbe məkəde Yuhana. Herodiyad a sla məkəde na Yuhana bay na, hərwi Herod. ²⁰ Hərwi me na? Herod na, a dzədzaraway a Yuhana. A dzədzaraway na, a sər ha Yuhana na, nəŋgeye ndo lele eye, kə ge mənese bay. Herod a ge faya me hərwi ada tã kəd na bay. A tsəne andza niye na, a dzədzar haladzay. Həbe dūh a pawə zləm ka bazlam i Yuhana na, lele. Aya ane a sla faya matəme bay.

²¹ Pat eye andaya na, Herodiyad a huta tsəved ka məkəde Yuhana tuk. Pat eye niye na, Herod a ge magurlom i pat i məwe ŋgay. A zalatay a ndo ŋgay neheye bagwar eye ma məsler ka dala ŋgay aye. A zalay a bagwar i sidzew hay ada ta ndo neheye ka dala i Galile məzele tay a da a zləm aye. Ti ye naha tebiye a magurlom niye. ²² Anəke na, dem i Herodiyad niye a

ye, a fələkwa ka tæv i ndo neheye mahaya gær eye. A ye naha na, a dazlay a mæhetse. Mæhetse i dem niye a hats eye na, a le ka bøy ta ndo neheye a zalatay a magurlom aye. Bøy a zalay a dem niye a gwaday: «Nəkar na, tsətsah fagaya wu nakə a saka aye, na vəlakeye.»²³ A mbaday tsad tsad, a gwaday: «Kwa mey mey! Ka tsətsah na, na vəlakeye. Kwa dala, na dəsak-eye faya abəra, na vəlakeye ha a nəkar ka ləviye.»

²⁴ Tsa na, dem niye a yaw abəra, a ye ka tæv i may ngay. A gwaday a may ngay: «May ga, bøy a gwedeŋ «Tsətsah wu nakə a saka aye, na vəlakeye» na, na tsətsah faya na, mey?»

May ngay a gwaday: «Tsətsah na, mâ dəsaka gær i Yuhana madzəhube ndo a yam.»

²⁵ Dem niye a ma ta bəse ka tæv i bøy. A ye naha a tsətsah wu nakə a say aye tuk. A gwaday a bøy: «A seŋ na, vəleŋ gær i Yuhana madzəhube ndo a yam ka bəgəlam anəke kiyye.»

²⁶ Bøy a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay, hərwi a say məkəde na Yuhana bay. Kwa a ndalay bəbay na, a sla makərahay ha bay hərwi ba ka mbərəm məmbede kame i ndo neheye mazala eye a magurlom aye. ²⁷ A zalay a sidzew ngay nəte, a gwaday: «Do bəse! Tā dəsaw gær i Yuhana madzəhube ndo a yam ada kə pa ahaya ka bəgəlam.» Sidzew niye a ye. A ye naha na, a fələkwa a gay i danğay, a dəs gær i Yuhana. ²⁸ Tsa na, a pa ahaya ka bəgəlam. A zla ahaya a vəlay a dem niye. Dem niye a təma, a ye ha a vəlay a may ngay dər-mak. ²⁹ Gawla i Yuhana hay tə tsəne, ta dəs gær abəra ka Yuhana na, ti yaw tə zla ahaya mədahaŋ i Yuhana abəra ma danğay, tə pa na a bəd.

Tapa i daf zləm tə kələf sulo

Mata 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

³⁰ Yesu kə slər ndo i maslaŋ ngay hay mata da ha bazlam i Mbəlom. Anəke na, tə maw tuk. Tə maw ka tæv i Yesu, ta təkəray wu nakə tə gaw aye ada tə matətike nakə tə tətikatayaw a ndo hay aye.

³¹ Azlakwa bay ka tæv nakə nətəye mə dəma aye na, ndo hay haladzay faya ta diye naha ka tæv tay ada siye hay haladzay faya ta mbədiye gær wu tay. Yesu ta gawla ngay hay ta huta həlay i mənde wu mənday kwa tsekweŋ bay tebiye. Yesu a zəba faya andza niye na, a gwadatay a gawla ngay hay: «Takwa kway abəra kanaŋ, takwa a tæv nakə ndo hay andaya bay aye ta zəzəkwa kwa bo mə dəma.» ³² Tsa na, tə lətse, tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye a tæv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye.

³³ Ahəl nakə faya ta diye na, ndo hay haladzay ta ngatatay faya ta diye. Tə sər ha faya ta diye wu tay. Tsa na, ndo hay ti yaw abəra ma gəma hay wal wal ta hway tə sik, ka məndisle a tæv nakə Yesu ta gawla ngay hay ta diye a dəma aye.

³⁴ Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl naha na, Yesu a mbəzlaw abəra ma kwalalaŋ i yam. A zəba dərə na, ndo hay mbərzəzza mahaya gær eye. A zəba fataya na, tə gay mə bo haladzay. Hərwi ndo neheye ta ndzəkit bo na, andza təbaŋ neheye ndo mətəkure tay andaya

bay aye. Tsa na, a dazlay mətəkatay labara hay wal wal haladzay.

³⁵ Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla a Yesu ta həndzəd ka tæv i Yesu tə gwaday: «Anəke huwa kə ge ada tæv nakay kəsaf na, kəkay? Ndo neheye tebiye ta ndeyeweye wu mənday na, məngay?» ³⁶ Ngama gwadatay tā ye mata səkəməw wu mənday ma wuzlahgəma ada mə gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye.»

³⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom eye vəlumatay wu mənday!»

Gawla ngay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəmaa hutaweye dala masəkəməw wu mənday a ndo neheye da ta rahiye na, məngay?»

³⁸ Yesu a gwadatay: «Tapa i makwala nakə andaya fakuma aye na, nday? Ehey! Dum, zəbum ahaya tə-day!» Tə tsəne andza niye na, ti ye ta zəba ka makwala niye, nətəye tapa nday.

Ta zəbaw faya na, ti yaw tə gwaday a Yesu: «Makwala andaya na, tapa zlam tə kələf sulo.»

³⁹ Ma dəba eye, Yesu a gwadatay: «Dum naha gwadumatay a ndo hay tā ndza ka bərək ka bərək, ka guzer.» Guzer niye na, bəremeffe a ndzohwaw mba.

⁴⁰ Gawla i Yesu hay tə tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tə ndza ka guzer niye. Ta nar bo na, siye nətəye temerre temerre. Siye hay kuro kuro zlam kuro kuro zlam.

⁴¹ Tə ndza na, Yesu a həl tapa i makwala niye zlam tə kələf niye sulo aye. Tsa na, a zəba dərə a mbəlom, a gay naha sisə a Mbəlom. A ndəv ha məgay naha sisə a Mbəlom na, a ngəna ha makwala niye. A vəlatay a gawla ngay hay, a gwadatay: «Vəlumatay a ndo hay.» Tsa na, ti ye ta ngənatay a ndo neheye mandza eye tebiye. Yesu a həl kələf neheye sulo aye, a ngənatay ha faya a ndo niye hay mandza eye tebiye sa. ⁴² Kwa way a nda makwala niye tə kələf eye ka mərəhe.

⁴³ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay, ti ye naha, tə hayay gær a siye i makwala tə kələf eye nakə a ləkaw aye. Tə hayay gær na, a rah a gwaŋ kuro gær eye sulo.

⁴⁴ Ndo neheye tebiye tə nda makwala niye aye na, hasləka hay na, gwezem zlam.

Yesu a ye ka gær i yam tə sik

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Ma dəba eye kwayaŋna na, Yesu a gwadatay a gawla hay ngay: «Tsalum a kwalalaŋ i yam, dum ka gær i dəlov nakay a diye nenged. Ka deyumeye na, a diye i gəma i Betesayda. Dum kame! Na ndziye kurom naha a dəma.» Tsa na, tə lətse ti ye. Yesu na, a tsikatay me a ndo neheye a ndatay ha wu mənday aye. A gwadatay: «Dum kurom a mətəgay kurom hay tuk.» ⁴⁶ Ma dəba eye na, ndo neheye ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsa-holok. A ye na, mata duwule me.

⁴⁷ Həvad a ge na, ahəl nakə gawla i Yesu hay faya ta diye, tə ndisl a wuzlah i dəlov. Yesu na, nengəye mahəngəye ka dala mba, kə həl bo mede zuk bay.

⁴⁸ Gawla ngay hay faya ta giye dərətsətseh hərwi mə-tasl a ge ta gədaŋ ta diye tay, a say məme ha kwalalaŋ

i yam ta dæba. Yesu a ngatatay na, næteye faya ta siye dæretsæseh. Mbælomda i dzagulok mæzlehe na, Yesu a hæl bo a ye ka tæv tay tsæpak tsæpak ka gær i yam tæ sik. A hændzæd bæse ta næteye na, a say mælæhatay kame.

⁴⁹ Tæ ngatay a Yesu faya ma diye ka gær i yam tæ sik na, tæ gwad ma giye na, wu matære ka ndo. Ta wuda.

⁵⁰ Næteye niye tebiye tæ ngatay na, ta dzædzar hal-adzay.

Ane tuk na, nengeye a tsikatay naha me, a gwadatay: «Tete kurom! Kâ dzædzarum bay. Nakay na, nen!»

⁵¹ Tsa na, a hændzæd ka tæv i kwalalanj i yam. A tsal ka tæv tay a kwalalanj i yam na, mætasl a ndza dedik. Tsa na, a gatay hærbabækka a gawla ngay hay. ⁵² A gatay hærbabækka na, hærwi ta sær ha gædanj i Yesu zuk bay. Kwa masuwayan nakæ Yesu a ge ta wu mænday aye bæbay na, huya ta pa na a mædzele gær tay bay, hærwi ta kula ha gær tay.

Yesu a mbæl tay ha ndo i dævats hay ma Genesaret

Mata 14.34-36

⁵³ Ma dæba eye nakæ Yesu ta gawla ngay hay tæ tas abæra ma dælov niye aye na, tæ ndisl a gæma eye andaya tæ zalay Genesaret. Tæ ndisl a dæma na, tæ bar na, kwalalanj i yam tay ka pæpæz i dælov niye. ⁵⁴ Tæ mbæzlaw abæra ma kwalalanj i yam na, ndo neheye ma gæma niye aye tæ sær na Yesu. ⁵⁵ Ta hway mæzalatayaw a ndo hay kwa mængay kwa mængay, ta hælätay ahaya ndo i dævats hay a Yesu. Kwa ma gæma waray waray Yesu a yawa na, tæ hælaway naha ndo i dævats hay ta slælah. ⁵⁶ Kwa Yesu a ye na, a ngay, kwa a gæma wawa eye, kwa a gæma bagwar eye, kwa ndo neheye mandza eye ma dæba i gæma aye bæbay na, ndo hay tæ haya gær ka tæv mæhay gær. Tæ hælawayaw ndo i dævats hay. Tæ gaway amboh a Yesu hærwi ada mâ vëlatay tsæved a ndo i dævats hay tæ lamay na, a me i peteked ngay tsa. Ndo neheye ta lamay aye na, næteye tebiye ta mbæl.

Farisa hay tæ kule tay

Mata 15.1-20

7 Pat wuray na, Farisa hay ta ndo mædzangawa bazlam i Mbælom mapala eye, tæ yaw ma Zerozelem. Tæ yaw tæ haya gær ka tæv i Yesu. ² Tæ ngatay a siye i gawla i Yesu hay na, tæ nda wu mænday andza niye ze mæbere hæløy. Andza mægwede na, ta bara hæløy andza nakæ kule i bæba tæte tay hay a tsikatay aye bay.

³ Hærwi mey na, Farisa hay næteye ta Yahuda hay tebiye na, tæ dæslaway ha gær a kule i bæba tæte tay hay. Ta bara hæløy lele andza nakæ mæ kule tay bay na, ta ndiye daf bay. ⁴ Tadæ ta maw mæ luma na, ta bariye hæløy tæday ada ta ndiye daf. Sa na, tæ dæslaway ha gær a siye i kule tay hay wal wal, andza matsekede gæse, gæzla ta sængæle i bære.

⁵ Anæke na, Farisa hay ta ndo mædzangawa bazlam i Mbælom mapala eye ta tsætsah ka Yesu, tæ gwaday: «Gawla yak hay tæ dæslay ha gær a kule i bæba tæte kway tæbey na, kemey? Tæ nda daf ze mæbere hæløy andza i kule i bæba tæte kway hay na, kemey?»

⁶ Yesu a tsæne andza niye na, a mbædatay faya, a gwadatay: «Nækurom na, ndo i bæbærek hay andza nakæ Ezay ndo maslanj i Mbælom a watsa ahæl niye! A watsa na, Mbælom a gwad:

“Ndo neheye ta zembederj na, tæ bazlam dækdæk tsa, dærev tay na, dærenj tæ nerj.

⁷ Næteye faya ta zembederjeye kærkiye, ane tuk na, kærkiye bæna dedek bay.

Wu nakæ faya ta tætikateye a ndo hay aye na, bazlam mapala eye i ndo hay tsa. [†]»

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Ka gærum ha bazlam i Mbælom mapala eye hærwi mædæslay ha gær a kule i ndo hay duh na, kækay!» ⁹ A gwadatay sa: «Asah! Ka gærum ha bazlam i Mbælom mapala eye na, dærenj tæ nækurom, hærwi mægay gær a kule i bæba tæte kurom hay lele duh! ¹⁰ Musa a gwad: “Ræhay ha gær a bæba yak ta may yak bædaw! ^{††}” A gwad sa: “Ndoweye kæ tsaday a bæba ngay ta may ngay na, kutorj tæ kæd na bædaw! [‡] ¹¹ Nækurom na, ka tæmum bazlam nakay bay. Nækurom faya ka tætikumatay a ndo hay na, kule i *kurban* tæ mægwede a bæba kurom ta may kurom na: “Wu nakæ na sliye faya mævælaka habe hærwi madzæne kar aye na, *kurban*” (andza mægwede zlele nakæ mavæla eye hærwi Mbælom aye). ¹² Ma dæba eye na, a sakum ndo mâ dzæna bæba ngay ta may ngay sa bay. ¹³ Andza niye, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbælom tæ kule nakæ faya ka tætikumatay a ndo hay aye. Ada faya ka gumeye wu hay haladzay andza nakay sa.»

¹⁴ Ma dæba eye na, Yesu a zalatay a ndo hay. Ti ye naha ka tæv ngay. Ti ye naha na, a gwadatay: «Nækurom tebiye pum zlæm ada tsænum wu nakay. ¹⁵ Wu nakæ ndo ma ndiye a hud aye na, ma nasiye ha ndo ka tæv i Mbælom bay. Mata nas ha ndo na, wu nakæ a yaw abæra mæ dærev i ndo aye. ¹⁶ [Ndo nakæ zlæm andaya faya na, mâ tsæne!]

¹⁷ Yesu a ndæv ha andza niye na, a ye ngway a gay. Gawla ngay hay ta zængal na a gay. Ti ye naha ta tsætsah tæ gwaday: «Dzeke nakæ meenerj ka tsik aye na, mbædaw bo na, kækay?»

¹⁸ Yesu a gwadatay: «Nækurom dærmak na, ka særum bædaw? Wu mænday nakæ ndo ma ndiye a hud eye na, ma nasiye ha dærev i ndo zezerj bay. ¹⁹ Hærwi wu mænday nakæ ndo zezerj a nda aye na, a ye a dærev bay. A ye na, a kutes tsa ada ma deyeweye abæra mæ bo.»

Bazlam i Yesu nakay a da ha na, kwa wu mænday waray waray na, ndo ma ndiye.

²⁰ Yesu a gwadatay sa na: «Wu nakæ ma nasiye ha ndo ka tæv i Mbælom aye na, wu nakæ a yaw abæra mæ dærev aye. ²¹ Hærwi mædzal gær lelebay eye a yaw na, abæra mæ dærev. Ta diye a mede nakæ ngwalak eye bay aye, mæge mækal, mækæde gær i ndo, ²² mæge madama, mæwe bor ka wu i ndo, mæge sewed, mævätay gær a ndo hay, mæge zlærwæk, mæge sælæk, mangæløy bæzay a ndo hay, mædæslay ha gær a bo, matære ha bo andza gær mavuwe. ²³ Wu neheye tebiye lelebay aye na, a

† Ezay 29.13. †† Madayaw abæra ma Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16. ‡ Madayaw abæra ma Ezipt 21.17; Levitik 20.9.

yaw abəra mə bo i ndo zezeŋ. Wu neheye lelebay aye na, ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom.»

Ngwas Kanan wuray a dzala ha ka Yesu

Mata 15.12-28

²⁴ Ma dəba eye na, a lətse a ye abəra ka təv niye. A ye ka dala i Tir ada a Sidonj. A ye a gay eye andaya mə dəma. A ye a dəma na, a say habe ndəray mâ sər ha neŋgeye ka niye bay. Ane tuk na, neŋgeye na, a sla mənŋehe bo bay.

²⁵ Ngwas wuray andaya ka dala i Tir eye niye. Neŋgeye na, slala i Yahuda hay təbey. Tə wa na ma gəma nakə tə zalay Fenisi aye. Fenisi na, neŋgeye ka dala i Siri. Ngwas eye niye na, dem ŋgay andaya mahorvov a gay. A tsəne labara i Yesu nakə ndo hay faya ta tsikiye na, a ye ka təv i Yesu ta bəse. A ye naha a dəkway gurmets a Yesu, a gwaday: «Amboh! Fakalaw faya ma giye ha dəretsətseh tə dem ga, həhar faya abəra tey.»

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwaday a ŋgwas niye na, «Gər ga ha! Neŋ na, na dzəniye slala ga təday andza nakə tə vələteye wu mənday a wawa hay aye təday ada tâ rah. Məzle wu mənday i wawa hay məkalatay a wawa i kəra hay na, lele bay.»

²⁸ Ngwas a mbəday faya, a gwaday: «Andza niye, bəy ga. Kwa neŋ Yahuda hay bay bəbay na, ka sliye faya madzəne ga segey. Hərwi kwa wawa hay faya ta ndiye wu mənday na, nakə a dədaw fataya abəra mə bazlam aye na, wawa i kəra hay ta paliye, ta ndiye bədaw?»

²⁹ Yesu a tsəne andza niye na, a gwaday a ŋgwas: «Bazlam yak nakə ka mbədeŋew faya ye na, lele. Do a mətəgay, fakalaw ki yaw abəra mə bo i dem yak.»

³⁰ Tsa na, ŋgwas niye a maw a mətəgay na, dem ŋgay mahəna eye ka təv məhəne. Fakalaw ki ye faya abəra.

Yesu a mbəl ha ndo wuray madəŋgəzłak eye

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma gəma i Tir. A həl bo, a ye ta gəma eye andaya tə zalay Sidonj ada ta dala nakə tə zalay Dekapol aye. A yaw tə dəma na, hərwi məmaw ka tsakay i dəlöv i Galile.

³² A ndislew a dəma na, tə zlay naha ndo wuray mandək aye. Tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh! Pa həlay ka ndo may nakay ada mâ mbəl abəra ma dəvats ŋgay nakay tey.»

³³ Tsa na, Yesu a gay wiyaw a mandək niye mahəŋgeye, ti ye dərəŋ abəra ka təv i ndo hay. Ti ye naha na, a pay wur həlay a zləm i mandək niye. A pay wur həlay na, a zləm sulo sulo. A tuf slesləb ka wur həlay a lamay ha a dərneh i ndo niye. ³⁴ Tsa na, a zəba dərə a mbəlom. A ma ha məsəfəre ŋgək a bəzihud. Tsa na, a gwaday a ndo niye: «*Effata!*» Andza məgwede: «Zləm yak mâ həndək!» ³⁵ Kwayaŋŋa zləm i ndo niye a həndək. A tsəne zləm lele tuk. Wu nakə a baray na dərneh a tsik ha me lelebay eye na, a pəla tuk. A tsik me wulaŋaŋa lele tuk.

³⁶ Ma dəba eye na, Yesu a gatay me a ndo niye hay tebiye, a gwadatay: «Kâ dūm ha wu nakə na ge aye a

ndəray bay.» Yesu a gatay me məde ha na, nəteye tə zaka ha məde ha wu i Yesu niye a giye dūh.

³⁷ Wu nakə Yesu a ge aye na, a gatay masuwayaŋ a ndo hay. Tə gwad: «Wu nakə Yesu a ge tebiye aye na, lele haladzay. Neŋgeye na, kwa ndo mandək eye hay, ka həndəkətatay na zləm, tə tsəne zləm lele. Kwa ndo neheye tə tsik me bay aye na, ka lambadatay ha dərneh tay, tə tsik me lele.»

Ndo hay gwezem fad Yesu a vələtatay wu mənday

Mata 15.32-39

8 Pat wuray na, ndo hay haladzay tə haya gər ka təv i Yesu sa. Yesu a zəba fataya na, may a wur fataya. Ada wu mənday andaya fataya bay. Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay, a gwadatay: ² «Ndo neheye na, tə geŋ mə bo haladzay, hərwi anaŋ məhəne mahkar na, nəteye ka təv ga ada wu mənday andaya fataya bay. ³ Na gwadatay: “Dum kurom ze mənəde wu mən-day” na, may ma kədiye tay ha ka tsəved, ta ndisliye a mətəgay tay hay bay. Hərwi ndo siye hay mə walaŋ tay na, nəteye dərəŋ.»

⁴ Gawla ŋgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Anəke mə kəsaf nakay na, ka hutakweye wu mənday dā məvələtatay a ndo neheye na, mənŋgay?»

⁵ Yesu a tsətsah ka gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Makwala andaya fakuma na, tapa nday?»

Tsa na, ta mbəday faya, tə gwaday: «Makwala andaya famaya na, tapa tasəla.»

⁶ Tsa na, Yesu a gwadatay a ndo niye hay tâ ndza ka dala. A ye, a həlaw makwala neheye tapa tasəla aye. A gay naha sisə a Mbəlom. A gay naha sisə a Mbəlom na, a ŋgəna ha daf niye, a vələtatay a gawla ŋgay ada tâ vələtatay a ndo hay tebiye. Gawla ŋgay hay tə vələtatay makwala niye a ndo hay. ⁷ Kələf andaya ka gawla ŋgay hay tsakway sa. Yesu a həl kələf niye, a gay naha sisə a Mbəlom. A vələtatay a gawla ŋgay hay. A gwadatay: «Nŋgənumatay a ndo hay dərmaŋ.»

⁸ Makwala tə kələf niye na, kwa way a nda bəh bəh ka mərəhe. Gawla i Yesu hay tə hayay gər a bəmalə nakə a ləkaw aye na, kətəh tasəla. ⁹ Ndo neheye tə nda daf aye na, ta giye gwezem fad.

Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay: «Dum kurom tuk!» ¹⁰ Tsa na, Yesu a tsal ŋgway a kwalalaŋ i yam ta gawla ŋgay hay. Ti ye a gəma wuray tə zalay Daləmanuta.

Farisa hay ta tsətsah masuwayaŋ ka Yesu

Mata 16.1-12

¹¹ Tə ndisl a Daləmanuta na, Farisa hay ti ye naha ka təv tay. Ti ye naha na, ta dazlay mətsike me ta Yesu, hərwi a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Gamay masuwayaŋ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

¹² Yesu a tsəne bazlam tay nakə tə tsik aye na, a ma ha məsəfəre ŋgək a bəzihud, a gwadatay: «Nəkurom ndo neheye tə dərə ka tsətsahumeye masuwayaŋ sa na, kemey? Anaŋ na tsikakumeye ta dedek: Dada ndəray ma gakumeye masuwayaŋ bay!»

¹³ Tsa na, Yesu a gər tay ha. A tsal ngway a kwalalanj i yam, a ye a tas abəra ma dəlov niye a diye nenged.

¹⁴ Gawla i Yesu hay ta zəba wu tay hay na, ta mətša ha gər tə masəkəme makwala. Andaya fataya mə kwalalanj i yam na, tapa nəte tsa. ¹⁵ Ahəl nakə faya ta diye na, Yesu a gatay dəf, a gwadətay: «Gum metsehe! Tsəpum gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay tə bəmalə i Herod.»

¹⁶ Gawla ngay hay tə tsəne andza niye na, tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay. Tə gwad: «A tsikakway na, hərwi nakə makwala andaya fakwaya bay aye!»

¹⁷ Tsa na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta miye ha a bo mə walaŋ tay aye. A gwadətay: «Ka ngurumeye bo kurom hərwi makwala nakə andaya fakuma bay aye na, kemey? Ada ka tsənum zuk bədaw? Ka pum a mədzal gər kurom təbəde? Mədzal gər kurom na, mədərəzla eye kəla daw?»

¹⁸ «Dəre andaya fakuma ada kə ngatumay a dəre bədaw? Zləm andaya fakuma hərwi mətšəne ada kə tsənum bədaw?»

«Ada kə makumaw a gər təbəde? ¹⁹ Na ge tə makwala na, kəkay? Na ngəna ha makwala tapa zlam na, ndo hay gwezem zlam tə nda bədaw? Ada nakə a ləkaw ka hayumay gər na, gwaŋ nday?»

Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Gwaŋ kuro gər eye sulo.»

²⁰ Yesu a gwadətay sa: «Makwala neheye tapa tasəla aye na ngənatay a ndo hay gwezem fad aye na, nakə a ləkaw a rah na, kətəh nday?»

Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Kətəh tasəla.»

²¹ Yesu a gwadətay: «Aya! Ada ka sərurum ha sa bədaw?»

Yesu a mbəl ha guluf

²² Tsa na, tə ndisl a gəma wuray tə zalay Betesayda. Mə dəma na, tə gəsay naha həlay a ndoweye andaya guluf eye ka təv i Yesu. Tə gay amboh a Yesu. Tə gwadətay: «Tətal ka ndo may anaŋ ada mə ngatay a dəre tey.»

²³ Yesu a gəs ndo niye guluf eye mə həlay, a ye ha abəra ma wuzlahgəma. Ti ye naha na, Yesu a tuf slesləb ka dəre i guluf niye. A pa faya həlay, a tsətsah faya a gwadətay: «Ka ngatay a wu daw?»

²⁴ Guluf niye a zəba dəre na, a gwadətay a Yesu: «Na ngatay a ndo hay. Na ngatay na, andza gərdaf hay, ane tuk na, faya ta diye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a pay həlay ka dəre sa. Dəre i guluf niye na, a mbəl lele. A ngatay a dəre kulir kulir tuk.

²⁶ Yesu a gwadətay: «Anəke na, do wu yak a mətəgay tuk. Kə ye ta wuzlahgəma bay kəla.»

Piyer a da ha Yesu nengəye Kəriste

Mata 16.13-20; Luka 9.18-21

²⁷ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ngay hay tə lətse, ti ye abəra ma gəma niye. Ti ye a gəma neheye bəse tə mbay naha a gəma i Sezare Filipi aye. Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, Yesu a tsətsah ka gawla

ngay hay, a gwadətay: «Ndo hay tə gwad fəgaya neŋ na, way?»

²⁸ Ta mbəday faya tə gwadətay: «Siye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhube ndo a yam, ndo mekeleŋ eye hay tə gwad nəkar na, Eliya, siye hay tə gwad nəkar na, nəte mə walaŋ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.»

²⁹ Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

Tsa na, Piyer a mbəday faya, a gwadətay: «Nəkar na, Kəriste.»

³⁰ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadətay: «Kə tsikumay a ndəray bay.»

Yesu a da ha məməte ngay

Mata 16.21-28

³¹ Tsa na, Yesu a pa bo ka mətšikatay me a zləm. A gwadətay: «Neŋ Wawa i Ndo na, kutoŋ na siye dəret-sətseh haladzay. Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta ndo neheye tə dzəngawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada siye i madugula hay na, nəteye ta wudiye ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta kədiye ga. Ane tuk na, na həniye sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.» ³² A datay ha parak parak lele ka həmbər mətšikatay bay.

Tsa na, Piyer a zalay kətsah mahəngəye, a gay me. ³³ Yesu a mbəda me ka təv i gawla ngay siye hay. A zəba naha fataya. A gay me a Piyer, kutik kutik, a gwadətay: «Do abəra ka təv ga. Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeŋ.»

³⁴ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ngay hay. A gwadətay a nəteye tebiye: «A say a ndoweye məpeŋ bəzay na, mə gər ha wu nakə a say a dərev ngay aye. Mə zla mayako mazləmbada eye ada mə peŋ bəzay. ³⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ngay aye na, ma dziye ha duh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ngay hərwi ga ada hərwi Labara Ngwalak eye na, ma təmiye ha duh. ³⁶ Tadə ndoweye kə huta zlele i mändzibəra tebiye a nengəye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ngay na, ngama ngay aye na, mey? ³⁷ Wu andaya nakə ndo zezeŋ ma sliye faya məvəle hərwi mambəda ahaya məsəfəre ngay aye daw?»

³⁸ «Nəkurom ndo neheye anəke aye, nəkurom na, mə walaŋ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay, faya ta giye mezeleme aye. Tadə ndoweye ka kərah ga ada kə datay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neŋ dərmak na ta kərahiye na. Na ta kərahiye na na, ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta məzlab i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

9 Yesu a gwadətay sa: «Sərurum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye, nəteye na, ta mətiye zuk bay. Ta ta mətiye na, ta ngateye tə dəre tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ngay ta gədaŋ aye təday.»

† Məzle mayako mazləmbada eye na, andza məgwede: Məndze maləva bo eye məvəle ha məsəfəre ngay andza Yesu.

Bo i Yesu a mbæda

Mata 17.1-13; Luka 9.28-36; 2 Piyer 1.16-18

² Ma dæba i mæhæne mækwa na, Yesu a zalay a Piyer, a Yakuba ta Yuhana, ti ye tæ tsal a mahæmba zæbol eye. Ahæl nakæ næteye mæ mahæmba niye mahæteye na, bo i Yesu a mbæda ka dære tay. ³ Peteked ngay a mbæda herre kudëkudëk. Mæslæde i peteked niye na, ndæray kwa næte ka mændzibæra ma sliye mæslæde ha andza niye na, andaya bay.

⁴ Kwayaŋŋa gawla i Yesu neheye mahkar aye tæ ngatatay a Eliya ta Musa næteye faya ta tsikiye me tæ Yesu.

⁵ Tsa na, Piyer a gwadáy a Yesu: «Miter ga! Lele na, ndzakwa kanaŋ. Næmaa kæruwakumeye madzawadza-wa mahkar, næte i yak, næte i Musa ada næte i Eliya.»

⁶ Piyer a tsik andza niye na, hærwi a sær wu nakæ ma tsikiye bay. Hærwi næteye neheye mahkar aye na, ta dzædzar haladzay.

⁷ Pazlay a mbæzlaw mæ mbælom, a dæræzl tay ha. Ma pazlay niye na, bazlam a tsænew abæra mæ gæma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Pumay zlæm a wu nakæ ma tsikakumeyel!»

⁸ Tsa na, gawla i Yesu neheye mahkar aye ta zæba dære na, ndæray andaya sa bay. Andaya ka tæv niye na, Yesu mahængeye.

⁹ Ahæl nakæ faya ta mbæzlaweye abæra mæ mahæmba aye na, Yesu a gwadátay: «Wu nakæ ka ngatumay aye na, kâ tækærumay a ndæray bay hus a pat nakæ neŋ, Wawa i Ndo na lætsew abæra ma mædahaŋ aye tæday.»

¹⁰ Ta tæma bazlam nakæ Yesu a tsikatay aye. Anæke na, ta tsætsah mæ walaŋ tay, tæ gwad: «Mælætsew abæra ma mædahaŋ na, andza mægweðe mey?»

¹¹ Tsa na, gawla ngay hay ta tsætsah faya, tæ gwadáy: «Ndo neheye tæ dzæŋgawa bazlam i Mbælom mapala eye tæ gwad na, Eliya ma lahaweye madayaw tæday na, hærwi mey?»

¹² Yesu a mbædatay faya, a gwadátay: «Andza niye, Eliya ma lahaweye madayaw. Ma lambadiye tay ha wu hay tebiye tæday. Ta watsa ka gær i Wawa i Ndo dær-mak. Tæ watsa na, tæ gwad: “Neŋgeye na, ma siye dæretsæseh haladzay ada ta zæbiye faya andza ndo bay” bædaw? ¹³ Na tsikakumeye parakka: Eliya na, ba ki yaw tsiy. Ndo hay ta gay wu nakæ a satay aye. Bazlam i Mbælom kæ tsik faya andza niye.»

Yesu a mbæl ha wawa

Mata 17.14-21; Luka 9.37-43

¹⁴ Tæ ndisl ka tæv i siye i gawla ngay hay na, tæ ndzay naha a gær a ndo hay haladzay tæ lawara tay ha a wu-zlah. Ndo neheye tæ dzæŋgawa bazlam i Mbælom mapala eye aye ta gawla i Yesu hay faya ta kaðiye wuway a bo. ¹⁵ Ndo hay tæ ngatay a Yesu faya ta diye naha ka tæv tay ta gawla ngay neheye mahkar aye na, a gatay hærbæbækka. Tsa na, ta hway ka tæv ngay mata tsikay me. ¹⁶ A gwadátay: «Ka kædum wuway ta næteye ka wuye mey?»

¹⁷ Tsa na, ndoweye andaya mæ walaŋ i ndo niye hay a mbædayaw faya, a gwadáy: «Miter, neŋ na zlakaw wawa ga, hærwi mahorvov a gay. A gay na, a baraway ka bazlam ngæts. ¹⁸ Mahorvov a gæsawa na. A gæsawa na na, kwa ka waray. A kalawa ha ka dala bæra bæra. Makukufay a yawaw faya abæra ada a hæpædawa zler ada a sarawa ha. Na tsætsah ka gawla yak neheye ta hæhar faya bæra mahorvov tey na, tæ mba faya mahæhere bay.»

¹⁹ Yesu a tsikatay parakka a ndo niye hay, a gwadátay: «Nækurom neheye anæke ka dzalum ha ka Mbælom bay aye! Na ndziye ka tæv kurom na, hadzæ-gay? Na zliye ngatay hærwi kurom na, mændze hadzæ-gay? Ahe! Zlumenŋ ahaya wawa eye kanaŋ.»

²⁰ Ti ye, tæ zlayaw wawa niye.

Fakalaw niye mæ bo i wawa niye a ngatay a Yesu na, a bæl ha wawa niye ta gædaŋ. Wawa niye a dæð. Tsa na, a tambolom ha ka dala tambolom tambolom. Makukufay a yaw ka bazlam.

²¹ Yesu a gwadáy a bæba i wawa niye: «Wu nakay a gay na, kæ ndza faya hadzægay?»

Bæba i wawa niye a mbæday faya, a gwadáy: «Wu nakay a dazlay na, neŋgeye wawa eye mba. ²² Fakalaw a kalawa ha a ako ada a yam hærwi ada mâ mæt. Tadæ ka sliye faya na, amboh dzæna may tey.»

²³ Yesu a mbæday faya, a gwadáy: «Ka gwad na, “Tadæ ka sliye faya na, dzæna may tey” ba! Ane tuk na, hærwi ndo nakæ kæ dzala ha ka neŋ aye na, wuray andaya ma giye bo hærwi ngay bay na, andaya bay.»

²⁴ Tsa na, bæba i wawa niye a wuda ta magala, a gwad: «Na dzala ha! Sækeheŋ ha mædzele ka nækar.»

²⁵ Ahæl nakæ Yesu ta bæba i wawa niye faya ta tsikiye me aye na, ndo hay ta hway naha haladzay ka tæv tay. Yesu ka zæba ndo hay faya ta diye naha na, a ngæræz ka fakalaw, a gwad: «Nækar fakalaw nakay matæra ha ndo mandæk eye ada mætsike me bay aye na, faya na gwadakeye dara abæra mæ bo i wawa nakay. Kâ ma faya mede a bo i wawa nakay dæda sa bay!»

²⁶ Fakalaw niye a wuda, a bæl ha wawa niye ta gædaŋ. Tsa na, a ndohwaw abæra mæ bo i wawa niye. Wawa niye ma kaleye zlæva andza ma mætiye. Ndo hay haladzay ka niye tæ gwad: «Wawa nakay na, kæ mæt.»

²⁷ Yesu a gæs na mæ hælay, a lætse ha. Wawa niye a lætse ka mbælom.

²⁸ Tsa na, Yesu ta gawla ngay hay, ti ye abæra ka niye, ti ye a mætagay. Ahæl nakæ næteye mahæteye mætagay na, ta tsætsah faya tæ gwadáy: «Næmay, næmaa mba faya mahæhere fakalaw abæra ka wawa niye tæbey na, hærwi mey?»

²⁹ Yesu a mbædatay faya: «Ka dæwulumay me a Mbælom bay na, ka slumeye faya mahæhere slala i Fakalaw niye bay.»

Yesu a dæ ha mæmæte ta mælætsew ngay abæra ma tsævay

Mata 17.22-23; Luka 9.43-45

³⁰ Yesu ta gawla ngay hay tæ lætse, ti ye abæra ma tæv niye. Ti ye a tæv mekelenŋ eye ta dala i Galile. Yesu a say

na, ndo hay tâ sər ha tən nakə neŋgeye mə dəma aye bay. ³¹ A say ndo hay tâ sər faya bay na, hərwi faya ma tətikateye a gawla ŋgay hay.

A tətikawatay a gawla ŋgay hay na, a gwadawatay: «Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vələteye ga ha a həlay a ndo hay. Ta kədiye ga mədahaŋ eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

³² Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta tsəne me ŋgay niye a say məgwede mey na, ta tsəne bay. Ada ta dzədzar matsətsehe faya.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Luka 9.46-48

³³ Tsa na, tən ndisl a Kafernahum. Ti ye naha, ti ye a gay nakə tən ndzawa mə dəma aye. Ahəl nakə nəteye mə gay niye na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Meeneŋ faya ka deyekweye ka tsəved na, ka tsikum mə walaŋ kurom na, ka wuye mey?»

³⁴ Ta mbəday faya a Yesu bay. Hərwi ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay, tən gwad: «Ndo nakə neŋgeye bagwar eye a ze ndo mə walaŋ kway nakay aye na, way?»

³⁵ Yesu a ndza ka dala. Tsa na, a hayay gər a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo ka tən ŋgay. A gwadatay: «Ndo nakə a say matəre bagwar eye ka gər i ndo hay aye na, mâ həna ha gər duh. Sa na, mâ təra ndo məgay məsler a ndo hay tebiye.»

³⁶ Tsa na, Yesu a zla wawa tsekweŋ, a lətse ha a wu-zlah tay. A gəs na wawa niye kurup kurup ka bo lele.

³⁷ Tsa na, a gwadatay: «Ndoweye ka təma na wawa nakay lele andza wawa nakay anaŋ eye hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na, neŋ. Ndoweye ka təma ga na, a təma neŋ mahəgeye bay. A təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya dərmaŋ.»

Ndo nakə kə neŋ dərə bay aye na, ndo ga

Luka 9.49-50

³⁸ Ma dəba eye na, Yuhana a gwaday a Yesu: «Miter, nəmaa ŋgatay a ndoweye faya ma həhariye fakalaw abəra mə bo i ndo ta məzele yak. A samay habə məgay me hərwi neŋgeye na, ndo kway bay.»

³⁹ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kâ gumay me bay. Hərwi ndoweye kə ge masuwayaŋ tən məzele ga na, ma tsikiye fagaya wu nakə lelebay aye bay. ⁴⁰ Hərwi ndo nakə kə nakway dərə bay aye na, neŋgeye ndo kway.»

⁴¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndoweye kə vələkum yam məse hərwi nakə ka pumeŋ bəzay a neŋ Kəriste aye na, sərūm ha ta dedək, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

Məsəpete

Mata 18.6-9; Luka 17.1-2

⁴² Yesu a gwadatay sa: «Ndoweye ka səpat ndo nəte mə walaŋ i wawa neheye tən dzala ha ka neŋ aye a mezeleme na, ŋgama tâ baray madiz i kwar a day ada tâ kal ha a hud i bəlay. ⁴³ Tadə həlay yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, dəs na. ŋgama huta məsəfəre ka tən i Mbəlom tən həlay yak nəte tən bəmalə nakə ta

kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye dāda bay tən həlay yak sulo aye. [⁴⁴ Mə dəma na, mətul neheye tən nda ndo aye na, tən mət bay, ada ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.] ⁴⁵ Tadə sik yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, dəs na. ŋgama duh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tən sik yak nəte tən bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako tən sik yak sulo aye. [⁴⁶ Hərwi mə dəma na, mətul neheye tən nda ndo aye na, tən mət bay, ada ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.] ⁴⁷ Ada kə ge tadə dərə yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, ŋgwad na. ŋgama duh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tən dərə yak nəte tən bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay tən dərə yak sulo aye. ⁴⁸ Mə dəma na, mətul neheye tən nda ndo aye na, tən mət bay, ada ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.»

⁴⁹ Yesu a gwadatay sa: «Andza ako nakə ndo məvəde ma vədiye ha wu aye na, ndo neheye tən dzala ga ha ta siye dəretsətseh hərwi mede tay. Sluwal dərmaŋ andza niye, ta giye ka ala na, ada mâ vəd. ⁵⁰ Sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a tsəhən bay na, ta giye ha sa kəkay ada mâ tsəhən na? Wewer andaya matəra ha lele sa bay. Nəkurom dərmaŋ na, tərūm andza sluwal nakə a tsəhən lele aye. Mə walaŋ kurom na, ndzum barbarra.»

Yesu a tsik ka mahəhere ŋgwas

Mata 19.1-12; Luka 16.18

10 Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tən lətse, ti ye abəra ma Kafernahum, ti ye ka dala i Yahuda. Tsa na, tən lətse, ti ye tən tas magayam i Yurdum. Mə dəma na, ndo hay haladzay tən haya gər ka tən ŋgay sa. Tsa na, a tsikatay bazlam i mbəlom andza nakə a tsikawatay aye.

² Farisa hay ti ye naha ka tən ŋgay. Ti ye naha ka tən ŋgay na, hərwi a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya tən gwaday: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved a ndo ka mahəhere ŋgwas ŋgay dāw?»

³ Yesu a mbəday faya na, tən matsətsehe dərmaŋ. A gwadatay: «Bazlam mapala eye waray nakə Musa a vələkum a tsik ka mahəhere ŋgwas na?»

⁴ Tən gwaday: «Musa a gwad na, tadə ndoweye a say mahəhere ŋgwas ŋgay na, mâ watsay dərwele i mahəhere a həlay. Kə watsay na, ada mâ həhar na tuk. Ndo hay ta səriye ha manəŋ ka həhar na ŋgwas ŋgay na, ka dərwele niye.»

⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Musa a watsakum gər i bazlam mapala eye nakay andza nakay na, hərwi dərəv kurom nakə makula eye tōŋgwa tōŋgwa. ⁶ Ahəl niye ka madazlay na, andza niye bay. Hərwi mawatsa eye ka madazlay i məge mändzibəra na: «Mbəlom a ge hasləka ada ŋgwas. ⁷ Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ŋgay ta may ŋgay, ta ndziye ta ŋgwas ŋgay. ⁸ Ada nəteye ta təriye na, bo nəte. [†] Andza niye, nəteye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nəte.»

⁹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo zezeŋ mâ ŋgəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

† Madazlay i wu hay 1.27, 2.24.

¹⁰ Yesu ta gawla ngay hay ti ye wu tay. Ahəl nakə nət-eye mə gay ta gawla ngay hay aye na, gawla ngay hay ta tsətsah sa, tə gwaday: «Bazlam niye ka tsik eye na, andza məgwede mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Tadə ndoweye ka həhar na ngwas ngay ada kə zla a dəma ngwas mekeleŋ eye na, kə ge madama. Kə gay mənese a ngwas ngay kurre eye. ¹² Tadə ngwas a wuda na zal ngay sa bay, a zla zal mekeleŋ eye dərma kə na, kə ge madama.»

Yesu a təma wawa hay

Mata 19.13-15; Luka 18.15-17

¹³ Ma dəba aye na, ndo hay tə həl naha wawa hay a Yesu hərwi ada mā pa fataya həlay ada tā huta ngama. Ane tuk na, gawla ngay hay tə gatay me a ndo niye hay tə həlay naha wawa hay aye. ¹⁴ Yesu a ngatay andza niye na, a yay a gər bay. A ndalay. A gwadatay a gawla ngay hay: «Gərūm tay ha wawa hay tā yaw ka təv gal! Kā həharum tay hay bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neh-eye. ¹⁵ Sərūm ha na, ndoweye ka təma Bəy i Mbəlom andza wawa neheye bay na, ma diye a Bəy i Mbəlom bay.»

¹⁶ Tsa na, a zla wawa niye hay a həlay nətə ta nətə. A pa fataya ngama.

Ndo i zlele ta Bəy i Mbəlom

Mata 19.16-30; Luka 18.18-30

¹⁷ Yesu ta gawla ngay hay tə lətse, ta diye na, ndow-eye a yaw ka təv ngay mahway mahway. A ndisl ka təv ngay na, a dəkway gurmets kame ngay, a gwaday: «Miter lele eye, na hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye na, na giye na, kəkay?»

¹⁸ Yesu a gwaday: «Ka zeleŋ ndo lele eye na, kemey? Ndo lele eye na, Mbəlom nətə ngwenj. ¹⁹ Ka sər bazlam i Mbəlom mapala eye daw? Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad na: "Kā kəd gər i ndo bay, kə ge madama bay, kə ge məkal bay, kə raw me ka ndo kame i sariya bay, kə vay gər a ndo bay, rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak. †"»

²⁰ Ndo niye a gwaday: «Miter, gər i bazlam mapala eye neheye ka paslaweye na, na hənay ha gər kwa ma wawa.»

²¹ Yesu a ndazl na na, a wuda na haladzay. Tsa na, a gwaday: «A ləkaw fakaya abəra na, wu nətə. Anəke na, do ta səkəm ha zlele yak hay tebiye ada kə ngənətatay suloy aye a ndo i mətawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutiyə zlele mə mbəlom. Tsa na, dara, peŋ bəzay.»

²² Ndo niye a tsəne bazlam niye na, dərev a həbay. A ye ngway ta mevel eye, hərwi zlele ngay na, haladzay.

²³ Yesu a ngatay a ndo niye a ye ngway na, a zəba ka gawla ngay niye hay tə lawara na a wuzlah aye. A gwadatay: «Kay! Hərwi ndo i zlele na, mede a Bəy i Mbəlom i ngay na, mada me eye haladzay.»

† *Madayaw abəra ma Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20.*

²⁴ Gawla ngay hay tə tsəne bazlam niye na, a vələtatay madzədzerə. Ane tuk na, Yesu a gwadatay sa: «Wawa ga hay! Mede a Bəy i Mbəlom na, mada me eye haladzay! ²⁵ Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ngama zləgweme mā ye ta bəd i ləpəre.»

²⁶ Tsa na, a gatay wadəŋ wadəŋ a gawla ngay hay. Tə gwad mə walaŋ tay: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

²⁷ Yesu a zəba fataya, a gwadatay: «Ndəray ma sliye mətəme bay. Ane tuk na, Mbəlom ma sliye mətəme ha ndo. Hərwi neŋgeye na, wuray a zay gədaŋ təbey.»

²⁸ Tsa na, Piye a gwaday: «Tsəne! Nəmay anaŋ, nəmaa gər ha wu hay tebiye hərwi məpaka bəzay na, kəkay?»

²⁹ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Sərūm ha! Ndowneye kə gər ha gay ngay, malamar ngay hasləka eye hay ta malamar ngay dem eye hay, may ngay, bəba ngay, wawa ngay hay, guvah ngay hərwi ga ada hərwi Labara Ngwalak eye na, ³⁰ anəke ahəl kway nakay ma hutiyə a dəma gay hay, malamar hasləka eye hay, malamar dem eye hay, maya hay, wawa hay, guvah hay na, haladzay a ze nakə a gər ha aye. Kəla na, ta geyə dəretsətseh haladzay dərma kə na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. ³¹ Mə walaŋ i ndo neheye anəke nətəye ndo i me hay aye na, haladzay ta təriye ndo i dəba ada mə walaŋ i ndo neh-eye anəke nətəye ndo i dəba hay aye na, haladzay ta təriye ndo i me.»

Yesu a da ha məməte ngay

Mata 20.17-19; Luka 18.31-34

³² Yesu ta gawla ngay hay, tə həl bo, tə lətse hərwi mede a Zerozelem. Anəke na, nətəye ka tsəved faya ta diye. Kame tay na, Yesu. Gawla ngay niye hay ta dzədzar. Ndo neheye tə patay bəzay faya ta diye ka bo dziyə ta dzədzar haladzay.

Yesu a zalatay a gawla ngay niye hay kuro gər eye sulo aye abəra mə walaŋ i ndo niye hay kətsah sa. Ka təv niye na, a tsikatay wu nakə ma ta təriye ka gər ngay aye.

³³ A gwadatay: «Tsənum, anəke na, faya ka deyekw-eye a Zerozelem. Mə dəma na, neŋ Wawa i Ndo ta vələteye ga ha a həlay a bagwar i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaŋ-gawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geŋeye sariya i məkəde. Ta vələy ga ha a həlay i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. ³⁴ Nətəye na, ta ngwesəŋeye dəla abəra mə gər. Ta tufəŋeye slesləb a dəre. Ta ndabiye ga ta mandalaba. Tsa na, ada ta kədiye ga tuk. Aya ane, ma dəba i məhəne mahkar na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

Ndo bagwar eye ta ndo i məsler

Mata 20.20-28; Luka 22.25-27

³⁵ Ma dəba aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay ta həndzəd ka təv ngay, tə gwaday: «Bəy

Maduwerj may, a samay na, gamay wu nakə a samay matsətsehe fakaya aye?»

³⁶ Yesu a gwadatay: «A sakum nā ge hərwi kurom na, wuye mey?»

³⁷ Ta mbəday faya tə gwaday: «Wu nakə nəmaa tsətsah fakaya aye na, ahəl nakə aza ka ndziye ma bəy yak na, vəlamay tsəved nəmaā ndza ka təv yak, nəte ta diye i həlay i mənday ada nənğed ta diye i həlay i gula yak tey.»

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Ka sərūm wu nakə ka tsətsahumeye aye bay? Ka slumeye məse dərətsətsehe nakə na siye aye daw? Ka slumeye faya matəme tād zəhub kurom ha a dərətsətsehe nakə ta dzəhubiye ga ha a dəma aye nğway daw?»

³⁹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa sliye faya.»

Yesu a gwadatay: «Andza niye dedek, dərətsətsehe nakə na ta siye na, ka ta sumeye. Dərətsətsehe nakə ta dzəhubiye ga ha a dəma aye na, ta dzəhubiye kurom ha a dəma. ⁴⁰ Ane tuk na, məndze ta diye i həlay i mənday ga kəğəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neğ bay. Təv məndze niye na, i ndo neheye Mbəlom a ləvatay ha bo aye wu tay.»

⁴¹ Siye i gawla nğay neheye kuro aye tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. Tə ge mevel ka Yakuba ta Yuhana. ⁴² Hərwi niye Yesu a zalatay tebiye ka təv nğay, a gwadatay: «Ka sərūm ha na, ndo neheye ta zəba fataya andza bəy bagwar eye ka məndzibəra faya ta ləviye ndo hay ta gədanj ada ndo bagwar eye hay ta bərakiye ha gədanj tay ka siye i ndo hay. ⁴³ Ane tuk na, mād ge andza niye mə walañ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə walañ kurom a say matəre bagwar eye na, mād təra ndo i məsler kurom. ⁴⁴ Ada tadə ndo mə walañ kurom a say matəre ndo i me na, mād təra beke i ndo hay tebiye duh. ⁴⁵ Kwa neğ Wawa i Ndo na yaw na, hərwi ada ndo hay tād geñ məsler bay. Na yaw duh na, hərwi məgatay məsler a ndo hay ada məvəle ha məsəfəre ga hərwi məmbəle tay ha ndo hay haladzay.»

Yesu a mbəl ha ndo guluf eye

Mata 20.29-34; Luka 18.35-43

⁴⁶ Yesu ta gawla nğay hay tə ndisl a gəma i Zeriko. Ahəl nakə ti yaw abəra ma gəma niye na, ndo hay haladzay tə patayaw bəzay. Faya ta diye na, tə ndzay a gər a guluf wuray faya ma rəkiye wu mandza eye ka tsakay i tsəved. Məzele nğay na, Bartime, andza məgweđe wawa i Time. ⁴⁷ Guluf niye a tsəne tadakay faya ma diye na, Yesu ndo i Nazaret na, a wuda, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nād gaka mə bo təbədew?»

⁴⁸ Ndo hay haladzay tə gay me, tə gwaday: «Ka bəbəl mey? Ndza dīkdīk!»

Nənğeyə na, a səkah ha mawude sa duh: «Wawa i Davit, nād gaka mə bo təbədew?»

⁴⁹ Tsa na, Yesu a lətse, a gwadatay: «Dum zalumenayaw, mād yaw.»

Ti ye tə zalay a guluf niye, tə gwaday: «Dərev mād ye fakaya abəra bay. Lətse! Dara, faya ta zalakeye.»

⁵⁰ Tsa na, a lətse hurum, a kal ha peteked i mətasl nğay əvez ka dala. A ndapa a mbəlom, tsa na, a ye ka təv i Yesu.

⁵¹ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «A saka nād ge hərwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbəday faya, a gwaday: «Miter, a seņ na, nād nğatay a dərə sa tey.»

⁵² Tsa na, Yesu a gwaday: «Ka pa mədzal gər yak ka neğ ta dedek. Do, ka mbəl!»

Tsa na, guluf niye a nğatay a dərə kwetseh kwetseh lele. A pay bəzay a Yesu.

Yesu a ndisl a Zerozelem

Mata 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19

11 Anəke na, Yesu ta gawla nğay hay, nəteye bəse ta Zerozelem. Nəteye mə mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədəz aye. Ka mahəmba eye niye na, gəma i Betifadze ta Betani andaya. Mə dəma na, Yesu a slər tay ha gawla nğay hay sulo, a gwadatay: ² «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha a dəma na, ka ndzumeye a gər a zunğo wawa eye da məzle ndo məbara eye. Ndəray kə ndza faya dāda zuk bay. Pəlumaw ada kād yumeñ ahaya. ³ Ndəray kə gwadakum: “Ka pəlumeye zunğo eye məge ha mey?” na, gwadumay: “A say a Bəy Maduwerj. Ma ta ma ahaya kanañ bəse, ma ndziye bay.”

⁴ Tsa na, ti ye a gəma niye. Ti ye naha a dəma na, tə huta zunğo niye wawa aye məbara eye ma bəra ka məged, ka tsakay i tsəved. Tsa na, tə pəla ha zunğo niye. ⁵ Mə dəma na, ndo hay andaya mandza eye. Tə gwadatay: «Ka gumeye ka niye mey? Ka pəlumeye zunğo eye məge ha mey?»

⁶ Tsa na, ta mbədatay faya andza nakə Yesu a tsikatay naha aye. Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, tə gər tay ha. Tsa na, ti ye ha zunğo niye. ⁷ Ti ye ahaya zunğo niye a Yesu na, ta fətəl faya peteked tay hay. Tsa na, a ndza ka zunğo niye. ⁸ Ndo hay haladzay ta fətəl peteked tay hay ka tsəved. Siye hay tə pa hawal i gərdaf neheye tə dəsaw ma guvah hay aye hərwi mədəslay ha gər a Yesu dərma. ⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dəba nğay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadakway a Mbəlom! Mād pa nğama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduwerj aye! ¹⁰ Mbəlom mād pa nğama ka bəy i bəba kway Davit! Zambadakway a Mbəlom, nənğeyə nakə mə mbəlom aye!»

Yesu a vəlay mezeleme a gərdaf i gurov

Mata 21.18-19

¹¹ Tsa na, tə ndisl a Zerozelem. Tə ndisl naha a Zerozelem na, ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ndisl naha na, a zəba ka wu nakə ndo hay faya ta giye mə dəma aye. Ma dəba eye na, ti ye ta gawla nğay hay a gəma i Betani. Ti ye a dəma na, hərwi mazlambar pat faya ma dədiye.

¹² Tədə eye na, Yesu ta gawla nğay hay tə lətse abəra ma gəma i Betani, tə ma a Zerozelem. Ka tsəved faya ta diye na, may a wur ka Yesu. ¹³ A nğatay naha a

dərizl i gərdaf wuray andza gurov slambah faya hal-adzay. Tsa na, a ye mata zəbaw faya. A gwad: «İngedhay na hutıye hohway ıgay eye na ndıye.» A ye, a ndisl naha ka təv i dərizl i gərdaf niye na, kakupkup-pa slambah dəkdek bəna, hohway andaya bay. Hərwi kə ndisl ahəl ıgay məwe bay. ¹⁴ Tsa na, Yesu a gwaday a dərizl i gərdaf niye: «Ndəray m̄nda hohway yak dada sa bay!» Tsa na, gawla ıgay hay ta tsəne.

Yesu mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Mata 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵ Ma dəba eye na, tə ndisl a Zerozelem sa. Yesu a ye naha na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere tay ha ndo masəkəme wu hay ta ndo neheye ta səkəmiye hay wu hay aye. A pay həlay a tabal i ndo mambəde ha suloy, a mbəzl ha təv məndze i ndo masəkəme ha bodobodo hay. ¹⁶ A gatay me a ndo məzle wu i tsakala kwa waray waray mede ha ta dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. ¹⁷ A dətay ha lele, a gwadatay: «Mawat-sa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Ta zaleyə a gay ga na, gay i maduwule me i slala i ndo hay wal wal tebiye. †” Ane tuk na, nəkurom ka tərüm ha lar i məkal hay na, kəkay? ††»

¹⁸ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta ndo mədanzgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, tə tsəne wu nakə Yesu a gawa aye na, ta dzədzar hərwi ndo hay ta wuda bazlam i Yesu niye a tsikatay aye. Ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu.

¹⁹ Ta huwa pat pizze na, Yesu ta gawla ıgay hay tə lətse, ti ye abəra ma Zerozelem.

Məpe mədzal gər ka Yesu tə maduwule me

Mata 21.20-22

²⁰ Tədə eye pərik i mekedə na, Yesu ta gawla ıgay hay tə ma a Zerozelem. Ahəl nakə faya ta diye na, tə ıgatay a dərizl i gərdaf niye andza gurov aye. Dərizl i gərdaf niye na, makula eye hus ta zləlay eye dzay. ²¹ Piyer a ıgatay na, bazlam i Yesu nakə a tsikay a dərizl i gərdaf niye a mayaw a gər. Tsa na, a gwaday a Yesu: «Miter, zəba ka dərizl i gərdaf nakə ka vəlay mezeleme aye na, kə kula.»

²² Yesu a mbədətay faya, a gwadatay: «Gərüməy ha mədzal gər kurom a Mbəlom! ²³ Sərüm ha lele, ndow-eye kə gwaday a mahəmba nakay: “Lətse abəra kəna, ta kal ha bo a bəlay”, kə ge a tsik ta mədzal gər nəte na, Mbəlom ma təmiye na. Ada m̄na sər ha na, ma giye bo andza nakə a tsətsah aye. ²⁴ Hərwi niye faya na tsikakumeye: Tadə ka duwulum me, ka tsətsahum wu ka Mbəlom na, dzalum ha na, ba ka hutum tsiy. Mbəlom ma vəlakumeye. ²⁵ Ağəna nəkurom ta magum eye ta ndo na, ka ta duwulumeye me a Mbəlom na, dum pəsum ha bo təday. Ada Mbəlom Bəba kurom mə mbəlom ma pəsakumeye ha dərmak. [²⁶ Tadə nəkurom mandza eye huya ta magum eye na, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye ma pəsakumeye ha bay dərmak.]»

† Ezay 56.7. †† Zeremi 7.11.

Gədaŋ i Yesu

Mata 21.23-27; Luka 20.1-8

²⁷ Ma dəba eye na, tə ma a Zerozelem tuk. Yesu a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma həhaliye mə dəma aye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədanzgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula siye hay, ti ye ka təv i Yesu. ²⁸ Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vəlaka gədaŋ eye na, way?»

²⁹ Yesu a mbədətay faya, a gwadatay: «Nəŋ dərmak na tsətsahiye fakuma matsətsehe nəte, tadə ka mbəduməjew faya na, na ge wu neheye ta gədaŋ waray na, na tsikakumeye. ³⁰ Maa sləraw Yuhana madzəhube ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukudu ndo hay daw? Mbəduməjew faya tey.»

³¹ Tsa na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka mbədak-weye faya na, kəkay? Tadə ka gwadakwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadakweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?” ³² Ada ka mbədakweye faya məgwede maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ka tsikakweye tətə bay.» Tə tsik tətə bay na, hərwi ndo hay tebiye tə sər ta dedek Yuhana na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. Ta dzədzar mətsike andza niye hərwi ndo hay. ³³ Ta mbədəy faya a Yesu, tə gwaday: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadatay: «Nəŋ bəbay na ge wu neheye ta gədaŋ i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i ndo neheye tə həl tay ha a guvah nəteye sewed eye hay aye

Mata 21.33-46; Luka 20.9-19

12 Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me ta dzeke, a gwadatay: «Ndoweye a dəs guvah. A zəv a dəma dərizl i gərdaf haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway aye. A ndəv ha mazəve na, a lawara na həndits ta zled. Tsa na, a lambad a dəma təgwad hərwi maditse a dəma hohway i dərizl i gərdaf niye hay. A dəzl a dəma təv matsəpe wu. A ndəv ha malembede guvah ıgay niye na, a həl ndo i məfəte hay ada t̄a fə-tay na. Bo ıgay aye a ye a tsekene.

² «Həlay i manğəle hohway i dərizl i gərdaf niye hay kə sla. A slər ndo nəte mə walaŋ i ndo i məsler ıgay hay hərwi ada t̄a vəlayaw faya abəra i ıgay. ³ Tsa na, ndo i məsler niye a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsəpiye guvah aye tə gəs na. Tə ndaba na ada ta həhara ahaya həlay kəriye. ⁴ Ndo i guvah a ıgatay andza niye na, a slər ndo nənğed. A ye naha na, kurah tə wuya faya məkəde na. Tə kəd na ka gər, tə tsaday pələslesle. ⁵ Ndo i guvah niye a zla ndo i məsler ıgay mamahkar eye, a slər na sa. Nənğeyə na, tə kəd na mədahaŋ eye. Ndo i guvah niye a slər ndo wal wal sa. Tə ge tay ha andza niye dərmak. Siye hay tə ndaba tay ha, siye tə kəd tay mədahaŋ eye hay.

⁶ «Anəke a zəkayaw a ndo i guvah niye na, wawa ıgay nəte nakə a wuda na haladzay aye. A slər na

wawa ngay niye nāte aye. Hərwi a dzala a gwad:
 “Wawa ga na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

⁷ «Wawa niye a ye. Tə ngatay na, tə gwad mə walaŋ tay: “Aya! Anaŋ magedze ngay nakə ma ta ndiye na guvah ngay aye, ki yaw! Takwa, kədakwa na, ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!”⁸ Tsa na, ti ye faya, tə gəs na. Tə kəd na. Tə kal ha mədahaŋ eye dərəŋ abəra ma guvah niye.»

⁹ Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwadatay: «Ndo i guvah ma giye anəke na, kəkay? Ndo i guvah niye ma deyeweye na, ma gəsiye tay ha ndo niye hay, ma kədiye tay ha. Ada ma həliye a dəma ndo mekeleŋ eye hay.¹⁰ Ka dzaŋgum bazlam nakay mə Derewel i Mbəlom bədaw? Mə dəma mawatsa eye na, a gwad: “Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na, maa təra kwar lele eye a ze siye kwar hay na, neŋgeye duh.

¹¹ Maa gwad kwar niye mə təra kwar nakə lele eye hərwi madəzle gay na, Mbəlom.

Niye na, məsler i Mbəlom hərwi kway.[†]»

¹² Madugula i Yahuda hay tə sər ha a tsik andza niye na, ka nəteye. Tsa na, ta pəla tsəved məgəse na. Ane tuk na, tə gər ha, ti ye wu tay hərwi ta dzədzar ma ta ndalateye a ndo hay.

Məvəlay dzaŋgal a bəy i Roma

Mata 22.15-22; Luka 20.20-26

¹³ Ma dəba eye na, tə slər Farisa hay ta ndo hay ŋgal mə walaŋ i ndo i Herod. Ti ye ka təv i Yesu hərwi məhəle faya abəra suwat.¹⁴ Ti ye naha tə gwaday: «Miter, nəmaa sər ha nəkar ka tsik na, dedek. Ka dzədzaray a wu nakə ndo hay ta dzaliye təbey ada ka ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey. Faya ka tətikateye a ndo hay dedek ka mede nakə a say a Mbəlom aye. Ane tuk na, a samay matsətsəhe fakaya: Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məvəle dzaŋgal a bəy i Roma tsukudu kə vəl tsəved məvəle bay? Lele məvəle bay tsukudu, lele məvəle dāw?»

¹⁵ Yesu a sər ha a satay məhəle faya abəra suwat. Tsa na, a gwadatay: «A sakum məhəle fagaya abəra suwat na ka mey? Ehe zlumenew kwar i suloy təday, a seŋ mazəbe faya.»

¹⁶ Tə zlay naha kwar i suloy nāte. Tə vəlay.

A təma kwar i suloy niye a zəba faya. Tsa na, a tsətsah, a gwadatay: «Mandzəkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

Tə gwaday: «I bəy i Roma ada mawatsa eye faya na, məzele ngay.»

¹⁷ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

Tə tsəne bazlam i Yesu niye na, a gatay hərəbəkka.

Mələtsew abəra ma mədahaŋ

Mata 22.23-33; Luka 20.27-40

¹⁸ Ma dəba eye na, Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, nəteye tə dzala ha tə

† Dəmes hay 118.22-23.

gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya sa bay.»¹⁹ Ti ye ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Miter, bazlam nakə Musa a watsamay a bazlam i Mbəlom mapala eye na, anaŋ. A gwad: “Tədə ndo a mət a gər ha ŋgwas ngay, ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ŋgwas niye na, malamar i ndo niye a mət aye bədaw? Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mə dze bay.^{††} ²⁰ Aya andaya ahəl niye ndo ta malamar ngay hay tasəla. Malamar tay bagwar eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mət. A mət na, ta wa ta dahəlay ngay niye a zla aye bay.²¹ Məmbager ngay a zla na madakway i ŋgwas niye. Tsa na, a mət ze məwe wawa ta ŋgwas niye. Malamar tay mamahkar eye a ge ha andza niye dərma. ²² Nəteye niye tasəla tə zla ŋgwas niye na, tə mət tebiye. Ndəray nāte mə walaŋ tay ta wa wawa ta ŋgwas niye bay. Ma dəba eye nəteye niye tebiye tə mət na, ŋgwas a mət dərma. ²³ Pat nakə aza ndo hay ta lətsəweye abəra ma mədahaŋ aye na, ŋgwas niye ma mətsəye na, a way? Hərwi mey na, nəteye niye tasəla aye ta zla na ka ŋgwas!»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Andza niye bay. Kā vumay gər a mədzal gər kurom bay. Ka tsikum andza niye na, hərwi ka sərüm wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye bay ada ka sərüm gədaŋ i Mbəlom bay.²⁵ Ahəl nakə ta lətsəweye abəra ma mədahaŋ aye na, hasləka hay ta ŋgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye.²⁶ Bazlam nakə a tsik ka mələtsew abəra ma mədahaŋ aye na, ka dzaŋgum dāda mə dərwele i Musa təbədew? A dā ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya ma təmiye na aye. Ka təv eye niye na, Mbəlom a gwaday a Musa: “Neŋ na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.[‡] ²⁷ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mədahaŋ hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Nəkurom ka dzum tsəved hərwi nakə ka gwadum mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya bay aye.»

Bazlam mapala eye bagwar eye

Mata 22.34-40; Luka 10.25-28

²⁸ Ahəl nakə Yesu ta Saduke hay faya ta tsikiye me aye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya dərma, faya ma piye zləm. A tsik ma mədzele gər ngay, a gwad: «Yawa! Yesu a mbədatay faya a Saduke hay na, lele.» Tsa na, a həndzəd ka təv i Yesu. A tsətsah ka Yesu a gwaday: «Bazlam i Mbəlom mapala eye nakə a ze siye hay aye na, waray?»

²⁹ Yesu a gwaday: «Bazlam i Mbəlom nakə mapala eye a ze siye hay aye na, anaŋ: “Nəkurom Israyel hay, pum zləm! Bəy Maduweŋ Mbəlom kway na, neŋgeye Bəy Maduweŋ nāte ngweŋ.³⁰ Wudā Bəy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərəv yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, tə metsehe yak tebiye, ada ta gədaŋ yak peteh.^{‡†} ³¹ Bazlam mapala eye masulo eye anaŋ sa: “Wudā

†† Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-10. ‡ Madayaw abəra ma Ezipt 3.2-4, 6, 15-16. ‡† Bazlam mapala eye masulo eye 6.4-5.

ndo i mæged yak dærmak andza ka wuda na gær yak. †” Bazlam i Mbælom mapala eye maze neheye sulo aye na, andaya sa bay.»

³² Tsa na, ndo mædzanḡawa bazlam i Mbælom mapala eye a gwaday a Yesu: «Lele haladzay ḡgalaka! Wu nakæ ka tsik aye na, dedek. Bæy Maduwerḡ na, nenḡeye Mbælom næte. Ma dæba ḡgay na, Mbælom mekelenḡ eye andaya bay. ³³ Kwa way mâ wuda Mbælom tæ dærev ḡgay tebiye, ta ndaraw ḡgay tebiye. Ada mâ wuda ndo i mæged ḡgay dærmak andza a wuda na gær ḡgay. Niye na, a ze mæfækay naha slo i gænaw a Mbælom tæ mæwelay naha siye i wu hay wal wal.»

³⁴ Yesu a ḡgatay ndo niye a mbæday faya na, tæ metsehe lele. Tsa na, a gwaday a ndo niye: «Nækar na, bæse tæ mede a Bæy i Mbælom.»

Ma dæba eye na, horoy a gatay a ndo hay matsætsehe faya bazlam.

Kæriste na, Wawa i Davit daw?

Mata 22.41-46; Luka 20.41-44

³⁵ Ahæl niye na, Yesu a tætikawatay a ndo hay mæ gay i mædæslay ha gær a Mbælom. A tsætsah ka ndo hay, a gwadatay: «Ndo mædzanḡawa bazlam i Mbælom mapala eye tæ gwad Kæriste nenḡeye na, Wawa i Davit na, kækay? ³⁶ Hærwi kwa Davit na, a tsik ta Mæsæfære Tsædanḡna eye, a gwad:

“Bæy Maduwerḡ Mbælom a gwaday a Bæy Maduwerḡ ga na:

Dara, ndza tæ hælaj i mændaj ga,
hus a pat nakæ nenḡ, na piye tay ha ndo mæne dære yak hay a hud i sik yak aye. ††”

³⁷ «Davit tæ gær ḡgay na, kæ zalay a Kæriste “Bæy Maduwerḡ” tuk na, Kæriste ma tæriye wawa ḡgay na, kækay?»

Bazlam i Yesu niye a tsik eye na, a yatay a gær a ndo niye hay faya ta pay zlæm aye.

Mægay metsehe a masæpete

Mata 23.1-14; Luka 20.45-47

³⁸ Wu nakæ faya ma tætikateye aye na, ananḡ. A gwadatay: «Hæbum gær kurom abæra ka ndo mædzanḡawa bazlam i Mbælom mapala eye hay. Næteye i tay ta wuda mahæhele na, ta rækwat eye. Ka tæv mæhay gær na, a satay ndo hay tâ tsikatay me ta mædæslatay ha gær. ³⁹ Kwa mæ gay i maduwule me na, ta pælawa i tay na, tæv mændze nakæ kame i ndo hay aye, ndo hay ta ḡgatateye lele. Mæ magurlom, ta wuda na, tæv mændze ḡgwalak eye. ⁴⁰ Wu nakæ tæ wælawatay a madakway i ḡgwas hay aye na, tæ ndayawa na. Tæ duwulawa me na, wædvæd a ndæv bæse bay hærwi ada ndo hay tâ gwad fataya næteye ndo ḡgwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbælom ma giye fataya sariya na, ma ziye ndo siye hay!»

Madakway i ḡgwas mætawak eye

Luka 21.1-4

⁴¹ Ma dæba eye na, Yesu a ndza bæse ta tæv nakæ ndo hay tæ pawa a dæma suloy mæ gay i mædæslay ha gær a Mbælom. Ahæl nakæ ndo hay faya ta piye suloy a wu mæpe suloy aye na, Yesu faya ma zæbiye ka ndo hay ta piye suloy eye na, kækay. Ndo i zlele hay haladzay tæ pa a dæma suloy haladzay. ⁴² Madakway i ḡgwas wuray mætawak eye a ye naha dærmak. A ye naha a pa a dæma kobo sulo. Kobo ḡgay niye na, a sla dala næte bay. ⁴³ Yesu a ḡgatay a madakway i ḡgwas niye na, a zalatay a gawla ḡgay, a gwadatay: «Særum ha, madakway i ḡgwas nakay na, maa wæl dala haladzay a ze i ndo hay na, nenḡeye. ⁴⁴ Hærwi ndo mekelenḡ eye hay tæ wæl na, abæra ka siye. A gatay mæ gær sa bay. Ane tuk na, madakway i ḡgwas nakay mætawak eye na, a wæl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

Yesu a da ha ta mbæzliye ha gay i mædæslay ha gær a Mbælom

Mata 24.1-2; Luka 21.5-6

13 Ahæl nakæ Yesu a yaw abæra ma dalamætagay i gay i mædæslay ha gær a Mbælom aye na, ndo næte mæ walanḡ i gawla hay a gwadatay: «Miter! Zæba ka gay nakay tey. Ma dæzliye na, bagwar eye ada kwar neheye ta dæzl ha aye na, bagwar eye hay ada tæ le haladzay!»

² Yesu a mbæday faya a gwaday: «Zæba gay nakay na, ka ḡgatumeye a kwar kwa næte ka gær i kwar ḡged bay. Ta mbæzliye ha hele hele.»

ḡgodḡor i mandæve i mændzibæra

Mata 24.3-14; Luka 21.7-19

³ Ma dæba eye na, Yesu a tsal a mahæmba nakæ tæ zalay Mahæmba i Tetædæz aye. A ye naha na, a ndza dægerger tæ gay i mædæslay ha gær a Mbælom. A mahæmba niye ti ye na, tage Piyer, Yakuba, Yuhana, ta Anḡdære tsa bæna ndo hay tebiye bay. Mæ mahæmba niye na, ta tsætsah faya tæ gwaday: ⁴ «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kæday? Ada ḡgodḡor waray nakæ næmaa særiye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁵ Tsa na, a dazlay mætsikatay, a gwadatay: «Gum metsehe lele! Ndæray mâ sæpat kurom bay. ⁶ Hærwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta mæzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Nenḡ na, Kæriste!” Ada ta sæpatiye ndo hay haladzay. ⁷ Ka tsænum ndo hay faya ta giye væram bæse tæ nækurom kwa neheye dærenḡ tæ nækurom aye na, kâ dzædzarum bay. Wu neheye na, kutoḡ na ndisleweye. Ane tuk na, niye na, mandæve i mændzibæra zuk bay. ⁸ Slala ḡged ta giye væram ta slala nenḡed, bæy ta bæy ta giye væram. Dala ma bæliye ma gæma hay wal wal, ada mandærzlanḡ ma giye. Wu neh-eye ta giye bo na, andza mæwe wawa nakæ a dazlay a ḡgwas aye.

⁹ «Dæretsætseh neheye ta ndzakum a gær na, gumay metsehe a gær lele. Hærwi mey na, hærwi ndo hay ta

† Levitik 19.18. †† Dæmes hay 110.1.

gəsiye kurom, ta diye kurom ha a gay i sariya. Ta ndabiye kurom ta mandalaba mə gay i maɗuwule me hay. Ta diye kurom kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay, hərwi nakə ka pumenj bəzay a neŋ aye. Niye na, ta səriye ha ka pumay bəzay na, a Mbəlom dedek. ¹⁰ Wu neheye ta giye bo andza niye na, hərwi ada ndo i məndzibəra hay tebiye tã tsəne Labara Njg-walak eye. ¹¹ Tadə ta gəs kurom, ta diye kurom ha kame i ndo məge sariya hay na, kã dzalum nəmaa ta gwadiye kəkay na, kã dzədzarum bay. Ta ye kurom ha na, tsikum wu nakə a yakumaw a mədzal gər aye. Hərwi ma deyeweye na, abəra mə nəkurom bay. Mata ɗakum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsəɗaŋŋa eye. ¹² Həlay eye ma slaweye na, ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada tã kəɗ tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərma. Wawa hay ta natay ɗəre a bəba tay hay, ta kəɗiye tay ha. ¹³ Ndo hay tebiye ta nakumeye ɗəre hərwi ga. Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Mata 24.15-28; Luka 21.20-24

¹⁴ Yesu a gwadətay sa: «Ka ngatumeye a wuray maga zluwer eye andza mazəlatonjo. Wuye niye na, ma ta ndziye ka təv nakə habe ma ndziye faya bay aye. (Ndowneye kə dzanŋa na, mã tsəne lele.) Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ngatay a wu niye na, tã hway a mahamba hay. ¹⁵ Ndo nakə neŋgeye ka gər i gay aye na, mã mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Kə mbəzlaw na, mã hway ɗuh. ¹⁶ Ada ndo nakə neŋgeye ma guvah aye na, mã mbəɗa gər a mətagay ngay məzlaw peteked ngay bay. ¹⁷ Pat eye niye na, ɗəretsətseh wene wene eye na, ka gər i ngwas neheye tə bo sulo aye ada ka ngwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye! ¹⁸ Gumay amboh a Mbəlom, hərwi ada wu neheye mã ge bo a həlay i mətasl bay. ¹⁹ Hərwi meŋ na, pat eye niye na, ɗəretsətseh bagwar eye. Slala i ɗəretsətseh niye ma ta deyeweye na, kə ge bo ɗaɗa bay kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye hus anəke. Ada slala i ɗəretsətseh niye na, ɗaɗa ma ta giye andaya sa bay. ²⁰ Tadə Mbəlom mã zla həlay eye bəna, ndəray kwa nəte ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ngay neheye a pala aye.

²¹ «Tadə ndəray kə gwadəkum: “Zəbum! Kəriste anaŋ!” kəgəbay “Zəbum! Neŋgeye atay!” na, kã təmum bazlam ngay bay. ²² Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nəteye na, ndo məɗe ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. Nəteye na, ta giye masuwayaŋ hay ada tə wu neheye ma giye hərɓabəkka aye hərwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye. ²³ Nəkurom na, gum metsehe lele! Na tsikakum ka bo abəra kurre.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-35; Luka 21.25-33

²⁴ «Ma ɗəba i ɗəretsətseh neheye na, pat eye niye na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma ɗəviye bay. ²⁵ Wurzla hay dərma. Ta kutsaweye abəra ka magərm-bəlom ada wu neheye gəɗaŋ eye ka magərm-bəlom aye ta bəliye haladzay. ²⁶ Tsa na, ndo hay ta ngeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gəɗaŋ haladzay ada ta məzlab eye. ²⁷ Kwayaŋŋa ma sləraw-eye gawla i Mbəlom hay, ta hayay gər a ndo neheye a pala tay ha aye abəra ka kokway i məndzibəra tebiye kwa ka waray ka waray ka təv ngay.»

Dzeke i gurov

²⁸ A gwadətay: «Tsənum dzeke i gurov təɗay. Ka ngatumay a gurov ka ɗuɗa na, ka sərum ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bəɗaw? ²⁹ Andza niye ahəl nakə ka ngatumay a wu neheye ta ndislew na, sərum ha neŋ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweye, neŋ ka məged. ³⁰ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay. ³¹ Magərm-bəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, ɗaɗa ma dziye bay.»

Maa sər pat nakə məndzibəra ma ndəviye na, Mbəlom nəte ngwenj

Mata 24.36-44

³² «Ma deyeweye pat waray na, ndəray kwa nəte a sər bay. Ada ma deyeweye ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay mə mbəlom, kwa neŋ wawa ngay bəbay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom Bəba ga nəte ngwenj. ³³ Gum metsehe bəna, kã dzədzarum bay, hərwi ka sərum ma deyeweye kəɗay na, ka sərum həlay eye bay. ³⁴ Ma deyeweye na, andza ndo i gay nakə a say mede a tsekene aye. A ye na, a gərətay ha gay ngay a ndo i məsler ngay hay ada tã gay gər a bəɗgay ngay lele. A vəl məsler kwa a way. A ndo matsəpe məged na, a gwadətay: “Tsəpa na lele, kã ndzahəra bay.” ³⁵ Nəkurom dərma andza niye. Ndzum na, tsezlezleŋŋe, hərwi ka sərum ndo i gay ma deyeweye ta huwa, agəna ta magərhəvaɗ, agəna ta mbəlom ɗa, agəna ta mekedə, ndəray a sər bay. ³⁶ Agəna ma deyeweye həf na, ma ndzakum a gər nəkurom mandzahəra eye bay. ³⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye na, na tsikatəye a ndo hay tebiye. Na gwadətəye: Kã ndzahərum bay! Ndzum tsezlezleŋŋe!»

Ta pəla tsəveɗ məgəse na Yesu

Mata 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53

14 A zəkaw məhəne sulo nakə Yahuda hay ta hatsiye magurlom i Pak ada ta mənɗe wu mənɗay nakə tə zalay peŋ aye na, gəɗe faya bay. Ahəl niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye faya ta pəliye tsəveɗ ka məgəse Yesu ta məkal hərwi

ada tâ kəđ na. ²Tə gwad mə walaŋ tay: «Kâ gəsakwa na tə magurlom nakay bay bəna, ndo hay ta gəriye kway ha bay.»

Ngwas wuray a mbəda mal ka Yesu

Mata 26.6-13; Yuhana 12.1-8

³Ahəl niye na, Yesu ma gəma i Betani, mə gay i ndo wuray tə zalay Simon. Ndoweye niye a ndzawa na, dəvats i madəgwede a gaway. Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, ngwas wuray a ye a fələkwa ka təv tay dos ngay mə həlay maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. A ye naha na, a həb ha me i dos niye mədəkw. Tsa na, a mbəda mal niye ka gər i Yesu. ⁴Ndo neheye ka təv i Yesu aye na, siye hay a ndalatay haladzay. Tə gwad mə walaŋ tay: «Asah! Ngwas nakay a nas ha mal nakay na, kemey? ⁵Tə səkəm ha na, ta hutiyə dala haladzay segey? Ada dala aye na, ta sliye məvəlatay a ndo i mətawak hay bədaw!» Tə may ha mənese haladzay a ngwas niye.

⁶Yesu a gwadatay: «Duh bay, gərum ha ngwas nakay na, səfek. Ka kwasumeye gər a ngwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay.

⁷Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Kə sakum məgatay ngwalak a mətawak hay na, ka mbumeye faya məgatay kwa kəday. Ane tuk na, neŋ na, na ndziye tə nəkurom huya bay. ⁸Ngwas nakay a geŋ na, wu nakə gədaŋ ngay a mba faya mäge aye. Neŋgeye na, kə lah mambəde ka bo ga mal nakə habe ta giye fagaya pat nakə ta piye ga a bəđ aye. ⁹Neŋ faya na gwadakumeye, sərum ha: Kwa a ngay ta diye ha Labara Ngwalak eye ka məndzibəra tebiye na, ta tsikiye ka ngwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətisiye ha gər bay.»

Yudas a ge daf ka Yesu

Mata 26.14-16; Luka 22.3-6

¹⁰Ndo nəte mə walaŋ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo aye, a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye. Məzele ngay na, Yudas Iskariyot. A ye hərwi a say mäge daf ka Yesu. ¹¹Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye tə tsəne labara nakə a tsikatay aye na, a yatay a gər haladzay. Tsa na, tə gwaday: «Nəmaa vələkeye dala.» Yudas a maw abəra ka təv tay na, a yaw a pəla wewer ada həlay nakə lele eye hərwi mäge daf ka Yesu aye.

Yesu tə ge magurlom i Pak ta gawla ngay hay

Mata 26.17-30; Luka 22.7-23; Yuhana 13.21-30; 1 Korinthe hay 11.23-25

¹²Pat makurre i magurlom nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, tə kəđawa təbaŋ hərwi məde wu mənday i Pak. Pat eye niye na, gawla i Yesu hay ta tsətsah, tə gwaday a Yesu: «A saka nəmaə ye mata daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

¹³Yesu a tsəne andza niye na, a slər gawla ngay hay sulo ka me, a gwadatay: «Dum a wuzlahgəma! Ka yum naha na, ka ndzumeye a gər a ndo faya ma zliye yam

ta gəzla eye. Ka ngatumay na, pumay bəzay. ¹⁴Gay nakə ma fələkwiye a dəma aye na, fələkum dərma adada kə tsətsahum ka ndo i gay niye, gwadumay: «Miter a gwadaka: Gay nakə nəmaa ndiye mə dəma wu mən-day i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, mən-gay?» ¹⁵Ka tsətsahum andza niye na, ma dākumeye faya ka gay nakə ka gər i gay neŋged aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay mə dəma maləva bo eye tsiy. Wu neheye ka gəkweye ha məsler aye tebiye andaya mə dəma. Ka dumeye wu mənday i magurlom i Pak na, mə dəma.»

¹⁶Gawla ngay niye hay sulo aye tə lətse, ti ye a wuzlahgəma. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tə da wu mənday i Pak mə dəma.

¹⁷Huwa a ge na, Yesu ta gawla ngay hay kuro gər eye sulo, ti ye a gay niye tuk. ¹⁸Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, Yesu a gwadatay: «Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, ndo nəte mə walaŋ kway nakay ka ndayakweye wu mənday dziye na, ma giye fagaya daf.»

¹⁹Gawla ngay hay tə tsəne andza niye na, a ndalatay. Tsa na, kwa way a tsətsah faya, tə gwaday: «Neŋ daw? Neŋ daw?»

²⁰Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Ndo nəte mə walaŋ kurom neheye kuro gər eye sulo aye. Mata ge fagaya daf na, ndo nakə faya ka ndayakweye wu mən-day dziye aye. ²¹Neŋ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Dərewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dərət-sətseh ka gər i ndo nakə ma giye daf ka neŋ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ngama meeneŋ tā wa na bay.»

²²Ahəl nakə faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla peŋ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ngəna ha peŋ niye, a vələtay a gawla ngay hay, a gwadatay: «Zlum. Nakay na, bo ga.» ²³A zla gəvet maraha eye tə wu məse, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye a vələtay tə sa tebiye tay eye. ²⁴Yesu a gwadatay sa: «Nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi ndo hay haladzay. ²⁵Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay hus a pat nakə na ta siye wedeye ma Bəy i Mbəlom aye.»

²⁶Ma dəba eye, ta zambaday a Mbəlom ta dəmes na, ti ye tə tsal a Mahəmba i Tetəđəz.

Yesu a da ha Piyer ma ta gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

²⁷Ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Nəkurom neheye tebiye ka gərumeye ga ha, ka hwayumeye kurom. Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: «Na ta kədiye na ndo mətəkure tay ada təbaŋ hay ta ngəniye gər kweye kweye kwa a ngay. †» ²⁸Yesu a gwadatay sa: «Ane tuk na, na mbəlaw abəra ma mədahaŋ na, na həbiye kurom ma Galile.»

²⁹Piyer neŋgeye na, a gwaday: «Kwa siye i ndo hay ta gər kar ha na, neŋ na, na gəriye kar ha bay.»

† Zakari 13.7.

³⁰ Tsa na, Yesu a mbəday faya a Piyer a gwaday: «Neŋ faya na gwadakeye: Sər ha na, bəgom ta həvad nakay, dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

³¹ Piyer a mbəday faya sa: «Na sər kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadə ka mətameye ka bo sala-may.» Siye i gawla ŋgay hay tebiye tə tsik andza niye dərma.

Nəteye ka Mahamba i Tetədeez

Mata 26.36-46; Luka 22.39-46

³² Tsa na, tə ndisl a təv wuray tə zalay Getsemene. Tə ndisl naha na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Ndzum kanəŋ! Neŋ na, na diye na ta duwuliye me.»

³³ Yesu a ye na, nəteye ti ye dziye tage Piyer, Yakuba ada Yuhana. Tə ndisl naha na, dərev a ye abəra ka Yesu, a dzədzar haladzay. ³⁴ A gwadatay: «Dərev ga na, kə rah tə dəretsətseh i mədahaŋ. Nəkurom na, ndzum kanəŋ tsezlezleŋje!»

³⁵ A ye izad abəra ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A ye naha na, a kal bo ka dala bərut tə hud. A duwulay naha me a Mbəlom a gwad: «Tadə ma giye bo na, həlay i dəretsətseh nakay mā ye fagaya abəra vuv tey.» ³⁶ A gwad: « *Abba*, Bəba ga, nəkar na, wuray a wuraka bo təbey. Zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey. Kwa mey na, andza nakə a saka a nəkar aye bəna, andza nakə a seŋ a neŋ aye bay.»

³⁷ Ma dəba eye, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A maw a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tsa na, a zalay a Piyer a gwaday: «Siməŋ, ka ndzahəra daw? Nəkar na, ka mba faya məndze tə dəre kwa bəre nəte təbədew?» ³⁸ Ndzum tə dəre tsezlezleŋje ada duwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dādum a masəpete i Fakalaw bay. Məsəfəre na, a say məge wu lele eye, ane tuk na, gədaŋ kurom andaya məsəmay naha a masəpete i Fakalaw bay.»

³⁹ Yesu a ndəv ha na, a ye abəra ka təv tay izad sa. A ye mata duwule me. A ye naha a tsik na, bazlam ŋgay neheye a tsik kurre aye. ⁴⁰ Tsa na, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye sa. A ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tə mba faya məndze tə dəre kwa tsekweŋ bay tebiye. Ta pədeke abəra ka məndzehəre na, tə sər wu nakə ta tsikiye bay. Yesu a ye mata duwule me sa.

⁴¹ A maw mamahkar eye na, a gwadatay: «Huya faya ka ndzahərumeye daw? Nəkurom faya ka zəzəkumeye bo kurom ba? Anəke na, ka ndəv tsiy, həlay eye kə ndislew tuk! Neŋ Wawa i Ndo ta vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay tuk. ⁴² Lətsəm, takwa, ta dzakwa gər! Zəbum, ndo nakə ma giye fagaya daf aye, kə ndzew.»

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴³ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pəsəŋ Yudas neŋgeye nakə nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neh-

eye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula hay.

⁴⁴ Yudas ndo məgatay daf ka Yesu aye ba kə datay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye, na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na. Ka deyumeye ha na, tsəpəm na lele.»

⁴⁵ Yudas a ndisl naha na, a həndzəd kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok. ⁴⁶ Ndo niye hay tə ŋgatay andza niye na, kwayaŋŋa tə gəs na Yesu.

⁴⁷ Ka təv niye ndo nəte mə walaŋ tay, pəkət a ŋgwadaw maslalam ŋgay. Tsa na, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala. ⁴⁸ Yesu a gwadatay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal daw?» ⁴⁹ Pat pat na ndzawa ka təv kurom. Na tətikawa mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka gəsəm ga bay. Wu neheye a ge bo na, hərwi ada mā ge bo andza nakə Dərewel i Mbəlom a tsik aye.»

⁵⁰ Tə gəs na Yesu na, gawla ŋgay hay ta hway kweye kweye tə gər ha. ⁵¹ Faya ta diye ha Yesu na, ndo wuray gawla aye a zəŋgal na Yesu. Ka bo ŋgay na, gwedere tsa. Ndo neheye faya ta diye ha Yesu aye tə ge andza ta gəsiye na gawla niye na, ⁵² a gər ha gwedere ŋgay ŋgudek, a hway ŋgway bo kəriye.

Yesu kame i bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye

Mata 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24

⁵³ Ti ye ha Yesu na, a gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye. Mə dəma na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tebiye, madugula hay ta ndo mədzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye nəteye mahaya gər eye.

⁵⁴ Piyer neŋgeye na, a zəŋgal naha Yesu dəreŋ ma dəba. A ye naha a fələkwa a dalamətagay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom niye. Mə dəma na, a ndza ka təv i ndo niye hay faya ta tsəpiye məged aye. A ye naha a ndza ka ako ka təv tay niye.

⁵⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pəla ndo hay hərwi maraw faya me hərwi məgay sariya i məkəde na. Ane tuk na, ta huta faya mənese bay. ⁵⁶ Ndo hay haladzay ta raw faya me. Ane tuk na, maraw me tay niye ki ye tay faya bay. Kwa way a tsik i ŋgay wal.

⁵⁷ Siye i ndo mekeleŋ aye hay tə lətse, ta raw me ka Yesu, tə gwad: ⁵⁸ «Nəmaa tsəne faya abəra a gwad: “Na mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakay ndo hay ta dəzl eye ada ma məhəne mahkar na, na dəzliye a dəma mekeleŋ nakə tə həlay i ndo zezeŋ bay aye.”» ⁵⁹ Kwa tə tsik andza niye bəbay na, huya bazlam tay niye ki ye tay ka bo bay.

⁶⁰ Tsa na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a lətse tsəkwaɗ kame i ndo hay. A tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Ka mbədatay faya a ndo neheye təbədew? Tə tsik fakaya na, mey?»

⁶¹ Ka bazlam tay niye na, Yesu ka mbədatay faya bay. Kə tsikatay faya kwa tsekwenj bay tebiye.

Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom niye a tsətsah faya sa: «Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom nakə nəmay faya nəmaa zambadeye daw?»

⁶² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Nej na, neŋgeye. Ma dazlay anəke, ka ŋgatumeŋeye a nej Wawa i Ndo na ndziye tə həlay i mənday i Mbəlom, neŋgeye nakə gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ŋgatumeŋeye sa na, ma magərmbəlom na deyeweeye ma pazlay.»

⁶³ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ŋgurada ha pe-teked ŋgay. Tsa na, a gwad: «Ka pəlakweye na, sa mey? ⁶⁴ Ka tsənum wu nakə a tsik aye bədaw? A tsalay ka gər a Mbəlom. Niye na, ka dzalum na, kəkay?» Ndo niye hay tebiye tə gay sariya i məkəde na.

⁶⁵ Kwayaŋŋa siye i ndo mekeleŋ eye hay tə wuya faya kurah. Ta tufay slesleb a dəre. Tə mbuzay na dəre ada tə kəd na. Tə gwaday: «Nəkar ndo məde ha bazlam i Mbəlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?» Tsa na, tə vəlatay ha a həlay a ndo matsəpe gay i bəy i ndo məvəlaway a Mbəlom. Nəteye tə gəs na ada tə fay ka maholom pura pura.

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.69-75; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27

⁶⁶ Piyer na, neŋgeye andaya huya ma dalamətagay ka dala. Ŋgwas nakə a gawa məsler mə gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye, a ye naha a ndzay a gər a Piyer. ⁶⁷ A ŋgatay a Piyer mandza eye ka ako. A zəba faya nduzle, a gwaday: «Nəkar dərmak na, ndo i Yesu, ndo i Nazaret na gwad bəda?»

⁶⁸ Piyer a tsəne na, a gwaday a ŋgwas niye: «A'ay! Na sər wu nakə a saka mətsike aye bay. Na sər bay tebiye.» Tsa na Piyer a ye abəra ma dalamətagay. A ye a lətse sləp ka həlay i maged madayaw abəra. [Kwayaŋŋa dzagulok a zlaha.]

⁶⁹ Piyer a ye a ndza sləp ka həlay i maged na, ŋgwas niye kə ŋgatay naha. Tsa na, a masay ha slala i bazlam ŋgay nakə a tsikay a Piyer kame i ndo neheye mə dəma aye. «Ndo nakay na, nəte mə walaŋ tay.»

⁷⁰ Piyer a tsəne na, a gwad: «Na sər ndo niye bay.»

Məndze tsekwenj na, ndo neheye ka təv eye niye tə gwaday sa: «Nəkar na, mə walaŋ tay, nəkurom dziye. Nəkar na, ndo i Galile!»

⁷¹ Piyer a mbada a gwad: «Na sər ndo nakə ka tsikum faya aye bay. Kə ge na raw me na, Mbəlom mâ geŋ dəretsətseh.»

⁷² Kwayaŋŋa dzagulok a zlaha masulo aye. Tsa na, bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer tuk. Yesu a gwaday: «Dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, ba ka gwad sik mahkar ka sər nej bay.» Piyer a dzala ha ka bazlam i Yesu nakə a tsikay aye na, a hwayaw abəra. A ye a tuwa tsiduk tsiduk.

Yesu kame i Pilat

Mata 27.1-2,11-26; Luka 23.1-5,13-25; Yuhana 18.28-19.16

15 Pərik i mekedə, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula hay tebiye, tə haya gər. Tə haya gər na, hərwi mətsike mə walaŋ tay mäge ha Yesu na, kəkay? Ta ndəv ha məhay gər na, tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat. Ti ye naha na, tə vəlay ha a Pilat.

² Pilat, neŋgeye na, a tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedek daw?»

Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar ka tsik segey.»

³ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə dəs parasay haladzay ka Yesu.

⁴ Ma dəba eye na, Pilat a tsətsah faya sa, a gwaday: «Nəkar na, ka mbəda faya bay na, kəkay? Ka tsəne wu neheye faya ta tsikiye fakaya haladzay aye təbədew!»

⁵ Ada kwa Yesu ka həndək bazlam ndə mambəday faya sa bay tebiye. Tsa na, a gay wadəŋ wadəŋ a Pilat.

⁶ Ka məve, ta giye magurlom nakə tə zalay Pak aye na, Pilat a gərawa ha ndo i danjay nəte. A gər ha na, ndo nakə ta tsətsahawa aye. ⁷ Azlakwa ahəl niye na, ndoweeye andaya tə zalay Barabas, neŋgeye ma danjay. Neŋgeye mə walaŋ i ndo neheye tə nay dəre a bəy i dala i hay aye. Tə gəs tay na, hərwi tə kəd ndo ahəl i magazləga tay niye.

⁸ Anəke na, ndo hay tebiye ti ye a gay i Pilat. Ti ye naha a dəma na, kwa way a tsətsah ka Pilat wu nakə a təmawatay na andza nakə ta tsətsahawa aye. ⁹ Tsa na, Pilat a mbədatay faya a gwadatay: «A sakum nā gərakum ha na, bəy i Yahuda hay daw?» ¹⁰ Pilat a sər ha bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə gəsay naha Yesu na, tə ge faya na, sələk kəriye.

¹¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, nəteye duh na, tə vəlatay gədaŋ a ndo hay ada məgwaday a Pilat mâ gəratay ha na, Barabas bəna, Yesu bay.

¹² Pilat a gwadatay a ndo hay sa: «A sakum nā ge ha ta ndo nakay ka zalumay bəy i Yahuda hay aye na, kəkay?»

¹³ Tsa na, ndo hay ta mbəday faya tə mawude, tə gwaday: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

¹⁴ Pilat a tsətsah fataya, a gwadatay: «Neŋgeye a ge na, mənese waray?»

Ane tuk na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədaŋ, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

¹⁵ Pilat a say mənəgwasatay ha dərev a ndo niye hay. Andza niye a gəratay ha Barabas. Yesu na, a ndaba na ta mandalaba, a vəlatay ha a sidzew hay hərwi ada tā ye tā dar na ka mayako mazləmbada eye.

Tə gay sariya a Yesu i məkəde

Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3

¹⁶ Sidzew hay ti ye ha Yesu a hud i gay i ŋgomna ada tə zalatay a siye i sidzew hay tebiye, ti ye dərmak. ¹⁷ Mə dəma na, ta tsəkw faya abəra peteked ŋgay hay. Tə zla

peteked ndozza eye, tē kalay ka bo. Tē dāsaw dak tē slapa na ka bo, tē pay a gēr a Yesu andza dzagwa i bēy. ¹⁸ Tsa na, ta dazlay mētsikay me. Tē gwaday: «Zay daw? A nēkar bēy i Yahuda hay!» ¹⁹ Tē tsikay andza niye na, ada tē fay ka gēr ta sakwal. Ta tufay slesleb a dāre. Ta dākway gurmets kame ngay hērwi mētsikay me andza bēy.

²⁰ Ta ndāv ha mēngwese faya na, ta tsēkw faya abēra peteked nakē tē kalay ka bo ndozza aye ada tē may ha ka bo peteked ngay hay. Tsa na, tē gēs ahaya abēra hērwi mede ha mata dar na ka mayako mazlēmbada eye.

Mata 27.33-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

²¹ Ahēl nakē faya ta diye ha Yesu mata dar na ka mayako mazlēmbada eye na, pēsraṅ ndo wuray mēzele ngay Simon. Nēngēye na, ndo i Siren, nēngēye bēba i Alēgēzandēr ta Rufus. Nēngēye faya ma diye ta tēv niye. Nēngēye a maw abēra mē pesl. Sidzew hay tē ngatay na, tē gay kutorṅ ka mēzle mayako mazlēmbada eye nakē ta dariye faya Yesu aye.

²² Tsa na, ti ye ha Yesu a tēv eye andaya tē zalay Golgwata, andza mēgwede: Tēv i mētasl i gēr. ²³ Tē ndisl naha a dēma na, a satay a sidzew niye hay mēvēlay guzom madzapa eye tē wuye andaya tē zalay *mir*. Ane tuk na, a say a Yesu bay, a kērah mēse.

²⁴ Ma dēba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazlēmbada eye. Ta dar na na, tē ge tsakwal ka peteked ngay hay. Tē ge andza niye na, mēsere ha mata zle na, way?

²⁵ Ta dar na Yesu ka mayako mazlēmbada eye na, ta mekedē ta bēre tsid. ²⁶ Tē watsa ka palalam eye andaya gēr i bazlam nakē tē kēd na faya Yesu aye. Gēr i bazlam nakē tē watsa aye na, anarṅ: «Nēngēye na, bēy i Yahuda hay.»

²⁷ Pat niye na, ta dar mēkal hay sulo ka mayako mazlēmbada eye ka tsakay i Yesu dērmak. Ta dar tay na, nēte tē hēlay i mēnday, nēnged tē hēlay i gula. [²⁸ Anarṅ andza nakay wu nakē bazlam i Mbēlom a tsik aye na, a gwad: «Nēngēye na, tē pasla na a walarṅ i ndo i sewed hay. †»]

²⁹ Ndo neheye ti yawa ta tēv niye na, tē bēlawa ha gēr tay hay tekēm tekēm tē mētsaday pēleslesle. Tē gwaday: «Hey! Nēkar habe a saka mambēzl ha gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom ada ka gwad ma mēhēne mahkar na, ka dēzl na aye na, tēv i wu yak aye na, mēngay tuk? ³⁰ Nēkar tēma ha bo yak aye tey! Mbēzlaw abēra ka mayako nakay mazlēmbada eye!»

³¹ Bagwar hay i ndo neheye tē vēlaway wu a Mbēlom aye ta ndo mēdzanṅawa bazlam i Mbēlom mapala eye a ndo hay tē ngwasa ka Yesu andza niye dērmak. Tē tsik mē walarṅ tay, tē gwad: «Kē tēma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mētēme ha gēr ngay tēbēdew?

³² Kēriste, Bēy i Israyel hay mā mbēzlaw abēra ka mayako mazlēmbada eye anēke! Tadē nēmaa ngatay kē mbēzlaw abēra ka mayako mazlēmbada eye na, nēmay nēmaa dzaliye ha ka nēngēye.»

Ndo neheye ta dar tay ka tsakay i Yesu aye tē tsada na Yesu dērmak.

Mēmōte i Yesu

Mata 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30

³³ Magērhapat a ge na, lēvonṅ a ge ka dala niye tēbiye tekēdēgēm. A ge na, hus a bēre mahkar i huwa. ³⁴ Ta bēre mahkar eye niye na, Yesu a wuda ta magala kēlērta, a gwad: «*Eluya, Eluya, lama sabaktani?*» Andza mēgwede: «Mbēlom ga, Mbēlom ga, ka gēr ga na, hērwi mey? ††»

³⁵ Siye i ndo neheye ka tēv aye niye tē tsāne na, tē gwad: «Pum zlēm tēday, faya ma zaleyē a Eliya!»

³⁶ Tsa na, ndo nēte mē walarṅ tay niye, a hway, a ye a zlaw wuye kofkoffa. A tēlēka ha a wuye andaya guyakaka, wu niye a rah a dēma. Tsa na, a hak na ka gwavēkw zēbol eye, a pay naha ka bazlam a Yesu ada mā dēvātse abēra mē dēma wu niye. Ndowne niye a gwad: «Ngatay, zēbakwa faya tēday, aza Eliya ma deyeweye mambēzla ahaya daw?»

³⁷ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kēlērta. Tsa na, a mēt.

³⁸ A mēt na, kwayanṅa peteked nakē a ngēna ha gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom sulo aye, a ta ka bo bēra sulo tsanṅa kwa abēra mē gēma hus ka dala.

³⁹ Bagwar i sidzew i Roma hay, nēngēye andaya malētsa eye kame i Yesu, Yesu a mēt ma kēkay na, a ngatay. Tsa na, a gwad: «Ta dedek, ndo nakay na, Wawa i Mbēlom!»

⁴⁰ Ngwas wuray hay andaya ka tēv eye niye dērmak. Nēteye dērenṅ faya ta zēbiye naha faya. Mē walarṅ tay niye andaya na, Mari nakē a yaw ma gēma i Magēdala aye, Salome ada ta Mari may i Yakuba nakē gawla aye, may tay ta Zozes. ⁴¹ Nēteye na, ta zēngalawa na Yesu ada tē gaway mēsler ahēl nakē Yesu, nēngēye ka dala i Galile aye. Ka tēv eye niye na, siye i ngwas hay andaya haladzay. Nēteye, tē yaw ka bo dziye tage Yesu abēra ma Zerozelem.

Tē pa na Yesu a tsāvay

Mata 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁴² Huwa ba ka mbērēm mēge tsiy. Pat eye niye na, pat mēlōve bo i Yahuda hay, andza mēgwede pat mēhēne mē gay i pat i mazēzkw bo. ⁴³ Ta huwa eye niye na, ndo wuray tē zalay Yusufa a yaw. Nēngēye ndo i gēma i Arimate. Yusufa na, nēngēye nēte mē walarṅ i bagwar i ndo mēge sariya dērmak. Nēngēye dērmak faya ma hēbiye Bēy i Mbēlom. A gēs dērev ka dzēdzar bay, a ye a gay i Pilat mata tsēsahaw mēdahṅ i Yesu. ⁴⁴ Pilat a tsāne ba Yesu kē mēt na, a gay wadēṅ wadēṅ. Tsa na, a zalay a bagwar i sidzew niye. A tsēsah faya abēra, a gwaday: «Yesu a mēt na, kē ndza haladzay daw?» ⁴⁵ Ma dēba eye bagwar i sidzew niye a mbēday faya na, tsa na, a vēlay tsēved a Yusufa ka mēzle mēdahṅ i Yesu. ⁴⁶ Yusufa a ye a sēkēmaw rēkwat. A sēkēmaw na, a maw a mbēzla ahaya mēdahṅ i Yesu abēra ka mayako mazlēmbada eye. Tsa na,

† Ezay 53.12.

†† Dēmes hay 22.2.

a mbəkwa na mädahañ a dëma. A zla na a ye, a pa na a tsəvay. Tsəvay niye na, tə la ka geseh ka tən nakə sərpalahha aye. A pa na a dëma na, a bədəngwalaw faya beber bagwar eye ka madərəzl na tsəvay niye.

⁴⁷ Mari i Magədala ta Mari may i Zozes na, faya ta zəbiye ka tən nakə tə pa na Yesu aye.

Yesu a lətsew abəra ma tsəvay

Mata 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

16 Pat i mazəzukw bo a ye abəra mə dëma na, Mari i Magədala, Mari may i Yakuba ta Salome, ti ye ta səkəm mal huñña eye, hərwi a satay məwetse ka mädahañ i Yesu.

² Pat i luma i sidzew i mekedəe ngwas neheye ti ye ka me tsəvay. Tə husa na, pat faya ma tsaraweye tərđasa. ³ Ahəl nakə faya ta diye na, ta tsətsah ka bo mə walañ tay, tə gwad: «Mata bədəngwalakway na beber abəra ka me i tsəvay na, way?» ⁴ Tə ndisl naha na, ta zəba däre. Ta zəba däre na, tə ngatay a beber niye bagwar eye ta dərəzl ha ka tsəvay aye na, ba mabədəngwala eye faya abəra, madzaka eye ka tsakay tsiy.

⁵ Ti ye naha na, tə fələkwa a tsəvay niye. Ti ye na tə ngatay a ndo gawla aye. Nengeye mandza eye ta diye i həlay i mənday. Ndowne niye na, tə peteked kwedek kwedek eye ka bo. Peteked eye niye faya na, zəbol eye təzl. Ngwas niye hay tə ngatay andza niye ta dzədzar slab.

⁶ Ane tuk na, a gwadatay: «Kā dzədzarum bay. Faya ka pələmeye na, Yesu ndo i Nazaret, nengeye nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye. Nengeye andaya kanañ bay, kə mbəlaw abəra ma mädahañ. Ehey! Zəbum, tən nakə tə həna ha faya aye na, anañ. ⁷ Dum anəke ta tsikumamatay faya a gawla ngay hay ada kə dumay ha a Piyer lele. Gwadumatay na, ma lahakumeye a Galile. Ka ngatumeye mə dëma andza nakə a tsikakum eye.»

⁸ Tə tsəne andza niye na, tə ndohwaw abəra na, ta hway dərəñ abəra ka tən i tsəvay niye. Ta hway na, hərwi zluwer a gatay, faya ta dzədzariye. Ta təkəray a ndəray kwa tsekweñ bay tebiye hərwi zluwer a gatay.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ngay hay

Mata 28.9-10,16-20; Luka 24.36-49; Yuhana 20.11-23; Məsler hay 1.6-8

⁹ Pat i luma i sidzew pərik i mekedəe na, Yesu a lətsew abəra ma mädahañ. A lətsew na, a bəzay ha bo

kurre a Mari nakə a yaw abəra ma Magədala aye. Nengeye na, ngwas nakə Yesu a həhar faya abəra fakalaw hay tasəla aye. ¹⁰ A ye a təkəratay a ndo neh-eye tə ndzawa tage Yesu aye. A ye naha na, faya ta tuwiye hərwi mädahañ i Yesu. A təkəratay wu nakə a ge bo tə nengeye. ¹¹ Tə tsəne wu nakə a tsikatay aye, a gwadatay: «Yesu na, kə mbəlaw abəra ma mädahañ, neñ na, na ngatay bəna mey na!» Ndo neheye ta təma bazlam ngay niye a tsikatay aye bay.

¹² Ma dəba eye na, Yesu a mbəda ha bo ngay wal a bəzatay ha bo a gawla ngay hay sulo. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye a gəma aye. ¹³ Ndo niye hay sulo aye tə maw a Zerozelem. Tə maw na, ta təkəray wu nakə tə ngatay aye a siye i gwawla i Yesu hay. Nəteye ta təmatay na bay ngway huya.

¹⁴ Ma dəba eye sa na, Yesu a bəzatay ha bo a gawla ngay hay kuro gər eye nəte. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nəteye faya ta ndiye daf aye. Tsa na, a gatay me hərwi mədzele gər tay nakə andaya bay aye, ada hərwi ta dzala ha ka wu nakə ndo neheye tə tsikatay kurre, tə gwadatay: «Nəmaa ngatay a Yesu kə lətsew abəra ma mädahañ» aye na, ta dzala ha bay. ¹⁵ Tsa na, a gwadatay: «Anəke na, dum ka kokway i məndzibəra tebiye. Dum ha Labara Ngwalak eye a ndo zezeñ tebiye ka məndzibəra. ¹⁶ Ndo nakə kə tsəne ada kə dzala ga ha tə dərəv nəte ada ta dzəhub ha a yam aye na, ma təmiye. Ndo nakə kə dzala ga ha bay aye na, Mbəlom ma ta giye faya sariya ¹⁷ Ta ta səriye ha ndo neheye ta dzala ga ha ta dedek na, ma kəkay? Nəteye na, ta sliye faya mahəhere fakalaw abəra mə bo i ndo tə məzele ga. Ta tsikiye me tə bazlam i gəma hay wal wal. ¹⁸ Kwa tadə ta gəs dədəe tə həlay, kwa tə sa muwar na, ma gateye wuray kwa tsekweñ bay tebiye. Ta piye həlay ka ndo i dāvats hay na, ta mbəliye.»

Yesu a tsal a Mbəlom

Luka 24.50-53; Məsler hay 1.9-11

¹⁹ Yesu Bəy Maduweñ a tsikatay andza niye na, a tsal ngway a mbəlom. A ye na, a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom. ²⁰ Gawla ngay hay dərma ti ye mata dā ha bazlam ngwalak eye niye Yesu a tsikatay aye kwa a ngay. Bəy Maduweñ a dzənawa tay ha ada a vəlawatay gədañ ka mäge wu neheye a ge masuwayañ aye. Maa dā ha tə tsik bazlam i Mbəlom ta gədañ i Yesu na, masuwayañ nakə tə gawa aye.

Mata

Məfələkwe

Luka a dā ha Yesu na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom ma sləratayawe ye a ndo i Israyel hay aye. Ane tuk na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo i mändzibəra hay tebiye. Məsəfəre i Mbəlom a zalay a Yesu hərwi ada mâ datay ha labara i məŋgwese a mətawak hay. Labara eye nakay na, labara i mawuđe bo hərwi ndo i mezeleme hay wal wal tebiye ada labara i məŋgwese. A dazlay na, a tsik ka məmaw i Yesu, ka mede i Yesu a mbəlom.

Ka ndzay a gər a bazlam i Luka mə Mata, ma Markus ada ma Yuhana. Kə dā ha ka gər i məwe Yuhana madzəhube ndo a yam ada ka gər i məwe Yesu.

Madazlay 1.1-4

Məwe ta mägəle i Yuhana tə Yesu 1.5–2.52

Bazlam i Yuhana nakə a tsik aye 3.1-20

Madzəhube i Yesu a yam tə masəpete 3.21-43

Məsler ta labara i Yesu ma Galile 4.14–9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zerozelem 9.51–19.27

Maduk i duk i mähəne i Yesu ka mändzibəra 19.28–23.56

Mələtsew, mabəz ha bo tə mede i Yesu a mbəlom 24.1-53

1 A nəkar Tiyoфіl ŋgwalak i ndo, ndo hay haladzay ba ta wəl ha gər tay məwetse labara nakə Yesu a ge mə walaŋ may aye.

²Tə watsa na, wu nakə nəteye tə tsəne abəra ka ndo neheye tə dā ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye neheye na, ta ŋgatay tə dərə tay kwa ka madazlay ŋgay aye.

³Aya! Neŋ dərmaк a seŋ məwatsaka naha ka gər i bazlam eye nakay, hərwi na pəla na bəzay i bazlam nakay kwa ka madazlay ŋgay eye. ⁴Anəke na, nəkar dərmaк ka sliye faya məsəre ha bazlam nakay ta tətikaka aye na, dedek.

Gawla i Mbəlom a yaw a dā ha məwe i Yuhana

⁵Ahəl nakə Herod neŋgeye bəy ka dala i Yahuda aye na, ndowe ye andaya tə zalay Zakari. Neŋgeye na, gwala i Abiya, ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Məzele i ŋgwas ŋgay na, Elizabet. Neŋgeye dərmaк na, gwala i Aroŋ bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. ⁶Nəteye salamay tay eye kame i Mbəlom na, ndo lele eye hay. Wu neheye Mbəlom a tsik aye tə bazlam mapala eye na, tə pay bəzay tə metsehe lele. ⁷Ane tuk na, wawa tay andaya bay. Hərwi Elizabet na, a wa bay. Dəlay eye. Sa na, nəteye guram eye tsiy.

⁸Anəke na, həlay i ndo neheye tə zalatay Abiya hay aye kə sla hərwi məfəkaк naha wu a Mbəlom. Andza nakə ndo neheye tə wəlaway naha wu a Mbəlom tə pawa faya bo aye na, tə ge duk a way. Duk a way nakə tə ge aye na, a dəf ka Zakari. Mata fəkaк naha wu ma

təv niye tsədaŋŋa eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, neŋgeye. Tsa na, a fələkwa a təv niye mata fəkaк naha wu a Mbəlom.

¹⁰Ahəl nakə Zakari faya ma fəkaк naha wu a Mbəlom mə gay aye na, ndo hay haladzay ma bəra faya ta duwuliye me.

¹¹A həlay niye na, gawla i Mbəlom a yaw a bəzay ha bo a Zakari. A lətse tə həlay i mənday i təv nakə tə fəkaк away naha faya wu a Mbəlom aye. ¹²Zakari a ŋgatay na, a dzədzar haladzay, zluwer a gay. ¹³Ane tuk na, gawla i Mbəlom niye a gwaday: «Zakari, kə dzədzar bay. Bə Mbəlom kə tsəne maduwule me yak. Elizabet, ŋgwas yak ma ta wakeye wawa hasləka eye. Ka ta zal-eye Yuhana. ¹⁴Dərev yak ma ta ŋgwasiye haladzay. Pat i məwe ŋgay na, ndo hay haladzay ta ŋgwasiye hərwi ŋgay. ¹⁵Neŋgeye na, ma ta təriye bagwar eye, ndo məgay məsler a Bəy Maduwer. Dada ma ta siye guzom bay. Kwa wu nakə makwasa eye na, ma ndzakiye bay. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma ndziye faya kwa mə huđ i may ŋgay. ¹⁶Ma ta matay ahaya Israyel hay haladzay ka təv i Bəy Maduwer tay Mbəlom. ¹⁷Maa lahayaw madayaw kame a Bəy Maduwer na, neŋgeye. Ma tsikateye me a ndo hay ta məzlab bagwar eye andza i Eliya hərwi ada bəba hay tə sər bo ta wawa tay hay. Ma matay ahaya ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye ka təv i Mbəlom. Ma təriye tay ha ndo ŋgwalak eye hay. Ma ta tsətsaliye tay ha ndo neheye nəteye maləva bo eye hərwi Bəy Maduwer aye. †»

¹⁸ Ane tuk na, Zakari a gwaday a gawla i Mbəlom: «Na səriye ha wu nakay ka tsikenj aye dedek na, kəkay? Neŋ na, ba guram eye, ŋgwas ga dərmak na, guram eye tuk na, kəkay?»

¹⁹ Gawla i Mbəlom a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ Gabəriyel. Neŋ na, ka təv i Mbəlom. A sləra ga ahaya mətsikaka bazlam nakay ada nā zlakaw Labara Ŋgwalak eye. ²⁰ Ane tuk na, ka dzala ha ka bazlam nakay bay sa na, wu nakay ma giye bo ka səriye mətsike me bay hus a pat nakə ta wiye na wawa niye aye.»

²¹ Ndo neheye faya ta həbiye Zakari ma bəra aye na, a gatay wadəŋ wadəŋ. Tə gwad: «Zakari kə yaw abəra bay, kwa meeneŋ na, hərwi mey?» ²² Zakari a yaw abəra na, a sla faya mətsike me bay. Tsa na, ndo neheye ma bəra aye tə sər wu ka bəzay ha bo a Zakari mə gay. A tsikatay me na, tə həlay tsa. Neŋgeye huya mandək eye.

²³ Həlay i məge məsler i Zakari mə gay i Mbəlom a ndəv na, a ye a mətagay. ²⁴ Ma dəba i kiye tsakway na, wawa a dəday a huđ a Elizabet. Kiye zlam na, a ŋgahawa bo mə gay. A gwad mə dərev ŋgay: ²⁵ «Anəke na, Bəy Maduweŋ kə ŋgeteŋ. Kə vəleŋ wawa. Ndo hay ta ŋgwasiye fagaya sa bay.»

Gawla i Mbəlom a da ha məwe i Yesu

²⁶ Kiye a yay a Elizabet məkwa na, Mbəlom a slər gawla ŋgay Gabəriyel a gəma wuray tə zalay Nazaret ka dala i Galile. ²⁷ A slər ha na, a gay i dem eye andaya mədel i ndo wuray tə zalay Yusufa gwala i Bəy Davit. Tə zalay a dem eye niye na, Mari.

²⁸ Gawla i Mbəlom niye a fələkwa a gay i Mari, a ye naha a gwaday: «Na tsikaka me Mari, Bəy Maduweŋ kə gaka ŋgwalak.»

²⁹ Mari a tsəne andza niye na, a dzədzar a gwad mə dərev ŋgay: «Mətsike me niye na, andza məgwede mey?»

³⁰ Gawla i Mbəlom a gwaday: «Kâ dzədzar bay Mari, Mbəlom a wuđa kar. ³¹ Wawa ma dədəakeye a huđ. Ka ta wiye wawa niye na, hasləka eye. Ka ta zaley Yesu. ³² Neŋgeye na, ma ta təriye bagwar eye. Ta ta zaley Wawa i Mbəlom Fetek mə gəma. Bəy Maduweŋ Mbəlom ma təriye ha bəy bagwar eye andza bəba tətə ŋgay Davit: ³³ Neŋgeye ma ta ləviye tay ha Israyel hay ka tor eye. Bəy ŋgay na, ma ndəviye bay.»

³⁴ Mari a gwaday a gawla i Mbəlom niye: «Wuye ma ta giye bo na, kəkay? Neŋ na, na sər zal zuk bay tuk na, kəkay!»

³⁵ Gawla i Mbəlom a mbəday faya: «Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma mbəzlaweye fakaya. Gədəŋ i Mbəlom Fetek ma ndziye fakaya andza mezek. Yawa! Wawa niye ka ta wiye na, ta zaley Tsədəŋŋa, Wawa i Mbəlom. ³⁶ Zəba dem i bəba yak Elizabet kwa neŋgeye guram eye bəbay na, anəke kiye kə yay məkwa. ³⁷ Hərwi wuray a zay gədəŋ a Mbəlom təbey.»

³⁸ Tsa na, Mari a gwaday a gawla i Mbəlom: «Neŋ ndo i məsler i Bəy Maduweŋ. Mâ ge bo andza nakə ka tsik aye.»

Tsa na, gawla i Mbəlom a ye ŋgway.

Mari a ye a gay i Elizabet

³⁹ Ma dəba i mändze tsekweŋ na, Mari a lətse a ye ta bəse a gəma eye andaya mə mahəmba i Yahuda. ⁴⁰ A ye na, a gay i Zakari. A ye naha a ndisl na, a fələkwa a gay. A tsikay me a Elizabet.

⁴¹ Elizabet a tsəne mətsike me i Mari na, wawa a hats mə huđ ŋgay. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəzlaw ka Elizabet. ⁴² Tsa na, Elizabet a wuda, a gwad: «Nəkar na, Mbəlom kə pa fakaya ŋgama a ze siye i ŋgwas hay tebiye. Ŋgama mâ ndza ka wawa niye ka wiye. ⁴³ May i Bəy Maduweŋ ga a yaw ka təv ga na, kəkay! Neŋ təday na, way! ⁴⁴ Na gwad ka ŋgatay ba! Ahəl nakə ka tsikenj me aye na, wawa a bəl tə mənŋwese eye mə huđ ga. ⁴⁵ Nəkar na, dərev yak mənŋwasa eye hərwi wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik aye na, ka təma, ma giye bo!»

⁴⁶ Tsa na, Mari a gwad:

«Na zambadeye a Bəy Maduweŋ tə dərev ga peteh. ⁴⁷ Dərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi Mbəlom naka a təma ga ha aye.

⁴⁸ Ka zəba fagaya tsekweŋ mə walaŋ i ndo neheye neŋ ndo i məsler ŋgay.

Ndo neheye anəke aye ta ndo neheye ta ta wiye tay ha aye na, ta gwedeŋeye “Nəkar na, dərev yak mənŋwasa eye.”

⁴⁹ Hərwi Mbəlom bagwar eye kə ge wu nakə lele aye hərwi ga.

Neŋgeye na, Mbəlom tsədəŋŋa eye.

⁵⁰ Neŋgeye na, ŋgwalak ŋgay dāda a ndəv təbey. Ndo neheye ta rəhay ha gər aye na, ŋgwalak ŋgay ma ndziye huya ta nəteye.

⁵¹ Ka bəz ha gədəŋ ŋgay, ka həhar tay ha ndo neheye tə dəslay ha gər a bo tay aye.

⁵² Ka həhar tay ha bəy hay abəra ka təv mändze i bəy tay hay.

Kə vəlatay gədəŋ a ndo i mətawak hay.

⁵³ Ndo neheye may a gatay aye na, kə vəlatay wu mənday.

Ndo i mezeleme hay na, ka həhar tay ha.

⁵⁴ Ki yaw madzəne tay hay Israyel hay, ndo i məsler ŋgay hay.

Mbəlom na, kə mətsa ha gər ta ŋgwalak ŋgay bay.

⁵⁵ Kə ge andza nakə a tsikatay a bəba tətə kway hay ahəl niye aye.

A tsikay a Abraham ada a gwala i Abraham hay tebiye ka tor eye.»

⁵⁶ Mari a ndza mə gay i Elizabet kiye mahkar. Tsa na, a ye a mətagay.

Məwe i Yuhana

⁵⁷ Anəke na, kiye i Elizabet kə sla məwe. A wa wawa hasləka eye. ⁵⁸ Ndo ŋgay hay ta ndo i məged ŋgay hay tə tsəne Mbəlom kə gay ŋgwalak a Elizabet na, ti ye mata ŋgwese ka bo dziye.

† Zəba ma Malasi 3.23-24.

⁵⁹ Wawa a hëna tsamahkar na, ndo hay ti yaw mata dëse na wawa niye. A satay habe mëpe faya mëzele na, Zakari, të mëzele i Bëba nggay. ⁶⁰ Ane tuk na, may i wawa niye, a gwadätay: «A'ay! Ta zaley na, Yuhana.»

⁶¹ Të gwadäy: «Mëzele andaya andza niye ma gwala yak bay tuk na, këkay!»

⁶² Tsa na, ta tsëtsah ka bëba nggay wuläk wuläk të hëlay. Të gwadäy: «A saka mëpe mëzele ka wawa na, way?»

⁶³ Zakari a tsëtsah fataya palalam nakë të watsawa faya aye. Të zlayaw. Tsa na, a watsa: «Mëzele nggay na, Yuhana.» Tsa na, a gatay wadëj wadëj tebiye tay eye.

⁶⁴ Kwayanja bazlam i Zakari a hëndäk ka mëtsike me. Tsa na, a zambadäy a Mbëlom.

⁶⁵ Ndo i mëged hay tebiye ta dzëdzar. Ndo i gëma niye hay tebiye hus a mahëmba i Yahuda të tsikawa faya. ⁶⁶ Kwa way a tsëne bazlam niye na, të dzalawa faya më gër tay, të gwadäwa: «Wawa nakay ma ta tëriye na, mey?» Ta dedek, gëdän i Bëy Maduwerj ka gër nggay.

Zakari a zambadäy a Mbëlom

⁶⁷ Mësëfëre Tsëdänja eye a mbëzlaw ka Zakari, bëba i wawa niye. Tsa na, a da ha, a gwadä:

⁶⁸ «Zambadäkwäy a Bëy Maduwerj kway Mbëlom i Israyel hay.

Nenggeye kë mbëzlaw a walanj kway hërwi mëmbäle kway hay.

⁶⁹ Nenggeye kë slërakwayaw ndo gëdän eye hërwi mëtëme kway hay.

Nenggeye na, gwala i Davit ndo i mëslër i Mbëlom.

⁷⁰ Bazlam nakay na, Mbëlom ba kë tsikatay a ndo mëde ha bazlam nggay tsëdänja eye hay ahël niye.

⁷¹ A gwadä na, ma ta tëmiye kway ha abëra më hëlay i ndo i vëram kway hay,

ada më hëlay i ndo neheye tebiye të nakway dëre aye.

⁷² Kë gatay ngwalak nggay a bëba kway hay.

Ma mëtsiye ha gër ta dzam nakë a bär eye bay.

⁷³ Mbëlom ba ka mbëräm mëmbadäy a bëba tëte kway Abraham.

⁷⁴ A gwadä: Ma ta tëmiye kway ha abëra më hëlay i ndo i vëram kway hay na,

hërwi ada kë slakwa faya mëgay mëslër të madzëdzar eye sa bay.

⁷⁵ A ge andza niye na, hërwi ada kë tërakwa ndo nggay hay.

Ka tërakweye na, ndo nggay tsëdänja eye hay huya ma mëndze kway.

⁷⁶ Nëkar na, wawa ga, ta ta zalakeye na, ndo mëde ha bazlam i Mbëlom Fetek,

hërwi nëkar na, ka laheye kame a Bëy Maduwerj, ka lambadëye na tsëved.

⁷⁷ Ka ta tsikateye a ndo nggay hay ma deyeweye mëtëme tay ha.

Ma ta pësätay ha mënese tay hay.

⁷⁸ Mbëlom kway na, ngwalak nggay a ndäv bay.

Andza niye, dzaydzay nggay ma dëvakweye andza pat nakë faya ma tsaraweye.

⁷⁹ Tsa na, ma dëvateye dzaydzay a ndo neheye ma mezek i mëdahanj aye.

Ma lakiye kway ka tsëved i zay.»

⁸⁰ Yawa! Yuhana a gël na, metsehe nggay a sëkah kame kame. A lëtse a ye a kësaf. A ndza më dëma hus a pat nakë a bëzatay ha bo parakka a Israyel hay aye.

Mëwe i Yesu

Mata 1.18-25

2 Ahël niye të wa Yuhana madzëhubë ndo a yam na, Agustus nenggeye bëy i Roma. Anëke na, a gwadätay a ndo hay të pasla ndo hay ka dala nggay tebiye. ² Nakay na, makurre i mëpesle ndo nakë të pasla ahël niye Kiriniyus a lëwawa gëma i Siri ka dala i Roma aye. ³ Kwa way a ye mata wetse mëzele nggay na, ma gëma nggay.

⁴ Andza niye, Yusufa nenggeye ma ndziye ma gëma i Nazaret ka dala i Galile. A tsëne na, a ye ka dala i Yahuda ma gëma nakë të zalay Betelehem aye. Gëma nakë të wa më dëma bëba tëte nggay Davit aye. ⁵ A ye na, ta Mari mëdel nggay të bo sulo eye mata wetse mëzele tay.

⁶ Ahël nakë nëteye ma Betelehem aye na, hëlay i mëwe wawa i Mari kë sla. ⁷ A wa malkwara nggay niye na, haslëka eye. A mbuza na a peteked, a hëna ha a tëv mënde wu mënday i gënow hay hërwi ta huta tëv më gay i mbëlok hay bay.

Gawla i Mbëlom hay ta bëzatay ha bo a ndo mëtsëkure gënow hay

⁸ Ma gëma niye na, ndo mëtsëkure gënow hay andaya të hënawa më pesl, të tsëkurawa gënow tay hay ta hëvad. ⁹ Gawla i Mbëlom a mbëzlaw a bëzatay ha bo. Tëv niye nëteye më dëma aye na, a däv dzaydzay ta gëdän i Bëy Maduwerj. Tsa na, ndo mëtsëkure gënow niye hay ta dzëdzar.

¹⁰ Ane tuk na, Gawla i Mbëlom niye a gwadätay: «Kâ dzëdzarum bay! Na zlakumaw na, Labara Ngwalak eye. Ndo hay haladzay ta ngwasiye hërwi bazlam nakay. ¹¹ Bëgom ta hëvad nakay ta wakum ndo mëtëme kurom ha ma Betelehem, ma gëma i Davit. Nenggeye na, Këriste, Bëy Maduwerj. ¹² Dum ta zëbumaw faya. Ka ngatumeye a wawa eye. Ka sërume ye ha nenggeye na, hërwi mambuza eye më peteked. Ma hëniye ma tëv mënday wu i gënow hay.»

¹³ Kwayanja, gawla i Mbëlom hay haladzay të yaw ka tëv i gawla i Mbëlom niye ta zambadäy a Mbëlom të gwadä:

¹⁴ «Ngama më tëra më mbëlom mëgëma, ka gër i ndo hay tebiye.

Zay më tëra ka mëndzibëra më walanj i ndo neheye Mbëlom a wudä tay ha aye.»

¹⁵ Tsa na, gawla i Mbëlom hay ti ye wu tay a mbëlom. Ti ye wu tay na, ndo mëtsëkure gënow hay të gwadä më walanj tay: «Lëtsakwa, takwa hus a Betelehem ta

zəbakwaw ka wu nakə a ge bo aye, nakə Bəy Maduwerj a dəkway ha aye.»

¹⁶ Ti ye ta bəse a Betelehem. Tə ndisl naha a dəma na, tə ngatay a Mari ta Yusufu ada ta wawa ndəriz niye mahəna eye ma təv mənday wu i gənow hay. ¹⁷ Tə ngatay andza niye na, ta təkəratay wu nakə gawla i Mbəlom a tsikatay ka gər i wawa niye aye. ¹⁸ Kwa way a tsəne wu nakə ndo mətsəkure gənow hay ta təkər aye na, a gatay hərəbəkka. ¹⁹ Mari na, wu neheye tə tsik aye na, a pa na tebiye a gər a dzalawa faya.

²⁰ Tsa na, ndo mətsəkure gənow hay tə maw wu tay. Tə dəsəlay ha gər a Mbəlom ta zambadəy hərwi wu nakə tə tsəne ada tə ngatay aye na, kə ge bo andza nakə tə tsikatay aye.

²¹ Məhəne tasəla a ge matsamahkar eye na, həlay i mədəse wawa kə sla. A pa faya məzele Yesu. Məzele niye na, məzele nakə gawla i Mbəlom a tsikay a Mari ahəl niye kə huta huđ zuk bay aye.

Yusufu ta Mari ti ye ha Yesu a Zerozelem

²² Həlay i məbere bo tay ka dərə i Mbəlom kə sla andza bazlam i Mbəlom mapala eye nakə Musa a watsa aye. Andza niye, Yusufu ta Mari tə zla wawa, ti ye ha a Zerozelem mata bəzay ha a Bəy Maduwerj, ²³ hərwi mawatsa eye mə dərəwel i Musa na: «Malkwara i wawa hasləka eye na, i Mbəlom. ††» ²⁴ Ada andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i Musa na, ti ye tə vəlay maydagwar sulo kəgəbay bodobodo sulo a Mbəlom. ‡

²⁵ Yawa! Ndoweeye andaya ma Zerozelem, məzele ngay Simeyən. Nenggeye na, ngwalak i ndo, ka təma bazlam i Mbəlom lele. Faya ma həbiye ndo mətəme tay ha İsrayel hay. Simeyən na, Məsəfərə Tsədəŋŋa eye ka nenggeye. ²⁶ Məsəfərə Tsədəŋŋa eye ba kə tsikay, a gwaday: «Ka ta mətiye na, ka ngateye a Kəriste nakə Bəy Maduwerj ma slərəweye təday.»

²⁷ Anəke na, Simeyən a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta gədaŋ i Məsəfərə i Mbəlom. Ahəl niye na, bəba i Yesu hay ti ye naha tə fələkwa a gay ta wawa mäge andza nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye. ²⁸ Tsa na, Simeyən a zla wawa niye a həlay, a zambadəy a Mbəlom, a gwad:

²⁹ «Bəy Maduwerj ga, anəke na, gər ha ndo i məsler yak mā ye ngway,

mā mət tə zay, hərwi ka ge wu nakə ka tsik aye.

³⁰ Na ngatay tə dərə ga a ndo mətəme ha ndo yak nakə ka slərəw aye.

³¹ Ka ləva ha bo na, hərwi ndo hay tebiye.

³² Ndo nakə ka slərəweye na, nenggeye na, dzaydzay nakə ma dəvateye a ndo hay tebiye ka məndzibəra ada nenggeye ma vəlateye məzlab a ndo yak hay İsrayel hay.»

³³ Bəba ta may i Yesu na, a gatay hərəbəkka hərwi bazlam i Simeyən niye a tsik aye.

³⁴ Tsa na, Simeyən a pa fataya ngama i Mbəlom. A gwaday a Mari may i wawa niye: «Wawa nakay na, İsrayel hay haladzay ta dədiye faya. Andza niye, ndo hay

haladzay ta maweeye ka təv i Mbəlom hərwi ngay. Ma ta dətay ha məsler i Mbəlom na, nenggeye. Ane tuk na, ndo hay ta kərahiye na. ³⁵ Wu nakə mənğaha eye ma mədzal gər kwa i way i way na, ma bəziye ha parakka. Nəkar dərək Mari, dərətsətseh ma ta ngəniye ha ka bo bəra dərəv yak andza maslalam.»

³⁶ Ngwas wuray andaya guram eye ketef ketef, məzele ngay Anna. Nenggeye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. Dem i Fanuwel gwala i Aser. Ahəl nakə nenggeye dem eye na, a ye a zal. A ndza mə zal məve tasəla na, zal ngay niye a mət. ³⁷ Tsa na, ki ye a zal sa bay, a ndza ngway madəgway i ngwas eye. Məve ngay na, kuro kuro tsamahkar gər eye fad. Ma məndze ngay na, a gaway məsler a Mbəlom. A yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta həvad kwa ta həpat pat pat. A duwulaway me a Mbəlom. A gawa daliyam. ³⁸ A ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ahəl nakə Simeyən faya ma tsikiye me mba aye. A ye naha, a gay naha sisə a Mbəlom. A tsik ka wawa niye a ndo neheye faya ta həbiye madayaw i ndo mətəme ha ndo nakə ma təmiye ha Zerozelem aye.

³⁹ Yusufu ta Mari ta ndəv ha mäge wu nakə mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom mapala eye na, ta mbəda gər a gəma tay a Nazaret ka dala i Galile. ⁴⁰ Wawa niye faya ma gəliye na, gədaŋ tə metsehe ngay a səkah kame kame, ngama i Mbəlom tə nenggeye.

Yesu ta madugula i Yahuda hay

⁴¹ Ka məve na, Yusufu ta Mari ti yawa a magurlom i Pak a Zerozelem. ⁴² Yesu a ge məve kuro gər eye sulo na, ti ye dziye ta bəba ngay hay andza nakə ti yawa aye.

⁴³ Magurlom a ndəv na, tə maw a mətəgay. Yesu na, kə mətsa ma Zerozelem. Bəba ngay hay ta sər faya bay. ⁴⁴ Nətəye tə dzala mə gər tay na, Yesu nenggeye ta ndo neheye ti ye ka bo dziye. Tə ndza hwapat ka mede. Ta huwa na, tə pa bo ka mapəle na mə walaŋ i gwala tay hay ada mə walaŋ i dzam tay hay. ⁴⁵ Ta pəla na na, ta huta na bay. Ta mbəda gər a Zerozelem tə mapəle na haladzay.

⁴⁶ Ma dəba i məhəne mahkar, ti ye naha tə huta na mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Nenggeye ma ndziye mə walaŋ i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, faya ma piye zləm ka bazlam ada faya ma tsətsahiye fataya bazlam hay. ⁴⁷ Ndo niye hay tə tsəne wu nakə faya ma tsikiye na, a gatay hərəbəkka hərwi ndaraw ngay ada tə mambədə ka bazlam nakə a mbədawatay faya aye.

⁴⁸ Bəba ngay hay tə ngatay andza niye na, a gatay hərəbəkka. May ngay a gwaday: «Wawa ga, ka gamay andza niye na, hərwi mey? Nəmay ta bəba yak na, faya nəmaa pəliye kar. Mədzal gər may ka dzəda haladzay.»

⁴⁹ A gwadatay: «Ka pələmeye ga na, hərwi mey? Neŋ na, na ndziye mə gay i bəba ga na, ka sərūm təbədew.»

⁵⁰ Ane tuk na, ta tsəne wu nakə Yesu a tsikatay aye bay.

† Zəba mə Luka 2.7. †† Madayaw abəra ma Ezipt 13.2, 12.

‡ Levitik 12.8.

⁵¹ Tsa na, Yesu a lətse ti ye ta bəba n̄gay hay a Nazaret. Yesu na, a hənawatay ha gər lele. May n̄gay a pa na bazlam niye a gər n̄gay.

⁵² Yesu a gəl na, metsehe n̄gay a səkah kame kame. A yay a gər a Mbəlom haladzay ada ndo hay ta zam-badaway haladzay.

Yuhana madzəhubə ndo a yam na, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

3 Ahəl niye na, Tiber n̄nggeye bəy i Roma. Kə va ma bəy kuro gər eye zlam. Pōņos Pilat, bəy nakə ka dala i Yahuda aye. Herod n̄nggeye a ləva dala i Galile. Malamar n̄gay Filip na, a ləva dala i Iture ta Trakonitit, Lisaniyas i n̄gay na, a ləva dala i Abilen. ² Bagwar i ndo mävəlaway wu a Mbəlom na, Han ta Kayif. Ahəl niye na, Yuhana wawa i Zakari na, mə makulkwandah. Mbəlom a tsikayaw me a slər na.

³ Tsa na, Yuhana a dazlay mahəhele gəma neheye tə mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye. A gwadawatay a ndo hay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhubum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁴ Andza niye, nakay na, wu nakə mawatsa eye mə derewel i Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad: «Ndo faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

“Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ, lambadumay tsəved hay fehe lele, t̄a hədzak bay!

⁵ Loloŋ hay tebiye ta ta rahiye fədefe!

Mahəmba hay ta tsaholok hay ta ta miye ka dala fafa!

Tsəved neheye mahədzaka eye hay ta ta lambadiye tay hay dandər dandər lele!

Tsəved neheye tsərsloslo tə kwar aye hay ta ta ləviye fehe lele!

⁶ Mbəlom ma təmiye tay ha ndo hay kəkay na, ndo hay tebiye ta n̄gateye. †»

⁷ Ndo hay haladzay ti yawa naha ka t̄əv i Yuhana hərwi ada m̄a dzəhub̄ tay ha a yam. Yuhana a gwadawa tay: «Wawa i palas hay! Maa dakum ha hwayum abəra ka sariya i Mbəlom nakə bəse kə ndzew aye na, way?

⁸ Anəke na, gum məsler neheye n̄gwalak eye ndo hay ta səriye ha ka mbədum ha mede kurom aye tuk. Ka dzalum mə gər kurom “Nəmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey bay!” Sərum ha na, Mbəlom ma sliye faya mäge tay ha kwar neheye anəŋ aye wawa i Abraham hay! ⁹ Ba hadzaya maləva bo eye mæfəse tay ha dərizl i gərdaf hay ta zləlay eye dzay tebiye. Dərizl i gərdaf neheye tebiye tə wa hohway n̄gwalak eye bay aye na, ta dəsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹⁰ Ndo hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəmaa giye na, mey?»

¹¹ A mbədətay faya, a gwadətay: «Ndo nakə məkəlkəbo n̄gay sulo aye na, m̄a vələy n̄te a ndo nakə i n̄gay andaya bay aye. Ndo nakə wu mənday n̄gay andaya na, t̄a n̄gəna ta ndo nakə i n̄gay andaya bay aye.»

¹² Ndo matsekele dzan̄gal hay ti ye naha hərwi madzəhubə bo a yam dərma. Ta tsətsah ka Yuhana tə gwaday: «Miter, nəmaa giye na, mey!»

¹³ A mbədətay faya a gwadətay: «K̄a t̄əmum wu abəra ka ndo m̄a ze nakə bəy i dala a gwadakum t̄əmum aye bay.»

¹⁴ Sidzew hay ta tsətsah andza niye dərma: «Ada nəmay na, nəmaa giye mey tey?»

A gwadətay: «K̄a buwum suloy abəra ka ndo ta gədaŋ bay. K̄a rawum me ka ndo hərwi matəme faya bəra suloy bay. Duh həbum na, madagər kurom nakə ta vələkumeye ka kiye aye.»

¹⁵ Ndo hay ta dazlay mədzele ka wu nakə ma giye bo aye, tə dzalawa mə gər tay tə gwad: «Ma giye Yuhana na, Kəriste.»

¹⁶ Yuhana a gwadətay a nəteye niye tebiye: «N̄eŋ na, na dzəhubiye kurom ha a yam tsa. Ndo mekeləŋ eye ma deyeweye kame ga, n̄nggeye na, gədaŋ eye a ze ga. Na sliye mahəndzəde ka t̄əv n̄gay m̄əpələy ha ləber i tahərak n̄gay bay tebiye. N̄nggeye, ma dzəhubiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada ta ako. ¹⁷ Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma n̄gəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

¹⁸ Yuhana a dawətay ha Labara N̄gwalak eye tə mävəlatay gədaŋ tə bazlam hay wal wal.

¹⁹ Yuhana kə gay me a Herod hərwi a zla Herodiyad n̄gwas i malamar n̄gay. Ada Yuhana kə gay me ka wu hay wal wal. ²⁰ Herod a səkah ha mäge mənese sa. A gəs na Yuhana a dan̄gay.

Madzəhubə i Yesu a yam

Mata 3.13-17; Markus 1.9-11

²¹ Ma dəba aye Yuhana a dzəhub̄ tay hay ndo hay tebiye a yam na, a dzəhub̄ ha Yesu a yam dərma. A həlay nakə faya ma duwuliye me aye na, magərm-bəlom a həndək tuwaŋ. ²² Tsa na, Məsəfəre Tsədaŋŋa a mbəzlaw faya, dəre a n̄gatay andza bodobodo. Tsa na, mətsike me a tsənəw abəra mə mbəlom a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma n̄gwasiye tə nəkar.»

Bəba t̄əte i Yesu hay

Mata 1.1-17

²³ Yesu a dazlay a mäge məsler na, m̄əve n̄gay ma giye kuro kuro mahkar. Ndo hay tə dzala tə gwad n̄nggeye na, wawa i Yusufa. Yusufa wawa i Heli ²⁴ Heli wawa i Matat, Matat wawa i Levi, Levi wawa i Melki, Melki wawa i Zanay, Zanay wawa i Yusufa, ²⁵ Yusufa wawa i Matatiyas, Matatiyas wawa i Amos, Amos wawa i Nahum, Nahum wawa i Esəli, Esəli wawa i Nagay, ²⁶ Nagay wawa i Maat, Maat wawa i Matatiyas, Matatiyas wawa i Semeyin, Semeyin wawa i Zozek, Zozek wawa i Zoda, ²⁷ Zoda wawa i Yohanan, Yohanan wawa i Resa, Resa wawa i Zorobabel, Zorobabel wawa i Salatiyel, Salatiyel wawa i Neri, ²⁸ Neri wawa i Melki, Melki wawa i Addi, Addi wawa i Kozam, Kozam wawa i

† Ezay 40.3-5.

Elmadam, Elmadam wawa i Er, ²⁹ Er wawa i Zozowe, Zozowe wawa i Eliyezer, Eliyezer wawa i Zorim, Zorim wawa i Matat, Matat wawa i Levi, ³⁰ Levi wawa i Simey-on, Simey-on wawa i Yahuda, Yahuda wawa i Yusufu, Yusufu wawa i Zonam, Zonam wawa i Eliyakim, ³¹ Eliyakim wawa i Meliya, Meliya wawa i Mena, Mena wawa i Matata, Matata wawa i Natan, Natan wawa i Davit, ³² Davit wawa i Zese, Zese wawa i Obed, Obed wawa i Booz, Booz wawa i Salmon, Salmon wawa i Nason, ³³ Nason wawa i Aminadab, Aminadab wawa i Admiñ, Admiñ wawa i Arni, Arni wawa i Hesron, Hesron wawa i Fares, Fares wawa i Yahuda, ³⁴ Yahuda wawa i Zakob, Zakob wawa i Izak, Izak wawa i Abraham, Abraham wawa i Tara, Tara wawa i Nakor, ³⁵ Nakor wawa i Serok, Serok wawa i Ragu, Ragu wawa i Falek, Falek wawa i Eber, Eber wawa i Sala, ³⁶ Sala wawa i Kaynam, Kaynam wawa i Arfadzad, Arfadzad wawa i Sem, Sem wawa i Nuhu, Nuhu wawa i Lamek, ³⁷ Lamek wawa i Matosalem, Matosalem wawa i Henok, Henok wawa i Iyaret, Iyaret wawa i Maleleyel, Maleleyel wawa i Kaynam. ³⁸ Kaynam Wawa i Enos, Enos wawa i Set, Set wawa i Adam, Adam nenjeyeye na, Wawa i Mbəlom.

A say a Fakalaw masəpete na Yesu

Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

4 Ma dəba eye Məsəfəre Tsədəŋŋa a rahay a bo i Yesu na, a ye abəra ka tēv i magayam i Yurdum niye. Tsa na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a ye ha a makulk-wandah. ² Mə dəma na, Yesu kə ndza məhəne kuro kuro fad, Fakalaw a say masəpete na. Ma mändze niye na, Yesu kə nda wu mänday kwa tsekweŋ bay tebiye. Ka mandəve i məhəne niye hay na, may a wur faya tuk.

³ Tsa na, Fakalaw a yaw ka tēv ŋgay, a gwaday: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwaday a kwar nakay mā təraka wu mänday.»

⁴ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: “Ndo zezerŋ ma ndziye na, ta wu mänday dekdek bay. †”»

⁵ Fakalaw a ye ha ka gər i gəma. Kwayaŋŋa a bəzay ha bəy i mändzibəra tebiye. ⁶ A bəzay ha na, a gwaday: «Na vəlakeye a nəkar hərwi gədaŋ ta zlele neheye ma bəy i dala neheye tebiye mavəla eye a neŋ. Na sliye faya məvəle kwa a way andza nakə a seŋ aye. ⁷ Tadə ka dəkweŋ gurmets na, na vəlakeye ha tebiye a nəkar.»

⁸ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a nenjeyeye nəte ŋgweŋ. ††”»

⁹ Fakalaw a ye ha a gəma i Zerozelem, ka gər i gay i mädəslay ha gər a Mbəlom. Tə ndisl a dəma na, a gwaday a Yesu: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom sa na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala. ¹⁰ Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Mbəlom ma gwadateye a gawla ŋgay hay na, tā dzə-

na kar, tā tsəpa kar. ¹¹ Tā kəndawa kar, hərwi ada sik yak mā ndzay a kwar bay. ††”»

¹² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Kā dza ha Bəy Maduweŋ yak Mbəlom bay. ††”»

¹³ Fakalaw a ndəv ha wewer ŋgay tebiye hərwi masəpete Yesu. Ma dəba eye na, a ye ŋgway abəra ka tēv i Yesu hus a pat mekeleŋ eye.

Yesu a ge məsler ma Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

¹⁴ Ma dəba eye na, Yesu a mbəda gər a Galile. A ye na, nenjeyeye maraha eye ta gədaŋ i Məsəfəre i Mbəlom. Mə dəma na, məzele ŋgay a da zləm a gəma hay tebiye. ¹⁵ A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay mə gay i maduwule me. Ndo hay tebiye ta zam-badaway.

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

¹⁶ Ma dəba eye Yesu a lətse, a ye a gəma i Nazaret. Nazaret na, gəma nakə a gəl mə dəma aye. Pat i mazəzukuw bo na, a lətse a ye a gay i maduwule me andza nakə a gawa ha aye. Mə dəma na, a lətse hərwi mädzeŋge bazlam i Mbəlom. ¹⁷ Tsa na, ti ye naha tə zlayaw dərwele i Ezay ndo mädə ha bazlam i Mbəlom, tə vəlay. Tsa na, a pəla ha dərwele niye. A pəla ha na, a huta tēv nakə mawatsa eye, a gwad:

¹⁸ «Məsəfəre i Bəy Maduweŋ ka gər ga.

A zla ga, a sləra ga ahaya na, hərwi məzlatayaw Labara ŋgwalak eye a ndo i mətawak hay.

A sləra ga ahaya na, hərwi mädətay labara i mətəme a ndo i daŋgay hay.

A sləra ga ahaya hərwi mahəndəkətay na dərə a guluf hay.

A sləra ga ahaya na, mətəme tay ha, ndo neheye faya ta gateye dərətətseh aye.

¹⁹ Mädə ha məve nakə Mbəlom ma gateye ŋgwalak ŋgay a ndo hay aye na, kə ndislew. ††»

²⁰ Yesu a ndəv ha mädzeŋge andza niye na, a pada na dərwele niye. A may ha a ndo mäge məsler i gay i maduwule me niye. Tsa na, a ye a ndza ŋgway. Ndo niye hay tebiye mə gay i maduwule me aye na, ta zəba ka Yesu.

²¹ Tsa na, Yesu a dazlay mətsikatay, a gwadatay: «Nəkurom neheye faya ka pumay zləm a wu nakə faya na tsikakumeye na, wu nakə na dzaŋga mə Dərwele i Mbəlom aye na, ba kə ge bo bəgom tsiy.»

²² Ndo niye hay tebiye tə tsik faya, tə gwad: «Ndo nakay na, lele.» Ada Bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, bazlam niye ŋgwalak eye a gatay hərbbəbəkka. Tə gwad: «Nenjeyeye na, wawa i Yusufu na gwad bəda?»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Ta dedek, nəkurom ka tsikumeŋeye bazlam i dzeke nakay anaŋ aye. Ka gwedumeŋeye: “Nəkar ndo mətəme ha ndo, təma ha bo yak aye tey.” Nəmaa tsəne wu neheye ka ge ma

† Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. †† Bazlam mapala eye masulo eye 6.13.

‡ Dəmes hay 91.11-12. †† Bazlam mapala eye masulo eye 6.16. †† Ezay 61.1-2.

Kafernahum aye. Anəke na, ge ma gəma yak andza neheye ka ge ma Kafernahum aye dərma.

²⁴ Tsa na, a gwadatay sa: «Sərum ha ndo mæde ha bazlam i Mbəlom na, kwa nəte ta təma na ma gəma ngay nakə tə wa na mæ dəma aye bay. ²⁵ Sa tsa na, sərum ha ahəl i Eliya ndo i maslanj i Mbəlom na, madakway i ngwas hay haladzay ma Israyel. Ahəl niye na, yam kə pa bay mæve mahkar ta kiye məkwa. Mandərzlanj bagwar eye a ge ka dala niye tebiye. ²⁶ Madakway i ngwas hay andaya ma Israyel, ane tuk na, Mbəlom kə slər Eliya a gay i madakway i ngwas hay kwa nəte bay tebiye. Ane tuk na, Mbəlom a slər Eliya na, a gay i madakway i ngwas wuray a ndzawa ka dala i Səripta ma gəma i Sidonj. ²⁷ Ahəl i Elize ndo mæde ha bazlam i Mbəlom na, ndo madəgwada eye hay haladzay ka dala i Israyel. Mbəlom kə mbəl tay ha ndo niye madəgwada eye hay kwa nəte bay, a mbəl ha na, Namanj ndo i gəma i Siri. ^{††}»

²⁸ Ndo niye hay tebiye mæ gay i maduwule me aye tə tsəne bazlam ngay niye na, a ndalatay haladzay. ²⁹ Tsa na, tə lətse, tə pay həlay a Yesu. Ti ye ahaya abəra ma wuzlahgəma, ti ye ha a gər i mahəmba i Nazaret. Gəma i Nazaret ma geye na, ka mahəmba eye niye. Tə tsal ha a dəma na, hərwi madzəgəda ahaya a zavay. ³⁰ Ane tuk na, Yesu a ye mæ walanj tay tsərid tsərid a ye ngway.

Yesu a mbəl ha ndo nakə məsəfəre lele bay mæ bo aye
Markus 1.21-28

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse a ye a Kafernahum. Kafernahum na, wuzlahgəma i Galile. Pat i mazəzək bo na, pat pat a tətikawatay a ndo hay. ³² Ndo hay tə tsəne matətike ngay niye na, a gatay hərəbəkka. Hərwi matətike ngay nakə a tətikatay aye ta məzlab eye.

³³ Azlakwa bay mæ gay i maduwule me niye na, ndoweeye andaya gər a wuway. A wuda ta gədanj kələr-
ra, a gwad: ³⁴ «Nəkar Yesu ndo i Nazaret, mey yak ka nəmay na, mey? Ka yaw na, mata dze may ha daw? Nəkar way na, na sər ha lele: Nəkar na, ndo nakə tsədanj Mbəlom a sləraw aye!»

³⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwaday: «Ndza dīkdīk! Dara abəra mæ bo i ndo nakay!»

Tsa na, fakalaw a kal ha ndo niye kame i ndo niye hay bərra. Tsa na, a ndohwaw abəra mæ bo i ndo niye. Kə gay wuray a ndo niye kwa tsekweŋ bay. ³⁶ Ka təv niye na, a gatay a ndo hay dəbək dəbək, hərəbəkka. Tə gwad mæ walanj tay: «Eh! Eh! Nakay na, bazlam waray! Nakay i ngay na, ndo waray a tsik me ta məzlab eye! A gatay me ta gədanj a məsəfəre lele bay eye hay na, tə gəsay me ada tə ndohwaw abəra mæ bo ndo nakay aye!»

³⁷ Labara i Yesu a da a zləm ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl tay ha ndo hay abəra ma dəvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

³⁸ Ma dəba eye na, Yesu a yaw abəra mæ gay i maduwule me niye. A həl bo a ye a gay i Simonj. A ye naha na, mese i Simonj lele bay. Marabarab a gay haladzay. Tsa na, tə gwaday a Yesu: «Marabarab a gay a mese i Simonj, dzəna na tey!» ³⁹ Yesu a lətse, a ye ka təv ngay. A ye naha na, a guduk faya. A ngərez ka marabarab niye ta gədanj. Tsa na, marabarab niye a ndala abəra ka ngwas niye. Kwayanja a gatay mbəlok.

⁴⁰ Ma dəba eye pat a dəd na, ndo hay tə həlayaw ndo neheye dəvats mæ bo tay tebiye a Yesu. Kwa slala i dəvats waray waray na, tə həlayaw a Yesu. Yesu a pa fataya həlay nəte nəte tay eye. A mbəl tay ha abəra ma dəvats tay niye hay. ⁴¹ A hərəh fakalaw hay abəra mæ bo i ndo hay haladzay dərma. Fakalaw niye hay ta wuda, tə gwaday: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom!»

Ane tuk, na, Yesu a ngərez fataya. A gwadatay: «Kā tsikum me bay.» Hərwi nətəye na, tə sər ha Yesu na, Kəriste.

Yesu a da ha bazlam i Mbəlom mæ gay i maduwule me
Markus 1.35-39

⁴² Dəre a tsada kwayanja na, Yesu a lətse a ndohwaw, a yaw abəra mæ gay. A ye dərən abəra ma wuzlahgəma. A ye a təv nakə ndəray andaya mæ dəma bay aye. Ndo hay haladzay ta zəba dəre na, ta ngatay a Yesu bay. Tsa na, ta pəla na. Tə huta na Yesu na, a satay Yesu mæ ye fataya abəra bay, mæ ndza ta nətəye huya.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Na diye a gəma mekelən eye hay, na ta datay ha Labara Ngwalak eye i Bəy i Mbəlom dərma. Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwiye.»

⁴⁴ Tsa na, a lətse, a ye a dawa ha bazlam i Mbəlom mæ gay i maduwule me neheye ka dala i Yahuda aye.

Makurre i gawla i Yesu hay

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

5 Pat wuray na, Yesu a ye ka me i dəlov i Genesaret. A ye na, a lətse ka me i dəlov i Genesaret niye. Ka təv eye niye na, ndo hay haladzay faya ta lawariye na hərwi mətəne bazlam i Mbəlom.

² Yesu a ngatay a kwalalanj i yam hay sulo ka dākal. Ndo məgəse kələf hay tə mbəzlaw abəra mæ dəma, faya ta bariye gadanj tay hay. ³ Tsa na, Yesu a ye, a tsal a kwalalanj i yam nengəd. Kwalalanj i yam niye na, i Simonj. Tsa na, a gay amboh a Simonj, a gwaday: «Amboh, händzəd ga ha tsekweŋ a bəra ka dākal.» Simonj a ge ha andza niye. Yesu a ndza a kwalalanj i yam niye na, a pa bo ka matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo niye hay.

⁴ A ndəv ha matətikatay a ndo hay na, a gwaday a Simonj: «Händzəd ha kwalalanj i yam dərən, a təv nakə siduk aye, a wuzlah i dəlov. Ka ye ha na, nəkar ta ndo

† 1 Bəy hay 17.8-16. †† 2 Bəy hay 5.1-14.

məpaka bəzay yak hay kalum gadaŋ kurom hay a yam hərwi mägəse kələf.»

⁵ Simon a mbəday faya, a gwadāy: «Ngalaka, nəmaa ye gər haladzay ta həvad hərwi mägəse kələf ada kwa nəte nəmaa gəs bay. Aya ane nəkar ka tsikerŋ, nə ge sa na, na kaliye gadaŋ hay a yam.»

⁶ Tsa na, tə kal gadaŋ tay niye hay a yam. Tə kal a dəma na, kələf hay ti ye a gadaŋ tay niye hay haladzay. Gadaŋ tay niye hay a dazlay a maŋgəzlehe ndərtsətse hərwi kələf kə rah a dəma ka zal naha. ⁷ Tsa na, tə gatay naha wiyaw a mandala tay neheye mə kwalalaŋ i yam neŋged aye hərwi ada tā yaw tā dzəna tay tey. Mandala tay niye hay ti yaw. Tə vaha ahaya gadaŋ niye hay abəra ma yam. Tə rah ha, kwalalaŋ i yam niye hay sulo aye tə kələf. Kwalalaŋ i yam niye hay ta sər masəleme a hud i yam hərwi maraha eye hay haladzay.

⁸ Simon Piyer a ŋgatay andza niye na, a ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. A gwadāy: «Do wu yak abəra ka təv ga Bəy Maduwerŋ, hərwi neŋ na, ndo i mezeleme!»

⁹ Simon a dzədzar haladzay. Ndo niye hay nəteye dziye ta dzədzar andza Simon dərmak. Ta dzədzar na, hərwi kələf niye tə gəs haladzay aye. ¹⁰ Andza niye, ndo məpay bəzay a Simon, ta dzədzar dərmak. Ndo neheye tə paway bəzay a Simon aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay.

Ane tuk na, Yesu a gwadāy a Simon: «Kā dzədzar bay. Nəkar na, ka ta həlaweye ndo hay ka təv ga.»

¹¹ Tsa na, tə ma tay ahaya kwalalaŋ i yam tay hay ka dəkak. Tə gər ha wu tay niye hay tebiye tə pay bəzay a Yesu.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dəvats hay ada a pəsətay ha mezeleme

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Pat wuray na, Yesu a ye a wuzlahgəma wuray. Ahəl nakə neŋgeye mə dəma aye na, paf ndo wuray madəgwada eye a ye naha. A ŋgatay a Yesu na, a kal ha bo kame ŋgay. Dəbuz da'ar ka dala, a gay amboh a Yesu, a gwadāy: «Ngalaka, tadə kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədaŋŋa.»

¹³ Yesu a tsəne andza niye na, a nduda ha həlay ŋgay, a lamay. Tsa na, a gwadāy: «A seŋ na, təra tsədaŋŋa!» Kwayaŋŋa dəvats i madəgwede a ndala abəra ka ndo niye.

¹⁴ Yesu a gwadāy: «Tsəne lele: Kā tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvəlaway wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədaŋŋa.»

¹⁵ Kwa andza niye bəbay na, labara i Yesu a da a zləm haladzay. Ndo hay haladzay tə hayawa gər ka təv ŋgay hərwi məpay zləm a bazlam ŋgay. Siye hay ti yawa ka təv ŋgay hərwi ada m̄ mbəl tay ha abəra ma dəvats tay hay.

¹⁶ Ane tuk na, Yesu na, a yawa a təv neheye dəreŋ aye. A yawa a dəma mata duwule me.

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

¹⁷ Pat wuray na, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay. Farisa hay ta ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye andaya dərmak. Ti yaw na, ma gəma neheye ka dala i Galile aye tebiye, ma Zerozelem ada abəra ma Yahuda. Yesu a mbəlaway tay ha ndo i dəvats hay ta gədaŋ i Bəy Maduwerŋ Mbəlom.

¹⁸ Ahəl nakə Yesu faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo hay, tə zlay naha ndo wuray matəra eye madzawa eye ka slələh. Ta pəla tsəved mede ha məpe kame i Yesu. ¹⁹ Ane tuk na, ta huta tsəved mede məfələkwa ha a gay bay, hərwi ndo hay haladzay ka tsəved. Tsa na, tə tsal ka gər i gay niye. Tə sləl bəd dəgerger tə Yesu. Tə mbəzla ha ndo niye ta slələh eye dzay tə walaŋ i ndo niye hay kame i Yesu. ²⁰ Yesu a ŋgatay a mədzal gər i ndo niye hay na, a gwadāy a ndo matəra eye niye: «Dzam ga, na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

²¹ Ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay tə tsəne bazlam i Yesu niye na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Nakay na, ndo waray i ŋgay a tsalay ka gər a Mbəlom aye! Way nakə da məpəsay ha mezeleme a ndo na, way. Maa sla məpəsay ha mezeleme a ndo na, Mbəlom nəte ŋgweŋ bəna, way?»

²² Tsa na, Yesu a sər wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadāy: «Ka dzalum andza niye mə gər kurom na, hərwi mey? ²³ Maa da me məgwede: "Mezeleme yak kə pəsə" na, waray, kəgəbay "Lətse, do" na, maa da me mə dəma na, waray? ²⁴ A seŋ na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədaŋ ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.»

Tsa na, a gwadāy a ndo matəra eye: «Faya na gwadakeye, lətse, zla slələh yak do a mətagay!»

²⁵ Kwayaŋŋa ndo niye a lətse hurum kame i ndo niye hay tebiye. A zla slələh ŋgay niye tə zla ahaya. A ye kame i ndo niye hay duwak duwak tə mazambadāy a Mbəlom. A ye a mətagay.

²⁶ Ndo niye hay mbərzəzza aye tə ŋgatay andza niye na, a gatay hərbaḅəkka. Ta zambadāy a Mbəlom. Tə dzədzar haladzay ada tə gwad: «Bəgom na, ka ŋgatakway a wu mäge masuwayaŋ eye!»

Yesu a zalay a Levi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Ma dəba eye na, Yesu a lətse a yaw abəra mə gay niye. Yesu faya ma diye na, a ŋgatay a ndo matsekele dzanŋal mandza eye ka təv i məsler ŋgay. Ndo niye na, tə zalay Levi. Yesu a gwadāy: «Dara, peŋ bəzay!» ²⁸ Tsa na, Levi a lətse, a gər ha wu ŋgay hay tebiye, a pay bəzay a Yesu.

²⁹ Ma dəba eye ti ye a gay i Levi. Ti ye naha na, Levi a datay wu mənday. Tə nda wu mənday niye na, nəteye haladzay tə ndo matsekele dzanŋal ha ada tə siye i ndo hay haladzay.

³⁰ Farisa hay ta ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ŋgatay a Yesu faya ma ndiye dəf ta ndo

i mezeleme hay na, tē tsik faya wu nakē lelebay aye. Tē gwadatay a gawla i Yesu hay: «Ka ndayum wu mēnday ada ka sum wu ka tēv manēte eye ta ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hārwi mey?»

³¹ Yesu a tsāne bazlam tay niye na, a mbēdatay faya, a gwadatay: «Ndo neheye wuray a gatay bay nāteye zayzay aye na, ta pāliye ndo i sidem bay. Mata pāle ndo i sidem na, ndo neheye dāvats eye hay aye. ³² Na yaw mēzalatay a ndo neheye tē gwaday a gār nāteye ŋgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, mēzalatay a ndo i mezeleme hay dūh, hārwi ada tā mbēda ha mede tay.»

Wu wedeye ta wu guram eye

Mata 9.14-17; Markus 2.18-22

³³ Ta tsātsah ka Yesu, tē gwaday: «Gawla i Yuhana ta gawla i Farisa hay tē gawa daliyam ada ta dūwulawa. Ane tuk na, gawla yak hay i tay tē ndayawa wu mēnday ada tē sawa wu mēse na, kākay?»

³⁴ Yesu a mbēdatay faya: «Ka dzalum na, nāteye na, ta giye daliyam daw? Ta giye bay hārwi nāteye na, andza mē magurlom i mēzle dahālay. Ahəl nakē zal i dahālay ka tēv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i mēzle dahālay na, ta giye daliyam bay.

³⁵ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta gāsiye fataya abēra zal i dahālay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.»

³⁶ Yesu a tsikatay dzeke nakay sa. A gwadatay: «Dada ndāray ma dāsiye peteked wedeye mētepe ka peteked guram eye bay. Hārwi tadē ta tapa peteked wedeye ka guram eye na, peteked wedeye ma ŋgārdiye ha peteked guram eye niye. Ta nasiye ha peteked wedeye. Peteked wedeye ta guram eye ta diye ka bo bay. ³⁷ Sa na, ndo ma mbēdiye guzom lelem eye a gwezem i hēzlay guram eye bay na, ka sērum tēbēdew? Hārwi ta mbēda a dēma na, guzom niye lelem eye kē kwasa na, hēzlay guram eye ma ndohwiye. Guzom dārmak sākthi ma mbēdiye ka dala ada gwezem ma nasiye. ³⁸ Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbēdiye na, a gwezem i hēzlay wedeye dārmak. ³⁹ Sērum ha ndo kē sa guzom makwasa eye na, ma dēba eye na, ma siye lelem eye sa bay. Hārwi tē gwad: "Guzom makwasa eye na, lele.»

Yesu na, a lāvay gār a pat i mazēzukw bo

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

6 Pat i mazēzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tē ge a dēma na, wuye andaya tē zalay bāle. Gawla i Yesu hay tē hēb wu niye. Ta gugwah na wu niye ada tē nda.

² Siye i Farisa hay ta ŋgatatay. Tsa na, tē gwadatay: «Ka gum wu nakē bazlam i Mbēlom mapala eye a ge faya me pat i mazēzukw bo aye na, hārwi mey?»

³ Yesu a mbēdatay faya a gwadatay: «Dada ka dza-ŋgum wu nakē Davit a ge ahəl niye aye tēbēdew? † May a wur faya ta ndo ŋgay hay. ⁴ Tsa na, a ye, a fēlāk-wa a madzawadzawa i mēdēslay ha gār a Mbēlom. A

ye naha, a zla makwala nakē tē vōlay a Mbēlom aye. A nda. A vōlatay a ndo ŋgay hay dārmak, tē nda. Bazlam i Mbēlom mapala eye a vōl tsāved ka mēnde na, a ndo māvōlaway wu a Mbēlom dēkdēk bēdaw?»

⁵ Yesu a gwadatay sa: «Maa lāvay gār a pat i mazēzukw bo na, Wawa i Ndo.»

Yesu a mbēl ha ndo wuray mamēta hēlay eye

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

⁶ Pat eye andaya pat i mazēzukw bo na, Yesu a ye a gay i maduwule me. A ye naha a pa bo ka matētikatay a ndo hay. Mē dēma na, ndoweye andaya hēlay i mēnday ŋgay mamēta eye. ⁷ Mē gay i maduwule me niye na, ndo mēdzaŋgawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay nāteye andaya. Faya ta zābiye ka Yesu. Tē dzala mē gār tay, tē gwad: «Zēbakwa faya lele, ŋgatay ma mbēliye ha ndo nakay mamēta hēlay eye pat i mazēzukw bo daw?» Tē tsik andza niye na, hārwi mēhēle faya bēra suwat.

⁸ Ane tuk na, Yesu a sār ha mēdzal gār tay. A gwaday a ndo niye hēlay ŋgay mamēta eye: «Lētse, do, lētse ka niye, kame i ndo hay tebiye.» Ndo niye a lētse ka niye.

⁹ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Na tsātsahiye fakuma: Bazlam kway mapala eye a vōl tsāved mēge na, mey? A gwad: Gum ŋgwalak pat i mazēzukw bo tsukudu, gum na, sewed daw? Mēmbāle ha ndo pat i mazēzukw bo tsukudu mēgār ha mā mēt daw?» Ane tuk na, ta mbēday faya bay.

¹⁰ Yesu a zēba fataya. Tsa na, a gwaday a ndo niye hēlay mamēta eye «Ndudā ha hēlay yak.»

A ndudā ha na, hēlay ŋgay a mbēl a tēra lele suwud suwud.

¹¹ Tsa na, a ndalatay a ndo mēdzaŋgawa bazlam i Mbēlom mapala eye ta Farisa hay. Tē tsik ma walāŋ tay ta hutiyē tsāved ka mēkēde Yesu na, kākay.

Yesu a pala ndo i maslāŋ ŋgay hay

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² Ahəl niye Yesu a ye, a tsal a tsaholok hārwi maduwule me. A ndza ma tsaholok niye huyup ka maduwulay naha me a Mbēlom.

¹³ Dāre a tsadā na, a zalatay a gawla ŋgay hay ka tēv ŋgay. Ti ye naha. Tsa na, a pala mē walāŋ tay niye ndo kuro gār eye sulo. A zalatay ndo i maslāŋ hay.

¹⁴ Nāteye na: Simōŋ nakē a pa faya mēzele Piyer aye, ta malamar ŋgay Aŋdāre, Yakuba ta Yuhana, Filip ta Bartelemi, ¹⁵ Mata ta Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Simōŋ ndo mēge vōram hārwi dala ŋgay, ¹⁶ Yuda wawa i Yakuba, Yudas Iskariyot ndo mēge dāf ka Yesu.

Yesu ta ndo hay haladzay

Mata 4.23-25

¹⁷ Yesu ta gawla ŋgay niye hay, tē mbēzlaw abēra ma tsaholok niye. Ti yaw tē ndza ka tēv eye andaya barbara eye fatata. Gawla ŋgay hay ka tēv eye niye haladzay. Ndo hay haladzay mbērzēzza andaya ka tēv eye niye dārmak. Ndo niye hay na, ti yaw abēra kwa ma

† 1 Samuyel 21.2-7.

Zerozelem ka dala i Yahuda ada mā Tir ta Sidonj gəma neheye tə mbay naha a bəlay aye.

¹⁸ Ndo niye hay ti yaw ka tən ngay na, mata pay zləm a bazlam ngay ada hərwi mā mbəl tay ha abəra ma dəvats tay hay wal wal. Ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye na, kə mbəl tay hay. ¹⁹ Kwa way a pəla tsəved məlamay nets tsa hərwi gədaŋ a yaw abəra mə bo ngay. Ndo neheye ta lamay aye na, a mbəl tay ha tebiye.

Ngama ta marava

Mata 5.1-12

²⁰ Yesu a zəba ka gawla ngay hay na, a gwadatay: «A nəkurom ndo i mətawak hay, ngwasum hərwi Bəy i Mbəlom na, i kurom.

²¹ A nəkurom neheye may a wur fakuma anəke aye, ngwasum hərwi Mbəlom ma vəlakumeye wu nakə a sakum aye.

A nəkurom neheye faya ka tuwumeye anəke aye, ngwasum hərwi ka ta ngwasumeye.

²² Nəkurom neheye ndo hay faya ta gakum eye daret-sətseh aye, kwa ta kal kurom ha, kwa ta tsadəkum, kwa ta tsik fakuma wu nakə lelebay eye hərwi nakə ka dzalum ha Wawa i Ndo aye na, ngwasum.

²³ Aza pat nakə wu neheye ta ndzakum a gər aye na, mbərzlum tə mənğwese eye hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye magogoy kurom bagwar eye mə mbəlom.

Aya ane, sərūm ha na, bəba tətə tay hay tə gatay a ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay na, andza niye.

²⁴ A nəkurom ndo i zlele hay, daret-sətseh ka gər kurom

hərwi ba ka hutum magogoy kurom tsiy.

²⁵ A nəkurom neheye hawa i wu a gakum bay aye wu kurom andaya anəke haladzay aye, daret-sətseh ka gər kurom

hərwi may ma ta wuriye fakuma.

A nəkurom neheye faya ka ngwasumeye anəke aye, daret-sətseh ka gər kurom

hərwi ka ta ndzumeye ta mədzal gər aye ada ka tuwumeye.

²⁶ A nəkurom neheye ndo hay tə gwad fakuma nəkurom ngwalak i ndo hay aye, daret-sətseh ka gər kurom.

Hərwi bəba tətə tay hay tə gwadawa ka ndo neheye tə gwad nəteye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye ta səpatawa ndo hay ahəl niye na, andza niye.»

Wudum ndo mənə dəre kurom hay

Mata 5.38-48, 7.12

²⁷ «Ane tuk na, na tsikakumeye a nəkurom neheye faya ka pumeneye zləm aye: Wudum ndo mənə dəre kurom hay. Gumatay ngwalak a ndo neheye tə nakum

dəre aye. ²⁸ Pum ngama ka ndo neheye faya ta vəlakumeye mezeleme aye. Duwulumay me a Mbəlom hərwi ndo neheye faya ta gakumeye daret-sətseh aye.

²⁹ «Tadə ndoweye kə faka ka maholom na, mbəday ha maholom i diye neŋged. Ndowneye ka buwa faka abəra kələmedze yak na, gər ha mā zla na faya məkelkabo yak i hud aye.

³⁰ «Ndo ka tsətsah fakaya wu na, vəlay ada tadə ndoweye kə zla faka abəra wu yak na, kə tsətsah faya bay.

³¹ «Ka gwadum ndo hay tə gakum ngwalak na, gumatay ngwalak a ndo hay dərma.

³² «Kə wudum ndo neheye ta wuda kurom aye dəkdek bay. Tadə ka wudum ndo neheye ta wuda kurom aye dəkdek na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay ta wuda ndo neheye ta wuda tay ha aye dərma! ³³ Ada tadə ka gumatay ngwalak a ndo neheye faya ta gakumeye ngwalak aye dəkdek na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay na, tə ge andza niye.

³⁴ «Tadə ka vəlumateye wu a ndo neheye ka sərūm ha nəteye ta sliye məmakum ha aye na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay tə vəlawə wu na, a ndo i mezeleme hay andza nəteye hərwi ada tə matay ha andza nakə tə vəlatay aye! ³⁵ Duh bay, wudum ndo mənə dəre kurom hay! Gumatay ngwalak. Ka vəlumateye wu na, kə gwadum tə makum ha a dəma bay. Mbəlom ma ta vəlakumeye a dəma magogoy kurom na, haladzay. Nəkurom ka ta tərūmeye wawa i Mbəlom Fetek. Hərwi neŋgeye na, a wuda ndo i həzay hay ta ndo i sewed hay dərma. ³⁶ Tərūm ndo məge ngwalak hay andza Bəba kurom Mbəlom, neŋgeye ndo i ngwalak.

Kə gumatay sariya a ndo hay bay

Mata 7.1-5

³⁷ «Kə gum sariya ka ndo bay. Mbəlom dərma ma gakumeye sariya bay. Kə rawum me ka ndo hay bay. Mbəlom bəbay ma rawiye fakuma me bay. Pəsumatay ha mənese a ndo hay, Mbəlom dərma ma pəsakumeye ha mənese kurom.

³⁸ «Vəlumateye wu a ndo hay, Mbəlom dərma ma vəlakumeye. Mbəlom ma vəlakumeye na, ma rahakumeye ha lele. Ma dzədzakakumeye ha a gwezem kurom hay na, madzədzeke madzədzeke. Mbəlom ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləwawumatay ha wu a ndo hay aye dərma.»

³⁹ Yesu a tsikatay ta dzeke mekeləŋ eye sa, a gwadatay: «Guluf ma sliye məgəsay həlay a guluf neŋged daw? Nəteye salamay tay eye ta dədiye a bəd. ⁴⁰ Ndo nakə faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ane tuk na, ndo nakə faya ta tətikay wu kə sər tsiy na, ma təriye andza ndo matətikay wu.»

⁴¹ A gwadatay sa: «Nəkar na, ka ngatay a tsakwal mə dəre i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakə mə dəre yak aye ka ngatay bay na, hərwi mey? ⁴² Kəkay, ka sliye məgwe: "Malamar ga, ehey nā zlaka ahaya tsakwal

abəra mə dəre yak" na, duh i yak aye mayako gəlawwa ka n̄gatay bay na, kəkay? Nəkar ndo i bəbəkək, lah faya məzle ahaya mayako abəra mə dəre yak təday ada ka n̄gateye a dəre kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abəra mə dəre i malamar yak tuk.»

Dərizl i gərdaf ta hohway n̄gay eye hay

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, dərizl i gərdaf lele eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf nakə lele bay aye bay, andza niye dərizl i gərdaf lele bay eye ma wiye hohway i gərdaf nakə lele eye bay aye. ⁴⁴ Ka sərakwa ka bo abəra dərizl i gərdaf hay ta hohway tay hay. Ka slumeye faya mən̄gəle hohway i gurov abəra ka wuradak bay ada ka slumeye mən̄gəle hohway i təroz abəra ka dzəgew bay. ⁴⁵ Sərum ha na, ndo nakə n̄gwalak eye na, ma giye wu n̄gwalak eye hay hərwi mə dərev n̄gay na, wu neheye n̄gwalak eye dərma. Ndo nakə sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye hərwi dərev n̄gay maraha eye tə wu neheye sewed eye. Hərwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakə maraha eye mə dərev n̄gay aye.»

Gay hay sulo

Mata 7.24-27

⁴⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ka zalumen̄ a neñ "Bəy Maduwer̄, Bəy Maduwer̄" na, hərwi mey? Ada wal faya ka gumeye wu nakə na tsikakum aye bay sa tuk na, kəkay? ⁴⁷ Tsənum, na dākumeye ha ndo nakə a peñ bəzay ta dedik aye. Nengeye na, a pay zləm a bazlam ga lele. Kə pay zləm na, a ge ha məsler tə bazlam nakə a tsəne aye. ⁴⁸ Nengeye a ndzəkət bo na, ta ndo nakə a say madəzle gay aye. A dazlay na, a la na mədok i gay siduk lele. A ndəv ha məle na, a dəzla ahaya mədok i gay n̄gay niye ma bəd tə kwar lele. Tsa na, a n̄gar na gay niye tuk. Yam a pa na, mazaw a yaw n̄gəf ka gay n̄gay niye na, dāda a mba faya mambəzle ha bay, hərwi madəzla eye lele. ⁴⁹ Aya ane tuk na, ndo nakə a tsəne bazlam ga ada kə ge ha məsler bay na aye, nengeye dərma a ndzəkət bo ndo nakə a say məge gay aye. Ane tuk na, a dazlay kwayan̄na ze məle na mədok eye. A pa na mədok eye təhas ka dala tsa. A ndəv na, yam a pa. Mazaw i magayam hay n̄gəf ti yaw ka gay niye na, kwayan̄na bərem a mbəzl, tsekək yam a həl na gay niye. A mbəzl na, liyeh liyeh kwa tsekwen̄ ka ləkaw bay.»

Gədan̄ i Yesu a ze mədahan̄

Mata 8.5-13

7 Yesu a ndəv ha məsikata y a ndo niye hay ka təv n̄gay aye na, a həl bo a ye a Kafənahum. ² Ma Kafənahum na, ndo i Roma wuray andaya nengeye bagwar i sidzew. Ndo i məsler n̄gay andaya a wuda na haladzay. Ndowne niye na, bo a wur faya haladzay. ³ Bagwar i sidzew niye a tsəne ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu na, a slər ndo hay mə walan̄ i madugula i Yahuda hay. A slər tay ha na, hərwi ada tā zalayaw m̄a yaw m̄a mbəl ha ndo i məsler n̄gay niye.

⁴ Ndo niye hay ti ye, tə ndisl ka təv i Yesu na, ta dazlay məgay amboh haladzay. Tə gwaday: «Bagwar i sidzew may a gwadaka: "Dara mbəlen̄ ha ndo i məsler ga tey." Ka ye, ka dzəna na ndowne niye na, lele. ⁵ Nengeye na, ndo lele eye. A wuda slala kway haladzay. Ada maa dəzlakway gay i maduwule me na, nengeye.»

⁶ Yesu a tsəne andza niye na, a lətse, ti ye ka bo dziye. Mazlambar nəteye bəse tə gay i bagwar i sidzew. Bagwar i sidzew niye a slər aw ndo hay ka təv i Yesu. Ti yaw tə gwaday: «Bəy Maduwer̄, tə gwadaka na, k̄a ye gər madayaw sa bay. Neñ na sla dā, nəkar k̄a ye a gay ga bay. ⁷ Hərwi niye, neñ həren̄ na sla mede naha ka təv yak bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak nəte na, ndo i məsler ga ma mbəliye segey. ⁸ Neñ na, faya na rəhay ha gər a bagwar ga ada sidzew ga hay ta rəhen̄ ha gər dərma. Na gwaday a ndo nəte mə walan̄ tay "Do!" na, ma diye. Na gwaday a ndo nengey "Dara!" na, ma deyeweye. Na gwaday a beke ga "Ge nakay!" na, ma giye.»

⁹ Yesu a tsəne bazlam i bagwar i sidzew niye na, a yay a gər lele. A mbəda me a diye i ndo neheye ta zəñgal naha aye. A gwadatay: «Sərum ha na, dāda neñ na huta slala i mədzal gər nakay bay, kwa ma Israyel.»

¹⁰ Tsa na, ndo neheye tə sləra tay ahaya aye ta mbəda gər a gay i bagwar i sidzew niye. Ti ye naha na, ndo i məsler i sidzew niye kə mbəl tsiy. Nengeye zay zay!

¹¹ Ma dəba eye na, Yesu a ye a gəma eye andaya tə zalay Nay. Gawla n̄gay hay tə ndo hay haladzay tə pay bəzay. ¹² Ahəl nakə mazlambar ta ndisliye ta fələkwiye a wuzlahgəma niye na, tə dzəgər ta ndo hay faya ta zliye mədahan̄ ta diye ha ka me tsəvay. Maa mət na, wawa i madakway i n̄gwas wuray. Wawa n̄gay na, nəte eye niye. Ndo i gəma niye haladzay tə laka na n̄gwas niye ka dā tsəvay.

¹³ Yesu a n̄gatay na, madakway i n̄gwas niye a gay mə bo, a gwaday: «K̄a tuwa sa bay.» ¹⁴ Tsa na, a ye a lamay a hubok niye faya ta zliye ha mədahan̄ aye. Ndo məzle mədahan̄ hay tə lətse. Yesu a gwad: «Gawla, faya na gwadakeye, lətse!»

¹⁵ Mədahan̄ niye a lətse, a ndza. Tsa na, a dazlay a mətsike me. Yesu a zla na a vəlay a may n̄gay.

¹⁶ Ndo niye hay tebiye ka təv eye niye ta dzədzar. Nəteye tebiye ta zambaday a Mbəlom, tə gwad: «Ndo məde ha bazlam i Mbəlom bagwar eye ki yaw a walan̄ kway! Mbəlom ki yaw madzəne ndo n̄gay hay.»

¹⁷ Wu niye Yesu a ge aye a dā zləm ka dala i Yahuda tebiye ta dala neheye a mbay naha aye.

Yesu ta Yuhana

Mata 11.2-19

¹⁸ Gawla i Yuhana hay ta təkər wu neheye Yesu a ge aye a Yuhana. Yuhana a tsəne na, a zal ndo hay mə walan̄ i gawla n̄gay niye hay sulo. ¹⁹ Tsa na, a slər tay ha ka təv i Bəy Maduwer̄ Yesu. A slər tay ha na, tā ye tā tsətsah faya, tā gwaday: «Nəkar na, Kəriste nakə ma

deyeweeye aye daw? Kægəbay nəmaâ həba ndo mekelenj daw?»

²⁰ Gawla i Yuhana niye sulo eye ti ye. Tə ndisl ka tæv i Yesu na, tə gwaday: «Yuhana madzəhube ndo a yam a sləramaya ahaya ka tæv yak matsətsehe fakaya, a gwad nəmaâ gwadaka: Nəkar na, Kəriste nakə ma deyeweeye aye daw? Kægəbay nəmaâ həba ndo mekelenj daw?»

²¹ Ahəl eye niye, Yesu faya ma mbəliye tay ha ndo hay haladzay abəra ma dāvats ada tə bo nakə a wu-rawa fataya aye. A mbəl tay ha gər mavuwe hay, a händəkatay na dərə a guluf hay.

²² Tsa na, Yesu a mbədətay ka bazlam i ndo niye hay Yuhana a slər tay naha ka tæv nggay aye tuk, a gwadatay: «Gwadumay na, guluf hay tə nggatay a dərə, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwada eye ta mbəl suwud suwud, mandək hay tə tsəne zləm, mada-haŋ hay ta lətsew a sifa, ndo i mətawak ta tsəne Labara Ngwalak eye.»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Məngwese ka gər i ndo nakə kə gər ha mədzał gər abəra ka neŋ bay aye!»

²⁴ Gawla i Yuhana hay ti ye wu tay na, Yesu a dazlay mətsike ka gər i Yuhana. A tsikatay a ndo hay hal-adzay, a gwadatay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətasl faya ma bəliye ha aye daw? A'ay andza niye bay. ²⁵ Aya ane kəla ka yum ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambada bo eye tə peteked lele eye daw? Tsukudu kəkay? Ane tuk na, ndo neheye tə pa ka bo peteked lele eye ada wu tay hay lele eye na, nəteye mandza eye na, mə gay i bəy hay. ²⁶ Ka yum mata zəbaw na, ka wuye mey? Ka zəbumaw na, ka ndo mədə ha bazlam i Mbəlom daw? Ayaw, neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ada neŋ faya na gwadakumeye, neŋgeye a ze ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. ²⁷ Yuhana na, ndo nakə tə watsa a Dərewel aye, Mbəlom a gwad:

“Neŋ na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadakeye na tsəved. †»

²⁸ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, mə walaŋ i ndo zezeŋ hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neŋgeye tsekweŋ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana.»

²⁹ Ndo hay tebiye tə pa zləm ka bazlam nggay, kwa ndo matsekele dzanŋal hay. Hərwi tə sər wu nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom dedek. Ada Yuhana ka dzəhub tay ha a yam dedek. ³⁰ Ane tuk na, Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta kal ha wu nakə a say a Mbəlom habe mäge hərwi tay aye ada ta kərah Yuhana madzəhube tay hay a yam.

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Na ndzəkitiye tay hay ndo neheye bəgom aye na, tə mey? Na ndzəkitiye tay ha bo na, tə mey? ³² Ta ndzəkət bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye. Siye hay faya ta wudatay naha a siye hay, tə gwadatay: “Nəmaa fakum naha fəgam i məhetse, ka

hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahaŋ na, ka tuwum bay.” ³³ Andza niye, Yuhana madzəhube ndo a yam, a ndayawa wu mənday bay, a sawa guzom bay. Nəkurom ka gwadum: “Neŋgeye na, məsəfəre nakə ngwalak eye bay aye mə bo nggay.” ³⁴ Neŋ Wawa i Ndo na yaw, na nda wu mənday ada na sa wu məse, ka gwadum: “Zəbum ka ndo nakay. A dzala i nggay na, ka wu mənday ada ka məse guzom. Neŋgeye na, dzam i ndo matsekele dzanŋal hay ta ndo i mezeleme hay.” ³⁵ Ane tuk na, wawa i Mbəlom hay tebiye tə sər ha, metsehe i Mbəlom na, dedek.»

Mawudə bo na, hohway i məpəse mezeleme

³⁶ Farisa wuray a zalay a Yesu mata nde wu mənday mə gay nggay. Yesu a ye a gay i ndo niye. Ti ye naha na, ta dazlay a mənde wu mənday.

³⁷ Ma gəma niye na, ngwas wuray andaya mezeleme aye. A tsəne Yesu andaya mə gay i Farisa niye faya ta ndiye wu mənday na, a ye a gay i ndo niye. Dos nggay mə həlay maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. ³⁸ A ye naha, a lətse a dəba i Yesu bəse tə sik nggay hay. Tsa na, a tuwa ta yam dərə. A bara na sik i Yesu ta yam dərə nggay niye. Tsa na, a takad na ta məkwets i gər nggay. A gəs na ka bo sik niye ada a mbəda faya mal nggay niye tuk.

³⁹ Farisa niye a zalay a Yesu ka wu mənday aye a nggatay andza niye na, a tsik ma mədzele gər nggay, a gwad: «Ndo nakay na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom bay! Ngwas nakay faya ma tətaliye faya aye na, mezeleme eye. Ada ngwas nakay mezeleme eye na, a sər ha bədaw!»

⁴⁰ Tsa na, Yesu a sər wu nakə Farisa niye a dzala aye. A gwaday a Farisa niye: «Simon, a seŋ mətsikaka wu andaya.»

Simon a mbəday faya: «Tsik me, Miter.»

⁴¹ Yesu a gwaday: «Ndoweeye hay andaya sulo. Ndoweeye niye hay sulo aye na, gwedere i ndo fataya. Ndo neŋged na, ma hamiye kwar i suloy temerre zlam. I ndo neŋged ma hamiye suloy kuro kuro zlam. ⁴² Ane tuk na, ndo neheye sulo aye na, tə sla məheme gwedere i ndo niye bay. Ndo niye a gəratay ha gwedere nggay a nəteye neheye sulo aye tebiye.» Yesu a təkəray andza niye na, a gwaday: «Mə walaŋ tay neh-eye sulo aye mata wudə ndo niye ka zal na, way?»

⁴³ Simon a mbəday, a gwaday: «Na dzala maa wuda ndo niye ka zal na, ndo nakə kwar i suloy faya temerre zlam aye.»

Yesu a gwaday faya: «Dedek, ka mbəda faya na, lele.»

⁴⁴ Tsa na, Yesu a mbəda me a diye i ngwas. A gwaday a Simon: «Simon ka nggatay a ngwas nakay ba? Na yaw na, a gay yak duh bədaw? Ada nəkar ka tədeŋew yam hərwi məbere ha sik ga bay. Aya ane, ngwas nakay na, kə bereŋ na sik ga ta yam dərə nggay ada ka takad na ta məkwets i gər nggay bədaw? ⁴⁵ Nəkar, ka təma ga a gay yak tə məgəse ga ka bo bay. Ane tuk na, neŋgeye na, kwa i madayaw ga kanaŋ na, faya ma gəsiye ka bo sik ga. ⁴⁶ Nəkar na, ka mbədeŋ mal ka gər bay. Ane tuk

† Malasi 3.1, Madayaw abəra ma Ezipt 23.20.

na, nenjeyey na, ka mbædeŋ mal ka sik. ⁴⁷ Hərwi niye sər ha na, mawude bo ŋgay nakə a wuda ga haladzay aye. A da ha na, mezeleme ŋgay neheye a ge haladzay aye na, na pəsay ha tebiye. Ane tuk na, i ndo nakə tə pəsay ha mezeleme ŋgay tsekweŋ aye na, nenjeyey dərmaƙ a wuda ndo na, tsekweŋ dərmaƙ.»

⁴⁸ Tsa na, Yesu a gwaday a ŋgwas niye: «Ŋgwas, mezeleme yak kə pəsa.»

⁴⁹ Ndo niye hay faya ta ndiye wu mənday dziye, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Nakay i ŋgay ndo wuray a dza bo ka məpəsay ha mənese a ndo aye?»

⁵⁰ Aya ane, Yesu a gwaday a ŋgwas niye: «Mədzal gər yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra.»

Ndo neheye tə pay bəzay a Yesu aye

8 Ma dəba eye na, Yesu a ye a walaŋ i gay hay ta gəma hay. A ye a həhal mə dəma na, a da ha Labara Ŋgwalak eye i Bəy i Mbəlom mə dəma tebiye. Gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo tə paway bəzay. ² Ŋgwas neheye Yesu a həhar fataya abəra fakalaw aye ta neheye a mbəl tay ha abəra ma dāvats aye ta zəŋgal na dərmaƙ. Nəteye na: Mari nakə tə zalay Mari Magə-dala eye, Yesu a həhar faya abəra Fakalaw hay tasəla aye; ³ Zan ŋgwas i Kuza nenjeyey ndo məgəse dala i Herod; Suzan; ada ta ŋgwas hay wal wal neheye ta dzənawa Yesu ta gawla ŋgay hay tə wu tay hay aye.

Dzeke i ndo masləge

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Ndo hay haladzay ti ye naha ma gəma hay wal wal. Yesu a ngatay a ndo niye hay ti ye naha haladzay tə haya gər ka təv ŋgay na, a tsikatay me ta dzeke a gwadatay: ⁵ «Ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay. A həl hulfe ŋgay a ye ha a pesl mata sləge. A ye naha na, a dazlay a masləge. Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe ŋgay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Hulfe niye na, ndo hay ta mbərasla na, diyeŋ hay tə pala na tebiye. ⁶ Siye a dəd ka sik i pələd. Tə nd-zohwaw na, kwayaŋŋa tə kula heryew heryew. Tə kula na, hərwi ta huta yam ma bəd bay. ⁷ Nenjed a dəd a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə ŋgədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay. ⁸ Ane tuk na, siye hay tə kuts ka təv lele eye. Tə ndzohwaw ada tə gəl. Tə gəl na, tə nah lele. Makwehe nəte na, wur eye faya temerre.»

Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakə zləm andaya faya mətəšəne aye na, mətəšəne lele!»

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Ma dəba eye na, gawla ŋgay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Dzeke nakə ka tsik aye na, a say məgwede mey?»

¹⁰ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom na, Mbəlom kə dakum ha wu nakə maŋgaha eye ma bəy

ŋgay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke. Andza niye:

“Ta sliye mazəbe faya, ane tuk na, ta ŋgateye bay.

Ta sliye faya mətəšəne, ane tuk na, andza məgwede mey na, ta tsəniye bay. ¹¹»

Yesu a da ha dzeke i ndo masləge

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Yesu a gwadatay sa: «Dzeke nakay a say məgwede na, anaŋ: Hulfe na, bazlam i Mbəlom ¹² Ndo siye hay ta ndzəkit bo ta tsakay i tsəved nakə hulfe a kuts faya aye. Nəteye na, tə tsəne bazlam i Mbəlom. Tsa na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbəlom niye tə tsəne aye abəra mə dərev tay. A buwa na na, hərwi ada tə dzala ha faya bay ada tə təma bay. ¹³ Siye hay ta ndzəkit bo ta təv nakə bətekwew andaya faya haladzay bay aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom ada ta təma tə mənŋwese eye lele. Ane tuk na, ta huta məpe zləlay mə bazlam i Mbəlom bay. Dəretətsəh tə masəpete i Fakalaw a ndzatay a gər na, tə gər ha mədzele gər abəra ka Mbəlom. ¹⁴ Hulfe neheye tə kuts a gay i dak hay aye na, ta ndzəkit bo ta ndo neheye tə tsəne bazlam i Mbəlom aye. Ane tuk na, bor i məndzibəra, bor i zlele, ta bor i wu mekeleŋ eye hay wal wal a ye tay a bo. Wu niye hay tə ŋgədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərev tay aye. Bazlam i Mbəlom dərmaƙ kə huta məvəle hohway bay. ¹⁵ Hulfe nakə a kuts ka təv lele eye na, ta ndzəkit bo ta ndo neheye tə tsəne bazlam i Mbəlom aye na, tə pa na a dərev tay lele. Tə gay metsehe lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərev tay, tə nah lele.»

Dzeke i lalam

Mata 4.21-25

¹⁶ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Dada ndo ma zlaweye lalam ŋgay ma piye faya ako ada ma hurəkwiye faya gəse daw? Kəgəbay ma piye na a dəba i slələh daw? Duh ma piye na na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mətəvətay dzaydzay. ¹⁷ Sərum ha na, wu neheye maŋgaha eye hay aye na, ta zəbiye ŋgəray ŋgəray ta həpat. Ada wu neheye ndo hay tə sər bay aye na, ndo hay ta ta səriye mə dzaydzay.»

¹⁸ A gwadatay sa: «Gumay metsehe a mətəšəne wu nakə ka pawumay zləm aye. Hərwi ndoweye kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səka hiye ha mətəšəne ada mətəšəne lele. Ane tuk na, ndo nakə a say mətəšəne bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə a tsəne aye na, ta buwiye na.»

Ndo i Yesu hay

Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

¹⁹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay ta pəla na Yesu. Ta pəla na na, ta huta na Yesu. Ane tuk na, ta ndisl ka təv ŋgay bay hərwi ndo hay haladzay ka tsəved. ²⁰ Tə

† Ezay 6.9.

gwaday a Yesu: «May yak ta malamar yak hay, nətəye ma bəra faya ta tsətsahiye kar. A satay mənġgataka.»

²¹ Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «May ga ta malamar ga hay na, ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye.»

Gədaŋ i Yesu na, a ze mətasi

Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

²² Pat wuray na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Tsalakwa a kwalalaŋ i yam takwa a diye i dəlov neŋged.» Tsa na, tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye.

²³ Ahəl nakə faya ta diye ka ġər i yam aye na, Yesu a ndzahəra. A ndzahəra na, kwayaŋŋa mətasi a vəzl ka ġər i dəlov niye ta gədaŋ. Tsa na, kwalalaŋ i yam a rah ta yam mazlambar ta kutsiye a yam.

²⁴ Gawla ŋgay hay ta həndzəd ka təv ŋgay. Ta wuda ka bo, ta pədeke ha Yesu abəra ka məndzehəre. Tə gwadāy: «Bəy may, Bəy may, ka mətakweye!»

Tsa na, Yesu a pədeke, a gay me a mətasi ada a yam. Kwayaŋŋa mətasi a ndza dēdik. Məbəle i wuray kwa tsekweŋ andaya sa bay.

²⁵ Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Ka yum ha mədzał ġər kurom aye a ŋgay!»

Ane tuk na, ta dzədzar haladzay. A gatay hərbaḃək-ka. Tə gwad mə walaŋ tay: «Nakay na, ndo wuray? A gatay me a mətasi ta yam na, tə ġəsay me aye!»

Gədaŋ i Yesu na, a ze i Fakalaw

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

²⁶ Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisł a ġəma i Geraseni nakə ta diye i dəlov niye tə zalay dəlov i Galile aye. Niye na, bəse kame i dala i Galile.

²⁷ Yesu a mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam na, ndo wuray a ndzawa ma wuzlahġəma, a ŋgatay a Yesu na, a yaw ka təv ŋgay. Ndowne niye na, ġər a vuway. Kə ndza haladzay a pawa ka bo peteked sa bay ada a hənawa mə gay bay sa tsa. Ane tuk na, a hənawa mə walaŋ i tsəvay hay.

²⁸ A ŋgatay a Yesu na, kwayaŋŋa a wuda ta gədaŋ. A kal ha bo kame i Yesu. Tsa na, a gwadāy: «Nəkar na, Yesu Wawa i Bəy Mbəlom Fetek. Ka wuda ka neŋ na, mey? Amboh kə ġeŋ wuray bay tey.» ²⁹ A tsik andza niye na, hərwi Yesu a gwadaway a fakalaw: «Dara abəra mə bo i ndo nakay.»

Tə dzawaway na sik tə səselek ada tə paway tsalalaw a həlay. Ane tuk na, a ŋġəzlahawa ha wu niye hay tə dzawawa na aye ndərtsətsətse ada fakalaw a yawa ha a təv dərəŋ aye hay abəra mə walaŋ i gay, a kəsaf.

³⁰ Yesu a tsətsah faya, a gwadāy: «Məzele yak na, way?»

Fakalaw niye a mbəday faya a gwadāy: «Məzele ga na, Haladzay.» A tsikay a Yesu andza niye na, hərwi nətəye haladzay mə bo i ndo niye. ³¹ Fakalaw niye hay tə gay amboh a Yesu hərwi ada mə kuts tay a bəd nakə kutsik baġwar eye aye bay. ³² Ka təv eye niye na, madəras hay andaya faya ta pəliye wu mənday tay hay ma tsaholok wuray. Fakalaw niye hay mə bo i ndo niye

tə gay amboh a Yesu hərwi ada mə vələtay tsəved məfələkwe a bo i madəras niye hay. Yesu a vələtay tsəved mede a bo i madəras niye hay. ³³ Tsa na, fakalaw niye hay ti yaw abəra mə bo i ndo niye ti ye, tə fələkwa a bo i madəras hay. Madəras niye haladzay aye ta hwayaw abəra ka mahəmba niye. Ti yaw tə kuts a dəlov niye tebiye, tə dze a dəma.

³⁴ Ndo mətsəkure madəras niye hay tə ŋgatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahġəma mata datay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nətəye dərəŋ ta wuzlahġəma aye hay. ³⁵ Tsa na, ndo hay tə tsəne na, ti yaw mata zəbe naha ka wu nakə a ge bo aye. Ti yaw tə ndislew ka təv i Yesu na, tə ŋgatay a ndo niye fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ŋgay aye mandza eye ka təv i Yesu. Anəke na, peteked ka bo ada neŋgeye lele, andza nakə a ndzawa aye sa bay. Tə ŋgatay andza niye na, ta dzədzar. ³⁶ Ndo neheye labara i ġər mavuwe a ge bo ka dərə tay aye nətəye dərmaḃak ta təkəratay labara eye a ndo niye hay ti ye naha, nətəye ta ŋgatay təbəy aye. ġər mavuwe niye a məḃ kəkay na, ta təkəratay. ³⁷ Tə tsəne na, ndo i dala i Geraseni niye tebiye ta tsətsah ka Yesu tə gwadāy: «Do abəra ka dala may» hərwi ta dzədzar haladzay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam hərwi mede abəra ka dala niye.

³⁸ Ndo nakə fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ŋgay aye, a gay amboh a Yesu ada Yesu mə vələy tsəved mə zəŋgal na. Ane tuk na, Yesu kə vələy tsəved ka məpay bəzay bay. A gwadāy: ³⁹ «Do a mətəgay yak! Təkəratay a ndo hay wu nakə Mbəlom a ge hərwi yak aye, kwa tsekweŋ ka ġər ha faya abəra bay.» Tsa na, ndo niye a ye a təkər wu nakə Yesu a ge hərwi ŋgay aye ma wuzlah gay tebiye.

Gədaŋ i Yesu na, a ze dəvats hay ada a ze mədahaŋ

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Yesu a maw ma diye i dəlov a diye neŋged na, ndo hay haladzay faya ta həbiye na. Ndo niye hay tə ŋgatay a Yesu na, ta təma na lele.

⁴¹ Tsa na, ndo wuray tə zalay Dzayrus a ye naha dərmaḃak. Neŋgeye na, bəy i gay i maḃuwule me. A ye naha a dəkway ġurmets a huvo a Yesu. A gay amboh a Yesu, a gwadāy: «Amboh kə ma a gay ga tey.» ⁴² A say Yesu mə ye a gay ŋgay na, hərwi dem ŋgay andaya nətə məve ŋgay ma giye kuro ġər eye sulo. Dem eye niye na, bo a wur faya ma mətiye.

Ahəl nakə Yesu faya ma diye na, ndo hay haladzay faya ta ŋġədətsiye na kwa tə waray kwa tə waray.

⁴³ Ŋgwas wuray andaya dərmaḃak. Ŋgwas eye niye na, dəvats eye. Bambaz a mbədawayaw abəra mə huḃ. Dəvats eye niye kə ndza faya məve kuro ġər eye sulo. Kə dze ha zlele ŋgay haladzay a gay i ndo i sidem hay. Ane tuk na, ndəray nətə kə sla faya məmbəle ha bay.

⁴⁴ A ye a walaŋ i ndo niye hay. Tsa na, a həndzəd ka təv i Yesu ta dəba, a lamay a me i peteked i Yesu. Kwayaŋŋa bambaz nakə a mbədawayaw faya abəra aye a tərəts. A huta zay.

⁴⁵ Yesu a tsətsah, a gwad: «Maa lemeŋ, way?» Nətəye tebiye tə sər maa lamay way na, tə sər bay.

Piyer a gwaday: «Bây ga, ka gwadiye “Maa lemenj way” na, ka ngatay tã lawara kar ada faya ta ngädät-siye kar kwa tã waray kwa tã waray tãbädew.»

⁴⁶ Aya ane tuk na, Yesu a gwad: «Ndëray kã lemenj, hãrwi na sãr ha gëdãnj ki yaw abëra mã bo ga.»

⁴⁷ Ngwas niye a sãr ta huta na na, a ye ka tãv i Yesu tã madzãdzere eye. A ye a dëkway gurmets a huvo a Yesu. A tãkëray, a lamay hãrwi mey ada a mbël kwayanña na, a tãkëray kame i ndo niye hay tebiye.

⁴⁸ Yesu a gwaday: «Dem ga, mädzal gër yak kã mbël kar ha. Do wu yak barbarra.»

⁴⁹ Ahël nakë Yesu faya ma tsikeye a ngwas niye andza niye na, ta slëraw ndo abëra mã gay i bãy i gay i maduwule me niye tã zalay Dzayrus aye. A yaw a gwaday: «Dem yak kã mät. Kã wurdäy me a Miter sa bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu kã tsãne, a gwaday a Dzayrus: «Kã dzãdzar bay, dzala ha ka neñ tsa na tsiy, dem yak ma mbëliye.»

⁵¹ Tã ndisl naha a gay i Dzayrus na, kã vëlatay tsãved a ndo hay mäfälëkwe a gay bay. Ti ye na, ta Piyer, Yuhana ta Yakuba dekdek tsa ta bãba ada ta may i wawa. ⁵² Mã gay i mädahanj niye na, ndo hay tebiye tanjof tanjof, siye faya ta ndëviye kuda hãrwi wawa niye a mät aye. Yesu a ye naha na, a gwadatay: «Kã tuwum bay. Dem nakay na, kã mät bay, nenjey mandzahëra eye.»

⁵³ Ane tuk na, ndo niye hay tã ngwasay dëla mã gër, tã sãr lele dem niye na, kã mät.

⁵⁴ Yesu a ye naha na, a gës na dem niye mã hëlay ada a gwaday ta gëdãnj: «Wawa, lëtse!»

⁵⁵ Dem niye a mbël. Kwayanña a lëtse tsëkwad. Yesu a gwadatay: «Vëlumay wu mënday.»

⁵⁶ Tsa na, bãba ta may i wawa a gatay hërbabëkka. Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Wu nakay a tãra aye na, kã tsikumay a ndëray bay.»

Yesu a slër gawla ngay hay kuro gër eye sulo

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

9 Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla ngay hay kuro gër eye sulo, a hayatay gër. A vëlatay gëdãnj ta mëzläb ka mahëhere fakalaw hay abëra ka ndo hay tebiye ada mëmbële tay ha abëra ma dëvats tay hay. ² Ma slëriye tay ha na, mata dã ha Bãy i Mbëlom ada mëmbële tay ha ndo hay.

³ A tsikatay me a zläm, a gwadatay: «Ka deyumeye na, kã zlum wuray a hëlay bay tebiye. Kwa sakwal, kwa gwezem, kwa wu mënday, kwa suloy ada kwa way mâ zla peteked i mëkelkabo sulo bay. ⁴ Ka ndislum a gëma nakë ka deyumeye a dëma aye na, ndzum mã gay nakë ta tãma kurom tã mëngwese aye. Kã yum kurom abëra mã gay niye bãse tsa bay. Ndzum mã dëma hus a pat nakë ka deyumeye a gëma mekelënj eye. ⁵ Ada ma gëma nakë ta wudã matëme kurom tãbey aye na, dum abëra ma gëma tay. Ahël nakë nëkurom ka tsãved mazlambar ka gërumeye ha tsãved i gëma niye na, tëtäkum ha bëtëkwew i gëma tay abëra ka sik kurom hay. Niye na, ta sãriye ha ta tãma kurom bay.»

⁶ Yesu a ndëvatay ha bazlam ngay niye na, tã hël bo ti ye tuk. Ti ye na, ta hëhal ma gëma hay tebiye. Tã dã ha Labara Ngwalak eye. Tã mbël tay ha ndo i dëvats hay kwa mënggay mënggay.

Herod a dzãdzar

Mata 14.1-12; Markus 6.14-16

⁷ Azlakwa bay, Herod nenjey bãy ka dala i Galile, a tsãne wu nakë faya ma giye bo aye na, a vëlay mädzal gër haladzay. Hãrwi ndo hay tã gwad: «Yuhana madzëhube ndo a yam kã mbëlaw abëra ma mëdahanj.»

⁸ Siye hay tã gwad: «Ma giye maa yaw na, Eliya.»

Siye hay tã gwad sa: «Nenjey na, ndo mëde ha bazlam i Mbëlom nãte mã walanj i ndo mëde ha bazlam i Mbëlom niye hay ahël niye a lëtsew abëra ma mëdahanj.»

⁹ Ane tuk na, Herod a gwad: «Yuhana na, maa dës faya abëra gër na, neñ. Ada ndo nakay na tsãne ndo hay faya ta tsikiye faya na, way?»

Tsa na, a pëla tsãved mënggatay a Yesu.

Tapa i daf zlam tã kãlef sulo

Mata 14.13-20; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

¹⁰ Anëke na, ndo i maslanj hay tã maw tuk. Tã maw ka tãv i Yesu ta tãkëray wu nakë tã gaw aye. Ma dëba aye na, Yesu ta ndo i maslanj ngay hay ti ye abëra ka tãv niye. Ti ye a tãv aye andaya bãse ta gëma nakë tã zalay Betesayda aye.

¹¹ Ane tuk na, ndo hay ta sãr fataya. Tsa na, tã patay bãyay. Yesu a ngatatay na, a tãma tay ha. A dätay ha Bãy i Mbëlom ada a mbël tay ha ndo i dëvats hay.

¹² Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla i Yesu hay ta händzäd ka tãv i Yesu. Ti ye naha tã gwaday: «Gwadatay a ndo neheye na, tã ye a wuzlahgëma ada a gay i ndo neheye tã mbay naha a wuzlahgëma aye. Tã ye mata hëne mã dëma ada mata nde wu mënday bëna, kãkay? Hãrwi nëkway ananj na, ma tãv nakë dërenj aye.»

¹³ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Nëkurom eye vëlumatay wu mënday!»

Ta mbëday faya, tã gwaday: «Tapa i makwala andaya na, zlam ada kãlef hay sulo tsa. A saka na, nëmaã ye mata sãkëmaw wu mënday hãrwi ndo neheye tebiye dãw?»

¹⁴ Ndo neheye tebiye ka tãv i Yesu aye na, hasläka hay ta giye gwezem zlam.

Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Dum gwadumatay a ndo hay tã ndza ka dala. Tã ndza bërük i ndo kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.»

¹⁵ Tsa na, gawla ngay hay ta tãma wu nakë a tsikatay aye. Ti ye tã tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tã ndza bërük kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.

¹⁶ Tsa na, Yesu a hël tapa i makwala zlam tã kãlef niye hay sulo aye. A zëba dëre a mbëlom ada a gay naha sisë a Mbëlom hãrwi wu mënday niye. A ngëna ha ada a vëlatay a gawla ngay hay hãrwi ada nëtëye dër-mak tã ngënatay a ndo hay.

¹⁷ Gawla i Yesu hay ta ngənatay wu mənday niye a ndo hay. Kwa way a nda wu mənday niye ka mərəhe. Tə hayay gər a bəmalə nakə a zəkaw aye na, a rah gwanj hay kuro gər eye sulo.

Dedek eye Yesu na, way?

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

¹⁸ Pat wuray na, Yesu faya ma dūwuliye me mahəng-eye. Gawla ngay hay ti ye ka tən ngay. Tə ndisl naha na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Ndo hay tə gwad fagaya, neŋ na, way?»

¹⁹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Siye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhubə ndo a yam. Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad nəkar na, Eliya. Siye hay tə gwad nəkar na, nəte mə walaŋ i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye a lətsew abəra ma mədəhaŋ.»

²⁰ Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

Tsa na, Piyer a gwaday: «Nəkar na, Kəriste, ndo nakə Mbəlom a sləraw aye.»

²¹ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadətay: «Kā dumay ha a ndəray bay.» ²² A gwadətay sa: «Neŋ Wawa i Ndo na, kutoŋ na siye dəretsətseh haladzay. Madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye na, nəteye ta wudiye ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta kədiye ga. Ane tuk na, na həniye sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədəhaŋ.»

Məpay bəzay a Yesu na, kəkay?

Mata 16.20-28; Markus 8.30-9.1

²³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ngay hay ka tən ngay. A gwadətay a nəteye tebiye: «A say a ndoweye məpeŋ bəzay na, m̄a gər ha wu nakə a say a dərəv ngay aye. M̄a zla mayako mazləlmbada eye ada m̄a peŋ bəzay pat pat. ²⁴ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ngay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ngay hərwi ga aye na, ma təmiye ha dūh. ²⁵ Tadə ndoweye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ngay na, ngama ngay aye na, mey?»

²⁶ «Tadə ndoweye ka kərah ga ada kə datay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neŋ dərmaŋ na ta kərahiye na. Na ta kərahiye na na, ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta məzlab ga ada ta məzlab i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

²⁷ Yesu a gwadətay sa: «Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye, nəteye na, ta mətiye zuk bay. Ta ta mətiye na, ta ngateye tə dərə tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ngay ta gədaŋ aye təday.»

Bo i Yesu a mbəda

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Ma dəba i bazlam ngay niye a tsik aye a ndza məhəne tsamahkar na, a zalay a Piyer, a Yuhana, ada a

Yakuba, ti ye tə tsal a mahəmba. Ti ye a dəma na, mata dūwule me.

²⁹ Ahəl nakə Yesu faya ma dūwuliye me aye na, dərə ngay a mbəda. Peteked ngay a mbəda herre kudəkudek, a sləda haladzay. ³⁰ Kwayaŋŋa, ndo hay sulo ti yaw ka tən ngay. Nəteye faya ta tsikiye me. Ndowneye niye hay na, Musa ta Eliya. ³¹ Ti yaw na, tə dzaydzay i Mbəlom. Tə tsik ka məsler i Yesu nakə ma ta ndəviye ha ta mədəhaŋ ngay ma Zerozelem aye.

³² Ahəl nakə ndo niye hay sulo aye faya ta tsikiye me ta Yesu aye na, Piyer ta ndo neheye nəteye dziye na, nəteye mandzahəra eye. Ane tuk na, ta pədəke abəra ka məndzəhəre. Ta pədəke na, tə ngatay a dzaydzay i Yesu ada tə ndo niye hay sulo malətsa eye hay ka tən i Yesu aye.

³³ Ka tən nakə ndo niye hay ta diye wu tay abəra ka tən i Yesu aye na, Piyer a gwaday a Yesu: «Bəy ga! Lele na, ndzakwa kanaŋ. Nəmaa kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.» Piyer a tsik andza niye na, a sər wu nakə ma tsikiye bay.

³⁴ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, pazlay a mbəzlaw a dərəzl tay ha dezəgələm. Gawla i Yesu niye hay mahkar eye tə ngatay a pazlay niye a dərəzl tay ha aye na, ta dzədzar haladzay.

³⁵ Ma pazlay niye na, mətsike me a tsənew abəra mə dəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na zla na, neŋgeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumey!»

³⁶ Ma dəba i bazlam niye, tə ngatay na, a Yesu mahəngeye. Gawla i Yesu niye mahkar aye wu nakə tə ngatay aye na, ta təkəray a ndəray zuk bay. Tə ndza wu tay tete.

Yesu a mbəl ha wawa wuray mahorvov a gay

Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ Tədə eye na, Yesu ta gawla ngay niye hay mahkar aye, tə mbəzlaw abəra mə mahəmba. Faya ta mbəzlaweye na, ndo hay haladzay ti yaw mədze gər tə Yesu.

³⁸ Mə walaŋ i ndo niye haladzay aye na, ndoweye andaya a pa bo ka mawude. A gwad: «Miter! Amboh zəba ka wawa ga nakay tey! Wawa ga mekeleŋ eye andaya bay. Neŋgeye nəte ngweŋ. ³⁹ Fakalaw a gəsawa na. A gəsawa na na, ta gədaŋ. A wudawa ka bo ada a kalawa ha ka dala bəra bəra. Makukufay a yawaw ka bazlam. A gawa ha dərətsətseh haladzay ada a yawa faya abəra bəse bay. ⁴⁰ Na gatay amboh a gawla yak hay tā həhar faya abəra fakalaw tey na, tə mba faya bay.»

⁴¹ Yesu a tsəne andza niye na, a wuda, a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na zliye ngatay hərwi kurom na, məndze hadzəgay. Ahe! Do, zla ahaya wawa yak eye kanaŋ!»

⁴² Tsa na, Bəba i wawa a ye a zla ahaya wawa niye. Ahəl nakə wawa niye ma ta husiye naha ka tən i Yesu kədiyya na, mahorvov a kal ha ka dala bəra. A tambolom ha ka dala ta gədaŋ.

Kwayaŋŋa Yesu a ngəraz ka mahorvov niye. A mbəl ha wawa ada a vəlay ha a bəba ngay. ⁴³ Ndo niye hay

tebiye ka tæv niye a gatay hərbabəkka. Tə gwad: «Ta dedek Mbəlom na, gədaŋ eye.»

Yesu a dā ha mədahaŋ ŋgay

Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Nəteye tebiye a gatay hərbabəkka. Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: ⁴⁴ «Wu nakə na dākumeye ha anəke aye na, pum na a wuzlah i mədzał gər kurom lele: Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay.»

⁴⁵ Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta tsəne bazlam ŋgay niye bay. Mətsəne ŋgay eye andza məgwede kəkay na, maŋgaha eye hərwi ada tã tsəne bay. Ada zluwer a gatay matsətsehe ka Yesu ka gər i bazlam eye niye.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶ Gawla i Yesu hay ta dazlay məkəde wuway mə walaŋ tay. Tə kəd wuway na, məsər ha bagwar eye mə walaŋ tay na, way? ⁴⁷ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala aye. Tsa na, a zla wawa. A lətse ha ka tæv ŋgay. ⁴⁸ A gwadatay: «Ndoweye ka təma na wawa nakay lele hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na, neŋ. Ndoweye ka təma ga na, a təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Hərwi ndo nakə wawa eye mə walaŋ kurom aye, maa təra bagwar eye na, neŋgeye duh.»

Ndo nakə kə neŋ däre bay aye na, ndo ga

Markus 9.38-40

⁴⁹ Ma dəba eye na, Yuhana a gwad: «Bəy Maduwer, nəmaa ŋgatay a ndoweye faya ma həhariye fakalaw abəra ka ndo ta məzele yak. A samay habe məgay me hərwi neŋgeye na, mə walaŋ kway bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwad: «Kā gu-may me bay. Hərwi ndo nakə kə nakum däre bay aye na, neŋgeye ndo kurom.»

Yesu a ye a Zerozelem

⁵¹ Həlay nakə kutoŋ Yesu ma diye abəra ka mändz-ibəra aye mazlambar kə ndislew. Tsa na, a həl bo ta dedek eye mede a Zerozelem. ⁵² A slər ndo i məsler ŋgay hay kame. Ti ye naha tə fələkwa a gəma i Samari hərwi mede mələve ha bo tə mede i Yesu nakə ma diye a dəma aye. ⁵³ Ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta wuda m̄a ye naha a gəma tay bay. Ta wuda bay na, hərwi nakə faya ma diye ta diye i Zerozelem aye.

⁵⁴ Yakuba ta Yuhana tə tsəne andza niye na, tə gwad: «Bəy Maduwer! A saka na, nəmaā tsətsahaw ako mə mbəlom m̄a mbəzlaw fataya matə-ma tay ha abəra mə dəma daw?»

⁵⁵ Yesu a tsəne me tay niye na, a mbəda me ka tæv tay a gatay me. ⁵⁶ Tsa na, ti ye a gəma mekelen eye.

Gawla i Yesu hay tə vəl bo tay peteh ka məpay bəzay a

Yesu

Mata 8.19-22

⁵⁷ Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, ndo wuray a yaw ka tæv i Yesu, a gwad: «Kwa a ŋgay ka diye na, na pakeye bəzay.»

⁵⁸ Yesu a gwad: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə dəma, diyer hay dərma mak gay tay andaya. Ane tuk na, neŋ Wawa i Ndo na, tæv ga andaya nakə na həniye mə dəma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

⁵⁹ Yesu a gwad a ndo mekelen eye: «Peŋ bəzay.»

Ane tuk na, ndo niye a gwad a Yesu: «Bəy ga!

Vələŋ tsəved n̄a ye, n̄a la na bəba ga təday.»

⁶⁰ Yesu a mbəday faya a gwad: «Gər ha mədahaŋ hay tã la bo tay. Nəkar, do ta dā ha Bəy i Mbəlom.»

⁶¹ Ndo mekelen eye a yaw ka tæv i Yesu sa a gwad: «Bəy Maduwer, neŋ na, na pakeye bəzay. Aya ane, vələŋ tsəved n̄a ye, n̄a tsikatayaw me a ndo i gay ga hay təday.»

⁶² Yesu a dā ha parakka, a gwad: «Ndoweye faya ma fətiye tə sla hay na, ma sliye faya mazəbe däre ta dəba bay. Andza niye ndoweye niye na, ma sliye faya mäge məsler i Bəy i Mbəlom bay.»

Yesu a slər tay ha gawla ŋgay hay kuro kuro tasəla gər eye sulo

10 Ma dəba eye na, Yesu a pala gawla ŋgay mekelen eye hay kuro kuro tasəla gər eye sulo hərwi məslərə tay ha. A slər tay ha na, sulo sulo kame ŋgay, a wuzlahgəma hay tebiye ada a tæv neheye bo ŋgay eye a say mede a dəma aye dərma mak.

² A pala tay ha na, a gwadatay: «Wu mənday andaya haladzay məpele ka dala. Ane tuk na, ndo məpele na abəra ka dala na, nəteye haladzay bay. Hərwi niye, gu-may amboh a ndo i guvah m̄a səkah ha ndo i məsler hay hərwi məpele wu mənday abəra ka dala.

³ «Dum! Na sləriye kurom ha na, nəkurom ka tərūm andza wawa i təbaŋ hay a wuzlah i ndo neheye nəteye andza kəra i pesl hay aye. ⁴ Ka deyumeye na, k̄a həlum suloy a həlay bay, k̄a zlum bəboro bay, k̄a həlum tahərak kurom hay a sik bay, k̄a lətsūm ka tsəved hərwi mətsikay me a ndo bay.

⁵ «A gay nakə ka deyumeye a dəma aye na, lahūm məgwede: “Zay m̄a ndza ka gay nakay.” ⁶ Tadə ndəray ka təma kurom mə gay niye lele na, zay kurom ma ndziye ka gay niye. Tadə ka təma zay kurom bay na, mum ha zay kurom. ⁷ Ndo nakə ka təma kurom aye na, ndzum mə gay ŋgay. Wu nakə ta vəlakumeye na, ndayum, ada sum wu məse nakə ta vəlakumeye, hərwi ndo mäge məsler na, kutoŋ ma hutiyə merəbe ŋgay.

⁸ «Tadə ka ndislum a wuzlahgəma waray waray ta tə-ma kurom na, ndayum wu nakə ta vəlakumeye.

⁹ Mbəlum tay ha ndo i dāvats niye hay ma gəma niye ada k̄a gwadumatay a ndo i gəma niye hay: “Bəy i Mbəlom ka həndzədaw fakuma.” ¹⁰ Ane tuk na, k̄a yum kwa a gəma waray, waray, ta təma kurom bay na, dum

kurom abəra ma gəma niye. Dum ka tsəved ada gwadumatay a ndo hay tebiye: ¹¹ "Burhway i gəma kurom nakay a mətəsay ka sik aye na, nəmaa tətək-wakum na kurom. Duh bay! Sərum ha na, Bəy i Mbəlom ka həndzədaw fakuma." ¹² Sərum ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya i ndo i gəma niye na, ma ziye i gəma i Sodom. †»

Dəretsətseh ka gəma neheye ta təma Yesu bay aye

Mata 11.20-24

¹³ Yesu a gwad sa: «A nəkurom ndo i gəma i Korazin hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom ndo i gəma i Betesayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tadə masuwayə neheye na ge mə gay kurom aye nā ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidon na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo tabay manasa eye ada ta kutsiye bətekewew maləməts a gər hərwi mədə ha na, ta gər ha mezeleme tay. ¹⁴ Hərwi niye, pat nakə Mbəlom ma gat-eye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidon.

¹⁵ «Nəkurom ndo i gəma i Kafənahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nəkurom duh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a təv məndze i mədahanj hay.»

¹⁶ Yesu a gwadatay a gawla ngay sa: «Ndoweye kə pa zləm ka bazlam kurom ada ka təma na, a təma na, ney. Ndoweye ka təma kurom bay na, a təma bay na, ney. Ndoweye ka təma ga bay na, a təma bay na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye.» Ndoweye neheye kuro kuro tasəla gər eye sulo aye ti ye.

Gawla i Yesu neheye kuro kuro tasəla gər eye sulo aye tə maw

¹⁷ Anəke na, gawla i Yesu niye hay kuro kuro tasəla gər eye sulo aye tə maw tuk. Tə maw na, tə mənəgwese eye mə dərev tay lele. Tə gwaday a Yesu: «Bəy Maduwey, kwa fakalaw hay ta rəhamay ha gər tə məzele yak.»

¹⁸ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Na ngatay a Fakalaw a dədaw mə gəma andza mawutsədə i Mbəlom. ¹⁹ Anaŋ tsənum! Na vəlakum gədanj ka mandəresle tay ha dədə hay ta hərdədə hay ada ka mandəresle na gədanj i ndo mənə dəre kurom tebiye. Wuray kwa tsekwey ma gakumeye bay. ²⁰ Ane tuk na, kə ngwasum hərwi nakə fakalaw hay ta rəhakum ha gər aye bay. Ngwasum duh na, hərwi məzele kurom hay mawatsa eye mə mbəlom.»

Yesu a ngwasa
Mata 11.25-27, 13.16-17

²¹ Kwayəŋna Məsəfəre Tsədəŋna eye a rahay a bo a Yesu. Tsa na, a wuda tə mənəgwese eye, a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mələve magərmbəlom ta

† Madazlay i wu hay 19.1-29.

dala, na gaka sisə hərwi nəkar ka datay ha wu nakə mənəgaha eye a ndo neheye tə sər wuray bay aye, ada ka ngaha abəra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheye nəteye tə sər wu aye. Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi mā ge bo andza niye.»

²² Yesu a gwad sa: «Bəba ga kə vələŋ wu hay tebiye. Wawa i Mbəlom way na, ndəray a sər bay. Maa sər na, Bəba Mbəlom nəte ngwey. Ada Bəba way na, ndəray a sər bay. Maa sər na, ney wawa ngay ada maa sər na ndo neheye a seŋ mədatay ha aye.»

²³ Tsa na, Yesu a mbəda me ka təv i gawla ngay hay, a gwadatay a nəteye mahəteye: «Ngwasum hərwi wu nakə faya ka ngatumay aye! ²⁴ Hərwi sərum ha na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ta bəy hay haladzay a satay habe mənəgatay a wu nakə faya ka ngatumeye, ane tuk na, ta ngatay bay. A satay mətəne wu nakə faya ka tsənumeye, ane tuk na, ta tsəne bay.»

Dzeke i ndo i Samari

²⁵ Ndo mədzəngawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya ka təv eye niye dərmak. A lətse a tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Miter, na giye na mey, nakə ada nā huta sifa nakə ma ndəviye bay aye? A tsikay andza niye na, hərwi məhəle faya abəra suwat.»

²⁶ Yesu a gwaday: «Ka dzəngga mə dərewel i Musa, a gwad na, kəkay?»

²⁷ Ndo niye a mbəday faya: «A gwad na: "Wuda na Bəy Maduwey Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, ta gədanj yak peteh, ada tə met-sehe yak tebiye. †" Ada: "Wuda ndo i maged yak dərmak andza ka wuda na gər yak. ‡"»

²⁸ Yesu a gwaday: «Tədə! Ka mbəda faya lele. Ge andza niye ada ka hutie məsəfəre.»

²⁹ Ane tuk na, ndo mədzəngawa bazlam i Mbəlom mapala eye niye a say məgwaday a gər ngay na, nənə-eye ndo i dedek. A tsətsah ka Yesu a gwaday: «Ada matəra ndo nakə na wudiye andza ney aye na, way?»

³⁰ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Ndo wuray a yaw abəra ma Zerozelem ma diye a Zeriko. Məkal hay tə mbəzla faya. Ta buwa faya abəra wu ngay hay tebiye. Tə kəd na lehhe. Tsa na, ta hway wu tay. Tə gər ha ndo niye məbəzla eye.

³¹ «Ndo məvəlay wu a Mbəlom wuray andaya a mbəzlaw ta tsəved eye niye. A ngatay a ndo niye na, a ngəday tsəngəhha dərenj. A ye ta tsəved mekeleŋ eye.

³² «Andza niye, ndo i Levit wuray a ndisl ka təv eye niye, a ngatay a ndo niye na, a ngəday dərenj. A ye ng-way ta tsəved mekeleŋ eye.

³³ «Ane tuk na, ndo i Samari wuray a ye naha. Faya ma diye a mahəhele, a ndisl ka təv niye. A ngatay a ndo niye na, a gay mə bo haladzay. ³⁴ A həndzəd naha ka təv i ndo niye lele. A pəla ha gwezem ngay. A zlaw guzom a baray na abəra ka mbəlak. A mbəda faya mal ada a baray faya lele. A ndəv ha na, a zla na ka gər i zungo ngay a ye ha a gay i mbəlok hay. A gay gər mə dəma lele.

†† Bazlam mapala eye masulo eye 6.5. ‡ Levitik 19.18.

³⁵ «Tədœ eye ma ta diye ŋgway na, a täläka hëlay a gwezem, a zlaw kwar i suloy sulo. A vëlay a ndo mäge mësler mä gay i mbëlok niye hay. A gwaday: “Gay gër a ndo nakay lele. Aza na maweye tã fanan na, na mak-eye ha wu nakä ka dze ha haladzay hërwi ŋgay aye.”»

³⁶ Yesu a gwaday sa: «Ka näkar na, mä walan i ndo neheye mahkar aye, matëra ndo i mäged i ndo nakay mäkal hay tã käd na aye na, way?»

³⁷ Ndo mädzanğawa bazlam i Mbëlom mapala eye niye a mbäda faya a Yesu a gwaday: «Ndo nakä a gay ŋgwalak aye.»

Yesu a gwaday: «Aya! Näkar dërmak do ge andza niye.»

Wu lele eye nakë ndo ma hutie aye

³⁸ Yesu ta gawla ŋgay hay tã hël bo, ti ye a gëma mekelëŋ eye. Ahël nakë näteye ka tsävëd faya ta diye na, a ye a gëma wuray. Mä dëma na, ŋgwas eye andaya tã zalay Marta a tëma na a gay ŋgay.

³⁹ Ŋgwas niye na, malamar ŋgay andaya tã zalay Mari. Nenğeye na, a ndza ka tæv i Yesu faya ma piye zläm ka matëtike i Yesu. ⁴⁰ Azlakwa bay Marta i ŋgay na, faya ma giye mësler hay wal wal ma läver. A yaw ka tæv i Yesu. A yaw na, a gwaday: «Bëy Maduwerŋ, na gaka mä bo tãbädew? Malamar ga a gër ga ha mahëg-eye ka mäge mësler hay wal wal tebiye na, këkay. Gwaday mä yaw, mä dzëna ga.»

⁴¹ Bëy Maduwerŋ a mbädäy faya a gwaday: «Marta, Marta näkar na, ka vëlay ha mädzal gër ada ka hatsay düh a mësler haladzay na, këkay? ⁴² Ane tuk na, wu näte ka näkar na, kë mätsa fakaya abëra. Mari düh na, kë zla wu nakë lele aye. Däda ndëray ma sliye mäzle faya abëra bay.»

Maduwulay me a Mbëlom na, këkay?

Mata 6.9-13, 7.7-11

11 Pat wuray na, Yesu a düwulay me ma tæv eye andaya. A ndäv ha maduwule me na, ndo näte mä walan i gawla ŋgay hay a tsätsah faya, a gwaday: «Bëy Maduwerŋ, tëtikamay maduwule me a Mbëlom andza i Yuhana nakë a tëtikatay a gawla ŋgay hay ahël niye.»

² Yesu a gwadatay: «Ka düwulumay me na, ka gwadumeye:

Bëba may,

kwa way mä sër ha, mäzele yak na, tsädanğa.

Ndo hay tebiye tä zambädaka.

Bëy yak mä gëma mä ge bo ka tæv may dërmak,

³ vëlamay wu mänday nakë ma slameye pat pat aye,

⁴ Pësamay ha mänesë may,

hërwi nämay dërmak nämaa pësatay ha a ndo neh-eye tã gamay mänesë aye.

Tsäpa may hërwi ada Fakalaw mä säpat may bay.»

⁵ Yesu a gwadatay sa: «Agëla ndo näte mä walan kurom dzam ŋgay andaya. Ane tuk na, a ye ka tæv i dzam ŋgay niye ta magërhëvad. A ye naha a tsätsah a gwaday: “Dzam ga amboh vëleŋ tapa i daf mahkar tey. ⁶ Hërwi ndo näte mä walan i dzam ga hay a yaw a

mahëhele. A ndislew anëke a gay ga. Ane tuk na, wu-ray andaya mäwëlay bay.” ⁷ Ndo niye mä gay aye a mbädäyaw faya, a gwaday: “Gër ga ha, kä wurdeŋ me bay! Na dëräzl na mäged ga tsiy. Neŋ ta wawa ga hay nämaa hëna tsiy. Na sliye faya mäletse mäwëlaka daf sa bay.”»

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Sërum ha na, kwa tadë a say mäletse bay bëbay na, ma lätsiye ma vëleye wu nakë a say aye. Ma vëleye na, hërwi a gay amboh haladzay bëna hërwi dzam bay.

⁹ «Neŋ faya na tsikakumeye: Tsätsahum, ta vëlakum-eye, pëlum, ka hutumeye, fumay a mäged, ta händëkakumeye abëra ma mäged. ¹⁰ Hërwi kwa way ka tsätsah na, ta vëleye, kwa way ka pëla na, ma hutie, ada kwa way kë fay a mäged na, ta händëkeye abëra ma mäged.

¹¹ «Way mä walan kurom tadë wawa ŋgay ka tsätsah faya këlef na, ma vëleye dädöe daw? ¹² Kägëbay ka tsätsah faya dësle na, ma vëleye hërdäde daw?

¹³ Näkurom neheye sadzëk ŋgwalak eye hay bay aye ka sërum mäwële wu ŋgwalak eye hay a wawa kurom hay düh tuk na, ada Bëba kurom mä mbëlom ma ziye kurom ha ta mäwële Mäsëfäre Tsädanğa eye a ndo neheye ta tsätsah faya aye bädaw!»

Mbëlom kägëbay Fakalaw

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pat wuray na, Yesu faya ma hëhariye fakalaw abëra mä bo i ndoweye andaya a tëra ha mandëk eye. Fakalaw a yaw abëra mä bo i ndo niye na, ndo niye a tsik me lele. A gatay a ndo niye hay mahaya gër eye hërbabëkka. ¹⁵ Ndo mekelëŋ eye hay mä walan tay niye na, tã gwad: «Maa vëlay gëdan ka mahëhere fakalaw hay na, Bedzabul bëy i fakalaw hay.» ¹⁶ Ndo mekelëŋ eye hay na, a satay mähële faya abëra suwat. Ta tsätsah faya tã gwaday: «Gamay masuwayan nakë ma diye ha ka yaw abëra ka tæv i Mbëlom aye.»

Ŋgama Mbëlom

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a sërätay naha ka mädzal gër tay. A gwadatay: «Tadë ndo i gëma hay ta ŋgëna, faya ta giye vëram mä walan tay na, gëma niye ma dziye. Gëma mekelëŋ eye ma dufiye na. Tadë ndo hay mä gay tay faya ta giye magazläga mä walan tay na, ndo niye hay mä gay niye ta hutie gëdan mändze huya bay.

¹⁸ Tadë Fakalaw tã Fakalaw ma giye magazläga ka bo ŋgay na, ka dzalum na, bëy ŋgay ma ndziye huya na, ma këkay? Sa na, ka gwadum maa vëleŋ gëdan ka mahëhere fakalaw na, Bedzabul. ¹⁹ Ka gwadum maa vëleŋ gëdan ka mahëhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam kurom hay na, maa vëlatay gëdan ka mahëhere fakalaw hay na, way? Andza niye, dzam kurom hay faya ta diye ha na, dedek andaya mä näkurom bay. ²⁰ Maa vëleŋ gëdan a neŋ ka mahëhere fakalaw na, gëdan i Mbëlom. Andza mägwëde na, Bëy i Mbëlom ba ki yaw tsiy hus ka tæv kurom.»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo gëdan eye tã wu hëlay ŋgay na, ma tsäpiye gay ŋgay lele wuray ma tëtaliye

ka zlele ngay kwa tsekwenj bay. ²² Ane tuk na, tadə ndo mekelenj eye a ze nenjeyeye ta gədanj ki yaw na, ma buwiye faya abəra wu həlay ngay niye hay a səmawa ha ka bo aye. Ada ma həliye zlele i ndo niye ma ngənatay ha a ndo hay tebiye.»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakə nenjeyeye tə nejj bay aye na, nenjeyeye ndo mənənj dəre. Ndo nakə ka dzəna ga bay aye na, nenjeyeye duh ndo mənəsejj ha məsler.»

Məməw i məsəfəre nakə lele bay aye

Mata 12.43-45

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Fakalaw ki yaw abəra mə bo i ndo na, ma diye ma dzədziye mə kəsaf ma pəliye təv mazəzukuw bo. Kə huta bay na, ma gwadeye a gər ngay: “Na mbədiye gər a gay ga nakə na yaw abəra mə dəma aye.” ²⁵ Ma mbədiye gər, kə ye naha kə ngatay a gay mafada eye lele ada malambada eye.

²⁶ Tsa na, ma diye ma həlaweye siye i məsəfəre neheye sewed eye hay wene wene ta ze nenjeyeye aye tasəla. Ta fələkwiye a gay, ta ndziye mə dəma. Ka mandəve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye.»

²⁷ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, ngwas wuray mə walañ i ndo niye hay haladzay aye, a wuda a gwad: «Məngwese ka gər i ngwas nakə a wa kar aye ada ka sa wah ngay aye.»

²⁸ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwaday: «Məngwese duh na, ka gər i ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye andza nakə a tsik aye.»

Masuwayanj tə dzaydzay

Mata 12.38-42; 5.15, 6.22-23

²⁹ Ka təv nakə ndo hay faya ta səkahiye naha haladzay ka təv i Yesu aye na, Yesu a pa bo ka mətsike, a gwad: «Ndo neheye anəke aye na, lele eye hay bay. Ta tsətsahiye nə gatay masuwayanj na, kəkay! Asah! Ma dəba i masuwayanj i Zonas ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə ngatay aye na, ta ngateye a masuwayanj mekelenj eye bay. ³⁰ Hərwi Zonas a təra na, masuwayanj ka gər i ndo i gəma i Ninive hay. † Andza niye nejj Wawa i Ndo na təriye masuwayanj a ndo neheye anəke aye dərmak. ³¹ Ngwas wuray andaya nenjeyeye bəy bagwar eye, a yaw abəra ma diye i tsakay. A yaw mətsəne bazlam i Salomonj neheye maraha eye ta metsehe aye. †† Ndo andaya kanañ a ze ha Salomonj. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ngwas nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abəra ma diye i tsakay, ma lətsiye kame i ndo neheye mamatay ha mənese. ³² Pat i sariya i Mbəlom na, ndo i gəma i Ninive hay ta deyeweye. Ta lətsiye kame i ndo neheye anəke aye ta matay ha mənese. Hərwi ndo i gəma i Ninive hay tə tsəne bazlam i Mbəlom nakə Zonas a tsikatay aye na, ta gər ha mezeleme. Ndo andaya kanañ a ze Zonas bədaw?»

³³ Yesu a gwadatay sa: «Dada ndo ma zlaweye lalam ngay ma piye faya ako ma ngahiye na kəgəbay ma hurəkwiye faya gəse daw? Ma piye na duh na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mā dəvatay dzaydzay.

³⁴ «Dəre yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadə dəre yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay. Ane tuk na, tadə dəre magulufa eye na, bo yak ma ləvonj. ³⁵ Ge metsehe lele bəna, wu nakə ma vəlakeye dzaydzay aye mā təra ləvonj bay. ³⁶ Tadə bo yak kətsek mə dzaydzay, təv kwa tsekwenj ma ləvonj bəna, niye na bo yak tebiye mə dzaydzay. Niye na, andza lalam nakə dzaydzay ngay aye faya ma dəvakeye dzaydzay aye.»

Yesu a matay ha mənese a Farisa hay ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a ndəv ha mətsike me na, Farisa wuray a zalay ka mənəde wu mənəday a gay ngay. Ti ye ta dazlay a mənəde wu mənəday. ³⁸ Farisa niye a zəba ka Yesu na, a gay wadənj wadənj. A gay wadənj wadənj na, hərwi Yesu kə bara həlay andza i kule tay nakə a tsik aye bay.

³⁹ Bəy Maduwej a gwaday: «Nəkurom Farisa hay na, ka tsakadum na, dəba i gəsiyem ta dəba i bəgəlam, ane tuk na, nəkurom maraha eye ta mədzele ka makəle, ka mäge sewed. ⁴⁰ Nəkurom na, matərakahanj eye hay. Sərum ha na, Mbəlom nakə a ge dəba i wu hay aye na, maa ge hud eye na, nenjeyeye dərmak bədaw? ⁴¹ Duh na, wu neheye ma gəse ada neheye ka bəgəlam kurom hay na, vəlumatay a mətawak hay ada wu hay tebiye ma təriye hərwi kurom tsədanjja.

⁴² «Ane tuk na, nəkurom Farisa hay na, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi ka hayumay gər a slambah i ala kurom hay tebiye na, mə kuro na, ka zlawum nəte ka vəlawumay a Mbəlom. Azlakwa duh faya ka gərumeje ha dedek tə mawude bo i Mbəlom eye. Anañ gum wu nakə a ye ka bo mäge aye, ze məgər ha siye bay.

⁴³ «Nəkurom Farisa hay, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi mə gay i maduwule me na, ka wudum mənədze ka təv mənədze nakə ngwalak aye. Ada ka wudum tā tsikakum me ta mədəslakum ha gər ka təv məhay gər i ndo hay tebiye.

⁴⁴ «Nəkurom na, dəretsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka ndəkəkitum bo andza tsəvay neheye ndo hay faya ta həhaliye faya tə ngatay bay aye!»

⁴⁵ Ndo nəte mə walañ i ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay a gwaday a Yesu: «Miter, ka tsik andza niye na, ka tsada nəmay dərmak.»

⁴⁶ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Nəkurom ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay dərmak, dəretsətseh ka gər kurom! Nəkurom na, faya ka pumeye wu mamba eye ka ndo hay. Nəkurom eye kwa ta wur həlay nets ka lamumay madzəne tay ha bay.

⁴⁷ «Dəretsətseh ka gər kurom! Hərwi nəkurom faya ka dəzlumeye tsəvay male eye hay. Tsəvay niye hay na, i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye bəba tətə kurom hay tə kəf tay ha aye. ⁴⁸ Andza niye, ka

† Zonas 1-4. †† 1 Bəy hay 10.1-13.

²⁵ «Way nakə mə walaŋ kurom ma sliye faya masəkah ha məndze ŋgay ka məndzibəra ta mədzele gər ŋgay nakə faya ma dzaliye aye na, way? ²⁶ Aya! Ka wu nakə tsekweŋ aye na, ka slum faya mäge duh bay tuk na, ka dzalumeye ka wu siye na hərwi mey? ²⁷ Ehey zəbum ka guzer neheye mavurza eye təday! Nəteye na, tə ge məsler i wuray bay, tə ŋgar peteked bay. Faya na gwadakumeye, kwa Salomon nakə zlele eye haladzay aye, dāda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer neheye bay. ²⁸ Andza niye Mbəlom na, faya ma pateye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha ako. Kə ge andza niye na, nəkurom duh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzal gər tsekweŋ aye bədaw!

²⁹ «Ka ndədikum gər huya ka mədzele ka wu nakə ka ta ndayumeye tə wu məse aye bay. ³⁰ Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Nəteye na, ta zəzukway bo a mapəle bay tebiye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye. ³¹ Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom ada wu siye hay na, Mbəlom ma vəlakumeye. ³² Nəkurom neheye haladzay bay aye, kə dzədzarum bay! Hərwi ki yay a gər a Mbəlom Bəba kurom kə vəlakum təv məndze ma bəy ŋgay.

³³ «Nəkurom duh səkəmmum ha wu kurom hay ada vəlumatay suloy eye a ndo i mətawak hay. Ngarum gwezem neheye ta nasiye bay aye. Ada ka hayumay gər a dəma a zlele kurom nakə mə mbəlom aye. Mə dəma na, məkal ma sliye mede faya bay. Kwa mətul ma ndisliye faya bay. ³⁴ Hərwi dərev kurom mandza eye na, ma təv nakə zlele kurom mə dəma aye.»

Ndzum tsezlezleŋne mahəbe məmaw i Yesu

Mata 24.45-51

³⁵ «Barum na bəzihud kurom hərwi mäge məsler. Pum ako ka lalam kurom hay mə mbata bay. ³⁶ Tərum na, andza ndo mäge məsler neheye ndo i gay a gəratay ha gay ŋgay, a ye məzle dahəlay aye. Nəteye na, ta həbiye na hus ahəl nakə ma maweye abəra ma məzle dahəlay aye. Kə maw kə fay a maged na, ta həndəkeye na maged. ³⁷ Məŋgwese ka gər i ndo i məsler niye hay ndo i gay tay kə ndislew na, ma ndzat-eye a gər nəteye mandzahəra eye bay. Sərum ha lele! Ndo i gay niye ma bəriye bəzihud ŋgay ta wu i məbere bəzihud. Ma zalateye a ndo i məsler ŋgay hay. Ma ndziye tay ha ka təv məndzay. Ma vəlateye wu mənday. ³⁸ Kwa tədə a maw na, ta magərhəvad kwa kə gaw mahonok ka zay magərhəvad, ki yaw kə ndislew fataya faya ta həbiye na ta ndzahəra bay na, məŋgwese ka gər tay.»

³⁹ Yesu a gwadətay sa: «Tənum wu nakay lele: Ndo i gay mə sər həlay nakə məkal ma deyeweyə ma kəliye na aye na, ma gəriye ha gay ŋgay məkal mə yaw mə sləlay na bay. ⁴⁰ Nəkurom dərmak ləvum bo, hərwi neŋ Wawa i Ndo na maweye ahəl waray na, ka sərumeye bay.»

⁴¹ Tsa na, Piye a tsətsah faya a gwadətay: «Bəy Maduweŋ, dzeke nakay ka ndzəkit ha bo na, hərwi may dekdek tsukudu hərwi ndo hay tebiye daw?»

⁴² Bəy Maduweŋ a mbədətay faya, a gwadətay: «Ndo i məsler ŋgwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Neŋgeye na, ndo nakə ndo i gay ŋgay a gwadətay: «Gatay gər a siye i ndo mäge məsler ga hay. Vəlatay wu mənday tə həlay eye.» ⁴³ Məŋgwese ka gər i ndo mäge məsler niye tədə ndo i gay ŋgay ki yaw, kə ndzay a gər neŋgeye faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye. ⁴⁴ Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, ndo i gay ŋgay ma gəray ha zlele ŋgay tebiye mə ləvay gər.

⁴⁵ «Ane tuk na, ndo i məsler kə gwadətay a gər ŋgay: «Maka! Ndo i gay ga ma maweye bəse bay.» Tsa na, a pa bo ka məndəbe ndo i məsler hasləka eye siye hay ta ndo i məsler ŋgwəs eye hay. Tədə a nda wu mənday, a sa wu məsəy ada a kwaya, ⁴⁶ ndo i gay ŋgay ma maweye na, ka həlay nakə faya ma həbiye bay aye ada a sər bay aye. Ki yaw na, ma vəleye dərətsətseh haladzay, ma həhariye na ndo i məsler niye. Ma kaliye ha a təv i ndo neheye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye.

⁴⁷ «Tədə ndo i məsler a sər ha wu nakə ndo i gay ŋgay a say mə gay aye, ane tuk na, ndo i məsler kə ləva ha bo bay kəgəbay kə ge andza nakə a say a ndo i gay ŋgay aye bay na, ta geyə dərətsətseh haladzay.

⁴⁸ Aya ane tuk na, ndo i məsler nakə a sər wu nakə a say a ndo i gay ŋgay mə gay na bay na, ada kə ge wu nakə də i məndəbe na na, ta ndabiye na haladzay bay. Ndo nakə tə vəlay haladzay aye na, ta tsətsahiye faya haladzay dərmak. Ndo nakə tə gəray ha wu a həlay haladzay aye na, ta tsətsahiye faya haladzay wene wene aye.»

Məŋgəne ta sariya

Mata 10.34-36

⁴⁹ «Neŋ na yaw na, na zlaw ako məkele ka dala. A seŋ na, mə vat anəke. ⁵⁰ Ane tuk na, ta dzəhubiye ga ha a dərətsətseh təday, a seŋ mə dərev ga na, kə ge bo tsiy. ⁵¹ Ka dzalum na zlaw ka məndzibəra na, zay daw? Na gwadakumeye a'ay! Na zlaw na, məŋgəne. ⁵² Ma dazli-eye anəke, ndo hay zlam mə gay na, ta ŋgəniye ndo mahkar ta kədiye bo ta ndo neheye sulo aye. Ndo hay sulo ta kədiye bo ta ndo neheye mahkar aye. ⁵³ Bəba ta wawa ŋgay ta səriye bo bay, wawa ta bəba ŋgay ta səriye bo bay. Maya tə dem ŋgay ta səriye bo bay ada dem ta may ŋgay ta səriye bo bay. Maya i zal ta dahəlay i wawa ŋgay ta səriye bo bay ada dahəlay i wawa ta may i zal ŋgay ta səriye bo bay.»

Məsəre ha ka bo abəra wu

Mata 16.2-3, 5.25-26

⁵⁴ Yesu a gwadawatay a ndo niye hay tebiye dərmak sa: «Nəkurom na, ka ŋgatumay a pazlay kə lətsew tə məgəma na, ka gwadum bəse tsa, yam ma piye ada yam ma piye dedek. ⁵⁵ Tədə ka ŋgatumay a mətasl ka vəzlaw ta diye i Salawa na, ka gwadum merəbe ma giye. Ada merəbe ma giye dedek. ⁵⁶ Nəkurom na, ndo

məvay gər a ndo hay. Ka sərūm maŋgəne tay ha wu i dala tə wu i mağərmbəlom na, tə waray. Ada həlay nakə anəke aye ka sərūm bay na, kəkay?

⁵⁷ «Hərwi mey, nəkurom na, ka sərūm maŋgəne ha ka bo abəra wu nakə lele bay aye tə wu nakə dedek aye bay na, ka mey? ⁵⁸ Tadə ndo ka wuda fakaya, faya ka deyumeye kame i ndo mäge sariya na, lambadum ha bazlam eye ka tsəved ahəl nakə faya ka deyumeye mba aye. Kə ge andza niye bay na, ndo niye ki ye kar ha ka tæv i ndo mäge sariya na, ndo mäge sariya ma vəliye kar ha a həlay i sidzew. Sidzew ma kaliye kar ha a daŋgay. ⁵⁹ Sər ha na, kwa a ləkaw fakaya dala nətə ka hama na bay na, ka deyeweye abəra ma daŋgay bay.»

Mambəde tsəlok

13 Ahəl niye na, ndo hay ti yaw ka tæv i Yesu. Ti ye naha ta təkəray tə gwadəy: «Ahəl niye na, Pilat kə kəd siye i ndo i Galile hay. A kəd tay ha ahəl nakə faya ta vəlay wu a Mbəlom aye. A dzapa ha bambaz tay tə bambaz i gənaw neheye tə kədəy a Mbəlom aye.»

² Yesu a mbədətatay faya a gwadətatay: «Ka dzalum na, Galile neheye ta bəbazl tay ha aye na, ta ze siye i Galile hay tə mezeleme dāw? ³ Neŋ faya na tsikakumeye, a'ay andza niye bay! Ane tuk na, tadə ka gərūm ha mezeleme kurom bay na, nəkurom tebiye ka mətum-eye andza nətəye dərma. ⁴ Tsukudu ndo niye hay kuro gər eye tsamahkar aye gay zəbol eye a mbəzl fataya ma Silowe ka dala i Zerozelem aye na, ka dzalum na, ta ze tay ha siye i ndo i dala i Zerozelem tə mezeleme dāw? ⁵ Neŋ faya na tsikakumeye andza niye bay. Ane tuk na, tadə ka gərūm ha mezeleme kurom bay na, nəkurom tebiye ka mətumeye andza nətəye.»

⁶ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke, a gwadətatay: «Ndown-eye andaya a zəv dərizl i gərdaf wuray andza gurov a guvah ŋgay. Pat wuray na, a ye mata ŋgəlaw hohway i gərdaf niye. A ye naha na, dərizl i gərdaf niye kə wa bay. ⁷ Ndo i guvah niye a gwadəy a ndo matsəpay na guvah niye: “Zəba! Kə ge anəke məve mahkar na yawaw mata pəle naha hohway i dərizl gərdaf nakay. Ane tuk na, na huta faya hohway bay. Ma neseŋeye ha tæv ma guvah kəriye na, hərwi mey? Dəs na abəra mə dəma!” ⁸ Ane tuk na, ndo matsəpay na guvah niye a mbədəy faya a gwadəy: “Ndo i gay ga, biyeŋ na, gər ha. Na leye bəd ka tsakay eye tuwwe. Na lay na, na peye bərbur. ⁹ Na ge ha andza niye na, agəna ka viye neŋged na, ma wiye. Kə wa bay na, ka dəsiye na tuk.”»

Yesu a mbəl ha ndo abəra ma dāvats pat i mazəzukuw bo

¹⁰ Yesu faya ma tətikatay a ndo hay mə gay i maɖuwule me pat i mazəzukuw bo. ¹¹ ŋgwas wuray andaya dāvats eye mə dəma dərma. Dāvats niye kə ndza faya məve kuro gər eye tsamahkar. Fakalaw a təra ha. A guɖuk ha a mba faya mələtse dzik bay. ¹² Yesu a ŋgatay a ŋgwas niye na, a zalay. Tsa na, a gwadəy: «Ka mbəl abəra ma dāvats yak.» ¹³ Yesu a pa

faya həlay. A pa faya həlay na, kwayaŋŋa a lətse dzik lele. Tsa na, ŋgwas niye a zambadəy a Mbəlom.

¹⁴ Ane tuk na, wu nakə Yesu a ge, a mbəl ha ndo pat i mazəzukuw bo aye na, a ndalay a bəy i gay i maɖuwule me. A tsikatay a ndo hay a gwadətatay: «Pat andaya məkwa hərwi mäge məsler. Kā mbəlamay ha ndo na, pat niye hay bəna, pat i mazəzukuw bo bay!»

¹⁵ Bəy Maduweŋ a mbədəy faya a gwadəy: «Nəkurom tebiye na, ndo neheye ta məvay gər a ndo aye! Pat i mazəzukuw bo na, kwa way a pəla ha sla ŋgay kəgəbay zungo ŋgay mede ha ka məse yam bədaw? ¹⁶ ŋgwas nakay gwala i Abraham, Fakalaw a dzawa na na, neŋ-eye məve kuro gər eye tsamahkar. A ye ka bo məpəle ha abəra ma mədzewe pat i mazəzukuw bo bədaw?»

¹⁷ Bazlam i Yesu niye a mbədətatay faya andza niye na, horoy a gatay a ndo mənə dərə ŋgay niye hay tebiye. Ane tuk na, ndo hay tebiye na, məsler i Yesu niye a gawa aye, a ye tay a gər haladzay.

Dzeke i wur i bəzaŋ ta gəde

Mata 13.31-33; Markus 4.30-32

¹⁸ Yesu a gwad: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, wuye mey? ¹⁹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, andza wur i bəzaŋ nakə ndo a zla a sləga ka dədaŋ aye. A sləga na na, a ndzohw. A gəl, a təra andza gərdaf, diyeŋ hay tə ŋgar gay tay hay ka hawal eye hay.»

²⁰ Yesu a gwadətatay sa: «Na ndzəkit ha Bəy i Mbəlom sa na, ta wuye mey? ²¹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, gəde nakə ŋgwas a həl tsekweŋ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlab tay ha ka bo na, gufa niye mahəlabə eye a kwasa a həmbot.»

Mede a Bəy i Mbəlom

Mata 7.13-14,21-23

²² Yesu a həl bo ma diye a Zerozelem na, a ye ta wu-zlahgəma ada ta gəma hay. Faya ma diye na, a dawa ha bazlam i Mbəlom.

²³ Ahəl nakə faya ma tsikateye bazlam i Mbəlom aye na, ndoweye a tsətsah faya a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, mata təme na, ndo ma i ŋgal eye dāw?»

Yesu a mbədə faya a tsikatay a ndo niye hay tebiye, a gwadətatay: ²⁴ «Gum gədaŋ məfələkwe ta tsəved nakə maŋgədətse aye. Faya na gwadəkumeye ndo hay haladzay ta pəliye tsəved məfələkwe ada ta hutiyə tsəved sa bay. ²⁵ Hərwi ndo i gay kə lətse ka dərəzl a məged na, ka ndzumeye ma bəra. Ka fumeye a məged ŋgay. Ka gwadumeye naha: “Bəy Maduweŋ, həndəkamay na məged tey.”

«Ma mbədəkumaweye faya, ma gwadəkumeye: “Ka yumaw məŋgay, na sər kurom ha bay.”

²⁶ «Aya! Ka gwadumeye: “Ka ndayakwa wu məndaŋy ada ka sakwa wu məsay dziye tə nəkar. Ka tətikamay bazlam i Mbəlom ka tæv neheye ma gəma may aye.”

²⁷ «Ma gwadəkumeye sa: “Ka yumaw məŋgay na, na sər kurom ha bay, a nəkurom ndo mäge mezeleme hay. Dum abəra ka tæv ga!”

²⁸ «Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye. Ka ŋgatumeye a Abraham, a Izak, a Zakob ta ndo məde

ha bazlam i Mbəlom hay ma Bəy i Mbəlom. Nəkurom na, ta dərəzliye fakuma abəra. ²⁹ Ndo hay ta deyeweye abəra mə bəzay, ma mægəma ta deyeweye ma diye i yam ada ta deyeweye ma diye i tsakay. Nəteye tebiye ta diye a Bəy i Mbəlom. Ta ndziye ta ndiye wu mənday mə dəma. ³⁰ Ane tuk na, ndo neheye nəteye ndo i dəba hay anəke aye na, ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

Yesu nengəye ka tsəved faya ma diye a Zerozelem

Mata 23.37-39

³¹ Yesu a ndəv ha mətšike me na, kwayaŋŋa Farisa wuray ta həndzəd naha ka təv ŋgay, tə gwaday: «Lətse do a bəra kanaŋ! Do a təv mekelen eye bəna, a say a Herod məkədə kar.»

³² Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Dum gwadu-may a mezerew niye na, na həhariye fakalaw abəra ka ndo hay ada na mbəliye tay ha ndo hay abəra ma dəvats bəgom tə tədə təday. Ka pat mamahkar eye na, na ndəviye ha məsler ga. ³³ Ane tuk na, na ndisliye ha mede ga bəgom, tədə ada tədə tədə təday. Hərwi ta kədiye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ma təv mekelen na, a ye ka bo bay. A ye ka bo ta kədiye na ma Zerozelem.»

³⁴ Yesu a dazlay mətəuwe Zerozelem. A gwad: «Nəkurom ndo i Zerozelem hay, nəkurom ndo i Zerozelem hay. Nəkurom neheye ka bəbazlum tay ha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ada ka kədum tay ha ndo neheye Mbəlom a slərakum naha aye tə kwar! Sik nday nakə a seŋ məhayakum gər ka təv ga andza mandzekwer nakə ma hayatay gər a wawa ŋgay hay a hud i gwezleviyek ŋgay aye. Ane tuk na, ka wudum bay! ³⁵ Andza niye, neŋ faya na gwadakumeye: Ma dazleye anəke ka ŋgatumeŋeye sa bay hus ahəl nakə ka gwadumeye: “Mbəlom m̄a pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweŋ aye! †”»

Yesu a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo sa

14 Pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i bəy i Farisa wuray hay mata ndayaw wu mənday. Ndo hay niye tebiye mə dəma aye faya ta zəzuriye na Yesu.

² Ndo wuray andaya dəvats eye, bo ŋgay mazlambara eye. Nengəye malətse eye kame i Yesu. ³ Yesu a dazlay a mətšike me, a tsətsah ka ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ta Farisa hay. A gwadatay: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo tsukudu kə vəl bədaw?»

⁴ Ane tuk na, a satay mambəday faya bay.

Yesu a gəs ndo niye dəvats eye mə həlay. Tsa na, a mbəl ha. A gwaday: «Do wu yak a mətəgay.»

⁵ Tsa na, a gwadatay a ndo niye hay: «Tədə ndo mə walaŋ kurom, wawa ŋgay kəgəbay sla ŋgay kə dəd a bədiyem pat i mazəzukw bo na, ma diye kwayaŋŋa ma zla ahaya abəra mə dəma bədaw?»

⁶ Ndo niye hay ta mba faya mambəday faya bay.

† Dəmes hay 118.26.

Məhəne ha gər

⁷ Yesu a ge ŋgodgor ka ndo neheye tə zalatay ka wu mənday aye. A ge fataya ŋgodgor na, hərwi tə lah ka təv məndzay lele eye. Hərwi niye a tsikatay a ndo niye hay tebiye ta dzeke. ⁸ A gwadatay: «Tədə ndo kə zalaka a magurlom i məzle dahəlay na, k̄a ye k̄a ndza ka təv məndzay lele eye bay. Ka ndza ka təv məndzay lele eye na, agəna ta zalay a ndo nakə a ze kar aye dərma. ⁹ Ada ndo nakə a zalakum ta ndo niye, ki yaw na, ma gwadakeye: “Lətse! Gəray ha təv məndzay a ndo nakay.” Ka lətšiyeye, ka diye ka təv məndze nakə duk aye na, horoy ma gakeye. ¹⁰ Duh bay, tədə ta zalaka na, do ndza ka təv məndzay nakə lelebay duk ma dəba aye, hərwi ada ahəl nakə ndo nakə a zalaka ki yaw na, ma gwadakeye: “Dzam ga, dara ndza ka təv məndzay lele eye. Andza niye, nəkar, ka təriye kame i ndo niye mazala eye hay tebiye na, ndo bagwar eye.” ¹¹ Hərwi ndoweye ka səgər ha bo ŋgay na, ta təriye ha wawa eye. Ndowneye kə həna ha gər, a təra ha bo ŋgay wawa eye na, ta səgəriye ha bagwar eye.»

¹² Tsa na, Yesu a gwaday a ndo nakə a zalay aye: «Tədə ka vəliye wu mənday a ndo hay na, k̄a zalatay a dzam yak, a malamar yak hay, a gwala yak hay, a ndo i zlele hay bay, hərwi nəteye na, ta sliye faya məzalaka. Ta hamakeye wu mənday nakə ka vəlatay aye. ¹³ Ane tuk na, tədə ka vəlateye wu mənday i magurlom a ndo hay na, zalatay a ndo i mətəwak hay, a ndo videl eye hay, a ndo matəra eye hay, ada a guluf hay. ¹⁴ Ka ge andza niye na, ka ta hutiyeye məŋgwese pat nakə ndo i ŋgwalak hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye. Nəteye na, wu tay andaya məvəlatay a dəma bay. Mata vəlatay a dəma na, Mbəlom.»

Dzeke i ndo mazala eye hay

Mata 22.1-10

¹⁵ Ndo niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ndo nəte mə walaŋ tay a gwaday a Yesu: «Məŋgwese ka ndo nakə ma ta ndiye wu mənday ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁶ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Pat wuray na, ndoweye andaya a da wu mənday haladzay. A da wu mənday niye na, a zalatay a ndo hay haladzay ka mənde. ¹⁷ Həlay i mənde wu mənday a sla na, a slər ndo i məsler ŋgay mata zalatayaw a ndo hay. M̄a gwadatay t̄a yaw anəke hərwi wu mənday maləva bo eye tsiy.»

¹⁸ «Ndo i məsler a həl bo a ye a gwadatay dumara. Ane tuk na, kwa way a may ha me. Ndo makurre eye a gwaday a ndo i məsler: “Na slay mede naha bay. Na səkəm guvah anəke na zəbaweye faya təday. Pəsa ga ha, m̄a ndalaka bay.”

¹⁹ «Ndo nengəd a gwaday: “Na səkəm sla hay anəke sulo sulo zləm, na diye na ta dziye tay ha təday. Amboh pəsa ga ha, na slay naha bay. M̄a ndalaka bay.”

²⁰ «Ndo mekelen eye a gwaday sa: “Na zla dahəlay anəke hərwi niye na slay naha mede naha bay.”

²¹ «Ndo i mäsler niye a maw a mätagay. A ye ka tæv i ndo i gay ngay. A tækəray bazlam i ndo niye hay a ndo i gay ngay. Ndo i gay ngay a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A gwaday a ndo i mäsler ngay: “Do bəse ka tæv məhay gər hay, ka tsəved i walaŋ i gay hay. Zalatayaw a ndo i mətawak hay, a ndo videl eye hay, a guluf hay, a ndo matəra eye hay, tã yaw kanaŋ.”

²² «Ndo i mäsler a ye a zalatayaw a slala i ndo niye hay. A maw a gwaday a ndo i gay ngay: “Ndo i gay ga na ge mäsler nakə ka tsikerŋ aye, ane tuk na, tæv andaya ndo hay ta rah a dəma bay.”

²³ «Tsa na, ndo i gay ngay a gwaday: “Do ka tsəved neheye a ye a gəma wawa eye hay ada ka tsəved neh-eye a ye ta tsakay i dzal aye. Gatay kutoŋ tã yaw ada gay ga mã rah ta ndo hay birtsitse. ²⁴ Neŋ faya na gwadəkum eye: Ndo neheye tã lah məzalatay kurre ta yaw bay aye na, ndəray kwa nəte mə walaŋ tay ta ndzakiye daf ga bay.”»

Matəre gawla i Yesu ta dedek eye

Mata 10.37-38, 5.13; Markus 9.50

²⁵ Ndo hay haladzay tã paway bəzay a Yesu. Ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, Yesu a mbəda me ka tæv i ndo niye hay faya ta pay bəzay aye, a gwadatay a nəteye niye tebiye: ²⁶ «Ndo nakə a say matəre gawla ga aye na, mã wudã bəba ngay, may ngay, ngwas ngay, wawa ngay hay, malamar ngay hasləka eye hay kwa malamar ngay dem eye hay, mã wudã tay ha mã ze neŋ bay, kwa məgwaday a gər ngay neŋ eye mã ze neŋ bay, bəna, ma sliye faya matəre gawla ga bay. ²⁷ Ndowne kə zla mayako ma-zləmbada eye kə peŋ bəzay bay na, ma sliye faya matəre gawla ga bay.

²⁸ «Tadə ndo mə walaŋ kurom a say mäge gay na, ma ndziye ada ma pasliye suloy nakə ma dziye ha ka mäge gay, ma zəbiye faya ma sleye dã mandəve ha mäsler daw. ²⁹ Andza niye tadə kə dzala faya dze bay. A pa naha mədok eye dəkdek tsa, ka ndəv ha madəzle bay na, ndo hay ta ngatay na, ta ngwasiye faya. ³⁰ Ta gwadiye: “Ndo nakay a dazlay a madəzle gay tuk na, kə mba faya mandəv ha mäsler eye bay!”

³¹ «Andza niye bəy nakə sidzew ngay hay gwezem kuro aye na, ma diye mata ge vərəm ta bəy nakə sidzew ngay hay gwezem kuro sulo aye daw? Ma ta diye madazlay a vərəm na, ma ndziye ma dzaliye gər lele təday. Ma tsətsahiye a gər ngay: “Anəke na, ta sidzew ga hay gwezem kuro na, na sliye faya mäge vərəm ta bəy nakə sidzew ngay hay gwezem kuro sulo aye daw?” ³² Tadə ma sliye faya bay na, ma sləriye ndo hay ka tæv i bəy niye ahəl nakə neŋgeye dərəŋ mba aye. Ma tsətsahiye naha faya mändze zay.»

³³ Yesu a gwadatay sa: «Andza niye mə walaŋ kurom dərma, tadə ndowne kə gər ha wu ngay tebiye bay na, ma sliye faya matəre gawla ga bay.»

³⁴ Yesu a tsikatay dzeke mekelerŋ eye sa, a gwadatay: «Ayaw sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəre ha mã vəd hərəbəba sa na, ma kəkay? ³⁵ Ta sliye faya mäge ha

mäsler sa bay. Kwa məkutse a guvah andza bərbur bəbay na, ma giye ngama bay. Ta kutsiye ha a bəra. Ndo nakə zləm andaya faya mətsəne aye na, mã tsəne lele!»

Dzeke i təbaŋ nakə a dze aye

Mata 18.12-14

¹⁵ Pat wuray na, ndo matsekele dzanŋal hay ta siye i ndo i mezeleme hay tebiye ti ye ka tæv i Yesu. Nəteye niye tebiye ti ye na, mata pay zləm a bazlam i Yesu. ² Farisa hay ta ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye tã ngatay a Yesu ta ndo niye hay na, tã may ha mənese a Yesu, tã gwad: «Ndo nakay i ngay a təma tay ha ndo i mezeleme hay ada ta ndiye ka bo wu mänday ka tæv manəte eye na, kəkay?»

³ Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta tsikiye. A mbədatay faya ta dzeke, a gwadatay:

⁴ «Tadə ndəray mə walaŋ kurom təbaŋ ngay hay andaya temerre ada a dze faya abəra nəte mə walaŋ i təbaŋ ngay niye hay na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye tsid eye niye hay, ma diye mapəla ahaya nəte eye niye a dze aye ma huta ahaya təday bədaw? ⁵ Tadə kə huta na na, dərev ngay ma ngwasiye haladzay. Ma pa ahaya təbaŋ ngay niye ka dzegwem, ⁶ ma zla ahaya a mätagay. Kə zla ahaya na, ma zalateye a dzam ngay hay ta ndo i mägeŋ ngay hay ada ma gwadateye: “Dumara ngwasakwa ka bo dziye hərwi təbaŋ ga nakə a dze aye na, na huta na.”»

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndo nəte kə gər ha mezeleme ngay na, sərur ha na, mənŋwese ma giye andaya ka tæv i Mbəlom mə mbəlom andza niye dərma, a ze ndo neheye kuro kuro tsid gər eye tsid ta zəba ka bo tay andza mezeleme andaya fataya təbey, a satay mägeŋ ha mezeleme tay bay aye.»

Dzeke i kwar i suloy nakə a dze aye

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Kəgəbay, ngwas waray nakə kwar i suloy andaya kuro ada a dze faya abəra nəte na, ma piye ako ka lalam, ma fadiye na gay ngay ada ma pəliye na tã marəzlay a gər eye lele ma hutiyə na təday. ⁹ Kə huta na na, ma zalateye a dzam ngay hay ta ndo i mägeŋ ngay hay. Ma gwadateye: “Dumara, ngwasakwa ka bo dziye hərwi na huta na kwar i suloy ga nakə a dze aye.”»

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Sərur ha, tadə ndo nəte kə gər ha mezeleme ngay na, mənŋwese andaya mə walaŋ i gawla i Mbəlom hay.»

Dzeke i bəba nakə a pəsay ha mənese a wawa ngay aye

¹¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndowne andaya na, wawa ngay hay sulo. ¹² Pat wuray na, bo wawa eye nakə a tsətsah ka bəba ngay, a gwaday: “Bəba ga, zlele yak nakə ka ngənamay ha aza ta malamar ga aye na, vələŋ faya abəra i ga anəke.” Bəba tay a tsəne andza niye na, a ngənatay ha zlele ngay a wawa ngay niye hay sulo aye.

¹³ «A ndza mähəne tsekweŋ na, wawa niye bo wawa eye a həl zlele nakə bəba ɣgay a vəlay aye, a səkəm ha. Ma dəba eye na, a həl bo a ye ha ka bo ta suloy niye a gəma dəreŋ eye. A ndisl a gəma niye na, a dazlay a məge wu nakə lelebay aye. A nas ha suloy niye tebiye.

¹⁴ «Suloy niye a ndəv faya abəra tebiye na, mändər-zlaŋ bagwar eye a ge ma gəma eye niye. Wawa niye a huta wu mənday sa bay. ¹⁵ Tsa na, a ye mata pəle məsler. A huta məsler niye na, mə gay i ndo wuray ma gəma eye niye. Ndo niye a slər ha a pesl mata tsəkure madəras hay. ¹⁶ Ahəl nakə neŋgeye faya ma tsəkuriye madəras hay aye na, may a wur faya. A say habe mənde wu mənday nakə tə vəlawatay a madəras hay aye na, ndəray kə vəlay bay.

¹⁷ «Tsa na, a dazlay mədzele ka dəretsətseh ɣgay. A dzala ka məndze ɣgay nakə mə gay i bəba ɣgay aye, a gwad: «Mə gay i bəba na, ndo i məsler ɣgay hay faya ta ndiye wu mənday lele ada a ze naha fataya abəra. Ada neŋ tuk na, na mətiye tə may kanaŋ na, kəkay!

¹⁸ Nɣama anəke na, na həliye bo na miye ka təv i bəba ga. Na ye na, na gwadeye: Bəba ga, na ge mənese kame i Bəba Mbəlom ada kame yak. ¹⁹ Anəke na, na sla tə zeleŋ wawa yak sa bay. Təra ga ha andza ndo i məsler yak tsa.» ²⁰ A dzala andza niye na, a həl bo a mbəda gər a gay i bəba ɣgay.

«Mazlambar ma ndisliye a gay i bəba ɣgay na, bəba ɣgay a ɣgatay naha dəreŋ. A ɣgatay naha na, a gay mə bo haladzay. Tsa na, a hway ka təv ɣgay. A ye naha a gəs na ka bo təmbolok təmbolok tə məŋgwese eye lele. ²¹ Yawa! Wawa niye a gwad: «Bəba ga, neŋ na, na ge mənese kame i Mbəlom ada kame yak. Neŋ na, na sla tə zeleŋ wawa yak sa bay.»

²² «Ane tuk na, bəba ɣgay a zalatay a ndo i məsler ɣgay hay, a gwadatay: «A niye bəse! Dum naha, zlumaw rəkwaŋ nakə a le haladzay aye ada kalumay ka bo. Dum naha, zlumaw matsəraŋ, pumay a wur i həlay ada həlumaw tahərak, pumay a sik. ²³ Gəsəməw sla niye magəla eye, kəŋum. Ndayakwa ada ka hatsakw-eye. ²⁴ Hərwi wawa ga nakay na, habe na gwad kə mət, anəke na, neŋgeye andaya tə dəre. Habe kə dze, anəke na, na huta na. Anəke na, dərev ga kə ɣgwasa.» Tsa na, ta dazlay a məhetse tuk.

²⁵ «Ahəl nakə faya ta hatsiye aye na, wawa ɣgay bagwar eye mə pesl ma guvah. Həlay i madayaw ɣgay a mətagay a sla na, a həlaw bo abəra ma guvah. A yaw mazlambar bəse tə gay i bəba ɣgay na, a tsəne məhetse ta gəŋgəŋ eye dəbtsim dəbtsim. ²⁶ Tsa na, a zalay a ndo nəte mə walaŋ i ndo i məsler i bəba ɣgay hay, a tsətsah faya a gwad: «Maa ge mə gay kway bəgom na, mey?» ²⁷ Ndo i məsler i bəba ɣgay niye a mbəday faya a gwad: «Faya ta hatsiye hərwi malamar yak kə maw ma təv eye. Ada bəba yak a kəd sla niye magəla eye hərwi kə huta na wawa ɣgay, neŋgeye andaya zayzay lele, wuray kə gay bay.»

²⁸ «Wawa bagwar eye a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A kərah mede a mətagay. Bəba ɣgay a yaw ka təv ɣgay, a gay amboh. A gwad: «Dara a məta-

gay.» ²⁹ Ane tuk na, wawa ɣgay a mbəday faya a gwad: «Tsəne wu nakə na tsikakeye təday. Kwa anəke bay, na gaka məsler na, məve haladzay ada dāda na kərah bazlam yak dāw? Ka vəleŋ wawa i vo'ar ada nā ge ha magurlom ta dzam ga hay tey na, ka vəleŋ dāw? ³⁰ Ane tuk na, anaŋ wawa yak nakay a nasaka ha zlele ka ɣgwəs hay aye na, anəke a maw na, ka kəday sla sa na, kəkay?»

³¹ «Bəba ɣgay a mbəday faya a gwad: «Wawa ga, mā ndalaka bay. Nəkar mändza eye na, huya ka təv ga ada zlele ga hay tebiye na, i yak bədaw? ³² A ye ka bo təde məge magurlom tə məŋgwese eye na, lele ɣgway. Hərwi malamar yak nakay na gwad na, kə mət. Anəke na, neŋgeye andaya tə dəre. Habe kə dze, anəke na, na huta na!»

Mbəlom ta suloy

Mata 6.24, 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

16 Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a gawla ɣgay hay sa: «Ndoweeye andaya zlele eye, ndo məpesle suloy ɣgay andaya. Ti ye naha tə gwad a ndo i zlele niye: «Ndo məpaslaka na suloy yak na, faya ma nasakeye ha zlele yak.»

² «Ndo i zlele niye a tsəne andza niye na, a zalay a ndo məpesle suloy ɣgay niye a gwad: «Na tsəne ndo hay tə tsik ka nəkar na, mey? Suloy nday na, pesleŋ na ka ge ha na, wu waray wu waray, hərwi nəkar na, ka sliye faya matəre ndo i məsler ga sa bay.»

³ «Ndo məpesle suloy niye a tsik mə gər ɣgay, a gwad: «Ndo i gay ga ma həhariye ga abəra ma məsler ɣgay ada na giye na, kəkay? Ada kwa gədaŋ ga andaya məfəte sa bay tuk na, kəkay? Na gwad na rəkiye na, horoy ma geŋeye. ⁴ Ah! Na sər na giye hərwi ada ndo hay ta təmiye ga a gay tay tadə ta kal ga ha abəra ma məsler na!»

⁵ «A ye a zalatay a ndo neheye gwedere i ndo i gay ɣgay andaya fataya aye nəte ta nəte. Ti ye naha. Tsa na, a gwad a ndo kurre eye: «Gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?»

⁶ «Ndo niye a mbəday faya a gwad: «Dos i mal temerre.» Ndo məpesle suloy niye a gwad: «Derewel i gwedere yak anaŋ. A niye ndza bəse, watsa a dəma na, dos i mal kuro kuro zləm tsa.»

⁷ «Tsa na, a gwad a ndo neŋged: «Ada nəkar na, gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?» Ndo niye a mbəday faya a gwad: «Tabay i bəle temerre.»

«Ndo məpesle suloy niye a gwad: «Derewel i gwedere yak anaŋ. A niye ndza bəse, watsa a dəma tabay i bəle kuro kuro tsamahkar tsa.»

⁸ «Ndo i gay ɣgay a ɣgatay andza niye na, a zam-bəday a ndo məpesle suloy ɣgay hərwi a ge məsler ta bəbək. Andza niye, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, tə dzala ka wu nakə ma ta giye bo kame aye. Ta wuda bo mə walaŋ tay. Nəteye bəbək eye hay ta ze ha ndo i Mbəlom hay.»

⁹ Yesu a səkah ha me ɣgay niye, a gwadatay: «Neŋ faya na gwadumeye sa: Gum ɣgwalak tə zlele i mändz-

ibəra nakay lele. Hərwi tadə ka ndəv fakuma abəra na, ka ta hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁰ «Ndo nakə a ge wu wawa eye hay ta tsəved eye na, ma giye wu bagwar eye hay ta tsəved eye dərma. Ndo nakə kwa wu wawa eye hay a ge na ta tsəved eye bay aye na, wu bagwar eye hay dərma ma giye na ta tsəved eye bay. ¹¹ Ada tadə ka mbum faya mäge məsler ta tsəved eye lele tə zlele i məndzibəra nakay bay na, mata vəlakum zlele lele eye na, way? ¹² Tadə ka sərüm məgay gər a wu i ndo hay bay na, mata vəlakum wu kurom neheye ka ləvumay gər aye na, way?»

¹³ «Ndəray ma sliye mäge məsler a ndo i gay ngay hay sulo bay. Hərwi pat neğed na, ma geye sewed a ndo i gay ngay neğed, ma wudiye na neğed lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo neğed, a ndo neğed na, ma gəseye me bay tebiye. Nəkurom bəbay ka slumeye faya mäge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo bay.»

¹⁴ Farisa hay tə tsəne bazlam i Yesu neheye a tsik aye tebiye. Tə ngwasa ka Yesu hərwi nəteye na, ta wuda suloy haladzay.

¹⁵ Yesu a gwadətay a Farisa niye hay: «Nəkurom ka təv dəre i ndo hay na, ka gwadum nəkurom ndo lele eye hay. Ane tuk na, Mbəlom na, a sər dərev kurom hay. Hərwi wu nakə ndo hay tə gwad bagwar eye na, ka təv dəre i Mbəlom na, lele bay tebiye. ¹⁶ Hələy i bazlam i Musa mapala eye tə dərewel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay kə ndza hus a həlay i Yuhana madzəhube ndo a yam. Kwa abəra ahəl niye na, tə dawa ha Labara Ngwalak eye i Bəy i Mbəlom. Hələy nakay na, kwa way a ge gədarj hərwi məfələkwe a Bəy i Mbəlom. ¹⁷ Magərmbəlom ta dala na, ta ndəviye. Ane tuk na, kwa wu tsekweñ ma dziye abəra mə bazlam ga mapala eye bay.

¹⁸ «Ndoweye ka həhar na ngwas ngay ada kə zla a dəma ngwas mekeleñ eye na, kə ge madama. Ada ndoweye kə zla ngwas nakə zal ngay a həhar na aye na, kə ge madama dərma.»

Ndo i zlele ta Lazar

¹⁹ Yesu a gwadətay sa: «Ndoweye andaya zlele eye. Neğgeye a pawa ka bo peteked nakə a le haladzay aye ada masəkəme ngay eye na, suloy haladzay. Neğgeye mandza eye pat pat ma wiya ada wu mənday ngay na, lele. ²⁰ Ndoweye andaya dərma məzele ngay Lazar. Neğgeye na, mətawak eye, wuray ngay andaya bay. Bo ngay tebiye na, mbələk eye dəkdek. A yaw ka maged i ndo i zlele niye. A hənawa mə dəma. ²¹ A say həbe mənde batatuk i wu mənday nakə a kutsawa abəra ka təv mənde wu mənday i ndo i zlele niye. Ane tuk na, kəra hay tə yawa naha ka təv ngay mandekede mbələk ngay niye duh.

²² «Ma dəba eye na, Lazar a mət. Gawla i Mbəlom hay tə zla na ka təv i Abraham. Ndo niye zlele eye a mət dərma. Tsa na, tə la na. ²³ Ndo niye zlele eye na, a sawa dərətsətseh haladzay ma təv məndze i mədahañ hay. A zəba dəre, a ma ha dəre a gəma na, a ngatay

naha a Abraham ta Lazar nəteye ka təv mənəte eye dərən tə neğgeye. ²⁴ A zalay naha a Abraham, a gwaday: “Bəba ga Abraham, na gaka mə bo təbədew? Amboh slər Lazar na, mə tələka wur həlay ngay a yam ada mə təkweñew ka dərneh mägeñ zayya tey. Hərwi neñ faya na siye dərətsətseh haladzay ma ako nakay.”

²⁵ «Ane tuk na, Abraham a gwaday naha: “Wawa ga, sər ha na, ka huta ka məndzibəra na, haladzay. Lazar neğgeye na, kə sa dərətsətseh haladzay. Anəke na, neğgeye mandza eye barbarra, ma ndiye i ngay tey. Anəke nəkar na, ka siye dərətsətseh dərma tey. ²⁶ Ada sa tsa na, bəd zəbol eye mə walañ kway. Andza niye ndo neheye a satay mede naha a diye kurom aye na, ta sliye faya mede naha bay. Ada madayaw abəra ka təv kurom a təv may bəbay na, ma tasiye bo bay.”

²⁷ «Ndo i zlele niye a gwaday naha a Abraham: “Amboh, slər Lazar a gay i bəba ga, ²⁸ malamar ga hay andaya zlam. Mə ye mə gatay daf na, tə yaw a təv i dərətsətseh nakay bay.”

²⁹ «Abraham a mbəday faya, a gwaday: “Malamar yak hay na, Musa ta ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay andaya ta dətay ha. Tə pay zləm a bazlam tay.”

³⁰ «Ndo i zlele niye a gwaday a Abraham: “Niye na, ma sliye dā bay, bəba ga Abraham. Ane tuk na, tadə ndəray a maw abəra ma bəd, a ye ka təv tay na, ta mbədiye ha mede tay.”

³¹ «Abraham a gwaday: “Tadə ta pay zləm a Musa ta ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay bay na, kwa ndo mə lətsew abəra ma mədahañ, mə ye ka təv tay bəbay na, ta tsəniye bay.”»

Mezeleme

Mata 18.6-7,21-22; Markus 9.42

17 Yesu a gwadətay a gawla ngay hay: «Wu hay andaya haladzay ta səpatiye tay ha ndo hay ka mäge mezeleme. Kutoñ ma giye bo andza niye. Ane tuk na, dərətsətseh ka gər i ndo nakə ma səpatiye ndo hay ka mäge mezeleme aye. ² Ngama tə baray madiz i kwar a dāy ada tə kal ha a hud i bəlay tə bəmalə nakə ma səpatiye nəte mə walañ i wawa neheye tsekweñ tsekweñ ka mäge mezeleme aye. ³ Anəke na, gum metsehe lele, həbum gər kurom.

«Tadə malamar yak kə gaka mənese na, tsikay faya ta tsəfətsəfe aye. Ada tadə kə gər ha mezeleme ngay na, pəsay ha mezeleme ngay. ⁴ Tadə a gaka mənese mə walañ i məhəne nəte sik tasəla ada faya ma deyeweye ka təv yak məgwadaka: “Na nasaka, amboh pəsa ga ha” na, pəsa ha.»

Məgəle ha mədzañ gər

Mata 17.20

⁵ Ndo i maslañ i Yesu hay ta tsətsah, tə gwaday a Yesu: «Bəy Maduweñ, səkahamay ha mədzañ gər ka nəkar tey.»

⁶ Bəy Maduweñ a mbədətay faya a gwadətay: «Tadə ta dəkək mədzañ gər kurom mə ge andaya tsekweñ andza wur i bəzañ na, ka slumeye faya məgwadāy a

dərīzl i gərdaf i kuvoray nakay: “Ŋgwad abəra kanan, do ta zəv bo a bəlay” na, ma gəsakumeye me.»

Ndo mäge məsler neheye ta hutīye magogoy bay aye

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Way nakə mə walaŋ kurom, ndo i məsler ŋgay faya ma fəteye ma guvah agəna ma tsəkureye na gənaŋ ŋgay hay, kə maw a mətagay na, ndo i gay ŋgay ma gwadeye: “Dara bəse, nda daf” daw? ⁸ Ane tuk na, ma gwadeye duh na: “Do naha, deŋew daf ga. Mbədaw ka bo peteked mekeləŋ hərwi məhələŋew daf ga. Ahəl nakə neŋ faya na ndiye ada na siye wu məse aye na, ma dəba eye nəkar dərma ka sliye faya mənde wu mənday ada ka siye wu məse.” Ndo i gay ŋgay ma tsīkeye andza niye bədaw? ⁹ Ka dza-lum na, ma geye sisə a ndo i məsler ŋgay niye hərwi kə gay na wu nakə a tsīkay ge aye daw?

¹⁰ «Nəkurom dərma andza niye, tadə ka gum məsler nakə Mbəlom a gwadakum “gum” aye na, gwadum duh na: “Nəmay ndo mäge məsler tsa hərwi nəmay, nəmaa ge na, məsler nakə tadə a ye ka bo nə-maa giye.”»

Yesu a mbəl tay ha ndo madəgwada eye hay kuro

¹¹ Yesu faya ma diye a Zerozelem na, a ye tə kokway nakə a ŋgəna ha dala i Samari ta dala i Galile aye.

¹² Mazlambar ma ta ndisliye a gəma wuray na, ndo madəgwada eye hay kuro ta hway naha a satay mədzəgər tage Yesu. Tə lətse dərəŋ. ¹³ Tsa na, ta wuda ta gədaŋ, tə zalay naha a Yesu, tə gwad: «Yesu, Bəy! Nəmaā gaka mə bo təbədew!»

¹⁴ Yesu a ŋgatay, a gwadatay naha: «Dum ta bəzu-may ha bo a ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye.» Nəteye faya ta diye mata bəzatay ha bo a ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, tə mbəl suwud suwud.

¹⁵ Ndo nəte mə walaŋ tay a zəba ka bo ŋgay na, kə mbəl suwud suwud. A mbəda gər ka təv i Yesu pəlasl. A ye tə mazambaday naha a Mbəlom ta magala. ¹⁶ A ye naha na, a kal ha bo kame i Yesu ta da’ar luz ka dala. A gay sisə haladzay a Yesu. Ndo weye niye na, ndo i Samari hay.

¹⁷ Yesu a gwad: «Na gwad tə mbəl na, kuro tebiye bədaw? Neheye tsid eye na, nəteye məŋgay? ¹⁸ Ndəray kə dzala mə walaŋ tay madayaw məgay naha sisə a Mbəlom bay. Duh mayaw na, bərakəzaŋ nakay daw?» ¹⁹ Tsa na, Yesu a gwaday a bərakəzaŋ niye: «Lətse! Do wu yak, mədzal gər yak nakə ka dzala ha ka neŋ aye kə mbəl kar ha.»

Maa sər pat i mandəve i məndzibəra na, Mbəlom nəte ŋgwen

Mata 24.23-28,37-41

²⁰ Pat wuray na, Farisa hay ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Bəy i Mbəlom ma ta deyeweye na, kəday?»

Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Bəy i Mbəlom ma deyeweye na, ndo hay ta ŋgateye bay. ²¹ Ta gwadiye: “Zəbum neŋgeye anaŋ kanan” kəgəbay

“Neŋgeye atay” bay. Hərwi sərūm ha Bəy i Mbəlom na, neŋgeye mə walaŋ kurom.»

²² Tsa na, a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Həlay eye ma deyeweye ma sakumeye məŋgatay a Wawa i Ndo kwa pat eye nəte tsa, ane tuk na, ka ŋgatumeye bay. ²³ Ta gwadumeye: “Zəbum atay!” Kəgəbay “Zəbum neŋgeye anaŋ!” Ane tuk na, kə yum bay, kə hwayum faya bay. ²⁴ Pat eye ma deyeweye neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, andza mawutsede i mbəlom nakə a wut-sede na, dzaydzay ŋgay eye a dəv kwa abəra mə bəzay i mbəlom hus a məgəma aye. Na deyeweye na, andza niye. ²⁵ Ane tuk na, na siye dərətsətseh haladzay təday ada ndo neheye anəke aye ta kaliye ga ha.»

²⁶ «Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta giye bo andza niye dərma. ²⁷ Ahəl niye na, ndo hay tə ndayawa wu mənday ada tə sawa wu məsay, tə zlawā dahəlay hay ada tə vəlawā dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fələkwa a kwalalaŋ i yam aye. Yam bagwar eye a rah ka məndzibəra a dze tay ha siye i ndo hay tebiye.

²⁸ «Sa na, ma ta təriye andza a həlay i Lot: Ndo hay tə ndayawa wu mənday ada tə sawa wu məsay. Ta səkə-mawa wu hay ada ta səməkawa ha. Ta zəvawa dərīzl i gərdaf hay ada ta dəzlawa gay tay hay. ²⁹ Ane tuk na, pat nakə Lot a lətse a yaw abəra ma gəma i Sodom aye na, ako a paw abəra mə mbəlom andza yam ada tə wuyə andaya a təma wafafafa, a dze tay ha ndo i gə-ma niye hay tebiye. ³⁰ Pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta təriye andza niye dərma.

³¹ «Pat eye niye na, ndo nakə ka gər i gay ada wu ŋgay hay mə gay aye na, mə mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Andza niye ndo nakə ma guvah aye na, mə maw a mətagay bay. ³² Wu nakə a ge bo ta ŋg-was i Lot aye na, mə mətsakum gər bay! ³³ Ndo nakə ka pəla mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma ta dziye ha duh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma təmiye ha duh.

³⁴ «Sərūm ha pat eye niye ta həvad na, ndo hay sulo məhəna eye ka sləlah na, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged. ³⁵ Ŋgwas hay sulo ta ləgəriye salamay ka ber, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged. [³⁶ Hasləka hay sulo ma guvah ta fətiye, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged.]»

³⁷ Gawla ŋgay hay ta tsətsah faya tə gwaday: «Wu niye ma ta giye bo andza niye na, ka waray Bəy Maduweŋ.»

Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Təv nakə wu məməta eye mə dəma aye na, magoduk hay ta hayiye gər a dəma.»

Maduwulay me a Mbəlom tə marəzlay a gər

18 Ma dəba eye, Yesu a tsikatay dzeke hərwi məde tay ha na, tə duwulay me a Mbəlom huya tə ye gər maduwule me bay. ² A gwadatay:

«Ndo mäge sariya wuray ma gəma eye andaya. Ndo weye niye na, madzədzere i Mbəlom mə dərev

† Madazlay i wu hay 6.5-12, 7.6-23. †† Madazlay i wu hay 19.24-25. ‡ Madazlay i wu hay 19.26.

ngay tábey, ada ndo a gay mē gēr bay sa. ³ Madakway i ngwas andaya ma gēma eye niye dērmak. Madakway i ngwas niye a yawa ka tēv ngay pat pat hērwi mā gay na sariya ngay tey. A gwadāy a ndo mēge sariya niye: “Gamay na sariya ta ndo mēne dēre ga anāṅ tey.”

⁴ «Kē ndza haladzay ndo mēge sariya a kēma mēge sariya i madakway i ngwas niye bay. A dzala mē gēr ngay a gwad: “Ayaw! Neṅ na dzala gēr ka Mbēlom bay ada kwa ndo a geṅ mē gēr bay, ⁵ ane tuk na, madakway i ngwas nakay faya ma wurdeṅeye me, ngama na geye na sariya ngay tēday bēna, ma gēriye ha madayaw ka tēv ga bay.”»

⁶ Bēy Maduweṅ a gwadatay sa: «Tsēnum wu nakē ndo mēge sariya niye ngwalak eye bay a tsik aye! ⁷ Ada Mbēlom neṅgeye na, ma dzāniye ndo ngay hay bēdaw? Tadē faya ta tuway naha bo na, ma giye mahonok madzāne tay dāw? ⁸ Sērum ha na, ma dzāniye tay ta bēse. Ane tuk na, aza neṅ Wawa i Ndo na deyeweṅeye na, na hutiyē ndo mēdzal gēr hay ka neṅ ngway dāw?»

Ndo i Farisa ta ndo matsekele dzaṅgal

⁹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleṅ eye sa. Dzeke niye na, hērwi ndo neheye tē dzala tē gwad nēteye ka dēre i Mbēlom na, ngwalak eye hay ada nēteye ta zēba ka siye i ndo hay na, andza ndo hay bay. ¹⁰ A gwadatay:

«Ndoweṅeye hay andaya sulo, ti ye a gay i mēdēslay ha gēr a Mbēlom mata duwulay me a Mbēlom. Ndo neṅged na, ndo Farisa, neṅged na, ndo matsekele dzaṅgal.

¹¹ «Ti ye naha na, ndo Farisa niye a lētse tēv ngay wal. A gwad mē dērev ngay: “A! A! Mbēlom ga, na gaka naha sisē hērwi neṅ na, andza siye i ndo hay tēbey. Nēteye na, mēkal eye hay, ndo ngwalak eye hay bay. Tē gawa madama. Neṅ na, na gaka naha sisē hērwi neṅ andza ndo matsekele dzaṅgal nakay tēbey. ¹² Mē luma nēte na, na gawa daliyam sik sulo. Wu ga kuro na, na vēlawā nēte.”»

¹³ «Ndo matsekele dzaṅgal neṅgeye na, a lētse dēreṅ. Kwa kē lētse ha gēr mazēbe dēre a mbēlom bay tebiye. Ane tuk na, a gwad: “Mbēlom! Na gaka mē bo tey hērwi neṅ na, ndo i mezeleme.”»

¹⁴ Yesu a gwadatay: «Sērum ha na, ndo matsekele dzaṅgal nakay a ye a ngway a mētagay na, neṅgeye ka tēv i Mbēlom na, lele. Ane tuk na, ndo Farisa niye neṅgeye na, andza niye tēbey. Hērwi ndo nakē a say tā gwad neṅgeye bagwar eye na, Mbēlom ma tēriye ha wawa eye duh. Ndo nakē a tēra ha bo ngay wawa eye kame i ndo hay aye na, Mbēlom ma tēriye ha bagwar eye duh.»

Yesu a tēma wawa hay

Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

¹⁵ Ma dēba eye na, ndo hay tē hēl naha wawa tsekweṅeye eye hay a Yesu hērwi ada mē pa fataya hēlay ada tā huta ngama. Ane tuk na, gawla ngay hay tē gatay me a ndo niye hay tē hēlay naha wawa hay aye.

¹⁶ Yesu a gwadatay a wawa hay: «Hēndzēdūmaw ka tēv ga.» A gwadatay a gawla ngay hay: «Gērum tay ha wawa hay, tā yaw ka tēv ga! Kā hēharum tay ha bay, hērwi Bēy i Mbēlom mavēla eye na, a slala i ndo neh-eye andza wawa neheye. ¹⁷ Sērum ha na, ndoweṅeye ka tēma Bēy i Mbēlom andza wawa neheye bay na, ma diye a Bēy i Mbēlom bay.»

Ndo i zlele ta Bēy i Mbēlom

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

¹⁸ Bēy i Yahuda wuray a tsēsah ka Yesu, a gwadāy: «Miter lele eye, na hutiyē sifa nakē ma ndēviye bay aye na, na giye na, kēkay?»

¹⁹ Yesu a gwadāy: «Ka zeleṅ ndo lele eye na kemey? Ndo lele eye na, Mbēlom nēte ngweṅ. ²⁰ Ka sēr bazlam i Mbēlom mapala eye dāw? Bazlam i Mbēlom mapala eye a gwad na: Kā ge madama bay, kē kēd gēr i ndo bay, kē ge mēkal bay, kē raw me ka ndo kame i sariya bay, rēhatay ha gēr a bēba yak ta may yak. †»

²¹ Ndo niye a mbēday faya a gwadāy: «Gēr i bazlam mapala eye neheye ka paslaw aye na, na hēnay ha gēr kwa ma wawa.»

²² Yesu a tsēne andza niye na, a gwadāy: «A zēkaw fakaya abēra wu nēte sa: Anēke na, do ta sēkēm ha zlele yak hay tebiye ada kē ngēnatay suloy eye a ndo i mētawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutiyē zlele mē mbēlom. Tsa na, dara, peṅ bēzay.»

²³ Ane tuk na, ndo niye a tsēne bazlam niye na, a ndalay haladzay hērwi zlele ngay na, haladzay.

²⁴ Yesu a zēba faya na, a ndalay, a gwad: «Hērwi ndo i zlele na, mede a Bēy i Mbēlom i ngay na, mada me eye haladzay. ²⁵ Tē bēmalē nakē ndo i zlele ma diye a Bēy i Mbēlom aye na, ngama zlēgweme mē ye ta bēd i lēpēre.»

²⁶ Ndo neheye tē tsēne bazlam i Yesu nakē a tsik aye na, tē gwad: «Ane tuk na, kē ge andza niye na, mata sle mētēme na, way?»

²⁷ Yesu a mbēday faya, a gwadatay: «Ndēray ma sliye mētēme bay. Ane tuk na, Mbēlom ma sliye mētēme ha ndo.»

²⁸ Tsa na, Piyer a gwadāy: «Tsēne! Nēmay anāṅ, nēmaa gēr ha gay may hērwi mēpaka bēzay na, kēkay?»

²⁹ Yesu a gwadatay: «Sērum ha, ndoweṅeye kē gēr ha gay ngay, ngwas ngay, malamar ngay haslēka eye hay ta malamar ngay dem eye hay, bēba ngay ta may ngay, wawa ngay hay hērwi Bēy i Mbēlom na, ³⁰ anēke ahēl kway nakay ma hutiyē a dēma haladzay ada kame na, ma hutiyē sifa nakē ma ndēviye bay aye.»

Yesu a dā ha mēmēte ngay

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Yesu a zalatay a gawla ngay niye hay kuro gēr eye sulo aye abēra mē walaṅ i ndo hay kēsah. Tsa na, a gwadatay: «Tsēnum! Anēke na, ka tsalakweye a Ze-rozelem. Mē dēma na, wu nakē ndo mēde ha bazlam i Mbēlom hay tē watsa ahēl niye ka gēr i neṅ Wawa i Ndo aye na, ma giye bo tuk. ³² Ta vēlatēye ga ha a ndo

† Madayaw abēra ma Ezipt 20.12-16; Levitik 5.16-20.

neheye tã sãr Mbãlom bay aye. Ta ngwasiye fagaya, ta tsedẽnye, ta tufẽnye slesleb a dãre. ³³ Ta ndabiye ga ta mandalaba ada ta kãdiye ga. Ane tuk na, ma mãhãne mamahkar eye na, na lãtseweye abãra ma mãdahaŋ.»

³⁴ Ane tuk na, gawla ngay hay ta tsãne wu nakã a tsik aye bay. A ge fataya bazlam nakã Yesu a tsik aye a say mãgwede mey na, mãngaha eye. A tsik na, ka gãr i wu waray na, tã sãr bay.

Yesu a mbãl ha ndo wuray guluf eye ma gãma i Zeriko
Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

³⁵ Mazlambar Yesu ma ndisliye a Zeriko na, guluf wuray andaya mandza eye ka tsakay i tsãved, a rãkawa wu ka ndo hay. ³⁶ A tsãne ndo hay faya ta diye ka tsãved na, a gwadatay: «Labara i mey?»

³⁷ Ta mbãday faya, tã gwaday: «Yesu ndo i Nazaret ma diye tã fa'anaŋ.»

³⁸ Guluf niye a tsãne andza niye na, a wuda ta magala, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nã gaka mã bo tãbãdew?»

³⁹ Ndo neheye tã lah naha kame aye na, tã gay me a guluf niye hãrwi ada mã bãbãl wuray bay, mã ndza dikdik.

Duh a zaka ha mawude haladzay ta magala, a gwad: «Wawa i Davit, nã gaka mã bo tãbãdew!»

⁴⁰ Yesu a ndisl naha na, a lãtse, a gwadatay: «Dum gãsumayaw hãlay kanaŋ.» Tsa na, ti ye tã gãsayaw hãlay. A ndisl naha ka tãv i Yesu na, Yesu a tsãtsah faya, a gwaday: ⁴¹ «A saka nã ge hãrwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbãday faya, a gwaday: «Bãy ga, a sãr na, nã ngatay a dãre sa tey.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwaday: «Yawa lele, mãdzal gãr yak nakã ka dzala ga ha aye na, kã mbãl kar ha.»

⁴³ Kwayaŋŋa guluf niye a ngatay a dãre. A pay bãzay a Yesu. A zambãday a Mbãlom. Ndo niye hay haladzay aye tã ngatay a wu nakã a ge bo aye na, nãteye tebiye ta zambãday a Mbãlom.

Yesu ta Zase

19 Yesu a ndisl a Zeriko na, a ye ta wuzlahgãma i Zeriko niye.

² Ahãl nakã faya ma diye na, ndoweye andaya tã zalay Zase, nẽngeye andaya dãrmak. Nẽngeye na, zlele eye. Nẽngeye bagwar i ndo matsekele dzãngal hay. ³ A pãla tsãved mãngatay a Yesu na, way. Ane tuk na, kã ngatay bay hãrwi ndo hay haladzay ada nẽngeye na, dakwel eye. ⁴ A hway ka me, a ye naha a tsal a gãrdaf i kuvoray. A tsal a gãrdaf na, hãrwi mãngatay a Yesu nakã ma diye ta tsãved niye aye.

⁵ Yesu a ndisl naha a bãzay i gãrdaf i kuvoray niye na, a zla gãr ka mbãlom, a zãba dãre a gãrdaf niye. A ngatay naha a Zase. Tsa na, a gwaday naha: «Zase, mbãzlaw bãse. Bãgom na diye na ta ndziye mã gay yak.»

⁶ Zase a tsãne andza niye na, a mbãzlaw bãse. Tsa na, ti ye ka bo a gay ngay. Ti ye naha na, a tãma tay ha tã mãngwese lele.

⁷ Ndo hay tã ngatay andza niye na, a ndalatay. Ta ngãlay bãzay a Yesu. Tã gwad: «Ndo nakay a ye mata ndze mã gay i ndo i mezeleme dãw!»

⁸ Zase nẽngeye a lãtse kame i Bãy Maduweŋ a gwaday: «Tsãne Bãy Maduweŋ ga! Anãke na, na ngãniye ha zlele ga wudak, na ngãnatay ha a mãtawak hay. Ada tadã na zla suloy abãra ka ndoweye ka zal na, na may ha ngway a dãma madzãga fad.»

⁹ Yesu a tsãne andza niye na, a gwaday: «Bãgom mãtãme ki yaw a gay yak hãrwi nãkar na, wawa i Abraham dãrmak. ¹⁰ Hãrwi neŋ Wawa i Ndo na yaw na, mapãle ndo neheye madza eye hay ada mãtãme tay ha.»

Dzeke i suloy nakã ndo a ngãnatay a ndo i mãsler ngay hay aye
Mata 25.14-30

¹¹ Ndo niye hay faya ta pay zãm a bazlam ngay niye hay na, Yesu a tsikatay dzeke sa. A tsik dzeke niye na, mazlambar ma ndisliye a Zerozelem. Ndo hay tã dzala na, tã gwad: «Mazlambar Bãy i Mbãlom ma deyeweye tuk.» ¹² Wu nakã Yesu a tsikatay aye na, anaŋ, a gwadatay:

«Ndowneye andaya nẽngeye na, gwala i bãy hay. A ye a gãma dãreŋ eye hãrwi ada tã pa ahaya a bãy. Ta pa na a bãy na, ma maweye ma lãviye ndo ngay hay.

¹³ Ma ta hãliye bo ma diye na, a zalatay a ndo i mãsler ngay hay kuro. Nãteye niye kuro aye ti ye naha. Ti ye naha na, a ngãnatay kwar i suloy. A vãlatay kwar i suloy nãte nãte tay aye. Kwar i suloy niye nãte na, suloy mã dãma haladzay. A gwadatay: «Mbãdum ha hãlay hus a pat nakã na maw aye.»

¹⁴ «Ane tuk na, ndoweye niye a say bãy aye na, ndo i gãma ngay hay ta wuda na bay. Tã slãr ndo hay ma dãba ngay hãrwi tã ye tã gwadatay na: «A samay ndo nakay mã tãra bãy may bay.»

¹⁵ «Ada duh huya ta pa na a bãy. Tã pa na a bãy na, a maw a gãma ngay tuk. A maw na, a zalatay a ndo i mãsler ngay niye hay a ngãnatay kwar i suloy aye hãrwi mãsãre ha magogoy nakã tã huta faya aye.

¹⁶ «Ndo makurre eye a ye naha, a gwaday: «Ndo i gay ga, kwar i suloy nakã ka vãleŋ aye na, na huta faya kuro.»

¹⁷ «Bãy niye a gwaday: «Nãkar na, ndo i mãsler lele eye dedek. Anãke na, na piye kar a bãy, ka lãviye gãma kuro hãrwi mãsler nakã tsekweŋ aye ka ge na ta tsãved eye.»

¹⁸ «Ndo masulo eye a ye naha a gwaday: «Ndo i gay ga, suloy niye ka vãleŋ eye na, na huta faya zlam.»

¹⁹ «Bãy a gwaday a ndo niye: «Nãkar na, na piye kar bãy eye, ka lãviye gãma zlam.»

²⁰ «Ma dãba eye na, ndo nẽnged a ye naha a gwaday: «Ndo i gay ga, kwar i suloy yak nakã ka vãleŋ aye anaŋ. Na lãva faya bo lele na mbuza na a peteked, na ngaha na lele. ²¹ Na dzãdzaraka haladzay, hãrwi nãkar na, ndo makula gãr eye. Wu yak bay na, ka zliye tsa, ka slãga bay na, ka dziye tsa.»

²² «Bəy niye a mbəday faya a gwaday: “Nəkar na, ndo i məsler nakə ngwalak eye bay aye. Maa gəs kar a sariya na, bazlam yak eye wu yak. Ka sər ha kurre neŋ na, ndo makula gər eye, ada kwa wu ga bay na, na zliye, na sləga bay na, na dziye tsa na, ²³ ada ka mey, meeneŋ na, peŋ na suloy a gay nakə tə pawa a dəma suloy aye. Atay ka məmaw ga na, na diye na həlaweye abəra mə dəma na, na hutie faya magogoy.”

²⁴ «Tsa na, a gwadatay a ndo neheye ka təv aye niye: “A niye zlum faya abəra kwar i suloy niye. Vəlumay faya a ndo nakə kwar i suloy andaya faya kuro aye.”

²⁵ «Ndo niye hay ta mbəday faya tə gwaday: “Bəy may, neŋgeye na, kwar i suloy ngay andaya kuro segey!”

²⁶ «Bəy niye a gwadatay: “Sərūm ha na, ndo nakə wu ngay andaya na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wu ngay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta zliye na faya abəra. ²⁷ Ane tuk na, ndo neheye a satay nā təra bəy tay bay aye na, dum naha, gəsumatay ahaya ada kâ kədum tay ha ka dərə ga kanaŋ.”»

Məfələkwe i Yesu a Zerozelem

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19

²⁸ Yesu a ndəv ha mətsike me niye andza niye na, a ye a ndzatay kame a ndo hay mede a Zerozelem.

²⁹ Mazlambar ta husiye a gəma i Betifadze ta Betani bəse ta mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədoz aye na, a slər gawla ngay hay kame sulo. ³⁰ A gwadatay: «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a gər a zuŋgo wawa eye mabara eye ndəray kə ndza faya dāda zuk bay. Pəlumaw ada kâ yumeŋ ahaya kanaŋ. ³¹ Tadə ndəray ka tsətsah fakuma: “Ka pəlumeye na zuŋgo eye a ngay” na, gwadamay: “A say a Bəy Maduweŋ.”»

³² Ndo i məsler niye hay sulo aye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. ³³ Tsa na, ta dazlay a məpəle zuŋgo niye. Ahəl nakə nəteye faya ta pəliye zuŋgo niye na, ndo i zuŋgo niye a gwadatay: «Ka pəlumeye na zuŋgo eye hərwi mey?»

³⁴ Ta mbəday faya tə gwaday: «A say a Bəy Maduweŋ.»

³⁵ Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye ahaya zuŋgo niye a Yesu. Ti ye ahaya na, ta fətəl faya peteked tay hay. Tsa na, tə tsal ha faya Yesu.

³⁶ Faya ta diye na, ndo hay ta fətəl peteked tay hay ka tsəved nakə Yesu faya ma diye tə dəma aye. ³⁷ Mazlambar faya ta ndisliye a Zerozelem ta tsəved nakə ma mbəzlaw ta Mahəmba i Tetədoz aye na, gawla ngay hay tebiye ta dazlay a mazambaday a Mbəlom tə məngwese eye lele ada tə mawude ta magala ngəlaka ka hərwi masuwayaŋ nakə tə ngatay Yesu a ge aye.

³⁸ Tə gwadawa: «Mbəlom mâ pa ngama ka Bəy nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye! †»

«Zay mə mbəlom, ada zambadakway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə mbəlom aye!»

† Dəmes hay 118.26.

³⁹ Mə walaŋ i ndo niye hay haladzay aye na, Farisa hay andaya. Tə gwaday a Yesu: «Miter, gwadatay a gawla yak hay tə gər ha mabəbəle wuray.»

⁴⁰ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Sərūm ha na, kwa nəteye ta ndza dikdik bəbay na, kwar hay ta wudiye!»

Yesu a tuwa dərətsətseh i Zerozelem

⁴¹ Ahəl nakə Yesu a ndisl neŋgeye bəse tə wuzlahgəma i Zerozelem aye na, a ngatay na, a tuwa. ⁴² A gwad: «A nəkar Zerozelem, tadə bəgom ka sər wu nakə ma sliye faya məvələka zay aye na, habe ka təmiye abəra mə dərətsətseh. Ane tuk na, anəke na, məngaha eye faka abəra, ka sliye faya məngatay bay! ⁴³ Pat i dərətsətseh hay ta deyeweye fakaya. Ndo mənə dərə yak hay ta deyeweye tə wu həlay tay ta lawariye kar tuwzik, ta dərəzliye kar. Ta ngədətsiye kar kwa tə waray tə waray. ⁴⁴ Ta bəbazliye kurom ta ndo yak hay tebiye. Kwa kwar ka gər i kwar ta gəriye ha bay, ta mbəzliye ha tebiye hele hele. Hərwi mey andza niye na? Hərwi nəkar na, pat nakə Mbəlom ma yaw mata dzəne kar aye na, ka sər ha bay!»

Yesu a tsikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay

Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere ndo mäge tsakala hay abəra ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye. A gwadatay: ⁴⁶ «Mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom na: “Gay ga ma ta təriye na, gay i maduwule me. ††” Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay? ‡»

⁴⁷ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay pat pat mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay, ta pəla tsəved ka məkədə na Yesu.

⁴⁸ Ane tuk na, ta gəsiye na ma kəkay na, tə sər bay. Ta huta faya tsəved məgəse na bay. Hərwi ndo hay tebiye faya ta pay zləm a wu nakə faya ma tətikateye na, tə metsehe eye lele.

Gədaŋ i Yesu

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

20 Pat wuray na, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay ada faya ma dətəye ha Labara Ngwalak eye ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma tətikateye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay ti ye ka təv i Yesu. ² Ti ye naha ta tsətsah faya tə gwaday: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vəlaka gədaŋ aye na, way, tsikamay?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋ dərmaŋ na tsətsahiye fakuma: ⁴ Maa sləraw Yuhana

†† Ezay 56.7. ‡ Zeremi 7.11.

madzəhube ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukudu ndo hay daw?»

⁵ Ane tuk na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: «Ka mbədakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadakwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadakweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?”⁶ Ada tadə ka gwadakwa maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ndo hay tebiye ta kaliye kway tə kwar, ta kədiye kway. Hərwi tə sər ha ta dedek Yuhana na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom.»

⁷ Ta mbəday faya a Yesu, tə gwaday: «Maa sləra ahaya Yuhana ndo madzəhube ndo a yam way na, nə-maa sər bay.»

⁸ Yesu a gwadatay: «Neŋ bəbay na ge wu neheye ta gədaŋ i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i ndo wuray a zəv dərizl i gərdaf a guvah ŋgay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me a ndo hay ta dzeke, a gwadatay: «Ndowneye andaya a dəs guvah. A zəv a dəma gərdaf hay haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway. A ndəv ha mazəve na, a həl ndo i məfəte hay ada t̄a fətay na. Bo ŋgay aye a ye a tsekene. A ye na, ma ndzaweye haladzay.

¹⁰ «Həlay i maŋgəle hohway i gərdaf niye hay kə sla. A slər ndo nəte mə walaŋ i ndo i məsler ŋgay hay hərwi ada t̄a vəlayaw faya abəra i ŋgay. Ndo i məsler ŋgay a həl bo a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsəpiye guvah aye, tə gəs na. Tə ndaba na ada ta həhar na həlay kəriye.

¹¹ «Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a slər ndo neŋged sa. Ndo niye a həl bo a ye. A ye naha na, tə gəs na ada tə ndaba na dərma. Tə tsaday pəleslesle, ta həhar na. Ta vəlay wuray kwa tsekweŋ bay. ¹² Ndo i guvah a slər ndo mamahkar eye sa. Ndo niye a ye na, tə gay mbəlak. Tsa na, tə kala ahaya abəra ma guvah niye.

¹³ «Ndo i guvah niye a gwad: “Na giye anəke na, kəkay? Na sləriye wawa ga nakay nəte na wuđa na haladzay aye təday. Agəla neŋgeye na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

¹⁴ «Ane tuk na, tə ŋgatay a wawa niye na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: “Aya! Anaŋ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Kədakwa na, ada guvah nakay ma mətsakweye a nəkway!” ¹⁵ Tsa na, ti ye faya, tə gəs na. Tə kəd na. Tə kal ha mədahaŋ eye abəra ma guvah niye.»

Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwadatay: «Ndo i guvah ma giye tay ha anəke na, kəkay? ¹⁶ Ndo i guvah niye ma deyeweye ma gəsiye tay ha ndo niye hay, ma kədiye tay ha. Kə kəd tay ha na, ma həliye a dəma ndo mekeleŋ eye hay.»

Ndo hay tə tsəne wu niye hay a tsik aye na, tə gwad: «Wu niye andza niye na, ma giye bo bay.»

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a zəba fataya a gwadatay: «Dzeke nakay mə Dərewel i Mbəlom aye a say məgwede na, kəkay?

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na,

matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋgeye duh. †”

¹⁸ «Kwa way kə dəd ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəd ka ndoweye na, ma ləgəriye na kərdik kərdik andza merebek.»

¹⁹ Ndo mədzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hay ta pəla tsəved kwayaŋŋa ka məgəse na Yesu hərwi tə sər ha Yesu a tsik dzeke niye na, ka nəteye. Ane tuk a, ta dzədzaratay a ndo hay.

Məvəle dzangal a bəy i Roma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

²⁰ Ma dəba eye na, ta dazlay a matsəpe na Yesu. Tə slər ndo ka təv ŋgay. Ndo niye hay tə slər tay ha aye na, tə ge ha gər tay andza nəteye ndo lele eye hay kame i Mbəlom. Ndo niye hay na, a satay məpəle mənese abəra ka Yesu mə bazlam ŋgay neheye ma tsikiye aye. Tadə ta huta faya abəra mənese na, ta sliye faya məvəlay a həlay a ndo məvəle dala tuk. Hərwi bəy i Roma na, neŋgeye gədaŋ eye ada maa ləva dala i Roma na, neŋgeye.

²¹ Ndo neheye tə slər tay ha aye na, ti ye ka təv i Yesu. Ti ye naha ta tsətsah faya andza nakay, tə gwaday: «Miter, nəmaa sər ha nəkar ka tsik na, dedek. Ka ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey. Ka gwad ada faya ka tətikateye a ndo hay na, wu neheye dedek aye. ²² Ane tuk na, a samay matsətsehe fakaya, bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məvəle dzangal a bəy i Roma tsukudu kə vəl tsəved məvəle bay daw?»

²³ Ane tuk na, Yesu a sər ha, a satay məhəle faya abəra suwat. Tsa na, a gwadatay: ²⁴ «Ehey bəzumenə ahaya kwar i suloy təday.» Ta bəzay ha kwar i suloy niye. A gwadatay: «Mandzəkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «I bəy i Roma.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

²⁶ Ka gər i bazlam niye Yesu a tsikatay kame i ndo hay tebiye na, ta huta faya abəra mənese bay tebiye. Duh bazlam ŋgay nakə a tsikatay aye na, a gatay hərbaḅəkka, a dərəzlatay ka bazlam.

Tə tsik ka gər i mələtsew abəra ma mədahaŋ

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

²⁷ Ma dəba eye na, siye i Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Saduke hay na, ndo neheye tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya sa bay» aye. ²⁸ Ti ye naha, ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Miter, bazlam nakə Musa a watsamay a bazlam i Mbəlom mapala eye na, anaŋ. A gwad: “Tadə ndo a mət a gər ha ŋgwas ŋgay ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ŋgwas niye na, malamar i ndo niye a mət aye †” bədaw? Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mə dze bay. ²⁹ Yaw! Andaya ahəl niye ndo ta malamar ŋgay

† Dəmes hay 118.22. †† Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6.

hay tasəla. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mət. A mət na, ta wa ta dahəlay ngay niye a zla aye bay. ³⁰ Məmbager ngay a zla na madakway i ngwas niye. A zla na, a mət. ³¹ Malamar tay mamahkar eye a zla. A zla na, a mət. Siye hay tebiye tə ge andza niye dərmak. Nəteye neheye tasəla aye tə zla ngwas niye na, tə mət tebiye. Ndəray kwa nəte mə walaŋ tay ta wa ta ngwas niye bay. ³² Ka mandəve ngay eye na, ngwas niye a mət dərmak. ³³ Pat nakə aza mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ngwas niye ma mətseye na, a way? Hərwi nəteye niye tasəla eye ta zla na ka ngwas!»

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Hasləka ta ngwas neheye ka məndzibəra nakay anaŋ aye na, ta zliye bo. ³⁵ Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, nəteye ta ndziye ka məndzibəra nakə wedeye na, ta lətseweye abəra ma mədahaŋ na, ta zliye bo nakay na, zal kəgəbay, ngwas na, ta zliye bo sa bay. ³⁶ Nəteye na, ta mətiye sa bay. Ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom hay. Nəteye wawa i Mbəlom hay, hərwi ta lətsew abəra ma mədahaŋ a məsəfəre.

³⁷ «Mələtsew abəra ma mədahaŋ na, ka sərakwa ha mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma bəd na, hərwi bazlam i Musa nakə a tsik ahəl niye aye. A da ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya ma təmiye na aye. A zalay a Bəy Maduweŋ na, “Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob. †” ³⁸ A tsik andza niye na, hərwi Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mədahaŋ hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Ta ndziye ma sifa na, hərwi Mbəlom.»

³⁹ Siye i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə tsəne andza niye na, tə gwad: «Miter, bazlam yak niye ka tsik aye na, təde.» ⁴⁰ Tə tsikay andza niye na, hərwi horoy a gatay matsətsehe faya wu hay.

Yesu a yaw na, ma gwala i way?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹ Yesu a gwadatay: «Ndo hay tə gwad ka Kəriste na, neŋgeye Wawa i Davit na, kəkay? ⁴² Duh Davit tə gər ngay a gwad ma derewel i Dəmes hay na: “Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwaday a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza tə həlay i mənday ga,

⁴³ hus a pat nakə na piye tay ha ndo məne dəre yak hay a hud i sik yak aye. ††”

⁴⁴ «Ane tuk na, Davit na, kə zalay a Kəriste “Bəy Maduweŋ” tuk na, ada ndo hay ta gwadiye wawa ngay na, ma kəkay?»

Sariya ka gər i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵ Ahəl nakə ndo hay faya ta pay zləm a bazlam ngay nakə faya ma tsikateye na, Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: ⁴⁶ «Həbum gər kurom abəra ka ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay. Nəteye i tay ta

wuda mahəhele na, ta rəkwa eye. Ka təv məhay gər na, ta wuda ndo hay tā tsikatay me ta mədəslatay ha gər. Mə gay i maduwule me na, ta pəlawə i tay na, təv məndze nakə kame i ndo hay aye, ndo hay ta ngatat-eye lele. Mə magurlom, ta wuda na, təv məndze ngwalak eye. ⁴⁷ Wu nakə tə vəlawatay a madakway i gwas hay aye na, tə ndayawa na. Tə duwulaway me a Mbəlom na, vədvəd a ndəv bəse bay hərwi ada ndo hay tā gwad fataya nəteye ndo ngwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbəlom ma giye fataya sariya na, ma ziye i ndo siye hay.»

Məvəlay wu a Mbəlom tə dərev nəte eye

Mata 12.41-44

21 Ma dəba eye, Yesu a zəba ka bo bəra dəre na, a ngatay a ndo i zlele hay ta piye suloy a wu məpe suloy mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. ² Yesu a ngatay a madakway i ngwas wuray mətawak eye, a ye naha a pa a dəma kobo sulo dərmak.

³ Yesu a gwadatay: «Sərum ha madakway i ngwas nakay na, kə vəl dala haladzay a ze i ndo hay tebiye. ⁴ Hərwi ndo mekeleŋ eye hay tə vəl na, abəra ka siye. A gatay mə gər sa bay. Ane tuk na, madakway i ngwas nakay mətawak eye na, a vəl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

Yesu a da ha ta mbəzliye gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵ Ndo mekeleŋ eye hay tə tsik ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə gwad: «Gay nakay na, a le. Kwar neheye ta dəzl ha aye na, tə le. Ada wu neheye tə vəlay a Mbəlom aye, tə le.»

Ane tuk na, Yesu a gwadatay: ⁶ «Wu nakə faya ka zəbumeye faya aye na, pat mekeleŋ eye na, ka ngatumeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar nged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

Ngodgor i mandəve i məndzibəra

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷ Ndo niye hay ka təv eye niye ta tsətsah faya, tə gwaday: «Miter, wu neheye ka tsik aye ta giye bo na, kədəy? Ngodgor waray nakə nəmaa səriye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁸ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gum metsehe lele! Ndəray mâ səpat kurom bay. Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neŋ na, Kəriste, həlay eye kə ndislew!” Ane tuk na, kâ pumatay bəzay bay. ⁹ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vəram ta ndo neheye ta niye dəre a bo aye na, kâ dzədzarum bay. Wu neheye na, kutoŋ ta ndisleweye təday. Ane tuk na, niye na, mandəve i məndzibəra zuk bay.»

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Slala nged ta giye vəram ta slala neŋged, bəy ta bəy ta giye vəram. ¹¹ Dala ma bəliye, ada mändəzlaŋ ma giye, dəvats i magədama haladzay ma gateye a ndo hay ma gəma hay wal wal. Wu neheye a ge masuwayaŋ eye tə wu mekeleŋ eye

† Madayaw abəra ma Ezipt 3.6. †† Dəmes hay 110.1.

hay wal wal ma dzədzariye tay ha ndo hay, ta ta deyeweye mə mbəlom.

¹² «Ane tuk na, wu niye hay ta deyeweye na, ta gakumeye dəretsətseh. Ta gəsiye kurom a gay i mađuwule me, ta gakumeye sariya ada ta dərəzliye fakuma a gay i daŋgay. Ta gəsiye kurom, ta diye kurom ha kame i bəy hay ada kame i ndo mələve dala hay hərwi ga. ¹³ Niye na, həlay eye i kurom məhəle mbal i gər ga tuk. ¹⁴ Pat eye kə ndislew na, gəsum dərev lele. Kā dzədzarum mə dərev kurom anəke na: “Mata mbəde famaya abəra me way?” na, kə dzalum bay. ¹⁵ Neŋ eye na dakumeye ha bazlam nakə ka tsikumeye ada ndaraw nakə kwa ndo mənə dəre kurom hay ta sliye faya mədəde kurom ha ta sariya bay aye.

¹⁶ «Kwa bəba kurom hay ta may kurom hay ta giye fakuma dəf. Malamar kurom hay, wurbəba kurom hay ta dzam kurom hay ta giye fakuma dəf. Ta gəsiye kurom ada ta gakumeye sariya i mədahaŋ a siye hay haladzay mə walaŋ kurom. ¹⁷ Ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga. ¹⁸ Ane tuk na, sərurum ha na, məkwets i gər kurom kwa nəte ma dziye bay. ¹⁹ Gum gədaŋ lele. Ka ta mbəlumeye ha məsəfəre kurom hay na, andza niye.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

²⁰ «Tadə ka ŋgatumay a vərəm kə lətsew, ta lawara Zerozelem na, sərurum ha mazlambar ta mbəzliye ha bəse tuk. ²¹ Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ŋgatay a wu niye na, t̄a hway a mahəmba hay. Ndo neheye nəteye ma wuzlah gay i Zerozelem aye na, t̄a hwayaw abəra mə dəma dərəŋ ada ndo neheye mə gəma aye na, t̄a hway a wuzlah gay bay.

²² «Hərwi pat eye niye na, pat nakə Mbəlom ma giye sariya ŋgay aye tuk. Niye na, andza nakə ndo i maslaŋ hay t̄a tsik faya mə Dərewel i Mbəlom ma ta giye bo aye. ²³ Pat eye niye na, dəretsətseh wene wene eye na, ka gər i ŋgwas neheye t̄a bo sulo aye ada ka ŋgwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye! Ayaw! Ndo i gəma neheye ta ta siye dəretsətseh haladzay hərwi Mbəlom ma ta gateye dəretsətseh. ²⁴ Ndo niye hay t̄a sər Mbəlom bay aye siye hay ta kədiye tay ha ta maslalam. Siye hay ta gəsiye tay ha beke eye hay, ta diye tay ha a gəma hay wal wal. Ndo neheye t̄a sər Mbəlom bay aye ta deyeweye, ta mbəzliye ha Zerozelem hele hele. Ta ndziye mə dəma na, hus ahəl tay nakə ka ndəv aye.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵ Yesu a gwadətay sa: «Pat eye niye wu niye hay ta dazlay na, ka pat, ka kiye, ka wurzla hay, wu məge masuwayaŋ wal wal ta bəziye ha bo. Ma ta giye na, andza mətasl nakə a vəzl haladzay vəvəva a bəl ha dəlov i yam wekit wekit aye. Ndo i məndzibəra hay tebiye ta dzədzariye, ma vəlateye mədzal gər. ²⁶ Ndo hay haladzay ta ta mətiye t̄a zluwer i wu niye hay. Andza niye

wu neheye gədaŋ eye ka magərmbəlom aye ta bəliye haladzay.

²⁷ «Ma dəba eye na, ndo hay ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gədaŋ ada ta məzlab eye haladzay. ²⁸ Aza ka ŋgatumay a wu niye hay ta dazlay məndislew na, ləvum bo lele ada zlum gər kurom ka mbəlom, hərwi Mbəlom ma ta təmiye kurom ha bəse tuk.»

Dzeke i gurov

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadətay: «Zəbum ka gurov ada ka dərizl i gərdaf hay tebiye kwa! ³⁰ Ka ŋgatumatay ta gəgar ha ka bo abəra slambah hay ada ta dazlay a madude na, ka sərurum ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bədaw! ³¹ Andza niye ka ŋgatumay a wu neheye ta ndislew na, sərurum ha Bəy i Mbəlom neŋgeye bəse t̄a nəkurom.

³² «Neŋ faya na gwadakumeye: Sərurum ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay. ³³ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dāda ma dziye bay.»

Gumay metsehe a bo kurom

³⁴ «Gumay metsehe a bo kurom. Kā gərurumay ha dərev kurom a wu məse bay, k̄a kwayum bay ada k̄a vəlumay ha mədzal gər kurom a wu i məndzibəra bay. Ka gumeye metsehe a bo kurom na, hərwi ada sariya i Mbəlom m̄a ndzakum a gər həf bay. ³⁵ Hərwi pat eye ma deyeweye na, ndo hay tebiye ka məndzibəra ta səriye ka bo bay. Ma mbəzliye tay ha t̄əbət̄s andza balay nakə a mbəzl wu aye. ³⁶ Ndzum tsezlezleŋe, duwulumay me a Mbəlom pat pat. Ka gum andza niye na, ka hutumeye gədaŋ ka məsəmay naha a wu neheye tebiye ta ndzakumeye a gər aye. Andza niye ka mbumeye faya mələtse ka t̄əv ga, neŋ Wawa i Ndo.»

³⁷ Ta həpat na, Yesu a t̄ətikawa tay ha ndo hay ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ta huwa na, a yawa mata hənə ma tsaholok nakə t̄ə zalay Mahəmba i Tetədcəz aye. ³⁸ Pərik i mekedə na, ndo hay ti yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata pay zləm a matətike i Yesu.

Yudas a ge dəf ka Yesu

Mata 26.1-5,14-16; Markus 14.1-2,10-11; Yuhana 11.45-53

22 Magurlom nakə t̄ə zalay magurlom i Pak aye na, mazlambar ta hatsiye. Ahəl i magurlom tay niye na, t̄ə ndayawa wu mənday tay nakə t̄ə zalay «peŋ» aye na, gəde faya bay. ² A həlay i magurlom eye niye na, bagwar hay i ndo neheye t̄ə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye t̄ə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye aye ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu. Ane tuk na, ta dzədzar ta ndo hay.

³ Fakalaw a fələkway a bo a Yudas nakə t̄ə zalay Iskariyot aye. Neŋgeye na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo, aye. ⁴ Yudas a həl bo a ye ka t̄əv i bagwar hay i ndo neheye t̄ə vəlaway wu a

Mbəlom aye ada ka tæv i bagwar i sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. A ye na, hərwi mapəle tsəved ka mäge daf ka Yesu. ⁵ A yatay a gər a ndo niye hay haladzay, tə gwadəy: «Nəmaa vələkeye dala.» ⁶ Yudas a tsəne andza niye na, a təma bazlam tay niye. Tsa na, a maw abəra ka tæv tay, a ye a pəla wewer ada həlay nakə lele eye hərwi mäge daf ka Yesu ndo hay ta səriye faya bay aye.

Yesu ta gawla ngay hay, tə ge magurlom i Pak

Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

⁷ Yaw! Ahəl nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, pat i məkəde təbarj hərwi məde wu mənday i Pak aye kə husaw tuk. ⁸ Yesu a slər Piyer ta Yuhana, a gwadətay: «Dum ta dumakway wu mənday i magurlom i Pak nakə ka ndayakweye.»

⁹ Piyer ta Yuhana ta tsətsah faya, tə gwadəy: «A saka nəmaā daka daf na, ka waray?»

¹⁰ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Tsənum lele! Tadə faya ka deyumeye, ka ndislum a wuzlahgəma na, ka ndzumeye a gər a ndo faya ma zliye yam ta gəzla aye. Pumay bəzay hus a gay nakə ma fələkwiye a dəma aye, ¹¹ ada gwadəmay a ndo i gay niye: “Miter a tsətsah fakaya, a gwədəka: Gay nakə nəmaa ndiye wu mənday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, mənğay?” ¹² Ka tsətsahum andza niye na, ma dākumeye faya ka gay nakə ka gər i gay nənğed aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay maləva bo eye mə dəma. Ka dumeye wu mənday i magurlom i Pak na, mə dəma.»

¹³ Gawla i Yesu niye hay sulo eye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tə da wu mənday i Pak mə dəma.

Wu mənday i Bəy Maduwerj

Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korinje hay 11.23-25

¹⁴ Həlay i mənde wu mənday niye a sla na, Yesu ta ndo i maslaj ngay hay ti ye naha, tə ndza hərwi mənde wu mənday. ¹⁵ A gwadətay: «Na ta giye dərət-sətseh na, a seņ haladzay mənde wu mənday i magurlom i Pak nakay tage nəkurom təday. ¹⁶ Ayaw! Neņ faya na tsikakumeye, dāda na ta ndiye wu mənday nakay sa bay hus a pat nakə dedek ngay eye ma giye bo ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁷ Ma dəba eye na, a zla gəvet, a rah ha ta wu məsay. A gay naha sisə a Mbəlom. Tsa na, a gwad: «Zlum gəvet nakay ada kə sum wu məsay nakay mə dəma aye. ¹⁸ Neņ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay ka madazlay anəke hus a pat nakə Bəy i Mbəlom ma deyeweye aye.»

¹⁹ Tsa na, a zla peņ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ngəna ha peņ niye, a vəlatay a gawla ngay hay, a gwadətay: «Nakay na, bo ga, mavəla eye hərwi kurom. Gum ha andza nakay huya hərwi ada kə dzalum ha ka neņ.»

²⁰ Ma dəba i mənde wu mənday niye na, a zla gəvet, a gwadətay: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bariye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye

ha na, hərwi kurom. ²¹ Ane tuk na, zəbum ndo nakə ma giye fagaya daf aye na, faya ka ndayakweye wu mənday dziye. ²² Neņ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dərət-sətseh ka gər i ndo nakə ma giye fagaya daf aye.»

²³ Gawla ngay hay tə tsəne andza niye na, ta dazlay a matsətsehe ka bo mə walaņ tay, tə gwad: «Way nakə mata ge andza niye mə walaņ kway na, way?»

Bagwar eye na, way?

²⁴ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay ta dazlay məkəde wuway mə walaņ tay haladzay, tə gwad: «Way nakə mə walaņ kway nakay nənğeye bagwar eye na, way?»

²⁵ Yesu a gwadətay: «Bəy bagwar eye i gəma hay faya ta ləviye bəy hay. Ndo neheye gədarj tay andaya aye na, a satay dzam ta ndo hay. ²⁶ Ane tuk na, nəkurom na, kə gum andza nəteye təbey! Duh na, ndo nakə bagwar eye na, mə təra andza wawa eye tsekweņ ada ndo nakə ma ləviye ndo hay aye na, mə təra ndo i məsler.

²⁷ «Ayaw! Bagwar eye na, way tuk? Ndo nakə nənğeye mandza eye ta geye məsler ka həlay aye tsukuđu ndo mäge məsler bə? Bagwar eye na, ndo nakə ta geye məsler aye bədaw? Andza niye, neņ nakay anaj mə walaņ kurom anəke aye, neņ na, andza ndo i məsler.

²⁸ «Nəkurom na, ka ndzum ka tæv ga. Ka zlum ngatay ma wuzlah i dərət-sətseh nakə tə geņ aye haladzay.

²⁹ Neņ bəbay na, na vəlakumeye Bəy i Mbəlom andza bəba ga Mbəlom nakə a vəleņ aye. ³⁰ Ka ndayumeye ada ka sumeye wu məsay tage neņ ma Bəy ga, ada ka ta ndzumeye ka tæv məndze i bəy hərwi mäge sariya ka gwala i Israyel neheye kuro gər eye sulo aye.»

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

³¹ Yesu a gwadəy a Simonj Piyer: «Simonj, Simonj tsəne! Fakalaw kə huta gədarj məbəle kurom ha, ma həviye kurom andza məhəve daw nakə ta həwawa hərwi mənğəne tay ha ka bo abəra ta dzəndzar aye. ³² Ane tuk na, neņ na duwulay me a Mbəlom hərwi yak. Na duwulay me a Mbəlom na, hərwi ada mədzaļ gər yak ka neņ mə ge bəle bay. Ka tsətsah məpəse me na, vəlatay gədarj a malamar yak hay.»

³³ Piyer a gwadəy: «Bəy Maduwerj, neņ na, maləva bo eye kwa mede a danğay ka deyemeye salamay. Kwa məməte, ka mətameye salamay!»

³⁴ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Ka tsik na, dedek ngway daw Piyer. Tsəne! Na tsikakeye, bəgom nakay dzagulok ma ta zlahiye na, bə ka gwad sik mahkar ka sər neņ bay.»

Mələve bo ta suloy ada ta maslalam

³⁵ Yesu a gwadətay a gawla ngay hay sa: «Ahəl niye na slər kurom ha ze dala, ze gwezem, ze tahərak mə sik na, wuray kə kətsakum daw?»

Ta mbəday faya: «Wuray kwa tsekweŋ kə kətsamay bay.»

³⁶ Yesu a gwadətay: «Anəke duh na, ndo nakə suloy ŋgay andaya aye na, m̄a həl. Ndo nakə gwezem ŋgay andaya aye na, m̄a zla dərmak. Ada ndo nakə maslalam ŋgay andaya bay aye na, m̄a səkəm ha rək-wat ŋgay ada m̄a səkəm maslalam. ³⁷ Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: “Nenŋeye na, ndo hay tə pasla na a walaŋ i ndo i məkəde ndo hay. †” Na tsikakumeye: Wu nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye na, ma giye bo tebiye.»

³⁸ Gawla ŋgay hay tə gwadətay: «Bəy Maduweŋ, maslalam hay anaŋ sulo.»

Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Niye na, da kə sla.»

Yesu a ye mata duwulay me a Mbəlom ma tsaholok i tetədoez

Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

³⁹ Ma dəba aye na, Yesu a ye abəra ka təv niye, a ye a tsal a Mahəmba i Tetədoez andza nakə a gawa ha aye. Gawla ŋgay hay tə pay bəzay. ⁴⁰ Tə ndisl naha a dəma na, Yesu a gwadətay: «Duwulumay me a Mbəlom hərwi ada k̄a dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

⁴¹ Tsa na, a gər tay ha gawla ŋgay hay. A ye abəra ka təv tay əzad dərəŋ tsekweŋ tsa. A ye naha a dək w gurmets ka dala, a duwulay me a Mbəlom, ⁴² a gwad: «Bəba, tadə ka wuda na, zla fagaya abəra dərətsətseh nakay na siye tey! Ane tuk na, ge na, andza nakə a saka aye bəna, andza nakə a seŋ a neŋ aye bay.»

[⁴³ Tsa na, gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bəzay ha bo hərwi məvələy gədaŋ. ⁴⁴ Yesu a dzədzar, mədzal gər ŋgay a mbəda haladzay. A duwulay me a Mbəlom ta gədaŋ sa. Merəbe nakə faya aye na, a təra andza bambaz nakə a tək w ka dala təluk təluk aye.]

⁴⁵ A ndəv ha maduwulay me a Mbəlom na, a mbəda gər ka təv i gawla ŋgay hay. A ye naha a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Madagər a gatay hərwi dərəv a ndalatay. ⁴⁶ A gwadətay: «Lətsum, duwulumay me a Mbəlom hərwi ada k̄a dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Yuhana 18.3-11

⁴⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, ndo hay haladzay ti ye naha. Maa ndzatay naha kame na, Yudas nenŋeye nakə nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye. A ye naha bəse ka təv i Yesu hərwi mägəse na ka bo təmbolok təmbolok. ⁴⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Yudas, ka giye daf ka neŋ Wawa i Ndo na, ta mägəse ga ka bo təmbolok təmbolok daw?»

⁴⁹ Gawla i Yesu hay tə ŋgatay a wu niye hay faya ma giye bo andza niye na, ta tsətsah faya, tə gwadətay: «Bəy Maduweŋ, nəmaa watsa tay ta maslalam daw?»

⁵⁰ Tsa na, ndo nəte mə walaŋ tay a fay a ndo i məsler i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom, a dəsəy na zləm i həlay i məndaŋ fats ka dala.

⁵¹ Ane tuk na, Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Gərūm tay ha, niye na, da.»

Tsa na, a lamay a zləm i ndo niye, a paha suwud suwud.

⁵² Tsa na, Yesu a tsikatay a bagwar i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye, a bagwar hay i ndo mat-səpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hay ada a madugula i Yahuda niye hay ti ye naha faya mata gəse na aye, a gwadətay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkəl daw? ⁵³ Ada pat pat ka ndzawakwa ka bo dziye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka pələm tsəved mägəse ga bay. Ane tuk na, i kurom na, həlay eye kə sla tuk, ada həlay i ndo nakə ma ləvoŋ aye ma bəziye ha gədaŋ ŋgay.»

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.57-58,69-75; Markus 14.53-54,66-72; Yuhana 18.12-18,25-27

⁵⁴ Tə gəs na Yesu, ti ye ha a gay i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Piyer na, a patay naha bəzay ma dəba dərəŋ. ⁵⁵ Ma dalamətagay i gay niye na, ta vat ako ma wuzlah eye. Ndo hay nəteye mandza eye ka ako eye niye. Piyer a ye naha a ndza ka təv tay dərmak.

⁵⁶ Ŋgwas wuray andaya a gawa məsler mə gay eye niye a ŋgatay a Piyer mandza eye ka ako. A zəba faya, a ndazl na Piyer lele. Tsa na, a gwad: «Nəkar dərmak na, ndo i Yesu.»

⁵⁷ Ane tuk na, Piyer a mbəday faya a ŋgwas niye, a gwadətay: «A'ay! Na sər na bay!»

⁵⁸ Məndze tsekweŋ na, ndo mekeleŋ eye a ŋgatay a Piyer, a gwadətay: «Nəkar dərmak na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay!»

Piyer a gwadətay a ndo niye: «A'ay! Neŋ na mə walaŋ tay bay.»

⁵⁹ A ndza ma dəba eye tsekweŋ mazlambar bəre nəte na, ndo mekeleŋ eye a tsik sa, a gwad: «Ta dedək ndo nakay na, tə ndzawa tə Yesu dərmak! Sa tsa na, nenŋeye ndo i Galile hay.»

⁶⁰ Ane tuk na, Piyer a mbəday faya, a gwadətay: «A saka məgwede mey na, na sər bay.»

Kwayaŋŋa ahəl nakə faya ma tsikiye me mba aye na, dzagulok a zlahə. ⁶¹ Bəy Maduweŋ a mbəda bo, a ndazl naha Piyer ndzuzle a dərə. Tsa na, wu nakə Yesu a tsikay a Piyer aye na, a mayaw a gər tuk. A gwadətay na: «Bəgom dzagulok ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.» ⁶² Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

Ndo hay tə ŋgwasə ka Yesu

Mata 26.67-68; Markus 14.65

⁶³ Ndo neheye ta tsəpawa Yesu aye, tə ŋgwasəwə ka Yesu ada tə kədawa na. ⁶⁴ Tə mbuzaway na dərə ada ta tsətsahawa faya, tə gwadətay: «Nəkar na, Kəriste ba! Tsikamay, maa faka na, way?» ⁶⁵ Ada tə tsikaway wu siye hay haladzay hərwi mətəsaday a Yesu.

† Ezay 53.12.

Yesu kame i madugula i Yahuda hay

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Däre a tsada na, madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tã vëlaway wu a Mbëlom aye ta ndo mädzangawa bazlam i Mbëlom mapala eye hay tã haya gër. Tsa na, ti ye ha Yesu kame i sariya tay.

⁶⁷ Ti ye naha ta tsätsah faya, tã gwaday: «Nëkar na, Këriste daw? Tsikamay tey!»

Yesu a mbëdatay faya, a gwadatay: «Kwa tadë na tsikakum bëbay na, ka tëmumeye bay, ⁶⁸ ada tadë na tsätsah fakuma na, ka mbëdumënye faya bay. ⁶⁹ Ane tuk na, sërüm ha kwa anëke Wawa i Ndo ma ndziye tã hëlay i mënday i Mbëlom gëdärj eye.»

⁷⁰ Tsa na, näteye niye tebiye tã gwaday: «Azlakwa nëkar na, Wawa i Mbëlom daw?»

Yesu a mbëdatay faya, a gwadatay: «Bo kurom eye ka gwadüm neñ nengëye.»

⁷¹ Tã tsäne andza niye na, tã gwad: «Ka pälakweye na, sa mey. Ba bo kway eye ka tsënakwa wu neheye a tsik tã bazlam ngay aye.»

Ti ye ha Yesu kame i Pilat ada kame i Herod

Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Yuhana 18.28-38

23 Ma dëba eye na, ndo niye hay tebiye tã lëtse, ti ye ha Yesu a gay i Pilat. ² Tã ndisl naha a dëma na, ta dazlay a mädëse parasay ka Yesu haladzay, tã gwad: «Nëmaa ndzay a gër a ndo nakay na, faya ma tsäviye tay ha ndo may hay a pesl. A gwadatay na: "Kâ vëlumay dzangal a bëy i Roma bay" ada a gwad nengëye Këriste, bëy bagwar eye.»

³ Pilat a tsätsah ka Yesu, a gwaday: «Nëkar na, bëy i Yahuda hay dedek daw?»

Yesu a mbëday faya, a gwaday: «Nëkar ka tsik segey.»

⁴ Pilat a gwadatay a bagwar hay i ndo neheye tã vëlaway wu a Mbëlom aye ada a ndo hay tebiye: «Neñ na, na huta mënese nakë ma gësiye na ndo nakay a sariya aye na, na huta bay.»

⁵ Ane tuk na, ndo hay tebiye tã gwaday ta magala: «Faya ma tsäviye tay ha ndo hay tã matëtike ngay nakë a tëtikawatay aye. A dazlay mëge andza niye na, ka dala i Galile. A hëhal ha ka dala i Yahuda tebiye ada kë ya ahaya kanan anëke a Zerozelem sa.»

⁶ Pilat a tsäne bazlam tay niye na, a tsätsah, a gwad: «Ndo nakay na, ndo i Galile daw?»

⁷ Tã gwaday faya: «Yesu na, ndo i Galile.»

Azlakwa maa lëva Galile na, bëy nakë tã zalay Herod aye. Pat eye niye na, nengëye andaya ma Zerozelem. Tsa na, Pilat a gwadatay: «Dum ha Yesu ka tãv i Herod.»

⁸ Herod a ngatay a Yesu na, dërev ngay a ngwasa haladzay. Kë tsäne ndo hay tã tsikawa ka Yesu ada a say mëngatay a Yesu na, kwa anëke bay. A say na, Yesu mã gay masuwayan ka tãv ngay.

⁹ A tsätsah wu hay haladzay ka Yesu. Ane tuk na, Yesu ka mbëday faya wuray kwa tsekweñ bay.

¹⁰ Bagwar hay i ndo neheye tã vëlaway wu a Mbëlom ta ndo mädzangawa bazlam i Mbëlom mapala eye, ta ye naha dërmak. Tã dës parasay ka Yesu haladzay ta gëdärj.

¹¹ Herod ta sidzew ngay hay tã tsäne andza niye na, tã tsaday a Yesu ada tã ngwasa faya haladzay. Tã pa faya peteked nakë a le haladzay aye. Tsa na, tã ma ha a gay i Pilat.

¹² Kurre na, Herod ta Pilat na, ta wuda bo bay, tã nay dëre a bo. Pat eye niye na, ta tëra ta dzam eye tuk.

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16

¹³ Ma dëba eye na, Pilat a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tã vëlaway wu a Mbëlom aye, a bëy i dala hay ta ndo i gëma hay tebiye. ¹⁴ A gwadatay: «Ka gësumënew ndo nakay ka gwadüm na, faya ma tsäviye tay ha ndo hay a pesl ba! Ada na tsätsah faya bazlam, ane tuk na, na huta faya mënese nakë ma gësiye na ta sariya aye bay. Ka dësum faya parasay. ¹⁵ Herod Antipas bëbay kë huta faya mënese bay, hërwi niye kë makwaya ahaya kway. Ndo nakay na, kë ge wuray kwa tsekweñ nakë mëkädë na aye bay. ¹⁶ Hërwi niye, na ndabiye na ta mandalaba ada na gëriye ha.»

[¹⁷ Ka viye ka viye na, Pilat a gërawatay ha ndo abëra ma dangay näte hërwi magurlom i Pak.]

¹⁸ Andza niye ndo hay tã tsäne bazlam i Pilat niye na, tã pa bo ka mawude ta gëdärj, näteye tebiye tã gwad: «Käd na ndo nakay, gëramay ha na, Barabas!»

¹⁹ Barabas na, tã gës na hërwi a käd ndo ahël nakë tã ge magazlëga ma wuzlahgëma aye.

²⁰ A say a Pilat mëgër ha Yesu. A tsikatay a ndo niye hay sa. ²¹ Ndo niye hay tebiye ta wuda, tã gwad: «Dar na ka mayako mazlëmbada eye! Dar na ka mayako mazlëmbada eye!»

²² Pilat a gwadatay mamahkar eye sa: «Nengëye a ge na, mënese waray? Neñ na, na huta faya mënese nakë mëkädë na aye na, na huta bay. Hërwi niye, na ndabiye na ta mandalaba na, ada na gëriye ha.»

²³ Ane tuk na, ndo hay tã tsäne andza niye na, ta säkah ha mawude haladzay ta gëdärj, tã gwad: «Dar na ka mayako mazlëmbada eye!» Tsiy mawude tay niye a gay zläm a Pilat.

²⁴ Tsa na, a tëma andza i ndo hay nakë a satay aye.

²⁵ A gëratay ha Barabas andza nakë a satay aye. Azlakwa duh Barabas tã gës na a dangay na, hërwi a käd ndo ahël nakë tã ge magazlëga ta ndo i Roma hay aye.

Yesu na, Pilat a vëlatay ha a ndo hay, a gwadatay: «Gumay wu nakë andza a sakum mëgay aye!»

Ti ye ha Yesu mata kädë na

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Ahël nakë faya ta diye ha Yesu ka tãv nakë ta kädëye na më dëma aye na, tã dza gër ka tsäved ta ndoweye andaya tã zalay Simon a maw abëra më pesl. Nengëye na, ndo i gëma i Siren. Sidzew hay tã gës na tã gay kutorj ka mëzle mayako niye mazlëmbada eye hërwi ada mã zla naha ma dëba i Yesu.

²⁷ Ndo hay haladzay tã pay bëzay a Yesu. Ngwas hay haladzay faya ta tuwiye hërwi ngay. ²⁸ Yesu a mbëda

bo ka tæv i ngwas niye hay faya ta tuwiye, a gwadatay: «A nakurom ngwas i Zerozelem hay, kâ tuwum hærwi ga bay. Duh na, tuwum hærwi bo kurom ada hærwi wawa kurom hay. ²⁹ Hærwi hælai eye ma deyeweye, ta gwadiye: “Mængwese ka gær i ngwas neheye dâda ta wa bay aye ada neheye dâda wawa kâ sa wah tay bay aye!” ³⁰ Ndo hay ta gwadeye a mahamba hay: “Amboh mbæzlaw famaya tey!” Ada ta gwadeye a tsaholok hay: “Amboh ngaha may tey!” ³¹ Ayaw! Ta gay wu nakay andza nakay a mayako ngædiz eye na, ada mayako makula eye na, ma giye na, kækay?»

³² Ti ye ha Yesu ka tæv nakæ ta kædiye na aye na, ta gæs naha ndo wuray hay sulo tæ ge mænese hærwi madar tay ha ka mayako tage Yesu dziye. ³³ Tæ ndisl naha ka tæv niye tæ zalay Tæv i Mætasi i Gær aye. Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlæmbada eye na, ka tæv eye niye. Ta dar tay ha ndo niye hay sulo tæ ge mænese aye dærmak, næte tæ hælai i mænday, nenjed tæ hælai i gula.

³⁴ Yesu a gwad: «Bæba ga, pæsatay ha mænese tay hærwi wu nakæ ta giye na, tæ sær bay.»

Sidzew hay tæ ge tsakwal ka peteked ngay hærwi mæsære ha peteked mamætsa eye na, a way. Tsa na, ta ngæna ha a bo peteked niye.

³⁵ Ndo hay tebiye næteye ka tæv eye niye faya ta zæbiye ka Yesu. Bagwar i madugula i Yahuda hay tæ ngwasa ka Yesu, tæ gwad: «Nenjeyeye na, kæ tæma tay ha siye i ndo hay sa na, mâ tæma ha bo ngay tey. Tadæ kæ ge nenjeyeye na, Kæriste, nenjeyeye nakæ Mbælom a zla na aye na, mâ tæma ha gær ngay tey.»

³⁶ Sidzew hay tæ ngwasa ka Yesu dærmak, ta hændzæd naha ka tæv ngay tæ wælai wuye andaya guyakaka. ³⁷ Tæ gwad: «Kæ ge nækar bæy i Yahuda hay na, tæma ha bo yak aye tey!»

³⁸ Ka mayako niye mazlæmbada eye na, ta law naha faya palalam wuray zal ka gær i Yesu, tæ watsa: «Nakay na, bæy i Yahuda hay.»

³⁹ Ndo næte mæ wælai i ndo niye sulo tæ ge mænese, ta dar tay ka bo dziye tage Yesu aye a tsadai a Yesu. A gwad: «Ka gwad nækar na, Kæriste sa na, tæma ha gær yak ada kâ tæma may ha tey!»

⁴⁰ Ane tuk na, ndo nenjed a may ha mænese a gwad: «Ka sær Mbælom tæbædew? Nækar anæke ta kædiye kar andza nenjeyeye dærmak. ⁴¹ Ane tuk na, i may ta kæd may na, tæde bæna, ta kædiye may ka wu nakæ ka gama lele bay aye. Nenjeyeye na, kæ ge mænese kwa tsekwerj bay.»

⁴² Tsa na, a gwadai a Yesu: «Pat nakæ ka deyeweye andza bæy bagwar eye na, kâ mætsa ga ha gær bay, dzala fagaya tey.»

⁴³ Yesu a mbæday faya, a gwadai: «Nenj faya na tsikakeye: Sær ha na, bægom nakay ka ta ndzameye tæ nækar mæ mbælom.»

Mæmæte i Yesu

Mata 27.45-46; Markus 15.33-41; Yuhana 19.28-30

⁴⁴ Ma giye mazlambar magærhæpat, lævonj a ge ka dala niye tebiye tekædægæm. A ge na, hus a bære mahkar i huwa. ⁴⁵ Pat a ndærmada a tæv eye. Tsa na, peteked nakæ a ngæna ha ka bo abæra gay i mædæslay ha gær a Mbælom sulo aye a ngurada tsærjha ma wuzlah.

⁴⁶ Yesu a wuda ta magala kælærra, a gwad: «Bæba, na gær ha mæsæfære ga a hælai yak. ††»

A tsik andza niye na, a mæt tuk.

⁴⁷ Bagwar i sidzew i Roma hay a ngatay a wu niye a ge bo aye na, a zambadai a Mbælom, a gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo lele eye.»

⁴⁸ Ndo neheye haladzay ti ye mata zæbaw faya aye, tæ ngatay a wu nakæ a ge bo aye na, a ndalatay haladzay, ti ye wu tay a mætagay. ⁴⁹ Dzam i Yesu hay ta ngwas neheye tæ payaw bæzay kwa abæra ma Galile aye næteye malætsa eye dærenj faya ta zæbiye ka wu nakæ ma giye bo aye.

Tæ pa na mædahanj i Yesu a tsævay

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Yuhana 19.38-42

⁵⁰ Ndoweye andaya tæ zalay Yusufa. Nenjeyeye ngwalak i ndo. Nenjeyeye næte mæ wælai i ndo mæge sariya hay dærmak. ⁵¹ Nenjeyeye na, kæ ndza ta næteye ka mæge bæbærek tay ada ka mæsler tay niye tæ ge aye na, kæ ndza ta næteye bay. Nenjeyeye na, ndo i gæma i Arimate. Gæma eye niye mæ dæma na, Yahuda hay. Nenjeyeye faya ma hæbiye Bæy i Mbælom.

⁵² A ye a gay i Pilat. A ye naha a tsætsah faya tsæved ka mæzle mædahanj i Yesu. ⁵³ Pilat a wælai tsæved ka mædahanj i Yesu. Tsa na, a ye a mbæzla ahaya mædahanj i Yesu abæra ka mayako mazlæmbada eye. A mbækwa na mædahanj niye ta rækwat. A zla na a ye ha, a pa na a tsævay nakæ mala eye ka geseh aye. Tsævay eye niye na, ta pa a dæma mædahanj dâda zuk bay. ⁵⁴ Pat eye niye na, pat i luma i dezele. Andza mægwede pat i mælæve bo i pat i mazæzukw bo ada pat i mazæzukw bo ma dazleje.

⁵⁵ Ngwas neheye tæ pay naha bæzay a Yesu kwa abæra ma Galile aye, ti ye ka bo dziye ta Yusufa. Ta zæba ka tsævay ada ta zæba faya Yusufa a pa na mædahanj i Yesu na, kækay. ⁵⁶ Tsa na, tæ maw a mætagay. Tæ maw na, tæ læva ha bo tæ mal ada tæ wurde hærwi mambæde ka mædahanj i Yesu. Ane tuk na, pat i mazæzukw bo na, ta zæzukw bo. Hærwi bazlam i Mbælom mapala eye a ge me mæge mæsler pat i mazæzukw bo.

Yesu a lætsew abæra ma tsævay

Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10

24 Pat i luma i sidzew pærak i mekedæ na, ngwas niye hay ti ye ka me tsævay. Tæ zla mal tay niye hay tæ læva ha bo aye ka hælai. ² Tæ ndisl naha na, tæ ngatay a beber nakæ ta dærzl ha ka tsævay aye

† Oze 10.8.

†† Dæmes hay 31.6.

mabədaŋgwala eye faya abəra, madzaka eye dzakka ka tsakay aye. ³Tə fələkwa a dəma na, ta ŋgatay a mədahaŋ i Bəy Maduweŋ Yesu bay. ⁴Tə sər wu nakə ta dzaliye bay.

Kwayaŋŋa ndo hay sulo ti yaw dzərik kame tay ta bəzatay ha bo. Peteked tay hay ka bo na, a dəv haladzay. ⁵Tə ŋgatay a ndo niye hay sulo aye na, ta dzədzar haladzay. Ta rəh gər tay hay ka dala rəhe rəhe.

Ndo niye hay sulo aye tə gwadatay: «Ka pəlumeye ndo nakə neŋgeye andaya tə dərə mə walaŋ i mədahaŋ hay na, hərwi mey? ⁶Neŋgeye andaya kanaŋ bay, kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Wu nakə a tsikakum ahəl niye neŋgeye ma Galile mba aye na, m̄a maku-maw a mədzal gər. ⁷A gwad na: “Kutoŋ neŋ Wawa i Ndo na, t̄a vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay. Ta dariye ga na, ka mayako mazləmbada eye, ada kə həna sulo ma mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.”»

⁸Tə tsəne andza niye na, bazlam i Yesu niye a tsikawatay aye a matayaw a gər tuk.

⁹Tsa na, ti ye abəra ka me tsəvay niye. Ti ye ta təkəratay labara niye a gawla i Yesu niye hay ta zəkaw kuro gər eye nəte aye ada a siye i ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye dərma. ¹⁰Mə walaŋ i ŋgwas niye hay na, Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, Zan ta Mari may i Yakuba ada ŋgwas neheye nəteye ka bo dziye ta təkəratay labara i bazlam aye niye a ndo i maslaŋ i Yesu hay.

¹¹Ane tuk na, ndo niye tə tsəne bazlam tay niye hay ta təkəratay aye na, ta təma bay, ta zəba faya andza bazlam i matərakahaŋ.

¹²Ane tuk na, Piyer a lətse a hway ka me tsəvay mata zəbaw. A ndisl naha ka me tsəvay na, a zəba dərə a tsəvay niye zərəd. A ŋgatay naha na, a rəkwa nakə tə mbəkwa ha Yesu aye dəkdek. Tsa na, a mbəda gər a mətagay. Wu niye a ge bo aye na, a gay hərbabəkka.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Markus 16.12-13

¹³Pat eye niye gawla i Yesu hay sulo mə walaŋ tay niye hay, tə həl bo ti ye a gəma nakə tə zalay İmayus aye. Gəma niye na, dərəŋ tsəfa ta Zerozelem. Tadə ka diye tə sik abəra ma Zerozelem na, ka giye ka tsəved bəre sulo. ¹⁴Ahəl nakə faya ta diye na, faya ta tsikiye ka wu nakə a ge bo aye tebiye.

¹⁵Ahəl nakə nəteye faya ta tsikiye me ada faya ta kədiye wuway ka gər i wu nakə a ge bo aye na, Yesu a yaw a həndzəd ka təv tay. Ti ye ka tsəved eye nəte.

¹⁶Faya ta ŋgateye a Yesu ane tuk na, tə sər na bay hərwi wuye a gwadatay ta sər na bay.

¹⁷Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka tsikum na, ka gər i bazlam i mey?»

Tə tsəne andza niye na, tə lətse. Dərev a ndalatay haladzay. ¹⁸Ndo nəte mə walaŋ tay niye sulo aye na, məzele ŋgay Kələyopas, a gwaday: «Wu nakə a ge bo ma məhəne neheye ka sər bay na, nəkar mbəlok eye ma Zerozelem kəla dāw?»

¹⁹A mbəday faya, a gwaday: «Maa ge mey?»

Tə mbəday faya, tə gwaday: «Wu nakə a ge tə Yesu ndo i Nazaret aye na, ka tsəne təbədew? Neŋgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Məsler nakə a gawa aye tə bazlam nakə a tsikawa kame i Mbəlom ada kame i ndo aye hay na, ta gədaŋ eye ²⁰Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta bagwar kway hay tə gəs na. Tə vəlay ha a Pilat, a gay sariya i məkəde. Ma dəba aye na, ta dar na ka mayako mazləmbada eye. ²¹Nəmaa dzala habe mə gər may na, nəmaa gwad mata təma tay ha İsrayel hay na, neŋgeye. Ane tuk na, zle ka wu neheye a ge bo aye, kə ge məhəne mahkar bəgom. ²²Sa tsa na, siye i ŋgwas neheye mə walaŋ may ta vəlamay madzədzere. Kə ma may ha hərbabəkka. Hərwi ta wula pərek i mekedə ka me tsəvay, ²³ane tuk na, ta huta na mədahaŋ i Yesu bay. Ta mbədaw gər, tə maw ka təv may na, ta təkəramay, tə gwad gawla i Mbəlom hay ta bəzatay ha bo ada gawla i Mbəlom niye hay tə gwadatay na, Yesu andaya tə dərə. ²⁴Nəmaa tsəne andza niye na, siye i ndo mə walaŋ may hay ti ye ka me tsəvay sa. Ti ye, tə huta na, andza i ŋgwas niye hay ta təkəramay aye. Ane tuk na, ta ŋgatay a Yesu bay.»

²⁵Yesu a gwadatay: «Nəkurom ndo neheye metsəhe andaya fakuma bay aye. Wu neheye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə da ha kurre na, a mbakum a mədzal gər kurom təbədew? ²⁶Ka sərur təbədew, Kəriste ma diye a bəy ŋgay na, ma giye dərətsətsəh haladzay təday.»

²⁷Tsa na, a datay ha wu nakə tə tsik ka neŋgeye mə Dərewel i Mbəlom aye tebiye. Ma dazlay mə dərəwel i Musa ada mede ha hus a dərəwel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.

²⁸Ahəl nakə faya ta diye, tə ndisl bəse ta gəma nakə faya ta diye a dəma aye na, Yesu a ge andza ma zliye tsəved ŋgay. ²⁹Ane tuk na, ndo niye hay tə gwaday: «K̄a ye a təv eye bay, ndza tə nəmay. Hərwi dərə faya ma gəsiye ada mazlambar həvad segey.» Tsa na, tə fələkwa a gay wuray, a ndza ta nəteye.

³⁰Yesu a pa bo ka mənəde wu mənəday ta nəteye. A zla peŋ, a gay naha sisə a Mbəlom. Tsa na, a ŋgənəday ha peŋ niye ada a vəlatay. ³¹Kwayaŋŋa dərə tay a həndək, tə sər na tuk. Ane tuk na, ta zəba dərə na, neŋgeye andaya ka təv tay sa bay kə gər tay ha. ³²Tə gwad mə walaŋ tay: «Ahəl nakə faya ma dəkway ha Dərewel i Mbəlom ka tsəved aye na, wuye mə dərəv may andza ako!»

³³Ndo niye sulo aye tə lətse kwayaŋŋa ta mbəda gər a Zerozelem. Tə ndisl naha a wuzlah gay na, tə ndzay a gər a gawla i Yesu neheye kuro gər eye nəte aye tə siye i ndo mekeleŋ eye hay nəteye mahaya gər eye.

³⁴Ndo niye hay tə ŋgatay a ndo neheye sulo aye na, tə gwadatay: «Ta dedek Bəy Maduweŋ kway kə lətsew abəra ma mədahaŋ, Simoŋ kə ŋgatay!»

³⁵Nəteye dərma ka təkəratay wu nakə a ge bo ta nəteye ka tsəved aye. Tə gwadatay: «Nəmaa ŋgatay a Yesu ada nəmaa sər na na, ahəl nakə a ŋgənəday peŋ aye.»

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Məsler hay 1.6-8

³⁶ Ahəl nakə nəteye faya ta tsikiye me mba aye na, Yesu a yaw a walaŋ tay slekərtik. Tsa na, a gwadatay: «Zay mâ ndza fakuma!»

³⁷ Gawla ŋgay niye hay ta dzədzar, zluwer a gatay haladzay. Hərwi tə dzala ma giye na, manakasla.

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Ada ka dzalum mə gər kurom andza niye na, kemey? ³⁹ Zəbum ka həlay ga tə sik ga. Na gwad neŋ dedek ŋgway bədaw? Tətalum fagaya ada zəbum fagaya lele. Hərwi sərüm ha manakasla na, slo faya bay ada mətasl mə dəma andza neŋ nakə faya ka zəbumeye fagaya aye bay.»

⁴⁰ A tsikatay andza niye na, a bəzatay ha vavay nakə ka həlay ŋgay hay ada ka sik ŋgay hay. ⁴¹ Məŋgwese a rah a dərev i gawla ŋgay niye hay ada a gatay hərəbəkka. Ada huya ta dzala ha faya zuk bay. Tsa na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Wu mənday andaya fakuma daw?» ⁴² Ti ye naha tə zlayaw siye i kələf mafəka eye nəte, tə vəlay. ⁴³ Yesu a təma kələf niye ada a həpəd kame tay.

Tsa na, a gwadatay: ⁴⁴ «Ahəl niye neŋ tə nəkurom mba aye na, na tsikakum, na gwadawakum: Wu nakə tə watsa ka gər ga mə dərewel i Musa, mə dərewel i

ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ada mə dərewel i Dəmes hay aye na, kutoŋ wu niye ma giye bo.»

⁴⁵ Tsa na, Yesu a həndəkətatay ha metsehe hərwi ada tā sər Dərewel i Mbəlom. ⁴⁶ A gwadatay sa: «Wu nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom aye na, anaŋ: Kəriste na, ma ta giye dəretsətseh, ada məhəne sulo mamahkar eye na, ma lətseweye abəra ma mədahaŋ. ⁴⁷ Ada ma sləriye ndo hay ka mədatay ha bazlam i Mbəlom a slala i ndo i məndzibəra hay tebiye tā gər ha mezeleme hərwi ada Mbəlom mâ pəsatay ha mənese tay hay. Tā dazlay na, ma Zerozelem. ⁴⁸ Maa təra ndo i məhəle mbal i wu nakay ma giye bo tebiye na, nəkurom. ⁴⁹ Ada neŋ eye na sləraweye fakuma wu nakə Bəba a gwad ma vəlakumeye. Nəkurom na, ndzum ma wuzlah gay. Həbum gədaŋ i Mbəlom nakə ma vəlakumeye mə mbəlom aye.»

Yesu a tsal a mbəlom

Markus 16.19-20; Məsler hay 1.9-11

⁵⁰ Ma dəba eye na, Yesu a həl gawla ŋgay hay abəra ma gəma niye, a ye tay ha a təv nakə bəse ta gəma i Betani aye. Mə dəma na, a zla həlay ka mbəlom. Tsa na, a pa fataya ŋgama. ⁵¹ Ahəl nakə faya ma piye fataya ŋgama aye na, a ye fataya abəra, a tsal ka təv i Mbəlom. ⁵² Nəteye na, tə dəslyay ha gər ada ta mbəda gər a Zerozelem ta məŋgwese eye haladzay mə dərev tay. ⁵³ Ti yawa a gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom pat pat, ta zambadaway a Mbəlom.

Yuhana

Məfələkwe

Ngwalak i bazlam nakay Yuhana a watsa na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mandza eye ma Siri kəgəbay ma Azi, ma Turki nakə anəke aye.

Wu nakə mawatsa eye mə dəma aye na, wal abəra ka Mata, ka Markus ada ka Luka. A vəlay məzlab haladzay a bazlam neheye matsika eye ta dzeke ada a məsler i Yesu.

Madədo 1 ka 12 faya ma tsikiye ka məsler neheye a ge masuwayaŋ a ge aye.

Madədo 13 ka 21 faya ma ləviye ha bo ada faya ma tsikiye ka həlay nakə Yesu ma diye ka təv i Bəba ŋgay aye.

Labara i məməte i Yesu aye (madədo 18 ada 19) ta ndzəkit bo tə wu neheye mə Mata, ma Markus, ada mə Luka aye, tə tsik ka wu eye nəte ŋgweŋ.

Pat i Magurlom i Pak na, Yesu a bəzatay ha a gawla ŋgay (madədo 20 ada 21).

Ngwalak i bazlam i Yuhana na, kə tsik ka məwe i Yesu bay. Ane tuk na, ka madazlay na, a dā ha Yesu Kəriste na, neŋgeye bazlam i Mbəlom, neŋgeye andaya huya ta Mbəlom (1.1-18). Yesu neŋgeye bazlam i Mbəlom, a yaw məndze ta ndo zezeŋ hay.

Bazlam i Mbəlom a təra ndo

1 Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, neŋgeye andaya. Neŋgeye na, ta Mbəlom ada neŋgeye na, Mbəlom. ² Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, neŋgeye andaya ta Mbəlom ³ Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ŋgay. Wu kwa nəte nakə Mbəlom a ge ze neŋgeye na, andaya bay. ⁴ Maa vəl sifa a ndo hay na, neŋgeye. Sifa niye na, a vəlatay dzaydzay a ndo hay. ⁵ Dzaydzay niye ma dəviye ma ləvoŋ ada ləvoŋ kə mbata ha bay.

⁶ Ahəl niye na, Mbəlom a sləraw ndoweye andaya tə zalay Yuhana. ⁷ A yaw na, mədatay ha dzaydzay eye niye a ndo hay hərwi ada ndo hay tebiye tā tsəne bazlam ŋgay ada tā dzala ha ka bazlam ŋgay. ⁸ Yuhana neŋgeye na, dzaydzay niye ma dəvateye a ndo hay aye bay. Neŋgeye a yaw na, mata datay ha a ndo hay tsa. ⁹ Dzaydzay niye na, dzaydzay dedek eye ma deyeweye ka məndzibəra, ma dəvateye dzaydzay a ndo hay tebiye.

¹⁰ Ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ki yaw ka məndzibəra. Kwa tadə Mbəlom a ge məndzibəra tə həlay ŋgay bəbay na, ndo hay ta sər na bay. ¹¹ A yaw na, a təv ŋgay, ane tuk na, ndo ŋgay hay ta təma na bay. ¹² Ane tuk na, ndo mekeləŋ eye hay na, ta təma na ada ta dzala ha. Nəteye na, kə vəlatay tsəved matəre wawa i Mbəlom hay. ¹³ Ta təra wawa i Mbəlom hay na, andza nakə ndo hay faya ta wiye bo ka məndzibəra aye bay ada hərwi nakə a satay a ndo hay aye bay. Ane

tuk na, ta təra wawa i Mbəlom hay na, hərwi Mbəlom eye ŋgway a vəlatay məsəfəre wədeye.

¹⁴ Neŋgeye nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ka təra ndo zezeŋ ada ki yaw kə ndza mə walaŋ kway. Neŋgeye na, a gatay ŋgwalak a ndo hay haladzay. Ka bəzakway ha dedek i Mbəlom. Nəmaa ŋgatay a məzlab ŋgay. Maa vəlay məzlab niye na, Mbəlom Bəba ŋgay. A vəlay na, a wawa ŋgay niye nəte aye.

¹⁵ Yuhana faya ma datay ha a ndo hay, a wuda kələra a gwad: «Ndo nakə na tsik faya aye na, neŋgeye anaŋ. Ahəl niye na gwad na: “Ndoweye andaya ma deyeweye ma dəba ga a ze ga, hərwi neŋgeye na, andaya kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye.”»

¹⁶ Andza niye nəkway tebiye ka hutakwa ŋgwalak ŋgay, kə pa fakwaya ŋgama ada ma piye fakwaya ŋgama ŋgay huya. ¹⁷ Mbəlom a vəlakway bazlam ŋgay mapala eye na, tə həlay i Musa. Ane tuk na, ŋgwalak ŋgay ta dedek ŋgay a vəlakway na, tə həlay i Yesu Kəriste.

¹⁸ Ndəray dāda kə ŋgatay a Mbəlom bay. Ane tuk na, wawa ŋgay niye nəte aye mandza eye ka təv i bəba ŋgay aye, neŋgeye na, Mbəlom. Mbəlom neŋgeye kəkay na, ka bəzakway ha.

Bazlam nakə Yuhana madzəhube ndo a yam a tsik aye

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Luka 3.1-18

¹⁹ Pat wuray na, bagwar i Yahuda neheye ma Zeroselem aye tə slər ndo məvəlay wu a Mbəlom hay ta Levit hay ka təv i Yuhana mata tsətsehe faya: «Nəkar tədəy na, way?»

²⁰ Ti ye ta tsətsah faya na, ka kərah mambədatay faya bay. Ane tuk na, a tsikatay parakka kame i ndo hay tebiye. A gwadatay: «Neŋ na, Kəriste bay.»

²¹ Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ada nəkar na way? Nəkar na, Eliya ndo mæde ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye daw?»

Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «A'ay.»

Ta tsətsah faya sa, tə gwaday: «Nəkar na, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye daw? †»

Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «A'ay.»

²² Tə gwaday: «Ada tebiye nəkar kəla na, way? Da-may ha tey hərwi nəmaa ta tsikateye a ndo neheye tə sləra may ahaya aye. Bo yak eye ka gwad nəkar na, way?»

²³ Yuhana a gwadatay: «Neŋ na, ndo nakə Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom a tsik faya ahəl niye, a gwad ka neŋ na:

“Ndo nakə faya ma wudiye mə kəsaf a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ fehe lele, mā hədzak bay. ††»

²⁴ Mə walaŋ i ndo neheye tə slər tay naha ka təv i Yuhana aye na, Farisa hay andaya mə walaŋ tay. ²⁵ Ti ye naha tə gwaday: «Tədə nəkar na, Kəriste bay, nəkar Eliya bay, nəkar ndo mæde ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye bay na, ada faya ka dzəhubiye tay ha ndo hay a yam na, hərwi mey?»

²⁶ Yuhana a mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋ na, na dzəhubiye ndo hay na, a yam tsa, aya ane ndo andaya mə walaŋ kurom ka sərūm na bay. ²⁷ Neŋgeye na, ma deyeweye kame ga. Na sliye mahəndzədə ka təv ŋgay məpəlay ha ləber i tahərak ŋgay bay tebiye.»

²⁸ Wu niye a ge bo tebiye na, ma gəma i Betani, ma diye i magayam i Yurdum ka təv nakə Yuhana a dzəhubawa a dəma ndo hay a yam aye.

Yesu na, wawa i təbaŋ i Mbəlom

²⁹ Tədə eye na, Yuhana a ŋgatay a Yesu faya ma deyeweye ka təv ŋgay. Tsa na, a gwad: «Wawa i təbaŋ nakə Mbəlom ma vəliye hərwi məpəsətay ha mezeleme i ndo hay aye na, atay ma deyeweye. ³⁰ Na gwad: “Ndo ma deyeweye ma dəba ga, neŋgeye a ze ga, hərwi neŋgeye na, kwa ahəl nakə ta ge məndz-ibəra zuk bay aye na, neŋgeye andaya.” Na tsik na, ka neŋgeye. ³¹ Neŋ kurre na, neŋgeye way na, na sər na bay. Ane tuk na, neŋ na yaw na, madzəhubə tay ha ndo hay a yam tsa, ada mədatay ha a Israyel hay hərwi ada tā sər na.»

³² Yuhana a datay ha, a gwadatay sa: «Na ŋgatay a Məsəfəre i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom andza bodobodo. A yaw a ndza ka gər ŋgay. ³³ Ahəl niye na, neŋgeye way na, na sər ha zuk bay. Ane tuk na, Mbəlom nakə a sləra ga ahaya madzəhubə ndo hay a yam aye na, a gwedəŋ: “Ka ta ŋgateye a Məsəfəre ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom ma ndziye ka gər i ndo. Mata dzəhubə tay ha ndo hay ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, neŋgeye.” ³⁴ Ada neŋ na,

na ŋgatay, na da ha. Ta dedek neŋgeye na, Wawa i Mbəlom.»

Gawla i Yesu kurre eye hay

³⁵ Tədə eye na, Yuhana ta gawla ŋgay hay sulo ti ye ka təv eye niye sa. ³⁶ A ŋgatay a Yesu faya ma diye na, a gwad: «Nakay na, wawa i təbaŋ i Mbəlom nakə a vəl aye.»

³⁷ Gawla i Yuhana niye hay sulo aye tə tsəne andza niye na, tə pay bəzay a Yesu. ³⁸ Faya ta diye na, Yesu a zəba dəre a dəba, a ŋgatay faya ta pay bəzay. A tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka pəlum mey?»

Tə gwaday: «*Rabi*, təv yak nakə ka ndzawa mə dəma aye na, ka waray?» (*Rabi* na, andza məgwede «Miter»).

³⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dumara, tak-wa, ka ŋgatumeye a təv ga nakə neŋ na ndzawa mə dəma aye.»

Tsa na, ti ye. Ti ye naha tə ŋgatay a təv nakə neŋgeye mandza eye mə dəma aye. Ti ye na, ma giye bəre fad. Tə ndza ka bo dziye hus a həvad.

⁴⁰ Ndo nəte mə walaŋ tay niye tə tsəne bazlam i Yuhana niye a tsik aye ada tə pay bəzay a Yesu aye na, məzele ŋgay Aŋdərə. Neŋgeye malamar i Simon Piyer.

⁴¹ Aŋdərə a ndzay a gər kurre na, a malamar ŋgay Simon. A gwaday: «Nəmaa ŋgatay a ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bəy a gər aye.» Andza məgwede, Kəriste.

⁴² A laka ha Simon ka təv i Yesu. Tsa na, Yesu a zəba faya, a gwaday: «Nəkar na, Simon, wawa i Yuhana. Ta ta zalakeye na, Sefas.» Andza məgwede Piyer ‡.

Yesu a zal Filip ta Nataniyel

⁴³ Tədə eye na, a say a Yesu mede a Galile. Ahəl nakə faya ma diye na, a ndzay a gər a Filip, a gwaday: «Dara, peŋ bəzay!» ⁴⁴ Filip neŋgeye na, ndo i gəma i Betesayda, gəma nakə Aŋdərə ta Piyer ti yaw abəra mə dəma aye dərma.

⁴⁵ Ma dəba aye na, Filip a ye a ndzay a gər a Nataniyel, a gwaday: «Ndo nakə Musa a watsa faya mə dərwele ŋgay ada ndo mæde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa faya ahəl niye aye nəmaa ŋgatay. Neŋgeye na, Yesu, ndo i gəma i Nazaret wawa i Yusufa.»

⁴⁶ Nataniyel a gwaday faya: «Ka dzala na, wu lele eye ma sliye faya madayaw abəra ma gəma i Nazaret daw?»

Filip a mbəday faya, a gwaday: «Dara, ka ŋgateye.»

⁴⁷ Yesu a ŋgatay a Nataniyel faya ma diye naha ka təv ŋgay na, a tsik ka Nataniyel, a gwad: «Ndo i Israyel nakə dēdəŋ eye na, anəŋ. Neŋgeye na, maraw me andaya faya kwa tsekweŋ bay.»

⁴⁸ Nataniyel a tsətsah faya, a gwaday: «Ka sər ga ha na, ma kəkay?»

Yesu a mbəday faya a gwaday: «Ahəl nakə Filip kə zalakaw zuk bay aye na, na ŋgataka, nəkar mə bəzay i gurov.»

† Bazlam mapala eye masulo eye 18.15. †† Ezay 40.3.

‡ Piyer: Tə bazlam i Mere na, pələd.

⁴⁹ Tsa na, Nataniyel a gwaday: «Miter, nêkar na, Wawa i Mbêlom, nêkar Bêy bagwar eye i Israyel hay!»

⁵⁰ Yesu a mbêday faya, a gwaday: «Andza niye, ka dzala ha ka neŋ na, hêrwi na gwadaka na ŋgataka na-ha mê bəzay i gurov aye daw? Nêkar na, ka ta ŋgateye a wu bagwar eye hay ta ziye nakay anarŋ aye!» ⁵¹ Yesu a gwaday sa: «Sêrum ha na, ka ŋgatumeye a magêrm-bêlom ma hêndêkiye tuwarŋ. Gawla i Mbêlom hay ta tsaliye ada ta mbəzlaweye ka gêr ga, neŋ Wawa i Ndo!»

Mabəzləme gêr i dahəlay ma gəma i Kana

2 Məhəne sulo ma dəba i mēdzəgêr i Yesu ta Nataniyel na, mabəzləme gêr i dahəlay a ge bo ma gəma i Kana, ka dala i Galile. May i Yesu andaya mē dəma. ² Ta zalay a Yesu ta gawla ŋgay hay dərma.

³ Faya magurlom ma giye na, guzom a ndəv fataya abəra. May i Yesu a gwaday a wawa ŋgay Yesu: «Guzom andaya sa bay. Ka ndəv na, kəkay?»

⁴ Yesu a mbêday faya, a gwaday: «May ga, wu nakə neŋ na giye na, mata tsikerŋ na, nêkar daw? Həlay ga kə slaw zuk bay.»

⁵ May i Yesu a tsəne andza niye na, a ye a gwadatay a ndo i məsler hay: «Gum wu nakə ma tsikakumeye tebiye.»

⁶ Ka təv eye niye na, gah hay andaya məkwa. Gah niye hay məkwa aye na, Yahuda hay ta mbêdawa a dəma yam ka məbere wu hay ada tə həlay andza nakə bazlam tay mapala eye a tsik aye. Gah niye hay na, yam ma diye a dəma ma giye kalawah zlam, zlam.

⁷ Yesu a gwadatay a ndo i məsler hay: «Dum naha tədumaw yam, rahum ha a gah neheye tsesləsle tsesləsle.» Ndo i məsler niye hay ti ye tə tədaw yam. Tə rah ha a gah niye hay tsesləsle tsesləsle. ⁸ Yesu a gwadatay: «Anêke na, tədum yam nakay, zlumay naha a ndo mələvay gêr a magurlom, m̄a ndzaka na.» Ndo i məsler hay tə zlay naha yam niye.

⁹ Ndo mələvay gêr a magurlom niye a ndzaka na, yam niye a tēra guzom aye. A ndzaka na, guzom eye a yaw məŋgay na, a sər bay. Ane tuk na, ndo i məsler neheye tə təd yam aye na, nətēye tə sər ha. Yesu a zalay a zal i dahəlay, ¹⁰ a gwaday: «Kwa way kə zalatay a ndo hay na, ma vələteye guzom nakə a tsəhən aye tēday. Ta sa haladzay na, ma vələteye nakə a tsəhən bay aye tuk. Ane tuk na, nêkar na, ka pa na nakə lele eye wu yak hus anêke na, kəkay!»

¹¹ Nakay na, makurre i masuwayarŋ nakə Yesu a lah mäge aye. A ge na, ma Kana ka dala i Galile. Andza niye Yesu a bəz ha məzlab ŋgay. Hêrwi niye gawla ŋgay hay tə dzala ha ka Yesu.

¹² Ma dəba aye na, Yesu a ye a Kafernahum ta may ŋgay, ta malamar ŋgay hay ada ta gawla ŋgay hay. Tə ndza mē dəma məhəne tsakway.

Yesu a həhar ndo hay abəra mē gay məvəlay wu a Mbêlom

Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Luka 19.45-46

¹³ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye na, mazlambar kə ndzew bəse. Hêrwi niye, Yesu a həl bo a ye a Zerozelem. ¹⁴ A ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslyay ha gêr a Mbêlom. A ye naha a dəma na, a ndzay a gêr a ndo masəkəme ha sla hay, ta tēbarŋ, ta maydagwar hay. A ndzay naha a gêr a ndo mambəde suloy hay mandza eye hay ka wu məpe wu tay hay dərma.

¹⁵ Tsa na, a zla ləber, a slapa ha ka bo, a tēra ha mandalaba. A ye a həhar tay ha ndo niye hay abəra dərənŋ, tə sla tay hay, ta tēbarŋ tay hay tebiye abəra mē gay i mədəslyay ha gêr a Mbêlom. A kwats ha suloy i ndo mambəde suloy ka dala, a pay həlay a wu məpe wu tay niye hay. ¹⁶ A gwadatay a ndo masəkəme ha maydagwar hay: «Həlum wu kurom neheye abəra kanarŋ! K̄a tərūm ha gay i Bəba ga, gay i mäge tsakala mē dəma bay.»

¹⁷ Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye na, wu nakə mawatsa eye mē Derewel i Mbêlom aye a matayaw a gêr. Tə watsa na, tə gwad: «Gay yak nakay na, na wuda na haladzay. Mədzał gêr ga peteh, na pa na a dəma. †»

¹⁸ Bagwar i Yahuda hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka sliye faya mäge na, masuwayarŋ waray nakə ada nəmay nəmaa səriye ha ta vələka tsəved ka mäge wu andza nakay aye?»

¹⁹ Yesu a mbêdatay faya, a gwadatay: «Mbəzlum ha gay i mədəslyay ha gêr a Mbêlom nakay. Ma məhəne mahkar na, na lətsiye ha ka mbêlom.»

²⁰ Tə gwaday: «Gay nakay nəmaa ndza faya ka madəzle na, məve kuro kuro fad gêr eye məkwa tuk na, ada nêkar i yak na, ma məhəne mahkar tsa na, ka dəzl na, kəkay?»

²¹ Ane tuk na, gay i mədəslyay ha gêr a Mbêlom niye Yesu a tsik faya aye na, a tsik dzeke ka bo ŋgay. ²² Ahəl nakə Yesu a mət ada a lətsew abəra ma mədahaŋ aye na, bazlam ŋgay niye a tsik aye a matayaw a gêr a gawla ŋgay hay. Pat eye niye na, tə dzala ha ka wu nakə mawatsa eye mē Derewel i Mbêlom aye ada ka bazlam ŋgay nakə a tsik aye.

²³ Ahəl nakə Yesu nenggeye ma Zerozelem ada nenggeye mē magurlom i Pak aye na, kə ge wu neheye a ge masuwayarŋ haladzay aye. Andza niye, ndo hay haladzay ta ŋgatay a masuwayarŋ niye hay ada ta dzala ha ka Yesu. ²⁴ Ane tuk na, Yesu na, kə pa mədzał gêr ŋgay ka nətēye bay hêrwi nenggeye a sər tay ha tebiye, ²⁵ ada nenggeye na, ndo mədəy ha wu nakə mē bo i ndo zezeŋ aye ka həlay tēbey hêrwi bo ŋgay eye a sər ha wu nakə mē dərēv i ndo zezeŋ aye.

Yesu ta Nikodem

3 Ndoweeye andaya məzele ŋgay Nikodem. Nenggeye na, bagwar eye mē walarŋ i ndo neheye tə lə-

† Dəmes hay 69.10.

vawa Yahuda hay aye. Nenġeje na, Farisa hay. ² Pat wuray na, a ye ka tæv i Yesu ta həvad. A ye naha, a gwaday: «Miter, nəmaa sər ha Mbəlom a sləra kar ahaya na, ka matətikamay wu hay dedek, hərwi ndəray ma sliye faya məge masuwayaŋ andza nakə ka ge aye bay tadə gədaŋ i Mbəlom andaya faya bay na, ma sliye faya bay.»

³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Sər ha na, ndoweye kə wa bo wedeye bay na, ma sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay.»

⁴ Nikodem a tsətsah faya a gwaday: «Ndo guram eye tsiy tuk na, ma wiye bo wedeye sa na, kəkay? Ma sliye faya məme a huđ i may ŋgay ada ta wiye na masulo eye sa daw?»

⁵ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Sər ha na, ta dzəhub kar ha a yam ada ta Məsəfəre i Mbəlom bay na, ka sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay. ⁶ Ndo nakə ndo zezeŋ a wa aye na, ndo zezeŋ ŋgway. Ada ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, məsəfəre ŋgway. ⁷ Bazlam nakə na gwadaka “wum bo masulo” aye na, mǎ gaka wadəŋ wadəŋ bay. ⁸ Mətasl a vəzl a tæv nakə a say aye. Ka tsəne mavəzle ŋgay eye, ane tuk na, a yaw mənġay ada ma diye a ŋgay na, ka sər bay. Ma giye bo ta ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, andza nakay.»

⁹ Nikodem a gwaday: «Ada tebiye wuye ma giye bo na, kəkay?»

¹⁰ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Nəkar ndo matətikay wu a ndo hay nakə bagwar eye ma gwala i İsrayel aye. Ane tuk na, ka sər wu neheye bay na, kəkay?» ¹¹ Sər ha na, nəmaa tsikakum na, wu nakə nəmaa sər aye ada ka gər i wu nakə nəmaa ŋgatay aye. Ane tuk na, a sakum matəme wu nakə nəmaa dakum ha aye bay. ¹² Na tsikakum ka wu nakay ka məndzibəra aye ka təmum bay. Ada kəkay tadə na tsikakum ka wu nakə mə mbəlom aye na, ka təmumeye daw?

¹³ «Ndəray dāda kə tsal a mbəlom bay. Ndo nakə neŋ Wawa i Ndo aye nəte ŋgweŋ. ¹⁴ Andza nakə ahəl niye Musa a lətse ha bəre nakə tə vəđ na andza dədəe ka mayako mə makulkwandah aye na, andza niye neŋ Wawa i Ndo kutoŋ ta lətseye ga ha ka mayako dərmađ †, ¹⁵ hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neŋ Wawa i Ndo na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. ¹⁶ Hərwi Mbəlom a wudə məndzibəra na, haladzay. Hərwi niye a sləraw Wawa ŋgay felik eye hərwi ada kwa way kə dzala ha faya na, ma dziye sa bay. Ane tuk na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. ¹⁷ Mbəlom a sləraw Wawa ŋgay ka məndzibəra na, hərwi ada mǎ ge sariya ka ndo hay bay. A sləra ahaya na, hərwi ada ndo hay tā təma dūh.

¹⁸ «Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, sariya ma ta gəsiye na bay. Ane tuk na, ndo nakə kə dzala ha bay aye na, ba sariya kə gəs na, hərwi kə dzala ha ka felik i Wawa i Mbəlom bay. ¹⁹ Sariya ma ta gəsiye ndo hay ta tsəved waray na, ma ta gəsiye tay ha na, andza nakay: Dzaydzay ki yaw ka məndzibəra. Ane tuk na, ndo hay ta wudə dzaydzay niye bay. Nəteye ta

wudə dūh na, ləvonġ, hərwi tə gawa na, wu neheye lele bay aye hay. ²⁰ Kwa way kə ge mənese na, a ma nay dəre a dzaydzay. Ma həndzədiye ta tæv i dzaydzay bay, hərwi a say wu ŋgay neheye a gawa lele bay aye na, mǎ zəba bay, a dzədzar. ²¹ Ane tuk na, ndo nakə a gawa wu lele eye hay aye na, nenġeje ma zəbiye mə dzaydzay hərwi ada ndo hay tā ŋgatay a wu neheye lele a ge aye, ada tā sər ha maa ge məsler mə nenġeje na, Mbəlom.»

Yesu ta Yuhana madzəhubə ndo a yam

²² Ma dəba aye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse ti ye ka dala i Yahuda. Tə ndza mə dəma ada ta dzəhubəwə ndo hay a yam. ²³ Ahəl niye na, Yuhana a dzəhubəwə ndo hay a yam dərmađ. A dzəhubəwə tay ha ndo hay na, ma gəma i Enon bəse ta gəma i Salim hərwi dəlov andaya haladzay ma tæv eye niye. Ndo hay ti yawa naha ka tæv ŋgay ada a dzəhubəwə tay ha a yam. ²⁴ Ahəl niye na, ta gəs na Yuhana a danġay zuk bay.

²⁵ Pat wuray na, siye i gawla i Yuhana hay ta dazlay a məkədə wuway ta ndo i Yahuda wuray ka məbere wu hay ta məndze tsədaŋġa. ²⁶ Gawla i Yuhana niye hay ti ye ka tæv i Yuhana, ti ye naha tə gwaday: «Miter, ndo niye ahəl niye ka dzum gər ma diye i magayam i Yurdum ka tsik faya aye na, faya ma dzəhubiye tay ha ndo hay a yam ada ndo hay tebiye faya ta diye ka tæv ŋgay tuk na, kəkay?»

²⁷ Yuhana a mbədatay faya a gwadatay: «Tadə Mbəlom kə vəlay bay na, ndəray ma sliye məhute bay tebiye. ²⁸ Bo kurom eye ka slumeye faya məhəle mbəl ga, na gwadəkum: “Neŋ na, Kəriste bay. Ane tuk na, Mbəlom a sləra ga ahaya, nǎ lahayaw kame tsa.” ²⁹ Ndo nakə a zla dahəlay aye na, dahəlay niye na, i ŋgay ŋgway. Ane tuk na, dzam i zal i dahəlay niye na, ma lətseye sləp ka tsakay ŋgay ada ma piye zləm ka bazlam ŋgay. Kə tsəne bazlam ŋgay niye faya ma piye faya zləm aye na, ma ŋgwasiye haladzay. Andza niye mənġwese niye anəke na, i ga haladzay dərmađ. ³⁰ Nenġeje na, mǎ səkah kame kame, neŋ na, na nəkid.

³¹ «Ndo nakə a yaw abəra mə mbəlom aye na, nenġeye ka gər i ndo hay tebiye. Ndo nakə nenġeje ka məndzibəra aye na, nenġeje ndo i məndzibəra ŋgway ada ma tsikiye na, ka wu i məndzibəra hay. Ane tuk na, ndo nakə a yaw abəra ka tæv i Mbəlom aye na, nenġeye ka gər i ndo hay tebiye. ³² Ma tsikiye na, ka wu nakə a ŋgatay ada a tsəne aye. Ane tuk na, wu nakə a tsik aye na, ndəray ma təmiye bay. ³³ Ndowneye ka təma bazlam ŋgay nakə a tsik aye na, niye na, faya ma diye ha wu nakə Mbəlom a tsik aye na, dedek. ³⁴ Ndo nakə Mbəlom a sləraw aye na, faya ma tsikiye na, bazlam i Mbəlom, hərwi Mbəlom kə rah ha ta Məsəfəre ŋgay. ³⁵ Bəba ŋgay a wudə na wawa ŋgay ada kə vəlay mələve i bəy ŋgay. ³⁶ Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ndo nakə a kərah mədzala ha ka Wawa i Mbəlom

† Məpesle 21.

aye na, ma hutiyey sifa niye tãbey. Mevel i Mbëlom ma ta ndziye faya.»

Yesu ta ngwas i Samari wuray

4 Farisa hay tã tsãne, ndo hay tã pay bəzay a Yesu ada a dzəhubawa tay ha ndo hay a yam na, hal-adzay a ze i Yuhana. ² Azlakwa ta dedek eye na, Yesu a dzəhubawa tay ha ndo hay a yam bay. Maa dzəhubawa tay ha ndo hay a yam na, gawla ngay hay bəna, bo ngay eye bay.

³ Ahəl nakə Yesu a tsãne wu nakə Farisa hay tã tsik faya na, a həl bo abəra ka dala i Yahuda a ye ka dala i Galile. ⁴ Tsəved mede a Galile na, ta dala i Samari. ⁵ Ahəl nakə faya ma diye na, a ndisl a tãv aye andaya ka dala i Samari tã zalay Sikar. Tãv niye na, bəse ta guvah nakə Zakob a vələy a wawa ngay Yusufa ahəl niye aye. ¹⁶ Ada bədiyem nakə Zakob a la ahəl niye andaya ka tãv aye niye.

Yesu a ndisl ka bədiyem niye na, ki ye gər, a ndza ka tsakay i bədiyem niye. Məndisle nakə Yesu a ndisl naha ka tãv aye niye na, ma giye magərthəpat. ⁷ Ahəl nakə gawla i Yesu hay ti ye mata səkəməw wu mənday mə walaŋ gay na, ngwas i Samari wuray a ye naha mata tədə yam. A yaw na, Yesu a gwaday: «Tədəŋew yam nã sa tey.»

⁹ Ngwas i Samari niye a gwaday a Yesu: «Na gwad nəkar na, Yahuda hay bəda! Ada ka tsətsahiye yam ka neŋ ngwas i Samari na, kəkay?» Ngwas niye a tsik andza niye na, hərwi Yahuda hay tã dzawa gər a bo ta Samari hay bay.

¹⁰ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Tədə ka sər wu nakə Mbëlom ma vəliye ada ka sər neŋ nakə na tsətsah fakaya yam aye na, nəkar duh ka tsətsahiye fagaya yam nakə ma vəliye sifa aye ada na vəlakeye.»

¹¹ Ngwas niye a gwaday faya: «Bəy ga, wu mətəde yam andaya fakaya bay ada bədiyem eye na, si duk tuk na, ka hutiyey yam nakə ma vəliye sifa a ndo aye na, ma kəkay? ¹² Maa lamay bədiyem nakay na, bəba tətə kway Zakob. Bo ngay eye kə sa yam ma bədiyem nakay. Wawa ngay hay ta gənaŋ ngay hay ta sa yam ma bədiyem nakay dərma. Ada nəkar ka dzala na, ka ze na Zakob daw?»

¹³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kwa way kə sa yam nakay na, yam ma geyey sa. ¹⁴ Ane tuk na, ndoweye kə sa yam nakə neŋ na vəleyey na, dāda yam ma geyey sa bay. Yam nakə na vəleyey na, ma təriyey andza bədiyem nakə a ngəz wad wad aye ada ma vəleyey sifa nakə ma ndəviyey bay aye.»

¹⁵ Ngwas niye a gwaday: «Bəy ga, vəleŋ yam eye niye tey hərwi ada yam m̄a geŋ sa bay ada nã yaw dāda mətəde naha yam kanaŋ sa bay.»

¹⁶ Yesu a gwaday: «Do, pəla ahaya zal yak ada k̄a yu-maw kanaŋ.»

¹⁷ Ngwas niye a mbəday faya, a gwaday: «Zal ga andaya bay.»

Yesu a gwaday: «Ka gwad zal yak andaya bay na, ka tsik na, dedek. ¹⁸ Hərwi zal yak hay na, zlam ada ndo

nakə anəke nəkurom mandza eye salamay aye na, zal yak bay. Ka tsik na, dedek.»

¹⁹ Tsa na, ngwas niye a gwaday: «Ah! Bəy ga, na sər ha nəkar na, ndo mətəde ha bazlam i Mbëlom. ²⁰ Bəba tətə may Samari hay tã dəsławay ha gər a Mbëlom na, mə gər i gəma nakay. Ane tuk na, nəkurom Yahuda hay na, ka gwadum i kurom tãv mətəslay ha gər a Mbëlom na, ma Zerozelem.»

²¹ Yesu a gwaday: «Ngwas nakay, dzala ha ka wu nakə na tsikakeyey, həlay eye ma deyeweyey na, ndo hay ta dəsłay ha gər a Bəba Mbëlom na, mə gər i gəma nakay dekdek kəgəbay ma Zerozelem dekdek tsa bay.

²² Nəkurom Samari hay ka sərūm wu nakə ka dəs-lumay ha gər aye bay. Nəmay Yahuda hay na, nəmaa sər, hərwi Mbëlom a bəzatay ha tsəved i mətəme a ndo hay na, ta Yahuda hay. ²³ Ane tuk na, həlay eye ma deyeweyey ba həlay eye anaŋ tsiy, Məsəfərey i Mbëlom ma vəliyey gədaŋ a ndo neheyey a satay mətəslay ha gər a Bəba Mbëlom ta dedek eye na, ta dəsłay ha gər ta dedek Mbëlom ma vəliyey na, slala i ndo niyey hay.

²⁴ Mbëlom na, məsəfərey. Hərwi niyey ndo neheyey ta dəsłay ha gər aye na, tã dəsłay ha gər na, ta dedek ada ta gədaŋ i məsəfərey.»

²⁵ Ngwas niye a gwaday: «Na sər ha na, ndo nakə Mbëlom a pay dzagwa i bəy a gər aye ma deyeweyey (andza məgwedey Kəristey). Aza ki yaw na, ma dəkway ha wu hay tebiyey.»

²⁶ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ nakə faya na tsikakeyey me anəke, neŋ eye.»

²⁷ Ahəl nakə Yesu ta ngwas niyey faya ta tsikiyey me na, gawla i Yesu hay tã maw tuk. Tã ngatay a Yesu faya ta tsikiyey me ta ngwas niyey na, a gatay hərba bəbəkka. Ane tuk na, ndəray kwa nəte mə walaŋ tay ka tsətsah ka Yesu, kə gwaday: «Ka pəla abəra ka ngwas eye mey?» kəgəbay «Ka tsikumeyey me ta ngwas eye na, hərwi mey?» na, ndəray ka tsətsah faya bay.

²⁸ Ngwas niyey a gər ha kalawah ngay ka bədiyem, a mbəda gər a walaŋ gay. A ye naha a gwadatay a ndo hay: ²⁹ «Dumara, zəbum ka ndo wuray anaŋ eye təday, a pesleŋ na wu nakə na gawa ahəl niyey aye tebiyey. Ma giyey na, Kəristey nakə Mbëlom a gwad ma sləraweyey aye.»

³⁰ Ndo hay tã tsãne bazlam i ngwas niyey a tsikatay aye na, ti yaw abəra mə walaŋ gay, ti yaw ka tãv i Yesu.

³¹ Ahəl nakə ngwas niyey a ye a walaŋ gay aye, gawla i Yesu hay nəteyey faya ta geyey amboh a Yesu m̄a nda wu mənday, tã gwaday: «Miter may, nda wu mənday!»

³² Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Wu mənday ga andaya nakə na ndiyey, nəkurom ka sərūm bay.»

³³ Gawla ngay hay tã tsãne andza niyey na, tã tsik mə walaŋ tay, tã gwad: «Ma giyey na, ndəray kə zlayaw wu mənday kəla daw?»

³⁴ Yesu a gwadatay: «Wu mənday ga na, məge wu nakə a say a ndo nakə a sləra ga ahaya aye ada mandəvey ha məsleŋ nakə a vəleŋ a gwedeŋ ge aye. Matəra wu mənday ga na, neŋgeyey.» ³⁵ Yesu a gwadatay sa: «Dzeke andaya, a gwad: "A ləkaw kiye

† Madazlay i wu hay 33.19.

fad na, ta dziye wu mänday abära ka dala." Ane tuk na, neŋ duh na gwadakumeye: Ehey, zəbum ka guvah hay lele, təday. Wu hay na, ta nah tsiy. Kə sla mädze. ³⁶ Ndo nakə ma dziye na wu mänday abära ka dala aye na, ma hutiyə merəbe ŋgay ada ma hayay gər a wu mänday niye. Wu mänday na, andza məgwede ndo neheye ta huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor aye. Andza niye ndo məsləge ta ndo mädze wu abära ka dala na, ta ŋgwasiye salamay. ³⁷ Hərwi dzeke nakə a gwad: "Ndo neŋged ma sləgiye, ndo neŋged na, ma dziye na abära ka dala", a tsik na, dedek. ³⁸ Na slər kurom a guvah mata dze na wu mänday nakə ka fətumay bay aye, ka təməmay a həlay a ndo hay tsa.»

³⁹ Ndo i dala i Samari niye hay haladzay tə dzala ha ka Yesu. Tə dzala ha na, hərwi ŋgwas niye a datay ha parakka a gwadatay: «A pesleŋ wu nakə na gawa ahəl niye tebiye.»

⁴⁰ Samari niye hay tə ndisl naha ka təv i Yesu na, ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Ndza ka təv may tey.» Yesu a təma bazlam tay niye, a ndza ka təv tay məhəne sulo. ⁴¹ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbəlom. Tə tsəne na, ndo siye hay haladzay tə dzala ha ka Yesu sa. ⁴² Ndo niye hay tə gwaday a ŋgwas niye: «Anəke nəmaa dzala ka Yesu na, hərwi wu nakə ka təkəramay aye sa bay. Nəmaa dzala ha na, hərwi nakə nəmaa tsəne wu nakə bo ŋgay eye a tsik aye. Ada nəmaa sər ha neŋgeye na, ndo mətəme ha ndo i mändzibəra hay dedek.»

Yesu a mbəl ha wawa i ndo mäge məsler i bəy bagwar eye

⁴³ Yesu a ndza ka təv niye məhəne sulo na, a həl bo a ye abära ka təv niye, a ye a Galile. ⁴⁴ Bo i Yesu eye a tsik, tə gər ŋgay, a gwad: «Ndo mädə ha bazlam i Mbəlom na, ta rəhay ha gər ma gəma ŋgay bay.»

⁴⁵ Azlakwa duh Yesu a ndisl a Galile na, ndo i dala niye hay ta təma na lele tə məŋgwese eye hərwi nət-eye dərma ta ye a magurlom i Pak niye ma Zerozelem aye ada a həlay i magurlom niye na, ta ŋgatay a wu nakə Yesu a ge aye.

⁴⁶ Andza niye, Yesu a mbəda gər a Kana ka dala i Galile sa, gəma nakə a təra ha yam guzom eye. Ndo mäge məsler i bəy bagwar eye wuray andaya, wawa ŋgay dəvats eye ma gəma i Kafənahum.

⁴⁷ A tsəne Yesu kə maw abära ma Yahuda neŋgeye ka dala i Galile na, a həl bo a ye ka təv i Yesu. A ye naha a gay amboh a Yesu, a gwaday: «Amboh tama a Kafənahum, ta mbəleŋ ahaya wawa ga andaya dəvats eye faya ma mətiye tey.»

⁴⁸ Yesu a gwaday: «Nəkurom na, tadə na ge masuwayaŋ eye bay na, ka dzalumeye ha bay na, kəkay?»

⁴⁹ Ndo mäge məsler niye a mbəday faya, a gwaday: «Bəy ga, tama bəse bəna wawa ga ma ta mətiye.»

⁵⁰ Yesu a gwaday: «Mbəda gər a mətəgay, wawa yak ma mbəliye.»

Ndo niye a dzala ha ka bazlam i Yesu niye a tsikay aye. A ma a mətəgay.

⁵¹ Ahəl nakə ndo niye faya ma diye a mətəgay, neŋgeye ka tsəved mba na, ndo i məsler ŋgay hay ti yaw, tə ŋgəlayaw gər həf ka tsəved tə gwaday: «Wawa yak kə mbəl!»

⁵² A tsətsah fataya, a gwadatay: «Wuye a gay ŋgama na, kəday?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «A gay ŋgama na, məvenerə ta bəre nətə i huwa.»

⁵³ A sər ha həlay niye na, tits həlay nakə Yesu a gwaday: «Wawa yak ma mbəliye» aye. Tsa na, neŋgeye ta ndo i gay ŋgay hay tebiye tə dzala ha ka Yesu.

⁵⁴ Nakay na, masuwayaŋ masulo eye nakə a ge ma Galile aye. A ge na, ahəl nakə a maw abära ma Yahuda aye.

Yesu a mbəl ha ndo wuray matəra eye ma Zerozelem

5 Ma dəba eye na, magurlom i Yahuda hay andaya ma Zerozelem. Hərwi niye, Yesu a ye a magurlom i Yahuda niye hay ma Zerozelem aye. ² Ma Zerozelem niye na, dəlov wuray andaya bəse ta Məged i Təbaŋ hay nakə ti yawa tay ha tə dəma a walaŋ gay aye. Tə zalay a dəlov eye niye tə bazlam i Yahuda hay na, Baytidzata. Ka tsakay i dəlov niye na, galak andaya məŋgəna eye zlam. ³ Ndo i dəvats hay haladzay tə hənawa mə dəma: Guluf hay, ndo matəra eye, ndo neh-eye sik tay maməta eye hay. [Ta həbawa yam nakə ma bəliye wekit wekit aye. ⁴ Hərwi həlay eye andaya gawla i Mbəlom a mbəzlawaw, a bəlawə ha. Kə bəl ha na, ndo nakə kə lah kurre məkal ha bo a yam niye gawla i Mbəlom a bəl ha aye na, kə mbəl abära ma dəvats ŋgay. Kwa dəvats eye na, kəkay kəkay, ma mbəliye.]

⁵ Mə walaŋ i ndo i dəvats niye hay na, ndoweye andaya kə ndza ma dəvats məve kuro kuro mahkar gər eye tsamahkar. ⁶ Yesu a ndisl a təv i ndo i dəvats niye hay na, a ŋgatay a ndo niye məhəna eye ada a tsəne na, ndo niye kə ndza ma dəvats məve haladzay. A tsətsah faya, a gwaday: «A saka məmbəle daw?»

⁷ Ndo niye dəvats eye a gwaday: «Ahəl nakə yam faya ma bəliye na, ndəray andaya məzle ga, məkele ga ha a dəma bay. Na gwad na dziye faya bo məkele ha bo a dəma na, ndo mekeleŋ eye a leheŋ a dəma.»

⁸ Yesu a tsəne andza niye na, a gwaday: «Lətse, zla təv məhəne yak, do wu yak!»

⁹ Kwayaŋŋa ndo niye a mbəl. A zla təv məhəne ŋgay ada a pa bo ka mede.

Azlakwa bay, wu niye a ge bo na, pat i mazəzukuw bo.

¹⁰ Bəy i Yahuda hay tə ŋgatay a ndo niye a mbəl eye faya ma zliye təv məhəne na, tə gwaday: «Bəgom na, pat i mazəzukuw bo sa na, tsəved andaya məzle hubok pat i mazəzukuwe bay.»

¹¹ A mbədatay faya, a gwadatay: «Ndo nakə a mbəl ga ha aye, a gwederə: "Zla təv məhəne yak do wu yak.»

¹² Ndo niye hay ta tsətsah faya: «Ndowne i ŋgay way nakə ma gwadakeye: "Zla təv məhəne yak ada kə ye ha" pat i mazəzukuw bo na, way?»

¹³ Ane tuk na, ndo niye a sər ndo nakə a mbəl ha aye bay, hərwi Yesu ki ye ɲgway abəra ka təv niye, kə gər tay ha ndo niye hay haladzay aye.

¹⁴ Ma dəba aye na, Yesu tə dza gər ta ndo nakə a mbəl ha aye mə gay i mädəslay ha gər a Mbəlom, a gwaday: «Anəke na, ka mbəl tuk. Kâ ge mənese sa bay. Ka ge mənese na, wu ma ta gakeye ma ziye nakə a gaka aye.»

¹⁵ Ma dəba eye ndo niye a ye, a gwadatay a bəy i Yahuda hay: «Maa mbəl ga ha na, Yesu.» ¹⁶ Tsa na, bəy i Yahuda niye hay ta dazlay məgay sewed a Yesu hərwi nakə a mbəl ha ndo pat i mazəzukuw bo aye.

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Bəba ga faya ma giye məsler na, pat pat ada neɲ na giye andza niye dərmaɲ.»

¹⁸ Bəy i Yahuda hay tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ta səkah ha mapəle tsəved məkəde na. A satay məkəde na Yesu na, hərwi a rəhay ha gər a pat i mazəzukuw bo bay, dəkdek bay. Ane tuk na, hərwi nakə a gwad Mbəlom na, bəba ɲgay aye. Andza məgwede a ləva ha gər ɲgay ta Mbəlom.

Bəba Mbəlom kə vəlay gədaɲ a wawa ɲgay tebiye

¹⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Sərum ha na, neɲ na sliye faya ka mäge wu tə həlay ga aye tsa bay. Na giye na, wu nakə na ɲgatay Bəba ga a gawa aye. Wu nakə Bəba ga a gawa aye na, neɲ wawa ɲgay na giye dərmaɲ. ²⁰ Bəba ga a wuda neɲ wawa ɲgay, ada ma deɲeye ha wu nakə a gawa aye tebiye. Ma deɲeye ha məsler bagwar eye sa a ze wu neheye ada aza ma gakumeye hərbaɲəkka.

²¹ «Andza nakə Bəba Mbəlom a mbəl ha ndo hay abəra ma mädahaɲ ada faya ma vəlateye sifa aye na, andza niye neɲ wawa ɲgay na vəliye sifa a ndo neheye a seɲ aye.

²² «Ada sa na, Bəba ma giye sariya tə həlay ɲgay aye bay. Kə vəleɲ gədaɲ a həlay ga ka mäge sariya. ²³ A ge ha andza niye na, hərwi ada ndo hay tebiye tâ dəsleɲ ha gər andza nakə ndo hay faya ta dəsleɲ ha gər a neɲgeye Bəba Mbəlom aye. Tadə ndoweye kə dəsleɲ ha gər a neɲ wawa ɲgay bay na, kə dəsleɲ ha gər a Bəba ga nakə a sləra ga ahaya bay dərmaɲ.»

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, ndoweye kə pay zləm a bazlam ga neheye na tsik aye ada kə dzala ha ka Mbəlom nakə a sləra ga ahaya aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma ta geye sariya bay. Neɲgeye na, ba ki ye abəra ka tsəved i məməte. Ka dazlay a mändze ma sifa nakə ka tor eye.

²⁵ «Ayaw! Sərum ha na, pat eye ma deyeweye, ba duh pat eye anaɲ ki yaw tsiy, ahəl nakə ndo neheye nəteye andza mädahaɲ hay ta tsəniye wu nakə Wawa i Mbəlom a tsik aye. Ndo neheye ta pay zləm ada ta dzala ha ka wu nakə na tsik aye na, ta mbəliye.

²⁶ Mbəlom na, gədaɲ ɲgay andaya ma vəliye sifa a ndo. Andza niye kə vəleɲ gədaɲ a neɲ wawa ɲgay ma vəliye sifa a ndo dərmaɲ. ²⁷ Ada kə vəleɲ gədaɲ a neɲ wawa ɲgay mäge sariya ka ndo hay. A vəleɲ gədaɲ mäge sariya ka ndo hay na, hərwi neɲ Wawa i Ndo.

²⁸ «Mâ gakum masuwayaɲ bay, hərwi pat eye ma deyeweye na, mädahaɲ neheye ma bəd ta tsəniye bədiday ga. ²⁹ Ta tsəne na, ta lətseweye abəra ma mädahaɲ. Ndo neheye ahəl niye tə gawa wu ɲgwalak eye na, ta lətseweye abəra ma mädahaɲ, ta hutiyeye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ada ndo neheye tə gawa wu ɲgwalak eye bay aye na, ta lətseweye abəra ma mädahaɲ i tay na, ta gəsiye tay a sariya. ³⁰ Neɲ na, na sliye faya mäge wuray ka gər bo ga bay. Na giye sariya na, andza nakə Mbəlom a tsikeɲ aye ada sariya ga nakə na giye na, dedek hərwi na pəla na, wu nakə a yeɲ a gər a neɲ eye bay. Ane tuk na, na giye na, wu nakə a yay a gər a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

Ndo neheye ta həliye mbal i Yesu aye

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Tadə na ta mbal i gər ga na, ndo hay ta gwadiye dedek bay.» ³² Ane tuk na, mata həle mbal i gər ga na, ndo mekeleɲ eye ada na sər ha ndo məhəle mbal ga na, ma həliye, ta dedek. ³³ Ka slərum ndo hay ka təv i Yuhana ada kə tsikakum wu nakə dedek eye. ³⁴ Neɲ na, na pa gər ka məhəle mbal i ndo təbey. Duh na tsikakum andza niye na, hərwi ada kâ hutum mətəme. ³⁵ Ahəl niye, Yuhana na, a təra andza lalam nakə ta piye faya ako hərwi ada mâ dākum ha dedek aye. Ma mändze tsakway na, ka təmum bazlam ɲgay ada ka ɲgwasum hərwi dzaydzay ɲgay niye.

³⁶ «Ane tuk na, i ga na, wu mekeleɲ eye neheye a ze bazlam i Yuhana nakə a tsik ta həliye mbal i gər ga aye na, anaɲ. Neɲ faya na tsikiye ka məsler nakə Bəba ga a vəleɲ a gwedeɲ “ge” aye. Wu neheye faya ta bəziye ha masləra ga ahaya na, Mbəlom dedek.

³⁷ «Ada Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, ma həliye mbal ga. Ane tuk na, ka tsənum bədiday ɲgay dāda bay ada ka ɲgatumay dāda bay. ³⁸ Ka təmum bazlam ɲgay hay, ta ndza mə dərev kurom bay hərwi ka dzalum ha ka neɲ wawa ɲgay nakə a sləraw aye bay.

³⁹ «Ada nəkurom na, faya ka dzanɲgumeye Dərewel i Mbəlom pat pat hərwi ka pum mədzaɲ gər kurom na, ka gwadum ka hutumeye mə dəma sifa nakə ma ndəviye bay aye. Bazlam i Mbəlom neheye tə həl mbal na, i gər ga. ⁴⁰ Azlakwa duh a sakum madayaw ka təv ga məhute sifa nakə dedek aye bay na, kəkay?»

⁴¹ Yesu a gwadatay: «Ka dzalum na, a seɲ ndo hay tâ zembedeɲ dāw? A'ay! Neɲ na, mədzaɲ gər ga a ye ka mazembede nakə ndo hay ta zambadawatay a siye i ndo hay aye təbey. ⁴² Ane tuk na, nəkurom na, andza neɲ təbey. Na sər ha ta dedek, ka wudum Mbəlom bay. ⁴³ Na yaw na, maa sləra ga ahaya na, Bəba ga Mbəlom ada ka wudum matəme ga bay. Ane tuk na, tadə ndo mekeleɲ eye mâ yaw ta gədaɲ ɲgay na, ka təmumeye na. ⁴⁴ A sakum na, ndo hay tâ zambadakum. Duh Mbəlom nakə dedek eye na, ka wudum mazambadāy bay. Ada tadə nəkurom andza niye dedek na, ka dzalumeye ha fagaya ma kəkay?

⁴⁵ «Ane tuk na, kâ dzalum na, na ta makumeye ha mənese kame i Bəba ga bay. Mata makum ha mənese na, Musa neɲgeye nakə ka pum faya mədzaɲ gər

kurom aye. ⁴⁶ Tadə ka dzalum ha ka Musa ta dedek na, habe ka dzalum ha ka neŋ, hərwi Musa a watsa na, ka neŋ. ⁴⁷ Tadə ka dzalum ha ka wu nakə Musa a watsa aye bay na, ka dzalumeye ka wu nakə faya na tsikiye na, ma kəkay?»

Yesu a vələtay wu mənɗay a ndo hay ta giye gwezem zlam

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Luka 9.10-17

6 Ma dəba aye na, Yesu a lətse, a ye a tas a diye i dəlɔv i Galile. Dəlɔv niye na, tə zalay dəlɔv i Tiber dərma. ² Ndo hay haladzay tə paway bəzay. Tə paway bəzay na, hərwi nakə tə ŋgataway a masuwayaŋ neheye a gawa aye. Masuwayaŋ niye a gawa aye na, a mbəlawa tay ha ndo i dəvats hay.

³ Yesu ta gawla ŋgay hay tə tsal a mahəm̄ba, ti ye tə ndza mə dəma. ⁴ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye na, mazlambar kə ndzew. ⁵ Yesu a zəba dərə na, a ŋgatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka təv ŋgay. Tsa na, a tsətsah ka Filip, a gwad̄ay: «Ka hutak-waweye məsəkəməw wu mənɗay dā məvələtay a ndo neheye tebiye na, mənɗay?»

⁶ Yesu a tsikay a Filip andza niye na, mazəbe ka mədzal gər i Filip. Hərwi Yesu na, a sər wu nakə ma giye.

⁷ Filip a mbəd̄ay faya a gwad̄ay: «Kwa tadə ka səkə-makwaw wu mənɗay ta *dinar*[†] sulo, kwa way ada mā huta tsekweŋ tsekweŋ bəbay na, ma slateye bay.»

⁸ Ndo mekeleŋ eye mə walaŋ i gawla ŋgay hay, məzele ŋgay Aŋdərə malamar i Simon Piyer, a gwad̄ay: ⁹ «Wawa wuray anaŋ kanaŋ na, tapa i makwala andaya faya zlam tə kələf hay sulo. Ane tuk na, hərwi ndo neheye haladzay aye na, ma sliye mey?»

¹⁰ Tsa na, Yesu a gwad̄atay a gawla ŋgay hay: «Dum gwad̄umatay a ndo hay t̄a ndza tebiye ka dala.»

Ka təv eye niye na, guzer andaya haladzay beremeffe a ndzohwaw mba. Gawla ŋgay hay ti ye, tə gwad̄atay a ndo hay, ndzum ka dala. Ndo niye hay tebiye tə ndza ka dala. Hasləka hay dekdek ta giye gwezem zlam.

¹¹ Ndo niye hay tebiye tə ndza na, Yesu a zla makwala niye, a gay naha sisə a Mbəlom, a ŋgəna ha. A ŋgəna ha na, a vələtay a ndo niye hay mandza eye. A həl kələf niye hay, a ge ha andza niye sa. Tə nda makwala niye tə kələf aye ka mərehe tay.

¹² Tə nda makwala niye tə rah lele na, Yesu a gwad̄atay a gawla ŋgay hay: «Hayumay gər a siye nakə a zaw aye kwa tsekweŋ mā dze bay.» ¹³ Tsa na, tə hayay gər a makwala nakə a zaw abərə ka ndo neheye tə nda aye. Tə hayay gər na, a rah a gwaŋ kuro gər eye sulo.

¹⁴ Ndo hay tə ŋgatay a masuwayaŋ niye Yesu a ge nakə a bəz ha gədaŋ i Yesu aye na, tə gwad̄: «Ndo nakay na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom dedek. Nənɗeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə tsik faya ahəl niye tə gwad̄ ma deyeweye ka mənɗz-ibərə aye.»

¹⁵ Yesu a sər ha ndo niye hay ta deyeweye ta piye na a bəy ta gədaŋ na, a mbədə gər, a tsal ŋgway a tsa-holok niye sa. A tsal na, mahənɗeye.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶ Huwa a ge na, gawla i Yesu hay tə mbəzla ka me i dəlɔv. ¹⁷ Ti ye naha na, tə tsal a kwalalaŋ i yam, ta dazlay mətese a diye nənɗed mede a gəma i Kafer-nahum. Ahəl nakə faya ta diye na, həvad kə ge fataya tsiy, ada Yesu kə husa ka təv tay zuk bay. ¹⁸ Dəlɔv niye a dazlay məbəle haladzay wekit wekit hərwi mətasl a ge ta gədaŋ. ¹⁹ Ta ye ma giye kilomiter zlam kəgəbay məkwa na, tə ŋgatay a Yesu faya ma diye naha ka təv i kwalalaŋ yam tay, ka gər i yam tə sik. Tə ŋgatay na, ta dzədzar haladzay.

²⁰ Ane tuk na, Yesu a gwad̄atay: «K̄a dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

²¹ Gawla ŋgay hay a satay məgəsay naha mə həlay a kwalalaŋ i yam. Kwayaŋna kwalalaŋ i yam niye a husa dənuts ka me i dəlɔv ka dala, ka təv nakə a satay mede a dəma aye.

Wu mənɗay nakə ma vəliye sifa aye

²² Tədə eye na, ndo niye hay haladzay eye tə ze naha ma diye i dəlɔv niye ta pəla Yesu. Ta sər ha na, kwalalaŋ i yam ka təv eye niye na, nəte. Tə sər ha na, Yesu kə tsal a kwalalaŋ i yam niye bay. Ane tuk na, gawla ŋgay hay ti ye na, mahətay eye. ²³ Siye i ndo hay ti yaw tə kwalalaŋ i yam tay hay abərə ma gəma i Tiber, tə ndislew tə ndzay a gər a ndo hay ka me i dəlɔv niye bəse ta təv nakə ndo hay tə nda wu mənɗay mə dəma aye, wu mənɗay nakə Yesu a zla a gay naha sisə a Mbəlom ada a vələtay a ndo niye hay aye.

²⁴ Ndo hay ta zəba dərə na, Yesu andaya bay ada gawla ŋgay hay bəbay nəteye andaya ka təv niye bay na, tə tsal a kwalalaŋ i yam niye hay, ti ye a Kafer-nahum mata pəle na Yesu.

²⁵ Ti ye tə huta na Yesu ka me i dəlɔv niye ta diye nənɗed. Ti ye tə gwad̄ay: «Miter, ka ndislew kanaŋ na, sa kəd̄ay?»

²⁶ Yesu a mbəd̄atay faya, a gwad̄atay: «Ayaw! Sərum ha na, ka pəlum ga na, hərwi nakə ka ndayum wu mənɗay ka rahum bəh bəh lele aye bəna, hərwi nakə ka tsənum masuwayaŋ nakə na giye a say məgwede mey na, ka tsənum bay. ²⁷ K̄a gum məsler hərwi wu mənɗay nakə ma nasiye aye bay. Duh gum məsler na, hərwi wu mənɗay nakə ma nasiye bay ma ndziye huya ada ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Wu mənɗay niye na, neŋ Wawa i Ndo na vələkumeye. Na vələkumeye na, hərwi Bəba Mbəlom kə vəleŋ gədaŋ ka məge.»

²⁸ Ta tsətsah faya tə gwad̄ay: «Nəmaa giye na, məsler waray nakə ma deyeye a gər a Mbəlom aye?»

²⁹ Yesu a mbəd̄atay faya, a gwad̄atay: «Məsler nakə a yay a gər a Mbəlom ka gumeye na, dzalum ha ka neŋ ndo nakə a slərə ga ahaya aye.»

† *Dinar: Kwar i suloy temerre sulo, ma hamiye merəbe i ndo məge məsler pat nəte. Zəba mə Mata 20.2.*

³⁰ Tə gwaday: «Kə ge andza niye na, nəmaa ta dzaliye ha fakaya na, ka bəzamay ha masuwayaŋ waray? Kəgəbay ka giye na, məsler waray? ³¹ Hərwi ahəl niye bəba tətə kway hay ti yaw abəra mə Ezipt, nəteye mə makulkwandah na, tə nda wu mənday nakə a yaw mə mbəlom tə zalay *man* aye †. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: “Mbəlom kə vəlatay wu mənday nakə a yaw mə Mbəlom aye, tə nda. ††»

³² Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Sərum ha na, wu mənday nakə ahəl niye Musa a vəlakum mə makulkwandah aye na, wu mənday nakə a yaw abəra mə mbəlom aye ta dedek bay. Ane tuk na, wu mənday nakə bəba ga Mbəlom ma vəlakumaweये abəra mə mbəlom aye na, nakə ta dedek aye. ³³ Hərwi wu mənday niye Mbəlom ma vəlakumeye na, neŋ ndo nakə na mbəzlaw abəra mə mbəlom aye, ada wu mənday niye na, ma vəlatəye sifa a ndo i məndzibəra hay.»

³⁴ Tə gwaday: «Bəy may, vəlamay wu mənday niye huya tey.»

³⁵ Yesu a tsikatay parakka, a gwadatay: «Wu mənday nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye na, neŋ. Ndowne ki yaw ka təv ga ada kə dzala ha ka neŋ na, may ma wuriye faya dāda bay, yam ma geye dāda sa bay.

³⁶ Ane tuk na, ba na tsikakum ka ŋgatumeŋ ada ka dzalum ga ha wal bay. ³⁷ Ndo neheye Bəba ga a vəleŋ tay ha aye na, ta deyewe ka təv ga. Ada ndo nakə ki yaw ka təv ga aye na, dāda na kaliye ha bay. ³⁸ Hərwi na mbəzlaw abəra mə mbəlom na, ka mäge wu nakə a yeŋ a gər a neŋ aye bay, ane tuk na, mäge məsler nakə a yay a gər a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

³⁹ Məsler nakə a say a ndo nakə a sləra ga ahaya aye na, waray? Ndo neheye a vəleŋ tay ha a həlay aye na, kwa nəte na dziye tay ha bay tebiye. Ane tuk na, na ta mbəliye tay ha abəra ma mədahaŋ pat i sariya. ⁴⁰ Wu nakə a say a Bəba ga na, anaŋ: Ndo neheye ta zəba ka neŋ wawa ŋgay ada ta dzala ha fagaya aye na, t̄a huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Pat i sariya na, neŋ na ta mbəliye tay ha abəra ma mədahaŋ.»

⁴¹ Yahuda niye hay ta dazlay məse bazlam ka Yesu, hərwi nakə a gwadatay: «Neŋ na, wu mənday nakə a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye.»

⁴² Tə gwad: «Na gwad Yesu neŋgeye na, wawa i Yusu-fa bədaw? Ka sərakwa bəba ŋgay ta may ŋgay lele tuk na, ada ma sliye faya anəke məgwede neŋgeye na, a mbəzlaw abəra mə mbəlom na, kəkay?»

⁴³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Gərum ha məse fagaya bazlam mə walaŋ kurom! ⁴⁴ Tadə Bəba ga ki ye ahaya ndowne ka təv ga bay na, ma sliye faya madayaw ka təv ga bay. Bəba ga nakə a sləra ga ahaya aye ki ye ahaya ndowne ka təv ga na, neŋ na ta mbəliye ha abəra ma mədahaŋ pat i sariya. ⁴⁵ Ahəl niye ndo mādə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: “Mbəlom neŋgeye ma ta datay ha bazlam ŋgay a ndo hay. †† Ndowne kə tsəne bazlam i Mbəlom Bəba ga ada ka tətik na, ma deyew-

eye ka təv ga. ⁴⁶ Azlakwa andza məgwede ndəray dāda kə ŋgatay a Bəba ga bay, maa ŋgatay na, neŋ ndo nakə na yaw abəra ka təv ŋgay aye nəte ŋgweŋ.

⁴⁷ «Sərum ha na, ndo nakə kə dzala ha ka neŋ aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. ⁴⁸ Neŋ na, wu mənday nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. ⁴⁹ Ahəl niye na, bəba tətə kurom hay tə nda wu mənday nakə tə zalay *man* aye mə makulkwandah ††, ada huya tə mət ŋgway. ⁵⁰ Ane tuk na, ndowne kə nda wu mənday nakə a yaw abəra mə mbəlom aye na, ma ta mətiye bay. ⁵¹ Neŋ na, wu mənday nakə ma vəliye sifa, a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye. Ndowne kə nda wu mənday nakay na, ma mətiye bay, ma ndziye ka tor eye. Wu mənday nakə na vəliye na, bo ga. Na vəliye na, hərwi ada ndo i məndzibəra hay t̄a huta sifa.»

⁵² Yahuda hay tə kəd faya wuway mə walaŋ tay hal-adzay hərwi bazlam i Yesu niye a tsik aye. Ta tsətsah tə gwad: «Ndo nakay ma vəlakweye bo ŋgay ada ka ndayakweye na, ma kəkay?»

⁵³ Yesu a gwadatay: «Ayaw! Sərum ha na, tadə ka ndayum bo ga, neŋ Wawa i Ndo, bay ada ka sum bambaz ga bay na, ka hutum sifa bay. ⁵⁴ Ndowne kə nda bo ga ada kə sa bambaz ga na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye ada pat i sariya na, na ta mbəliye ha abəra ma mədahaŋ. ⁵⁵ Hərwi bo ga na, wu mənday nakə dedek aye ada bambaz ga na, wu məse nakə dedek aye. ⁵⁶ Ndowne ma ndiye bo ga ada ma siye bambaz ga na, ma ndziye huya mə neŋ ada neŋ na ndziye mə neŋgeye. ⁵⁷ Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, neŋgeye ma ndziye huya ada neŋ na ndziye huya na, hərwi neŋgeye. Andza niye ndowne kə nda bo ga na, neŋgeye dərma ma ndziye huya hərwi neŋ.

⁵⁸ «Wu mənday nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye na, anaŋ: Neŋgeye andza nakə bəba tətə kurom hay tə nda ahəl niye mə makulkwandah aye təbey. Tə nda wu mənday niye na, huya tə mət ŋgway. Ane tuk na, ndowne kə nda wu mənday nakay na, ma ndziye ka tor eye.»

⁵⁹ Yesu a tsik bazlam neheye na, ahəl nakə neŋgeye faya ma tətikəteye a ndo hay mə gay i maduwule me ma gəma i Kafənahum aye.

⁶⁰ Gawla i Yesu niye hay tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsik aye na, siye hay haladzay mə walaŋ tay tə gwad: «Bazlam nakay na, mawura bo eye. Mata mbe faya məpay zləm na, way?»

⁶¹ Yesu a sərətay naha faya ka wu nakə faya ta tsikiye ka gər ŋgay aye. Hərwi niye a gwadatay: «Bazlam ga nakə na tsik aye na, a ndalakum dāw? ⁶² Tadə ka ŋgatumay a neŋ Wawa i Ndo faya na tsaliye a təv ga nakə na mbəzlaw abəra mə dəma aye na, ada ka gwadum-eye kəkay? ⁶³ Mata vəle sifa a ndo hay na, Məsəfəre i Mbəlom. Ndo hay na, ta sliye faya məhute sifa niye ta gədaŋ tay bay. Bazlam neheye na tsikakum aye maa vəleŋ na, Məsəfəre i Mbəlom ada bazlam neheye ta vəliye sifa a ndo hay aye. ⁶⁴ Ane tuk na, siye hay mə walaŋ kurom na, ta dzala ha ka neŋ bay.»

† Madayaw abəra ma Ezipt 16.13-15, 31. †† Madayaw abəra ma Ezipt 16.4. ‡ Ezay 54.13.

†† Zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.

Ayaw! Ba kwa ka madazlay na, Yesu a sər ha neheye ta dzaliye ha faya bay aye ada a sər ha ndo nakə ma ta giye faya daf aye.

⁶⁵ Yesu a gwadatay sa: «Hərwi niye na gwadakum: Tadə Bəba ga kə vəlay tsəved bay na, ndəray ma sliye faya madayaw ka təv ga bay.»

⁶⁶ Ma dəba eye na, gawla ngay hay haladzay tə gər ha ti ye wu tay. Ta pay bəzay sa bay.

⁶⁷ Tsa na, Yesu a tsətsah ka ndo i maslan ngay hay kuro gər eye sulo, a gwadatay: «Nəkurom dərma a sakum mede wu kurom daw?»

⁶⁸ Simon Piyer a gwaday: «Bəy ga, bazlam yak nakə faya ka tsikiye na, ma vəlameye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Nəmaa pay bəzay na, a way sa way? ⁶⁹ Nəmay nəmaa dzala kar ha ada nəmaa sər ha nəkar na, ndo nakə tsəfanja Mbəlom a sləraw aye.»

⁷⁰ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Na gwad ma-pala kurom kuro gər eye sulo na, neḡ bədaw? Ada azlakwa ndo nəte mə walaḡ kurom neḡgeye na, Fakalaw.»

⁷¹ A tsik andza niye na, ka Yudas wawa i Simon Iskariyot. Hərwi Yudas na, kwa neḡgeye nəte mə walaḡ i ndo i maslan i Yesu hay kuro gər eye sulo bəbay na, ma ta giye daf ka Yesu na, neḡgeye.

Magurlom i madzawadzawa

7 Ma dəba aye na, Yesu a həhal ka dala i Galile tebiye a say mede ka dala i Yuda bay hərwi a sətay a bagwar i Yahuda hay məkəde na.

² Ahəl niye na, magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Magurlom i Madzawadzawa aye kə ndzew mazlambar.

³ Hərwi niye malamar ngay hay tə gwaday: «Do abəra kanaḡ do a dala i Yahuda hərwi ada gawla yak hay nəteye tā ngatay a məsler nakə ka giye dərma. ⁴ Tadə a say a ndoweye ndo hay tā sər na na, ma sliye faya mənḡgehe na wu nakə ma giye bay. Faya ka giye məsler neheye andza nakay sa na, ge wu neheye, ada ndo hay tebiye tā sər kar ha.»

⁵ Malamar ngay niye hay tə tsikay andza niye na, kwa bo tay eye bəbay ta dzala ha ka Yesu bay.

⁶ Yesu a gwadatay: «I ga na, həlay eye kə slaw zuk bay. Ane tuk na, i kurom na, kwa həlay waray waray, lele tsa. ⁷ Nəkurom na, ndo i mändzibəra hay ta sliye faya mənəkum dəre təbey. Ane tuk na, neḡ na, ta neḡeye dəre hərwi na gwadawa məsler tay nakə faya ta giye na, lele bay. ⁸ Nəkurom eye, dum a magurlom niye. Neḡ na, na diye bay, hərwi ga na, həlay eye kə ndislew zuk bay.»

⁹ A tsikatay ka bo abəra bazlam niye andza niye na, a ndza ngway ma Galile. ¹⁰ Malamar ngay hay ti ye a magurlom i madzawadzawa niye na, Yesu a ye dərma. A zəḡgal tay naha ma dəba. Ane tuk na, a ndisl naha a dəma na, ka bəz ha bo parakka bay. A ngaha bo.

¹¹ Bagwar i Yahuda hay mə magurlom niye, ta pəla na Yesu, ta tsətsah ka ndo hay, tə gwad: «Neḡgeye i ngay tebiye na, mənḡgay?»

¹² Ndo hay haladzay tə kəd faya wuway haladzay. Siye hay tə gwad: «Ndo nakay na, neḡgeye ndo lele eye.» Siye hay tə gwad: «A'ay! Neḡgeye na, faya ma səpatiye tay ha ndo hay.» ¹³ Ane tuk na, ndəray kwa nəte a sla faya mətsike bazlam niye parakka bay hərwi ndo hay tebiye ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay.

¹⁴ Magurlom niye məzaw ngay eye mazlambar ka ndəv na, Yesu a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a pa bo ka matətikatay a ndo hay. ¹⁵ Bazlam ngay niye faya ma tətikateye a ndo hay aye na, a gatay a bagwar i Yahuda hay hərbaḡəkka, tə gwad: «Ndo nakay kə dzaḡga bay tuk na, ada a sər wu haladzay na, kəkay?»

¹⁶ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Bazlam nakay faya na tsikakumeye na, a yaw mə neḡ bay. A yaw mə Mbəlom neḡgeye nakə a sləra ga ahaya aye. ¹⁷ Ndowneye kə say məge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ma səriye bazlam ga nakə na tsik aye a yaw abəra mə Mbəlom kəḡəbay a yaw ma mədzal gər ga. ¹⁸ Ndo nakə a tsik bazlam nakə a yaw ma mədzal gər ngay aye na, a say ndo hay tā dəslay ha gər. Ane tuk na, ndo nakə faya ma tətikateye a ndo hay hərwi ada ndo hay tā dəslay ha gər a ndo nakə a sləra ahaya na, neḡgeye ndo i dedek. Neḡgeye na, maraw me andaya mə neḡeye bay. ¹⁹ Na gwad maa vəlakum bazlam i Mbəlom mapala eye na, Musa bədaw? Ada ndəray kwa nəte mə walaḡ kurom ka rəhay ha gər bay. Ada a sakum məkəde ga na, hərwi meḡ?»

²⁰ Ndo hay ta mbəday faya a Yesu, tə gwaday: «Nəkar na, fakalaw mə bo yak kəla daw? Mapəla tsəved məkəde kar na, way?»

²¹ Yesu a gwadatay: «Na ge masuwayaḡ nəte pat i mazəzukw bo na, a gakum hərbaḡəkka a nəkurom tebiye. ²² Sərum ha, Musa kə tsikakum dəsum tay ha wawa kurom hay. Maa dazlay məge andza niye na, bəba təte kurom hay bəna Musa bay. Andza niye na, ka dəsawum wawa kurom hay pat i mazəzukw bo. ²³ Ka dəsum wawa pat i mazəzukw bo na, hərwi ada marəhay gər a bazlam i Mbəlom mapala eye nakə Musa a vəlakum aye. Ada na mbəl ha ndo abəra ma dəvats pat i mazəzukw bo duh na, ka gum fagaya mev-el na, hərwi meḡ? ²⁴ Kā gum sariya ka ndo tə wu nakə ka ngatumay tə dəre aye tsa bay. Duh gum na, ta tsəved dedek eye.»

²⁵ Siye i ndo i Zerozelem hay, tə gwad: «Ndo nakə ta pəla məkəde na aye na, neḡgeye bədaw? ²⁶ Zəbum faya tey: Faya ma tsikiye me parakka mə walaḡ i ndo hay tebiye, ada ta gwaday wuray kwa tsekweḡ bay tebiye. Ma giye na, bəy kway hay tə sər neḡgeye Kəriste nakə Mbəlom a gwad ma sləraweye kəla daw?

²⁷ Ane tuk na, ma giye na, andza niye bay bəna Kəriste ma deyeweye na, a yaw mənḡgay na, ndəray ma səriye bay. Ndo nakay a yaw mənḡgay na, ka sərakwa.»

²⁸ Andza niye, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mba, a tsik me ta magala, a gwad: «Ka sərum ga ha azlakwa daw? Neḡ na yaw mənḡgay na, ka sərum ha. Ane tuk na, na yaw na, ka gər bo ga bay. Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neḡ-

eye ndo i dedek. Nəkurom ka sərūm na bay. ²⁹ Neŋ na, na sər na hərwi na yaw na, abəra ka tən ŋgay ada maa sləra ga ahaya na, neŋgeye.»

³⁰ Andza niye, ta pəla tsəved mægəse na Yesu. Ane tuk na, ndəray kə gəs na bay hərwi həlay ŋgay aye kə ndisl a dəma zuk bay. ³¹ Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu. Tə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Kəriste. Ndo mekelenj eye ma deyeweye ma giye masuwayan ma ziye i ndo nakay daw?»

A satay a Farisa hay mægəse na Yesu

³² Farisa hay tə tsəne wu neheye ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu tə masəsəkwe aye. Nəteye ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom hay tə haya gər, tə slər sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye hərwi ada t̄a ye, t̄a gəsaw Yesu.

³³ Yesu a ŋgatay andza niye na, a gwad: «Neŋ andaya ka tən kurom ma məndze tsekweŋ mba. Tsa na, na miye gwa ka tən i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. ³⁴ Ka ta pəlumeye ga ada ka ta hutumeye ga bay hərwi ka slumeye faya mede a tən nakə neŋ na diye a dəma aye bay.»

³⁵ Tsa na, Yahuda hay ta tsətsah mə walaŋ tay, tə gwad: «Ma diye na, a ŋgay nakə ada ka slakweye faya məhute na bay aye. Ma diye na, a walaŋ i Yahuda neheye nəteye mandza eye mə walaŋ i Gərek hay aye kəla daw? Ada ma ta tətikateye a Gərek hay kəla daw?»

³⁶ Bazlam ŋgay niye a gwad: «Ka ta pəlumeye ga, ada ka ta hutumeye ga bay hərwi ka slumeye faya mede a tən nakə neŋ na diye a dəma aye bay.” A tsik andza niye na, andza mægweđe mey?»

Yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye

³⁷ Pat i mandəve i magurlom na, pat nakə bagwar aye. Pat eye niye Yesu a lətse, a tsik me ta magala, a gwad: «Tadə ndoweye yam a gay na, m̄a yaw ka tən ga m̄a sa. ³⁸ Ndowneye kə dzala ha ka neŋ na, “yam nakə ma vəliye sifa aye ma ŋgəziye wad wad mə d̄ərev ŋgay” andza nakə tə watsa ahəl niye mə D̄erewel i Mbəlom.»

³⁹ Yesu a tsik andza niye na ka Məsəfəre i Mbəlom. Ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye na, ta hutiye Məsəfəre niye. Ahəl nakə Yesu a tsik andza niye na, Məsəfəre ki yaw zuk bay hərwi Yesu kə tsal a tən nakə Mbəlom ma d̄əslay ha gər aye zuk bay.

Bazlam ki ye tay ka bo a ndo hay bay

⁴⁰ Ndo hay tə tsəne bazlam i Yesu nakə a tsik aye na, siye i ndo hay tə gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə faya ka həbakweye aye!»

⁴¹ Siye hay tə gwad: «Neŋgeye na, Kəriste!» Ane tuk na, siye hay tə gwad sa: «Kəriste na, ma deyeweye abəra ka dala i Galile daw? ⁴² Tə watsa mə D̄erewel i Mbəlom na, tə gwad Kəriste ma deyeweye na, abəra ma gwala i Davit ada ma Betelehem, gəma nakə Davit a ndzawa mə dəma aye. †»

⁴³ Andza niye, bazlam a ye tay ka bo a ndo hay bay hərwi Yesu. ⁴⁴ Ndo siye hay a satay mægəse na Yesu. Ane tuk na, ndəray kwa nəte kə lamay bay.

Bagwar i Yahuda hay ta təma Yesu bay

⁴⁵ Sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hay, tə maw ka tən i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay. Anəke tə maw na, ndo neheye ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Ka gəsūmaw Yesu bay na, hərwi mey?»

⁴⁶ Sidzew matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye hay ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Ndəray kə tsik me d̄ada andza ndo nakay bay!»

⁴⁷ Farisa hay tə gwadatay: «Nəkurom d̄ərmak ka səpat kurom daw? ⁴⁸ Ka ŋgatūmay a ndəray mə walaŋ may bəy i Farisa hay ada mə walaŋ i bəy hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hay kə dzala ha ka ndo niye daw? ⁴⁹ Ane tuk na, maa dzala ha ka Yesu eye na, ndo kəriye hay, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Nəteye na, Mbəlom kə vəlatay mezeleme.»

⁵⁰ Nikodem neŋgeye nəte mə walaŋ i Farisa niye hay d̄ərmak. Neŋgeye ndo nakə a ye ka tən i Yesu ahəl niye aye. A gwadatay a siye i Farisa niye hay: ⁵¹ «Bazlam kway mapala eye kə vəlakway tsəved mægay sariya a ndo andza niye kəriye tsa bay. Tsənakwa wu nakə ma tsikiye ada wu nakə a ge aye təday.»

⁵² Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəkar na, ndo i Galile d̄ərmak daw? Dzaŋga bazlam i Mbəlom lele təday ada ka səriye ha na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom kwa nəte ma deyeweye abəra ma Galile bay.»

[⁵³ Kwa way a tsəne andza niye na, a ye ŋgway a mətəgay.

Ngwas nakə a ge madama aye

8 Yesu a tsal a Mahəmba i Tetədəz. ² Ta mekedə p̄ərik na, a mbədawa gər a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a ndza ka dzaŋga. Ndo hay haladzay ti ye naha ka tən ŋgay. Tsa na, a dazlay a matətikatay.

³ Ahəl nakə faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay tə gəsay naha ŋgwas wuray tə tatsa na ka mäge madama. Tə gəs naha, tə lətse ha kame i ndo hay tebiye. ⁴ Tə gwaday a Yesu: «Miter, ŋgwas nakay tə tatsa na na, neŋgeye faya ma giye madama. ⁵ Bazlam i Musa mapala eye a gwad na, ka ndzumay a gər a slala i ŋgwas andza nakay na, kədum na tə kwar. Ada nəkar ka gwad faya na, kəkay?»

⁶ Tə tsikay andza niye na, məhəle faya abəra suwat hərwi ada məhute faya mənese.

Ane tuk na, Yesu a tsəne andza niye na, a rəh gər ŋgay ka dala. A pa bo ka məzehe ka dala ta wur həlay. ⁷ Ndo neheye na, nəteye ta tsətsahiye faya huya. Hərwi niye Yesu a lətse, a gwadatay: «Mə walaŋ kurom nakay

† Zəba ma 2 Samuyel 7.12; Dəmes hay 89.4-5; Zeremi 23.5; Mise 5.1.

ndo nakə dāda kə ge mezeleme bay aye mā lahay ha məkalay kwar tēday.»

⁸ Tsa na, Yesu a rəh gər ka dala sa. A ma ka mēzehe ka dala.

⁹ Tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, tə gəđ nəte ta nəte. Maa lah mede na, madugula hay.

Yesu ta ngwas niye tə ze naha sulo tsiy. Ngwas niye malətse eye huya kame i Yesu. ¹⁰ Yesu a lətse, a gwaday: «Ngwas nakay, ndo neheye tə gəsa kar ahaya na, nəteye mənḡay? Ndəray kə gəs kar ta sariya bay sadzək dāw?»

¹¹ Ngwas niye a mbəday faya, a gwaday: «A'ay bəy.»

Yesu a gwaday: «Neḡ bəbay na, sariya ga ma gəsiye kar bay. Do wu yak, ane tuk na, kə ge mezeleme sa bay.»]

Yesu na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye

¹² Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay a ndo hay, a gwadatay: «Neḡ na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye. Ndoweye kə peḡ bəzay na, ma ndziye ma ləvoḡ sa bay, ma hutiyeye dzaydzay, dzaydzay nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye.»

¹³ Farisa hay tə gwaday: «Nəkar na, bo yak eye ka həl mbal i gər yak eye tsa dāw? Bazlam yak nakə ka tsik aye na, dedek bay.»

¹⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Kwa neḡ eye na həl mbal i gər na, wu nakə na tsik aye na, dedek. Hərwi na sər təv nakə na yaw abəra mə dəma aye ada təv nakə na diye a dəma aye. Ane tuk na, nəkurom na, təv ga nakə na yaw abəra mə dəma aye ada təv nakə na diye a dəma aye na, ka sərūm bay. ¹⁵ Nəkurom na, faya ka gumateye sariya a ndo hay na, andza i ndo i məndzibəra hay. Neḡ na, na giye sariya a ndəray təbey. ¹⁶ Kwa tadə na giye sariya bəbay na, sariya ga na giye ta tsəved eye. Hərwi na giye sariya na, mahəg-eye bay. Nəmaa giye na, ta Bəba ga. Maa sləra ga ahaya na, neḡgeye. ¹⁷ Mawatsa eye mə bazlam kurom mapala eye na, a gwad: "Tadə ndo hay sulo bazlam tay kə ge nəte na, wu niye na, dedek. ¹⁸ Andza niye, neḡ na, na tsikiye ka bo ngway ada Bəba nakə a sləra ga ahaya ma tsikiye ka neḡ.»

¹⁹ Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bəba yak eye na, mənḡ-gay?»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka sərūm ga ha bay ada ka sərūm Bəba ga bay. Tadə ka sərūm neḡ na, ka sərūmeye Bəba ga.»

²⁰ Yesu a tsik bazlam niye hay na, ahəl nakə faya ma tətikateye bazlam ngay a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. Neḡgeye mandza eye ta təv nakə tə paw a dəma wu kəriye a Mbəlom aye. Ndəray kə gəs na bay hərwi həlay ngay eye kə sla zuk bay.

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Na diye gwa. Na ye na, ka pəlumeye ga. Ane tuk na, ka mətumeye mə mezeleme kurom. Ka slumeye faya mede a təv nakə neḡ na diye a dəma aye bay.»

²² Yahuda hay tə gwad mə walaḡ tay: «A gwad ka slakweye mede a təv nakə ma diye a dəma aye bay na, ma kədiye bo ngay kəla dāw?»

²³ Yesu a gwadatay: «Nəkurom ka wum bo na, ka məndzibəra. Neḡ na yaw na, mə mbəlom. Nəkurom na, ndo i məndzibəra hay. Ane tuk na, neḡ na, ndo i məndzibəra təbey. ²⁴ Hərwi niye na gwadakum na: "Ka mətumeye mə mezeleme kurom." Kə ge ka dzalum ha neḡ ndo nakə neḡgeye aye bay na, ta dedek ka mətumeye mə mezeleme kurom.»

²⁵ Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəkar na, way?»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Neḡ na, ndo nakə na tsikakum kwa ahəl nakə na dazlay mət-sikakum bazlam ga aye. ²⁶ Wu andaya haladzay mət-sike ka gər kurom ada sariya ma gəsiye kurom tə wu niye hay. Ane tuk na, ndo nakə a sləra ga ahaya na, neḡgeye ndo i dedek ada wu nakə na tsikateye a ndo hay aye, maa tsikeḡ na, neḡgeye.»

²⁷ Yesu a tsikatay ka Bəba Mbəlom na, nəteye ta tsəne bay. ²⁸ Yesu a gwadatay sa: «Ka lətsum ga ha, ka kədum neḡ Wawa i Ndo na, neḡ ndo nakə neḡgeye aye ka sərūmeye ha. Ka sərūmeye ha wu nakə na ge aye na, ka gər bo ga tsa bay. Na tsik na, wu nakə Bəba a tsikeḡ aye dekdek tsa. ²⁹ Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neḡgeye tə neḡ. Kə gər ga ha mahəgeye bay hərwi faya na giye na, wu nakə a yay a gər aye.»

³⁰ Kwayaḡḡa ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu hərwi bazlam ngay niye a tsik aye.

³¹ Yesu a gwadatay a Yahuda neheye tə dzala ha faya: «Ka pumay bəzay a bazlam ga na, ka tərūmeye gawla ga hay ta dedek. ³² Andza niye ka sərūmeye dedek. Ada ma təma kurom ahaya abəra ma beke dedek.»

³³ Tə tsəne andza niye, ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmay na, gwala i Abraham hay ada dāda nəmaa təra beke hay bay. Ane tuk na, ka gwad nəmaa təmaw-eye abəra ma beke na, kəkay?»

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ayaw! Sərūm ha na, ndo nakə faya ma giye mezeleme aye na, neḡgeye ka təra beke i mezeleme. ³⁵ Beke na, ma ndziye huya mə gay i ndo i gay ngay bay. Wawa, neḡgeye na, ma ndziye huya mə gay i bəba ngay. ³⁶ Andza niye, neḡ wawa Mbəlom na təma kurom ahaya abəra ma beke na, ka tərūmeye beke hay sa bay. ³⁷ Na sər ha nəkurom na, gwala i Abraham hay. Ane tuk na, faya ka pəlumeye tsəved ka məkəde ga hərwi ka kərahum bazlam ga. ³⁸ Neḡ, na tsik na, wu nakə na ngatayaw abəra ka təv i Bəba aye. Nəkurom ka gum na, wu nakə bəba kurom a tsikakum aye.»

³⁹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Bəba may na, Abraham.»

Yesu a gwadatay: «Tadə nəkurom wawa i Abraham hay na, ka gumeye andza Abraham bədaw? ⁴⁰ Neḡ, na tsikawakum na, dedek nakə na tsənew ka Mbəlom aye. Kwa mā ge andza niye bəbay na, nəkurom faya ka pəlumeye tsəved məkəde ga. Abraham na, neḡgeye kə ge andza niye təbey. ⁴¹ Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə bəba kurom a gawa aye.»

† Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 17.6; 19.15.

Tə gwaday: «Nəmay na, madazla hay bay. Wawa neheye madazla aye hay na, ndəray a sər bəba tay hay bay. Bəba may na, Mbəlom nəte ɲgweɲ.»

⁴² Yesu a gwadatay: «Tadə Mbəlom Bəba kurom na, ka wudumeɲe ga. Hərwi neɲ na, na yaw mə Mbəlom ada neɲ kanəɲ na, hərwi ɲgay. Na yaw ka gər bo ga bay, maa sləra ga ahaya na, neɲgeye. ⁴³ Wu nakə faya na tsikiye ka tsənum bay na, hərwi meɲ? Ka tsənum bay na, hərwi ka slum faya matəme bazlam ga bay.

⁴⁴ «Bəba kurom na, Fakalaw ada a yakum a gər məge na, wu nakə bəba kurom a wuda aye. Neɲgeye ndo məkəde ndo kwa anəke bay. Neɲgeye na, a say dedek təbey hərwi dedek andaya mə neɲgeye bay. Maraw me na, wu ɲgay hərwi neɲgeye ndo i maraw me. Maraw me waray waray na, a yaw abəra na, ma neɲgeye.

⁴⁵ «Ane tuk na, neɲ na, na tsik dedek. A sakum mədzele ha ka neɲ bay na, hərwi nakə na tsik dedek aye. ⁴⁶ Way nakə mə walaɲ kurom ma gwadiye ka neɲ, na ge mənese na, way? Na tsikakum dedek na, ka dzalum ha faya bay na, hərwi meɲ? ⁴⁷ Kə ge ndoweye wawa i Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i Mbəlom. Nəkurom ka pumay zləm a bazlam ga bay na, hərwi nakə nəkurom wawa i Mbəlom hay bay aye.»

Yesu tə Abraham

⁴⁸ Bagwar i Yahuda hay tə gwaday a Yesu: «Nəmaa gwad nəkar ndo i Samari ada fakalaw mə bo yak na, nəmaa tsik na, dedek.»

⁴⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Fakalaw andaya mə bo ga bay. Neɲ faya na dəslay ha gər a Bəba ga. Nəkurom na, ka wudum mədəsleɲ ha gər bay. ⁵⁰ Neɲ na, na dəslay gər a bo ga bay. Duh ndo nakə a say mədəsleɲ ha gər aye na, andaya. Mata ge sariya eye na, neɲgeye. ⁵¹ Ayaw! Sərum ha na, tədə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam ga na, ma mətiye dāda bay.»

⁵² Yahuda hay tə gwaday: «Anəke nəmaa sər ha tuk. Fakalaw andaya mə bo yak. Abraham kə mət, ada ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta mət tuk na, ada nəkar ka gwad ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam yak na, ma mətiye dāda bay na, kəkay? ⁵³ Nəkar na, ka ze bəba may Abraham dāw? Neɲgeye na, kə mət ada ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta mət dərmak. Nəkar na, way?»

⁵⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Tadə neɲ na dəslay ha gər a bo ga na, ma geɲeye ɲgama bay. Maa dəsleɲ ha gər na, Bəba ga. Neɲgeye na, ndo nakə ka gwadum Mbəlom kurom aye. ⁵⁵ Ane tuk na, ka sərum na bay. Neɲ na, na sər na. Tadə na gwadawa na sər na bay na, neɲ ndo i maraw me andza nəkurom. Ane tuk na, na sər na ada neɲ faya na rəhay ha gər a bazlam ɲgay. ⁵⁶ Mbəlom kə tsikay a bəba tətə kurom Abraham ma ɲgateye a pat i madayaw ga ada Abraham na, dərev ɲgay kə ɲgwasə. Abraham a ɲgatay a pat eye na, məɲgwese kə rah a dərev ɲgay.»

⁵⁷ Yahuda hay tə gwaday: «Nəkar məve kə husa məve kuro kuro zlam zuk bay tuk na, ka ɲgatayaw a Abraham aye na, məɲgay?»

⁵⁸ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ayaw! Sərum ha na, kwa ahəl nakə ta wa na Abraham zuk bay aye na, neɲ andaya.»

⁵⁹ Tə tsəne andza niye na, tə pala kwar, a satay məkele na Yesu. Ane tuk na, Yesu a ɲgaha bo, ada a gədaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

Yesu a mbəl ha ndo wuray guluf eye

⁹ Pat wuray Yesu faya ma diye ka tsəved na, a ɲgatay a ndo wuray guluf eye. Tə wa na na, guluf eye. ² Gawla i Yesu hay tə ɲgatay a guluf niye na, ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Miter, tə wa na ndo nakay guluf eye na, hərwi mezeleme ɲgay ɲgway tsukudu hərwi mezeleme i bəba ɲgay hay dāw?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Tə wa na guluf eye na, hərwi mezeleme ɲgay bay, ada hərwi mezeleme i bəba hay ɲgay wal bay. Neɲgeye guluf eye na, hərwi ada ndo hay tə ɲgatay a gədaɲ i Mbəlom nakə ma giye bo tə neɲgeye aye. ⁴ Anəke pat andaya mba na, kutoɲ ka gəkweye məsler i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Mazlambar həvad ma giye. Həvad kə ge na, ndəray ma sliye faya məge məsler sa bay. ⁵ Ahəl nakə neɲ andaya ka məndzibəra mba aye na, neɲ na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye.»

⁶ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a tuf slesleɓ ka dala, a hələb bətekwew tsekweɲ ta slesleɓ ɲgay niye. Tsa na, a ndad, a faɗay ka dərə i guluf niye. ⁷ A gwaday: «Do ta bara dərə a dəlov nakə tə zalay Silowe aye.» Silowe na, andza məgwede «Masləra eye.»

Guluf niye a ye. A ye naha a bara dərə ɲgay. A maw na, a ɲgatay a dərə tuk.

⁸ Ndo i məged ɲgay hay ta ndo neheye tə ɲgataway ka tsəved faya ma rəkiye na, tə gwad: «Nakay na, ndo niye a ndzawa ka tsəved a rəkawa aye bədaɲ?»

⁹ Ndo siye hay tə gwad: «Dedek, neɲgeye.»

Ndo mekeleɲ eye hay tə gwad: «A'ay! Neɲgeye bay. Ane tuk na, a ndzəkit bo neɲgeye.»

Ndo niye a gwadatay: «Neɲ eye dedek ɲgway.»

¹⁰ Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Dərə yak a həndək na, ma kəkay?»

¹¹ A mbədatay faya, a gwadatay: «Ndo nakə tə zalay Yesu aye a hələb bətekwew tsekweɲ, a fedəɲ ka dərə ada a gwədəɲ: “Do a dəlov i Silowe ta bara dərə mə dəma.” Tsa na, na həl bo na ye. Na ye naha, na bara dərə ga na, dərə ga a həndək, na ɲgatay a dərə!»

¹² Ta tsətsah faya sa, tə gwaday: «Ndowneye niye anəke neɲgeye məɲgay?»

A mbədatay faya, a gwadatay: «Neɲgeye ka waray na, na sər bay.»

¹³ Ma dəba aye na, ti ye ha ndo niye dərə ɲgay a həndək aye ka təv i Farisa hay. ¹⁴ Azlakwa Yesu a hələb bətekwew ada a həndəkay na dərə a guluf niye na, pat i mazəzək bo i Yahuda hay. ¹⁵ Hərwi niye Farisa hay, nəteye dərmak ta tsətsah faya, tə gwaday: «Dərə yak a həndək sadzək na, ma kəkay?»

Ndo niye a gwadatay: «Yesu a fedəɲ bətekwew ka dərə ada na bara dərə. Tsa na, na ɲgatay a dərə tuk.»

¹⁶ Siye hay mə walaŋ i Farisa hay, tə gwad: «Ndo niye a ge wu niye na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay. Bazlam kway mapala eye a gwad nakə a ge məsler pat i mazəzukuw bo aye. Ka rəhay ha gər təbey.»

Ane tuk na, ndo mekeleŋ eye hay mə walaŋ tay tə gwad: «Ndo i mezeleme ma sliye faya mäge slala i masuwayaŋ nakay na, ma kəkay?»

Mə walaŋ tay niye na, bazlam a ye tay ka bo bay, nət-eye mawuna eye.

¹⁷ Farisa niye hay ta tsətsah ka ndo niye dərə ŋgay a həndək aye sa, tə gwaday: «Ada nəkar ka gwad ka ndo niye a həndəkaka ha dərə aye, neŋgeye na, way?»

A mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye na, ndo mädə ha bazlam i Mbəlom.»

¹⁸ Ndo niye a ndzawa ahəl niye guluf eye ada anəke dərə ŋgay ka həndək na, bagwar i Yahuda hay ta dzala ha dedek bay. Hərwi niye tə zalay a bəba ŋgay ta may ŋgay hərwi matsətsəhe fataya. ¹⁹ Ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Nakay na, wawa kurom dedek daw? Ka gwadum ka wum na guluf eye na, dedek daw? Ada anəke a ŋgatay a dərə na, ma kəkay?»

²⁰ Bəba ta may i ndo niye ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Nəmaa sər ha ta dedek neŋgeye na, wawa may ada nəmaa wa na guluf eye. ²¹ Ane tuk na, wu nakə a təra tə neŋgeye ada anəke a ŋgatay a dərə tuk aye na, nəmaa sər bay. Ndo nakə a həndəkay na dərə aye na, nəmaa sər wal bay. Tsətsahum ka bo ŋgay eye. Neŋgeye na, wawa eye sa bay, ma sliye faya mam-bədakum ka bazlam nakə ka tsətsahumeye faya aye.»

²² Tə tsik andza niye na, hərwi ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay. Hərwi ba bagwar i Yahuda hay ta bar bazlam nəte. Ndo nakə kə gwad Yesu na, neŋgeye Kəriste na, t̄a həhara ahaya abəra mə gay i maduwule me tay. ²³ Hərwi niye ta mbəday faya bay. Ane tuk na, tə gwad: «Neŋgeye wawa eye sa bay, tsətsahum ka bo ŋgay eye.»

²⁴ Farisa hay tə zalay a ndo niye dərə ŋgay a həndək aye masulo eye sa, tə gwaday: «Tsikamay dedek kame i Mbəlom, hərwi nəmaa sər ha ndo niye na, ndo i mezeleme.»

²⁵ A mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye ndo i mezeleme, na sər bay, ndo i mezeleme bay na sər bay. Ane tuk na, wu nakə na sər aye na, həbe na ndzawa na, guluf eye, anəke na, na ŋgatay a dərə.»

²⁶ Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ka ŋgatay a dərə na, a ge ka nəkar na, kəkay? A həndəkaka ha dərə yak na, kəkay?»

²⁷ A mbədatay faya, a gwadatay: «Ba na təkərukum tsiy, ka wudum məpay zləm bay. A sakum mətsəne sa na, hərwi mey? A sakum matəre gawla ŋgay hay dər-mak kəla daw?»

²⁸ Tə tsəne andza niye na, tə tsaday pələslesle. Tə gwaday: «Gawla i ndo niye na, nəkar! Nəmay na gawla i Musa hay. ²⁹ Nəmaa sər Mbəlom a tsikay me ahəl niye na, a Musa. Ane tuk na, ndo niye duh a yaw mən-gay na, nəmaa sər na bay.»

³⁰ Ndo niye a mbədatay faya, a gwadatay: «Wu nakə na tsəne aye na, a geŋ hərbaəkka! Ndo nakə a

həndəkeŋ na dərə aye ka gwadum ka sərüm təv ŋgay nakə a yaw abəra mə dəma aye bay na, kəkay! ³¹ Ka sərakwa ha Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i ndo i mezeleme hay bay. Ane tuk na, faya ma pay zləm kwa a way ka rəhay ha gər ada faya ma giye wu nakə a say aye. ³² Dada ndəray kə tsəne ta həndəkay na dərə a ndo nakə tə wa na guluf eye bay. ³³ Tadə ndo nakay a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom bay na, ma sliye faya mäge wuray bay.»

³⁴ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəkar kwa ahəl nakə tə wa kar aye na, nəkar mə mezeleme. A saka matətikamay dər-mak daw?»

Tsa na, ta həhar na abəra mə gay i maduwule me.

³⁵ Yesu a tsəne ta həhar na ndo niye a həndəkay na dərə aye abəra mə gay i maduwule me na, a pa bo ka mapəle na. A huta na ndo niye na, a gwaday: «Ka dzala ha neŋ Wawa i Ndo daw?»

³⁶ Ndo niye a mbəday faya a Yesu, a gwaday: «Bəy Maduweŋ ga, Wawa i Ndo nakə a seŋ na dzaliye ha faya aye na, way. Deŋ ha tey.»

³⁷ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar ka ŋgatay. Neŋgeye nakə faya ma tsikakeye me anəke aye.»

³⁸ Ndo niye a gwaday: «Bəy Maduweŋ, na dzala kar ha.» Tsa na, a dəkway gurmets a huvo a Yesu.

³⁹ Yesu a gwad: «Na yaw ka məndzibəra na, hərwi mən-gəne tay ha ndo neheye faya ta pay bəzay a Mbəlom abəra ta ndo neheye tə pay bəzay a Mbəlom bay aye. Ada ndo neheye tə ŋgatay a dərə bay aye na, ta ŋgateye a dərə, ndo neheye tə ŋgatay aye na, ta təriye guluf eye hay.»

⁴⁰ Farisa niye hay ka təv ŋgay aye tə tsəne na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəkar ka gwad nəmay na, guluf eye hay dər-mak daw?»

⁴¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Tadə nəkurom guluf eye hay na, həbe ka gumeye mezeleme bay. Aya ane ka gwadum duh na, nəkurom guluf eye hay bay sa na, hərwi niye ka ndzumeye huya mə mezeleme.»

Ndo mətsəkure təbaŋ lele eye

10 Yesu a gwadatay sa: «Sərüm ha na, ndoweye kə fələkwa a gay i təbaŋ ta maged bay, a fələkwa ta təv mekeleŋ eye wal na, neŋgeye məkal ada ndo mabuwe tay ha təbaŋ hay. ² Ane tuk na, ndo nakə ma fələkwiye ta maged aye na, neŋgeye ndo mətsəkure təbaŋ hay.

³ «Ndo matsəpe maged i gay i təbaŋ hay ka həndək na maged a ndo mətsəkure təbaŋ hay na, ma fələkwiye a dəma. Kə fələkwa a dəma na, ma zaliye a təbaŋ ŋgay hay ta məzele. Ta tsəne məzele tay na, ma pəla tay ahaya abəra. ⁴ Kə pəla tay ahaya abəra tebiye na, ma ndzateye kame. Kə ndzatay kame na, ta pay bəzay hərwi tə sər bədiday ŋgay. ⁵ Ane tuk na, ndo nakə tə sər na bay aye na, ta pay bəzay bay. Ta pay bəzay bay na, hərwi tə sər bədiday ŋgay bay.»

⁶ Yesu a tsikatay bazlam niye ta dzeke. Ane tuk na, wu nakə Yesu a say mətsike aye na, ta tsəne bay.

⁷ Hərwi niye Yesu a gwadatay sa: «Sərüm ha na, maged i gay i təbaŋ hay na, neŋ. ⁸ Ndo neheye tə

lehenjew madayaw aye nateye na, makal hay, ndo mabuwe ndo hay. Təbanj hay ta piye zləm ka bazlam tay bay. ⁹ Neñ na, maged. Ndowne kə fələkwa tə neñ na, na ta təmiye ha. Neñgeye na, ma sliye faya məfələkwe a gay ada ma deyeweye abəra andza nakə a say aye. Ma ndziye na, barbarra, ma hutiyeye wu mən-day. ¹⁰ Məkal ma deyeweye i ngay na, hərwi makəle təbanj hay, məkəde tay ha ada hərwi mənese tay dekdek tsa. Neñ na yaw na, hərwi ada ndo hay tā huta sifa. Sifa niye ta hutiyeye na, ma ndəviye bay ka tor eye.

¹¹ «Neñ na, ndo mətsəkure təbanj hay ta lele eye. Ndo mətsəkure təbanj ta lele eye na, neñgeye maləva bo eye məvələ məsəfəre ngay hərwi təbanj ngay hay.

¹² Ndo nakə a ge məsler hərwi suloy aye na, neñgeye ndo mətsəkure wu ta lele eye bay. Kə ngatay a kəra i pesl faya ma deyeweye ka təbanj hay na, ma huye ma gəriye tay ha təbanj hay. Kəra i pesl niye ma həhariye tay ha təbanj niye hay ma gəsiye tay ha, siye hay ta hwiye kweye kweye a təv eye. A ge andza niye na, hərwi təbanj niye na, i ngay bay. ¹³ Andza niye, ndo nakə a ge məsler hərwi suloy aye na, ma gateye gər a təbanj hay lele bay.

¹⁴ «Neñ na, ndo mətsəkure təbanj hay ta lele eye. Na sər tay ha təbanj ga hay, nateye dərmak tə sər ga ha.

¹⁵ Andza nakə Bəba ga a sər ga ha andza neñ na sər Bəba ga aye. Ada na vəliye məsəfəre ga hərwi təbanj ga hay. ¹⁶ Təbanj ga mekeleñ eye hay nateye andaya ma zləget nakay bay, nateye ma təv eye. Ane tuk na, kutoñ na hayateye gər ka təv ga dərmak. Ta tsəniye na, bədiday ga. Ta dzapiye ka təv ma nate eye, ndo mətsəkure tay ha na, nate dərmak.

¹⁷ «Bəba ga a wuda ga. A wuda ga na, hərwi nakə neñ na vəliye ha məsəfəre ga aye. Ada na sər ha na hutiyeye na məsəfəre ga sa. ¹⁸ Ndəray ma sliye faya məzle fagaya abəra məsəfəre ga ta gədañ bay. Mata vəle ha na, neñ eye. Neñ na, gədañ andaya məvələ ha məsəfəre ga ada gədañ andaya məhute na. Nakay na, wu nakə bəba ga a gwedəñ ge aye.»

¹⁹ Bagwar i Yahuda hay tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsik andza niye na, ta ngəna. ²⁰ Ndo siye hay haladzay mə walañ tay tə gwad: «Ma giye na, fakalaw mə bo ngay! Ka pakweye zləm a bazlam i gər mavuwe na, hərwi mey?»

²¹ Ndo mekeleñ eye hay tə gwad: «Ndo nakə fakalaw mə bo ngay aye na, ma tsikiye me andza niye bay. Ada fakalaw na, ma sliye faya məhəndəkay na dərə a guluf daw?»

Bagwar i Yahuda hay ta təma Yesu bay

²² Ahəl niye na, Yahuda hay tə pa magurlom i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə ma ha ka mbəlom ma Zerozelem aye sa. Tə hatsawa magurlom niye na, ka məve. Tə hatsawa na, ahəl i mətasl. Anəke na, həlay i məhetse magurlom niye kə sla tuk. ²³ Pat wuray na, Yesu andaya mə magurlom niye dərmak faya ma həhaliye. Faya ma həhaliye na, mə mazambal i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə zalay mazambal i Salomonj aye.

²⁴ Bagwar i Yahuda hay tə lawara na Yesu, tə gwaday: «Tadə nəkar Kəriste na, tsikamay parakka. Nəmaa həbiye nakə ada ka tsikameye na, hus kəday?»

²⁵ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ba na tsikakum tsiy, ane tuk na, ka dzalum ha bay. Məsler nakə faya na giye na, na ge na, ta gədañ i Bəba ga. Mata bəzakum ha neñ way na, məsler nakə faya na giye. ²⁶ Ane tuk na, nəkurom ka dzalum ha bay, hərwi nəkurom na, ndo ga hay bay.

²⁷ «Ndo ga hay na, ta pay zləm a bazlam ga andza təbanj neheye ta pay zləm a ndo mətsəkure tay ha aye. Na sər tay ha ada nateye ta peñeye bəzay dərmak.

²⁸ Na vəlateye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Nateye na, dāda ta mətiye bay ada ndəray ma sliye faya mabuwe tay ha abəra mə həlay ga bay. ²⁹ Bəba ga a vəleñ tay ha a həlay ga, neñgeye na, bagwar eye a ze wu hay tebiye. Ada ndəray ma sliye faya mabuwe wu-ray abəra mə həlay i Bəba ga bay. ³⁰ Bəba tə neñ na, nəmay nate.»

³¹ Bagwar i Yahuda hay tə tsəne bazlam ngay niye na, tə həl kwar a həlay, a satay məkəde na tə kwar sa.

³² Yesu a gwadatay: «Na ge wu lele eye hay haladzay ta gədañ i Bəba ga ada ka ngatumay tə dərə kurom. Mə walañ i wu neheye na ge aye, a sakum məkele ga tə kwar faya aye na, wu waray?»

³³ Bagwar i Yahuda niye hay ta mbəday faya tə gwaday: «Nəmaa kədiye kar tə kwar duh na, hərwi məsler lele eye nakə ka giye aye bay. Nəmaa kədiye kar tə kwar na, hərwi ka tsalay ka gər a Mbəlom. Nəkar na, ndo zezeñ tuk na, ka gwad nəkar Mbəlom na, ma kəkay?»

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mawatsa eye mə dərəwel kurom na, Mbəlom a gwad: “Nəkurom mbəlom hay. †” ³⁵ Ka sərakwa ha na, wu nakə mawatsa eye mə Dərəwel i Mbəlom aye na, ma ndziye andza niye huya. Ndo neheye a tsikatay bazlam aye tadə Mbəlom a zalatay mbəlom hay aye na, ³⁶ neñ nakə Mbəlom a zla ga ada a sləra ga ahaya ka məndzibəra aye na, na ze tay ha bədaw? Neñ na gwad neñ Wawa i Mbəlom. Nəkurom ka gwadum faya na tsaleye ka gər a Mbəlom, na tsalay ka gər na, ma kəkay? ³⁷ Tadə faya na giye məsler i Bəba ga bay na, ka dzalum ha ka bazlam ga nakə na tsikakumeye bay. ³⁸ Ane tuk na, tadə faya na giye məsler ngay na, kwa ka təmum bazlam ga bay bəbay na, dzalum ha ka neñ hərwi məsler nakə faya na giye aye hərwi ada ka sərumeye ha parakka neñ ta Bəba ga na, nəmay nate.»

³⁹ Tə tsəne bazlam i Yesu niye na, kwayaṅṅa ta pəla tsəved məgəse na sa. Ane tuk na, kə təma fataya abəra.

⁴⁰ Ma dəba aye na, Yesu a həl bo, a ma a diye i magayam i Yurdum, magayam nakə Yuhana madzəhubə ndo a yam a dzəhubawa ndo hay a dəma aye. Yesu a ndza ngway mə dəma. ⁴¹ Ndo hay ti ye naha ka təv ngay haladzay. Ti ye naha na, tə gwadawa: «Yuhana kə ge masuwayaṅ kwa nate bay. Ane tuk na, wu nakə a

† Dəmes hay 82.6.

tsik tebiye ka ndo nakay aye na, dedek.»⁴² Ndo hay haladzay tã dzala ha ka Yesu.

Lazar a mät

11 Ndowneeye andaya tã zalay Lazar. A ndzawa na, ma gëma i Betani. Malamar ñgay hay Marta ta Mari tã ndzawa ma gëma eye niye. Mari na, ñgwas nakë ma ta mbädiye mal ka sik i Yesu ada ma ta takadiye na ta mäkwebs i gër ñgay aye. Pat wuray na, Lazar a däd a dävats.

³ Hërwi niye malamar ñgay niye hay sulo eye tã slër ndo ka Yesu. Ndo niye a ye a gwadäy: «Bëy Maduwer, dzam yak nakë ka wudä na haladzay aye na, dävats a gay.»

⁴ Yesu a tsäne andza niye na, a gwadäy: «Lazar ma mätiye ta dävats niye bay. Dävats niye a gay na, hërwi ada ndo hay tã ñgatay a mäzlab i Mbëlom ada ta zem-bedeñeeye a neñ Wawa i Mbëlom dërmak.»

⁵ Yesu na, a wudä Marta ta malamar ñgay Mari ada a wudä Lazar. ⁶ Yesu a tsäne Lazar neñgeeye dävats eye na, ki ye bäsë bay. A ndza ma tãv ñgay niye neñgeeye mä dëma aye mähëne sulo.

⁷ Ma dëba i mähëne niye sulo eye na, a gwadatay a gawla ñgay hay: «Takwa abëra kanañ, makwa ka dala i Yahuda.»

⁸ Gawla ñgay hay ta mbädäy faya, tã gwadäy: «Eh! Miter may, kã ndza haladzay bay nakë ndo niye hay mä dëma aye a satay mäkädë kar tã kwar tuk na, ada ka makweye a dëma sa na, kækay?»

⁹ Yesu a gwadatay: «A dazlay ka mekedë hus a huwa na, pat a däv dzaydzay bädaw? Tadë ndowneeye ma hähaliye ta häpat na, ma ndäfiye sik bay hërwi dzaydzay i mändzibëra faya ma däviye ka tãv ñgay. ¹⁰ Ane tuk na, tadë ndowneeye ma hähaliye ta hävad na, ma ndäfiye sik hërwi lävön zëñzëñ, dzaydzay andaya ka tãv ñgay bay.»

¹¹ Yesu a tsikatay bazlam niye hay na, ma dëba aye a gwadatay sa: «Dzam kway Lazar na, kã ndzahëra. Ane tuk na, na diye na ta pädekiye abëra ka mändzëhëre.»

¹² Gawla ñgay hay ta mbädäy faya, tã gwadäy: «Bëy Maduwer, kã ge neñgeeye mändzëhëre eye na, ma mbäliye.»

¹³ Yesu neñgeeye a say mägwede düh na, Lazar kã mät. Ane tuk na, näteye tã dzala na, tã gwadäy Yesu a tsik ka mändzëhëre nakë dedek aye.

¹⁴ Andza niye Yesu a tsikatay parakka, a gwadatay: «Lazar kã mät bay. ¹⁵ Ane tuk na, dävats a gës Lazar na, neñ andaya ka tãv ñgay bay. Na ye bay na, hërwi kurom. A ge bo andza niye na, hërwi ada näkurom kã dzalum ha ka neñ. Hërwi niye dërev ga mangwasa eye. Lätsakwa, takwa ta zëbakwaw faya.»

¹⁶ Tomas ndo nakë tã zalay Mawsa aye, a gwadatay a siye i gawla i Yesu hay: «Takwa, mäta kwa ka bo ta Bëy Maduwer kway.»

¹⁷ Yesu ta gawla ñgay hay tã husa a gëma niye na, ba Lazar kã ge mähëne fad ma tsävay. ¹⁸ Gëma i Betani na, bäsë ta Zerozelem. Ka diye abëra ma Betani a Zerozelem na, a sla kilomiter mahkar bay. ¹⁹ Yahuda hay

haladzay ta ye naha mata gatayaw azekw a Marta ta Mari i mäda hañ i malamar tay Lazar.

²⁰ Marta a tsäne Yesu kã ndzew, neñgeeye bäsë ka tsäved faya ma deyeweeye na, a lätse, a ye mata dzägër tã Yesu. Mari neñgeeye na, mandza eye mätagay.

²¹ Marta a ye naha tã dzägër tã Yesu na, a gwadäy a Yesu: «Bëy Maduwer, ga, tadë ka ge andaya kanañ na, häbe malamar ga ma mätiye bay. ²² Na sër ha kwa anäke bëbay na, wu nakë ka tsätsah aye na, Mbëlom ma välakeye.»

²³ Yesu a mbädäy faya, a gwadäy: «Malamar yak ma lätseweeye abëra ma mäda hañ.»

²⁴ Marta a mbädäy faya, a gwadäy: «Na sër, ahäl nakë aza mändzibëra ma ndäviye, ndo hay tebiye ta lätseweeye abëra ma mäda hañ aye na, neñgeeye dërmak ma lätseweeye abëra ma mäda hañ.»

²⁵ Yesu a gwadäy: «Neñ na, ndo mätëme ha ndo abëra ma mäda hañ ada ndo mäwäle sifa a ndo hay. Ndowneeye kã dzala ha ka neñ na, kwa kã mät bëbay na, ma hutiyë a dëma sifa nakë ma ndäviye bay aye.

²⁶ Ndo kã dzala ha ka neñ na, mäsfäre ñgay ma dziye bay. Ma ndziye ka tor eye. Ka dzala ha bädaw Marta?»

²⁷ Marta a gwadäy faya: «Ayaw Bëy Maduwer, na dzala näkar na, Këriste. Näkar na, Wawa i Mbëlom niye tã gwadäy ma deyeweeye ka mändzibëra aye.»

Yesu a tuwa

²⁸ Marta a tsik ka bo abëra andza niye na, a mbädäy gër a mätagay mata zalayaw a malamar ñgay Mari. A ye naha a tsikay me ta suksuk eye, a gwadäy: «Bëy Maduwer, ki yaw, faya ma zalakeye. A gwadäy dara.»

²⁹ Mari a tsäne andza niye na, kwayanña a lätse, a ye bäsë ka tãv i Yesu.

³⁰ Azlakwa Yesu na, kã husa a gëma niye zuk bay. Neñgeeye huya ka tãv nakë tã dzägër ta Marta aye.

³¹ Ndo neheye ti ye naha a gay i Mari mata gatay azekw aye, tã ñgatay a Mari a lätse, a yaw abëra na, tã payaw bëzay. Tã gwadäy ma giye na, ma diye ka tsävay mata tuwe.

³² Mari a ye na, ka tãv i Yesu. A husa ka tãv nakë Yesu mä dëma aye. A ñgatay a Yesu na, a dëkw gurmets kame ñgay, a gwadäy: «Bëy Maduwer, tadë ka ge andaya kanañ na, häbe malamar ga ma mätiye bay.»

³³ Yesu a zëba ka Mari na, faya ma tuwiye ada ndo neheye ti ye naha dziye faya ta tuwiye dërmak. Tsa na, dërev a ndalay haladzay, a mbädäy ha mädzal gër.

³⁴ A tsätsah fataya, a gwadatay: «Ka lum na na, ka waray?»

Ta mbädäy faya, tã gwadäy: «Bëy Maduwer, dara nä-maa däkeye faya.»

³⁵ Yesu a tuwa.

³⁶ Ndo niye hay tã gwadäy: «Zëbum faya tey, a wudä Lazar haladzay!»

³⁷ Ane tuk na, ndo siye hay mä walañ tay, tã gwadäy: «Ka händäkay ha dëre a guluf, Lazar mä mät bay na, a sla faya mäge tãbädew?»

Yesu a mbəl ha Lazar abəra ma mədahaŋ

³⁸ Dərev a ndalay a Yesu sa. A ye ka tsəvay. Tsəvay niye na, andza lar. Tə pa na mədahaŋ i Lazar na, a lar niye. Ta dərəzl me i tsəvay niye na, ta beber bagwar eye. ³⁹ Yesu a gwadatay: «Həndəkum faya abəra beber nakay.»

Marta malamar i mədahaŋ niye a gwaday: «Bəy Maduweŋ, kə ge ma tsəvay məhəne faɖ tuk na, anəke na, ma ziye bəɖaw?»

⁴⁰ Yesu a mbəɖay faya, a gwaday: «Na tsikaka bəɖaw? Ka dzala ha ka neŋ na, ka ŋgateye a məzlab i Mbəlom.»

⁴¹ Ta həndək faya abəra beber niye. Ta həndək faya abəra na, Yesu a zəba dəre a mbəlom. A gwad: «Bəba ga na gaka naha sisəe haladzay hərwi wu nakə na tsətsah naha fakaya na, ka tsəneŋ na. ⁴² Na sər ha wu nakə na tsətsahiye naha fakaya aye na, ka tsəneŋeye na huya. Na tsik wene wene aye na, hərwi ndo neheye kanaŋ ka təv ga aye, tə dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.»

⁴³ A tsikay naha a Mbəlom andza niye na, a zalay a Lazar ta magala, a gwad: «Ndohwaw abəra.»

⁴⁴ Tsa na, Lazar a ndohwaw abəra. A ndohway na, tə peteked niye tə pa na ka bo a tsəvay aye tebiye. Həlay tə sik ŋgay hay mambəkwa eye ada gər ŋgay mam-bəkwa eye dərma.

Yesu a gwadatay: «Pəlum faya abəra peteked niye ada kə gərūm ha mē ye ŋgway.»

Bagwar i Yahuda hay ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu

Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Luka 22.1-2

⁴⁵ Ndo neheye ta ye mata gayaw azekw a Mari ada ta ŋgatay a masuwayaŋ niye Yesu a ge aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. ⁴⁶ Ane tuk na, ndo siye hay ti ye ka təv i Farisa hay. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə Yesu a ge aye.

⁴⁷ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom hay ta Farisa hay tə hayay gər a bagwar i Yahuda hay tebiye. Tə haya gər na, tə gwad: «Ndo nakay na, faya ma giye masuwayaŋ hay haladzay huya. Ka gakweye ha na, kəkay? ⁴⁸ Tadə ka gərakwa ha andza niye na, ndo hay tebiye ta dzaliye ha faya. Ndo hay tebiye ta pay bəzay na, ndo i Roma hay ta deyeweye ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta bəbazliye tay ha ndo kway hay.»

⁴⁹ Ndoheye andaya mə walaŋ tay, məzele ŋgay Kayif. Bəy i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ka viye aye niye na, neŋgeye. A gwadatay: «Ka sərūm wuray kwa tsekweŋ bay. ⁵⁰ ŋgama ndo nəte mē mət hərwi ndo hay tebiye tə bəmalə nakə ndo kway hay tebiye ta dziye aye.»

⁵¹ Wu nakə a tsik aye na, a yaw abəra ma mədzal gər ŋgay bay. Ka viye eye niye na, neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Hərwi niye Mbəlom a vəlay gədaŋ mətsike ka wu nakə ma giye bo kame aye, Yesu ma mətiye hərwi Yahuda hay tebiye. ⁵² Ane tuk na, ma

mətiye na, hərwi Yahuda hay dekdek bay. Ma mətiye hərwi ndo i Mbəlom neheye kweye kweye ka məndz-ibəra tebiye dərma aye, hərwi ada mē həla tay ahaya tebiye tə ndza ka təv eye nəte.

⁵³ Hərwi bazlam i Kayif niye a tsik aye na, pat eye niye ta dazlay məpəle tsəved ka məkəde na Yesu. ⁵⁴ Hərwi niye Yesu a həhalawa na, a bəzawa ha bo parakka mə walaŋ i Yahuda hay sa bay. Ane tuk na, a ye ŋgway dəreŋ a gəma wuray tə zalay Efrayim. Gəma niye na, bəse tə kəsaf. Tə ndza mə dəma ta gawla ŋgay hay.

⁵⁵ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye mazzambar kə ndzew. Ndo hay haladzay ti yaw abəra ma gəma hay wal wal, ti ye a Zerozelem. Ti ye na, magurlom niye kə sla zuk bay. Ti ye hərwi ada tə bara bo andza i kule tay nakə a tsik aye. ⁵⁶ Ahəl nakə nəteye mə dəma aye na, ta pəla Yesu. Ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay ma gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye, tə gwad: «Ma deyeweye a magurlom bəɖaw? Ka dzalum na, kəkay?»

⁵⁷ Tə tsik andza niye na, hərwi bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay tə gwad: «Ndoheye kə sər təv i Yesu nakə neŋgeye mə dəma aye na, mē datay ha hərwi ada ta diye faya ta gəsiye na.»

Mari a mbəda mal ka sik i Yesu

Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

12 Məhetse i magurlom i Pak a zəkaw məhəne məkwa na, Yesu a mbəda gər, a ye a gəma i Betani. Betani na, gəma nakə Lazar mandza eye mə dəma aye. Lazar na, ndo nakə Yesu a mbəl ha abəra ma mədahaŋ aye. ² Yesu a husa naha a Betani na, tə day wu mənday. Marta na, neŋgeye faya ma vəleye wu mənday a Yesu. Lazar na, neŋgeye mə walaŋ i ndo neheye tə nda wu mənday dziye tə Yesu aye.

³ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, Mari a zla dos maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. Mal niye na, tə ge ta dərizl i gərɖaf aye andaya tə zalay *nardi*. A zla mal niye, a mbəda ka sik i Yesu. A takad na mal niye ta məkwets i gər ŋgay. Məze i mal niye huŋŋa eye a rah a gay niye nəteye mə dəma aye.

⁴ Yudas Iskariyot na, neŋgeye nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay, neŋgeye ma ta giye ɖaf ka Yesu. A ŋgatay a mal niye Mari a mbəda ka sik i Yesu aye na, a gwad:

⁵ «Ass! Ta səkəm ha mal niye bay na, hərwi mey? Həbe ta səkəm ha na, ka hutakweye ha suloy haladzay segey? Ada dala eye na, ta sliye məvəlatay a mətawak hay bəɖaw!» ⁶ A tsik andza niye na, hərwi neŋgeye məkal. Maa gəsa ha dala na, neŋgeye. Ane tuk na, a həlawa faya abəra ka dala aye niye. A dzala andza niye na, ka mətawak hay dekdek bay.

⁷ Yesu a gwaday: «Gər ha ŋgwas nakay na, səfek. A ge andza niye na, hərwi neŋgeye a ge fagaya na, wu nakə ta zliye ga ha a bəɖ aye. ⁸ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Ane tuk na, neŋ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.»

A satay a bagwar i Yahuda hay məkəde Lazar

⁹Yahuda hay haladzay tə tsəne Yesu neŋgeye ma Betani na, tə həl bo ti ye. Ti ye na, ka tən i Yesu dekdek bay. Ti ye na, a satay mənŋgatay a Lazar nakə Yesu a mbəl abəra ma mādahaŋ aye. ¹⁰Hərwi niye bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə haya gər hərwi a satay məkəde na Lazar dərma. ¹¹A satay məkəde na Lazar na, hərwi ndo hay haladzay tə patay bəzay sa bay, tə dzala ha ka Yesu hərwi ŋgay.

Yesu a ye a Zerozelem

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Luka 19.28-40

¹²Tədə eye na, ndo neheye haladzay ti ye naha a magurlom i Pak aye na, tə tsəne Yesu faya ma diye naha a Zerozelem dərma. ¹³Ti ye tə dəsaw hawal i gərdaŋ wuray a ndzakit bo təbah mægəse ha mə həlay. Ti ye mata dzəgər tə Yesu ka tsəved. Ahəl nakə faya ta diye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadakway a Mbəlom! Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweŋ aye! Mbəlom mâ pa ŋgama ka Bəy i Israyel hay!»

¹⁴Yesu a ŋgatay a zunŋo wuray na, a ndza faya andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

¹⁵«Nəkar gəma i Zerozelem, kâ dzədzar bay!

Zəba, bəy yak faya ma diye naha mandza eye ka zunŋo wawa eye. †»

¹⁶Ahəl niye na, gawla i Yesu hay tə sər bazlam niye a tsik ka Yesu na, tə sər zuk bay. Ahəl nakə Mbəlom a bəz ha məzlaŋ i Yesu, a matayaw a gər aye na, bazlam i Mbəlom kə tsik faya andza niye dedek ada ndo hay tə ge andza niye dərma.

¹⁷Ahəl nakə Yesu a zalay naha a Lazar a tsəvay, a mbəl ha abəra ma mādahaŋ aye na, ndo hay andaya haladzay ka tən eye niye. Ndo niye hay ta təkər wu nakə tə ŋgatay Yesu a ge aye a ndo hay. ¹⁸Hərwi niye ndo hay haladzay ti ye mata dzəgər tə Yesu. Ndo niye hay tə tsəne Yesu na, kə ge masuwayaŋ niye.

¹⁹Farisa hay tə ŋgatay andza niye na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Zəbum kwa, wu nakə faya ka gakweye tebiye na, ma gakweye ŋgama bay! Ndo hay tebiye ta pay bəzay.»

Gərek wuray hay ta pəla Yesu

²⁰Ahəl nakə ndo hay ti ye a magurlom i Pak mata dəslay ha gər a Mbəlom aye na, Gərek hay andaya mə walaŋ tay. ²¹Gərek niye hay ti ye ka tən i Filip. Filip neŋgeye ndo i gəma i Betesayda ka dala i Galile. Ti ye naha tə gwadaŋ a Filip: «Ŋgalaka, a samay mənŋgatay a Yesu tey.»

²²Filip a tsəne na, a ye a tsikay a Anŋdərə. Tsa na, ti ye tə tsikay a Yesu. ²³Yesu a gwadaŋ: «Həlay eye kə sla anəke tuk, Mbəlom ma datay ha məzlaŋ ga i neŋ Wawa i Ndo, a ndo hay.» ²⁴Yesu a gwadaŋ sa: «Sərūm ha na, ta sləga hulfe i wu nəte a bəd bay na,

† Zakari 9.9.

ma ndziye andza niye ma səkahiye bay. Tadə ta sləga na, ma ndzohwiye. Nakay a ndzohwaw abəra aye na, ma gəliye ada ma giye wur haladzay. ²⁵Ndoweye ka wuda sifa ŋgay na, ma dziye ha duh. Ndoweye ka kərəh məgay gər a sifa ŋgay hərwi ga na, ma hutiyeye sifa nakə ma ndəviye bay aye. ²⁶Tadə kə say a ndoweye məgeŋ məsler na, mâ peŋ bəzay. Andza niye ndo i məsler ga na, ma ndziye ka tən nakə neŋ na ndziye mə dəma aye dərma. Ndo nakə ma geŋgeye məsler aye na, Bəba ga ma dəslay ha gər.»

Yesu a da ha məməte ŋgay

²⁷Yesu a gwadaŋ sa: «Anəke na, dərəv ki ye fagaya abəra. Ada na gwadiye na, kəkay? Na gwadeye a Bəba: “Bəba ga, zla fagaya abəra dərətsətseh nakay tey” na, na tsikiye dāw? A’ay! Na tsikiye andza niye bay, hərwi na yaw ka məndzibəra na, hərwi ada nâ sa dərətsətseh nakay. ²⁸Na gwadiye duh na, Bəba, ge wu nakə ndo hay ta səriye na na, nəkar bagwar eye.»

A tsik andza niye na, mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Ba na mbərəm məda ha məzlaŋ ga nakə ndo hay ta dəsleŋgeye ha gər aye ada na datay ha məzlaŋ ga sa.»

²⁹Ndo neheye nəteye haladzay ka tən eye niye, tə tsəne mətsike me niye a tsənew mə mbəlom aye, tə gwad: «Maa ləv na, maləve i mbəlom.»

Siye hay tə gwad: «Maa tsikayaw me na, gawla i Mbəlom!»

³⁰Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadaŋ: «Mətsike me nakay a tsənew mə mbəlom aye na, hərwi kurom bəna hərwi ga bay. ³¹Nakay na, həlay nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye tuk. Anəke na, Mbəlom ma həhariye na bəy i məndzibəra nakay. ³²Neŋ na, ta gəsiye ga, ta dariye ga ka mayako mahləmbada eye, ta lətsiye ga ha ka bo ka mbəlom. Ta lətse ga ha na, na zalateye a ndo hay tebiye tã yaw ka tən ga.» ³³Yesu a tsik andza niye na, ka məməte ŋgay. Ma ta mətiye kəkay na, a da ha neŋgeye.

³⁴Ndo hay tə gwadaŋ: «Mə derewel i Mbəlom na, tə watsa, tə gwad: “Kərسته na, ma ndziye na, huya.” Ada ka gwadiye Wawa i Ndo na, ta ta dariye na ka mayako na, ma kəkay? Wawa i Ndo na, way?»

³⁵Yesu a gwadaŋ: «Anəke na, dzaydzay andaya mə walaŋ kurom. Ane tuk na, ma ndziye na, tsekweŋ tsa. Ahəl nakə dzaydzay andaya mba aye na, dum kame hərwi ada ləvoŋ mâ ndzakum a gər həf bay. Hərwi ndo nakə faya ma diye ma ləvoŋ aye na, a sər tən nakə ma diye a dəma aye bay. ³⁶Ahəl nakə dzaydzay niye faya ma dəviye na, dzalum ha faya hərwi ada kâ tərūm ndo i dzaydzay hay.»

Yesu a tsik bazlam niye andza niye na, a ye a ŋgaha bo abəra ka nəteye.

Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu bay

³⁷Kwa tadə kə ge masuwayaŋ haladzay ka dərə tay bəbay na, Yahuda hay haladzay ta dzala ha faya bay.

³⁸Wu nakay a ge andza niye na, hərwi ada wu nakə

Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbælom a tsik ahæl niye mâ ge bo. A gwad:

«Bæy Maduwerj, maa tæma bazlam yak nakæ næmaa da ha aye na, way?

Bæy Maduwerj, ka bæzay ha gædaŋ yak na, a way? †»

³⁹ Hærwi niye ndo hay tæ dzala ha ka Yesu bay na, hærwi mey? Ezay a gwad:

⁴⁰ «Mbælom ka tæra tay ha guluf eye hay,

ka dæræzlatay ka metsehe tay.

A satay mæŋgatay tæ dære bay,

a satay mæsære tæ metsehe tay bay.

Tadæ a satay mambæde ha mede tay na,

na tæmiye tay ha dærmak. ††»

⁴¹ Ezay a tsik wu niye na, hærwi nænŋeeye kæ ŋgatay a mæzlab i Yesu ada a tsikawa faya. ‡

⁴² Kwa Ezay kæ tsik andza niye bæbay na, bagwar i Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ane tuk na, tæ dzala ha ka Yesu na, ta mækal. Ta da ha bay hærwi ta dzædzaray a Farisa hay. Ta dzædzar na, hærwi ta hæhariye tay abæra mæ gay i maduwule me tay. ⁴³ A sa-tay na, ndo tæ zambadatay, duh Mbælom mâ zambadatay bay.

Wu nakæ Yesu a tsik aye na, ma gæsiye ndo hay a sariya

⁴⁴ Ma dæba eye na, Yesu a wuda kælærra, a gwad:

«Ndoweeye kæ dzala ha ka neŋ na, ta dedek a dzala ha ka neŋ bay. Ane tuk na, a dzala ha na, ka ndo nakæ a slæra ga ahaya aye. ⁴⁵ Ndoweeye kæ ŋgeteŋ na, a ŋgatay a ndo nakæ a slæra ga ahaya aye. ⁴⁶ Neŋ na, na yaw ka mændzibæra andza dzaydzay nakæ a dæv aye, hærwi ada kwa way kæ dzala ha ka neŋ na, ma ndziye ma lævonj sa bay.

⁴⁷ «Tadæ ndoweeye kæ tsæne bazlam nakay ada kæ pay bæzay bay na, mata gay sariya na, neŋ bay. Hærwi neŋ na yaw ka mændzibæra na, mata gatay sariya a ndo hay bay, ane tuk na, hærwi mætæme tay ha. ⁴⁸ Tadæ ndoweeye ka tæma ga bay ada ka kærah bazlam ga na, sariya ma ta gæsiye na. Sariya ma ta gæsiye na pat nakæ mændzibæra ma ndæviye na, hærwi a kærah bazlam ga.

⁴⁹ «Andza niye, bazlam nakay na tsik aye na, na tsik ta mædzal gær ga bay. Ane tuk na, maa gwedeŋ tsik nakay na, Bæba ga nakæ a slæra ga ahaya aye. ⁵⁰ Ada na sær wu nakæ a gwedeŋ aye na, ma væliye sifa nakæ ma ndæviye bay a ndo hay. Andza niye wu nakæ na tsikiye aye na, na tsik na, andza nakæ Bæba ga a gwedeŋ tsik aye.»

Yesu a bara sik i gawla ŋgay hay

13 Hælay i magurlom i Pak mazlambar kæ husaw a dæma. Yawa! Yesu a sær hælay ŋgay nakæ ma diye abæra ka mændzibæra aye kæ sla. Ma miye ŋgway ka tæv i Bæba ŋgay. Yesu a wudæ ndo ŋgay neheye ka mændzibæra aye huya. Anæke Yesu ka bæzatay ha na, a wudæ tay ha tæ dærev ŋgay peteh.

² Pat eye niye ta huwa na, Yesu ta gawla ŋgay faya ta ndiye dæf. Ba Fakalaw ka mbæræm mævælay bazlam a Yudas wawa i Simonj Iskariyot hærwi ada mâ ge dæf ka Yesu.

³ Yesu a sær ha Bæba ŋgay kæ vælay gædaŋ ka mælæve wu hay tebiye. Yesu a sær ha nænŋeeye a yaw abæra ka tæv i Mbælom ada ma miye na, ka tæv i Mbælom. ⁴ Hærwi niye Yesu a gær ha mænde wu mændaŋ, a lætse. A tsækw ka bo abæra peteked. A ye naha a zla peteked i matekede yam abæra ka bo, a bar ha bæzay i hud. ⁵ Ma dæba aye na, a mbæda yam a gandayah. Tsa na, a dæzlay mæbere tay na sik a gawla ŋgay hay. A ndæv ha mæbere tay na sik na, a pæla haya peteked matekede yam niye abæra mæ bæzay i hud, a takad yam abæra ka sik.

⁶ A ndisl ka tæv i Simonj Piyer na, Simonj Piyer a gwadæy: «Bæy Maduwerj, mata bereŋ na sik duh na, nækar dæw?»

⁷ Yesu a mbædaŋ faya, a gwadæy: «Wu nakæ faya na giye anæke aye na, ka særiye bay, ane tuk na, ka særiye mba.»

⁸ Piyer a gwadæy: «A'ay! Ka ta bereŋeeye na sik dæda bay.»

Yesu a mbædaŋ faya, a gwadæy: «Tadæ na baraka na sik bay na, ka dzapameye næte tæ nækar sa bay.»

⁹ Simonj Piyer a tsæne andza niye na, a gwadæy: «Bæy Maduwerj, kâ bereŋ na sik dædek tsa bay. Bereŋ na hælay ga hay ta gær ga dærmak.»

¹⁰ Yesu a gwadæy: «Ndo nakæ kæ bara na bo ŋgay aye na, ndælub andaya ka bo ŋgay bay. Ma bariye bo sa bay. Ma bariye na, sik dædek tsa. Nækurom, ndælub andaya fakuma bay, nækurom tsædaŋŋa. Ane tuk na, ndo næte na, ndælub faya.»

¹¹ Yesu a sær ndo nakæ ma ta giye faya dæf aye. Hærwi niye a gwad næteye tebiye mabara eye hay bay.

¹² A ndæv ha mæbaratay na sik na, a zla peteked ŋgay a ma ha ka bo. A ye, a ma ka tæv mænde dæf tay niye, a ndza. Tsa na, a gwadatay: «Ka særum wu nakæ na gakum aye dæw? ¹³ Nækurom faya ka zalumeŋeeye “ndo mædzeŋge ndo” ada “Bæy Maduwerj”. Ka tsikum andza niye na, lele dedek. Neŋ na, andza niye dedek. ¹⁴ Neŋ duh ndo mædzeŋge ndo ada Bæy Maduwerj, na barakum na sik, nækurom dærmak kutoŋ barum sik kurom hay a bo næte næte mæ walaŋ kurom. ¹⁵ Na bæzakum ha wu nakæ ka gumeye hærwi ada nækurom dærmak kâ gum a bo mæ walaŋ kurom andza nakæ neŋ na ge aye. ¹⁶ Ayaw! Særum ha na, ndo i mæsler ma ziye ha ndo i gay ŋgay bay, ada ndo i mæsler na, ma ziye ha ndo nakæ a slær na aye bay. ¹⁷ Anæke na, ka særumeye ha tuk. Tadæ ka gum ha mæsler tæ wu neheye na, ka hutumeye mæŋgwese.

¹⁸ «Na tsik na, ka nækurom tebiye kurom aye bay. Neŋ na, na sær ndo neheye na pala tay aye. Ane tuk na, bazlam nakæ tæ watsa mæ Derewel i Mbælom aye na, ma giye bo andza nakæ tæ watsa aye. Mawatsa eye na, a gwad: “Ndo nakæ næmaa nda dæf salamay aye na, ka tæra ndo mæne dære ga. ‡†” ¹⁹ Na tsikakum ka bo

† Ezay 53.1. †† Ezay 6.9-10. ‡ Ezay 6.1.

‡† Dæmes hay 41.10.

abëra anäke na, hërwi ada wu nakay aza kə husaw na, ka dzalumeye ha neŋ na, neŋ.

²⁰ «Neŋ faya na tsikakumeye parakka: Sërum ha, ndoweye ka tēma ndo nakə neŋ na slər ha aye na, a tēma na, neŋ dərma. Ada ndo nakə ka tēma ga aye na, a tēma na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

Ndo mäge daf ka Yesu

Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Luka 22.21-23

²¹ Ma dēba i bazlam niye Yesu a tsik aye na, dārev ŋgay a ye faya abëra. A tsikatay parakka, a gwadatay: «Neŋ faya na gwadakumeye: Sërum ha na, ndo näte mə walaŋ kurom ma giye fagaya daf.»

²² Gawla ŋgay hay tē tsəne andza niye na, tē ma ha ka bo däre mə walaŋ tay tebiye. Ane tuk na, Yesu a tsik ka way na, tē sər kwa tsekweŋ bay tebiye. ²³ Ndo näte mə walaŋ i gawla i Yesu hay, ndo nakə Yesu a wuda na haladzay aye, neŋgeye mandza eye ka tēv i Yesu.

²⁴ Simoŋ Piyer a gay naha mbətsekw tē däre hërwi ada mātətsah ka Yesu, a tsik andza niye na, ka way.

²⁵ Mandərkwasa i Yesu niye a händzəd naha gər ka tēv i Yesu, a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, ka tsik na, ka way?»

²⁶ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na dəsiye peŋ ada na giye faya ala. Ndo nakə na vəlay aye na, mata ge fagaya daf na, neŋgeye.» Tsa na, Yesu a dəs peŋ, a ge faya ala, a vəlay a Yudas wawa i Simoŋ Iskariyot.

²⁷ Yudas a tēma peŋ niye na, kwayaŋŋa Fakalaw a yay a mədzał gər. Yesu a gwaday: «Wu nakə ka giye na, ge na anäke bəse!»

²⁸ Ndo neheye näteye mandza eye tage Yesu aye, Yesu a tsik andza niye hërwi mey na, ndəray kwa näte mə walaŋ tay niye a sər bay. ²⁹ Yudas na, neŋgeye ndo mägəse suloy. Hërwi niye siye i gawla i Yesu hay tē dzala na, Yesu a gwaday mātə ye mata səkəmakwayaw wu mənday hërwi magurlom i Pak. Kəgəbay a gwaday mātə ye mātəlatay wu a mətawak hay.

³⁰ Ahəl nakə Yudas a tēma peŋ niye na, kwayaŋŋa a yaw abëra. Niye na, ta həvad.

Bazlam mapala eye wedeye

³¹ Ma dēba eye Yudas a yaw abëra na, Yesu a gwad: «Anäke na, məzlaḅ ga i Wawa i Ndo ma bəziye parakka ada ndo hay ta ŋgateye a məzlaḅ i Mbəlom hërwi ga dərma. ³² Na bəzatay ha məzlaḅ i Mbəlom a ndo hay, Mbəlom dərma ma bəzatay ha məzlaḅ i wawa ŋgay a ndo hay tē wu nakə faya ma giye aye. Ma giye mahonok mabəzatay ha bay. ³³ Wawa ga hay, na ndziye tē nəkuroḅ haladzay sa bay. Na ye fakuma abëra na, ka pəlumeye ga. Ane tuk na, wu nakə na tsikatay a bagwar i Yahuda hay aye na, na tsikakumeye anäke. “Təv nakə neŋ na diye a dēma aye na, ka slumeye faya mede a dēma bay.” ³⁴ Na tsikakumeye bazlam mapala eye wedeye. Bazlam mapala eye wedeye na, waray? Wudum bo näte näte mə walaŋ kurom. Andza neŋ nakə na wuda kurom aye na, kutoŋ wudum bo näte näte mə walaŋ kurom dərma. ³⁵ Tadə ka wudum bo

näte näte mə walaŋ kurom na, ndo hay tebiye ta səriye ha nəkuroḅ gawla ga hay.»

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Luka 22.31-34

³⁶ Simoŋ Piyer a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, ka diye na, a ŋgay?»

Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Anäke na, ka sliye faya məpeŋ bəzay a tēv nakə na diye a dēma aye bay. Ane tuk na, həlay eye ma slaweye aza ka peŋeye bəzay.»

³⁷ Piyer a gwaday: «Bəy Maduweŋ, na sliye faya məpaka bəzay anäke bay na, hërwi mey? Neŋ maləva bo eye məvəle ha məsəfəre ga hërwi yak.»

³⁸ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar maləva bo məvəle ha məsəfəre yak hërwi ga ta dedek ŋgway dāw? Na tsikakeye parakka, sər ha na, dzagulok ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

Yesu na, tsəved i ndo hay mede a Mbəlom

14 Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Dərev mātə ye fakuma abëra bay. Dzalum ha ka Mbəlom ada dzalum ha ka neŋ dərma. ² Gay hay andaya haladzay mə gay i Bəba ga. Tadə tēv andaya bay na, habe na gwadakumeye bədaw? Na diye na ta lambadakumeye tēv nakə ka ta ndzumeye mə dēma aye. ³ Na ye, na lambadakumaw tēv na, na maweye mata həle kurom ka tēv ga, hërwi ada nəkuroḅ dərma ka ndzumeye ma tēv nakə neŋ mə dēma aye. ⁴ Nəkuroḅ na, ka sərüm tsəved nakə a ye a tēv nakə na diye a dēma aye.»

⁵ Tomas a gwaday: «Bəy ga, tēv nakə ka diye a dēma aye na, nəmaa sər bay. Nəmaa sliye faya məsəre tsəved niye na, ma kəkay?»

⁶ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ na, tsəved, dedek ada sifa. Ndowneye ki yaw ta tēv ga bay na, ma sliye faya mede ka tēv i Bəba ga bay. ⁷ Tadə ka sərüm neŋ na, ka sərümeye Bəba ga dərma. Kwa anäke ka sərüm na ka ŋgatumay.»

⁸ Filip a gwaday: «Bəy ga, dāmay ka Bəba yak tsa na, tsiy dā may.»

⁹ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na ndza ka tēv kurom na, haladzay ada ka sər ga ha bay ŋgway huya dāw Filip? Ndowneye kə ŋgeteŋ a neŋ na, a ŋgatay na, a Bəba ga. Ada ka gwad: “Dāmay ka Bəba yak” na, hërwi mey? ¹⁰ Neŋ ta Bəba ga, nəmay mandza eye näte na, ka dzala ha təbədew? Bazlam neheye na tsikawakum a nəkuroḅ tebiye na, ti yaw abëra mə neŋ dekdek bay. Na tsik na, i Bəba ga nakə nəmay mandza eye näte aye. Maa ge məsler mə neŋ na, neŋgeye. ¹¹ Tadə na gwadakum: “Neŋ ta Bəba, Bəba ga tē neŋ, nəmay näte” na, dzalum ha faya. Dzalum ha ka məsler neheye na gawa aye kwa.

¹² «Ayaw! Neŋ faya na gwadakumeye: Sërum ha na, ndoweye kə dzala ha ka neŋ na, ma giye məsler neheye neŋ faya na giye dərma. Ma ta giye na, ma ziye neheye anäke aye, hërwi neŋ na, na diye ka tēv i Bəba ga. ¹³ Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na

gakumeye na tebiye, hərwi ada neŋ Wawa i Mbəlom nâ bəz ha məzlab i Bəba. ¹⁴ Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na vəlakumeye.»

Yesu a gwad ma sləraweye Məsəfəre Tsədaŋŋa eye

¹⁵ Yesu a gwadətay sa: «Tadə ka wudum ga na, ka rəhumeye ha gər a bazlam ga mapala eye. ¹⁶ Neŋ, na geye amboh a Bəba ga mâ slərakumaw ndo mekelenj mâ dzəna kurom hərwi ada mâ ndza huya ka təv kurom. ¹⁷ Ma slərakumaweye na, Məsəfəre nakə ma dəkumeye ha dedek aye. Məndzibəra na, ma sliye faya məhute təbey hərwi kə ŋgatay bay, ma səriye na bay sa. Nəkurom na, ka sərume ye hərwi ma ndziye na, ka təv kurom ada ma ndziye huya mə nəkurom. ¹⁸ Hərwi niye, na gəriye kurom ha mahəkuromeye andza wur mətawak hay bay. Na maweye ka təv kurom. ¹⁹ Ma məndze tsekweŋ na, ndo i məndzibəra hay ta ŋgeteŋ-eye sa bay. Nəkurom na, ka ta ŋgatumeŋeye hərwi neŋ na ndziye ta sifa ga huya ada nəkurom dərma kə ndzumeye ma sifa huya. ²⁰ Pat eye niye na, ka sərume ye neŋ madzapa eye ta Bəba ga, nəkurom madzapa eye tə neŋ ada neŋ madzapa eye tə nəkurom.

²¹ «Ndoweye kə pa na bazlam ga mapala eye a gər, ada ka rəhay ha gər na, neŋgeye na, a wuda ga. Bəba ga ma wudiye na ndo nakə a wuda ga aye, neŋ dərma kə na wudiye na ada na bəzay ha bo ga.»

²² Gawla i Yesu andaya məzele ŋgay Yuda. Neŋgeye na, Yudas Iskariyot bay. A gwadəy a Yesu: «Bəy ga, ka bəziye ha bo a nəmay dəkdek, ka bəziye ha bo a ndo i məndzibəra hay bay na, ma giye bo ma kəkay?»

²³ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Ndoweye ka wuda ga na, ma rəheye ha gər a bazlam ga. Bəba ga ma wudiye na. Nəmaa deyeweye ka təv ŋgay. Neŋ ta Bəba nəmaa ndziye mə gay ŋgay. ²⁴ Ndo nakə a wuda ga bay aye na, ma rəheye ha gər a bazlam ga bay. Kâ mətsum ha gər tə wu nakə na tsik aye bay. Wu nakə ka tsənum na tsik aye na, a yaw mə neŋ bay. A yaw na, ka təv i Bəba ga neŋgeye nakə a sləra ga ahaya aye. ²⁵ Na tsikakum ka bo abəra bazlam nakay anəke na, hərwi neŋ andaya ka təv kurom mba. ²⁶ Mazlambar Bəba ga ma sləraweye Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a bərəm ga, ma dzəniye kurom. Neŋgeye na, ma tətikakumeye wu hay tebiye ada bazlam ga neheye na tsikawakum aye na, mâ makum ahaya a gər tebiye.

²⁷ «Anəke na diye gwa na, na vəlakumeye məndze zay a dərəv kurom. Məndze nakə dərəv kurom ma ndziye zay aye na, na vəlakumeye andza i məndzibəra bay. Dərəv mâ ye fakuma abəra bay. Kâ dzədzarum bay. ²⁸ Ba ka tsənum, na gwadəkum: Na diye gwa. Ane tuk na, na maweye ka təv kurom. Tadə ka wudum ga na, ka ŋgwasumeye hərwi na diye na, ka təv i Bəba ga. Bəba ga, neŋgeye na, bagwar eye a ze ga.

²⁹ «Wu neheye ta ndislew zuk bay. Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada aza ta ndislew na, kâ dzalum ha ka wu neheye na tsikakum aye. ³⁰ Na ta tsikakumeye wuray andaya haladzay sa bay. Na tsikakumeye wuray haladzay sa bay na, hərwi mey? Hərwi bəy i ndo i məndzibəra hay faya ma deyeweye.

Ane tuk na, gədaŋ ŋgay andaya kwa tsekweŋ mələve ga bay. ³¹ Ane tuk na, ndo i məndzibəra hay tâ sər ha na, na wuda Bəba ga ada neŋ faya na giye andza nakə Bəba a gwedeŋ ge aye.

«Anəke na, lətsum takwa abəra kənaŋ!»

Yesu na, dərizl i gərdaŋ

¹⁵ Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay sa: «Neŋ na, andza dərizl i gərdaŋ dedek eye. Bəba ga na, a təra andza ndo i guvah. ² Hawal neheye tə wa bay aye na, ma dəsiye tay ha. Hawal neheye tə wa aye na, ma kəkaliye fataya abəra hərwi ada tâ wa hohway haladzay. ³ Wu neheye na tətikakum aye na, ka təra kurom ha tsədaŋŋa, andza dərizl i gərdaŋ nakə ta kəkəl na aye. ⁴ Ndzum na, madzapa eye ka neŋ andza neŋ nakə madzapa eye tə nəkurom aye. Hawal kə ge neŋgeye ka dərizl ŋgay eye bay na, ma sliye faya məwe ka gər bo ŋgay bay, mâ ndza ka dərizl ŋgay. Andza niye, nəkurom ka dzapum tə neŋ bay na, ka mbumeye faya məge wuray lele eye bay.»

⁵ Yesu a gwadətay sa: Neŋ na, andza dərizl i gərdaŋ, nəkurom hawal eye hay. Ndoweye kə dzapa tə neŋ ada na dzapa ta neŋgeye na, ma wiye hohway haladzay andza dərizl i gərdaŋ. Hərwi ze neŋ na, ka slumeye məge wuray lele eye bay. ⁶ Ndoweye kə dzapa tə neŋ bay na, Mbəlom ma kərahiye na. Ma təriye andza hawal i dərizl i gərdaŋ nakə tə dəs faya abəra aye. Ta kaliye ha ada ma kuliye. Kə kula na, ta hayay gər ada ta dziye a ako, ma təmiye.

⁷ «Tadə ka ndzum nəkurom madzapa eye ka neŋ ada ka pum na bazlam ga a dərəv na, tsətsahum wu nakə a sakum aye, ka hutumeye. ⁸ Tadə faya ka gumeye ŋgwalak huya na, faya ka bəzumatay ha a ndo hay, nəkurom gawla ga hay. Kə ge andza niye na, ndo hay ta zambadeye a Bəba ga.

⁹ «Na wuda kurom andza nakə Bəba a wuda ga aye. Ndzum huya madzapa eye ka neŋ ada ka sərume ye ha na, na wuda kurom. ¹⁰ Tadə ka rəhumay ha gər a bazlam ga mapala eye na, ka ndzumeye nəkurom madzapa eye ka neŋ ada ka sərume ye ha na wuda kurom huya, andza neŋ nakə na rəhay ha gər a bazlam i Bəba ga mapala eye ada neŋ madzapa eye tə neŋgeye ada na sər ha a wuda ga huya. ¹¹ Na tsikakum wu neheye na, hərwi ada dərəv kurom mâ ŋgwasa andza neŋ nakə dərəv ga məŋgwasa eye dərma kə. Andza niye məŋgwese ma rahiye a dərəv kurom lele.

¹² «Bazlam ga nakə na tsikakumeye na, waray? Bazlam nakə na tsikakumeye na, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom andza neŋ nakə na wuda kurom aye. ¹³ Ndoweye kə dze ha məsəfəre ŋgay hərwi dzam ŋgay hay na, mawudə bo maze niye na, andaya sa bay. ¹⁴ Tadə ka gum wu nakə na gwadum gum aye na, nəkurom dzam ga hay. ¹⁵ Na zalakumeye ndo i məsler ga hay sa bay hərwi ndo i məsler na, a sər wu nakə ndo i gay ŋgay ma giye bay. Duh na zalakumeye dzam ga hay hərwi na dəkum ha wu nakə Bəba a deŋ ha aye tebiye. ¹⁶ Nəkurom ka zlum ga bay. Duh maa pala kurom na, neŋ hərwi ada kâ pumeŋ bəzay. Na slə

kurom ha dærmak, kâ yum mata ge wu nakæ lele eye ada wu niye lele eye ma ndziye huya. Andza niye, ka tsætsahum wu hay tebiye ta mæzele ga na, Bæba ga ma vælakumeye. ¹⁷ Wu nakæ na tsikakumeye anæke aye na, wudum bo næte næte mæ walaŋ kurom.»

Ndo i mændzibæra hay ta næteye dære a gawla i Yesu hay

¹⁸ Yesu a gwadatay sa: «Tadæ ndo i mændzibæra ta nakum dære na, særum ha bæ kurre tæ nay dære na, a neŋ. ¹⁹ Tadæ nækurom ndo i mændzibæra hay na, ta wudiye kurom hæwi nækurom ndo tay hay. Ane tuk na, ka tæra andza niye bay. Na pala kurom abæra mæ walaŋ tay. Nækurom ka tærum ndo tay hay sa bay. Tæ nakum dære na, hæwi nakæ nækurom ndo tay hay sa bay aye.

²⁰ «Kâ mætsum ha gær tæ bazlam nakæ na tsikakum aye bay. Na gwad ndo i mæsler na, a ze ndo i gay ŋgay bay. A seŋ mægwadakum na, tadæ ta geŋ dæretsætseh na, ta gakumeye dæretsætseh a nækurom dærmak. Ndo neheye ta ræhay ha gær a bazlam ga aye na, ta dzaliye i kurom dærmak. ²¹ Dæretsætseh nakæ ta gakumeye na, hæwi nakæ nækurom gawla ga hay aye. Tæ ge andza niye na, hæwi tæ sær ndo nakæ a slæra ga ahaya aye bay.

²² «Tadæ na yaw na tsikatay bazlam i Mbælom bay na, sariya ma gæsiye tay ha hæwi mezeleme tay bay. Ane tuk na, anæke na yaw, na tsikatay. Anæke ta sliye faya mætsike “næmaa sær mezeleme bay” na, ta sliye faya bay. ²³ Ndoweye kæ neŋ dære na, a nay dære a Bæba ga dærmak. ²⁴ Tadæ bæ na mbæræm mæge mæsler neheye ndæray dæda kæ ge bay aye na, hæbe Mbælom ma gæsiye tay ha a sariya ŋgay bay. Azlakwa anæke na, ta ŋgatay a mæsler ga hay ada faya ta namay dære ta bæba ga. ²⁵ Ane tuk na, a ge andza niye na, hæwi ada mâ tæra andza nakæ ndo tay hay ta watsa mæ Derewel i Mbælom aye. Tæ watsa, tæ gwad: “Tæ neŋ dære na, kæriye bæna na ge mænese bay. †”»

²⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakæ ma deyeweye madzæne kurom aye na, ma deyeweye. Ma deyeweye na, mæ hælai i Bæba ga. Na ye ka tæv i Bæba ga na, na slærakumaweye. Ndoweye niye na, Mæsæfære Tsædaŋŋa aye. Neŋgeye ma dateye ha dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma tsikiye ka neŋ. ²⁷ Nækurom dærmak ka ta tsikumeye ka neŋ hæwi ahæl nakæ na dazlay a mæsler aye na, nækurom tæ neŋ hus bægom.»

16 «Na tsikakum wu neheye ka bo abæra anæke na, hæwi ada kâ gærum ha mædzele ka neŋ bay. ² Ta ta hæhara kurom ahaya abæra mæ gay i maduwule me. Hælai eye ma deyeweye, ndo hay ta kædiye kurom, ada ta dzaliye mæ gær tay na: “Næmaa ge na, wu nakæ a yay a gær a Mbælom aye.” ³ Ta giye andza niye na, hæwi næteye tæ sær Bæba ga bay ada tæ sær neŋ bay. ⁴ Na tsikakum ka bo abæra anæke na, hæwi ada ahæl nakæ faya ta gakumeye andza niye na, bazlam nakæ na tsikakum aye mâ makumaw a gær.»

Mæsler nakæ Mæsæfære Tsædaŋŋa ma giye

Yesu a gwadatay sa: «Na tsikakum kurre bay na, hæwi neŋ ka tæv kurom mba. ⁵ Anæke na, na miye gwa ka tæv i ndo nakæ a slæra ga ahaya aye. Ndæray kwa næte mæ walaŋ kurom ma tsætsahiye tæv ga nakæ na diye a dæma aye bay. ⁶ Ane tuk na, ma ndalakumeye haladzay hæwi nakæ na gwadakum na, na diye gwa aye. ⁷ Ayaw! Særum ha lele, na ye fakuma abæra duh i kurom na, lele. Andza niye tadæ na ye gwa bay na, ndo nakæ ma deyeweye mata dzæne kurom aye na, ma deyeweye sa bay. Ane tuk na, na ye na, na slæra ahaya.

⁸ «Ki yaw na, ma bæzatay ha a ndo i mændzibæra hay na, næteye faya ta giye mezeleme, ma bæzatay ha tsæved nakæ dedek aye, ada ma bæzatay ha sariya i Mbælom nakæ ma ta giye. ⁹ Mezeleme nakæ ma bæzatay ha aye, a dæ ha na, næteye ta dzala ga ha bay. ¹⁰ Ta særiye ha tsæved nakæ dedek eye na, tsæved mæpeŋ bæzay a neŋ hæwi na miye ka tæv i Bæba ga. Ka ta ŋgatumeŋeye sa bay. ¹¹ A bæzatay ha sariya na, hæwi bæ Mbælom kæ gæs bæy i mændzibæra nakay a sariya.»

¹² Yesu a gwadatay sa: «Wu neheye na tsikakum zuk bay aye na, andaya haladzay. Ane tuk na, na tsikakum anæke na, ka slumeye faya mætsæne bay. ¹³ Mæsæfære niye ma datay ha tsæved i dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma dækumeye ha tsæved niye dedek eye tebiye. Ma ta tsikiye na, ka gær bo ŋgay bay. Ane tuk na, ma ta tsikiye na, wu nakæ a tsænew ka Mbælom aye. Ma dækumeye ha wu nakæ ma giye bo kame aye. ¹⁴ Ndo hay ta dæsleŋeye ha gær hæwi ŋgay. Hæwi wu neheye ma dækumeye ha aye na, ti yaw abæra mæ neŋ. ¹⁵ Wu neheye mæ hælai i Bæba ga tebiye na, i ga dærmak. Hæwi niye na gwadakum na, wu nakæ Mæsæfære ma ta dækumeye ha aye na, ma deyeweye abæra na, mæ neŋ.»

Gawla i Yesu hay ta ŋgwasiye haladzay

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Mændze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa bay. Ada mændze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa.»

¹⁷ Siye hay mæ walaŋ i gawla ŋgay hay tæ tsæne andza niye na, tæ gwad mæ walaŋ tay: «A say mægwede na, kækay? A gwad: “Mændze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa bay ada mændze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa.” Ada a gwadakway sa na: “Ka ŋgatumeŋeye sa bay, hæwi na miye ka tæv i Bæba” na, hæwi mey? ¹⁸ “Mændze tsekweŋ” niye a tsik aye na, andza mægwede mey? Ka særakwa wu nakæ a say mætsike aye bay.»

¹⁹ Yesu a sær ha a satay a gawla ŋgay hay matsætsehe faya bazlam. A gwadatay: «Ka tsikum mæ walaŋ kurom na, ka bazlam nakæ na gwad “mændze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa bay ada mændze tsekweŋ na, ka ŋgatumeŋeye sa” dæw?

²⁰ «Ayaw! Særum ha na, ka ta tuwumeye, ka wudumeye ka bo haladzay. Ndo i mændzibæra hay na, ta ŋgwasiye. Dærev ma ndalakumeye haladzay, ane tuk na,

† Dæmes hay 35.19; 69.5.

dəretsətseh kurom ma təriye mənğwese. ²¹ Ma giye na, andza məwe wawa nakə a dazlay a nğwas aye. Ahəl nakə wawa a dazlay a nğwas aye na, dərev a ndalay hərwi dəretsətseh. Ane tuk na, kə wa na wawa tsiy na, ma mətsiye ha gər tə dəretsətseh. Ma nğ-wasiye hərwi wawa nakə a wa, a yaw ka mändzibəra aye. ²² Andza niye nəkurom mə dəretsətseh anəke dər-mak. Ane tuk na, na ta nğatakumeye, ka ta nğwasum-eye haladzay, ndəray ma sliye faya mabuwe fakuma abəra mənğwese niye bay.

²³ «Pat eye niye na, ka ta tsətsahumeye fagaya sa bay. Sərum ha na, kwa mey ka tsətsahum ta məzele ga na, Bəba ma vəlakumeye. ²⁴ Hus anəke ka tsətsahum wuray ta məzele ga zuk bay. Tsətsahum, ka hutumeye ada mənğwese ma rahiye a dərev kurom lele.»

Yesu a nğwasa ka mändzibəra

²⁵ Yesu a gwadatay: «Na tsikakum wu neheye tebiye na, ta dzeke. Həlay eye ma deyeweye, na tsikakumeye ta dzeke sa bay. Ane tuk na, na ta tsikakumeye ka gər i Bəba ga parakka. ²⁶ Pat eye niye na, ka tsətsahumeye wu hay ka Bəba ga ta məzele ga. Agəla ka gwadumeye na, na ta tsətsahiye faya wu hərwi kurom. A'ay! Bo kurom eye ka tsətsahumeye tə bazlam kurom. ²⁷ Bəba, bo nğay eye a wudə kurom. A wudə kurom na, hərwi nəkurom ka wudum ga ada ka dzalum ha ney na yaw na, abəra ka təv i Mbəlom. ²⁸ Na yaw na, ma təv i Bəba ga ada na yaw ka mändzibəra. Anəke na, na gəriye ha mändzibəra, na miye ka təv i Bəba ga.»

²⁹ Gawla nğay hay tə gwaday: «Yawa! Anəke faya ka tsik me na, parakka tuk. Ka tsik ta dzeke sa bay.

³⁰ Anəke nəmaa sər ha, ka sər wu hay tebiye. Ndo ma ta tsətsahiye fakaya bazlam na, ba ka sər tsiy. Hərwi niye nəmaa dzala kar ha, nəmaa sər ka yaw na, abəra ka təv i Mbəlom dedek.»

³¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka dzalum ha na, anəke daw? ³² Pat eye ma deyeweye, ba ka mbərəm madayaw tsiy. Pat eye niye na, ka nğənum-eye gər kweye kweye kwa way ma miye a mətagay nğay. Ka gərumeeye ga ha mahəgeye. A'ay! Ta dedek na, ney mahəgeye bay. Bəba ga, neygeye tə ney.

³³ «Na tsikakum wu neheye kurre ada nəkurom neheye madzapa eye tə ney aye na, hərwi ada kâ ndzum zay. Ka mändzibəra na, ka gumeye dəretsətseh. Ane tuk na, dərev mâ ye fakuma abəra bay, hərwi ney na, na nğwasa ka mändzibəra.»

Yesu a duwulay me a Mbəlom hərwi gawla nğay hay

17 Yesu a tsikatay ka bo abəra bazlam niye na, a zəba dərə a mbəlom, a gwad: «Bəba ga, i ga na, həlay eye kə husaw tuk. Bəzatay ha məzlab ga a ndo hay ada ney wawa yak nâ bəzatay ha məzlab yak dər-mak. ² Nəkar na, ka vələj gədañ ka gər i ndo hay tebiye hərwi ada nâ vəlatay sifa nakə ma ndəviye bay aye a ndo neheye ka vələj tay naha a həlay aye. ³ Sifa niye ma ndəviye bay aye na, andza məğwede ta sər

kar ha, nəkar na, Mbəlom dedek eye nətə nğwen, ada ta sər ney Yesu Kəriste nakə ka sləratayaw aye.

⁴ «Ahəl nakə ney ka mändzibəra aye na, na dā ha məzlab yak a ndo hay, hərwi na ndəv ha məsler nakə ka sləra ga ahaya faya məge aye. ⁵ Anəke na, Bəba ga, vələj məzlab ka dərə yak andza məzlab ga ahəl nakə nəmay salamay, mändzibəra andaya zuk bay aye.

⁶ «Ndo neheye ka pala tay ha abəra ka mändzibəra aye ada ka vələj tay ha a həlay ga aye, tə sər kar ha na, hərwi ga. Nəteye tebiye na, i yak hay ada ka vələj tay ha a həlay ga. Nəteye faya ta rəhay ha gər a bazlam yak. ⁷ Tə sər ha wu neheye ka vələj tebiye aye na, a yaw mə nəkar. ⁸ Bəna na tsikatay bazlam nakə ka gwedeñ tsikatay aye. Ta təma lele. Ta sər ha ta dedek na yaw na, abəra ma nəkar. Ada ta dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.

⁹ «Na duwulakeye naha me hərwi tay, bəna hərwi ndo i mändzibəra hay bay. Na duwulakeye naha me na, hərwi ndo neheye ka vələj tay ha aye. Nəteye na, ndo yak hay. ¹⁰ Ndo ga hay na, ndo yak hay dər-mak, ada ndo yak hay na, ndo ga hay. Nəteye ta datay ha məzlab ga a ndo hay. ¹¹ Anəke na, na miye naha ka təv yak. Na gəriye ha mändzibəra, nəteye ta ndziye ka mändzibəra. Bəba ga, nəkar nakə tsədañña eye, tsəpa tay ha ta gədañ yak nakə ka vələj aye. Tsəpa tay ha hərwi ada tâ təra madzapa eye nəteye andza nəkar tə ney, nəmay madzapa eye nətə. ¹² Ahəl nakə nəmaa ndzawa huya dziye na, ney na tsəpawa tay ha. Na tsəpawa tay ha ta gədañ yak nakə ka vələj aye. Na tsəpa tay lele, ndəray kwa nətə kə dze bay. Maa dze na, ndo nakə tə watsa faya mə Dərewel i Mbəlom tə gwad ma ta dziye a ako nakə ma mbatiye bay aye.

¹³ «Anəke na, na diye naha ka təv yak. Na tsik andza niye na, ahəl nakə ney ka mändzibəra mba aye hərwi ada mənğwese ga mâ rah a dərev tay. ¹⁴ Na tsikatay bazlam yak nakə ka gwedeñ tsikatay aye. Ane tuk na, ndo i mändzibəra hay faya ta natay dərə hərwi nəteye na, ndo tay hay bay andza ney nakə ney ndo tay bay aye. ¹⁵ Na duwulakeye naha me na, hərwi nakə kâ həl tay naha abəra ka mändzibəra aye bay. Duh na duwulakeye naha me na, tsəpa tay ha hərwi ada Fakalaw mâ gatay wuray bay. ¹⁶ Hərwi nəteye na, ndo i mändzibəra hay bay andza ney nakə ndo i mändzibəra bay aye.

¹⁷ «Bəzatay ha dedek hərwi ada tâ təra kətsek tebiye i yak hay. Hərwi bazlam yak na, dedek. ¹⁸ Andza nəkar nakə ka sləra ga ahaya ka mändzibəra aye na, ney kanañ dər-mak faya na sləriye tay ka mändzibəra ka məge məsler. ¹⁹ Na vəlaka ha bo ga tebiye hərwi tay hərwi ada nəteye tebiye tâ təra ndo yak hay.

²⁰ «Na duwulakeye naha me na, hərwi nəteye dekdek tsa bay. Na duwulakeye naha me hərwi ndo neheye ta piye zləm ka bazlam tay ada aza ta dzaliye ha ka ney.

²¹ Na duwulakeye naha me hərwi ada nəteye tebiye tâ təra nətə. Bəba, tâ ndza madzapa eye tə nəmay andza nəkar nakə madzapa eye tə ney aye ada ney madzapa eye tə nəkar aye. Tâ təra na, nətə madzapa eye tə nəmay hərwi ada ndo i mändzibəra hay tâ dzala ha maa

slæra ga ahaya na, nəkar. ²² Na vəlatay məzlab nakə ka vələŋ aye hərwi ada tã tæra nəte andza nəkar tæ neŋ, nəmay nəte. ²³ Neŋ madzapa eye ta nəteye andza nəkar nakə madzapa eye tæ neŋ aye hərwi ada tã tæra nəte, ada ndo i mændzibæra hay tã sær na, nəkar ka slæra ga ahaya ada ka wudã tay ha andza nakə ka wudã neŋ aye.

²⁴ «Bæba, a seŋ na, ndo neheye ka vələŋ tay ha a həlay aye na, ta ndziye ma tæv nakə na ta ndziye mæ dæma aye dærmak hərwi ada tã ŋgatay a məzlab ga. Ka wudã ga na, kwa ahəl nakə mændzibæra andaya zuk bay aye ada hərwi niye ka vələŋ məzlab aye.

²⁵ «Bæba ga nəkar na, ndo i dedek. Ndo i mændzibæra hay tæ sær kar ha bay. Ane tuk na, neŋ na sær kar ha ada ndo neheye mæ həlay ga aye tæ sær maa slæra ga ahaya na, nəkar. ²⁶ Tæ sær kar ha na, hərwi ga ada ta særiye kar ha hərwi ga dærmak hərwi ada tã wudã siye i ndo mekeleŋ eye hay andza nakə ka wudã ga aye ada neŋ dærmak nã ndza mæ dærev tay.»

Tæ gæs na Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Luka 22.47-53

18 Yesu a ndæv ha maɖuwulay naha me a Mbəlom na, a həl bo ta gawla hay, ti ye a diye i magayam wuray tæ zalay Sedroŋ. Ka tæv aye niye na, dædaŋ andaya ta zæv a dæma gærdaf hay. Tsa na, ti ye a dæma ta gawla ŋgay hay. ² Yudas ndo nakə a ge daf ka Yesu aye a sær tæv eye niye. A sær na, hərwi Yesu ta gawla ŋgay hay ti yawa a dæma.

³ Yudas a ye a dædaŋ niye ta sidzew i Roma hay, tæ siye i sidzew neheye ta tsəpawa gay i mædæsly ha gær a Mbəlom. Maa slær tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tæ vəlaway wu a Mbəlom aye ada ta Farisa hay. Ti ye na, tæ wu i həlay hay, ta lalam tay hay ada siye ta dæv ako. Maa həl tay naha na, Yudas.

⁴ Azlakwa bay Yesu na, ba kə sær wu nakə ma ta giye bo tæ neŋgeye. Mazlambær faya ta ndisliye naha ka tæv tay na, Yesu a həndzæd naha ka tæv tay. A tsætsah fataya, a gwadətay: «Ka pælum way?»

⁵ Ta mbæday faya, tæ gwadəy: «Nəmaa pæla Yesu ndo i Nazaret.»

Yesu a gwadətay: «Yesu na, neŋ eye.»

Yudas ndo nakə a gatay daf ka Yesu aye malætsa eye ka tæv i sidzew niye hay.

⁶ Tæ tsæne i Yesu nakə a gwadətay: «Yesu na, neŋ eye» ta ma ta dæba, tæ dæd ka dala tolololo.

⁷ Yesu a tsætsah fataya sa, a gwadətay: «Ka pælum way?»

Tæ gwad: «Yesu ndo i Nazaret.»

⁸ Yesu a mbæday faya, a gwadətay: «Ba na gwadəkum Yesu na, neŋ tsiy. Tadæ ka pælum neŋ na, gærum tay ha siye i ndo hay, tã ye wu tay.»

⁹ Andza niye, wu nakə Yesu a tsik aye na, ma giye bo andza nakə a tsik aye. A gwad: «Bæba, ndo neheye ka vələŋ tay ha a həlay aye na, kwa nəte kə dze fagaya abæra bay.»

¹⁰ Simoŋ Piyer na, maslalam andaya faya. A ŋgwadaw maslalam ŋgay niye a fay ha a ndo i mæsler i

bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom. A dæsay na zlam i həlay i mændaŋ fats ka dala. Ndo i mæsler niye tæ zalay na, Malkus.

¹¹ Ane tuk na, Yesu a gwadəy a Piyer: «Ma ha maslalam yak a gay ŋgay eye. Dæretsætseh nakə Bæba a vələŋ aye na, na siye bædaw?»

¹² Sidzew niye hay ta bæv tay ada ta ndo neheye ta tsəpawa gay i mædæsly ha gær a Mbəlom aye, tæ gæs na Yesu. Tsa na, tæ dzawa na.

Sidzew hay ti ye ha Yesu a gay i Han

¹³ Tæ lah mede ha Yesu na, a gay i Han tæday. Han na, neŋgeye mese i Kayif. Anæke ka viye niye na, Kayif neŋgeye bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom.

¹⁴ Kayif na, ndo nakə a gwadətay a bagwar i Yahuda hay: «Tæ bəmalæ nakə ndo hay tebiye ta dziye na, ŋgama ndo nəte mæ mæt.»

Piyer a day bærakəzaŋ a Yesu

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Luka 22.55-57

¹⁵ Simoŋ Piyer ta gawla i Yesu neŋged nəte ta zəŋgal na Yesu. Bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom a sær na gawla i Yesu niye neŋged eye. Hərwi niye neŋgeye na, ti ye a dalamətagay i bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom tæ Yesu salamay. ¹⁶ Ane tuk na, Piyer neŋgeye na, a ndza ma bæra, slær ka həlay i mæged i dalamətagay niye. Gawla i Yesu niye bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom a sær na aye na, a maw. A yaw ka tæv i dem nakə faya ma tsæpiye mæged aye a tsikay me a dem niye hərwi ada mæ vəlay tsæved a Piyer. Piyer a fæləkwa a dalamətagay tuk.

¹⁷ Ahəl nakə faya ta diye na, ŋgwas nakə a gawa mæsler mæ gay i ndo mævəlaway wu a Mbəlom aye, a gwadəy a Piyer: «Nəkar na, gawla i ndo nakay dærmak ba?»

Piyer a mbæday faya a gwadəy: «A'ay neŋ na, gawla ŋgay bay!»

¹⁸ Mætasl a ge haladzay. Hərwi niye ndo i mæsler hay ta ndo neheye ta tsəpawa gay i mædæsly ha gær a Mbəlom ta vat ako. Nəteye mandza eye faya. Piyer neŋgeye mandza eye ka ako niye dærmak ta nəteye dziye.

Bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom a tsætsah ka Yesu

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Luka 22.66-71

¹⁹ Ma dæba aye na, bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom a tsætsah ka Yesu ka gær i gawla ŋgay hay ada ka matətike ŋgay nakə a tətikawa aye.

²⁰ Yesu a mbæday faya a gwadəy: «Na tsikawatay bazlam parakka kame i ndo hay tebiye. Na tətikawatay a ndo hay na, mæ gay i maɖuwule me ada mæ gay i mædæsly ha gær a Mbəlom ma tæv nakə Yahuda hay tæ hayawa gær a dæma aye. Na tsik wuray dæda ta mækal bay. ²¹ Ada ka tsætsahiye fagaya bazlam na, hərwi mey? Wu nakə na tsikawa aye na, tsætsah ka ndo neheye tæ tsæne aye. Nəteye na, tæ sær wu nakə na tsik aye.»

²² Yesu a tsik andza niye na, kwayan̄na ndo n̄te m̄e walaŋ i ndo mats̄ape gay i m̄ed̄eslay ha ḡer a Mb̄elom a fay a Yesu. A gwad̄ay: «Ta mb̄ed̄away ka bazlam a bagwar i ndo m̄av̄elaway wu a Mb̄elom na, andza niye daw?»

²³ Yesu a gwad̄ay a ndo niye: «K̄e ge na tsik wu nak̄e lele bay aye na, d̄a ha wu nak̄e na tsik lele bay aye. Tad̄e na tsik lele na, ka k̄ed̄ ga h̄erwi mey?»

²⁴ Tsa na, Han a sl̄er ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo m̄av̄elaway wu a Mb̄elom. Ti ye ha Yesu na, madzawa eye huya.

Piyer a d̄ay b̄erak̄ezan̄ a Yesu sa

Mata 26.71-75; Markus 14.69-72; Luka 22.58-62

²⁵ Ah̄el nak̄e ti ye ha Yesu a gay i Kayif aye na, Piyer nen̄geye ma dalam̄et̄agay, mandza eye ka ako. Ta ts̄et̄-sah faya, t̄e gwad̄ay: «N̄ekar na, gawla i ndo nakay d̄ermak b̄ed̄aw?»

Piyer a d̄ay b̄erak̄ezan̄ a Yesu, a gwad̄: «A'ay, nen̄ gawla ŋgay bay!»

²⁶ Ndo m̄e walaŋ i ndo i m̄esler i bagwar i ndo m̄av̄el-away wu a Mb̄elom andaya ka t̄ev̄ eye niye. Ndoweye niye na, gwala i ndo nak̄e Piyer a d̄es faya ab̄era zl̄em ah̄el nak̄e t̄e ḡes na Yesu aye. A gwad̄ay: «N̄ekar na, gawla ŋgay. Na ŋgataka n̄ekurom t̄e Yesu ma d̄edan̄ b̄ed̄aw?»

²⁷ Ane tuk na, Piyer a d̄ay b̄erak̄ezan̄ a Yesu sa, a gwad̄ay: «A'ay, nen̄ bay!»

Piyer a nd̄ev̄ ha m̄ats̄ike andza niye na, kwayan̄na dzagulok a zlah̄a.

Yesu kame i Pilat

Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Luka 23.1-5

²⁸ D̄are a tsada p̄arik i meked̄e na, t̄e ma ahaya Yesu ab̄era m̄e gay i Kayif. Ti ye ha a gay i Pilat ndo i sik i b̄ey i Roma hay. Ane tuk na, b̄ey i Yahuda hay ta f̄el̄ek-wa a gay i Pilat bay. Ti ye a d̄ema bay na, h̄erwi a satay m̄andze ts̄edan̄na ada ta sliye faya m̄ende wu m̄endan̄ i Pak.

²⁹ H̄erwi niye Pilat ndo i sik i b̄ey i Roma hay, a yaw ab̄era m̄e gay. A yaw ka t̄ev̄ tay, a ts̄etsah fataya, a gwadatay: «Ka ḡesum ahaya ndo nakay na, a gakum mey?»

³⁰ Ta mb̄ed̄ay faya, t̄e gwad̄ay: «Tad̄e k̄e ge m̄enese bay na, n̄ema ḡesaka ahaya daw?»

³¹ H̄erwi niye Pilat a mb̄ed̄atay faya, a gwadatay: «K̄e ge andza niye na, bo kurom eye dum ha ta gumay sariya andza nak̄e bazlam kurom mapala eye a tsikakum aye.»

Ta mb̄ed̄ay faya, t̄e gwad̄ay: «N̄emay na, ts̄aved̄ may andaya m̄ege sariya i m̄ek̄ede ndo bay.»

³² Andza nakay bazlam nak̄e Yesu a tsik ah̄el niye a ge bo aye. Ba k̄e d̄a ha m̄em̄ete ŋgay nak̄e ma ta m̄atiye.

³³ Pilat a mb̄ed̄a ḡer a gay. A ye naha a zalayaw a Yesu, a ts̄etsah faya, a gwad̄ay: «N̄ekar na, b̄ey i Yahuda hay ded̄ek daw?»

³⁴ Yesu a mb̄ed̄ay faya, a gwad̄ay: «Ka tsik andza niye na, bo yak eye ka dzala tsukudu, siye i ndo hay t̄e tsikaka daw?»

³⁵ Pilat a gwad̄ay: «Ka tsiken̄ andza niye na, nen̄ Yahuda hay t̄ed̄ew? Maa ḡesa kar ahaya na, ndo yak hay ta bagwar hay i ndo neheye t̄e v̄elaway wu a Mb̄elom aye b̄ena nen̄ t̄ed̄ew? T̄e ḡesa kar ahaya na, ka ge na, mey?»

³⁶ Yesu a mb̄ed̄ay faya, a gwad̄ay: «B̄ey ga na, ka m̄endzib̄era nakay bay. Tad̄e b̄ey ga ka m̄endzib̄era nakay na, ndo i m̄esler ga hay ta giye v̄eram h̄erwi ada nd̄eray m̄a ḡes ga m̄av̄elay ga ha a b̄ey i Yahuda hay bay. Ane tuk na, b̄ey ga na, ka m̄endzib̄era nakay bay.»

³⁷ Pilat a gwad̄ay: «Azlakwa n̄ekar na, b̄ey daw?»

Yesu a gwad̄ay: «Maa tsik na, n̄ekar. Nen̄ b̄ey ded̄ek. T̄e wa ga, na yaw ka m̄endzib̄era na, ka m̄ede ha ded̄ek. Ndo neheye t̄e s̄er ded̄ek aye na, ta t̄emiye bazlam ga.»

³⁸ Pilat a gwad̄ay a Yesu: «Ded̄ek na, wuye mey?»

T̄e gay sariya a Yesu i m̄ek̄ede

Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Luka 23.13-25

Pilat a tsik bazlam ŋgay niye na, a yaw ab̄era m̄e gay sa. A ye ka t̄ev̄ i b̄ey i Yahuda niye hay ma b̄era aye. A gwadatay: «Nen̄ na, na huta faya ab̄era m̄enese bay.

³⁹ Ane tuk na, a say a kule kurom, n̄a ḡerakum ha ndo i danggay n̄te h̄erwi magurlom i Pak. A sakum n̄a ḡerakum ha na, b̄ey i Yahuda hay daw?»

⁴⁰ T̄e ts̄ane andza niye na, ta wuda ta magala, t̄e gwad̄: «Ḡeramay ha na, Barabas b̄ena nen̄geye bay!» Azlakwa Barabas na, ndo i galak d̄uh.

19 Pilat a v̄elatay ts̄aved̄ a sidzew hay t̄a ḡes na Yesu ada t̄a ndaba na ta mandalaba. ² Sidzew hay t̄e d̄esaw dak t̄e slapa na ka bo, ta pay a ḡer a Yesu andza dzagwa i b̄ey. T̄e kalay ka bo peteked̄ ndozza eye. ³ Tsa na, ta h̄endz̄ed̄ naha ka t̄ev̄ ŋgay, t̄e gwad̄ay: «Zay daw, b̄ey i Yahuda hay!» T̄e fay ka maholom.

⁴ Pilat a yaw ab̄era m̄e gay sa, a gwadatay a ndo hay: «Ts̄enum t̄eday! Na ḡesakuma ahaya Yesu ab̄era. S̄erum ha nen̄ na, na huta faya ab̄era m̄enese bay.»

⁵ T̄e ḡesa ahaya Yesu ab̄era tuk. Dzagwa i dak m̄e ḡer ada peteked̄ ka bo ndozza. Pilat a gwadatay: «Ndo nakay na, anan̄!»

⁶ Bagwar hay i ndo neheye t̄e v̄elaway wu a Mb̄elom aye ta ndo mats̄ape gay i m̄ed̄eslay ha ḡer a Mb̄elom hay t̄e ŋgatay a Yesu na, t̄e pa bo ka mawude ta magala. T̄e gwad̄: «Dar na ka mayako m̄azl̄elmbada eye! Dar na ka mayako m̄azl̄elmbada eye!»

Ane tuk na, Pilat a gwadatay: «Bo kurom eye ḡesum na ada k̄a yum k̄a darum na ka mayako m̄azl̄elmbada eye. Nen̄ na, na huta faya m̄enese bay.»

⁷ B̄ey i Yahuda hay ta mb̄ed̄ay naha faya, t̄e gwad̄ay: «N̄emay na, bazlam may mapala eye andaya, ada andza bazlam may mapala eye a tsik na, kutor̄ m̄ek̄ede na, h̄erwi a gwad̄: "Nen̄ na, Wawa i Mb̄elom."»

⁸ Pilat a ts̄ane bazlam tay neheye faya ta tsikiye na, a dzadzar haladzay. ⁹ A f̄el̄ekwa a gay sa, a ye naha a ts̄etsah ka Yesu, a gwad̄ay: «Ka yaw na, m̄en̄gay?»

Ane tuk na, Yesu ka mbəday faya bay.

¹⁰ Andza niye Pilat a gwaday: «A saka mətsikenj me a neŋ bədaw? Neŋ na, gədaŋ ga andaya mægər kar ha ada gədaŋ ga andaya madere kar ka mayako mazləlm-bada eye na, ka sər təbədew?»

¹¹ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kə ge Mbəlom kə vəlaka ga ha a həlay bay na, ka sliye faya məgeŋ wu-ray kwa tsekweŋ bay tebiye. Hərwi niye ndo mægəsa ga ahaya məvəlaka ga ha a həlay na, mənese ŋgay a ze i yak.»

¹² Ka təv eye niye kwayaŋŋa na, Pilat a pəla tsəved mægər ha Yesu. Ane tuk na, bəy i Yahuda hay ta wuda ta magala, tə gwad: «Ka gər ha ndo nakay na, nəkar dzam i bəy i Roma sa bay. Ndo weye kə gwad neŋgeye bəy na, neŋgeye ndo mənə dərə i bəy i Roma.»

¹³ Pilat a tsəne bazlam tay niye hay na, a ye ahaya Yesu abəra. A ye ka təv nakə dala eye madəzla eye tə beleler aye. Tə bazlam i Yahuda hay na, Gabata. A ndza ka təv niye hərwi mäge sariya. ¹⁴ Pat niye na, pat i luma i dezele, mazlambar magərhapat. Ada həlay i magurlom i Pak.

Pilat a gwadatay a Yahuda hay: «Bəy kurom anaŋ.»

¹⁵ Ane tuk na, tə tsəne bazlam i Pilat niye na, tə pa bo ka mawude, tə gwaday: «Kəd! Kəd! Dar na ka mayako mazləlm-bada eye!»

Pilat a gwadatay: «Nā dar na bəy kurom ka mayako mazləlm-bada eye daw?»

Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta mbəday faya: «Bəy may na, bəy i Roma nəte ŋg-werŋ.»

¹⁶ Andza niye, Pilat a vəlatay ha Yesu a həlay a sidzew hay hərwi ada t̄a ye t̄a dar na ka mayako mazləlm-bada eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazləlm-bada eye

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Luka 23.26-43

Sidzew hay ti ye ha Yesu mata kədə na. ¹⁷ Yesu a zla mayako mazləlm-bada eye niye ta ta dariye na faya aye, a ye ahaya abəra ma wuzlah gay. A ye ha a təv nakə tə zalay Təv i Mətasl i Gər aye. Tə zalay tə bazlam i Yahuda hay na, Golgwata. ¹⁸ Mə dəma na, sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazləlm-bada eye. Ta dar na ha ndo hay sulo ka mayako mazləlm-bada eye ka tsakay i Yesu, nəte tə həlay i mənday, neŋged tə həlay i gula, Yesu ma wuzlah.

¹⁹ Pilat a watsa bazlam ŋgay nakə tə kəd na faya ka palalam. A law zal ka gər i Yesu. A watsa na, a gwad: «Yesu ndo i Nazaret, bəy i Yahuda hay.»

²⁰ Yahuda hay haladzay tə dzanŋawa bazlam niye mawatsa eye, hərwi təv nakə ta dar faya Yesu aye na, bəse ta wuzlah gay. Ada wu niye tə watsa aye na, tə bazlam i gəma hay wal wal mahkar: Tə bazlam i Yahuda hay, i Roma hay ada ta Gərek hay.

²¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə dzanŋa bazlam niye na, ti ye ka təv i Pilat, tə gwaday: «Ka watsa faya “Bəy i Yahuda hay” meriye. Watsa faya na: “Ndo nakay a gwad: Neŋ na, bəy i Yahuda hay.”»

²² Pilat a gwadatay: «Wu nakə neŋ na watsa aye na, ma ndziye andza niye.»

²³ Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazləlm-bada eye na, tə zla peteked ŋgay aye. Ta ŋgəna ha fad, kwa way a zla nəte. Tə zla məkelkabo ŋgay nakə maŋ-gara eye andza niye məmbele andaya faya bay aye sa.

²⁴ Tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Peteked nakay na, k̄a ŋguradakwa ha bay. Ane tuk na, gakwa faya tsakwal hərwi məsəre ha mata zle na, way.»

Andza niye, wu nakay a ge bo aye na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Ta ŋgəna ha peteked ga mə walaŋ tay

ada tə ge faya tsakwal ka məkelkabo ga. †»

Wu nakə sidzew hay tə ge aye na, anaŋ.

²⁵ Bəse ta təv i mayako niye mazləlm-bada eye ta dar faya Yesu aye na, may i Yesu ta malamar i may ŋgay, Mari ŋgwas i Kəlopas ada ta Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, nəteye malətsa eye ka təv eye niye.

²⁶ Yesu a ŋgatay a may ŋgay ta gawla ŋgay nakə a wuda na haladzay aye. A gwaday a may ŋgay: «May ga, wawa yak anaŋ.» ²⁷ Ma dəba aye a gwaday a gawla ŋgay niye a wuda na haladzay aye: «May yak anaŋ.» Pat eye niye gawla i Yesu niye a wuda na haladzay aye a zla na Mari a gay ŋgay.

Məməte i Yesu

Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Luka 23.44-49

²⁸ Ma dəba eye na, Yesu a sər ha wu nakə Mbəlom a sləra ahaya faya mäge aye na, ka ndəv tebiye tuk. Yesu a gwad: «Yam a geŋ.» A tsik andza niye hərwi ada wu nakə tə dzanŋawa mə Derewel i Mbəlom aye m̄a ge bo. ††

²⁹ Gəzla wuray andaya maraha eye tə wuye andaya guyakaka. Sidzew niye hay tə zla wuye kofkoffa, tə tələka a wu niye. Tsa na, ta hak na a mayako. Tə pay naha ka bazlam a Yesu.

³⁰ Yesu a dəvətse wu niye na, a gwad: «Wu tebiye ka ndəv!»

Gər ŋgay a kal gəzuk. Tsa na, a mət.

Sidzew nəte a gay naha suwal a Yesu a dzəham

³¹ Tə kəd na Yesu na, pat i məhəne mə gay i mazəzukw bo. Pat i mazəzukw bo eye niye na, a ze ha siye hay, hərwi magurlom andaya pat eye niye. Hərwi niye a satay a bəy i Yahuda hay mədahaŋ m̄a ndza ka mayako mazləlm-bada eye pat i mazəzukw bo bay. Ti ye ta tsətsah ka Pilat m̄a vəlatay tsəved ka məhəbe sik i ndo niye hay ada məzla ahaya abəra ka mayako.

³² Tsa na, sidzew hay ti yaw ka təv i ndo neheye ta dar ka mayako mazləlm-bada eye tage Yesu aye. Tə həbay ha sik a ndo makurre eye. Tsa na, tə həbay ha a ndo neŋged. ³³ Tə ndisl ka təv i Yesu na, ta zəba faya na, kə mət tsiy. Neŋgeye na, ta həbay ha sik ŋgay hay təbey. ³⁴ Ane tuk na, ndo nəte mə walaŋ i sidzew hay a ye naha a təz na dzəham i Yesu ta suwal. Kwayaŋŋa bambaz ta yam ta mbədaw.

† Dəmes hay 22.19. †† Dəmes hay 22.16, 69.22.

³⁵ Neŋ nakə na watsa na bazlam neheye na, na ŋgatay tə dəre ga ada wu nakə na watsa aye na, dedek eye. Na ŋgatay tə dəre ga, na sər ha na tsik na, dedek. Na watsa na, hərwi ada nəkurom dərma kâ dzalum ha faya.

³⁶ Wu neheye a ge bo na, hərwi ada wu nakə mawat-sa eye mə Derewel i Mbəlom aye mâ ge bo, a gwad: «Mətasl ŋgay hay na, kwa nəte ta həbiye ha bay. †»

³⁷ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom sa, tə gwad: «Ta ta zəbiye na, ka ndo nakə ta təzay na aye. ††»

Yusufa ta Nikodem tə pa Yesu a bəd

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Luka 23.50-56

³⁸ Ndoweeye andaya tə zalay Yusufa, neŋgeye ndo i gəma i Arimate. Neŋgeye gawla i Yesu, ane tuk na, ta məkal, hərwi a dzədzar ta bəy i Yahuda hay. A ye a tsətsah tsəved məzle mədahaŋ i Yesu ka Pilat. A ye a tsətsah na, Pilat a gwaday faya ayaw. Yusufa a maw, a zla na mədahaŋ i Yesu.

³⁹ Nikodem ndo nakə a ye ka tən i Yesu ta həvad aye, a ye naha dərma. Neŋgeye a zla naha mal madzapa eye a ze huŋŋa. Wuye niye hay tebiye ma giye kilo kuro kuro mahkar.

⁴⁰ Yusufa ta Nikodem nəteye salamay tə zla mədahaŋ i Yesu. Tə mbəkwa ta rəkwa ada ta wats faya mal niye hay huŋŋa eye andza nakə Yahuda hay tə gawa ahəl nakə tə lawa mədahaŋ hay aye.

⁴¹ Ma tən niye ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye na, guvah andaya. Ma guvah niye na, tsəvay wedeye mala eye mə dəma. Ta pa a dəma mədahaŋ dāda zuk bay. ⁴² Pat eye niye na, pat i mələve bo i pat i mazəzukw bo i Yahuda hay ada tsəvay niye na, bəse. Hərwi niye Yusufa ta Nikodem tə zla Yesu tə pa na a tsəvay.

Tsəvay kəriye

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Luka 24.1-12

20 Pərik i mekedə pat i luma i sidzew na, Mari i Magədala a ye ka me tsəvay. A ye na, həvad mə dəma mba, dəre a zəba bay. Ta dərəzl ka tsəvay niye na, tə beber bagwar eye. Mari a ye naha na, beber mədərəzla eye ka tsəvay sa bay, ta həndək faya abəra. ² Mari a ŋgatay andza niye na, a hway ka tən i Simoŋ Piyer ta gawla nakə Yesu a wuda na haladzay aye. A ye naha a gwadatay: «Bəy Maduweŋ andaya ma tsəvay sa bay, ta zla na. Ada nəmaa sər tən nakə tə pa na a dəma aye bay.»

³ Tsa na, Piyer ta gawla i Yesu niye neŋged eye tə lətse, ti ye ka tsəvay niye. ⁴ Nəteye salamay ta hway ka me tsəvay. Ane tuk na, gawla i Yesu niye neŋged eye a hway bəse a ze Piyer. Neŋgeye a lah məndisle ka tsəvay. ⁵ A ndisl ka tsəvay na, a zəba dəre a dəma zərəf. A ŋgatay na, a peteked neheye tə mbəkwa na Yesu aye mə dəma. Ane tuk na, kə fələkwa a dəma bay.

⁶ Simoŋ Piyer na, a ndisl naha ma dəba. A ye naha a fələkwa a tsəvay, a zəba ka peteked neheye tə mbək-

† Madayaw abəra ma Ezipt 12.46, Məpesle 9.12. †† Zakari 12.10.

wa na Yesu aye na, mə dəma. ⁷ Piyer a zəba ka peteked nakə ta nduday ha gər a Yesu aye dərma. Peteked niye na, madzapa eye tə siye hay bay. Mapada eye, tən ŋgay wal.

⁸ Tsa na, gawla i Yesu neŋged eye, ndo nakə a lah naha kurre, a fələkwa a tsəvay dərma. A zəba faya andza niye na, a dzala ha. ⁹ Gawla i Yesu hay na, wu nakə mə Derewel i Mbəlom a tsik, a gwad Yesu na, kutoŋ ma lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ta sər zuk bay.

¹⁰ Tsa na, gawla i Yesu niye sulo eye ta mbəda gər a mətəgay.

Yesu a bəzay ha bo a Mari i Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

¹¹ Mari neŋgeye na, malətse eye ma bəra bəse ka tən i tsəvay faya ma tuwiye. Faya ma tuwiye na, a rəh ha gər a tsəvay, a zəba dəre a dəma. ¹² A ŋgatay naha a gawla i Mbəlom hay sulo tə peteked ka bo kudəkudək. Nəteye mandza eye ka tən nakə tə pa faya mədahaŋ i Yesu aye. Neŋged ta diye i gər ada neŋged ta diye i sik. ¹³ Gawla i Mbəlom niye hay sulo aye ta tsətsah ka Mari, tə gwaday: «Ŋgwas niye, ka tuwa mey?»

Mari a mbədətay faya, a gwadatay: «Na tuwa na, hərwi ta zla na Bəy Maduweŋ ga ada na sər tən nakə tə pa na a dəma aye bay.»

¹⁴ Mari a ndəv ha mətsike andza niye na, a mbəda bo, a ŋgatay a Yesu malətse eye ka tən niye. Mari a sər ha neŋgeye bay.

¹⁵ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «Ŋgwas ka tuwa mey? Ka pəla way?»

Mari a dzala mə gər ŋgay na, ma giye na, ndo i guvah. Hərwi niye a gwaday: «Sadək bay, kə ge maa zla na nəkar na, deŋ ha tən nakə ka pa na a dəma aye. Na diye na ta zla ahaya.»

¹⁶ Yesu a gwaday: «Mari!»

Mari a mbəda me ka tən ŋgay, a gwaday tə bazlam i Yahuda hay: «*Raboni!*» Andza məgwede: «Miter ga!»

¹⁷ Yesu a gwaday: «Kâ lemeŋ bay, hərwi na tsal ka tən i Bəba ga zuk bay. Ane tuk na, do gwadatay a malamar ga hay na, na tsaliye ka tən i Bəba ga, neŋgeye Bəba kurom dərma, Mbəlom ga, neŋgeye Mbəlom kurom dərma.»

¹⁸ Tsa na, Mari i Magədala a ye ka tən i gawla i Yesu hay. A ye a gwadatay: «Na ŋgatay a Bəy Maduweŋ kway!» A təkəratay wu nakə Yesu a tsikay aye.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Luka 24.36-49

¹⁹ Ta huwa eye niye pat i luma i sidzew, gawla i Yesu hay nəteye mahaya gər eye mə gay. Ta dərəzl ka bo a gay lele hərwi ta dzədzar ta bəy i Yahuda hay.

Tsa na, Yesu a ye naha slekərtik a wuzlah tay. A gwadatay: «Zay mâ ndza fakuma!»

²⁰ A tsikatay andza niye na, a bəzatay ha vavay nakə ka həlay ŋgay hay ada ka dzəham ŋgay aye. Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye na, dərev tay a ŋgwas haladzay hərwi tə ŋgatay a Bəy Maduweŋ.

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Zay mâ ndza fakuma! Andza nakə Bəba a sləra ga ahaya aye na, neŋ na sləriye kurom dərmaŋ.»

²² Ma dəba i bazlam ŋgay niye na, a vəzl fataya, a gwadatay: «Təmum Məsəfəre Tsədaŋŋa eye! ²³ Ndo neheye ka pəsumatay ha mezeleme tay hay aye na, Mbəlom ma pəsateye ha mezeleme tay hay. Ndo neheye ta kərah məpəse ha mezeleme aye na, Mbəlom ma kərahiye məpəsataŋ ha mezeleme tay dərmaŋ.»

Yesu a bəzay ha bo a Tomas

²⁴ Tomas nakə tə zalay Mawsa neŋgeye nəte mə walaŋ i gawla i Yesu. Azlakwa bay ahəl nakə Yesu a ye a bəzatay ha bo a gawla ŋgay aye na, neŋgeye andaya bay. ²⁵ Siye i gawla i Yesu hay tə gwadaŋ: «Nəmaa ŋgatay a Bəy Maduweŋ.»

Ane tuk na, Tomas a mbədatay faya, a gwadatay: «Na ŋgatay a vavay i mbəlak i poŋte ka həlay ŋgay bay, na pa wur həlay ga a bəf i poŋte bay ada na pa wur həlay ga a bəf i suwal nakə ka dzəham ŋgay aye bay na, na dzaliye ha faya bay.»

²⁶ A ndza ma dəba eye luma nəte na, gawla i Yesu hay tə haya gər sa. Pat eye niye na, Tomas andaya ta nəteye tuk. Ta dərəzl na məged lele. Yesu a ye naha a lətse a wuzlah tay, a gwad: «Zay mâ ndza fakuma!»

²⁷ Tsa na, a gwadaŋ a Tomas: «Tələkaw wur həlay kanaŋ ada zəba ka həlay ga hay. Zlaw həlay yak ada tələkaw a dzəham ga. Gər ha mədzele gər sulo sulo, dzala ha ka neŋ nəte ŋgweŋ.»

²⁸ Tomas a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «Ta dedek, nəkar na, Bəy Maduweŋ ga ada Mbəlom ga.»

²⁹ Yesu a gwadaŋ: «Ka dzala ha ka neŋ na, hərwi nakə ka ŋgeteŋ aye. Məŋgwese ka ndo neheye tə dzala ha ka neŋ ze məŋgeteŋ aye.»

³⁰ Yesu a ge masuwayaŋ siye hay haladzay kame i gawla ŋgay hay. Ane tuk na, na watsa tay ha a dərəwel nakay bay. ³¹ Na watsa wu neheye na, hərwi ada kâ dzalum ha Yesu neŋgeye na, Kəriste, neŋgeye Wawa i Mbəlom, ada ka hutumeye sifa ma neŋgeye hərwi ka pum mədzal gər ka neŋgeye.

Yesu ka me i dəlöv i Tiber

21 Ma dəba aye na, Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay sa. A bəzatay ha bo na, ka me i dəlöv i Tiber †. A bəzatay bo na, kəkay?

² Pat eye niye siye i gawla i Yesu hay nəteye ka təv manəte eye. Nəteye na, Simoŋ Piyer, Tomas nakə tə zalay Mawsa aye, Nataniyel ndo i gəma i Kana ka dala i Galile, wawa i Dzebede hay ada tə siye i gawla i Yesu hay sulo.

³ Simoŋ Piyer a gwadatay: «Na diye na ta gəsiye kələf.»

Siye hay tə gwadaŋ: «Nəmay dərmaŋ nəmaa diye, takwa dziye.»

Tsa na, tə həl bo ti ye, tə tsal a kwalalaŋ i yam. Ta dazlay a məgəse kələf. Ane tuk na, ta həvad eye niye na, ta gəs kələf kwa nəte bay tebiye.

⁴ Dəre a dazlay a mətsede na, Yesu a ye naha a lətse ka me i dəlöv niye. Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta sər ha Yesu bay. ⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Ka gəsüm kələf daw, wawa ga hay?»

Ta mbədaŋ faya, tə gwadaŋ: «A'ay!»

⁶ Yesu a gwadatay: «Kalum gadaŋ ta diye i həlay i məndaŋ kurom təday, ka gəsümaweye.»

Tə kal gadaŋ a yam na, tə gəs kələf haladzay. Tə mba faya məvahaw gadaŋ abəra ma yam bay.

⁷ Tsa na, gawla i Yesu nakə Yesu a wuda na haladzay aye a gwadaŋ a Piyer: «Nakay na, Bəy Maduweŋ!»

Simoŋ Piyer a tsəne andza niye: «Nakay na, Bəy Maduweŋ» na, a zla petekef ŋgay a kal ka bo hərwi ba ka tsoloka ka bo abəra. Tsa na, a kal ha bo a yam.

⁸ Gawla i Yesu siye hay tə maw ta kwalalaŋ i yam ta məvaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tə kələf aye. Nəteye habe na, dərəŋ tə dəkəl bay. Ta ze ka bo abəra na, dal tsa.

⁹ Tə ndislew, tə mbəzlaw ka dala na, tə ŋgatay a ako ka təv eye niye kələf faya ada peŋ andaya dərmaŋ.

¹⁰ Yesu a gwadatay: «Hələmwaw abəra ka kələf kurom niye hay ka gəsümaw aye, fəkakwa.»

¹¹ Simoŋ Piyer a tsal a kwalalaŋ i yam. A ye naha, a vaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tə kələf bagwar eye hay. Kələf neheye na, nəteye temerre tə kuro kuro zlam gər eye mahkar. Gadaŋ niye kwa tsekweŋ ka ŋgəzlah bay, ada azlakwa kələf mə dəma maraha eye haladzay.

¹² Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Dumara ndayakwa!» Ndo kwa nəte mə walaŋ tay ka tsətsah faya, kə gwadaŋ: «Nəkar way?» na, ka tsətsah bay. Hərwi tə sər ha neŋgeye na, Bəy Maduweŋ.

¹³ Yesu a həndzəd naha ka təv tay, a zla a vəlatay a gawla ŋgay hay. A zla kələf dərmaŋ a vəlatay.

¹⁴ Kwa ahəl nakə Yesu a lətsew abəra ma mədahanaŋ aye, a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay aye na, nakay na, mamahkar eye.

Yesu ta Piyer

¹⁵ Ma dəba i mənde dəf na, Yesu a gwadaŋ a Simoŋ Piyer: «Simoŋ wawa i Yuhana, ka wuda ga a ze i ndo neheye daw?»

Simoŋ Piyer a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «Ayaw Bəy Maduweŋ! Ka sər ha na wuda kar segey.»

Yesu a gwadaŋ: «Gatay gər a wawa i təbaŋ ga hay lele.»

¹⁶ Yesu a tsətsah faya masulo eye sa, a gwadaŋ: «Simoŋ wawa i Yuhana, ka wuda ga daw?»

Simoŋ Piyer a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «Ayaw Bəy Maduweŋ, ka sər ha na wuda kar segey.»

Yesu a gwadaŋ: «Gatay gər a təbaŋ ga hay.»

¹⁷ Tsa na, a tsətsah mamahkar eye sa: «Simoŋ wawa i Yuhana ka wuda ga daw?»

Yesu a masay ha a Piyer mamahkar eye: «Ka wuda ga daw?» aye na, a ndalay. A mbədaŋ faya, a gwadaŋ:

† Tiber: Məzele mekelaŋ eye i dəlöv i Galile.

«Bəy Maduweŋ, nəkar na, ka sər wu tebiye. Ka sər ha na wuda kar!»

Yesu a gwadaɣ: «Gatay gər a təbaŋ ga hay. ¹⁸ Neŋ faya na gwadaɣe: Sər ha na, ahəl niye nəkar gawla eye na, ka barawa bəzihud tə həlay yak eye ada ka yawa na, a tən nakə a saka aye. Ahəl nakə ka ge guram aye na, ka gəsiye na həlay ka mbəlom, ada ndo mekeleŋ eye ma barakeye na bəzihud ada ma diye kar ha a tən nakə a saka bay aye.»

¹⁹ Yesu a tsik bazlam neheye na, a ɗay ha məməte nakə Piyer ma ta mətiye na, kəkay. Məməte ŋgay niye na, ma bəziye ha məzlab i Mbəlom.

Tsa na, Yesu a gwadaɣ a Piyer: «Peŋ bəzay.»

Yesu ta gawla ŋgay nakə a wuda na aye

²⁰ Piyer a mbəda bo a zəba ɗəre a ɗəba na, a ŋgatay a gawla i Yesu nakə Yesu a wuda na haladzay aye. Ahəl niye, ahəl nakə faya ta ndiye ɗaf aye, maa həndzəd ka tən i Yesu ada maa tsətsah: «Bəy Maduweŋ mata ge fakaya ɗaf way?» na, neŋgeye.

²¹ Piyer a ŋgatay na, a tsətsah ka Yesu, a gwadaɣ: «Bəy Maduweŋ, mata gay a neŋgeye mey?»

²² Yesu a mbədaɣ faya, a gwadaɣ: «Tadə a seŋ mâ ndza ka bəra hus ahəl nakə na maweye na, me yak faya mey tey? Nəkar na, peŋ bəzay!»

²³ Labara nakay a ɗədaɣay a zləm a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, gawla i Yesu niye Yesu a tsik faya andza niye na, ma mətiye bay. Azlakwa Yesu kə gwadaɣ a Piyer ma mətiye bay na, kə tsikay bay. Ane tuk na, a gwadaɣ na: «Tadə a seŋ mâ ndza ka bəra hus ahəl nakə na maweye na, me yak faya mey tey?»

²⁴ Wu neheye tebiye Yesu a ge aye na, maa ɗa ha ada maa watsa na, gawla i Yesu niye Yesu a wuda na haladzay aye. Ada nəmaa sər ha na, wu neheye a ɗa ha aye na, dedək.

²⁵ Siye i wu neheye Yesu a ge na, nəteye haladzay. Tadə ta watsa tebiye ka derewel nəte ta nəte na, derewel niye hay tən ma slateye ka məndzibəra bay.

Məsler hay

Məfələkwe

Ka Luka na, Derewel i məsler i ndo i maslaŋ hay a tsik na, huya ka Labara Nğwalak eye. Faya ma tsikiye Yesu a slər tay ha ndo i maslaŋ hay kəkay, tə da ha bazlam nğay kwa a nğay. Tə da ha təday na, ma Zerozelem ada ma gəma neheye tə mbay naha aye, ada a dala neheye tə lawara na bəlay nakə tə zalay Mediterane aye. Ta ge na məsler nakə Yesu a vələtay aye (Luka 24.47-48; Derewel i ndo i maslaŋ hay 1.8).

Ka madazlay i derewel nakay na, Yesu a tsal ka təv i Mbəlom (1.9). Anəke na, neŋgeye andaya ka təv tay sa bay, ane tuk na, a sləraw Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a ndo i maslaŋ hay (Məsler hay 2). Məsəfəre niye a vələtay tsəved məde ha wu neheye bagwar eye Mbəlom faya ma giye, ada Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma həlaweye ndo wedeye hay ka məpe mədzal gər ka Yesu.

Hus ka madədo 12 na, Piyer ndo i maslaŋ i Yesu neŋgeye ndo nakə derewel nakay a tsik faya haladzay aye.

Gawla i Yesu hay tə hutawa dəretsətseh ta təv i bagwar i Yahuda hay andza Yesu (Madədo 3 hus ka 8).

Tə da ha Labara Nğwalak eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye (Madədo 8 hus ka 12).

A dazlay ka madədo 13 na, Pol ndo i maslaŋ i Yesu a zəvay naha faya a Piyer. Yesu Kəriste a zalay a Pol (madədo 9). Madədo 13 hus ka 28 faya ma tsikiye ka mahəhele i Pol nakə a dawa ha Labara Nğwalak eye aye.

1 A nəkar Tiyoŋfil, mə derewel ga nakə kurre na watsaka naha aye na, məsler i Yesu nakə a ge, tə matətike nakə a tətik tay ha ndo hay aye tebiye, na pasla a dəma, kwa ka madazlay i məsler nğay, ² hus ka mede nğay a mbəlom. Ahəl nakə ki ye nğway a mbəlom zuk bay aye na, kə datay ha wu hay ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a ndo neheye a pala tay andza ndo i maslaŋ hay aye.

Yesu a gwad ma sləraweye Məsəfəre Tsədaŋŋa eye

³ Ma dəba i məməte nğay na, kə lətsa abəra ma mədahaŋ ka bəzatay ha bo a ndo i maslaŋ nğay hay lele, a datay ha na, neŋgeye andaya. Kə ndza ka təv i gawla nğay hay məhəne kuro kuro fad. Ma məhəne niye kuro kuro fad eye na, a tsikawatay bazlam i Bəy i Mbəlom nakə ma ta ləviye.

⁴ Pat eye andaya Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla nğay hay na, a gwadatay: «Kā yum abəra ma Zerozelem zuk bay. Həbum wu nakə na gwadakum Bəba Mbəlom a gwad ma vələkumeye. ⁵ Yuhana neŋgeye a dzəhubawa tay ha ndo hay na, a yam. Ane tuk na, nəkurom na, ma məndze aza mba tsekweŋ na, nəkurom ta dzəhubiye kurom ha a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.»

Yesu a tsal a mbəlom

⁶ Ndo neheye ka təv i Yesu aye, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, ka ta matay ha bəy a ndo i Israyel hay na, pat eye niye daw?»

⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Pat eye kəday na, mata sərə na, nəkurom bay. Mata tsike na, Bəba ga, neŋgeye nəte nğweŋ gədaŋ nğay andaya məge.

⁸ Ane tuk na, ka ta hutumeye gədaŋ ahəl nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma mbəzlaweye fakuma aye. Ka ta tərumeŋeye ndo məde ha labara ga ma Zerozelem, ka dala i Yahuda, ka dala i Samari ada ka kokway i məndzibəra tebiye.»

⁹ Ma dəba i bazlam nğay niye hay na, a tsal ha a mbəlom. Ahəl nakə gawla nğay hay faya ta zəbiye faya na, pazlay a nğaha na abəra ka dərə tay.

¹⁰ Yesu faya ma tsaliye na, nəteŋeye faya ta zəbiye naha faya huya. Tsa na, ndo hay sulo tə peteked kwedek kwedek eye hay ti yaw ka təv tay, ¹¹ tə gwadatay: «A nəkurom Galile hay, faya ka mətsumeye mazəbe dərə a magərmbəlom na, hərwi mey? Yesu na, ki ye fakuma abəra a mbəlom. Ma ta maweye na, andza nakə ka nğatumay, a ye fakuma abəra aye.»

Bərək i ndo i maslaŋ hay

¹² Ndo i maslaŋ i Yesu hay tə tsəne andza niye na, tə mbəzlaw abəra ma tsəholok niye tə zalay Mahəmba i Tetədöz aye, ta mbəda gər a Zerozelem. Tsəholok niye na, bəse ta wuzlah gay. Mede abəra ma Zerozelem a dəma na, ma sliye bərə nəte bay. ¹³ Ahəl nakə tə ndisl a Zerozelem aye na, ti ye naha tə tsal a gay nakə ka gər i gay neŋged aye. Tə ndzawa pat pat na, mə dəma. Məzele i ndo neheye tə ndzawa mə gay niye na, Piyer, Yuhana, Yakuba ta Anđəre, Filip ta Tomas, Bartelemi tə Mata, Yuda wawa i Alfe, Simon ndo məge vərəm hərwi

dala ɲgay † ada Yahuda wawa i Yakuba. ¹⁴ Nəteye tebiye tə hayawa gər pat pat, ta ɲgwas hay, ta Mari may i Yesu ada ta malamar i Yesu. Tə hayawa gər hərwi maduwulay naha me a Mbəlom.

Tə pa Matiyas a bəram i Yudas

¹⁵ Pat wuray na, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom tə haya gər. Nəteye tebiye ta giye na, temerre tə kuro kuro sulo. Piyer a lətse a wuzlah tay, a gwadatay: ¹⁶ «Malamar ga hay, wu nakə Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a tsik mə Derewel i Mbəlom aye na, kə ge bo. A tsik tə bazlam i Davit. A tsik kurre ka Yudas nakə a təra ndo mədatay tsəved a ndo neheye tə gəs Yesu aye. ¹⁷ Yudas na, neɲgeye nəte mə walaɲ may, kə huta məsler andza nəmay.»

¹⁸ Suloy nakə tə vəlay hərwi məkəde gər i ndo aye na, Yudas a səkəm ha guvah. Mə dəma na, a dəd tə hud. Hud ɲgay a nduzl, dende ɲgay hay ti yaw a bəra tebiye. ¹⁹ Ndo i gəma i Zerozelem hay tə tsəne labara niye na, tə zalay a guvah niye tə me i gəma tay guvah i Hakeldama, andza məgwede: Guvah i Bambaz.

²⁰ Piyer a gwadatay sa: «Azlakwa mawatsa eye mə derewel i Dəmes hay na, a gwad:

“Gay ɲgay mâ təra na, rəgay,
ndəray mâ ndza mə gay ɲgay bay. ††”

«Mawatsa eye sa na, a gwad:

“Ndo mekeləɲ eye
mâ zla məsler ɲgay. ††”

²¹ «Anəke na, a ye ka bo nakə ka zlakweye ndo nəte mə walaɲ i ndo neheye ta zəɲgalawa kway ahəl nakə Bəy Maduwerɲ tə nəkway ka həhalawakwa ka gəma ka gəma aye. ²² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhubə ndo a yam a dzəhub Yesu a yam aye hus ahəl ɲgay nakə a ye abəra mə walaɲ kway a tsal a mbəlom aye na, nəteye tə nəkway. Ndowe ye niye ka zlakweye na, ma ndziye tə nəkway. Ma diye ha labara i mələtsew i Yesu abəra ma mədahaɲ.»

²³ Mə walaɲ i ndo niye hay na, tə pala ndo hay sulo. Ndo niye hay sulo eye na, neɲged məzele ɲgay Yusufa nakə tə zalay Barsabas aye. Tə pa faya məzele mamahkar eye sa, tə zalay Zustus. Ada ndo neɲged tə zalay Matiyas. ²⁴ Tsa na, ndo niye hay mahaya gər eye ta duwulay me a Mbəlom, tə gwad: «Bəy Maduwerɲ, nəkar nakə ka sər dərev i ndo zezeɲ aye na, damay ha way nakə mə walaɲ i ndo neheye sulo ka zla, ²⁵ hərwi məge məsler yak aye, a bəram i Yudas nakə a gər ha, a ye a təv nakə a say a neɲgeye aye.»

²⁶ Tə ndəv ha maduwule me na, tə ge tsakwal. Tsakwal a zla Matiyas, Matiyas a təra makuro gər eye sulo i ndo i maslaɲ hay.

Məsəfəre i Mbəlom a yaw

2 Magurlom i Peɲtekot †† a slaw na, gawla i Yesu hay nəteye mahaya gər eye ka təv manəte eye.

† A həlay i Yesu na, Yahuda hay tə gəsawatay me a Roma hay bay, a satay mələve gər tay. Roma ma ləva dala tay bay. †† Dəmes hay 69.26. ‡ Dəmes hay 109.8. †† Peɲtekot na, tə me i Gərek. Magurlom i gər i nduzhosl. Tə ge magurlom eye na, məhəne 50 ma

² Ahəl nakə nəteye mahaya gər eye na, kwayaɲɲa mələve i wuye a tsənew ma magərmbəlom. Mələve i wuye niye na, andza mətasl bagwar eye. A ye fataya, məvəzle ɲgay eye a rah a gay nakə nəteye mandza eye mə dəma aye. ³ Kwayaɲɲa tə ɲgatay andza dərneɲ i ako a yaw, a ɲgəna bo, ti ye tə ndza ka gər i ndo niye hay nəte nəte tebiye. ⁴ Nəteye tebiye tə rah ta Məsəfəre Tsədaɲɲa eye ada ta dazlay a mətsike me tə me hay wal wal. Kwa way a tsik andza nakə Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a gwaday tsik aye.

⁵ Azlakwa pat eye niye na, Yahuda neheye tə paway bəzay a Mbəlom ta tsəved eye, nəteye andaya. Ti yaw ma gəma neheye wal wal ka məndzibəra aye mata ndze naha məhəne tsekweɲ ma Zerozelem. ⁶ Tə tsəne mələve i wu niye na, tə haya gər tebiye. Nəteye niye tebiye a gatay wadəɲ wadəɲ. Ti ye naha na, tə ɲgatay a ndo niye hay mə gay aye. Kwa way a tsəne mətsike me i ndo məpe mədzal gər niye hay faya a tsik me tə me ɲgay ɲgway. ⁷ Nəteye neheye ti ye naha tebiye aye faya ta zəbiye fataya, ada a gatay hərbaɲəkka. Tə gwad: «Ndo neheye faya ta tsikiye me aye nəteye tebiye na, Galile hay bədaw? ⁸ Ada kwa way kway eye ka tsənakwa nəteye faya ta tsikiye me tə me kway na, ma kəkay? ⁹ Mə walaɲ kway na, siye hay ti yaw ma dala i Partiya, ma Madiya ada ma Elam. Siye hay ti yaw ma dala i Mizapotami, ma Yahuda ta Kapados ada ma dala i Poɲtus, ma dala i Azi, ¹⁰ ma dala i Firigiya, ma dala i Pamfeli, ma dala i Ezipt, ta dala Libiya nakə bəse ta gəma i Siren aye. Siye hay ti yaw ma Roma, ¹¹ ma dala i Kəret ta Arabi. Mə walaɲ tay niye hay na, siye hay tə wa tay nəteye Yahuda hay, siye hay madurləɲ hay ta təra Yahuda hay matəre. Ada azlakwa ka tsənakwa nəteye faya ta diye tə bazlam i gəma kway hay wu neheye bagwar eye Mbəlom a ge aye.»

¹² Nəteye tebiye a gatay wadəɲ wadəɲ, tə sər wu nakə ta dzaliye bay. Tə tsik mə walaɲ tay, tə gwad: «Wu nakay na, andza məgwede mey?»

¹³ Siye hay tə ɲgwasa ka ndo məpe gər niye hay ka Yesu aye, tə gwad: «Ndo neheye na, ta kwaya.»

Piyer a tsik me

¹⁴ Piyer a tsəne bazlam niye na, a lətse. Tə lətse tə siye i ndo i maslaɲ i Yesu niye hay kuro gər eye nəte aye tebiye. Piyer a lətse na, a tsik ta magala, a gwadatay a ndo niye hay: «Nəkurom Yahuda hay ada tə nəkurom neheye tebiye mandza eye ma Zerozelem aye, pumay zləm a bazlam ga neheye na tsikakumeye ada tsənum wu nakə a ge bo aye lele təday. ¹⁵ Andza nakə ka dzalum aye na, ndo neheye ta kwaya bay. Hərwi anəke na, mekedə mba zlezle ta kwaya tsa dəw? ¹⁶ Ane tuk na, wu nakə Zowel ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye mə Derewel i Mbəlom aye na, ma giye bo anəke tuk.

¹⁷ “Mbəlom a gwad:

Mata dayaw ka məndəve i məndzibəra na, wuye mey?
Na vəlateye Məsəfəre ga a ndo hay tebiye.

dəba i Pak. I ndo məpe mədzal gər ka Yesu magurlom i məhute Məsəfəre Tsədaɲɲa eye.

Wawa kurom hasləka eye hay tə dem kurom hay ta təriye ndo i maslañ ga hay.

Na ta bəzatay ha wu wedeye a gawla kurom hay. Məsinə ma ta gateye a bagwar kurom hay, na tsikiye me ma nəteye.

¹⁸ Ayaw! Pat eye niye na, na sləratayaweye Məsəfəre ga a ndo i məsler ga hay, ta təriye ndo i maslañ ga hay.

¹⁹ Na ta giye masuwayañ mə mbəlom, ada wu neheye ta gateye hərbaəkka a ndo hay aye ka məndzibəra.

Ndo hay ta ngateye a bambaz, ta ngateye a ako ta gəngis eye tərđəleñña.

²⁰ Pat ma ta dəviye sa bay ada kiye ma təriye ndozza andza bambaz.

Pat eye niye na, pat bagwar eye, pat mədəslay ha gər.

Wu neheye kə ge bo tebiye na, Bəy Maduweñ ma deyeweye tuk.

²¹ Kwa way ka duwulay me a Bəy Maduweñ m̄ təma ha na,

Bəy Maduweñ ma təmiye ha. †

²² «A nəkurom İsrayel hay, pumay zləm a wu nakə na tsikakumeye: Yesu ndo i Nazaret na, ndo nakə Mbəlom a dākum ha gədañ ngay tə neñgeye. Kə ge masuwayañ hay wal wal mə walañ kurom, kə dākum ha neñgeye way na, ka sərūm. ²³ Yesu, neñgeye Mbəlom a vəlakum ha a həlay na, andza nakə a say aye. Wu nakə ka gum ta neñgeye na, bə Mbəlom a sər kurre. Nəkurom ka vəlumay ha a ndo neheye lele bay aye hay hərwi ada t̄ dar na ka mayako mazləlmbada eye, ada kə mət. ²⁴ Ane tuk na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra na mədahañ. Kə mbəla ahaya abəra mə dərət-sətseh i mədahañ. A ndza ma mədahañ huya bay na, hərwi mədahañ a sla faya bay. ²⁵ Hərwi Davit kə tsik faya ahəl niye, a gwad:

“Na ngataway a Bəy Maduweñ ga huya kame ga. Neñgeye ka tsakay ga hərwi ada n̄ dzədzar bay. ²⁶ Hərwi niye dərēv ga kə rah ta məngwese, ada bazlam ga faya ma giye dəmes ta məngwese. Bo ga ma zəzukwiye bo lele, na dzaliye wuray sa bay. ²⁷ Bəy Maduweñ, ka gəriye ga ha ma təv məndze i mədahañ hay bay.

Ka gəriye ha neñ ndo məpe mədzal gər ka nəkar n̄ ze ma tsəvay bay.

²⁸ Ka dēñ ha tsəved nakə na zəngaliye, ma diye ga ha a sifa aye,

Ka təra ga ha ndo məngwasa eye hərwi nəkar tə neñ. ††»

²⁹ Piyer a gwadatay sa: «Malamar ga hay, ka bəba tətə kway Davit na, na sliye faya mətsikakum parakka lele. Neñgeye na, kə mət. Ta la na ada ka sərakwa ha tsəvay ngay andaya bəgom ma təv kway. ³⁰ Ane tuk na, ahəl niye na, neñgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom. A sər ha bə Mbəlom kə tsikay kurre, a gwaday: “Aza

ma dəba yak na, na ta vəliye bəy yak a ndo nəte mə walañ i wawa yak hay. ††»

³¹ «Neñgeye na, bə kə sər ha kurre Kəriste na, ma lət-sewəye abəra ma mədahañ.

“Mbəlom ma gəriye ha ma təv məndze i mədahañ hay bay,

ada bo ngay ma ziye ma tsəvay bay. †††»

³² Piyer a gwadatay sa: «Yesu nakə na tsik faya aye na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahañ. Nəmay tebiye nəmaa həliye na mbal ngay. ³³ Ma dəba eye na, Mbəlom kə zla na Yesu, a pa na tə həlay i mənday ngay. Mbəlom kə vəlay Məsəfəre Tsədañña eye nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma ta vəleye aye. Neñgeye dərək kə vəlamayaw wu nakə anəke ka ngatuma ada ka tsənum aye. ³⁴ Davit na, neñgeye kə tsal a mbəlom təbey, ane tuk na, a gwad:

“Bəy Maduweñ Mbəlom a gwaday a Bəy Maduweñ ga na:

Dara, ndza tə həlay i mənday ga,

³⁵ hus a pat nakə neñ, na piye ndo mənə dərēv yak hay a hud i sik yak hay

andza wu məpe faya sik aye təday. †††»

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta səkah

³⁶ «Nəkurom İsrayel hay tebiye sərūm ha ta dedek, Yesu nakə ka darum na ka mayako mazləlmbada eye na, Mbəlom a təra ha Bəy Maduweñ ada ndo mətəme ha ndo hay na, neñgeye.»

³⁷ Ndo niye hay tebiye tə tsəne bazlam niye na, dərēv a ye fataya abəra. Ta tsətsah ka Piyer ada ka siye i ndo i maslañ hay, tə gwad: «Malamar hay, anəke nəmaa giye na, kəkay?»

³⁸ Piyer a mbədatay faya, a gwadatay: «Gərūm ha mezeleme kurom ada t̄ dzəhub kurom ha a yam ta məzele i Yesu Kəriste hərwi ada Yesu ma pəsakumeye ha mezeleme kurom hay. Ka gum andza niye na, Mbəlom ma vəlakumeye Məsəfəre ngay Tsədañña eye.

³⁹ Hərwi Mbəlom kə tsik kurre, a gwad: Ma vəlakumeye a nəkurom ada a wawa kurom hay. A gwad ma vəliye a ndo neheye nəteye mandza eye dərēv aye dərək. Ayaw! Bəy Maduweñ kway Mbəlom ma vəliye

Məsəfəre ngay a ndo neheye ma zalateye hərwi ada t̄ pay bəzay aye.»

⁴⁰ Piyer a tsikatay bazlam mekeləñ eye hay haladzay hərwi məmatay naha dərēv ada t̄ dzala ha. A gwadatay: «Dumara abəra mə walañ i ndo neheye sewed eye hay. Gərūmay ha bo kurom a Mbəlom m̄ təma kurom ha.»

⁴¹ Ndo hay haladzay mə walañ i ndo niye hay ta təma bazlam i Piyer. Tsa na, ta dzəhub tay ha a yam. Pat eye niye na, ndo hay ta giye gwezem mahkar tə pa mədzal gər ka Yesu, ta səkah tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

† Zowel 3.1-5. †† Dəmes hay 16.8-11.

‡ Dəmes hay 132.11. †† Dəmes hay 16.10. †† Dəmes hay 110.1.

Məndze i ndo məpe mədzal gər ka Yesu

⁴² Nəteye niye tebiye tə paway zləm a matətike i ndo i maslan i Yesu neheye ta tətikawatay aye tə metshe lele. Tə ndzawa ka təv manəte eye, tə ndayawa wu mənday ka təv manəte eye ada ta duwulaway me a Mbəlom ka təv manəte eye. ⁴³ Kwa way a ndzawa na, tə madzədzere eye hərwi Mbəlom a gawa masuwayaŋ wal wal tə həlay i ndo i maslan i Yesu hay. ⁴⁴ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye, nəteye madzapa eye nəte, wu tay hay tebiye ta ŋgənawa ha a bo mə walaŋ tay. ⁴⁵ Ta səkəmawa ha wu tay hay ada ta ŋgənawa ha a bo suloy eye kwa a way da ka mäge wu ŋgay nakə a say aye. ⁴⁶ Tə hayawa gər pat pat a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, kwa tsekweŋ ta tərətsawa ha bay. Tə ndayawa wu mənday ka təv manəte eye mə gay tay hay. Tə ndayawa wu mənday niye na, ta məŋgwese eye, maguŋguze kwa tsekweŋ andaya bay. ⁴⁷ Ta zambadaway a Mbəlom ada nəteye niye hay tebiye tə yatay a gər a ndo hay. Andza niye, Bəy Maduweŋ a təmawa tay ha ndo hay pat pat, a səkah tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ndo neheye faya ma təmiye tay ha aye.

Piyer ta Yuhana tə mbəl ha ndo matəra eye

3 Pat wuray Piyer ta Yuhana ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata duwulay me a Mbəlom. Ti ye ta bəre mahkar i huwa. Ndo hay ti yawa ta duwulaway naha me a Mbəlom na, ta bəre mahkar eye niye. ² Ndoweeye andaya bəse ta maged i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye. Maged nakə tə zalay maged nakə a le aye. Ndoweeye niye na, matəra eye kwa abəra ka məwe ŋgay. Tə zlawə naha, tə hənawa ha bəse ta maged niye pat pat. A tsətsahawa dala ka ndo neheye ti yawa naha a gay i məvəlay wu a Mbəlom aye. ³ Pat eye niye na, a ŋgatay a Piyer ta Yuhana ta diye, ta fələkwiye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a tsətsah fataya dala.

⁴ Piyer ta Yuhana ta ndazl na lele. Tsa na, Piyer a gwaday: «Zəba famaya lele.» ⁵ Tsa na, ndo niye a zəba fataya, a zəzur tay ha tə metshe lele. Neŋgeye a dzala na, ta vələneye wu. ⁶ Piyer a gwaday: «Dala andaya fagaya bay tebiye, ane tuk na, na vələkeye na, wu nakə andaya fagaya aye. Neŋ faya na gwadakeye ta gədaŋ i Yesu Kəriste i Nazaret lətse, do!»

⁷ Tsa na, Piyer a gəs na abəra mə həlay i mənday hərwi madzəne na ka mələtse ha ka mbəlom. Kwayaŋŋa sik ŋgay hay tə mandərkukwasl ŋgay hay tə huta gədaŋ. ⁸ A ndapa a mbəlom tə sik ŋgay hay lele. Tsa na, a pa bo ka mede. A ye, tə fələkwa ka bo dziye ta ndo i maslan i Yesu niye hay a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ndo niye na, a ye lele ta mandepe a mbəlom tsadaw tsadaw ada tə mazambaday a Mbəlom.

⁹ Ndo hay tebiye tə ŋgatay faya ma diye kuterŋ kuterŋ lele ada faya ma zambadeye a Mbəlom. ¹⁰ Tə sər ha, neŋgeye ndo nakə a rəkawa bəse ta maged nakə a le haladzay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na,

nəteye niye tebiye ta dzədzar ada a gatay hərəbabəkka hərwi wu nakə a ge bo ta ndo niye aye.

¹¹ Piyer ta Yuhana nəteye mə mazambal i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə zalay Mazambal i Saloməŋ aye. Ndo nakə a mbəl abəra mə matəre aye na, a wuda məgəre tay ha sa bay. Ndo hay haladzay ti ye naha mahway mahway hərwi nəteye tebiye a gatay hərəbabəkka. ¹² Piyer a ŋgatay a ndo neheye ti ye naha haladzay aye na, a gwadətay andza nakay: «Nəkurom ndo i İsrayel hay, ndo nakay a mbəl na, a gəcum hərəbabəkka na, hərwi mey? Nəkurom faya ka zəbum-eye famaya andza niye na, hərwi mey? Nəkurom faya ka dzalumeye mə gər kurom na, maa mbəl ha ndo nakay na, Piyer ta Yuhana hərwi bo tay eye gədaŋ eye. Tə mbəl ha na, nəteye tə pay bəzay a Mbəlom lele. Ane tuk na, a'ay andza niye bay. ¹³ Mbəlom i Abraham, Mbəlom i İzak ada Mbəlom i Zakob nakə nəteye neheye ta duwulay me aye, a bəz ha məzlab i ndo i məsler ŋgay Yesu. Nəkurom eye, ka vələmuy ha a həlay i Roma hay hərwi ada tə kəf na ada ka kalum ha kame i Pilat. Pilat na, həbe a say məgəre ha. ¹⁴ Nəkurom ka kalum ha ndo nakə dada neŋgeye kə ge mənese bay. Neŋgeye ndo dedek eye. A yakum a gər duh matsətsəhe tə gərakum ha na, ndo məkəde ndo. ¹⁵ Andza niye, ka kədum na, ndo nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. Ane tuk na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra mə walaŋ i mədahaŋ hay. Nəkway tebiye ka sərəkwa ha. ¹⁶ Ndo nakay anaŋ ka ŋgatumay, ka sərūm ha aye na, maa vələy gədaŋ na, məzele i Yesu hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər may ka Yesu aye. Ayaw! Ndo nakay a mbəl lele ka ŋgatumay tə dəre kurom aye na, hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər ka Yesu aye.

¹⁷ «Malamar ga hay, ahəl nakə nəkurom ta bəy kurom hay ka kalum ha Yesu aye na, neŋ na sər ha wu nakə ka gum aye na, ka sərūm bay. ¹⁸ Ane tuk na, Mbəlom a ge na, wu nakə a tsik ahəl niye tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay aye. A gwad: Kəriste na, ma ta giye dəretsətsəh. ¹⁹ Anəke na, mbədum ha mede kurom, mbədumaw me ka təv i Mbəlom hərwi ada mə mbatakum ha mənese kurom hay. ²⁰ Ka gum andza niye na, Bəy Maduweŋ Mbəlom ma vələkumeye zay ada ma ta slərakumaweeye Yesu ndo mətəme ha ndo nakə a zla na kurre hərwi kurom aye. ²¹ Anəke na, kutorŋ Yesu Kəriste ma ndziye mə mbəlom təmad hus a pat nakə Mbəlom ka təra ha wu hay tebiye andza nakə a da ha ahəl niye tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay hay aye. ²² Musa, neŋgeye a gwadətay a bəba tətə kway hay: «Bəy Maduweŋ kurom Mbəlom ma ta slərakumaweeye ndo məde ha bazlam ŋgay andza neŋ na gwad bədaw? Neŋgeye na, slala kurom. Ka ta pumay zləm a wu nakə ma ta tsikakumeye tebiye. ²³ Ndoweeye kə pay zləm a bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom niye bay na, ma ndziye mə walaŋ i ndo i Mbəlom hay bay. Ta kədiye na mədahaŋ eye. †»

²⁴ «Siye i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay dərmak ta tsik andza i Musa. Ta tsik ka wu nakə ma giye bo ahəl kway nakay anaŋ aye. Kwa Samuyel ada kwa siye i

† Madayaw abəra ma Ezipt 18.15, 18-19.

ndo maslaŋ i Mbəlom neheye ti yaw ma dəba ŋgay aye. ²⁵ Malamar ga hay, Mbəlom a tsik wu neheye tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay hay na, a nəkurom. Andza niye dərmak, ahəl nakə Mbəlom a bar dzam ta bəba tətə kurom hay aye na, a gwaday a Abraham: "Na ta piye ŋgama ka ndo i mändzibəra hay tebiye tə həlay i wawa i hud yak hay. Dzam nakə Mbəlom a bar aye na, i kurom. ^{††} ²⁶ Andza niye, Mbəlom a sləraw ndo i məsler ŋgay na, hərwi kurom təday. A sləraw na, hərwi məpe fakuma ŋgama, ada mətsoya kurom ahaya abəra ka tsəved i mənese.»

Piyer ta Yuhana kame i bagwar i Yahuda hay

4 Ahəl nakə Piyer ta Yuhana, nəteye faya ta tsikat-eye me a ndo hay mba aye na, ndo məvəlay wu a Mbəlom hay, bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta Saduke hay ti ye naha ka təv tay. ² Ti ye naha na, tə ge dərev haladzay ka Piyer ta Yuhana hərwi nəteye faya ta tətikiye tay ha ndo hay, tə gwadatay: «Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ ada mələtsew i Yesu niye a lətsew aye na, ndo hay ta sliye faya mələtsew abəra ma mədahaŋ.» ³ Ndo niye hay tə gəs tay ha Piyer ta Yuhana, ta dərəzl fataya a daŋgay. Ta dərəzl fataya na, ta gatay sariya zuk bay, hərwi həvad kə ge tsiy. ⁴ Mə walaŋ i ndo neheye tə tsəne matətike i Piyer ta Yuhana aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ndo məpe mədzal gər ka Yesu ta səkah, ndo hay tebiye ma giye gwezem zlam.

⁵ Tədə eye i mekedə na, bəy i Yahuda hay, madugula i Yahuda hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə haya gər a Zerozelem. ⁶ Mə walaŋ tay niye hay tə haya gər aye na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom nakə tə zalay Han aye andaya, Kayif, Yuhana, Aləgəzandər ada tə siye i ndo neheye ma bədgay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom tebiye nəteye andaya. ⁷ Tə həlataya ahaya ndo i maslaŋ i Yesu niye hay sulo eye kame tay. Tsa na, ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Ka mbəlum ha ndo nakay na, ma kəkay? Ka hutumaw gədaŋ eye na, məŋgay? Ada ka mbəlum ha na, ta məzele i way?»

⁸ Ta tsətsah fataya andza niye na, kwayaŋŋa Piyer a rah ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, a gwadatay: «Nəkurom bəy mələve ndo hay ta madugula hay, ⁹ ka tsətsahum-eye famaya bazlam bəgom na, hərwi nakə nəmaa gay ŋgwalak a ndo matəra eye, a mbəl ma kəkay ka tsətsahum famaya andza niye na gwad ba? ¹⁰ Ayaw lele! Kə ge andza niye na, nəkurom sərūm ha, nəkurom tebiye tə siye i ndo i Israyel hay, sərūm ha na, ndo nakə a lətse kame kurom nəngeye zay lele aye na, ta məzele i Yesu Kəriste nakə a yaw abəra na Nazaret aye. Nəngeye ndo nakə ka darum na ka mayako mazləmbada eye ada Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye na, nəngeye. ¹¹ Dərewel i Mbəlom a tsik faya, a gwad: "Kwar nakə nəkurom ndo madəzle gay hay ka kalum ha aye na,

ka tərə kwar nakə ma vəleye gədaŋ a gay aye duh. ††"

¹² «Ka mbakweye faya mətəme na, tə nəngeye nəte ŋgweŋ. Hərwi ka mändzibəra tebiye Mbəlom kə vəl ndo mekeleŋ eye nakə ma təmiye kway ha aye na, andaya bay.»

¹³ Ndo niye hay tə haya gər aye na, a gatay wadəŋ wadəŋ. Hərwi ta zəba ka Piyer ta Yuhana na, ta dzədzar bay, tə tsik me parakka. A gatay wadəŋ wadəŋ wene wene eye na, hərwi nəteye ta tətik wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Tə sər ha nəteye na, ndo məpay bəzay a Yesu tsa. ¹⁴ Ane tuk na, nəteye faya ta ŋgateye a ndo nakə a mbəl aye dərmak, nəngeye malətsa eye ka təv tay. Tə sər wu nakə ta mbədatay faya a Piyer ta Yuhana aye bay. ¹⁵ Tsa na, tə gwadatay: «Dum abəra mə gay.» Piyer ta Yuhana ti yaw wu tay abəra mə dəma na, nəteye tə mətsa mə gay tə ma ha ka bo bazlam. ¹⁶ Tə gwad a bo mə walaŋ tay: «Ndo neheye ka gakweye tay ha na, kəkay? Ndo i Zerozelem hay tebiye tə sər ha masuwayaŋ nakə tə ŋgatay aye parakka, maa ge na, Piyer ta Yuhana. Ka slakweye faya məmbədə bay. ¹⁷ Ane tuk na, gakwatay me ada pakwa fataya zluwer na, tə tətikatay bazlam nakay a ndo hay tə məzele i Yesu Kəriste bay hərwi ada siye i ndo hay tə tsəne labara i masuwayaŋ nakə tə ge aye bay.» ¹⁸ Ti ye tə zalatayaw. Piyer ta Yuhana ta mbəda naha gər ka təv tay. Ti ye naha na, tə gatay me, tə gwadatay: «Kā tsikumataŋ kəgəbay kə tətikumataŋ a ndo hay tə məzele i Yesu sa bay.»

¹⁹ Ane tuk na, Piyer ta Yuhana ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Nəkurom na, dzalum ha wu nakə dedek eye kame i Mbəlom aye təday. Lele mərahay ha gər na, a nəkurom tsukudu a Mbəlom dāw? ²⁰ Nəmaa sliye faya məgər ha matətike wu nakə nəmaa ŋgatay ada nəmaa tsəne aye bay. Nəmaa tsikiye huya.»

²¹ Ndo niye hay mahaya gər eye tə tsəne andza niye na, tə pa fataya zluwer haladzay sa. Tsa na, tə gər tay hay, ti ye wu tay. Tə gər tay ha na, ta huta fataya mənese nakə da məgatay dərətsətseh aye bay, hərwi siye i ndo hay nəteye tebiye faya ta zambadəye a Mbəlom hərwi wu nakə Piyer ta Yuhana tə ge aye. ²² Ndo niye tə mbəl ha ta masuwayaŋ aye na, məve ŋgay ma ziye məve kuro kuro fađ.

Maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay

²³ Tə gər tay ha Piyer ta Yuhana. Tə gər tay ha na, ta mbəda gər, ti ye ka təv i ndo məpe mədzal hay ka Yesu. Ti ye naha na, ta təkəratay wu nakə bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay i Yahuda hay tə tsik aye. ²⁴ Tə tsəne bazlam niye na, kwayaŋŋa nəteye tebiye tə dzapa nəte, tə pa bo ka maduwulay me a Mbəlom. Tə gwaday naha a Mbəlom: «Bəy Maduweŋ, maa ge magərmbəlom ta dala, ta bəlay ada tə wu neheye mə dəma tebiye aye na, nəkar. ²⁵ Maa tsik me tə bazlam i bəba tətə may Davit ndo i məsler i yak na, nəkar. Nəngeye a tsik ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, a gwad:

"Ndo hay tebiye tə ge mevel na, kemey? Tə ma ha ka bo bazlam na, hərwi mey?"

† Madazlay i wu hay 22.18; 26.4.

†† Dəmes hay 118.22. Kwar eye niye na, Yesu.

²⁶ Bagwar i bəy i dala i mändzibəra hay ta ləva bo mäge vəram.

Bəy hay ta haya gər mäge vəram ta Bəy Maduweŋ Mbəlom

ada ta ndo nakə a pay dzagwa i bəy a gər aye. †

²⁷ «Andza niye dedek, ta haya gər ma gəma nakay. Herod tə Poŋos Pilat ta gəma hay ada ndo i Israyel hay ta haya gər mäge vəram ka Yesu ndo i məsler yak tsədaŋŋa eye. Neŋgeye nakə ka pay dzagwa i bəy a gər aye. ²⁸ Wu nakə tə ge andza nakay aye na, andza i yak nakə ka tsik kurre a saka mäge ta gədaŋ yak aye. ²⁹ Anəke na, Bəy Maduweŋ may, dzəna may abəra ka təv i sewed tay neheye tə gamay aye tey. Vələmay gədaŋ yak ada nəmaâ dā ha bazlam yak ta dedek. ³⁰ Vələmay gədaŋ hərwi ada nəmaâ mbəl tay ha ndo hay, hərwi ada nəmaâ ge masuwayaŋ hay wal wal ta məzele i Yesu, ndo i məsler yak tsədaŋŋa eye.»

³¹ Ta ndəv ha maduwulay me a Mbəlom na, təv nakə nəteye mahaya gər eye mə dəma aye a bəl haladzay dzekib dzekib. Nəteye niye tebiye, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a rahatay a bo. Kwayaŋŋa tə pa bo ka məde ha bazlam i Mbəlom ze madzədzere.

Məndze nəte i ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom

³² Ndo neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, nəteye tebiye tə ndzawa na, nəte, ta wuda bo lele ada mədzal gər tay nəte. Ndəray kwa nəte mə walaŋ tay mətsike nakay na, wu ga na, andaya bay. Mə walaŋ tay wu tay hay tebiye ta ŋgənawa ha a bo mə walaŋ tay. ³³ Ndo i maslaŋ i Yesu hay tə dawa ha bazlam i mələtsew i Bəy Maduweŋ Yesu abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ haladzay. Tə gwadawa: «Nəmaa ŋgatay kə lətsew abəra ma mədahaŋ.» Ada Mbəlom a pa ŋgama haladzay ka ndo məpe mədzal gər hay. ³⁴ Ndəray mə walaŋ tay kwa tsekweŋ wu a kətsay bay. Ndo neheye guvah tay hay kəgəbay gay tay andaya na, ta səkəmawa ha. Suloy i wu nakə ta səkəm ha aye na, ti yawa ahaya ³⁵ ada tə vəlawatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay. Ma dəba eye na, ta ŋgənawa ha suloy eye kwa a way dā andza nakə a say aye.

³⁶ Andza niye ndoweye andaya tə zalay Yusufa. Ndo i maslaŋ i Yesu hay tə pa faya məzele na, Barnabas, andza məgwede: Ndo nakə ma gwadiye tete a siye i ndo hay aye. Neŋgeye slala ŋgay na, Levit hay. Tə wa na ma gəma nakə tə zalay Sipəre aye. ³⁷ Neŋgeye a ye, a səkəm ha guvah ŋgay. Tsa na, a zla ahaya suloy eye, a vəlatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay.

Maraw me i Ananiyas ta Safira

5 Ane tuk na, ndoweye andaya tə zalay Ananiyas. Tə zalay a ŋgwas ŋgay Safira. Pat wuray na, ta səkəm ha guvah tay tə gwad ayaw mə walaŋ tay. ² Ananiyas a həl faya abəra ka suloy i guvah niye, a ye ha siye a vəlatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay. Suloy nakə a həl faya abəra aye na, ŋgwas ŋgay a sər faya lele. ³ A ye naha na, Piyer a gwaday: «Ananiyas, ka gəray ha

dərev yak a Fakalaw na, hərwi mey? Ka gər ha siye i suloy i guvah yak a mətagay, ka zlaw tsekweŋ, ka raway me a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, hərwi mey? ⁴ Ahəl nakə ka səkəm zuk bay aye na, guvah yak wu yak bəna i ndəray dāw? Ada suloy i guvah nakə ka səkəm ha aye na, i yak bədaŋ? Ka dzala mə gər yak mäge wu andza nakay na, ma kəkay? Ka raway me na, a Mbəlom bəna, a ndo hay bay.»

⁵ Ananiyas a tsəne bazlam niye hay na, a dəd abəra ka mbəlom. Kwayaŋŋa a mət tsədək tsədək. Ndo neheye tə tsəne labara niye aye na, nəteye tebiye ta dzədar haladzay. ⁶ A mət na, gawla hay ti yaw tə mbəkwa na mədahaŋ. Tsa na, tə zla na, ti ye tə la na.

⁷ Mazlambar ma giye bəre mahkar na, ŋgwas i Ananiyas a yaw a fələkwa a gay. A yaw na, kə sər ka wu nakə a ge bo aye bay. ⁸ A fələkwa naha a gay na, Piyer a tsətsah faya, a gwaday: «Tsiken, suloy i guvah kurom nakə ka səkəmum ha ta zal yak aye na, andza nakay dāw?»

Ŋgwas niye a mbəday faya, a gwaday: «Ayaw! Nəmaa səkəm ha na, suloy eye andza nakay.»

⁹ Piyer a gwaday: «Ka mum ha ka bo bazlam mə walaŋ kurom hərwi madzəgur me ka Məsəfəre i Bəy Maduweŋ na, kəkay? Tsəne, ndo neheye tə la zal yak aye, nəteye andaya mələtsa eye ka maged tsiy ada ta deyeweye ta zliye kar dərmak.»

¹⁰ Piyer a tsikay andza niye na, kwayaŋŋa a dəd ka sik i ndo i maslaŋ i Yesu niye hay. Tsa na, a mət. Gawla hay ti yaw, tə fələkwa naha a gay. Ti ye naha na, kə mət. Tə zla na, ti ye ha tə la na ka tsakay i zal ŋgay.

¹¹ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tebiye ada tə siye i ndo neheye tə tsəne labara niye aye na, ta dzədar haladzay.

Ndo i maslaŋ hay tə gawa masuwayaŋ wal wal haladzay

¹² Ndo i maslaŋ hay tə gawa masuwayaŋ wal wal haladzay mə walaŋ i ndo hay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə hayawa gər a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, mə Mazambal i Salomon. ¹³ Ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu təbey aye na, zluwer a gatay mede ka təv tay. Ane tuk na, ndo hay tebiye tə dəslatay ha gər. ¹⁴ Ndo hay haladzay faya ta səkahiyə, hasləka hay ta ŋgwas hay tə dzala ha ka Bəy Maduweŋ. Ndo məpe mədzal gər hay ta səkah haladzay. ¹⁵ Hərwi masuwayaŋ neheye ndo i maslaŋ hay tə ge aye na, ndo hay tə həlawa naha ndo i dəvats hay. Tə həlawa tay naha ka sləlah kəgəbay ka hubok. Tə pawa tay ha ka tsakay i tsəved hərwi ada ahəl nakə Piyer ma diye tə dəma aye na, kwa kəkay mezek ŋgay kə husa ka ndo nəte mə walaŋ tay ma mbəliye. ¹⁶ Ndo hay haladzay ti yawaw abəra ma gəma neheye tə mbay naha a Zerozelem aye. Tə həlawa naha ndo i dəvats ta ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye. Ndo i maslaŋ hay tə mbəl tay ha tebiye.

† Dəmes hay 2.1-2.

Tə gəs tay ha ndo i maslañ hay

¹⁷ Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta ndo neheye tə paway bəzay aye, andza məgwede ta Saduke hay, tə tsəne ndo i maslañ hay faya ta giye masuwayañ haladzay na, a ndalatay, dərev tay a rah ta sələk. Tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad: «Gəsakwa tay ha!» ¹⁸ Tsa na, ti ye tə gəs tay ha. Ti ye tə pa tay a dañgay. ¹⁹ Ane tuk na, ta həvad ahəl nakə ndo i maslañ hay nəteye ma dañgay aye na, gawla i Mbəlom a ye, a həndəkətay na məged i gay i dañgay niye. A həlatay ahaya ndo i maslañ niye hay abəra mə dəma, a gwadatay: ²⁰ «Dum ta dumatay ha labara i sifa wedeye a ndo hay ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom!»

²¹ Ndo i maslañ hay ta təma bazlam i gawla i Mbəlom nakə a tsikatay aye. Pərik i mekedə na, tə həl bo ti ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ti ye naha tə pa bo ka matətikatay a ndo hay.

Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta ndo neheye nəteye dziye, tə zalatay a madugula i Yahuda hay, tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam mə walañ tay. Tsa na, tə slər ndo hay ka ndo i maslañ hay a gay i dañgay, tə ye tə həlatay ahaya. ²² Ane tuk na, ndo neheye ti ye, tə husa a dəma na, ta huta tay ha mə gay i dañgay bay. Tə maw ka təv i ndo neheye tə slər tay naha aye, tə matay ha labara eye. ²³ Tə gwadatay: «Nəmaa ye naha, nəmaa ndzay a gər a gay i dañgay na, mədərəzla eye lele ada ndo matsəpe məged hay nəteye andaya faya ta tsəpiye. Ane tuk na, nəmaa həndək na məged na, nəmaa huta ndəray kwa nəte bay!»

²⁴ Tə tsəne labara niye andza niye na, bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə sər wu nakə ta dzaliye bay. Ta tsətsahay a gər tay, tə gwad: «Matəra ta ndo i məsler niye hay na, wuyə mey?»

²⁵ Ahəl nakə nəteye faya ta dzaliye andza niye na, ndoweye a yaw ka təv tay, a gwadatay: «Tsənum! Ndo neheye ka pum tay a dañgay aye na, nəteye faya ta tətikəteye a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom!»

²⁶ Tə tsəne andza niye na, kwayañña bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta ndo ɣgay hay, ti ye mata ma tay ahaya ndo i maslañ niye hay. Ane tuk na, ti ye tə ma tay ahaya na, ta gatay dəretsətəseh bay hərwi ta dzədzar ta ndo hay, ta ta kaliye tay ha tə kwar.

Ndo i maslañ hay kame i sariya

²⁷ Ti ye tə həlatay ahaya na, ti ye tay ha kame i madugula i Yahuda hay. Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a pa bo ka matsətəshe fataya abəra bazlam.

²⁸ A gwadatay: «Nəmaa gəkum me ka matətikatay a ndo hay ta məzele i Yesu bədaw? Ada ka gum na, mey? Nəkurom na, tsəkam matətikatay a ndo hay ma wuzlahgəma i Zerozelem tebiye na, kəkay? Ada a sakum məgwede maa kəd na ndo niye na, nəmay daw?»

²⁹ Piyer tə siye i ndo i maslañ hay ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Marəhay ha gər na, a Mbəlom bəna a ndo hay bay. ³⁰ Ka darum na Yesu ka mayako mazzəlm-bada eye hərwi ada mə mət. Ane tuk na, Mbəlom i bəba təte kway hay kə lətse ahaya abəra ma mədahañ. ³¹ Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahañ ta gədañ ɣgay. Kə pa na a bəy, nəngeye ndo mətəme ha ndo hərwi ada İsrayel hay tə mbəda ha mede tay. Ta huta, Mbəlom ma pəsətay ha mezeleme tay hay. ³² Nəmay na, ndo məhəle mbal i wu neheye a ge bo aye, nəmay ta Məsəfəre Tsədəñña eye nakə Mbəlom a vəlatay a ndo neheye ta rəhay ha gər aye.»

³³ Tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. A satay mədəke tay ha ndo i maslañ hay. ³⁴ Ane tuk na, Farisa wuray andaya məzele ɣgay Gamaliyel. Nəngeye na, ndo mədzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ndo hay tebiye ta təmawa bazlam ɣgay. A lətse mə walañ i ndo niye hay mahaya gər eye, a gwadatay: «Ndo neheye tə ye abəra kənañ tsekweñ təday.»

³⁵ Ndo i maslañ hay ti yaw abəra mə dəma na, a gwadatay: «İsrayel hay, gum metsehe hərwi wu nakə a sakum məgatay a ndo neheye. ³⁶ Ndo niye məzele ɣgay Tiyodas aye na, mə makumaw a gər. A yaw ahəl niye a gwad nəngeye na, bagwar i ndo. Ndo hay ta giye temerre fad ta pay bəzay. Ane tuk na, ta kəd na. Ndo neheye tə pay bəzay aye ta ɣgəna gər tebiye. Kwa ndəray ka ləkaw bay.

³⁷ «Ma dəba ɣgay na, ndoweye andaya dərmək, məzele ɣgay Yudas. Nəngeye ndo i Galile. Nəngeye a ndohwaw ahəl i məpesle ndo, kə zalatay a ndo hay haladzay ka məpay bəzay. Nəngeye dərmək ta kəd na ada ndo neheye tə pay bəzay aye ta ɣgəna gər tebiye kweye kweye. ³⁸ Neñ faya na tsikakumeye anəke, kə mətsum ka ndo neheye bay, gər um tay ha tə ye wu tay. Hərwi kə ge mədzal gər tay, ta məsler tay, ti yaw ma ndo hay na, ta ndziye bay. Ta dziye. ³⁹ Ane tuk na, kə ge məsler tay a yaw abəra mə həlay i Mbəlom na, ka slumeye faya məmbete ha bay. Gum metsehe lele, faya ka gumeye vəram na, ka Mbəlom düh!»

⁴⁰ Ndo niye hay mahaya gər eye ta təma bazlam i Gamaliyel. Tə zalatay a ndo i maslañ hay sa. Ti ye naha, tə ndaba tay ha. Tə gwadatay: «Dada kə tsikumay me a ndəray tə məzele i Yesu sa bay.» Tsa na, tə gər tay ha.

⁴¹ Ndo i maslañ i Yesu niye hay ti yaw abəra mə walañ i məhay gər tay niye tə mənɣwese hərwi dəretsətəseh nakə tə gatay hərwi məzele i Yesu aye. ⁴² Duh ta tətikawa ada tə dawa ha mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada mə gay tay hay pat pat tə gərawa ha bay, Yesu na, Kəriste.

Tə pala ndo hay tasəla hərwi madzəne ndo i maslañ i Yesu hay

6 Ahəl niye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu faya ta səkañhiye haladzay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər neheye tə tsik me i Gərek aye na, tə ge dərev ka ndo məpe mədzal gər neheye nəteye tə tsik bazlam i Yahuda hay aye. Tə ge dərev na, hərwi ahəl

nakə ta ɲgənatay wu mənday a madakway i ɲgwas hay aye na, tə vəlawatay a madakway i ɲgwas tay hay təbey.

² Ndo i maslaɲ neheye kuro gər eye sulo aye, tə hay-atay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, tə gwadatay: «Nəmaa gəriye ha məde ha bazlam i Mbəlom hərwi məmətse maɲgəne wu mənday bay.

³ Hərwi niye malamar hay, pəlum ndo hay tasəla mə walaɲ kurom. Ka pələmeye na, ndo i ɲgwalak hay, ndo neheye nəteye maraha eye ta Məsəfəre Tsədəɲɲa eye ada tə sər gər lele aye. Nəmaa vəliye məsler i maɲgəne wu mənday na, a həlay tay. ⁴ Nəmay, nəmaa duwulay me a Mbəlom ada ta məde ha bazlam ɲgay a ndo hay.»

⁵ Bazlam tay niye a yatay a gər a ndo hay tebiye. Tsa na, tə pala ndo hay tasəla. Ndo makurre eye na, Etiyen, ndo nakə ta mədzal gər lele ada maraha eye ta Məsəfəre Tsədəɲɲa eye, Filip, Pərakor, Nikanor, Timon, Parmenas ada Nikolas ndo i gəma i Anɲiyos neɲgeye a gawa kule, ane tuk na, ahəl niye na, ka dazlay a məpay bəzay a kule i Yahuda hay. ⁶ Tsa na, ti ye tay ha ka təv i ndo i maslaɲ i Yesu hay. Ndo i maslaɲ i Yesu hay tə pa fataya həlay ada ta duwulay me a Mbəlom.

⁷ Bazlam i Mbəlom a da a zləm haladzay. Ndo məpe mədzal gər hay ta səkah haladzay ma Zerozelem ada ndo məvəlay wu a Mbəlom hay haladzay tə dzala ha ka Yesu.

Tə gəs na Etiyen

⁸ Etiyen na, ndo nakə nəte mə walaɲ i ndo neheye tə pala tay tasəla aye. Neɲgeye na, Mbəlom kə pa faya ɲgama haladzay. Ka tsəved i Mbəlom na, neɲgeye gədaɲ eye haladzay. A gawa masuwayaɲ hay mə walaɲ i ndo hay. ⁹ Siye i Yahuda hay nəteye andaya, tə haya gər a gay i maduwule me nakə tə zalay gay i maduwule me i beke neheye tə gər tay ha aye. Ti yaw ma gəma i Siren ada ma gəma i Aləgəzandəri, ti yaw ma dala i Silisi ada ma dala i Azi. Nəteye niye tebiye ta təma bazlam i Etiyen bay, faya ta kədiye wuway ta neɲgeye. ¹⁰ Ane tuk na, ndo niye hay tə mba ka Etiyen tə bazlam bay, hərwi maa vəlay ndaraw ka mətsike me na, Məsəfəre i Mbəlom.

¹¹ Tə vəlatay wu a ndo hay, hərwi ada ndo niye hay tã raw me tã gwad na: «Nəmaa tsəne faya abəra bazlam, faya ma tsaleye ka gər a Musa ada faya ma tsaleye ka gər a Mbəlom.»

¹² Tə suta faya ndo hay, madugula hay ada ta ndo mədzanɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ka Etiyen. Tsa na, tə wuya kurah ka Etiyen, tə gəs na. Ti ye ha kame i madugula i Yahuda hay. ¹³ Tə həl naha ndo mədəse faya parasay hay, tə gwad: «Ndo nakay na, faya ma tsikiye wu lele bay eye ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ka bazlam i Musa mapala eye. ¹⁴ Nəmaa tsəne faya abəra a gwad: Yesu ndo i Nazaret ma deyeweye, ma mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ma mbədiye ha kule kway nakə Musa a vəlakway aye.»

¹⁵ Ndo niye hay tebiye nəteye mandza eye mə gay i məhay gər aye, tə ma ha dəre ka Etiyen. Ta zəba faya, tə ɲgatay na, da'ar ɲgay a dəv andza i gawla i Mbəlom.

Bazlam i Etiyen

7 Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a tsətsah ka Etiyen, a gwaday: «Wu nakə tə tsik fakaya na, dedek daw?»

² Etiyen a mbəday faya, a gwaday: «Malamar ga hay ta bəba ga hay, tsənum wu nakə na tsikakumeye təday. Mbəlom nakə a ze wu hay tebiye ta məzlaɲ aye a bəzay ha bo a bəba tətə kway Abraham ka dala i Mizapotami kurre ahəl nakə ki ye a Haraɲ zuk bay aye, ³ ada a gwaday: “Lətse abəra ma gəma yak ada gər ha ndo yak hay, do a gəma nakə na dəkeye faya aye. †”

⁴ «Yaw! Abraham a tsəne bazlam i Mbəlom na, a lətse abəra ma Kaladeyen hay, a ye mata ndze ma Haraɲ. Ma dəba eye bəba ɲgay a mət na, Mbəlom a zla na abəra ma Haraɲ, a ye ha a gəma nakay anaɲ nəkway mandza eye mə dəma aye. ⁵ Mə dəma na, Mbəlom kə vəlay guvah i məda ɲgay kwa tsekweɲ bay, kwa dala tsekweɲ bəbay na, kə dəsay bay. Ba Mbəlom kə tsikay kurre, a gwaday: “Gəma nakay na, na ta vəlakeye ha tebiye. Aza nəkar andaya sa bay na, wawa i hud yak hay ta ndziye mə dəma, ma təriye i tay.” Ahəl niye Mbəlom a tsikay a Abraham na, wawa ɲgay andaya kwa nəte zuk bay. ⁶ Wu nakə Mbəlom a tsikay aye na, a gwaday: “Wawa i hud yak hay ta diye, ta ndziye ma gəma i ndo hay. Mə dəma na, ta təriye tay beke eye hay. Ta gateye dəretsətseh. Ta ndziye məve temerre fad mə dəretsətseh. ⁷ Ane tuk na, na ta giye sariya ka ndo i gəma niye hay tə gatay dəretsətseh aye. Ma dəba eye na, ta diye abəra ma gəma nakay, ta diye ta dəsləɲ ha gər ma təv nakə ta ndziye mə dəma aye. ††” ⁸ Mbəlom a bar dzam ta Abraham, a day ha na, ta mədəse bo. Ma dəba eye, Abraham a wa Izak, a ge məhəne tsamahkar na, a dəs na. Izak a wa Zakob, Izak a dəs na. Zakob dərmak a wa wawa hay kuro gər eye sulo. Nəteye neheye ta təra bəba tətə kway hay na, Zakob a dəs tay ha dərmak.

⁹ «Bəba tətə kway hay tə nay dəre a malamar tay nakə nəte mə walaɲ tay tə zalay Yusufa aye. Tə gəs na ta səkəm ha beke eye a gəma i Ezipt. Ane tuk na, Mbəlom ka tsəpa na. ¹⁰ Mbəlom kə təma ahaya Yusufa abəra mə dəretsətseh hay tebiye. A vəlay metsehe ta ɲgwalak i bo ka dəre i bəy nakə a ləva Ezipt tebiye, tə zalay Farawon aye. Neɲgeye a pa na bəy eye ka dala i Ezipt ada a ləvay gər a ndo neheye mə gay ɲgay aye tebiye.

¹¹ «Ma dəba eye na, mandərzlaɲ a ge ka dala i Ezipt tebiye ada ka dala i Kanan. Mandərzlaɲ niye a ge na, mandərzlaɲ bagwar eye. Ndo hay ta sa dəretsətseh haladzay. Bəba tətə kway hay tə huta wu mənday kwa tsekweɲ bay tebiye. ¹² Zakob a tsəne wu mənday andaya ma Ezipt na, a slər wawa ɲgay niye hay ta təra bəba tətə kway aye. A slər tay ha makurre eye. ¹³ Ta

† Madazlay i wu hay 12.1. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 15.13-14 ada mə Madayaw abəra ma Ezipt 3.12.

mbəda gər masulo eye na, Yusufa a datay ha bo ada Farawon bəy bagwar eye a sər ha nəteye na, gwala i Yusufa hay. ¹⁴ Tsa na, Yusufa a slər ndo hay ka bəba nğay Zakob ta ndo i gay nğay hay tebiye. Nəteye tebiye na, kuro kuro tasəla gər eye zləm. ¹⁵ Zakob tə həl bo, ti ye a Ezipt ta ndo i gay nğay hay. Zakob a mət mə dəma ada bəba tətə kway hay dərma tə mət mə dəma. ¹⁶ Mədəhan tay na, tə həlawa a gəma nakə tə zalay Sisem aye. Tə pawa a tsəvay nakə Abraham a səkəm abəra ka wawa i Hamor ma gəma i Sisem ta suloy aye.

¹⁷ «Wu nakə Mbəlom a tsikay kurre a Abraham aye na, mazlambar həlay eye kə ndislew. Gwala kway hay tə wa bo. Ta səkah məwe bo haladzay ma Ezipt. ¹⁸ Bəy nakə a sər Yusufa aye na, andaya sa bay. Tə pa na bəy wedeye nakə faya ma ləviye dala i Ezipt aye. Nənğeye na, a sər Yusufa bay. ¹⁹ Bəy niye bagwar eye a vatay gər a bəba tətə kway hay. A gawatay dərətsətəsh haladzay ada a gawatay kutoŋ ka məkwetse wawa tay a pesl ada tātə mət. ²⁰ Həlay niye na, tə wa na Musa. Musa a le haladzay ada a yay a gər a Mbəlom. Tə wa na na, tə gəl na kiye mahkar mə gay i bəba nğay. ²¹ Ma dəba eye na, tə gər ha. Dem i Farawon a ndzay a gər, a zla na. A ye ha a gəl na andza wawa nğay. ²² Andza niye, Musa a gəl bo na, a zla metsehe ta ndaraw i Ezipt hay. A tərə ndo ta məzlab eye hərwi bazlam nğay neheye a tsikawa aye ta məsler neheye a gawa aye.

²³ «Musa a ge məve kuro kuro fad na, a say mede mata dzəne tay ha gwala nğay Israyel hay. ²⁴ A ye na, a nğatay a ndo i Ezipt faya ma geye dərətsətəsh a ndo nəte mə walaŋ i Israyel hay. Tsa na, a ye naha a dzəna na ndo niye faya ta geye dərətsətəsh aye. A kəd na ndo i Ezipt niye mədahan eye. ²⁵ Musa a dzala na, Israyel malamar nğay hay tə sər ha Mbəlom ma ta təmiye tay ha abəra mə dərətsətəsh tə həlay nğay. Ane tuk na, tə sər bay. ²⁶ Tədə eye Musa a ndzatay a gər a Israyel hay sulo faya ta kədiye bo. A say a Musa mənğəne tay ha ada tātə ndza zay mə walaŋ tay. A gwaday: "Dzam ga, nəkurom ta malamar tuk na, ada ka gumeye dərətsətəsh a bo kurom ta məkədə bo na, hərwi mey?" ²⁷ Ane tuk na, ndo nakə faya ma geye dərətsətəsh a malamar nğay aye na, a pay həlay a Musa, a gwaday: "Maa pa kar bəy ada ndo məge may sariya na, way?" ²⁸ A saka məkədə ga andza nakə ka kəd ndo i Ezipt məvener nğay sa daw?" ²⁹ Musa a tsəne andza niye na, a hway, a ye nğway ka dala i Madiyan. Mə dəma na, a zla nğwas. Tə wa wawa hasləka eye hay sulo.

³⁰ «Ma dəba i məve kuro kuro fad na, Musa nənğeye huya ma gəma niye mə makulkwandah aye. Pat wuray na, nənğeye bəse ta mahəmba i Sinay. Gawla i Mbəlom a yaw, a bəzay ha bo. Musa a nğatay na, ma ako ka gay i dak nakə faya ma təmiye aye. ³¹ Musa a nğatay andza niye na, a gay hərəbəkka. Ane tuk na, ahəl nakə nənğeye faya ma həndzədiye naha faya bəse mazəbe faya na, a tsəne mətsike me i Bəy Maduwer, a gwadayaw: ³² "Nənğ Mbəlom i bəba tətə yak hay, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, ada

Mbəlom i Zakob." Musa a tsəne andza niye na, a dzədzar, zluwer a gay. Tsa na, a say mazəbe dərə ka ako niye sa bay. ³³ Mbəlom a gwadayaw sa: "Musa, tsok na təhərək abəra mə sik, hərwi tən nakay nəkar mə dəma aye na, tən tsədəŋna eye. ³⁴ Faya ta gateye dərətsətəsh a ndo ga hay ma Ezipt kəkay na, na nğatay. Na tsəne mətuwe tay ada na yaw na, mata mbəle tay ha. Na sləriye kar ha, do anəke a Ezipt. †"

³⁵ «Musa nənğeye nakə Israyel hay tə kal ha, tə gwaday: "Maa pa kar bəy ada ndo məge may sariya na, way?" aye. Ane tuk na, Mbəlom a slər ka tən tay hərwi ada mātəra bəy tay ada ndo mətəme tay ha abəra mə dərətsətəsh na, nənğeye. Mata slərə na ka məsler niye na, gawla i Mbəlom nakə a bəzay ha bo ma ako ka gay i dak aye. ³⁶ Maa ndzatay kame a Israyel hay məndohwaw abəra ma Ezipt na, nənğeye. Kə ge masuwayan hay wal wal mə dəma. Kə ge kame i Bəlay Ndozza eye ada mə makulkwandah dərma hus a məve kuro kuro fad.

³⁷ «Maa gwaday a Israyel hay: "Mbəlom ma ta slərakumaweeye ndo məde ha bazlam nğay andza nənğ. Ma zliye na, abəra ma gwala kurom ††" na, Musa. ³⁸ Sa na, ahəl nakə Israyel hay nəteye mahaya gər eye mə makulkwandah aye na, maa lətse mə walaŋ i bəba tətə kway ta gawla nakə a tsikawatayaw me mə mahəmba i Sinay aye na, Musa. Gawla i Mbəlom ma tsikataweye bazlam nakə ma vəliye sifa aye ada nənğeye ma makweye ha.

³⁹ «Ane tuk na, bəba tətə kway hay ta kərəh matəme bazlam nğay. Ta kal na a pesl. A satay mambədə gər ka dala i Ezipt. ⁴⁰ Tə gwaday a Aron: "Lambadamay mbəlom hay hərwi məzle kame kway. Hərwi ka sərakwa wu nakə a ndzay a gər a Musa, ndo məhəlakway ahaya abəra mə Ezipt na, ka sərakwa bay. ††" ⁴¹ Tsa na, ta lambad kule andza sla wawa eye andza mbəlom tay. Tə vəlay wu a kule tay niye. Tə ge magurlom tə mənğwese eye lele hərwi wu nakə bo tay eye ta lambad aye. ⁴² Ane tuk na, Mbəlom a mbədatay dəba. Ma dəba eye tə dəslyay ha gər a wurzla hay. Mbəlom a vəlay tsəved andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, Mbəlom a gwad:

"A nəkurom Israyel hay,
wu neheye hay ka vəlawum wal wal
ada ta gənaw hay
məve kuro kuro fad aye na, a nənğ bədaw?"

⁴³ Ka zlum madzawadzawa i gay i mbəlom kurom

Molok,

ka zlum mandzəkit bo i wurzla i mbəlom kurom Refam.

Kule kurom neheye ka gum aye na,

hərwi mədəslyay ha gər.

Hərwi niye na həliye kurom abəra ma gəma nakay,

na diye kurom ha dərən abəra ta gəma i Babilon. †††»

† Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 2.14–3.10. †† Bazlam mapala eye masulo eye 18.15. † Madayaw abəra ma Ezipt 32.1, 23. †† Amos 5.25–27. Molok, tə zalay Molek ma Dzam Guram, mbəlom i Kanan hay. Tə dzala, məvəlay a mbəlom tay niye na, ndo zezər. Refam mbəlom zlezle eye i Babilon hay.

⁴⁴ Etiyen a gwadatay sa: «Ahəl niye bəba tətə kway hay nətəye mə makulkwandah na, madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom andaya fataya hərwi ada tətə sər ha Mbəlom andaya ta nətəye. Gay niye mapa eye na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Musa aye. Mbəlom a gwaday a Musa tətə ge na gay niye na, andza nakə a ngatay aye. ⁴⁵ Ma dəba eye na, bəba tətə kway hay ta vəlatay ha madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom niye a wawa i hud tay hay. Ndo mənəzətay kame a wawa i hud tay niye hay na, Zozowe. Ti ye a gəma niye na, ta zla na gay i madzawadzawa niye. Mbəlom ka həhar tay ha ndo i gəma niye abəra kame tay. Ta sla fataya. Andza niye gay i madzawadzawa a ndza ma gəma niye hus a həlay i bəy Davit. ⁴⁶ Davit na, a yay a gər a Mbəlom haladzay. A tsətsah tsəved ka Mbəlom ka mədəslay gay nakə wawa i hud i Zakob hay ta sliye faya mədəslay ha gər a Mbəlom mə dəma aye. ⁴⁷ Maa dəzlay gay na, Salomon.

⁴⁸ «Ane tuk na, Mbəlom Fetek ma ndziye mə gay neheye ndo hay ta dəzl aye bay. Andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye na, Mbəlom a gwad:

⁴⁹ «Təv mənəzde i bəy ga na, mbəlom, ada mənəzibəra na, təv sik ga.

Gay nakə ka dəzlumenəye na, slala i gay waray?

Təv nakə ma sliye mənəzde mə dəma aye na, waray?

⁵⁰ Maa ge wu neheye tebiye na, ney bədaw? [†]»

⁵¹ Etiyen a gwadatay sa: «A nəkurom neheye sewed eye hay. Ka dərəzlum na dərəv kurom ta zləm kurom hay a məzele i Mbəlom nakə faya ma zalakumeye. A sakum mahəndəkay na dərəv kurom a Məsəfəre Tsədənəna eye bay. Nəkurom na, andza bəba tətə kurom hay. ⁵² Ndo məde ha bazlam i Mbəlom waray nakə bəba tətə kurom hay ta gay dərətsətəseh bay aye? Kwa məkəde ta kəd tay ha ndo neheye tə də ha ma-dayaw i ndo nakə neygeye ndo i dedək nətə ngwen aye. Ndo nakə anəke ka gum faya daf ada ka kədum na aye na, neygeye. ⁵³ Mbəlom kə vəlakum bazlam ngay mapala eye tə həlay i gawla ngay hay ^{††}, ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay.»

Tə kəd na Etiyen

⁵⁴ Ndo niye hay mahaya gər eye tə tsəne bazlam i Etiyen niye na, a ndalatay haladzay, ta həpəd zler ka Etiyen kərəw kərəw. ⁵⁵ Ane tuk na, Etiyen na, a rah ta Məsəfəre Tsədənəna eye. Tsa na, a zəba dərə a mbəlom. A ngatay naha a dzaydzay i Mbəlom ada a ngatay naha a Yesu malətsa eye tə həlay i mənəday i Mbəlom. ⁵⁶ A gwadatay a ndo niye hay: «Tsənum! Ney faya na ngateye a mbəlom mahəndəka eye ada Wawa i Ndo neygeye malətsa eye tə həlay i mənəday i Mbəlom.»

⁵⁷ Tə tsəne andza niye na, nətəye tebiye ta wuda haladzay ada ta dərəzl na zləm tay hay. Nətəye tebiye ka manəte eye tə mbəzla ka Etiyen məgəse. ⁵⁸ Tə gəs na,

[†] Ezay 66.1-2. ^{††} Andza nakə kule i Yahuda a tsik aye na, Mbəlom a day ha bazlam mapala eye a Musa tə həlay i gawla ngay hay.

tə vaha na abəra mə wuzlah gay. Ti ye naha, tə pa bo ka məkele na tə kwar hərwi məkəde na. Ndo məhəle mbal hay ta tsok na peteked tay hay, tə gər ha ka təv i gawla eye andaya tə zalay Sol.

⁵⁹ Ahəl nakə nətəye faya ta kaliye Etiyen tə kwar aye na, Etiyen neygeye faya ma duwuleye me a Mbəlom. Mə maduwule me niye faya ma duwuliye na, a gwad: «Bəy Maduwey ga Yesu, zla na məsəfəre ga.» ⁶⁰ Tsa na, a dəkw gurmets, a wuda ta magala, a gwad: «Bəy Maduwey ga, mezeleme nakay tə ge aye na, kə matay ha mənese bay.» A tsik andza niye na, ma dəba eye a mət.

8 Məkəde Etiyen nakə tə kəd aye na, a yay a gər a Sol.

Pat eye niye na, kwayənəna ta dazlay a məgatay dərətsətəseh a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kərīste neheye ma Zerozelem aye. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ngəna gər, ta hway tebiye. Ta hway a gəma i Yahuda ada siye hay a Samari. Maa ze naha na, ndo i maslanə hay. ² Siye neheye tə pa mədzal gər tay dedək ka Yesu aye, ti ye tə zla na mədahanə i Etiyen, tə la na. Tə tuwa na haladzay. ³ Sol na, a zaka ha məbəbezle tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A yawa ka gay ka gay, a gəsawa ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, hasləka hay kwa ngwas. A pawə tay ha a gay i danəyay.

Filip a da ha labara wedeye ma Samari

⁴ Ndo neheye ta hway, ta ngəna gər aye na, ta həhal ka gəma ka gəma. Tə dawa ha bazlam i Mbəlom. ⁵ Filip neygeye na, a ye a wuzlah i dala i Samari. A ye naha, a da ha Yesu ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. ⁶ Ndo i gəma niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Filip ada tə ngatay a masuwayən neheye a ge aye na, tə pay zləm a bazlam ngay ta səkeffe eye lele. ⁷ Fakalaw hay tə yawaw abəra mə bo i ndo i dāvats hay. Tə yawaw abəra mə bo tay na, ta wudawa ka bo haladzay. Ndo neheye vərezl i bo tay maməta eye hay ta ndo neheye ta dzəgədasla sik tay matəra eye hay aye, ta mbəl. ⁸ Andza niye mənəgwese bagwar eye a ge ma gəma niye.

⁹ Ahəl niye na, ndoweye andaya ka dala i Samari eye niye. Ndowneye niye na, tə zalay Simon. Neygeye na, a gawa maharam zla anəke bay ada maharam ngay nakə a gawa aye na, a gawatay a ndo i gəma niye hay hərəbəkəka. Ma mədzal gər ngay na, a gwad neygeye ngwalak i ndo. ¹⁰ Ndo hay tebiye, gawla hay ta bagwar hay, tə pa zləm na, ka neygeye. Tə gwad: «Ndo nakay na, gədanə i Mbəlom bagwar eye nakə tə zalay Gədanə Bagwar eye.»

¹¹ Tə pawə zləm ka wu ngay nakə a gawa aye na, lele. Hərwi maharam ngay nakə a gawatay masuwayən a ndo hay aye na, kə ndza haladzay.

¹² Ane tuk na, Filip a ye naha mata da ha Labara Ngwalak eye ka Bəy i Mbəlom ada ka Yesu Kərīste na, tə dzala ha ka Yesu. Hasləka hay, ngwas hay, Filip a dzəhub tay ha a yam. ¹³ Simon neygeye dərək a dza-la ha ka Yesu, ta dzəhub ha a yam. Neygeye na, a

ndzawa ka tæv i Filip. A ngataway a masuwayaŋ tæ wu hay wal wal neheye Filip a gawa aye na, a gay hərbabəkka.

¹⁴ Ndo i maslaŋ neheye nətəye ma Zerozelem aye tæ tsəne ndo i gəma i Samari hay ta pa mədzal gər tay ka bazlam i Mbəlom na, tæ sləratay naha Piyer ta Yuhana. ¹⁵ Tæ həl bo, ti ye. Tæ ndisl naha a dəma na, ta duwulay me a Mbəlom hərwi ada ndo i gəma i Samari niye hay tæ pa gər ka bazlam i Mbəlom aye tæ huta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye. ¹⁶ Ahəl nakə ta dzəhub tay ha a yam aye na, ta dzəhub tay ha tæ məzele i Yesu Bəy Maduweŋ. Ndo kwa nətə mə walaŋ tay Məsəfəre Tsədəŋŋa eye kə mbəzlaw faya zuk bay. ¹⁷ Hərwi niye, Piyer ta Yuhana tæ pa fataya həlay, ta duwulay me a Mbəlom. Tsa na, tæ huta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

¹⁸ Simoŋ a ngatay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tæ huta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye hərwi nakə ndo i maslaŋ hay tæ pa fataya həlay aye na, a vəlatay suloy a Piyer ta Yuhana. ¹⁹ A gwadətay: «Vəlu meŋ gədaŋ eye dərma kə hərwi ada ndo neheye na piye fataya həlay aye na, tæ huta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.»

²⁰ Ane tuk na, Piyer a mbəday faya, a gwadətay: «Dze ta suloy yak tebiye, hərwi nəkar ka dzala mə gər yak məsəkəme gədaŋ i Mbəlom na, ta suloy! ²¹ Ka məsler nakay nəmay faya nəmaa giye na, ka sliye faya mədzepe tæ nəmay bay hərwi dərev yak tsədəŋŋa kame i Mbəlom bay. ²² Da ha mezeleme yak, duwulay me a Bəy Maduweŋ ada agəna ma pəsəkeye ha mədzal gər yak neheye lele bay eye. ²³ Na zəba faya na, dərev yak maraha eye ta bor i bo ada mezeleme kə pa kar a daŋgay.»

²⁴ Simoŋ a tsəne bazlam niye hay na, a gwadətay a Piyer ta Yuhana: «Bo kurom eye, duwulumay me a Bəy Maduweŋ hərwi ga hərwi ada wu nakay ka tsikum aye mæ təra tæ neŋ bay tey.»

²⁵ Ma dəba eye na, Piyer ta Yuhana tæ da ha Yesu ada tæ da ha bazlam ngay a ndo hay. Tsa na, tæ həl bo, ta mbəda gər a Zerozelem. Nətəye ka tsəved faya ta diye na, tæ da ha Labara Ngwalak eye ma gəma hay wal wal ka dala i Samari.

Filip ta ndo i Etiyopi wuray

²⁶ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a gwadətay a Filip: «Do, ka diye na, ka zəŋgaliye tsəved nakə a ye ta diye i tsakay aye, ta tsəved nakə a yaw abəra ma Zerozelem a ye a gəma i Gaza aye. Tsəved eye niye na, a ye tæ kəsaf.» ²⁷ Filip a tsəne na, kwayaŋŋa a həl bo, a ye. A husa ka tsəved, faya ma diye na, a ngatay a ndo wuray, neŋgeye bagwar i ndo məge məsler i Bəy i Etiyopi Kandəs. Məsler ngay na, mələvay gər a suloy i bəy. Bəy i Etiyopi niye na, ngwas eye. A ye a Zerozelem mata dəslay ha gər a Mbəlom. ²⁸ Anəke na, faya ma maweye abəra ma Zerozelem, ma diye a mətagay. Neŋgeye mandza eye mə muta i pəles ngay faya ma diye ha. Neŋgeye faya ma dzaŋgiye dərəwel i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

²⁹ Filip a ngatay a ndo niye na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a gwadətay: «Hway bəse ka tsakay i muta i pəles taday faya ma diye aye.»

³⁰ Filip a tsəne andza niye na, a hway, a ye a həndzəd naha faya. Nətəye faya ta diye na, a tsəne ndo i Etiyopi niye faya ma dzaŋgiye dərəwel i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Filip a tsətsah faya, a gwadətay: «Wu nakə faya ka dzaŋgiye na, ka tsəne ngway daw?»

³¹ Ndo niye a mbəday faya, a gwadətay: «Kə ge ndəray kə deŋ ha bay na, na sliye faya mətsəne na, ma kəkay?» Tsa na, a gwadətay a Filip: «Tsalaw a muta i pəles ada ndza ka tsakay ga.» ³² Ndo niye faya ma dzaŋgiye mə dərəwel niye na, wuyə mey? Tæv nakə faya ma dzaŋgiye mə dəma aye na, a gwadətay:

«Neŋgeye a təra andza təbaŋ nakə tæ gəs, ta diye ha ka tæv nakə tæ kədawa wu mə dəma aye. Neŋgeye a təra andza təbaŋ nakə ta dəsiye faya abəra məkwets na, a tuwa bay aye.

Ka həndək abəra ka bazlam bay tebiye.

³³ Tə pasla na a walaŋ i ndo hay na, kəriye ada ta gay sariya i dedək bay.

Mata tsike me ka wawa ngay hay na, way?

Ndəray kwa nətə andaya bay!

Neŋgeye ta dze ha məsəfəre ngay abəra ka məndz-ibəra. †»

³⁴ Ndo məge məsler niye a tsətsah ka Filip a gwadətay: «Amboh, tsikeŋ tey, ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik niye na, ka way? A tsik na, ka bo ngay eye ngway tsukudu ka ndo mekeleŋ daw?»

³⁵ Yawa! Filip a dazlay a məday ha ka tæv nakə a dzaŋga aye. A day ha Labara Ngwalak eye i Yesu. ³⁶ Ahəl nakə nətəye faya ta diye aye na, tæ ndisl a tæv eye andaya yam mə dəma. Ndo məge məsler niye a gwadətay a Filip: «Yam anaŋ, anəke mata geŋ ngatay abəra ka madzəhube bo a yam na, mey sa mey?»

[³⁷ Filip a gwadətay: «Tadə ka pa mədzal gər yak ka Yesu na, ka sliye faya madzəhube bo a yam.»

Ndo niye a mbəday faya, a gwadətay: «Na pa mədzal gər ka Yesu Kəriste. Neŋgeye na, Wawa i Mbəlom.»]

³⁸ Tsa na, a lətse ha muta i pəles ngay niye, tæ mbəzlaw abəra mə dəma ta Filip. Filip ta neŋgeye salamay tæ mbəzla a yam, Filip a dzəhub ha a yam.

³⁹ Tə tsalaw abəra ma yam na, Məsəfəre i Bəy Maduweŋ a zla na Filip. Ndo məge məsler niye kə ngatay a Filip sa bay. Ane tuk na, neŋgeye a ye ngway tæ məŋgwese eye. ⁴⁰ Filip a zəba dəre na, neŋgeye ma gəma i Azot. Tsa na, ahəl bo ma diye a Sezare. Faya ma diye na, a da ha Labara Ngwalak eye ka gəma, ka gəma hus a həlay nakə a ndisl ka dala i Sezare aye.

Bəy Maduweŋ a zalay a Sol

9 Ahəl niye na, Sol neŋgeye a dzala huya ka məzlatay zay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu huya hərwi məkəde tay ha. A ye ka tæv i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. ² A ye naha a tsətsah faya dərəwel nakə ma diye ha ka tæv i bagwar i gay i

† Ezay 53.7-8.

maduwule me neheye ma Damas aye hərwi ada tadə ndo hay andaya faya ta pay bəzay a tsəved i Bəy Maduweŋ, hasləka hay kwa ɲgwas hay na, ma gəsiye tay ha ada ma diye tay ha a Zerozelem.

³Tə watsay derewel niye tə vəlay na, a həl bo a ye a Damas.

Pol faya ma ndisliye bəse ta Damas na, dzaydzay a mbəzlaw abəra mə mbəlom, a dəv ka təv ɲgay niye. A lawara na a wuzlah. ⁴A dəd ka dala. Tsa na, a tsəne mətsike me, a gwaday: «Sol, Sol, nəkar faya ka geŋeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey?»

⁵Sol a mbəday faya, a gwaday faya: «Nəkar eye na, way, Bəy Maduweŋ?»

Mətsike me niye a mbədayaw faya, a gwaday: «Neŋ na, Yesu nakə faya ka geye dəretsətseh aye. ⁶Ane tuk na, lətse do a walaŋ gay. Ka ye a dəma na, ta tsikakeye wu nakə ka giye.»

⁷Ndo neheye ti ye naha ka bo dziye tə Sol aye, tə lətse ka təv niye. Kwa mətsike me, ta sla faya mətsike bay tebiye. Mətsike me nakə a tsənew mə mbəlom aye na, tə tsəne. Ane tuk na, nəteye ta ɲgatay a ndəray bay. ⁸Sol a lətse abəra ka dala. A həndək abəra ka dərə na, a ɲgatay a dərə bay tebiye. Tə gəsay həlay, ti ye ha a Damas. ⁹A ye naha a dəma na, məhəne mahkar neŋgeye mandza eye guluf eye, a ɲgatay a dərə kwa tsekweŋ bay. Məhəne mahkar eye niye na, kə nda wu mənday bay ada kə sa yam bay.

¹⁰Ndo məpe mədzal gər wuray ka Yesu andaya ma Damas, məzele ɲgay Ananiyas. Bəy Maduweŋ a zalay ma məsine, a gwaday: «Ananiyas, Ananiyas!»

Ananiyas a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ anaŋ!»

¹¹Bəy Maduweŋ a gwaday: «Do anəke ka tsəved nakə tə zalay “Mahədzaka eye bay” aye ada kə ye a gay i Yudas. Ka ye naha na, tsətsah ndo i gəma i Tarsis wu-ray, tə zalay Sol. Neŋgeye faya ma duwuleye me a Mbəlom, ¹²ada a ɲgatay a Ananiyas ma məsine faya ma diye naha ka təv ɲgay ada ma piye faya həlay hərwi ada mə ɲgatay a dərə.»

¹³Ananiyas a mbəday faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, ndo niye na, ndo haladzay ta təkəreŋ dərətsətseh nakə faya ma gateye a ndo yak hay ma Zerozelem aye tebiye. ¹⁴Ada a yaw kanaŋ na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta vəlay tsəved ka məgəse ndo neheye faya ta pakeye bəzay kanaŋ aye tebiye dərma. A yaw na, hərwi niye.»

¹⁵Ane tuk na, Bəy Maduweŋ a gwaday: «Do, hərwi na zla na ndo niye hərwi məge məsler ga. Neŋgeye na, ma diye ha məzele ga a siye i gəma hay ada a bəy tay hay. Ada ma ta dateye ha a ndo i İsrayel hay dərma.

¹⁶Bo ga eye na ta dateye ha wu nakə ma giye dərətsətseh hərwi ga aye tebiye.»

¹⁷Ananiyas a tsəne andza niye na, a həl bo a ye. A ye naha a fələkwa a gay nakə Sol mə dəma aye. A ye naha a pa həlay ka Sol, a gwaday: «Sol malamar ga, maa sləra ga ahaya ka təv yak na, Bəy Maduweŋ Yesu. Maa bəzaka ha bo ka tsəved nakə faya ka diye ahaya aye na, neŋgeye. A sləra ga ahaya hərwi ada kə ɲgatay a

dərə andza nakə kurre aye ada kə rah ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.»

¹⁸Kwayaŋŋa wuye hay tə kutsayaw abəra ka dərə i Sol andza dəba i kələf, a ɲgatay a dərə tuk. Tsa na a lətse, a ye ta dzəhub ha a yam. ¹⁹Ma dəba eye, a nda wu mənday ada gədaŋ ɲgay a maw tuk.

Sol a ndza məhəne tsakway ta ndo məpay bəzay a Yesu neheye ma Damas aye. ²⁰Kwayaŋŋa a dazlay a mədə ha bazlam i Mbəlom mə gay i maduwule me hay. A da ha parakka Yesu na, Wawa i Mbəlom. ²¹Ndo neheye tebiye tə tsəne bazlam ɲgay niye na, a gatay hərbaəkka. Ta tsətsah, tə gwad: «Maa gatay dərətsətseh haladzay a ndo məpay bəzay a Yesu hay ma Zerozelem na, ndo nakay bədaw? Ada a yaw kanaŋ na, hərwi məgəse tay ha ada mede tay naha a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ba?»

²²Sol neŋgeye duh gədaŋ ɲgay a səkah ka mədə ha bazlam i Mbəlom pat pat. A dətay ha a Yahuda neheye ma gəma i Damas aye parakka Yesu na, Kəriste. Nət-eye niye tə sər wu nakə ta tsikakeye faya aye sa bay.

²³Ma dəba i məhəne tsakway na, Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam ka təv manəte eye hərwi məkədə na Sol. ²⁴Ane tuk na, Sol a sər tay naha ka wu tay nakə a satay məge aye. Ta tsəpawa na məged i walaŋ i gay ta həpat kwa ta həvad hərwi ada tadə ta gəs na na, ta kədiye na. ²⁵Sol ta gawla ɲgay hay ti ye ta həvad ka bəd i mavavar i zled i walaŋ gay niye. Tə zla na Sol tə pa na a kətəh. Tə mbəzla ahaya tə mavavar niye dərəŋ tə walaŋ gay.

Sol ma Zerozelem

²⁶Sol a ye a Zerozelem. A ndisl naha a dəma na, a say mədzepe ta ndo məpe mədzal gər ka Yesu hay. Ane tuk na, ndo hay tebiye ta dzədzaray, hərwi tə dzala na, tə gwad neŋgeye ka təra ndo məpe mədzal gər ka Yesu ta dedək bay. ²⁷Ane tuk na, Barnabas, neŋgeye a zla na, a ye ha ka təv i ndo i maslaŋ i Yesu hay. Ti ye naha na, a təkəratay kəkay nakə Sol a ɲgatay a Bəy Maduweŋ ka tsəved i mede a Damas ada kəkay nakə Bəy Maduweŋ a tsikay me aye, ada Sol a da ha bazlam i Yesu kwa ka dzədzar bay ma Damas na, kə tsikatay dərma.

²⁸Pat eye niye kwayaŋŋa Sol a ndza ka təv tay. A yawa ta nəteye a Zerozelem ada tə mawa ka bo dziye, a dawa ha bazlam i Bəy Maduweŋ parakka lele. ²⁹A tsikawatay bazlam i Yesu a Yahuda neheye tə tsik me i Gərek aye dərma. Tə kədawa wuway haladzay. Ane tuk na, ta pəla tsəved a satay məkədə na. ³⁰Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təra malamar hay, tə tsəne na, tə zla na Sol abəra ka təv niye. Ti ye ha a gəma i Sezare. Ma dəba eye na, ti ye ha a gəma i Tarsis.

³¹Yawa! Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma i Yahuda, ma Galile, ada ma Samari, nəteye tebiye mandza eye zay zay lele. Nəteye faya ta hutiyə gədaŋ pat pat. Ta rəhay ha gər a Bəy Maduweŋ lele. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a vəlawatay gədaŋ, a səkahawa tay ha haladzay.

Piyer a mbəl ha Ene

³² A həlay niye na, Piyer a yawa a gəma hay tebiye. Pat wuray na, a ye a gəma i Lida. ³³ Mə dəma na, ndoweye andaya tə zalay Ene, neŋgeye matəra eye. Məve tsamahkar neŋgeye mahəna eye. Ahəl nakə Piyer a ye naha aye na, a ŋgatay. ³⁴ Piyer a gwaday: «Ene! Yesu Kəriste ma mbəliye kar ha, lətse, zla sləlah yak.» Kwayaŋŋa Ene a lətse. ³⁵ Ndo i gəma i Lida hay ta ndo neheye ka barrbar i Saron aye tebiye tə ŋgatay andza niye na, ta mbəda ha mədzal gər tay. Tə pa mədzal gər tay ka Bəy Maduweŋ.

Piyer a mbəl ahaya Tabita abəra ma mədahaŋ

³⁶ Ŋgwas məpe mədzal gər ka Yesu andaya məzele ŋgay Tabita. Tə zalay tə bazlam i Gərek na, Dorkas. Andza məgwede: Mawene. A ndzawa i ŋgay na, ma gəma i Zope. Neŋgeye a gawa ŋgwalak a ndo hay huya ada a dzənaawa tay ha mətawak hay. ³⁷ A həlay niye na, a dəd a dəvats ada a mət. A mət na, tə bara na. Tsa na, tə tsal ha a gay nakə ka gər i gay niye aye.

³⁸ Gəma i Lida na, bəse ta gəma i Zope. Ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye ma Zope aye tə tsəne Piyer neŋgeye ma Lida na, tə slər ndo hay sulo ka təv i Piyer, m̄a yaw. Tə gwaday naha: «Nəmaa gaka naha amboh, dara bəse təday.» Ndo neheye sulo aye ti ye ka təv i Piyer. ³⁹ Piyer a tsəne bazlam tay niye na, kwayaŋŋa a həlaw bo, ti yaw ta ndo niye hay.

Piyer a husaw na, tə laka ha a gay nakə ka gər i gay neŋged mədahaŋ mə dəma aye. Madakway i ŋgwas hay tə ŋgatay na, ta həndzəd naha ka təv ŋgay ta mətuwe eye. Ta bəzay ha peteked neheye Tabita a ŋgarawa ahəl nakə neŋgeye andaya tə dəre mba aye. ⁴⁰ Tsa na, Piyer a həhar tay ahaya ndo hay tebiye abəra. A dəkw gurmets, a duwulay naha me a Mbəlom. A mbəda me ka təv i mədahaŋ. A gwad: «Tabita lətse!» Tabita a həndək abəra ka dəre. A ŋgatay a Piyer na, a lətse, a ndza. ⁴¹ Piyer a gəs na abəra mə həlay, a dzəna na mələtse ha ka mbəlom. Tsa na, a zalatay a madakway i ŋgwas niye hay ta siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Ta ma naha ka təv ŋgay a gay. Ti ye naha na, a gwadatay: «Anaŋ ndo kurom kə mbəl.»

⁴² Masuwayaŋ nakə a ge bo aye na, a da a zləm ma gəma i Zope tebiye. Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Bəy Maduweŋ. ⁴³ Piyer a ndza haladzay ma Zope. A ndza na, mə gay i ndo wuray a lambadawa mbal, məzele ŋgay Simon.

Gawla i Mbəlom a bəzay ha bo a Korney

10 Ndo wuray ma gəma i Sezare, məzele ŋgay Korney. Neŋgeye na, bagwar i sidzew i Roma hay. Sidzew niye hay na, tə zalatay Sidzew i Itali hay. ² Ndo niye na, a paway bəzay a Mbəlom ada a rəhaway naha gər a Mbəlom ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. A dzənaawa tay ha Yahuda neheye mətawak eye hay aye ada a duwulaway me a Mbəlom pat pat.

³ Pat wuray ta huwa ma giye bəre mahkar na, məsine a gay. Ane tuk na, neŋgeye tə dəre. A ŋgatay a gawla i Mbəlom parakka lele faya ma diye naha a gay ka təv ŋgay. A ye naha a zalay, a gwaday: «Korney!»

⁴ Korney a zəba ka gawla i Mbəlom niye tə madzədzere eye, a gwaday: «Ka yaw na, labara i mey Bəy Maduweŋ ga?»

Gawla i Mbəlom a mbəday faya, a gwaday: «Mbəlom kə tsəne maduwule me yak hay. Wu nakə ka vəlay a mətawak hay aye na, a yay a gər haladzay. Neŋgeye faya ma dzaliye ka nəkar, ma mətsiye kar ha gər bay. ⁵ Anəke na, slər ndo hay a gəma i Zope, t̄a ye t̄a zalayaw a ndoweye andaya məzele ŋgay Simon nakə tə zalay Piyer aye. ⁶ Neŋgeye mə gay i ndoweye andaya məzele ŋgay Simon, a lambadawa mbal. Gay ŋgay na, ka me i dəlov.»

⁷ Gawla i Mbəlom niye a tsikay ka bo abəra na, a ye ŋgway. Korney a zalatay a ndo i məsler ŋgay hay sulo ada a zalay a sidzew nəte mə walaŋ i sidzew neheye tə gaway məsler aye. Sidzew eye niye na, ndo məpay naha faya a Mbəlom. ⁸ A ye naha a təkəratay wu nakə a ge bo tebiye aye. Tsa na, a slər tay ha a Zope.

Piyer a ŋgatay a wuye andza ma məsine

⁹ Yaw! Ndo niye hay tə həl bo, ti ye. Tədə eye na, nəteye huya ka tsəved faya ta diye. Magər həpat na, nəteye faya mazlambar ta ndisliye a Zope. Ta magər həpat eye niye Piyer neŋgeye dərmak a tsal ka gər i gay wuray fatata mata duwulay me a Mbəlom. ¹⁰ Tsa na, may a wur faya, a say mənde wu mənday. Ahəl nakə faya ta deye wu mənday aye na, wuye a gay andza məsine. ¹¹ A ŋgatay a mbəlom mahəndəka eye ada wuye faya ma mbəzlaweye abəra mə dəma. Wuye niye na, andza peteked mafətəla eye, bagwar eye, magəsa eye ka me eye wal wal təv fad, faya ma mbəzlaweye ka dala. ¹² Mə dəma na, wu hay haladzay. Wu i pesl hay, gənaaw hay, wu neheye tə va tə hud aye, ada tə diyeŋ hay.

¹³ Piyer a tsəne mətsike me, a gwaday: «Lətse Piyer, kəd wu neheye ada k̄a həpəd!»

¹⁴ Ane tuk na, wu niye hay na, Yahuda hay tə ge faya me mənde. Hərwi niye Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Ah! A'ay Bəy Maduweŋ ga, wu nakə tə ge faya me, ka təra tsədəŋŋa bay aye na, na nda dāda bay. A seŋ bay.»

¹⁵ Mətsike me niye a tsikayaw sa, a gwaday: «Wu nakə Mbəlom a gwad tsədəŋŋa eye na, k̄a zəba faya andza mandzadak bay.»

¹⁶ A ma ahaya bazlam niye sik mahkar. Ma dəba eye na, kwayaŋŋa wu niye a ma ŋgway a mbəlom.

¹⁷ Piyer a tsətsahay a gər ŋgay, a gwad: «Wu nakay na ŋgatay aye na, a say məgwede mey?»

Azlakwa ahəl nakə Piyer faya ma dzaliye andza niye na, ndo neheye Korney a slər tay naha aye ba ta tsətsahay gay i Simon ada nəteye anəke ka məged i məfələkwe. ¹⁸ Tə zal ta gədaŋ, ta tsətsahay hərwi məsəre ha ta dedək Simon ndo nakə tə zalay Piyer aye neŋgeye andaya kanaŋ daw.

¹⁹ Ane tuk na, Piyer neŋgeye faya ma dzaliye ka wu nakə a ŋgatay aye. Ahəl nakə neŋgeye faya ma dzaliye aye na, Məsəfəre i Mbəlom a gwaday: «Piyer, tsəne! Ndo hay anaŋ mahkar faya ta pəliye kar. ²⁰ Lətse, mbəzla ka təv tay. Do ta nəteye. Kā dzala faya gər sulo sulo bay, hərwi maa slərataya ahaya na, neŋ.»

²¹ Piyer a tsəne andza niye na, a mbəzlaw ka təv i ndo niye hay. A gwadatay: «Neŋ na, ndo nakə faya ka pəlumeye aye. Ka yumaw na, hərwi mey?»

²² Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa yaw, maa sləramaya ahaya na, bəy i sidzew, məzele ŋgay Korney. Neŋgeye na, ndo mədəslay ha gər a Mbəlom. Neŋgeye ndo i dedek ada Yahuda hay tebiye tə gwad faya neŋgeye na, lele. Gawla i Mbəlom a gwaday: “Slər ndo hay ka təv i Piyer hərwi ada m̄a yaw a gay yak. Ki yaw na, pay zləm a wu nakə ma tsikiye aye.”» ²³ Tsa na, Piyer a ye tay ha a gay, a vəlatay təv məhəne hərwi həvad kə ge.

Tədə eye na, tə həl bo ti ye ka bo dziye. Siye i ndo neheye ta təra ta malamar hay ma məpe mədzal gər ka Yesu aye, tə laka tay ha. ²⁴ Tədə taday eye na, tə ndisl a gəma i Sezare. Korney neŋgeye na, kə haya tay gər a ndo ŋgay hay, ta dzam ŋgay, nəteye faya ta həbiye. ²⁵ Ahəl nakə tə ndisl, Piyer faya ta fələkwiye a gay i Korney aye na, Korney a yaw ka təv tay. A guduk ka dala kame i Piyer ta mədəslay ha gər. ²⁶ Ane tuk na, Piyer a lətse ha ka mbəlom, a gwaday: «Lətse, hərwi neŋ na, ndo zezeŋ andza nəkar dərma.»

²⁷ Tsa na, ti ye ka bo a gay ta Korney nəteye faya ta tsikiye me. Ti ye naha na, ndo hay mahaya gər eye haladzay. ²⁸ A gwadatay: «Sərur ha na, i may Yahuda hay mede a gay i slala mekeleŋ eye hay wal kəgəbay məndze ka təv manəte aye na, lele bay a wesl. Ane tuk na, Mbəlom kə dəŋ ha mazəbe ka ndo neŋgeye tsədəŋŋa təbey kəgəbay mede a gay ŋgay lele bay na, kə dəŋ ha andza niye bay. ²⁹ Hərwi niye, ahəl nakə ka zalumeŋ aye na, na kərah madayaw bay. Na yaw bəse. A seŋ məsəre ha, ka zalumeŋew na, hərwi mey?»

³⁰ Korney a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ nakə na zalaka naha aye, anəke kə ge məhəne mahkar ta bəre mahkar andza nakay, faya na duwuleye me a Mbəlom kanəŋ mə gay ga. Neŋ faya na duwuliye me na, kwayaŋŋa ndo tə peteked eye ka bo herre a yaw kame ga. ³¹ Tsa na, a gweder: “Korney, Mbəlom kə tsəne maduwule me yak ada kə mətsa ha gər tə madzəne yak nakə ka dzənawa tay ha mətawak hay aye bay. ³² A gweder slər ndo hay a gəma i Zope mata zalayaw a Simoŋ nakə tə zalay Piyer aye. Neŋgeye mandza eye mə gay i ndo wuray a lambadawa mbal, məzele ŋgay Simoŋ. Gay ŋgay na, ka me i dəlov.” ³³ Hərwi niye, na slər naha fakaya ndo hay kwayaŋŋa ada k̄a yaw. Sisə yak, ka təma ka yaw bəse. Anəke nəkway tebiye kanəŋ kame i Mbəlom hərwi məpay zləm a bazlam i Bəy Maduweŋ nakə a vəlaka, a gwadaka tsik aye.»

Piyer a da ha bazlam i Mbəlom

³⁴ Piyer a dazlay a mətsike me, a gwaday: «Anəke na, na sər tuk. Ndo hay tebiye kame i Mbəlom na, nəte, ka

ŋgəna tay ha ka bo bəra bay. ³⁵ Ndo zezeŋ tebiye, kwa neŋgeye na, ndo i gəma wuray wuray ka rəhay ha gər a Mbəlom ada kə ge wu nakə dedek aye na, neŋgeye ka təv i Mbəlom na, lele. ³⁶ Ka sərur ha Mbəlom a sləraw bazlam ŋgay na, a Israyel hay ada t̄a huta zay i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste. Neŋgeye na, Bəy Maduweŋ i ndo hay tebiye. ³⁷ Bazlam nakay a dazlay ma Galile ahəl nakə Yuhana madzəhube ndo a yam a dzəhubawa tay ha ndo hay a yam aye. A gwadawatay a ndo hay: “Dzəhubum bo a yam.” Wu nakə a ge bo ma dəba eye, ma Yahuda ada ma təv mekeleŋ eye tebiye na, ka sərur. ³⁸ Ka sərur ha labara i Yesu ndo i Nazaret. Mbəlom ka dzərif ha faya gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye. Ada sa na, Yesu ka həhal gəma ha, kə ge ŋgwalak ada kə mbəl tay ha ndo neheye Fakalaw a dzawa tay ha aye. A ge andza niye na, hərwi Mbəlom andaya tə neŋgeye.

³⁹ «Nəmay na, nəmaa təra ndo məhəle mbal i wu neheye a ge aye tebiye ma gəma i Yahuda ada ka dala i Zerozelem aye. Ta kəd na, ka mayako mazləmbada eye. ⁴⁰ Ane tuk na, a ge məhəne sulo, mamahkar eye na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma bəd. Kə vəlay tsəved m̄a bəzamay ha bo a nəmay ndo i maslaŋ ŋgay hay, ⁴¹ bəna ka bəzatay ha bo a ndo neheye tebiye ta ŋgatay aye bay. Ane tuk na, a bəz ha bo na, a nəmay neheye Mbəlom a pala may kurre andza ndo məhəle mbal ŋgay hay aye. Ma dəba eye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye na, nəmaa nda wu mənday ada nəmaa sa wu məse ta neŋgeye ka təv manəte eye. ⁴² Neŋgeye a gwadamay: “Dum dumatay ha bazlam ga a ndo hay ada dumatay ha neŋ na, ndo nakə Mbəlom a pa na hərwi məgatay sariya a ndo neheye nəteye andaya tə dəre ada a ndo neheye ta mət aye hay.” ⁴³ Ndo məde ha bazlam i Mbəlom tebiye ta tsik faya. Tadə ndoweye kə dzala ha ka Yesu na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ŋgay hay hərwi wu nakə Yesu a ge aye.»

Məsəfəre Tsədəŋŋa eye mavəla eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye

⁴⁴ Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəzlaw ka ndo neheye nəteye faya ta pay zləm a bazlam ŋgay aye tebiye. ⁴⁵ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, neheye nəteye Yahuda hay ti yaw tage Piyer aye a gatay wadəŋ wadəŋ hərwi nakə tə ŋgatay a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəzlaw ka ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye. ⁴⁶ Hərwi niye tə tsəne nəteye faya ta tsikiye me tə bazlam neheye nəteye tə tsəne bay aye ada faya ta zambadəye a Mbəlom bagwar eye.

Tsa na, Piyer a gwad: ⁴⁷ «Mata sle faya məge me ka madzəhube tay ha ndo neheye anəke tə huta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye andza nəkway na, wuye mey?»

⁴⁸ Tsa na, a gwadatay: «Dzəhubum tay ha a yam ta məzele i Yesu Kəriste.» Ndo niye hay ta tsətsah faya m̄a ndza ka təv tay məhəne tsakway tey.

Piyer a datay ha wu nakə a ge bo aye a ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu ma Zerozelem

11 Ndo i maslanj i Yesu hay ta malamar tay neheye ma Yuda aye tə tsəne na, ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye ta təma bazlam i Mbəlom dər-mak. ² Piyer a maw a Zerozelem na, ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu nəteye neheye Yahuda hay aye tə gay me a Piyer. ³ Tə gwaday: «Ka ye ka təv i ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye ada ka nda wu mənday ta nəteye na, hərwi mey?»
⁴ Piyer a tsəne andza niye na, a təkəratay wu nakə a ge bo aye ka madazlay hus ka mandəve aye. A gwadatay: ⁵ «Kurre eye na, neŋ ma gəma i Zope. Ahəl nakə neŋ faya na dūwuliye me aye na, wuye a geŋ andza məsine. Na ŋgatay a wuye faya ma mbəzlaweye ta təv ga. Wu niye na, andza petekəd mafətəla eye, bagwar eye, mağəsa eye ka me eye wal wal təv fəd, faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom. A yaw na, bəse ta təv ga. ⁶ Na zəba dərə a dəma ada na ŋgatay a wu i pesl hay, a gənow hay, wu neheye tə va tə hud aye, ada diyerŋ hay.
⁷ «Tsa na, na tsəne mətsike me, a gwederŋ: “Lətse Piyer, kəd wu neheye ada kâ hərəpəd!”
⁸ «Na mbədəy faya, na gwaday: “Ah! A’ay Bəy Maduwerŋ, dādā na hərəpəd wu nakə tə ge faya me aye kəgəbay wu nakə tsədəŋŋa bay aye na, na hərəpəd dādā bay.”
⁹ «Na tsəne mətsike me sa, a gwederŋ: “Wu nakə Mbəlom a gwad tsədəŋŋa aye na, kâ zəba faya andza mandzadək bay.” ¹⁰ A meserŋ ha bazlam sik mahkar. Tsa na, wu niye a ma a mbəlom tebiye.
¹¹ «Azlakwa bay ndo hay mahkar ti ye naha kwayaŋŋa a həlay niye a gay nakə nəmay mə dəma aye. Tə slərataya ahaya abəra ma Sezare. ¹² Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a gwederŋ: “Ka ge mahonok bay, do bəse.” Malamar neheye məkwa na həlataya ahaya kanaŋ aye na, tə laka ga ahaya a Sezare ada nəmaa ye a gay i Korney ta nəteye tebiye. ¹³ Tsa na, a təkəramay kəkay nakə a ŋgatay a gawla i Mbəlom aye. Gawla i Mbəlom a gwaday: “Slər ndo a Zope, tâ ye tâ zalayaw a Simonŋ nakə tə pa faya məzele Piyer aye. ¹⁴ Ki yaw na, ma tsikakeye bazlam i mətəme ada a ndo yak hay tebiye.”
¹⁵ «Na dazlay a mətsike me na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəzlaw fataya andza nakə a mbəzlaw fakwaya ahəl niye aye. ¹⁶ Wu nakə Bəy Maduwerŋ a tsik ahəl niye na, a meŋaw a gər: “Yuhana a dzəhub tay ha ndo hay na, a yam dekdek tsa. Ane tuk na, nəkurom na, ta dzəhubiye kurom a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.” ¹⁷ Ta dedək, Mbəlom kə vələtay Məsəfəre ŋgay, andza nakə a vələkway ahəl nakə ka dzalakwa ha ka Bəy Maduwerŋ Yesu Kəriste aye. Neŋ da məgay me a Mbəlom na, neŋ way?»
¹⁸ Tə tsəne bazlam niye na, ta may ha maŋgok a Piyer sa bay. Ta zambaday a Mbəlom, tə gwad: «Mbəlom kə vələtay tsəved a ndo neheye nəteye Yahuda hay

təbey aye mambəde ha mede tay ada tâ huta sifa nakə dedək aye.»

Ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu ma Aŋtiyos

¹⁹ Ahəl nakə tə kəd Etiyen aye na, ta dazlay məgatay dərətsətseh a ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu. Nət-eye, ta dazlay mahway a gəma mekeləŋ eye hay. Siye hay mə walaŋ tay, ti ye a Fenisi, a Sipəre, siye hay a gəma i Aŋtiyos. Ane tuk na, nəteye niye hay tə dawatay ha bazlam i Mbəlom a Yahuda hay dekdek. ²⁰ Siye i ndo mæpe mædzal gər neheye ma gəma i Sipəre ta Siren aye ti ye a Aŋtiyos. Ti ye tə datay ha labara i Bəy Maduwerŋ Yesu a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye dər-mak. ²¹ Gədaŋ i Bəy Maduwerŋ andaya fataya. Hərwi niye ndo hay haladzay ta dzala ha ka Bəy Maduwerŋ.
²² Ndo mæpe mædzal gər ka Yesu neheye ma Zerozelem aye tə tsəne labara i malamar neheye ma Aŋtiyos aye na, tə slər Barnabas ka təv tay. ²³ Barnabas a həl bo, a ye a dəma, a ye naha a ŋgatay ma kəkay nakə Mbəlom a pa ŋgama ka ndo mæpe mædzal gər aye na, a yay a gər haladzay. Tsa na, a vələtay gədaŋ a nəteye niye hay tebiye ta ndza huya ka tsəved i Bəy Maduwerŋ. ²⁴ Andza niye, Barnabas na, ndo lele eye. Neŋgeye maraha eye ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ada kə pa mædzal gər peteh ka Yesu. Ndo hay haladzay ta səkah, tə pa mædzal gər ka Bəy Maduwerŋ.
²⁵ Ma dəba eye na, Barnabas a həl bo a ye a gəma i Tarsis mata pəlaw Sol. ²⁶ A ndisl naha a dəma na, a huta Sol. Ti yaw ka bo salamay a Aŋtiyos. Nəteye sala-may tə ndza ma Aŋtiyos məve nəte ta ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu. Ta tətik tay ha ndo hay haladzay ka mæpe mædzal gər ka Yesu. Tə lah məzele a ndo məpay bəzay a Yesu hay ndo i Kəriste hay na, ma Aŋtiyos.
²⁷ Pat wuray na, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom hay tə həl bo abəra ma Zerozelem, ti ye a Aŋtiyos. ²⁸ Ndo nəte mə walaŋ tay məzele ŋgay Agabus, a dā ha ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye, a gwad: «Mandərzlanj ma giye ka məndzibəra tebiye.» Slala i mandərzlanj niye na, kə ge ahəl nakə Kələd neŋgeye bəy i Roma aye. ²⁹ A tsik andza niye na, ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu, tə gwad: «Kwa way mâ vəl wu nakə ma sliye faya məvəle aye hərwi məsləre tay naha madzəne a malamar neheye ma Yahuda aye.» ³⁰ Tsa na, ta tsakal wu, tə sləratay naha a madugula neheye ma Yahuda aye tə həlay i Barnabas tə Sol.

Tə kəd na Yakuba ada tə gəs Piyer

12 A həlay niye na, bəy nakə tə zalay Herod aye a pa bo ka məgatay dərətsətseh a ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu. ² A kəd na Yakuba malamar i Yuhana ta maslalam. ³ A zəba faya ka məkədə Yakuba nakə a kəd na aye, a yay a gər a Yahuda hay. A gəs na Piyer a həlay i magurlom nakə tə zalay magurlom i peŋ nakə tə kwasa ha bay aye. ⁴ Herod a gəs na Piyer na, a pa na a daŋgay. A həl sidzew hay fəd fəd madzə-

ga fad matsəpe na. A dzala mə gər ɲgay na, aza mâ gəsa ahaya kame i ndo hay ma dəba i magurlom ada ma geye sariya. ⁵ Sidzew hay faya ta tsəpiye na Piyer ma daɲgay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom nəteye faya ta duwuleye me a Mbəlom pat pat hərwi Piyer.

Gawla i Mbəlom a təma ahaya Piyer abəra ma daɲgay

⁶ Ta həvad eye niye dəre ma ta tsadiye na, Herod ma ta geye sariya a Piyer kame i ndo hay. Piyer mandza-həra eye ma wuzlah i sidzew hay sulo. Nəngeye madzawa eye tə tsalalaw hay sulo ada sidzew mekelen eye hay sulo faya ta tsəpiye məged i gay i daɲgay niye. ⁷ Kwayaɲɲa gawla i Mbəlom a yaw a gay nakə Piyer mə dəma aye, wuye a dəv dzaydzay mə gay niye. Gawla i Mbəlom a lamay a Piyer, a daɲgwazla ha, a pədeke ha. A gwaday: «Lətse bəse!» Tsa na, tsalalaw hay ta ɲgəzlah ndəruts ndəruts abəra mə həlay. ⁸ Tsa na, gawla i Mbəlom a gwaday: «Pa wu i bəzay i hud yak ada bər tahərak yak a sik.» Piyer a ge andza nakə gawla i Mbəlom a tsikay aye. Gawla i Mbəlom a gwaday sa: «Pa ka bo məkelkabo yak ada dara peɲ bəzay.»

⁹ Piyer a zəɲgal ahaya gawla i Mbəlom, ti yaw abəra mə gay i daɲgay. Kə dzala ha wu nakə gawla i Mbəlom faya ma giye dedek na, kə dzala ha bay. A dzala ha mə gər ɲgay na, məsine a gay. ¹⁰ Tə tawadaw abəra ka sidzew neheye ka məged makurre aye, tə ndislew ka masulo eye. Tsa na, tə ndislew ka məged i bəre nakə madayaw a walaɲ gay aye. Tə ndisl naha faya na, məged niye a həndək bo mahəɲgeye bətaɲ kame tay. Tsa na, tə ndohwaw abəra. Ti ye ka tsəved na, kwayaɲɲa gawla i Mbəlom a gər ha Piyer.

¹¹ Wu nakə a ge bo aye na, Piyer a sər tuk. Tsa na, a gwad: «Anəke na, na sər ta dedek Mbəlom kə sləraw gawla ɲgay ka təv ga, kə təma ga ahaya abəra mə həlay i bəy Herod ada mə dəretsətseh i Yahuda neheye tə dzala məgeɲ aye.»

¹² Ahəl nakə Piyer a sər ha wu nakə a ge bo aye lele tuk na, a ye a gay i Mari maya i Yuhana nakə tə zalay Markus aye. Mə dəma na, ndo hay mahaya gər eye haladzay, nəteye faya ta duwuleye me a Mbəlom. ¹³ Tsa na, Piyer a ye naha a fay a məged. Ndo i məsler dem eye, məzele ɲgay Rodi a tsəne, a həndzəd naha ka məged hərwi mahəndəke abəra ma məged. ¹⁴ A tsəne mətsike me i Piyer na, a sər ha bədiday ɲgay. Dərev ɲgay a ɲgwasa haladzay. Ka həndək abəra mə gay sa bay. Duh a hway mata dətay ha a ndo hay, Piyer ma bəra.

¹⁵ Tə gwaday: «Gər a vuwaka daw?»

Ane tuk na, a gwadatay sa: «Ta dedek Piyer ma bəra, maraw me bay.»

Tə gwad: «Agəla ma giye na, gawla i Mbəlom nakə a həbawa na aye.»

¹⁶ Piyer na, nəngeye faya ma feye a məged huya. Ta həndək abəra ma məged na, tə ɲgatay a Piyer. Tsa na, a gatay hərəbəkka. ¹⁷ A gatay kət kət tə həlay, t̄a bəbəl wuray bay, t̄a ndza d̄ikd̄ik. Tsa na, a təkəratay

ma kəkay nakə Bəy Maduweɲ a laka ahaya abəra mə gay i daɲgay aye. A gwadatay sa: «Dumay ha a Yakuba † ada a siye i malamər hay.» Tsa na, a yaw abəra mə gay, a ye a təv eye.

¹⁸ Dəre a tsadā na, sidzew hay ta ɲgatay a Piyer bay. Wadəɲ wadəɲ a ge mə walaɲ tay haladzay. Ta tsətsah ka bo mə walaɲ tay, tə gwad: «Piyer a təra mey?»

¹⁹ Herod a tsəne Piyer kə təmaw abəra ma daɲgay na, a gwadatay a ndo hay: «Dum ta pəlum ahaya.» Ndo hay ti ye ta pəla na, ta huta na bay. A zalatay a ndo matsəpe niye hay, a tsətsah fataya abəra, a gwadatay a ndo hay: «Kədum tay ha sidzew neheye abəra mə dəma.»

Ma dəba eye na, Herod a lətse abəra ma Yahuda, a ye a Sezare. A ndza mə dəma tsakway.

Məməte i Herod

²⁰ Ndo i wuzlahgəma i Tir ta Sidon tə ndza ta dala i Herod. Tə huta wu mənday tay na, mə dəma. Ahəl niye na, wu a ndalay a Herod ka ndo i gəma i Tir ta Sidon. Ndo hay tə ma ha ka bo bazlam. Tsa na, ti yaw ka təv i ndoweeye andaya məzele ɲgay Bəlastus, nəngeye ndo i sik i bəy. Tə slər na ka təv i Herod, mâ ye mâ gwaday: «Barakwa məndze zay mə walaɲ kway.»

²¹ Herod a tsəne bazlam tay niye na, a patay pat hərwi məma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay lele. Məpesle həlay tay kə ndisl a dəma tuk. Pat eye niye na, Herod a pa ka bo peteked i mələve bəy ɲgay. A ndza ka təv məndze i bəy ɲgay, kame i ndo hay tebiye. A tsikatay bazlam neheye a ləva ha bo aye. ²² Tsa na, ndo hay ta wuda haladzay, tə gwad: «Maa tsik me na, mbəlom bəna ndo zezeɲ bay!» ²³ Herod a tsəne andza niye na, a dəslay ha gər a bo, kə dəslay ha gər a Mbəlom bay. Kwayaɲɲa gawla i Mbəlom a yaw a fay a Herod, səɲ hay tə way a hud. Tsa na, a mət.

²⁴ Azlakwa duh, bazlam i Mbəlom a dā a zləm kame kame haladzay.

²⁵ Barnabas tə Sol ta ndəv ha məsləre tay nakə tə slər tay ha a Zerozelem aye na, ta mbəda gər a Aɲtiyos. Tə zla ahaya Yuhana nakə tə zalay Markus aye ka həlay.

Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a zla Barnabas tə Sol

13 Ahəl niye mə walaɲ i ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye ma gəma i Aɲtiyos aye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta ndo matətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay andaya. Ndo i maslaɲ eye niye hay na, Barnabas, Simeyən nakə tə zalay Zənjeɲ eye aye, Lukiyus ndo i Siren, Manayəɲ ndo nakə ta həhalawa ta Herod bəy i Galile ahəl nakə nəteye wawa eye hay mba aye, ada Sol. Herod a ləwawa na, gəma i Galile. ² Pat wuray nəteye faya ta dəsleye ha gər a Bəy Maduweɲ ada faya ta giye daliyam na, Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a gwadatay: «Pum tay ha Barnabas tə Sol təv tay wal hərwi məge məsler ga nakə na zalatay faya aye.» ³ Ta ndəv ha daliyam tə maduwule me na, tə

† Kanaɲ a tsik na, ka bəy i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye.

pa həlay ka Barnabas tə Sol. Tsa na, tə gər tay ha, ti ye mata ge məsler i Mbəlom tuk.

Barnabas tə Sol mə Sipəre

⁴ Andza nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a slər tay ha Barnabas tə Sol aye na, tə həl bo ti ye a gəma i Selosi. Mə dəma na, tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye ha a gəma i Sipəre gəma nakə ma wuzlah i dəlov aye. ⁵ Tə ndisl a gəma wuray tə zalay Salamin na, tə pa bo ka mədə ha bazlam i Mbəlom mə gay i mađuwule me i Yahuda hay. Nəteye dziye ta Yuhana Markus, a dzənawa tay ha.

⁶ Tə tas abəra ma gəma niye ma wuzlah i yam aye na, tə husa a gəma i Pafos. Mə dəma na, tə ndzay a gər a maharam wuray tə zalay Bar-Yesu. Ndowne niye na, neŋgeye ndo i Yahuda, ndo nakə a gwađ neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye. ⁷ A ndzawa na, ka tər i bəy i gəma niye ma wuzlah i dəlov nakə tə zalay Sipəre aye. Bəy niye tə zalay na, Sergiyos Polus. Neŋgeye na, a tsah lele, a sər wu. Barnabas tə Sol tə ndisl naha na, a zalatay hərwi a say tã tsikay bazlam i Mbəlom.

⁸ Ane tuk na, Bar-Yesu maharam nakə tə zalay Elenas dərma aye, a ye a gaw maləved ka tər i bəy. A say bəy mã tərə ndo məpe mədzal gər ka Yesu bay. ⁹ Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a yaw a rah a bo i Sol nakə tə zalay Pol aye dərma. A ndazl na maharam niye. ¹⁰ Tsa na, a gwađay: «Nəkar ndo nakə bəbərek mə bo yak haladzay aye ada nəkar seweđ eye haladzay. Nəkar na, wawa i Fakalaw. Wu nakə lele aye na, ka nay dərə tebiye. Nəkar na, a saka matəra ha bazlam i Bəy Maduweŋ maraw me na, hərwi mey? ¹¹ Tsəne, anəke! Bəy Maduweŋ ma giye fakaya mevel. Ma tərkiye kar ha guluf eye, ka ndziye tsakway ka ŋgateye a pat sa bay.»

Tsa na, kwayaŋŋa Elanas a ge guluf dedek tətərgam həvad. A ŋgatay a dərə bay. A mbəda bo tewelewele məpəle ndo məgəsay həlay.

¹² Bəy niye a ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, a dzala ha ka Yesu hərwi matətike i Pol nakə a tətik ka Bəy Maduweŋ aye kə gay hərbaəkka.

Barnabas tə Pol ma Aŋtiyos i Pizidi

¹³ Pol ta ndo ŋgay hay, tə həl bo abəra ma Pafos. Tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye a gəma i Perge ka dala i Pamfeli. Mə dəma na, Yuhana Markus a gər tay ha, a mbəda gər a Zerozelem. ¹⁴ Barnabas tə Pol na, ti ye kame kame. Ti ye abəra mə Perge, ti ye a Aŋtiyos ka dala i Pizidi ta tsəved. Pat i mazəzukuw bo na, ti ye a gay i mađuwule me. Ti ye naha tə ndza ka dala. ¹⁵ Ti ye naha na, faya ta dzanğateye mə dərəwel i Musa ada mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay. Ma dəba eye ta ndəv ha mədzenge na, bəy hay i gay i mađuwule me niye tə gwađatay: «Malamar ga hay, tadə bazlam kurom andaya mətsikatay a ndo hay hərwi məvəlatay gədaŋ na, ka slumeye faya mətsike me anəke tuk.»

¹⁶ Pol a lətse, a zla həlay ka mbəlom, a gatay həlay kət kət, andza məgwede: «Ndzum dikdik.» A gwađatay: «Nəkurom ndo i İsrayel hay ada ta nəkurom siye i ndo neheye ka dzədzarumay a Mbəlom aye dərma. Pumay zləm a bazlam nakə na tsikakumeye.

¹⁷ «Mbəlom kway nəkway ndo i İsrayel hay kə pala bəba tətə kway hay ahəl niye. Ahəl nakə nəteye tə ndzawa ma gəma i Ezipt aye na, Mbəlom ka səkah tay ha haladzay. Ma dəba eye na, kə həlatay ahaya ta gədaŋ i həlay ŋgay. ¹⁸ Mbəlom kə gatay gər ma kəsaf məve kuro kuro fad. ¹⁹ Ma dəba eye na, ka bəbazl tay ha gəma hay tasəla abəra ka dala i Kanan. A vələtay dala niye a ndo ŋgay İsrayel hay andza i tay wu tay. ²⁰ Wu niye tebiye kə ndza ma giye məve kuro kuro fad gər eye zlam. Ma dəba eye na, kə pa tay ndo məge sariya hay a bəba tətə kway hay. A ge andza niye na, hus a həlay nakə Samuyel neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye.

²¹ «Ma dəba eye na, ta tsətsah bəy ka Mbəlom. Mbəlom a vələtay Sayul, wawa i Kis, ma ləver i Bendza meŋ. Sayul a ndza ma bəy məve kuro kuro fad.

²² «Tsa na, Mbəlom a kal ha Sayul, a patay Davit andza bəy. Mbəlom a gwađ: “Na sər ha Davit wawa i Zese, neŋgeye na, a yeŋ a gər. Ma giye na, wu nakə a seŋ aye tebiye.”»

²³ Pol a gwađatay sa: «Ndo nəte mə walaŋ i gwala i Davit hay Mbəlom a pa na ndo mətəme tay ha İsrayel hay na, Yesu. Ba kə tsik kurre, a gwađ ma vəliye.

²⁴ Ahəl nakə Yesu ki yaw zuk bay aye na, Yuhana madzəhube ndo a yam kə da ha bazlam i Mbəlom. Kə zalatay a ndo i İsrayel hay tebiye tã mbəda ha mede tay ada tã dzəhuđ bo a yam. ²⁵ A ndisl a həlay nakə Yuhana madzəhube ndo a yam ma ndəviye ha məsler ŋgay aye na, a gwađawa: “Ka dzalum mə gər kurom, neŋ na, way? Neŋ na, ndo nakə nəkurom faya ka həbumeye bay. Ane tuk na, tsənum: Neŋgeye na, ma deyeweye kame ga. Neŋ na sla da kwa məpəlay ha ləber i tahərak ŋgay bay.”

²⁶ «A nəkurom malamar ga hay, nəkurom wawa i Abraham hay ada a nəkurom siye neheye ka dzədzarumay a Mbəlom aye, Mbəlom a slərəw labara nakay na, a nəkway, kəkay nakə a təma kway ha aye. ²⁷ Andza niye, ndo i Zerozelem hay ta bəy tay hay, Yesu neŋgeye way na, ta sər ha bay. Bazlam i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom neheye tə dzanğawa pat i mazəzukuw bo aye na, ta tsəne bay. Ahəl nakə tə kəd Yesu aye na, bazlam i ndo i mədə ha bazlam i Mbəlom hay kə ge bo tuk.

²⁸ Kwa tadə ta huta faya abəra mənese nakə da məkədə aye bay bəbay na, ta tsətsah ka Pilat mã kəd na ka mayako mazləmbada eye. ²⁹ Tə ge wu nakə Dərəwel i Mbəlom a da ha ka gər ŋgay aye. Ma dəba na, ti ye tə mbəzla ahaya mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye. Ti ye ha, tə pa na a tsəvay.

³⁰ Ane tuk na, Mbəlom kə mbəla ahaya abəra ma mədahaŋ. ³¹ Ma məhəne haladzay, ka bəzatay ha bo a ndo neheye ti yaw ka bo ma Galile, ti ye ka bo a Zerozelem aye. Anəke nəteye niye ta həhal ka bo dziye

na, nəteye ta təra ndo məhəle mbal ngay hay kame i ndo i İsrayel hay.

³² «Nəmay eye, nəmaa yakum ahaya Labara Ngwalak eye. Wu nakə Mbəlom a tsik kurre a gwađ ma vəlateye a bəba tətə kway hay aye na, ³³ kə ge na hərwi kway. A ge na, a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahañ. Mawat-sa eye mə Derewel i Dəmes hay 2, a gwađ:

“Nəkar wawa ga.

Bəgom neñ na təra Bəba yak. †”

³⁴ «Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahañ. A da ha kurre, a gwađ ma ziye ma tsəvay bay. Kə tsik andza nakay, a gwađ:

“Na ta vələkumeye wu nakə tsədañña eye ada dedək eye andza nakə na tsikay a Davit, na gwađay na vələk-eye aye. ††”

³⁵ «Hərwi niye, kə tsik ma Dəmes hay sa, a gwađ:

“Nəkar Mbəlom na, ka gəriye ha ndo i məsler yak m̄a ze ma tsəvay bay. ††”

³⁶ «Davit a həlay i mändze ngay na, kə ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma dəba eye Davit a mət. Ta la na ka təv i bəba tətə ngay hay ada kə ze ma tsəvay.

³⁷ Ane tuk na, ndo nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahañ aye na, kə ze ma tsəvay təbey.

³⁸ «Malamar hay, sərüm na, nəmay faya nəmaa dākumeye ha Mbəlom a pəsətay ha mezeleme i ndo hay na, hərwi Yesu. ³⁹ Ndoweye kə dzala ha ka Yesu na, Mbəlom ma pəseye ha mənese ngay tebiye. Bazlam i Musa mapala eye, neñgeye na, gədañ ngay andaya məpəsakum ha mənese bay.

⁴⁰ «Gum metsehe, wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ahəl niye na, m̄a ndzakum a gər bay. Tə watsa na, tə gwađ:

⁴¹ “A həlay kurom nakay, na giye məsler nakə ka dzalume ye ha faya bay kwa tadə ndəray m̄a təkərakum aye.

Zəbum, nəkurom neheye ka zəbum ka bazlam ga andza wu lele aye bay aye,

m̄a gakum hərəbəkka, dum mətum. ††”

⁴² Pol ta Barnabas ta ndəv ha bazlam tay na, ti yaw abəra mə gay i mađuwule me. Ti yaw abəra na, ta tsət-sah fataya, tə gwađatay: «Mumaw pat i mazəzükw bo mekeleñ eye sa ada ka tsikumameye ka gər i labara nakay sa.» ⁴³ Ahəl nakə ndo hay faya ta ngəniye gər aye na, Yahuda hay haladzay ta ndo neheye tə dəs-laway ha gər a kule i Yahuda hay aye, tə patay bəzay a Pol ta Barnabas. Pol ta Barnabas tə vəlatay gədañ hər-wi ada t̄a gər ha ngwalak i Mbəlom sa bay.

⁴⁴ Pat i mazəzükw bo mekeleñ eye a slaw na, həlay a vay a ndo i gəma niye hay tebiye tə haya gər hərwi mətsəne bazlam i Bəy Maduweñ. ⁴⁵ Siye i Yahuda hay tə ngatay a ndo neheye hay haladzay tə haya gər aye na, a ndalatay haladzay. Tə ge fataya sələk. Ta dazlay mətsike wu nakə lele bay aye ka Pol ada tə tsədañ pələslesle.

⁴⁶ Pol ta Barnabas tə tsik me tə zluwer eye bay tebiye, tə gwađatay: «Həbe nəmaa dākumeye ha ba-

† Dəmes hay 2.7. †† Ezay 55.3. † Dəmes hay 16.10. †† Habakuk 1.5.

zlam i Mbəlom na, a nəkurom təday. Ane tuk na, ka dzalum na, lele bay nakə k̄a hutum sifa nakə ma ndəviye bay aye. Anəke na, nəmaa diye wu may, nə-maa ta dətəye ha a ndo neheye Yahuda hay bay aye. ⁴⁷ Bəy Maduweñ a gwađamay na, kəkay? A gwađ:

“Nəkar na, na pa kar andza dzaydzay ma dəvateye a ndo i mändzibəra hay tebiye,

hərwi ada k̄a ye ka təv neheye dərəñ eye ka tsikatay a ndo hay,

neñ Bəy Maduweñ na mbəliye †† tay ha na, kəkay?”»

⁴⁸ Ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, tə tsəne bazlam niye na, dərəv tay a ngwasa haladzay, a yatay a gər. Ta dazlay a mazambadañ a bazlam i Bəy Maduweñ. Ndo neheye Mbəlom a pala tay ha hərwi məhute sifa nakə ma ndəviye bay aye na, nəteye tebiye tə dzala ha ka Mbəlom.

⁴⁹ Andza niye, bazlam i Mbəlom a ngəna gər ka gəma niye tebiye. ⁵⁰ Ane tuk na, Yahuda hay tə patay me a ngwas zlele eye neheye tə dəs-laway ha gər a Mbəlom aye ta ndo neheye bagwar eye, tə gatay dərətsətseh a Pol ta Barnabas. Ta həhar tay ha abəra ka dala niye.

⁵¹ Pol ta Barnabas ta tətək̄w ha burhway i gəma tay abəra ka sik tay. ††† Ti ye a gəma wuray tə zalay İkoniy-om. ⁵² Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tə zaw ma Anṭiyos aye na, dərəv tay a rah ta məngwese ada ta Məsəfəre Tsədañña eye.

Pol ta Barnabas ma İkoniyom

14 Pol ta Barnabas tə husa a İkoniyom na, ti ye tə fələkwa a gay i mađuwule me i Yahuda hay andza nakə ma Anṭiyos aye dərək. Ta tətikatay bazlam i Yesu a ndo hay. Yahuda hay haladzay ta ndo neheye Yahuda hay bay aye tə dzala ha ka Yesu. ² Ane tuk na, Yahuda neheye tə təma bazlam i Yesu bay aye na, tə patay me a ndo neheye Yahuda hay bay aye hərwi ada t̄a dzala wu nakə lele bay aye ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ³ Duh Pol ta Barnabas tə ndza ma İkoniyom haladzay. Tə tsikatay me tə zluwer eye bay ka gər i Bəy Maduweñ. Tə dawa ha ngwalak ngay ada bəy Maduweñ na, a vələwatay gədañ ka mäge ma-suwayañ hay hərwi məde ha bazlam tay nakə faya ta tsikiye na, dedək. ⁴ Ndo i gəma niye hay ta ngəna sulo. Ndo siye hay nəteye ta diye i Yahuda hay, siye hay ta diye i ndo i maslañ i Yesu hay.

⁵ Tsa na, Yahuda siye hay ta ndo neheye nəteye Yahu-da hay bay aye, tə ləva bo hərwi mäge dərətsətseh a Pol ta Barnabas ada məkəde tay ha abəra mə dəma tə kwar. ⁶ Pol ta Barnabas tə sər, ta kədiye tay ha na, ta hway. Tə zla tsəved nakə a ye a gəma i Listəre ada a ye a gəma i Derbe. Gəma neheye sulo aye na, ka dala i Likawni salamay. ⁷ Tə dawa ha Labara Ngwalak eye ka dala eye niye.

†† Ezay 49.6. ††† Matətək̄w ha burhway abəra ka sik andza məgwede Pol ta Barnabas ta giye wuray hərwi ndo i wuzlahgəma nakay sa bay. Wu i wuzlahgəma niye ma mətsa fataya bay kwa burhway nakə ka sik aye.

Pol ta Barnabas mə Listərə

⁸ Ma gəma i Listərə na, ndoweye andaya matəra eye mə sik. Nəngeye matəra eye kwa ka məwe nğay. Kə lətse, ki ye dāda tə sik nğay bay. ⁹ Pat wuray na, nəngeye faya ma pay zləm a bazlam i Pol, Pol a zəba faya. Kwayanğa Pol a sər nəngeye na, tsəved andaya məmbəle ha hərwi kə pa mədzal gər ka Yesu. ¹⁰ Pol a tsikay me ta magala, a gwadāy: «Lətse tə sik yak dzək lele.» Tsa na, a lətse tsəkwađ, a mbərəzla tə sik nğay. A pa bo ka mede duwak duwak.

¹¹ Ndo hay tə nğatay a wu nakə Pol a ge aye na, ta wuda tə bazlam i gəma tay Likawni, tə gwad: «Mbəlom hay ta tərā andza ndo zezeñ, ta mbəzlaw ka təv kway.»

¹² Tə pa məzele ka Barnabas «Zeus», mbəlom tay ada ka Pol «Hermes» † hərwi nəngeye na, ndo i maslañ.

¹³ Gay i məvəlay wu a mbəlom nakə Zeus aye bəse ka tsəved məfələkwe a gəma niye. Tsa na, ndo məvəlay wu a Zeus tay niye a ye a gəsaw sla bagwar eye hay, a pa fataya məvurze i wu neheye lele haladzay aye. A gəsa tay ahaya ka maged i gay i məvəlay wu a mbəlom tay niye. A say na, ndo hay tã vələtay a Pol ta Barnabas andza wu nakə tə vələwa kəriye a mbəlom tay aye.

¹⁴ Ane tuk na, Pol ta Barnabas tə tsəne na, a ndalatay haladzay. Ta nğurada ha peteked tay, ti ye a walañ i ndo niye hay, ta wuda, tə gwadāy: ¹⁵ «Ndo neheye, ka gum wu nakay na, hərwi mey? Nəmay na, ndo zezeñ hay andza nəkurom dərma. Nəmaa yaw na, nəmaa zlakumaw Labara Nğwalak eye ada mədakum ha na, gərūm ha kule kurom neheye nğama andaya mə dəma bay aye. Ada mbədumaw me ka təv i Mbəlom ma ndziye ka tor eye. Nəngeye nakə a ge magərm-bəlom, dala, dəlov ada tə wu neheye mə dəma aye tebiye. ¹⁶ Ahəl niye na, kə gər tay ha ndo hay tã pay bəzay a wu tay neheye faya ta paway bəzay aye. ¹⁷ Ane tuk na, kə dātay ha a ndo hay na, nəngeye andaya ta nəteye. A dātay ha na, ta nğwalak nğay nakə faya ma gateye aye. A pakumaw yam ada kə palakumaw wu mənday abəra ma guvah tə həlay eye. Ka hutum wu mənday ada a nğwasakum ha dərev kurom.» ¹⁸ Kwa Pol ta Barnabas tə tsikatay andza niye bəbay na, ta təma bay. A satay məkəde tay sla niye huya.

¹⁹ A həlay niye na, Yahuda hay ti yaw abəra ma Anğiyos i Pizidi, siye hay ti yaw ma Ikoniom, tə ndislew a gəma i Listərə. Tsa na, tə patay me a ndo hay. Tə kal na Pol tə kwar hərwi mədəke na. Tə vaha na dərəñ abəra mə walañ gay. Tə dzala na, tə gwad ma giye kə mət. ²⁰ Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə haya faya gər, tə lawara na a wuzlah. Pol a lətse, a mbəda gər a walañ gay. Tədə eye na, a həl bo, ti ye ta Barnabas a gəma i Derbe.

Pol ta Barnabas tə ma a Anğiyos

²¹ Pol ta Barnabas tə ndisl naha a dəma na, tə da ha Labara Nğwalak eye mə walañ i gəma i Derbe. Ndo

† Mə kule i Gərek hay na, Zeus nəngeye bəy i mbəlom tay hay ada Hermes na, ndo i maslañ.

hay haladzay tə pa mədzal gər ka Yesu. Ma dəba eye na, ta mbəda gər a Listərə, ti ye abəra ma Listərə, ti ye a Ikoniom. Ti ye abəra ma Ikoniom, ti ye a Anğiyos i Pizidi. ²² A gəma nakə ta ndisl a dəma aye na, tə vələwatay gədañ a dərev a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka məzele ha huya ka Yesu. Tə gwadawatay: «Ka deyekweye a Bəy i Mbəlom na, kutoñ ka sakweye dərətsətseh haladzay.» ²³ Tə pala ndo hay mə walañ tay, ta tərā tay ha madugula hay. Tsa na, tə ndza, tə ge dāliyam, ta duwulay me a Mbəlom hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Tə pa tay ha a həlay i Bəy Maduweñ nakə tə dzala ha faya aye. Tsa na, ti ye wu tay.

²⁴ Ti ye, tə tas abəra ma gəma i Pizidi, tə ndisl a gəma i Pamfeli. ²⁵ Ti ye naha tə da ha bazlam i Mbəlom ma Perge. Tsa na, ti ye a gəma i Ataliya. ²⁶ Tə tsal a kwalalañ i yam, ti ye a Anğiyos. Anğiyos na, gəma nakə tə pa tay a həlay i Mbəlom mə dəma aye hərwi ada m̄a vələtay nğwalak ka məge məsler nğay. Anəke tə ge na, məsler eye niye tuk.

²⁷ Tə ndisl naha a Anğiyos na, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Ta təkəratay wu nakə Mbəlom a ge hərwi tay aye tebiye, ada ma kəkay nakə a həndəkətat tsəved a ndo neheye Yahuda hay bay aye ka məpe mədzal gər ka Yesu aye dərma. ²⁸ Pol ta Barnabas tə ndza haladzay ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Anğiyos.

Məkəde wuway ka mədəse bo

15 Ma dəba eye na, ndo hay ti yaw abəra ma Yahuda a Anğiyos. Ti yaw na, ta dazlay a matətikatay a malamar hay. Tə gwadāy: «Ka dəsum bo andza i bazlam i Musa mapala eye nakə a tsik aye bay na, ka slumeye faya mətəme bay.» ² Pol ta Barnabas, tə gwadāy: «Ka tsikum andza niye na, ka rawum me.» Bazlam niye a zlatayaw məkəde wuway haladzay ta nəteye. Tə ma ha ka bo bazlam mə walañ tay, tə gwad: «Anəke na, slərakwa Pol ta Barnabas ada ta siye i ndo i Anğiyos hay a Zerozelem hərwi mətsikaw ka wu nakay ta ndo i maslañ hay ada ta madugula hay.»

³ Tsa na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta dzəna tay ha hərwi mede tay. Tə həl bo, ti ye. Tə tas abəra ma gəma i Fenisi, tə tas a bəra ma Samari. Nəteye faya ta diye na, ta təkəratay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma kəkay nakə ndo neheye Yahuda hay bay ta təma bazlam i Bəy Maduweñ aye. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə tsəne labara niye na, dərev tay a nğwasa, a yatay a gər haladzay.

⁴ Tə ndisl a Zerozelem na, ndo məpe mədzal gər ka Yesu, ndo i maslañ hay ta madugula hay ta təma tay lele. Tsa na, ta təkəratay wu nakə Mbəlom a ge ta nəteye aye. ⁵ Ane tuk na, siye i ndo neheye ta tərā nəteye ma bərək i Farisa hay ta tərā ndo məpe mədzal gər ka Yesu aye na, tə zla bazlam, tə gwad: «Kutoñ ndo neheye Yahuda hay bay aye, ta tərā ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, tã dəs bo ada tã rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye.»

⁶ Ndo i maslañ hay ta madugula hay tə haya gər hərwi mazəbe ka bazlam eye niye. ⁷ Tə kəđ wuway ka bazlam eye niye haladzay. Piyer a lətse, a gwadatay: «Malamar ga hay, ka sərüm ha Mbəlom a zla ga na, hərwi ada nā datay ha Labara Nğwalak eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye, hərwi ada tã tsəne. Ta tsəne na, ta dzaliye ha ka Yesu bəđaw? ⁸ Mbəlom nakə a sər dərev i ndo zezeñ aye kə datay ha na, ka təma tay ha. Na gwad kə vəlatay Məsəfəre Tsəđanña eye andza nakə a vəlakway ahəl niye aye bəđaw? ⁹ Ka nğəna ha ka bo abəra nəteye tə nəkway bay. A təra ha dərev tay tsəđanña na, hərwi nakə tə dzala ha aye. ¹⁰ Anəke a sakum məgatay kutoñ a ndo məpe mədzal gər neheye tə pa mədzal gər ka Yesu marəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye na, hərwi mey? Kwa bəba tətə kway, kwa bo kway eye ka slakwa faya marəhay gər a bazlam i Musa mapala bay tuk na, kəkay? Kã dzum ha Mbəlom bay. ¹¹ Dzalakwa ha düh na, Bəy Maduweñ a təma kway ha na, ta nğwalak nğay andza nakə a təma tay nəteye.»

¹² Ndo hay tebiye tə ndza dıkdıf. Tsa na, Barnabas tə Pol ta təkəratay masuwayañ ta wu neheye Mbəlom a ge ta nəteye mə walañ i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

¹³ Ta ndəv ha mətsike me na, Yakuba a zla bazlam, a gwadatay: «Malamar gay hay, tsənum wu nakə na tsikakumeye təday. ¹⁴ Piyer ka təkər ma kəkay nakə Mbəlom a gatay gər a ndo neheye Yahuda hay bay aye. Ahəl nakə bərük kway a dazlay mba aye na, bə tsiy a say a Mbəlom məpele siye i ndo hay hərwi ada tã təra ndo nğay hay. ¹⁵ Bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə tsik aye na, a ye ka bo tə wu nakə a ge bo aye:

¹⁶ «Aza kame na, gay i Davit ma mbəzliye.

Ane tuk na, aza kame, na ta dəzliye na.

Kwa kə nas bəbay na, na lambadiye na.

¹⁷ Hərwi ada siye i ndo hay tebiye tã pəla ga,

ada ndo i gəma hay tebiye dərma.

Nakay na, wu nakə Bəy Maduweñ a tsik aye. †

¹⁸ A dā ha wu neheye na, kurre.»

¹⁹ Hərwi niye, Yakuba a gwadatay sa: «Na dzala na, kã kwasakwatay gər a ndo neheye Yahuda hay bay aye ta təma Mbəlom aye bay. ²⁰ Watsakwatay naha hərwi məgwede tay na, kã həpədum slo nakə ndo hay tə kəday a kule aye bay. Hərwi slo niye na, tsəđanña bay. Tã ge mezeleme bay. Wu nakə ta mburođ mamburode aye na, tã həpəd slo eye bay, kã ndayum bambaz bay. ††²¹ Hərwi bazlam i Musa mapala eye na, zla anəke bay, ndo hay faya ta diye ha mə walañ i gay ada mə gay i maduwule me i Yahuda hay pat i mazəzukw bo pat pat.»

Derewel i məvəle gədañ

²² Ndo i maslañ hay ta madugula hay ta məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad: «Palakwa ndo hay mə walañ tay ada kã slərakwa tay ha a Anñiyos tə Pol ada ta Barnabas.» Tsa

† Amos 9.11-12. †† Zəba ma Levitik 18.6-18 ada 17.10-16.

na, tə zla Yuda nakə tə zalay Barsabas aye ada ta Silas. Ndo neheye sulo aye nəteye bagwar eye hay mə walañ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ²³ Tə watsa dərəwel, tə vəlatay a həlay. Tə watsa dərəwel eye niye na, tə gwad:

«Nəmay ndo i maslañ hay ta madugula hay, nəmay na, malamar kurom hay. Nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ma slala mekeleñ eye hay ma Anñiyos ada ma gəma i Siri ta Silisi.

²⁴ «Nəmaa tsəne ndo siye hay mə walañ may ta ye naha ka təv kurom, ta kwasakum ha mədzal gər tə bazlam hay ada bazlam tay niye na, a gakum hiyem hiyem. Kwa tsekweñ nəmaa vəlatay naha tsəved bay.

²⁵ Hərwi niye, nəmaa dzapa ha mədzal gər may ka təv manəte eye, nəmaa pala ndo hay ada məsləre tay naha. Ta lakiye naha dzam kurom hay, Pol ta Barnabas.

²⁶ Nəteye neheye ta səkəm ha məsəfəre tay hərwi məsler i Bəy Maduweñ Yesu Kəriste aye. ²⁷ Nəmaa sləriye naha Yuda ta Silas, bo tay eye ta tsikakumeye wu nakə nəmaa watsa a dərəwel nakay aye.

²⁸ «Məsəfəre Tsəđanña eye ta nəmay, nəmaa ma ha ka bo bazlam na, nəmaa gwad: Nəmaa piye fakuma wu mamba eye bay. A samay na, pumay bəzay a wu neheye dekdek tsa. ²⁹ Kã həpədum slo neheye ta təzay a kule aye bay, kã ndayum bambaz bay, kã həpədum slo i wu neheye ta mburođ mamburode aye bay, kã gum mezeleme bay ‡. Ka gum wu neheye bay na, niye na, ka gum lele.

«Nəmay malamar kurom hay, nəmaa tsikakum naha me.»

³⁰ Tə vəlatay dərəwel niye a ndo neheye tə slər tay ha aye. Ti ye, tə ndisl a Anñiyos na, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay. Tsa na, tə vəlatay dərəwel niye.

³¹ Tə dzanğa na dərəwel niye na, a vəlatay gədañ haladzay, dərev tay a nğwasa. ³² Yuda ta Silas, nəteye neheye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye, tə pa bo ka mətsike bazlam i məvəlatay gədañ a malamar hay məndze haladzay. Tə vəlatay gədañ məndze huya ka məpe mədzal gər ka Yesu.

³³ Tə ndza ma Anñiyos məndze tsakway na, tə ləva bo mede wu tay, malamar hay tə tsikatay me, tə gwadatay: «Dum tə zay hərwi ada tã maw ka təv i ndo neheye tə slər tay naha aye.» [³⁴ Ane tuk na Silas na, a gwad ma ndziye mə dəma.]

³⁵ Pol ta Barnabas tə ndza ma Anñiyos. Nəteye ta siye i ndo hay haladzay ta tətikawatay a ndo hay ada tə dawa ha Labara Nğwalak eye i Bəy Maduweñ a ndo hay.

Pol ta Barnabas ta nğəna gər

³⁶ Ma dəba eye na, Pol a gwaday a Barnabas: «Anəke na, mbədama gər ta zəbamatañ dəre a malamar hay ma gəma neheye ka dāma ha bazlam i Bəy Maduweñ mə dəma aye hərwi məsəre nəteye andaya zay bəbay

‡ Zəba mə Məsler hay 15.20 ada zəba wu nakə tə watsa ka gər i bazlam eye nakay aye.

daw?»³⁷ Barnabas a gwaday faya ayaw a Pol, ada a say mæzle Yuhana-Markus ka hələy.

³⁸ Ane tuk na, a say a Pol Barnabas mâ zla Yuhana-Markus bay, hərwi kə gər tay ha ahəl niye ma Pamfeli. Mə mahəhele tay neheye faya ta həhaliye na, kə ge mæsler ta nəteye sa bay. ³⁹ Tə kəd wuway haladzay. Tsa na, Pol ta Barnabas ta ngəna gər. Barnabas a zla Markus, tə həl bo ti ye a Sipəre. ⁴⁰ Pol na, nəngeye a zla Silas. Ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu ta duwulay me a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ gatay ngwalak huya. Tsa na, Pol ta Silas tə həl bo, ti ye. ⁴¹ Ti ye, tə tas ta Siri ada ta Silisi. Tə vələtay gədaŋ a ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu.

Timote a laka ha Pol ta Silas

16 Pol ta Silas tə ndisl a Derbe ada a Listəre. Mə dəma na, ndoweyə andaya kə pa mædzal gər ka Yesu, mæzele ngay Timote. May ngay na, dem i Yahuda hay, ka təra ndo məpay bəzay a Kəriste. Ane tuk na, zal ngay, bəba i Timote na, Gərek hay. ² Timote na, malamar neheye ma Listəre aye ada ma Ikoniom aye na, tə tsikawa faya wu lele eye haladzay. ³ A say a Pol mæzle na ta diye ka bo dziye. A zla na, a dəs na hərwi Yahuda neheye hay ma gəma niye hay aye. Ndo haladzay tə sər ha bəba i Timote na, Gərek hay. ⁴ Ahəl nakə ta diye na, ti ye ka gəma ka gəma. Tə datay ha bazlam neheye ndo i maslaŋ i Yesu hay ta madugula hay ma Zerozelem tə tsik aye. Ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Rəhumay ha gər lele.» ⁵ Ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu ta huta gədaŋ ada ndo hay ta səkah pat pat tə dzala ha ka Yesu.

Ndo i Masedowan

⁶ Ma dəba eye na, a satay mede mata dā ha bazlam i Mbəlom ka dala i Azi. Ane tuk na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a gwadatay: «Kā yum bay.» Tsa na, tə tas abəra ma gəma i Firigiya ada Galat. ⁷ Ahəl nakə tə ndisl a gəma i Mizi aye na, tə dzala mə gər tay mede a Bitini. Ane tuk na, Məsəfəre i Yesu kə vələtay tsəved mede a dəma bay. ⁸ Tsa na, tə tas abəra ma Mizi ada ti ye a wuzlahgəma i Tərowas.

⁹ Ta həvad na, mäsine a gay a Pol. A ngatay a ndo i Masedowan, malətsa eye. Ndo i Masedowan niye a gay amboh, a gwaday: «Tasaw a Masedowan, ta məmay bo tey!» ¹⁰ Ma dəba i mäsine niye na, kwayaŋŋa nəmaa pəla tsəved mede a Masedowan. Hərwi nəmaa sər ta dedek Mbəlom a zalamay mata dā ha Labara Ngwalak eye a ndo i gəma niye hay.

Lidiya a pa mædzal gər ka Bəy Maduweŋ

¹¹ Tsa na, nəmaa həl bo abəra ma Tərowas, nəmaa ye kwayaŋŋa a Samotəras ta wuzlah i yam. Tədxə eye na, nəmaa həndzəd a Neyapoli. ¹² Abəra mə dəma na, nəmaa həl bo nəmaa ye a gəma i Filip, wuzlahgəma nakə a ze siye hay ka dala i Masedowan aye. Maa ndzawa ma gəma eye niye na, Roma hay. Nəmaa ndza məhəne haladzay mə walaŋ gay niye. ¹³ Pat i mazəzkw bo na,

nəmaa yaw abəra mə walaŋ gay, nəmaa ye ka me i magayam. Nəmaa dzala na, nəmaa hutiyə təv maduwulay me a Mbəlom i Yahuda hay. Ngwas wuray hay andaya mahaya gər eye ka təv niye. Nəmaa ndisl naha a dəma na, nəmaa ndza ka dala hərwi mət-sikatay me.

¹⁴ Mə walaŋ i ngwas niye hay na, ngwas eye andaya tə zalay Lidiya. A yaw abəra ma gəma i Tiyatir. A səkə-mawa peteked lele eye hay, ndozza mə luma. Nəngeye na, a dəsaway ha gər a Mbəlom. Bəy Maduweŋ a həndəkay ha dərev hərwi ada mâ pay zləm a bazlam i Pol. Tsa na, a dzala ha. ¹⁵ Pol a dzəhub ha a yam ta ndo neheye mə gay ngay aye tebiye. Lidiya a gwadatay: «Tadə ka dzalum, nəmaa dzala ha ka Bəy Maduweŋ ta dedek na, dumara ta ndzum mə gay ga.» A gatay kutoŋ, ta təma məndze mə gay ngay.

Tə gəs Pol ta Silas a daŋgay

¹⁶ Pat wuray nəmay faya nəmaa diye a təv i maduwule me na, dem wuray a yaw mata dzəgər ta nəmay. Məsəfəre nakə lele bay eye mə bo ngay, a tsikawa wu nakə ma deyeweyə kame aye. Ndo neheye a gawatay mæsler aye na, tə hutawa suloy haladzay tə wu ngay nakə a tsikawa aye.

¹⁷ A dazlay məpamay bəzay a Pol ta nəmay. A gwadawa: «Ndo neheye na, ndo i mæsler i Mbəlom nakə bagwar eye mə gər eye. Nəteye na, faya ta dəkumeyə ha tsəved nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye.» ¹⁸ A pamay bəzay ma giye məhəne haladzay.

Ka mandəve eye na, a ndalay a Pol. A mbəda bo ta təv i dem niye, a ngəraz ka məsəfəre niye lele bay eye, a gwaday: «Ta mæzele i Yesu Kəriste, dara abəra mə bo i dem nakay bəse.» Kwayaŋŋa məsəfəre niye a yaw abəra mə bo i dem niye.

¹⁹ Ndo i gay ngay niye hay tə ngatay, məsəfəre niye tə hutawa ha suloy andaya sa bay na, tə gəs tay ha Pol ta Silas, ti ye tay ha kame i bəy i dala hay. ²⁰ Ti ye tay ha kame i sariya. Ti ye naha, tə gwadatay: «Ndo neheye na, nəteye faya ta zlamayaweyə mawesewes a gəma. Nəteye na, Yahuda hay, ²¹ ada nəteye faya ta tətikiye kule tay nakə nəkway Roma hay tə vələkway faya tsəved məpay bəzay bay aye.»

²² Ndo hay tebiye ta mbəda fataya me tə bazlam. Bagwar tay hay ta buwa peteked abəra ka Pol ta Silas, tə gwadatay: «Ndabum tay ha ta mandalaba.» ²³ Tə ndaba tay ha ledede. Ma dəba eye na, tə gəs tay ha, ti ye tay ha a daŋgay. Tə gwaday a ndo matsəpe gay i daŋgay: «Tsəpa tay ha lele.» ²⁴ Ndo matsəpe gay i daŋgay a tsəne andza niye na, kwayaŋŋa a ye a pa tay ha a hud i gay i daŋgay. A tələkatay ha sik tay hay a səselek hay.

²⁵ Magərhəvad a ge na, Pol ta Silas tə duwulawa me ada tə gawa dəmes hərwi mazambaday a Mbəlom. Siye i ndo neheye ma daŋgay aye nəteye faya ta piye fataya zləm. ²⁶ Ahəl nakə nəteye faya ta giye dəmes aye na, kwayaŋŋa dala a bəl. A bəl ha gay i daŋgay niye hus ka mədok eye. Məged i gay i daŋgay ta

həndək tebiye ada tsalalaw i ndo neheye ma daŋgay aye ta ŋgəzlah abəra mə sik tebiye.

²⁷ Tsa na, ndo matsəpe gay i daŋgay niye a pədeke abəra ka mändəhəre. A ŋgatay a məged i gay i daŋgay hay mahəndəka eye hay tebiye na, a zla maslalam ŋgay a say məkəde bo ŋgay abəra mə dəma, hərwi a dzala a gwad ma giye na, ndo neheye mə gay i daŋgay aye ta hway. ²⁸ Pol a ŋgatay na, a wuda ta gədaŋ ŋgay peteh, a gwaday: «Kâ kəd bo yak bay. Nəmay andaya tebiye kənaŋ, ndəray ka hway bay.»

²⁹ A tsəne bazlam i Pol niye na, a tsətsah ako. Tsa na, a ye ha a hud i gay i daŋgay tə madzədzere eye haladzay, zluwer a gay. A ye naha, a kal ha bo kame i Pol ta Silas. ³⁰ Tsa na, a həlatay ahaya abəra mə gay i daŋgay, a tsətsah fataya, a gwadatay: «A nəkurom, na ta təmiye na, na giye kəkay?»

³¹ Ta mbədaŋ faya, tə gwaday: «Dzala ha ka Bəy Maduweŋ Yesu ada ka təmiye ta ndo i gay yak hay tebiye.» ³² Tə tsikay bazlam i Bəy Maduweŋ ada a ndo neheye mə gay ŋgay aye tebiye. ³³ Tsa na, ndo matsəpe gay i daŋgay niye a həl Pol ta Silas ta həvad eye niye, a ye a baratay na mbəlak i mändəbe tay nakə tə ndaba tay ha aye. Pol ta Silas ta dzəhub ha ndo niye a yam ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. ³⁴ Ma dəba eye a həl Pol ta Silas a gay ŋgay. A vəlatay wu məndaŋ, tə nda. Ndo niye ta ndo i gay ŋgay hay tebiye, dərev tay a rah ta məŋgwese hərwi nakə tə dzala ha ka Mbəlom aye.

³⁵ Dəre a tsada na, bagwar i Roma hay tə slər ndo hay ka təv i ndo matsəpe gay i daŋgay, ta gwadaŋ na, mǎ gər tay ha Pol ta Silas abəra ma daŋgay. ³⁶ Ndo matsəpe gay i daŋgay niye, a ye a tsikay a Pol, a gwaday: «Bagwar i Roma hay ta sləraw ndo hay, tə gwədəŋ na, nǎ gər kurom ha. Anəke na, ka slumeye madayaw abəra ada dum kurom tə zay.»

³⁷ Ane tuk na, Pol a gwadatay a ndo neheye tə slər tay naha aye: «Ta ndaba may kame i ndo hay tebiye, ta gamay sariya bay. Ada nəmay na, Roma hay dərmaŋ tuk na, ta gəriye may ta məkə na, kəkay? Andza niye na, nəmaa wuda bay. Bo tay eye tǎ yaw tǎ gər may ha.»

³⁸ Ndo neheye tə slər tay naha aye, ta mbəda gər ka təv i bagwar i Roma hay. Ti ye, ta təkəratay wu nakə Pol a tsik aye. Tə tsəne Pol ta Silas nəteye Roma hay na, ta dzədzar haladzay. ³⁹ Tsa na, ti ye tə gatay amboh. Tə həlatay ahaya abəra mə gay i daŋgay, tə gwadatay: «Amboh, dum kurom abəra ma walaŋ i gay.» ⁴⁰ Pol ta Silas ti yaw abəra ma daŋgay na, ti ye a gay i Lidiya. Ti ye naha, tə ndzatay a gər a malamar hay. Tə vəlatay gədaŋ. Tsa na, ti ye wu tay.

Pol ta Silas ma Tesalonik

17 Ma dəba eye na, Pol ta Silas ti ye ta gəma i Amfipolis ada ta gəma i Apoloni. Tə ndisl a gəma i Tesalonik. Mə dəma na, gay i maduwule me i Yahuda hay andaya. ² Pol a ye a dəma andza nakə a gawa aye. Pol a yawa, a mba ha ka bo pat i mazəzukw bo sik mahkar. Tə kədawa wuway ka Dərewel i Mbəlom ta ndo neheye mə dəma aye. ³ A dawa tay ha, a

gwadawatay: «Kəriste na, kutoŋ ma siye dəretsətseh, ta kədiye na. Ma lətseweye abəra ma mədahaŋ. Yesu nakə neŋ faya na dəkumeye ha anəke aye na, Kəriste.» ⁴ Tə tsəne bazlam niye na, siye mə walaŋ i Yahuda hay ta təma bazlam i Pol ta Silas. Tə patay bəzay. Siye i Gərek hay haladzay neheye tə dəslaway ha gər a Mbəlom aye ta ŋgwas neheye tə da a zləm aye, nəteye haladzay ta təma bazlam niye dərmaŋ.

⁵ Ane tuk na, siye i Yahuda neheye ta təma təbey aye na, tə ge sələk ka Pol ta Silas. Ti ye ta pələw ndo neheye tə sər wuray bay nəteye faya ta həhaliye ka tsəved kəriye, tə hayatay gər. Tə ma ha ka bo bazlam ka gər i Pol ta Silas. Ta ŋgəna ha bazlam niye a wuzlahgəma tebiye. Tsa na, ndo hay ti ye tə lawara na gay i Zason. Ta pəla Pol ta Silas hərwi məhəla tay ahaya kame i ndo hay. ⁶ Ta pəla tay na, ta huta tay ha bay. Tsa na, tə gəsətay ahaya Zason ta malamar neheye tə pa mədzaŋ gər ka Yesu aye. Tə həlatay ahaya kame i ndo i sariya hay. Tə ndisləw ka təv tay na, ta wuda, tə gwad: «Ndo neheye na, nəteye faya ta kwasatay gər a ndo hay tebiye ka mändzibəra, ada anəke na, ta ndisləw kənaŋ na, kəkay! ⁷ Zason a təma tay ha ada ndo neheye tebiye faya ta tsikiye na, wu nakə wal tə bazlam i bəy i Roma aye a gay ŋgay. Nəteye tə gwad: Bəy bagwar eye andaya mekeleŋ eye, tə zalay Yesu.» ⁸ Siye i ndo hay ta ndo məge sariya hay tə tsəne bazlam niye hay na, a ndalatay haladzay. ⁹ Zason tə siye i ndo hay tə hamatay a ndo i sariya hay təday ada tə gər tay ha.

Pol ta Silas ma Bere

¹⁰ Həvad a ge na, malamar neheye tə pa mədzaŋ gər ka Yesu aye, tə laka tay ha Pol ta Silas a gəma i Bere. Tə ndisl a dəma na, ti ye a gay i maduwule me i Yahuda hay. ¹¹ Ndo i gəma i Bere hay na, nəteye ŋgwalak i ndo hay abəra ka Yahuda neheye ma gəma i Tesalonik aye. Ta təma bazlam i Mbəlom tə dərev tay peteh. Tə dzəŋgawa Dərewel i Mbəlom pat pat hərwi məsəre ha wu nakə Pol a tsik aye na, dedek dāw? ¹² Ndo hay haladzay mə walaŋ tay tə dzala ha ka Yesu ada mə walaŋ i Gərek hay ta ŋgwas neheye məzele tay a da a zləm haladzay aye nəteye haladzay tə dzala ha ka Yesu dərmaŋ.

¹³ Ane tuk na, Yahuda neheye ma Tesalonik aye tə tsəne Pol faya ma diye ha bazlam i Mbəlom ma Bere na, tə həl bo, ti ye mata kwasatay gər a ndo hay ka Pol. ¹⁴ Malamar neheye nəteye mapa mədzaŋ gər eye ka Yesu aye ta zəba faya andza niye na, kwayaŋŋa, ti ye ha Pol ta diye i dəlov. Silas ta Timote na, tə ndza ma Bere. ¹⁵ Ndo neheye tə laka ha Pol aye, tə tsal a kwalalaŋ i yam. Ti ye a gəma i Aten. Tsa na, Pol a gwadatay: «Ka mbədum gər a Bere na, gwadumatay a Silas ta Timote na, tǎ yaw, tǎ ndza ga ahaya a kənaŋ bəse.» Tsa na, ndo neheye ta mbəda gər a Bere.

Pol ta Silas ma Aten

¹⁶ Ahəl nakə Pol faya ma həbiye Silas ta Timote aye na, a zəba ka gəma i Aten na, a ndalay haladzay hərwi

maraha eye tə kule hay. ¹⁷ Tə kədəwa wuway mə gay i maduwule me ta Yahuda hay ada ta ndo neheye Yahuda hay bay, nəteye tə dəslaway ha gər a Mbəlom aye. Ada ka tən məhay gər nakə tə hayawa gər a dəma aye na, tə kədəwa wuway pat pat ta ndo neheye ta diye ta tən eye niye aye.

¹⁸ Ndowneyə hay andaya tə pawa bəzay a matətike i Epikuriyen hay ta Sətosiyen hay. Pat wuray tə tsik me tə Pol. Siye hay mə walaŋ tay, tə gwad: «Ndo nakay faya ma bəbəliye wu andza nakay na, mbədaw bo na, kəkay?» Siye hay tə tsəne Pol faya ma diye ha labara i Yesu ada mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ na, tə gwad: «Ma giye faya ma diye ha na, mbəlom i bərakəzaŋ hay kəla dāw?» ¹⁹ Ma dəba eye na, ti ye ha kame i madugula hay ka tən nakə tə zalay Ayəropaz aye. Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwad: «Damay ha matətike nakay wedeye nəkar faya ka tsikiye tey. ²⁰ Nəkar faya ka tsikameye wu neheye dāda nəmaa tsəne bay aye. A say məgwede kəkay na, a samay nəmaā sər tey.» ²¹ Ndo i Aten hay ta madurlon hay tə dzawa ha həlay i məndze tay tebiye ka məpay zləm a wu neheye wedeye tsa ada ka matəkəre wu wedeye hay.

²² Pol a lətse kame i ndo niye hay, a gwadatay: «Nəkurom Aten hay, na zəba faya nəkurom na, a sakum məpay bəzay a mbəlom hay wal wal haladzay. ²³ Hərwi na həhal ma wuzlahgəma kurom na, na ŋgatay a tən neheye ka tawalawum kule kurom hay mə dəma aye. Na ŋgatay a tən eye andaya nəte tə watsa faya: "Tən nakay na, hərwi mbəlom nakə ndo hay tə sər bay aye." Ayaw! Mbəlom nakə nəkurom faya ka dəsłumay ha gər ka sərüm bay aye na, neŋ na yaw anaŋ mata dākum ha.

²⁴ «Maa ge məndzibəra tə wu neheye mə dəma aye na, neŋgeye. Neŋgeye bəy i mağərmbəlom ta dala. Neŋgeye na, ma ndziye mə gay neheye ndo hay ta dəzl aye bay. ²⁵ Ada neŋgeye na, a say ndo zezeŋ mā rəzlay a gər məvəlay wuray bay. Hərwi maa vəl sifa, məsəfəre ada tə siye i wu hay tebiye a ndo hay na, neŋgeye.

²⁶ «Ta ndo nəte na, a ge slala hay tebiye hərwi ada tə ndza ka məndzibəra tebiye. Ahəl nakə kə ge məndzibəra zuk bay aye na, bə kə pa na kokway i həlay i tən məndze tay, kə pa na kokway i gəma neheye ta ndziye mə dəma aye. ²⁷ A ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tə pəla na. A say tə bəzay naha həlay ada ta hutiyə na. Ta dedek Mbəlom na, neŋgeye dərəŋ ta nəkway bay. ²⁸ Andza ndoweyə andaya a gwad:

"Maa vəlakway sifa na, neŋgeye.

Nəkway kanaŋ, wu nakə faya ka gakweye na, hərwi ŋgay."

«Siye i ndo məvəde bazlam kurom hay bə ta tsik:

"Ayaw, nəmay wawa ŋgay hay."

²⁹ «Tədə nəkway tebiye wawa i Mbəlom hay na, kə dzalakwa mə gər kway, Mbəlom na, a ndzəkkit bo i kule i gura, i bəre kəgəbay i kwar bay. Wu neheye ndo zezeŋ a lambad tə metsehe ŋgay hərwi matəre ha kule hay. Ane tuk na, wu neheye na, Mbəlom bay.

³⁰ Mbəlom na, kə pa mezeleme niye hay ahəl niye ka məda bay hərwi ahəl niye ndo hay tə sər wuray bay. Ane tuk na, anəke na, neŋgeye faya ma zalateye kwa məŋgay tə yaw, tə mbəda ha mede tay. ³¹ Bə Mbəlom ka mbərəm məpe pat i sariya nakə ma giye. Sariya nakə ma giye na, sariya i dedek. Ndo nakə ma gateye sariya a ndo hay aye na, Yesu. A da ha na, ahəl nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye.»

³² Tə tsəne bazlam i Pol nakə a tsik ma mələtsew abəra ma mədahaŋ aye na, siye hay tə ŋgwasa faya ada siye hay tə gwaday: «A samay na, ka tsikameye wu nakay nəmaa piye faya zləm pat mekeleŋ eye sa.»

³³ Tsa na, Pol a yaw abəra mə walaŋ tay, a ye ŋgway.

³⁴ Siye i ndo mekeleŋ eye hay ta dzala ha ka bazlam i Pol, tə pay bəzay. Mə walaŋ tay niye na, Dənis ndo məgawa sariya ka tən i məge sariya tay nakə tə zalay Ayəropaz aye, ŋgwas eye andaya tə zalay Damaris ada siye i ndo mekeleŋ eye hay sa.

Pol ma gəma i Korinhte

18 Ma dəba eye na, Pol a lətse abəra ma gəma i Aten, a ye a gəma i Korinhte. ² A ye naha a dəma na, a ndzay a gər a Yahuda wuray məzele ŋgay Akelas. Neŋgeye tə wa na ka dala i Porŋtus. A yaw abəra ma gəma i Itali ta ŋgwas ŋgay Pərisil hərwi Kələd bəy i Roma a gwad: «Yahuda hay tebiye tə lətse, tə ye abəra ka dala i Roma.» Pol a ye ka tən tay mata tsikatay me.

³ Pol na, a ŋgarawa peteked i məge ha madzawadzawa. Məsler i Akelas ta ŋgwas ŋgay na, məŋgere peteked eye niye dərma. Hərwi niye Pol a ndza mə gay tay, tə ge məsler dziye. ⁴ Pat i mazəzükw bo na, Pol a yawa a gay i maduwule me i Yahuda hay. A tsikawatay a Yahuda hay kwa a Gərek hay dərma tə dzala ha ka Yesu.

⁵ Ane tuk na, ahəl nakə Silas ta Timote ti yaw abəra ka dala i Masedowan aye na, Pol kə ge məsler i wuray sa bay. A dāwa ha bazlam i Mbəlom dəkdek tsa. A dawatay ha a Yahuda hay Yesu na, Kəriste. ⁶ Ane tuk na, Yahuda hay ta təma bazlam ŋgay bay. Tə tsaday pələslesle. Tsa na, Pol a yaw abəra mə walaŋ tay. A bəzlum ha burhway i gəma tay abəra ka peteked ŋgay, a gwadatay: «Tədə ka dzum na, mənese ga sa bay. Mənese eye ka gər kurom. Anəke kwayaŋna na diye na ta dātay ha bazlam i Yesu a ndo neheye Yahuda hay bay aye.»

⁷ A lətse, a ye abəra ma tən niye. A ye a gay i ndo wuray tə zalay Titus Zustus. Neŋgeye na, a dəsławay ha gər a Mbəlom ada gay ŋgay na, ka tsakay i gay i maduwule me i Yahuda hay. ⁸ Kərispus na, neŋgeye bəy i gay i maduwule me niye. A dzala ha ka Bəy Maduweŋ ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. Korinhte hay haladzay, neheye tə pawa zləm ka bazlam i Pol aye tə dzala ha ka Yesu dərma. Pol a dzəhub tay ha a yam.

⁹ Pat wuray ta həvad na, Bəy Maduweŋ a tsikay me a Pol ma məsine, a gwad: «Pol kə dzədzar bay, da ha bazlam ga huya, kə ndza tete bay. ¹⁰ Neŋ andaya tə nəkar, ndəray ma sliye faya məgaka wuray kwa tsekweŋ bay, hərwi ma gəma nakay na, ndo ga hay hal-

adzay mə dəma.»¹¹ Tsa na, Pol a ndza ma Koriñte məve nəte ta məzaw. A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay tebiye.

¹² A həlay wuray Gayoñ neñgeye a ləva dala i Akay eye na, Yahuda hay tə haya gər ka Pol. Tə gəs na ti ye ha kame i Sariya. ¹³ Tə gwadəy a bəy niye: «Ndo nakay na, faya ma tsəviye tay ha ndo hay a pesl tə matətikatay mədəslay ha gər a Mbəlom ta tsəved wed-eye wal. Wu nakə faya ma tsikateye na, a ye ka bo tə bazlam mapala eye bay.»

¹⁴ A say habe a Pol mətsike me, Gayoñ a mbədatay naha faya a Yahuda hay, a gwadatay: «Tadə ndo nakay kə tsik wuray ka bəy i dala kəgəbay a ge mənese nakə ka zal naha aye na, nəkurom Yahuda hay na sliye faya məzle həlay eye mətsənəkum na. ¹⁵ Ane tuk na, ka kədum wuway na, ka wu hay, ka məzele hay kəriye ada ka bazlam kurom mapala eye hay. Wu neheye a zəbakum naha dərə aye na, a nəkurom eye kurom bəna, neñ na giye sariya i wu neheye andza nakay aye bay. A señ bay, bazlam ga mə dəma bay.» ¹⁶ Tsa na, a həhar tay ahaya abəra ma təv mäge sariya. ¹⁷ Ti yaw abəra na, tə gəs Sosten bəy i gay i maduwule me, tə ndaba na kame i sariya. Ane tuk na, a gay mə gər kəset a Gayoñ bay.

Pol a ma a Anqiyos

¹⁸ Pol a ndza məhəne haladzay ma Koriñte. Ma dəba eye, a lətse abəra ma Koriñte, a gər ha malamar hay. A ye a gəma i Senkəre ta Pərisil ada ta Akelas. Mə dəma na, Pol a həz na gər hərwi bə kə gwad kurre: «Na vəl ha bo ka mäge məsler i Mbəlom.» Tsa na, tə lətse abəra ma Senkəre, tə tsal a kwalalañ i yam ti ye ta Akelas ada ta Pərisil a Anqiyos ka dala i Siri.

¹⁹ Tə ndisl a Efez na, Pol a gər ha Pərisil ta Akelas. Neñgeye a ye a gay i maduwule me mata kəde wuway ta Yahuda hay. ²⁰ Mə dəma na, Yahuda hay ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Ndza ka təv may məhəne haladzay.» Pol a wudə məndze bay.

²¹ A lətse, a gər tay ha, a gwadatay: «Tadə kə say a Mbəlom na, na maweye ka təv kurom mba.» A tsal a kwalalañ i yam ma Efez a ye a Sezare.

²² A lətsew abəra ma Sezare na, a ye a Zerozelem təday. A ye a tsikatayaw me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tsa na, a ye a Anqiyos. ²³ A ndza mə dəma məhəne tsakway. A mbəda gər ta dəba, a ye a tas ta Galat ada ta Firigiya. A vəlatay gədañ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye mə dəma.

Apolos a da ha bazlam i Mbəlom ma Efez

²⁴ A həlay niye na, Yahuda wuray andaya məzele ngay Apolos, tə wa na ka dala i Aləgəzəndəri. Neñgeye kə ndislew a Efez. Ndowneye niye na, a sər matətike wu a ndo hay lele. A sər Dərewel i Mbəlom lele. ²⁵ Neñgeye ka tətik bazlam i Yesu. A dawatay ha a ndo hay ada a tətikawatay na, ta tsətsub tsətsub eye lele. A dawa ha na, wu nakə a tsik ka Yesu ta dedek aye. Ane tuk na, a sər na, madzəhube nakə Yuhana a dzəhubawa ha

ndo hay a yam aye tsa. ²⁶ A dazlay a mətsike me parakka mə gay i maduwule me i Yahuda hay, zluwer a gay bay. Pərisil tə zal ngay Akelas tə tsəne bazlam ngay niye na, tə zla na ka təv tay. Tə dəy ha tsəved i Mbəlom peteh.

²⁷ Ma dəba eye na, a say a Apolos mede a gəma i Akay. † Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə vəlay gədañ ada tə watsay dərəwel a həlay hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Akay aye tə təma na lele. Tə watsa a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Akay aye hərwi məgwadətay naha: «Apolos ki ye naha na, təmum na lele.» Tsa na, Apolos a ye a Akay. A ye naha na, a dzəna tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ngwalak i Mbəlom. ²⁸ Hərwi niye, a dzəngawatay Dərewel i Mbəlom a Yahuda hay, a dawatay ha parakka Yesu na, Kəriste. Andza niye a dərəzlawatay ka bazlam i Yahuda kame i ndo hay tebiye.

Pol ma Efez

19 Ahəl nakə Apolos ma Koriñte aye na, Pol a ye a Efez. A ye ta mahəmba i dala i Galat. A ye naha na, a ndzatay a gər a ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye. ² A ye naha a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ahəl nakə ka dzalum ha ka Yesu aye na, ka hutum Məsəfəre Tsədañña eye daw?»

Ta mbəday faya, tə gwadəy: «Nəmaa tsəne dāda ndəray kə tsikamay ka Məsəfəre Tsədañña eye bay.»

³ Pol a tsətsah, a gwadatay: «Ka hutum na, madzəhube waray?»

Ta mbəday faya, tə gwadəy: «Madzəhube nakə Yuhana a datay ha a ndo hay aye.»

⁴ Pol a gwadatay sa: «Yuhana a dzəhubawa na, ndo neheye a satay mambəde ha mede tay aye. A gwadatay a İsrayel hay na: “Dzalum ha ka ndo nakə ma deyeweye kame ga aye”, andza məgwede, Yesu.»

⁵ Tə tsəne bazlam ngay na, Pol a dzəhub tay ha yam ta məzele i Bəy Maduweñ Yesu. ⁶ Pol a pa fataya həlay. Kwayañña kwa way a huta Məsəfəre Tsədañña eye. Tsa na, tə pa bo ka mətsike me tə bazlam i gəma hay wal wal, tə da ha bazlam i Mbəlom. ⁷ Ndowneye neheye na, ta giye kuro gər eye sulo.

⁸ Ahəl nakə Pol neñgeye ma Efez aye na, a yawa a gay i maduwule me i Yahuda hay. Kiye mahkar na, a tsikawa me mə dəma, zluwer a gay bay. A tsikawatay a ndo hay ka gər i Bəy i Mbəlom. A say na, ndo neheye faya ta pay zləm aye tə təma bazlam ngay. ⁹ Ane tuk na, siye i Yahuda hay haladzay ta kula ha dərəv tay. Ta təma bazlam i Pol bay. Tə tsik wu nakə lele bay aye ka tsəved i məpay bəzay a Bəy Maduweñ kame i ndo niye hay tebiye. Tsa na, Pol a gər tay ha, a həl ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a lekwal i ndowneye andaya tə zalay Tiranus. Nəteye niye tebiye, tə kədawa wuway ta ndo hay pat pat. ¹⁰ Niye na, kə ndza məve sulo. Ndo neheye nəteye mandza eye ka dala i Azi niye, Yahuda hay ada Gərek hay tə tsəne bazlam i Bəy Maduweñ Yesu.

† Məsler hay 18.12.

Wawa i Seva hay

¹¹ Mbəlom a gawa masuwayaŋ neheye a gatay hərbaḅəkka a ndo hay aye tə həlay i Pol. ¹² Tə zlawatay naha a ndo i dāvats peteked neheye ta lamay a bo i Pol aye. Tə lamawatay ha a ndo i dāvats hay. Ndo i dāvats hay tə mbəlawada ada ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye, ti yawa abəra mə bo tay.

¹³ Siye i Yahuda hay andaya ta həhalawa ka gəma ka gəma hərwi mahəhere fakalaw abəra ka ndo hay. Nət-eye dərmaḅ tə dze ha mahəhere fakalaw tə məzele i Bəy Maduweŋ Yesu. Tə gwadawatay a məsəfəre neh-eye lele bay aye: «Ndohumaw abəra mə bo i ndo nakay tə məzele i Yesu nakə Pol faya ma diye ha bazlam ŋgay aye.» ¹⁴ Tə gawa wu niye na, nəteye tasəla. Nəteye wawa i bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, tə zalay Seva.

¹⁵ Pat wuray tə tsikay a məsəfəre nakə lele bay eye andza niye, a gwadatay: «Nəŋ na, na sər Yesu, ada Pol nəngeye way na, na sər. Nəkurom na, məhey tey?»

¹⁶ Tsa na, ndo niye fakalaw mə bo ŋgay aye a mbəzla fataya dəḅavdav ta gədaŋ. A ze tay ha ta gədaŋ, a gatay mbəlak ada a buwa fataya abəra peteked tay hay. Ta hway bo kəriye.

¹⁷ Yahuda hay ta Gərek neheye ma gəma i Efez aye tebiye tə tsəne wu nakə a ge bo aye na, ta dzədzar haladzay. Tə dəslay ha gər a məzele i Bəy Maduweŋ Yesu haladzay. ¹⁸ Ndo hay haladzay ta təra ndo məpe mədzal gər hay. Ti yawa, tə dawa ha mənese tay neh-eye tə gawa aye kame i ndo hay tebiye. ¹⁹ Ndo hay haladzay, nəteye neheye tə gawa maharam aye tə həlaw dərwele i maharam tay, tə fəka tay ha kame i ndo hay tebiye. Tə pasla na andza ta səkəm ha na, suloy eye ma giye kwar i suloy gwezem kuro kuro zlam. ²⁰ Andza niye bazlam i Bəy Maduweŋ a ye kame kame, a səkah ta gədaŋ.

Magazləga ma Efez

²¹ Ma dəba i wu neheye a ge bo aye na, Pol a dzala mə gər ŋgay mede a Zerozelem. Ma diye ta Masedowan ada ta dala i Akay. † A gwad: «Na ye a Zerozelem na, na diye a Roma dərmaḅ.» ²² Tsa na, a slər ndo madzəne ŋgay hay, Timote ta Erast a Masedowan. Ane tuk na, bo ŋgay eye a ndza ka dala i Azi tsakway sa.

²³ A həlay niye na, magazləga a lətse haladzay ma gəma i Efez hərwi bazlam i Yesu Bəy Maduweŋ.

²⁴ Ndoweeye andaya a lambadawa wu hay ka suloy. Məzele ŋgay na, Demetəriyos. Wu neheye a lambadawa aye na, wawa i gay hay tsekweŋ tsekweŋ neh-eye a ndzəkit bo gay bagwar eye nakə ndo hay ta duwulaway me a mbəlom tay nakə a ndzəkit bo ŋgwas, tə zalay Artemis aye. Andza niye nəngeye ta ndo i məsler ŋgay hay tə hutawa ha suloy haladzay. ²⁵ A ye, a hayatay gər a ndo i məsler ŋgay hay ta ndo neheye tə gawa slala i məsler niye aye, a gwadatay: «Dzam ga

hay sərüm ha, ka hutakweye zlele haladzay na, hərwi məsler nakay. ²⁶ Ane tuk na, nəkurom faya ka ŋgatum-eye ada faya ka tsənumeye wu nakə faya ma giye bo aye. Pol faya ma tsikateye a ndo hay na, kule neheye nəkway faya ka ŋgarakweye aye nəteye mbəlom hay bay. Ndo hay haladzay ta təma bazlam ŋgay. Kanaŋ ma gəma i Efez dekdek bay, ka dala i Azi tebiye. ²⁷ Tadə kə ge andza niye na, ndo hay ta tsikiye wu nakə lele bay eye ka məsler kway. Ada ta tsikiye na, ka məsler kway dekdek bay. Ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka gay i maduwule me i bagwar i mbəlom kway Artemis. Kwa nəngeye na, ndo hay ta zəbiye faya bagwar eye sa bay. Azlakwa ndo hay tebiye ka dala i Azi ada ka məndzibəra tə dəslay ha gər na, a nəngeye düh.»

²⁸ Ndo hay tebiye tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay. Ta wuda, tə gwad: «Bagwar eye na, Artemis mbəlom i Efez hay.» ²⁹ Gəma a ndza na, hubuya, hubuya. Ndo hay tə gəs Gayus ta Aristark. Nəteye neh-eye sulo aye na, Masedowan hay, tə lakawa ha Pol. Ti ye tay ha a təv i həbaḅ tay nakə tə gawa mə dəma aye. ³⁰ A say a Pol mede a təv i ndo niye hay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə gay me, ta vəlay tsəved mede bay. ³¹ Siye i ndo neheye nəteye ma məsler bagwar eye ka dala i Azi ta təra dzam i Pol aye, tə slər ndo ka təv i Pol, tə gwad mā ye a təv i həbaḅ tay niye bay.

³² Nəteye niye hay tebiye mahaya gər eye na, nəteye mə wadəŋ wadəŋ hərwi siye hay faya ta wudiye wu mekeleŋ, siye hay ta wuda hərwi wu nəngeḅ. Siye haladzay mə walaŋ tay niye tə haya gər hərwi mey na, tə sər bay. ³³ Ndo Yahuda wuray andaya ka təv eye niye. Məzele ŋgay Aləgəzandər. Siye i Yahuda hay ti ye ha Aləgəzandər kame. Ta təkəray bazlam eye niye. Tsa na, a zla həlay ka mbəlom, a say mətsike me ada mədatay ha. ³⁴ Ane tuk na, ndo niye hay ta zəba faya nəngeye ndo i Yahuda na, ta wuda tebiye tay eye, tə gwad: «Bagwar eye na, Artemis i Efez hay.» Tə ndza faya ka mətsike andza niye bəre sulo.

³⁵ Ka mändəve ŋgay eye na, ndo mələve gəma niye kə sla faya məgwadatay tā ndza tete. Ndo niye hay tebiye tə ndza tete. Tsa na, a gwadatay: «A nəkurom Efez hay, Efez na, gəma i mbəlom bagwar eye Artemis, maa sər bay na, way? Ada kwa way ma dəslay ha gər a mändzəkit bo ŋgay nakə a kalaw mə mbəlom aye.

³⁶ Kwa way na, a sər. Nəkurom ndzum dikdik. Kā gum wu neheye lele bay aye bay. ³⁷ Ndo neheye ka gəsumatay ahaya kanaŋ aye na, tə gaw məkal mə gay i mbəlom kway bay ada ta tsadəy a mbəlom kway wal bay tuk na, kəkay? ³⁸ Tadə Demetəriyos ta ndo i məsler ŋgay hay bazlam tay andaya mətsike ka ndo na, tə ge ta tsəved eye. Ndo məge sariya hay andaya, tə ye tə wuda ka təv tay. ³⁹ Tadə wu mekeleŋ eye hay andaya a sakum bəbay na, bagwar neheye anəke kanaŋ aye tə ŋgənəkum ha bazlam eye. ⁴⁰ Ka gakwa metsehe bay na, Roma hay ta makway ha mənese, ta gwadəkweye “Ka dazlumay na, a vəram.” Ka hutakweye gər i bazlam kwa tsekweŋ mədatay ha nəmay haya gər hərwi wu nakay na, ka slakweye faya mətsikatay bay.» Tsa na, a

† Məsler hay 18.12.

gwadatay a ndo hay: «Ngənum gər.» Ndo hay ta ngəna gər, ti ye wu tay tuk.

Pol ma Masedowan ada ma Akay

20 Haya haya i bazlam niye hay a ndəv na, Pol a hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A vəlatay gədaŋ tə məmatay naha dərev. A gwadatay na: «Ndze gwa.» Tsa na, a ye ngway ka dala i Masedowan. ² A həhal ma gəma niye, a vəlatay gədaŋ a ndo məpe mədzal gər hay ta məmatay naha dərev. Ma dəba eye, a ye a gəma i Gərek. ³ Mə dəma na, a ndza kiye mahkar. Həbe a say a Pol mede a gəma i Siri. Ane tuk na, a tsəne a satay a Yahuda hay məkəde na. Hərwi niye a ma ngway ta Masedowan. ⁴ Ndo neheye tə laka ha aye na, Sopater wawa i Pirrus, neŋgeye ndo i gəma i Bere, Aristark ta Sekondus, nəteye ndo i gəma i Tesalonik hay, Gayus neŋgeye a yaw abəra ma Derbe, Timote ada Tisik ta Tərofime nəteye ka dala i Azi. ⁵ Nət-eye neheye na, tə lahamay kame, ti ye a Tərowas mata həbe may mə dəma. ⁶ Ma dəba i magurlom i Pak, nəmay nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam, nəmaa ye abəra ma Filipi. Nəmaa ge məhəne zləm ka tsəved na, nəmaa ndisl a gəma i Tərowas tuk. Nəmaa ndza mə dəma luma nəte.

Awtis a lətsew abəra ma mədahəŋ

⁷ Pat i luma i maŋgəzla ta huwa na, nəmaa haya gər hərwi mənde dəf i matəkəre məməte i Yesu. [†] Tədə eye na, Pol ma gəriye tay ha, ma diye ngway. Hərwi niye, a tsikatay bazlam i Mbəlom hus a magərhəvad. ⁸ Nəmay mahaya gər eye na, ka gər i gay neŋged. Gay nakə nəmay mə dəma aye na, lalam hay haladzay mavata eye. ⁹ Mə gay eye niye na, wawa eye andaya gawla eye, məzele ngay Awtis. Neŋgeye mandza eye ka mavavar faya ma piye zləm ka bazlam i Pol niye a tərəts ha bay, faya ma tsikiye huya aye. Tsa na, məndzəhəre a gəs na, a bərazl a məndzəhəre. A sər ka bo sa bay, səkwat a dədaw abəra mə gay ka gər i gay mamahkar eye ka dala. Ndo hay tə mbəzlaw tə lətse ha ka mbəlom na, kə mət tsiy. ¹⁰ Pol a mbəzlaw, a ye ka təv ngay. A guduk naha faya, a zla na a həlay, a gwadatay: «Dərev m̄a ye fakuma abəra bay, kə mət bay.» ¹¹ Tsa na, Pol a tsal a gay niye sa. A ye naha a zla məkwala, a ngəna ha. Tsa na, tə nda. A ma ka mətsike me haladzay sa hus a mekedə, a ye ngway. ¹² Ndo hay tə laka ahaya gawla nakə meeneŋ aye a mətagay. Ndo hay tebiye dərev tay a ngwasa.

¹³ Nəmaa ye, nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam hərwi məhəle may a Asos. Pol neŋgeye, a say mede tə sik. Nəmay, nəmaa gwad na, nəmaa zliye na ka me i dəlov mə dəma. ¹⁴ A ndzamay naha a gər ma Asos na, a tsal a kwalalaŋ i yam, nəmaa zla na ka me i dəlov. Nəmaa ye a gəma i Metilen. ¹⁵ Tədə eye na, nəmaa ndisl a Siyo. Tədə taday eye na, nəmaa ndisl a Samos. Tədə tadakay eye na, nəmaa ndisl a gəma i Melet. ¹⁶ Niye andza məgwədə na, a say a Pol məndze ma Efez bay

hərwi ma ta mətsiye ka dala i Azi, ma ndisliye a Zerozelem bəse bay. Tadə ma giye bo na, a say məndisle a Zerozelem pat i Penjekot. ^{††}

Pol a tsikatay me a ndo i Efez hay

¹⁷ Ahəl nakə nəmaa ndisl a Melet aye na, Pol a slər ndo ka madugula neheye tə ndzatay kame a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Efez aye ada tə yaw ka təv ngay. Ndo niye a ye, a zalatayaw. ¹⁸ Ndo niye hay tə həlaw bo, tə ndislew ka təv ngay na, a gwadatay: «Kwa i mede naha ga a gay kurom ka dala i Azi na, ka sərūm ha məndze ga mə walaŋ kurom. ¹⁹ Na gay məsler a Bəy Maduweŋ tə marəhay ha gər, tə mədzal gər eye ada na sa dərətsətseh haladzay hərwi Yahuda hay a satay məkəde ga. ²⁰ Ka sərūm ha, wu nakə ma gakumeye ngama aye na, na ngaha na bay. Na dəkum ha tebiye. Na tətikakum kame i ndo hay ada mə gay kurom hay. ²¹ Na tsikatay a Yahuda hay ada a ndo neheye Yahuda hay bay aye, tə gər ha mezeleme tay, tə yaw ka təv i Mbəlom. Tə yaw, tə pa mədzal gər tay ka Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

²² «Anəke na, na diye a Zerozelem. Maa geŋ kutoŋ mede a dəma na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada na sər wu nakə ma ta ndzeŋeye a gər mə dəma aye bay. ²³ Wu nakə na sər aye na, gəma nakə na ye a dəma aye na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma deŋeye ha. A gweder: «Məgəse kar a daŋgay tə dərətsətseh faya ma həbiye kar.» ²⁴ Ane i ga na, na ndziye ma bəra mba, a'ay dūh na mətiye na, wuray andaya a yeŋ a gər ka zal bay. Wu nakə a seŋ aye na, na ndəviye ha məsler i bəy Maduweŋ Yesu nakə a vəleŋ aye hus ka mandəve ngay eye. Məsler nakə a vəleŋ aye na, məde ha Labara Ngwalak eye i ngama i Mbəlom.

²⁵ «Məndze ga nakə na ndza mə walaŋ kurom aye, na tsikawakum na, labara i Bəy i Mbəlom. Na sər ha anəke na, ka ta ngatumeŋeye dāda sa bay. ²⁶ Hərwi niye, na tiye mbal abəra ka gər kurom. Tadə ndəray nəte kə dze abəra mə walaŋ kurom na, mənese ga sa bay. ²⁷ Hərwi na dəkum ha wu nakə a say a Mbəlom məge aye tebiye. Na ngaha fakuma abəra wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. ²⁸ Tsəpum gər kurom, ada wene wene eye na, tsəpum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a gwadakum tsəpum aye. Gumatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Wawa i Mbəlom, bo ngay eye a mət na, hərwi ada tə təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ²⁹ Hərwi, na sər ha, na ye gwa na, ndo hay ta deyeweye a walaŋ kurom. Nəteye ta ndzəkət bo na, andza kəra i peŋ hay, ta gəriye ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu bay. ³⁰ Ada kwa mə walaŋ kurom ndo hay ta dazl-eye a maraw me hərwi məsəpete tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka məpatay bəzay. ³¹ Gum metsəhe lele, sərūm ha na, məve mahkar, ta həvad ta həpat neŋ faya na day ha metsəhe kwa a way nəte ta nəte ta mətuwe eye.

³² «Anəke na, na gəriye ha a həlay i Mbəlom. Neŋgeye ma gakumeye ngwalak andza nakə a tsik aye.

† Məsler hay 2.42.

†† Məsler hay 2.1.

Nenqeye na, ma səkahakumeye ha mədzele ka Yesu kame kame ta gədaŋ ŋgay ada ma vəlakumeye wu neheye a ləva ha bo ma ta vəlateye a ndo neheye ta təra i ŋgay hay aye. ³³ Neŋ na, dāda na tsətsah suloy, gura kəgəbay peteked ka ndəray bay. ³⁴ Bo kurom eye ka sərūm ha, na ge məsler na, tə həlay ga eye hərwi məhute wu mənday may a neŋ ta ndo neheye tə lakawa ga ha aye. ³⁵ Na dākum ha na, ada kâ gum məsler nakə ma dzəniye ndo i mətawak hay aye. Bazlam i Bəy Maduweŋ kway Yesu nakə a tsik aye na, mâ makumaw a gər. A gwad: "Ka vəlay wu a ndo na, ka hutiyə mənqewese a ze ndo nakə a təma aye."»

³⁶ Pol a ndəv ha bazlam niye na, a dəkw gurmets, a duwulay naha me a Mbəlom ta nəteye tebiye. ³⁷ Ta ndəv ha maduwule me na, nəteye tebiye tə pa bo ka mətuwe haladzay. Ti ye naha, tə gəs na ka bo təmbolok təmbolok, tə tsikay me ta mətuwe eye, tə gwaday: «Do tə zay.» ³⁸ Wu nakə a ndalatay wene wene aye na, Pol a gwadatay: «Dada ka ta ŋgatumeŋ-eye sa bay» aye. Tsa na, tə laka ha Pol hus ka təv i kwalalaŋ i yam.

Pol ma diye a Zerozelem

21 Nəmaa ŋgəna gər na, nəmaa ye, nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam. Nəmaa ye kwayaŋŋa a gəma i Kos. Tədə eye na, nəmaa ndisl a Rodes. Nəmaa lətse abəra ma Rodes, nəmaa ye a Patara. ² Nəmaa ye naha a dəma na, nəmaa huta kwalalaŋ i yam nakə ma diye a gəma i Fenisi aye. Tsa na, nəmaa tsal a dəma, nəmaa ye ha. ³ Ahəl nakə nəmay ma wuzlah i dəlov aye na, nəmaa ŋgatay a gəma i Sipəre tə həlay i gula. Nəmaa ye a gəma i Siri. Nəmaa ndisl a gəma i Tir. Mə dəma na, tə mbəzla ahaya wu hay abəra mə kwalalaŋ i yam. ⁴ Nəmaa ndzatay a gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mə dəma. Nəmaa ndza ka bo dziye luma nəte. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a datay ha wu nakə ma ta ndzay a gər a Pol aye. Tsa na, tə gwaday: «Pol, kâ ye a Zerozelem bay.»

⁵ Ane tuk na, məhəne tasəla ka ndəv tsiy, nəmaa həl bo, nəmaa ye. Tə laka may ha tebiye tay eye, ŋgwas tay hay, ta wawa hay hus ka me i bəlay dəreŋ tə walaŋ gay. Nəmaa ndisl ka me i bəlay na, nəmaa dəkw gurmets, nəmaa duwulay me a Mbəlom. ⁶ Tsa na, nəmaa tsik me a bo nəte nəte. Nəmay nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam, nəteye na, ta mbəda gər a mətəgay tay hay.

⁷ Nəmaa ye abəra mə Tir tə kwalalaŋ i yam, nəmaa ye a Pətəlməyis. Mə dəma na, nəmaa tsikatay me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəmaa ndza mə dəma məhəne nəte ta nəteye. ⁸ Tədə eye na, nəmaa həl bo, nəmaa ye ada nəmaa ndisl a Sezare. Mə dəma na, nəmaa ye a gay i Filip. Nenqeye ndo mətətikawa bazlam i Mbəlom. Nenqeye na, nəte mə walaŋ i ndo neheye tasəla tə pala tay ha ahəl niye ma Zerozelem aye. ⁹ Dem ŋgay hay andaya fad, ta ye a zal zuk bay. Tə dawa ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. ¹⁰ Nəmaa ndza məhəne haladzay na, ndo məde ha bazlam i

Mbəlom wuray tə zalay Agabus a yaw abəra ma Yahuda, a ye naha ka təv may. ¹¹ Tsa na, a zla wu məbere bəzay i hud i Pol. A dzawa ha sik tə həlay ŋgay. Tsa na, a gwad: «Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a gwad na, kəkay? A gwad na: "Ndo nakə na zla wu i bəzay i hud ŋgay aye na, bəy i Yahuda hay ta dzawiyə na andza nakay ma Zerozelem. Ta dzawa na na, ta vəlateye ha a həlay a ndo neheye Yahuda hay bay aye."»

¹² Bo may eye ta malamar neheye ma Sezare aye nəmaa tsəne bazlam niye na, nəmaa gay amboh a Pol. Nəmaa gwaday: «Kâ ye a Zerozelem bay.»

¹³ Ane tuk na, a mbədamay faya, a gwadamay: «Ka tuwumeye ada faya ka dədumeŋeye ha dərev na, hərwi mey? Neŋ na, neŋ maləva bo eye tə gəs ga a daŋgay kə ge dūh bay tə kəd ga, nâ mət hərwi Bəy Maduweŋ Yesu ma Zerozelem.»

¹⁴ Nəmaa zəba faya na, ma gəsiye bazlam may bay. Nəmaa rəzlay a gər mətsikay sa bay. Nəmaa gwad: «Bəy Maduweŋ mâ ge wu nakə a say aye.»

¹⁵ Nəmaa ndza məhəne tsakway ma Sezare na, nəmaa həl bo, nəmaa ye a Zerozelem tuk. ¹⁶ Siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə lakamay ha. Nəmaa ye a gay i ndoweye andaya məzele ŋgay Mənasəŋ. Nenqeye ndo i gəma i Sipəre, a pa mədzal gər ka Yesu na, kurre. Nəmaa ndziye na, mə gay ŋgay.

Pol ta Yakuba

¹⁷ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təma may tə mənqewese eye lele.

¹⁸ Tədə eye na, Pol ta nəmay, nəmaa ye a gay i Yakuba. Mə dəma na, madugula neheye tə ndzatay kame a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə haya gər tebiye. ¹⁹ Pol a tsikatay me ada a təkəratay wu nakə Mbəlom a ge tə nenqeye ma məsler ŋgay nakə a ge mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye tebiye.

²⁰ Tə tsəne andza niye na, ta zambaday a Mbəlom. Tsa na, tə gwaday a Pol: «Pol, malamar, zəba Yahuda hay haladzay ma pasliye bo bay, ta dzala ha ka Yesu, nəteye huya faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye nakə Mbəlom a vəlay a Musa aye. ²¹ Azlakwa bay, ta tsəne nəkar na, ka tətikateye a Yahuda neheye tebiye nəteye mandza eye mə walaŋ i bərakəzaŋ hay ta gər ha bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəlay a Musa aye. Ka gwadateye: "Kâ dəsūm tay ha wawa kurom hay bay ada kâ pumay bəzay a kule i Yahuda hay bay sa." ²² Ada məge kəkay? Ta səriye ha ta dedek nəkar andaya ka ndislew kanaŋ. ²³ Ge wu nakə nəmaa tsikaka anəke aye. Ndo hay anaŋ fad, ta vəl ha bo tay hərwi məsler i Mbəlom. ²⁴ Həlay tay mede hərwi məbere bo tsədaŋŋa ada mahəze gər andza nakə tə gawa aye mazlambar kə sla. Dum ka bo dziye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hərwi məbere bo yak dərmak. Səkəməumatay wu hay a həlay. Ka ge andza niye na, wu nakə ndo hay ta təkər ka nəkar aye na, andza dedek andaya mə bazlam tay niye ta təkər aye bay. Ada ta gwadiye nəkar dərmak faya ka rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye. ²⁵ Ndo neheye Yahuda hay bay aye ada ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu

† Məsler hay 6.5 ada 8.5-40.

aye na, ba nəmaa watsa tay naha bədaw? Nəmaa watsa tay naha, nəmaa gwadatay: "Tâ həpəd slo nakə tə kəday a kule aye bay. Tâ nda bambaz bay kwa gəhaw nakə a mət məməte aye tâ həpəd slo eye bay. Tâ tsəpa bo tay abəra ka mezeleme. †"»

²⁶ Tədə eye na, Pol a ye ta ndo neheye fad aye, ti ye mata bere bo tsədaŋŋa. Tsa na, Pol a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, a gwaday a ndo məvəlay wu a Mbəlom: «Məhəne tasəla ka ndəv abəra mə dəma na, məbere bo kway ma ndəviye, nəmaa maweye hərwi ada kwa way mâ vəlay wu a Mbəlom.»

Tə gəs na Pol

²⁷ Məhəne niye tasəla eye ma ta ndəviye kədayya na, Yahuda neheye ti yaw abəra ka dala i Azi aye tə ŋgatay a Pol mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə patay me a ndo hay ada tâ ye tâ gəs na. Ti ye faya tə gəs na. ²⁸ Ta wuda, tə gwad: «İsrayel hay, hwayumaw! Ndo nakə a tsikawa wu nakə lele bay ka İsrayel hay, ka bazlam i Musa mapala eye ada ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, neŋgeye anaŋ. Anəke na, neŋgeye faya ma zakiye ha wene wene eye na, kə həlaw ndo neheye Yahuda hay bay aye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Kə nas ha təv nakə tsədaŋŋa eye.» ²⁹ Tə tsik andza niye na, tə ŋgatay a Tərofime ndo i Efez tə Pol mə walaŋ gay. Tə dzala mə gər tay ma giye Pol kə zla ahaya a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

³⁰ Ndo hay tebiye mə walaŋ gay tə tsəne labara niye. Ndo hay ta hwayaw kwa mənŋgay mənŋgay. Tə gəs na Pol, tə vaha na abəra dərəŋ tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, kwayaŋŋa ta dərəzl na maged. ³¹ Ahəl nakə ta pəla tsəved a satay məkədə na Pol aye na, bagwar i bəy i sidzew i Roma a tsəne ndo hay tebiye ma Zerozelem mə wadəŋ wadəŋ. ³² Kwayaŋŋa, a ye ta bagwar i sidzew ada sidzew siye hay ta hway ka təv i ndo niye hay. Ndo hay tə ŋgatay a bagwar i bəy i sidzew ta sidzew siye hay na, tə gər ha məkədə Pol.

³³ Bagwar i bəy i sidzew niye a həndzəd naha ka təv i Pol, a gəs na. Tsa na, a gwadatay: «Dzawum na lele tə tsalalaw sulo.» Tsa na, a tsətsah ka ndo hay, a gwadatay: «Ndo nakay neŋgeye na, way? A ge na, mey?» ³⁴ Ane tuk na, ndo niye hay tebiye faya ta wudiye ta gədaŋ. Siye hay ta wuda, tə tsik wal, ada siye hay ta wuda, tə tsik wu mekeler. Bagwar i bəy i sidzew niye a sla faya mətsəne wuray dedek eye bay, hərwi faya ta wudiye haladzay. Tsa na, a gwadatay a sidzew hay: «Dum ha Pol a təv kway nakə ka ndzawak-wa mə dəma aye.» Tsa na, ti ye ha Pol a dəma.

³⁵ Ahəl nakə faya ta diye na, Pol a ndisl ka təv nakə maga madədo aye na, sidzew hay tə zla na hərwi ndo hay faya ta ŋgədətsiye na ka zal. ³⁶ Hərwi ndo hay tebiye faya ta pay bəzay tə mawude eye, tə gwad: «Kədum na!»

Pol a tsikatay me a ndo hay

³⁷ Ahəl nakə faya ta fələkwiye ha Pol a gay tay niye na, Pol a gwaday a bagwar i bəy i sidzew niye tə bazlam i Gərek: «Ka vələneye tsəved ka mətsikaka wu ga andaya tədəw?»

Bagwar i bəy i sidzew niye a tsətsah faya, a gwaday: «Nəkar na, ka sər bazlam i Gərek dəw? ³⁸ Na gwad nəkar ndo i Ezipt wuray patakay a zlaw mawesewes a hudgay aye ada a həlaw ndo hay gwezem fad tə wu həlay a patay ha a kəsaf hərwi məbəbzal tay ha ndo hay aye bədaw?»

³⁹ Pol a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ na, ndo i Yahuda. Tə wa ga ma gəma i Tarsis ka dala i Silisi. Neŋ ta dedek wawa i gəma niye lele eye. Amboh vələŋ tsəved ka mətsike me, na tsikateye me a ndo hay.»

⁴⁰ Bagwar i bəy i sidzew niye a vəlay tsəved ka mətsike me. Pol a lətse ka dakakal i gay, a gatay tə həlay kət kət ada ndo hay tebiye tâ ndza tete. Tsa na, ndo hay tebiye tə ndza tete. Pol a dazlay mətsikatay me tə bazlam i Yahuda hay.

22 «Malamar ga hay ta bəba ga hay, bazlam ga nakə anəke na tsikakumeye, na mbədiye ha ka bo abəra me aye na, tsənum təday.»

² Ndo niye hay tə tsəne Pol faya ma tsikateye me tə bazlam i Yahuda hay na, ta səkah ha məndze tete sa.

Tsa na, Pol a gwadatay: ³ «Neŋ na, ndo i Yahuda. Tə wa ga ma gəma i Tarsis ka dala i Silisi. Na gəl na, kanaŋ ma Zerozelem. Ndo nakə a dzenŋer aye na, Gamaliyel. Maa tətiker məpay bəzay a bazlam mapala eye i bəba tətə kway hay kəkay na, neŋgeye. Na vəlay ha bo peteh a Mbəlom andza nəkurom neheye anaŋ bəgom aye. ⁴ Na gatay dəretsətseh a ndo neheye tə pay bəzay a Bəy Maduwer Yesu aye hus ka məkədə tay ha mədahaŋ eye. Na gəs tay ha haladzay. Kwa ŋg-was hay, na ye tay ha a daŋgay. ⁵ Bagwar i ndo məvəlay-wu a Mbəlom ta madugula hay ta sliye faya məhəle mbal ga, na tsik na, dedek. Ta watsa dərəwel hay, ta vələŋ a həlay hərwi mede ha ka təv i malamar neheye nəteye Yahuda hay ma gəma i Damas aye. Ada na ye a dəma na, mata gəse ndo neheye faya ta pay bəzay a Yesu aye hərwi ada nā həlatay ahaya kanaŋ a Zerozelem məgatay dəretsətseh.

⁶ «Ahəl nakə neŋ faya na diye, neŋ bəse na ndisliye a Damas aye na, mazlambar magərəpat. Kwayaŋŋa dzaydzay bagwar eye a mbəzlaw abəra mə mbəlom. A lawara ga a wuzlah tuwzik, a dəv dzaydzay haladzay.

⁷ Tsa na, na dəd ka dala. Na tsəne mətsike me, a ləvaw mə mbəlom, a gwədəŋew: "Sol, Sol, nəkar faya ka geŋ-eye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey?"

⁸ «Na tsətsah: "Nəkar way, Bəy Maduwer?"

«Mətsike me niye a mbədəŋew faya, a gwad: "Neŋ na, Yesu ndo i Nazaret nakə faya ka geye dəretsətseh aye." ⁹ Ndo neheye faya ta lakiye ga ha aye ta ŋgatay a dzaydzay niye, ane tuk na, ta tsəne mətsike me i ndo nakə a tsikenew me aye bay.

¹⁰ «Na tsətsah naha faya, na gwaday: "Na giye na, kəkay, Bəy Maduwer?"

† Məsler hay 15.20.

«Bəy Maduweŋ a gwedeŋew faya: “Lətse, do a Damas. Ka ndisl naha a dəma na, ta tsikakeye wu nakə Mbəlom ma gwadakeye ge aye.”¹¹ Na lətse ka mbəlom na, na ŋgatay a dərə bay, hərwi dzaydzay nakə a dəv haladzay aye ka gulufeŋ ha dərə. Ndo neheye faya ta lakiye ga ha aye, tə gəseŋ həlay, ti ye ga ha a Damas.

¹² «Ma Damas na, ndoweje andaya məzele ŋgay Ananiyas. Neŋgeye ndo məpay naha faya a Mbəlom lele ada a rəhay ha gər a bazlam kway mapala eye lele. Yahuda neheye ma Damas aye ta rəhay ha gər lele.

¹³ A ye naha ka təv ga, a gwedeŋ: “Sol malamar ga, dərə yak m̄a həndək!” A tsik andza niye na, kwayaŋŋa dərə ga a həndək. Na ŋgatay a bo ŋgay eye tuk. ¹⁴ A gwedeŋ sa: “Mbəlom i bəba tətə kway hay kə zla kar kurre hərwi ada k̄a sər wu nakə a say ka giye aye ada k̄a ŋgatay a ndo nakə mənese andaya faya təbey aye ada k̄a tsəne mətsike me i ŋgay eye ŋgway andza nakə anəke kə ge bo tsiy aye. ¹⁵ Anəke nəkar ka tərə na, ndo məhəle mbal ŋgay. Mbəlom kə slər kar ha mədatay ha a ndo hay wu nakə ka tsəne aye tə wu nakə ka ŋgatay aye. ¹⁶ Anəke ka həba na, sa mey? Lətse ka mbəlom ta dzəhəb kar ha a yam ada tsətsah faya m̄a dzəna kar hərwi ada Mbəlom m̄a bara fakaya abərə mezeleme.”

¹⁷ «Ma dəba eye na, na mbədə gər a Zerozelem. Na yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, na duwul-away me a Mbəlom. Pat wuray na, na ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Neŋ faya na duwuleye me na, məsine a geŋ. ¹⁸ Ma məsine ga niye na, na ŋgatay a Bəy Maduweŋ, a gwedeŋ: “Lətse, do abərə ma Zerozelem hərwi ndo neheye na, ta tsəniye bazlam yak nakə ka neŋ aye bay.”

¹⁹ «Na mbədəy faya a Bəy Maduweŋ, na gwadaŋ: “Dedek Bəy Maduweŋ, tə sər ha lele na yawa a gay i maduwule me hərwi mägəse tay ha ndo neheye tə dzala ha ka nəkar aye a daŋgay ada mənəbe tay ha. ²⁰ Ahəl nakə tə kəd na Etiyen, ndo məde ha bazlam yak aye na, neŋ andaya dərma, a yeŋ a gər. Na həba ka peteked i ndo neheye tə kəd na Etiyen aye.”

²¹ «Ane tuk na, Bəy Maduweŋ a gwedeŋ: “Do, na sləriye kar ha a gəma dərəŋ eye hay, ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay aye.”»

Pol kame i bagwar i sidzew i Roma

²² Ndo niye hay tə pay zləm a bazlam i Pol nakə faya ma tsikateye hus a ndisl ka bazlam nakə a gwad «Na sləriye kar ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay» aye. Tsa na, ta wuda ta magala, tə gwad: «Dzum ha ndo nakay abərə mə dəma! Kədum na abərə mə dəma mə-dahaŋ eye! Neŋgeye na, a ye ka bo ma ndziye ka bərə bay.»

²³ Ta wuda haladzay, ta kal ha peteked tay a magərmbəlom. Tə həl bətekwew məkutse a magərmbəlom dadukdukwe. ²⁴ Bəy i sidzew a zəba faya andza niye na, a gwadaŋay a sidzew hay: «Gəsum na, ada k̄a yum ha a gay.» Tə gəs Pol, tə fələkwa ha a gay. Ti ye naha na, a satay mənəbe na Pol hərwi mägay kutoŋ ka mətsike me, m̄a datay ha Yahuda hay ta wuda na, hərwi mey?

²⁵ Tə dzawa Pol mata ndebe tuk na, Pol a gwadaŋay a bagwar i sidzew niye: «Nəkar na, tsəved yak andaya mənəbe ndo i Roma nakə ta gay sariya zuk bay aye ta mandalaba daw?»

²⁶ Bagwar i sidzew a tsəne bazlam i Pol na, a ye ka təv i bəy bagwar eye i sidzew hay, a ye a day ha bazlam i Pol nakə a tsik aye. A gwadaŋ: «Ka giye tebiye na, kəkay? Ndo nakay na, ndo i Roma.»

²⁷ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye a ye ka təv i Pol. A ye naha a tsətsah faya, a gwadaŋ: «Tsikenŋ ta dedek, nəkar na, ndo i Roma daw?»

Pol a mbədəy faya, a gwadaŋ: «Ayaw! Neŋ ndo i Roma.»

²⁸ Bəy i bagwar i sidzew niye a gwad: «Neŋ na tərə ndo i Roma na, na vəl suloy haladzay.»

Pol a mbədəy faya, a gwadaŋ: «Neŋ tə wa ga na, ndo i Roma ŋgway bəna na səkəm ta suloy andza nəkar bay.»

²⁹ Kwayaŋŋa ndo neheye maləva bo eye ta ndabiye Pol mägay kutoŋ ka mətsike me aye, ta həndzəd faya abərə. Bo i bagwar i bəy i sidzew eye a sər ha Pol neŋgeye ndo, a pay tsalalaw a ndo i Roma na, a dzədzar haladzay.

Pol kame i madugula i Yahuda hay

³⁰ Bagwar i bəy i sidzew niye a say məsərə ha Yahuda hay tə may ha mənese hərwi mey. Hərwi niye, tədəcə eye na, a pəla ahaya tsalalaw abərə mə həlay a Pol. Tsa na, a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tebiye. A hayatay gər. Tsa na, tə zla ahaya Pol, a lətse ha kame tay.

23 Pol a ndazl tay ha bagwar i Yahuda hay. Tsa na, a gwadaŋay: «Malamar ga hay, neŋ na sər ha mənəbe ga ka tsəved i Mbəlom na, lele. Mədzal gər ga mapa eye na, ka neŋgeye.»

² Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom məzele ŋgay Ananiyas, a tsəne na, a gwadaŋay a ndo neheye nəteye bəse ka təv i Pol aye: «Fumay ka bazlam.»

³ Pol a gwadaŋay: «Mbəlom ma fəkeye na, a nəkar. Ka ndza kanaŋ mägeŋ sariya na, andza nakə bazlam mapala eye a tsikaka aye. Ane tuk na, nəkar eye duh faya ka nasiye ha bazlam i Mbəlom mapala eye hərwi ka vəlateye tsəved a ndo hay tə kəd ga.»

⁴ Ndo neheye nəteye bəse ka təv i Pol aye, tə gwadaŋay a Pol: «Ka tsadaŋay a bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom na, kəkay!»

⁵ Pol a mbədəŋay faya, a gwadaŋay: «Malamar ga hay, na sər ha neŋgeye bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom bay. Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: “Dada ka tsikiye wuray manasa eye ka bəy i gəma yak bay. ”»

⁶ Pol a sər ha, ndo neheye mahaya gər aye na, siye hay Saduke hay, siye hay Farisa hay. Hərwi niye a wuda kələrra kame tay, a gwadaŋay: «Malamar ga hay, neŋ na, ndo Farisa ada gwala ga hay na, Farisa hay. Ka gumeŋgeye sariya anəke na, hərwi nakə na dzala ha ta

† Madayaw abərə ma Ezipt 22.27.

dedek mədahañ hay ta lətseweye abəra ma mədahañ aye.»

⁷ Pol a ndəv ha bazlam ñgay niye na, kwayañña Saduke hay ta Farisa hay tə pa bo ka məma ha ka bo mañgok mə walañ tay. Ma məhay gər tay niye na, mədzal gər tay a ñgəna. ⁸ Saduke hay nəteye tə gwad na, mədahañ hay ta lətseweye abəra ma mədahañ sa bay, gawla i Mbəlom hay andaya bay ada kwa məsəfəre andaya bay. Farisa hay i tay na, ta pa faya mədzal gər tay. Tə gwad wu neheye tebiye andaya.

⁹ Ta səkah ha mawude haladzay sa. Tsa na, siye i ndo mədzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye ma bəruk i Farisa hay dərmak, hərəm tə lətse, tə gwad: «Nəmay na, nəmaa huta mənese kwa tsekweñ ka ndo nakay təbey. Ma giye maa tsikay me na, ağəna gawla i Mbəlom kəgəbay məsəfəre.»

¹⁰ Ta səkah hay məbetse me huwwa mə walañ tay sa. Bagwar i Bəy i sidzew a zəba faya na, ta kədiye na Pol, a vəlay madzədzere haladzay. Tsa na, a gatay wiyaw a sidzew hay, a gwadatay: «Dum, gəsum ahaya Pol abəra ma wuzlah tay ada kə yum ha a gay nakə a ndzawa mə dəma aye.»

¹¹ Ta həvad eye niye na, Bəy Maduweñ a yaw a bəzay ha bo a Pol, a gwaday: «Dərev m̄a ye fakaya abəra bay, tete yak. Ka həl mbal ga ma Zerozelem. A señ kə həl mbal ga ma Roma dərmak.»

A satay a Yahuda hay məkəde Pol

¹² Tədə eye na, siye i Yahuda hay tə haya gər, tə ma ha ka bo bazlam. Tə mbada, tə gwad: «Nəmaa kəd na Pol bay na, nəmaa ndiye dəf bay, nəmaa siye yam bay. Kutoñ nəmaa kədiye na təday.» ¹³ Ndo neheye tə haya gər, tə ma ha ka bo bazlam aye na, ta ziye kuro kuro fad. ¹⁴ Tə həl bo, ti ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay. Ti ye naha, tə gwaday: «Nəmay na, nəmaa mbadaka kame i ndo hay. Nəmaa ndiye dəf bay, nəmaa siye yam bay. Kutoñ nəmaa kədiye na Pol təday ada nəmaa ndiye dəf, nəmaa siye yam. ¹⁵ Nəkurom ta bagwar i ndo mələve dala kway na, dum tsətsahum ka bagwar i bəy i sidzew, m̄a zlakuma ahaya Pol a bəra. Gwadumay na, a samay mazəbe ada mətsəne bazlam nakə a tsikawa aye lele. Nəmay na, nəmaa ləviye bo lele, ta zla ahaya, ma ta ndisleweye kanañ na, nəmaa kəd na.»

¹⁶ Ane tuk na, bazlam niye faya ta tsikiye na, wawa i malamar i Pol kə tsəne. A ye a gay i bagwar i bəy i sidzew nakə tə pa a dəma Pol aye. A ye naha, a day ha a Pol.

¹⁷ Pol a tsəne andza niye na, a zalay a bəy i sidzew, a gwaday: «Laka ha wawa nakay ka təv i bagwar i bəy i sidzew hərwi bazlam ñgay andaya a say məday ha.»

¹⁸ Bəy i sidzew ti ye ta wawa niye. A laka ha ka təv i bagwar i bəy i sidzew. A ye naha a gwaday: «Nəmaa yaw ka təv yak na, Pol i dañgay a zeleñ. Na ye ka təv ñgay na, a gwedeñ n̄a lakaka ahaya wawa nakay hərwi wu andaya a say mədaka ha.»

¹⁹ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye hay a gəs na wawa niye abəra mə həlay. A ye ha kətsah abəra ka təv

i ndo hay. A tsətsah faya, a gwaday: «Ka gwedeñ na, kəkay?»

²⁰ Wawa niye a gwaday: «Yahuda hay ta haya gər, tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad ta deyeweye, ta tsətsahiye naha fakaya Pol. Ka zlatay naha tədə kame i məhay gər i bagwar i ndo mələve dala tay andza ağəna ta zəbiye ka bazlam ñgay nakə a tsikawa aye. ²¹ Ane tuk na, ta yaw, ta tsətsah na, kə təma tay na bay. Hərwi ndo hay mə walañ tay, ta ziye kuro kuro fad ta pay bo a gobo. Nəteye na, ta mbəda tsiy. Tə gwad ta ndiye dəf bay, ta siye yam bay. Kutoñ ta kədiye na Pol təday. Anəke na, nəteye mahaya gər eye tsiy, ta həba na, bazlam yak nəte ñgweñ.»

²² Bagwar i bəy i sidzew niye hay, a gwaday: «Kə təkəray bazlam nakay a ndəray sa bay.» Tsa na, a gwaday: «Do wu yak.»

Tə slər ha Pol ka təv i Felikus

²³ Ma dəba eye na, bagwar i bəy i sidzew niye a zalatay a bəy i sidzew hay sulo, a gwadatay: «Hayumay gər a sidzew hay temerre sulo, ndo makukure pəles hay kuro kuro tasəla ada hasləka hay temerre sulo, ta həl suwal tay a həlay. Nəkurom tebiye ləvum bo lele ka mede a Sezare. Ka həlumeye bo ta bəre tsid i həvad. ²⁴ Ləvum ha bo tə pəles neheye ka zlumeye ha Pol aye. Ka deyumeye na, m̄a ndisl ka təv i Felikus ndo mələve dala i Sezare na, wuray kwa tsekweñ m̄a gay bay.»

²⁵ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye hay a watsatay dərəwel a həlay, a gwad:

²⁶ «Neñ Kələd Lisiyas, na tsikaka naha me a nəkar Felikus.

²⁷ «Ndo nakay na sləraka naha na, Yahuda hay tə gəs na a satay məkəde na. Neñ na tsəne neñgeye ndo i Roma na, na zla na bazlam eye ka gər ga nəmay ta sidzew ga hay. Nəmaa təma ha, nəmaa gəs na nəmaa ye ha a gay may. ²⁸ Hərwi məsəre ha wu nakə ta kədiye na faya aye na, na zla, na ye ha kame i məhay gər i ndo mələve dala tay hay. ²⁹ Na ye ha, na pay zləm a bazlam tay eye na, tə tsik ka bazlam tay mapala eye. Gər i bazlam eye nakə da məgwede kə nas ada məkəde na faya aye kəgəbay məgəse na a dañgay aye na, andaya bay. ³⁰ Ma dəba eye na, tə gwedeñ Yahuda hay ta haya gər, ta ma ha ka bo bazlam. Hərwi niye, na ge mahonok bay, na sləraka naha bəse. Na gwadatay a ndo neheye tə may ha mənese aye na, t̄a ye naha t̄a wuda ka təv yak.»

³¹ Sidzew hay tə ge andza nakə tə tsikatay aye. Tə zla Pol, ti ye ha ta həvad hus a gəma i Antipateris. ³² Tədə eye na, sidzew neheye tə laka tay tə sik aye, tə gər tay ha. Ta mbəda gər a dəba, tə ma a təv nakə tə ndzawa mə dəma aye. Ndo makukure tə pəles ti ye ha Pol.

³³ Tə husa a Sezare na, ndo makukure pəles hay tə vəlay dərəwel nakə tə vəlatay naha a həlay a Felikus ada tə vəlay ha Pol a həlay.

³⁴ Bəy a təma dərəwel niye a dzañga. Tsa na, a tsətsah ka Pol, a gwaday: «Nəkar na, ndo i dala waray?» Pol a day ha, a gwaday: «Neñ ndo i dala i Silisi.»

³⁵ Bəy a tsəne andza niye na, a gwaday: «Na gakeye na sariya yak na, ndo neheye tə maka ha mənese aye tā yaw təday.» Tsa na, a gwadatay a sidzew hay: «Dum ha Pol a gay nakə bəy Herod, bəy bagwar eye a ngar ahəl niye aye.»

Pol kame i Felikus

24 Ma dəba i məhəne zlam na, Ananiyas bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta siye i madugula i Yahuda hay ada ndoweye andaya tə zalay Tertulus, ndo məsəre gər i bazlam i sariya i bəy i Roma, ti ye a Sezare. Ti ye ka təv i bəy niye tə zalay Felikus aye, ta wuda ka Pol. ² Bəy a slər ndo ka Pol. Ti ye, tə zalay naha. Pol a yaw na, Tertulus a dazlay mənğay naha bazlam a gər a Pol. A gwaday a bəy: «Bəy bagwar eye, zay andaya məndze haladzay ka dala kway na, hərwi yak. Mələve i bəy yak nakə faya ka ləviye na, tə metsehe lele. Ka lambad tay ha wu hay lele hərwi madzəne dala kway. ³ Hərwi wu neheye tebiye nəmaa huta aye na, nəmaa gaka sisə kwa ahəl waray ada kwa kəday. Nəmaa gaka sisə haladzay.

⁴ «A sər məmətse kar ha haladzay bay. Ane tuk na, amboh hərwi ngwalak yak, pəmay zləm ka bazlam may məndze tsekweŋ tey. ⁵ Nəmaa sər ha, ndo nakay na, ndo mənese ha dala kway. Nənğeye na, bəy i ndo neheye faya ta pay bəzay a parasay i ndo neheye tə zalatay Nazaret hay aye. Nənğeye faya makwasatay ha gər a Yahuda hay tebiye ka məndzibəra. ¹⁶ Ka pəla tsəved ka mənese ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Hərwi niye, nəmaa gəs na. [A samay məğay sariya andza bazlam may mapala eye, ⁷ ane tuk na, Lisiyas bəy i sidzew a buwa famaya abəra ta gədaŋ a ngaha na. ⁸ Tsa na, Lisiyas a gwadamay: “Dum ta wudum faya ka təv i bəy Felikus.” Nəmaa yaw ka təv yak na, hərwi mawude faya.] Tadə ka tsətsah faya bazlam na, nəkar tə gər yak ka səriye wu nakə nəmaa wuda ha faya aye na, dedek.»

⁹ Yahuda hay dərmak tə gwad: «Bazlam niye na, dedek andza niye. Wu neheye tə tsik ka Pol aye na, nəte.»

¹⁰ Ta ndəv ha bazlam tay na, bəy a vəlay tsəved a Pol ka mətsike me. A gay naha a Pol wiyaw tə həlay. Tsa na, Pol a dazlay a mətsike me, a gwad: «Na sər ha, nəkar na, ndo məge sariya ka dala kway kə ndza məve haladzay. Hərwi niye dərev ga kə ngwasa haladzay hərwi na huta tsəved məge sariya kame yak. ¹¹ Bəy, nəkar tə gər yak ka sliye faya matsətsehe məndze ga ka ndo hay. Kə ge anəke na, ma ziye məhəne kuro gər eye sulo bay nakə na yaw a Zerozelem mata dəslay naha gər a Mbəlom aye. ¹² Ahəl nakə na ye a dəma aye na, nəmaa ge mahəmba kwa ta ndo hay bay ada kwa na pay me a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom bay. Ada kwa mə gay i maduwule me, kwa ma wuzlahgəma na pay me a ndo hay bay. ¹³ Ndo neheye anəke nəteye faya ta ndərbakiye na, wuray kəriye. Ta sla faya mətsike wu nakə ta dədiye ga ha ta sariya aye bay. ¹⁴ Nənğ na, na dəkeye ha wu nakə na sər aye. Ta

dedek, na pay bəzay a tsəved nakə nəteye tə gwad lele bay aye. Ane tuk na, nənğ faya na gay məsler na, a Mbəlom i bəba tətə may hay. Ada na dzala ha ka wu nakə mawatsa eye mə dərəwel i Musa ada nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay aye. ¹⁵ Hərwi na sər ha ta dedek andza nəteye neheye tə sər ta dedek ndo neheye mənese andaya fataya bay aye ta ndo i mezeleme hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ. ¹⁶ Hərwi niye, nənğ na vəliye ha bo ga məndze tsədaŋna kame i Mbəlom ada kame i ndo hay pat pat.

¹⁷ «Na ndza mə slele məve haladzay, na ye a Zerozelem bay. Na ye a Zerozelem na, na zla madzəne a ndo ga hay ada hərwi məvələy wu a Mbəlom. ¹⁸ Tə ndzeŋ a gər mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, na ndəv ha məsler i məbere bo tsədaŋna tsiy. Ndo hay andaya bay ada magazləga andaya bay. ¹⁹ Ane tuk na, siye i Yahuda neheye ka dala i Azi aye, nəteye andaya. Habe tadə ta huta fagaya mənese na, mata dayaw mawude fagaya ka təv yak na, nəteye. ²⁰ Kəgəbay mənese nakə na ge tə gəs ga faya, ti ye ga ha kame i bagwar i Yahuda hay aye na, ta tsikaka. ²¹ Ma giye na, hərwi nakə na gwad ta magala kame tay: “Ka gəsoma ga ahaya kame kurom bəgom na, hərwi nakə nənğ na dzala ha ta dedek mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye.”»

²² Bəy Felikus na, a sər ha tsəved i məpay bəzay a Yesu lele. Hərwi niye, ka ndəv ha sariya bay, a gwadatay: «Lisiyas bəy i sidzew ki yaw na, na ndəviye ha sariya aye.» ²³ A gwaday a bagwar i sidzew: «Pa na Pol a daŋgay, kə gay dərətsətseh bay, gəray tsəved a dzam ngay hay tā zəbay dəre.»

²⁴ A ndza məhəne tsekweŋ na, Felikus ta ngwas ngay Duruzel tə ndisl naha. Ngwas ngay na, dem i Yahuda hay. A slər ndo ka Pol, mə zalayaw ada mə yaw ka təv tay. Ki yaw, ka təkəratay ka məpe mədzał gər ka Yesu Kəriste, ta pay zləm. ²⁵ Tsa na, a dazlay mətsikatay ka məndze nakə ta ndziye mənese andaya fataya bay, ka məğay metsehe a bo ada ka sariya nakə Mbəlom ma gateye a ndo hay aye. Felikus a tsəne andza niye na, zluwer a gay. Tsa na, a gwaday a Pol: «Anəke na, do wu yak, aza na huta həlay eye na, na zalakeye sa.»

²⁶ Felikus a dzala mə gər ngay a gəna Pol ma vəleye sulo. Hərwi niye a zalaway a Pol mətsike me.

²⁷ Tə ndza ka bo məve sulo na, ta mbəda ha Felikus ta Porsiyos Festus. Felikus na, nənğeye a say mayatay a gər a Yahuda hay. Hərwi niye a gər ha Pol ma daŋgay.

Pol kame i bəy Festus

25 Ahəl nakə tə pa na Festus a bəy, a dazlay a məsler, a ge məhəne mahkar na, a həl bo abəra ma gəma i Sezare, a ye a Zerozelem. ² A ndisl a Zerozelem na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta bagwar i Yahuda hay ti ye ka təv ngay hərwi mawude ka Pol. Ta tsətsah faya, tə gwaday: ³ «Amboh, zlamay ahaya Pol a Zerozelem ka məge

sariya may kənaŋ.» Tə tsikay andza niye na, ba ta nda faya me ada a satay mata kəde na ka tsəved.

⁴ Ane tuk na, Festus a mbədatay faya, a gwadatay: «Pol na, neŋgeye ma daŋgay mə gay ma Sezare. Anəke na, na giye mahonok bay, na ndziye məhəne tsekweŋ na, na mbədiye gər a mətagay.» ⁵ A gwadatay sa: «Kə sakum na, bəy kurom hay t̄a peŋ bəzay a Sezare. Tədə ndo nakay kə ge wu nakə lele bay aye na, t̄a ye naha, t̄a ge faya sariya.»

⁶ Festus a ndza ma Zerozelem na, məhəne tsamahkar hus a məhəne kuro tsa. Tsa na, a mbəda gər a Sezare. Bəy i Yahuda hay t̄a pay bəzay. Tədə eye na, a ye a t̄əv mäge sariya. A gwadatay: «Dum, zlumeŋew Pol.»

⁷ Pol a ye ka t̄əv mäge sariya na, kwayaŋŋa Yahuda neheye ti yaw ma Zerozelem aye t̄a lawara na. Ta raw faya me ka mənese neheye a say a zləm mətsəne bay aye wal wal haladzay, ane tuk na, t̄a sla faya mətsike dedek ŋgay eye bay. ⁸ Ta ndəv ha mətsike bazlam tay niye hay na, Pol a ge ka bo abəra me, a gwadatay: «Na ge mənese kwa tsekweŋ bay tebiye, kwa ka bazlam mapala eye i Yahuda hay, kwa ka gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom, kwa ka bəy i Roma eye, na ge mənese bay.»

⁹ Festus a say neŋgeye m̄a yatay a gər a Yahuda hay. Hərwi niye, a tsətsah ka Pol, a gwad̄ay: «Ka deyekweye a Zerozelem na ta gakeye sariya yak mə d̄əma na, a saka d̄aw?»

¹⁰ Pol a mbəday faya, a gwad̄ay: «Neŋ kame i sariya i bəy i Roma, t̄a ŋgəneŋ ha sariya ga na, kənaŋ. Kwa nəkar t̄ə gər yak ka sər lele, na gatay mənese a Yahuda hay bay. ¹¹ Tədə na ge mənese nakə d̄a məkəde ga faya aye na, na may ha me a məməte wal bay. Ane tuk na, tādə maraw me i ndo neheye ta raw fağaya me andaya mə d̄əma bay na, ndəray ma sliye faya məvəlatay ga ha bay. Mata ge sariya ga na, bəy i Roma!»

¹² Festus a tsəne bazlam ŋgay niye na, t̄ə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay ta ndo ŋgay hay. Ma d̄əba eye, Festus a gwad̄ay: «Ka gwad̄ mata gaka sariya yak na, bəy i Roma ba! Ka diye ka t̄əv ŋgay dedek.»

¹³ Ma d̄əba eye andza tsekweŋ na, bəy bagwar eye nakə t̄ə zalay Agər̄ipa aye neŋgeye ta malamar ŋgay ŋgwas eye, t̄ə zalay Berenis, ti ye a Sezare mata zəbayaw d̄əre a Festus. ¹⁴ Tə ndza mə d̄əma məhəne haladzay. Hərwi niye Festus a huta həlay eye məday ha labara i Pol a bəy bagwar eye. A gwad̄ay: «Ndo wuray andaya kənaŋ Felikus a gər ha a daŋgay, na yaw na ndzay a gər. ¹⁵ Na ye a Zerozelem na, bagwar hay i ndo neheye t̄ə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay ti ye naha ka t̄əv ga, ta wuda faya, t̄ə gwedəŋ: “Gəs na ta sariya.” ¹⁶ Ane tuk na, na mbəday faya, na gwadatay: “Dada Roma hay ta kədiye ndo ze mədzatay ha gər a ndo neheye ta wuda faya aye bay. Tə dzatay ha gər ta ndo neheye ta raw faya me aye ada neŋgeye dər̄mak tādə dedek, dedek bay na, ma tiye mbal i gər ŋgay.” ¹⁷ Tsa na, nəmaa yaw ka bo dziye. Nəmaa yaw na, na mətsa ka wuray bay. Tədə eye na, na ye ka t̄əv mäge sariya. Tsa na, na slər ndo hay, na

gwadatay: “Zalumay naha a Pol m̄a yaw.” ¹⁸ Pol a yaw na, ndo neheye ta wuda faya aye ti ye naha. Ndo neheye ta wuda faya aye na, t̄ə tsik faya wuray andza nakə na dzala aye bay. ¹⁹ Wu nakə na tsəne aye, t̄ə kəd wuway na, ka kule tay nakə t̄ə paway bəzay aye. Ada sa na, ka ndo nakə t̄ə zalay Yesu a mət aye na, Pol a gwad̄awa kə lətsew abəra ma mədahaŋ aye. ²⁰ Neŋ na, a geŋ wadəŋ wadəŋ, na sər mäge kəkay bay. Hərwi niye, na gwad̄ay a Pol: “A saka na, takwa mata ge sariya i bazlam nakay ma Zerozelem kəla d̄aw?” ²¹ Ane tuk na, Pol a wuda andza niye bay. A gwad̄: “Mata ŋgəneŋ ha sariya ga na, bəy i Roma.” Aya ane, na gwadatay a sidzew hay: “Pum na a gay i daŋgay, tsəpum na hus a pat nakə na sləriye ha ka t̄əv i bəy i Roma aye.”»

²² Agər̄ipa a tsəne andza niye na, a gwad̄ay a Festus: «Neŋ dər̄mak a seŋ mətsəne bazlam i ndo niye t̄ə zləm ga.»

Festus a mbəday faya, a gwad̄ay: «Tədə na, ka tsəniye bazlam ŋgay.»

²³ Tədə eye na, Agər̄ipa ta malamar ŋgay Berenis ti ye naha ta ndo neheye t̄ə patay naha bəzay aye. Bəy i sidzew hay, ndo neheye bagwar eye ma gəma niye aye t̄ə patay naha bəzay. Ti ye naha t̄ə fələkwa a gay i mäge sariya. Ti ye naha na, Festus a gwadatay a ndo ŋgay hay: «Dum, zalumayaw a Pol, m̄a yaw.» Ndo niye hay ti ye, t̄ə zalayaw a Pol. Pol a yaw ka t̄əv tay. ²⁴ Tsa na, Festus a gwad̄: «A nəkar Agər̄ipa, bəy bagwar eye ada a nəkurom neheye tebiye kənaŋ aye. Ndo nakə Yahuda neheye ma Zerozelem aye ta Yahuda neheye kənaŋ aye ta wuda faya ka t̄əv ga. Ta wuda faya, t̄ə gwad̄ neŋgeye na, m̄a ndza sa bay, məkəde na. ²⁵ Neŋ na, na huta faya mənese nakə d̄a məkəde na aye bay. Ane tuk na, bo ŋgay eye t̄ə gər ŋgay a gwad̄: “Bəy i Roma m̄a ŋgəneŋ ha sariya ga.” Hərwi niye, na dzala na, na sləriye naha. ²⁶ Neŋ na, gər i bazlam eye nakə d̄a na watsay naha a bəy i Roma na, na sər bay. Hərwi niye na slər naha kame kurom tebiye ada wene wene eye kame yak Agər̄ipa bəy bagwar eye. Tsətsah faya gər i bazlam eye. Ka tsətsah na, agəna neŋ dər̄mak na hutıye gər i bazlam nakə na tsikiye aye hərwi ada n̄a huta wu nakə na watsay naha a bəy i Roma aye. ²⁷ Na zəba faya məsləre ha ndo i daŋgay ka t̄əv i bəy i Roma ze məsəre mənese ŋgay eye na, lele bay.»

Pol kame i Agər̄ipa

26 Agər̄ipa a gwad̄ay a Pol: «Anəke na, na vəlaka tsəved ka mətsike me abəra ka bo yak.»

Tsa na, Pol a zla həlay a mbəlom, andza məgwede a say ma tsikiye me. A dazlay a mətsike me abəra ka bo ŋgay. A gwad̄ay a bəy Agər̄ipa: ² «A nəkar bəy Agər̄ipa, d̄ərev ga kə ŋgwasa haladzay, hərwi na huta tsəved mətsike me abəra ka bo ga bəgom kame yak hərwi bazlam neheye tebiye Yahuda hay t̄ə ŋgeŋ naha a gər aye. ³ D̄ərev ga a ŋgwasa wene wene eye na, hərwi nəkar ka sər məndze i Yahuda hay ada ta məkəde wuway nakə t̄ə kəd̄awa ka kule tay nakə t̄ə paway

bəzay tebiye aye na, ka sər. Neñ faya na gakeye amboh, bazlam ga nakə na tsikiye na, pay zləm tey.

⁴ «Yahuda hay tebiye tə sər mändze ga lele, kwa abəra ma wawa. Mändze ga mə walañ i gwala ga hay ma Tarsis ada ma Zerozelem, na ndza mə walañ tay ahəl niye kəkay na, tə sər. ⁵ Nəteye tə sər ga ha zla anəke bay, ta sliye faya məte mbal i gər ga. Tadə a satay na, ta sliye faya mətsike dedek. Na pay bəzay a kule i Farisa nakə mawura bo aye. ⁶ Ada anəke faya ta geñeye sariya na, hərwi nakə na pa mədzal gər ga ka wu nakə Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad ma vəlateye a bəba tətə hay həlay ngwalak eye. ⁷ Slala may hay kuro gər eye sulo ta pa mədzal gər tay ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye na, ta məgay məsler a Mbəlom tsekerkerre həvad ta həpat tebiye. Bəy Agəripa, Yahuda hay ta raw fagaya me na, hərwi nakə na pa faya mədzal gər aye dərma. ⁸ Nəkurom Yahuda hay, Mbəlom ma ta təmiye tay ha ndo hay abəra ma mədahañ na, a sakum mədzele ha faya bay na, hərwi mey?

⁹ «Neñ tə gər ga, na dzala mäge vərəm ka bazlam i Yesu ndo i Nazaret andza nəkurom neheye ka dzalum aye dərma. ¹⁰ Wu neheye tebiye na ge na, ma Zerozelem. Na huta gədañ na, abəra ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye. Na gəs ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye haladzay a dañgay. Ahəl nakə tə gawatay sariya i məkəde tay ha aye na, na gwadawa faya yawa dərma. ¹¹ Na yawa a gay i maduwule me hay wal wal, na gawatay dəretsətseh ada a seweñ məgatay kutoñ ada tã gər ha məpe mədzal gər ka Yesu. A ndeleñ fataya turtur haladzay. Na pəlaway tay ha, kwa ma gəma neheye dərəñ aye. Na yawa fataya mata gatay dəretsətseh.

¹² «Andza niye, na həl bo na ye a Damas ta gədañ ada ta məsler nakə bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə slər ga ha aye. ¹³ Bəy bagwar eye, ma giye magərhəpat, neñ faya na diye a Damas nakə na ngatay a dzaydzay faya ma mbəzlaw-eye abəra mə mbəlom aye. A dəv na, a ze madəve i pat. Dzaydzay niye a lawara may ta ndo ga neheye faya ta lakiye ga ha aye. ¹⁴ Nəmay tebiye nəmaa dəd ka dala. Tsa na, na tsəne mətsike me, a tsik tə bazlam i Yahuda hay. A gwad: “Sol, Sol, nəkar faya ka geñeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey? Nəkar faya ka giye gədañ kurtsətsa andza sla nakə faya ma giye gədañ ka sakwal i ndo nakə faya ma kədiye na aye.”

¹⁵ «Na mbəday faya, na gwaday: “Nəkar eye na, way, Bəy Maduweñ?”

«Tsa na, Bəy Maduweñ a gwedeñ: “Neñ na, Yesu nakə faya ka geye dəretsətseh aye. ¹⁶ Ane tuk na, lətse. Lətse dzək tə sik yak lele. Na bəzaka ha bo na, hərwi matəre kar ha ndo i məsler ga ada ka diye ha wu neheye ka ngatay aye ada neheye ka ta ngateye aye. ¹⁷ Na tsəpiye kar abəra ka Yahuda hay ada ndo neheye Yahuda hay bay aye. Na sləriye kar ha ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay aye. ¹⁸ Ka diye ka həndəkatay na dərə tay hay hərwi ada tã yaw abəra ma ləvoñ, tã ye a dzaydzay, tã təmaw abəra ma gədañ i Fakalaw, tã maw ka təv i Mbəlom hərwi tã təma məpəse ha mənese tay

ada ta hutiyə təv mändze ka təv i Mbəlom andza ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka neñ aye.”

¹⁹ «Hərwi niye, Agəripa bəy bagwar eye, na kərah wu nakə na ngatay a yaw mə mbəlom aye bay. ²⁰ Na da ha bazlam i Bəy Maduweñ ma Damas təday, ma dəba eye ma Zerozelem, ka dala i Yahuda tebiye, ada a ndo neheye Yahuda hay bay aye. Na tsikatay, tã gər ha mezeleme, tã yaw ka təv i Mbəlom, tã ge məsler nakə ma diye ha ta dedek ta gər ha mezeleme tay aye.

²¹ Anañ, hərwi niye Yahuda hay tə gəs ga mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada a satay məkəde ga. ²² Na gay sisəe a Mbəlom ka matsəpe ga, hus ka bəgom neñ andaya faya na diye ha bazlam ngay kame i ndo makətsa eye hay kwa kame i ndo bagwar eye hay. Wu neheye Musa ta ndo mədə ha bazlam i Mbəlom siye hay tə da ha parakka, ka wu nakə ma giye bo aye, neñ na gər ha faya abəra kwa tsekweñ bay. ²³ Tə da ha, tə gwad: “Kəriste ma ta siye dəretsətseh, ma mətiye ada neñgeye ma təriye makurre i ndo mələtsew abəra ma mədahañ. Ma datay ha dzaydzay i bazlam ngay a İsrayel hay ada a ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye.”»

²⁴ Pol faya ma tsikiye andza niye na, Festus a tsik ta magala, a gwaday: «Gər a vuwaka daw Pol? Məsəre wu yak nakə ka sər haladzay aye ka sər ha mətsike me ta tsəved eye sa bay daw?»

²⁵ Pol a gwaday: «Gər a vuweñ bay ngalaka Festus. Na tsik duh na, bazlam neheye dedek aye ada bazlam neheye a tsəne bo aye. ²⁶ Wu neheye na, bəy bagwar eye kə tsəne ada na tsikəye parakka, hərwi na sər ha ta dedek wu nakə neñgeye a sər bay aye ada kə tsəne bay aye na, andaya bay. Hərwi wu neheye tebiye a ge bo aye na, ta məkə bay. ²⁷ Nəkar, Agəripa bəy bagwar eye, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye tə da ha bazlam i Mbəlom aye na, ka dzala ha ka bazlam tay niye tə da ha aye bədaw? Na sər ha, ka dzala ha.»

²⁸ Agəripa a gwaday a Pol: «Ka dzala na, na təriye ndo məpe mədzal gər ka Yesu hərwi bazlam nakay anəke aye tsa daw?»

²⁹ Pol a mbəday faya, a gwaday: «Anəke bəse, kwa aza bay. Faya na duwulay me a Mbəlom hərwi yak ada ta ndo neheye bəgom faya ta peñeye zləm tebiye aye kã tərüm andza neñ. Ane tuk na, a señ na, tã dzawa kurom a dañgay andza neñ bay tey.»

³⁰ Bəy Agəripa, Festus, Berenis ada ta ndo neheye mandza eye ka təv tay aye tebiye tə lətse. ³¹ Ahəl nakə nəteye faya ta deyewe wu tay aye na, tə gwad nəte nəte mə walañ tay: «Ndo nakay na, kə ge wuray nakə da məkəde na kəgəbay məgəse na a dañgay aye bay.»

³² Tsa na, Agəripa a gwaday a Festus: «Ndo nakay tadə ba ka tsətsah a say bəy i Roma mã ngəñay ha sariya bəna, habe na, məgər ha.»

Tə slər ha Pol a Roma

27 Ma dəba eye na, bəy a pamay pat mede ka dala i Itali ta kwalalañ i yam. Ahəl nakə pat eye a ndisl a dəma aye na, tə vəlay ha Pol ta ndo i dañgay

siye hay a həlay i bəy i sidzew wuray ada mâ ye tay ha a Roma. Məzele i bəy i sidzew niye na, Zuliyus. Nəng-eye nəte mə walañ i sidzew neheye ta tsəpawa bəy i Roma aye dərma. ² Nəmaa tsal a kwalalañ i yam nakə a yaw abəra ma gəma i Adramite aye. Sləlah i yam faya ma diye ta wuzlahgəma i Azi neheye ka me i bəlay aye. Tsa na, nəmaa ye tuk. Nəmay ka bo dziye ta ndoweye andaya tə zalay Aristark, ndo i gəma i Tesalonik ka dala i Masedowan.

³ Tədə eye na, nəmaa ndisl a gəma i Sidon. Nəmaa ndisl naha na, bəy i sidzew niye tə zalay Zuliyus, nəng-eye a gay gər a Pol lele. A vəlay tsəved a Pol mâ ye, mâ zəbatay dərə a dzam ngay hay ada tâ vəlay wu hay, tâ gay gər lele. ⁴ Nəmaa həl bo abəra ka təv niye na, tə kwalalañ i yam sa. Nəmaa ye tə həlay i gula i Sipəre. Həbe nəmaa ye tə həlay i mənday, aya ane mətasl a vəlamay tsəved bay. ⁵ Nəmaa tas ta dəlov nakə bəse ta gəma i Silisi ada ta gəma i Pamfeli aye ada nəmaa ndisl a gəma i Mira ka dala i Lisiya. ⁶ Nəmaa ndisl naha a dəma na, bəy i sidzew niye a huta kwalalañ i yam nakə a yaw abəra ma Aləgəzandəri aye. Ma diye ka dala i Itali. Nəmaa mbəzlaw abəra ma nənged, nəmaa tsal a dəma. Tsa na, nəmaa ye kwayaŋña.

⁷ Nəmaa ndza ka tsəved məhəne haladzay. Nəmaa ye tsəfetsəfe, nəmaa ndisl a wuzlahgəma i Kinidus na, ta gər eye. Nəmaa sla faya mede deder sa bay, mətasl a ma may ha a diye i həlay i gula. Nəmaa ye tə həlay i gula i Kəret nəmaa ndisle bəse ta gəma i Salmone. Kəret na, malawara eye ta yam. ⁸ Mede kame na, mawura bo eye haladzay. Tsa na, nəmaa ndisl a təv eye andaya tə zalay Təv Ngwalak Eye Hay neheye ndo hay tə lətsawa ha a dəma kwalalañ i yam hay aye, bəse ta wuzlahgəma i Lase.

⁹ Nəmaa ndza ka tsəved haladzay. Ahəl i mede may nakə faya nəmaa diye na, pat i daliyam i Yahuda hay ka mbərəm mede abəra mə dəma. Hərwi kə ndisl ka kiye niye andza niye na, ndəray ma diye tə kwalalañ i yam sa bay. Ta bəriye kwalalañ i yam tay hay ka dəkəl hərwi mətasl nakə a gawa haladzay yam a tsalawa ka bo dəngwala aye. Ta həbiye ka təv eye niye haladzay bəna ta dədiye a yam. Ane tuk na, Pol a zəba ka ndo niye hay a satay mələtse bay, ta diye kame na, a gatay daf. ¹⁰ A gwadətay: «Dzam ga hay, na zəba faya na, mede kway nakay faya ka deyekweye tə kwalalañ i yam aye na, mədze andaya mə dəma. Kwalalañ i yam tə wu neheye mə dəma tebiye aye na, ta nasiye. Ada nəkway dərma na, a gəna ka təmakweye bay, ka dzakweye.»

¹¹ Ahəl nakə tə həl bo, ndo məbəle kwalalañ i yam ta ndo i kwalalañ i yam, tə gwad: «Takwa ha ka bo kame.» Bəy i sidzew niye a tsəne bazlam i Pol nakə a tsik aye na, kwa ka təma bay. A təma na, i ndo neheye tə gwad «Takwa ha ka bo» aye. ¹² Ada sa na, təv niye məndze mə dəma a həlay i mətasl na, lele bay, hərwi mətasl a gawa haladzay. Hərwi niye matsəla ndo hay tebiye na, a satay mede kame. A satay tadə ma giye bo na, ta ndisliye a Fenikis təv məpe bo i kwalalañ i yam nakə

ma Kəret aye. Bəlay andaya na, ta diye i məgəma dekdek tsa. Ta ndziye mə dəma təmad.

Mətasl bagwar eye

¹³ Mətasl a dazlay a mavəzle farfar. Mətasl nakə a yaw ma diye i Salawa aye. Tə dzala mə gər tay na, ta sliye faya məndisle a təv nakə ta ndisliye a dəma aye. Tə lətse ha bəre eye andaya mə kwalalañ i yam. Ti ye bəse ta tsakay i gəma i Kəret. ¹⁴ Ane tuk na, kwayaŋña mətsal bagwar eye a vəzl haladzay. Mətasl niye tə zalay na, mətasl nakə a yaw ma bəzay i gəma aye. ¹⁵ A zla na kwalalañ i yam. Tə dza bo ka məmay ahaya gər a kwalalañ i yam a diye i mətasl nakə a yaw aye na, tə sla faya bay. Nəmaa gər ha, mətasl mâ ye may ha.

¹⁶ Nəmaa ye ta diye i Salawa i gəma wuray tə zalay Koda ma wuzlah i yam. Nəmaa zəzək bo tsekweŋ abəra ka mətasl. Andza niye, nəmaa bar na, kwalalañ nakə wawa eye ta gər eye, mərabə gwetsek hərwi mâ dze bay. ¹⁷ Tə zla ahaya kwalalañ i yam niye tsekweŋ eye tə pa na ka gər i kwalalañ i yam bagwar eye. Tsa na, ləber andaya maləva bo eye, ta ndewed ka kwalalañ i yam bagwar eye. Ta dzədzar haladzay hərwi hewiyer andaya bəse ka tsakay i Libiya, kwalalañ i yam ma ta ndəfiye faya sik. Ka ndəf faya sik na, ma dziye a yam. Hərwi niye tə kal ha təngel wuray məbara eye ka kwalalañ i yam hərwi ada kwalalañ i yam mâ ngəzla faya.

¹⁸ Huya, mətasl niye na, kə gər ha mavəzle bay, faya mə bəliye may ha ta gədañ haladzay. Tədə eye na, tə pa bo ka məkutse tay ha wu hay abəra mə kwalalañ i yam a bəlay. ¹⁹ Tədə eye sa na, tə kuts ha ləber, pe-teked nakə faya ma diye ha kwalalañ i yam. Tə kuts ahaya tə həlay tay eye. ²⁰ Məhəne haladzay nəmaa ngətay a pat bay, a wurzla bay. Mətasl faya mə vəzliye ta gədañ huya. Nəmaa təmiye na, nəmaa pa faya mədzal gər may sa bay.

²¹ Ta nda wu mənday bay məhəne haladzay. Pol a lətse kame tay, a gwadətay: «Dzam ga hay, ka tsənu-menə na bazlam ga, ada ka yakwaw abəra ma Kəret bay na, ka sakweye dərətsətseh bay, wu kway hay ta dziye bay. ²² Ane tuk na, anəke na, faya na gwadəkumeye dərəv mâ ye fakuma abəra bay. Ndəray kwa nəte ma mətiye bay. Kwalalañ i yam kway na, ma dziye. ²³ Ta həvad nakay, gawla i Mbəlom ga nakə faya na geye məsler aye, ki yaw ka təv ga. ²⁴ A gwedəŋ: “Pol, kâ dzədzar bay! Bəy i Roma ma gakeye sariya yak. Mbəlom ma təmiye tay ha ndo neheye faya ka deyum-eye ka bo dziye hərwi yak.” ²⁵ Dzam ga hay, dərəv mâ ye fakuma abəra bay. Na sər ha ta dedek wu nakə Mbəlom a tsikerə aye na, ma giye bo. ²⁶ Ka təmakweye na, a dala eye andaya malawara eye ta yam.»

²⁷ Məhəne kuro gər eye fad, mətasl niye faya ma diye may ha huya ka gər i bəlay i Mediterane. Ta magərhəvad na, ndo məbəle kwalalañ i yam, tə sər ha nəteye faya ta həndzədiye bəse ta dala. ²⁸ Tə kal bəre məbara eye ka ləber a yam mələve ha zəbol i yam. Ta zəba faya na, zəbol ngay eye miter 40. Ti ye kame tsekweŋ sa na, ta dazlay a mələve. Ta zəba faya kwetsetsik yam niye na, miter 30. ²⁹ Ta dzədzar haladzay, tə gwad kwalalañ i

yam ka ndəf sik ka hotokom na, ka dzakweye. Hərwi niye tə həl ləber hay fad, tə bar ka təngel hay fad, tə kal tay ha ta dəba. Tsa na, ta duwulay me a mbəlom tay hay hərwi ada dəre m̄a tsada. ³⁰ Ndo məbəle kwalalaŋ hay a satay mətəməw abəra mə kwalalaŋ i yam. Ta pəla tsəved ka məzla ha kwalalaŋ niye wawa eye a yam ada tə gwad na, ta pəliye ha təngel hay, ane tuk ta raw me ka məhute gər i bazlam hərwi məzlaw abəra mə kwalalaŋ ada mətəme. ³¹ Pol a gwaday a bagwar i sidzew i Roma ta sidzew hay: «Tadə ndo neheye ta ndza ma kwalalaŋ i yam bay na, ka slumeyə faya mətəme bay.»

³² Tsa na, sidzew hay ta tərəts ha ləber neheye tə bar ha kwalalaŋ i yam nakə wawa aye, tə gər ha a ye ka gər i yam.

³³ Mazlambar dəre ma tsadiye na, Pol a zalatay a ndo hay tebiye ka mənde wu mənday, a gwadatay: «Bəgom, kə ge məhəne kuro gər eye fad, faya ka həbum-eye ze mənde wu mənday. ³⁴ Neŋ faya na gwadəkum-eye, ndayum wu mənday hərwi kwa way a say mətəme. Andza niye, ndəray kwa nəte mə walaŋ kurom ma dziye bay, kwa məkwets i gər ŋgay ma dziye bay.»

³⁵ Ma dəba i bazlam niye hay na, Pol a zla wu mənday, a gay naha sisəe a Mbəlom kame i ndo hay tebiye. Tsa na, a ŋgənatay wu mənday † niye a dazlay a mənde wu mənday. ³⁶ Nəteye tebiye tə ma ha a bo dərev, tə nda wu mənday. ³⁷ Nəmay tebiye mə kwalalaŋ i yam na, temerre sulo tə kuro kuro tasəla gər eye məkwa. ³⁸ Ahəl nakə kwa way a nda wu mənday ka mərəhe aye na, tə kuts ha siye i wu mənday a yam hərwi kwalalaŋ m̄a mba ka gər i yam sa bay.

Kwalalaŋ i yam a həb

³⁹ Dəre a tsada na, ndo madzərweđe kwalalaŋ i yam ta sər ha nəteye ka waray bay. Ane tuk na, tə ŋgatay a təv laloŋ eye ta hewiyen eye. Tə gwad: «Tadə ma giye bo na, takwa ha a dəma, kwalalaŋ i yam m̄a gərzla a dəma.» ⁴⁰ Tə pəla ha ləber neheye tə bar ka bəre mə hud i yam aye. Tə gər ha bəre niye a yam. Ti ye naha tə pəla ləber neheye mazəva eye ka mayako nakə a may bo a kwalalaŋ i yam ka məday ha tsəved aye. Tə bar peteked ka mbəlom kame ŋgay eye ada mətəsl m̄a təhay lele. Ahəl nakə faya ta diye na, mətəsl a təhatay ta gədaŋ, a ye tay ha ka hewiyen niye. ⁴¹ Ane tuk na, tə ndisl na, kwalalaŋ i yam a husa dənuts ka hewiyen. Kwalalaŋ i yam a sla faya məbəle sa bay. Me ŋgay eye a ye mbəzək a hewiyen, a sla faya madayaw abəra mə dəma sa bay. Tsa na, yam nakə a tsal ka bo aye, a bəl haladzay a həb ha dəba i kwalalaŋ niye.

⁴² A satay habe a sidzew hay məkəde ndo i daŋgay hay hərwi ada ndəray m̄a təma ha bo tə mahuzluve bay. ⁴³ Ane tuk na, a say a bəy i sidzew i Roma mətəme ha Pol. A gatay me a sidzew hay ka məge wu nakə tə dzala aye. A gwadatay a ndo neheye tə sər mahuzluve aye, t̄a lah mambəzle a yam ada t̄a tas ka dala. ⁴⁴ A gwadatay a siye hay, t̄a gəs həlay ka mayako kəgəbay

† Məsler hay 2.42.

ka wu neheye a həbaw abəra ka kwalalaŋ i yam aye, t̄a patay bəzay. Kwa way a təməw abəra ma bəlay na, andza nakay.

Pol ka dala nakə tə zalay Malta

28 Nəmaa təməw abəra ma yam niye na, nəmaa tsal ka dəkəl na, nəmaa tsəne məzele i dala niye malawara eye ta yam. Tə zalay Malta. ² Ndo neheye mə dəma aye ta təma may lele. Ma dəba eye na, yam a pa, mətəsl a ge tsiyibebe haladzay. Tsa na, tə vat ako əŋgəh. Tə gwadamay: «Dumara, ndzum ka ako.» ³ Pol a ye, a həlaw mayako, a pa ka ako. Azlakwa ma mayako niye na, palas mə dəma. Ako a vəday na, a mbərzlaw abəra ma ako tsakwalak ka həlay i Pol, a naz na. ⁴ Ndo i dala niye hay tə ŋgatay a palas niye məbala eye ka həlay i Pol aye na, tə gwad mə walaŋ tay: «Ndo nakay na, ta dedek ndo məkəde ndo hay. Kə təməw abəra ma bəlay, ane tuk na, ma təmiye abəra ka sariya i Mbəlom bay.»

⁵ Pol a gwatsaka ha palas niye abəra ka həlay a ako. Kwa tsekweŋ wuray kə wur faya bay tebiye. ⁶ Ndo hay tə dzala na, həlay i Pol ma dəsliye kəgəbay ma dədiye abəra ka mbəlom, ma mətiye. Ta həba məndze haladzay na, wuray a gay a Pol bay. Tsa na, tə məbədə ha mədzal gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, mbəlom!»

⁷ Bagwar tay eye andaya ka dala eye niye, məzele ŋgay Publiyus. Gay ŋgay ta guvah ŋgay andaya bəse ta təv nakə nəmay mə dəma aye. Ndo niye a təma may tə məŋgwese eye a gay ŋgay. Nəmaa həna mə gay ŋgay məhəne məhkar. ⁸ Bəba i Publiyus andaya, neŋ-eye ŋgwalak eye bay, marabarab ada zay a lohay. Pol a ye ka təv ŋgay, a pay həlay ka gər ada a duwulay me a Mbəlom. Tsa na, a mbəl. ⁹ Ndo i dāvats neheye ka dala niye tə tsəne na, ti ye ka təv i Pol. Pol a mbəl tay ha.

¹⁰ Ndo hay tebiye ta bəzamay ha ta dedek ta rəhamay ha gər. Ahəl nakə nəmaa diye may aye na, tə vəlamay wu neheye ta gamay ŋgama ka tsəved aye.

Pol a ndisl a Roma

¹¹ Nəmaa ndza mə dəma kiye məhkar na, nəmaa həl bo, nəmaa ye tə kwalalaŋ i yam nakə a yaw abəra ka dala i Aləgəzəndəri aye. Məzele i kwalalaŋ i yam niye na, Diyoskur. Kwalalaŋ i yam nakay kə ndza kiye haladzay hərwi həlay niye həlay nakə ŋgwalak eye bay mətəsl a gawa haladzay aye. ¹² Nəmaa ndisl a gəma i Sirakus na, nəmaa ndza mə dəma məhəne məhkar.

¹³ Nəmaa lətse abəra mə dəma, nəmaa ye ta tsakay i dəlöv, nəmaa ye a gəma i Regiyo. Tədə eye na, nəmaa həl bo, nəmaa ndisl a gəma i Pozoles. Nəmaa ndza ka tsəved na, məhəne sulo tsa, mətəsl a təhamay. ¹⁴ Ma gəma niye na, nəmaa ndzay a gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tə zalamay, nəmaa ndza mə gay tay luma nəte. Ada nəmaa ye a Roma na, andza nakay.

¹⁵ Malamar neheye ma Roma aye tə tsəne faya nəmaa diye naha na, ti yaw mədze gər tə nəmay. Ti ye hus a luma i Appiyus ada a təv nakə tə zalay Gay i Mbəlok

Mahkar aye. Pol a ngatatay na, a gay sisœ a Mbəlom ada dərev a may naha.

¹⁶ Nəmaa ndisl naha a Roma na, tə vəlay tsəved a Pol mâ ndza mə gay ngay wal tə sidzew nakə ma tsəpiye na aye.

Pol a da ha bazlam i Mbəlom

¹⁷ Ma dəba i mähəne mahkar na, Pol a zalatay a madugula i Yahuda neheye ma Roma aye t̄a ye ka t̄əv ngay. Ti ye, tə haya gər ka t̄əv ngay na, a gwadatay: «Malamar ga hay, tə gəs ga ma Zerozelem, tə vəlatay ga ha a həlay a Roma hay. Tə gəs ga na, na tsik wuray nakə ngwalak eye bay aye ka slala kway kəgəbay ka bazlam i bəba t̄əte kway hay mapala eye, na tsik faya wuray bay. ¹⁸ Ndo neheye ti ye ga ha ka t̄əv tay aye ta tsətsah fagaya bazlam na, a satay həbe mægər ga ha. Hərwi ta huta fagaya mənese nakə da məkəde ga faya aye bay. ¹⁹ Ane tuk na, a satay a bəy i Yahuda hay bay. Hərwi niye, na gwad kutorj na diye ka t̄əv i bəy i Roma. Neŋgeye ma geŋeye na sariya ga. Wal a seŋ məme tay ha mənese a gwala ga hay bay. ²⁰ Hərwi niye na zalakum na, a seŋ mənŋatakum ada mətsike me tə nəkurom. Ka sərur ha neŋ madzawa eye tə tsalalaw na, hərwi wu nakə İsrayel hay tə pa faya mədzal gər aye.»

²¹ Madugula i Yahuda hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa huta d̄erewel nakə a yaw ma Yahuda a tsik ka nəkar aye bay. Ndəray nəte mə walaŋ i malamar kway hay ki yaw, kə tsikamay labara i wuray kəgəbay wu nakə ngwalak eye bay aye ka nəkar bay. ²² Ane tuk na, a samay na, bo yak eye damay ha wu nakə ka dzala aye. Andza niye, nəmaa sər ha ndo hay kwa mənŋgay andaya faya ta tsikiye wu nakə ngwalak eye bay aye ka ndo i Yesu neheye.»

²³ Madugula i Yahuda hay tə pay pat nakə ta dziye gər tə Pol aye, pat eye niye ta maweye a gay ngay. Pat eye a slaw na, ndo hay haladzay ti ye a gay ngay. Pol a

ndza hway ka mədatay ha Bəy i Mbəlom ta gədaŋ ada a pəla tsəved t̄a t̄əma bazlam nakə ma tsikateye ka gər i Yesu aye mə d̄erewel i Musa ada mə d̄erewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay. ²⁴ Siye i ndo hay na, ta t̄əma bazlam i Pol nakə a tsik aye, ane tuk na, ndo mekelenj eye ta kərah mədzal ha. ²⁵ Ta kəd wuway haladzay mə walaŋ tay. A həlay nakə ta diye na, Pol a tsikatay bazlam nəte tsa, a gwadatay: «Wu nakə Məsəfəre Tsədaŋja eye a tsikatay a bəba t̄əte kurom hay tə bazlam i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye na, dedek. ²⁶ Mbəlom a gwad:

“Do zəbaw ka ndo neheye ada gwadatay:

Ka tsənumeye lele,

ane tuk na, ka sərurəme bay.

Ka zəbumeye faya lele,

ane tuk na, ka ngatume bay.

²⁷ Ndo neheye ta kula ha gər, a satay mətsəne bay.

Ta dərəzl na zləm,

ta dərəzl na d̄ere tay.

A satay mənŋgatay tə d̄ere tay bay,

a satay mətsəne tə zləm tay bay,

a satay məsəre tə gər tay bay.

A satay məmaw ka t̄əv ga bay.

Hərwi niye, na mbəliye tay ha bay. [†]»

²⁸ Pol a gwadatay sa: «Sərur ha na, Mbəlom a sləraw Labara Ngwalak eye i mətəme ha ndo neheye Yahuda hay bay aye. Nəteye na, ta tsəniye na bazlam ngay.»

[²⁹ Ma dəba i bazlam neheye na, Yahuda hay ti ye wu tay. Ahəl nakə faya ta diye na, faya ta kədiye wuway mə walaŋ tay.]

³⁰ Pol a ndza məve sulo mə gay nakə a vəlawa faya suloy aye. A t̄əmawa tay ha ndo neheye ti yawa ka t̄əv ngay aye tebiye. ³¹ A da ha labara i Bəy i Mbəlom ada a da ha bazlam i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a ndo hay. A tsikatay ta gədaŋ tə tsəbtsəb eye, ndəray kə gay faya me bay.

† Ezay 6.9-10.

Roma hay

Məfələkwe

Ahəl nakə Pol a watsatay naha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Roma aye na, a ndəv ha mamahkar i mahəhele ngay. A say mede hus a Roma, təv nakə ki ye a dəma zuk bay aye. A say mede dəreŋ a mägəma hus a Espayon hərwi məde ha Labara Ngwalak eye i Yesu (15.22-24). A watsa derewel ngay hərwi mələve ha bo tə mede ngay a Roma ada ta məde ha matətike ngay a ndo məpe mədzal gər neheye ma wuzlahgəma aye. Derewel nakay na, gər i bazlam hay tebiye matsətsala eye ta labara i Pol nakə ma diye ha aye. Gər a gər i bazlam eye na, anaŋ: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ngwalak eye ka dəre ngay, ada ma hutije sifa» (1.17).

Pol a səkah ha labara nakay ta tsəved wal wal mahkar:

Madədo 1 ka 8 faya ma tsikiye ka mədzepe mə walaŋ i marəhay ha gər a bazlam mapala eye ada məpe mədzal gər ka Mbəlom nakə Yesu Kəriste a təra tsəved eye mawura bo eye bay.

Madədo 9 ka 11 a tsik ka mədzepe mə walaŋ i Israyel hay slala nakə Mbəlom a zla aye, ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Madədo 12 ka 15 faya ma tsikiye ka pendzeŋ i mändze mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste.

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me haladzay (madədo 16).

1 Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, ndo mäge məsler i Yesu Kəriste. Mbəlom a zeleŋ, a təra ga ha ndo i maslaŋ ngay, a zla ga, a pa ga wal hərwi ada nā da ha labara ngay ngwalak eye a ndo hay.

² Labara nakay ngwalak eye na, ba Mbəlom kə tsik ahəl niye kurre tə bazlam i ndo məde ha bazlam ngay hay, a gwad ma slərakwaweye ada ta watsa faya mə Derewel i Mbəlom. ³ Labara nakay ngwalak eye a tsik na, ka wawa ngay, ahəl nakə a təra ndo zezeŋ, tə wa na ma gwala i Davit aye. ⁴ Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahaŋ aye na, Mbəlom a da ha neŋgeye wawa ngay ta gədaŋ, neŋgeye Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway ada a rah ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye tebiye. ⁵ Mbəlom a pa ga ndo i maslaŋ ngay na, tə həlay i Yesu Kəriste. A ge andza niye na, ta ngwalak ngay hərwi ada nā ye, nā da ha bazlam ngay a ndo i gəma hay wal wal tebiye hərwi ada tā təra ndo ngay hay ada tā rəhay ha gər. Andza niye, tā dəslay ha gər a məzele i Yesu Kəriste.

⁶ Nəkurom ndo i Roma hay, nəkurom mə walaŋ i ndo neheye dərmak, hərwi Mbəlom kə zalakum hərwi ada kâ pumay bəzay a Yesu Kəriste. ⁷ Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom neheye ma Roma aye tebiye. Mbəlom a wuda kurom haladzay. A zalakum na, hərwi ada kâ tərūm ndo ngay hay.

Mbəlom Bəba kway ada Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ngama ada tâ vələkum zay.

A say a Pol mede a Roma

⁸ Makurre eye na, neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom ga hərwi kurom tebiye. Maa vəleŋ tsəved mə-gay naha sisə na, Yesu Kəriste hərwi məpe mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye na, kə da a zləm ka mändzibəra tebiye. ⁹ Huya ahəl nakə faya na duwulaway naha me a Mbəlom aye na, na duwulaway naha me hərwi kurom. Wu nakə na tsik aye na, Mbəlom a sər ha na tsik dedek, neŋgeye nakə faya na giye məsler ngay tə dərev ga peteh, faya na diye ha Labara Ngwalak eye ka wawa ngay aye.

¹⁰ Faya na duwulay naha me huya mâ vəleŋ tsəved anəke ta gədaŋ ngay hərwi ada nā ye naha a gay kurom tuk. ¹¹ Hərwi a seŋ haladzay məŋgatakum. A seŋ mədəkum ha wu nakə Məsəfəre a vəleŋ aye hərwi ada kâ hutum gədaŋ ka tsəved i Mbəlom. ¹² Kəgəbay nəkway tebiye ka vələkweye a bo gədaŋ nəte nəte mə walaŋ kway. Ka vəlumeŋeye gədaŋ hərwi ka pum mədzal gər ka Kəriste ada na vələkumeye gədaŋ hərwi na pa mədzal gər ka Yesu dərmak.

¹³ Malamar ga hay, sərūm ha na, madzəga haladzay na dzala mede naha a gay kurom. Ane tuk na, hus anəke na huta tsəved bay. A seŋ na diye naha madzəne kurom mede kame kame ada kâ gəlūm andza faya na giye ta ndo neheye ma gəma siye hay aye. ¹⁴ Mbəlom kə vəleŋ məsler. Andza niye, kutoŋ na diye ha Labara Ngwalak eye kwa a way tebiye. Na dat-

eye ha a ndo neheye ma wuzlahgəma aye ada a ndo neheye ma wuzlahgəma bay aye, na dāteye ha a ndo neheye tē sər wu aye ada a ndo neheye tē sər wu bay aye. ¹⁵ Hərwi niye a yeŋ a gər mede naha mədə ha Labara Njwalak eye a nəkurom Roma hay tebiye dər-mak.

¹⁶ Hərwi neŋ faya na diye ha Labara Njwalak eye ta mənŋwese lele. Labara nakay na, gədaŋ i Mbəlom mə dəma mətəme tay ha ndo neheye tē dzala ha ka Yesu Kəriste aye. A vəl tsəved i mətəme na, hərwi Yahuda hay tēday ada hərwi slala mekeleŋ eye hay dər-mak.

¹⁷ Labara nakay njwalak eye a dəkway ha na, ma kəkay nakə Mbəlom a təra ha ndo hay njwalak eye ka dərə njgay aye. Ndo hay ta dzala ha ka Yesu Kəriste dəkdek tsa, tsəved mekeleŋ eye andaya bay. Andza nakə tē watsa mə Derewel i Mbəlom aye, tē gwad: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha njwalak eye ka dərə njgay, ada ma hutiyə sifa. †»

Kwa way mezeleme eye

¹⁸ Andza niye, Mbəlom faya ma dā ahaya abəra mə mbəlom, neŋgeye ta mevel eye ka ndo neheye tebiye faya ta giye mezeleme ada tē dəslay ha gər bay aye. Ma gateye sariya hərwi wu tay neheye lele bay faya ta giye aye, ma dərəzlatay na tsəved a ndo hay ka məsəre dedek. ¹⁹ Sariya ma gəsiye tay ha hərwi tsəved nakə ta sliye faya məsəre Mbəlom aye na, parakka maŋgaha eye bay, bo i Mbəlom eye kə datay ha. Ane tuk na, ta pay bəzay a tsəved eye nakay bay. ²⁰ Ndəray kə njgatay a Mbəlom kwa nətə bay. Ane tuk na, kwa a həlay nakə a ge məndzibəra aye hus anəke na, wu neheye a ge tebiye faya ta dāteye ha a ndo hay Mbəlom neŋgeye na, kəkay. Ta njgatay a wu neheye na, a sər bo parakka gədaŋ njgay ma ndəviye dāda bay ada Mbəlom na, neŋgeye nətə njgweŋ. Ta sliye faya məg-wede «Nəmaa sər bay» na, ta sliye faya mətəsike bay.

²¹ Kwa tadə tē sər Mbəlom andaya bəbay na, tē dəs-lay ha gər bay ada tē gay sisəe andza nakə habe ta dəslay ha gər ada ta geye sisəe aye na, ta ge andza niye bay. Faya ta dzaliye duh na, ka wu nakə kəriye, nətəye mandza eye ma ləvoŋ, tē sər wu lele eye hay sa bay. ²² Tē dzala mə gər tay na, ta tsah. Duh gər a vuwatay na, tē sər bay. ²³ Mbəlom nakə ta məzlab eye ada ma mətiye dāda bay aye na, tē rəhay ha gər bay, tē gər ha. Duh ta rəhay ha gər na, a kule hay, a wu neheye tē njgar andza ndo zezeŋ aye kwa tadə ndo hay ta mətiye. Siye hay andza diyeŋ hay, siye hay andza wu i pesl hay, mekeleŋ eye hay sa andza wu neheye tē va tē hud aye.

²⁴ Hərwi niye Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tē ge wu neheye lele bay aye andza nakə a yatay a gər mäge haladzay aye. Andza niye faya ta giye wu neheye a ge horoy aye nətə nətə mə walaŋ tay. ²⁵ Ta gər ha Mbəlom nakə dedek eye, tē pay bəzay a maraw me. I tay na, faya ta dəslay ha gər a Mbəlom nakə a ge wu hay tebiye aye bay, faya ta dəslay ha gər a wu neheye

neŋgeye a ge aye ada ta geye məsler. Həbe ta dəslay ha gər duh na, a Mbəlom, neŋgeye nakə habe ta zam-badeye huya aye. Mā ge bo andza niye.

²⁶ Hərwi niye Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tē ge wu neheye a ge horoy andza nakə a yatay a gər mäge haladzay aye. Njgwas hay ta gər ha məndze ta hasləka hay, tē hənawa tē siye i njgwas hay. Niye na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye. ²⁷ Hasləka hay dər-mak faya ta giye andza niye, tē gər ha njgwas hay, a yatay a gər haladzay məhəne ta hasləka siye hay. Hasləka hay ta hasləka hay faya ta giye wu neheye a ge horoy aye. Faya ta vahiye ka bo tay dərətsətseh dā ka mənese tay nakə faya ta giye.

²⁸ Ndo neheye ta kərah Mbəlom aye na, a satay məsəre na bay. Andza niye, Mbəlom a gər tay ha hərwi ada tē dzala andza nakə a ye ka bo aye sa bay. Ta dzala swa. Andza niye ta giye wu neheye habe mäge bay aye. ²⁹ Nətəye maraha eye tē wu neheye njwalak eye bay aye, tē gawa dərə ka wu i ndo hay, ta dzəgurawa me ka ndo hay, tē gawa dərə a ndo hay, ta kədawa ndo hay, tē gawa magazləga mə walaŋ tay, tē vawatay gər a ndo hay ta bəbək, tē gawa sewed a ndo hay, ta njgəlawatay bəzay a siye i ndo hay. ³⁰ Nətəye tē tsikawa wu neheye njwalak eye bay aye ka ndo hay, nətəye tē naway dərə a Mbəlom, tē tsadawatay a siye i ndo hay, tē dəsaway ha gər a bo, tē gawa zlapay. Nətəye pat pat tē dzalawa tsəved wedeye hay ka mäge mezeleme, ta rəhawatay ha gər a bəba tay ta may tay hay bay.

³¹ Wu nakə njwalak eye na, tē sər sa bay, dərneh mə bazlam tay sulo, tē sər mawudə ndo hay bay, ta sakat-eye naha a ndo hay bay. ³² Duh nətəye na, tē sər bazlam i Mbəlom mapala eye. Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye njwalak eye bay aye huya na, ta vahaweye ka bo mə-dahaŋ ka gər tay. Kwa andza niye bəbay na, huya faya ta giye wu neheye njwalak eye bay aye. Sa tsa na, faya ta giye wu nakə a ze neheye aye. Nətəye faya ta zam-badateye a ndo neheye faya ta giye wu neheye njwalak eye bay andza nətəye aye. Faya ta vəlateye gə-daŋ ka mäge huya!

Mbəlom ma giye sariya njgay ta tsəved eye

2 Ndo nakə a gwad nəkar ndo məmay ha mənese a ndo hay aye, nəkar eye na, way? Sər ha nəkar eye ka təmiye abəra ka sariya i Mbəlom bay. Tadə faya ka matay ha mənese a ndo hay na, bo yak eye faya ka may ha mənese a gər yak, hərwi wu neheye njwalak eye bay faya ta giye na, nəkar faya ka giye andza nət-eye. ² Nəkway ka sərakwa ha Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ndo neheye faya ta giye wu neheye njwalak eye bay aye ada sariya njgay na, ta dedek. ³ Nəkar nakə faya ka matay ha mənese a ndo hay hərwi wu neheye njwalak eye bay faya ta giye ada bo yak eye faya ka giye andza nətəye na, ka gwad na, ka təmiye abəra ka sariya i Mbəlom wal dāw? ⁴ Mbəlom neŋgeye njwalak eye, faya ma zliye njgatay, a sər mahəbe. Faya ka nj-waseye dāla mə gər a Mbəlom tsukudu? A səmay naha

† Habakuk 2.4.

a mezeleme yak na, hərwi məvələka tsəved ka mægərə ha mezeleme yak na, ka sər təbədew?

⁵ Nəkar na, faya ka kuliye ha gər yak, ka kərah mam-bəde ha dərev yak. Andza niye bo yak eye tə gər yak faya ka vahaweye ka bo sariya i Mbəlom. Sariya ma gəsiye kar pat nakə Mbəlom ma diye ha, kə ge mevel ka ndo hay ada ma gateye sariya a ndo hay tebiye ta lele eye. ⁶ «Kwa a way ma vəleye wu i merəbe ngay. †» ⁷ Zəba, ndo neheye faya ta pəliye mäge ngwalak aye na, a satay Mbəlom m̄a zambadatay, a satay Mbəlom m̄a tsik fataya wu ngwalak eye, a satay Mbəlom m̄a vəlatay sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, a nəteye. ⁸ Ane tuk na, siye i ndo hay na, ta rəhay gər a Mbəlom bay, a satay məpay bəzay a tsəved dedek eye bay, tə pay bəzay düh na, a wu nakə ngwalak eye bay aye. Nəteye na, Mbəlom ma giye fataya mevel, ma gateye dərətsətseh. ⁹ Ndo neheye tebiye tə gawa mənese aye na, ta siye dərətsətseh, Mbəlom ma gateye dərətsətseh haladzay. Ma lahiye məgatay dərətsətseh na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dər-mak. ¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye tebiye faya ta giye ngwalak eye na, Mbəlom ma vəlateye məzlab, ma tsikiye fataya wu ngwalak eye, ma vəlateye zay. Ma vəlateye a ndo neheye tebiye, ane tuk na, ma lahiye ha na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dər-mak. ¹¹ Andza niye Mbəlom na, a ngəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay.

¹² Ndo neheye Yahuda hay bay aye, nəteye neheye tə sər bazlam i Musa mapala eye bay aye, faya ta giye mənese kəriye tsa. Ta mətiye kəriye andza niye tsa dər-mak ze bazlam i Musa mapala eye. Yahuda hay, nəteye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye. Ndo neheye faya ta nasiye ha bazlam i Musa mapala eye na, Mbəlom ma gateye sariya tə bazlam i Musa mapala eye. ¹³ Mbəlom ma təriye ha ndo hay ngwalak eye hay kame ngay na, hərwi nakə faya ta pay zləm a bazlam i Musa dəkdək aye tsa bay. Ane tuk na, ma təriye tay ha ngwalak eye hay kame ngay na, ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye. ¹⁴ Hərwi ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Azlakwa bay, siye hay tə gawa tə gər tay wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye. Faya ta giye andza niye kwa təday tə sər bazlam i Musa mapala eye bay bəbay na, faya ta diye ha, tə sər mäge wu ngwalak eye hay. ¹⁵ Ahəl nakə faya ta giye andza niye na, faya ta diye ha na, Mbəlom kə watsa ada kə patay na bazlam i Musa mapala eye a dərev tay hərwi ta giye wu waray na, ta sər ha. Mədzal gər tay faya ta diye ha andza niye dər-mak. Pat mekeləy eye hay na, tə sərəwa ta ge wu ngwalak eye. A həlay mekeləy eye na, tə sər ta ge mənese. ¹⁶ Wu neheye na tsik faya kənanə aye na, ta zəbiye parakka pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay tə həlay i Yesu Kəriste. Ma giye sariya a ndo hay hərwi wu neheye mənəgaha eye mə dərev tay aye. Wu nakə na tsik

kənanə aye na, Labara Ngwalak eye nakə faya na diye ha aye.

Yahuda hay ta rəhay gər a bazlam mapala eye bay

¹⁷ Nəkurom Yahuda hay, ka sərurum nəkurom Yahuda hay, ka dzalum na, kwa mey faya ma diye lele hərwi nakə ka sərurum bazlam i Musa mapala eye, faya ka gumeye zlapay, tə məgwede ka sərurum Mbəlom. ¹⁸ Ka sərurum wu nakə a say a Mbəlom ndo hay t̄a ge aye, bazlam i Musa mapala eye kə d̄akum ha wu nakə ngwalak eye ta wu nakə ngwalak eye bay aye. ¹⁹ Ka dzalum na, d̄ərə andaya fakuma ba! Faya ka d̄umatəye ha tsəved a guluf hay. Ka dzalum na, nəkurom ka tərurum andza dzaydzay hərwi ndo neheye nəteye ma ləvəŋ aye hərwi ada t̄a ngatay a d̄ərə. ²⁰ Nəkurom ka dzalum na, ka d̄umatay ha wu a ndo neheye tə sər wuray bay bədaw? Ka dzalum sa na, faya ka tətikumateye a ndo neheye ta gəl ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye. Ka dzalum andza niye na, hərwi nakə ka sərurum bazlam i Mbəlom mapala eye ba? Ka gwadum na, bazlam mapala eye kə d̄akum ha dedek hərwi ada k̄a sərurum.

²¹ Faya ka tətikumateye wu hay a ndo hay, bo kurom eye ka tətikumay a gər kurom bay na, hərwi mey? Faya ka tsikumateye a ndo hay «K̄a kələm bay», bo kurom eye faya ka kələmeye na, sa kəkay? ²² Nəkurom faya ka gumateye me a ndo hay ka mäge madama, bo kurom eye faya ka gumeye! Faya ka gwadumatəye a ndo hay «K̄a gum kule bay». Ada faya ka kələmeye wu neheye ndo hay tə vəlay a kule aye na, ma kəkay? ²³ Faya ka zlapumeye haladzay hərwi nakə ka sərurum bazlam i Mbəlom mapala eye aye, ane tuk na, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbəlom mapala eye ada ndo hay ta tsikiye wu nakə ngwalak eye bay aye ka Mbəlom hərwi kurom sa na, ma kəkay? ²⁴ Andza nakə mawatsa eye mə Dərewel i Mbəlom, a gwad: «Ndo neheye Yahuda hay bay aye faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom hərwi kurom Yahuda hay. ††»

²⁵ Nəkway Yahuda hay faya ka d̄əsakweye bo hərwi məde ha na, nəkway ndo i Mbəlom hay. Faya na gwadiye: Tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele na, məd̄əse bo nakə faya ka d̄əsumeye na, ma dzəniye kurom. Ane tuk na, tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay na, məd̄əse bo nakə faya ka d̄əsumeye na, andza faya ka d̄əsumeye bay, ma dzəniye kurom sa bay. ²⁶ Tadə ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye tə d̄əs bo təbey, faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, nəteye ka d̄ərə i Mbəlom na, andza nəteye məd̄əsa bo eye. ²⁷ Nəkurom Yahuda hay, ta vəlakum bazlam mapala eye a həlay. Ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay ada ka gum məd̄əse bo. Ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, kwa tadə nəteye məd̄əsa bo eye bay bəbay, ta pay bəzay a bazlam mapala eye na, ta gəsiye kurom a sariya.

²⁸ Yahuda nakə dedek eye na, way? Ndo nakə a d̄a ha nənəgeye Yahuda hay tə slo i bo d̄ekdek aye d̄aw? A'ay! Məd̄əse bo dedek eye na, wuyə mey tuk? Məd̄əse bo

† Zəba mə Dəmes hay 62.13; Dzeke hay 24.12.

†† Ezay 52.5.

nakə ndo hay ta ngateye tə dəre aye dekdek tsa bay. ²⁹ Duh Yahuda dedek eye na, ndo nakə Mbəlom ka mbəday ha dərev ngay aye. Mədəse bo dedek eye na, nakə Məsəfəre i Mbəlom faya ma giye mə dərev i ndo aye, bəna məsler i bazlam mapala eye andaya mə dəma bay. Slala i ndo nakay, maa zambaday na, Mbəlom bəna ndo hay bay.

3 Kə ge andza niye na, ndo nakə Yahuda aye na, a ze ndo nakə Yahuda bay aye na, tə mey? Tadə ndoweye kə dəs bo na, ngama eye mə dəma na, mey? ² Faya na gwadəkumeye: «Ma giye ngama haladzay ta tsəved mekelenj eye hay wal wal.» Mbəlom a vəl bazlam ngay na, a Yahuda hay təday.

³ Ane tuk na, tadə siye i Yahuda hay ta kula ha gər tay na, niye na, ma sliye məgay me a Mbəlom ka məge wu nakə a tsik aye daw? ⁴ A'ay, andza niye bay tebiye, kwa tadə ndo hay tebiye maraw me eye hay na, Mbəlom ma giye wu nakə a tsik aye huya. Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Nəkar Mbəlom, ka tsik me na, ndo hay tebiye tə sər ha ka tsik na, dedek.

Tadə ta maka ha mənese na, ndəray ma sliye məgəse kar a sariya bay. [†]»

⁵ Agəla siye hay ta gwadiye, mənese nakə faya ka gakweye ma dzəniye tay ha ndo hay ka məsəre ha Mbəlom na, neŋgeye a ge mənese bay. Wu nakə ka mbədakwateye faya na, wuye mey? Kə ge andza niye na, ka gwadəkweye Mbəlom faya ma giye mənese bəna faya ma sakweye dəretsətseh bədaw? Wu nakə na tsik aye na, na tsik bazlam i ndo hay. ⁶ A'ay, andza niye bay, Mbəlom neŋgeye ngwalak eye. Tadə neŋgeye ngwalak eye bay na, ma giye sariya a ndo i mändzibəra hay na, ma kəkay?

⁷ Agəla siye hay ta gwadiye sa: «Tadə maraw me ga hay faya ta dzəniye ndo hay ka məsəre Mbəlom neŋgeye a tsik dedek na, ta zambadeye hərwiye. Kə ge andza niye na, nəkway ndo məge mezeleme hay Mbəlom ma gəsiye kway a sariya na, hərwi mey?»

⁸ Siye hay faya ta gwadiye: «Gakwa mənese hərwi ada tā ngatay parakka Mbəlom na, ngwalak eye, ma giye wuray daw?» Siye hay faya ta tsikiye wu nakə ngwalak eye bay aye fagaya, tə gwad neŋ eye na tsik andza niye. Nəteye də nakə Mbəlom m̄ gəs tay ha a sariya aye.

Ndo hay tebiye mezeleme eye hay

⁹ Andza niye, nəkway Yahuda hay na, ka zakwa tay ha siye i ndo hay daw? A'ay, kwa tsekweŋ bay. Ba na tsik tsiy, Yahuda hay ta siye i ndo hay tebiye mezeleme faya ma ləviye kway. ¹⁰ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad:

«Ndəray nakə neŋgeye ngwalak eye kame i Mbəlom aye na, andaya bay, kwa nəte.

¹¹ Ndəray nakə a sər dedek aye na, andaya bay, ndəray nakə faya ma pəliye Mbəlom aye na, andaya bay.

¹² Nəteye tebiye ta mbəday dəba a tsəved i Mbəlom, ta dze tebiye,

ndəray nakə faya ma giye ngwalak aye na, andaya bay, kwa nəte. ^{††}

¹³ Wu nakə ma ndahwaweye abəra mə bazlam tay aye na, ngwalak eye bay

andza wu nakə a zaw ma tsəvay nakə ta həndək faya abəra aye.

Ta dərneh tay na, faya ta vateye ha gər a ndo hay. [‡]

Ka təbəlem tay na, muwar i dədə. ^{††}

¹⁴ Faya ta vəlateye mezeleme a ndo hay huya, ta tsikiye wu ngwalak eye bay huya. [‡]

¹⁵ Tə sik tay hay na,

ta hwiye ha ka məkəde ndo hay.

¹⁶ Tsəved tay nakə ta ye tə dəma aye na, ta nasiye ha wu hay tebiye,

ada ta sateye dəretsətseh a ndo hay.

¹⁷ Tsəved i zay na, tə sər bay. ^{†††}

¹⁸ Ta dzədzaray a Mbəlom bay tebiye. ^{†††}»

¹⁹ Na gwad ka sərakwa ha wu neheye tebiye bazlam i Mbəlom mapala eye faya ma tsikiye aye na, a tsik ka ndo neheye faya ta rəhay ha gər aye. Andza niye, ndəray ma sliye mambəde me abəra ka bo bay. Kwa way kə ge mənese kame i Mbəlom. ²⁰ Hərwi niye ka dəre i Mbəlom na, ndəray nakə ngwalak eye hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye andaya bay. Bazlam i Mbəlom mapala eye faya ma diye ha mezeleme i ndo hay hərwi ada tā sər ha.

Ndo hay ta ndziye dedek eye hay kame i Mbəlom na, kəkay?

²¹ Anəke na, tsəved i ndo hay ta təriye ngwalak eye kame i Mbəlom aye na, kə ndohwaw parakka. Tsəved eye a ndohwaw na, abəra mə derewel i Musa bay. Ane tuk na, derewel i Musa ada ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ta tsik faya kurre. ²² Tsəved eye na, andza nakay: Ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste, Mbəlom a təra tay ha dedek eye hay ka dəre ngay aye na, nəteye. Mbəlom a həndək tsəved nakay na, a ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tebiye bəna a Yahuda hay dekdek bay. Mbəlom a ngəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay. ²³ Hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme, ta sliye mändze ma məzlab i Mbəlom bay.

²⁴ Ane tuk na, Mbəlom kə gatay ngwalak kəriye, ka təra tay ha dedek eye kame ngay. A ge andza niye na, tə həlay i Yesu Kəriste nakə ma mbəliye tay ha abəra mə mezeleme aye. ²⁵ Neŋgeye na, Mbəlom a zla na ada m̄ mət hərwi ndo hay hərwi ada m̄ zla fataya abəra mezeleme tay tə bambaz ngay. Tsəved eye nakay Mbəlom a həndək na, hərwi ndo neheye tebiye ta dzaliye ha ka Yesu Kəriste aye. A ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tā zəba neŋgeye na, dedek. Mezeleme neheye ahəl niye ndo hay tə gawa aye na, Mbəlom a gawa ha andza a ngataway bay. ²⁶ A tsikawa faya bay, a dəmawa. Ane tuk na, anəke na, faya ma datay ha a

^{††} Dəmes hay 14.1-3, 53.2-4; Ekəliziyašt 7.20. [‡] Dəmes hay 5.10. ^{†††} Dəmes hay 140.4. ^{††††} Dəmes hay 10.7. ^{†††††} Ezay 59.7-8. ^{††††††} Dəmes hay 36.2.

[†] Dəmes hay 51.6.

ndo hay, nengeye na, dedek. Nengeye a say mæge na, wu nakæ dedek eye ada a say matære tay ha ndo neh-eye tæ pa mædzal gær tay ka Yesu Kæriste aye ndo dedek eye hay.

²⁷ Kæ ge andza niye na, wuray andaya nakæ ka gawk-eye ha zlapay aye daw? A'ay, andaya bay! Mbælom a tæra kway ha dedek eye hay kame ngay na, hærwi nakæ faya ka dzalakweye ha ka Yesu Kæriste aye bæna hærwi nakæ ka pakway bæzay a bazlam mapala eye bay. Andza niye, wuray andaya nakæ ka gawk-eye ha zlapay aye bay. ²⁸ Andza niye, Mbælom a tæra tay ha ndo hay dedek eye hay kame ngay na, hærwi nakæ faya ta dzaliye ha ka Yesu Kæriste aye dekdæk tsa bæna hærwi nakæ tæ pay bæzay a bazlam i Musa mapala eye aye bay. ²⁹ Mbælom na, nengeye Mbælom i Yahuda hay dekdæk bay, nengeye Mbælom i ndo hay tebiye, kwa i Yahuda hay ada kwa i siye i ndo hay, ³⁰ hærwi Mbælom na, næte ngwenj. Tadæ Yahuda hay ta dzala ha ka Yesu Kæriste na, ma tæriye tay ha dedek eye hay kame ngay. Hærwi ndo siye hay na, andza niye dærmak, tadæ ta dzala ha ka Yesu Kæriste na, ma tæriye tay ha ndo i dedek eye hay kame ngay dærmak. ³¹ Mægwede na, Mbælom a tæra tay ha ndo dedek eye hay na, hærwi nakæ tæ dzala ha ka Yesu Kæriste aye, niye a say mægwede na, ndo hay tæ pay bæzay a bazlam i Mbælom mapala eye sa bay daw? A'ay, andza niye bay. Duh bazlam i Mbælom mapala eye na, ka tæmakweye na lele andza nakæ a ye ka bo aye.

Mbælom a tæra ha Abraham ndo i dedek kame ngay

4 Dzalakwa ka Abraham bæba tæte kway tæday. Ka gwadakweye ka nengeye na, mey? A huta ka tæv i Mbælom na, mey? ² Tadæ Mbælom a tæra ha ndo i dedek kame ngay hærwi nakæ a gawa mæsler ngwalak eye hay aye na, Abraham ma sliye faya mæge zlapay. Ane tuk na, Abraham kæ sla faya mæzlepe kame i Mbælom bay. ³ Andza nakæ tæ watsa a Derewel i Mbælom aye na, tæ gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbælom, hærwi niye Mbælom a tæra ha ndo i dedek kame ngay. †»

⁴ Særum ha na, tadæ ndoweye kæ ge mæsler na, ta væl-eye wu hærwi mæsler ngay. Wu nakæ ta væleye na, meræbe ngay bæna ta væleye kæriye bay. ⁵ Tadæ duh ndoweye kæ dzala ha ka Mbælom ada ma dzaliye mæ gær ngay a gawa mæsler neheye ngwalak eye bay aye na, Mbælom a tæra ha ndo i dedek kame ngay. Andza niye tsæved i Mbælom andaya matære ha ndo hay dedek eye kame ngay na, kæriye.

⁶ Davit kæ tsik andza niye dærmak. A gwad ka ndo nakæ Mbælom a tæra ha ndo i dedek kame ngay aye na, ka zæba ka mæsler ngay hay bay. A gwad ndo neheye na, Mbælom kæ vælatay mængwese. ⁷ A gwad:

«Ndo neheye Mbælom a pæsätay ha mezeleme tay na, maa huta mængwese na, næteye.

Ndo neheye Mbælom a mbatatay ha mænese tay aye na,

maa huta mængwese na, næteye.

⁸ Ndo neheye Bæy Maduwej Mbælom a pasla mænese tay bay aye na,

maa huta mængwese na, næteye. ††»

⁹ Ahæl nakæ Davit a tsik andza niye na, andza mægwede maa huta mængwese na, ndo neheye tæ dæs bo aye dekdæk tsa daw? A'ay, ndo neheye ta dæs bo bay aye ta hutiyeye mængwese dærmak. Ta dedek ka tsæ-nakwa na, Mbælom a tæra ha Abraham ndo i dedek kame ngay na, hærwi nakæ Abraham a pa mædzal gær ka nengeye, na gwad bædaw? ¹⁰ Mbælom a tæra ha Abraham ndo i dedek kame ngay na, kæday? Nengeye madæsa bo eye tsukudu nengeye madæsa bo eye zuk bay daw? A hælai niye na, nengeye madæsa bo eye zuk bay! ¹¹ Mbælom a tæra ha ndo i dedek kame ngay na, ahæl nakæ kæ dæs bo zuk bay aye hærwi kæ dzala ha ka Mbælom. Ma dæba eye na, Mbælom a gwadai «dæs bo». Mædæse bo nakæ a dæs aye na, ngodgor nakæ nengeye ndo i dedek kame i Mbælom aye. Andza niye, Abraham nengeye bæba i ndo neheye ta dæs bo bay ada ta dzala ha ka Mbælom aye. Mbælom a pa tay ha næteye dedek eye hay kame ngay andza nakæ a pa Abraham ndo i dedek kame ngay aye. ¹² Sa na, Abraham nengeye bæba i ndo neheye madæsa bo aye. Ane tuk na, kutoj tæ ge andza Abraham hærwi mædzal ha ka Mbælom andza nakæ nengeye a dzala ha kwa ahæl nakæ kæ dæs bo zuk bay aye.

Wu nakæ Mbælom a gwad ma væliye aye

¹³ Mbælom a gwadai ahæl niye a Abraham ada a hulfe ngay na, ma vælateye mændzibæra. Mbælom a tsik andza niye na, hærwi nakæ Abraham a pay bæzay a bazlam mapala eye bay, a tsikay andza niye na, hærwi Abraham a dzala ha ka Mbælom aye ada a tæra ndo i dedek kame ngay na, andza niye. ¹⁴ Tadæ ahæl niye ndo neheye tæ paway bæzay a bazlam mapala eye aye ta hutiyeye wu nakæ Mbælom a gwad ma væliye na, ndo neheye tæ dzala ka Mbælom aye na, tæ dzala ha hærwi mey? Wu nakæ Mbælom a gwad ma væliye na, ma tæriye wu kæriye. ¹⁵ Andza niye, hærwi bazlam mapala eye a zlaw mevel i Mbælom ka ndo hay hærwi ta pay bæzay bay. Tadæ bazlam mapala eye andaya bay na, ndæray andaya ma nasiye ha bazlam mapala eye bay.

¹⁶ Wu nakæ Mbælom a gwad ma væliye, ma væliye a ndo neheye tæ dzala ha ka nengeye aye. A ge andza niye na, hærwi mæde ha ngwalak ngay ta mævæle wu kæriye. A say mævæle a hulfe i Abraham, a næteye tebiye. A væl na, a ndo mædzal gær neheye tæ pay bæzay a bazlam i Mbælom mapala eye dekdæk bay, ane tuk na, a siye i ndo neheye tæ dzala ha ka Mbælom andza Abraham nakæ a dzala ha aye dærmak, hærwi Abraham na, bæba kway tebiye ma mædzal gær ka Mbælom.

¹⁷ Andza nakæ tæ watsa a Derewel i Mbælom aye na, Mbælom a gwadai a Abraham: «Na pa kar bæba i slala hay haladzay.» Nengeye bæba kway kame i Mbælom hærwi nakæ a dzala ha aye. Mbælom nakæ a mbæl ha ndo hay abæra ma mædahan aye ada nengeye nakæ a

† Madazlay i wu hay 15.6.

†† Dæmes hay 32.1-2. ‡ Zæba mæ Madazlay i wu hay 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18.

ge wu hay a dazlay ka kəriye, a tsik me na, wuye hay tã ndohwaw. ¹⁸ Abraham nenjeyeye na, a dzalawa ha huya ka Mbəlom. Kwa m̄a ge andza tsəved eye nakay ada Mbəlom m̄a ge wu nakə a gwad ma vəliye andaya sa bay bəbay na, Abraham a pa faya mədzał gər ngay ka Mbəlom huya. A təra bəba i slala hay haladzay na, andza niye. ^{††} Andza nakə Mbəlom a tsikay, a gwaday: «Hulfe yak hay ta giye haladzay.» ¹⁹ Ahəl nakə Mbəlom a tsikay andza niye na, m̄əve i Abraham ma giye temerre. A sər bo ngay na, ba andza maməta eye tsiy, Sara ngwas ngay ma sliye faya m̄əwe sa bay. Ane tuk na, a dzalawa ha ka Mbəlom huya, kə ye gər bay.

²⁰ A sər ha lele ma hutiyeye wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye. Ka dzəda ha mədzał gər ngay bay. Duh mədzał gər nakə a dzala ha ka Mbəlom aye na, a vəlay gədaŋ bəŋbəŋ ka tsəved i Mbəlom ada a zambadaway a məzlab i Mbəlom. ²¹ A sər ha lele gədaŋ i Mbəlom andaya ka m̄əge wu nakə a gwad ma giye aye. ²² Hərwi niye Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedek kame ngay. ^{‡‡} Wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na: «Mbəlom ka zəba faya nenjeyeye ndo i dedek kame ngay.» Tə watsa na, hərwi ngay dəkdek bay, ²⁴ tə watsa hərwi kway dərma. Tadə ka dzalakwa ha ka Mbəlom nakə a lətse ahaya Yesu Bəy Maduwerŋ kway abəra m̄ə walaŋ i mədahaŋ hay aye na, ma zəbiye fakwaya dedek eye hay kame ngay dərma. ²⁵ Yesu, nenjeyeye Mbəlom a vəl a həlay i ndo hay hərwi ada m̄a mət hərwi mezeleme kway. Ma dəba eye Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ hərwi ada m̄a pa kway dedek eye hay kame ngay.

Yesu kə vəlakway məsəre bo ta Mbəlom

5 Andza niye, Mbəlom ka təra kway ha dedek eye hay kame ngay hərwi faya ka dzalakweye ha ka nenjeyeye. Anəke tuk na, nəkway mandza eye ta Mbəlom tə zay hərwi Bəy Maduwerŋ kway Yesu Kəriste. ² Maa həndəkakway na tsəved eye na, Yesu Kəriste hərwi ada Mbəlom m̄a gakway ngwalak ngay hərwi faya ka dzalakweye ha ka nenjeyeye. Ka lətsakwa duwirre bəŋbəŋ na, ka ngwalak ngay eye nakay ada ka ngalakakweye hərwi ka sərakwa ha Mbəlom ma ta vəlakweye məzlab andza nenjeyeye. ³ Sa na, faya ka sakweye dərətsətseh na, dərəv kway faya ma ngwasiye hərwi ka sərakwa ha dərətsətseh ma dzəniye kway ka məzle ngatay. ⁴ Ka zlakwa ngatay na, ka hutakweye gədaŋ. Tadə ka hutakwa gədaŋ na, ka pakweye mədzał gər ka Mbəlom, ma giye wu nakə a gwad ma giye. ⁵ Tadə ka pa faya mədzał gər andza niye na, ma təriye wu kəriye bay hərwi ba Mbəlom kə dəkway ha parakka a wuda kway haladzay. A dəkway ha na, tə həlay i Məsəfəre ngay Tsədaŋŋa eye nakə a vəlakway aye.

⁶ Ayaw, ahəl niye gədaŋ kway andaya mətəme ha gər kway bay. Ane tuk na, həlay eye nakə Mbəlom a pa aye, Kəriste a yaw a mət hərwi mezeleme kway. ⁷ Ka sərakwa ha na, mawura bo eye haladzay nakə ndo ma təriye məmətə hərwi ndo nakə dedek eye, mawura

† Madazlay i wu hay 17.5. †† Madazlay i wu hay 15.5. ‡ Zəba m̄ə Madazlay i wu hay 15.6.

bo eye. Tadə ndoweye faya ma giye wu ngwalak eye na, agəna ma təriye məmətə hərwi ngay. ⁸ Ane tuk na, Kəriste, nenjeyeye kə mət hərwi kway. A mət na, ahəl nakə nəkway huya m̄ə mezeleme aye. Andza niye Mbəlom a dəkway ha ma kəkay nakə a wuda kway aye. ⁹ Ma məmətə i Kəriste nakə a mət hərwi kway aye na, Mbəlom ka təra kway ha dedek eye hay tə bambaz ngay. Kə ge andza niye na, ka sərakwa ha dedek Kəriste ma təriye kway ha hərwi ada Mbəlom m̄a gəs kway ta sariya bay. ¹⁰ Ahəl niye nəkway ndo mane dərə i Mbəlom na, nenjeyeye kə sər kway ha ka bo ta nenjeyeye tə məmətə i wawa ngay. Kə ge andza niye na, ka sərakwa ha ta dedek ma təriye kway ka tor eye hərwi wawa ngay kə lətsew abəra ma mədahaŋ. ¹¹ Nenjeyeye niye dəkdek tsa bay. Sa na, faya ka ngalakakweye ta Mbəlom hərwi maa ye kway ha məsəre kway ha ka bo ta Mbəlom na, nenjeyeye. Wu nakə a ge aye na, hərwi Bəy Maduwerŋ kway Yesu Kəriste.

Adam tə Yesu Kəriste

¹² Maa zlaw mezeleme ka məndzibəra na, ndo nəte ngwerŋ, Adam. Hərwi mezeleme, ndo hay faya ta mətəye. Andza niye, mədahaŋ a zəvay a ndo zezeŋ ka məndzibəra tebiye, hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme. ¹³ Mezeleme andaya ka məndzibəra na, kurre kwa ahəl nakə Mbəlom kə vəlay bazlam mapala eye a Musa zuk bay aye. A həlay niye bazlam mapala eye andaya zuk bay na, Mbəlom kə pasla mezeleme i ndo hay bay. ¹⁴ Ane tuk na, kwa kə ge bo andza niye bəbay na, madazlay ka Adam hus a həlay i Musa na, mədahaŋ a kədawa ndo hay tebiye. Kwa tadə ta gəsay me a Mbəlom andza Adam nakə kə ge bay aye na, tə mətawa huya.

Adam na, andza Yesu, ndo nakə ma deyeweye kame aye. ¹⁵ Ane tuk na, nəteye niye sulo aye na, məsler tay wal wal. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, wal andza ngama nakə Mbəlom a vəl aye bay. Dedek, ndo hay haladzay ta mət hərwi Adam nakə nenjeyeye nəte a ge mezeleme aye. Ane tuk na, ngwalak i Mbəlom gədaŋ eye a ze kwa mey. Kə pa ngama haladzay ka ndo hay haladzay kəriye, kə gatay ngwalak tə həlay i ndo nəte, Yesu Kəriste. ¹⁶ Wu nakə Mbəlom a vəl aye na, hohway ngay eye wal dərma. Andza i mezeleme bay. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, Mbəlom kə gəs na faya a sariya. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vəliye ngwalak ngay a ndo hay, kwa tadə ta ge mezeleme haladzay bəbay na, faya ma təriye tay ha dedek eye hay kame ngay ada sariya ma gəsiye tay ha bay. ¹⁷ Dedek, ndo nəte kə ge mezeleme ada mədahaŋ ka zəvatay a ndo hay tebiye hərwi ndo nakay nəte eye. Ane tuk na, ndo nenjed, Yesu Kəriste, nenjeyeye a ge məsler mekelenŋ. Hərwi ngay, Mbəlom kə vəl ngwalak ngay haladzay ada kə vəl məsəre bo, ndo hay ta sər bo ta nenjeyeye. Andza niye, ta hutiyeye sifa ka tor eye ada ta giye bəy tə Yesu Kəriste.

¹⁸ Andza niye, sariya kə gəs ndo hay tebiye hərwi mezeleme i Adam. Yesu Kəriste, nenjeyeye ndo nəte a ge ngwalak, andza niye a təma ahaya ndo hay tebiye

abəra ma sariya, a vəlatay sifa. ¹⁹ Zəbum, ndo hay haladzay tə ge mezeleme na, hərwi ndo nətə a kərah marəhay ha gər a Mbəlom. I ndo neŋged, andza niye. Ndo hay haladzay ta təriye dedek eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə neŋgeye a rəhay ha gər a Mbəlom aye.

²⁰ Bazlam i Musa mapala eye a yaw na, hərwi ada mezeleme m̄a səkah. Ane tuk na, mezeleme a səkah mazəbe na, ŋgwalak i Mbəlom a səkah kame kame. ²¹ Ahəl niye na, mezeleme a kədawa ndo hay ta gədaŋ. Anəke na, ŋgwalak i Mbəlom andaya ta gədaŋ eye matəre ha ndo hay dedek eye hay kame i Mbəlom. Mbəlom a vələkway ŋgwalak ŋgay niye na, hərwi mede kway ha a sifa nakə ma ndəviye bay aye tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

Ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye nətəye ma sifa

6 Ayaw, ka gwadəkweye na, mey tuk? Niye na, andza məgwede «Gakwa mezeleme hərwi ada Mbəlom m̄a səkah ha məvəle ŋgwalak kame kame» tsukudu, kəkay? ² Andza niye bay tebiye! Nəkway na, andza ka mətakwa, mezeleme ma sliye faya mələvakway gər sa bay. Ka ndzakweye mə mezeleme sa na, ma kəkay? ³ Ahəl nakə ta dzəhub kway ha a yam aye na, nəkway ka dzapakwa tə Yesu Kəriste. Andza məgwede na, ka mətakwa ka bo tə neŋgeye. Ka sərūm təbədəw? ⁴ Ahəl nakə ta dzəhub kway ha a yam aye na, ka tərakwa maməta eye hay tə neŋgeye ada ta tələka kway ha a mədahaŋ andza neŋgeye hərwi ada Bəba Mbəlom m̄a lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ andza nakə a lətse ahaya Kəriste abəra ma mədahaŋ ta məzlab i gədaŋ ŋgay aye. Məmbəle kway ahaya nakə a mbəl kway ha aye na, a say k̄a hutakwa məndze nakə wedeye aye.

⁵ Ayaw, ka tərakwa maməta eye hay andza neŋgeye mə madzəhubə nakə ta dzəhub kway ha a yam aye. Andza niye nəkway ka dzapakwa tə neŋgeye. Kə ge andza niye na, ka lətsakwaweye abəra ma mədahaŋ andza neŋgeye nakə a lətsew aye dərmak hərwi məndze ma məndze wedeye. ⁶ Sərakwa ha na, ahəl nakə Kəriste a mət ka mayako mazləlmbada eye na, Mbəlom ka dar mede kway nakə guram eye ka mayako mazləlmbada eye dərmak, hərwi ada Mbəlom m̄a dze ha bo nakə a saway mäge mezeleme aye ada k̄a tərakwa beke i mezeleme sa bay. ⁷ Hərwi ndo nakə kə mət aye na, gədaŋ i mezeleme andaya faya sa bay. ⁸ Ahəl nakə Kəriste a mət aye na, nəkway dərmak ka mətakwa. Kə ge andza niye na, ka dzalakwa ha nəkway tə neŋgeye ka ndzakweye ma sifa dərmak. ⁹ Ka sərakwa ha Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ, ma mətiye sa bay. Gədaŋ i mədahaŋ andaya faya sa bay. ¹⁰ A mət na, a mət mə mezeleme i ndo hay, sik nətə ka ndəv. Anəke neŋgeye mandza eye tə dəre na, neŋgeye mandza eye hərwi Mbəlom. ¹¹ Tə nəkurom na, andza niye dərmak. Sərūm ha na, ka mətūm, gədaŋ i mezeleme andaya fakuma sa bay. Anəke nəkurom

mandza eye i Mbəlom hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste.

¹² Kə ge andza niye na, ka təmum mezeleme m̄a ge fakuma gədaŋ sa bay. Wu neheye ŋgwalak eye bay, a say a bor i bo kurom aye na, k̄a pumay bəzay bay. Sərūm ha na, bo ma ndziye bay, ma mətiye. ¹³ Ka vəlumay ha bo kurom a mezeleme m̄a gakum wu nakə ŋgwalak eye bay aye sa bay. Vəlumay ha bo kurom dūh na, a Mbəlom andza ndo neheye tə lətsew abəra ma mədahaŋ aye. Vəlumay ha bo kurom peteh hərwi ada m̄a ge kurom ha məsler ka tsəved ŋgwalak eye. ¹⁴ Andza niye, gədaŋ i mezeleme andaya fakuma sa bay hərwi ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay. Faya ka pumeye bəzay a ŋgwalak i Mbəlom nakə a gakum aye hərwi ada k̄a tərūm dedek eye hay kame ŋgay.

Nəkway na, beke i way?

¹⁵ Agəla ndəray ma gwadiye, nəmay faya nəmaa pay bəzay a bazlam mapala eye sa bay, nəmaa pay bəzay a ŋgwalak i Mbəlom. Kə ge andza niye na, tsəved kway andaya ka mäge mezeleme sa dāw? A'ay, andaya kwa tsekweŋ sa bay tebiye. ¹⁶ Na gwad ka sərūm ha tadə ka vəlumay ha bo kurom a ndoweye, ka gwadum ka rəhumay ha gər na, ka tərūm beke ŋgay. Tadə gədaŋ i mezeleme fakuma na, nəkurom ka tərūm beke i mezeleme faya ka vahumaweye məməte ka gər kurom. Tadə dūh ka rəhumay ha gər a Mbəlom na, ka tərūm beke ŋgay hay ada ma təriye kurom ha dedek eye hay kame ŋgay. ¹⁷ Na gwad ahəl niye na, nəkurom beke i mezeleme bəda? Sisə a Mbəlom, anəke dūh na, ka rəhumay ha gər a Mbəlom. Ka təmum bazlam neheye ta tətikakum aye. ¹⁸ Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərūm beke i Mbəlom dūh hərwi ada k̄a pumay bəzay a tsəved ŋgwalak eye. ¹⁹ Na tsikakum ka beke hay na, hərwi ada k̄a tsənum lele hərwi wu neheye a wur bo aye ka slum faya mətsəne bay. Ahəl niye ka vələwum ha bo kurom peteh ka mäge mənese, ka səkahawum ha mäge mezeleme hay wal wal haladzay. Andza nakə ka gawum ahəl niye aye na, anəke vəlumay ha bo kurom peteh a Mbəlom hərwi ada k̄a gum wu nakə dedek eye. Andza niye mede kurom ma deyeye a gər a Mbəlom.

²⁰ Ahəl nakə nəkurom beke i mezeleme aye na, wu-ray a gakum kutoŋ ka mäge wu nakə a say a Mbəlom aye bay. ²¹ A həlay niye ka gawum wu neheye ŋgwalak eye bay a gakum horoy anəke aye na, wu nakə ka hutum mə dəma ma dzəniye kurom aye na, wu waray? Wu neheye dūh na, ta diye ha ndo a mədahaŋ.

²² Anəke na, Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərūm beke i Mbəlom dūh. Magogoy kurom nakə ka hutumeye na, məndze kurom ma təriye tsədaŋna ada ka hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye. ²³ Tadə ndoweye kə ge mezeleme na, mezeleme ma diye ha a məməte hərwi magogoy i mezeleme na, məməte. Ane tuk na, Mbəlom neŋgeye ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, kəriye. Ma

vələkweye hərwi nəkway madzapa eye ta Bəy Maduwerj kway Yesu Kəriste.

Gədaŋ i bazlam mapala eye andaya fakwaya sa bay

7 Malamar ga hay, faya na tsikiye ka bazlam mapala eye. Na gwad nəkurom na, ka sərūm bazlam mapala eye bədaŋ? Ka sərūm ha bazlam mapala eye a ləvay gər a ndo na, ahəl nakə ndoweye tə dəre huya aye dekdek tsa. ² Na dakum ha ta ŋgwas nakə neŋgeye tə zal ŋgay aye. Ahəl nakə zal ŋgay andaya tə dəre mba aye na, tsəved ŋgay andaya məgər ha zal ŋgay, məzle zal mekelerj eye bay, hərwi bazlam mapala eye a ge me. Tadə zal ŋgay kə mət na, tsəved ŋgay andaya mede a gay i ndo mekelerj eye tuk, maga me eye sa bay. ³ Tadə zal ŋgay kə mət zuk bay, a gər ha, a ye a zal mekelerj na, kə ge madama. Ane tuk na, tadə zal ŋgay kə mət na, neŋgeye tsiy barbarra. Kwa tadə ki ye a zal mekelerj bəbay na, kə nas ha bazlam mapala eye bay, kə ge madama bay.

⁴ Malamar ga hay, i kurom bəbay andza niye dərma. Bazlam mapala eye a ləva kurom sa bay, nəkurom kame ŋgay andza maməta eye hay, hərwi ahəl nakə Kəriste a mət aye na, ka mətum dərma. Andza niye, nəkurom na, i ŋgay, neŋgeye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Nəkurom i ŋgay hay hərwi ada kə gəkwə wu ŋgwalak eye hay a neŋgeye. ⁵ Andza məgwede, ahəl niye ka gəkwə wu neheye a yakway a gər aye mba na, bazlam mapala eye a gwadawakway: «Wu nakay na, mezeleme.» Kə dakway ha mezeleme andza niye na, nəkway a sawakway məge wu niye duh. Wu neheye ŋgwalak eye bay aye a yawa kway ha kame kame ada a yawa kway ha a məməte. ⁶ Ahəl niye na, bazlam mapala eye a təra kway ha beke ŋgay hay, anəke na, nəkway kame ŋgay andza maməta eye hay. Mbəlom kə təma kway ahaya abəra mə həlay ŋgay. Anəke faya ka gəkwəye məsler i Mbəlom na, ta tsəved wedeye nakə Məsəfəre i Mbəlom a dakway ha aye. Faya ka gəkwəye məsler ŋgay ta tsəved guram eye tə watsa mə bazlam mapala eye sa bay.

Bazlam mapala eye tə mezeleme

⁷ Nakay na, a say məgwede mey? Bazlam i Musa mapala eye na, wu nakə ŋgwalak eye bay aye daw? A'ay, andza niye bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, na səriye mezeleme bay. Tadə bazlam mapala eye mə gwad: «Kə ge dəre ka wu i ndo bay †» na, na səriye mezeleme niye bay. ⁸ Ane tuk na, ahəl nakə bazlam mapala eye a deŋ ha məge dəre ka mezeleme nakay aye na, mezeleme a huta fəgaya tsəved, na dazlay məge dəre ka wu hay wal wal tebiye. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, mezeleme maməta eye. ⁹ Ahəl niye na sər bazlam mapala eye zuk bay na, ka dəre ga na, neŋ mandza eye tə dəre. Ane tuk na, ahəl nakə na sər wu nakə a say a bazlam mapala eye ndo mə ge aye

† Madayaw abəra ma Ezipt 20.17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.21.

na, mezeleme a mbəl, ¹⁰ ada ka dəre i Mbəlom na, na mət. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ada mə vəlatay sifa a ndo hay. Ane tuk na, neŋ na mət na, neŋgeye a mət ga ha. ¹¹ Ahəl nakə na tsəne bazlam mapala eye na, mezeleme a huta fəgaya tsəved, a veŋ gər hərwi ada nə ge mənese ada andza niye nə mət hərwi mezeleme a kəd ga.

¹² Andza niye bazlam mapala eye a yaw na, mə həlay i Mbəlom ada bazlam ŋgay hay tebiye na, tsədaŋŋa. Wu nakə ŋgwalak eye bay aye na, andaya mə dəma bay. ¹³ Yaw! Andza məgwede na, wu ŋgwalak eye kə kəd ga mədahaŋ eye daw? A'ay, maa kəd ga na, bazlam mapala eye bay. Maa kəd ga duh na, mezeleme. Mezeleme a gəs ga tə wu nakay ŋgwalak eye a kəd ga ha mədahaŋ eye. Andza niye hərwi ta sər ha mezeleme na, mezeleme dedek. Mezeleme neŋgeye ŋgwalak eye bay na, ka zəba parakka hərwi bazlam mapala eye.

Lele ta lele bay eye salamay ma ndo

¹⁴ Ka sərakwa ha bazlam mapala eye a yaw abəra ka tən i Mbəlom. Ane tuk na, neŋ na, ndo zəzeŋ tsa, na təra andza beke i mezeleme. ¹⁵ Wu nakə faya na giye na, na sər bay. Wu nakə a seŋ məge aye na, na ge bay, faya na giye duh na, wu nakə a seŋ bay aye. ¹⁶ Azlakwa tadə na wuda wu nakə na giye aye bay na, faya ma diye ha na sər bazlam mapala eye neŋgeye ŋgwalak eye. ¹⁷ Mənese nakə faya na giye na, maa ge na, neŋ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neŋ aye. ¹⁸ Na sər ha wu ŋgwalak eye andaya mə neŋ bay. Na tsik na, mə bo ga nakə a saway məge mezeleme aye. A seŋ ta dedek məge wu lele eye, ane tuk na, na sla faya məge bay. ¹⁹ Wu ŋgwalak eye nakə a seŋ məge aye a seŋ na giye bay. Faya na giye duh na, wu ŋgwalak eye bay nakə a seŋ məge bay aye. ²⁰ Tadə na ge wu nakə a seŋ məge bay aye na, andza məgwede maa ge na, neŋ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neŋ aye.

²¹ Andza niye, wu nakə neŋ faya na tsəniye mə bo ga aye na, andza nakay: A seŋ məge ŋgwalak, ane tuk na, na sla faya məge na, mənese dekdek. ²² Andza məgwede bazlam i Mbəlom mapala eye a yeŋ a gər ta dedek mə dərev ga. ²³ Ane tuk na, na zəba faya na, gədaŋ mekelerj eye andaya mə neŋ ada faya ma giye vərəm tə wu neheye ŋgwalak eye mə neŋ aye. Wu nakay ŋgwalak eye bay aye na, a təra ga ha beke i mezeleme. ²⁴ I ga na, dəretsətseh waray! Na mətiye, hərwi nakə bo ga mezeleme aye. Mata buwa ga ahaya abəra ka tsəved nakay ma diye ga ha a məməte aye na, way? ²⁵ Mata buwa ga ahaya na, Mbəlom tə həlay i Bəy Maduwerj kway Yesu Kəriste. Na gay sisə tə dərev ga peteh.

Andza niye, ta mədzal gər ga na, faya na rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye. Ane tuk na, bo ga a say nə pay bəzay duh na, a mezeleme.

Məndze ta gədan i Məsəfəre Tsədanjña eye

8 Andza niye, ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya dāda bay. ² Andza niye hərwi gədan i Məsəfəre Tsədanjña eye nakə a vəl sifa dedek eye tə həlay i Yesu Kəriste kə təma ga ahaya abəra ma gədan i mezeleme nakə ma diye ga ha a mədahañ aye. ³ Bazlam i Musa mapala eye na, kə sla faya məvəle sifa bay hərwi nəkway ndo zezeñ, nəkway bəle eye hay, ka slakwa faya marəhay ha gər a bazlam mapala eye bay. Ane tuk na, wu nakə bazlam mapala eye a sla faya bay aye na, Mbəlom kə ge na. A ge na, a sləraw wawa ɲgay ka məndzibəra ada a təra ha andza ndo, a ndzakit bo ta nəkway ndo i mezeleme hay, hərwi ada m̄ mət hərwi mezeleme kway. Andza niye, Mbəlom a gəs na mezeleme nakə ndo hay faya ta giye a sariya. ⁴ A ge andza niye na, hərwi ada k̄ tərakwa ɲgwalak eye tebiye andza i bazlam mapala eye nakə a gwad habe ka tərakweye aye. Niye na, ka gakweye tə mede ka tsəved i Məsəfəre Tsədanjña eye bəna ka tsəved nakə a yay a gər a bo kway aye bay. ⁵ Ndo neheye faya ta giye andza niye na, a yay a gər a bo tay. Tə dzala na, huya ka wu nakə a yatay a gər aye. Ndo neheye faya ta ndziye andza nakə Məsəfəre Tsədanjña eye a tətikatay aye na, nəteye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədanjña eye. ⁶ Ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a bo tay aye na, tsəved eye niye ma diye tay ha a məməte. Ane tuk na, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədanjña eye na, Mbəlom ma vəlateye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye ada ta məndze zay. ⁷ Hərwi niye, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a bo tay aye na, nəteye tə nay dərə a Mbəlom. Faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a tsik aye bay. Ta sliye faya kwa tsekweñ marəhay ha gər bay. ⁸ Ndo neheye faya ta giye wu nakə a yay a gər a bo tay aye huya na, ta sliye faya madayay a gər a Mbəlom bay.

⁹ Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə a yay a gər a bo kurom aye bay. Nəkurom faya ka ndzumeye duh na, ka tsəved i Məsəfəre i Mbəlom, hərwi Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəkurom. Tadə ndoweye, Məsəfəre i Yesu Kəriste andaya mə neñgeye bay na, neñgeye ndo i Kəriste bay. ¹⁰ Tadə Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, Məsəfəre ɲgay ma vəlakumeye sifa nakə ma ndəviye bay hərwi ka tərūm ɲgwalak eye hay ka dərə i Mbəlom. Andza niye, kwa bo kurom hay ta mətiye hərwi mezeleme. ¹¹ Mbəlom, neñgeye kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahañ. Tadə Məsəfəre ɲgay andaya mə nəkurom na, ta dedek ma mbəla kurom ahaya abəra ma mədahañ dərma. Ma giye wu niye na, ta Məsəfəre ɲgay nakay mə nəkurom aye.

¹² Kə ge andza niye na, malamar ga hay, gwedere andaya fakwaya. Slala i gwedere nakay na, mäge məsler andza nakə a say a Məsəfəre Tsədanjña eye, bəna mäge wu nakə a say a bo kway aye bay. ¹³ Tadə faya ka pumay bəzay a tsəved nakə a yakum a gər aye na, ta

dedek ka mətumeye. Duh ka vəlumay ha bo a həlay i Məsəfəre Tsədanjña eye hərwi ada m̄ mbatakum ha mezeleme nakə mə nəkurom aye na, ka ndzumeye ma sifa dedek eye. ¹⁴ Ndo neheye tebiye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye tay ha aye na, nəteye wawa i Mbəlom hay. ¹⁵ Məsəfəre niye Mbəlom a vəlakum aye na, neñgeye ma təriye kurom ha beke hay bay, ka dzədzarumeye sa bay. Məsəfəre niye ma təriye kurom ha wawa i Mbəlom hay duh. Ada ta Məsəfəre niye na, ka wudakweye, ka gwadəkweye: « *Abba! Bəba!* » ¹⁶ Məsəfəre Tsədanjña eye, bo ɲgay eye faya ma tsikiye mə dərəv kway na, ta dedek nəkway wawa i Mbəlom hay. ¹⁷ Kə ge nəkway wawa ɲgay hay na, ka hutakweye wu ɲgwalak eye hay neheye a gwad ma vəlateye a ndo ɲgay hay aye dərma. Mata hute na, nəkway tə Kəriste tadə ka sakwa dərətsətseh andza neñgeye dərma. Andza niye, nəkway ta neñgeye ka ndzakweye ma təv i məzlab ɲgay.

Məzlab nakə kame aye

¹⁸ Na sər ha na, dərətsətseh nakə faya ka sakweye a həlay nakay anañ aye na, neñgeye andza wu tsekweñ eye kəriye. Neñgeye andza məzlab nakə Mbəlom ma vəlakweye aye bay. ¹⁹ Wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye faya ta həbiye ndokndok. A satay haladzay mən-gatay a pat eye nakə Mbəlom ma bəziye ha wawa ɲgay hay mə dzaydzay aye. ²⁰ Mbəlom ka təra tay ha wu neheye a ge aye wu kəriye. Wu neheye bo tay aye na, a satay andza niye bay. Mbəlom eye a say makəte tay ha. Ane tuk na, faya ma həbiye wu nakə ma giye bo aye huya. ^{†21} A sər ha na, pat mekeləñ eye ma təmiye wu neheye a ge aye tebiye. Wu neheye ta təriye andza beke hay sa bay, ta ziye sa bay, ta hutiyə məzlab andza Wawa i Mbəlom hay, ta ndziye barbarra. ²² Ka sərakwa ka madazlay hus anəke, wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, faya ta siye dərətsətseh. A wur fataya andza ɲgwas nakə ma wiye wawa aye. ²³ Faya ma siye dərətsətseh na, wu neheye dəkdek bay. Nəkway dərma, nəkway neheye Mbəlom a lah məvələkway Məsəfəre ɲgay ada ma vəlakweye məzlab sa aye na, faya ka sakweye dərətsətseh mə dərəv kway hay. Faya ka həbakweye ndokndok Mbəlom m̄ təra kway ha wawa ɲgay hay, andza məgwede m̄ mbəl kway ha abəra mə dərətsətseh. ²⁴ Mbəlom kə təma kway ha. A təma kway ha na, ka dazlakway a məpe mədzal gər ka wu nakə ma vəlakweye kame aye. Tadə ndoweye kə dzala nəkway faya ka ɲgatakweye tə dərə kway wu neheye ka pakwa faya mədzal gər aye na, niye na, məpe faya mədzal gər sa bay ba wu neheye andaya mə həlay kway tsiy. Way nakə faya ma piye mədzal gər ka wu nakə kə huta tsiy aye? Ndəray andaya bay. ²⁵ Ane tuk na, faya ka ɲgatakway a wu nakə ka pakwa faya mədzal gər aye bay. Andza niye, ka səmakway naha, ka həbakweye ndokndok!

²⁶ Andza niye, Məsəfəre Tsədanjña eye ma deyeweye ma dzəniye kway dərma, hərwi nəkway bəle eye hay ka tsəved i Mbəlom. Ka sərakwa maduwulay me a

† Zəba mə Madazlay i wu hay 3.17.

Mbəlom ta tsəved aye bay. Məsəfəre tə gər ŋgay eye faya ma duwuleye me a Mbəlom a bəram kway, faya ma duwuleye me a Mbəlom tə dərev ŋgay peteh andza faya ma siye dəretsətseh, a ze ha wu nakə mət-sike tə bazlam aye. ²⁷ Mbəlom a sər wu nakə mə dərev i ndo hay aye. A sər wu nakə Məsəfəre ma tsətsahiye faya aye dərma hərwi Məsəfəre faya ma duwulay me a bəram i ndo ŋgay hay ada wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye nakə faya ma duwuleye me aye.

²⁸ Ndo neheye ta wuda Mbəlom aye na, Mbəlom kə zalatay hərwi ada tã ge wu nakə a yay a gər aye. Ka sərakwa ha na, Mbəlom a ge məsler ta nəteye hərwi ada wu hay tebiye kə ndzatay a gər na, mâ ge ŋgwalak eye. ²⁹ Ndo neheye Mbəlom a pala tay ha ahəl niye aye na, kə pa tay ha wal hərwi ada tã ndzakit bo andza wawa ŋgay Yesu, hərwi ada Wawa ŋgay Yesu mâ təra malkwara mə walaŋ i wawa ŋgay neheye haladzay aye. ³⁰ A pa tay ha wal dekdek tsa bay, kə zalatay dərma hərwi ada tã təra ndo ŋgay hay. A zalatay dekdek tsa bay, ka təra ha ŋgwalak eye hay ka dərə ŋgay. Nəŋg-eye niye dekdek tsa bay, kə vəlatay məzlab dərma.

Mbəlom ma wudiye kway kame kame

³¹ Andza niye na, ka gwadakweye faya sa mey? Kə ge Mbəlom nəŋgeye tə nəkway na, ndəray ma sliye fakwaya bay! ³² Mbəlom, nəŋgeye kə təma ha wawa ŋgay dedəŋ eye bay. A sləra ahaya hərwi ada mâ yaw mâ mət hərwi kway tebiye. Mbəlom kə vəlakway wawa niye tuk na, ka dzalum na, ma vəlakweye wu hay tebiye bay daw? Ta dedek, ma vəlakweye siye i wu hay tebiye dərma. ³³ Way nakə ma sliye məmatay ha mənese a ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, a pa tay ha wal aye na, way? Ndəray andaya bay. Mbəlom eye tə gər ŋgay ka təra kway ha ŋgwalak eye hay ka dərə ŋgay. ³⁴ Way nakə ma sliye mægəse tay a sariya na, way? Ndəray andaya bay. Yesu Kəriste tə gər ŋgay eye kə mət hərwi kway, sa na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ, nəŋgeye mandza eye tə həlay i mənday i Mbəlom. Nəŋgeye, faya ma duwuleye me a Mbəlom hərwi kway. ³⁵ Way nakə ma ŋgəniye kway ha ka bo abəra tə Kəriste hərwi ada mâ wudakway sa bay na, way? Dəretsətseh daw, mədzal gər daw, madzəgur me nakə ta dzəguriye fakwaya me tsukudu, may daw, mətawak daw, məkəde nakə ta kədiye kway mədahaŋ eye daw? ³⁶ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi yak Mbəlom, nakə faya ta pəliye tsəved məkəde may kwa a həlay waray aye.

Ka dərə i ndo hay nəmay na, andza təbaŋ neheye ta zlatay day aye. †»

³⁷ Duh nəmaa ŋgwasa ka dəretsətseh neheye tebiye ta gədaŋ i ndo nakə a wuda may aye. ³⁸ Na sər ha ta dedek wuray andaya nakə ma ŋgəniye kway ha tə nəŋgeye hərwi ada mâ wuda kway sa bay aye na, andaya bay. Kwa mədahaŋ, kwa sifa, kwa gawla i Mbəlom hay ada kwa wu neheye ta gədaŋ eye mə mbəlom aye, kwa wu neheye anəke aye, ada kwa wu

neheye ta deyeweye kame aye, kwa ndo neheye ta gədaŋ eye ka məndzibəra aye, ³⁹ kwa gədaŋ neheye ka magərmbəlom aye, kwa wu neheye ma bəd aye, kwa wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, ta sliye faya maŋgəne kway ha ka bo abəra ta Mbəlom hərwi ada mâ wuda kway sa bay aye na, ta sliye faya bay. Ka sərakwa ha niye na, hərwi Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

Yahuda hay

9 Wu nakə na tsikiye aye na, dedek, hərwi nəŋ i Yesu Kəriste, na rawiye me bay. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma deŋeye ha bazlam ga na, dedek ada mədzal gər ga bəbay andza niye. ² Mevel a wur fagaya haladzay, faya ma geŋeye dəretsətseh huya, ³ hərwi gwala ga Yahuda hay. Nəteye na, malamar ga hay. Tadə tsəved andaya na, Mbəlom mâ vəleŋ mezeleme ada mâ mbəl tay ha duh. A seŋ na, mâ vəleŋ mezeleme, mâ ŋgəna ga ha ka bo abəra tə Yesu Kəriste hərwi madzəne tay. ⁴ Nəteye Israyel hay, Mbəlom a pala tay hərwi ada tã təra wawa ŋgay hay. Ka bəzatay ha məzlab ŋgay. Kə bar dzam ta nəteye, kə vəlatay bazlam mapala eye, kə datay ha tsəved i mədəslay ha gər, kə tsikatay wu nakə ma giye hərwi tay aye. ⁵ Nəteye ti yaw ma hulfe i Abraham ta wawa ŋgay hay. Kəriste dərma ahəl nakə a təra ndo aye na, nəŋgeye slala tay. Kəriste nəŋgeye Mbəlom, a ləva wu tebiye. Zambadakway ka tor eye! Mâ ge bo andza niye. ††

⁶ Na gwad na, wu nakə Mbəlom a gwad ma giye hərwi ndo neheye ka təra kəriye na, na tsik bay. Wu nakə a tsik aye na, kə ge bo. Ane tuk na, siye i ndo i Israyel hay nəteye ndo i Mbəlom hay bay. ⁷ Wawa i Abraham hay na, haladzay, ane tuk na, nəteye tebiye wawa ŋgay hay dedek eye andza nakə a Mbəlom a tsik aye bay. Mbəlom a gwad a Abraham ahəl niye: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak Izak. ‡» ⁸ Andza mægweđe: Wawa i Abraham hay ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi bəba tətə tay bay. Ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye dekdek. ⁹ Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye na: «Aza həlay eye nakə na pa aye kə sla, na diye naha na, Sara kə wa wawa. Ma wiye wawa hasləka eye. ††»

¹⁰ Nəŋgeye niye dekdek bay. Rebeka andaya dərma. Nəŋgeye ŋgwas i bəba tətə kway Izak. Kə wa mawsa hay. ¹¹ Mbəlom a gwaday: «Wawa bagwar eye ma geye məsler a malamar ŋgay wawa eye.» Ahəl nakə Mbəlom a tsik andza niye na, ta ge ŋgwalak bay, ta ge mənese bay. Rebeka kə wa tay zuk bay. Mbəlom a ge andza niye hərwi məde ha, a gawa wu na, andza nakə a say aye. Ma zliye ndo ŋgay mə walaŋ i ndo hay na, ma zliye hərwi məsler tay ŋgwalak eye bay. ††¹³ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Na wuda Zakob, ane tuk na, na kal ha Ezayu. †††»

†† Bəba tətə niye hay na, Abraham, Izak, Zakob ada wawa tay hay. ‡ Madazlay i wu hay 21.12. †† Zəba mə Madazlay i wu hay

† Dəmes hay 44.23.

¹⁴ Niye na, andza mægweđe: Mbəlom a ge wu hay ta tsəved eye bay daw? A'ay, andza niye bay. ¹⁵ A gwaday a Musa ahəl niye:

«Na geye ɲgwalak a ndo nakə a seɲ məgay ɲgwalak aye.

Na sakay naha a ndo nakə a geɲ mə bo aye. †»

¹⁶ Mbəlom a zla ndo na, a zla na hərwi nakə a say məgay ɲgwalak aye dekdək bəna hərwi nakə a say a ndoweje kəgəbay hərwi məsler ɲgay bay. ¹⁷ Mbəlom kə tsikay a Farawon ɲərmak ada mawatsa eye mə Derewel ɲgay, a gwad: «Na təra kar ha bəy na, hərwi ada ahəl nakə ka rəheɲ ha gər bay aye na, na bəziye ha gədaɲ ga a ndo hay tebiye ka nəkar ada məzele ga mâ da a zləm kwa ka waray ka mändzibəra. ††»

¹⁸ Andza niye Mbəlom na, ma giye ɲgwalak a ndo nakə a say aye. Ma kulay ha dərev a ndo nakə a say aye.

Mbəlom na, andza ndo mənɲgere gərwa

¹⁹ Agəla ndəray ma gwadiye: «Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom faya ma matay ha mənɲgok a ndo hay na, hərwi mey? Nəteye faya ta giye na, wu nakə bo ɲgay eye a pa hərwi tay aye.» ²⁰ Nəkar ndo zezeɲ kəriye! Nəkar nakə faya ka tsətsahiye andza niye, ka may ha mənɲgok a Mbəlom andza niye na, nəkar eye na, way? Səɲgəle i dodo ma sliye faya məgwaday a ndo nakə a ɲgar na aye: «Ka ɲgar ga andza niye hərwi mey?» na, ma tsikiye tətə daw? ²¹ Ndo nakə a ɲgar səɲgəle na, gədaɲ ɲgay andaya mäge wu nakə a say aye ta dodo. Ma sliye faya mənɲgəna ha dodo sulo, ma zliye neɲged, ma ɲgariye ha səɲgəle nakə ta giye ha məsler na, pat i magurlom aye. Neɲged na, ma ɲgariye ha səɲgəle nakə ta giye ha məsler pat pat aye.

²² Ayaw, tadə kə say a Mbəlom mäge andza ndo mənɲgere gərwa na me yak andaya mə dəma daw? A say na, ndo hay tã sər ha neɲgeye ta mevel eye ada neɲgeye gədaɲ eye. Hərwi niye, ma zliye ɲgatay hərwi ndo neheye neɲgeye ta mevel eye fataya neheye habe da mədze tay ha abəra mə dəma aye. ²³ Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tã sər ha neɲgeye məzlab eye haladzay ada ma ɲgəniye məzlab ɲgay niye a nəteye, a say məgatay ɲgwalak. Ba kə ləva ha bo kurre hərwi ada tã huta məzlab ɲgay. ²⁴ Nəkway tebiye ndo neheye Mbəlom a pala matəre kway ha i ɲgay aye. A pala na, Yahuda hay dekdək tsa bay. A pala nəteye ta siye i ndo hay ɲərmak. ²⁵ Andza nakə Mbəlom a tsik mə derewel i Oze nakə a watsa, a gwad: «Ndo neheye ahəl niye ndo ga hay bay aye na,

na gwadateye: Nəkurom ndo ga hay,
Slala nakə ahəl niye na wuda bay aye,
na gwadeye: Na wuda kar.»

²⁶ Ada

«Ma təv nakə tə gwadatay a ndo hay:

“Nəkurom ndo ga hay bay”,

ta zalateye Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye. †»

18.10-14. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 25.23. ††† Malasi 1.2-3. † Madayaw abəra ma Ezipt 33.19. †† Madayaw abəra ma Ezipt 9.16. † Oze 2.1-3; 2.25.

²⁷ Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom kə tsik ka gər tay ɲərmak, kə tsik ta magala, a gwad:

«Tadə Israyel hay kwa ta ge haladzay andza hewiyen ka me i bəlay na,

sərum ha ndo neheye Mbəlom ma təmiye tay ha aye na, nəteye haladzay bay.

²⁸ Bəy Maduweɲ Mbəlom ma giye mahonok bay, ma deyeweje ka mändzibəra ma giye wu nakə a tsik aye. ††»

²⁹ Andza Ezay nakay eye ba kə tsik faya, a gwad:

«Tadə Bəy Maduweɲ Mbəlom Gədaɲ eye,

mã gər ha siye i gwala kway hay bay na,

ka dzakweye andza ndo i Sodom hay ta Gomora hay. ††»

Yahuda hay tə sər tsəved dedek eye bay

³⁰ Andza mægweđe mey? Andza mægweđe na, ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye na, nəteye ta pəla tsəved matəre ɲgwalak eye ka dəre i Mbəlom bay, ane tuk na, anəke ta təra ɲgwalak eye ka dəre ɲgay. Andza niye hərwi ta dzala ha ka neɲgeye. ³¹ Ane tuk na, Yahuda hay nəteye ta pəla bazlam i Musa mapala eye məpay bəzay hərwi ada tã təra ɲgwalak eye hay ka dəre i Mbəlom andza niye, ane tuk na, ta dəd ka tsəved. ³² Tə dəd ka tsəved na, hərwi mey? Hərwi tə dzala na, ta təriye ɲgwalak eye hay ka dəre i Mbəlom tə wu nakə bo tay eye tə gawa aye ada tə dzala ha ka Mbəlom bay. Hərwi niye ta kərah Yesu neɲgeye nakə andza kwar nakə ndo hay ta ndəfiye faya sik ta dədiye, ³³ tə tsik faya mə Derewel i Mbəlom aye. Mə derewel niye na, Mbəlom a gwad:

«Zəbum! Na piye kwar a wuzlahgəma i Zerozelem.

Ndo hay ta ndəfiye faya sik.

Hotokom nakə ndo hay ta dədiye hərwi ɲgay aye.

Ane tuk na, ndo nakə kə pa faya mədzal gər ɲgay aye na,

wuray ma dzəmiye na dāda sa bay. †††»

10 Malamar ga hay, a seɲ tə dərev ga peteh, ndo ga hay tã yaw hərwi ada Mbəlom mâ mbəl tay ha. Hərwi niye neɲ faya na dūwuleye me a Mbəlom haladzay. ² Na sər ha ta dedek a satay məpay bəzay a Mbəlom peteh. Ane tuk na, tsəved nakə dedek eye məpay bəzay a Mbəlom aye na, tə sər bay. ³ Tsəved nakə Mbəlom ma təriye ha ndo ɲgwalak eye kame ɲgay aye na, tə sər bay. Ta pəla tsəved tay wal. Andza niye, tsəved nakə Mbəlom ma təriye tay ha ndo hay ɲgwalak eye kame ɲgay aye na, a satay bay. ⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ahəl nakə Kəriste a yaw aye na, ka ndəv ha bazlam mapala eye tebiye. A ge andza niye na, hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neɲgeye na nəteye na, Mbəlom ma təriye tay ha ɲgwalak eye hay kame ɲgay.

†† Ezay 10.22-23. †† Madazlay i wu hay 19.23-28. ††† Ezay 28.6.

Mbəlom ma təmiye tay ha ndo neheye tə dzala ha ka neŋgeye aye

⁵ Musa tə gər ŋgay kə watsa ka tsəved i məpay bəzay a bazlam mapala eye, ta tsəved eye nakay ndo ma təriye ŋgwalak eye kame i Mbəlom. A watsa, a gwad: «Ndo nakə kə pay bəzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutiyə sifa dedek eye tə neŋgeye. †» ⁶ Tsəved nakə ndo hay ta təra ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom hərwi nakə tə dzala ha ka neŋgeye aye na, wal. Mawat-sa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad ka tsəved eye niye: «Ka tsətsah mə dərev: “Mata tsele a mbəlom way?” bay. ††» Andza məgwede: Mata tsele məzalay na ha a Yesu Kəriste hərwi ada mə mbəzlaw na, way? ⁷ «Kā tsik mə dərev yak: “Mata mbəzle a təv i mədahaŋ hay ka dala way?” sa bay. †» Andza məgwede: Mata zalayaw a Yesu Kəriste hərwi ada mə yaw na, way? Ba kə lətsew abəra ma mədahaŋ tsiy. ⁸ Derewel i Mbəlom a gwad duh na: «Bazlam i Mbəlom neŋgeye bəse tə nəkar, neŋgeye dəreŋ bay, neŋgeye mə bazlam yak, neŋgeye mə dərev yak. ††» Bazlam eye neŋgeye nəte nakə faya nəmay nəmaa datay ha a ndo hay aye, nəmay faya nəmaa gwadiye: «Dzalum ha ka Mbəlom.» ⁹ Tadə ka tsik tə bazlam yak «Yesu Kəriste na, Bəy Maduweŋ» ada ka təma a dərev yak Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ na, Mbəlom ma təmiye kar ha. ¹⁰ Tadə ka dzalakwa ha ka Yesu tə dərev kway na, ka tərakweye ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom. Tadə ka gwadakwa tə bazlam kway Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ na, Mbəlom ma təmiye kway ha. ¹¹ Andza tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə kə pa faya mədzal gər ŋgay aye na, wuray ma dzəmiye na dāda sa bay. ††» ¹² Mbəlom a tsikatay wu niye a nəteye tebiye. Wuray ka ŋgəna tay ha ka bo abəra Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye bay. Bəy Maduweŋ neŋgeye Bəy Maduweŋ i ndo hay tebiye. Faya ma giye ŋgwalak a ndo neheye faya ta duwuleye me aye tebiye. ¹³ Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Kwa way ka duwulay me a Bəy Maduweŋ mə təma ha na, Bəy Maduweŋ ma təmiye ha. †††»

¹⁴ Ane tuk na, ta dzala ha ka neŋgeye bay tuk na, ta duwulay me na, kəkay? Ta tsəne labara ŋgay bay tuk na, ta dzaliye ha ka neŋgeye na, kəkay? Ndəray kə tsikatay bazlam ŋgay bay tuk na, ta tsəniye labara ŋgay na, kəkay? ¹⁵ Ada tə slər ndo i maslaŋ hay bay tuk na, ndo i maslaŋ hay ta diye ta tsikateye na, kəkay? Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Zəbum ma kəkay nakə ndo hay faya ta ŋgwasiye ta ndo neheye ti yaw məde ha Labara ŋgwalak eye. †††» ¹⁶ Ane tuk na, maa təma Labara ŋgwalak eye na, ndo hay tsekweŋ tsa. Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a gwad: «Bəy Maduweŋ, maa təma bazlam yak nakə nəmaa dā ha aye na, way? Ndo hay haladzay bay. †»

† Levitik 18.5. †† Bazlam mapala eye masulo eye 30.12. † Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. †† Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. †† Ezay 28.16. ††† Zowel 3.5. ††† Ezay 52.7. † Ezay 53.1.

¹⁷ Andza niye, ndoweye kə dzala ha na, kə tsəne təday. Ndoweye kə tsəne labara i Yesu Kəriste na, andza məgwede ndəray kə tsikay təday.

¹⁸ Kə ge andza niye na, na tsətsahiye: Ta dedek ndo i Israyel hay ta tsəne labara nakay bədaw? Ta tsəne. Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad:

«Ta tsəne bazlam tay ka mändzibəra tebiye, ada bazlam tay kə ndisl ka kokway i mändzibəra? ††»

¹⁹ Na tsətsahiye sa: Ta dedek ndo i Israyel hay ta sər ha bədaw? A satay məsəre ha bay. Maa tsik ahəl niye təday na, Musa, a gwad:

«Mbəlom a gwad:

Nəkurom Israyel hay, na təriye kurom ha kə gum dəre ka slala nakə kəriye a dəd dala bay aye.

Ka gumeye mevel,

hərwi slala i ndo neheye tə sər wuray bay aye. †††»

²⁰ Ma dəba eye, Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom kə tsik parakka, a gwad, Mbəlom a gwad:

«Ndo neheye ta pəlawə ga bay aye, ta huta ga.

Na dā tay ha bo a ndo neheye,

ta tsətsahawa ga bay aye. ††»

²¹ Ka gər i Israyel hay na, Mbəlom a gwad:

«Na bəza ha həlay ga.

Hwapat neŋ faya na gateye wiyaw a ndo ga hay hərwi ada tā yaw.

Ane tuk na, ta rəheŋ ha gər bay, ta kərah ga. †††»

Mbəlom ma gəriye tay ha Yahuda hay bay

11 Yaw, faya na tsikakumeye: Kə ge andza niye na, andza məgwede Mbəlom kə kal tay ha ndo ŋgay hay daw? A'ay, kə kal tay ha bay. Neŋ tə gər ga, neŋ ndo i Israyel, na yaw abəra ma hulfe i Bendzameŋ. Neŋ slala i Abraham. ² Mbəlom kə gər tay ha ndo ŋgay hay bay tebiye. A pala tay ha na, zla anəke bay hərwi ada tā təra ndo ŋgay hay. Ka sərūm wu nakə tə watsa ka Eliya ndo məde ha bazlam i Mbəlom mə Derewel i Mbəlom aye bədaw? Eliya faya ma wudiye ka Israyel hay kame i Mbəlom. A gwad: ³ «Bəy Maduweŋ, ndo neheye na, ta kəd ndo məde ha bazlam yak hay, ta mbəzl ha təv məvəlaka wu hay. Maa zəkaw na, neŋ nəte ŋgweŋ ada a satay məkəde ga dərmak. ††» ⁴ Mbəlom, neŋgeye a mbəday faya na, kəkay? A gwaday: «A'ay, nəkar mehiyekeye bay. Na ləva ha bo ta ndo hay gwezem tasəla neheye ta peŋeye bəzay aye. Ta rəhay ha gər a kule i Ba'al təbey. ††» ⁵ Kwa ahəl kway nakə anəke aye na, andza niye dərmak. Mbəlom a pala mə walaŋ i Israyel hay siye i ŋgal tsa. A pala tay na, hərwi a gatay ŋgwalak a ndo hay. ⁶ Kə ge Mbəlom a gatay ŋgwalak hərwi məpele tay ha na, andza məgwede a pala tay ha hərwi məsler tay nakə tə ge aye bay. Kə ge Mbəlom a palawa ndo hay hərwi məsler tay na, ŋgwalak ŋgay ka təra ŋgwalak sa bay.

⁷ Niye andza məgwede na, Israyel hay ta huta wu nakə faya ta pəliye bay. Mə walaŋ tay na, ndo ma ŋgal

†† Dəmes hay 19.5. ††† Bazlam mapala eye masulo eye 32.21. †† Ezay 65.1. ††† Ezay 65.2. †† 1 Bəy hay 19.10, 14. †† 1 Bəy hay 19.18.

eye nakə Mbəlom a pala tay aye, nəteye na, ta huta na. Siye hay na, Mbəlom kə kula tay ha gər tay tongwa tongwa. ⁸ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, a gwad:

«Mbəlom ka təra tay hay ada tã sər wuray bay.
Ka dərəzlatay ka dərə,
kə dəkətatay na zləm hus ka bəgom ta ndziye andza niye. †»

⁹ Davit dərma kə gwad:

«Wu mənday tay nakə ta ndiye m̄ gəs tay
andza balay nakə a mbəzl wu aye,
tã dəd a dəma,
Mbəlom m̄ satay dərətsətseh.

¹⁰ Tã ge guluf,

ada tã ngatay a dərə sa bay!
Tã huta dərətsətseh huya
hərwi ada dərəv m̄ ye fataya abəra! ††»

¹¹ Yaw! Na tsətsahiye sa: Ahəl nakə matədakweŋ a ndzatay a Yahuda hay aye na, ta dəd mambəŋ daw? A'ay, ta dəd mambəŋ bay! Ane tuk na, Mbəlom a mbəl tay ha slala mekeleŋ eye hay na, hərwi nakə nəteye tə ge mezeleme aye. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada Yahuda hay tã ge sələk ka siye i slala mekeleŋ eye hay ada tã pəla tsəved hərwi gər tay. ¹² Ahəl nakə Israyel hay tə ge mezeleme aye na, Mbəlom a gatay ngwalak a siye i ndo hay ka məndzibəra. Ndo siye hay ta huta ngama haladzay mə həlay i Mbəlom hərwi Yahuda hay nəteye mətawak eye hay ka tsəved i Mbəlom. Kə ge Mbəlom a ge ngwalak a siye i slala mekeleŋ eye hay a həlay nakə Yahuda hay ta kərah marəhay ha gər a Mbəlom aye na, ahəl nakə aza Yahuda hay tebiye ta maweye ka təv ngay aye ta dedek ma piye fataya ngama, ma ziye.

Bazlam nakə Pol a tsikatay a ndo neheye Yahuda hay bay aye

¹³ Na tsikiye anəke na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Neŋ na, ndo i maslaŋ i Yesu. A sləra ga ahaya na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Yaw, hərwi niye neŋ faya na ngalakiye ha ta məsler nakə a vəleŋ aye. ¹⁴ A seŋ tadə ma giye bo na, gwala ga hay tã zəba faya andza niye, siye hay mə walaŋ tay tã ge sələk ka ndo neheye Yahuda hay bay aye, tã yaw hərwi ada Mbəlom m̄ təma tay ha ta məsler ga dərma. ¹⁵ Ahəl nakə Mbəlom a gər tay ha Yahuda hay aye na, kə ma ha ka bo ndo i məndzibəra hay tə neŋgeye. Kə ge andza niye na, ahəl nakə aza Mbəlom ma ma tay ahaya Yahuda hay ka təv ngay sa aye na, wu eye ma giye na, kəkay? Niye ma vəliye sifa a ndo neheye ta mət aye.

¹⁶ Tadə tə dəs peŋ, tə vəlay a Mbəlom na, andza məgwede peŋ eye tebiye i ngay dərma. † Tadə zləlay i dərizl i gərdaf i ngay na, hawal eye hay i ngay dərma.

¹⁷ Israyel na, andza dərizl i gərdaf i tetədöz nakə Mbəlom a dəs faya abəra hawal eye hay aye. A dəs tay faya abəra na, a tapa †† faya nəkar nakə Yahuda bay

† Bazlam mapala eye masulo eye 29.3; Ezay 6.10. †† Dəmes hay 69.23-24. ‡ Məpesle 15.19-21. †† Tə bazlam i Sara «greffer»

aye. Andza hawal i dərizl i gərdaf i kəsaf. Anəke faya ka ngasliye ha bo ta məse yam eye nakə a tsalaw ma zləlay i dərizl i gərdaf i tetədöz aye. ¹⁸ Kə ge andza niye na, kã kəts tay ha bay. Ka dəsulumay ha gər a bo kurom na, hərwi meŋ? Nəkurom na, hawal hay tsa. Gədaŋ i hawal hay a yaw na, abəra ma zləlay, bəna gədaŋ i zləlay a yaw abəra ma hawal hay bay.

¹⁹ Agəla nəkar ka gwadiye: «Ayaw, Mbəlom kə dəs siye i hawal hay hərwi ada m̄ tapa ga a dəma.» ²⁰ Ka tsik na, dedek. Mbəlom a dəs tay ha na, hərwi nakə ta dzala ka neŋgeye bay aye. I yak na, hərwi nakə nəkar ka dzala ha ka neŋgeye nakə a vəlaka təv niye aye. Kã ge ha zlapay bay, dzədzaray duh a Mbəlom. ²¹ Tadə Mbəlom ka həhar tay ha Yahuda hay kwa nəteye andza hawal dedek eye bəbay, ka dzala mə gər yak na, ma həhariye kar nəkar nakə a tapa kar mətepe mətepe aye bay na, hərwi meŋ?

²² Tsəne! Mbəlom neŋgeye ngwalak eye ada neŋgeye mevel eye dərma. A ge mevel ka ndo neheye tə dəd abəra ka tsəved aye. Ane tuk na, nəkar na, ma giye ngwalak tadə huya faya ka pay bəzay hərwi nakə a gaka ngwalak aye dekdek. Tadə ka gum andza niye bay na, ma dəsiye kar dərma. ²³ Yahuda hay na, tadə ta ma ka tsəved, ta yaw ta dzala ha na, Mbəlom ma miye tay ha, ma tapiye tay ha. Faya na tsikakumeye ta dedek, gədaŋ ngay andaya məme tay ha. ²⁴ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye na, nəkurom hawal i dərizl i gərdaf i kəsaf hay neheye tə dəs tay ha abəra ka təv tay aye ada ti ye kurom ha mətepe ka dərizl i gərdaf ngwalak eye i guvah nakə a ndzawa ka təv tay bay aye. Tadə Mbəlom kə sla faya məge wu mawura bo eye andza niye na, ka dzalum na, ma miye tay ha Yahuda hay a təv tay nakə ahəl niye aye bay kəkay? Nəteye neheye hawal dedek eye hay aye.

Yahuda hay ta maweye ka tsəved i Mbəlom

²⁵ Andza niye, malamar ga hay, a seŋ na, sərūm ha bazlam nakay bagwar eye nakə Mbəlom a dā ha parakka, hərwi ada kã dzalumay a gər kurom nəkurom ka tsahum bay. Siye hay mə walaŋ i Israyel hay ta kula ha gər tay ka Mbəlom. Ayaw! Andza niye, ane tuk na, ta ndziye huya andza niye bay. Ndo neheye Yahuda hay bay aye Mbəlom a pala tay ha aye tã dzala ha təday ada ndo i Israyel hay ta dzaliye ha. ²⁶ A həlay niye na, ndo i Israyel hay tebiye ta təmiye, andza nakə mawatsa eye mə Derewel aye na, Mbəlom a gwad:

«Ndo nakə ma təmiye tay ha ndo hay aye na,
ma deyeweye abəra ma gəma i Zerozelem.
Ma mbatiye ha mezeleme i gwala i Zakob.

²⁷ Nakay na, dzam nakə na bariye ta nəteye
a həlay niye na pəsətay ha mezeleme tay aye. ††»

²⁸ Yahuda hay ta kərah Labara Ngwalak eye, ta təra ndo mənə dərə i Mbəlom. Andza niye hərwi ada Mbəlom m̄ mbəl kurom ha, nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Ane tuk na, Mbəlom a pala tay ha na, hər-

na, mətepe hawal i dərizl i gərdaf mekeleŋ eye ka dərizl i gərdaf neŋged. Dərizl nakə tə tapa faya hawal i dərizl i gərdaf neŋged aye ma wiye hohway ngwalak eye. †† Ezay 59.20-21.

wi tâ tæra i ngay ada a wuda tay ha hærwi ba kə tsikatay a bəba tæte tay hay andza niye. ²⁹ Mbəlom kə zla ndowe ye na, ada kə pa faya ngama na, ma mbədf-eye həlay a mædzal gær ngay bay. ³⁰ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye, ahəl niye na, nəkurom ka rəhuma ha gær a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo a Mbəlom, hærwi Yahuda hay ta rəhay ha gær bay. ³¹ I tay na, andza niye dærmak. A həlay nakay anaŋ eye, ta rəhay ha gær a Mbəlom bay ada ma gateye ngwalak duh. Ane tuk na, andza niye hærwi ada nəteye dærmak tâ mbəda gær ka tæv i Mbəlom ada tâ gay mə bo a Mbəlom. ³² Andza niye, Mbəlom kə gær ha kwa way tebiye hærwi ada tâ rəhay ha gær bay. A ge andza niye na, hærwi ada nəteye tâ gay mə bo tebiye.

Zambadakway a Mbəlom

³³ Ayaw! Mbəlom na, zlele eye mə wu hay tebiye! Metsehe ngay a ze kwa mey tebiye, a sær wu hay tebiye. Wu nakə a dzala mə dærev ngay aye na, a say mægweđe mey na, ndəray ma sliye mæme ahaya abəra mə dəma bay, ndəray ma sliye mæsəre wu nakə faya ma giye bay. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

³⁴ «Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sær na, way?

Maa day ha wu ka həlay a Mbəlom na, way? †»

³⁵ «Maa vəlay wu a Mbəlom nəte

hærwi ada Mbəlom ma vəleye a dəma na, way? ††»

³⁶ Ndəray andaya bay hærwi maa ge wu hay tebiye na, Mbəlom.

Nerŋe ye a tsəpa wu hay tebiye ada wu hay tebiye andaya na,

hærwi ada tâ tæra i ngay.

Zambadakway ka tor eye. Mâ tæra andza niye!

Mede i ndo mægay mæsler a Mbəlom

12 Malamar ga hay, na dakum ha hadzəgay nakə Mbəlom a gakway ngwalak aye. Hærwi niye, faya na gakumeye amboh: Vəlumay ha bo kurom peteh a Mbəlom andza vo'ar nakə tæ kədaway a Mbəlom aye ada ka dayumeye a gær. Ane tuk na, nəkurom ka ndzumeye tæ dære. Nakay na, wu nakə a ye ka bo mædæslay naha gær a Mbəlom aye. ² Kâ pumay bəzay a ndo i mændzibəra hay bay. Mbəlom mâ vəlakum mædzal gær wedeye hærwi ada mâ mbəda ha dærev kurom. Tadə ka gum andza niye na, ka sərume ye wu nakə a say a Mbəlom aye. Andza mægweđe: Ka sərume ye wu nakə ngwalak eye, wu nakə a yay a gær aye, ada wu nakə a ye ka bo aye.

³ Mbəlom kə geŋ ngwalak ngay kəriye, ka pa ga a mæsler ngay. Hærwi niye nerŋ faya na gwadakumeye a nəkurom tebiye: Kâ dæslumay ha gær a bo kurom bay, sərume ha duh nəkurom ta dedek na, kəkay. Zəbum ka gədaŋ neheye Mbəlom a vəlakum aye, hærwi ada kwa way mâ gay sariya a gær ngay ta tsæved eye.

⁴ Kwa way bo ngay na, nəte, ane tuk na, værezl hay faya wal wal haladzay ada værezl eye niye hay kwa way

ta mæsler ngay wal. ⁵ Nəkway neheye madzapa eye tæ Yesu Kəriste aye na, andza niye. Nəkway haladzay, ane tuk na, nəkway madzapa eye nəte andza bo nəte. Nəkway tebiye madzapa eye ka bo i ndo nəte andza bo nəte andza værezl neheye mazəva eye ka bo i ndo aye.

⁶ Mbəlom kə vəlakway gədaŋ wal wal, andza nakə a say mævəlakway aye. Kə ge andza niye na, kwa way mâ ge mæsler ta gədaŋ nakə Mbəlom a vəlay aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ mæde ha bazlam ngay na, da ha andza nakə ka sær Mbəlom a vəlaka gədaŋ aye.

⁷ Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka madzəne ndo hay na, dzəna andza nakə a ye ka bo aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka matətikatay wu a ndo hay na, tətikatay. ⁸ Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ məmatay naha dærev a ndo hay na, matay naha dærev. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka vəlatay wu a mətawak hay na, vəlatay tæ dærev yak peteh. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka mændzatay kame a ndo hay na, ge na mæsler eye tæ dærev yak peteh. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ mægatay ngwalak a ndo hay na, gatay ta məŋgwese.

⁹ Wudum ndo hay tæ dærev kurom peteh, ka wudum tay ha tæ bazlam dekdek tsa bay. Numay dære a wu nakə ngwalak eye bay aye. Wudum wu nakə ngwalak eye. ¹⁰ Wudum bo mə walaŋ kurom nəte nəte, andza nakə malamar hay ta wuda bo mə walaŋ tay aye.

Rəhumay ha gær a siye i ndo hay mâ ze bo kurom eye.

¹¹ Vəlum ha bo kurom ka mæge mæsler. Kâ gum sœ bay. Vəlumay ha bo kurom peteh ka mæge mæsler i Bəy Maduweŋ. ¹² Ngwasum hærwi mæpe mædzal gær nakə ka pum ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakumeye aye. Ahəl nakə faya ka sumeye dæretsətseh aye na, zlum ngatay. Duwulumay me a Mbəlom huya, kâ gərume ha bay. ¹³ Dzənum tay ha ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye mətawak aye hay tæ zlele kurom. Ndo neheye ti ye naha a gay kurom aye na, tæmum tay ha lele.

¹⁴ Tsətsahum ka Mbəlom, mâ pa ngama ka ndo neh-eye faya ta sakumeye dæretsətseh aye, kâ vəlumatay mezeleme bay. ¹⁵ Ngwasum ka bo ta ndo neheye faya ta ngwasiye. Tuwum ka bo ta ndo neheye faya ta tuwiye. ¹⁶ Ndzum ayaw tæ ayaw mə walaŋ kurom. Kâ dæslumay gær a bo kurom bay, kwa mæsler eye tsekweŋ bəbay na, kâ kərahum bay. Kâ dzalum mə gær kurom ka sərume wu hay tebiye bay.

¹⁷ Kâ mumay ha mənese a ndəray mənese ta mənese bay, pəlum duh na, gum wu nakə kwa way a sær ngwalak eye aye. ¹⁸ Tadə ka slumeye mæge wu nakə ka slumeye aye na, ndzum zay ta ndo hay tebiye. ¹⁹ A nəkurom neheye na wuda kurom haladzay aye, ndo kə gakum mənese na, kâ məmumay ha a dəma bay. Gərume ha Mbəlom mâ gay sariya. Andza niye, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad: «Mata ma ha mənese a ndo na, nerŋ!

‡» ²⁰ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom a gwad: «Tadə may a wur ka ndo mæne dære yak na, vəlay wu mændaŋ, tadə yam a gay na, vəlay yam. Tadə ka ge andza niye na, andza faya ka hayiye zler i ako ka gær ngay. ‡†» ²¹ Ka

† Ezay 40.13. †† Zob 41.11.

‡ Bazlam mapala eye masulo eye 32.35.

gərum ha mənese mâ ngwasa fakuma bay. Ngwasum ka mənese tə mäge wu ngwalak eye hay düh.

Rəhumatay ha gər a bəy i dala hay

13 Kwa way mâ rəhay ha gər a bəy i dala hay hərwi ndo neheye tebiye ma bəy aye na, maa vəlatay na, Mbəlom ada maa pa tay ha a bəy na, neŋgeye. ²Yaw, ndoweye kə ge vəram ka bəy i dala hay na, a ge vəram ka wu nakə Mbəlom a bar aye. Ndo neheye faya ta giye andza niye na, faya ta vahaweye sariya ka gər tay. ³Ndo neheye faya ta giye wu ngwalak eye, ta dzədzariye ta bəy i dala hay bay. Mata dzədzere düh na, ndo neheye faya ta giye wu ngwalak eye bay aye. Tadə a saka madzədzaratay a bəy i dala hay bay na, ge wu nakə ngwalak eye hərwi ada kâ yatay a gər lele. ⁴Andza niye, hərwi bəy i dala hay faya ta giye na, məsler i Mbəlom hərwi ada tâ dzəna kurom ka mäge ngwalak. Tadə düh ka ge lele bay na, dzədzaratay a bəy i dala hay hərwi gədaŋ nakə Mbəlom a vəlatay na, a vəlatay kəriye bay. A vəlatay hərwi mabəz ha mevel i Mbəlom hərwi ada mâ gatay dəretsətseh a ndo neheye faya ta giye mənese aye. ⁵Hərwi niye rəhumatay ha gər a bəy i dala hay. Ka rəhumatay ha gər na, hərwi nakə faya ta gakumeye dəretsətseh aye dəkdek aye bay. Rəhumatay ha gər hərwi ka sərüm ha mə dərev kurom niye na, tsəved ngwalak eye.

⁶Ka vəlumeye dzəŋgal na, hərwi niye dərmak, Mbəlom a pa ndo i bəy i dala hay hərwi ada tâ ge məsler nakay lele. ⁷Vəlumay a bəy i dala hay wu nakə tədə məvəlatay a nəteye aye. Vəlumatay dzəŋgal a ndo neheye faya ta tsakaliye. Wu nakə ta tsətsah fakuma məvəle aye na, vəlumatay. Rəhumatay ha gər lele hərwi nəteye na, tədə ka rəhumatay ha gər.

Mawudə siye i ndo hay na, marəhay gər a Mbəlom

⁸Gwedere i ndo fakuma na, hamumay. Gwedere nakə ma mətsiye fakuma aye na, nəte. Gwedere niye na, wudum ndo hay huya. Ndo nakə a wuda ndo hay aye na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye. ⁹Ka sərüm bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: «Kâ ge madama bay, kâ kəd ndo bay, kâ kəla bay, kâ ge dəre ka wu i ndo hay bay.» Bazlam neheye mapala eye ada ta siye hay tebiye nəteye mə bazlam mapala eye nəte. A gwad: «Wuda ndo i maged yak dərmak andza ka wuda na gər yak. †» ¹⁰Ndo nakə a wuda ndo aye na, ma geye mənese bay. Yaw, tadə ka wuda ndo hay na, ka pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye.

¹¹Gum andza niye, hərwi ka sərüm həlay nakay nəkway mə dəma aye. Anəke na, həlay nakə ka pədekumeye abəra ka məndzəhəre aye. Həlay nakə Mbəlom ma vəlakweye mətəme aye ka həndzədaw. Neŋgeye dəren andza a həlay nakə ka dazlakway mədzal ha ka Yesu Kəriste aye sa bay. ¹²Mazlambar həvad ma ndəviye, dəre ma tsadiye, dzaydzay ma deyeweye. Mbədakway

† Dzeke hay 25.21-22. † Zəba mə Madayaw abəra mə Ezipt 20.13-17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17-21; Levitik 19.18.

dəba a məsler i həvad. Həlakwa wu həlay neheye a ye ka bo mäge ha məsler ta həpat aye. ¹³Mede kway mâ ge ngwalak eye andza i ndo neheye faya ta diye mə dzaydzay aye. Kâ gakwa magurlom nakə ngwalak eye bay aye bay ada kâ kwayakwa bay. Madama tə wu neheye ngwalak eye bay aye na, kâ gakwa bay, gərakwa ha magazləga ta mäge sələk. ¹⁴Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste mâ təra andza wu həlay kurom. Kâ pumay bəzay a wu neheye ngwalak eye bay a sawakum hərwi mâ yay a gər a bo kurom aye sa bay.

Kâ may ha mənese a ndo bay

14 Təmum ndo nakə gədaŋ eye bay ka tsəved i Mbəlom aye, ada kâ kədum wuway ka wu nakə a dzala mə dərev ngay aye bay. ²Agəna ndo mekeləŋ eye a dzala na, tsəved andaya mənde wu hay tebiye. Ane tuk na, ndo nakə gədaŋ ngay andaya ka tsəved i Mbəlom bay aye na, a nda ala i slambah tsa. ³Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, mâ may ha mənese a ndo nakə a nda siye i wu hay bay aye bay. Ada ndo nakə a nda wu hay tebiye bay aye na, mâ may ha mənese a ndo nakə a nda wu hay tebiye aye bay hərwi Mbəlom ka təma na. ⁴Nəkar way nakə ka may ha mənese a ndo i məsler i ndo aye? Tadə kə ge mənese na, mata tsikay faya na, ndo nakə a ləvay gər aye, ada kə ge lele na, mata tsikay faya na, huya ndo nakə a ləva na aye. Ma dədiye bay hərwi ndo nakə a ləva na aye ma sliye faya matsəpe na hərwi ada mâ dəd bay.

⁵Ndo mekeləŋ eye hay tə dzala na, pat siye hay a ze pat siye. Ane tuk na, ndo siye hay i tay na, pat hay nəte tə ləva. Kwa way mâ sər wu nakə a dzala mə dərev ngay aye lele. ⁶Ndo nakə a dzala pat nəte a ze ha siye i pat mekeləŋ eye hay na, a ge andza niye hərwi ada mâ dəslyay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu. Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, a say mədəslyay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu hərwi a gay naha sisə a Mbəlom. Ndo nakə a kərah mənde siye i wu hay aye na, a ge andza niye hərwi ada mâ dəslyay ha gər a Bəy Maduweŋ dərmak ada hərwi məgay naha sisə a Mbəlom.

⁷Ndəray kwa nəte a ndza hərwi məndze ngay bay ada ndəray kwa nəte ma mətiye hərwi tə gər ngay eye bay. ⁸Ahəl nakə nəkway tə dəre aye na, nəkway tə dəre hərwi mədəslyay hay gər a Bəy Maduweŋ. Ahəl nakə ka mətakweye na, ka mətakweye hərwi mədəslyay ha gər a Bəy Maduweŋ. Andza niye, kwa ma məndze tə dəre, kwa ma məməte na, nəkway i bəy Maduweŋ. ⁹Hərwi Yesu Kəriste kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaŋ hərwi ada mâ təra Bəy Maduweŋ i mədahaŋ hay ada i ndo neheye tə dəre aye.

¹⁰Nəkar, ka may ha mənese a malamar yak na, hərwi mey? Ada nəkar ka zəba ka malamar yak andza ndo bay na, hərwi mey? Nəkway tebiye ka deyekweye kame i Mbəlom, ma gakweye sariya. ¹¹Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:

«Ta dedek neŋ faya na tsikakumeye, ndo hay tebiye ta deyeweye ta dəkweŋeye gurmets.

Kwa way ma tsikiye tã bazlam ka neŋ, neŋ Mbəlom. †»
 12 Andza niye, kwa way ma diye ha wu nakə a ge aye.
 Bo ŋgay eye tã gər ŋgay eye ma diye ha kame i
 Mbəlom.

Kā kal ha malamar yak a mezeleme bay

13 Kə ge andza niye na, kā makwa ha mənese mə
 walaŋ kway bay. Wu neheye ka pum ka bo tərzleken
 aye duh na, anaŋ: Kā pa wuray ka tsəved nakə mala-
 mar ma vəleye madəfe sik aye, kəgəbay ma dədiye ha
 a mezeleme aye bay. 14 Neŋ madzapa eye tã Yesu
 Kəriste, hərwi niye na sər ha ta dedek wu nakə ŋg-
 walak eye bay aye na, andaya bay. Ane tuk na, tadə
 ndoweye kə dzala, wu nakay ŋgwalak eye bay aye na,
 mâ nda bay. Wu neheye i ŋgay na, ta dedek ŋgwalak
 eye hay bay. 15 Tadə ka dziye ha malamar yak tã wu
 nakə faya ka ndiye na, niye na, ka wuđa ndo bay. Yesu
 Kəriste kə mət hərwi malamar yak. Hərwi niye kə
 dzəgəd ha malamar abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi
 wu yak nakə ka ndiye bay. 16 Ka dərə yak na, wu ŋg-
 walak eye. Ane tuk na, tadə ka sər ha ndo hay ta
 tsikiye fakaya wu nakə lele bay aye na, kə ge sa bay.
 17 Bəy i Mbəlom na, wu mənday ta wu məse bay. Bəy i
 Mbəlom duh na, wu nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya
 ma giye mə nəkway aye. Faya ma dzəniye kway ka
 mäge wu ŋgwalak eye, faya ma vəlakweye zay mə
 walaŋ kway, faya ma vəlakweye məŋgwese. 18 Ndo
 nakə faya ma geye məsler andza niye a Yesu Kəriste
 aye na, a yay a gər a Mbəlom ada ndo hay ta rəhay ha
 gər dərma.

19 Kə ge andza niye na, gakwa gədaŋ mäge wu nakə
 ma dzəniye ndo hay ka məndze zay mə walaŋ kway
 aye. Ka gakweye wu nakə ma dzəniye tay siye i ndo ka
 mägele ka tsəved i Mbəlom aye dərma. 20 Kā nas ha
 məsler i Mbəlom tã wu nakə faya ka ndiye aye bay.
 Ayaw, dedek tsəved andaya ka mənde wu hay tebiye,
 ane tuk na, tadə siye i ndo hay ta dədiye abəra ka
 tsəved i Mbəlom hərwi yak na, kə nda bay. 21 Wu nakə
 ŋgwalak aye na, kwa mahəpəde slo, kwa məse guzom,
 kwa mey nakə ma diye ha malamar yak a mənese aye
 na, kə ge bay. 22 Tadə ka dzala ka sliye faya mənde wu
 hay tebiye, kəgəbay tadə ka dzala ka sliye faya bay na,
 mâ ndza mə dərəv yak. Mata sərə ha na, nəkar ta
 Mbəlom dekdek tsa. Ndo nakə a ge wu ada a ge tã
 mədzal gər eye sulo sulo bay na, dərəv ŋgay məŋg-
 wasa eye. 23 Ndo nakə mədzal gər ŋgay sulo sulo, kə
 gwad wu nakay mənde bay ka nda na, Mbəlom ma
 geye sariya hərwi kə pa na mədzal gər ŋgay peteh ka
 wu nakə ma giye aye bay. Wu nakə ndo a sər ha lele
 bay mədzal gər faya sulo sulo, kə ge ha ka bo na, kə
 ge mezeleme.

Ge wu nakə ma deyete a gər a siye i ndo hay aye

15 Nəkway neheye gədaŋ eye ka tsəved i Mbəlom
 aye na, kutoŋ dzənakwa ndo neheye bəle eye
 hay aye. Kā gakwa wu neheye a yay a gər a bo kway

† Ezay 45.23.

aye dekdek bay. 2 Kwa way mâ ge wu nakə ma deyete-
 eye a gər a siye i ndo hay aye hərwi madzəne tay ha
 hərwi ada tã gəl ka tsəved i Mbəlom. 3 Yesu Kəriste,
 neŋgeye tã gər ŋgay ka pəla madayay a gər a bo ŋgay
 eye bay. Duh na, andza nakə tã watsa faya mə
 Derewel i Mbəlom aye, tã gwad: «Ndo hay ta tsada kar
 Mbəlom, ane tuk na, mətsede tay a dəd na, ka neŋ. ††»
 4 Wu nakə tebiye tã watsa ahəl niye mə Derewel i
 Mbəlom aye, tã watsa na, hərwi ada mâ dakway ha
 dedek, hərwi ada kə pakwa mədzal gər ka wu nakə
 Mbəlom a gwad ma vəlakweye aye. Ka pakweye
 mədzal gər ka neŋgeye hərwi bazlam neheye mə
 Derewel i Mbəlom aye faya ma vəlakweye gədaŋ ada
 faya ma dzəniye ka məzle ŋgatay. 5 Maa vəl gədaŋ ta
 məzle ŋgatay a ndo hay na, Mbəlom. Mâ vəlakum
 mədzal gər kurom nəte ada gum andza i Yesu Kəriste
 nakə a tətikakum aye, 6 hərwi ada nəkurom tebiye kə
 zambadumay a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway
 Yesu Kəriste tã dərəv kurom peteh ada tã bazlam
 kurom nəte.

Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom

7 Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom andza i Yesu
 Kəriste nakə a təma kurom aye. Gum andza niye, hər-
 wi ada ndo hay tã zambaday a Mbəlom. 8 Faya na
 tsikakumeye dedek, Yesu Kəriste a təra ndo i məsler i
 Yahuda hay na, hərwi mədatay ha Mbəlom a raw me
 bay. A yaw na, hərwi ada wu neheye Mbəlom a gwad
 ma vəlateye a bəba tətə ŋgay hay aye na, mâ ge bo.
 9 A yaw sa na, hərwi ada ndo neheye Yahuda hay bay
 aye tã zambaday a Mbəlom hərwi ŋgwalak ŋgay nakə
 a gatay aye. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i
 Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi niye, na zambadakeye mə walaŋ i ndo neheye
 Yahuda hay bay aye,

na zambadakeye ta dəmes. †»

10 Bazlam i Mbəlom a gwad sa:

«Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye,
 ŋgwəsum ta ndo i Mbəlom hay. ††»

11 Ma təv mekelen eye a gwad sa:

«Nəkurom neheye tebiye Yahuda hay bay,
 zambadumay a Bəy Maduweŋ Mbəlom.
 Nəkurom ndo hay tebiye,
 zambadumay. ††»

12 Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a gwad dər-
 mak:

«Ndəray ma deyeweye abəra ma hulfe i Zese.

Ma deyeweye ma təriye bəy i ndo neheye Yahuda hay
 bay aye.

Ndo neheye Yahuda hay bay aye ta piye mədzal gər
 tay ka neŋgeye. ††»

13 Mbəlom a vəlawatay gədaŋ a ndo hay tã dzala ha
 ka neŋgeye. Mâ rah kurom ha ta məŋgwese ada tã zay
 hərwi ka dzalum ha ka neŋgeye. Andza niye, kə dzalak-

†† Dəmes hay 69.10. † 2 Samuyel 22.50; Dəmes hay 18.50.

†† Bazlam mapala eye masulo eye 32.43. †† Dəmes hay 117.1.

††† Ezay 11.10.

wa ha ka nengeye peteh ta gədanj i Məsəfəre Tsədanjə eye.

Pol a tsik ka məsler nğay

¹⁴ Malamar ga hay, neñ tə gər ga na sər ta dedek faya ka gume ye wu nakə nğwalak eye, ka sər um dedek lele ada ka slumeye faya mətsikatay me a zləm a siye i ndo hay, ¹⁵ ane tuk na, bazlam mekelenj eye na, na tsikakum naha ta məge me eye hərwi ada kâ mətsum ha gər bay. Na tsikakum naha andza niye na, hərwi nğwalak nakə Mbəlom a geñ aye. ¹⁶ A zla ga, a pa ga ndo i məsler i Yesu Kəriste a walañ i ndo neheye Yahuda hay bay aye. A pa ga wal hərwi məde ha Labara Nğwalak eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Na dətay ha a ndo neheye Yahuda hay bay hərwi ada tã dzala ha ka nengeye ada tã vəl ha bo tay peteh a Mbəlom andza vó'ar nakə tã kədəway a Mbəlom a yaway a gər aye. Məsəfəre Tsədanjə eye a pa tay ha i Mbəlom.

¹⁷ Kə ge andza niye na, na sliye faya məngeleke ta məsler i Mbəlom nakə faya na giye ma mədzepe tã Yesu Kəriste. ¹⁸ Tadə bazlam andaya mətsike na, na tsikiye ka wu nakə Yesu Kəriste a ge tã neñ aye dəkdek tsa, hərwi ada nã həlatay ahaya ndo neheye Yahuda hay bay aye kame i Mbəlom, ada tã rəhay ha gər. A ge andza niye na, tã bazlam neheye na tsik aye ada tã wu neheye na ge aye. ¹⁹ Kə ge masuwayəñ hay wal wal ada Məsəfəre i Mbəlom kə da ha gədanj nğay. Andza niye, na da ha kwa a nğay Labara Nğwalak eye i Yesu Kəriste a ndo hay. Na dazlay ma Zerozelem hus a gəma i Iliyiri. ²⁰ A señ məde ha Labara Nğwalak eye a təv neheye ndo hay ta sər Yesu Kəriste zuk bay aye. Na ge andza niye na, hərwi a señ madəzle gay ka mədok i ndo mekelenj eye bay. ²¹ A señ düh na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad: «Ndo neheye ta tsikatay dāda ka nengeye bay aye na, nəteye ta nğateye. Ndo neheye ta tsəne zuk bay aye na, nəteye ta tsəniye Labara Nğwalak eye. †»

A say a Pol mede a Roma

²² Hərwi niye, a sewen haladzay mede naha a təv kurom, aya ane na ye naha bay. ²³ Kə ndza məve haladzay nakə a señ mede naha mazəbakumaw dəre aye. Na huta həlay eye bay hərwi məsler. Anəke na, ma gəma neheye na, məsler ga ka ndəv. ²⁴ Na diye naha, na ndziye ka təv kurom tsekwenj hərwi ada kâ vəlumenj gədanj. Ma dəba eye na, na diye a gəma i Espayonj ada a señ na, ka dzənumeye ga hərwi mede a dəma.

²⁵ Ane tuk na, anəke na, na diye a Zerozelem, na zlatay naha madzəne i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu təday, ²⁶ hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Masedowan ta Akay ‡ aye, kə yatay a gər matsekele suloy hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mətawak eye ma Ze-

† Iliyiri: Nengeye dala ta diye i tsakay i Gəres. †† Ezay 52.15.
‡ Akay: Məzele guram eye i diye i Salawa i Gəres.

rozelem aye. ²⁷ Bo tay eye tã dzala lele ada dedek lele nakə tã ge andza niye aye. Yahuda hay ta nğəna tã siye i ndo hay wu neheye nğwalak eye Mbəlom a gwad ma vələteye aye. Andza niye, ndo neheye Yahuda hay bay aye ta dzəna Yahuda hay tã wu nakə andaya fətaya bay aye. ²⁸ Ahəl nakə na ndəv ha məsler nakay ada na ye məvələtay wu nakə məsləratay naha aye tebiye na, na diye a Espayonj. Na diye a dəma na, na diye naha a təv kurom təday. ²⁹ Na sər ahəl nakə na diye naha aye na, Yesu Kəriste ma rahiye kway ha tsisl tã nğama hərwi mede naha ga nakə na zəbakumaweye dəre aye.

³⁰ Malamar ga hay hərwi Bəy Maduwenj kway Yesu Kəriste, ada hərwi wu nakə Məsəfəre Tsədanjə eye a ge ada ka wudakwa bo nəte nəte mə walañ kway aye na, neñ faya na gakumeye amboh: Duwulumay me a Mbəlom hərwi ga, duwulumay me tã dərev kurom pe-teh ³¹ hərwi ada ndo i Yahuda neheye tã sər Mbəlom bay aye tã señ dəretsətseh bay. Duwulumay me a Mbəlom sa hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye tã təma wu nakə na zlatay naha aye ta mənğwese. ³² Andza niye, tadə kə yay a gər a Mbəlom na, na diye ta mənğwese eye. Ka ndzakweye dziye hərwi ada nã zəzukw bo.

³³ Mbəlom, nengeye nakə a vəl zay a ndo hay aye, mã ndza tã nəkurom. Mã ge bo andza niye.

Mətsike me i Pol a ndo hay

16 Anarj, neñ faya na tsikakumeye naha ka malamar kway nğwas eye Fowebe faya ma diye naha. Nengeye faya ma giye məsler i Mbəlom mə walañ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Señkəre aye. ² Kə ndisl naha a təv kurom na, təmum na lele hərwi nengeye i Bəy Maduwenj dərmak. Təmum na andza nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu habe ta giye aye. Dzənum na tã wu nakə hawa eye ma geye tebiye hərwi nengeye ka dzəna ndo hay haladzay, ka dzəna ga dərmak.

³ Tsikumətatay ha me a Pərisil tã zal nğay Akelas. Nət-eye tã neñ, nəmay faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste aye. ⁴ Ahəl niye nəteye na, ta sər mədze ha məsəfəre tay hərwi ga. Na gatay sisə haladzay ada maa gatay sisə na, neñ mahəgeye bay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye Yahuda hay bay aye ta gatay sisə. ⁵ Na tsikatay naha me a ndo neheye tã hayawa gər a gay tay hərwi maduwulay me a Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a dzam ga Epenete. Maa lah mədzal ha ka Yesu Kəriste ka dala i Azi †† na, nengeye. ⁶ Na tsikay naha me a Mari, nengeye a ge məsler haladzay hərwi kurom aye.

⁷ Na tsikatay naha me a Andronikos ta Zuniyas. Nət-eye na, ndo ga hay. Neñ ta nəteye ta gəs may a danjay. Ndo hay tã sər nəteye neheye sulo mə walañ i ndo i maslañ hay aye na, ta məzlab eye. Maa lah məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste na, nəteye bəna neñ bay.

†† Dala i Azi, anəke na, ma Turki.

⁸ Na tsikay naha me a Ampəliyatos, dzam ga, nəmay salamay mə həlay i Bəy Maduweŋ.

⁹ Na tsikay naha me a Urban. Nəkway tə neŋgeye, faya ka gakweye məsler i Yesu Kəriste.

Na tsikay naha me a dzam ga Sitakis.

¹⁰ Na tsikay naha me a Apelles. Neŋgeye kə sa dəret-sətseh hərwi Yesu Kəriste ada kə ndza bəŋbəŋ.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Aristobul.

¹¹ Na tsikay naha me a Herodiyon, ndo ga.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Narkise hay, nət-eye i Bəy Maduweŋ.

¹² Tsikumenətatay ha me a Tirifene ta Tirifoz, nəteye malamar kway ŋgwas eye hay neheye faya ta giye məsler i Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a Perisid malamar kway ŋgwas eye nakə na wuda na aye. Faya ma giye məsler hal-adzay hərwi Bəy Maduweŋ.

¹³ Tsikumenətatay ha me a Rufus, ndo ŋgwalak eye ka tsəved i Bəy Maduweŋ.

Na tsikay ha me a may ŋgay dərma, neŋgeye andza may ga.

¹⁴ Tsikumenətatay ha me a Asiŋkərit ta Fəlegon ada a Hermes, a Patrobas ada Hermas ada a ndo mədzal gər neheye ta nəteye aye.

¹⁵ Tsikumenətatay ha me a Filologe ada a Zuli, ada a Nere ta malamar ŋgay dem eye.

Na tsikay naha me a Olimpas ada a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye ta nəteye aye.

¹⁶ Tsikum a bo me nəte nəte lele mə walaŋ kurom. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste ta tsikakum naha me tebiye.

Mandəve i bazlam i Pol

¹⁷ Malamar ga hay, neŋ faya na gakumeye amboh: Gumay metsehe a ndo neheye faya ta tsikiye wu ŋgwalak eye bay aye ka wu nakə ka tətikum aye. Andza niye, faya ta ŋgəniye tay ha ndo hay ada faya ta diye tay ha ka tsəved nakə ŋgwalak eye bay aye. Ka ndzum ta nəteye bay. ¹⁸ Slala i ndo neheye andza niye tə ge na, ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste bay, faya ta giye duh na, wu nakə a yatay a gər aye. Faya ta səpatiyə ndo hay tə bazlam tay neheye

ləfedede aye. Andza niye, faya ta vatay gər a ndo neheye tə sər mənese bay aye. ¹⁹ Nəkurom na, ndo mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə sər ma kəkay nakə ka rəhu-may ha gər a Bəy Maduweŋ aye. Dərev ga ka ŋgwasa haladzay hərwi kurom ada a seŋ na, tərūm metsehe eye hay hərwi ada kə gum wu ŋgwalak eye ada kə gum mənese bay.

²⁰ Mbəlom faya ma vəliye zay huya a ndo hay. Mazlambar ma ndərasliye na gədaŋ i Fakalaw, ma piye na a hud i sik kurom.

Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mə pa fakuma ŋgama.

²¹ Timote nakə faya ma giye məsler tə neŋ aye kə tsikakum naha me. Ndo gay hay Lukiyus, Zason, ada Sosipater ta tsikakum naha me dərma.

²² Maa watsa dərwele nakay na, neŋ Tertiyus † ndo məwetse wu nakə a say a Pol aye. Na tsikakum naha me ta məzele i Bəy Maduweŋ.

²³ Neŋ Pol faya na gwadakumeye, Gayus kə tsikakum naha me dərma. Neŋ mandza eye mə gay ŋgay ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye tə yawaw maduwulay naha me a Mbəlom mə gay ŋgay. Erast ndo məgay gər a suloy i wuzlahgəma ada malamar kway Kartus ta tsikakum naha me.

[²⁴ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mə pa fakuma ŋgama ka nəkurom tebiye.]

²⁵ Zambadakway a Mbəlom! Neŋgeye nəte ŋgweŋ ta gədaŋ hərwi ma vəlakumeye gədaŋ bəŋbəŋ ka tsəved ŋgay andza Labara ŋgwalak eye nakə faya na datay ha a ndo hay ka gər i Yesu Kəriste aye. Labara ŋgwalak eye nakay kə da ha parakka bazlam nakay maŋgaha eye ahəl niye aye. ²⁶ Ane tuk na, anəke na, Mbəlom kə da ha parakka ada faya ta diye ha ka gər i wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ka gər i Kəriste aye. Andza niye, bazlam nakay kə da a zləm a slala hay tebiye andza i Mbəlom neŋgeye ma ndziye ka tor eye a gwad t̄a tsəne hərwi ndo hay t̄a dzala ha ada t̄a rəhay ha gər aye. ²⁷ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom nəte ŋgweŋ. Neŋgeye tə gər ŋgay a tsah. Zambadakway hərwi wu neheye a ge tə həlay i Yesu Kəriste aye. Mə ge bo andza niye!

† Tertiyus na, ndo məwetse dərwele i Pol.

1 Korinthe hay

Məfələkwe

Pol a pa məhay gər i ndo mədzal gər hay ka Yesu ma Korinthe ahəl i mahəhele ngay masulo eye. Korinthe na, wuzlahgəma nakə ka dala i Gəres zlele eye aye, zlele eye hərwi təv mələtse i kwalalaŋ i yam hay sulo. Beke hay mə dəma haladzay ada ndo i mətawak hay. Ndo haladzay mändze tay na, swa tsa.

Ahəl niye na, Korinthe hay tə pay bəzay a kule kwa waray waray.

Pol a tsəne labara tay (zəba 1.11 ta 7.11). Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Korinthe, mədzal gər tay madzədzə eye tə gər i bazlam hay wal wal.

Mə madədo 1 ka 4, Pol a tsik ka ndo məpe mədzal gər neheye ma Korinthe aye ada ka ndo neheye a datay ha Labara Ngwalak eye i Yesu Kəriste aye.

Ma madədo 5.1 ka 11.16, Pol a datay naha ka gər i bazlam hay

Ka 11.17 ka 14.40, Pol faya ma tsikiye ka mändze mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Madədo 15 faya ma tsikiye na, Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ, ada pat mekeleŋ eye mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ dərmak.

Andza dərewel siye neheye Pol a watsa aye, nakay anaŋ eye a ndəv ta labara hay ada ta mətsike me a ndo hay (madədo 16).

Pol a tsikatay naha me a ndo neheye ma Korinthe aye

1 Maa watsakum naha dərewel nakay na, neŋ Pol nakə Mbəlom a zla ga hərwi ada nā təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. A zla ga na, hərwi a yay a gər. Nəmay ta malamar kway Sosten, nəmaa tsikakum naha me. ²Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye ma gəma i Korinthe aye. Nəkurom na, Mbəlom kə pala kurom, kə pa kurom a həlay i Yesu Kəriste. A zalakum na, hərwi ada kâ tərūm ndo ngay hay, andza a zalatay a ndo neheye tebiye mandza eye kwa ka waray ka waray faya ka duwulumeye me a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye. Neŋgeye na, Bəy Maduweŋ kway tebiye.

³Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ngama ada t̄a vələkum zay.

Wu neheye lele Yesu a vələtay aye

⁴Neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom huya hərwi kurom, hərwi kə pa fakuma ngama hərwi nakə nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. ⁵Ayaw dedek! Ahəl nakə ka dzapum ta neŋgeye na, Mbəlom kə vələkum wu neheye ngwalak eye hay tebiye. Andza niye, Mbəlom kə vələkum tsəved ka məsəre wu neheye dedek eye ada ka slum faya mada ha wu neheye a ndo hay. ⁶Andza niye hərwi ahəl nakə nəmaa dākum ha bazlam i Yesu Kəriste aye na, ka təmum tə dərev kurom bəŋbəŋ lele. ⁷Hərwi niye wu neheye Mbəlom faya ma vələteye a ndo ngay hay aye na, wuray kwa

tsekweŋ a kətsakum bay, a nəkurom neheye faya ka həbum pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye aye. ⁸Mbəlom neŋgeye, ma dzəniye kurom ta gədaŋ bəŋbəŋ hus ka mandəve eye, hərwi ada pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye na, wuray kwa tsekweŋ ma dədiye kurom ha a sariya bay. ⁹Kâ dzədzarum bay, maa zalakum na, bo i Mbəlom eye ngway hərwi ada kâ tərūm nəkurom madzapa eye ta wawa ngay Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway. Ada tadə Mbəlom kə tsik, kə gwad ma giye na, ma giye ta dedek andza nakə a tsik aye.

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Korinthe ta ngəna

¹⁰Malamar ga hay, neŋ faya na gakumeye naha amboh ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, bazlam kurom m̄a təra na, nəte. Kâ ngənum ha bo mə walaŋ kurom bay. Dərev kurom m̄a təra nəte ada mədzal gər kurom m̄a təra nəte dərmak. ¹¹Malamar ga hay, na tsik andza niye na, hərwi ndo neheye mə gay i Kəlowe aye ta yaw ka təv ga. Ti yaw tə gwedeŋ na, məkəde wuway andaya mə walaŋ kurom haladzay. ¹²A seŋ məgwadəkum na, mey? A seŋ məgwadəkum na, kwa way mə walaŋ kurom faya ma tsikiye wu mekeleŋ eye hay wal wal. Siye hay tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Pol.» Siye hay tə gwad: «Nəmay ndo məpay bəzay a Apolos.» Siye hay tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Piyer.» Ndo mekeleŋ eye tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Kəriste.»

¹³ Tə tsik andza niye na, Kəriste manğəna eye wal wal daw? Ta dar ka mayako mazləmbada eye hərwi kurom na, neŋ Pol bay na gwad bədaw? Ta dzəhub kurom ha a yam na, ta məzele ga bay na gwad bədaw?

¹⁴ Na gay sisə a Mbəlom hərwi na dzəhub ndəray a yam kwa nəte mə walaŋ kurom bay. Ane tuk na, na dzəhub a yam na, Kərispus ta Gayus dekdek tsa.

¹⁵ Andza niye ndəray mə walaŋ kurom ma sliye faya mətsike ta dzəhub ha a yam ta məzele ga na, andaya bay. ¹⁶ Ayaw dedek ŋgway! Na dzəhub Sitefanas a yam ta ndo i gay ŋgay hay dərma. Tadə ndo mekeləŋ eye andaya na dzəhub ha a yam na, na sər sa bay.

¹⁷ Kəriste kə sləra ga ahaya madzəhube tay ha ndo hay a yam bay. A gwedeŋ: «Do datay ha Labara ŋgwalak eye a ndo hay.» A gwedeŋ sa: «Kā tsik tə metsehe i ndo zezeŋ bay.» Tadə na tsikawa tə metsehe i ndo zezeŋ na, məməte ŋgay nakə a mət ka mayako mazləmbada eye na, ma təriye wu kəriye. Ma giye ŋgama bay.

Gədaŋ tə metsehe i Mbəlom

¹⁸ Labara i məməte i Yesu nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye a təra ka ndo neheye faya ta dziye na, wu kəriye. Ma giye ŋgama bay. Ane tuk na, nəkway neheye Mbəlom ma təriye kway ha aye na, ka sərakwa bazlam niye na, gədaŋ i Mbəlom. ¹⁹ Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, Mbəlom a gwad:

«Na ta dziye ha metsehe i ndo neheye ta tsah aye.

Na ta kərahiye ndo neheye tə gwad nəteye ndaraw eye hay aye. †»

²⁰ Kə ge andza niye na, ndo i mändzibəra neheye tə gwad: «Ta tsah aye na, metsehe tay eye mənğay tuk? Ndo neheye tə dzəŋgawa bazlam mapala eye i Yahuda hay aye na, wu tay neheye tə sər aye na, ma dzəniye tay ha kame i Mbəlom daw? Ndo neheye tə sər mətsike me haladzay aye na, məsəre mətsike me tay ma dzəniye tay ha kame i Mbəlom daw?» Mbəlom kə da ha, məsəre wu i ndo i mändzibəra hay na, wu nakə kəriye. Ma giye ŋgama bay.

²¹ Ndo i mändzibəra hay ta ŋgatay a wu nakə Mbəlom a ge tə metsehe ŋgay aye. Ane tuk na, ta sər na bay. Hərwi niye, neŋgeye na, faya ma giye məsler tə bazlam neheye faya nəmaa diye ha aye. Nəteye na, tə gwad: «Bazlam neheye na, wu kəriye. Ma giye ŋgama bay.» Ane tuk na, a yay a gər a Mbəlom mətəme tay ha ndo neheye tə dzala ha ka bazlam niye hay.

²² Yahuda hay, nəteye a satay mənğatay a masuwayaŋ hərwi ada nakə ta səriye ha bazlam neheye na, dedek aye. Gərek hay na, a satay məsəre Mbəlom tə metsehe tay eye wu tay. ²³ Ane tuk na, nəmay faya nəmaa diye ha na, Yesu Kəriste. Nəmaa dawa ha, nəmaa gwadawa: «Kəriste na, ta dar na ka mayako mazləmbada eye.» Yahuda hay tə tsəne na, ta təma bay, a ndalatay, ada ndo neheye Yahuda hay bay aye tə gwad: «Bazlam niye na, bazlam nakə kəriye. Ma giye ŋgama bay.» ²⁴ Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a zalatay, a təra tay ha ndo ŋgay hay, kwa Yahuda hay, kwa

† Ezay 29.14.

ndo neheye Yahuda hay bay aye na, ta zəba faya andza wu kəriye təbey. Tə sər ha Yesu Kəriste na, neŋgeye gədaŋ i Mbəlom ada neŋgeye faya ma diye ha metsehe i Mbəlom. ²⁵ Tadə ndo hay ta dzala, ta gwad: «Wu nakə Mbəlom a ge aye, wu kəriye» na, ta sər ha wu nakə tə gwad: «Wu kəriye na, a ze metsehe tay duh.» Tadə tə dzala ta gwad: «Mbəlom na, gədaŋ ŋgay andaya bay» na, ta sər ha məsler ŋgay nakə tə gwad gədaŋ eye bay aye na, a ze gədaŋ tay duh.

²⁶ Malamar ga hay, nəkurom neheye Mbəlom a zalakum aye na, nəkurom wu hay tey? Ka dərə i ndo i mändzibəra hay na, ndo i metsehe andaya mə walaŋ kurom haladzay bay. Ndo i gədaŋ andaya haladzay mə walaŋ kurom bay ada ndo neheye tə da a zləm aye andaya mə walaŋ kurom haladzay bay sa. ²⁷ Mbəlom a pala duh na, ndo neheye ndo i mändzibəra hay tə gwad fataya ta tsah bay aye hərwi ada tā təra ndo ŋgay hay. A pala tay ha na, hərwi məpatay horoy a dərə a ndo neheye tə gwad ta tsah aye. Ada Mbəlom a pala ndo neheye ndo i mändzibəra hay tə gwad fataya nəteye bəle eye hay na, hərwi məpatay horoy a dərə a ndo i gədaŋ hay. ²⁸ Mbəlom a pala na, ndo kəriye hay tsa, ta zəba fataya andza wu kəriye mədəva zləm tay andaya bay. A ge andza niye na, hərwi ada mədze tay ha ndo neheye lele tə da a zləm aye. ²⁹ Mbəlom a pala slala i ndo neheye andza niye na, hərwi ada ndəray mə dəslyay ha gər a bo kame ŋgay bay. ³⁰ Maa dzapa kway ha tə Yesu Kəriste na, Mbəlom nəte ŋgweŋ. Hərwi niye Mbəlom a dakway ha metsehe ŋgay tə həlay i Yesu. Andza məgweđe na, Mbəlom a təra kway ha ndo ŋgwalak eye hay na, tə həlay i Yesu Kəriste. Ada a təmakway ahaya abəra mə mezeleme na, tə həlay i Yesu Kəriste ada ka tərakwa ndo ŋgay hay. ³¹ Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə a say məge zlapay aye na, mə ge zlapay tə wu nakə Bəy Maduweŋ a ge aye. ††»

Pol a da ha Yesu Kəriste

2 Malamar ga hay, neŋ eye ahəl niye na ye naha a gay kurom mədakum ha wu i Mbəlom nakə manğaha eye na, na tsik bazlam neheye a da me aye bay ada na tsik wuray tə metsehe i ndo hay bay. ² Ahəl nakə na ye naha a gay kurom zuk bay aye na, na gwad: «Na ye naha na tsikiye na, ka Yesu Kəriste dekdek. Na tsikiye wuray mekeləŋ eye bay. Na tsikiye wene wene eye na, ka məməte ŋgay nakə tə dar na ka mayako mazləmbada eye.» ³ Ahəl nakə neŋ ka təv kurom aye na, gədaŋ ga andaya bay, zluwer a geŋ ada na dzəzar haladzay. ⁴ Ahəl nakə na dakum ha bazlam i Mbəlom aye na, na tsikakum tə metsehe i ndo neheye tə gwad ta tsah aye hərwi məvakum gər bay. Ane tuk na, Məsəfəre i Mbəlom a dakum ha ta gədaŋ i Mbəlom bazlam ga nakə na tsikakum aye na, dedek. ⁵ Hərwi niye, ka pum mədzal gər kurom ka Yesu Kəriste na, hərwi ka ŋgatamay a gədaŋ i Mbəlom bəna, a metsehe i ndo hay bay.

†† Zəba ma Zeremi 9.22-23.

⁶ Ndo neheye ta sara ka tsæved i Mbəlom aye na, nə-maa tətikatay metsehe i Mbəlom. Ane tuk na, metsehe i ndo i mändzibəra hay bay ada metsehe i bəy tay neh-eye faya ta ləviye mändzibəra aye bay. Nəteye na ta dziye. ⁷ Sadzək bay, metsehe nakə na dakum ha aye na, metsehe i Mbəlom. Ahəl niye na, maŋgaha eye, ndo hay tə sər bay. Ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye na, ba kə ləva ha bo hərwi mətəme kway ha hərwi ada kə yakwa a tən mändze ŋgay nakə ta dəslay ha gər aye. ⁸ Metsehe niye na, ndəray kwa nəte mə walaŋ i ndo neheye tə ləva mändzibəra aye ta sər metsehe niye bay. Tadə ta sər na, ta dariye Bəy Maduwerŋ kway ka mayako mazləmbada eye bay. Nenŋeeye na, mazeləb ŋgay a ze kwa mey tebiye. ⁹ Wu niye Mbəlom a ge na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Wu nakə Mbəlom a ləva ha bo hərwi ndo neheye ta wuda Mbəlom aye na †, a ze wu neheye ndo hay ta ŋgatay bay aye tebiye ada nakə ta tsəne bay kwa wu nakə ta dzala faya bay aye.»

¹⁰ Mbəlom a da ha metsehe niye na, a nəmay ta gə-dan i Məsəfəre ŋgay. Məsəfəre na, a sər wu hay tebiye. Kwa wu nakə Mbəlom a dzala mə gər ŋgay aye na, a sər. ¹¹ Maa sər mədzał gər i ndo mekeləŋ eye na, way? Ndo məsəre na andaya bay. Maa sər na, məsəfəre ŋgay eye ŋgway. I Mbəlom na, andza niye dərmał. Maa sər mədzał gər i Mbəlom na, Məsəfəre ŋgay eye ŋgway, ndo mekeləŋ eye a sər bay. ¹² Məsəfəre nakə Mbəlom a vəlakway a nəkway aye na, a yaw abəra ma ndo i mändzibəra hay bay. Məsəfəre na, i Mbəlom eye ŋgway. Mbəlom a vəlakway na, hərwi ada kə sərakwa wu neheye a vəlakway ta ŋgwalak ŋgay aye tebiye.

¹³ Nəmay, nəmaa tsikawa wu neheye na, nəmaa tsikawa tə metsehe i ndo zezeŋ bay. Bazlam may hay ti yaw na, ma Məsəfəre. Andza niye, nəmaa dawa ha na, wu neheye a tsik ka Məsəfəre aye a ndo neheye Məsəfəre niye andaya mə dərev tay aye.

¹⁴ Ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom andaya mə dərev ŋgay bay aye na, ma sliye faya matəme dedek neheye Məsəfəre faya ma datay ha a ndo hay aye bay. A tsəne bay, a dzala mə gər ŋgay na, wu kəriye hay, neheye ma giye ŋgama bay aye, bəna tadə ndoweye Məsəfəre andaya mə dərev ŋgay bay na, ma sliye faya mətsəne bay. ¹⁵ Ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom mə dərev ŋgay aye na, a sər tay ha ka bo abəra wu hay tebiye. Tadə ŋgwalak eye hay kwa ŋgwalak eye bay na, a sər. Ane tuk na, ndo hay na, ta sliye faya məsəray naha ka wu nakə ma dzaliye aye bay. ¹⁶ Niye na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sər na, way? Maa dāy ha wu ka həlay a Mbəlom na, way? ††»

Ane tuk na, nəmay neheye Məsəfəre i Mbəlom mə dərev may aye na, nəmaa dzalawa gər na, andza i Yesu Kəriste nakə ma dzaliye dərmał.

Ndo mədzał gər hay na, i Yesu

3 Malamar ga hay ahəl nakə neŋ tə nəkurom aye na, na tsikawakum wu andza nakə na tsikateye a ndo neheye Məsəfəre i Mbəlom mə dərev tay aye bay. Na tsikawakum na, andza a ndo i mändzibəra hay hərwi nəkurom ka tsæved i Yesu Kəriste na, andza wawa ndəriz hay. ² Na tətikakum wu neheye a wur bo bay aye bəna, na tətikakum wu neheye a wur bo aye bay. Nəkurom ka tərūm na, andza wawa ndəriz neheye ta vəlateye wah dekdek, ta sliye faya mände daf zuk bay aye. ³ Hərwi nəkurom na, huya andza ndo neheye faya ta dzaliye ka wu i mändzibəra aye. Nəkurom faya ka gumeye sələk ka ndo mekeləŋ eye hay. Nəkurom faya ka gumeye məkədə wuway mə walaŋ kurom. Kə ge faya ka gumeye andza niye na, nəkurom ndo i mändzibəra hay mba huya bədaw? Ta dedek nəkurom na, andza nəteye. ⁴ Siye hay tə gwad tə peŋ bəzay na, a neŋ Pol, siye hay tə gwad tə pay bəzay na, a Apolos. Kə ge faya ka tsikumeye andza niye na, nəkurom ka tərūm andza ndo i mändzibəra hay!

⁵ Apolos na, way? Ada neŋ na, way tey? Nəmay na, ndo i məsler i Mbəlom tsa. A slər naha may ka tən kurom hərwi mədakum ha bazlam ŋgay hərwi ada kə dzalum ha ka Kəriste. Kwa way ma giye na, məsler nakə Mbəlom a dāy ha məge aye. ⁶ Neŋ na, na zəv. Apolos nenŋeeye a mbəday yam. Ane tuk na, ndo məgəle ha na, bo i Mbəlom eye ŋgway. ⁷ Andza niye, ndo nakə a zəv wu aye ta ndo nakə a mbəday yam aye na, nəteye salamay tə sla wuray bay. Mbəlom nəte ŋgwerŋ nenŋeeye a sla məge wu, hərwi nenŋeeye a sla faya məgəle ha wu. ⁸ Ndo nakə a zəv wu aye ta ndo nakə a mbəday yam aye na, wuray ka ŋgəna tay ha ka bo abəra bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vəliye kwa a way merəbe ŋgay andza nakə ma hutiyeye. ⁹ Neŋ ta Apolos na, nəmay madzapa eye nəte ma məsler i Mbəlom.

Nəkurom na, ka tərūm andza guvah i Mbəlom. Nəkurom andza gay i Mbəlom dərmał. ¹⁰ Mbəlom kə vəleŋ tsæved ta ŋgwalak ŋgay hərwi madazlay a məsler ŋgay tə nəkurom. Neŋ na təra andza ndo nakə a sər madəzle gay, a sər məsler ŋgay lele aye. Ahəl nakə na dazlay a məge məsler i Mbəlom mə gay kurom aye na, na pa naha mədok aye andza nakə Mbəlom a vəleŋ faya tsæved nā ge aye. Anəke ndo siye ha faya ta dəzliye faya. Kwa way mā ge metsehe, mā dəzl faya gay na, lele. ¹¹ Mədok i gay niye na, Yesu Kəriste. Mbəlom a pa na andza mədok. Ndəray ma sliye faya məpe naha mədok mekeləŋ eye sa bay. ¹² Ka mədok niye na, ndo siye hay ta dəzliye faya gay ta gura, siye hay ta dəzliye ta bəre, ndo siye hay ta dəzliye tə kwar neheye tsakala eye haladzay aye. Ndo siye hay na, ta dəzliye faya ta mayako, siye hay ta guzer ada siye hay ta dəzliye ta gwavəkw. ¹³ Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya ŋgay a ndo hay aye na, kwa way məsler ŋgay ma bəziye parakka lele hərwi pat eye niye na, ako ma bəziye ha məsler kwa i way. Kwa way ma ŋgateye a məsler ŋgay, kwa lele kwa lele bay, ma ŋgateye. ¹⁴ Gay i ndo nakə a dəzl aye, ako ka təma na bay na, ma

† Ezay 64.3. †† Ezay 40.13.

hutiye meræbe ngay. ¹⁵ Ane tuk na, ndo nakæ ako ka tæma na gay nakæ a dæzl aye na, ma hutiye meræbe ngay bay. Mbælom ma tæmiye ha. Ane tuk na, nengeye ma tæmiye andza ndo nakæ a tæmaw abæra ma ako i gay aye.

¹⁶ Nækurom tebiye na, gay i mædæslay ha gær a Mbælom, ada Mæsæfære ngay mandza eye mæ nækurom na, ka særum tæbædew? ¹⁷ Tadæ ndoweeye kæ nas ha gay i mædæslay ha gær a Mbælom na, Mbælom ma kædiye na ndoweeye dærmak hærwi gay i mædæslay ha gær a Mbælom na, tsædanja. Gay eye niye Mbælom mandza eye mæ dæma aye na, nækurom.

¹⁸ Ndæray mâ vay gær a bo ngay bay. Tadæ ndoweeye mæ walañ kurom kæ dzala nengeye a tsah andza ndo i mændzibæra hay na, mâ gær ha. Mâ tæra ka dære i ndo hay duh na, andza a tsah bay tebiye. Kæ ge andza niye na, ma hutiye metsehe lele eye. ¹⁹ Na tsik andza niye na, hærwi wu neheye ndo i mændzibæra hay tæ dzala, tæ gwad næteye ta tsah aye na, ka dære i Mbælom na, wu kæriye. Andza nakæ mawatsa eye mæ Derewel i Mbælom aye na, tæ gwad: «Mbælom ma gæsiye tay ha ndo i metsehe hay ma balay i wewer tay nakæ tæ nga ka bo aye. †» ²⁰ Ma tæv mekelenj eye tæ gwad sa: «Bæy Maduwej a sær mædzal gær i ndo i metsehe hay. A sær ha næteye na, wu kæriye. ††» ²¹ Hærwi niye neñ faya na tsikakumeye, ndæray mâ zlapa tæ wu nakæ ndo mekelenj eye a ge aye bay. Særum ha na, wu hay tebiye na, i kurom duh. ²² Neñ Pol, Apolos ada Piyer, næmay na, i kurom hay tebiye. Kwa mændzibæra, sifa, mæmæte i kurom tebiye. Wu neheye anæke ta wu neheye kame aye na, i kurom tebiye dærmak. ²³ Nækurom na, ndo i Yesu Kæriste hay ada Kæriste, nengeye i Mbælom.

Ndo i maslañ i Kæriste hay

4 Særum ha, næmay na, ndo mæge mæsler i Yesu Kæriste hay. Mbælom a wæl wu ngay neheye mañgaha eye ahæl niye na, a næmay hærwi ada næmaa datay ha a ndo hay. ² Ndo nakæ ndo i gay ngay a gæray ha wu ngay hay, wu kurre a say ka nengeye mâ tæra na, ndo i dedek. ³ Neñ na, tadæ faya ka ngælumenjeje bæzay ka wu na, kwa tsekwenj wuray a geñ mæ bo haladzay bay. Kwa tadæ siye i ndo hay faya ta ngælænjeje bæzay neñ ndo i dedek tsukudu neñ ndo i dedek bædaw na, niye na, wuray a geñ mæ bo bay dærmak. Kwa neñ eye na geye sariya a gær bay. ⁴ Neñ na, na sær wuray nakæ mæ neñ na may ha mænese a gær ga aye bay. Ane tuk na, andza mægwede mænese andaya fagaya tæbey aye bay. Mata ge sariya i gær ga na, Mbælom bæna ndo hay bay. ⁵ Hærwi niye hælaj eye kæ ndislew zuk bay na, kâ gum sariya ka siye i ndo bay. Pat nakæ Bæy Maduwej Yesu ma maweye na, ma bæziye ha wu neheye anæke ma lævoñ aye parakka mæ dzaydzay. Wu nakæ ndo hay tæ dzala mæ gær tay aye na, ma bæziye dærmak. Pat eye niye na, Mbælom ma zambadeye kwa a way hærwi mæsler nakæ a ge aye. Tadæ a ge haladzay na, Mbælom ma zambadeye hal-

adzay. Tadæ a ge tsekwenj na, Mbælom ma zambadeye tsekwenj.

⁶ Malamar ga hay, na dakum ha wu neheye ka neñ ta Apolos aye na, hærwi madzæne kurom hærwi ada kâ tætikum wu nakæ mæ dæma aye. A señ na, pumay bæzay a bazlam i Mbælom lele. Andza niye, kâ gum zlapay ta ndo siye hay bay ada kâ kætsum tay ha ndo siye hay bay. ⁷ Nækar nakæ ka dzala mæ gær yak, ka ze siye i ndo hay aye na, nækar way? Maa wælaka wu hay tebiye na, Mbælom bædaw? Tadæ maa wælaka Mbælom na, ka giye ha zlapay andza ka huta wu niye hay ta gædanj yak na, hærwi mey?

⁸ A'æhæn! Nækurom na, ka hutum wu hay tebiye ba! Ka tærum ndo neheye zlele eye tsij ka tsæved i Mbælom aye na gwad! Ka gwadum nækurom na, bæy hay. Næmay na, bæy eye hay tæbey. Tadæ nækurom bæy eye hay ka dære i Mbælom ta dedek na, hæbe lele hærwi ada næmay ndo i maslañ i Kæriste hay næmaa sliye faya matære bæy hay dærmak. ⁹ Næmay na, ndo i maslañ i Yesu Kæriste hay, ane tuk na, a ge fagaya ka dære ga na, andza næmay ma dæba i siye i ndo hay duk ma tæv nakæ lele bay aye. Næmay na, ndo neheye tæ gæs tay ha tæ gatay sariya, ta diye tay hay mata kæde tay ha kame i ndo hay aye. Na tsik andza niye na, hærwi næmay ka dære i ndo i mændzibæra hay ada kwa ka dære i gawla i Mbælom hay tebiye na, andza ndo mæge dæretsætseh hay hærwi ada ndo i mændzibæra ada kwa gawla i Mbælom hay tâ zæba famaya andza wu mæge hæbad.

¹⁰ Andza niye næmay na, andza ndo i matæraharañ hay. Nækurom ka dzalum na, ka tsahum hærwi nækurom madzapa eye tæ Kæriste. Ndo hay tæ dzala na, næmay bæle eye hay, ane tuk na, nækurom ka gwadum nækurom gædanj eye hay. Næmay na, ndo hay tæ kætsum may, nækurom na, faya ta ræhakumeye ha gær. ¹¹ Hus anæke bægom, may a wur famaya, yam a gamay dærmak. Peteked may manasa eye hay. Faya ta gameye dæretsætseh haladzay, gay may andaya mæhæne mæ dæma bay, næmaa tæra ndo madzædza eye hay. ¹² Næmaa ge mæsler ta gædanj may hærwi mæhute wu mæn-day. † Ndo hay faya ta tsadameye na, næmaa duwulay me a Mbælom hærwi ada mâ pa fataya ngama. Ahæl nakæ ndo hay faya ta gameye dæretsætseh aye na, næmaa ndza tete, næmaa matay ha a dæma bay. ¹³ Ndo hay faya ta tsikiye famaya wu lele bay eye na, næmaa tsikatay bazlam læfedede eye duh. Ndo hay tæ dzala næmay ka dære i ndo i mændzibæra hay na, andza kwa-sukwalay kæriye. Hus bægom tæ dzala na, næmay næmaa tæra andza wu neheye ndælub eye ndo hay ta fadiye, ta kutsiye ha a pesl aye.

Pol a tsikatay me a wawa ngay hay

¹⁴ Wu nakæ na watsa kanañ aye na, na watsakum hærwi mæpakum horoy a dære ka wu nakæ ka gumeye bay. Na watsa andza nakay na, hærwi nækurom wawa ga neheye na wuda kurom haladzay aye. A señ mædakum ha metsehe. ¹⁵ Kwa tadæ ndo hay wal wal haladzay ta dakum ha mæpay bæzay a Yesu Kæriste

† Zob 5.13. †† Dæmes hay 94.11.

‡ Mæsler hay 18.3.

bəbay na, bəba kurom hay haladzay bay. Bəba kurom na, nəte. Neŋ na təra bəba kurom na, hərwi maa dakum ha Labara Nğwalak eye na, neŋ ada nəkurom ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste. ¹⁶ Bəba kurom na, neŋ sa, faya na gakumeye amboh, tərüm andza neŋ. ¹⁷ A seŋ na, gum andza niye. Hərwi niye na sləriye naha Timote ka təv kurom hərwi ada mâ ye naha mâ makum ahaya a gər mede ga ka tsəved i Yesu Kəriste. Wu nakə ma diye naha ma tətikakumeye na, wu nakə na tətikawatay a ndo hay kwa ka waray aye. Tsənum! Timote na, neŋgeye wawa ga, na wuda na haladzay. Ada neŋgeye na, ma giye məsler i Bəy Maduweŋ Yesu ta tsəved eye lele.

¹⁸ Na sər ha, siye i ndo hay ta zəba faya na ye naha ka təv kurom zuk bay na, tə dzala na, na diye naha sa bay, hərwi niye faya ta dəslyay gər a bo tay. ¹⁹ Ane tuk na, tadə Bəy Maduweŋ kway kə vəleŋ tsəved na, na diye naha bəse. Na ndisl naha na, na səriye ha ndo neheye faya ta giye zlapay aye na, na zəbiye fataya təday. Na səriye ha ta tsikawa na, bazlam kəriye tsa tsukudu ta huta gədaŋ i Mbəlom daw? ²⁰ Na tsik andza niye na, hərwi mələve i Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye. A sər bo na, ma gədaŋ bəna mə bazlam hay kəriye dəkdək tsa bay. ²¹ A sakum na, wuye mey? Ahəl nakə aza na diye naha aye na, a sakum nâ zla naha mandalaba ka həlay hərwi makəte kurom ha daw? Kəgəbay ka mbədum-eye ha dərev kurom ada neŋ na diye naha tə bazlam ləfedede eye hərwi mədakum ha na, na wuda kurom daw?

Wu nakə a ge horoy mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye

5 Na tsənawa wu hay ka nəkurom. Ndo hay tə gwad na, faya ka gumeye wu nakə lele bay aye. Kwa ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, faya ta giye slala i wu niye bay. Tə gwedeŋ na, ndo ta həna ta nğwas i bəba nğgay. ¹² Ada ka dəslyumay ha gər a bo duh na, kəkay? Tuwum duh hərwi mənese kurom. Ndo nakə faya ma giye andza niye ka gərüm ha na, kəkay? ³ Neŋ na, na ge na sariya eye tsiy andza nəkway ka bo dziye. Neŋ mə walaŋ kurom bay, ane tuk na, dərev ga mandza eye tə nəkurom. ⁴ Na ge sariya nakay ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu. Wu nakə na tsikakum-eye naha aye na, hayum gər ada dərev ga ma ndziye tə nəkurom. Gədaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu ma ndziye tə nəkurom dərma. ⁵ Ahəl nakə ka hayum gər aye vəlumay ha ndo niye a həlay i Fakalaw hərwi ada Fakalaw mâ nas ha slo i bo nğgay. Mâ nas ha slo i bo nğgay na, hərwi ada Mbəlom mâ təma ha pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu ma maweye.

⁶ Ka dəslyumay ha gər a bo na, hərwi mey? Mədəslyay ha gər a bo na, lele bay. «Gəde tsekweŋ a kwasa ha wu tebiye» na, ka sərüm təbədew? Andza niye mezeleme tsekweŋ na, ma nasiye wu na, ka sərüm təbədew?

⁷ Zlum na mezeleme niye andza gəde abəra mə walaŋ kurom hərwi ada kâ tərüm tsədaŋŋa andza wu nakə gəde faya bay aye. Na sər ha ta dedək, Mbəlom ka təra

† Levitik 18.8; Bazlam mapala eye masulo eye 23.1.

kurom ha tsədaŋŋa hərwi kə kəd təbaŋ hərwi ada kâ hatsakwa magurlom i Pak ta neŋgeye. Təbaŋ eye niye na, Yesu Kəriste nakə a mət hərwi kway aye. ^{††8} Hatsakwa magurlom lele. Ane tuk na, hatsakwa magurlom tə makwala wedeye, gəde mâ ge mə dəma bay. Tərakwa ndo neheye tsədaŋŋa eye. Pakway bəzay a tsəved i Mbəlom tə dərev kway peteh ‡. Gərakwa ha mäge wu neheye lele bay tebiye. Wu niye hay na, andza gəde niye.

⁹ Mə derewel ga nakə na watsakum naha ahəl niye na, na gwadakum: «Kâ ndzum dziye ta ndo neheye faya ta giye madama aye bay.» ¹⁰ Na tsik andza niye na, ka ndo i mändzibəra hay bay. Hərwi ndo mäge madama hay, ndo i bor hay, məkal hay ada ndo mäge kule hay, nəteye ndo i mändzibəra hay. Məŋgədatay hərwi mədzepe ta nəteye bay na, habe ka deyumeye abəra ma mändzibəra. ¹¹ A'ay! Wu nakə na watsa aye na, na watsa duh na, ka ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste. Tadə ndoweye kə gwad neŋgeye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste ada faya ma giye madama, faya ma giye bor ka wu i ndo, faya ma giye kule, faya ma tsikiye wu lele bay eye ka ndo hay, faya ma kwayiye ta guzom, faya ma kəliye wu hay na, kâ ndzum ka təv manəte aye ta neŋgeye bay. A həlay nakə nəkurom mandza eye ka mändzibəra mba aye na, tsəved andaya ka nğənumeye ta nəteye aye bay.

¹² Mata ge sariya i ndo neheye tə pay bəzay a Yesu Kəriste bay aye na, neŋ tədew? Nəkurom dərma na, ka gumateye sariya na, a ndo neheye ka hayawum gər dziye. ¹³ Mata ge sariya a ndo neheye tə pay bəzay a Yesu Kəriste bay aye na, Mbəlom. Gum andza nakə mawatsa eye mə 'Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Həharum na ndo nakə faya ma giye wu nakə lele bay aye abəra mə walaŋ kurom. ‡»

Ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay ta wuda ka bo bay

6 Tadə faya ka tərümeye mə walaŋ kurom na, ka yawum ka təv i ndo mäge sariya neheye tə sər Mbəlom bay aye na, ka gum andza niye hərwi mey? Mata nğənakum ha sariya duh na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ² Mata gatay sariya a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, ka sərüm təbədew? Kə ge duh mata gatay sariya a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye nəkurom tuk na, ada ka sərüm mäge sariya i wu neheye tsekweŋ tsekweŋ aye bay na, kəkay? ³ Mata gatay sariya kwa a gawla i Mbəlom hay nəkway na, ka sərüm təbədew? Kə ge andza niye na, ka nğənakweye ha sariya a bo ka mändzibəra bəna kemey? ⁴ Tadə ka tərüm mə walaŋ kurom na, ka diyumeye ha ka təv i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, kəkay? Nəteye na, wuray kə dzapa kurom ha kwa tsekweŋ bay. Ane tuk na, a sakum tâ nğənakum ha sariya na, ma kəkay? ⁵ Horoy a gakum təbədew? Ndo nakə a tsah ma

†† Madayaw abəra ma Ezipt 13.7; 12.21. ‡ Madayaw abəra ma Ezipt 12.15-20; Bazlam mapala eye masulo eye 16.3. †† Bazlam mapala eye masulo eye 17.7.

tsikakumeye me a zləm aye na, andaya mə walaŋ kurom ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay təbədew?⁶ Ndo məpay bəzay a Yesu ma wudiye ka malamar nakə faya ma pay bəzay a Yesu andza neŋgeye na, lele bay. Ada kwa ka təv i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ka wudawum.

⁷ Ka wudumeye ka bo mə walaŋ kurom na, lele bay. Ka wudum ka bo mə walaŋ kurom na, ka dədum abəra ka tsəved i Mbəlom. Ka sakumay naha a ndo neheye faya ta gakumeye mənese aye. Tadə ta kəlakum na wu kurom na, gəsum dərev, kâ wudum fataya bay.⁸ Ane tuk na, ka gəsum dərev bay, faya ka gumateye wu lele bay eye a siye ndo hay duh. Faya ka kəlumeye wu i ndo hay, kwa nəteye malamar kurom hay ka tsəved i Mbəlom bəbay na, faya ka kəlumeye tay ha.⁹ Ndo neheye faya ta giye lele bay eye ta diye a Bəy i Mbəlom bay na, ka sərüm təbədew? Kâ vumay gər a bo kurom bay. Sərüm ha na, ndo neheye faya ta giye madama, ta giye kule, faya ta həniye ta ŋgwas i ndo hay ada ndo neheye tə zla hasləka ta təra ha andza ŋgwas eye,¹⁰ ndo makəle wu i ndo hay, ndo məge dəre ka wu i ndo, ndo məkway eye hay, ndo mətsadatay a ndo hay, ndo mabuwe siye i ndo hay ta gədaŋ, slala i ndo neheye tebiye na, ta diye a Bəy i Mbəlom bay.¹¹ Ahəl niye na, siye i ndo hay mə walaŋ kurom tə gawa wu neheye lele bay aye. Ane tuk na, Məsəfəre i Mbəlom nakə faya ka dəsəkweye ha gər aye kə pəsakum ha mezeleme kurom ada kə bara kurom. Kə pala kurom hərwi ada kâ tərüm ndo i Mbəlom hay. Ka təra kurom hay tsədaŋŋa kame i Mbəlom. A ge andza niye na, hərwi ka pum mədzal gər ka Bəy Maduwerŋ Yesu Kəriste.

Bo na, hərwi mazambaday a Mbəlom

¹² Ndo siye hay mə walaŋ kurom tə dzala mə gər tay na: «Tsəved andaya ka məge wu hay tebiye.» Ane tuk na, wu tebiye lele hərwi kurom bay. «Tsəved andaya ka məge wu hay tebiye.» Ane tuk na, a seŋ matəre beke i wu bay.¹³ Ka gwadum sa: «Mbəlom a ge wu mənday na, hərwi hud, a ge hud hərwi wu mənday dərmaç.» Ayaw dedek, ane tuk na, Mbəlom ma dziye tay ha sulo tay eye tebiye. Mbəlom a lambad bo na, hərwi məge ha madama bay. A lambad na, hərwi ada kâ dəsəkway ha gər a Bəy Maduwerŋ kway duh, hərwi neŋgeye faya ma tsəpiye bo kway.¹⁴ Mbəlom kə lətse ahaya Bəy Maduwerŋ kway Yesu abəra ma mədahaŋ. Mâ lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ ŋgay dərmaç. Ka lətsakweye abəra ma mədahaŋ tə slo i bo kway tebiye.¹⁵ Nəkurom siye i bo i Yesu Kəriste na, ka sərüm təbədew? Na sliye faya mabuwe siye i bo i Yesu məvəlay ha a ŋgwas məge madama daw? A'ay, ma giye bo andza niye bay!¹⁶ Ka sərüm bədaw? Ndowneye kə vəlay ha bo ŋgay a ŋgwas məge madama na, nəteye sulo ta təra bo nəte. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Ndo hay sulo na, ta təriye bo nəte. †»¹⁷ Ane tuk na, ndo nakə kə vəlay ha bo ŋgay a Bəy Maduwerŋ Yesu aye na, neŋgeye ta Bəy Maduwerŋ, dərev tay nəte.

¹⁸ Hərwi niye, kâ gum madama bay. Siye i wu neheye ndo hay faya ta giye na, bo tay madzapa eye tə wu niye hay bay. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye madama aye na, a gay wu nakə lele bay aye a bo ŋgay.¹⁹ Bo kurom na, gay i mədəslay ha gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, ka sərüm bədaw? Mbəlom a vəlakum Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada ma ndziye mə dərev kurom. Maa ləvay gər a bo kurom hay na, bo kurom eye bay. Maa ləvay gər na, Mbəlom.²⁰ Mbəlom a mbəda kurom ahaya tə wu nakə tsakala eye haladzay aye. Hərwi niye dəsłumay ha gər a Mbəlom tə bo kurom.

Bazlam i məzle bo

7 Anəke na, na mbədakumeye naha ka bazlam kurom nakə ka watsumenew a derewel aye. Ayaw! Tadə hasləka kə zla ŋgwas bay na, kə ge lele.² Ane tuk na, lele eye na, hasləka mâ zla ŋgwas ada ŋgwas mâ ye a zal hərwi ada tã ge madama bay.³ Hasləka mâ kərah məhəne ta ŋgwas ŋgay bay, ŋgwas dərmaç mâ kərah məhəne tə zal ŋgay bay.⁴ Bo i ŋgwas na, i ŋgay eye ŋgway bay. Bo ŋgay na, i zal ŋgay dərmaç. Bo i hasləka bəbay na, i ŋgay eye ŋgway bay. Bo ŋgay na, i ŋgwas ŋgay dərmaç.⁵ Andza niye, hasləka ta ŋgwas ŋgay na, tã kərah ha a bo məhəne bay. Tadə agəna nəteye salamay ta gwad ayaw na, ta sliye faya məhəne bay məndze tsekwerŋ tsa hərwi maduwulay me a Mbəlom. Kâ ndzum wal wal məndze haladzay bay, Fakalaw ma ta vakumeye gər hərwi nakə ka gumay metsehe a bo kurom bay aye.

⁶ Wu nakə na tsikakum ka məzle bo aye na, na tsikakum na, gum tə kutoŋ bay. Tadə ka gum andza nakay na, ka gum mənese bay.⁷ Tadə neŋ na, na gwadiye ŋgama ndo hay tebiye tã ndza andza neŋ ze ŋgwas. Ane tuk na, ta dedek ma giye lele bay hərwi Mbəlom a vəl ŋgwalak kwa a way andza nakə a say məge aye. Ndo siye hay a vəlataŋ gədaŋ məpay bəzay ta ŋgwas. Ndo mekeləŋ eye hay tə sər məndze ze ŋgwas ta gədaŋ i Mbəlom.

⁸ Anəke, neŋ faya na tsikakumeye a nəkurom madakway i ŋgwas ta nəkurom neheye ka zlum ŋgwas zuk bay aye. Neŋ faya na gwadakumeye: Lele na, ndzum andza neŋ. Kâ zlum ŋgwas bay, nəkurom ŋgwas hay bəbay kâ yum a zal bay.⁹ Ane tuk na, kə ge ka mbum-eye faya məndze tətə bay na, hasləka mâ zla ŋgwas, ŋgwas mâ ye a zal. ŋgama hasləka mâ zla ŋgwas, ŋgwas dərmaç mâ zla zal tə bəmalə nakə bor i bo ma gəsiye kurom aye.

¹⁰ Anəke faya na tsikateye a ndo neheye nəteye ta ŋgwas tay hay aye, kəgəbay nəteye tə zal tay hay aye. Maa tsik bazlam nakay na, neŋ mahəgeye bay. Maa tsik na, Bəy Maduwerŋ Yesu Kəriste. A gwad: ŋgwas mâ gər ha zal ŋgay bay.¹¹ Kə ge ŋgwas eye kə gər ha zal ŋgay na, mâ zla zal mekeləŋ eye bay. Tadə kə ge a say zal sa na, mâ ma ta dəba ka təv i zal kurre eye tã ma ka bo. Hasləka dərmaç mâ həhar na ŋgwas ŋgay bay.

† Madazlay i wu hay 2.24.

¹² Anəke na tsikateye naha a ndo mekelenj eye hay nakə agəna ngwas kə dzala ha ka Yesu bay nətəye mandza eye aye. Maa tsik na, neŋ bəna Bəy Maduweŋ Yesu bay. Faya na tsikiye: Tadə ndoweje ngwas nggay kə dzala ha ka Yesu zuk bay na, tadə ka təma məndze tə neŋgeje na, m̄a həhar na bay. ¹³ Hərwi ngwas nakə kə dzala ha ka Yesu aye na, andza niye dərma. Tadə zal nggay kə dzala ha ka Yesu bay ada tadə a say məndze ta ngwas nggay na, ngwas m̄a kərah məndze m̄a gay nggay bay. ¹⁴ Na tsik andza niye na, hərwi zal nggay nakə kə dzala ha ka Yesu zuk bay aye na, neŋgeje i Mbəlom hərwi ngwas nakə a dzala ha ka Yesu aye. Hərwi ngwas nakə kə dzala ha ka Yesu zuk bay aye na, andza niye dərma. Kə ge zal mapa gər eye ka Yesu na, ngwas nggay na, i Mbəlom dərma. Tadə kə ge andza niye bay na, wawa tay ta təriye andza ndo neheje tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, wawa tay hay nətəje ta təra andza niye bay, Mbəlom kə pa tay hay a walaŋ i ndo nggay hay.

¹⁵ Kə ge ndoweje kə dzala ha ka Yesu bay, tadə a say məgər ha ndo neŋged na, m̄a ye. Tadə kə gər ha, ki ye ngway na, hasləka kəgəbay ngwas, m̄a dzala wuray bay. Hərwi nggay na, mənese andaya bay. A yay a gər a Mbəlom hərwi ada k̄a ndzum zay. ¹⁶ A nəkar ngwas mapa gər eye ka Yesu, tadə Mbəlom ma təriye ha zal yak hərwi yak na, ka sər daw? A nəkar zal mapa gər eye ka Yesu, tadə Mbəlom ma təriye ha ngwas yak hərwi yak na, ka sər daw? Ka sər bay tebiye.

Ndzum andza nakə Mbəlom a zalakum aye

¹⁷ Ane tuk na, kwa way m̄a pay bəzay a tsəved nakə Bəy Maduweŋ a vəlay aye ada m̄a ndza andza nakə ahəl niye a zalayaw hərwi ada m̄a pay bəzay aye. Wu nakay na tsikakum aye na, wu nakə neŋ faya na tətikateje a ndo hay ma məhay gər i ndo mape mədza gər hay ka Yesu aye.

¹⁸ Tadə Mbəlom a zalaka nəkar madəsa bo eye na, ndza madəsa bo eye. Kə ge tadə Mbəlom a zalaka nəkar madəsa bo eye bay na, k̄a gwad «Na dəsiye bo» bay. ¹⁹ Agəna nəkar madəsa bo eye, kəgəbay agəna nəkar madəsa bo eye bay na, kame i Mbəlom na, nətə. Wu nakə ma giye nggama m̄a dəma aye na, andaya bay. Wu nakə ma dzəriye kame i Mbəlom aye na, marəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye. ²⁰ Kwa nəkar kəkay, kəkay na, Mbəlom a zalaka ka məndze andza niye.

²¹ Agəna Mbəlom a zalaka ahəl niye nəkar beke eye na, m̄a dzəma kar bay. Ane tuk na, tadə ka hutije tsəved matəre ndo barbarra eye ka ləriye gər yak aye na, lele dərma sa tsa. ²² Na gwad tadə nəkar beke eye k̄a dzəma wuray bay na, hərwi tadə ahəl niye Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a zalaka nəkar beke eye na, sər ha Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste kə təma kar ahaya abəra ma beke i mezeleme. Sa na, ndo nakə beke eye bay Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a zalay ka məpay bəzay aye na, ka təra beke i Kəriste. ²³ Nəkurom tebiye, kwa beke kwa beke eye hay bay, Mbəlom a mbəda kurom ahaya na, tə wu nakə tsakala eye haladzay aye.

Nəkurom na, ndo nggay hay. Hərwi niye k̄a pumay bəzay a mədza gər i ndo hay andza nakə beke hay faya ta pay bəzay a ndo i gay tay hay aye bay. ²⁴ Malamar ga hay, neŋ faya na tsikakumeye. Kwa way m̄a ndza andza nakə ahəl niye Mbəlom a zalay aye. M̄a ndza kame i Mbəlom na, andza niye.

Ndo neheje ta zla bo zuk bay aye

²⁵ Anəke na, neŋ faya na tsikiye ka hasləka neheje ta zla ngwas zuk bay ada tə dem neheje ta ye a zal zuk bay aye. Wu nakə na tsikiye aye na, Bəy Maduweŋ Yesu a tsikenj bay. Na tsikiye na, wu nakə na dzala m̄a gər ga aye tsa. Ane tuk na, ka slumeye mape faya mədza gər hərwi neŋ na, ndo dedek eye kame i Mbəlom ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ Yesu.

²⁶ Na zəba ka dəretsətseh nakə faya ka sakweje a həlay nakay anəke aye, na dzala na, lele məndze andza nakə tə ndzawa aye. ²⁷ Kə ge ka zla ngwas tsiy na, k̄a həhar na bay. Tadə ka zla ngwas zuk bay na, ndza andza niye, k̄a pəla tsəved ka məzle ngwas bay. ²⁸ Ane tuk na, kwa tadə hasləka kə zla ngwas bəbay na, kə ge mənese bay. Tadə dem kə zla zal na, kə ge mənese bay dərma. Ane tuk na, sərma ha na, ndo neheje ta ngwas tay hay aye kəgəbay tə zal tay hay aye na, faya ta siye dəretsətseh haladzay ka məndzibəra. Hərwi niye na gwad lele məndze ze məzle ngwas kəgəbay ze məzle zal hərwi ada k̄a hutakwa dəretsətseh bay.

²⁹ Malamar ga hay, gər i bazlam nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Həlay nakə Mbəlom a vəlakway aye na, mazlambar ma slaweye. Hərwi ma dazlay anəke hus mede kame na, ndo neheje ta zla ngwas aye ta ndza ka tsəved i Mbəlom andza i ndo neheje ta zla ngwas bay aye. ³⁰ Ndo neheje faya ta tuwiye na, t̄a gay məsler a Mbəlom andza nətəje faya ta tuwiye bay aye. Ndo neheje faya ta ngwasiye na, t̄a gay məsler a Mbəlom andza nakə nətəje faya ta ngwasiye bay aye. Ada ndo neheje faya ta səkəriye wu hay aye na, t̄a zəba faya ka wu nakə ta səkəm aye andza wu kəriye. ³¹ Ndo neheje faya ta giye məsler tə wu i məndzibəra aye na, t̄a ndza andza nakə nətəje faya ta giye ha məsler tə wu niye hay bay aye, hərwi məndzibəra nakay anaŋ mandza eye anəke na, ma ndəriye.

³² A seŋ na, k̄a dzalum wuray bay. Ndo nakə ngwas andaya faya bay aye na, ma piye mədza gər nggay tebiye ka məsler i Bəy Maduweŋ Yesu. Ma giye andza niye na, hərwi neŋgeje m̄a yay a gər a Bəy Maduweŋ Yesu. ³³ Ndo nakə ta ngwas aye neŋgeje, ma dzaliye na, ka wu i məndzibəra. A say məge na, wu nakə a yay a gər a ngwas nggay aye. ³⁴ Andza niye mədza gər nggay na, sulo. Ngwas na, andza niye dərma. Ngwas nakə zal nggay andaya bay aye tə dem nakə ki ye a zla zal zuk bay ta pa mədza gər tay ka məsler i Bəy Maduweŋ Yesu. A satay məvəlay ha dərəv tay tə bo tay a Mbəlom. Ngwas nakə zal nggay andaya neŋgeje a dzala na, ka wu i məndzibəra, a say məge wu nakə a yay a gər a zal nggay aye.

³⁵ Na tsikakum andza niye hārwi madzəne kurom duh bəna hārwi mægakum me bay. A seŋ duh na, mede kurom mā ge lele ada kâ pumay bəzay a Bəy Maduweŋ tə dərev kurom peteh.

³⁶ Anəke na tsikiye na, ka gawla ta mədel ŋgay. Tadə gawla a zəba faya a say mədel ŋgay ka zal ada ma geye mənese na, t̄a zla bo. T̄a ge mənese bay. ³⁷ Ane tuk na, tadə gawla kə dzala ta dedek duh ma zliye mədel ŋgay bay na, ada tadə a dzala tə dərev ŋgay pe-teh ndəray a gay me ka məzle bay, bo ŋgay eye a dzala ŋgway ada ma sliye məndze t̄ata na, a ge niye na, lele. ³⁸ Andza niye, ndo nakə kə zla dahəlay aye na, kə ge lele. Ndo nakə kə zla dahəlay bay aye na, kə ge lele haladzay sa tsa.

³⁹ Ŋgwas tə zal ŋgay ta ndziye na, huya. Tadə zal ŋgay kə mət na, ma sliye faya məzle zal mekeleŋ eye andza nakə a say aye. Ane tuk na, lele eye ma zliye na, ndo məpa gər eye ka Yesu. ⁴⁰ Neŋ na dzala, mā ndza mahəŋgeye, hārwi ma ta ndziye ma sifa ta məŋgwese eye ma ziye nakə neŋgeye tə zal aye duh. Wu nakə na tsik aye na, sər ha maa deŋ ha na, Məsəfəre i Mbəlom.

Wu nakə makəd̄ay a kule aye

8 Matsətsehe kurom nakə ka tsətsahum hārwi slo nakə ta tawal ha kule aye na, ta dedek nəmaa sər ha tebiye andza nakə ka tsikum aye. Ane tuk na, məsəre wu na, ndo hay ta dəslay ha gər a bo. Duh wu nakə ma dzəniye ndo hay hārwi ada kâ yakwa kame kame aye na, mawudə bo nakə ka wudakweye bo nəte nəte mə walaŋ kway aye. ² Tadə ndoweye kə dəslay ha gər a bo ada a dzala mə gər ŋgay neŋgeye, a sər wu hay na, niye a bəz ha na, a sər wu hay andza nakə a say a Mbəlom aye zuk bay. ³ Ane tuk na, ndo nakə ma dəslay ha gər bo ŋgay andza niye təbey aye na, a wudə Mbəlom duh. Mbəlom a sər ha, a gwad: «Ndo nakay na, ndo ga.»

⁴ Slo nakə ta tawal ha kule aye na, ka hərəpədakweye bay tsukudu ka hərəpədakweye d̄aw? Wu nakə neŋ na dzala aye na, anaŋ: Ka sərakwa ha kule na, wu dedek eye bay. Ka sərakwa ha Mbəlom na, nəte ŋgweŋ bəna siye hay andaya bay. ⁵ Dedek, siye i ndo hay tə gwad na, mbəlom hay andaya haladzay ma magərmbəlom ada ka məndzibəra. Ka nəteye na, dedek mbəlom hay andaya haladzay ada bəy maduweŋ hay andaya haladzay. ⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, nəkway ka sərakwa Mbəlom na, nəte ŋgweŋ tsa. Neŋgeye Bəba kway. Wu neheye ka məndzibəra aye tebiye a yaw na, mə həlay ŋgay. A ge kway na, hārwi ada kâ tərakwa ndo ŋgay hay. Bəy kway na, nəte tsa dərma. Neŋgeye na, Yesu Kəriste. Wu hay tebiye ti yaw na, mə həlay ŋgay, ka hutakwa sifa wedeye na, tə həlay ŋgay.

⁷ Ane tuk na, siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta sər ha, sifa andaya mə kule hay bay na, ta sər ha bay. Ahəl nakə nəteye faya ta hərəpədiye slo i kule aye, tə dzala mə gər tay andza huya kule na, mbəlom dedek. Ta huta gədaŋ ka tsəved i Mbəlom zuk bay. Tə dzala mə gər tay, tadə ta hərəpəd slo i kule na, ta ge mənese. ⁸ Azlakwa bay, ka sərakwa ha wu mənday na, ma

təriye kway ha ndo ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom bay. Kwa tadə ka ndayakwa, ma dzəniye kway bay. Kwa tadə ka ndayakwa bay, ma giye wuray kwa tsekweŋ bay dərma.

⁹ Nəkurom, ka sərūm ha ka slumeye faya mənde wu nakə a sakum aye tebiye. Ane tuk na, gum metsehe, bəna ndo neheye ta huta gədaŋ ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye na, ta dziye abəra ka tsəved hārwi kurom. ¹⁰ Zəbum təday, nəkar nakə ka sər dedek aye, tadə ndo nakə gədaŋ ŋgay andaya zuk bay kə ŋgataka nəkar mandza eye mə gay i matewele kule faya ka hərəpədiye slo nakə ta tawal ha kule aye, nəkar ka dzala na, ma hərəpədiye dərma bədaw? ¹¹ Hārwi niye wu nakə ka ge hārwi ka sər aye na, ma nasiye ha ndo niye gədaŋ andaya bay aye. Ane tuk na, sər ha neŋgeye na, malamar yak nakə Yesu Kəriste a mət hārwi ŋgay aye. ¹² Tadə ka ge andza niye na, ka nasay a malamar yak nakə bəle eye, ka nasay ha mədzal gər ŋgay. Ka nasay na, a malamar yak dekdek bay, sər ha mənese nakə ka ge aye na, ka bo i Kəriste eye ŋgway. ¹³ Hārwi niye tadə slo nakə na hərəpədiye ma diye ha malamar ga a mənese na, na hərəpədiye slo dada sa bay, hārwi a seŋ malamar mā dəd abəra ka tsəved bay.

Pol a d̄a ha məndze ŋgay

9 Zəbum ka məndze ga təday, neŋ na, na ləva gər ga! Neŋ, ndo i maslaŋ i Yesu na, ka sərūm bədaw? Neŋ na ŋgatay a Yesu Bəy Maduweŋ kway tə d̄are ga! Nəkurom tebiye ka pum mədzal gər ka Bəy Maduweŋ na, hārwi nakə na ge məsler ŋgay mə walaŋ kurom aye bədaw? ² Kwa tadə ka d̄are i ndo mekeleŋ eye hay neŋ ndo i maslaŋ i Yesu bay bəbay na, nəkurom ka sərūm ha. Ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste na, hārwi nakə na d̄akum ha Labara Ŋgwalak eye bədaw? Maa bəz ha neŋ ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway na, nəkurom.

³ Hārwi ndo neheye ta meŋgeye ha mənese aye na, na gwadateye faya kəkay? Na tsikateye faya, ⁴ neŋ na sla d̄a nəkurom ka vəlumeŋgeye wu mənday hārwi məsler nakə faya na giye bədaw? ⁵ Neŋ na sla məzle ŋgwas nakə mapa gər aye ka Yesu, neŋ ta ŋgwas ga nəmaa həhaliye salamay andza i Piyer tə siye i ndo i maslaŋ i Yesu hay ada andza i malamar i Yesu Kəriste hay təbədew? ⁶ Sa na, nəkurom ka dzalum mata ge məsler hārwi məhute ha wu mənday a gər may na, nəmay ta Barnabas dekdek d̄aw? ⁷ Tadə ndoweye neŋgeye ma sidzew na, ma pəliye wu mənday a gər ŋgay d̄aw? A'ay! Andza niye bay. Ndo məfətə kə fət, hohway eye kə nah na, ma ndiye. Ndo mətsəkure gənaw na, ma d̄itsiye wah eye ma siye bədaw?

⁸ Wu neheye na tsik aye na, mədzal gər i ndo zezeŋ dekdek tsa bay. Kwa bazlam i Musa mapala eye a tsik faya na, andza niye dərma. ⁹ Mawatsa eye mə d̄erewel i Musa na, a gwad: «Ahəl nakə sla ma giye məsler ma guvah aye na, kâ pay wu ka bazlam bay, gər ha mā hərəpəd wu mənday. †» Ka dzalum, Mbəlom a tsik na, ka sla dekdek dedek d̄aw? ¹⁰ Mbəlom a tsik

† Bazlam mapala eye masulo eye 25.4.

nakay na, ka nēmay. Ayaw, tē watsa bazlam neheye ahəl niye na, hārwi may. Ndo nakə faya ma fətiye na, mā pa mēdzal gər ta dedek ma hutiyē madagər ŋgay. Ndo nakə faya ma kəzliye daw aye, mā pa mēdzal gər ta dedek ma hutiyē wu mēnday. ¹¹ Ah lele! Nēmay na, nēmaa dākum ha bazlam i Mbəlom andza nakə ta sləga hulfe a guvah aye. Ka dzalum tadə nēmaa hutiyē wu neheye ka mēndzibəra aye abəra mē həlay kurom na, lele bədaw? ¹² Tadə ta dedek siye i ndo hay faya ta tsətsahiye fakuma wu neheye ta ndiye na, ka dzalum nēmay nēmaa tsətsah na, lele dərma bədaw? Kwa tadə andza niye bəbay na, nēmaa tsətsah wuray abəra mē həlay kurom bay. Dəretsətseh neheye a ndzamay a gər tebiye nēmaa dəma hārwi a say mēge wu nakə ma ŋgərəzliye na Labara Ŋgwalak eye i Yesu Kəriste bay.

¹³ Sərūm ha na, ndo neheye faya ta giye mēsler mē gay i mēdāslay ha gər a Mbəlom aye na, faya ta hutiyē wu mēnday tay mē dəma. Ndo neheye tē kədaway na ha wu a Mbəlom ma tēv mēvəlay wu a Mbəlom aye na, tē hutawa wu mēnday tay mē dəma dərma. ¹⁴ Ndo neheye faya ta diye ha Labara Ŋgwalak eye na, andza niye dərma. Bəy Maduwerŋ kway Yesu a gwad ndo hay ta vələteye wu a ndo neheye faya ta diye labara ŋgay aye. †

¹⁵ Kwa tadə andza niye bəbay na, neŋ na tsətsah fakuma wuray bay. Wu nakə na watsa aye na, na watsa hārwi ada kə slərumeŋew wu bay. Tē bəmalə nakə na tsətsahiye fakuma wu aye na, ŋgama nā mət. Ndəray mā nesəŋ ha mēŋgweŋe ga bay. ¹⁶ Labara ŋgwalak eye nakə faya na diye ha aye na, ma vələteye tsəved mēge ha zlapay bay. Maa geŋ faya kutoŋ na, Yesu. Na dā ha bay na, dərətsetseh ka gər ga. ¹⁷ Tadə neŋ eye na dzalay a gər ga na datay ha labara wedeye a ndo hay na, habe ta vələteye merəbe ga. Ane tuk na, andza niye bay! Mēsler eye nakay na, neŋ na zla tē gər ga bay. Na giye na, hārwi Mbəlom a vələŋ hārwi ada nā ge. ¹⁸ Kə ge andza niye na, merəbe ga na, wuyē meŋ? Merəbe ga na, faya na diye ha Labara Ŋgwalak eye kəriye, faya na tsətsahiye tē vələŋ faya wu bay. Na sliye faya matsetsehe ndo tē vələŋ wu hārwi Labara Ŋgwalak eye nakə faya na diye ha aye. Ane tuk na, a seŋ bay.

¹⁹ Na ndziye na, na ləva gər ga, ndəray ma sliye faya mələveŋ gər bay. Ane tuk na, na təra beke hārwi ndo hay tebiye na, tē gər ga eye hārwi ada tē yaw tē pa mēdzal gər ka Bəy Maduwerŋ Yesu. ²⁰ Neŋ mē walaŋ i Yahuda hay na, na ndziye andza nətēye hārwi ada nā həlata ahaya ka tēv i Bəy Maduwerŋ Yesu. Bazlam i Musa mapala eye na, gədaŋ ŋgay andaya fagaya bay. Ane tuk na, neŋ mē walaŋ i ndo neheye ta rəhay ha gər a bazlam mapala eye na, na giye andza nətēye hārwi ada nā həlata ahaya ka tēv i Bəy Maduwerŋ.

²¹ Ahəl nakə neŋ mē walaŋ i ndo neheye tē sər bazlam i Musa mapala eye bay na, na ndziye andza nətēye hārwi ada nā həlata ahaya ka tēv i Bəy Maduwerŋ dərma. Andza mēgwede neŋ na, na rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye təbey. A'ay! Neŋ faya na rəhay gər hārwi faya na rəhay ha gər a Kəriste. ²² Ahəl

nakə neŋ ta ndo neheye ta huta gədaŋ ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye na, na ndziye andza nətēye hārwi ada na dzəniye tay ha tē huta gədaŋ ka tēv i Bəy Maduwerŋ. Ahəl nakə neŋ ta ndo hay tebiye aye na, na ndziye andza nətēye. Na giye wu nakə na sər aye tebiye hārwi ada nā təma tay ha siye hay. ²³ Wu neheye na ge tebiye aye hārwi ada Labara Ŋgwalak eye mā ye kame kame. Mbəlom mā pa fagaya ŋgama, ka neŋ ta ndo ŋgay siye hay.

Matətike i ndo mahway hay

²⁴ Sərūm ha na, ahəl nakə ndo hay ta hwiye na, ndo mahway nətēye haladzay ta hwiye. Ane tuk na, mata ze ndo siye hay na, ndo nətē tsa, ma hutiyē merəbe i mahway ŋgay. Neŋ faya na gwadakumeye: Gum gədaŋ andza ndo mahway hay hārwi ada kə hutum merəbe kurom dərma. ²⁵ Ndo neheye a satay mahway lele aye na, ta gəriye ha wu hay wal wal haladzay. Ta tətikiye, ta ndudiye ha mbəle tay hay lele nakə ada ndo ma sliye faya mazay a ndo neŋged aye ada ma hutiyē merəbe ŋgay aye. Ane tuk na, merəbe ŋgay niye ta vələye ma ndziye bay, ma nasiye bəse. Nəkway na, nəkway ka tətikakweye mahway kame i Mbəlom hārwi ada kə hutakwa merəbe nakə ma nasiye dāda bay aye. ²⁶ Hārwi niye neŋ na, na hwiye andza ndo nakə ma hwiye so tsa bay aye. Neŋ bəbay na, andza ndo nakə faya matətikiye mēgay duzl a ndo nakə faya ta tətikiye salamay, həlay ŋgay a ma a zay bay aye. Neŋ na, andza ndo nakə ma feye a mətasl kafats kəriye bay. ²⁷ Neŋ eye na geye dərətsetseh a bo ga tē həlay ga eye ada ma gəsəŋeye me hārwi ada pat nakə Mbəlom ma ndəviye ha mēndzibəra aye na, neŋ ndo mēde ha bazlam ŋgay a ndo hay nā təra ndo i dəba bay.

Israyel hay mē makukulek

10 Malamar ga hay, wu nakə a ge bo ahəl niye ta bəba tətē kway hay aye, a seŋ na, mā makumaw a gər. Mbəlom kə dərəzl tay ha nətēye tebiye tē makukulek. Nətēye tebiye ta tas ta bəlay nakə tē zalay Bəlay Ndozza aye. †² Nətēye tebiye Mbəlom ka dzəhub tay ha mē makukulek ada ma dəlov hārwi ada tē təra nətēye madzapa eye tē Musa. ³ Nətēye tebiye ta nda wu mēnday eye nətē nakə a yaw mē mbəlom aye ‡, ⁴ ada nətēye tebiye ta sa yam eye nətē nakə Mbəlom a vələtay aye dərma. Yam nakay na, yam nakə a gəzaw abəra ma hotokom aye. †† Maa vələtay hotokom niye na, Mbəlom. Hotokom eye niye na, Kəriste ada a laka tay ha. ⁵ Kwa tadə ta ŋgatay a masuwayaŋ nakə Mbəlom a ge aye bəbay na, həlay a vay a ndo hay tē gawa wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye. Hārwi niye ndo hay ta mət tolololo mē kəsaf kwa ka waray. †††

⁶ Wu neheye na, ta gakweye daf. Ta vələkweye matətike hārwi ada bor i bo kway mā ye kway ha ka mēge mənese andza nətēye bay. †††⁷ Siye hay mē

† Zəba mē Mata 10.10; Luka 10.7.

†† Madayaw abəra ma Ezipt 13.21-22, 14.22-29. ‡ Madayaw abəra ma Ezipt 16.4-35. †† Məpesle 20.8-11. ††† Məpesle 14.16, 23, 29-30. †††† Məpesle 11.4, 34.

walañ tay tã dəslay ha gər a kule. Andza niye, tã watsa a derewel i Mbəlom na, tã gwad: «Ndo hay tã ndza, tã nda wu mənday ada tã sa wu məsay. Tsa na, tã lətse hərwi məge həbađ ta mədəslay ha gər a kule. †» Nəkurom na, kã tərūm ndo i kule hay andza nəteye təbey. ⁸ Kã gakwa madama andza siye i ndo neheye mə walañ tay aye bay. Nəteye ta mət ada Mbəlom a kəd tay ha pat eye nəte gwezem kuro kuro sulo gər eye mahkar hərwi nakə tã ge madama aye. ††⁹ Nəkway na, kã dzakwa ha Mbəlom andza siye i ndo neheye mə walañ tay tã dza ha Mbəlom aye bay. Dəđə a dza tay ha ada ta mət hərwi nakə tã ge andza niye aye. ¹⁰ Kã guñguzum ka Mbəlom andza siye i ndo neheye mə walañ tay, ta guñguzay a Mbəlom aye bay. Nəteye niye na, gawla i Mbəlom nakə a kədawa ndo hay aye kə kəd tay ha hərwi nakə ta guñguz aye.

¹¹ Wu neheye tebiye a ge bo aye na, məgatay daf a ndo hay hərwi ada tã ge metsehe. Tã watsa na wu neheye a Derewel i Mbəlom na, hərwi ada kã tətikakwa wu neheye, nəkway neheye mandza eye mə həlay nakə mazlambar mändzibəra ma ndəviye aye. ¹² Hərwi niye, ndo nakə a dzala mə gər ŋgay neñgeye malətsa eye duwirre lele aye na, mã ge metsehe bəna ma ta dəđiye. ¹³ Wu neheye Fakalaw ma dziye kurom ha aye na, wu neheye faya a dzawa tay ha ndo hay aye huya. Mbəlom na, ma dzəniye kway andza nakə a tsik aye. Tadə Fakalaw kə say ma dziye kurom ha na, tã wu nakə ma ziye gədañ kurom aye na, Mbəlom ma vəleye tsəved bay. Mbəlom ma vəlakumeye gədañ məsəmay naha a mədze i fakalaw nakə ma dziye kurom ha aye.

¹⁴ Malamar ga neheye na wudə kurom haladzay aye, hərwi niye neñ faya na gwadakumeye: Mbəđumay dəba a mədəslay ha gər a kule. ¹⁵ Na tsik niye na, a nəkurom ndo neheye ka dzalum gər lele aye. Dzalum gər ka wu nakə na tsikakum aye na, dedek tsukudu dedek bəđaw? ¹⁶ Ahəl nakə nəkway faya ka ndayakw-eye wu mənday i Bəy Maduweñ ka təv manəte eye ada ahəl nakə ka gawakway naha sisə a Mbəlom hərwi məse wu nakə ka sawakwa ma gəvet aye na, nəkway tã Yesu Kəriste madzapa eye hərwi bambaz ŋgay bəđaw? Ahəl nakə ka ŋgənakweye peñ ada faya ka ndayakweye ‡ aye na, nəkway madzapa eye tã bo i Yesu Kəriste bəđaw? ¹⁷ Nəkway haladzay, ane tuk na, ka tərakwa andza bo nəte hərwi ka ŋgənakwa peñ eye nəte.

¹⁸ Mum ahaya mədzal gər kurom ka Israyel hay təday. Tã kədawa wu hay ka təv məvəlay wu a Mbəlom. Ndo neheye ta həpədawa slo niye na, nəteye madzapa eye ta Mbəlom.

¹⁹ A señ məgwede na, mey? Andza məgwede kule tã slo ŋgay niye na, wu lele eye hay dāw? ²⁰ A'ay, andza niye bay! Ane tuk na, sərum ha ndo neheye tã sər Mbəlom bay tã kəd aye na, tã kədatay a fakalaw hay bəna a Mbəlom bay. A señ na, nəkurom ka dzapum tã fakalaw hay dūh bay!

²¹ Ka zlumeye gəvet i Bəy Maduweñ Yesu Kəriste ka sumeye ha wu məsay ada ka mbəđumeye bo vərələh ka zlumeye gəvet i fakalaw hay ka sumeye. Sulo sulo na, ma giye bo bay. Ka ndayumeye wu mənday i Bəy Maduweñ i Yesu Kəriste ada ka mbəđumeye bo vərələh ka ndayumeye i fakalaw hay dərmağ na, ma giye bo bay. ²² Ka gakwa andza niye bay bəna mandala eye fakwaya a Bəy Maduweñ kway. Ka dzalum na, ka zakwa ha neñgeye ta gədañ dāw?

Gum wu nakə ma dzəniye siye i ndo hay aye

²³ Ndo siye hay mə walañ kurom tã dzala mə gər tay na: «Tsəved andaya ka məge wu hay tebiye.» Andza niye, ane tuk na, wu siye hay ma dzəniye kurom bay. Ndo neheye tã dzala na: «Tsəved andaya ka məge wu hay tebiye.» Ane tuk na, wu siye hay ma dzəniye kway mede kame kame ka tsəved i Mbəlom bay. ²⁴ Kwa way mã pəla na, wu nakə ma dzəniye ndo hay aye. Kã pəlum wu nakə ma dzəniye bo kurom eye dekdek tsa bay. Pəlum wu nakə ma dzəniye ndo hay aye. ²⁵ Tadə a sakum masəkəme slo mə luma na, wuray kwa tsekweñ mã gakum faya me bay, səkəmm, həpədum. ²⁶ Sərum ha na, tã watsa a Derewel i Mbəlom tã gwad: «Məndzibəra tã wu nakə mə dəma tebiye aye na, i Mbəlom Bəy Maduweñ. ††»

²⁷ Tadə ndo nakə kə dzala ha ka Yesu Kəriste bay aye, kə zalaka a gay ŋgay ka mənde wu mənday, kə yaka a gər mede na, do. Ka ye naha ta vəlaka wu mənday na, nda. Ka ndiye wu mənday nakay na, faya ka giye mənese tsukudu faya ka giye lele dū na, mã dzəma kar bay. ²⁸ Ane tuk na, tadə kə tsikaka, a gwadaka «Nakay slo i kule» na, kã həpəd bay. Ka həpəd na, ka nasay ha mədzal gər i ndo niye. ²⁹ Na tsik niye na, ka wu nakə neñgeye ma dzaliye mə gər ŋgay aye bəna hərwi mədzal gər yak bay.

Agəna ndoweye ma gwadiye: «Neñ na, tsəved ga andaya mənde wu tebiye. Ka gwedeñeye: “Kã nda bay, ka ta nasay ha mədzal gər i ndo mekeleñ eye” na, hərwi mey? ³⁰ Tadə na gay naha sisə a Mbəlom hərwi wu mənday na, na ndiye. Ka meñeye ha mənese na, hərwi mey?»

³¹ Wu nakə a señ mətsikakum aye na, anañ: Tadə faya ka ndayumeye wu mənday kwa tadə ka sumeye wu məsay, tadə ka gumeye kwa wu waray na, gum wu nakə ndo hay ta zambaday ha a Mbəlom aye. ³² Kã gum wu nakə ma dəđiye tay ha siye i ndo hay abəra ka tsəved aye bay. Kwa Yahuda hay, kwa ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, kwa siye i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, kã dəđum ha ndəray kwa nəte abəra ka tsəved bay. ³³ Gum andza neñ nakə faya na giye aye. Wu nakə faya na giye tebiye a señ na, mã yatay a gər a ndo hay tebiye. Na dzala ka wu nakə ma dzəniye neñ eye bay. Duh na dzala ka wu nakə ma dzəniye ndo hay aye təday hərwi ada Mbəlom mã təma tay ha.

11 Tərūm andza neñ nakə na təra andza Yesu Kəriste aye.

† Madayaw abəra ma Ezipt 32.6. †† Zəba mə Məpesle 25.1-9.
‡ Luka 22.19; 1 Koriñte hay 11.23-26.

†† Derewel dəmes hay 24.1.

Haslaka hay ta ngwas hay kame i Mbəlom

² Neŋ faya na zambadakumeye naha hərwi faya ka dzalumeye ka bazlam ga kwa a həlay waray, ada faya ka pumeye bəzay na, andza nakə na tətikakum aye. ³ A seŋ na, sərūm ha dərma. Yesu Kəriste na, ka gər i haslaka hay tebiye. Haslaka na, ka gər i ngwas ada Mbəlom na, ka gər i Yesu Kəriste.

⁴ Tadə haslaka ma duwuleye me a Mbəlom agəna ma tsikiye kame i ndo hay bazlam neheye Mbəlom a dāy ha aye, kə zla dzagwa abəra mə gər bay na, kə tsadāy a Yesu Kəriste nakə bəy ngay aye. ⁵ I ngwas na, ahəl nakə faya ma duwuleye me a Mbəlom agəna ma tsikiye kame i ndo hay bazlam neheye Mbəlom a dāy ha aye, kə ndza kəriye ze məbere dərkaəd a gər na, ka tsadāy a haslaka nakə bəy ngay aye. A ge horoy andza i ngwas nakə mahəza gər eye. ⁶ Ngwas nakə a say məbere dərkaəd a gər bay aye na, wal wal tə mədəse abəra ka məkwetse bay. Tadə ngwas kə dəs abəra ka məkwets ngay kəgəbay a həz na gər na, ka sərakwa niye na, wu nakə ma geye horoy aye. Kə ge andza niye na, m̄a gər ha gər kəriye bay, m̄a bar a dəma dərkaəd. ⁷ Tadə haslaka ma duwulay me a Mbəlom na, m̄a zla dzagwa abəra mə gər hərwi Mbəlom a ge na na, ka mandzakit bo ngay. Ma bəziye ha məzlab i Mbəlom nakə a ze wu hay tebiye aye. Ane tuk na, ngwas ma bəziye gədaŋ i haslaka. ⁸ Sərūm ha, Mbəlom a ge haslaka na, a ge tə bo i ngwas bay. A ge ngwas duh na, tə bo i haslaka. ⁹ Sa na, Mbəlom a ge haslaka hərwi ngwas bay. A ge ngwas duh na, hərwi haslaka. ¹⁰ Kə ge andza niye na, ngwas hay t̄a bar dərkaəd a gər hərwi məde ha na, faya ta rəhay ha gər a zal tay hərwi ada m̄a ndalatay a gawla i Mbəlom ha bay dərma.

¹¹ Kwa ka təra andza niye bəbay na, nəkway neheye madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste aye na, ka sərakwa ha ngwas na, a ndzay ka həlay na, a haslaka. Haslaka bəbay na, a ndzay ka həlay na, a ngwas.

¹² Mbəlom a ge ngwas na, tə bo i haslaka. Ngwas nakə Mbəlom a ge aye bəbay a wa haslaka. K̄a mətsakwa ha gər bay, maa vəl wu tebiye na Mbəlom. †

¹³ Wu nakay na, bo kurom eye tsikumeŋ tey. Tadə ngwas ma diye a məhay gər mata duwulay me a Mbəlom gər kəriye na, lele dāw? Kə ge lele na, tsikumeŋ. ¹⁴ Ndo hay tebiye kwa ka waray tə sər tadə haslaka kə gər ha məkwets ngay ndzəvawwa, i ngay na, horoy. ¹⁵ Ngwas na, tadə kə gər ha məkwets ngay zəbol eye na, lele haladzay duh. Mbəlom a vəlay məkwets ngay m̄a ge zəbol eye na, hərwi ada m̄a ngahay na gər, m̄a ndza ndozlayzlayya bay.

¹⁶ Tadə a say a ndoweye məkəde wuway ka bazlam nakay sa na, sərūm ha nəmay nəmaa sər na, andza nakay ada siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə sər tsəved mekelenj eye wal bay.

Daf i Bəy Maduweŋ Yesu

Mata 26.26-29; Markus 14.22-25; Luka 22.15-20

¹⁷ Wu mekelenj eye andaya nakə na dākumeye ha aye. Neŋgeye na, na gākumeye naha faya sisə bay. Tadə na makum ha maŋgok na, hərwi ahəl nakə ka hayum gər mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, wu nakə lele eye na, ka gawum bay. Duh ka gawum na, wu nakə lele bay aye. ¹⁸ Hərwi wu nakə kurre na tsəne, tə tsikenj aye na, wuye meŋ? Tə gwedeŋ: Ka hayum gər hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka ngəna wum bo mə walaŋ kurom təv wal wal. Na dzala na, ma giye andza niye dedek tsukudu? ¹⁹ Maŋgəne bo niye na, m̄a ge andaya dedek ngway hərwi ada ndo hay t̄a ngatay a ndo neheye nəteye faya ta pay bəzay a Yesu tə dərev tay peteh aye.

²⁰ Ane tuk na, ahəl nakə ka hayum gər aye, ka ndayawum na, daf i Bəy Maduweŋ †† bay. ²¹ Kwa way a dzalawa na, ka wu mənday ngay dekdek tsa, a hway faya bəse ka mənde. Hərwi niye ndo siye hay tə ndzawa tə may ada siye hay nəteye tə kwayawa. ²² Tadə faya ka gumeye andza niye na, ka ndayum wu mənday kurom eye mətagay kurom eye hay bədaŋ? A sakum matəre ha siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu wu kəriye na, hərwi meŋ? Ka gumeye tay ha ndo i mətawak hay andza niye na lele dāw? Na gwadakumeye naha tebiye na, meŋ? Ka dzalum na, na zambadakumeye dāw? A'ay! Duh na zambadakumeye bay.

²³ Bazlam neheye na tətikakum aye na, maa tətikenj na Bəy Maduweŋ Yesu ada na dākum ha. Ahəl niye ta həvad, ta ta giye faya daf na, a zla peŋ, ²⁴ a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ngəna ha peŋ niye, a gwad: «Nakay na, bo ga, mavəla eye hərwi kurom. Gum ha andza nakay huya hərwi ada k̄a dzalum ha ka peŋ.» ²⁵ Andza niye dərma, ta ndəv ha mənde wu mənday na, a zla gəvet, a gwad: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye Dzam Wedeye ta ndo hay aye. Ahəl nakə ka sumeye na, gum ha andza nakay anəke aye hərwi ada k̄a dzalum ha ka peŋ.»

²⁶ Bazlam i Bəy Maduweŋ neheye tə dā ha na, pat pat ahəl nakə faya ka ndayum peŋ andza nakay ada faya ka sumeye wu məse na, nəkurom faya ka dumatay ha a ndo hay parakka, Bəy Maduweŋ kə mət hərwi mətəme kway ha.

²⁷ Hərwi niye ndo nakə kə nda peŋ i Bəy Maduweŋ i Yesu ada kə sa wu məse i Bəy Maduweŋ ka rəhay ha gər bay na, niye na, andza məgwede kə ge mənese ka slo i bo ada ka bambaz i Bəy Maduweŋ Yesu. ²⁸ Andza niye kwa way kə say mənde peŋ ada məse wu məse na, m̄a tsətsahay a mədzal gər ngay lele təday. Tadə wuray andaya bay na, m̄a nda ada m̄a sa. ²⁹ Hərwi ndo nakə kə nda peŋ ada kə sa wu məse i Bəy Maduweŋ, tadə ka rəhay ha gər a bo i Bəy Maduweŋ bay, kə ge mənese ada sariya ma gəsiye na. ³⁰ Hərwi niye ndo kurom hay haladzay nəteye dāvats eye hay, siye hay ta ge bəle, ada siye hay ta mət. ³¹ Tadə ka tsətsahakwa ka

† Zəba mə Madazlay i wu hay 1.26-27 ada 2.18-23.

†† Daf i Bəy Maduweŋ: Zəba ka mede 23 hus ka 26, ada Korinthe manəte eye 10.16.

mədzal gər kway təday na, habe Mbəlom ma gəsiye kway a sariya bay. ³² Ane tuk na, Bəy Maduweñ Mbəlom ma gakweye sariya ada faya ma vəlakweye dəretsətseh na, hərwi ada pat i sariya nakə ma ta giye sariya ka ndo i mändzibəra hay aye na, nəkway kâ dədəkwa a sariya andza siye i ndo hay bay.

³³ Malamar ga hay, ahəl nakə ka hayumeye gər hərwi mände wu mänday i Bəy Maduweñ aye na, həbum siye i ndo kurom hay tâ yaw təday. ³⁴ Tadə ndoweye may a wur faya na, mâ ndayaw wu mänday mətagay təday bəna, ahəl nakə ka hayum gər ka təv manəte eye na, Mbəlom ma gəsiye kurom a sariya hərwi wu neheye faya ka gumeye aye.

Wu siye hay na, ahəl nakə na ye naha aye na, na tsikakumeye.

Gədañ neheye Məsəfəre Tsədəñña eye ma vəlateye a ndo hay aye

12 Malamar ga hay, anəke na, na tsikakumeye naha ka gədañ neheye wal wal Məsəfəre Tsədəñña eye ma vəlateye a ndo hay aye. A señ na, sərum ha lele.

² Sərum ha, ahəl niye ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste zuk bay aye na, ka dəslawumay ha gər a kule mändək eye hay. Gədañ i fakalaw a yawa kurom ha ka matewele kule hay. ³ Hərwi niye a señ na, sərum ha ndo nakə a tsik me ta gədañ i Məsəfəre i Mbəlom aye na, neñgeye ma sliye faya məgwede: «Mbəlom mâ vəlay mezeleme a Yesu» na, ma tsikiye bay. Kə ge ta gədañ i Məsəfəre Tsədəñña bay na, ndəray ma sliye faya məgwede: «Yesu neñgeye Bəy Maduweñ kway» na, ma tsikiye tətə bay.

⁴ Məsəfəre Tsədəñña eye na, nəte ngweñ, ane tuk na, faya ma vəliye gədañ hay a ndo hay wal wal hərwi mäge wu hay. ⁵ Məsler neheye Bəy Maduweñ a vəlat-eye a ndo hay hərwi ada tâ ge aye na, məsler eye niye hay wal wal haladzay dərmak, ane tuk na, Bəy Maduweñ Yesu neñgeye na, nəte ngweñ. ⁶ Tsəved andaya hərwi mäge ha məsler hay wal wal haladzay dərmak, ane tuk na, maa vəl gədañ eye a ndo hay na, Mbəlom nəte ngweñ. ⁷ Mbəlom faya ma bəziye ha gədañ i Məsəfəre ngay kwa mə way tebiye. Faya ma bəziye ha na, ta tsəved wal wal hərwi ada kwa way mâ dzəna ndo siye hay.

⁸ Ndo siye hay Məsəfəre a vəlatay gədañ ka mətsike bazlam i metsehe. Ndo siye hay, Məsəfəre a datay wu hay ada a vəlatay gədañ mətsike parakka. Nəteye tebiye, maa ge məsler mə nəteye na, Məsəfəre eye nəte. ⁹ Ndo mekeleñ eye na, Məsəfəre a vəlay gədañ ka məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste ta dedek eye. Ndo neñged na, Məsəfəre a vəlay gədañ məmbəle ha ndo hay abəra ma dəvats. Maa vəl gədañ niye na, Məsəfəre eye nəte ngweñ. ¹⁰ A vəlatay a ndo siye hay gədañ i mäge masuwaya. Siye a vəlatay gədañ mède ha bazlam i Mbəlom nakə a tsikatay aye. Siye hay a vəlatay gədañ məsəre ha ka bo abəra Məsəfəre Tsədəñña eye ta məsəfəre ngwalak eye bay aye. Ndo siye hay a vəlatay gədañ mətsike bazlam i gəma neheye tə sər

bay aye. Ndo mekeleñ eye hay a vəlatay gədañ məma ha bazlam neheye ndo mekeleñ eye tə tsik aye. ¹¹ Maa ge məsler niye na, Məsəfəre eye nəte. Neñgeye nəte ngweñ nakə a vəl wu neheye tebiye aye. A ngəna gədañ hay wal wal kwa a way andza nakə a say aye.

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, andza bo i ndo nəte

¹² Zlakwa mandzəkit bo eye tə bo i ndo. Ka sərakwa ha bo i ndo na, nəte. Ane tuk na, wu siye hay wal wal andaya ka bo ngay. Kwa hawal hay haladzay ka bo i ndo bəbay na, bo ngay na, nəte ngweñ. I Yesu Kəriste bəbay na, andza niye dərmak. ¹³ Nəkway tebiye Mbəlom ka dzəhuñ kway ha na, ta gədañ i Məsəfəre ngay hərwi matəre kway ha bo nəte. Kwa Yahuda hay, kwa neheye nəteye Yahuda bay aye, kwa beke hay, kwa neheye nəteye beke hay bay aye. Ada nəkway tebiye ka hutakwa na, Məsəfəre eye nəte, a rah kway ha andza ka sakwa wu məse.

¹⁴ Hawal hay ka bo i ndo na, nəte tsa bay. Nəteye haladzay. ¹⁵ Kwa sik mâ gwad: «Neñ wal abəra ka bo hərwi neñ na, həlay bay.» Kwa kə tsik andza niye bəbay na, neñgeye huya ka bo. ¹⁶ Tadə kwa zləm mâ gwad: «Neñ wal abəra ka bo hərwi neñ na, dəre bay.» Kwa kə tsik andza niye bəbay na, neñgeye huya ka bo. ¹⁷ Tadə bo i ndo na, dəre dekdek tsa na, ma tsəniye wu hay ma kəkay? Tadə bo i ndo na, zləm dekdek tsa na, wu ma zeye ma kəkay? ¹⁸ Ane tuk na, Mbəlom a ge bo i ndo na, andza niye bay. Duh a ge wu neheye ka bo aye tebiye ada a pa na ka membre ka membre andza nakə a say aye. ¹⁹ Tadə Mbəlom mâ ge ndo sədok nəte tsa, kə ge faya wu mekeleñ eye bay na, niye na, ka təra bo daw? ²⁰ Ane tuk na, andza niye bay. Hawal hay andaya ka bo haladzay, ane tuk na, bo na, nəte ngweñ.

²¹ Tadə kə ge andza niye na, dəre ma sliye faya məgwaday a həlay: «A señ kar bay» na, ma sliye faya mətsike bay! Gər dərmak ma sliye faya məgwaday a sik: «A señ kar bay» na, ma sliye faya mətsike bay! ²² Duh wu nakə ka bo ka dzala mə gər yak bəle eye na, azlakwa bay kutoñ nəteye andaya. ²³ Hawal neheye fakwaya ka dəslakwatay ha gər bay aye na, nəkway faya ka gakwateye gər lele duh. Hawal neheye faya ka ngahakweye abəra ka dəre i ndo hay aye na, nəteye na, faya ka gakwateye metsehe haladzay. ²⁴ Hawal neheye ka bo kway dəre a ngatay aye na, ngama andaya məngehe tay ha aye bay. Mbəlom eye tə gər ngay a ge bo i ndo hay na, tâ dəslay ha gər a hawal neheye tə dəslaway ha gər bay aye. ²⁵ A ge andza niye na, hərwi ada bo mâ ngəna wal wal bay. A say duh na, hawal neheye ka bo aye tâ dzəna bo nəte nəte mə walañ tay. ²⁶ Tadə hawal nəte ka bo kway faya ma giye dəretsətseh na, neñgeye tə siye hay tebiye faya ta giye dəretsətseh dərmak. Tadə faya ka dəslakway ha gər a hawal neñged nəte na, neñgeye tə siye hay tebiye dərmak ta ngwasiye.

²⁷ Nəkurom na, nəkurom tebiye ka manəte eye bo i Yesu Kəriste. Kwa way neñgeye hawal i bo i Yesu Kəriste. ²⁸ Mə walañ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, Mbəlom a pa tay ha ndo hay hərwi ada tâ ge

mæsler ngay hay wal wal. A lah mæpele tæday na, ndo i maslaŋ hay. Masulo eye a pala ndo mæde ha bazlam ngay hay. Mamahkar eye a pala siye hay hærwi ada tâ tætikatay bazlam ngay a ndo hay. A pala ndo mekelen eye hay dærmak hærwi ada tâ ge masuwayaŋ. Siye hay ndo mæmbæle tay ha ndo hay. Siye hay a vølatay gædaŋ ka madzæne ndo hay. Siye hay a vølatay gædaŋ mændze tay kame a ndo hay. Siye hay sa na, mætsike bazlam i gæma hay wal wal neheye tæ sær bay aye.

²⁹ Andza nakæ ka ngatumay aye na, Mbølom a pa tay ha tebiye næteye ndo i maslaŋ i Yesu dæw? Tebiye ndo mæde ha bazlam i Mbølom dæw? Tebiye ndo matætikatay bazlam i Mbølom a ndo hay dæw? Tebiye ta giye masuwayaŋ dæw? ³⁰ Tebiye ta mbøliye ha ndo hay abæra ma dævats dæw? Tebiye ta tsikiye me tæ bazlam i gæma neheye ndo hay tæ sær bay dæw? Tebiye ta miye ha bazlam dæw? A'ay! Ma giye bo andza niye bay.

³¹ Ane tuk na, pælum wu neheye ngwalak eye hay Mæsæfære ma vølateye a ndo aye hærwi ada kâ hutum.

Anæke na, na dækumeye ha tsæved lele eye sa, nakæ a ze siye hay haladzay hærwi ada kâ yum tæ dæma.

Mawude bo a ze kwa mey

13 Kwa tadæ na sær mætsike me tæ bazlam i gæma hay tebiye, kwa bazlam i gawla i Mbølom hay, na wuda ndo hay bay na, na tæra andza bære nakæ ta fay na, a læve ndoy ndoy kæriye tsa aye, kægæbay andza mendelen nakæ a gatay zlæm a ndo hay aye. ² Tadæ kwa gædaŋ ga andaya mæde ha bazlam i Mbølom, tadæ kwa na sær wu hay tebiye, tadæ kwa gædaŋ ga andaya mætsæne wu i Mbølom neheye maŋgaha eye, kwa ta mædzal gær ga nakæ na dzala ha ka Mbølom aye na gwaday ha a mahæmba «Lætse, do abæra kanaŋ» ada kæ lætse, ki ye, ane tuk na, tadæ na wuda ndo hay bay na, neŋ na, wuray kæriye. ³ Kwa tadæ na ngænataŋ wu ga hay a ndo i mætawak hay, kwa tadæ na tæma tâ kal ga ha a ako na dul a dæma hærwi mædzal gær, tadæ na wuda ndo hay bay na, wuray ma geŋeye ngama kwa tsekweŋ bay tebiye.

⁴ Ndo nakæ a wuda ndo hay aye na, ma giye ngatay, ma gateye ngwalak a ndo hay, ma giye sælæk bay, ma giye zlapay bay, ma dæslay ha gær a bo bay. ⁵ Ndo nakæ a wuda ndo hay aye na, ma giye wu nakæ a ge horoy aye bay, a pølay wu a gær ngay dekdæk bay, wu a ndalay bay, a ge zægæle ta ndo hay bay. ⁶ Ndo nakæ a wuda ndo hay aye na, mænese a yay a gær bay, ane tuk na, dærev ngay a ngwasa düh na, tæ wu neheye ngwalak eye. ⁷ Ndo nakæ a wuda ndo hay aye na, a sæmay naha a dæretsætseh kwa a hølay waray, kwa kæday a dzala ha ka Mbølom huya, pat pat a pa mædzal gær ngay na, ka tæv i Mbølom. Neŋgeye mandza eye pat pat bæŋbæŋ.

⁸ Mawude bo na, a dze tæbey. Bazlam i Mbølom neheye ndo hay tæ dawatay ha a ndo hay aye na, ta ndæviye. Hølay eye ma slaweye, bazlam i gæma neheye faya ka tsikakweye ta ndæviye. Mæsære wu hay neheye ka særakwa anæke aye ta ndæviye dærmak. ⁹ Ma ta giye andza niye hærwi ka særakwa wu hay tebiye bay. Ba-

zlam i Mbølom nakæ ka dæwakwa tay ha a ndo hay aye bæbay na, ka særakwa tebiye zuk bay. ¹⁰ Ane tuk na, aza ahæl nakæ Mbølom ma dækway ha wu neheye ngwalak eye dedek aye na, wu neheye ka særakwa tebiye bay aye ta dziye.

¹¹ Tsænüm! Ahæl niye neŋ wawa eye mba na, na tsikawa me andza wawa hay. Na tsænawa wu andza wawa hay. Anæke na tæra ndo bagwar eye na, mændze ga andza i wawa hay sa bay. ¹² Anæke na, ka ngatakway a wu hay lele zuk bay andza ka zæbakwa dære a malam. Pat eye ma slaweye ka ngatakweye parakka tæ dære kway. Anæke na sær wu hay tebiye zuk bay. Pat eye niye na, na særiye wu kwetseh kwetseh andza nakæ Mbølom a sær ga ha kwetseh kwetseh aye dærmak.

¹³ Wu neheye ta ndæviye bay aye na, anaŋ næteye mahkar: Mædzal gær nakæ ka dzalakwa ha Mbølom aye, mæpe mædzal gær ka wu nakæ ka ta hutakweye ka tæv ngay aye ada mawude bo nakæ ka wudakwa ndo hay aye. Ane tuk na, maa ze wu neheye tebiye na, mawude bo.

Siye i bazlam neheye a tsik ka gædaŋ neheye Mæsæfære ma vølateye a ndo hay aye

14 Ræzlumay a gær matære tæday na, ndo mawude ndo hay. Pælum tæ dærev kurom peteh gædaŋ neheye Mæsæfære ma vølateye a ndo hay aye hærwi ada kâ hutum. Gædaŋ nakæ kâ pælum aye a ze siye hay tebiye aye na, mæde ha bazlam i Mbølom nakæ a tsikakum aye. ² Tadæ ndoweye a tsik bazlam i gæma neheye a sær bay aye na, a tsikatay na, a ndo hay bay. A tsikay na, a Mbølom hærwi ndo hay tæ tsænay na bay. A tsik ta gædaŋ i Mæsæfære, wu i Mbølom neheye maŋgaha eye. ³ Ane tuk na, ndo nakæ a datay ha bazlam i Mbølom tæ bazlam i gæma ngay aye na, neŋgeye a tsikatay a ndo ngay hay. Bazlam ngay niye hay na, ma vølateye gædaŋ. Wu nakæ faya ma tsikateye, ma mat-eye naha dærev hærwi ada tâ gæl, tâ ye kame kame. ⁴ Ndo nakæ a tsik bazlam i gæma neheye ndo hay tæ sær bay aye na, a dzæna na, bo ngay eye ngway. Ndo nakæ a da ha bazlam i Mbølom tæ bazlam i gæma ngay aye na, neŋgeye düh faya ma vølateye gædaŋ a ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu mahaya gær eye tebiye.

⁵ A seŋ nækurom tebiye kâ tsikum me tæ bazlam i gæma hay. Ane tuk na, kutoŋ ndo mæma ha mâ ge andaya tæ bazlam i gæma ngay hærwi ada ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu tebiye tâ gæl ada tâ ye kame kame. Kæ ge andza niye bay na, ndo nakæ ma diye ha bazlam aye a ze ndo nakæ ma tsikiye bazlam i gæma neheye a sær bay aye.

⁶ Malamar ga hay, tadæ na ye naha a gay kurom, na tsikakum me tæ bazlam i gæma neheye ka særum bay aye na, na gækumeye ngama na, ma kækay? Tadæ na dækum ha wu i Mbølom nakæ maŋgaha eye bay, na dækum hay siye i wu hay bay, na dækumeye ha bazlam i Mbølom bay ada na tætiye kurom ha bay na, na dzæna kurom ka wuray kwa tsekweŋ bay tebiye!

⁷ Dzalum ka wu i mæhetse hay tæday, andza ndærloy ta gandzaval. Tadæ ndo mæfe ta fa tæde tæde bay na,

ndo hay ta səriye məpaka naha faya bay. ⁸ Məfe faqam bəbay na, andza niye dərmak. Tadə agəna gəma ta gəma neŋged ta giye vərəm ada tadə ndo məfe faqam i mede a vərəm kə fa na ta dəma bay na, ndəray ma diye a vərəm niye bay. ⁹ I kurom dərmak na, andza niye. Tadə faya ka tsikumeye bazlam i gəma neheye ndəray a sər bay aye na, ndo hay ta tsəniye wu nakə ka tsikum aye na, ma kəkay? ¹⁰ Bazlam i gəma hay wal wal andaya ka məndzibəra. Bazlam i gəma hay tebiye a satay məgwede wu andaya. ¹¹ Ane tuk na, tadə ndoweye kə tsiken me tə bazlam i gəma nakə na sər bay aye na, neŋgeye mbəzlew kame ga ada neŋ dərmak andza mbəzlew kame ŋgay. ¹² Andza niye, neŋ faya na gwadakumeye pəlum tə dərev kurom peteh gədaŋ neheye Məsəfəre ma vəlateye a ndo hay aye hərwi ada kâ hutum haladzay. Ane tuk na, wu nəte na, wudum wene wene eye na, wu nakə ma dzəniye tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu məgəle ada ma ye kame kame aye.

¹³ Hərwi niye ndo nakə a sər mətsike bazlam i gəma aye na, mâ duwulay me a Mbəlom hərwi ada Məsəfəre mâ vəlay gədaŋ məmatay ha a ndo hay tə bazlam nakə ndo hay tə tsəniye aye. ¹⁴ Tadə faya na duwulay me a Mbəlom tə bazlam i gəma nakə na sər bay aye na, məsəfəre ga neŋgeye faya ma duwuliye me a Mbəlom. Dedek, ane tuk na, metsehe ga andaya mə dəma bay. ¹⁵ Kə ge andza niye na, na giye na, kəkay? Na duwulay me a Mbəlom ta məsəfəre ga tə bazlam i gəma neheye na sər bay aye. Ane tuk na, na duwulay me a Mbəlom tə metsehe ga tə bazlam neheye na tsəne aye hərwi ada nâ tsəne. A seŋ məge dəmes ta məsəfəre ga tə bazlam neheye na tsəne bay aye ada a seŋ məge dəmes tə metsehe ga dəmes neheye na tsəne aye.

¹⁶ Tadə kə ge andza niye bay, nəkar i yak faya ka gay naha sisə a Mbəlom tə bazlam neheye ka sər bay aye tuk na, ada ndo neheye tə sər wu niye hay bay aye na, ta mbədiye faya «amen» na, ma kəkay? Nəteye tə tsəne wu nakə ka tsik aye bay. ¹⁷ Məgay naha sisə yak niye ka gay naha a Mbəlom aye na, lele, ane tuk na, ma giye ŋgama a ndo neŋged bay.

¹⁸ Neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom hərwi na tsik bazlam neheye na sər bay aye na, na ze kurom ha tebiye. ¹⁹ Ane tuk na, ahəl nakə neŋ ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mahaya gər eye na, ŋgama na tsikatay gər i bazlam hay zlam neheye ta tsəniye andza niye na, na tsikiye tay ha ndo hay tə bəmalə nakə na tsikateye gər i bazlam hay gwezem kuro vədvəd haladzay tə bazlam neheye tə sər bay aye.

²⁰ Malamar ga hay, ka dzalum gər ka wu hay andza wawa ndəriz hay bay. Duh dzalum gər na, andza nəkurom bagwar eye hay. Ta təv i mənese na, tərüm andza wawa ndəriz hay. Nəteye na, tə sər məge mənese bay. ²¹ Tə watsa mə Dərewel i Mbəlom na, Bəy Maduweŋ a gwad:

«Neŋ na sləriye naha ndo i gəma neŋged hay ka təv i ndo ga hay.

Ta tsikateye bazlam ga tə bazlam i gəma mekelenj eye.

Kwa na ge andza niye bəbay na,

ndo hay ta neŋgeye faya zləm wal bay. †»

²² Hərwi niye mətsike me tə bazlam neheye tə sər bay aye na, faya ma bəzatay ha wu a ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu Kəriste bay aye. Ndo neheye faya ta diye ha bazlam i Mbəlom aye na, faya ma bəzatay ha wu a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye na, Mbəlom andaya ta nəteye bəna a ndo neheye ta pa mədzal gər ka Mbəlom bay aye bay. ²³ Andza niye, ahəl nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye mahaya gər eye, tadə nəkurom tebiye faya ka tsikumeye tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye, ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye tə sər wuray bay aye kəgəbay ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ta ye naha na, ta gwadiye gər a vuwakum. ²⁴ Ane tuk na, tadə duh nəkurom tebiye faya ka dume ye ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma nakə ndo hay tə sər aye na, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu zək bay aye ada ndo neheye ta dzala ha ka Yesu tə sər wuray bay aye, ta ye naha na, ta səriye ka mənese tay. Wu nakə ta tsəniye tebiye aye na, ma gateye hiyew mə dərev tay. ²⁵ Wu neheye maŋgaha eye tə dzala mə gər tay aye na, ma ndohwaweye parakka. Tsa na, ta dəkweye gurmets a Mbəlom, ta dəslyay ha gər ada ta tsikiye parakka tə bazlam tay, ta gwadiye Mbəlom andaya mə walaŋ kurom ta dedek.

²⁶ Malamar ga hay, ka gakweye na, kəkay? Ka hayum gər na, ndoweye ma giye dəmes, ndo neŋged ma tsikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay, ndo neŋged ma tsikiye wu nakə maŋgaha eye Mbəlom a day ha aye, ndo neŋged neŋgeye na, ma tsikiye me tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye, ada ndo neŋged ma miye ha parakka wu nakə a tsik tə bazlam i gəma nakə ndo hay tə sər bay aye. Wu nakə faya ka gume ye tebiye na, gum hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tâ gəl.

²⁷ Tadə ndo hay andaya a satay mətsike me tə bazlam i gəma neheye ndo a sər bay aye na, ndo sulo kəgəbay mahkar ta tsik tsa, mâ ze ndo hay mahkar bay, ada tâ tsik na, nəte ta nəte. Ada ndoweye mâ ma ha wu nakə tə tsik aye. ²⁸ Tadə ndəray andaya məma ha bay na, tâ ndza tətə. Tâ dzala mə gər tay ada tâ tsikay a Mbəlom.

²⁹ Ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay na, ndo hay sulo kəgəbay mahkar tâ tsik me tsa. Ndo siye hay tâ pay zləm a wu nakə ta tsikiye aye, a yaw abəra ka təv i Mbəlom dedek tsukudu dedek bədaw? ³⁰ Tadə ndoweye faya ma diye ha bazlam i Mbəlom, tsa na, Mbəlom a da ha wu wedeye a ndo neŋged mə walaŋ kurom na, ndo nakə kurre faya ma tsikiye me aye mâ gər ha mətsike hərwi ada ndo neŋged mâ tsik me. ³¹ Nəkurom tebiye ka slumeye məde ha bazlam i Mbəlom, ane tuk na, tsikum me nəte ta nəte hərwi ada nəkurom tebiye kâ tsikum wu ada kâ vəlumatay gədaŋ a ndo siye hay.

³² Ndo nakə gədaŋ i Məsəfəre andaya faya məde ha

† Zəba ma Ezay 28.11-12.

bazlam i Mbəlom aye na, a sər məgay metsehe a gədaŋ eye niye dərma. ³³ Andza niye hərwi wu nakə ma diye ta tsəved eye bay na, a yay a gər a Mbəlom bay. Neŋgeye a say duh na, ndzakwa ta tsəved eye lele tə zay.

Ŋgwas hay tã ge na, andza ŋgwas neheye ma məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tebiye.

³⁴ Ka hayum gər ka tæv manəte eye na, tã ndza tãte, tã tsik me bay. Nəteye na, tsəved tay andaya mətsike me bay. Ŋgwas hay na, tã rəhay gər a hasləka hay andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye. ³⁵ Tadə wu andaya nakə ta tsəne bay aye ada a satay matsətsehe aye na, tã tsətsah ma məhay gər bay, tã tsətsah ka zal tay hay mətagay. Ŋgwas ma tsikiye me ma məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, lele bay. †

³⁶ Ah! Ka dzalum na, bazlam i Mbəlom a yaw abəra mə gay kurom ba! Kəgəbay ka dzalum na, maa tsəne bazlam nakay na, nəkurom dekdek ba! ³⁷ Tadə ndoweye kə dzala mə gər ŋgay kə huta gədaŋ i mēde ha bazlam i Mbəlom kəgəbay gədaŋ mekeleŋ i Məsəfəre, mã sər ha wu nakə na watsa kanaŋ aye na, maa tsik gum andza niye na, Bəy Maduweŋ kway. ³⁸ Tadə ndoweye kə sər wu nakə na watsa aye, bazlam i Bəy Maduweŋ bay na, nəmay dərma nəmaa təma na bay.

³⁹ Malamar ga hay vəlumay ha dərev kurom ka məpəle mēde ha bazlam i Mbəlom ada kã gumatay me a ndo hay mətsike me tə bazlam i gəma hay bay.

⁴⁰ Ane tuk na, gum wu hay tebiye ta lele eye. Gum ta tsəved eye dərma.

Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ

15 Malamar ga hay, anəke a seŋ na, məmakum ahaya a gər Labara Ŋgwalak eye nakə na dakum ha ahəl niye aye. Ka təməm a dərev kurom, ka dzalum ha faya lele. ² Labara niye ŋgwalak eye na, nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye tadə faya ka dzalumeye huya andza nakə na tsikakum aye. Tadə faya ka gumeye andza niye bay na, ka dzalum ha faya ta dedek bay.

³ Na tətikakum na, wu nakə Yesu Kəriste a tətikeŋ aye. Wu nakə a ze kwa me tebiye na lah matətikakum aye na, Yesu Kəriste kə mət hərwi mezeleme kway andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye. ⁴ A mət na, tə pa na a tsəvay. Məhəne sulo mamahkar eye na, kə lətsew abəra ma mədahaŋ andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye. ⁵ Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahaŋ aye na, a bəzay ha bo a Piyer ada a bəzatay ha bo a siye i gawla ŋgay neheye kuro gər eye sulo aye. ⁶ Ada ka bəzatay ha bo a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ziye temerre zləm, nəteye tebiye tə ŋgatay a həlay manəte eye. Siye hay ta mət tsiy, ane tuk na, siye hay haladzay nəteye andaya tə dərə. ⁷ Ma dəba eye a bəzay ha bo a Yakuba ada a bəzay ha bo a ndo i maslaŋ siye hay tebiye dərma.

⁸ Tsa na, maduk i duk eye a bəzeŋ ha bo a neŋ dərma. Pat eye niye neŋ na təra na, andza wawa nakə tə

wa na kə ndisl a kiye i məwe ŋgay bay aye. ⁹ Neŋ na, wawa eye tsekwededeŋ mə walaŋ i ndo i maslaŋ i Yesu hay. Neŋ na sla dã tã zeleŋ ndo i maslaŋ i Yesu bay hərwi na gatay dərətsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. ¹⁰ Ane tuk na, Mbəlom kə geŋ ŋgwalak ŋgay nakə na təra ndo i maslaŋ ŋgay andza nakay anaŋ ka ŋgatumeŋ anəke aye. Ŋgwalak i wu nakə a geŋ aye na, ka təra kəriye bay. Duh na ge ha məsler haladzay a ze siye i ndo i maslaŋ i Yesu hay. Ane tuk na, gədaŋ nakə na ge ha məsler aye na, i ga bay. Maa pa fagaya ŋgama na, Mbəlom. Maa ge məsler mə neŋ na, neŋgeye. ¹¹ Andza niye, kwa tadə maa tsikakum Labara Ŋgwalak eye niye na, neŋ, kwa maa tsik na, siye i ndo i maslaŋ i Yesu hay, nəmay tebiye nəmaa tsikiye labara Ŋgwalak eye andza nakə na tsikakum aye ada nakə ka dzalum ha aye.

Mbəlom ma ta lətsiye tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ

¹² Labara Ŋgwalak eye nakə nəmaa a tsik aye na, Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Kə ge andza niye tuk na, ada ndo siye hay mə walaŋ kurom tə gwad, ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, ma kəkay? ¹³ Tadə ta dedek ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, andza məgwede Yesu Kəriste bəbay kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay bəna mey? ¹⁴ Tadə neŋgeye kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay na, andza məgwede bazlam i Mbəlom nakə nəmaa dã ha aye na, ka təra wu kəriye. Ada mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha Yesu aye na, ma giye ŋgama bay. ¹⁵ Tadə kə ge andza niye na, andza məgwede nəmay faya nəmaa rawiye me ka Mbəlom hərwi nəmay faya nəmaa tsikateye a ndo hay na, Mbəlom kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ. Ane tuk na, tadə ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, Mbəlom neŋgeye kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ bay. ¹⁶ Tadə Mbəlom ma lətsa tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ bay na, Yesu Kəriste dərma, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ bay. ¹⁷ Tadə Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay na, mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha aye, ma giye ŋgama bay ada nəkurom na, huya mə mezeleme.

¹⁸ Andza məgwede ndo neheye ahəl niye tə mət ta dzala ha ka Kəriste aye na, ta dze hele hele. ¹⁹ Tadə ka pakwa mədzal gər kway ka Yesu Kəriste hərwi ada mã dzəna kway ka məndzibəra dekdek tsa ada wuray andaya kame bay na, ndo hay ta tuwiye fakwaya haladzay ma ziye ha i ndo siye hay. ²⁰ Ane tuk na, ta dedek Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Maa lah mələtsew abəra ma mədahaŋ na, neŋgeye. A dã ha na, siye i ndo neheye tə mət aye, ta lətseweye abəra ma mədahaŋ dərma. ²¹ Maa zlaw məməte ka məndzibəra na, ndo nəte. Andza niye, maa həndəkətay tsəved a ndo hay mələtsew abəra ma mədahaŋ na, ndo nəte dərma. ²² Ndo hay tebiye ta mətiye hərwi nəteye gwala i Adam hay. Andza niye, ndo neheye nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, ta ta hutiyə sifa. ²³ Ane tuk na, ma giye bo na, ka

† 1 Koriŋte hay 11.5.

members ka members. Maa lah mälätsew kurre na, Yesu Käriste. Pat nakä kə maw aye na, ndo ngay hay ta lätseweye abəra ma mädahaŋ tuk. ²⁴ Ma dəba eye na, Yesu Käriste ma bəbazliye tay ha gədaŋ i mäsəfəre neheye lele bay eye tebiye ada ta bəy tay hay tebiye ada ta gədaŋ i bəy i dala hay tebiye. Tsa na, mändzibəra ma ndəviye. Ma dəba eye ma vəlay ha bəy a həlay i Bəba Mbəlom.

²⁵ Andza mägweđe na, Käriste ma läviye təmad hus a pat nakä Mbəlom ma piye tay ha ndo mäne däre ngay a həlay ngay aye. ²⁶ Maduk i duk i ndo mäne däre nakä Mbəlom ma dziye ha aye na, mäməte. ²⁷ Ka sər kwa ha na, hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Mbəlom kə pa wu hay tebiye a həlay i Wawa ngay. †» Mbəlom a tsik bazlam niye hay na, bo i Mbəlom eye neŋgeye ma ndziye mə həlay i Wawa ngay bay hərwi maa pa siye i wu hay a həlay i Wawa ngay na, bo ngay eye. ²⁸ Mbəlom kə pa wu hay tebiye a həlay i wawa ngay na, Wawa ma rəhay ha gər a Mbəlom nakä a pa wu hay a həlay ngay tebiye aye. Andza niye Bəba Mbəlom ma läviye wu hay tebiye ada ndo zezeŋ tebiye.

²⁹ Dzalum ka ndo neheye faya ta dzəhubiye bo a yam hərwi ndo neheye ta mət tsiy aye. Maa gatay ngama mə dəma na, wuye mey? Tadə ta dedək ndo hay ta lätseweye abəra ma mädahaŋ bay na, ndo niye hay ta dzəhubawa bo a yam a bəram tay na, hərwi mey?

³⁰ Tadə ndo hay ta lätseweye abəra ma mädahaŋ bay na, nəmay nəmaa siye dərətsətseh pat pat na, hərwi mey? ³¹ Malamar ga hay, pat pat neŋ na, na mawa veket veket abəra ma mäməte. Wu nakä faya na tsikakumeye dedək. Na tsikakum na, ta dedək, neŋ faya na ngwasiye hərwi kurom. Məŋgwese ga na, hərwi nəkurom ta nəmay tebiye, nəkway madzapa eye ta Bəy Maduwerŋ kway Yesu Käriste. ³² Ma gəma i Efez na, nəmaa ge magazləga ta ndo hay haladzay andza ta wu i pesl neheye sewed hay haladzay aye. Tadə na dzala ka wu i mändzibəra na, dərətsətseh nakay ma giye ngama daw? Tadə ndo hay ta lätseweye abəra ma mädahaŋ bay na, na tsikiye andza ndo wuray a gwad: «Ndayakwa wu mänday haladzay ada sakwa wu məse haladzay hərwi mazlambar ka mətakweye. ††»

³³ Kâ vumay gər a bo kurom bay. Sərum ha, tadə faya ka həhalumeye ta ndo neheye faya ta giye mənese aye na, nəkurom dərma ka gumeye mənese. ³⁴ Kâ tərüm ndo i matərahahaŋ hay bay. Kâ gum mənese bay. Na zəba faya na, siye i ndo hay mə walaŋ kurom tə sər Mbəlom bay. Na tsik andza niye na, hərwi ada horoy mâ gakum.

Bo nakä ma lätseweye abəra ma mädahaŋ aye

³⁵ Agəla ndoweye ma tsətsahiye, ma gwadiye: «Ndo hay ta lätseweye abəra ma mädahaŋ na, ma kəkay? Ndoweye kə lätsew na, bo ngay ma təriye na, kəkay?»

³⁶ Ndoweye ka tsətsah andza niye na, neŋgeye matərahahaŋ eye. Dzala təday! Ka sləga hulfe a guvah ma mətiye ada ma ndzohwiye. ³⁷ Ada ka sləga na,

wuye mey? Ka pa a bəd na, wu mandzohwa eye tsiy ta slambah eye bay. Ka sləga na, wur eye, agəna daw, agəna hulfe i wu mekerəŋ. ³⁸ Dərizl i gərdaf ma ndzohwiye andza nakä a say a Mbəlom aye. Dərizl i gərdaf i hulfe kwa waray waray na, wal wal.

³⁹ I wu neheye tə səfəra eye na, andza niye dərma. Mbəlom a ge bo tay na, wal wal. Bo i ndo zezeŋ na, wal, bo i wu i pesl hay wal, bo i diyerŋ hay wal, ada bo i kələf hay wal dərma.

⁴⁰ Wu neheye ka magərmbəlom aye ta wu neheye ka mändzibəra aye, nəteye na, wal wal dərma. Məle tay nakä tə le aye na, wal wal, nəte bay. ⁴¹ Madəve i pat na, wal abəra ka madəve i kiye dərma. Ada madəve i kiye wal abəra ka madəve i wurzla. Kwa mə walaŋ i wurzla hay bəbay na, madəve tay na, wal wal.

⁴² Ahəl nakä Mbəlom mata lətse ahaya ndo abəra ma mädahaŋ aye na, ma giye na, andza niye dərma. Bo i ndo na, andza hulfe dərma. Ta pa mädahaŋ a tsəvay na, ma ziye. Mbəlom kə lətse ahaya ndo niye abəra ma mädahaŋ na, bo ngay ma ndziye ka tor eye. ⁴³ Tə la na mädahaŋ a bəd na, gədaŋ mə dəma bay, a le bay. Ahəl nakä ma lätseweye na, ma təriye gədaŋ eye, ma liye haladzay. ⁴⁴ Bo nakä tə pa na a bəd andza hulfe aye na, wu i mändzibəra. Ane tuk na, ahəl nakä ma lätseweye abəra ma mädahaŋ aye na, ma hutiyə bo nakä Məsəfəre mavəla eye.

Bo i mändzibəra andaya na gwad ba! Sərum ha na, ka ta hutakweye bo nakä Məsəfəre ma vəliye dərma. ⁴⁵ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Adam na, ndo nakä kurre Mbəlom a vəlay məsəfəre aye.» Ndo nakä a yaw duk ma dəba aye na, Käriste. Neŋgeye na, ndo nakä ma vəliye sifa a ndo hay tə həlay i Məsəfəre. ⁴⁶ Wu nakä Məsəfəre a vəl aye na, makurre eye nakä ndo hay tə ngatay aye bay. Tə ngatay təday na, a bo i mändzibəra ada ma dəba eye ta ngateye a bəmalə nakä Məsəfəre a vəl aye. ⁴⁷ Makurre i ndo na, Adam, neŋgeye i mändzibəra. Mbəlom a ge neŋgeye na, ta bətekwey. Ndo neŋged na, Məsəfəre. A yaw abəra mə mbəlom. ⁴⁸ Ndo i mändzibəra hay bo tay na, andza i Adam nakä Mbəlom a ge na ta bətekwey aye. Andza niye dərma, ndo neheye ta ndziye mə mbəlom aye, ta təriye andza ndo nakä a mbəzlaw mə mbəlom aye. ⁴⁹ Anəke na, ka ndzəkitaqwa bo ta ndo nakä Mbəlom a ge ta bətekwey aye. Kame mba na, ka ndzəkitaqweye bo ta ndo nakä a mbəzlaw mə mbəlom aye dərma.

⁵⁰ Malamar ga hay, neŋ faya na tsikakumeye, ndo zezeŋ ma sliye faya mede a Bəy i Mbəlom tə slo i bo ngay bay. Hərwi wu nakä ma ziye na, ma sliye faya mändze tə wu nakä ma ndziye ka tor eye bay.

⁵¹ Tsənum! Na tsikakumeye wu nakä mangaha eye Mbəlom a deŋ ha aye. Ka mətakweye tebiye kway eye bay. Ane tuk na, nəkway bo kway ma mbədiye. ⁵² Ka madəve i mändzibəra na, ta fiye toloom. Ta fa na, kwayaŋŋa ka mətsike me niye na, bo kway ka mbada. Ta fa toloom na, ndo neheye ta mət tsiy aye ta lätseweye abəra ma mädahaŋ tə bo nakä ma ziye bay aye.

† Dəmes hay 110.1. †† Zəba ma Ezay 22.13.

‡ Madazlay i wu hay 2.7.

Nəkway neheye tə dəre aye, Mbəlom ma vəlakweye bo wedeye dərma. ⁵³ Andza mægweđe, bo kway nakə ma mətiye ada ma ziye na, kutoŋ ma təriye bo nakə ma mətiye bay ada ma ziye bay aye. ⁵⁴ Ahəl nakə bo nakə ma mətiye ada ma ziye ka təra bo nakə ma mətiye sa bay ada ma ziye sa bay aye na, wu nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye ma bəziye tuk. Tə watsa na: «Məməte andaya sa bay. Mbəlom kə dze ha tebiye.»

⁵⁵ «Nəkar məməte, ehey! Gədaŋ yak eye məŋgay tuk?»

Səmber yak eye nakə ka mbalawa tay ha ndo hay aye na, məŋgay tuk? †»

⁵⁶ Məməte na, a huta gədaŋ məgay wu nakə lele bay aye a ndo hay hərwi mezeleme. Mezeleme a huta gədaŋ na, hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye. ⁵⁷ Ane tuk na, gakway sisə a Mbəlom hərwi kə vəlakway gədaŋ məŋgwese ka mezeleme kwa ka məməte ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

⁵⁸ Malamar ga hay neheye na wuđa kurom haladzay aye, hərwi niye ndzum bəŋbəŋ lele, kâ yum gər bay. Rəzlumay a gər a məsler i Bəy Maduweŋ Yesu pat pat tə dərev kurom peteh. Ka sərüm ha məsler nakə ka gumeye ta gədaŋ ŋgay aye na, ma təriye kəriye bay.

Ta tsakal suloy hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu

16 Anəke na, na tsikakumeye naha ka suloy nakə ka tsakalumeye hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye. Gum andza nakə na tsikatay a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ma Galat aye. ² Pat i luma i sidzew hay na, kwa way way tsakalum dala andza nakə ka hutum, Mbəlom a vəlakum aye. Pum na hərwi ada pat nakə na ye naha aye na, ka tsakalumeye sa bay. ³ Na ye naha na, ka tsikuməneye ndo neheye ka palum tay ha hərwi ada tã ye ha suloy nakə ka tsakalum, ta diye ha a Zerozelem aye na, na watsateye derewel a həlay. ⁴ Tadə kə ge lele neŋ nã ye dərma na, nəmaa diye dziye.

Pol ma diye a Koriŋte

⁵ Na diye naha ka təv kurom na, na diye ta Masedowan. ⁶ Agəna na ye naha na, na ndziye tsekweŋ ka təv kurom, agəna a həlay i mətał na, na ndziye ka təv kurom. Ma dəba eye na diye abəra ka təv kurom, na diye kwa ka waray na, ka dzənumeye ga. ⁷ Na diye naha ka təv kurom na ndziye tsekweŋ tsa, na diye gwa na, a seŋ andza niye bay. Tadə kə yay a gər a Bəy Maduweŋ na, a seŋ ka ndzakweye ka təv manəte eye məndze haladzay. ⁸ Ane tuk na, na ndziye kanaŋ ma Efez təmađ hus a magurlom i Peŋtekot ††, ⁹ hərwi Mbəlom ka həndekeŋ na tsəved lele ka mäge məsler bagwar eye kanaŋ. Ada ndo mənə dəre ga hay andaya haladzay.

† Zəba ma Ezay 25.8; Oze 13.14. †† Peŋtekot na, tə bazlam i Gərek. Magurlom i gərmdzahosl. Tə gawa magurlom eye na, məhəne 50 ma dəba i Pak. I ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu na, magurlom i məhute Məsəfəre Tsədaŋna eye.

¹⁰ Timote ki ye naha ka təv kurom na, təmum na tə həlay sulo sulo hərwi ada mã ndza ta məŋgwese eye lele mə walaŋ kurom. Hərwi neŋgeye ndo mäge məsler i Bəy Maduweŋ andza neŋ nakə faya na giye.

¹¹ Ndəray mã gay wuray bay. Dzənum na đuh hərwi ada mã gər kurom ha tə zay ada mã maw ka təv ga. Neŋ ta ndo siye hay faya nəmaa həbiye na kanaŋ.

¹² Malamar kway Apolos na, na tsikay madzəga haladzay, na gwadaŋ na, neŋgeye tə siye i malamar hay tã ye naha ka təv kurom tey. Ane tuk na, a say mede naha anəke zuk bay. Aza kə huta həlay eye kame mba na, ma diye naha.

Mandəve i bazlam

¹³ Ndzum tsezlezleŋne tə metsehe lele. Tərüm ndo gədaŋ eye ka tsəved i Mbəlom bəŋbəŋ lele. Kâ dzədzarum bay. Dərev kurom mã ndza ta gədaŋ eye.

¹⁴ Wu nakə ka gumeye tebiye aye na, gum tə mawuđe bo nakə ka wuđumeye ha ndo hay aye.

¹⁵ Malamar ga hay, ka sərüm Sitefanas ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. Sərüm ha, maa lah məpe mədzał gər ka Yesu Kəriste ma gəma i Akay ‡ na, nəteye. Ta vəl ha gər tay ka mäge məsler i Mbəlom hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Neŋ faya na gakumeye naha amboh, ¹⁶ slala i ndo neheye faya ta giye məsler i Mbəlom mə walaŋ kurom aye na, rəhumatay ha gər. Rəhumatay ha gər a ndo neheye faya ta rəzleye a gər mäge məsler i Mbəlom dziye aye dərma.

¹⁷ Dərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi nakə Sitefanas ta Fortunatus ada ta Akayəkus ti yaw ka təv ga aye. Na ŋgatay na, andza na ŋgatakum a nəkurom tebiye.

¹⁸ Ta meŋ naha dərev andza tə makum naha dərev a nəkurom aye dərma. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, rəhawumatay ha gər.

¹⁹ Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye tə hayawa gər ka təv ga kanaŋ ka dala i Azi †† aye ta tsikakum naha me. Akelas ta Pərisil tə siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye tə hayawa gər a gay tay aye, ta tsikakum naha me lele ta məzele i Yesu Kəriste. ²⁰ Siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye kanaŋ aye tebiye ta tsikakum naha me dərma.

Tsikum me a bo nəte nəte mə walaŋ kurom ta məgəse bo kurop kurop lele.

²¹ Neŋ Pol na tsikakum naha me dərma. Nakay na, neŋ na watsakum naha tə həlay gay eye.

²² Ndo nakə a wuđa Bəy Maduweŋ kway Yesu bay aye na, Mbəlom mã vəlay mezeleme. Maranata‡‡, andza mægweđe Bəy Maduweŋ may, dara!

²³ Bəy Maduweŋ kway Yesu mã pa fakuma ŋgama.

²⁴ Nəkurom tebiye na wuđa kurom huya hərwi nakə nəkway tebiye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

‡ Akay na, məzele guram i diye i Salawa i Gəres. †† Dala i Azi anəke na, Turki. ‡‡ Maranata: Məzele i wu tə bazlam i Gərek. Yesu ta ndo neheye tə pa mədzał gər kurre eye tə ndzawa ma gəma i Yahuda hay tə tsikawa bazlam eye nakay.

2 Korinthe hay

Məfələkwe

A gəsaw abəra ka makurre i derewel i Pol nakə a watsatay naha a Korinthe hay aye na, labara hay ti yaw abəra ma Korinthe ada ta watsayaw derewel hay a Pol ada Pol dərma kə watsatay naha (2.3). Məndze i Pol ta ndo i Korinthe hay ngwalak eye sa bay. Ma ta diye a dəma na, a watsatay naha hərwi malembede ha wu nakə a ye bay aye.

Mə madədo 1 ka 7 na, Pol faya ma tsikiye me abəra ka bo ngay,

Mə madədo 8 ka 9, Pol a tsətsah wu hərwi ndo məpe mədzal gər neheye mətawak eye hay ma Zerozelem aye.

Mə madədo (10 ka 13) na, Pol a tsik ka matəre ndo i maslanj i Yesu Kəriste na, kəkay wal wal sulo. Ndo hay andaya faya ta diye ha labara mekelənj eye wal abəra ka bəmalə i Pol (11.3-4).

Pol a həna ha gər tsekwe nj hərwi faya ma həbiye, ma hutiyə gəda nj ngay na, mə həlay i Mbəlom. Pol ka tsətsah t̄a dəslay gər bay, t̄a vəlay wu na, ka tsətsah bay. A da ha Labara Ngwalak eye i Yesu na, kəriye.

Pol a tsikatay naha me

1 Maa watsakum naha derewel nakay na, ne nj Pol. Ne nj ndo i maslanj i Yesu Kəriste hərwi a say a Mbəlom. Ne nj ta Timote malamar kway nəmaa tsikakum naha me a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Korinthe aye ada a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Akay † aye. ² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduwe nj kway Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ngama ada t̄a vəlakum zay.

Mbəlom ma matay naha dərev a ndo neheye faya ta siye dərətsətseh aye

³ Zambadəkway a Mbəlom Bəba i Bəy Maduwe nj kway Yesu Kəriste. Ne njgəye faya ma gateye ngwalak a ndo hay huya, ma matay naha dərev pat pat aye. ⁴ Kwa kəday ahəl nakə nəmay mə dərətsətseh aye na, a vəlawamay gəda nj hərwi ada nəmay nəmaa sliye faya məmatay naha dərev a siye i ndo neheye faya ta siye dərətsətseh aye andza nakə Mbəlom a dzəna may aye dərma k. ⁵ Andza niye, Yesu Kəriste kə sa dərətsətseh haladzay ada nəmay dərma k nəmaa siye dərətsətseh haladzay. Mbəlom bəbay ma vəlaməye gəda nj haladzay dərma k hərwi nəmay madzapa eye t̄a Yesu Kəriste. ⁶ Tadə nəmay faya nəmaa siye dərətsətseh kəgəbay tadə Mbəlom faya ma vəlaməye gəda nj na, hərwi ada k̄a tərūm gəda nj eye hay ada Mbəlom m̄a t̄a ma kurom ha. Andza niye ka sluməye faya məsəmay naha a dərətsətseh nakə nəmay faya nəmaa səmay naha aye dərma k. ⁷ Nəmaa sər ha ta dedək ka ndzum-

eye bənjbə nj ka tsəved i Mbəlom. Nəmaa sər ha Mbəlom ma makuməye naha dərev andza nakə ne njgəye faya ma məməye naha dərev aye, hərwi faya ka suməye dərətsətseh andza nəmay neheye faya nəmaa siye dərətsətseh aye dərma k.

⁸ Ayaw, malamar may hay, a samay na, sərūm ha dərətsətseh nakə nəmaa sa ka dala i Azi aye. Nəmaa sa dərətsətseh haladzay, a ze may gəda nj. Nəmaa dza-la na, tsiy nəmaa mətiye. ⁹ Ayaw, ta dedək nəmaa dza-la mə dərev may na, nəmaa mətiye. Azlakwa Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada nəmaa pa mədzal gər may ka gəda nj may bay, duh nəmaa pa mədzal gər may na, ka Mbəlom nəte njgwe nj. Ne njgəye na, ma mbəla tay ahaya ndo hay abəra ma mədaha nj. ¹⁰ Ada ma buwa may ahaya abəra mə dərətsətseh i mədaha nj nakə haladzay nəmaa mətiye ha həbe aye, ada ma buwa may ahaya abəra mə dərətsətseh siye hay dərma k. Nəmaa piye mədzal gər may, nəmaa sər ha ma buwa may ahaya abəra mə dərətsətseh siye hay sa. ¹¹ Nəkurom dərma k duwulumay me a Mbəlom. Andza niye, tadə ndo hay haladzay faya ta duwuliye me a Mbəlom hərwi may na, ndo hay haladzay ta gay naha sisəe dərma k hərwi ngwalak ngay nakə ma ta gamay aye.

Pol ka mbəda ha wu nakə həbe a say məge aye

¹² Wu nakə nəmaa ngalakiye ha aye na, ana nj: Nəmaa sər ha mə dərev mede may kame i ndo hay tebiye na, dedək, nəmay ndo i dedək hay andza nakə a say a Mbəlom aye. Mede may niye lele wene wene eye na, kame kurom. Gəda nj may nakə nəmaa ndza ha andza niye aye na, a yaw abəra mə metsehe i ndo i məndz-

† Akay na, məzele guram eye i diye i Salawa i Gəres.

ibəra hay bay. Ane tuk na, Mbəlom a dzəna may ta ŋgwalak ŋgay. ¹³ Wu nakə nəmaa watsakum naha aye na, a wur bo bay, ka slumeye faya mətsəne. ¹⁴ Wu andaya nakə ka tsənum i ŋgal aye. Ane tuk na, ka ta tsənum-eye tebiye. Wu eye na, anaŋ: Ka ta ŋgalakumeye may ha andza nəmay dərmak nəmaa ta ŋgalakiye kurom ha pat i Bəy Maduweŋ Yesu nakə ma maweye aye.

¹⁵ Na sər ha ta dedek, hərwi niye na gwad habe a seŋ na diye naha a gay kurom təday ada na həndzədiye kame. Na maweye na, ta təv kurom dərmak hərwi ada nā dzəna kurom masulo eye. ¹⁶ Andza məgwede, na dzala na, na diye naha a gay kurom təday ada na diye ka dala i Masedowan ada na maweye ta təv kurom. Ada aza na mbədiye gər, nakə na diye ka dala i Yahuda aye na, habe ka dzənumeye ga. ¹⁷ Ahəl nakə na gwadəkum na giye andza niye aye na, na tsikakum ta dərneh sulo daw? A'ay, tadə na gwad na giye wu nakə na həl faya bo mäge aye na, na giye andza i ndo i mändzibəra hay daw? Na gwadiye ayaw ada a'ay sulo sulo bay.

¹⁸ Mbəlom, neŋgeye ndo məhəle mbal ga. Wu nakə nəmaa tsikakum aye na, ayaw ada a'ay sulo sulo bay. ¹⁹ Hərwi neŋ, Silas ta Timote nəmay nəmaa da ha mə walaŋ kurom na, Wawa i Mbəlom Yesu Kəriste. Ayaw ta a'ay sulo sulo mə neŋgeye bay. Mə neŋgeye na, ayaw dekdek huya. ²⁰ Ada wu nakə tebiye Mbəlom a gwad ma vəlakweye, maa tsikakway ta dedek na, neŋgeye. Hərwi niye ka gwadəkwa «amen» na, ta neŋgeye hərwi ada ndo hay tā dəslay ha gər a Mbəlom. ²¹ Sa na, maa vəlamay gədaŋ na, Mbəlom eye tə gər ŋgay tə həlay i Yesu Kəriste ada ma vəlakumeye gədaŋ dərmak. Maa pala kway na, neŋgeye. ²² Kə pakway Məsəfəre ŋgay a dərev kway hərwi mədə ha na, nəkway ndo ŋgay hay. Andza niye a da ha na, ma ta vəlakweye siye i wu neheye a gwad ma vəliye aye.

²³ Kə ge na raw me na, Mbəlom mē kəd ga. Na ye naha a gay kurom a Koriŋte sa bay na, hərwi a seŋ dərev mē wur fakuma bay. ²⁴ Nəmay na, nəmaa gakumeye kutoŋ ka məpe mədzal gər bay. Nəmaa sər ha ka pum mədzal gər bəŋbəŋ ka Yesu Kəriste tsiy. Duh na, nəmaa giye məsler ka təv manəte eye tə nəkurom hərwi ada dərev kurom mē ŋgwasa.

2 Andza niye, na diye naha ka təv kurom zuk bay hərwi na dzala na, na ta wurakumeye ha dərev sa tsa. ² Tadə na wurakum ha dərev na, neŋ dərmak dərev ma wuriye fagaya. Nəray andaya ma ŋgwesəŋ-eye ha dərev bay, hərwi nəkurom tebiye dərev ma wuriye fakuma. ³ Hərwi niye nakə na watsakum naha dərwele neŋged niye aye na, ada na ye naha ka təv kurom sa bay aye. Na watsakum naha na, hərwi ada nā ndisl naha na, ka wurumeŋeye ha dərev bay. Hərwi mata ŋgwesəŋ ha dərev na, nəkurom. Azlakwa duh na sər kurom ha tebiye, na sər tadə dərev ga maŋgwasa eye na, nəkurom dərmak dərev kurom maŋgwasa eye. ⁴ Ahəl nakə neŋ na watsakum naha dərwele niye na, ta mətuwe eye haladzay. Na watsa ta mədzal gər eye hərwi dərev a wur fagaya dokdok haladzay. Na watsakum naha na, hərwi məwurakum ha dərev bay. Ane tuk na,

na watsakum naha na, hərwi ada kē sərūm ha, na wuda kurom haladzay.

Pol a pəsay mənese a ndo nakə a nasay aye

⁵ Ndowneye kə wurakum ha dərev na, a wureŋ ha dərev a neŋ bay, a nəkurom tebiye, siye hay kə ndalatay haladzay, siye hay tsekweŋ. Ane tuk na, a seŋ mətsike faya ka zal bay. ⁶ Matsəla ndo hay haladzay ta kəta na ndo niye, kə sla da andza niye. ⁷ Anəke duh na, pəsūmay ha mənese ŋgay ada vəlumay gədaŋ ta məmay naha dərev, bəna ma ta mətiye ta mevel. ⁸ Hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye naha amboh, pəsūmay ha mənese ŋgay hərwi ada mē sər na, ka wudum na. ⁹ Dərwele niye na watsakum naha aye na, hərwi a seŋ məsəre ha faya ka rəhumay ha gər a bazlam ga ŋgway daw? ¹⁰ Ka pəsūmay ha mənese a ndo niye na, neŋ dərmak na pəsay ha. Neŋ na, kə ge wu andaya məpəsay ha na, na pəsay ha. Na pəsay ha na, hərwi kurom, kame i Kəriste. ¹¹ Na ge andza niye na, hərwi ada Fakalaw mē ŋgwasa fakwaya bay. Hərwi wu nakə a say mäge aye na, ka sərakwa ha lele.

Pol ma gəma i Tərowas

¹² Na həl bo, na ye a gəma i Tərowas mata da ha Labara ŋgwalak eye nakə a tsik ka Kəriste aye mə dəma. Na ndisl naha a dəma, na zəba faya na, Bəy Maduweŋ Yesu kə händekerŋ na tsəved vototo lele.

¹³ Ane tuk na, mədzal gər ga mandza eye wadəŋ wadəŋ hərwi na huta na malamar kway Titus mə dəma bay. Hərwi niye, na gər tay ha ndo məpe mədzal gər neheye ma gəma i Tərowas aye, na ye ka dala i Masedowan.

Yesu a vəlakway gədaŋ ada kē mbakwa ka wu hay

¹⁴ Ane tuk na, zambadəkway a Mbəlom! Maa ye may ha kame kame məsle ka wu hay huya na, neŋgeye, hərwi nəmay madzapa eye tə Kəriste. Andza niye faya ma diye ha Kəriste a ndo hay kwa ka waray ka waray tebiye tə nəmay, ma zatay a ndo hay andza mal nakə a ze huŋga aye. ¹⁵ Nəmay na, andza mal nakə a ze huŋga lele Kəriste ma vəlay naha a Mbəlom aye. Mal eye niye a zatay a ndo neheye Mbəlom ma təmiye tay ha aye ada ndo neheye ta dziye aye. ¹⁶ Hərwi ndo neheye faya Mbəlom ma təmiye tay ha na, a zatay lele ada Mbəlom ma vəlateye sifa. Hərwi ndo neheye faya ta dziye, mal niye a zatay i tay na, məməte ada faya ta mətiye hərwiye kame i Mbəlom. Mata sle faya mäge məsler nakay na, way? ¹⁷ Nəmay na, ndo neheye Mbəlom a slər may ha mata ge məsler aye. Nəmay na, andza ndo neheye ta təra ha bazlam i Mbəlom andza wu i tsakala aye bay. Maa slər may ha na, Mbəlom. Nəmaa da ha bazlam ŋgay ta dedek kame ŋgay hərwi nəmay madzapa eye tə Yesu Kəriste.

Məsler i ndo i Dzam Wədeye hay

3 Nəmay faya nəmaa dazleye a mədəslay ha gər a bo may daw? Kəgəbay tā watsamay dərwele a

həlay hərwi mabəzakum ha na, nəmay ndo i maslañ i Yesu Kəriste hay daw? Kəgəbay nəmaa tsətsah fakuma derewel hərwi mabəzatay ha a ndo mekeləñ eye hay daw? Ndo siye hay na, tə gawa andza niye. Ane tuk na, nəmay andza nəteye təbey. ² Derewel may na, nəkurom nakə Kəriste a watsa a dərev kurom aye. Kwa way ma sliye məsəre ada mədzenge. ³ Ta dedek nəkurom na, derewel nakə Kəriste a watsa ada a slər tə həlay may aye. A watsa na, ta yam i wu nakə tə watsawa ha wu aye bay. A watsa na, ta Məsəfəre i Mbəlom nengəye nakə ta sifa aye. A watsa na, ka beleler i kwar bay, a watsa a dərev i ndo zezeñ. †

⁴ Nəmaa gwad nəkurom derewel i Kəriste na, hərwi Yesu Kəriste kə da may ha kame i Mbəlom maa ge məsler tə həlay may na, nengəye. ⁵ Nəmaa sər ha, nəmay tə gər may nəmaa sla mäge məsler ta gədañ may bay. Maa vəlamay gədañ ka mäge na, Mbəlom. ⁶ Maa vəlamay gədañ matəre ndo mäge məsler, hərwi mədatay ha bazlam i Dzam Wedeye na, nengəye. Dzam nakay wedeye na, andza bazlam mapala eye nakə tə watsa ahəl niye aye bay. Ane tuk na, ka rəhakway ha gər na, a Məsəfəre Tsədañña eye. Bazlam mapala eye nakə tə watsa ahəl niye na, ma diye tay ha ndo hay a mədahañ. Məsəfəre Tsədañña eye na, ma vəliye sifa ka tor eye.

⁷ Ahəl niye Mbəlom a watsa bazlam ngay mapala eye ka beleler i kwar ada ahəl nakə a gawa aye wu niye na, ndo hay ta ngatay a məzlab ngay. †† Da'ar i Musa ka wuzl dərə hərwi məzlab ngay. İsrayel hay ta sla faya mazəbe ka da'ar ngay bay, a däv haladzay. Ada azlakwa dzaydzay niye na, ma ndziye huya bay. Ada tadə bazlam mapala eye nakə ma diye tay ha ndo hay a mədahañ ka bəz ha məzlab i Mbəlom a ndo hay ahəl nakə a yaw aye duh tuk na, ⁸ ada məsler i Məsəfəre Tsədañña eye ma bəziye ha məzlab i Mbəlom ma ziye ha tebiye duh! ⁹ Bazlam mapala eye kə gəs tay ha ndo hay a sariya. Ada tadə bazlam mapala eye ma gəsiye kway a sariya, faya ma bəzakway ha məzlab i Mbəlom tuk na, ada Dzam Wedeye nakə ma təriye kway ha ndo i dedek kame i Mbəlom aye, ma bəzakway ha məzlab, ma ziye ha duh. ¹⁰ Ka slakweye faya məgwede na, wu nakə a bəzawa ha məzlab i Mbəlom ahəl niye faya ma mbatiye hərwi Dzam Wedeye a ze Dzam Guram eye haladzay ta məzlab. ¹¹ Ta dedek Dzam Guram eye nakə Mbəlom a vəl hərwi mändze tsekweñ, ka bəzakway ha məzlab. Ada tadə andza niye na, Dzam Wedeye nakə ma ndziye huya aye a ze na duh.

¹² Nəmaa tsik parakka kame i ndo hay tebiye na, hərwi nəmaa pa mədzal gər ka wu neheye. ¹³ Musa ahəl niye na, ka tək na dərə ngay tə peteked hərwi məzlab i Mbəlom nakə ka da'ar ngay aye ada a say na, İsrayel hay tə ngatay a məzlab nakay ma ndziye bay, ma mbatiye aye. Ane tuk na, nəmay nəmaa giye andza nengəye təbey. ¹⁴ I İsrayel hay ahəl niye na, tə sla faya mətsəne wu neheye a say məgwede mey na, tə tsəne

bay. Bəgom kwa gwala hay tay bəbay andza niye dər-mak. Faya ta dzañgiye derewel i Dzam Guram eye na, tə tsəne bay andza ta mbuza na metsehe tay tə peteked nakə Musa a mbuzawa ha dərə ngay aye. Peteked niye andaya ka dərə huya. Say ndo nakə nengəye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. ¹⁵ Ayaw, kwa bəgom, ta dzañgiye derewel i Musa na, ta tsəniye bay, andza peteked kə mbuzatay na mədzal gər. ¹⁶ Ane tuk na, kwa kəday tadə ndoweye ka mbəda bo ka təv i Bəy Maduweñ na, peteked niye ma dziye. †† Andza niye hərwi Bəy Maduweñ ta Məsəfəre Tsədañña eye nəteye madzapa eye. Təv nakə Məsəfəre i Bəy Maduweñ mə dəma aye na, ndo hay ta təmaw abəra ma beke. Nət-eye beke i bazlam mapala eye sa bay. ¹⁸ Andza niye nəkway neheye ka dzalakwa ka nengəye na, peteked ka mbuzakway na dərə sa bay, faya ka ngatakweye a məzlab i Bəy Maduweñ Yesu ada faya ka tərakweye andza nengəye kame kame. Andza niye məzlab ngay faya ma səkahiye mə nəkway kame kame. Anañ məsler nakə Məsəfəre i Bəy Maduweñ faya ma giye aye.

Nəkway bəle eye hay, Mbəlom nengəye gədañ eye

⁴ Mbəlom kə gamay ngwalak haladzay. A vəlamay məsler nakay a həlay. Hərwi niye nəmaa zliye faya abəra mədzal gər may bay tebiye. ² Nəmaa kərah məsler neheye ndo hay tə ngahawa faya bo, a ge horoy aye. Nəmaa səpatiye ndo hay bay, nəmaa dza-piye ha bazlam i Mbəlom tə maraw me bay. Duh nəmay faya nəmaa diye ha dedek parakka kame i Mbəlom. A samay na, ndo hay tebiye tə sər ha, bazlam nakə faya nəmaa tsikiye na, dedek. ³ Siye hay na, tə tsəne Labara Ngwalak eye nakə faya nəmaa tsikateye a ndo hay aye bay. A təra fataya na, andza dərə tay mambuza eye tə peteked. Kwa andza niye bəbay, sərur na, hərwi ndo neheye nəteye faya ta dziye dekdek tsa. ⁴ Tə dzala ha bay na, hərwi Fakalaw nengəye ndo mələve mändzibəra ka guluf tay ha mədzal gər hərwi ada tə dzala ha ka Labara Ngwalak eye bay. Hərwi a say tə ngatay a dzaydzay niye faya ma dəviye ka nəteye bay. Dzaydzay niye a yaw na, abəra ma Labara Ngwalak eye ada Labara Ngwalak eye faya ma dəkweye ha məzlab i Kəriste. Nengəye, ka ngatay na, ka ngatay a Mbəlom.

⁵ Ahəl nakə nəmay faya nəmaa diye ha Labara Ngwalak eye na, nəmaa tsik ka bo may eye bay, nəmaa da ha Yesu Kəriste nengəye Bəy Maduweñ. Nəmay na, nəmay ndo məkakum məsler hərwi Yesu. ⁶ Ahəl niye Mbəlom a ge mändzibəra na, a gwad: «Dzaydzay mā däv ma ləvoñ. ††» Maa vəl dzaydzay nakə ma dəviye mə dərev may aye na, Mbəlom eye nətə. A ge andza niye na, hərwi ada nəmaa ngatay a məzlab ngay nakə a däv dzaydzay ka dərə Yesu Kəriste aye.

⁷ Nəmay bəle eye hay andza gah i dođo. Ane tuk na, Mbəlom a pa zlele nakay ngwalak eye na, a dərev may. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tə

† Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 24.12; Zeremi 31.29-35; Ezekiyel 11.19; 36.26-27. †† Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 34.29-35.

‡ Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 34.34. †† Madazlay i wu hay 1.3.

ngatay a gədanj bagwar eye i Labara Ngwalak eye a yaw abəra ma neŋgeye bəna, ma nəmay bay. ⁸ Nəmaa sa dəretsətseh hay wal wal. Ane tuk na, ta ndəvamay ha məsəfəre bay. Nəmaa dzala gər ka bo, ane tuk na, həlay kə kədəmay bay. ⁹ Ndo hay ta həhar may, ane tuk na, Mbəlom kə gər may ha bay. Ta kal may ha ka dala, ane tuk na, nəmaa mət bay. ¹⁰ Ta pəla tsəved məkəde may mədəhanj eye andza Yesu nakə təkəf na aye. Ane tuk na, nəmay andaya ta sifa ada niye a da ha na, Yesu neŋgeye andaya ta sifa. ¹¹ Pat pat ahəl nakə nəkway ka mändzibəra mba aye, ta pəliye tsəved məkəde kway hərwi faya ka pakweye bəzay a Yesu. Andza niye ta sliye faya mənġatay a sifa i Yesu mə bo may. ¹² Andza niye, nəmay na, mə dəretsətseh i mədəhanj huya. Ada hərwi niye nakə ka hutum sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹³ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Na dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye faya na tsikiye. †» Nəmay dərmaġ nəmaa dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye nəmay dərmaġ nəmaa tsikiye. ¹⁴ Maa lətse ahaya Yesu abəra ma tsəvay na, Mbəlom. Ka sərakwa ha ma ta lət-sakway ahaya abəra ma tsəvay dərmaġ hərwi mata ndze tə neŋgeye. ¹⁵ Mbəlom a vəlamay məsler nakay na, hərwi madzəne kurom hərwi ada Mbəlom mātəma tay ha ndo hay haladzay ta ngwalak ngay kame kame. Andza niye ndo hay ta səkahiyə haladzay hərwi məgay naha sisə a Mbəlom ada mazambaday.

Həbakwa wu nakə ndəray kwa nəte kə ngatay dāda bay aye

¹⁶ Hərwi niye, mədzal gər na, faya huya. Ka sərakwa bo kway faya ma giye bəle tsekweŋ tsekweŋ. Ane tuk na, gədanj andaya mə dərev kway. Pat pat Mbəlom faya ma vəlakweye gədanj wedeye hərwi məpay bəzay a tsəved ngay. ¹⁷ A seŋ məgwede dəretsətseh neheye faya ka sakweye anəke aye na, ta ndəviye. Hərwi dəretsətseh neheye na, ka hutakweye məzlab bagwar eye. Məzlab niye na, a ze wu hay tebiye ada ma ndziye ka tor eye. Ka sərakwa ha dəretsətseh neheye na, tsekweŋ tsa. ¹⁸ Andza niye, ka pakwa mədzal gər kway na, ka wu i Mbəlom bəna ka wu i mändzibəra bay, hərwi wu i mändzibəra hay na, ta ndziye huya bay. Wu neheye ta ndziye huya aye na, wu neheye mə mbəlom ka ngatakway bay aye.

⁵ Ka sərakwa ha bo kway ma ndziye huya bay. Bo kway na, andza madzawadzawa nakə ma nasiye bəse aye. Sa na, kwa tadə madzawadzawa kway nakə kanaŋ aye kə nas bəbay na, Mbəlom ma vəlakweye a dəma mekeleŋ eye mə mbəlom. Na tsik na, ka bo kway. Ka mətakwa na, Mbəlom ma vəlakweye bo mekeleŋ eye mə mbəlom, ma ndziye ka tor eye. ² Bo kway nakə wedeye mə mbəlom aye a yakway a gər haladzay, dərev a ndalakway dōkdōk, a sakway Mbəlom mātəpakway ka bo neŋgeye niye wedeye. ³ Tadə ka fələkwakwa a dəma na, ka ndzakweye mə bo niye wedeye ka tor eye, məsəfəre ma həhaliye kəriye ze bo bay. ⁴ Anəke nəkway huya mə madzawadzawa na, faya

† Dəmes hay 116.10.

ka sakweye dəretsətseh ada faya ka tuwakweye. Niye na, a sakway Mbəlom mātəzla fakwaya abəra wal bay. Ane tuk na, a sakway mātəkalakway nakə bo wedeye ka gər aye. Andza niye sifa wedeye ma mbədiye kway ha ka mətakweye sa bay. ⁵ Maa ge məsler mə nəkway hərwi ada kə hutakwa bo wedeye na, Mbəlom. Kə vəlakway Məsəfəre ngay. Andza niye ka sərakwa ha ma giye wu mekeleŋ eye hərwi kway dərmaġ.

⁶ Hərwi niye kwa kədəy ka gəsakweye dərev bəŋbəŋ lele. Ane tuk na, ka sərakwa ha, ahəl nakə nəkway huya tə bo nakay aye na, nəkway mandza eye dərəŋ tə Yesu Bəy Maduweŋ. ⁷ Andza məgwede ka ngatakway tə dərə kway zuk bay. Ane tuk na, ka ndzakweye andza niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neŋgeye. ⁸ Ta dedek, ka gəsakweye dərev bəŋbəŋ lele. A sakway na, kə gərakway ha bo nakay ada kə deyekweye ka təv i Bəy Maduweŋ.

⁹ Ada kwa tadə nəkway mandza eye ka təv ngay zuk bay, kwa tadə ka deyekweye mata ndze ka təv ngay bəbay, a sakway na, məge wu nakə a yay a gər aye.

¹⁰ Hərwi nəkway tebiye ka deyekweye kame i Yesu Kəriste hərwi ada mātəngənəkway ha sariya. Ma vəlakweye magogoy a nəkway tebiye, kwa way ma hutiyə ka məsler ngay nakə a ge ka mändzibəra aye. Tadə ka gakwa wu ngwalak eye na, ma vəlakweye magogoy kway. Tadə ka gakwa wu lele eye bay na, ma vəlakweye magogoy lele bay aye.

A say a Mbəlom məme kway ha ka bo tə neŋgeye tə həlay i Yesu

¹¹ Hərwi niye nəmaa rəhay ha gər haladzay a Bəy Maduweŋ. Nəmay faya nəmaa giye məsler hərwi ada ndo hay tātəma bazlam i Mbəlom. Mbəlom na, a sər may ha lele ada na dzala na, nəkurom ka sərūm ga ha mə dərev kurom. ¹² A samay məge zlapay kame kurom bay. Duh nəmay faya nəmaa dəkumeyə ha tsəved nakə ka ngalakumeyə may ha aye, hərwi ada tadə ndo hay faya ta mamay ha maŋgok na, ka sərūmeyə mam-bədatay faya. Nəteye ta ngalakiye na, tə wu neheye dərə a ngatay aye. Ta zəba dərə a dərev tay bay. ¹³ Ka dzalum mə gər kurom na, gər a vuwamay dāw? Kə ge ka dərə kurom gər a vuwamay na, hərwi nəmaa vəlay ha bo may a Mbəlom peteh. Tadə kə ge nəmay tə met-sehe may na, sərūm ha niye na, hərwi madzəne kurom.

¹⁴ Məsler neheye tebiye nəmaa ge aye na, hərwi nəmaa sər ha Kəriste a wuda may. Mawude bo ngay nakə a wuda may aye na, a gamay kutoŋ mede kame. Nəmaa sər ha ta dedek neŋgeye kə mət hərwi ndo gədem. Ka dərə i Mbəlom na, ndo hay gədem ta mət tə neŋgeye. ¹⁵ Kə mət hərwi ndo hay gədem hərwi ada ndo neheye ta sifa aye tātəge wu nakə a satay a nəteye bay, ane tuk na, tātəge wu nakə a say aye. A mət na, hərwi tay ada Mbəlom a lətse ahaya abəra ma tsəvay hərwi tay.

¹⁶ Hərwi niye, anəke na, nəmay nəmaa zəbiye ka ndo hay andza ndo zezeŋ tsa bay. Ahəl niye kwa tadə nəmaa zəba ka Yesu Kəriste andza niye bəbay na, anəke

nəmaa giye andza niye sa bay. ¹⁷ Kwa way kə dzapa tə Yesu Kəriste na, ka təra bo wedeye. Ndo guram eye kə dze, andaya sa bay, ka təra ndo wedeye. ¹⁸ Maa ge məsler niye tebiye na, Mbəlom. A sləraw Yesu Kəriste na, hərwi ada m̄a makway ha ka bo tə neŋgeye. Mbəlom a vəlamay məsler mede məhəlatay ahaya ndo hay ada t̄a ma ka bo tage neŋgeye. ¹⁹ Andza məgwede Mbəlom a ge məsler tə həlay i Yesu Kəriste hərwi a say ndo hay gədem t̄a ma ka bo tə neŋgeye. Ma paslatay na mənese tay sa bay, ada nəmay a slər may ha hərwi məhəlaw ndo hay ada t̄a ma ka bo tə neŋgeye.

²⁰ Maa slər may ha na, Yesu Kəriste ka m̄ede ha bazlam ŋgay. Maa zalakum tə bazlam may na, Mbəlom eye tə gər ŋgay. Faya nəmaa gakumeye amboh hərwi Yesu Kəriste, təmum m̄eme ka t̄ev i Mbəlom. ²¹ Yesu Kəriste kə ge mezeleme d̄ada bay, ane tuk na, Mbəlom a zla mezeleme kway a pa faya. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi kway hərwi ada ka dzapakwa tə Kəriste na, ma t̄ariye kway ha ndo ŋgwalak eye ka d̄ere ŋgay.

Pol a d̄a ha neŋgeye ndo i maslaŋ i Mbəlom

6 Anəke nəmay faya nəmaa ge ka bo məsler ta Mbəlom ka t̄ev manəte eye. Andza niye faya nəmaa gakumeye amboh na, Mbəlom kə pa fakuma ŋgama haladzay, k̄a nasum ha ŋgama niye k̄ariye bay.

² Mbəlom a gwad na:

«Ahəl nakə həlay i m̄ege ŋgwalak ada həlay i m̄ətəme tay ha ndo hay aye na,

na tsəne amboh yak ada na dzəna kar. †»

Malamar ga hay tsənum! Anəke na, həlay nakə a say Mbəlom m̄egakway ŋgwalak aye, ada a say m̄ətəme tay ha ndo hay anəke.

³ A samay m̄ege wu k̄ariye nakə ma dzəgədiye tay ha ndo hay abəra ka tsəved i Mbəlom aye bay, hərwi a samay t̄a tsaday a məsler may bay. ⁴ Duh m̄a wu neheye faya nəmaa giye tebiye na, faya nəmaa diye ha nəmay ndo m̄ege məsler i Mbəlom hay. Kwa tadə faya nəmaa siye d̄əretsətseh waray waray, kwa tadə faya ta ŋgədətsiye may, nəmaa d̄əma andza niye. ⁵ Tə ndabawa may, tə gəsawa may a danḡay, tə sutawa famaya ndo hay, madagər a gawamay haladzay, nəmaa hutawa m̄əndzehəre bay, marəzle a gawamay, nəmaa ndzawa hwapat ze wu m̄ənday d̄ərmak. ⁶ Nəmaa ndzawa ma m̄əndze may na, tsədanḡa, nəmaa sər dedek, nəmaa zlaw a ŋgatay, d̄ərev may lele kame i ndo hay, Məsəfəre Tsədanḡa eye m̄a d̄ərev may, nəmaa wuda tay ha ndo hay tə d̄ərev may peteh. ⁷ Nəmaa d̄awatay ha a ndo hay na, bazlam dedek eye, Mbəlom a vəlamay gədanḡ. Andza niye nakə nəmaa d̄a ha nəmay ndo i məsler i Mbəlom aye. Nəmay ndo i dedek hay, ada niye andza wu həlay hərwi m̄ege vəram ta ndo m̄əne d̄ere may ada hərwi m̄ege ka bo abəra d̄ərmak. ⁸ Ndo siye hay faya ta rəhamay gər, siye hay faya ta tsikiye famaya wu nakə lele bay aye. Ndo mekeleŋ eye faya ta zambadameye, siye faya ta tsadameye. Ta zəba famaya andza ndo i maraw me hay, nəmay ndo i dedek hay duh. ⁹ Ta zəba famaya

† Ezay 49.8.

andza ndəray a sər may ha bay, azlakwa ndo hay tebiye tə sər may ha. Tə dzala m̄a gər tə gwad faya nəmaa ndziye huya bay, nəmaa m̄ətiye. Ane tuk na, zəba! Nəmay ta sifa may lele. Tə gawamay d̄əretsətseh, ane tuk na, nəmaa m̄ət bay. ¹⁰ Mə wu neheye a ndalawamay aye bəbay na, d̄ərev may faya ma ŋgwasiye huya. Ka d̄ere i ndo hay na, nəmay m̄ətawak eye hay, ane tuk na, nəmay faya nəmaa t̄ariye tay ha ndo hay zlele eye hay ka tsəved i Mbəlom. Andza nəmay na, wuray andaya kwa tsekweŋ t̄əbey, duh ta dedek eye wu hay tebiye na, i may.

¹¹ A nəkurom Koriñte hay, nəmaa tsikawakum wu na, parakka. Wu nakə m̄a d̄ərev may aye na, nəmaa ŋgaha na bay. ¹² Nəmay na, nəmaa wuda kurom lele. Maa wuda may bay na, nəkurom. ¹³ Faya na tsikakumeye me na, andza na tsikatay me a wawa ga hay. Neŋ faya na gwadakumeye: Tsikumamay wu nakə m̄a d̄ərev kurom aye. Wudum may andza nakə nəmaa wuda kurom aye.

Ndo m̄əpe m̄ədzal gər ka Yesu na, m̄a rəhay ha gər a Mbəlom

¹⁴ K̄a dzapum ta ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye bay. Wu nakə tsədanḡa ta wu nakə tsədanḡa bay aye ta dzapiye na, ma kəkay? Dzaydzay ta ləvonḡ ta dzapiye na, ma kəkay? ¹⁵ Yesu Kəriste ta Fakalaw ta dzapiye na, ma kəkay? Ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye ta ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ta dzapiye na, ma kəkay? ¹⁶ Mata dzepe tay ha gay i m̄ədəslay ha gər a Mbəlom ta kule na, wuye mey? Gay i m̄əvəlay wu a Mbəlom na, nəkway. Mbəlom neŋgeye ma ndziye ka tor eye. Andza nakə a gwad:

«Na ndziye m̄a walaŋ i ndo ga hay,
na həhaliye m̄a walaŋ tay,
ta dəsleŋeye ha gər a neŋ,
ta t̄ariye ndo ga hay. ††»

¹⁷ Hərwi niye Bəy Maduweŋ a gwadətay a ndo ŋgay hay:

«Dumara abəra m̄a walaŋ tay,
k̄a ndzum ka t̄ev manəte eye bay.
Wu nakə tsədanḡa bay aye na,
k̄a t̄ətalum faya bay.
Ka gum andza niye na,
neŋ na t̄əmiye kurom. †‡»

¹⁸ «Na t̄ariye bəba kurom
ada nəkurom ka t̄ərumeye wawa ga hasləka eye hay
ada wawa ga dem eye hay.

Maa tsik na, Bəy Maduweŋ Mbəlom bagwar eye. ††»

7 Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, wu neheye Mbəlom a tsik ahəl niye a gwad ma giye na, i kway. Kə ge andza niye na, bo kway m̄a ndza tsədanḡa ka d̄ere i Mbəlom. Gərakwa ha wu neheye m̄a d̄ərev kway lele bay aye. Mede kway m̄a ge lele, rəhakway ha gər a Mbəlom lele.

†† Levitik 26.12; Ezekiyel 37.27. ‡ Ezay 52.11. †† 2 Samuyel 7.14; Ezay 43.6; Zeremi 31.9; Oze 2.1.

Məngwese i Pol

² Kâ kərahum mawudə may sa bay. Nəmaa gay mənese a ndəray bay, ndəray kə dze abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi may bay, nəmaa zla wu i ndəray tə məvay gər bay. ³ Kâ dzalum mə gər kurom na tsik niye na, hərwi məpakum horoy a dərə bay. Niye na, andza nakə na lah mətsike aye, nəmaa wudə kurom haladzay. Wuray andaya nakə ma sliye məngəne may ha abəra ta nəkurom aye bay. Kwa tadə madahan, nəkway dziye, kwa tadə sifa, nəkway dziye. ⁴ Na sər ha nəkurom ndo i dedek hay, dərəv ga məngwasa eye haladzay hərwi kurom. Na sa dəretsətseh haladzay ane tuk na, dərəv kə ye fagaya abəra bay. Dərəv ga a ngwasa duh, dərəv ga maraha eye ta məngwese.

⁵ Ayaw nəmaa sa dəretsətseh na, haladzay. Kwa ahəl nakə nəmaa ndislew kanə a Masedowan aye na, nəmaa huta tsəved ka mazəzükwe bo kwa tsekwen bay tebiye. Wu mawura bo eye a ndzawamay ka tsəved wal wal haladzay. Ndo hay tə wiyawa famaya wu tə magazləga. Mə dərəv may bəbay nəmay mandza eye tə mədzal gər eye, nəmaa dzədzar. ⁶ Ane tuk na, ahəl nakə ndo hay ta ge bəle aye na, maa matay naha dərəv na, Mbəlom. A mamay naha dərəv na, tə madayaw i Titus nakə a yaw aye. ⁷ Maa mamay naha dərəv na, madayaw i Titus dəkdək tsa bay. A mamay ha dərəv na, tə wu nakə Titus a tsikamay aye. A gwadamay na, ka mumay naha dərəv. A gwadamay sa na, a sakum məngəter, mevel a wur fakuma hərwi wu neheye lele bay ka gum aye. Ada sa faya ka dzənumeye ga haladzay ta məge fagaya abəra me ka təv i ndo mane dərə ga hay. Na tsəne andza niye na, dərəv ga a səkah ta məngwese.

⁸ Na sər ha dərəwel nakə na lah məwatsakum naha aye na, kə vəlakum mədzal gər. [†] Ane tuk na, na watsa andza niye kemey na, kə ndeləy bay. Dedek ngway, habe na, ma ndeləneye hərwi na sər ha, na vəlakum məge mevel tsakway tə dərəwel ga nakə na watsakum naha aye. ⁹ Anəke duh na, dərəv ga kə ngwasa hərwi dərəwel nakay na watsakum naha aye. Dərəv ga a ngwas na, hərwi nakə na vəlakum məge mevel aye bay. Dərəv ga a ngwasa na, hərwi wu kurom neheye ka gawum lele bay aye a ndalakum ada nakə ka gərüm ha mezeleme kurom aye. Wu nakə a ndalakum aye, ka dərə i Mbəlom na, lele hərwi ada kâ gərüm ha mezeleme kurom. Andza niye, tə dərəwel nakə nəmaa watsakum naha aye na, nəmaa gakum wuray kwa tsekwen bay tebiye.

¹⁰ Ndoweye kə ge mevel hərwi nakə a say a Mbəlom aye na, məge mevel ngay niye ma mbədiye ha mədzal gər ngay ka wu ngwalak eye ada andza niye Mbəlom ma təmiye ha abəra ma mənese. Slala i məge mevel niye na, ma vəlakweye madzədzere bay! Slala i məge mevel nakə ndo i mändzibəra hay ta giye na, ma kədiye ndo. ¹¹ Dedek, mevel kurom nakə ka gum aye na, a yay a gər a Mbəlom. Anəke na, zəbum faya ma kəkay nakə a mbəda aye! Anəke na, ka vəlum ha bo

† Zəba ma 2 Korinthe hay 2.3.

kurom ka mədzal ha andza nakə a ye ka bo aye. Faya ka dumeve ha na, ka wudum mənese bay, ka gum mevel ka bo kurom eye hərwi wu niye. Ka dzədzarum hərwi wu nakə ma ta ndzakumeye a gər aye. A sakum mə dərəv kurom məngəter haladzay. A sakum məge wu nakə a say a Mbəlom aye ada tə məpəray a ndo nakə a ge mənese aye. Ka dum ha ta tsəved wal wal parakka hərwi nakə həlay kurom andaya mə wu niye sa bay aye.

¹² Andza niye, dərəwel nakay na watsa naha aye na, na watsa naha hərwi ndo nakə a ge mənese aye dəkdək tsa bay. Na watsa naha hərwi ndo nakə tə gay mənese aye bay. Ane tuk na, na watsakum naha na, hərwi ada kâ sərüm ha lele kame i Mbəlom na, ka wudum may tə dərəv kurom peteh. ¹³ Hərwi niye anəke na, dərəv kə mamay naha.

Dərəv kə mamay naha dedek. Wu mekeləy eye ma ze nakay na, andaya sa. Dərəv may a ngwasa haladzay na, hərwi Titus nakə dərəv ngay məngwasa eye hərwi nəkurom tebiye kurom eye ka mumay naha dərəv aye. ¹⁴ Dərəv ga a ngwasa na, hərwi na ngalak kurom ha kame ngay. Na ngalak na, kəriye tsa bay. Wu nakə nəmaa tsikawakum aye na, dedek huya. Andza niye məngəleke nakə nəmaa ngalak kurom ha kame i Titus aye bəbay na, dedek. A ge bo a dəma andza nakə nəmaa tsikakum aye. ¹⁵ Ahəl nakə a ye naha ka təv kurom aye na, ka təmum na tə marəhay ha gər tə madzədzaray haladzay. Nəkurom tebiye ka rəhumay ha gər. A sər ha faya, faya ma səkahiyə ha mawudə kurom. ¹⁶ Dərəv ga kə ngwasa haladzay hərwi na sər ha, nəkurom ndo i dedek hay.

Madzəne hərwi ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu ma Zerozelem aye

8 Malamar ga hay, a samay na, sərüm ha wu nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ge ka dala i Masedowan aye. Tə ge wu niye hərwi nakə Mbəlom a ge məsler ma nəteye aye. ² Ta sa dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, kwa nəteye mə dəretsətseh ada kwa nəteye mətawak eye hay bəbay na, dərəv tay məngwasa eye haladzay. Ta vəl suloy haladzay hərwi məsler i Mbəlom duh. ³ Neş faya na gwadəkumeye, ta vəl haladzay andza nakə tə sla faya məvəle aye. Tə vəl na, haladzay a ze gədan tay tebiye. Ndəray ka tsətsah fataya bay, ane tuk na, ti yaw ⁴ ta tsətsah ta amboh. Tə gwadamay: «Vəlumamay tsəved hərwi ada nəmaa dzəna ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye.» ⁵ Wu nakə tə ge aye na, a ze wu nakə nəmaa dzala fataya aye. Təday na, ta vəl ha bo tay a Bəy Maduweş Yesu ada ta vəl ha bo tay hərwi may andza nakə a say a Mbəlom aye.

⁶ Hərwi niye nəmaa tsətsah ka Titus, nəmaa gwaday m̄a mbəda naha gər ka təv kurom hərwi ada məsler i məvəle wu nakə a dazlay mə walaş kurom aye na, m̄a ye naha m̄a ndəv ha. ⁷ Nəkurom ka tsəved i Mbəlom na, zlele eye hay haladzay. Ka pum mədzal gər kurom ka Kəriste peteh, ka sərüm dedek i Mbəlom, ka vəlumay ha bo a Mbəlom tebiye, ka wudum may hal-

adzay, faya ka dumeye ha labara i Yesu lele. Hərwi niye gum məsler niye lele eye tə dərev kurom peteh mâ ze i siye ndo hay.

⁸ Wu nakə na tsikakum aye na, na gakum kutoŋ ka məvəle suloy bay. Andza niye bay, na gwadəkum na, ndo siye hay a satay haladzay məvəle. Na tsikakum andza niye na, hərwi a seŋ məsərə ha nəkurom tə gər kurom ka wudum siye i ndo hay ta dedek ŋgway daw. ⁹ Nəkurom ka sərüm ha ŋgwalak i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste nakə a ge hərwi kurom aye. Neŋgeye na, zlele eye, ane tuk na, kə gər ha zlele, ka tərä ndo i mətawak hərwi kurom. Ka tərüm zlele eye hay mə dərev kurom na, hərwi nakə a tərä ha bo ndo i mətawak aye.

¹⁰ Na tsikakumeye wu nakə na dzala hərwi suloy aye, niye lele hərwi kurom. Dəz na, nəkurom ka lahum, a sakum matsekele suloy niye ada maa dazlay a məsler niye kurre na, nəkurom. ¹¹ Anəke hərwi kurom na, lele nakə ka ndəvumeye ha məsler niye aye. Gum tə gər kurom andza nakə ka gum ahəl niye ka dazlumay aye ada ndəvum ha məge. Vəlüm andza nakə ka slum faya məvəle aye. ¹² Hərwi tadə ka vəlümeye wu a Mbəlom ta mənŋwese andza nakə ka hutum aye na, Mbəlom ma təmiye. Wu nakə andaya fakuma bay aye na, ma tsətsahiye fakuma bay. ¹³ Kâ dzalum mə gər kurom na, na zliye dəretsətseh abəra ka ndo siye hay ada na piye fakuma ŋgiyats hərwi ada nəteye zay zay ada nəkurom ka sumeye dəretsətseh na, andza niye bay. A seŋ na, ləvum hərdəde. ¹⁴ Anəke na, wu kurom andaya haladzay. Lele na, vəlumatay a ndo neheye i tay andaya bay aye. Tadə pat mekeleŋ eye i kurom kə ge andaya bay na, i tay kə ge andaya haladzay na, nəteye ta vəlukumeye. Andza niye ka ləvumeye hərdəde. ¹⁵ Ma təriye na, andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Ndo neheye tə həl ka zal aye na, andaya fataya ka zal bay.

Ndo neheye tə həl tsekweŋ aye na, wuray a kətsay bay. †»

Titus tə siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ti ye a Koriñte

¹⁶ Titus na, kə vəl ha bo ŋgay hərwi madzəne kurom andza nəmay neheye a samay madzəne kurom aye. Maa ge andza niye mə dərev ŋgay na, Mbəlom. Hərwi niye nəmaa gay naha sisə haladzay a Mbəlom. ¹⁷ Titus ka təma matsətsehe may nakə nəmaa gwaday mâ mbədə naha gər a təv kurom aye. Ma mbədiye naha gər na, hərwi nakə nəmaa gwaday mâ ye naha aye dekdek tsa bay. Bo ŋgay eye tə gər ŋgay a dzala mede naha a təv kurom hərwi a say madzəne kurom haladzay.

¹⁸ Nəmaa sləriye tay naha nəteye sulo ta ndo neŋged. Ndoweye niye na, ndo məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste ta zambadaway ha haladzay hərwi a dawa ha Labara ŋgwalak eye i Yesu a ndo hay lele. ¹⁹ Nəmaa slər naha neŋgeye na, hərwi niye dekdek tsa bay.

† Madayaw abəra ma Ezipt 16.18.

Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə zla neŋgeye hərwi ada nəmaa həhal salamay. Ma dzəniye may ka matsekele suloy nakə hərwi madzəne ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Ŋgwalak i məsler nakay na, ma səkahiye mədəslay ha gər a Bəy Maduweŋ nakə ta dəslay ha gər aye ada ma diye ha na, a samay madzəne ndo hay. ²⁰ Madzəne niye ka tsakalakweye na, haladzay ada nəmaa giye metsehe a gər bəna agəna ndo hay ta ta mamay ha mənese, ta gwadiye nəmaa gay gər lele bay. ²¹ A samay məge wu nakə lele ka dəre i Bəy Maduweŋ dekdek tsa bay. Nəmaa giye lele ka dəre i ndo hay dərmak.

²² Nəmaa sləriye naha malamar mekeleŋ eye ta diye naha dziye sa. Neŋgeye na, nəmaa zəba ka mändze ŋgay madzəga haladzay. Kə vəl ha bo ŋgay peteh ka məsler i Mbəlom. Anəke na, kə vəl ha bo ŋgay sa tsa, hərwi a sər ha mede kurom ka tsəved i Mbəlom na, lele. ²³ Titus na, nəmaa həhalawa salamay, nəmaa gawa məsler salamay hərwi madzəne kurom. Malamar neheye siye sulo aye na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə slər tay naha ka təv kurom. Ndo hay ta dəslay ha gər a Kəriste hərwi tay. ²⁴ Dumatay ha a ndo neheye na, ka wudum tay ha. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye tə slər tay naha ta tsəniye. Ta tsəne andza niye na, ta səriye ha bazlam neheye ŋgwalak eye nəmaa tsik faku-ma aye na, dedek.

A say a Pol tâ hayay gər a madzəne hərwi malamar hay

⁹ Hərwi madzəne nakə məsləratay naha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerolelem aye na, ma giye ŋgama bay nakə na watsakumeye naha derewel aye. ² Hərwi na sər ha, a sakum madzəne tay ha. Na ŋgalak kurom ha ka təv i Masedowan hay, na gwadatay: «Ndo neheye ka dala i Akay †† na, nəteye maləva bo eye ka məvəle zla dəz dzəy. A satay madzəne ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Yahuda aye.» Ndo i Masedowan hay tə tsəne na, ndo siye hay haladzay mə walaŋ tay ta səkah ha tsubtsub a dərev tay madzəne tay ha dərmak. ³ Na sləriye malamar neheye mahkar aye ka təv kurom hərwi ada kâ ləvum ha bo tə madzəne andza nakə na tsik, na gwad ka gumeye. Ahəl nakə nəmaa ndisl naha ka təv kurom aye na, wu nakə na ŋgalak kurom hay aye ma təriye dedek, nəmaa ndzay naha a gər nəkurom maləva bo eye məvəle. ⁴ Bəna tadə na ye naha ta ndo neheye ka dala i Masedowan aye nəmaa ndzay a gər a madzəne niye ka ləvum ha bo bay na, horoy ma geŋeye kame tay haladzay. Hərwi na mbərəm mənŋgeleke kurom ha, na gwadatay na, na sər ha ta dedek ta hayay gər a madzəne niye, azlakwa bay. Ane tuk na, horoy ma ta giye wene wene kame tay na, a nəkurom. ⁵ Hərwi niye na dzala na, na gwad lele na tsətsahiye ka Titus tə siye i malamar neheye sulo aye tâ leheŋ kame mede naha ka təv kurom. A seŋ na, tâ

†† Zəba ma 2 Koriñte hay 1.1 ada ka bazlam nakə tə watsa faya aye.

ye naha, tâ dzəna kurom ka mäge wu nakay ngwalak eye ka gwadum ka wəlumeye. Andza niye, ahəl nakə na ndisl naha aye na, ba nəkurom maləva bo eye tsiy. Niye ma diye ha na, ndəray kə gakum kutoŋ ka mävəle bay. Ka wəlum na, tə dərev kurom peteh. ⁶ Sərum ha na, tadə ndoweye kə gay dəre a hulfe ŋgay, ka sləga tsekweŋ na, ma ta dziye tsekweŋ dərma. Tadə ndoweye ka sləga hulfe ŋgay haladzay na, ma ta dziye haladzay dərma.

⁷ Kwa way mâ vəl andza nakə a dzala mävəle mə dərev ŋgay aye. Kâ wəlum tə mädzal gər sulo eye bay ada ndəray mâ gakum faya kutoŋ ka mävəle bay. Ane tuk na, wəlum tə məŋgwese, hərwi Mbəlom a wuda na, ndo nakə ma vəliye ta məŋgwese aye. ⁸ Hərwi Mbəlom neŋgeye na, ma sliye faya məpe fakuma ŋgama ta tsəved mekeləŋ eye wal wal haladzay hərwi ada wuray kwa tsekweŋ mâ kətsakum bay. Wu ma giye andaya fakuma haladzay hərwi mäge ha mäsler ŋgwalak eye tebiye. ⁹ Ka tərumeye na, andza nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Ndo nakə a vəl həlay lele a ndo i mətawak hay aye na,

ngwalak ma ndziye faya ka tor eye. †»

¹⁰ Maa vəl hulfe a ndo hay ada maa vəlatay wu mən-day hərwi ada tâ nda na, Mbəlom. Ma vəlakumeye hulfe dərma, ma səkahakumeye ha haladzay hərwi ada ndo siye hay ta hutiyə haladzay abəra mə həlay kurom. Wu nakə ka wəlumeye na, Mbəlom ma tələkiye a dəma həlay ŋgay hərwi ada ngwalak i mäsler kurom mâ vəl hohway haladzay ka tsəved ŋgay. ¹¹ Ma piye fakuma ŋgama haladzay hərwi ada kâ wəlum həlay a ndo siye hay. Andza niye, ndo hay haladzay ta gay naha sisə a Mbəlom haladzay hərwi wu nakə ka wəlumeye na, nəmaa zla tay naha aye. ¹² Sərum ha suloy nakə ka tsakalumeye, ka dzalum mə gər kurom ma dzəniye na, ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu dəkdek daw? A'ay! Ma vəlateye gədaŋ a ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu ka məgay naha sisə a Mbəlom haladzay hərwiye. ¹³ Mävəle wu kurom nakə ka wəlumeye kəriye aye ma diye ha ta dedek nəkurom na, ka təmum Labara Ngwalak eye i Kəriste ada ka rəhumay ha gər. Ndo hay ta zambadəye a Mbəlom dərma hərwi nakə ka wəumatay wu kurom tə dərev kurom peteh ada ka wəumatay a ndo siye hay dərma. ¹⁴ Madzəne kurom nakə ka slərumatay naha aye na, ma diye ha Mbəlom kə gakum ngwalak ŋgay haladzay. Ndo hay ta ŋgatay andza niye na, ta wudiyə kurom haladzay, ta duwulay me a Mbəlom hərwi kurom. ¹⁵ Zambadakway a Mbəlom hərwi wu nakə a vəlakway aye na, andza niye andaya bay, a ze wu hay tebiye.

Pol a tsik ka ndo neheye ta ngəlaway bəzay a mäsler ŋgay aye

10 Neŋ Pol, a seŋ mətsikakum naha ka bo ga. Faya na gwadəkumeye naha amboh hərwi ndo siye hay mə walaŋ kurom nəteye faya ta gwadiye: «Ahəl nakə neŋgeye mandza eye mə walaŋ kway aye na, a

hənawa ha gər. Ane tuk na, ahəl nakə ki ye abəra ka təv kway aye na, ma ŋgərazaweye fakwaya tuk, andza a dzəzar tə nəkway sa bay.» Neŋ na, a seŋ na geye ngwalak a ndo duh, na tsikiye me ləfedede andza Kəriste. ² Na gakumeye naha amboh, mbədum ha mede kurom hərwi ada ahəl nakə na ye naha ka təv kurom aye, kâ gumeŋ kutoŋ ka matərakum bay. Ndo hay andaya mə walaŋ kurom ta gwadiye famaya na, nəmay faya nəmaa giye mäsler andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Slala i ndo niye hay na, na sliye faya mədatay ha gədaŋ ga. ³ Dedek, nəmay na, ndo zezəŋ hay. Ane tuk na, vərəm nakə nəmaa giye na, andza i ndo i mändzibəra hay bay. ⁴ Wu i həlay neheye nəmaa giye ha vərəm aye na, wu i həlay i ndo i mändzibəra hay bay. Duh maa vələmay wu i həlay niye hay na, Mbəlom hərwi mambəzl ha lar i ndo mane dəre i Mbəlom neheye tə pawə bo a dəma aye. Wu i həlay niye hay na, gədaŋ eye hay. Nəmaa nasiye ha mädzal gər tay neheye tə dzalawa lele bay aye. ⁵ Nəmaa mbatiyə ha bazlam i ndo neheye tə dəsəlaway ha gər a bo tay aye, faya ta dərəzlatay na tsəved a ndo hay hərwi ada tâ sər Mbəlom sa bay aye. A samay mambəda ha wu nakə ndo hay faya ta dzaliye mə dərev tay aye hərwi ada tâ rəhay ha gər a Kəriste. ⁶ Ka dumamay ha, nəkurom ka rəhumamay ha gər na, nəmay maləva bo eye məpəratay a siye i ndo neheye tebiye ta rəhamay ha gər bay aye.

⁷ Zəbum na, ka wu nakə parakka aye. Tadə ndoweye kə dzala ta dedek neŋgeye ndo i Kəriste na, mâ sər ha nəmay dərma nəmay ndo i Kəriste hay. ⁸ Gədaŋ nakə Bəy Maduweŋ a vələŋ aye, kwa faya na ŋgalakiye ha ka zal na, horoy ma geŋgeye bay, hərwi Bəy Maduweŋ a vələŋ hərwi ada nâ dzəna kurom bəna, nâ nas kurom ha bay. ⁹ Ndəray mâ dzala na, a seŋ məpe naha fakuma zluwer tə dərəwel nakə na watsakum naha aye. A'ay, andza niye bay. ¹⁰ Hərwi ndo siye tə gwad: «Pol a watsakway dərəwel hay na, wu neheye a watsa a dəma aye a wur bo haladzay ada a tsik ta gədaŋ. Ane tuk na, ahəl nakə neŋgeye mə walaŋ kway aye na, neŋgeye bəle eye, bazlam ŋgay neheye ma tsikiye bəbay na, bazlam kəriye.» ¹¹ Ndo neheye faya ta tsikiye andza niye aye tâ sər na, wu nakə nəmaa watsa a dərəwel may hay, ahəl nakə aza nəmay mə walaŋ kurom aye nəmaa tsikiye andza nakə nəmaa watsakum naha aye.

¹² Ndo neheye tə gwaday a gər tay na, nəteye bagwar eye hay, nəmay na, nəmaa sla məgwede nəmaa ləva ta nəteye bay. Nəmaa ləviye ha bo may ta nəteye bay. Ta zəba ka bo tay na, andza ndəray andaya ma dəba tay sa bay. Tə ləva ha bo tay na, ka bo tay eye wu tay. Nəteye matərakahaŋ eye hay. ¹³ Gəma nakə Mbəlom kə vələmay bay aye na, nəmaa ŋgalakiye ha bay. Nəmay na, nəmaa ŋgalakiye ta gəma nakə Mbəlom a vələmay aye. Ada nəkurom eye na, ma gəma eye nakə Mbəlom a vələmay aye. ¹⁴ Ahəl nakə nəmaa ye naha ka təv kurom aye na, nəmaa zay ha a təv i mäsler nakə Mbəlom a vələmay aye bay. Maa lah mede naha hus a gay kurom mədakum ha Labara Ngwalak eye i Kəriste na, nəmay. ¹⁵ Nəmay na, nəmaa

† Dəmes hay 112.9.

giye zlapay ta mäsler nakə ndo siye hay tə ge aye bay. Mäsler i ndo niye hay na, nəmay andaya mə dəma bay. Ane tuk na, nəmaa pa mädzal gər may na, ka nəkurom. A samay na, mädzal gər kurom mâ säkah kame kame hərwi ada nəmaa sla faya masəkah ha mäsler may mə walañ kurom. Ane tuk na, nəmaa zay ha tə gər a tæv i mäsler nakə Mbəlom a gwadamay gum aye bay. ¹⁶Ma dəba eye na, nəmaa sliye faya məhute tsəved mede mädə ha Labara Nğwalak eye a ndo neheye ta tsəne bay aye, a gəma dərəñ eye abəra ka gəma i Koriñte. Nəmay na, a samay mäge zlapay ta tæv i mäsler nakə Mbəlom a vəlatay a ndo siye hay ada nəteye ta giye aye bay. ¹⁷Ane tuk na, tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: «Ndo nakə a say mäge zlapay aye na, mâ ge zlapay tə wu nakə Bəy Maduweñ a ge aye. ^{††}» ¹⁸Hərwi ndo neheye tə dəslyay ha gər a bo tay aye na, Mbəlom ma təmiye tay bay. Mbəlom ma təmiye na, ndo neheye bo nğay eye faya ma dəslyatay ha gər aye.

Pol ta ndo neheye tə dawa ha bazlam i Mbəlom tə maraw me aye

11 Anəke na, zlum nğatay, na tsikiye me andza gər mavuwe. Ta dedek zlumenñ nğatay. ²Neñ faya na giye sələk hərwi kurom andza nakə Mbəlom a ge sələk hərwi kurom neheye a wuda kurom aye. Nəkurom ka tərüm na, andza dem nakə a señ na vəliye na, a ndo nəte aye. Andza məgwede a Yesu Kəriste. A señ na, mâ ndza tsədəñña nakə na vəleye. ³Neñ faya na dzədzariye haladzay hərwi ağəna ndəray ma vakum-eye gər hərwi ada kâ pumay bəzay a Yesu Kəriste tə dərəv kurom peteh sa bay. Hərwi nəkurom ka sərüm dədöe a yaw a səpat na Hawa ta bəbəkək nğay. ⁴Na tsik andza niye na, hərwi ndo mädə ha bazlam i Mbəlom tə maraw me eye ta ye naha a gay kurom, ka vəlumateye tsəved tə tətikakum. Bazlam nakə ta tsikiye ka Yesu aye na, wal wal abəra ka bəmalə may. Məsəfəre nakə tə tsik faya aye, Məsəfəre Tsədəñña eye nakə ka hutakwa ahəl niye aye bay, ada faya ta diye ha Labara Nğwalak eye nakə nəkurom ka dzalum ha aye bay. Kwa andza niye bəbay na, faya ka zlumeye nğatay.

⁵Ka dzalum na, ndo neheye nəteye bagwar i ndo i maslañ hay ta dedek. Azlakwa duh neñ na ze tay ha. ⁶Dedek, neñ na, na sər mətsike me lele nakə ma deyeteye a gər a ndo hay andza nəteye təbey. Ane tuk na, məsəre wu i Mbəlom na, nəmaa dākum ha parak-ka sik haladzay.

⁷Ahəl niye na dākum ha Labara Nğwalak eye i Mbəlom na, na tsətsah fakuma suloy bay. Na həna ha gər ga ka dala na, hərwi kurom hərwi ada nâ dzəna kurom ka tsəved i Mbəlom. Duh na ge andza niye na, mənese dāw? ⁸Ahəl nakə neñ faya na giye mäsler mə gay kurom aye, na təma ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu Kəriste tə slərəñew suloy. Na təra tay ha nəteye duh mətawak eye hay hərwi ada nâ dzəna kurom.

† Zəba ma Roma hay 15.17-21. †† Zəba ma 1 Koriñte hay 1.31.

⁹Ahəl nakə neñ mə gay kurom aye na, kwa hawa i wu hay a geñ bəbay, na tsətsah fakuma wuray bay. Kə ge wu andaya fagaya bay na, ndo məpe mädzal gər neh-eye ka dala i Masedowan ti yaw tə vəleñ. A həlay nakə hawa i wu a geñ aye na, na gakum dəretsətseh bay tebiye ada dāda ma señeye matsətsehe fakuma wu bay. ¹⁰Na giye zlapay hərwi na təma fakuma abəra suloy dāda bay, ndəray ma sliye faya madərəzleñ ka bazlam bay. Na giye ha zlapay kwa ka waray ka dala i Akay. [‡]Wu nakə na tsik aye, na tsik na, dedek ta məzele i Yesu Kəriste nakə mə neñ aye. ¹¹Na ge andza niye na, hərwi nakə na wuda kurom bay aye dāw? A'ay, Mbəlom a sər ha na wuda kurom.

¹²Wu nakə faya na giye na, na giye andza niye huya hərwi ada ndo i maslañ i Mbəlom neheye tə dawa ha bazlam i Mbəlom tə maraw me aye tā huta tsəved ka mäge zlapay ta mäsler tay nakə tə gwad faya ta giye andza nəmay aye bay. ¹³Ndo niye hay na, nəteye ndo i maslañ hay ta dedek eye bay. Nəteye faya ta vateye gər a ndo hay ta mäsler tay niye, ta mbəda ha bo tay andza ndo i maslañ i Kəriste. ¹⁴Wu niye na, mâ gakum wadəñ wadəñ bay. Kwa Fakalaw bəbay a mbədawa ha bo andza gawla i Mbəlom nakə a dāv dzaydzay aye. ¹⁵Tədə Fakalaw faya ma giye andza niye na, mâ gakum wadəñ wadəñ bay. Ndo i mäsler nğay hay ta mbəda ha bo hərwi ada tā ndzəkıt bo ta ndo neheye faya ta tətikateye tsəved nakə dedek eye a ndo hay aye. Pat nakə mändzibəra ma ndəviye aye na, Mbəlom ma pərateye ka wu tay nakə tə ge aye.

Pol a zlapa tə dərətsətseh nğay neheye a sa aye

¹⁶Na masiye ha, na tsikakumeye sa, ndəray mâ dzala neñ na, gər mavuwe bay. Tədə ka dzalum mə gər kurom gər a vuweñ na, təmum andza niye hərwi ada neñ nâ sla faya mäge zlapay dərma andza nakə ka vəlawumatay tsəved a gər mavuwe hay aye. ¹⁷Wu nakə na tsikiye na, na tsikiye andza nakə a say a Bəy Maduweñ aye bay. Ahəl nakə na giye zlapay aye na, ta dedek na tsikiye me andza gər mavuwe. ¹⁸Na zəba faya na, ndo hay haladzay faya ta giye zlapay andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Neñ dərma na giye andza nəteye. ¹⁹Ka gwadum nəkurom na, ka tsahum ba? Ka zalumatay a gər mavuwe hay ta mädzal gər kurom. ²⁰Ka vəlumatay tsəved a ndo hay tā təra kurom ha andza beke hay, ta səpatiye fakuma abəra wu kurom hay ta bəbəkək, tā vakum gər, tā zəba fakuma andza wu kəriye ada tā fakum. Ka vəlumatay tsəved andza niye. ²¹Ah! Neñ na, horoy a geñ haladzay. Neñ bəle eye, na gakum andza niye təbey.

Anəke na tsikiye me andza gər mavuwe. Na giye zlapay tə wu nakə ndo siye hay faya ta giye ha zlapay aye dərma. ²²Tə gwad nəteye na, Hebrə hay. Neñ dərma ndo i Hebrə. Tə gwad nəteye Israyel hay. Neñ dərma ndo i Israyel. Nəteye slala i Abraham. Neñ dərma slala nğay. ²³Nəteye ndo mäge mäsler i Yesu Kəriste. Neñ na ze tay ha. Na tsikiye andza neñ ndo i matərakahañ. Na ge mäsler tə mawura bo eye a ze i

‡ Zəba ma 2 Koriñte hay 1.1.

tay. Tə gəsawa ga a danğay madzəga haladzay, a ze i tay, ta ndaba ga madzəga haladzay, a ze i tay, na sər məməte madzəga haladzay, a ze i tay. ²⁴ Madzəga zləm Yahuda hay ta ndaba ga ta mandalaba, tə ndabawa ga na, kuro kuro mahkar gər eye tsid. ²⁵ Madzəga mahkar, Roma hay ta kəd ga, sik nəte ta kal ga tə kwar hərwi məkəde gay. Madzəga mahkar kwalalañ i yam ka bətuk may ha a hud i yam. Sik nəte ta həpat kwa ta həvad, na həna mə hud i yam. ²⁶ Sik haladzay ahəl nakə faya na həhaliye na, na sa dərətsətseh hərwi mazaw nakə ma zliye ga aye, na sa dərətsətseh hərwi məkal hay ta zleñ zay haladzay, na sa dərətsətseh hərwi ndo neheye nəteye Yahuda hay bay kwa tə həlay i Yahuda gwala ga hay, ta pəreñ haladzay. Na sa dərətsətseh haladzay kwa ma wuzlahgəma, kwa mə kəsaf, kwa ka gər i bəlay. Ndo neheye tə gwadəy a gər tay nəteye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste ta geñ dərətsətseh haladzay. ²⁷ Na ge məsler haladzay ta gədan ada na sa dərətsətseh, madzəga haladzay na hutawa tsəved ka mändzehəre bay, madzəga haladzay na ndzawa ze mände wu mənday ada ze məse yam, mətasl a gawəñ ada na hutawa peteked məpe ka bo bay. ²⁸ Dərətsətseh siye hay andaya, ane tuk na, na tsikiye sa bay. Na tsikiye ka wu mekeleñ eye dekdek. Ma mədzal gər na, na dzalawa ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste huya. Na dzalawa fataya pat pat. ²⁹ Tadə ndoweye kə ge bəle ka tsəved i Mbəlom na, a wur fagaya haladzay andza maa ge bəle na, neñ. Tadə ndoweye kə dəd a mezeleme na, a wur fagaya haladzay andza faya ta fəkiye ga ta ako.

³⁰ Tadə na giye zlapay na, na giye zlapay tə bəle ga. ³¹ Mbəlom Bəba i Bəy Maduweñ Yesu Kəriste, mazembeđe nakə ndo hay ta zambadəye, tə zambadəy. Neñgeye a sər ha na raw me bay. ³² Ahəl niye ahəl nakə neñ ma Damas aye na, bəy bagwar eye i gəma niye tə zalay Aretas. A pa bəy hərwi mələve wuzlahgəma. Bəy a pay ndo hay ka tsəved hərwi mägəse ga. Gəma niye na, malawara eye ta zled. ³³ Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə pa ga a kəteh, tə bar faya ləber. Tə zla ga ahaya abəra tə mavavar. Tə mbəzla ga ahaya sərəhəhə abəra ma wuzlahgəma niye. Na təmaw abəra mə həlay i bəy niye. ††

Pol a sər ha gədan i Yesu Kəriste

12 Kutoñ na giye zlapay huya. Na sər ha ma giye ñgama kwa tsekweñ bay tebiye. Ane tuk na, anəke na tsikiye ka wu nakə Yesu Kəriste a bəzeñ ha ma məsine aye. ² Na sər ndoweye andaya madzapa eye tə Yesu Kəriste. Kə ndza ma giye məve kuro gər eye fad, Mbəlom a zla na a mbəlom ka təv ñgay. Agəna Mbəlom a bəzay ha ma məsine, agəna ki ye tə slo i bo ñgay ta dedek, Mbəlom nəte ñgweñ a sər. ³ Ayaw! Mbəlom kə zla na ndo niye a mbəlom ka təv ñgay. Agəna məsine a gay, agəna ki ye ta dedek, maa sər na, Mbəlom. ⁴ Ahəl nakə neñgeye mə dəma aye na, kə tsəne wu nakə ndo zezeñ ma sliye mətsike bay aye. Ta

† Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 25.3. †† Zəba mə Məsler hay 9.23-25.

vəl faya tsəved a ndo hay ka mətsike bay. ⁵ Na giye zlapay na, ta ndo niye, ane tuk na, ka wu neheye tebiye a zəbeñ dəre a neñ aye na, na giye zlapay tə bəle ga dekdek tsa. ⁶ Tadə a señ mäge zlapay na, na tsikiye me andza gər mavuwe bay, wu nakə na tsikiye na, ma təriye dedek. Ane tuk na, na giye zlapay bay hərwi a señ bay nakə ndo ta rəheñeye ha gər hərwi wu neheye na giye ha zlapay aye. A señ tə rəheñ ha gər duh na, hərwi bazlam neheye ñgwalak eye hay tə tsəne abəra mə bazlam ga aye ada tə ñgatay a mede ga.

⁷ Habe na, na giye zlapay hərwi wu nakə Mbəlom a bəzeñ ha aye. Ane tuk na, Mbəlom a vələñ nakə ma wuriye fagaya mə bo aye hərwi ada nə ge zlapay sa bay. Mbəlom a geñ wu niye na, tə həlay i ndo i maslañ i Fakalaw nakə a sləraw hərwi məndebe ga hərwi ada nə ge zlapay bay. ⁸ Madzəga mahkar na duwulay naha me a Bəy Maduweñ hərwi ada mə zla fagaya abəra dərətsətseh nakay. ⁹ Ane tuk na, Bəy Maduweñ a gwedeñ: «Ñgwalak ga na, da kar. Hərwi gədan ga ma zəbiye na, ahəl nakə nəkar bəle aye.» Kə ge andza niye na, dərev ga mañgwasə eye haladzay. Neñ faya na ñgalakiye hərwi gədan i Kəriste mandza eye mə neñ. ¹⁰ Hərwi niye dərev ga mañgwasə eye hərwi nakə neñ bəle eye. Kwa tadə faya ta tsedeñeye, kwa tadə faya ta pəreñeye, kwa tadə dərətsətseh siye hay faya ta ndzeñeye a gər, kwa tadə wu hay ta zeñ gədan, na sər ha faya na giye dərətsətseh hərwi Kəriste ada dərev ga mañgwasə eye hərwi ahəl nakə neñ bəle eye na, Kəriste ma vələñeye gədan ñgay.

Pol a dzala ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Koriñte aye

¹¹ Na tsik me andza gər mavuwe, ane tuk na, maa geñ kutoñ na, nəkurom. Na zambadəy a bo ga na, hərwi nəkurom ka zambadum ga ha bay. Habe mata zembeđe ga ha na, nəkurom na gwad bədaw? Neñ wuray kəriye, ane tuk na, ndo i maslañ kurom neheye ka gwadum nəteye bagwar eye hay haladzay aye na, ta ze ga ha bay. ¹² Nəkurom ka sərūm ahəl nakə neñ mə gay kurom aye na, na ge məsler ta məzle ñgatay mə dərətsətseh ada Mbəlom kə ge masuwayañ wal wal haladzay tə həlay ga. Masuwayañ neheye a da ha na, neñ ndo i maslañ ñgay ta dedek. ¹³ Na ge wu hay mə gay i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste siye hay ada na ge mə gay kurom bay na, andaya daw? Wu andaya nəte tsa nakə na ge mə gay kurom bay aye. Na tsətsah fakuma: «Ndayum ga ha wu mənday» bay. Kə ge na gakum lele bay na, pəsum ga ha!

¹⁴ Anəke na, mazlambar na diye naha a gay kurom mamahkar eye. Na ye naha na, na təmiye ka vəlumen wu wal bay. Wu nakə a señ aye na, dərev kurom bəna wu kurom hay bay. Andza i wawa hay ta bəba tay hay. Maa vələtay wu a bəba hay na, wawa tay hay bay. Duh maa vələtay wu a wawa hay na, bəba tay hay. ¹⁵ Kwa tadə na dziye ha wu ga tebiye, kwa tadə na vəliye ha məsəfəre ga peteh hərwi madzəne kurom na, a yeñ a gər haladzay. Ass! Ka wudum ga sa bay na, hərwi nakə na wuda kurom ka zal aye daw?

¹⁶ Na gwad ka sərũm ha na tsətsah fakuma wəluŋen wu bay! Ane tuk na, ndo siye hay mə walaŋ kurom tə gwad: «Pol neŋgeye bəbək eye, faya ma vakweye gər.» ¹⁷ Na vakum gər na, ma kəkay? Na vakum gər na, ta ndo nəte mə walaŋ i ndo neheye na slər tay naha a gay kurom aye tsukudu, ma kəkay? ¹⁸ Na tsətsah ka Titus mā ye naha a gay kurom. Na slər naha malamar mekeleŋ eye nakə ka sərũm na aye tā ye naha salamay. † Ti ye naha na, Titus kə vakum gər hərwi məzle suloy kurom daw? Titus tə neŋ, nəmay salamay mədzal gər may nəte bədaw ada faya nəmaa zəŋ-galiye tsəved eye nəte bədaw?

¹⁹ Wu nakə nəmaa watsa a derewel nakay aye na, agəna ka dzalumeye na watsakum naha hərwi məge me abəra ka bo may kame kurom. Nəmaa tsik na, kame i Mbəlom hərwi nəmay ndo i Kəriste hay. Nəkurom malamar may neheye nəmaa wuda kurom haladzay aye, nəmaa tsikakum wu neheye tebiye na, hərwi a samay madzəne kurom hərwi ada kə gəlũm ka tsəved i Mbəlom. ²⁰ Dərev faya ma diye fagaya abəra hərwi na dzala agəna ahəl nakə na ye naha a gay kurom aye, na ndzakumeye a gər nəkurom ka tsəved nakə lele bay aye. Mede kurom ma deyeŋeye a gər bay. Tadə kə ge andza niye na, mede ga ma deyakumeye a gər bay. Agəla na ndzakumeye a gər na, faya ka tərũmeye mə walaŋ kurom, faya ka gumeye ka bo sələk mə walaŋ kurom, faya ka gumeye ka bo mevel, faya ka ŋgənumeye bo, faya ka tsikumeye wu nakə lele bay aye ka ndo hay, faya ka nasumeye ha məzele i ndo siye hay, faya ka dəsulumeye ha gər a bo kurom ada faya ka gumeye wu neheye a ye ta tsəved nakə ŋg-walak eye bay aye. ²¹ Agəna ahəl nakə na ye naha a gay kurom sa aye na, dərev ga ma ŋgwasiye kame i Mbəlom sa bay. Na dzədzar hərwi na ye naha na, agəna na ndzeye a gər a ndo i mezeleme hay haladzay mə walaŋ kurom ta gər ha mezeleme bay. Agəla nəteye huya ta giye wu nakə lele bay aye, nəteye faya ta giye madama, faya ta giye wu neheye lele bay aye tebiye. Kə ge andza niye na, na ta tuwiye hərwi tay.

Mandəve i bazlam

13 Aza na diye naha a gay kurom na, mamahkar eye. Nəmaa giye sariya ka ndo neheye faya ta giye mənese aye ada nəmaa giye andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: «Ta ŋgəniye sariya i wu hay tebiye na, ndo məhəle mbal hay sulo kəgəbay mahkar tā ge andaya bəna sariya ma ŋgəniye bay. ††» ² Mede nakə na ye naha masulo aye na, ba na tsikatay a ndo neheye faya ta giye mənese ada a ndo siye hay tebiye dərma. Anəke na, na ye naha zuk bay. Na

† Pol kə tsik ka malamar niye tsiy. Zəba 2 Koriŋte hay 8.22. †† Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 19.15; Mata 18.16; 1 Timote 5.19; Hebræ 10.28.

masakumeye naha mətsike wu nakə na tsikakum aye. Aza na ye naha na gəriye ndəray kwa nəte bay tebiye. ³ Maa tsik me tə bazlam ga Kəriste daw na, na gwad a sakum məsəre ha bədaw? Ka ta sərũmeye ha! Neŋgeye na bəle eye kame kurom bay, ma giye məsler mə walaŋ kurom ta gədaŋ. ⁴ Ahəl nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye na, dedek neŋgeye bəle eye. Ane tuk na, kə lətsəw abəra ma mədahaŋ, neŋgeye andaya ta gədaŋ i Mbəlom. Nəmay na, nəmay madzapa eye tə neŋgeye. Nəmaa həniye ha gər hərwi matəre bəle eye hay. Ane tuk na, aza nəmaa ye naha a gay kurom na, nəmaa bəziye ha nəmay ta məsəfəre ta sifa ŋgay, nəmaa giye məsler ta gədaŋ i Mbəlom.

⁵ Tsətsahumay a gər kurom, zəbum ka məndze kurom, nəkurom mandza eye andza ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ŋgway daw? Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, ka sərũm ha bədaw? Kə ge andza niye bay na, ka dədumeye abəra ka tsəved. ⁶ Ane tuk na, kwa kəkay kəkay bəbay na, ka sərũmeye ha ta dedek nəmay na, nəmaa dəd abəra ka tsəved bay. Nəmay na, ndo i maslaŋ i Yesu hay ta dedek. ⁷ A samay ndo hay tā gwad famaya, nəmaa ge məsler lele mə gay kurom bay. Wu nakə a samay aye na, nəmaa duwulay naha me a Mbəlom hərwi ada kə gum mənese sa bay. Kwa tadə ndo hay tə gwad nəmaa ge məsler lele mə gay kurom bay na, wu nakə a samay aye na, kə gum ŋg-walak. ⁸ Nəmaa tsik andza niye na, hərwi nəmaa sliye faya mənese ha bazlam dedek eye bay. Nəmaa sliye faya məge na, wu nakə dedek eye dəkdek. ⁹ Tadə nəkurom gədaŋ eye ka tsəved i Mbəlom, kwa tadə nəmay bəle eye hay na, dərev may faya ma ŋgwasiye huya. Nəmaa duwulay naha me a Mbəlom hərwi ada mā dzəna kurom ka məgəle ka tsəved ŋgay.

¹⁰ Hərwi niye na watsakum naha derewel nakay ka bo abəra anəke na, hərwi ada nā ye naha ba ka tsətsahum məpəse me tsiy na, na tərakumeye sa bay. Ta dedek Mbəlom kə wəleŋ tsəved ka matərakum hərwi ada nā nas kurom ha duh bay, ane tuk na, hərwi ada nā dzəna kurom ka məgəle kame kame.

¹¹ Malamar ga hay, anəke na, na ndəv ha bazlam ga kanaŋ! Pəlũm məgəle ka tsəved i Mbəlom, wəluŋen gədaŋ a bo mə walaŋ kurom nəte nəte, ndzum ayaw ayaw mə walaŋ kurom, ndzum ka təv manəte eye tə zay. Ada Mbəlom, neŋgeye nakə a wuda ndo hay aye ada faya ma wəlateye zay a ndo hay aye, ma gakumeye gər.

¹² Tsikum me a bo lele mə walaŋ kurom nəte nəte andza malamar hay. Ndo məpay bəzay a Mbəlom hay tebiye kanaŋ ta tsikakum naha me.

¹³ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mā pa fakuma ŋgama. Mbəlom mā rahakum ha dərev kurom tə mawude bo ŋgay. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye mā dzapakum ha dərev kurom hay nəte nəte.

Galat hay

Məfələkwe

Derewel i Pol nakə a watsatay naha a Galat hay aye na, a tsikatay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ta diye i tsakay i Turki nakə anəke aye. Pol a pa gay i maduwule me a həlay mahəhele ngay masulo eye ta mahkar eye. Ma dəba ngay na, ndo mekeləy eye hay ti yaw tə labara wal abəra ka bəmalə i Pol. Ma Galat na, slala i ndo hay wal wal: Yahuda neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə siye i ndo neheye ti yaw abəra mə kule mekeləy eye mə dəma andza ma təv siye hay dərma. Pol faya ma gwadateye na, ka ta ndziye ta Mbəlom na, məndze yak mâ ge lele ada ngwalak eye. A tsik niye na, tə gər i bazlam hay wal wal mahkar.

Ka madədo 1 ta 2 na, a təkər wu nakə a ge bo ka gər ngay aye.

Ka madədo 3 ta 4, Pol a ge me abəra ka labara ngay ta mətsike wu nakə a tsik ma Dzam Guram eye aye.

Ka madədo 5 ta 6. Pol a da ha ma kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste, nəteye ta təmaw abəra ma beke i bazlam mapala eye.

1 Maa watsakum naha dərewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ndo i maslaŋ i Yesu. Neŋ ndo i maslaŋ i ndo hay bay, maa slər ga ha na, ndo hay bay. Maa slər ga ha na, Yesu Kəriste eye tə gər ngay ta Mbəlom Bəba kway nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. ² Malamar siye hay tə neŋ kanaŋ tebiye nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye mahaya gər eye ka dala i Galat aye. ³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduwerŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ngama ada tâ vələkum zay. ⁴ Bəy Maduwerŋ Yesu Kəriste kə vəl ha gər ngay, a mət na, hərwi ada Mbəlom mâ pəsakway ha mezeleme kway hərwi ada wu i məndzibəra neheye lele bay aye tâ ge bəy ka gər kway sa bay. A ge na, andza nakə a say a Mbəlom Bəba kway mâ ge aye. ⁵ Zambadakway a Mbəlom ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Labara ngwalak eye na, nəte ngwen

⁶ Wu nakə nəkurom faya ka gumeye na, a geŋ hərəbəkka! Mbəlom kə zalakum hərwi kâ tərüm ndo ngay hay ada kə gakum ngwalak kəriye tə həlay i Yesu Kəriste. Ane tuk na, nəkurom faya ka mbədumeye dəba ta bəse tsa, ka pumeye bəzay a labara mekeləy eye nakə ka dzalum mə gər kurom ngwalak eye, ane tuk na, ngwalak eye bay. ⁷ Labara ngwalak eye na, nakə na tsikakum aye bəna, mekeləy eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom sa aye na, andaya bay. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo hay andaya faya ta kwasakumeye ha mədzal gər, a satay mənese ha ada mambəda ha Labara Ngwalak eye i Kəriste. ⁸ Tadə ndoweye a tsikakum labara mekeləy eye wal abəra ka bəmalə nakə nəmaa tsikakum aye, kwa tadə nəmay,

kwa tadə gawla i Mbəlom na, Mbəlom mâ vələy mezeleme. ⁹ Ba nəmaa tsikakum tsiy, ada anəke na maseye mətsikakum naha sa. Tadə ndoweye kə tsikakum labara mekeləy eye wal abəra ka bəmalə nakə ka tsənum aye na, Mbəlom mâ vələy mezeleme. ¹⁰ Ka dzalum mə gər kurom na tsik andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ dəsleŋ ha gər daw? A'ay! Andza niye bay. A seŋ na, Mbəlom neŋgeye mâ dəsleŋ ha gər. Ka dzalum mə gər kurom na, a seŋ neŋ nâ yatay a gər a ndo hay daw? A'ay! Tadə a seŋ nâ yatay a gər a ndo hay sa na, na sliye faya matəre ndo i məsler i Kəriste bay.

Pol a da ha ma kəkay nakə a təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye

¹¹ Malamar ga hay, sərüm ha na, Labara Ngwalak eye nakə faya na diye ha aye, a yaw abəra mə bazlam i ndo hay bay. ¹² Na tsəne abəra ka ndo hay bay, ada maa tətikenə na, ndo hay wal bay sa tsa. Yesu Kəriste eye tə gər ngay a deŋ ha. ¹³ Mede ga nakə ahəl niye aye na paway bəzay a kule i Yahuda ma kəkay na, ka tsənum. A həlay niye na, na gawatay dərətsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka zal naha hal-adzay. Na pələwa tsəved ka mədze tay ha. ¹⁴ Mə walaŋ i ndo neheye məve may nəte aye na, na ze tay ha siye i ndo may hay tə məpay bəzay a kule may Yahuda hay. Na vələway ha bo ga peteh a kule i bəba tətə may hay.

¹⁵ Ane tuk na, Mbəlom kə zla ga. A zla ga na, kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye. Kə geŋ ngwalak ngay, a zeleŋ hərwi ada nâ ge məsler ngay a həlay nakə a yay a gər aye. ¹⁶ A bəzeŋ ha wawa ngay mə neŋ hərwi

† Zəba mə Məsler hay 9.3-6.

ada nâ dâ ha Labara Nğwalak eye nakê a tsik ka nenğeye a ndo neheye nêteye Yahuda hay bay aye. Ahêl nakê a bazeñ ha aye na, nêmaa ge faya mahêmba ta ndêray bay. ¹⁷ Na ye a Zerozelem mata tsike me ta ndo neheye nêteye tê leheñ matêre ndo i maslañ i Yesu hay aye na, na ye ka têv tay bay. Na ye duh kwayañña, na ye ka dala i Arabi. Ma dêba aye, na maw na ye a Damas.

¹⁸ Mêve mahkar a ye abêra mê dêma na, na ye a Zerozelem hêrwi ada nâ ngatay a Piyer. Nêmaa ndza ta nenğeye na, mêhane kuro gêr eye zlam tsa. ¹⁹ Na ngatay na, a Yakuba malamar i Bêy Maduweñ kway Yesu Kêriste bêna, na ngatay a ndo i maslañ i Yesu mekeleñ eye bay. ²⁰ Mbêlom a sêr wu nakê na tsik aye na, dedek, na raw me bay. ²¹ Ma dêba eye na ye ka dala i Siri ada a Silisi. ²² Ahêl niye na, mêhay gêr i ndo mêpe mêdzal gêr hay ka Yesu Kêriste neheye ka dala i Yahuda aye na, tê sêr ga ha zuk bay. ²³ Tê tsênawa wu neheye siye i ndo hay tê tsikawa fagaya, tê gwadawa: «Ndo nakê ahêl niye a gawa kway dêretsêtseh aye na, ka mbêda. Duh anêke faya ma diye ha Labara Nğwalak eye a ndo hay tuk. Ahêl niye na, a pêlawa tsêved ka mêdze ha ndo neheye tê dzala ha ka Yesu aye.»

²⁴ Ta zambaday a Mbêlom hêrwi ga.

Ta têma Pol ma Zerozelem

2 Ma dêba i mêve kuro gêr eye fad na, neñ ta Barnabas, nêmaa ye a Zerozelem sa. Na zla na Titus ka hêlay dêrmak. ² Na mbêda gêr a dêma na, hêrwi Mbêlom ka bazeñ ha, a gwedeñ «do». Na ndisl naha a dêma na, nêmaa haya gêr ta bagwar i ndo mêpe mêdzal gêr hay ka Yesu êzad abêra ka ndo hay mahêmeye. Na datay ha Labara Nğwalak eye nakê faya na datay ha a ndo neheye nêteye Yahuda hay bay aye. Agêna ta dzaliye na, mêsler ga nakê ahêl niye ta mêsler ga nakê faya na giye a têra kêriye. ³ Titus nakê nêmaa ye salamay aye na, nenğeye ndo i Gêrek, ane tuk na, ta gay kutoñ ka mêdêse bo hêrwi mêpay bêzay a bazlam i Musa mapala eye na, ta gay bay. ⁴ Ane tuk na, ndo i maraw me hay tê yaw a walañ may ta bêbêrek tay, a satay mâ dês bo. Tê fêlêkwaw ta mêkal hêrwi mazêbe ka tsêved kway nakê ka lêvakwa gêr kway hêrwi nêkway madzapa eye tê Yesu Kêriste aye. A satay na, kê têrakwa beke i bazlam i Musa mapala eye sa. ⁵ Ane tuk na, nêmaa vêlatay tsêved kwa tsekweñ bay tebiye. A samay na, Labara Nğwalak eye mâ ye kame huya ta dedek nakê ada ka tsênumeye dêrmak aye.

⁶ Ndo neheye tê gwad nêteye bagwar eye hay aye, kwa tadê nêteye bagwar eye hay, kwa tadê nêteye bagwar eye hay bay, mândêre ga mey tey. Ka dêre i Mbêlom ndo hay na, tê lêva nête. Ahêl nakê faya na tsikiye wu nakê na dawa ha a ndo hay aye na, ndo neheye bagwar eye ta sêkeheñ ha faya wuray ka bazlam ga nakê na dawa ha aye bay. ⁷ Azlakwa bay tê sêr ha duh na, Mbêlom kê vêleñ Labara Nğwalak eye, a gwedeñ do ta datay ha a ndo neheye nêteye Yahuda

hay bay aye andza nakê a tsikay ahêl niye a Piyer, a gwaday do ta datay ha a Yahuda hay aye. ⁸ Tê sêr ha Mbêlom nakê a vêlay gêdañ a Piyer ada a têra ha ndo i maslañ i Yahuda hay aye na, nenğeye Mbêlom nakê a vêleñ gêdañ ada a slêr ga ha ka têv i ndo neheye nêteye Yahuda hay bay aye na, huya nenğeye. ⁹ Yakuba ta Piyer ta Yuhana na, ndo mêpe mêdzal gêr hay ka Yesu tê sêr ha nêteye ndo mândzatay kame, tê sêr ha ta dedek Mbêlom kê vêleñ mêsler nakay a hêlay. Hêrwi niye tê gêsêñ hêlay a neñ ada a Barnabas. Andza mêgwede nêmay tebiye bazlam may nête. Andza niye nakê nêmay tebiye bazlam may a ye ka bo ta nêteye aye. Nêmay nêmaa diye ka têv i ndo neheye nêteye Yahuda hay bay aye ada nêteye na, ta giye mêsler mê walañ i Yahuda hay. ¹⁰ Wu nakê ta tsêtsah famaya nêmaa giye na, nête tsa. Wu niye na, na vêl ha bo ga ka mêge dêrmak. Tê gwadamay nêmaa dzêna ndo i mêtawak neheye mê walañ i ndo mêpe mêdzal gêr hay ka Yesu ma Zerozelem aye.

Pol a may ha mangok a Piyer ma Anğiyos

¹¹ Ma dêba eye na, Piyer a yaw a Anğiyos, na gay me kame i ndo hay hêrwi a ge wu nakê lele bay aye.

¹² Kurre na, nenğeye ta ndo mêpe mêdzal gêr hay ka Yesu neheye nêteye Yahuda hay bay aye tê ndayawa wu mânday ka têv manête eye. Aza ma dêba eye na, Yakuba a slêraw ndo hay a têv may. Ahêl nakê tê ndislew, Piyer a ngatatay na, a dazlay madayaw abêra mê walañ tay, kê nda wu mânday ta nêteye sa bay. A dzêdzar ta ndo neheye tê gwad ndo hay tebiye tâ dês bo aye. ¹³ Siye i Yahuda neheye tê pa mêdzal gêr ka Yesu andza Piyer aye dêrmak. Kwa bo i Barnabas eye tê gêr ngay a ge andza niye dêrmak. Tê ge ta mêvatay gêr. ¹⁴ Na zêba faya na, tê pay bêzay a dedek i tsêved i Labara Nğwalak eye bay na, na tsikay a Piyer kame tay tebiye, na gwaday: «Nêkar ndo i Yahuda, ane tuk na, mândze yak nakê ka ndza kanañ aye na, andza ndo neheye nêteye Yahuda hay bay aye. Ka ndza andza nêkar Yahuda hay bay. Kê ge andza niye na, a saka ndo neheye nêteye Yahuda hay bay aye tâ ndza andza nêteye Yahuda hay na, hêrwi mey?»

Ka têmakweye na, ta mêpe mêdzal gêr kway ka Yesu Kêriste

¹⁵ Nêkway na, tê wa kway Yahuda hay bêna nêkway ndo i slala i siye i ndo neheye tê sêr bazlam i Mbêlom mapala eye bay aye bay. ¹⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bêbay na, ka sêrakwa ha ndêray ma sliye matêre tsêdañña kame i Mbêlom bay, say ndo nakê kê pa mêdzal gêr ngay ka Yesu Kêriste aye. Bêna ndo nakê faya ma pay bêzay a bazlam i Musa mapala eye na, ma têriye tsêdañña bay. Nêkway bêbay ka dzalakwa ha ka Yesu Kêriste nakê ada Mbêlom a têma kway andza ndo neheye nêteye ngwalak eye kame ngay aye. Bêna hêrwi nakê ka pakway bêzay a bazlam i Musa mapala eye bay. Ndêray ma sliye faya matêre ngwalak eye

† Sefas na, mêzele i Piyer ndo i maslañ i Yesu Kêriste.

kame i Mbəlom hərwi nakə faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay. †

¹⁷ Andza niye, nəmay Yahuda hay a samay matəre ngwalak eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər may ka Yesu Kəriste aye. Kə ge nəmay andza niye na, nəmaa təra andza ndo neheye ka zalakway ndo i mezeleme hay hərwi faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay aye. Niye na, andza məgwede Kəriste faya ma diye may ha a mezeleme daw? Kwa tsekweŋ andza niye duh bay!
¹⁸ Maga eye na, andza nakay duh: Tadə ndoweye kə gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye hərwi nakə ma təriye ha ngwalak eye bay aye, ada ma dəba eye a mbəda gər məpay bəzay sa, a zəba faya andza wu nakə ngwalak eye sa. Niye a ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye. ¹⁹ Neŋ na mət na, hərwi bazlam i Musa mapala eye. Neŋ kame ngay na, andza ndo nakə maməta eye aye. A ge bo andza niye na, hərwi ada nā ge andaya ta sifa kame i Mbəlom. Ahəl nakə ta dar na Kəriste ka mayako mازلmbada eye na, neŋ madzapa eye tə neŋgeye, nəmaa mət ka bo salamay. ††²⁰ Neŋ na, sifa nakə anəke na ndziye ha aye na, i ga bay, mandza eye mə neŋ na, Kəriste. Məndze ga nakə na ndziye ka məndzibəra anəke aye na, na ndziye hərwi nakə na dzala ha ka neŋgeye Wawa i Mbəlom nakə a wuda ga aye ada a vəl ha gər ngay hərwi ga aye.
²¹ Neŋ na, dađa na kərahiye ngwalak i Mbəlom nakə a geŋ aye ta məme a bazlam i Musa mapala eye bay. Tadə ta dedek ndoweye ma təriye tsədaŋŋa kame i Mbəlom hərwi faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, niye na, Kəriste a mət kəriye, kə ge ngama bay. Duh andza niye bay!

Bazlam i Musa mapala eye ta məpe mədzal gər ka Yesu

3 Nəkurom Galat hay, maa zla fakuma abəra metsehe na, mey? Maa ndzək kurom way? Na dakum ha parakka lele hərwi ada kâ tsənum ma kəkay nakə Yesu Kəriste a mət ka mayako mازلmbada eye. ² Na tsətsahiye fakuma wu nəte. Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə Mbəlom a vəlakum aye na, a vəlakum na, hərwi nakə faya ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye daw? A'ay, Mbəlom a vəlakum Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, hərwi nakə ka tsənum Labara Ngwalak eye ada ka dzalum ha faya aye, na gwad ba?
³ Metsehe andaya fakuma bay na, hərwi mey? Ka dzalumay ahəl niye na, ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Anəke a sakum mandəv ha ta gədaŋ kurom eye na, ma kəkay? ⁴ Wu neheye tebiye a ndzakum a gər aye ka dzalum na, kəriye tsa daw? Ta dedek ma təriye kəriye tsa bay. ⁵ Mbəlom a vəlakum Məsəfəre ngay ada a ge masuwayaŋ hay mə walaŋ kurom na, hərwi nakə

† Dəmes hay 143.2; Roma hay 3.20, 23. †† Ahəl niye hərwi madayay a gər a Mbəlom ada matəre ngwalak eye kame ngay na, Pol a paway bəzay a bazlam i Musa mapala eye. A pa mədzal gər ka Yesu Kəriste na, a zəba faya bazlam i Musa mapala eye ma təriye ha ndo ngwalak eye bay. Hərwi niye a gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye.

ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye daw? A'ay, a ge na, hərwi nakə ka pumay zləm a Labara Ngwalak eye ada ka pum mədzal gər kurom ka Kəriste aye.

⁶ Wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik ka Abraham aye na, məmum ahaya a gər, a gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ngay. †» ⁷ Niye na, andza məgwede, wawa i Abraham dedek eye hay na, ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye. ⁸ Tə watsa kurre mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Mbəlom ma təriye ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, ma piye tay ha nəteye ngwalak eye hay kame ngay. Niye na, hərwi ta dzala ha ka neŋgeye.» Abraham a tsəne Labara Ngwalak eye nakay na, kurre. Mbəlom a gwad: «Na piye ngama ka ndo i məndzibəra hay tebiye hərwi yak. ††» ⁹ Andza nakə ahəl niye Mbəlom a pa ngama ka Abraham hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma piye ngama ka ndo neheye tebiye tə dzala ha ka neŋgeye andza niye dər-mak.

¹⁰ Ndo neheye tə dzala, tə gwad ta təriye ngwalak eye hay kame i Mbəlom ta məge wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye na, Mbəlom ma vəlateye mezeleme. Andza niye, tə watsa a Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Ndowneye kə pay bəzay a wu neheye mawatsa eye mə Derewel i Musa aye pat pat bay na, Mbəlom ma vəleye mezeleme. ††» ¹¹ Ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma sliye matəre ha ndo ngwalak eye kame i Mbəlom bay. Ka sərakwa ha na, hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha ngwalak eye ka dəre ngay, ada ma hutiyə sifa. †††» ¹² Ane tuk na, məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, wal ta məpe mədzal gər ka Mbəlom. Duh andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Ndo nakə kə pay bəzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutiyə sifa dedek eye tə neŋgeye. †††»
¹³ Andza niye Mbəlom a vəlakway mezeleme na, hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam i Musa mapala eye pe-teh bay aye. Ane tuk na, Kəriste a yaw, a zla təv məndze kway hərwi ada Mbəlom mâ vəlay mezeleme a neŋgeye a bəram kway. A ge andza niye na, a səkəma kway ahaya hərwi ada Mbəlom mâ vəlakway mezeleme sa bay. Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo nakə ta dar na ka mayako aye na, Mbəlom kə vəlay mezeleme. †††» ¹⁴ Yesu Kəriste a ge andza niye na, hərwi ngama nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwaday «na ta vəlakeye» na, ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye ta hutiyə tə həlay i Yesu Kəriste dər-mak. A ge andza niye na, hərwi ada nəkway kâ hutakwa Məsəfəre nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma vəlakweye hərwi nakə ka pakwa mədzal gər kway ka neŋgeye aye.

‡ Madazlay i wu hay 15.6. †† Madazlay i wu hay 12.3. †† Bazlam mapala eye masulo eye 27.26. ††† Habakuk 2.4. ††† Levitik 18.5; Roma hay 10.5. § Bazlam mapala eye masulo eye 21.23.

Bazlam i Musa mapala eye ma nasiye ha wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye bay

¹⁵ Malamar ga hay, na dākumeye ha wu nakay tə wu neheye ka ngatawakway pat pat aye. Tadə ndo hay sulo tə ndza ka təv manəte eye, tə ma ha ka bo bazlam ada tə bar dzam mə walaŋ tay na, ndo andaya ma sliye faya məpəla tay ha daw? Ndəray ma sliye faya masəkah ha faya wuray bay dərma. ¹⁶ Dzam nakə Mbəlom a bar aye dərma andza niye. Mbəlom a tsik kurre, a gwad ma vəliye wu neheye na, a Abraham. Kə tsik, a gwad ma vəliye a hulfe ngay dərma. Ta watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom ma vəliye wu neheye a Abraham ada a hulfe ngay hay na, andza niye bay. Tə tsik bazlam niye na, ka hulfe nəte tsa. Hulfe niye na, Kəriste. ¹⁷ Wu nakə a seŋ mətsike aye na, anaŋ: Mbəlom a bar dzam ta Abraham kurre. Ma dəba i məve temerre fad tə kuro kuro mahkar na, Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a Musa. Andza niye, bazlam i Musa mapala eye ma sliye məpəle ha dzam nakə Mbəlom a bar ta Abraham kurre aye bay, wu nakə a tsik, a gwad ma vəliye na, ma sliye faya mənese ha bay. ¹⁸ Tadə Mbəlom ma vəliye wu a ndo hay hərwi nakə faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, andza məgwede ma vəliye hərwi kə gwad ma vəliye sa bay. Ane tuk na, Mbəlom a pa ngama ka Abraham na, hərwi nakə a tsikay kurre a gwaday ma ta giye andza niye aye.

Mbəlom a vəlakway bazlam mapala eye na, hərwi mey

¹⁹ Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a Yahuda hay na, hərwi mey? Mbəlom a vəlamay na, hərwi ada kə sərakwa ha wu neheye lele bay kame ngay aye. A vəl na, ka təmad eye hus ahəl nakə hulfe i Abraham ki yaw aye, ndo nakə Mbəlom a gwad ma ta vəleye wu niye aye. Ma dəba eye na, gədaŋ i bazlam mapala eye andaya sa bay. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a gwala ngay hay na, hərwi ada tə yaw, tə day ha a Musa ada Musa m̄ datay ha a Yahuda hay. ²⁰ Ndo məma ha bazlam neŋgeye na, mə walaŋ i bəruk hay sulo huya, ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom a gwaday a Abraham na ta vəlakeye wu aye na, a ge neŋgeye mahəŋgeye bəna ndəray andaya mə walaŋ tay bay. †

²¹ Andza məgwede na, wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, a say a bazlam mapala eye bədaw? A'ay, andza niye bay. Tadə kə ge bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəl aye ma vəliye sifa a ndo hay na, habe ma sliye mäge tay ha ndo hay ngwalak eye hay kame i Mbəlom, ane tuk na, bazlam mapala eye andaya andza niye bay. ²² Azlakwa duh tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: Ndo i məndzibəra hay tebiye nəteye mə həlay i mezeleme. A ge andza niye na, hərwi ada Mbəlom m̄ vəl wu nakə a gwad ma vəlateye a

† Madazlay i wu hay 12.7. †† Ka kule i Yahuda hay na, Mbəlom a day ha bazlam ngay mapala eye a Musa tə həlay i gawla ngay hay. Musa neŋgeye ndo mame ha mə walaŋ i gawla i Mbəlom hay ta Yahuda hay. ‡ Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 6.4.

ndo neheye tə pa mədzaŋ gər tay ka Yesu Kəriste aye. A vəlatay na, hərwi nakə tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tsa.

²³ Ahəl niye na, tsəved andaya hərwi ada ndo hay tə dzala ha ka Yesu zuk bay, bazlam i Musa mapala eye a ləva kway. Bazlam i Musa mapala eye a ləva kway hus a həlay nakə Mbəlom a dakway ka tsəved i mədzaŋ ha ka Kəriste aye. ²⁴ Andza niye, bazlam i Musa mapala eye a təra andza ndo matsəpe kway hus a həlay nakə Kəriste ma deyeweye aye. Bazlam mapala eye a təra ahəl niye na, andza niye, hərwi ada Kəriste ki yaw na, ka tərakweye ngwalak eye hay kame i Mbəlom. Niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neŋgeye. ²⁵ Anəke na, Mbəlom ka həndəkakway tsəved i mədzaŋ ha ka Kəriste, bazlam i Musa mapala eye ma tsəpiye kway sa bay. ²⁶ Anəke na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste, nəkurom tebiye wawa i Mbəlom hay hərwi ka dzalum ha ka neŋgeye. ²⁷ Neheye tebiye tə dzapa tə Kəriste mə madzəhube tay ha nakə ta dzəhub tay ha aye na, ta mbəda, məndze tay a ndəkət bo i Kəriste. ²⁸ Tadə agəna nəkar Yahuda, kəgəbay nəkar Yahuda bay na, ma giye wuray bay. Tadə nəkar beke, kəgəbay beke bay na, ma giye wuray bay. Kwa tadə nəkar həsləka eye, kwa tadə nəkar ngwas eye, ma giye wuray bay. Nəkurom tebiye nəte hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste. ²⁹ Kə ge nəkurom madzapa eye tə Kəriste na, andza məgwede nəkurom dərma ma hulfe i Abraham. Ka ta hutumeye wu neheye tebiye Mbəlom a tsik ahəl niye a gwad ma vəleye a Abraham ada a hulfe ngay hay aye.

4 Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Maga eye na, andza wawa nakə ma ndiye gay i bəba ngay aye. Ahəl nakə neŋgeye wawa eye mba kwa tadə wu i bəba ngay tebiye i ngay bəbay na, neŋgeye andza beke. ² Ahəl nakə neŋgeye wawa eye mba aye na, ndo hay ta geye gər, ta geye gər a wu ngay hay dərma hus a məpesle həlay i bəba ngay nakə ma ndisliye a dəma aye. ³ I kway andza niye dərma. Ahəl nakə nəkway andza wawa hay mba aye na, nəkway beke i məsəfəre neheye ngwalak eye bay neheye faya ta ləviye məndzibəra aye. ⁴ Ane tuk na, ahəl nakə məpesle i həlay i Mbəlom a ndisliye a dəma aye na, a sləraw wawa ngay. Ngwas a wa na. A pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele, ⁵ hərwi ada m̄ təma tay ha ndo neheye nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye ada kə tərakwa wawa i Mbəlom hay. ⁶ Wu nakə ka sərakweye ha ta dedək nəkway wawa ngay hay aye na, anaŋ: Mbəlom a sləraw Məsəfəre i wawa ngay a dərev kway. Məsəfəre niye faya ma zəleye a Mbəlom mə dərev kway, « Abba, Bəba ga.» ⁷ Andza niye, nəkurom beke i fakalaw hay sa bay, nəkurom wawa i Mbəlom hay duh. Sa tsa na, ka hutumeye wu neheye ma vəlat-eye a wawa ngay hay aye dərma hərwi nəkurom wawa ngay hay.

A say a Pol na, Galat hay tə ma ka tsəved ngwalak eye

⁸ Ahəl niye Mbəlom neŋgeye way ta dākum ha zuk bay na, nəkurom beke i wu hay wal wal ada wu niye

hay na, Mbəlom nakə dedek aye bay. ⁹ Anəke na, ka sərūm Mbəlom, a seŋ məgwede duh na, Mbəlom a sər kurom. Ass! Ka mbədumeye gər məpay bəzay a wu neheye kəriye gədaŋ andaya mə dəma bay aye sa na, ma kəkay? A sakum matəre beke i wu neheye sa na, hərwi mey? ¹⁰ Ka pum mədzal gər kurom na, ka məhəne hay, ka kiye hay, məve hay, neheye tebiye həlay eye kə sla a dəma na, ka gawum magurlom. ¹¹ Məndze kurom na, a dzədzar ga ha. Agəna məsler ga nakə na ge mə walaŋ kurom aye na, a təra kəriye.

¹² Malamar ga hay, neŋ na təra andza nəkurom neh-eye Yahuda hay bay aye. Neŋ faya na gakumeye ambəh, tərūm andza neŋ. Ka gumeŋ mənese kwa tsek-wen bay. ¹³ Nəkurom ka sərūm ha makurre eye bo a geŋ nakə na ndza mə walaŋ kurom hərwi mədakum ha Labara Ngwalak eye aye. ¹⁴ Dəvats ga kə sakum dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka zəbum fagaya andza wu kəriye wal bay, ka həharum ga bay. Duh ka təmum ga lele andza neŋ na, gawla i Mbəlom, ada ka təmum ga sa na, andza neŋ na, Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay. ¹⁵ A həlay niye na, dərev kurom kə ŋgwasa haladzay. Ada dərev kurom a ŋgwasa anəke sa bay na, hərwi mey? Ahəl niye neŋ tə gər ga na sər ha tadə tsəved andaya mənəgwede na dəre kurom na, atay na, ka ŋgwadum ka vəlumen.

¹⁶ Anəke ka zlum ga andza ndo mənə dəre kurom na, hərwi nakə na tsikakum dedek aye daw?

¹⁷ Ndo neheye tə tsik me ada ta mbəda ha Labara Ngwalak eye na, tə ge məsler ta tsəbtsəb eye mə walaŋ kurom. Ane tuk na, wu nakə tə dzala faya məge aye na, lele bay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada kə gərūm ga ha ada kə gum tsəbtsəb ka məpatay bəzay a nəteye. ¹⁸ Lele haladzay nakə ndo hay ta giye tsəbtsəb hərwi ndo siye hay aye. Tadə ta giye andza niye huya na, lele. Tadə nəkway dziye kəgəbay neŋ dəreŋ tə nəkurom na, a seŋ ndzum tə neŋ huya.

¹⁹ Nəkurom na, wawa ga neheye na wuda kurom haladzay aye. Neŋ andza ŋgwas nakə faya ma wiye wawa aye. Faya na siye dəretsətseh ada ma wuriye fagaya andza niye hus ka təv nakə mədzal gər kurom ka təra andza i Kəriste aye. ²⁰ A seŋ tə dərev ga peteh mede naha ka təv kurom anəke hərwi ada nā sər mətsikakum wu neheye. Dərev faya ma diye fagaya abəra hərwi kurom.

Agar ta Sara

²¹ A nəkurom neheye a sakum məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye, tsikumen: Ka tsənūm wu nakə Derewel i Musa a tsik aye təbədew. ²² Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: Abraham na, wawa ŋgay hay sulo. Neŋged na, beke a wa, wawa neŋged ŋgwas nakə beke eye bay aye a wa. ŋgwas nakə beke eye aye na, tə zalay Agar. ŋgwas nakə beke eye bay aye na, tə zalay Sara. ²³ Wawa i beke na, tə wa ta mədzal gər i slo i bo tay, ane tuk na, wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye a wa na, hərwi wu nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre, a gwaday na vəlak-

† Zəba mə Madazlay i wu hay 16.15; 21.2.

eye aye. ^{†24} Bazlam nakay na, a say mədakway ha wu andaya. ŋgwas neheye sulo aye na, a ndzəkit ha bo ta dzam neheye Mbəlom a bar aye. Agar, ŋgwas beke eye na, a ndzəkit bo ta dzam nakə Mbəlom a bar tə Musa mə mahəmba i Sinay aye. Wawa neheye ta wiye tay ma dzam niye na, nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye. ²⁵ Agar na, neŋgeye andza mahəmba i Sinay nakə ka dala i Arabi aye. Neŋgeye na, andza gəma i Zerolelem nakə anəke aye dərmak hərwi gəma niye tə ndo neheye tebiye nəteye mə dəma aye na, nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye. ²⁶ Ane tuk na, Zerolelem nakə mə mbəlom aye na, neŋgeye andza ŋgwas nakə beke eye bay aye. Maa təra andza may kway na, neŋgeye. ²⁷ Maga eye na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Nəkar ŋgwas dəlay eye,
ka wa wawa nəte bay aye,
dərev yak mā ŋgwasa,
nəkar nakə dəretsətseh i məwe wawa kə zlakazay nəte bay aye,

wuda ta mənəgwese eye,
hərwi ŋgwas nakə zal ŋgay a gər ha aye na,
ma ta hutiyə wawa hay haladzay
abəra ka ŋgwas nakə mandza eye tə zal ŋgay aye.»

²⁸ Malamar ga hay, nəkurom na, wawa dedek eye hay andza i Mbəlom nakə a tsik kurre aye. Neŋgeye na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwaday nakə Sara ma ta wiye Izak aye. ²⁹ A həlay niye na, wawa nakə tə wa ta mədzal gər i slo i bo aye na, a saway dəretsətseh a wawa nakə tə wa ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. A həlay nakay anəke eye na, huya andza niye dərmak. ³⁰ Ane tuk na, tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad kəkay? «Həhar na ŋgwas nakə beke eye ta wawa ŋgay hərwi wawa i beke ma ndiye wu i bəba ŋgay bay. Mata nde na, wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye. ³¹ Malamar ga hay, nəkway na, wawa i beke bay, nəkway wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye.

Kā tərūm beke i bazlam i Musa mapala eye bay

5 Kəriste kə təma kway ahaya abəra mə bazlam i Musa mapala eye hərwi ada kə tərakwa beke i wuray sa bay. Ndzum bəŋbəŋ, kə vəlūmay tsəved a ndəray tā təra kurom ha beke i wuray bay.

² Neŋ Pol, faya na tsikakumeye: Tadə a sakum ndo hay tā dəs kurom na, niye na, andza məgwede wu nakə Kəriste a ge hərwi kurom aye ma giye ŋgama bay. ³ Neŋ faya na masakumeye ha sa, tadə ndoweye kə dəs bo na, kutoŋ mā pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye tebiye. ⁴ Nəkurom ndo neheye ka dzalum mə gər kurom ka tərūmeye ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom hərwi nakə faya ka pumeye bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ka ŋgənum, ka zum a bo tə Kəriste dəreŋ. Ka hutumeye ŋgwalak i Mbəlom sa bay. ⁵ Nəmay na, nəmaa pa faya mədzal gər may, Mbəlom

†† Zəba mə Madazlay i wu hay 17.16. ‡ Kanaŋ Zerolelem na, andza məpay bəzay a kule i Yahuda hay. †† Ezay 54.1. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 21.10.

ma ta təriye may ha ngwalak eye hay hərwi nēmaa vəl ha dārev may a Kəriste. Nakay na, wu nakə faya nēmaa həbiye ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa aye. ⁶ Tadə ndoweye madzapa eye tə Yesu Kəriste, tadə agəna neŋgeye madəsa bo eye, agəna madəsa bo eye bay na, ma giye wuray bay. Wu bagwar eye na, nakə ka dzalakweye ka neŋgeye aye. Məpe mədzal gər kway ka neŋgeye ma vəlakweye gədaŋ mawudə siye i ndo hay.

⁷ Ahəl niye na, ka yawum kame kame ta mäge wu nakə lele aye. Maa gakum me ka mäge wu neheye dedek aye na, way? ⁸ Ndo nakə a səpat kurom, a say gum andza niye na, Mbəlom nakə a zalakum kâ tərūm ndo ŋgay hay aye bay. ⁹ Ndo hay tə gwadawa na: «Ka kuts gəde ka wu tsekweŋ na, ma kwasiiye ha wu niye tebiye. †» ¹⁰ Hərwi nəkway na, madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Neŋ na sər ta dedek ka təmumeye andza i ga, ka dzalumeye andza neŋ. Na sər ha ndo faya ma zlakumeye naha mawesewes aye na, kwa way Mbəlom ma gəsiye na a sariya.

¹¹ Malamar ga hay, neŋ na, tadə na dawa ha bazlam i Mbəlom huya, ada na gwadawatay a ndo hay dəsūm bo na, Yahuda hay ta geŋeye dəretsətseh bay. Ada bazlam nakə na tsikiye ka madere i Kəriste nakə ta dar na ka mayako mازلmbada eye aye na, ma ndalateye bay. Ane tuk na, na tsikawa andza niye bay. ¹² Ndo neheye faya ta kwasakumeye ha gər aye na, a seŋ na, tã ye tã təra andza vo'ar neheye mahəla kudes aye.

¹³ Malamar ga hay, nəkurom na, Mbəlom a zalakum hərwi ada kâ təmumaw abəra ma beke i bazlam i Musa mapala eye. Ka ləvumeye gər kurom andza niye, kâ gwadumay a gər kurom ka gumeye wu nakə a say a bor i bo kurom aye bay. Duh na, dzənum bo nəte nəte tə mawudə bo. ¹⁴ Wu nakə bagwar eye mə bazlam i Musa mapala eye na, andza nakay: «Wuda ndo i maged yak dərma andza ka wuda na gər yak. ††» ¹⁵ Tadə duh faya ka gumeye andza wu i pesl hay, ka dzumeye bo ada ka gumeye mbəlak a bo na, gum metsehe bəna, ka nasumeye ha bo nəte nəte kurom eye.

Məsəfəre Tsədaŋŋa eye tə dārev i ndo zezeŋ

¹⁶ Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Vəlūmay tsəved a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye m̄ dākum ha tsəved. Tadə ka gum andza niye na, ka pumay bəzay a tsəved neheye lele bay bo kurom a wuda aye sa bay.

¹⁷ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a wuda wu neheye lele bay a say a bo i ndo mäge aye bay, ada bo i ndo nakə a kula ha gər ka Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Nəteye neheye sulo aye faya ta giye vəram. Hərwi niye ka slumeye mäge wu nakə a sakum mäge aye bay. ¹⁸ Ane tuk na, tadə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma dākumeye ha tsəved na, bazlam i Musa mapala eye a ləva kurom sa bay.

¹⁹ Ka sərakwa wu neheye a say a bor i bo kway aye. A say mäge na, wu neheye anaŋ aye: Mäge madama, mäge wu nakə lele bay aye ada mäge wu nakə a ge horoy aye. ²⁰ Ta tawal kule, tə ge madan, ndo hay tə

† Wu nakə tə zalay gəde kanaŋ aye, mandzəkət bo i ndo neheye ta səpat tay ha Galat hay aye. †† Levitik 19.18.

nay dāre bo nəte nəte mə walaŋ tay, faya ta təriye a bo, ta sələk, wu a ndalatay, tə dzala na, bo tay dəkdek, ta ŋgəna ka bo abəra ndo hay, me a ye tay ka bo bay. ²¹ Tə ge dāre ka wu i ndo hay, tə kwaya, tə ge wu nakə a ye ka bo mäge bay aye, ada faya ta giye wu siye andza nakay haladzay. Ba na gakum daf, anəke na maseye sa. Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye na, ta fələkwiye a Bəy i Mbəlom bay.

²² Wu nakə a yaw ma Məsəfəre Tsədaŋŋa eye andza hohway i gərdaf aye anaŋ: Məsəfəre a vəl mawudə bo, məŋgwese, zay, məsəmay naha, ŋgwalak, lele, dedek, ²³ mändze ləfedede, mäge metsehe a bo. Ndo neheye faya ta giye andza nakay aye na, sariya ma gəsiye tay ha bay. ²⁴ Ndo neheye nəteye i Yesu Kəriste aye na, ta kərah bor i bo tay ada ta mədzal gər nakə lele bay aye, andza ta dar tay ha wu niye hay ka mayako mازلmbada eye. ²⁵ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye kâ vəlakway sifa. Kutoŋ mata ləve kway na, neŋgeye. ²⁶ Kâ dəsłakway ha gər a bo kway bay, kâ ndalakway ha dārev a siye i ndo hay bay, kâ gakwa sələk ka siye i ndo hay bay.

Dzənakwa bo

6 Malamar ga hay, tadə ka ndzumay a gər a ndo faya ma giye mənese, mata may bo m̄ maw ka tsəved na, nəkurom neheye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye kurom ha aye. Ane tuk na, gum na, ta ləfedede eye. Neŋ faya na tsikiye kwa a way kurom eye: Ge metsehe hərwi ada kâ dəd a mənese bay dərma. ² Dzənum bo nəte nəte mə walaŋ kurom ka wu nakə ma mbiye kurom haladzay aye. Tadə ka gum andza niye na, ka gumeye wu nakə Kəriste a gwadakum gum aye.

³ Hərwi tadə ndoweye ka zəba ka bo ŋgay andza bagwar eye azlakwa bay neŋgeye wuray kəriye na, niye neŋgeye faya ma səpatiye gər ŋgay. ⁴ Kwa way m̄ zəba ka mede ŋgay, neŋgeye lele tsukudu lele bədaw na, m̄ zəba faya. Tadə ka zəba ka mede ŋgay lele na, dārev ŋgay m̄ ŋgwasa ta məsler nakə faya ma giye aye bəna ma ŋgwasiye hərwi nakə a ze ndo ŋged aye bay. ⁵ Kwa way m̄ ge tə həlay ŋgay eye məsler nakə Mbəlom a vəlay aye.

⁶ Ndo nakə faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, a ye ka bo na, ndo niye hay tã vəlay wu tsakway abəra mə wu tay hay dərma.

⁷ Sərum ha lele, Mbəlom ma gəriye ha ndo nakə ma ŋgwasiye faya aye bay. Wu nakə ndo a sləga aye na, ma dziye na, neŋgeye. ⁸ Tadə ndoweye kə ge wu nakə a yay a gər a bor i bo ŋgay aye na, magogoy ŋgay nakə ma hutiiye na, mədahaŋ. Ane tuk na, tadə duh a ge wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, ma hutiiye sifa nakə ma ndəviye bay aye mə həlay i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. ⁹ Kə ge andza niye na, gakwa ŋgwalak huya, kâ gərakwa ha bay hərwi tadə ka gərakwa ha bay na, həlay eye ma ndisleweye ka hutakweye wu ŋgwalak eye. ¹⁰ Hərwi niye anəke na, həlay eye andaya, gakwatay ŋgwalak a ndo hay tebiye. Wene wene eye na, a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste aye.

Mandəve i bazlam

¹¹ Zəbum ka wu nakə faya na watsakumeye naha anəke aye, faya na watsakumeye naha dogolum eye vərzləzla tə həlay ga eye.

¹² Ndo neheye a satay məgakum kutoŋ ka mədəse bo aye na, a satay ndo hay tã zambadatay hərwi məsler tay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada dəretsətseh mâ ndzatay a gər bay dəkdək tsa. Ndo hay faya ta sateye dəretsətseh na, a ndo neheye faya ta rəzleye a gər a məde ha məməte i Yesu Kəriste aye.

¹³ Kwa ndo neheye mədəsa bo eye hay aye na, faya ta rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye bay. Ane tuk na, a satay na, dəsum bo hərwi ada ta giye ha zlapay tə nəkurom. ¹⁴ Neŋ na, na giye zlapay tə wuray bay, na giye zlapay düh na, ta məməte i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste nakə ta dar na ka mayako mazləlmbada eye

dəkdək tsa. Hərwi məməte ŋgay na, wu i mändzibəra hay ta təra ka dəre ga wu kəriye. Wu neheye na, andza ta dar tay ha ka mayako mazləlmbada eye. Neŋ dərmak na, andza ndo nakə a mət ka mayako mazləlmbada eye ada a gər ha wu i mändzibəra hay aye.

¹⁵ Hərwi kwa tadə ndoweye mədəsa bo eye, kwa mədəsa eye bay na, ma giye wuray bay. Wu nakə bagwar eye na, Mbəlom kə vələkway sifa wedeye. ¹⁶ Ndo neheye tebiye faya ta pay bəzay a tsəved wedeye, andza məgweđe ndo neheye nəteye ndo i Mbəlom hay ta dedək aye, Mbəlom mâ vələtay zay ada mâ gatay ŋgwalak.

¹⁷ Kame na, ndəray mâ kweseŋ gər sa bay, hərwi neŋ na, vavay ka bo ga, a da ha neŋ na, i Yesu. ¹⁸ Malamar ga hay, Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ŋgama. Mâ ge bo andza niye.

Efez hay

Məfələkwe

Derewel nakay tə watsatay naha a Efez hay aye na, mawatsa eye hərwi ndo hay haladzay ka dala i Azi, nakə anəke tə zalay Turki aye. Pol a watsa ahəl nakə nengəye ma dāngay aye (3.1; 4.1). Derewel eye a hayay gər ada a dzapa ha maduk i duk i məsənəke i Pol nakə a sənəkəkatay a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. A watsa na, a ndo məpe mədzal gər neheye nəteye Yahuda hay bay aye.

Mədzal gər nakə ngwalak eye wene wene aye mə derewel i Pol nakay a watsatay a Efez hay aye na, wu nakə a say a Mbəlom məge aye.

Ma madədo 1 ka 3, Pol a rəzlay a gər mətsike ka mədzepe nəte kə ge bo, hərwi Yesu kə vəl ha məsəfəre ngay ka mayako mazləmbada eye. Ndo məpe mədzal gər hay neheye Yahuda hay bay aye ta Yahuda hay tə dzapa nəte.

Ma madədo 4 ka 6, Pol faya ma mataya ahaya a zləm a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, mədzepe nəte, ada zay nakə Mbəlom a vəlatay aye.

Pol a tsikatay naha me

1 Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Pol ndo nakə Mbəlom a zla hərwi ada nā təra ndo i masləŋ i Yesu Kəriste aye. Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Efez, ka dzalum ha ka Yesu Kəriste tə dərev kurom lele ada nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ngama ada t̄a vəlakum zay.

Ngama i Mbəlom a ze wu hay tebiye

³ Zambadəkway a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste! Ka zambadəkweye na, hərwi kə pa fakwaya ngama ta ngwalak i wu neheye tebiye ta ndziye ka tor eye mə mbəlom aye. A vəlakway na, hərwi nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste. ⁴ Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, nəkway neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, bə Mbəlom kə pala kway. A pala kway na, hərwi ada k̄a tərakwa ndo ngay hay tsədəŋŋa eye hay ada k̄a tərakwa kame ngay na, mənese m̄a ge andaya fakwaya bay. ⁵ Neng-eye a wuda kway haladzay. Bə kə tsik kurre, a gwad ma təriye kway ha wawa ngay hay tə həlay i Yesu Kəriste. Niye na, a yay a gər a nengəye məge andza niye.

⁶ Zambadəkway a Mbəlom hərwi ngwalak ngay nakə a gəkway aye na, a ze wu hay tebiye aye. Ngwalak ngay nakə a gəkway haladzay aye tə həlay i felik i wawa ngay niye a wuda na haladzay aye. ⁷ Kə təkəkway ahaya abəra mə həlay i Fakalaw tə bambaz † i

wawa ngay niye nəkway madzapa eye tə nengəye. Andza məgwede na, kə pəsəkway ha mezeleme kway. Andza niye, a dəkway ha na, kə gəkway ngwalak haladzay. ⁸ Kə rah kway ha ta ngwalak ngay na, haladzay. Andza məgwede na, kə dəkway ha metsehe ngay. A dəkway ha na, hərwi ada k̄a sərakwa wu nakə a say aye. ⁹ Kə dəkway ha wu nakə mənŋaha eye kurre a say məge tə həlay i Yesu Kəriste aye. Wu neheye a ge na, ta ngwalak ngay, anəke na, kə da ha. ¹⁰ Wu niye Mbəlom ma ta ndəviye ha aye na, pat nakə həlay ngay eye ma ndisliye a dəma aye. Ma hayatay gər a wu hay tebiye. Wu neheye mə mbəlom aye ta wu neheye ka məndzibəra aye tebiye. Ma piye tay ha a həlay i Yesu Kəriste hərwi ada m̄a təra bəy.

¹¹ Mbəlom a ge wu hay tebiye na, andza nakə a say məge aye. Kə pala kway kurre andza nakə a yay a gər aye hərwi ada k̄a dzapakwa tə Kəriste. Kə vəlakway wu nakə a tsik kurre a gwad ma vəlakweye. ¹² A vəlakway na, hərwi ada ndo hay t̄a zambaday a nengəye nakə bagwar eye ta məzlab eye hərwi may neheye nəmaa lah məpe mədzal gər may ka Yesu Kəriste aye.

¹³ Nəkurom dərmak na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste. Ka tsənum bazlam dedek eye. Ka tsənum na, Labara Ngwalak eye i mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye, ka dzalum ha ka Yesu Kəriste. Ma mədzepe nakə ka dzapum tə Yesu aye na, Mbəlom kə vəlakum Məsəfəre Tsədəŋŋa eye andza nakə a tsik kurre, a gwad ma vəlakumeye. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye niye a vəlakum aye na, andza ngodgor nakə tə ge ka da'ar ma diye ha na, nəkurom ndo ngay hay. ¹⁴ A vəlakum Məsəfəre ngay niye ka bo abəra təmad na,

† «Tə bambaz ngay», andza məgwede ta məməte ngay nakə tə kəf na ka mayako mazləmbada eye aye.

hərwi ada kâ sərakwa ha ta dedek ma ta vələkweye siye i wu neheye ngwalak eye hay kame mba. Ka hutakweye wu niye hay na, ahəl nakə Mbəlom ma ta təmiye kway ha ka tor eye. Zambadakway a neŋgeye, Mbəlom nakə bagwar eye ta məzlab eye.

Pol a dūwulay me a Mbəlom hərwi ndo i Efez hay

¹⁵ Hərwi niye neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom hərwi kurom. Neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom na, hərwi mey? Hərwi na tsəne kəkay nakə nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Bəy Maduweŋ Yesu kame kame ada kəkay nakə ka wudum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye dərma. Ayaw! Na tsəne wu niye hay andza niye na, ¹⁶ ahəl nakə neŋ faya na dūwulaway naha me a Mbəlom aye na, na gaway naha sisə a Mbəlom pat pat hərwi kurom. ¹⁷ Na dūwulay naha me na, a Mbəlom Bəba kway nakə ta məzlab eye haladzay aye. Neŋgeye Mbəlom nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste faya ma geye məsler aye. Na dūwulay naha me sa na, hərwi ada mâ dākum ha metsehe ngay hərwi ada mâ bəzakum ha bo, kâ səkahum ha məsəre na lele. ¹⁸ Faya na dūwulay naha me sa na, mâ händəkakum na mədzal gər kurom lele ada ka dzalumeye ka wu nakə a zalakum faya ma vələkumeye aye lele. Neŋ faya na dūwulay naha me na, hərwi ada kâ sərurum ha kəkay wu nakə ma ta vələkumeye na, ngwalak eye haladzay a ze wu hay tebiye. Wu niye ma vələkumeye na, ma vələkumeye tə siye i ndo ngay hay tebiye.

¹⁹ Neŋ faya na tsətsahiye faya na, ka sərurum gədaŋ ngay nakə a ze ha gədaŋ i wu hay tebiye aye ada ka sərurum ha gədaŋ ngay niye faya ma giye məsler ma nəkway neheye ka dzalakwa ha ka neŋgeye na, kəkay. ²⁰ Gədaŋ ngay niye na, nəte tə bəmalə nakə a ge məsler tə Yesu Kəriste ahəl nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Yesu a lətsew abəra ma mədahaŋ na, Mbəlom Bəba a gwaɗay: «Ndza ka təv lele eye tə həlay i məndaŋ ga.» ²¹ Ma təv niye Yesu a ndza a dəma aye na, neŋgeye bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay ta bəy tay eye hay tebiye, ada ka gər i siye i wu neheye gədaŋ tay andaya mə mbəlom aye tebiye. Neŋgeye ka gər i ndo neheye kwa məzele tay kəkay kəkay eye tebiye. Məde a zləm ngay na, a ze məzele neheye ka məndzibəra nakay anəke aye ada tə bəmalə nakə ma deyeweye kame aye. ²² Mbəlom a həl wu hay tebiye, a pa na a huɗ i sik ngay. A zla, a pa na neŋgeye bəy ka gər i wu hay tebiye, a gwaɗay: «Nəkar na, bəy i ndo ga hay tebiye.» ²³ Ndo ngay hay na, ta təra andza bo i Yesu. Ngwalak i wu neheye lele eye hay tebiye aye na, faya ma vələteye a ndo ngay hay ada neŋgeye na, ngwalak i wu i Mbəlom tebiye andaya mə neŋgeye.

Mbəlom a vəl sifa tə həlay i Kəriste

2 Ahəl niye nəkurom kame i Mbəlom na, andza maməta eye hay hərwi mənese tə mezeleme kurom neheye ka gawum aye. ² Ka pawumay bəzay huya na, a mede i ndo i məndzibəra hay. Ka pawumay

zləm a bəy i fakalaw nakə neŋgeye mandza eye ma magərmbəlom aye. Maa ge məsler ma ndo neheye tə pay naha faya a Mbəlom bay hus anəke aye na, neŋgeye. ³ Nəkway tebiye ahəl niye na, nəkway andza nəteye dərma. Ka gawakwa wu neheye lele bay a say a bor i bo kway aye hay. Bor i bo kway a yawa kway ha ka məge wu neheye lele bay aye hay kame kame. Ka dzalawakwa na, ka məge wu neheye a say a bor i bo kway aye. Habe sariya i Mbəlom ma gəsiye kway andza ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste təbey aye na, hərwi bor i bo kway.

⁴ Ane tuk na, anəke na, andza niye sa bay. Mbəlom, neŋgeye na, ka gakway mə bo haladzay. A wuda kway haladzay. ⁵ Kwa nəkway andza maməta eye hay hərwi nakə faya ka gakweye wu neheye lele bay aye hay na, kə vələkway sifa wedeye. Kə dzapa kway ha tə Yesu Kəriste hərwi nakə a wuda kway haladzay aye. A təma kway ha na, kəriye. ⁶ Sa na, a lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ dziye tə Yesu Kəriste hərwi nakə nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. Ada kə vələkway təv məndze a nəkway tage Yesu Kəriste mə mbəlom.

⁷ Andza niye, kə gakway wu lele eye haladzay tə həlay i Yesu Kəriste. A ge andza niye na, hərwi a say mədatay ha a ndo neheye ta deyeweye kame mba aye. Nəteye ta sər ha dərma ngwalak ngay nakə a vəl haladzay aye na, kəriye. ⁸ Mbəlom a təma kurom ha abəra mə mezeleme na, kəriye ta mədzal gər nakə a vələkum ka dzalum ha ka neŋgeye. A gakum ngwalak ngay na, kəriye ⁹ bəna, hərwi məsler neheye faya ka gumeye lele eye hay bay. A gakum ngwalak ngay kəriye na, hərwi ada ndəray mâ dəslyay ha gər a bo ngay bay.

¹⁰ Hərwi niye maa gakway na, neŋgeye. A vələkway sifa wedeye na, tə həlay i Yesu Kəriste hərwi ada kâ gakwa wu lele eye hay huya. Mbəlom a ləva ha bo tə wu niye lele eye hay na, kurre hərwi ada kâ pakway bəzay a tsəved lele eye.

Ka tərakwa nəte na, tə Kəriste

¹¹ Hərwi niye nəkurom ahəl niye kəkay na, mâ makumaw a gər. Nəkurom na, Yahuda hay bay, slala kurom wal. Yahuda hay tə zalawakum na, ndo neheye ta dəs bo təbey aye. Nəteye tə gwaɗaway a gər tay na, nəteye mədəsa eye hay. Ane tuk na, tə tsik na, ka wu nakə ndo hay faya ta geye a bo tay, dəre a ngatay aye dəkdek tsa. ¹² Məmum ahaya a mədzal gər kurom, ahəl niye na, ka sərurum Kəriste bay. Mə walaŋ i Yahuda hay na, nəkurom mbəlok eye hay. Mbəlom na, kə bər dzam ta ndo ngay hay. Ma dzam niye a bər ta ndo ngay hay eye na, a tsik a gwaɗ ma vələteye wu na, kurre. Ane tuk na, nəkurom mə dəma bay, nəkurom mbəlok eye hay. Wuray andaya nakə ka pum faya mədzal gər kurom aye bay. Nəkurom ka məndzibəra nakay, ane tuk na, nəkurom dərəŋ ta Mbəlom. ¹³ Ahəl niye na, nəkurom dərəŋ ta Mbəlom. Anəke na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste. Nəkurom bəse ta Mbəlom tuk hərwi Yesu Kəriste. Neŋgeye ka mbəda ha bambaz ngay hərwi kurom.

¹⁴ Nenggeye ndo i zay. Ka hutakwa mändze zay mə walaŋ kway na, hərwi ɲgay. Bəna, ahəl niye na, Yahuda hay ta ndo neheye nətəye Yahuda hay təbey aye na, nətəye maŋgəna eye. Ane tuk na, nenggeye kə gaw ɲg-walak ɲgay, ka təra kway ha nətə. Ahəl niye na, mənə dəre a bo andaya mə walaŋ kway, a ɲgəna kway ha ka bo abəra andza dzal. Ahəl nakə a mət aye na, ka mbəzl ha dzal aye niye. ¹⁵ Kə mbata ha bazlam mapala eye i Yahuda hay nakə a gwadawa: «Kâ ge nakay bay» kəgəbay «Ge nakay» aye. A ge andza niye na, hərwi mädzepe tay ha Yahuda hay ta ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye. Nətəye maŋgəna eye sulo sa bay, nətəye nətə hərwi nətəye madzapa eye nətə ta neng-eye. Nətəye tebiye ta təra slala wedeye. A vəlatay mändze zay a walaŋ tay na, andza niye. ¹⁶ Mənə dəre nakə mə walaŋ tay aye na, kə mbata ha ta məmətə ɲgay. Mənə dəre andaya sa bay. Ta təra slala nətə na, hərwi ɲgay. Kə sər tay ha ka bo nətəye tebiye tage Mbəlom. ¹⁷ Kəriste ki yaw ka mändzibəra, kə da ha labara wedeye ka gər i mändze zay mə walaŋ i ndo hay ta Mbəlom. Mändze zay niye na, i kurom neheye dəreŋ ta Mbəlom aye ada i may neheye nəmay bəse ta Mbəlom aye. ¹⁸ Yahuda hay ta ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye, nəkway sulo kway eye tebiye ka hutakwa tsəved mahəndzəde ka təv i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋna eye nətə ɲgweŋ.

¹⁹ Kə ge andza niye na, nəkurom mbəlok eye hay sa bay. Nəkurom madurləŋ hay sa bay. Nəkurom na, wawa i dala niye hay nəkurom andza siye i ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu. Nəkurom mə gay i Mbəlom andza nətəye. ²⁰ Nəkurom na, ka tərüm kwar neheye ta dəzliye ha gay aye. Matəra mädok eye na, ndo i maslaŋ hay ta ndo mädə ha bazlam i Mbəlom hay. Kəriste na, nenggeye kwar nakə ma vəleye gədaŋ a gay aye. ²¹ Gay niye a gəl kame kame, a mbəzl bay na, hərwi ɲgay. Gay niye a təra na, gay i mädəslay ha gər a Mbəlom. Mbəlom ma ndziye na, mə dəma. ²² Nəkurom neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, kə həl kurom ta siye i ndo hay, ka təra kway hay tebiye andza kwar i mädəzle gay. Gay niye na, Məsəfəre i Mbəlom ma ndziye mə dəma.

A say a Mbəlom na, Pol mâ datay ha labara ɲgay a ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye

3 Hərwi niye neŋ Pol, neŋ faya na duwulay naha me a Mbəlom pat pat hərwi kurom. Neŋ ma daŋ-gay na, hərwi məsler i Yesu Kəriste nakə faya na giye hərwi madzəne nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. ² Ka tsənum Mbəlom kə vəleŋ məsler hərwi ada nâ ge hərwi kurom bədaw? Na huta na, hərwi ɲgwalak ɲgay. ³ Mbəlom kə deŋ ha wu nakə maŋgaha eye kurre aye andza nakə na lah məwatsakum naha faya tsekweŋ aye. ⁴ Ka dzaŋgum na, ka sərümeye ha kəkay nakə neŋ na sər wu nakə maŋgaha eye ka gər i Kəriste kurre aye lele tuk. ⁵ Ahəl niye na, Mbəlom kə datay ha wu nakə maŋgaha eye andza nakə anəke aye bay. Ane tuk na, anəke na, a sləraw Məsəfəre ɲgay hərwi ada mâ datay

ha wu niye maŋgaha eye parakka. A da ha na, a ndo i maslaŋ ɲgay hay, ada a ndo mädə ha bazlam ɲgay neheye a pala tay ha aye. ⁶ Wu niye Mbəlom a da ha aye na, nəkurom neheye Yahuda hay bay aye na, Mbəlom ma vəlakumeye dziye ta Yahuda hay. Nəkurom ta Yahuda hay nəkurom ka tərüm slala nətə. Wu nakə Mbəlom a gwad ma ta vəliye a ndo neheye nətəye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye ma vəlakumeye na, dziye ta Yahuda hay. Wu neheye tebiye na, maa da ha Labara ɲgwalak eye.

⁷ Mbəlom a geŋ ɲgwalak ɲgay, a zla ga məge məsler ɲgay hərwi ada nâ da ha labara ɲgay ɲgwalak eye a ndo hay. A ge andza niye na, ta gədaŋ ɲgay. ⁸ Neŋ mə walaŋ i ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu na, na sla wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Kwa andza niye bəbay na, Mbəlom kə geŋ ɲgwalak ɲgay a neŋ hərwi ada nâ datay ha a ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye ɲgama nakə a yaw mə həlay i Yesu Kəriste aye. ɲgama niye na, haladzay. Ndo hay ta sliye faya məsəre tebiye bay, hərwi ka zal naha. ⁹ Mbəlom a vəleŋ tsəved ka mädətay ha a ndo hay wu nakə a tsik ahəl niye maŋgaha eye, ma ta giye bo na, kəkay. Mbəlom nenggeye ndo məge wu hay tebiye kə pa na wu niye maŋgaha eye hus ahəl nakay anaŋ aye. Anəke na, kə ndohwaw a dzaydzay parakka tuk. ¹⁰ Anəke na, Mbəlom kə da ha mə walaŋ i ndo ɲgay hay hərwi ada gawla ɲgay hay ta bəy tay hay mə mbəlom tâ zəba fataya tâ sər ha met-sehe ɲgay ka gər i wu hay wal wal tebiye. ¹¹ Andza niye, a ge na, andza nakə a tsik a gwad ma giye na, ahəl nakə mändzibəra andaya zuk bay aye. A ge na, tə həlay i Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway. ¹² Anəke nək-way na, nəkway madzapa eye tə Kəriste. Faya ka dza-lakweye ha faya. Ka dzədzarakweye sa bay, ka hutak-wa tsəved mahəndzəde ka təv i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste. ¹³ Hərwi niye neŋ faya na gəkumeye ambəh. Dərev mâ ye fakuma abəra hərwi dəretsətseh nakə neŋ faya na siye hərwi kurom aye bay. Duh dəretsətseh nakay faya na siye na, ma dzəniye kurom haladzay.

Mawudə bo i Kəriste nakə a wudə kway aye

¹⁴ Hərwi niye neŋ faya na dəkweye naha gurmets a Mbəlom Bəba kway. ¹⁵ Nenggeye na, Bəba i slala hay tebiye mə mbəlom ada ka mändzibəra ta dedek. ¹⁶ Neŋ faya na duwulay naha me hərwi ada Məsəfəre ɲgay mâ vəlakum gədaŋ. Ta gədaŋ i Məsəfəre ɲgay nakə ma vəlakumeye aye na, ka ɲgəlümeye ha bo lele ka tsəved ɲgay. Hərwi nenggeye na, gədaŋ aye hal-adzay, wu hay tebiye mə həlay ɲgay. ¹⁷ Neŋ faya na duwulay naha me sa na, hərwi ada Yesu Kəriste mâ ndza mə dərev kurom hay ta mädzal gər kurom nakə ka dzalum ha faya aye. Neŋ faya na duwulay naha me na, hərwi ada kâ wudum bo nətə nətə mə walaŋ kurom. Tadə ka wudum bo nətə nətə mə walaŋ kurom na, ka hutumeye gədaŋ andza dərizl i gərdaf nakə ma-pa zləlay eye lele aye ada andza gay nakə ta dəzl ka mädok nakə mapa eye lele aye. ¹⁸ Andza niye, nəkurom ta ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu siye

hay ka mbumeye faya mäsäre ha kəkay nakə Yesu Kəriste a wuda kurom aye. Kwa ka yum na, a ngay, kwa ka tsalum na, a gəma, kwa ka mbəzlumaw ka dala, kokway i mawude bo ngay andaya təbey. ¹⁹ Neŋ faya na duwulay naha me na, hərwi ada kâ sərüm ha neŋgeye a wuda kurom. Mawude bo ngay nakə a wuda kway aye na, ka slumeye mäsäre tebiye bay. Andza niye, Mbəlom na, wuray a kətsay bay. Ma rahiye kurom ha ta wu neheye neŋgeye maraha eye.

²⁰ Neŋgeye na, ma sliye faya mäge wu hay tebiye a ze wu nakə ka tsətsahakwa faya mâ gakway aye hal-adzay. Kwa wu nakə ka dzalakwa mâ gakway aye na, a ze. Faya ma giye na, ta gədaŋ ngay nakə faya ma giye mäsler mə nəkway aye. ²¹ Tâ zambadāy a Mbəlom hərwi wu nakə a ge ta ndo ngay hay ada tə Yesu Kəriste aye kame kame ka tor eye. Mâ təra andza niye!

Dzapakwa näte

4 Neŋ nakə ma danŋay hərwi mäsler i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye, faya na gakum-eye naha amboh hərwi ada mede kurom mâ təra na, andza i Mbəlom nakə a zalakum ka mäge aye. ² Andza mägweđe rəhumay ha gər a ndo hay kwa kəday. Mäsäre me mâ ge mə walaŋ kurom. Zlum ngatay ka təv i wu hay tebiye. Wudum bo näte näte mə walaŋ kurom ada sakumay naha a bo näte näte mə walaŋ kurom. ³ Rəzlumay a gər, mändze kurom mâ ge näte, metsehe näte andza nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a dzapa kurom ha aye. Ndzum tə zay mə walaŋ kurom hərwi ada kâ ndzum nəkurom madzapa eye näte. ⁴ Ndo mape mädzal gər hay ka Yesu ta təra na, bo i Yesu Kəriste näte. Məsəfəre i Mbəlom bəbay na, näte. Wu neheye Mbəlom a zalakum faya aye na, näte dər-mak. ⁵ Bəy Maduweŋ kway na, näte. Mape mädzal gər kway nakə ka pakwa ka Mbəlom aye näte. Madzəhubə nakə ta dzəhub kway ha a yam aye na, näte. ⁶ Mbəlom na, neŋgeye näte ngweŋ. Neŋgeye na, Bəba i ndo hay tebiye. Neŋgeye a ləva wu hay tebiye. Faya ma giye mäsler mə walaŋ kway tebiye. Neŋgeye mə walaŋ i ndo ngay hay.

⁷ Nəkway tebiye Kəriste kə vəlakway gədaŋ wal wal ka mäge mäsler ngay. ⁸ Andza nakə mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom aye na, a gwad:

«Ahəl nakə a ngwasa ka ndo mäne däre ngay hay aye na,

kə tsal a mbəlom,

kə həl tay ha ndo neheye magəsa eye hay.

Tsa na, a vəlatay ndaraw a ndo hay ka mändzibəra. †»

⁹ A gwad: «Kə tsal a mbəlom» na, andza mägweđe mey? A tsal a mbəlom na, duh a lahaw mambəzlaw hus ka dala təday. ¹⁰ Ndo niye a mbəzlaw aye na, neŋgeye ndo nakə a tsal a mbəlom a gər eye dərəŋ hərwi ada mâ təra ha wu hay tebiye lele.

¹¹ Maa vəl ndaraw a ndo hay na, neŋgeye. Siye hay a vəlatay ndaraw matəre ndo i maslaŋ ngay hay, siye hay ndo mädə ha bazlam i Mbəlom hay, siye ndo mädə ha labara wedeye a ndo hay ada ndo mekelenj

eye hay ndo mäsəkure tə matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay. ¹² A ge andza niye na, hərwi ada tâ dzəna tay ha siye i ndo ngay neheye tə dzala ha aye ka mäge mäsler i Mbəlom ada ndo niye hay ta təra bo ngay aye na, tâ gəl. ¹³ A ge andza niye na, nəkway tebiye ka dzapakwa näte hərwi mädzal gər kway nakə ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom aye na, näte. Ada ka sərakwa na sa. Andza niye ka gəlakw-eye, ka tərakweye ndo neheye masəra eye ka tsəved i Mbəlom aye. Ka tərakweye ndo lele hay andza Kəriste.

¹⁴ Ka tərakwa andza niye na, nəkway wawa hay sa bay. Ndo məvay gər a ndo hay tə maraw me tay ta dziye kway ha abəra ka tsəved i Mbəlom tə matətike tay niye hay andza mətasl nakə ma bəliye ha kwalalaŋ i yam ka gər i yam vuv afəŋ vuv afəŋ aye sa bay.

¹⁵ Duh na, tsikakwatay dedek a ndo hay. Gakwa wu hay tebiye tə mawude bo näte näte mə walaŋ kway. Ka gakwa andza niye na, ka gəlakweye hus ka matəre andza Kəriste, neŋgeye nakə ka gər i ndo neheye tebiye aye. ¹⁶ Maa hayay gər a ndo hay tebiye na, neŋgeye hərwi ada tâ dzapa näte andza vərezl i bo i ndo nakə a zəv ha bo ka təv manəte aye. Tadə siye faya ta giye mäsler tebiye na, bo ma gəliye. Andza niye, ndo mape mädzal gər hay ka Yesu ta wuda bo näte näte mə walaŋ tay na, ta diye kame kame.

Sifa wedeye ka təv i Yesu

¹⁷ Wu nakə na tsikakumeye naha aye na, ta məzele i Bəy Maduweŋ kway. Na tsikakumeye naha na, wuye mey? Neŋ faya na gwadakumeye naha amboh ta amboh, kâ pumay bəzay a mede i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye sa bay. Nəteye tə dzala na, ka wu nakə ma giye ngama bay aye. ¹⁸ Mädzal gər tay na, ləvoŋ. Nəteye kame i Mbəlom na, mbəlok eye hay. Sifa nakə ma ndəviye bay ka tor aye na, ta huta bay hərwi ta kula ha gər tay təngwa təngwa andza kwar. Tə sər tsəved i Mbəlom bay. ¹⁹ Horoy a gatay sa bay. Tə vəlay ha bo tay na, ka mäge wu neheye lele bay aye hay. Wu neheye a ge horoy aye na, faya ta giye ta məngwese.

²⁰ Nəkurom, ka tətikum ka gər Kəriste na, andza niye bay. ²¹ Ka rəhumay ha gər na, a neŋgeye bədaw?

Nəkurom neheye madzapa eye tə neŋgeye na, ta tətikakum dedek. Dedek niye ta tətikakum aye na, Yesu. ²² Ta tətikakum na, gərüm ha mädzal gər kurom neheye kurre aye. Gərüm ha mede kurom nakə ahəl niye aye. Mede kurom niye na, ma nasiye kurom ha hərwi bor i wu neheye lele bay aye ta vakumeye gər. ²³ Məsəfəre i Mbəlom mâ mbədakum ha dərev kurom ada dzalum ka wu lele eye hay. ²⁴ Pumay bəzay na, a mede wedeye. Mede wedeye niye na, maa mbəda ha mə nəkurom na, Mbəlom hərwi ada mâ təra andza i ngay. Mede niye na, dedek eye, a yay a gər a Mbəlom. Mənese andaya kwa tsekweŋ mə dəma bay.

²⁵ Hərwi niye kâ rawum me bay. Kwa way mâ tsikay a ndo na, dedek hərwi nəkway madzapa eye na, näte andza hawal i bo neheye wal wal madzapa eye ka bo eye näte aye. ²⁶ Wuray kə ndalakum na, kâ gum mezeleme bay. Pat mâ dəd ka wu nakə a ndalakum

† Matsika eye andza mə Dəmes hay 68.19.

aye bay, səfum ha dərev kurom. ²⁷ Kâ vələmay tsəved a Fakalaw bay. ²⁸ Məkal hay tâ kəla sa bay. Duh na, tâ ge məsler lele tə həlay tay hərwi ada tâ huta wu hərwi məvələtatay a mətawak hay dərmak. ²⁹ Bazlam nakə ma nasiye ha ndo hay aye na, mâ ndohwaw abəra ma təbəlem kurom bay. Tsikum duh na, bazlam nakə ma dzəniye siye i ndo hay mägəle ka tsəved i Mbəlom aye. Tsikum na, wu neheye a ye ka bo mətsike, ma dzəniye tay ha ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam kurom aye. ³⁰ Kâ gumay dəretsətseh a Məsəfəre i Mbəlom Tsədaŋŋa eye kwa tsekweŋ bay tebiye. Mbəlom a ge fakuma ŋgodgor na, ta Məsəfəre † niye. Andza mäg-wede na, nəkurom ndo ŋgay hay. A dākum ha sa na, pat nakə həlay aye kə slaw na, ma təmiye kurom ha ka tor eye tuk. ³¹ Zlum na dəgun abəra mə dərev kurom. Kâ gum mevel bay, wu mâ ndalakum bay. Gərum ha mətsal bo, kâ tsadum a bo bay. Kâ gum sewed kwa tsekweŋ bay tebiye. ³² Tərum duh na, kwakwad eye hay kame i ndo hay. Gumatay ŋgwalak a ndo hay. Pəsum ha a bo mənese mə walaŋ kurom nəte nəte andza nakə Mbəlom a pəsakum ha tə Kəriste aye.

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ndziye na, mə dzaydzay

5 Nəkurom na, wawa i Mbəlom hay. Mbəlom a wuda kurom haladzay. Kə ge andza niye na, tərüm andza neŋgeye. ² Ma mändze kurom tebiye na, wudum ndo hay andza Kəriste nakə a wuda kway, a mət hərwi kway aye. Məməte nakə a mət aye andza wu nakə a tsəhən ada a ze huŋŋa lele tə vəlay a Mbəlom, a yay a gər haladzay aye.

³ Anəke na, nəkurom na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Kâ gum madama kwa tsekweŋ bay. Wu neheye a ge horoy mäge aye na, kâ gum bay. Kâ gum dəre ka wu i ndo hay bay. Ka gər i wu neheye na, kwa tsekweŋ kâ tsikum bay. ⁴ Bazlam neheye a ge horoy aye ada tə bazlam neheye matərakahaŋ aye na, a ye ka bo mətsike mə walaŋ kurom bay. Kwa mäge mahəmba neheye lele bay aye na, kâ gum bay. Duh na, gumay naha sisə a Mbəlom hərwi wu nakə a ge aye. ⁵ Sərum ha na, ndo neheye faya ta giye madama aye ta ndo neheye faya ta giye siye i wu neheye lele bay aye na, ta hutiye mede a Bəy i Mbəlom ta Kəriste bay. Ndo neheye faya ta giye dəre ka wu i ndo hay aye ta hutiye mede a bəy i Mbəlom bay hərwi wu neheye a yatay a gər a ze Mbəlom. Niye andza nəteye faya ta dəslay ha gər na, a kule.

⁶ Ndo hay tâ vakum gər tə bazlam neheye kəriye bay. Dərev ma ta ndaleyə a Mbəlom hərwi bazlam niye hay lele bay aye. Mbəlom ma ta giye mevel ka ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye. ⁷ Kâ dzapum ta ndo niye hay bay tebiye. ⁸ Ahəl niye na, nəkurom ma ləvoŋ. Anəke na, nəkurom mə dzaydzay hərwi nəkurom madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu. Ndzum na, andza ndo neheye nəteye mandza eye mə dzaydzay aye. ⁹ Na tsik andza niye na, hərwi dzaydzay faya ma vəliye wu neheye ŋgwalak eye ta wu neheye mənese mə dəma bay

† Zəba ma Efez hay 1.13.

aye ada dedek eye. ¹⁰ Gum gədaŋ məsəre na, wu neheye a yay a gər a Bəy Maduweŋ aye. Ada gum na, wu niye hay. ¹¹ Məsler i ndo neheye faya ta giye ma ləvoŋ aye na, kâ tələkum a dəma həlay kurom bay. Wu nakə faya ta giye na, ŋgwalak eye andaya mə dəma kwa tsekweŋ bay tebiye. Duh na, wu tay neheye lele bay faya ta giye na, dumatay ha parakka. ¹² Wu neheye faya ta giye ta məkal aye na, a ge horoy mətsike faya. ¹³ Tadə ta da ha wu niye hay parakka na, nəteye kəkay na, ndo hay ta ŋgateye, ¹⁴ hərwi wu nakə a bəz parakka ta həpat aye na, ma təriye dzaydzay. Hərwi niye tə gwad:

«Nəkar nakə mandzahəra eye, pədeke abəra ka mändzehəre,

lətse abəra mə walaŋ i mədahaŋ hay,
hərwi ada Kəriste mâ vəlaka dzaydzay.»

¹⁵ Kə ge andza niye na, gumay metsehe a mede kurom. Ndo neheye tə sər wuray bay aye na, kâ pumay bəzay a mede tay bay. Duh pumay bəzay na, andza ndo neheye ta tsah aye. ¹⁶ Həlay nakay anaŋ aye na, həlay nakə lele bay aye. Kâ dzum ha həlay kəriye bay, gum ŋgwalak huya. ¹⁷ Hərwi niye kâ tərüm andza ndo neheye ta tsah təbey aye bay, duh pumay zləm na, a wu nakə Bəy Maduweŋ kway a say kâ gum aye. ¹⁸ Kâ kwayum ta guzom bay. Məkwəye na, ma nasiye ha sifa kurom. Duh na, Məsəfəre i Mbəlom mâ rahakum a dərev pat pat. ¹⁹ Zambadumay a Mbəlom ta dəmes nəte nəte mə walaŋ kurom. Gum dəmes kwa waray waray neheye Məsəfəre i Mbəlom a vəlakum aye. Gum dəmes niye hay mə walaŋ kurom. Zambadumay a Bəy Maduweŋ tə dərev kurom tebiye. ²⁰ Gumay naha sisə a Bəba Mbəlom hərwi wu hay tebiye. Gumay naha sisə na, tə məzele i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Gumay naha sisə pat pat.

Mändze i ŋgwas hay tə zal tay hay

²¹ Rəhumay ha gər kwa a way nəte nəte mə walaŋ kurom hərwi nəkurom faya ka pumay naha faya a Kəriste.

²² Nəkurom ŋgwas hay, rəhumay gər a zal kurom hay andza nakə a say a Bəy Maduweŋ kway Yesu aye.

²³ Hərwi zal na, neŋgeye bəy eye ka gər i ŋgwas andza nakə Yesu Kəriste neŋgeye bəy ka gər i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Neŋgeye ma mbəliye tay ha məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay na, bo ŋgay.

²⁴ Kə ge andza niye na, ŋgwas hay tâ rəhatay ha gər a zal tay hay lele andza nakə məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ta rəhay ha gər a Yesu Kəriste aye.

²⁵ Nəkurom zal hay, wudum ŋgwas kurom hay haladzay andza nakə Yesu Kəriste a wuda məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ada a mət hərwi tay aye.

²⁶ A ge andza niye na, hərwi mâ təra tay ha tsədaŋŋa kame i Mbəlom. Neŋgeye a təd yam, a bara tay ha hərwi ada tâ təra tsədaŋŋa ta labara ŋgay. †† Andza niye, a pala tay ha wal, nəteye ta təra i Mbəlom. ²⁷ A say ndo

†† Məbere tsədaŋŋa ta yam: Zəba ma Ezekiyel 36.25; Titus 3.5, ada labara: Zəba ma Yuhana 15.3.

mæpe mædzal gær hay ka Yesu tâ yaw kame nggay na, ta mædæslatay ha gær nakæ ta dæslatay ha gær aye. Tâ tæra na, tsædanŋa, ndælub kwa tsekweŋ mâ ge andaya fataya bay. Tâ tæra ka dære i ndo na, lele. Mænese mâ ge andaya fataya bay, ada kwa vavay mâ ge andaya fataya bay. ²⁸ Andza niye nækurom zal hay dærmak wudum ngwas kurom hay andza nakæ ka wudum bo kurom aye. Ndowege ka wuda ngwas na, a wuda bo nggay. ²⁹ Ndæray andaya nakæ ma geye dæretsætseh a bo nggay aye na, andaya bay. Kwa way na, ma geye gær a bo nggay ta wu mænday lele andza Yesu Kæriste nakæ faya ma gateye gær a mæhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay aye. ³⁰ Nenggeye faya ma gækweye gær hærwi nækway na, hawal i bo nggay. ³¹ Hærwi niye bazlam i Mbælom a gwad na: «Hærwi niye haslæka ma gæriye ha bæba nggay ta may nggay, ta ndziye ta ngwas nggay. Næt-eye sulo ta tæriye bo næte. †» ³² Bazlam nakay na, kæ dakway ha wu nakæ ngwalak eye lele haladzay. Neŋ na tsik na, ka gær i Kæriste ta mæhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu. ³³ Bazlam neheye na, hærwi kurom dærmak. Kwa way mâ wuda ngwas nggay andza nakæ a wuda bo nggay aye. Ngwas hay ræhumatay gær a zal kurom hay.

Mændze i wawa hay ta bæba tay hay

6 Wawa hay, nækurom ka tærum madzapa eye ta Bæy Maduweŋ Yesu. Gæsumatay me a bæba ta may kurom hay hærwi andza niye na, lele. ² Bazlam i Mbælom mapala eye næte a gwad: «Ræhay ha gær a bæba yak ta may yak.» Niye na, makurre i bazlam i Mbælom mapala eye a tsik ahæl niye a gwad ma ta væliye wu aye. ³ Wu nakæ a gwad: «Ma ta væliye, tadæ ka ræhay ha gær aye na, wu tebiye ma giye lele hærwi yak. Ka ndziye ka mændzibæra haladzay. †»

⁴ Nækurom bæba i wawa hay, kâ gumatay wu mandala eye a wawa kurom hay bay. Duh na, gumatay gær lele. Tætikumatay ada kætum tay andza nakæ Bæy Maduweŋ Yesu a dæ ha aye.

Beke ta ndo i gay tay hay

⁵ Nækurom beke hay, ræhumatay ha gær a ndo i gay kurom hay ka mændzibæra nakay. Gæsumatay me ada dzædzarumatay. Gum mæsler tæ dærev kurom næte. Niye na, ka ræhumay ha gær na, a Kæriste. ⁶ Kâ gum mæsler ka tæv dære tay dækdæk tsa bay. Kâ gum mæsler hærwi ada tâ dæslakum ha gær dækdæk tsa bay. Duh na, gum wu neheye a yay a gær a Mbælom aye tæ dærev kurom næte hærwi nækurom na, ndo i mæsler i Kæriste. ⁷ Gumatay mæsler na, ta ngwalak andza nakæ faya ka gumeye mæsler na, a Bæy Maduweŋ aye bæna andza nakæ ka gumeye a ndo hay aye bay. ⁸ Kwa nækar na, beke, kwa nækar beke eye bay, sær ha na, tadæ faya ka giye mæsler lele eye na, Bæy Maduweŋ ma ta hamak-eye a dæma.

⁹ Nækurom ndo i gay i beke hay, gumatay ngwalak a beke kurom hay dærmak. Kâ gumatay dæretsætseh bay. Særum ha nækurom ta beke kurom hay na, nækurom i Mbælom næte bæna wal wal bay. Nenggeye na, a nggæna tay ha ka bo bæra ndo hay tæbey.

Mæhæle wu hælai i Mbælom

¹⁰ Wu nakæ na ndævakumeye naha mætsikakum aye na, ndzum madzapa eye ta Bæy Maduweŋ Yesu. Tærum gædan eye hay hærwi gædan nggay na, a ze kwa mey tebiye. ¹¹ Dzæwudum bo ta wu hælai i Mbælom neheye a pakum aye tebiye hærwi ada Fakalaw mâ sla fakuma mævakum gær bay. Ka ndzumeye duwirre, ma sliye fakuma bay. ¹² Væram nakæ ka gækweye na, ka gækweye ka ndo hay bay. Ka gækweye na, ta mæsæfære neheye lele bay aye hay ada ta bæy tay hay, ta neheye næteye faya ta læviye mændzibæra nakay manasa eye tæ mezeleme aye. Ada ka gækweye væram sa na, tæ wu neheye lele bay aye, næteye ta gædan eye ma magærm-bælom aye. ¹³ Hærwi niye, hælum wu i hælai i Mbælom neheye a pakum a hælai aye tebiye hærwi ada pat i væram kæ ndislew na, kâ hwayum bay, ka gumeye væram hus ka mandæve nggay eye. Andza niye, ta sliye fakuma bay. ¹⁴ Hærwi niye, lævum bo. Tærum ndo dedek eye hay. Wu neheye dedek eye hay aye na, andza peteked nakæ ka bærumeye ha bæzihud aye. Pumay bæzay a tsæved i Mbælom hærwi tadæ ka gum andza niye na, a tæra andza peteked i bære nakæ ka pumeye ka bo aye. Ma tækiye kurom abæra ka wu neheye lele bay aye hay. ¹⁵ Lævum bo pat pat ka mæde ha Labara Ngwalak eye nakæ ma vælateye zay a ndo hay aye. Niye na, andza tahærak neheye ka pumeye a sik aye, hærwi ada ka ndzumeye ka tsæved i Mbælom bæŋbæŋ lele. ¹⁶ Ma mæsler kurom nakæ ka gumeye tebiye aye na, pum mædzal gær kurom ka Bæy Maduweŋ Yesu. Niye na, andza ka zlum nggaram a hælai. Sæmber i Fakalaw neheye ma mbaliye kurom ha aye ta ndziye fakuma bay. Kwa tadæ sæmber niye hay ta ako eye faya bæbay na, nggaram ma mbatiye ha. ¹⁷ Mætæme nakæ Mbælom a tæma kurom ha aye na, andza mbæramdaw nakæ ka pumiye a gær aye hærwi matæke na gær. Pum a gær ada zlum bazlam i Mbælom. Nenggeye na, andza maslalam nakæ Mæsæfære ma vælakumeye, ka gumeye ha væram aye.

¹⁸ Duwulumay me a Mbælom tæ dærev kurom tebiye pat pat. Gumay amboh ta gædan i Mæsæfære Tsædanŋa eye. Kâ ndzahærum bay, kâ gærum ha maduwulay me a Mbælom bay. Duwulumay me a Mbælom pat pat hærwi ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu tebiye. ¹⁹ Duwulumay naha me a Mbælom hærwi ga dærmak hærwi ada Mbælom mâ væleŋ wu nakæ na tsikiye ada nâ dæ ha Labara Ngwalak eye nakæ Mbælom a dæŋ ha aye. Nâ dæ ha na, tæ madzædzar eye bay. ²⁰ Kwa neŋ ma danŋay bæbay na, neŋ ndo mæsler i Kæriste hærwi bazlam wedeye nakæ faya na diye ha aye. Duwulumay me a Mbælom hærwi ada nâ dzædzar bay, nâ dæ ha labara wedeye parakka andza nakæ a say a Mbælom nâ dæ ha aye.

† Madazlay i wu hay 2.24. †† Zæba ma mæ Madayaw abæra mæ Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16.

Mandəve i bazlam

²¹ Tisik malamar kway nakə na wuda aye na, neŋgeye tə neŋ faya nəmaa giye məsler i Bəy Maduweŋ salamay. Faya ma giye məsler i Bəy Maduweŋ tə marəhay ha gər ta dedek eye. Neŋ mandza eye kanaŋ kəkay na, ma diye naha ma tsikakumeye. ²² Neŋ faya na sləriye naha ka təv kurom na, hərwi ada kâ sərur ha nəmay

mandza eye kanaŋ na, kəkay, ada mâ makum ha dərev.

²³ Mbəlom Bəba ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste tâ vələtay zay a malamar hay tebiye. Tâ vələtay mawude bo, hərwi ada tâ wuda bo nəte nəte mə walaŋ tay ada tâ pa mədzal gər ka Yesu Kəriste huya.

²⁴ Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo neheye ta wuda Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ka tor eye.

Efez hay

Məfələkwə

Pol a pa məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a gəma i Filipi na, ahəl i mahəhele ngay masulo eye. Məhay gər niye na, makurre i məhay gər nakə Pol a pa ka dala i Erop aye. Derewel i Pol faya ma diye ha ndo i Filipi hay tə Pol, məndze tay a ye lele. A say a Pol masəkah ha, mâ ge gədañ eye lele. Ane tuk na, neñgeye ma dañgay. Faya ma siye dəretsətseh hərwi nakə kə gatay a gər a Filipi hay bay aye. A tsikatay mawude bo ngay nakə a wuda tay ha aye. A tsikatay sa na, wu nakə faya ma dzəmiye na aye. Hərwi ndo siye hay faya ta diye ha Kəriste ta tsəved nakə ng-walak eye bay aye. A satay masəpete tay ha (1.15-17; 2.21, 18). Pol faya ma dzaliye məsləre ndo neheye tə gawa ka bo məsler aye a Filipi hərwi tâ ye, tâ vələtay gədañ ada mətsəne labara tay (2.19-30). Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Filipi ta slər wu kəriye a Pol (4.10-20). Pol a tsikatay a Filipi hay ka sifa ta məməte i Yesu (2.6-11). Pol a gər ha wu nakə həbe ma hutiyə (3.3-10). Pol a təma məse dəretsətseh hərwi məpay bəzay a Yesu Kəriste. Neñgeye ma dañgay, ada maləva bo eye hərwi məvəle ha sifa ngay. Pol a tsikatay a Filipi hay tâ pay bəzay a mede ngay (3.17; 4.9). Pol a vələtay gədañ a Filipi hay tâ ndza huya ma məngwese.

1 Maa watsa naha derewel nakay na, neñ Pol ta Timote, nəmay ndo i məsler i Yesu Kəriste hay. Nəmaa tsikatay naha me a bagwar hay, a ndo madzəne kurom hay ada a ndo məpe mədzal gər hay tebiye hay ka Yesu Kəriste ma Filipi. ² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ngama ada tâ vələkum zay.

Pol a gaway naha sisə a Mbəlom

³ Kwa kəday na dzalawa fakuma na, na gaway naha sisə a Mbəlom. Na gaway naha sisə pat pat hərwi kurom. ⁴ Ahəl niye na duwulaway me pat pat hərwi kurom na, dərev ga məngwasa eye haladzay. ⁵ Na gaway naha sisə a Mbəlom na, hərwi ka dzapakwa nəte ka məde ha Labara Ngwalak eye. Ka dazlumay madzəne ga na, pat niye kurre ka tərüm ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu hus anəke aye. ⁶ Maa dazlay məge məsler lele eye mə dərev kurom hay na, Mbəlom. Na sər ta dedek, neñgeye na, ma gəriye ha ka manawa eye bay. Ma ndəviye ha məsler eye niye na, a pat nakə Yesu Kəriste ma maweye aye. ⁷ Wu nakə na dzala andza niye hərwi kurom aye na, lele. Hərwi ka yumeñ a gər haladzay. Sa na, hərwi nəkurom tebiye tage neñ Mbəlom kə gəkway ngwalak hərwi ada kə dzənum ga, kwa anəke neñ ma dañgay. Ada ahəl nakə na tsikawa labara i Yesu Kəriste kame i ndo məge sariya hay ada na dawətay ha labara nakay na, Labara Ngwalak eye dedek. ⁸ Mbəlom a sər na tsik na, na wuda kurom tə dərev nəte. Na raw me bay, na tsik na, dedek. Mawude bo aye niye na wuda kurom haladzay

eye a yaw na, məngay? A yaw na, ka təv i Yesu Kəriste. ⁹ Na duwulaway naha me a Mbəlom hərwi kurom na, hərwi ada mawude bo i Mbəlom nakə ka wudum bo mə walañ kurom aye, mâ səkah kame kame. Andza niye ka sərümeye dedek i Mbəlom, ada ka sərümeye ha ka bo bəra wu lele eye hay ta lelebay eye hay, ¹⁰ hərwi ada ka slumeye faya məzle wu neheye ng-walak eye hay. Andza niye pat nakə Kəriste ma maw-eye na, ka ndzumeye tsədañña, mənese fakuma bay. ¹¹ Nəkurom na, ka tərümeye ndo məge wu neheye ng-walak eye ta gədañ i Yesu Kəriste. Ka gum andza niye na, ndo hay ta zambədeye a Mbəlom ada ta dəslay ha gər.

Yesu na, a ze wu hay tebiye

¹² Malamar ga hay, a señ na, sərüm ha lele wu neh-eye tə ndzeñ a gər kənañ aye na, duh ta dzəna məde ha Labara Ngwalak eye. ¹³ Hərwi niye sidzew neheye tebiye faya ta tsəpiye gay i bəy bagwar eye ta siye i ndo hay tebiye tə sər hay neñ ma dañgay na, hərwi nakə faya na giye məsler i Yesu Kəriste aye. ¹⁴ Sa na, məgəse nakə tə gəs ga a dañgay aye na, ka səkahatay ha mədzal gər ka Bəy Maduweñ kway. Madzədzere kwa tsekweñ andaya mə dərev tay sa bay. Faya ta diye ha bazlam i Mbəlom a ndo hay kame kame duh.

¹⁵ Ane tuk na, siye hay mə walañ tay faya ta diye ha bazlam i Kəriste na, hərwi faya ta giye fəgaya sələk. A satay maze ga ha. Ndo mekeleñ eye hay na, tə da ha bazlam i Kəriste na, tə dərev nəte. ¹⁶ Nəteye tə ge andza niye na, hərwi ta wuda ga. Tə sər ha maa sləra

ga ahaya kanaan na, Mbəlom. A sləra ga ahaya na, hərwi ada nā tsikatay, nā datay ha Labara Nğwalak eye i Yesu na, Labara nğwalak eye dedek. ¹⁷ Siye i ndo niye hay na, faya ta diye ha bazlam i Yesu Kəriste a ndo hay dərma. Ayaw dedek nğway, ane tuk na, tə ge andza niye na, a satay maze ga, tə tsikawa tə dərev nətə eye dedek bay. A satay masəkeheñ ha dəretsətseh kanaan ma danğay.

¹⁸ Ane tuk na, niye na, ma ndeleñeye daw? Ma ndeleñeye bay. Kwa tadə tə tsik na, tə dərev nətə eye bay, kwa tə tsik na, tə dərev lele eye sadzək, na sər tə da ha na, bazlam i Kəriste. Neñ na, dərev ga ma nğwasiye. Ayaw, ta dedek na nğwasiye huya kame kame andza nakay. ¹⁹ Hərwi na sər ha na, wu neheye ta dzəniye ga mətəme ga ha hərwi faya ka duwulumeye me hərwi ga ada Məsəfəre i Yesu Kəriste ma dzəniye ga.

²⁰ Wu nakə na wuda haladzay aye ada na pa faya mədza gər aye, faya na həbiye na, horoy ma ta geñeye dāda bay. Dərev ga ta gədañ eye lele. Ada a señ na, kwa anəke, kwa kəday ndo hay tā dəslay gər a Yesu Kəriste hərwi ga. Kwa tadə neñ andaya tə dəre, kwa tadə na mət na, tā dəslay gər andza niye. ²¹ Hərwi tadə neñ tə dəre mba na, na zambadəye a Yesu Kəriste. Tadə kwa na mət bəbay na, na hutiyə magogoy ga. ²² Ane tuk na, tadə kə ge andza niye, neñ andaya tə dəre mba na, na giye məsler nakə ma dzəniye ndo hay aye. Mə walañ i bazlam neheye sulo aye na, a geñ gərəñ gərəñ. Na zliye mə walañ eye wuray na, na sər bay.

²³ Wu neheye sulo aye na, ta nğəneñ ha mədza gər. A señ həbe na, nā gər ha məndzibəra nakay. Na diye mata ndze tə Kəriste mə mbəlom. Andza niye ka neñ na, nğwalak eye haladzay. A ze ha məndze nakə ka məndzibəra aye. ²⁴ Ane tuk na, məndze ga nakə na ndziye tə dəre aye na, ma giye nğama haladzay hərwi mədzəne kurom. ²⁵ Ada na zəba faya na, nğwalak eye na, andza niye duh. Hərwi na sər ta dedek na ndziye ka məndzibəra mba. Ka ta ndzakweye ka təv manətə eye tage nəkurom. Ka ndzakweye ka təv manətə eye na, na dzəniye kurom ka mede kame kame ka tsəved i Mbəlom, hərwi ada dərev kurom m̄ ge lanğlañ ka tsəved i Mbəlom. ²⁶ Andza niye, ta gər ga ha abəra ma danğay, na ye naha ka təv kurom na, ka zambadumeye a Yesu Kəriste hərwi ga.

Məge dəretsətseh hərwi Yesu

²⁷ Nğwalak eye na, mede kurom m̄ ge lele hərwi ada ndo hay tā zəba fakuma, faya ka pumeye bəzay na, a bazlam i Kəriste dedek. Ayaw! A señ kwa tadə na ye naha ka təv kurom kəgəbay kwa na ye naha bay na, nā tsəne nəkurom mandza eye na, bazlam kurom nətə. Ada sa na, faya ka gumeye gədañ tə dərev kurom nətə andza ndo məge vərəm hay hərwi ada Labara Nğwalak eye i Yesu m̄ ye kame kame. ²⁸ Kā dzədzarumatay a ndo mənə dəre kurom bay tebiye. Tadə ka dzədzarumatay bay na, ta səriye ha lele nətəye kame i Mbəlom na, ta dze. Ane tuk na, nəkurom na, Mbəlom

kə mbəl kurom ha. Mata bəzatay ha niye na, Mbəlom. ²⁹ Hərwi Mbəlom a gakum nğwalak na, ada k̄ dzalum ha ka Kəriste dekdek tsa bay. A gakum nğwalak na, hərwi ada k̄ gum dəretsətseh hərwi nğay dərma. ³⁰ Nəkurom ka nğatumay a vərəm nakə na ge ahəl niye aye. Anəke na, faya ka tsənumeye neñ faya na giye andza niye huya. Aya! Nəkurom dərma ka gumeye vərəm nakə neñ faya na giye.

Tərūm na, andza Yesu

2 Nəkurom ka sərūm ha nəkurom madzapa eye nətə tə Yesu Kəriste. Andza niye neñgeye ma vəlakumeye gədañ ka dərev kurom hay. Mawudə bo nğay nakə a wuda kurom aye na, ma makumeye naha dərev segey. Sərūm ha nəkurom madzapa eye nətə ta Məsəfəre Tsədañña eye. Ada ka wudum bo mə walañ kurom nətə nətə bədaw? Ndo hay tə gakum mə bo, na gwad ba? ² Kə ge andza niye na, wudum bo mə walañ kurom nətə nətə. Mədza gər kurom m̄ ge nətə. Məndze kurom m̄ ge nətə, ada bazlam kurom m̄ ge nətə m̄ ye ka bo ayaw ayaw. Tadə ka gum andza niye na, dərev ga ma nğwasiye, ma deyeñeye a gər kurah kurah. ³ K̄ dzalum ka bo kurom dekdek tsa bay. K̄ dəsłumay ha gər a bo bay. Duh na, hənum ha gər kurom. Zəbum ka siye i ndo hay na, ndo neheye lele ta ze kurom aye. ⁴ Kwa way m̄ ge nğwalak a ndo hay. K̄ pələmay wu lele eye a gər kurom dekdek tsa bay. Ka gum wu neheye tebiye andza nakay na, dərev ga ma rahiye tə məñgwese.

⁵ Dərev kurom m̄ təra na, andza i Yesu Kəriste.

⁶ Kwa Yesu nətəye nətə ta Mbəlom bəbay na, kə ləva ha gər nğay ta Mbəlom bay.

⁷ Duh na, kə gər ha təv məndze nakə lele eye, ka təra ndo i məsler.

Tə wa na andza ndo zezeñ nakə tə wa na aye dərma. Ahəl nakə a təra ndo zezeñ aye na,

⁸ a həna ha gər nğay.

A gəsay me a Mbəlom hus ka məməte sa! Məməte nğay niye a mət aye na, ta dar na ka mayako mazləlmbada eye.

⁹ Hərwi niye, Mbəlom a pa na ka gər i wu hay tebiye. Kə pa faya məzele nakə a dā zləm a ze məzele i wu hay tebiye aye.

¹⁰ A ge andza niye na, hərwi ada wu hay tebiye kwa mə mbəlom, kwa kanaan ka məndzibəra, kwa ma bəd ta tsəne məzele i Yesu na, nətəye tebiye t̄ yaw t̄ dəkway gurmets.

¹¹ Kwa way ma tsikiye tə bazlam nğay Yesu Kəriste na, Bəy Maduweñ ka gər i wu hay tebiye. Andza niye ta zambadəye a Bəba nğay Mbəlom dərma.

Mede i ndo məpe mədza gər hay a Yesu ka məndzibəra

¹² Nəkurom dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, Yesu Kəriste a gəsay me a Mbəlom kəkay na, nəkurom ka sərūm ha lele. Andza niye, nəkurom

dərmak gəsumay me a Mbəlom. Ahəl niye neŋ ka təv kurom na, ka rəhawumay ha gər. Kwa anəke neŋ andaya ka təv kurom sa bay bəbay na, səkahum ha marəhay ha gər kame kame. Andza məgwede na, mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye na, gum məsler eye tə həlay kurom eye dərmak. Ka gumeye na, tə madzədzere i Mbəlom. ¹³ Hərwi Mbəlom faya ma giye məsler mə dərev kurom hərwi ada kâ wudum wu neheye a yay a gər aye ada ma vələkumeye gədaŋ hərwi ada kâ gum wu neheye a yay a gər aye dərmak.

¹⁴ Ma məsler kurom nakə ka gumeye tebiye na, kâ sum me bay, kâ tərūm a bo bay, ¹⁵ hərwi ada ka ndzumeye tsədaŋŋa mənese fakuma bay, ada ka tərūmeye wawa i Mbəlom neheye ta giye mənese bay aye. Nəkurom mandza eye na, mə walaŋ i ndo neheye faya ta səpatiye ndo hay aye. Tə pay bəzay i tay na, a tsəved nakə lelebay aye. Nəkurom ka ndzumeye mə walaŋ tay na, andza wurzla neheye ta dəv dzaydzay ka mağəmbəlom aye. ¹⁶ Ada sa na, ka tsikumateye bazlam nakə ma vəliye məsəfəre a ndo hay aye. Tadə ka gum andza niye na, pat nakə Yesu Kəriste ma maweye na, na ta zlapıye haladzay kame ŋgay hərwi kurom. Na ta zlapıye hərwi kurom na, hərwi na ta səriye ha məsler nakə na ge mawura bo eye na, ka təra kəriye bay. ¹⁷ Mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Mbəlom aye na, a təra wu nakə ka kədawumay a Mbəlom kəriye aye. Agəla ta kədiye ga na, ma təriye mambəde ha bambaz andza wu kəriye niye ka kədawumay a Mbəlom aye dərmak. Kə ge andza niye na, ma deyeŋeye a gər haladzay, na ŋgwasiye tage nəkurom tebiye. ¹⁸ Nəkurom dərmak na, mâ yakum a gər, ŋgwasakwa ka bo tage neŋ.

Pol a slər Timote ta Epafrodit

¹⁹ Tadə kə say a Bəy Maduweŋ kway Yesu na, na sər ha mazlambər na slərakum naha Timote, hərwi ada kə maw ka təv ga na, nəkurom mandza eye kəkay na, ma deŋeye ha, ada ma meŋeye ha dərev andza nakə ma diye naha ma makumeye naha dərev aye dərmak.

²⁰ Kanaŋ na, ndo andaya mədzal gər may nəte andza neŋgeye na, andaya bay, say neŋgeye nəte ŋgweŋ. Ta dedek neŋgeye na, a say madzəne kurom. ²¹ Ndo siye hay tebiye tə dzala na, ka bo tay dekdek tsa bəna, tə dzala ka məsler i Yesu Kəriste bay. ²² Ka sərūm ha Timote na, ka bəz ha neŋgeye da kə sla. Neŋ tə neŋgeye, nəmay salamay nəmaa dəwa ha Labara ŋgwalak eye. Faya ma dzəniye ga ka məge məsler andza wawa nakə faya ma dzəniye bəba ŋgay aye. ²³ Andza niye a seŋ na slərakumeye naha. Ane tuk na, na həbiye ta ŋgəneŋ ha sariya ga təday. ²⁴ Neŋ dərmak, na sər ha ta dedek Bəy Maduweŋ ma vəleŋeye tsəved hərwi mede naha ka təv kurom.

²⁵ Nəkurom ka sərūm ha malamar kway Epafrodit, ndo məsləre kurom nakə ka slərūmeye hərwi ada mâ dzəna ga tə wu neheye andaya fagaya bay aye na, neŋ tə neŋgeye nəmaa ge məsler salamay. Nəmaa ge məsler ta gədaŋ tə neŋgeye salamay hərwi bazlam i Mbəlom. Na dzala anəke na, ŋgama mâ ma naha ka

təv kurom. ²⁶ Kə gay wadəŋ wadəŋ haladzay hərwi a tsəne tə gwad ka tsənum neŋgeye kə dəd a dəvats. Hərwi niye hawa kurom eye a gay haladzay, a say mede naha məŋgatakum. ²⁷ Andza nakə ka tsənum aye na, dedek kə dəd a dəvats, ka bərəzl. Ane tuk na, a gay mə bo a Mbəlom. Mbəlom kə mbəl ha. Maa gay mə bo a Mbəlom na, neŋ dərmak. Mbəlom a mbəl ha na, andza a mbəl ha na, neŋ, hərwi ada dəretsətseh mekeleŋ eye mâ yaw fagaya bay.

²⁸ Hərwi niye, a seŋ mâ ma naha ta bəse ka təv kurom, hərwi ada ahəl nakə ka ŋgatumay na, ka ŋgwasumeye, ada neŋ nâ dzala wuray sa bay. ²⁹ Ayaw! Ki ye naha na, təmum na lele. Təmum na tə məŋgwese, hərwi neŋgeye na, malamar kurom ka tsəved i Bəy Maduweŋ. Slala i ndo andza nakay na, dəslumay ha gər. ³⁰ Na tsik andza niye na, hərwi neŋgeye na, a zəkaw tsekweŋ ma mətiye hərwi məsler i Kəriste. Neŋgeye a zla na, təv məndze kurom. Kə sər mədze ha məsəfəre ŋgay hərwi ada mâ dzəna ga andza nakə tadə nəkurom kanaŋ na, ka dzənumeye ga aye.

Matəre tsədaŋŋa kame i Mbəlom na, kəkay?

3 Malamar ga hay wu nakə na ndəvakumeye naha mətsike aye na, anaŋ: ŋgwasum hərwi nəkurom na, ndo i Bəy Maduweŋ hay. Na diye gər məwatsakum naha wu nakə ba na watsakum naha tsiy aye bay. Na masakumeye naha məwetse sa, ma dzəniye kurom hərwi ada wuray mâ gakum bay.

² Gum metsehe kame i ndo neheye faya ta giye məsler ŋgwalak eye bay aye. Nəteye faya ta kwasatay ha gər a ndo hay ta məgwede dəsum bo. ³ Ta dedek madəsa bo eye na, nəkway bəna, nəteye bay. Maa təra ndo i Mbəlom hay na, nəkway. Nəkway sa na, ka duwulakway naha me a Mbəlom ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye, ada ka zambadawakway a Yesu Kəriste. Nəkway na, ka pakway zləm a wu nakə ndo zezeŋ ma giye bay.

⁴ Tadə kə ge wu i ndo zezeŋ faya ma giye lele na, habe neŋ dərmak na piye faya zləm. Tadə ndoweye kə gwaday a gər ŋgay lele məpay zləm a wu i ndo zezeŋ nakə ma giye na, neŋ na sər ha, i ga nakə na tsikiye na, ma ziye i ŋgay. ⁵ Hərwi neŋ na, ndo i Yahuda dedəŋ eye. Mawa ga na, Yahuda hay. Sa na, neŋ wawa i Israyel hay, ada tə wa ga ma gwala i Bendzameŋ. Ahəl nakə tə wa ga, na həna məhəne tasəla matsamahkar eye na, tə dəs bo ga. Tadə ta tsətsahiye fagaya ka gər i bazlam i Yahuda hay mapala eye na, neŋ mə walaŋ i Farisa hay. ⁶ Neŋ na, na pay bəzay a kule i Yahuda hay lele. Na təkay dəre tə tsəbtsəb eye hus ka məgatay dəretsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste. Tadə bazlam i Yahuda hay mapala eye mâ təra ha ndo lele kame i Mbəlom na, na sliye faya habe məgwadakum neŋ na, mənese andaya kwa tsekweŋ fagaya bay.

⁷ Wu niye hay na zəbawa faya ahəl niye na, andza magogoy ga. Ane tuk na, na sər ha wu niye ŋgama andaya mə dəma bay hərwi ada nâ huta mədzepe tə Yesu Kəriste dūh. ⁸ Ayaw! Na mbəday dəba a wu niye

hay tebiye na, hærwi na sær ha Yesu Kæriste na, Bøy Maduwerj ga. Niye na, a ze wu hay tebiye. Na mbæday dæba a wu hay tebiye na, hærwi Yesu Kæriste. Na zæba ka wu niye hay na, andza mandzak hærwi ada næmaâ dzapa tæ Yesu Kæriste ⁹ ada nâ ndza mæ hælaj ŋgay. Na gwadiye neŋ lele kame i Mbælom hærwi nakæ na ræhay ha gær a bazlam i Yahuda hay mapala eye na, dæda na tsikiye bay. Wu nakæ a tæra ga ha lele kame i Mbælom aye na, nakæ na pa mædzal gær ka Yesu Kæriste aye. Maa tæra ga ha ndo lele eye na, Mbælom hærwi na dza-la ha ka neŋgeye. ¹⁰ Wu nakæ a yeŋ a gær haladzay aye na, næte ŋgwenj tsa. A seŋ na, mæsære Yesu ta gædaŋ ŋgay nakæ a lætse ahaya abæra ma mædahaŋ aye. A seŋ sa na, mæse dæretsætseh andza neŋgeye nakæ a sa dæretsætseh aye, na mætiye andza neŋgeye nakæ a mæt aye dærmak. ¹¹ Andza niye hærwi ada tadæ kækay kækay bæbay na, Mbælom ma ta mbæla ga ahaya abæra ma mædahaŋ.

Mahway hærwi mæhute wu nakæ kame aye

¹² Kwa wu neheye na tsik tebiye aye na, na gwadiye na huta tsiy na, na tsikiye bay. Ada mægweðe neŋ lele na sla tsiy na, na tsikiye bay. Duh na, na giye gædaŋ mede kame kame hærwi ada nâ huta tay ha wu niye hay a hælaj ga. Na giye andza niye na, hærwi Yesu Kæriste kæ zla ga a huð i hælaj ŋgay. Na tæra ndo ŋgay.

¹³ Ayaw malamar ga hay, wu niye hay na tsik aye ta tæra i ga tsiy na, na tsikiye zuk bay. Ane tuk na, wu nakæ na giye na, næte ŋgwenj tsa. Na gær ha wu neheye ma dæba ga aye tebiye. Duh na giye gædaŋ na, mede kame kame hærwi ada nâ huta wu nakæ kame aye.

¹⁴ Andza niye neŋ faya na hwiye ndirndir ka mændisile ka kokway nakæ na ndisliye a dæma aye. Na hwiye na, mata hute magogoy ga nakæ Mbælom a zeleŋ faya ma ta væleŋ aye. Magogoy aye niye ma ta væleŋ aye na, mede mata ndze tage neŋgeye hærwi Yesu Kæriste.

¹⁵ Nækway neheye masæra eye hay ka tsæved i Mbælom aye na, mædzal gær kway mâ ge na, andza niye. Tadæ ndoweye kæ dzala wu mekeleŋ eye wal na, Mbælom ma bæzakumeye ha parakka. ¹⁶ Wu nakæ bag-war eye ka gakweye na, zæŋgalakwa tsæved nakæ ka zæŋgalakwa hus anæke aye. Kâ gærakwa ha bay.

¹⁷ Nækurom malamar ga hay, nækurom tebiye zæŋgalum na, tæv sik ga. Zæbum ka mede i ndo neheye mede tay lele andza mede may nakæ næmaa dækum ha aye.

¹⁸ Hærwi ndo siye hay haladzay mede tay faya ma bæziye ha, næteye na, faya ta neye dære a Kæriste nakæ a mæt ka mayako mazlælbada eye. Wu neheye na, ba na tsikakum madzæga haladzay. Na masakumeye ha mætsikakum sa. Faya na tsikakumeye naha anæke na, tæ mætuwe eye. ¹⁹ Pat nakæ mændzibæra ma ndæviye na, Mbælom ma dziye tay ha. Mbælom ma dziye tay ha, hærwi ta wuda mæpay bæzay a Mbælom tæbey. Tæ pay bæzay i tay na, a wu neheye mevel tay a wuda aye. Faya ta giye wu nakæ a ge horoy aye, bo tay aye na, a ye tay a gær haladzay. Tæ dzala na, ka wu i mændzibæra dekdek tsa.

²⁰ Nækway na, ka pælakweye mæge wu niye hay tæbey. Nækway gay kway na, mæ mbælom. Nækway faya ka hæbakweye ndo mætæme ha ndo, Bøy Maduwerj kway Yesu Kæriste nakæ ma mbæzlaweye mæ mbælom mata dzægær tage nækway aye. ²¹ Ki yaw na, ma mbædakweye ha bo kway nakay bæle eye hærwi ada bo kway mâ tæra gædaŋ eye andza bo ŋgay. Ma giye wu nakay ta gædaŋ nakæ ma giye ha mæsler hærwi mæpe tay ha wu hay tebiye a huvo ŋgay.

Mætsikatay me a zlæm a ndo hay

4 Kæ ge andza niye na, malamar ga hay, ndzum ta gædaŋ eye bæŋbæŋ lele mæ hælaj i Bøy Maduwerj kway. Nækurom na, ka yumeŋ a gær haladzay. Hawa kurom a geŋ, a seŋ mæŋgatakum. Dærev ga faya ma ŋgwasiye haladzay tæ nækurom. Nækurom ka tærum na, magogoy i mæsler ga nakæ na ge aye.

² A nækurom Evodi ta Siŋtis neŋ faya na gwadækumeye amboh, ndzum na, ayaw ayaw, bazlam kurom mâ ge næte, hærwi nækurom mandza eye na, mæ hælaj i Bøy Maduwerj kway. ³ A nækar dzam ga nakæ faya ka gameye mæsler i Mbælom næte aye. Neŋ faya na gwadækeye naha dærmak, dzæna tay ha ŋgwas niye hay, tâ ndza ayaw ayaw mæ walaŋ tay. Hærwi neŋ tage næteye na, næmaa ge væram haladzay hærwi ada Labara Ŋgwalak eye mâ ye kame kame, ndo hay tâ tsæne. Mæsler niye næmaa ge aye na, næmay tebiye tage ŋgwas niye hay tage Kæleneŋ ada ta ndo siye hay, næmaa ge ka bo mæsler dziye. Næteye tebiye tay aye, Mbælom kæ watsa mæzele tay a dærewel ŋgay nakæ a watsa a dæma mæzele i ndo neheye ta huta sifa aye.

⁴ Ŋgwasum pat pat hærwi nækurom mandza eye na, mæ hælaj i Bøy Maduwerj kway Yesu Kæriste. Neŋ faya na gwadækumeye sa: Ŋgwasum. ⁵ Ndo i mændzibæra hay tebiye ta zæba ka mede kurom na, faya ka tæmum ndo hay lele ada faya ka gumateye ŋgwalak. Særum ha na, mazlambar Bøy Maduwerj kway kæ ndzew. Mâ mæt-sakum gær bay. ⁶ Wuray kwa tsekweŋ mâ dzæma kurom bay tebiye. Duh na, tsætsahum wu nakæ a sakum ada andaya fakuma bay aye ka Mbælom. Tsæt-sahum na, ta mægay naha amboh, mâ dzæna kurom ada gumay naha sisæ dærmak. ⁷ Yawa! Ka gum andza niye na, Mbælom ma vælakumeye mændze zay mæ dærev kurom hay. Zay niye ma vælakumeye na, a ze wu nakæ ndo hay tæ sær aye. Neŋgeye na, ma tsæpiye dærev kurom ta mædzal gær kurom hay hærwi ada wuray kwa tsekweŋ mâ gækum bay. Hærwi nækurom na, mandza eye mæ hælaj i Yesu Kæriste.

⁸ Malamar ga hay, wu nakæ a zækaw na ndævakumeye naha mætsike aye na, anaŋ: Dzalum na, ka wu neheye ŋgwalak aye hay, nakæ ndo hay ta dæslay gær aye, wu neheye dedek eye, a wu neheye ka ræhakway ha gær aye, a wu neheye maraw me andaya mæ dæma bay aye, a wu neheye tsædaŋŋa aye, a wu neheye a yatay a gær a ndo hay aye ada a wu neheye ta zambadaway aye. Gumatay metshe na, a wu neheye anaŋ aye.

⁹ Gum mæsler na, tæ wu neheye na tætikakum aye, wu neheye ka tæmum aye, wu neheye ka tsænum mæ ba-

zlam ga na tsikakum aye, ada wu neheye kə ngatumay tə dəre kurom neŋ na ge aye. Ka pumay bəzay na, Mbəlom nakə ma vəlakweye məndze zay aye na, ma ndziye tə nəkurom.

Pol a gatay sisə a Filipi hay hərwi madzəne nakə tə sləray naha aye

¹⁰ Na gay sisə a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ada dərev ga kə ngwasa haladzay hərwi ka dzalumaw fagaya sa. Həbe kurre na, ka dzalum fagaya ngway. Ane tuk na, ka hutum həlay eye madzəne ga ada kə ndza haladzay nakə ka dzənum ga bay aye. ¹¹ Na tsik andza niye na, hərwi nakə wu andaya fagaya bay aye na, bay. Hərwi kwa tadə wu andaya, kwa andaya bay na, na tətik məndze tə məngwese eye. ¹² Na sər məndze ma mətawak, na sər məndze mə wu nakə ndasassa aye. Na sənəka məndze ta məngwese eye kwa mə dəretsətseh waray waray. Na sənəka mərəhe ta wu mənday ada na sənəka məndze tə may. Na sənəka məndze tə wu haladzay ada tə wu tsekweŋ eye. ¹³ Na sliye faya madəme wu neheye tebiye na, ta gədaŋ i Yesu Kəriste nakə a vəleŋ aye. ¹⁴ Kwa tadə andza niye bəbay na, madzəne nakə ka dzənum ga anəke ahəl nakay anəŋ neŋ mə dəretsətseh aye na, ka gum lele.

¹⁵ Nəkurom ndo i Filipi hay, sərur ha na, ahəl nakə na dazlay mədakum ha Labara Ngwalak eye kurre hus

ahəl nakə na lətse, na ye abəra ma Masedowan aye na, maa dzəna ga na, nəkurom dekdek bəna, siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, ta vəleŋ wuray bay. ¹⁶ Ahəl nakə neŋ ma wuzlahgəma i Tesalonik aye na, ba sik haladzay ka slərumeŋ naha wu nakə andaya fagaya bay aye. ¹⁷ Neŋ faya na pəliye tsəved ada ka vəlumeŋ wu bay. Na tsik andza niye duh na, dərev kə ngwasa hərwi na sər ha Mbəlom ma piye fakuma ngama hərwi madzəne nakə ka vəlumeŋ aye. ¹⁸ Na ngatay a wu nakə ka sləruma ahaya Epafrodit aye. Ka vəlumeŋew na, haladzay, wuray a kətsəŋ sa bay. Wu neheye ka vəlumeŋew aye na, lele andza wu kəriye nakə tə fəkaway naha a Mbəlom a ze huŋŋa a yay a gər haladzay aye. ¹⁹ Mbəlom na, məzlab eye, a ləva wu hay tebiye, wuray a kətsay bay. Neŋgeye ma vəlakumeye wu nakə a kətsakumeye tebiye. Ma vəlakumeye na, tə həlay i Yesu Kəriste. ²⁰ Ndo hay tə zambaday a Mbəlom Bəba kway ka tor eye. Mə təra andza niye.

²¹ Tsikumataŋ me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye tə məzele i Yesu Kəriste. Malamar neheye ka təv ga kanaŋ aye ta tsikakum naha me dərma. ²² Siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye ta tsikakum naha me dərma. Maa tsikakum naha me wene wene eye na, ndo neheye ma bədgay i bəy i Roma aye.

²³ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mə pa fakuma ngama.

Kolosi hay

Məfələkwe

Kolosi na, wuzlahgəma nakə ta diye i mægəma i Azi aye, bəgom na, tə zalay Turki. Pol ki ye a dəma, mata zəbatayaw dəre a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu dāda bay. Maa pa məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a dəma na, Epafəras nəte mə walaŋ i ndo neheye tə gawa ka bo məsler aye (1.7; 4.12).

Pol a tsəne ndo hay faya ta səpatiye tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma i Kolosi, a watsa tay naha derewel.

Gər i bazlam eye anaŋ: Kəriste ma təmiye tay ha ndo hay abəra ma gədaŋ i ndo mənə dəre.

Pol a dazlay kərəh mə derewel ŋgay (1.1–2.5), dəmes mazambaday a Kəriste hərwi andza neŋgeye Bəy Maduweŋ i məndzibəra ada i ndo məpe mədzal gər hay (1.15–20). Ka ndzay a gər a dəmes na, mađuwule me andaya ka gər i Kolosi hay (1.3–14). Ma dəba i dəmes na, Pol a ma ahaya a zləm vərəm ŋgay nakə a ge hərwi ndo məpe mədzal gər hay aye (1.24–2.5).

Ma dəba eye, Pol a gwadətay a Kolosi hay tā ge metsehe (2.6–23).

Ka mandəve eye na, derewel nakay faya ma vəlateye gədaŋ ka məndze ma sifa wedeye mə walaŋ i ndo hay, ma bədgay tay hay ada ma mədzepe ta ndo hay (3.1–4.6).

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me (4.7–18).

1 Neŋ Pol nakə Mbəlom a zla ga hərwi ada nā təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. Neŋ ta Timote malamar kway, nəmaa watsakum naha derewel nakay. ²Nəmaa watsa naha na, a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Kolosi aye. Nəkurom malamar may neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste, nəkurom faya ka pumeye bəzay a neŋgeye aye. Mbəlom Bəba kway m̄a pa fakuma ŋgama ada m̄a vəlakum zay.

³Nəmaa duwulaway naha me a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste hərwi kurom. Pat pat nəmaa duwulaway naha me andza niye, nəmaa gaway naha sisə hərwi kurom. ⁴Nəmaa gaway naha sisə hərwi nəmaa tsəne na, nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste ada ka wudum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye dərmak. ⁵Ka gum andza niye na, hərwi ka pum mədzal gər kurom ka wu neheye Mbəlom a ləva ha bo, ma ta vəlakumeye mə mbəlom aye. Tə dākum ha wu nakə Mbəlom a gwad ma ləviye ha bo hərwi kurom aye na, ahəl nakə ka tsənum Labara ŋgwalak eye niye dedek aye. ⁶Labara nakay ŋgwalak eye faya ma diye a zləm ka məndzibəra tebiye, faya ma vəliye hohway andza gərdaf nakə a wa hohway aye ada a gəl kame kame aye. Andza niye, faya ma diye kame kame mə walaŋ kurom kwa a pat nakə ka tsənum kurre aye, nakə Mbəlom kə pa fakuma ŋgama ta dedek aye hus bəgom.

Mətsike me

⁷Maa lah mədakum ha Labara ŋgwalak eye nakay na, Epafəras. Neŋgeye na, dzam may, nəmay ta neŋgeye faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste ka bo dziye. Neŋgeye faya ma giye məsler i Yesu Kəriste tə dərev ŋgay peteh, faya ma giye məsler mə gay kurom na, a bəram may. ⁸Maa tsikamay ma kəkay nakə Məsəfəre i Mbəlom a vəlakum gədaŋ ka mawude siye i ndo kurom hay aye na, neŋgeye.

⁹Hərwi niye kwa a pat nakə nəmaa tsəne labara kurom aye na, nəmaa gər ha mađuwulay naha me a Mbəlom hərwi kurom bay. Nəmay faya nəmaa duwulay naha me a Mbəlom na, m̄a dākum ha wu nakə a yay a gər aye parakka ada k̄a sərūm, k̄a hutum metsehe nakə Məsəfəre ŋgay ma vəliye aye, ada k̄a tsənum wu neheye ka tsəved ŋgay aye. ¹⁰Tə metsehe niye na, ka slumeye məndze andza nakə a say a Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste aye ada ka gumeye wu neheye tebiye a yay a gər aye. Ka gumeye wu neheye ŋgwalak eye wal wal tebiye ada ka səkahumeye məsəre Mbəlom kame kame. ¹¹Nəmay faya nəmaa duwulay naha me sa na, hərwi ada m̄a vəlakum gədaŋ ŋgay nakə a ze kwa mey aye hərwi ada k̄a ndzum bəŋbəŋ lele, hərwi ada ka səmumeye naha tə zayzay nakə mə dərev kurom aye ada dərev kurom ma ŋgwasiye dərmak. ¹²Gumay sisə a Mbəlom nakə a vəlakum gədaŋ aye hərwi ada k̄a hutum wu nakə a ləva ha bo hərwi ndo ŋgay hay ka təv nakə dzaydzay ŋgay a dəv aye. ¹³Mbəlom bəba

kway kə mbəl kway ha hərwi ada kâ təmakwaw abəra ma bəy i ləvonj, a pa kway a təv i mələve bəy i mandərkwasla i wawa ŋgay. ¹⁴ A mbədəkway ahaya abəra mə həlay i Fakalaw na, tə həlay i wawa ŋgay niye ada a pəsakway ha mənese kway hay dərma.

Dəmes i mazambadaya a Kəriste Bəy Maduwej i mändzibəra

¹⁵ Ndəray andaya kə ŋgatay a Mbəlom bay, ane tuk na, Yesu Kəriste nakə ndo hay tə ŋgatay aye na, a ndzəkit bo Mbəlom,

Mbəlom neŋgeye kəkay na, faya ma dəkweye ha. Neŋgeye bagwar eye ka gər i wawa i Mbəlom hay tebiye.

A ze wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye.

¹⁶ Hərwi Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ŋgay, wu neheye mə mbəlom aye ta wu neheye ka dala aye,

wu neheye dərə a ŋgatay aye ta wu neheye dərə a ŋgatay bay aye.

Wu neheye ta gədaŋ eye hay mə mbəlom aye, kwa bəy i gawla i Mbəlom hay ada bagwar tay dərma

Mbəlom a ge tə həlay ŋgay.

Wu neheye tebiye na, Mbəlom a ge tay ha tə həlay i wawa ŋgay

ada wu neheye a ge tebiye aye na, i ŋgay hay.

¹⁷ Neŋgeye na, andaya kwa ahəl nakə Mbəlom kə ge mändzibəra zuk bay aye,

wu hay tebiye na, mə həlay ŋgay ada maa gəs tay ha ka təv manəte eye na, neŋgeye.

¹⁸ Neŋgeye bəy i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay.

Maa ləva tay na, neŋgeye andza gər nakə a ləvay gər a bo aye.

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, andza bo ŋgay.

Makurre na, neŋgeye, maa lətsew abəra ma mədahaŋ kurre na, neŋgeye, nakay na, andza məgwede neŋgeye ka gər i ndo hay tebiye ada ka gər i wu hay tebiye.

¹⁹ Wu neheye tebiye mə dərəv i Mbəlom aye na, mə dərəv i Kəriste tebiye dərma, hərwi a yay a gər andza niye.

²⁰ A say a Mbəlom na, wu hay tebiye tã sər bo ta neŋgeye tə həlay i wawa ŋgay,

wu neheye ka dala aye ada wu neheye mə mbəlom aye,

ada mändze zay andaya ma wuzlah i ndo hay tə neŋgeye.

A ge niye na, tə bambaz i wawa ŋgay nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye.

²¹ Ahəl niye nəkurom na, dərəŋ ta Mbəlom, nəkurom ndo mənə dərə ŋgay hay, hərwi ka dzalawum ka wu neheye lele bay aye, ka gawum wu neheye lele bay aye. ²² Ane tuk na, anəke na, Mbəlom kə ma kurom ahaya ka təv ŋgay ta məməte i wawa nakə a təra ndo

zezeŋ a mət aye. A ge andza niye na, hərwi ada kâ ndzum tsədaŋŋa, ka slumeye faya mələtse kame i Mbəlom mənese kwa tsekweŋ andaya fakuma bay. Ndəray ma sliye faya məmakum ha mənese bay.

²³ Lele na, dzalum ka Yesu huya ada ndzum bəŋbəŋ, kâ dagwarum bay, pum mədzal gər kurom ka wu neh-eye ka tsənum ma Labara ŋgwalak eye. Labara ŋgwalak eye nakay na, ta tsikay kwa a way ka mändzibəra nakay. Neŋ Pol, ndo i məsler i Mbəlom hərwi mədatay ha a ndo hay dərma.

Məsler nakə Mbəlom a vəlay a Pol aye

²⁴ Anəke na, dərəv faya ma ŋgwasiye hərwi dərətsətseh nakə faya na siye hərwi kurom aye. Andza nakə Yesu Kəriste a sa dərətsətseh ahəl niye aye na, bo ga faya ma siye dərətsətseh dərma hərwi məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəteye na, andza bo ga. Na siye dərətsətseh andza niye na, hərwi ada məsler ŋgay m̄ ndəv. ²⁵ Mbəlom a zla ga, a pa ga ndo i məsler kurom na, a gwedeŋ n̄a tsik bazlam ŋgay tebiye a nəkurom. ²⁶ Ahəl niye na, bazlam nakay maŋgaha eye, ndo hay tə sər bay, anəke na, kə ndohwa ahaya parakka a ndo ŋgay hay. ²⁷ A say a Mbəlom mədatay ha a ndo ŋgay hay na, wu nakə a say məge aye na, ŋgwalak eye haladzay, ma dzəniye ndo hay tebiye. Bazlam nakay a ndzawa maŋgaha eye nakə anəke a ndohwaw parakka a dzaydzay aye na, Yesu Kəriste mə dərəv kurom. Hərwi niye, pum mədzal gər kurom ka mändze ta Mbəlom ma təv nakə ta dəslyay ha gər aye.

²⁸ Faya nəmaa diye ha na, Yesu Kəriste eye nakay. Faya nəmaa gatay daf a ndo hay, ada faya nəmaa tətikateye wu hay tə metsehe nakə Mbəlom a vəl aye. A samay na, ndo neheye tebiye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, tã təra masəra gər eye hay. ²⁹ Hərwi niye neŋ faya na ŋgəliye ha bo haladzay ka məge məsler ta gədaŋ i Yesu Kəriste nakə a vəleŋ hərwi ada n̄a ndəv ha məge məsler.

2 A seŋ na, sərūm ha na ge məsler haladzay hərwi kurom Kolosi hay, hərwi ndo i Lawdise hay ada hərwi siye i ndo neheye ta ŋgeteŋ zuk bay aye. ² Faya na giye andza niye na, hərwi məmakum naha dərəv ada kâ wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom ada kâ dzapum nəte. A seŋ sa na, sərūm wu nakə Mbəlom a bəzakway ha parakka aye hərwi ada kâ ndzum bəŋbəŋ mə dəma. Sa na, ada kâ tərūm ndo i zlele hay ka tsəved ŋgay. Wu nakə Mbəlom a dəkum ha aye na, Yesu Kəriste. ³ Neŋgeye na, ma həndəkakweye tsəved hərwi ada kâ hutakwa metsehe ada kâ sərakwa wu hay. Metsehe nakay na, lele haladzay, ma səkəmiye bo ta suloy bay.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ada ndəray m̄a vakum gər tə bazlam ləfedede eye bay. ⁵ Sərūm ha na, kwa neŋ dərəŋ tə nəkurom bəbay na, faya na dzaliye huya ka nəkurom. Dərəv ga faya ma ŋgwasiye hərwi faya ka gumeye wu hay ta tsəved eye ada hərwi nakə ka dzalum ha ka Kəriste aye, nəkurom mandza eye bəŋbəŋ lele.

Gum metsehe ta ndo masəpete ndo hay

⁶ Ka tāmum Yesu Kəriste ka təra Bəy Maduweŋ kurom. Hərwi niye mede kurom mā ge na, andza nakə a yay a gər a neŋgeye aye. ⁷ Ndzum mə həlay ŋgay andza dərizl i gərdaf nakə a pa zləlay ŋgay a bəd hal-adzay aye. Dum kame kame, dzalum ha peteh ka neŋgeye huya andza nakə ta tətikakum aye. Gumay naha sisə haladzay a Mbəlom huya.

⁸ Gum metsehe, ndəray mā vakum gər tə metsehe nakə ma giye ŋgama bay aye bay. Metsehe niye na, a yaw abəra ma ndo hay ada ma məsəfəre neheye lele bay ka mändzibəra aye bəna abəra mə Kəriste bay.

⁹ Ka pumateye zləm a nəteye bay na, hərwi mede i Mbəlom na, tebiye mə bo i Yesu Kəriste. ¹⁰ Tadə nəkurom madzapa eye tə Kəriste na, Mbəlom kə rah kurom ha tə Məsəfəre ŋgay. Kəriste na, bəy ka gər i wu hay tebiye ada ka gər i bəy tay hay.

¹¹ Ka hutum mədəse bo na, hərwi nakə ka dzapum tə Kəriste aye. Mədəse bo niye na, mədəse bo nakə tə həlay i ndo zezeŋ aye bay. A yaw na, mə Yesu Kəriste. A zla fakuma abəra wu nakə ma diye kurom ha a mə-nese aye na, ta neŋgeye. ¹² Ahəl nakə ta dzəhub kurom ha a yam aye na, andza nakə tə la kurom ka bo tə Kəriste aye. A həlay niye ka tsalumaw abəra ma yam na, andza nakə nəkurom tə Kəriste ka lətsumaw abəra ma mədahaŋ aye hərwi ka dzalum ha Mbəlom na, gə-darŋ ŋgay andaya mələtse kurom ahaya abəra ma mə-dahaŋ andza nakə a lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ aye.

¹³ Ahəl niye nəkurom na, andza mədahaŋ hay hərwi ka gawum mezeleme ada hərwi nakə Yesu Kəriste kə dəs kurom bay aye. Anəke na, Mbəlom kə lətse kurom ahaya abəra ma mədahaŋ tə Yesu Kəriste ada kə pəsakway ha mezeleme kway. ¹⁴ Ahəl niye na, sariya kə gəs kway hərwi wu nakə Mbəlom a tsik aye na, ka gak-wa bay. Ane tuk na, Mbəlom kə zla fakwaya abəra mezeleme nakə ka gər kway aye, kə hama gwedere nakə fakwaya aye, andza a dar na ka mayako mazləlm-bada eye. ¹⁵ Ahəl nakə Yesu Kəriste a mət ka mayako mazləlmbada eye na, a zla gədarŋ abəra ka fakalaw hay ada ta bəy tay hay tebiye. A həhal tay ha kame i ndo hay tebiye, a patay horoy a dərə.

¹⁶ Tadə kə ge andza niye na, ndəray kwa nəte mā gakum me hərwi wu mənday kəgəbay hərwi wu məse na, ndəray mā gakum me bay. Ndəray kə gwadəkum gum magurlom i məhəne siye hay, i wur kiye kəgəbay i pat i mazəzkw bo na, kə tāmum bay. ¹⁷ Wu neheye na, andza mezek, a datay ha a ndo hay wu nakə ma deyeweye kame aye. Wu dedek eye nakə a da ha na, bo i Yesu Kəriste eye. ¹⁸ Kə gərumatay tsəved a ndo hay tā səpat kurom tə bazlam kəriye abəra ka ma-gogoy kurom bay. Ndo niye hay faya ta gwadiye kutoŋ məgay dərətsətseh a bo, ada mədəslatay ha gər a gawla i Mbəlom hay. Nəteye faya ta tsikiye na, ka wu nakə tə ŋgatay ma məsine aye. Slala i ndo neheye na, faya ta dəslay ha gər a bo kəriye tsa, tə dzala i tay na, ka wu neheye ka mändzibəra aye. ¹⁹ Nəteye madzapa

eye tə Kəriste bəy tay sa bay. Matəra andza gər na, neŋgeye ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, bo ŋgay. Ndo neheye madzapa eye tə neŋgeye na, ta hutiyə gədarŋ mə həlay ŋgay, maa dzapa tay ha ka təv manəte eye na, neŋgeye. Ta gəliye, ka tsəved ŋgay andza nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma piye tay ha ndo ŋgay hay ka təv manəte eye hərwi ada nəteye tebiye tā dzapa andza bo i ndo nəte a zəv ka təv manəte eye tə mbəle hay ada ta slo i bo hay.

²⁰ Nəkurom ka sərūm ha, ka mətum ka bo tə Kəriste. Andza niye, fakalaw hay ta ləviye kurom sa bay. Tadə kə ge andza niye tuk na, ada ka ndzum andza nəkurom ndo i mändzibəra hay sa kəkay? Faya ka pumay bəzay a wu neheye tə gwad: ²¹ «Kə zla wu nakay bay», «kə ndzaka wu nakay bay», «kə tətal ka wu nakay bay» aye na, ma kəkay? ²² Maa tətik bazlam neh-eye mapala eye na, ndo hay dəkdek tsa. Wu neheye tebiye na, ta dziye ahəl nakə ndo hay ta giye ha məsler aye. ²³ Ka madzlay, ndo hay tə dzala mə gər tay bazlam neheye mapala eye na, ta vəliye metsehe hərwi tə gwad, tə ge kutoŋ hərwi məpay bəzay a kule tay, mərahay gər ka dala ada məgay dərətsətseh a bo. Ane tuk na, neŋ na ŋgatay na, kule tay ma dzəniye ndo hərwi ada mā gay metsehe a bor i bo ŋgay kwa tsek-weŋ bay tebiye.

Yesu Kəriste ka təra kway ha wedeye hay

3 Nəkurom ka sərūm ha na, ka mbəlumaw abəra ma mədahaŋ tə Kəriste. Yesu Kəriste mandza eye tə həlay i mənday i Mbəlom anəke. Hərwi niye, pum mədzal gər kurom ka wu neheye mə mbəlom aye. ² Dzalum ka wu nakə mə mbəlom aye huya, kə dzalum ka wu neheye ka mändzibəra aye bay. ³ Nəkurom ka sərūm ha ka mətum, Mbəlom kə lətse kurom ahaya abəra ma mədahaŋ. Sifa kurom wedeye mə həlay i Kəriste, Mbəlom kə pa na ka təv ŋgay. ⁴ Sifa kurom dedek eye na, Kəriste. Ahəl nakə ma maweye na, nəkurom tə neŋgeye ka mumaweye dərmaŋ ta məzlab ŋgay.

⁵ Hərwi niye gərūm ha məge wu neheye lele bay ka mändzibəra aye. Gərūm ha məge madama, mede nakə lele bay aye na, gərūm ha, bor i bo kurom mā ge bəy ka gər kurom bay, wu neheye lele bay aye na, kə pəlum bay, kə gum dərə ka wu hay bay hərwi tadə faya ka gumeye dərə ka wu hay na, ka dəsłumatay ha gər a ze Mbəlom. ⁶ Mbəlom ma ta gəsiye ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye a sariya na, hərwi wu neheye anaŋ aye. ⁷ Ahəl niye na, nəkurom ka gawum andza niye, wu neheye lele bay eye tə ləvawakum gər.

⁸ Anəke na, gərūm ha wu neheye tebiye. Kə gum mevel bay, dərəv mā ndalakum bay, kə gumatay sewed a siye i ndo hay bay, kə tsikum wu neheye lele bay aye ka ndo hay bay, bazlam neheye a ye ka bo mətsike bay aye na, kə tsikum bay. ⁹ Kə rawum me ka bo mə walaŋ kurom bay, hərwi ka gərūm ha mede kurom nakə ahəl niye aye ada tə wu neheye ka gawum ahəl niye aye. ¹⁰ Ka hutum mede nakə wedeye dūh. Maa vəlakum mede nakay wedeye na, Mbəlom. Neŋg-

eye faya ma tēriye ha wedeye pat pat hārwi ada mā tēra andza neŋgeye, hārwi ada kâ sērum na lele.

¹¹ Hārwi niye wuray andaya ma ŋgāniye kurom ha wal wal bay. Yahuda hay ta slala mekeleŋ eye hay nāteye nāte, ndo neheye maḍāsa bo eye hay ta ndo neheye maḍāsa bo eye bay aye nāteye nāte, ndo neheye mā kēsaf hay aye ta ndo neheye matārakahāŋ aye hay nāteye nāte, beke hay ta ndo neheye beke hay bay aye wuray ka ŋgāna tay ha ka bo abāra bay. Nāteye tebiye nāte hārwi Kāriste a lēva tay ha ada neŋgeye mā dārev i ndo hay tebiye.

¹² Mbēlom a pala kurom na, hārwi ada kâ tērum ndo ŋgay hay, a wuḍa kurom. Hārwi niye, gum wu neheye anaŋ aye: Sakumay naha a ndo hay, gumatay ŋgwalak a ndo hay, rēhum ha gār kurom, tērum ndo lāfedēde eye hay, ada tērum ndo mēzle ŋgatay dārmak. ¹³ Saku-may a bo nāte nāte mā walaŋ kurom. Taḍā ndoweye kē gākum mēnese na, pēsūmay ha. Pēsūm ha bo nāte nāte mā walaŋ kurom andza nakē Bāy Maduweŋ a pēsākum ha aye. ¹⁴ Wene wene eye na, wuḍum bo nāte nāte mā walaŋ kurom hārwi taḍā ka gum andza niye na, ka ndzumeye ka tēv manāte eye tā dārev nāte.

¹⁵ Zay nakē Kāriste ma vėlakumeye mā gēs dārev kurom bāŋbāŋ. Mbēlom a zalakum na, hārwi ada kâ tērum nāte ada kâ hutum zay. Gumay sisōe huya.

¹⁶ Pum bazlam i Kāriste a dārev kurom lele. Dzalum ka bazlam i Kāriste huya. Tātikum a bo nāte nāte mā walaŋ kurom. Ḍum ha a bo nāte nāte mā walaŋ kurom. Zambadūmay a Mbēlom ta dāmes hay wal wal ada ta dāmes nakē Mēsāfāre Tsēdaŋŋa eye a vėlakum aye. Gumay dāmes a Mbēlom, gumay naha sisōe ta mēŋgwese. ¹⁷ Wu nakē ka gumeye ada ka tsikumeye tebiye na, gum andza nakē ndo i Bāy Maduweŋ Yesu hay ta giye aye. Gumay sisōe a Bāba kway Mbēlom ta mēzele ŋgay.

Ndo mape mēdzal gār hay ka Yesu ta ndziye mā walaŋ i ndo hay na, kākay

¹⁸ Nākurom ŋgwas hay, rēhumatay gār a zal kurom hay lele, hārwi a yay a gār a Bāy Maduweŋ kway andza nakay.

¹⁹ Nākurom haslēka hay wuḍum ŋgwas kurom hay, kâ ŋgārēzum fataya bay.

²⁰ Nākurom wawa hay, rēhumatay gār a bāba kurom tā may kurom mā wu hay tebiye hārwi a yay a gār a Bāy Maduweŋ kâ gum andza niye.

²¹ Nākurom bāba i wawa hay, kâ ndalumatay ha dārev a wawa kurom hay bay. Ka gumatay andza niye na, dārev ma diye fataya abāra.

²² Nākurom beke hay, rēhumatay ha gār a ndo i gay kurom hay ka mēndzibāra mā wu hay tebiye. Kâ rēhumatay ha gār ka dāre tay dēkdēk tsa hārwi ada tā zambadākum bay. Ḍuh gum mēsler tā dārev kurom peteh andza ndo neheye faya ta dēslay ha gār a Mbēlom aye.

²³ Mēsler neheye ta vėlakumeye tebiye aye na, gum tā dārev kurom peteh andza nakē ka gumay mēsler a Bāy Maduweŋ Yesu aye, bāna mēsler i ndo hay dēkdēk bay. ²⁴ Sērum ha na, mata vėlakum magogoy i mēsler

kurom na, Bāy Maduweŋ. Ma vėlakumeye wu nakē a pa na mā mbēlom hārwi ndo ŋgay hay aye. Ndo i gay kurom nakē faya ka gumeye mēsler aye na, Yesu Kāriste. ²⁵ Ndo neheye faya ta giye mēnese aye na, Mbēlom ma ta pārateye hārwi mēnese nakē faya ta giye. Neŋgeye a ŋgāna tay ha ka bo abāra ndo hay bay.

4 Nākurom ndo i gay hay bābay, gumatay gār a beke kurom hay lele, kâ zēbum fataya andza wu kārīye bay. Sērum ha nākurom bābay ndo i gay kurom andaya mā mbēlom.

Duwulumay me a Mbēlom pat pat ada tērum ndo metsehe eye hay

² Duwulumay me a Mbēlom huya. Kâ gum bāle mā maḍuwule me bay, gumay sisōe a Mbēlom. ³ Duwulumay me a Mbēlom hārwi may dārmak hārwi ada Mbēlom mā hēndākamay na tsāved lele ka mēde ha bazlam ŋgay a ndo hay, ada nēmaā dā tay ha wu i Kāriste neheye māŋgaha eye mā zēba dzaydzay. Ka sērum ha neŋ ma dāŋgay na, hārwi wu nakay. ⁴ Duwulumay me a Mbēlom hārwi ada nā dā ha parakka andza nakē kutoŋ na giye aye.

⁵ Gumay metsehe a mede kurom, mede kurom mā ge kame i ndo neheye ta tēma Yesu Kāriste bay aye na, ŋgwalak eye. Kâ nasum ha hēlay eye bay, kwa kēḍay dzēnum tay ha. ⁶ Bazlam kurom mā ge na, lāfedēde. Mā ge na, andza sluwal. Sērum ha taḍā ka mbēdumeye ka bazlam tay na, mbēdumatay faya ta tsāved eye lele.

Mātsike me

⁷ Tisik, malamar kway nakē ka wuḍum na haladzay ma mēdzepe tā Kāriste aye, neŋgeye faya ma giye mēsler i Kāriste tā dārev ŋgay peteh, neŋ tā neŋgeye nēmay faya nēmaa giye mēsler pat pat hārwi Bāy Maduweŋ. Neŋ mandza eye kākay na, ma dākumeye ha. ⁸ Na slārīye naha na, hārwi ada kâ sērum ha nēmay mandza eye na, kākay. Ki ye naha na, ma makumeye naha dārev dārmak. ⁹ Na slārīye tay naha neŋgeye ta Onezim malamar kway. Neŋgeye dārmak faya ma pay bāzay a Yesu Kāriste tā dārev ŋgay peteh. Neŋgeye a yaw ma tēv kurom. Ta ye naha na, ta tsikakumeye wu nakē faya ma giye bo kanaŋ aye tebiye.

¹⁰ Aristark nakē nēmay salamay ma dāŋgay aye, kē tsikakum naha me. Markus, wawa i malamar i Barnabas kē tsikakum naha me dārmak. Taḍā ki ye naha ka tēv kurom na, tēmum na lele. Ba na tātikakum wu nakē ka gumeye tsīy. ¹¹ Yesu ndo nakē tā zalay Zustus aye kē tsikakum naha me dārmak. Mā walaŋ i ndo neheye faya ta giye mēsler hārwi Bāy i Mbēlom tā neŋ kanaŋ aye na, Yahuda mekeleŋ eye hay bay, say ndo neheye mahkar aye. Nāteye faya ta dzāniye ga haladzay.

¹² Epāfēras nakē a yaw abāra ka tēv kurom aye, kē tsikakum naha me. Neŋgeye ndo i mēsler i Yesu Kāriste. Pat pat, neŋgeye faya ma rēzlay a gār

maɗuwulay naha me a Mbəlom hərwi kurom. Neŋgeye faya ma ɗuwulay naha me a Mbəlom na, hərwi ada kâ ndzum bəŋbəŋ lele, kâ tərūm ndo masəra eye hay ka tsəved i Mbəlom, ada kâ sərūm wu nakə a yay a gər a Mbəlom kâ gum aye tebiye. ¹³ Ta dedek na sər neŋgeye faya ma giye məsler haladzay hərwi kurom ada hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise ada neheye ma Hiyerapolis † aye dərma. ¹⁴ Luka, doktor kway nakə ka wudakwa na haladzay aye ada Demas, ta tsikakum naha me dərma.

¹⁵ Tsikumenjatay ha me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye. Tsikumay me a Nimfa ada a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tə

† *Lawdise ta Hiyerapolis na, hudgay neheye tə mbay naha a Kolosi.*

hayawa gər a gay ŋgay aye. ¹⁶ Ka dzaŋgum na ɗerewel nakay na, slərumatay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye hərwi ada tã dzaŋga dərma. Nəkurom dərma, ɗerewel nakə na sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye na, tã slərakum naha hərwi ada kâ dzaŋgum dərma.

¹⁷ Gwadumay a Arsip na, mã ŋgəla ha bo ka məsler i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste nakə a vəlay aye, mã ndəv ha.

¹⁸ Neŋ Pol, bo ga eye na watsakum naha mətsike me ga nakay tə həlay ga eye. Na tsikakum naha me. Mã mətsakum gər bay, neŋ na, ma daŋgay.

Mbəlom mã pa fakuma ŋgama.

1 Tesalonik hay

Məfələkwe

Pol a pa gay i maduwule me a Tesalonik na, a həlay i mahəhele ngay masulo eye. A ye a Tesalonik na, a yaw abəra ma Filipi. Tesalonik na, ta diye bəzay i Gəres ka dala i Masedowan. Tesalonik na, wuzlahgəma, ta səkə-mawa ha wu hay mə dəma. Mbəzlew hay mə dəma haladzay, wene wene eye na, Yahuda hay. Yahuda siye hay ta təma məsənəke i Pol bay, ta həhar na. Pol a watsa tay a Tesalonik neheye ta təma məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste aye.

Madədo 1 ka 3 faya ma tsikakweye ka məndze i Tesalonik hay tə Pol.

Madədo 4 ada 5, Pol faya ma vəlateye gədaŋ mede kame kame ma məndze i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A mbədatay naha ka metsehe nakə ma kwasatay ha mədzal gər aye.

Mətsike me

1 Maa watsakum naha dərəwel nakay na, neŋ ta Silas ada ta Timote. Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Tesalonik aye. Nəkurom na, ndo i Mbəlom Bəba kway ada ndo i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste hay. Mbəlom mā pa fakuma ngama ada mā vəlakum zay.

Pol a gay sisə a Mbəlom hərwi mede i ndo məpe mədzal gər ha ka Yesu

2 Nəmay faya nəmaa gay naha sisə a Mbəlom pat pat hərwi kurom kwa a həlay waray. Ahəl nakə nəmaa duwulaway naha me a Mbəlom aye na, nəmaa duwulaway naha me hərwi kurom tebiye. **3** Ahəl nakə nəmaa duwulaway naha me a Mbəlom aye na, nəmaa dzalawa ka məsler kurom nakə faya ka gumeye hərwi ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye. Faya nəmaa dzaliye sa na, nəkurom faya ka ngəlumeye ha bo ka məsler ta gədaŋ hərwi nakə ka wudum Yesu Kəriste ada nəkurom mandza eye bəŋbəŋ lele hərwi nakə faya ka təkumeye dərə a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye. **4** Malamar ga hay, nəmaa sər ha, Mbəlom a wuda kurom. A pala kurom na, hərwi ada kə tərūm ndo ngay hay. **5** Nəmaa sər ha hərwi ahəl nakə nəmaa dəkum ha Labara Ngwalak eye na, nəmaa tsik tə bazlam dəkdek tsa bay, nəmaa tsik ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Nəmaa sər ha lele wu nakə nəmaa tsik aye na, dedek. Ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, ka sərūm ha mede may. Nəmay faya nəmaa giye andza niye na, hərwi madzəne kurom.

6 Nəkurom na, ka dazlumay a məpay bəzay a mede may ada a bəmalə i Bəy Maduweŋ kway. Ahəl nakə ka təmum bazlam i Mbəlom aye na, ka sum dərətsətseh haladzay hərwiye, ane tuk na, duh dərəv kurom kə ng-

wasə hərwi bazlam nakay ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. **7** Andza niye faya ka bəzumatay ha tsəved lele eye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tebiye ka dala i Masedowan ada ma Akay † aye, ta sər ha ma kəkay məndze tay nakə ta ndziye aye. **8** Hərwi kurom, ndo hay haladzay ma Masedowan ada ma Akay ta tsəne labara i Bəy Maduweŋ kway, ane tuk na, nəteye dəkdek bay. Sa na, ndo hay kwa ka waray ta tsəne ka mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Mbəlom aye. Wurray andaya nakə nəmay nəmaa səkahiyə ha faya aye bay. **9** Nəteye tə bazlam tay faya ta tsikiye fakuma, ma kəkay nakə ka təmum may lele ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye. Faya ta tsikiye sa, ka mægər ha kule hay, ka pumay bəzay a Mbəlom nakə dedek eye, neŋgeye ta sifa aye. **10** Tə sər ha nəkurom faya ka həbumeye wawa ngay nakə ma deyeweye mə mbəlom aye. Wawa niye na, Yesu nakə Mbəlom a mbəl ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Neŋgeye ma buwiye kway abəra ma mevel i Mbəlom nakə ma ndziye ka ndo i mezeleme hay aye. Ma giye na, pat i sariya ngay nakə ma slaweye aye.

Məsler i Mbəlom nakə Pol a ge ma Tesalonik aye

2 Malamar ga hay, nəkurom ka sərūm ha tə gər kurom mede may nakə nəmaa ye naha a gay kurom aye na, kəriye tsa bay. **2** Ka sərūm ha nəmaa sa dərətsətseh haladzay ma Filipi təday, ta tsadamay. Ahəl nakə nəmaa ndisl naha a gay kurom aye na, ndo mənə dərə may hay ta samay dərətsətseh huya ane tuk na, Mbəlom kə mamay naha dərəv hərwi ada nə-maā dəkum ha Labara Ngwalak eye nakə a yaw abəra ka tən ngay aye. **3** Ahəl nakə nəmaa gatay amboh a ndo hay ka matəme bazlam i Mbəlom aye na, nəmaa raw me bay, wu nakə lele bay aye na, andaya ma

† Akay: Məzele i Gəres nakə tə zalaway ha guram eye.

mədzal gər may bay, nəmaa vay gər a ndəray bay. ⁴Duh nəmaa tsik na, wu neheye Mbəlom a gwadamay dum ha aye hərwi a zəba famaya na, nəmaa a yay a gər. A vəl Labara Ngwalak eye a həlay may na, hərwi ada nəmaâ datay ha a ndo hay. Nəmaa diye ha na, hərwi ada nəmaâ yatay a gər a ndo hay bay. Ane tuk na, hərwi ada nəmaâ yay a gər a Mbəlom neŋgeye nakə a sər dərev may aye. ⁵Nəkurom ka sərüm ha lele dāda nəmaa tsikakum wu hərwi məvakum gər bay ada dāda ki yamayaw a mədzal gər nəmaa tsikakum wu hərwi ada kâ vəlumamay bay. Wu nakə na watsa kanaŋ aye na, Mbəlom a sər ha dedek. ⁶Nəmaa pəla ndo hay tâ zambadamay bay, kwa nəkurom, kwa siye i ndo hay, a samay andza niye bay.

⁷Həbe na, nəmaa ləvakum gər hərwi nəmay na, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste hay, ane tuk na, a samay andza niye bay. Duh nəmaa ndza mə walaŋ kurom ta ləfedede eye andza may i wawa hay nakə ma gatay gər a wawa ŋgay hay aye. ⁸Nəmaa wuda kurom haladzay. Hərwi niye, ahəl nakə nəmay ka təv kurom aye na, a samay mədakum ha Labara Ngwalak eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Ada neŋgeye niye dekdek bay, a samay məvəle ha məsəfəre may hərwi kurom, hərwi ka yumamay a gər haladzay. ⁹Malamar ga hay, kâ mətsum ha gər ta məsler nakə nəmaa ge mawura bo eye mə gay kurom aye bay. Nəmaa ge məsler kwa ta həvad, kwa ta həpat hərwi ada nəmaâ tsətsah fakuma wu mənday bay. Andza niye, nəmaa dā ha Labara Ngwalak eye i Mbəlom ze matsətsehe fakuma wuray.

¹⁰Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ka sərüm ha mede may ahəl nakə nəmay mə walaŋ kurom aye na, lele ada dedek eye ada Mbəlom a sər ha dərma. Ndəray ma sliye mətsike famaya wuray bay. ¹¹Ka sərüm ha, nəmay ta nəkurom andza bəba ta wawa ŋgay hay. ¹²Nəmaa vəlakum gədaŋ. Nəmaa gawakum amboh hərwi ada mede kurom mâ yay a gər a Mbəlom, neŋgeye nakə a zalakum hərwi ada kâ fələkum a bəy ŋgay, ma təv nakə ŋgwalak eye haladzay aye.

¹³Nəmay faya nəmaa gay naha sisə a Mbəlom huya sa na, hərwi ahəl nakə nəmaa dākum ha bazlam i Mbəlom aye na, ka pum faya zləm. Ka təmum, ka sərüm ha ta dedek bazlam nakay a yaw abəra ka təv i Mbəlom bəna bazlam i ndo zezeŋ bay. Ayaw ta dedek bazlam nakay a yaw na, mə həlay i Mbəlom. Faya ma giye məsler mə nəkurom neheye ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye. ¹⁴Malamar hay nəkurom ka tərüm andza məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma dala i Yahuda nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. Yahuda hay ta satay dəretsətseh ada anəke ndo i gəma kurom hay ta sakum dəretsətseh dərma andza i tay. ¹⁵Yahuda neheye na, ta kəd ndo mède ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye aye, ta kəd Bəy Maduweŋ kway sa. Ta həharawa may dərma. Nəteye na, tə yay a gər a Mbəlom bay tebiye, nəteye ndo mənay dère a ndo hay tebiye. ¹⁶Andza niye, nəmaa datay ha bazlam i Mbəlom a ndo siye neheye nəteye Yahuda hay bay

aye hərwi ada Mbəlom mâ təma tay ha na, a satay bay. Anəke na, ta rah ha ka mənese tay nakə tə gawa aye tebiye, ada kə ndalay a Mbəlom fataya, sariya ŋgay ma gəsiye tay ha. †

A say a Pol mambəde gər a Tesalonik

¹⁷Malamar hay, nəmay na, ahəl nakə nəmaa ye abəra ka təv kurom, nəmaa gər kurom ha aye na, hawa kurom a gawamay haladzay, a samay mən-gatakum. Tə dère na, nəmay dèreŋ ta nəkurom. Ane tuk na, dèrev may mandza eye na, tə nəkurom huya. Nəmaa pəla tsəved madzəga haladzay mede naha mən-gatakum. ¹⁸A samay mambəde naha gər ka təv kurom. Neŋ Pol tə gər ga, na tsik sik haladzay nakə a seŋ mede naha aye. Ane tuk na, Fakalaw ka dərəzla-may na tsəved. ¹⁹Ayaw, məpe mədzal gər may ta mən-gwese may na, hərwi kurom. Nəkurom magogoy may nakə nəmaa ŋgalakiye kurom ha kame i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste pat nakə ma maweye aye. ²⁰Ayaw, ta dedek nəmaa ŋgalakiye kurom ha ada dèrev may ma ŋgwasiye hərwi kurom.

3 Ahəl nakə nəmaa tsəne labara kurom sa bay aye na, nəmaa sla faya məgəse dèrev sa bay. Nəmaa gwad nəmaa sləriye naha Timote ka təv kurom. Nəmay na, nəmaa ndziye ma Aten mahəmeye təmad. ²Ka sərüm ha Timote neŋgeye malamar kway. Neŋgeye ta nəmay faya nəmaa giye məsler i Mbəlom. Nəmay ta neŋgeye faya nəmaa diye ha Labara Ngwalak eye i Yesu Kəriste. Nəmaa slər naha ka təv kurom hərwi ada mâ dzəna kurom ada mâ makum naha dèrev ada nakə kâ ndzum bəŋbəŋ ka tsəved i Mbəlom aye, ³hərwi ada dəretsətseh nakə faya ma ndzakumeye a gər aye mâ dze kurom ha ta dəba bay. Ba ka sərüm ha a ye ka bo ka sakweye dəretsətseh andza niye. ⁴Ahəl nakə nəmay ka təv kurom, dəretsətseh ka ndzakway a gər zuk bay aye na, nəmaa tsikakum, nəmaa gwadakum aza dəretsətseh ma deyeweye ada kə ndislew andza nakə ka sərüm aye. ⁵Hərwi niye na sla faya madəme sa bay. Na slər naha Timote ka təv kurom hərwi ada nâ tsəne labara kurom. Agəna nəkurom faya ka dzalumeye ha huya ka Yesu Kəriste kəgəbay agəna Fakalaw kə vakum gər. Tadə kə ge andza niye na, məsler nakə nəmaa ge mə walaŋ kurom aye na, ka təra kəriye.

⁶Ane tuk na, anəke Timote nakə a ye naha ka təv kurom aye, kə maw ka təv may. Kə tsikamay labara hay ŋgwalak eye ka nəkurom. A gwad na, nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste huya ada ka wudum bo nəte nəte. A gwad sa na, ka pum may a mədzal gər kurom, a sakum mən-gatamay andza nəmay nakə a samay mən-gatakum aye dərma. ⁷Andza niye malamar may hay, dəretsətseh faya ma ndzam-eye a gər haladzay ada ndo hay faya ta kwasameye gər haladzay. Ane tuk na, ahəl nakə Timote a maw a tsikamay labara kurom aye na, kə mamay naha dèrev hərwi nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste huya. ⁸Anəke na, dèrev may kə ŋgwasa hərwi

† Zəba ma Roma hay 11.28-32.

nəkurom mandza eye bəŋbəŋ mə həlay i Bəy Maduweŋ. ⁹ Kwa nəmaa gay naha sisœ a Mbəlom ma kəkay na, kə sla bay, hərwi dərev may kə ŋgwasa hal-adzay hərwi kurom. ¹⁰ Nəmay faya nəmaa dūwulay naha me ta həpat ta həvad hərwi ada mâ vələmay tsəved nəmaâ ye naha mazəbakumaw däre ada matətikakum wu nakə ka sərūm zuk bay aye hərwi ada kâ səkahum ha mədzał gər ka Yesu Kəriste.

¹¹ Mbəlom Bəba kway tə gər ŋgay eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu t̄a vələmay tsəved mede naha ka t̄əv kurom. ¹² Bəy Maduweŋ mâ gəl ha mawudē bo kurom nakə ka wudūm bo mə walaŋ kurom aye kame kame ada kâ wudūm ndo hay tebiye kame kame andza nakə nəmay nəmaa wuda kurom aye. ¹³ Andza niye, ma vəleye gədaŋ a dərev kurom hay hərwi ada mənese mâ ge andaya mə nəkurom bay ada kâ tərūm tsədaŋŋa kame i Bəba kway Mbəlom pat nakə Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye aye. Mata maw na, neŋg-eye ta ndo ŋgay hay tebiye.

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

4 Malamar ga hay, wu nakə nəmaa ndəvakumeye naha mətsike aye na anaŋ: Ahəl niye nəmaa tətikakum mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Nəmaa sər ha mede kurom na, andza niye. Anəke nəmay, nəmaa gakumeye amboh ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu, pumay bəzay a mede kurom niye kame kame. ² Ka sərūm ha mede nakə nəmaa gwadəkum pumay bəzay ta gədaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu aye. ³ Wu nakə a say a Mbəlom aye na, tərūm tsədaŋŋa. Andza məgwede na, kâ gum madama bay. ⁴ Kwa way mə walaŋ kurom t̄a ndza ta ŋgwas ŋgay salamay ka tsəved nakə a yay a gər a Mbəlom aye, ndo hay t̄a ŋgələkum bəzay bay. ⁵ Kâ gərūmay ha bo a bor i bo kurom bay. Maa ge andza niye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. ⁶ Ndəray mâ gay mənese a ndo ta t̄əv i ŋgwas bay, mâ vay gər kwa tsekweŋ bay. Sərūm ha na, Bəy Maduweŋ kway ma vəlateye dəretsətseh a ndo neheye ta giye slala i mənese nakay aye. Nəmaa gakum daf, ba nəmaa tsikakum. ⁷ Mbəlom kə zalakway. Ane tuk na, a zalakway na, hərwi ada kâ gakwa madama bay. Neŋgeye a zalakway hərwi ada kâ ndzakwa tsədaŋŋa. ⁸ Hərwi niye, ndoweye ka kərəh bazlam neheye na, a kərəh bazlam i ndo hay bay. A kərəh na, Mbəlom, neŋgeye nakə a vəlakum Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

⁹ Malamar ga hay, wuray andaya nakə na watsakumeye naha sa ka mawudē siye i ndo i Yesu hay aye na, andaya bay, hərwi bo i Mbəlom eye tə gər ŋgay ka tətikakum, wudūm bo nəte nəte mə walaŋ kurom. ¹⁰ Ayaw, ta dedek ka wudūm ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ka dala i Masedowan aye tebiye. Ane tuk na, faya nəmaa gakumeye amboh, gum andza niye kame kame. ¹¹ Pəlūm na, mändze nakə səkəffe aye. Kâ tələkum me kurom a wu i ndo siye hay bay. Gum məsler tə həlay kurom eye andza nakə ba nəmaa tsikakum aye. ¹² Tadə ka gum andza niye na, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste zuk bay aye na, ta

rəhakumeye ha gər ada ka rəkumeye wu mənday wal bay.

Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye

¹³ Malamar ga hay, a samay məgəre kurom ha ze məsəre wu ka bazlam i ndo neheye ta mət aye bay. Hərwi a samay na, dərev mâ ye fakuma abəra bay andza ndo neheye faya ta həbiye madayaw i Yesu təbey aye. ¹⁴ Tadə azlakwa ka sərakwa ha Yesu kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaŋ, sərūm ha ndo neheye tə mət ba ta dzala ha ka Yesu aye na, Mbəlom ma lətse tay ahaya abəra ma mədahaŋ, ma hayatay gər ka t̄əv i Yesu. ¹⁵ Wu nakə nəmaa tsikakumeye anəke aye na, Bəy Maduweŋ kway kə dā ha. Pat nakə ma maweye na, nəkway neheye tə däre ka mändzibəra aye ka lahakwateye kame a ndo neheye ta mət aye bay. ¹⁶ Pat eye niye na, Mbəlom ma vəlateye tsəved a gawla ŋgay hay, bəy i gawla i Mbəlom hay ma zaliye ta magala. Tsa na, tolom i Mbəlom ma ləviye ada Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, bo ŋgay eye ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom. Ndo neheye tə mət ba ta dzala ha ka neŋg-eye na, nəteye ta lahiye mələtsew abəra ma mədahaŋ, ¹⁷ tsa na, Mbəlom ma hayakweye gər a nəkway neheye huya tə däre aye hərwi ada nəkway tage nəteye kâ hayakwa gər ma pazlay. Nəkway tebiye ka dzakweye gər ta Bəy Maduweŋ kway ka məgər mbəlom. Ka ndzakweye huya ta Bəy Maduweŋ kway ka t̄əv manəte eye. ¹⁸ Hərwi niye, mum ha dərev a bo tə bazlam neheye nəte nəte mə walaŋ kurom.

Ndəray a sər pat i məmaw i Yesu bay

5 Malamar hay, ka bazlam i pat kəgəbay həlay i məmaw i Bəy Maduweŋ na, nəmaa watsakumeye naha na, ma dzəniye kurom bay, ² hərwi bo kurom eye ka sərūm ha ma maweye andza məkal ndəray ma səriye faya bay. ³ A həlay nakə ndo hay ta gwadiye: «Gəma may mandza eye zay, wuray andaya ma gam-eye bay.» A həlay niye na, dəretsətseh ma dazleye tuk, ta dzaliye faya bay. Tsəved andaya mətəme abəra mə dəma bay. Ma giye na, andza ŋgwas nakə məwe wawa a dazlay, məwure ŋgay eye a dazlay kwayaŋŋa aye.

⁴ Malamar ga hay, nəkurom na, andza ndo neheye nəteye ma ləvoŋ aye bay. Pat eye niye mâ ndzakum a gər andza məkal bay. ⁵ Hərwi nəkurom tebiye ndo neheye tə yawa mə dzaydzay ta həpat aye. Nəkway na, andza ndo neheye tə yawa ta həvad ma ləvoŋ aye bay. ⁶ Hərwi niye, kâ ndzahəkwa andza siye hay bay. Nəkway dūh ndzakwa tsezlezleŋŋe ada gakway metsehe a bo kway. ⁷ Ndo neheye tə ndzahərawa aye na, tə ndzahərawa ta həvad ada tə kwayawa na, ta həvad dərmak. ⁸ Nəkway na, ndo neheye mandza eye mə dzaydzay aye, nəkway ka həhalakwa ma ləvoŋ bay. Hərwi niye, gakway metsehe a bo, dzalakwa ha ka Yesu Kəriste huya ada wudəkwa bo nəte nəte. Niye na, andza ka pakwa ka bo peteked i bəre hərwi ada wuray mâ gakway bay. Həbakwa pat nakə Mbəlom ma təmiye kway ha hərwi məpe faya mədzał gər kway na,

andza mbëramdaw i bäre nakë tã pawa a gër a hëlay i vëram aye. ⁹ Mbëlom a pala kway na, hërwi ada mâ vëlakway dëretsätseh bay. A pala kway duh na, hërwi ada mâ tãma kway ha tã hëlay i Bëy Maduwerj kway Yesu Këriste. ¹⁰ A mät na, hërwi kway hërwi ada näk-way ta nengëye kã ndzakwa ka tãv manäte eye. Kwa tadë ka mëtakwa tsiy, kwa tadë näkway tã dëre mba, pat nakë ma mawëye na, näkway tã nengëye, ka ndzakweye ka tãv manäte eye. ¹¹ Hërwi niye, mum ha dërev a bo më walañ kurom ada dzënum bo hërwi ada kã hutum gëdanj andza nakë ba faya ka gumëye anëke aye.

Mandëve i bazlam

¹² Malamar hay, faya nëmaa gäkumëye amboh, rëhumay ha gër a ndo neheye faya ta giye mëslër i Mbëlom më walañ kurom aye. Bëy Maduwerj a pa tay ha kame kurom hërwi ada tã tëtikakum tsävëd ngay. ¹³ Rëhumatay ha gër lele ada wudum tay ha haladzay hërwi faya ta giye mëslër i Mbëlom. Ndzum zay më walañ kurom.

¹⁴ Malamar hay, faya nëmaa gäkumëye amboh, tsikumatay faya a ndo i sœ hay, mumatay naha dërev a ndo neheye zluwer a gatay aye ada mëmatay bo a ndo neheye bële aye hay, zlum ngatay kwa ka way tebiye.

¹⁵ Gum metsehe, ndëray mâ ma ha sewed tã sewed bay. Gum gëdanj kwa këday hërwi ada kã gum duh na,

wu ngwalak eye hay më walañ kurom ada a ndo hay tebiye. ¹⁶ Ndzum na, pat pat ma mëngwese. ¹⁷ Duwulumay me a Mbëlom pat pat. ¹⁸ Kwa a hëlay waray, gumay naha sisœ a Mbëlom. Anañ wu nakë näkurom ndo neheye madzapa eye tã Yesu Këriste a say a Mbëlom kã gum aye. ¹⁹ Kã kërahumay ha tsävëd a Mësëfäre Tsëdanjja ka mëtsike me bay. ²⁰ Ka ta rësum na bazlam i ndo mëde ha bazlam i Mbëlom hay bay. ²¹ Dzëdzamum tay ha wu neheye ta tsikiye tebiye tãday ada pum wu nakë lele eye a dërev kurom. ²² Kã gum mënese bay tebiye.

²³ Mbëlom tã gër ngay nengëye nakë a vël zay aye, mâ tãra kurom ha tsëdanjja eye hay. Mâ tsëpa mësëfäre kurom ta mëdzal gër kurom tã bo kurom tebiye hërwi ada a hëlay nakë Bëy Maduwerj kway Yesu Këriste ma mawëye na, ndëray mâ ngëlakum bëzay ta tãv i wuray kwa tsekwerj bay. ²⁴ Mbëlom a zalakum na, hërwi ada kã tãrum ndo ngay hay. Nengëye ma giye andza niye hërwi wu nakë kë tsik aye na, ma giye.

²⁵ Malamar hay, duwulumay me a Mbëlom hërwi may dërmak. ²⁶ Tsikumatay me a ndo mëpe mëdzal gër hay ka Yesu tebiye lele. ²⁷ Na gäkum amboh ta mëzele i Bëy Maduwerj kway: Dzanjgum dërewel nakay kame i siye i ndo mëpe mëdzal gër hay ka Yesu tebiye.

²⁸ Bëy Maduwerj kway Yesu Këriste mâ pa fakuma ngama.

2 Tesalonik hay

Məfələkwe

Derewel nakay masulo eye a masay a gər i bazlam nakə a tsik mə derewel nakə makurre eye. Həlay eye faya ma diye a dəba, gər faya ma kwasateye a ndo məpe mədzal gər hay hərwi Bəy Maduwerj Yesu kə maw zuk bay. Ma Tesalonik na, siye hay tə gwad pat i məmaw i Bəy Maduwerj kə ndislew (2.2). Siye hay ta kərah mäge məsler (3.6-12).

Mə derewel nakay na, Pol faya ma səkahiye ha məsənəke ngay. Məpe mədzal gər ka Yesu ma mbatiye ha labara i ndo zezeñ bay. Ma mbatiye ha wu mawura bo eye ta dəretsətseh wal bay. Pat nakə Yesu ma maweye na, mənese ma dziye (1.5-9). Anəke na, mənese faya ma giye məsler ta məkal (2.1-12). Pol a tsik faya andza ndo nakə tə zalay «ndo i sewed» aye. Neñgeye na, gədañ nakə a hayay gər a gədañ sewed eye hay tebiye aye.

Mətsike me

1 Maa watsakum naha derewel nakay na, neñ Pol, Silas ada ta Timote. Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Tesalonik aye, nəkurom i Mbəlom Bəba kway ada i Bəy Maduwerj kway Yesu Kəriste.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduwerj kway Yesu Kəriste tã pa fakuma ngama ada tã vələkum zay.

Bəy Maduwerj ma gateye sariya a ndo i mändzibəra hay

³ Malamar ga hay, a ye ka bo nəmaâ gay naha sisəe a Mbəlom hərwi kurom pat pat. A ye ka bo nəmaâ ge andza niye hərwi faya ka səkahumeye ha məpe mədzal gər kurom ka neñgeye ada nəkurom tebiye, kwa way a wuda siye i ndo hay kame kame dərmak.

⁴ Hərwi niye ahəl nakə nəmay ta siye i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, nəmaa tsikawa faku-ma ta məngwese hərwi ndo hay faya ta gakumeye dəretsətseh, faya ta nakumeye dəre, ane tuk na, ka hwayum bay. Ka səmumay ha, faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste. Nəmay faya nəmaa ngalakiye kurom ha.

⁵ Wu nakay faya ma diye ha parakka Mbəlom ma giye sariya ada sariya ngay na dedek. Ka gum dəret-sətseh andza niye na, hərwi ada kã tərüm ndo məfələkwe a Bəy i Mbəlom. Hərwi niye nakə faya ka sumeye dəretsətseh aye. ⁶ Dedek, Mbəlom ma giye na, wu nakə dedek eye, ma gateye dəretsətseh a ndo neheye ta gakumeye dəretsətseh aye. ⁷ Nəkurom ndo neheye anəke faya ka sumeye dəretsətseh aye na, Mbəlom ma vələkumeye zay ada ta nəmay dərmak. Ma giye andza niye na, a həlay nakə Bəy Maduwerj kway ma mbəzlaweye mə mbəlom aye. Gawla ngay

gədañ eye hay ta laka ahaya. ⁸ Bəy Maduwerj kway ma deyeweye ma dərneh i ako, ma gateye dəretsətseh a ndo neheye tə sər Mbəlom bay ada ta kərah Labara Ngwalak eye i Bəy Maduwerj Yesu kway aye. ⁹ Ta siye dəretsətseh. Ta dziye ka tor eye, Mbəlom ma dərəzlat-eye a tsəved hərwi ada tã yaw ka təv i Bəy Maduwerj bay. Ta sliye mändze ma məzlab nakə a ze kwa mey aye bay. ¹⁰ Wu nakay ma giye bo na, pat nakə Bəy Maduwerj ma maweye. Ndo ngay hay ta zambadəye. Ndo neheye ta dzala ha ka neñgeye tebiye ta dəslay ha gər. Ka dəsłumeye ha gər dərmak hərwi ka təmum bazlam nakə nəmaa dākum ha aye.

¹¹ Hərwi niye, nəmay faya nəmaa duwulay naha me a Mbəlom huya hərwi kurom. Nəmaa duwulay naha me na, hərwi ada kã ndzum andza neheye a zalatay aye. Nəmaa duwulay naha me hərwi ada mã dzəna kurom ka mäge wu neheye ngwalak eye tebiye a sakum habe mäge aye ada məsler nakə ka gumeye hərwi mədzal gər ka Yesu aye. Nəmaa gwadəye: Mã dzəna kurom ta gədañ ngay. ¹² Andza nakay, ndo hay ta zambadəye a məzele i Bəy Maduwerj kway Yesu hərwi kurom ada ndo hay ta zambadəkumeye hərwi ngay dərmak. Wu nakay ma giye na, hərwi Mbəlom ta Bəy Maduwerj kway Yesu Kəriste ta piye fakuma ngama.

Wu nakə ma lahiye mäge kame aza Yesu ma maweye aye

2 Malamar hay, a señ mətsike ka pat i məmaw i Bəy Maduwerj kway Yesu Kəriste ada i məhay gər kway kame ngay. Faya nəmaa gwadəkumeye naha, ² kã dzədzum ha mədzal gər kurom bəse tə wu nakə siye hay tə gwad pat nakə Bəy Maduwerj ma maweye kə husaw aye bay. Kwa tadə ndo i maslañ hay ta tsik, kwa tadə ka tsənum abəra ka ndo neheye faya ta diye ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay tə gwad maa watsa

andza niye na, neŋ, kâ dzædzarum bay. ³ Ndëray mâ vakum gër kwa tsekweŋ bay tebiye. Pat eye kâ husaw zuk bay hërwi ma husaweye na, ndo hay haladzay ta gëriye ha tsæved i Mbëlom tæday, ndo i sewed nakë Mbëlom ma kaliye ha a ako aye ma deyeweye tæday. Tsa na, pat eye ma husaweye tuk. ⁴ Ndo i sewed niye ma gateye me a ndo hay ka mædæslay ha gër kwa tadë a Mbëlom, kwa a mey, ma gwadateye kâ dæslumay ha gër bay. Ma gwadateye neŋgeye na, a ze kwa mey tebiye. Ma fælækwiye kwa a gay i mædæslay ha gër a Mbëlom, ma ndziye mæ dæma, ma gwadiye neŋgeye Mbëlom. †

⁵ Ahël nakë neŋ mæ gay kurom aye na, na tsikakum wu neheye, kâ mætsakum gër dæw? ⁶ Anêke wu ka dærazlay na tsæved ada ka særum wu nakë a dærazlay na tsæved aye. Aza hëlay eye kâ sla na, ndo i sewed niye ma ndohwaweye parakka. ⁷ Sewed nakay faya ma giye mæsler mæ walaŋ i ndo hay, ane tuk na, neŋgeye maŋgaha eye, ada ma ndziye maŋgaha eye hus a hëlay nakë ndo madærazlay na tsæved ma gëriye ha madærazlay na tsæved aye. ⁸ Tsa na, ndo i sewed ma ndohwaweye parakka. Ma dæba i wu nakay na, Bëy Maduweŋ Yesu ma maweye ta gëdaŋ ŋgay. Ma kædiye na abëra mæ dæma ta gëdaŋ i mæsæfære ŋgay nakë ma vëzlaweye mæ bazlam ŋgay aye. ⁹ Ndo i sewed niye ma deyeweye na, ta gëdaŋ i Fakalaw. Ma giye masuwayaŋ hay wal wal, ma gateye hërbaabækka a ndo hay. Ma vateye gër a ndo hay tæ wu niye ma giye. ¹⁰ Ma giye wu neheye ŋgwalak eye bay aye wal wal tebiye ada ma vateye gër a ndo neheye ta kutsiye tay ha a ako nakë dæda ma mbatiye bay aye. Ta dziye andza niye hërwi ta wudæ dedek bay, ta këräh. Tadë ta tæma na, Mbëlom ma tæmiye tay ha habe. ¹¹ Hërwi niye, Mbëlom ma slæriye fataya ndo mævatay gër gëdaŋ eye hërwi ada tæ vëlay ha mædzal gër tay a maraw me. ¹² Mbëlom a ge andza niye na, hërwi ada sariya mâ gæs tay ha ndo neheye ta tæma dedek bay aye ada ta wudæ mæge mæ-nese aye.

Ndzum ka tsæved i Mbëlom bæŋbæŋ

¹³ Nækurom malamar may hay nakë Mbëlom a wudæ kurom aye, kutoŋ næmaa gay naha sisæ a Mbëlom pat pat hërwi kurom, bæna Mbëlom a pala kurom kwa ahël nakë mændzibëra andaya zuk bay aye hërwi mætæme kurom ha. A tæma kway ha ta gëdaŋ i Mæsæfære Tsædaŋŋa eye nakë a tæra kurom ha ndo mæpe mædzal gër hay ka Yesu aye. Mbëlom a tæma kurom ha na, hërwi ka dzalum ha ka wu nakë dedek aye. ¹⁴ Mbëlom a zalakum na, ahël nakë næmaa dækum ha Labara ŋgwalak eye i Yesu Kæriste aye. A say na, kâ hutum mæ-zlab i Bëy Maduweŋ kway Yesu Kæriste dærmak.

¹⁵ Hërwi niye malamar ga hay, ndzum dæwerwerre bæŋbæŋ lele, dzalum ka wu neheye næmaa tætikakum aye huya, kwa tadë næmaa tætikakum tæ bazlam kwa tadë næmaa watsakum naha a dærewel, pum na a mædzal gër kurom.

¹⁶ Faya na duwulay naha me a Bëy Maduweŋ kway Yesu Kæriste tæ gër ŋgay eye ada a Mbëlom Bëba kway nakë a wudæ kway aye. Ta ŋgwalak ŋgay, faya ma makweye naha dærev huya ada faya ma dzæniye kway ka mædzal gër kway, ka wu nakë ŋgwalak eye ma deyeweye kame aye. ¹⁷ Mâ makum naha dærev ada mâ vëlakum gëdaŋ ka mæge wu neheye ŋgwalak eye hay huya ada ka mætsike wu neheye ŋgwalak eye hay huya.

Duwulumay me a Mbëlom hërwi may

3 Malamar hay, nakay na, wu nakë næmaa ndæviye ha mætsikakum aye. Duwulumay me a Mbëlom hërwi may hërwi ada bazlam i Bëy Maduweŋ Yesu mâ ye kame bæse bæse ada ndo hay tæ rëhay ha gër andza nækurom neheye ka rëhumay ha gër aye dærmak.

² Duwulumay me a Mbëlom hërwi may hërwi ada mâ tsæpa may abëra ka ndo i sewed hay, hërwi a say a siye hay matæme bazlam i Mbëlom nakë næmaa tsikiye bay.

³ Ane tuk na, Bëy Maduweŋ na, a mæbæday hëlay a bazlam ŋgay bay. Ma dzæniye kurom ada kâ tærum gëdaŋ eye hay ada ma tsæpiye kurom abëra ka Fakalaw.

^{††4} Bëy Maduweŋ kway faya ma dzæniye may ka mæge fakuma mædzal gër. Næmaa sër ha na, faya ka gumeye wu nakë næmaa tsikakum aye ada ka gumeye huya.

⁵ Bëy Maduweŋ kway mâ dzæna kurom hërwi ada kâ særum ha ma kækay nakë Mbëlom a wudæ kurom aye ada kâ sæmumay naha a dæretsætseh andza Yesu Kæriste nakë a sæmay naha aye.

Kwa way mâ ge mæsler

⁶ Malamar hay, faya næmaa tsikakumeye ta mæzele i Bëy Maduweŋ kway Yesu Kæriste, faya næmaa gwadakumeye na, kâ ndzum ka tæv i ndo mæpe mædzal gër hay ka Yesu neheye sæ eye bay, hërwi ta këräh wu neheye næmaa tætikakum aye. ⁷ Nækurom ka særum ha tæ gër kurom eye wu nakë ka gumeye hërwi mæpay bæzay a mede may aye. Hërwi ahël nakë næmay mæ gay kurom aye na, næmay sæ eye hay dæw? ⁸ Næmaa nda wu mændaŋ i ndo mekeleŋ eye hay kæriye bay, næmaa sækæm masækæme. Næmaa ge mæsler tæ madagër eye hævad ta hëpat hërwi wu mændaŋ may hërwi ada næmaa vëlakum dæretsætseh hërwi wu mændaŋ bay.

⁹ Næmaa ge mæsler andza niye na, nakë tsæved may andaya matsætsehe fakuma wu mændaŋ bay aye bay. Ane tuk na, næmaa ge duh na, hërwi mædækum ha wu nakë kâ gum aye. ¹⁰ Ahël nakë næmay mæ gay kurom aye na, næmaa tsikakum, næmaa gwadakum: Tadë ndoweye kæ ge mæsler bay na, kâ vëlumay wu mændaŋ bay.

¹¹ Næmaa tsikakum naha andza niye na, hërwi næmaa tsæne tæ gwad ndo mekeleŋ eye hay mæ walaŋ kurom na, sæ aye hay. A satay mæge mæsler bay, ane tuk na, faya ta ndapiye a bazlam i ndo hay. ¹² Faya næmaa tsikateye naha a ndo niye hay, faya næmaa gatay naha me ta mæzele i Bëy Maduweŋ kway Yesu Kæriste. Gum

† Zëba ma Daniyel 11.36; Ezekiyel 28.2.

†† 2 Tesalonik hay 2.3.

mäsler ta tsäved eye härwi mähute wu mänday tã hãlay kurom aye.

¹³ Malamar hay, näkurom na, gum wu ngwalak eye andza niye, kã yum gër bay. ¹⁴ Tadã ndoweye ka rãhay ha gër a wu nakã nãmaa watsa a derewel nakay aye bay na, zãbum faya, näkurom ta neŋgeye kã dzapum ka mäge wu hay dziye bay härwi ada horoy mã gay.

¹⁵ Ane tuk na, kã zãbum faya andza ndo mãne dãre kurom bay. Tsikumay me ðuh ta tsäved eye härwi neŋgeye malamar kurom huya.

Mandãve i bazlam

¹⁶ Bãy Maduwerŋ Yesu bo ngay eye ndo mãvãle zay, mã vãlakum zay huya pat pat kwa hãlay waray waray. Bãy Maduwerŋ Yesu mã ndza tã näkurom tebiye.

¹⁷ Neŋ Pol na tsikakum naha me, neŋ na watsa tã hãlay ga eye. Na pawa ngodgor ka derewel ga hay tebiye na, andza nakay. Nakay na, mãwetse ga.

¹⁸ Bãy Maduwerŋ kway Yesu Kãriste mã pa fakuma ngama tebiye.

1 Timote

Məfələkwe

Məzele i Timote ka ndzeye a gər ma derewel i ndo i maslaŋ hay ada mə derewel hay i Pol. Timote a lakawa ha Pol ka mäge məsler. Kə laka ha Pol a mahəhele hay haladzay. Pol kə slər ha a təv mawura bo haladzay, a Tesalonik ada Korinŋte.

Pol a watsay derewel a Timote sulo. Pol a watsa derewel neheye na ba mədok i məpe mədzał gər ka Yesu mapa eye tsiy. A zəkaw anəke na, məpe tay ha gay i maduwule me hay lele ada matəra ha məpe mədzał gər gədaŋ eye.

Makurre i derewel a vəlatay gədaŋ a ndo mədzał gər hay ka Yesu, a ndo neheye tə kalatay kame a ndo hay aye, ada a Timote.

Siye i ndo məpe mədzał gər ka Yesu faya ta sənəkateye wu lele bay aye a ndo hay (1.3-7; 4.1-4; 6.3-5).

Pol faya ma tsikateye me a zləm hərwi mədəslay ha gər a Yesu ada tə maduwule me (madədo 2). A dā ha dər-mak, ndo neheye tə kalay kame a gay i maduwule me hay ta ndziye na, ma kəkay (madədo 3).

Bəba i Timote na, ndo Gərek ada may ŋgay dem i Yahuda hay. Faya ma dāy ha a Timote ma kəkay nakə ma gat-eye gər a ndo hay aye (madədo 4 ka 6).

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, neŋ ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Ndo nakə a pa ga ndo i maslaŋ aye na, Mbəlom ndo mətəme kway ha tə Yesu Kəriste nakə a ge wu nakə ka pakwa faya mədzał gər aye.

² Na watsaka naha a nəkar Timote. Nəkar na, andza wawa ga dedek eye hərwi ka dzala ha ka Yesu Kəriste.

Mbəlom Bəba kway tə Yesu Kəriste Bəy Maduwerŋ kway t̄a pa fakaya ŋgama, t̄a gaka ŋgwalak ada t̄a vəlaka zay.

Ndo i parasay hay

³ A seŋ na, ndza ma Efez andza nakə na tsikaka kurre ahəl nakə na gər kar ha, na ye ka dala i Masedowan aye. Ndza mə dəma hərwi ada k̄a gatay me a ndo neheye faya ta tətikateye maraw me a ndo hay aye, t̄a gər ha. ⁴ Gwadatay na, t̄a vəlay ha bo tay a wurmbez hay ada a məkəde wuway ka bəba t̄ate tay hay bay. Niye na, ma gəliye ha məkəde wuway kəriye, ma dzəniye wu nakə a say a Mbəlom aye bay. Wu nakay ka sərak-wa ha na, hərwi ka dzalakwa ha ka neŋgeye. ⁵ Ka tsikakwateye andza niye na, hərwi ada t̄a wudā ndo hay. Kə satay mawudə ndo hay na, dərev tay m̄a t̄era tsədaŋŋa lele, t̄a ge wu ŋgwalak eye dekdek ada t̄a dzala ha ka Mbəlom lele. Niye na, ta wudā ndo hay.

⁶ Ndo mekeleŋ eye hay na, ta dze abəra ka tsəved, ta gər ha wu ŋgwalak eye. Duh faya ta tsikiye wu neheye ma giye ŋgama bay aye. ⁷ A satay matətikatay bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay, faya ta tətikiye ta gə-

daŋ. Ane tuk na, bo tay eye tə tsəne wu nakə faya ta tsikiye bay ada faya ta tətikateye a ndo hay aye bay.

⁸ Tadə ndoweye kə pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye ta tsəved eye na, ka sərakwa ha na, lele. ⁹ Tsə-nakwa wu nakə na tsikiye: Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ndo neheye faya ta giye ŋgwalak aye bay. Mbəlom a vəl duh na, hərwi ndo neheye faya ta giye wu nakə lele bay aye, ndo neheye ta rəhay gər a Mbəlom bay aye, ada hərwi ndo neheye tə kəts na Mbəlom aye. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ndo neheye faya ta giye mənese aye, ndo neheye tə yay a gər a Mbəlom bay aye, ndo neheye ta kərəh wu hay i Mbəlom aye. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye sa na, hərwi ndo neheye ta kədiye bəba tay ta may hay aye, ada ndo neheye ta kədiye siye i ndo hay aye dər-mak, ¹⁰ ada ndo mäge madama hay, ndo neheye tə zlaw a siye i hasləka hay ta tərawa ha andza ŋg-was tay aye, ndo neheye ta səkəməwa ndo hay hərwi matəre tay ha beke aye, ndo neheye tə dəsawa parasay aye, ndo neheye tə mbadawa tə maraw me aye. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi siye i wu neheye lele bay ta nasiye ha wu nakə lele faya ma tətikakweye aye. ¹¹ Matətike nakay a yaw na, abəra ma Labara ŋgwalak eye nakə Mbəlom, ndo i məzlab, a vəleŋ a həlay aye. Labara ŋgwalak eye niye a dā ha Mbəlom bagwar eye, neŋgeye nakə ma ndziye ma təv ŋgwalak eye huya aye.

Pol a zambadɔy a Mbəlom hərwi ɲɣwalak ɲgay

¹² Na gay sisœ a Yesu Kəriste Bəy Maduwerɲ kway hərwi nakə a zla ga andza ndo i dedek. Na gay sisœ sa hərwi ka təra ga ha ndo i məsler ɲgay. Maa vəleɲ gədaɲ ka mæge məsler na, neɲgeye. ¹³ Ahəl niye na, na tsalaway ka gər a Mbəlom, ada ta zlapay ga na, na gawatay dəretsətseh a ndo ɲgay hay haladzay hərwi nakə na dzala ha ka neɲgeye bay aye. Ane tuk na, Yesu neɲgeye na, kə geɲ ɲɣwalak hərwi wu nakə na gawa aye na, na sər bay. ¹⁴ Bəy Maduwerɲ kway Yesu Kəriste kə pa fagaya ɲgama haladzay. Anəke na dzala ha ka neɲgeye ada kə vəleɲ gədaɲ ka mawudə siye i ndo hay.

¹⁵ Mezeleme nakə neɲ na ge aye na, a ze i ndo siye hay tebiye. Yesu Kəriste a yaw ka məndzibəra na, hərwi ada m̄ təma tay ha ndo i mezeleme hay. Anaɲ bazlam nakay na, dedek, ndo hay gədem t̄ təma a d̄rev tay. ¹⁶ Ane tuk na, Yesu Kəriste a geɲ ɲɣwalak na, hərwi ada m̄ datay ha a ndo hay neɲgeye ndo m̄zle ɲgatay. A d̄a ha na, a geɲ ɲɣwalak a neɲ nakə na ze ndo hay t̄ mezeleme aye. A bəzatay ha niye hərwi m̄vəlatay gədaɲ a ndo neheye ta dzaliye ha faya aye ada ta hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. ¹⁷ Ndo hay t̄ d̄sɫay gər a Bəy Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye. Neɲgeye Mbəlom n̄te ɲɣwerɲ. Ndəray a ɲgatay bay. Zambadumay ka tor eye. Amen!

Pol a vəlay gədaɲ a Timote

¹⁸ Timote, nəkar na, andza wawa ga, na gəraka ha bazlam nakay a həlay yak andza nakə ndo i maslaɲ hay t̄ tsik fakaya aye. Bazlam neheye t̄ tsik aye t̄ t̄ra i yak na, andza wu həlay hərwi ada k̄a ge vəram nakə ɲɣwalak aye. ¹⁹ Vəlay d̄rev yak a Mbəlom huya ada ge na, wu nakə ɲɣwalak eye. Siye i ndo mekelenɲ eye hay ta kərah tsəved nakay ɲɣwalak eye. Hərwi niye ta dzala ha ka wu neheye dedek aye sa bay. ²⁰ Mə walaɲ i ndo niye hay na, Himene ta Aləgəzandər. Nət-eye na, na vəlay tay ha a həlay a Fakalaw † hərwi ada t̄ t̄tik metsehe lele eye ada t̄ tsalay ka gər a Mbəlom sa bay.

Maduwulay me a Mbəlom na, kəkay?

2 Makurre i wu nakə a seɲ mətsikatay a ndo hay aye na, anaɲ: Tsətsahum ka Mbəlom, duwulumay me, gumay amboh t̄ mægay naha sisœ hərwi ndo hay tebiye. ² Duwulumay me a Mbəlom hərwi bəy hay ada hərwi ndo neheye faya ta ləviye ndo hay aye tebiye hərwi ada k̄a ndzakwa zay madzədere kwa tsekwerɲ m̄a ge andaya bay, ada k̄a rəhakway ha gər a Mbəlom, ada mede kway m̄a t̄ra ɲɣwalak eye kame ɲgay. ³ Maduwulay me a Mbəlom hərwi ndo hay na, lele ada a yay a gər a Mbəlom ndo m̄ətəme kway ha. ⁴ A yay a gər haladzay hərwi a say na, ndo hay tebiye t̄ t̄ma ada a say t̄ sər dedek. ⁵ Bazlam nakay na, hərwi ndo

† A say mægweɔe a ndo m̄awetse d̄erewel nakay na: «Na həhar tay abəra mə walaɲ i ndo hay.»

hay tebiye. Hərwi Mbəlom na, n̄te ɲɣwerɲ ada ndo mə walaɲ i Mbəlom ta ndo hay na, n̄te ɲɣwerɲ. Neɲgeye ndo zezeɲ, ndo zezeɲ eye niye na, Yesu Kəriste. ⁶ A yaw na, kə vəl ha məsəfəre ɲgay masəkəmatay ahaya ndo hay. A d̄a ha na, a həlay nakə ɲɣwalak eye, a say a Mbəlom ndo hay tebiye t̄ t̄ma aye. ⁷ Mbəlom a slər ga ha, na t̄ra ndo i maslaɲ ɲgay hərwi ada n̄a d̄a ha wu nakay a ndo hay. A gwedeɲ t̄tikatay a ndo neheye Yahuda hay bay aye bazlam ɲgay nakə dedek eye ada t̄ dzala ha. Na tsik na, dedek, na d̄əs parasay bay.

⁸ A seɲ na, hasləka hay kwa ka waray t̄ duwulay me a Mbəlom, t̄ duwulay naha me a Mbəlom t̄ d̄rev tsədaɲɲa eye. T̄a ge mevel ka ndo bay, t̄a kəd wuway ka wu bay.

⁹ A seɲ na, ɲɣwas hay t̄ pa ka bo peteked andza nakə a ye ka bo m̄pe aye. Peteked nakə ndo hay ta giye faya d̄ere aye na, t̄ pa ka bo bay. T̄a gay metsehe bo tay. T̄a m̄ətsa ka mat̄d̄e gər lele hərwi ada t̄ zəba fataya bay. T̄a pa ka bo wu i maslawa neheye tsakala eye haladzay aye bay, kwa peteked neheye tsakala eye haladzay aye t̄ pa ka bo bay. ¹⁰ Məsler nakə lele aye m̄a t̄ra malembede bo tay duh. ɲɣwas neheye t̄ gwad faya ta rəhay gər a Mbəlom aye na, t̄a ge andza niye. ¹¹ Ahəl nakə faya ta t̄tikiye mə gay i maduwule me aye na, ɲɣwas hay t̄ tsik me bay, t̄a ndza d̄ikdik. T̄a d̄sɫay ha gər a ndo mat̄tike ndo hay. ¹² Na vəlatay tsəved a ɲɣwas hay ka mat̄tikatay a hasləka hay bay ada t̄ ləvay gər a hasləka hay bay. T̄a ndza d̄ikdik, ¹³ hərwi Mbəlom a lah mæge na, Adam t̄day, ada ma d̄əba eye a ge Hawa. ¹⁴ Sa na, Fakalaw ka səpat Adam bay. Ane tuk na, a səpat na, ɲɣwas. Maa kərah marəhay ha gər a Mbəlom na, ɲɣwas. ¹⁵ Kwa m̄a ge andza niye bəbay, ɲɣwas ta wiye wawa ada Mbəlom ma t̄miye tay ha. Ane tuk na, t̄a dzala ha ka Mbəlom huya, t̄a wudə ndo hay, t̄a t̄ra ɲɣwalak eye ka d̄ere i Mbəlom, t̄a gay metsehe a bo tay.

Madugula hay i ndo i Kəriste hay

3 Bazlam nakə na tsikiye na, dedek. Ndo nakə ka p̄əla mat̄ere madugula i ndo i Kəriste hay aye na, a say mæge məsler ɲɣwalak eye. ² Madugula i ndo i Kəriste na, mede ɲgay m̄a ge ɲɣwalak eye, hərwi ada ndo hay t̄a may ha m̄ənese ka gər wuray kwa tsekwerɲ bay. ɲɣwas ɲgay m̄a ge n̄te ɲɣwerɲ. M̄a kwaya ta guzom bay. M̄a gay metsehe a bo ɲgay, m̄a ge wu neh-eye ɲɣwalak eye, m̄a t̄ma mbəlok hay a gay ɲgay ada m̄a sər mat̄tikatay wu a ndo hay d̄ərmak. ³ M̄a t̄ra beke i guzom bay, m̄a t̄ra ndo i terengez bay, m̄a t̄ra duh na, ndo ləfedede, m̄a tsala bo ta ndo hay bay, m̄a ge bor i dala bay. ⁴ M̄a sər mægay gər a ɲɣwas ɲgay ta wawa ɲgay hay, m̄a gəl tay ha wawa ɲgay hay lele, wawa ɲgay hay t̄ rəhay ha gər. ⁵ Tadə ndoweye kə sər mægay gər a ndo i gay ɲgay hay bay na, ma səriye mægatay gər a məhay gər i ndo m̄əpe m̄ədzal gər hay ka Yesu na, ma kəkay?

⁶ Ahəl nakə ka pumeye ndo m̄a t̄ra madugula aye na, k̄a pum ndo nakə a dzala ha ka Yesu Kəriste anəke aye bay. Ma ta d̄sɫay ha gər a bo. Kə ge andza niye

na, sariya ma gəsiye na andza nakə ma gəsiye Fakalaw aye. ⁷ Ndo nakə ma təriye madugula i ndo i Kəriste hay aye na, mede ngay mâ yatay gər a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye dərma. Kə ge andza niye bay na, horoy ma geye kame tay ada Fakalaw ma mbəzliye na a balay ngay.

Ndo mäge mäsler mə walaŋ i ndo i Kəriste hay

⁸ Mede i ndo hay mäge mäsler mə walaŋ i ndo i Kəriste hay na, mâ ge lele. Dərneh mâ ge mə bazlam tay sulo bay, tâ tara beke i guzom bay, tâ ge mavaha i dala bay. ⁹ Tâ tēma bazlam nakə Mbəlom a da ha aye tē dārev tay peteh. ¹⁰ Ka pumeye tay ha a mäsler na, zəbum ka mede tay lele tēday. Kə ge mede tay lele na, pum tay ha tâ tara ndo mäge mäsler hay.

¹¹ Mede i ngwas tay hay mâ ge lele dərma. Tâ tsik wu nakə lele bay aye ka ndo hay bay, tâ kwaya ta guzom bay, tâ ge na, wu neheye dedek aye huya.

¹² Ndo mäge mäsler mâ tara na, zal i ngwas nēte, mâ gatay gər a wawa ngay hay ta ndo i gay hay lele.

¹³ Tadə ndo mäge mäsler ta ge mäsler lele na, ndo hay ta dəslatay ha gər. Ta sliye faya mēde ha bazlam i Yesu Kəriste parakka hərwi ta dzala ha faya lele.

Wu bagwar eye nakə Mbəlom a da ha aye

¹⁴ Na dzala na, na miye naha ka tēv yak bəse. Ane tuk na, na watsaka naha wu neheye na, ¹⁵ hərwi kwa tadə na ye naha bay na, dərwelel nakay ma dakeye ha ndo i gay i Mbəlom hay ta ndziye kəkay na, ka səriye ha. Ndo i gay i Mbəlom na, ndo neheye tē dzala ha faya aye, neŋgeye tē dāre eye. Bazlam dedek eye malətsa eye faya andza mēdok i gay. ¹⁶ Ta dedek, bazlam nakay na, bagwar eye haladzay. Maŋgaha eye ahəl niye, ane tuk na, Mbəlom kə dakway ha. Faya ma dakway ha kəkay nakə ka ndzakweye ka tsəved i Mbəlom aye. Ndəray ma sliye faya mahəmbər na bay. A tsik na, ka Yesu Kəriste:

A tara ndo zezeŋ aye.

Məsəfəre Tsədəŋŋa eye kə da ha,
neŋgeye mənese andaya faya bay.

Gawla i Mbəlom hay ta ngatay.

Ndo hay ta da ha bazlam ngay a ndo neheye nēteye Yahuda hay bay aye.

Ndo hay kwa waray ka mändzibəra ta dzala ha,
Mbəlom kə zla a gəma, ka vəlay məzlab.

Ndo neheye ta tətikateye maraw me a ndo hay aye

4 Məsəfəre Tsədəŋŋa eye kə tsik parakka, a gwad: Aza kame na, ndo mekeləŋ eye hay ta gəriye ha mädzele ha ka Yesu. Ta rəhatay ha gər a mäsəfəre neheye ngwalak eye bay ta rawiye me aye. Ta pay bəzay a matətike neheye tē yaw abəra ka fakalaw hay aye.

² Ndo neheye faya ta tətikateye wu neheye a ndo hay aye na, dərneh mə bazlam tay sulo, faya ta dəsiye parasay. Mədza gər tay kə nas andza wu nakə ako a fəka na aye. ³ Ndo neheye na, faya ta gwadateye a ndo hay məzle ngwas na, lele bay. Faya ta giye me ka

mənde wu siye hay sa dərma. Ane tuk na, Mbəlom, neŋgeye a ge wu neheye na, hərwi ada ndo neheye ta dzala ha ka Kəriste ada tē sər dedek aye, tâ nda ada tâ gay sisə. ⁴ Andza niye, hərwi wu nakə Mbəlom a ge tebiye aye na, lele. Wu mänday kwa waray ka kərahum mände bay, ndayum tsa ada kə gumay naha sisə a Mbəlom. ⁵ Wu mänday tebiye na, lele hərwi bazlam i Mbəlom ada hərwi maduwule me kway nakə faya ka duwulakweye me aye.

Ndo mäge mäsler i Yesu Kəriste lele eye

⁶ Tadə ka tətikatay wu neheye a ndo mädza gər hay ka Yesu Kəriste na, ka təriye ndo mäge mäsler i Yesu Kəriste lele eye ada ka hutiyə gədaŋ hərwi bazlam i Mbəlom nakə ka dzalakwa ha aye ada hərwi matətike nakə faya ka pay bəzay lele aye. ⁷ Wurmbəz neheye kəriye a yay a gər a Mbəlom bay aye na, kə pay zləm bay. Mede yak mâ səkah matəre kame kame andza nakə a say a Mbəlom aye. ⁸ Tadə ndoweye ma giye həbad hərwi matətəde ha mbəle ngay aye na, ma geye ngama tsekweŋ a bo ngay. Ane tuk na, tadə mede ngay lele andza nakə a say a Mbəlom aye na, ma geye ngama na, haladzay, hərwi a sər ma dzəniye na anəke ma sifa nakə ka mändzibəra aye ada ma sifa nakə ma hutiyə ka tor eye. ⁹ Bazlam nakay na, bazlam dedek eye. Lele na, kwa way mâ tēma tē dārev ngay peteh. ¹⁰ Hərwi niye ka vəlakway ha gədaŋ kway ka mäge mäsler, ka ngələkwa ha faya bo sah lele na, hərwi ka pakwa faya mädza gər kway ka Mbəlom, neŋgeye nakə ta sifa aye. Neŋgeye ndo mətəme tay ha ndo hay tebiye, ma tēmiye ha wene wene eye na, ndo neheye tē dzala ha ka Kəriste aye.

¹¹ Datay ha ada kə tətikatay wu nakay a ndo hay. ¹² Ndəray mâ kəts kar hərwi nəkar wawa eye segey bay. Duh nəkar na, bəzatay ha a ndo məpe mädza gər hay ka Yesu ta ndziye na, kəkay. Bazlam yak nakə ka tsikiye na, mâ tara bazlam lele eye, mede yak mâ ge lele, wuda ndo hay, dzala ha ka Yesu ada ndza na, tsədəŋŋa. ¹³ Dzaŋga Dərwelel i Mbəlom pat pat kame i ndo hay. Datay ha ada kə tətikatay hus a pat nakə aza na ye naha aye. ¹⁴ Kə gay masəfaya a gədaŋ nakə Mbəlom a vəlaka aye bay. A vəlaka na, ahəl nakə ndo hay tē da ha wu nakə Mbəlom a tsik ka nəkar aye ada madugula hay tē pa faya həlay tay aye. †

¹⁵ Pay gər na, a mäsler neheye anaŋ aye. Vəlay ha bo yak tebiye hərwi ada ndo hay tâ ngatay faya ka diye kame kame ka tsəved i Mbəlom. ¹⁶ Gay metsehe a mede yak, gay metsehe a wu nakə faya ka tətikateye a ndo hay aye ada ndza bəŋbəŋ lele. Tadə ka ge andza niye na, ka tēmiye ha bo yak eye ada ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam yak aye dərma.

Mede i ndo məpe mädza gər hay ka Yesu

5 Ahəl nakə nəkurom ka tēv manəte eye ta ndo guram aye na, kə may ha mənese bay, tsikay ta

† Məpe həlay ka ndo: Məzle ndo ka mäge mäsler mə walaŋ i ndo.

tsáfetsáfe eye andza nenjeyeye na, bába yak. Tsikatay me a gawla hay andza nateye malamar yak hay.

² Tsikatay me a mama hay andza nateye may yak hay. Ada a dem hay bábay andza nateye malamar yak hay. Dárev yak mâ ge kame tay na, tsádaŋŋa.

³ Gatay gær a madakway i ngwas neheye nateye madakway i ngwas hay ta dedek, ndo mægatay gær andaya bay aye. ⁴ Tadé madakway i ngwas wawa nggay kægəbay wawa i wawa nggay andaya na, gær ha wawa hay tâ tətik marəhatay ha gær a ndo tay hay təday. Andza məgwede tâ gay gær a may tay andza nakə bába tay hay tə gawatay gær ahəl niye aye. Andza niye na, a yay a gær a Mbəlom. ⁵ Madakway i ngwas nakə nenjeyeye mahənjeyeye, ndəray nggay andaya məgay gær bay ada nenjeyeye kə pa mədzał gær ka Mbəlom, faya ma duwulay naha me a Mbəlom huya ta həpat kwa ta həvad hərwi ada mâ dzəna na. ⁶ Ane tuk na, madakway i ngwas nakə a gær ha bo nggay kwa a way tsa aye na, nenjeyeye mandza eye ma sifa, ane tuk na, andza nenjeyeye maməta eye. ⁷ Datay ha a ndo hay na, tâ gatay gær a bába tay hay hərwi ada ndəray mâ matay ha mənese bay.

⁸ Tadé ndoweye kə gay gær a ndo nggay hay bay, na tsik wene wene eye na, ka ndo i gay nggay hay, kə gær ha tsəved i Yesu Kəriste. Nenjeyeye lele bay a ze ndo nakə kə dzala ha ka Yesu bay aye.

⁹ Watsa a derewel na, məzele i madakway i ngwas nakə məve nggay kə ndisl a məve kuro kuro məkwa aye dekdek ada nakə a zla zal nate aye. ¹⁰ Ndo hay tâ sər ha məsler nggay neheye a gawa aye na, ngwalak eye. Kə gatay gær a wawa hay lele ada ka təma mbəlok hay a gay nggay lele. Sa na, kə baratay na sik i ndo mape mədzał gær hay ka Yesu † ada ka dzəna ndo neheye mə dəretsətseh aye. Kə ge məsler lele huya. Kə ge andza niye na, watsa məzele nggay.

¹¹ Madakway i ngwas neheye dahəlay aye na, kə watsa məzele tay a derewel bay. Hərwi ka watsa məzele tay agəna ma satəye mede a zal sa, ta gəriye ha məpay bəzay a Yesu Kəriste. ¹² Ta ge andza niye na, sariya ma gəsiye tay ha hərwi ta nas wu nakə tə tsik, tə gwad: Ta ndziye mahəteye aye. ¹³ Kwa tadé ta zla zal bay, ka watsa məzele tay na, ta giye məsler sa bay, ta həhaliye ka gay ka gay. Ta dzəguriye me, ta bəbəlateye wuray a ndo hay. Ta tsikiye bazlam nakə ka zəbatay naha bay aye. ¹⁴ Hərwi niye a seŋ na, madakway i ngwas neheye dahəlay eye hay aye na, tâ ye a zal sa, tâ wa wawa hay, tâ gay gær a bədgay tay hərwi ada ndo neheye tə nakway dère aye tâ huta wuray mətsike fakwaya bay. ¹⁵ Na tsik andza niye na, hərwi siye i madakway i ngwas hay ta gær ha tsəved i Mbəlom, tə pay bəzay a Fakalaw.

¹⁶ Tadé ngwas nakə faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste, madakway i ngwas andaya mə gay na, nenjeyeye mâ dzəna na. Madakway i ngwas niye andza niye na, məhay gær i ndo mape mədzał gær hay ka Yesu ta dzəniye na bay. Məhay gær i ndo mape mədzał gær hay

ka Yesu ta dzəniye na, madakway i ngwas neheye ndəray tay andaya bay aye.

¹⁷ Madugula neheye nateye faya ta gateye gær lele a ndo mape mədzał gær hay ka Yesu aye na, rəhumatay ha gær lele. Rəhumatay ha gær wene wene eye a ndo neheye faya ta vəliye ha gədaŋ tay ka mədə ha bazlam i Mbəlom ada ka matətikatay a ndo hay aye. ¹⁸ Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Ahəl nakə sla ma giye məsler ma guvah aye na, kə pay wu ka bazlam bay, gær ha mâ həpəd wu mənday. ††». A gwad sa: «Ndo mäge məsler na, lele tâ vəlay wu i madagər nggay. ‡»

¹⁹ Tadé ndoweye ki yaw ka təv yak mətsikaka wu nakə lele bay aye ka madugula i ndo mape mədzał gær hay ka Yesu na, kə pay zləm bay. Ka ta pay zləm na, tsəne abəra ka ndo hay sulo kægəbay ka ndo mamahka eye təday ada ka pətəye zləm. ²⁰ Tsikatay faya a ndo neheye faya ta giye mənese aye kame i ndo hay tebiye hərwi ada ndo siye hay tâ dzədzar mäge mənese dərma.

²¹ Neŋ faya na gakeye amboh kame i Mbəlom, kame i Yesu Kəriste ada kame i gawla i Mbəlom neheye a pala aye, amboh rəhay ha gær a wu nakə na tsikaka aye. Kə ngəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay, kə matay bo a ndo siye hərwi agəna nateye ndo yak hay aye bay.

²² Tadé a saka məzle ndo ka mäge məsler mə gay i maduwule me na, zəba ka mede nggay lele təday nakə ada ka piye həlay ka gær nggay aye. Kə tələka həlay yak a mezeleme i ndo siye hay bay. Ndza na tsədaŋŋa. ††

²³ Kə sa yam dekdek bay, sa guzom tsekweŋ hərwi huđ yak nakə a wurawa fakaya aye hərwi ada huđ mâ wur fakaya sa bay.

²⁴ Ndo siye hay kwa tadé ta ye kame i sariya zuk bay na, mezeleme tay a zəba parakka mə dzaydzay. Ka ndo siye hay, ta səriye ha mezeleme tay na, ma dəba i sariya. ²⁵ Məsler ngwalak eye hay na, nateye mə dzaydzay dərma. Tadé ta ndohwaw bəse a dzaydzay zuk bay na, ta sliye məndze huya maŋgaha eye bay.

6 Ndo neheye nateye beke aye hay na, tâ rəhatay ha gær a ndo i gay tay hay hərwi ada ndo hay tâ tsik wu nakə lele bay aye ka məzele i Mbəlom bay ada ka wu neheye faya ka tətikakwateye a ndo hay aye bay. ² Tadé ndo i gay i beke hay nateye ndo mape mədzał gær hay ka Kəriste, kwa tadé nateye malamar hay ma mape mədzał gær ka Kəriste bábay na, tâ kərah marəhatay ha gær a ndo i gay tay hay bay. Kwa nateye tebiye tə ləva kame i Mbəlom na, ta giye məsler tay lele duh ma ziye nakə kurre aye hərwi ndo neheye faya ta gateye məsler aye na, nateye ndo mape mədzał gær hay ka Yesu ada Mbəlom a wuda tay.

Ndo neheye zlele eye hay dedek aye

Tətikatay wu neheye a ndo hay, vəlatay gədaŋ. ³ Tadé ndoweye ka tətik wu mekeleŋ eye, ada ka təma bazlam neheye dedek aye i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste bay, ada a təma wu nakə faya ka tətikakwateye

† Məbere sik na, andza məgwede: Matəme mbəlok.

†† Bazlam mapala eye masulo eye 25.4. ‡ 1 Korinje hay 9.9; Mata 10.10; Luka 10.7. †† Zəba ma 1 Timote 4.14.

a ndo hay ka mede nakə lele eye kame i Mbəlom aye bay sa na, ⁴ neŋgeye ndo mədəslay ha gər a bo, a sər wuray bay tebiye. A sər na, məkəde wuway dekdek tsa, ma giye magazlaga ka wu hay. Hərwi niye ndo neheye faya ta pay zləm aye na, ta giye sələk, ta wudiye məkəde wuway a bo, ta tsadiye a bo, ta dzalateye naha wu neheye lele bay aye a gər a ndo hay. ⁵ Ta kədiye wuway huya hərwi mədzał gər hay lele bay, ada hərwi tə sər dedek sa bay. Tə dzala mə gər tay agəna, tadə ta pay bəzay a tsəved i Mbəlom na, ta hutiyə suloy.

⁶ Ta dedek tadə ka pay bəzay a tsəved i Mbəlom na, nəkar zlele eye, dərev yak ma ŋgwasiye tə wu nakə andaya fakaya aye. ⁷ Ka yakwaw ka məndzibəra na, ka zlakwaw wuray ka həlay bay, ka makweye na, ka zlakweye wuray ka həlay bay dərma. ⁸ Tadə wu mənday kway tə peteked kway andaya na, niye na, da kway. ⁹ Ndo neheye a satay matəre ndo i zlele hay aye na, ta dədiye a masəpete i Fakalaw andza tə dəd a balay. Ta wuda wu neheye kəriye ma nasiye tay ha ndo hay aye ada neheye ta dziye tebiye aye. ¹⁰ Mawude suloy na, ma zlaweye slala i wu neheye lele bay aye tebiye. Siye i ndo hay ta gər ha tsəved i Mbəlom hərwi a satay suloy ka zal, ada hərwi niye ta huta dəretsətseh mə dərev.

Mandəve i bazlam

¹¹ Ane tuk na, nəkar na, ndo i Mbəlom, wu neheye tebiye lele bay aye na, kə tələka həlay yak a dəma bay. Ge gədaŋ, hərwi ada kə təra lele kame i Mbəlom, pay bəzay a tsəved ŋgay, dzala ha huya ka neŋgeye, wuda siye i ndo hay lele, səmay naha a wu hay ada təra ndo ləfedede eye. ¹² Ge vərəm ŋgwalak eye ka tsəved i Mbəlom. Gəs sifa i Mbəlom nakə ma ndəviye bay aye hərwi Mbəlom a zalaka na, ka neŋgeye ada ka da ha parakka ahəl niye kame i ndo hay haladzay wu nakə ŋgwalak eye ka dzala ha aye. ¹³ Neŋ faya na tsikakeye kame i Mbəlom nakə ma vəliye sifa a wu hay tebiye aye ada kame i Yesu Kəriste nakə a da ha wu ŋgwalak eye parakka kame i Poŋos Pilat aye, ¹⁴ neŋ faya na

tsikakeye, rəhay ha gər a wu nakə na tsikaka aye, kə nas ha bay, gay metsehe a məndze yak hərwi ada ndo hay tə maka ha mənese bay hus a pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye aye. ¹⁵ Ma maweye na, a həlay ŋgwalak eye. Maa ge ha andza niye na, Mbəlom. Mbəlom na, gədaŋ tebiye mə həlay ŋgay, neŋgeye Mbəlom nəte ŋgweŋ, neŋgeye mandza eye ma məŋgwese, neŋgeye Bəy ka gər i bəy hay, neŋgeye Bəy Maduweŋ ka gər i bəy maduweŋ hay, ¹⁶ neŋgeye nəte ŋgweŋ nakə ta sifa huya aye, neŋgeye mandza eye mə dzaydzay. Dzaydzay ŋgay a dəv haladzay, ndəray ma sliye mahəndzəde naha faya bay. Ndəray dāda kə ŋgatay bay, ndəray ma sliye məŋgatay bay sa. Ndo hay tə dəsłay ha gər. Ma ndziye huya. Mā ge andza niye.

Mətsike me a zləm a ndo i zlele hay

¹⁷ Ndo neheye zlele eye hay ka məndzibəra nakay aye na, gwadatay tə dəsłay ha gər a bo bay, zlele ma ziye kəriye. Tə pa faya mədzał gər tay bay. Tə pa mədzał gər tay duh na, ka Mbəlom nakə ma vəlakweye wu hay tebiye hərwi ada kə ŋgwasałka aye.

¹⁸ Gwadatay na, tə ge wu ŋgwalak eye hay, tə ge wu ŋgwalak eye hay haladzay. Gwadatay na, tə vəl wu ta məŋgwese eye, tə vəl wu a siye i ndo hay. ¹⁹ Tadə faya ta giye andza niye na, ta hayay gər a wu tay hay a təv ŋgwalak eye hərwi ada tə huta sifa dedek eye. Maga eye na, andza ndo nakə a pa naha mədok i gay ŋgay kurre aye.

²⁰ Timote, gay gər a wu nakə Mbəlom a pa a həlay yak aye. Bazlam neheye ndo hay ta tsikiye kəriye na, kə tsik a dəma bay. Wu nakə nəteye tə zalay ndaraw aye, ane tuk na, ndaraw dedek eye bay. ²¹ Na tsik andza niye hərwi siye hay ta dzala ha ka wu nakə faya ka dzalakweye faya aye sa bay, hərwi tə gwad tə huta ndaraw eye nakay.

Mbəlom mā pa fakuma ŋgama.

2 Timote

Məfələkwe

Masulo i derewel nakay Pol a watsay a Timote aye, maraha eye tə maduk i duk i bazlam neheye Pol a tsikay a Timote aye. Pol neŋgeye ma daŋgay (2.9), ndo hay haladzay ta mbəday dəba (1.15; 4.10-16). A sər ha mazlam-bar ma mətiye (4.6). A gwaɗay a Timote ndo məleke ha ma məsler, a wuda na andza wawa, ka dzameye gər ɗaɗa sa.

Derewel nakay faya ma makweye ahaya a zləm mändze i Pol: Məsler ŋgay, məsənəke ŋgay, dəretsətseh ŋgay hay hərwi Labara Ŋgwalak eye. A vəlay gədaŋ a Timote ka məsəmay naha a dəretsətseh ma məsler i Kəriste (2.1-13). A gwaɗay mâ ɗa ha bazlam i Mbəlom ta tsəved eye lele (2.14-15). Hərwi niye, Timote mâ ŋgəday a məkəde wuway, mâ mbəday dəba a ndo neheye faya ta giye wu neheye ŋgwalak eye bay aye, mâ pay bəzay na, a mede i Pol. Mâ hənay gər ada mâ ge na, wu nakə Pol ta ndo siye hay tə sənəkataŋ a ndo hay aye. Wu neheye mawatsa eye na, ta dzəniye kway ka matətike wu dedek eye (3.16).

Mətsike me i Pol

1 Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, neŋ ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste andza nakə a say a Mbəlom aye. A slər ga ha hərwi ada nâ ɗa ha bazlam i sifa nakə Mbəlom a gwaɗ ma vəlateye a ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

² Na watsaka naha a nəkar Timote. Nəkar na, na wuda kar haladzay andza wawa ga. Mbəlom Bəba kway tə Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway tâ pa fakaya ŋgama, tâ gaka ŋgwalak ada tâ vəlaka zay.

Pol a may naha ɗərev a Timote

³ Neŋ faya na gay naha sisə a Mbəlom hərwi yak. Neŋ faya na geye məsler tə ɗərev tsədaŋŋa eye andza i bəba tətə ga neheye tə gaway məsler aye. Ahəl nakə na ɗuwulaway naha me a Mbəlom aye na, na ɗuwulaway naha me hərwi yak huya ta həvad kwa ta həpat. ⁴ Hələy nakə ka tuwa aye na, kə mətsen gər bay. † A seŋ haladzay mənŋataka hərwi ada ɗərev ga mâ rah ta mənŋwese. ⁵ Na mətsa ha gər ta məpe mədzal gər yak nakə ka pa peteh ka Yesu Kəriste aye bay. Təday na, mama yak Lowis nakə a dzala ha ka Yesu Kəriste ada may yak Enise. Ayaw! Na sər ha ta dedek ka dzala ha ka Yesu ɗərmak.

⁶ Hərwi niye, neŋ faya na gwaɗakeye sa: Kâ gay masəfaya a wu nakə Mbəlom a vəlaka gədaŋ məge aye bay. A vəlaka na, ahəl nakə na pa fakaya həlay aye. Vəlay ha ɗərev yak peteh ka məge. †† Kâ dzədzar bay hərwi Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə Mbəlom a vəlakway aye na, ma təriye kway ha ndo i zluwer hay bay.

† Timote a tuwa ahəl nakə Pol a ye faya abəra a gər ha ma Efez aye. Zəba ma 1 Timote 1.3. †† Zəba ma 1 Timote 4.14; 5.22.

Duh ma vəlakweye gədaŋ məge məsler i Mbəlom ada tə mawude siye i ndo hay ada tə məgay metsehe a bo kway.

⁸ Hərwi niye zluwer mâ gaka məde ha bazlam i Bəy Maduweŋ kway bay. Neŋ ma daŋgay na, hərwi ŋgay, ane tuk na, kâ ge horoy tə neŋ kame i ndo hay bay. Duh təma məse ɗəretsətseh hərwi məde ha Labara Ŋgwalak eye andza neŋ ɗərmak. Ge andza niye ta gədaŋ nakə Mbəlom ma vəlakeye. ⁹ Mbəlom na, kə təma kway ha, a zalakway hərwi ada kâ tərakwa ndo ŋgay hay. A zalakway na, hərwi nakə ka gakwa məsler ŋgwalak eye bay, a təma kway ha hərwi a say məpe faya ŋgama. Andza məgwede na, kwa ahəl nakə mändz-ibəra andaya zuk bay aye ba kə ləva ha bo məvəle kway ŋgama tə həlay Yesu Kəriste. ¹⁰ Anəke na, ka bəz ha ŋgama nakə a vəlakway aye parakka hərwi Yesu Kəriste ndo mətəme ha ndo ki yaw. Neŋgeye na, kə zla na gədaŋ i mədaŋ, a ɗa ha na, tadə ka təmakwa Labara Ŋgwalak eye na, ka hutakweye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye.

¹¹ I ga na, Mbəlom a pa ga ndo i maslaŋ hərwi ada nâ ɗa ha Labara Ŋgwalak eye a ndo hay ada nâ tətikatay.

¹² Hərwi niye nakə neŋ faya na siye ɗəretsətseh ma daŋgay aye. Ane tuk na, horoy a geŋ bay hərwi na sər Yesu Kəriste. Na dzala ha ka neŋgeye ada na sər ha ta dedek ma sliye faya matsəpe Labara Ŋgwalak eye nakə a vəleŋ aye. Ma tsəpiye na hus a pat bagwar eye nakə ma deyeweeye aye.

¹³ Tsikatay a siye i ndo hay bazlam dedek eye nakə na tsikaka aye, kwa tsekweŋ kâ mbəday həlay bay. Ka tsikiye na, dzala ha ka Yesu Kəriste ada wuda ndo hay. Ge andza niye ta gədaŋ nakə a yaw mə Yesu Kəriste aye. ¹⁴ Kâ vəlay tsəved a ndəray mâ mbəday həlay a labara ŋgwalak eye nakə Mbəlom a vəlaka aye bay,

tsəpa na ta gədanj i Məsəfəre Tsədanja eye nakə mə dərev kway aye.

¹⁵ Nəkar ka sər ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ka dala i Azi aye nəteye ta gər ga ha ɲgwedek. Figelas ta Hermogenas nəteye mə walaɲ tay dərmak. ¹⁶ Ane tuk na, Onezifor na, a mawen naha dərev, horoy kə gay kame i ndo hay hərwi nakə neɲ ma daɲ-gay aye bay. Bəy Maduwen kway mâ gay ɲgwalak a ndo i gay ɲgay hay. ¹⁷ Ahəl nakə a ndislew kanaɲ a wu-zlah gay i Roma aye na, kə pəla tən nakə neɲ mə dəma aye puk puk lele hus a huta ga. ¹⁸ Bəy Maduwen kway Yesu mâ gay ɲgwalak pat nakə ma ta gateye sariya a ndo hay aye. Ka sər ha dərmak ahəl nakə neɲ ma Efez aye na, ka dzəna ga haladzay.

Sidzew i Yesu Kəriste

2 Wawa ga, nəkar na, vəlay tsəved a ɲgwalak nakə Yesu Kəriste a vəlaka aye mâ təra kar ha gədanj aye. ² Ahəl niye ka tətik bazlam i Mbəlom na, abəra ka neɲ. Bazlam nakə na dā ha kame i ndo hay haladzay aye na, zla na tətikatay a siye i ndo neheye dedek aye dərmak hərwi ada nəteye t̄a sla faya matətikatay a ndo siye hay kame sa.

³ Tadə dəretsətseh kə ndzaka a gər hərwi Yesu Kəriste na, səmay naha andza sidzew nakə lele eye a səmay naha a dəretsətseh aye. ⁴ Tadə ndoweye ma diye a vəram, tadə a say neɲgeye mâ yay a gər a bəy ɲgay na, ma kərahiye məsler i ndo neheye kəriye. I yak na, mâ təra andza niye dərmak. ⁵ Sər ha dərmak na, tadə ndoweye faya ma hwiye mahway i mata ndisle kame na, tadə ka hway ta tsəved eye bay na, ta vəleye wu i merəbe ɲgay bay. ⁶ Ndo i məfəte hay bəbay, mata lehe məhute hohway eye na, ndo nakə a ge məsler haladzay aye tədaj. ⁷ Dzala ka wu neheye faya na tsikak-eye kanaɲ aye, hərwi tadə ka dzala ha faya na, Bəy Maduwen ma vəlakeye gədanj ka mətsəne wu nakə faya na tsikakeye tebiye.

⁸ Yesu Kəriste mâ makaw a gər. Neɲgeye a yaw na, abəra ma gwala i Davit. Kə lətsew abəra ma mədahaɲ. Anaɲ Labara ɲgwalak eye nakə faya na datay ha a ndo hay aye. ⁹ Neɲ faya na siye dəretsətseh ada tə gəs ga a daɲgay na, hərwi labara nakay ɲgwalak eye. Ayaw, neɲ na, ta peɲ tsalalaw andza ndo məge zləwrek. Ane tuk na, bazlam i Mbəlom na, ta pay tsalalaw bay. Faya ma diye kame kame huya. ¹⁰ Hərwi niye neɲ faya na səmay naha a dəretsətseh tebiye. Neɲ faya na səmay naha hərwi ndo neheye Mbəlom a pala tay ha aye hərwi ada nəteye t̄a huta tsəved nakə Yesu Kəriste ma mbəliye tay ha aye ada t̄a ye a bəy ɲgay nakə a le haladzay aye ada t̄a ndza mə dəma ka tor eye. ¹¹ Sa tsa na, kutoɲ k̄a səmay naha hərwi bazlam neheye na tsikakeye naha na, bazlam dedek eye hay:

Tadə ka mətakwa tə neɲgeye na, ††

ka ta ndzakweye ma sifa tə neɲgeye dərmak.

¹² Tadə ka səmakwa naha a dəretsətseh na,

ka ta tərakweye bagwar i bəy tə neɲgeye.

Ane tuk na, tadə ka gwadakwa ka sərakwa na bay na, ma ta gwadiye a sər kway bay dərmak.

¹³ Tadə ka tərakwa kame ɲgay ndo dedek eye hay bay na, neɲgeye na, ma ndziye ndo i dedek hərwi bo ɲgay eye ma sliye faya mənese ha bo ɲgay bay.

Ndo məge məsler i Mbəlom dedek eye

¹⁴ Matay ha wu neheye na tsik aye a zləm a siye i ndo hay tebiye hərwi ada t̄a dzala ha faya. Tsikatay ta gədanj kame i Mbəlom, t̄a təra a bo ka gər i bazlam hay bay, t̄a gər ha hərwi bazlam niye hay na, ta gateye ɲgama kwa tsekwen bay. Duh ma nasiye ha dərev i ndo neheye faya ta pay zləm aye. ¹⁵ Nəkar na, ɲgəla ha bo ka məndze andza nakə a say a Mbəlom aye. Təra ndo məge məsler nakə a ge horoy ta məsler ɲgay bay aye, andza məgwede a dā ha bazlam dedek eye a ndo hay ta tsəved eye. ¹⁶ Bazlam neheye i məkəde wuway kəriye a yay a gər a Mbəlom bay aye na, k̄a tsik a dəma bay. Ndo neheye faya ta kədiye wuway andza niye aye na, faya ta dziye abəra ka tsəved i Mbəlom kame kame duh. ¹⁷ Bazlam tay faya ma səkahiyə andza mbəlak nakə faya ma gonggobiye. Himene ta Filete nəteye mə walaɲ i ndo niye hay. ¹⁸ Ta gər ha tsəved dedek eye, tə gwad na, ba Mbəlom kə lətsa tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaɲ. Andza niye ndo siye hay ta gər ha tsəved i Mbəlom hərwi tay. ¹⁹ Ane tuk na, dedek i Mbəlom ma mbədiye bay. Neɲgeye andza mədok i gay nakə ma ndziye bəɲbəɲ aye. Tə watsa ka mədok niye, tə gwad: «Bəy Maduwen a sər ndo ɲgay hay. ‡» Tə watsa dərmak, tə gwad: «Kwa way kə gwad neɲgeye ndo i Bəy Maduwen na, mâ ge mənese sa bay.»

²⁰ Ka sər ha mə gay i ndo i zlele na, wu maɲgara eye wal wal andaya. Siye hay tə ɲgar ta gura kəgəbay ta bəre. Siye hay na, ta tsətsad mayako ada siye hay tə ɲgar ta dodo i gərwa. Tə ge ha məsler tə wu neheye na, ta tsəved wal wal. Neheye tə ɲgar ta gura aye kəgəbay ta bəre aye na, tə ge ha məsler pat i magur-lom dekdek. Siye hay tə ge ha məsler kwa waray waray pat pat. ²¹ A tsik nakay na, ka nəkway. Tadə ndoweye kə gər ha məge mənese tebiye na, Mbəlom ma vəleye məsler ɲgay wal ma təriye andza wu nakə tə ɲgar ta gura kəgəbay ta bəre aye. Ndo i gay ɲgay ma piye na wal hərwi a sər məge məsler i ndo i gay ɲgay tebiye.

²² Bor i wu neheye lele bay a satay a gawla hay məge aye na, k̄a ge bay, hway wu yak abəra mə wu niye hay. Ge wu nakə ɲgwalak eye tə dərev yak peteh, pa mədzał gər yak bəɲbəɲ ka Yesu, wuda ndo hay, ndza tə zay ta ndo neheye dərev tay tsədanja eye ada faya ta duwulay naha me a Bəy Maduwen aye. ²³ Tadə ndo hay faya ta kədiye wuway ka wu nakə ma giye ɲgama bay ada ka wu i matərakahaɲ na, k̄a tsik a dəma təbey hərwi ka sər məkəde wuway niye hay ma ndəviye na, tə matəre. ²⁴ Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye məsler i Bəy Maduwen aye na, kutoɲ mâ təra ta ndo hay bay. Mâ gatay ɲgwalak a ndo hay tebiye, mâ sla faya

† Dala nakə Roma hay tə zalay Azi aye na, neɲgeye bəgom ka dala nakə tə zalay Turki aye. †† Zəba ma Roma hay 6.5, 8.

‡ Zəba ma Məpesle 16.5.

matətike a ndo hay lele, mâ səmay naha a wu nakə ndo hay ta tsikiye faya aye. ²⁵ Tadə agəna ndo mənə dəre yak hay ta təma wu nakə ngwalak eye bay na, datay ha ta ləfedede eye. Agəna Mbəlom ma vəlateye tsəved ka məgəre ha mezeleme tay hərwi ada tã sər bazlam dedek eye. ²⁶ Kwa tadə Fakalaw kə gəs tay andza a mbəzl tay ha a balay hərwi ada tã ge wu nakə a say aye bəbay na, agəna ta maweye ka mədzał gər ngwalak eye hərwi mətəməw abəra mə həlay ngay.

Ndo hay ta gəriye ha Mbəlom ka mandəve i mändz- ibəra

3 Sər ha wu nakə faya na tsikakeye kanan aye: Ka maduk i duk i mähəne hay na, dəretsətseh ma giye andaya haladzay. ² A həlay niye ndo hay ta wudiye bo tay eye dekdek, ta wudiye suloy, ta giye zlapay, ta dəslyay ha gər a bo tay, ta tsadiye Mbəlom, ta tsənateye zləm a bəba tay hay bay, ta gateye sisə a ndo neheye faya ta dzəniye tay ha aye bay, ta rəhay ha gər a wu i Mbəlom hay bay, ³ ta wudiye siye i ndo neheye mə gay tay aye bay, ta sakatay naha a ndo hay bay, ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka ndo hay, ta səriye i tay na, məgay dəretsətseh a ndo hay, ta wudiye wu lele eye bay, ⁴ ta giye daf ka ndo siye hay, ta giye wu hay ze mədzele faya, ta dəslyay ha gər a bo tay haladzay, ta wudiye na, wu nakə a yatay a gər a bo tay aye a ze Mbəlom. ⁵ Ta ndzəkitiye bo ndo i Mbəlom hay ane tuk na, ta təmiye gədaŋ i Mbəlom hərwi ada tã huta mede ngwalak eye na, ta wudiye bay. Nəkar na, kã ndza ka təv tay bay.

⁶ Siye hay mə walaŋ tay anəke faya ta fələkwiye a gay i ndo hay. Faya ta fələkwiye ta tsəfetsəfe eye, ta vateye gər a ngwas neheye bəle eye hay aye hərwi ada tã təma bazlam tay. Ngwas neheye ta ge mezeleme haladzay, faya ta pay bəzay a wu neheye wal wal a yatay a gər aye. ⁷ Ta wuda matətike wu hay ane tuk na, tə sər mətəməne wu nakə dedek eye bay. ⁸ Ndo neheye na, faya ta kərahiye bazlam dedek eye andza Zanes ta Zambəres ahəl niye ta kərah bazlam i Musa † aye. Mədzał gər tay kə nas, tə dzala ka Mbəlom ta dedek bay. ⁹ Ane tuk na, ta diye kame sa bay hərwi mäge wu i matərakahaŋ tay niye hay ma zəbiye mə dzaydzay kame i ndo hay haladzay parakka andza i Zanes ta Zambəres nakə ahəl niye ndo hay tə sər ka matərakahaŋ tay nakə tə gawa aye.

Ndza bəŋbəŋ mə wu nakə ka tətik aye

¹⁰ Nəkar na, ka sər wu nakə na tətikawatay a ndo hay aye lele, mede ga kəkay na, ka ngatay, ka sər wu nakə a seŋ mäge ma məsler ga aye, ada ma kəkay na pa mədzał gər ga ka Mbəlom aye ka sər ha. Ka sər dərmak kəkay nakə faya na zliye ngatay ada ma kəkay na wuda ndo hay aye, ada ma kəkay neŋ mandza eye bəŋbəŋ aye, ka sər. ¹¹ Ka sər kəkay nakə ndo hay tə geŋ dəretsətseh ada ma kəkay na sa dəretsətseh ma

† Zanes ta Zambəres: Mə kule i Yahuda hay tə zalawatay a maharam i Ezipt hay andza niye. Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 7.11, 22.

wuzlahgəma i Aŋtiyos, ma wuzlahgəma i Ikoniyom ada ma wuzlahgəma i Listəre aye. Ayaw! Ndo hay ta seŋ dəretsətseh haladzay, ane tuk na, Bəy Maduweŋ kway kə təma ga ha abəra mə wu neheye tebiye. ¹² Ta dedek ndo neheye tebiye a satay mədzepe tə Yesu Kəriste ada mändze andza nakə a say a Mbəlom aye na, ndo hay ta sateye dəretsətseh. ¹³ Ndo i sewed hay ta ndo neheye faya ta vatay gər a ndo hay aye mändze tay ma nəsiye kame kame, ta vay gər a bo tay ada ta vatay gər a siye i ndo hay dərmak.

¹⁴ Nəkar na, ndza bəŋbəŋ mə wu nakə ka tətik aye ada nakə ka təma tə dərev yak peteh aye. Ndza bəŋbəŋ lele hərwi matətikaka way na, ka sər. ¹⁵ Sər ha na, ka sər Dərewel i Mbəlom kwa ahəl nakə nəkar wawa eye mba aye. Dərewel i Mbəlom niye na, ma vəlakeye tsəved ka mähute metsehe hərwi ada tadə ka dzala ha ka Yesu Kəriste na, Mbəlom ma mbəliye kar ha. ¹⁶ Wu nakə tebiye tə watsa a Dərewel i Mbəlom aye na, a yaw mə bazlam i Mbəlom. Dərewel nakay ma dzəniye kway ka matətike wu nakə dedek aye, tadə faya ka gəkweye mənese na, ma dəkweye ha, ma kətiye kway, ma tətikəkweye hərwi ada kã gəkwa wu lele eye. ¹⁷ Məsəfəre i Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo i Mbəlom mâ təra neŋgeye maləva bo eye hərwi ka təma a dərev ngay wu nakə tebiye a say mede mata ge ha məsler ngwalak eye aye.

Mədə ha bazlam i Mbəlom

4 Neŋ faya na tsətsahiye fakaya, dā ha Labara Ngwalak eye. Na tsətsah fakaya kame i Mbəlom tə Yesu Kəriste. Neŋgeye ma gateye sariya a ndo neheye ta mət aye ada a ndo neheye nəteye tə dəre aye tebiye. Na tsətsah fakaya andza niye na, hərwi ma maweye ada ma təriye bəy. ² Da ha bazlam i Mbəlom, rəzlay a gər huya kwa a həlay lele eye ada kwa a həlay nakə lele bay aye. Tadə ndo hay faya ta giye mənese na, tsikatay faya, tsikatay tã gər ha mənese, matay naha dərev, tətikatay ta ləfedede eye, ³ hərwi həlay eye ma ndisleweye ndo hay ta pay zləm a ndo neheye ta tətikateye wu neheye dedek eye bay aye. Duh ta wudiye na, mäge wu neheye lele bay aye ada andza niye ta pəliye ndo matətike hay haladzay ada ta tsikat-eye wu nakə a yatay a gər a zləm tay mətəməne aye. ⁴ Ta peye zləm a wu nakə dedek eye sa bay, ta peye zləm duh na, a ndo i maraw me hay. ⁵ Ane tuk na, nəkar na, gay metsehe a bo yak huya, səmay naha a dəretsətseh, datay ha Labara Ngwalak eye a ndo hay, ge məsler nakə Mbəlom a vəlaka a həlay aye tebiye.

⁶ Neŋ na, na təra andza wu kəriye nakə ta vəleye a Mbəlom aye. Həlay nakə ta kədiye ga, na gəriye ha mändzibəra aye mazlambar kə ndislew. ⁷ Na gay məsler a Yesu Kəriste tə dərev ga peteh andza ndo nakə a ngəla ha bo ka mabəbazl bo seh lele aye. Na ndəv ha wu nakə Mbəlom a vəleŋ a gwedeŋ ge aye andza ndo nakə a ndəv ha mahway aye. Wu neheye ka dzalakwa ha faya na, na gər ha kwa tsekweŋ bay tebiye. ⁸ Anəke na, Mbəlom kə ləva ha bo ta magogoy ga mə mbəlom hərwi neŋ kame ngay mənese kwa

tsekweŋ andaya fagaya bay. Bəy Maduweŋ kway, neŋgeye nakə ma gateye sariya dedek eye a ndo hay ma ta vəleŋeye magogoy ga pat nakə ma ta gakeye sariya aye. Ma ta vəleŋeye a neŋ dekdek bay, ma ta vəlateye a ndo neheye tebiye faya ta həbiye na aye.

A say a Pol Timote mâ ye ka təv ŋgay

⁹ Ge gədaŋ hərwi ada kâ yaw ka təv ga bəse, ¹⁰ hərwi Demas kə gər ga ha. A wuda wu neheye ka məndz-ibəra aye, hərwi niye ki ye ŋgway a Tesalonik. Kəreskenes neŋgeye na, ki ye a Galat ada Titus na, ki ye a Dalmatiya. ¹¹ Maa zəkaw ka təv ga na, Luka mahəŋgeye. Aza ka deyeweye na, dumara ta Markus salamay hərwi ma sliye faya madzəne ga ka məsler. ¹² Tisik i ŋgay na, na slər ha a gəma i Efez. ¹³ Ahəl nakə ka deyeweye na, do a gəma i Tərowas, zleŋ ahaya pe-teked i mətasl ga nakə na gəray ha a həlay i Karpus aye. Həl ahaya dərewel hay dərma, ane tuk na, a seŋ wene wene eye na, neheye tə ge ta mbal aye.

¹⁴ Aləgəzandər ndo məvəde wu kə geŋ sewed hal-adzay. Bəy Maduweŋ kway ma ta may ha a dəma magogoy i məsler ŋgay. ¹⁵ Nəkar na, ge metsehe bəna agəna ma pəliye fakaya tsəved məgaka sewed dərma hərwi kwa tsekweŋ a wuda bazlam kway bay.

¹⁶ Pat makurre eye nakə ti ye ga ha kame i sariya, na ge me abəra ka bo na, ndəray ki ye naha mata meŋ bo

bay, tə gər ga ha. Mbəlom mâ pəsətay ha. ¹⁷ Ane tuk na, Bəy Maduweŋ kway, neŋgeye na, kə gər ga ha bay, kə vəleŋ gədaŋ hərwi ada nâ dā ha bazlam ŋgay parakka, nâ həmbər faya abəra kwa tsekweŋ bay. Ada ndo i gəma hay wal wal haladzay ta tsəne. Bəy Maduweŋ kə təma ga ahaya abəra mə bazlam i zil. ^{†18} Ada na sər na, Bəy Maduweŋ ma ta təmiye ga ha abəra mə wu neheye tebiye lele bay aye, ada ma tsəpiye ga hərwi ada nâ ye a bəy ŋgay a mbəlom. Zambadakway ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Mətsike me

¹⁹ Tsikatay ha me a Pərisil ta Akelas. Tsikay ha me a ŋgwas i Onezifor ta wawa ŋgay hay. ²⁰ Erast, neŋgeye na, ma ndziye ma gəma i Korinhte. Tərofime na, na gər ha ma gəma i Melet hərwi neŋgeye dəvats eye.

²¹ Ge gədaŋ madayaw ka təv ga kanaŋ ta bəse, ahəl nakə həlay i mətasl ka dazlay zuk bay aye. Ebulus, Pudenēs, Kolodiya, Linus ada tə siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye kanaŋ aye ta tsikaka naha me.

²² Bəy Maduweŋ mâ tsəpa kar huya. Mâ pa fakuma ŋgama tebiye!

† Zəba ma Dəmes hay 22.22.

Titus

Məfələkwe

Titus neŋgeye ndo məleke ha Pol ma məsler. Ahəl nakə Pol mə həlay nakə mawura bo ta ndo i Koriŋte hay aye na, Titus kə ge məsler ŋgwalak eye haladzay. Pol a watsay naha dərəwel nakay na, neŋgeye ma Kəret, dala nakə malawara eye ta yam aye. Mə dəma na, a matay bo a ndo məpe mədzal gər hay ka məndze lele. Pol a may ha a zləm a Titus ka lele i məndze i ndo məkalay kame a ndo məpe mədzal gər hay (1.5-16). A tsikay me a zləm ka gər i məndze ta slala i ndo hay wal wal: Ta ndo neheye guram eye hay, dahəlay hay, gawla hay, beke hay (2.1-15). Yesu Kəriste a vəl ha sifa ŋgay na, hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra ma mənese kwa waray waray (2.14). Mədok i sifa wedeye i ndo məpe mədzal gər hay mapa eye na, ka neŋgeye.

Mətsike me

1 Maa watsa dərəwel nakay na, neŋ Pol, ndo i məsler i Mbəlom, ada ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Mbəlom a zla ga, hərwi ada nā tsikatay bazlam ŋgay a ndo ŋgay neheye a pala tay ha aye. Na tsikateye na, ada tã dzala ha ka Mbəlom, tã sər dedek. Hərwi dedek na, ma dəkweye ha mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye. ² Na giye andza niye na, hərwi ada ndo hay tã sər ha ta huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom neŋgeye na, a raw me təbey. A gwad ma vələkweye na, kwa ahəl nakə kə ge məndzibəra zuk bay aye. ³ A dā ha na, ahəl ŋgay nakə a ndisl a dəma aye. A dəkway ha wu nakə a gwad ma vələkweye na, tə bazlam i ndo neheye a slər tay ha hərwi ada tã dā ha bazlam ŋgay aye. Mbəlom neŋgeye ndo mətəme kway ha kə vələŋ bazlam nakay a həlay, a gwedeŋ: «Tsikatay a ndo hay dərmaŋ.»

⁴ Titus, na watsaka naha dərəwel nakay na, a nəkar. Nəkar na, andza wawa ga, hərwi mədzal gər may nəte ka Yesu.

Mbəlom Bəba kway, tə Yesu Kəriste, ndo mətəme kway, tã pa fakaya ŋgama ada tã vəlaka zay.

Məsler nakə Titus faya ma giye ka dala i Kəret aye

⁵ Na gər kar ha ka dala i Kəret na, hərwi ada kã lam-bad tay ha wu neheye a ze naha malembede aye. Sa na, ada kã ye a walaŋ i gəma hay, kã pala ndo hay ada tã təra madugula hay, nəte nəte, tã dzəna ndo mədzal gər hay aye. Ge na, andza nakə na tsikaka aye.

⁶ Madugula na, tã ŋgəlatay bəzay bay. Mã ge na, zal i ŋgwas nəte. Wawa ŋgay hay tã dzala ha ka Yesu. Mede tay mã ge lele, hərwi ada ndo hay tebiye tã zəba fataya na, ta ge mənese bay. Tã gəsay me a bəba tay lele.

⁷ Andza niye madugula na, ndo hay tã ŋgəlay bəzay bay. Hərwi məsler nakə ma giye na, məsler i Mbəlom.

Neŋgeye na, mã dəslay ha gər a bo ŋgay bay. Mã ge mevel bay, mã kwaya bay, mã kəd bo ta ndo hay bay, mã ge bor i dala bay. ⁸ Duh neŋgeye na, mã təma ndo hay a gay ŋgay lele, mã wudā na, mäge wu lele eye, mã təra ndo masəra gər eye lele, mã təra ndo i ŋg-walak, mã təra ndo mə pay naha faya a Mbəlom, mã gay metsehe a bo ŋgay lele. ⁹ Mã pa a dərev ŋgay na, bazlam dedek eye, andza nakə ka tətikakwatay a ndo hay aye. Tadə kə ge andza niye na, ma sliye faya məvəlatay gədaŋ a ndo hay tə bazlam nakay. Sa na, ma sliye faya mədatay ha mənese i ndo neheye tə gwad bazlam nakay lele bay aye parakka.

¹⁰ Na tsik andza niye na, hərwi ndo hay andaya hal-adzay mə walaŋ i ndo mədzal gər hay ta təma bazlam i ndo təbey. Nəteye faya ta tsikiye na, bazlam nakə ma dzəniye ndo hay bay aye. Faya ta vateye gər a ndo hay. Ndo mäge wu niye hay wene wene eye na, Yahuda hay. ¹¹ Madugula hay, tã gatay me, tã ŋgərez ka ndo niye hay. Hərwi nəteye na, faya ta nasiye ha bədgay i ndo siye hay. Faya ta tətikiye a ndo hay na, wu neheye a ye ka bo matətike bay aye. Faya ta giye andza niye na, məhute ha dala tsa.

¹² Ndo andaya mə walaŋ i Kəret hay, neŋgeye na, kəliŋ tay. A gwad: «Kəret hay na, maraw me eye hay, sewed eye hay andza wu i pesl hay. Nəteye sœ eye hay. Tã dzala i tay na, ka wu mənday tsa.» ¹³ Kəliŋ tay niye a tsik na, dedek.

Hərwi niye, tsikatay faya lele hərwi ada tã dzala ha ka Yesu. ¹⁴ Tsikatay faya dərmaŋ hərwi ada tã pay zləm a wurmbez i Yahuda hay sa bay. Tã pay bəzay a bazlam i ndo neheye ta kərah məpay bəzay a dedek i Mbəlom aye bay.

¹⁵ Tadə ndoweye tsədəŋŋa ka təv i Mbəlom na, wu hay tebiye tsədəŋŋa hərwi ŋgay dərmaŋ. Ndo neheye dərev tay lelebay ada ta dzala ha ka Mbəlom bay aye na, wu tebiye ta giye na, lelebay, hərwi mədzal gər tay na, kə nas. Ada faya ta giye wu nakə lelebay aye na,

horoy a gatay bay. ¹⁶ Nəteye tə gwaday a gər tay na, tə sər Mbəlom. Azlakwa duh wu neheye faya ta giye na, faya ma bəziye ha na, tə sər Mbəlom bay. Nəteye na, tə pay naha faya a Mbəlom bay. Faya ta giye wu nakə a say a Mbəlom bay aye. Wu nakə lele aye na, tə mba faya mäge bay.

Məpay naha faya a Mbəlom na, kəkay?

2 Titus, nəkar na, tsikatay dedek i Mbəlom a ndo hay. ² Gwadatay a bagwar hay na, tã kwaya bay. Tã ge na, wu neheye dã ndo hay ta rəhay ha gər aye. Tã gay metsehe a bo tay lele, tã dzala ha ka Mbəlom ta dedek, tã wudã ndo hay tə dərev tay peteh. Dəretsət-seh kə ndzatay a gər na, tã zla ngatay.

³ Tsikatay a ngwas bagwar eye hay andza niye dər-mak, hərwi ada tã ge na, wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye. Tã ngəlay bəzay a ndo bay, tã tərã beke i guzom bay. Gwadatay na, tã tətikatay wu nakə lele aye a ndo hay. ⁴ Tadə tã ge andza niye na, ta tətikiye tay ha ngwas neheye dahəlay aye hay, ta wudiye zal tay hay ta wawa tay hay na, kəkay. ⁵ Ta tətikiye tay ha hərwi ada tã gay metsehe a bo tay dər-mak, tã ge madama bay, tã ge məsler mə gay tay hay lele, tã ge na, məsler lele eye, tã gəsətay me a zal tay hay. Tadə ta ge andza niye na, ndo hay ta tsikiye wuray ka bazlam i Mbəlom bay.

Gawla hay

⁶ Tsikatay a gawla hay andza niye dər-mak, gwadatay tã gay metsehe a bo tay. ⁷ Nəkar dər-mak na, ge wu neheye lele eye dekdek, hərwi ada gawla hay tã tətik mede yak. Ka tətikateye wu na, tətikatay tə dərev nəte. Tətikatay na, wu nakə ada ndo hay ta rəhakeye ha gər aye. ⁸ Tətikatay na, wu nakə dedek aye, ada ndəray ma sliye faya məmaka ha mənese bay. Andza niye, horoy ma gateye a ndo mənə dərə yak hay, hərwi ta huta bazlam neheye lelebay aye bay.

Beke hay

⁹ Beke hay na, gwadatay tã gəsətay me a ndo i gay tay hay huya. Tã mbatsatay me a ndo i gay tay hay bay, ada wu neheye ta giye na, m̃a yatay a gər a ndo i gay tay hay. ¹⁰ Tã ge mavaha bay dər-mak. Duh tã ge na, wu lele eye hay, hərwi ada ndo i gay tay hay tã sər ha na, nəteye dedek eye. Tadə tã ge andza niye na, bazlam neheye faya ka tətikakweye ka gər i Mbəlom ndo mətəme kway ha aye na, ndo hay ta zambadəye.

Mahəbe məmaw i Yesu

¹¹ Ndo hay tã ge na, wu nakə na tsik aye hərwi Mbəlom ka bəzatay ha a ndo hay nəngeye na, a wudã ndo hay hərwi ada tã təma. ¹² Mbəlom a tətikakway andza niye na, kã gərakwa ha mede kway nakə a yay a gər bay aye, ada kã pakway bəzay a wu i mənədzibəra neheye faya ta səpatiyə kway aye bay. Duh ahəl nakə nəkway mandza eye ka mənədzibəra mba na, gəkway metsehe a bo kway. Gakwa na, wu dedek eye ada nakə

a yay a gər a Mbəlom aye. ¹³ Gakwa andza niye ada təkakway dərə a pat lele eye nakə ndo mətəme kway Yesu Kəriste ma deyeweye ta məzlab i Mbəlom kway. Nəngeye na, Mbəlom bagwar eye. ¹⁴ A vəl ha gər ngay hərwi ada kã təmakkwaw abəra mə mezeleme, ada kã tərakwa tsədanjja kame ngay. Andza niye ka tərakwa ndo ngay hay, ada ka wudakwa mäge wu neheye ng-walak aye pat pat.

¹⁵ Anañ andza nakay, nəkar na, tətikatay wu nakə na watsa aye. Vəlatay gədanj, tsikatay faya a ndo neheye tə pay zləm a bazlam yak bay aye. Tətikatay ta məzlab nakə Mbəlom ma vəlakeye. Ndo hay tã tərã kar ha bay.

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

3 Tsikatay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, tã rəhatay ha gər a bəy i dala hay tebiye. Tã ge wu nakə bəy hay ta tsikateye. Tã wudã na, mäge ngwalak huya. ² Gwadatay na, tã ngəlay bəzay a ndo bay, tã tərã a bo bay. Duh na, tã tərã ndo masəra me eye hay, tã dəslatay ha gər a ndo hay tebiye dər-mak.

³ Tsikatay andza niye hərwi ahəl niye nəkway dər-mak na, ka sərakwa gər bay, ka rəhakwatay ha gər a ndo hay bay, ka dzakwa tsəved, ka gawakwa na, wu neh-eye a yawakway a gər aye ta wu neheye ka wudawak-wa aye. Ahəl niye na, nəkway lele eye hay bay tebiye. Ka gawakwa dərə ka wu i ndo hay. Ndo hay tə nawak-way dərə ada nəkway dər-mak ka nawakwatay dərə.

⁴ Kwa ka gawakwa andza niye bəbay na, Mbəlom ndo mətəme kway ha, ka bəzakway ha nəngeye ndo məgay ngwalak a ndo hay ada a wudã tay ha haladzay.

⁵ Andza məgwede, a təma kway ha na, kəriye. A təma kway ha na, hərwi ngwalak kway hay daw? A'ay! A təma kway ha na, hərwi ka gəkway mə bo. A barakway na mezeleme kway na, hərwi ada kã wakwa bo masusulo eye ta gədanj i Məsəfəre Tsədanjja eye ada kã hutakwa məsəfəre wedeye. ⁶ Mbəlom kə rah kway ha ta Məsəfəre Tsədanjja eye tə həlay i Yesu Kəriste ndo məmbəle kway. ⁷ A ge andza niye na, hərwi ada kã hutakwa sifa nakə ma ndəviye bay aye, ka sərakwa Mbəlom ma vəlakweye. Kə vəlakway ha ngwalak ngay, hərwi ada kã tərakwa tsədanjja eye hay kame ngay.

Mətsikay me a zləm a Titus

⁸ Bazlam nakay na tsikaka aye na, ta dedek eye. A señ na, ka tətikateye a ndo hay huya, hərwi ada ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye, tã ge məsler lele eye hay. Anañ wu nakə ngwalak aye ada lele ma dzəniye tay ha ndo hay aye. ⁹ Məkəde wuway nakə ma giye ngama bay aye na, kã händzəd faya bay. Tadə faya ta kədiye wuway ka bəba tətə may hay na, kã ye a dəma bay. Kã tərã ta nəteye bay. Kwa faya ta kədiye wuway ka bazlam i Musa mapala eye na, kã tsik a dəma bay hərwi wu niye hay na, kəriye, ta dzəniye ndo hay bay. ¹⁰ Ndo nakə ma ngəniye tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, tsikay faya. Tadə kə gər ha bay na, tsikay faya masulo eye sa. Kə tsəne bay na, m̃a ndza mə walañ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu sa

bay. ¹¹ Nəkar, ka sər ha, slala i ndo niye hay na, kə dze a bəra ka tsəved. Nəteye na, ndo i mezeleme hay. Ada faya ta bəziye ha tə həlay tay eye nəteye ndo i mezeleme hay.

¹² Anaŋ na sləriye naha Artemas kəgəbay Tisik ka təv yak mba. Kə ndisl naha ka ŋgatay na, pəla tsəved ma-dayaw mədzəgər tə neŋ a gəma i Nikopolis. Na dzala na, na ta ndziye mə dəma hus a mandəve i həlay i mə-tasl. ¹³ Dzəna Zenas ndo məge sariya, ta Apolos. Dzəna tay ha, lele. Ahəl nakə ta həndzədiye ta diye kame aye

na, dzəna tay ha, wu mâ kətsatay bay. ¹⁴ Ndo neheye tə dzala ka Yesu andza nəkway na, tâ tətik məge ŋg-walak dərma hərwi ada tâ dzəna ndo neheye wu a kətsatay aye. Tadə ta ge andza niye na, mede tay ma təriye kəriye bay.

¹⁵ Ndo neheye nəmay dziye na, ta tsikaka naha me. Tsikatay me a dzam kway neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye dərma.

Mbəlom mâ pa fakuma ŋgama tebiye.

Filimon

Məfələkwe

Filimon na, dzam i Pol. Pol a day ha Labara Ngwalak eye, a tēra ndo mēpe mēdzal gər ka Yesu. Filimon nēngēye zlele eye. Beke hay andaya mē gay ngay. Ndo nakē tē zalay Onezim aye na, beke i Filimon. A hway ngway abēra mē gay i Filimon. A ndzay a gər a Pol ma dangay. Nēngēye dərmaḱ a tēra ndo mēpe mēdzal gər ka Yesu. Pol a maya ahaya Onezim a Filimon, a watsayaw dērewel a hēlay. Filimon ma tēmiye na Onezim na, ma kəkay? Dērewel nakē Pol a watsay a Filimon aye na, hərwi ndo neheye tē hayawa gər a gay ngay aye dərmaḱ (mede 2). Mē dērewel na, Pol a gwaday a Filimon mē tēma na Onezim andza malamar ngay nakē a wuda na haladzay aye. Andza niye, ndo neheye beke hay bay aye, beke hay, nēteye malamar hay mē Kərīste. Ane tuk na, Pol kē gay kutoḅ a Filimon bay. A say na, Filimon mē dzala tē gər ka wu nakē ma giye aye. Labara i mawude bo a gē mēsler ka mēndze i ndo nēte ada ka mēndze i ndo hay tebiye.

Mətsike me

1 Maa watsa dērewel nakay na, neḅ Pol. Neḅ ma dangay hərwi mēge mēsler i Yesu Kərīste. Maa watsa na, nēmay ta malamar kway Timote. Nēmaa watsa naha a nēkar dzam may Filimon. Hərwi nēkar na, ka dzapakwa nēte ka mēsler i Bēy maduweḅ kway Yesu Kərīste.

² Tsikatay me a Afiya ta Arsip nēngēye nakē sidzew i Yesu tē neḅ ka tsəved i Mbəlom aye. Ada kē tsikatay ha me a siye i ndo neheye ti yawa naha a gay yak mata duwulay me a Mbəlom aye tebiye dərmaḱ. ³ Mbəlom Bēba kway ta Bēy Maduweḅ kway Yesu Kərīste tē pa fakuma ngama ada tē vəlakum zay.

⁴ Ahəl nakē faya na giye amboh a Mbəlom aye na, na gaway naha sisə a Mbəlom hərwi yak huya. ⁵ Hərwi na tsəne na, nēkar ka wuda ndo mēpe mēdzal gər hay ka Yesu ta dedek ada ka pa mēdzal gər yak na, ka Bēy Maduweḅ kway Yesu. ⁶ Neḅ faya na duwuleye me a Mbəlom hərwi ada mēdzepe kway nakē ka dzapakwa ta ndo mēpe mēdzal gər hay ka Yesu aye hərwi nakē ka dzala ha ka Yesu aye ma dzəniye kway. Ma dzəniye kway hərwi ada kē sərakwa ha wu neheye Mbəlom a vəlakway lele aye hay tebiye. A vəlakway tē hēlay i Yesu Kərīste. ⁷ Malamar ga Filimon! Dērev ga kē ng-wasa haladzay ada ka vələḅ gədaḅ haladzay dərmaḱ hərwi ka wuda siye i ndo mēpe mēdzal gər hay ka Yesu ada faya ka vələteye gədaḅ sa tsa.

Pol a gay amboh a Filimon hərwi Onezim

⁸ Hərwi niye, neḅ faya na gwadakeye amboh ka mēge wu nakē na tsikakeye anēke aye. Neḅ na, ndo i maslaḅ i Yesu Kərīste. Na sliye faya mətsikaka ta gēdaḅ ka wu nakē ka giye. ⁹ Ane tuk na, na tsikakeye

andza niye bay. Na dzala duh na, mēgaka amboh hərwi ka wuda ndo hay. Neḅ Pol na, neḅ guram eye ada neḅ anēke madərzla eye ma dangay hərwi mēsler i Yesu Kərīste nakay faya na giye aye. ¹⁰ Neḅ faya na gakeye amboh hərwi Onezim. Nēngēye na, kē dzala ka Yesu, ka tēra andza wawa ga kanaḅ ma dangay. Neḅ na tēra bēba ngay. ¹¹ Ahəl niye na, kē gaka mēsler sa bay. Ane tuk na, anēke na, ma gakeye mēsler sa, a nēkar ada a neḅ dərmaḱ.

¹² Anēke na, na slərakeye naha ka tēv sa. Ma diye naha andza maa ye naha ka tēv yak na, neḅ.

¹³ Habe a seḅ na, mē ndza ka tēv ga kanaḅ ma dangay hərwi ada mē dzəna ga a bəram yak nakē tadə nēkar ka tēv ga na, ka dzəniye ga aye. ¹⁴ Ane tuk na, na sliye faya mēge andza niye ze nēkar mēgwede faya ayaw bay na, na sliye faya bay. Na sliye faya mēgaka kutoḅ mēgwadaka geḅ ngwalak bay. A seḅ na, dzəna ga tē mēdzal gər yak. ¹⁵ Agəna a say a Mbəlom Onezim mē ye a tēv aye mē ndzaw tsekweḅ andza nakay hərwi ada mē ma naha ka tēv yak ada ka ndzawumeye sala-may ka tor eye. ¹⁶ Anēke na, nēngēye andza beke sa bay. A ze beke. Nēngēye malamar may nakē dedek eye ma mēdzepe tē Yesu Kərīste. Neḅ na, na wuda na hal-adzay. Nēkar dərmaḱ ka wudiye na ma ziye i ga ada nēngēye malamar yak ka tsəved i Bēy Maduweḅ andza nēkar.

¹⁷ Tadə ka zəba fagaya neḅ dzam yak dedek na, tēma na Onezim tē hēlay sulo sulo eye a gay yak andza ka tēma na, neḅ. ¹⁸ Tadə kē nasaka ha wu yak ada agəna wu yak andaya faya a saka mē maka ha na, tsikeḅ, neḅ eye na hamakeye na. ¹⁹ Maa watsa bazlam neheye na, neḅ Pol tē hēlay ga aye: Na hamakeye. Ane tuk na, na hamakeye sa bay hərwi sər ha, maa tsikaka bazlam i Mbəlom nakē ka huta ha mēsəfəre aye na, neḅ. ²⁰ Amboh malamar ga, neḅ faya na gakeye amboh tē

mæzele i Bøy Maduwerj. Geŋ wu nakə lele eye, meŋ ha dærev tey hærwi nəmay tebiye may aye ka dzapama ka Yesu Kəriste. ²¹ Derewel nakay na watsaka naha na, na sər ha wu nakə na tsətsah naha fakaya aye na, ka giye ma ziye nakə na tsətsah aye. ²² Onezim ki ye naha ka təma na na, ləva ha bo tə gay nakə na ta həniye mə dəma aye dərma hærwi na dzala na, Mbəlom kə tsəne amboh kurom nakə faya ka gumeje. Ma vələjeje tsəved mede naha ka təv kurom sa.

Mandəve i mətsike me i Pol

²³ Epafəras neŋgeje nakə tə neŋ salamay kanəŋ ma daŋgay hærwi məsler i Yesu Kəriste aye kə tsikaka naha me. ²⁴ Markus, Aristark, Demas ta Luka nəteje neh-eye ti yawaw ka təv ga ada faya nəmaa giye məsler i Mbəlom dziye, ta tsikaka naha me dərma.

²⁵ Bøy Maduwerj kway Yesu Kəriste m̄ pa fakuma ŋgama.

Hebræ hay

Məfələkwe

Derewel nakə tə watsatay naha a Hebræ hay aye na, məzele i ndo məwetse andaya faya bay. A tsikatay me a way hay na, kə da ha bay. Ndo məwetse eye na, ndo Gərek, a sər Dzam Guram eye lele. A watsatay naha na, a Yahuda neheye tə dzala ha ka Yesu aye. Nəteye ta ge bəle məpe mədzal gər ka Yesu, a gatay tsəbtsəb sa bay. Siye hay a satay mägəre ha məpe mədzal gər. Hərwi niye, ndo məwetse derewel nakay a say masəkahatay ha matətike nakə tə huta ada məvəlatay gədaŋ.

Tə Kəriste nakə Mbəlom a sləraw aye, ndo hay ta dzapa ta Mbəlom (1.1–2.18).

Ndo hay ta sliye faya mahəndzəde ka Mbəlom hərwi ŋgwalak nakə Kəriste a ge aye (3.1–5.10).

Ndo məwetse derewel nakay kə da ha haladzay ma kəkay nakə Yesu neŋgeye bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom i ndo məpe mədzal gər hay ka tor eye andza Melkisedek.

Məpe mədzal gər i bəba tətə hay mavəla eye hərwi məde ha a ndo məpe mədzal gər hay nakay na, ma vəlateye gədaŋ ka mətese abəra mə dəretsətseh hay ada tə masəpete neheye anəke aye (11–12.13). Ma dazlay ka 12.14, mandəve i derewel nakay faya ma diye ha kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ta sliye faya məndze ta Mbəlom aye, ta ndo siye, ada mäge məhay gər i ndo neheye dedek aye.

Mbəlom a tsikatay me a ndo hay tə bədiŋay i Wawa ŋgay

1 Ahəl niye na, Mbəlom kə tsikatay me a bəba tətə kway hay madzəga haladzay ada ta tsəved mekeleŋ eye wal wal haladzay tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay hay. ² Mbəlom a tsikawa andza niye hus a həlay kway nakay maduk i duk eye. Anəke a tsik bazlam ŋgay duh na, ta bədiŋay i Wawa ŋgay. Mbəlom a ge məndzibəra ahəl niye tə həlay i Wawa ŋgay, a zla neŋgeye hərwi ada mē ləva wu hay tebiye. ³ Ta ŋgat-eye a məzlab i Mbəlom na, mə neŋgeye. Neŋgeye a ndzəkit bo Bəba Mbəlom. Wu hay tebiye andaya hərwi ŋgay. Kə ta tsəved nakə Mbəlom ma bariye mezeleme abəra ka ndo hay aye hərwi ada tā huta tsəved matəre tsədaŋŋa. Ma dəba eye na, a tsal a mbəlom, a ye naha a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom neŋgeye nakə a ləva wu hay tebiye aye hərwi ada tā ləva tə neŋgeye.

⁴ Andza nakay, Mbəlom a da ha Wawa ŋgay na, bagwar eye, a ze gawla i Mbəlom hay, andza nakə məzele niye Mbəlom a vəlay a ze i gawla i Mbəlom hay aye.

⁵ Mbəlom kə tsikay dāda a gawla ŋgay nətə:

«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.»

Kə tsik ka gawla ŋgay nətə:

«Neŋ na təriye bəba ŋgay,

neŋgeye ma təriye wawa ga †» bay.

⁶ Ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom faya ma sləraweye Wawa ŋgay felik eye ka məndzibəra na, a gwad:

«Gawla i Mbəlom hay tebiye tā dəslay ha gər.»

⁷ Ka gər i gawla i Mbəlom hay na, Derewel i Mbəlom a gwad:

«Nəteye na, ndo i maslaŋ ŋgay hay.

A təra tay ha andza mətasl, nəteye andza dərneh i ako.»

⁸ Ane tuk na, ka gər i Wawa i Mbəlom na, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom a gwad:

«Nəkar na, Mbəlom, ka ləviye bəy yak ka tor eye.

Ka ləviye ndo yak hay ta ŋgwalak.

⁹ Wu nakə ŋgwalak eye na, ka wuda.

Wu nakə ŋgwalak eye bay aye na, a yaka a gər bay tebiye.

Hərwi niye Mbəlom, Bəba yak Mbəlom, kə zla kar ada kə pa kar bagwar eye ka ze ndo neheye

nəkurom ka bo dziye aye

ada kə vələkway məŋgwese.»

¹⁰ Derewel i Mbəlom a gwad sa:

«Bəy Maduweŋ, ka madazlay i wu tebiye maa ge məndzibəra na, nəkar.

Nəkar tə həlay yak eye ka ge magərmbəlom.

¹¹ Wu neheye tebiye ka ge aye ta dziye.

Ane tuk na, nəkar na, ka ndziye ka tor eye.

Wu neheye tebiye ta giye guram andza peteked.

¹² Ka padiye tay ha andza ta padiye peteked guram eye.

Nəteye ta mbədiye andza peteked a mbəda,

ane tuk na, nəkar na, ka mbədiye bay,

sifa yak ma ndəviye dāda bay. ††»

† 2 Samuyel 7.14.

†† Dəmes hay 102.26-28.

¹³ Dada Mbəlom kə tsikay a gawla ŋgay:
«Dara, ndza tə həlay i mənday ga,
hus a pat nakə neŋ, na piye tay ha ndo mənə dəre
yak hay a hud i sik yak aye †» na,
kə tsikay nəte bay.

¹⁴ Gawla i Mbəlom hay nəteye na, way hay? Nəteye
məsəfəre neheye faya ta geye məsler a Mbəlom aye,
ma sləriye tay ha məmatay bo a ndo neheye faya ma
təmiye tay ha aye.

Kā gəkway masəfaya a wu nakə Mbəlom a tsik aye bay

2 Hərwi niye, gəkway metsehe a bazlam neheye ka
tsənakwa aye lele huya hərwi ada kə dzakwa
tsəved bay. ² Bazlam neheye gawla i Mbəlom hay tə
yaw tə tsik aye na, gədaŋ eye haladzay. †† Ndo neheye
tə nas ha ada ta rəhay gər bay aye na, Mbəlom kə
gatay sariya da ka mənese tay. ³ Kə ge Mbəlom kə
gatay sariya na, ka gwadum na, tadə ka gəkway masə-
faya a tsəved ŋgwalak eye nakə ka təmakweye ha aye
na, ma gəkwəye sariya bədaw? Tadə ka gəkway masə-
faya na, ta dedek ka təmakweye bay. Maa lah mədə ha
Mbəlom ma təmiye kway ha ma kəkay na, Bəy
Maduwerŋ. Ndo neheye tə tsəne aye na, maa tsikakway
bazlam neheye dedek na, nəteye. ⁴ Bo i Mbəlom eye tə
gər ŋgay, kə da ha bazlam neheye na, dedek ta ma-
suwayaŋ wal wal tebiye ada Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a
vəl gədaŋ a ndo hay ka mäge wu hay wal wal andza
nakə a say aye.

Yesu kə da ha tsəved nakə ma təmiye kway ha aye

⁵ Mbəlom a pa hərwi mələve məndzibəra wedeye
nakə ma deyeweye na, gawla i Mbəlom hay bay.
⁶ Azlakwa bay, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na,
ndoweye a gwad:
«Ndo neŋgeye na, way tey Mbəlom,
nakə ka dzaliye ka neŋgeye aye?
Ndo zezeŋ way nakə ka dzaliye faya, ka geye gər aye?»
⁷ Hərwi həlay tsekwerŋ, ka pa tay ha ndo zezeŋ hay a
huvo i gawla i Mbəlom hay.
Ma dəba eye na, ka vəlay məzlab ta mədəslyay ha
gər.

⁸ Ka pa wu hay tebiye a hud i sik ŋgay mē ləva. †‡
Kə ge Mbəlom kə pay wu hay tebiye mē ləva na, niye
na, andza məgwede wuray andaya nakə kə pay bay
aye na, andaya bay. Ane tuk na, anəke faya ka ŋgatak-
weye faya ma ləviye wu hay tebiye zuk bay. ⁹ Ane tuk
na, ka ŋgatakway a Mbəlom kə kəts ha Yesu abəra ka
gawla i Mbəlom hay həlay tsekwerŋ. Anəke na, Mbəlom
kə vəlay məzlab ada ta mədəslyay ha gər hərwi nakə kə
sa dəretsətseh ada kə mət aye. Niye na, ta ŋgwalak i
Mbəlom nakə Yesu a mət hərwi ndo hay tebiye aye.
¹⁰ Mbəlom a ge wu hay tebiye. A ge tay ha na, hərwi
ŋgay eye ŋgway. A say məhəle ndo hay haladzay a təv
ŋgay nakə ta məzlab aye, nəteye na, wawa ŋgay hay.
Andza niye kə yay a gər matəre ha Yesu ŋgwalak eye

† Dəmes hay 110.1. †† A tsik ka bazlam mapala nakə
Mbəlom a vəlatay a Israyel hay mə mahamba i Sinay aye. †‡
Dəmes hay 8.5-7.

hərwi mətəme tay ha tə dəretsətseh ŋgay ada ta
məməte ŋgay, hərwi mata de kame tay mətəme tay ha
na, Yesu.

¹¹ Maa təra ha ndo hay ŋgwalak eye kame i Mbəlom
na, Yesu ada nəteye neheye a təra tay ha ŋgwalak eye
hay aye na, bəba tay nəte. Hərwi niye horoy ma geye
məzalataŋ malamar ga hay bay. ¹² A gwad:

«Na datay ha məzele yak a malamar ga hay
Na zambadakeye mə walaŋ i ndo hay mahaya gər
eye. ††»

¹³ A gwad sa:

«Neŋ, na dzaliye ha ka Mbəlom.»

A gwad sa:

«Neŋ kanaŋ ta wawa neheye Mbəlom a peŋ tay aye.
‡‡»

¹⁴ Wawa neheye a tsik fataya aye na, nəteye tebiye
slo ada bambaz. Neŋgeye dərmak ka təra ndo zezeŋ
andza nəteye hərwi ada mē mət ada andza niye ma
giye ha bəle ta ndo nakə gədaŋ i məməte mə həlay
ŋgay aye, andza məgwede Fakalaw. ¹⁵ Yesu a ge andza
niye na, hərwi zluwer mē gəs tay ha ndo hay hərwi
məməte bay. Ahəl niye tə ndzawa huya andza beke
hay hərwi zluwer a gawatay, ane tuk na, anəke Yesu kə
təma tay ha.

¹⁶ Ka sərakwa ha a yaw məmatay bo a gawla i
Mbəlom hay bay, a yaw məmatay bo na, a wawa i hud
i Abraham hay. ¹⁷ Andza niye, kutoŋ ka təra andza
malamar ŋgay hay mə wu hay tebiye. A ge niye na,
hərwi ada mē təra bagwar i ndo məvələway wu a
Mbəlom nakə ma gateye ŋgwalak a ndo hay ada ma
pay naha faya a Mbəlom aye, hərwi ada mē vəl ha gər
ŋgay hərwi məheme mezeleme i ndo hay ada məsəre
tay ka bo ndo hay ta Mbəlom. ¹⁸ Anəke na, ma sliye
məmatay bo a ndo neheye Fakalaw faya ma səpatiye
tay aye hərwi ahəl niye Fakalaw ka səpat na ada kə say
dəretsətseh.

Yesu bagwar eye a ze ha Musa

3 Malamar ga hay, Mbəlom a pala kurom na, ada
kə tərūm ndo ŋgay hay. Hərwi niye pum mədzał
gər kurom ka Yesu. Neŋgeye ndo nakə Mbəlom a
sləraw aye hərwi ada mē təra bagwar i ndo məvələway
wu a Mbəlom ka wu neheye ka pakwa faya mədzał gər
aye. ² Maa pa na ka mäge məsler nakay na, Mbəlom
ada kə pay naha faya a Mbəlom mə wu nakə a ge aye,
andza Musa nakə a pay naha faya a Mbəlom ma
məsler nakə a gawa aye hərwi ndo i gay i Mbəlom hay
tebiye. ‡‡‡ Nŋgwalak eye mədəslyay ha gər haladzay a
Yesu abəra ka Musa andza nakə ta dəslay ha gər hal-
adzay na, a ndo nakə a dēzl gay aye bəna a gay bay.
⁴ Gay tebiye madēzl na, ndo. Ane tuk na, ndo nakə a
dēzl wu hay tebiye na, Mbəlom. ⁵ Aya Musa neŋgeye
kə pay naha faya a Mbəlom ma məsler nakə a ge
tebiye mə gay i Mbəlom aye. Ane tuk na, neŋgeye na,
ndo i məsler i Mbəlom dəkdek tsa. Məsler ŋgay na,
mədatay ha a ndo hay wu neheye Mbəlom ma tsikiye
mba kame aye. ⁶ Kəriste na, neŋgeye wawa nakə ma

†† Dəmes hay 22.23. ‡‡ Ezay 8.17-18. ‡‡† Məpesle 12.7.

lævay gær a gay i Bæba ngay Mbælom aye. Nækway na, ndo ngay hay. Tadæ ka pakwa faya mædzal gær kway bəŋbəŋ ada ka pakwa mædzal gær kway ka wu neheye ta mængwese hus ka mandæve aye na, nækway dærmak gay ngay.

Mbælom faya ma læviye ha bo ta tæv mazæzukw bo hærwi ndo neheye ta pa faya mædzal gær aye

⁷ Hærwi niye Mæsæfære Tsædanŋa eye a gwad: «Bægom tadæ ka tsænum mætsike me i Mbælom na, ⁸ kâ kulum ha gær kurom, andza i bæba tæte kurom neheye ahæl niye tæ kula ha gær tay ka Mbælom aye bay. A hælai niye na, næteye mæ makulkwandah mæve kuro kuro fad, tæ ge vëram ka Mbælom ada ta dza ha Mbælom. ⁹ Mbælom a gwad: «Kwa ta ngatay lele a wu neheye na ge aye bæbay na, ta dza ga ha mæve kuro kuro fad. ¹⁰ Hærwi niye na ge mevel ka næteye. Na gwad: Mædzal gær tay ka dzædza, ta tsæne wu nakæ a seŋ aye bay. ¹¹ Kæ ndelenŋ ada na mbada: Ta fælækwiye dæda a tæv ga nakæ na lævatay ha bo ta zæzukwiye bo mæ dæma aye bay. †» ¹² Malamar ga hay, gum metsehe! Ndo nakæ mædzal gær ngay ngwalak eye bay aye, a dzala ha ka Yesu bay aye na, mâ ge andaya mæ walaŋ kurom bay. Ndo nakæ a dzala ha ka Yesu sa bay aye ma gæriye ha Mbælom nakæ ta sifa aye. ¹³ Ane tuk na, bægom a say a Mbælom mætsikakum me sa. Vælum a bo gædanŋ pat pat mæ walaŋ kurom hærwi ada Fakalaw mâ sæpat kurom ka mæge mænese bay, ada kâ kulum ha gær kurom bay. ¹⁴ Tadæ nækway huya faya ka gakweye gær a wu neheye ka pakwa faya mædzal gær ka madazlay hus ka mandæve i mæsæfære kway na, ta dedek nækway ndo i Kæriste hay. ¹⁵ Andza nakæ tæ gwad: «Bægom, tadæ ka tsænum mætsike me i Mbælom na, kâ kulum ha gær kurom bay andza ahæl nakæ bæba tæte kurom hay tæ ge vëram ka Mbælom aye bay.» ¹⁶ Ndo neheye tæ tsæne mætsike me i Mbælom ada tæ ge faya vëram aye na, way hay? Na gwad ndo neheye tæ yaw abæra mæ Ezipt tæ pay bæzay a Musa aye bædaw? ¹⁷ Mbælom a ge mevel mæve kuro kuro fad ahæl niye na, hærwi way hay? A ge mevel ka ndo neh-eye tæ ge mænese aye na gwad ba? Hærwi niye tæ mæt mæ makulkwandah. ¹⁸ Mbælom a mbada a gwad: «Ta fælækwiye dæda a tæv ga nakæ na lævatay ha bo ta zæzukwiye bo mæ dæma aye bay.» A tsik andza niye na, ka way hay? Na gwad ka ndo neheye ta kærah maræhay ha gær aye ba? ††¹⁹ Andza niye, næmaa zæba faya Mbælom a vëlatay tsæved mæfælækwe a dæma bay na, hærwi nakæ ta dzala ha ka Mbælom bay aye.

4 Ba Mbælom kæ tsik a gwad ka fælækwakweye a mazæzukw bo ngay. Ane tuk na, dzædzarakwa hær-

† Dæmes hay 95.7-11. †† Zæba mæ Mæpesle 14.1-35; Dæmes hay 95.11.

wi ada ndæray mæ walaŋ kurom mâ mætsa abæra ka mæfælækwe a dæma bay. Wu nakæ Mbælom a gwad ma giye na, ma giye huya. ² Nækway na, ka tsænakwa Labara Ngwalak eye nakay andza nakæ ahæl niye bæba tæte kway hay tæ tsæne aye dærmak. Ane tuk na, labara nakay kæ gatay ngama bay hærwi ta dzala ha faya bay. ³ Mata fælækwe a mazæzukw bo i Mbælom niye na, nækway neheye ka dzalakwa ha aye. Mbælom a gwad:

«Kæ ndelenŋ ada na mbada, ta fælækwiye dæda a tæv ga nakæ na lævatay ha bo ta zæzukwiye bo mæ dæma aye bay.» Azlakwabay Mbælom a ndæv ha mæsler ngay kwa a hælai nakæ a ge mændzibæra aye. ⁴ Mawatsa eye mæ Derewel i Mbælom, tæ tsik ka mæhæne matasæla eye: «Mæhæne mækwa na, Mbælom a ndæv ha mæsler ngay, mæhæne matasæla eye a zæzukw bo. ‡» ⁵ Ma tæv mekelenŋ eye Mbælom a gwad sa: «Ta fælækwiye dæda a tæv ga nakæ na lævatay ha bo ta zæzukwiye bo mæ dæma aye bay.»

⁶ Ndo neheye tæ tsæne Labara Ngwalak eye kurre aye tæ fælækwa a mazæzukw bo bay na, hærwi ta kærah maræhay ha gær a Mbælom. Ta dedek tæv mazæzukw bo andaya anaŋ, ndo mekelenŋ eye hay ta fælækwiye a dæma. ⁷ Hærwi niye Mbælom a pa pat mekelenŋ eye, a zalay «bægom». A tsik ka pat eye nakay na, mæve haladzay tæ bazlam i Davit, bazlam neheye ba ka watsakwa tsiy aye, a gwad:

«Bægom tadæ ka tsænum mætsike me i Mbælom na, kâ kulum ha gær kurom bay.»

⁸ Tadæ Zozowe kæ ndisl tay ha bæba tæte kway hay a mazæzukw bo nakæ dedek aye na, habe Mbælom ma tsikiye ka pat mekelenŋ eye bay. ⁹ Andza mægweðe mazæzukw bo mekelenŋ eye andaya hærwi ndo i Mbælom hay. A ndzækit bo mazæzukw bo i mæhæne matasæla eye. ¹⁰ Mbælom a ndæv ha mæsler ngay na, a zæzukw bo. I kway bæbay andza niye dærmak. Ndo kæ huta tsæved mæfælækwe a mazæzukw bo i Mbælom na, ma giye mæsler sa bay, mæsler ngay ka ndæv. ¹¹ Hærwi niye, ngælakwa ha bo ka mæhute tsæved mæfælækwe a mazæzukw bo niye. Kæ ge andza niye na, gakwa metsehe lele ndæray mâ dæd hærwi a kærah maræhay ha gær a Mbælom andza bæba tæte kway hay aye bay.

¹² Bazlam i Mbælom na, ma væliye sifa a ndo hay, gædanŋ eye haladzay. A dæs wu a ze ha maslalam nakæ a dæs diye sulo sulo aye. Bazlam i Mbælom a ye a bo kway hus a huð eye. A dæs ndo hus ka mængæne ha sifa i mæsæfære ada hus ka mængæne ha tæv mazæve ta dozoz. Faya ma diye ha wu nakæ ma mædzal gær i ndo aye. ¹³ Wuray andaya mangaha eye ka dære i Mbælom bay. Wu neheye a ge tebiye aye na, a ngatatay, a sær tay ha næte ta næte tebiye. Kæ dækway ha wu hay tebiye na, kame ngay.

Mbælom a pa Yesu bagwar i ndo mævælai wu a Mbælom

¹⁴ Andza niye, nækway na, bagwar i ndo mævælai wu a Mbælom kway andaya ka gær i wu hay tebiye.

‡ Madazlay i wu hay 2.2.

Nenġeje na, Yesu Kariŝte Wawa i Mbəlom. Kə tsal ka təv i Mbəlom. Hərwi niye ndzakwa tə wu nakə ka dza-lakwa ha faya aye bənjbənj lele. ¹⁵ Bagwar i ndo məvə-laway wu a Mbəlom kway na, a sər ha bəle kway. Nenġe-ye na, kə ngatay a dəretsətseh wal wal andza nəkway ada ta dza ha. Ane tuk na, kə ge mezeleme bay. ¹⁶ Hər-wi niye händzədəkwa ka təv i Mbəlom, zluwer m̄a gak-way bay. Nenġeje ma gateye ngwalak a ndo hay. Händzədəkwa ka təv ngay hərwi ada k̄a gakway m̄ə bo ada m̄a gakway ngwalak ngay. Niye na, ma makweye bo ahəl i dəretsətseh.

5 Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom tebiye Mbəlom a pala tay ha na, mə walaŋ i ndo hay. A pa tay ha hərwi ada t̄a gay məsler hərwi ndo hay ada t̄a vəlay naha wu kəriye ada t̄a kəday naha wu a Mbəlom hərwi mezeleme nakə ndo hay tə ge aye. ² Ndo neheye tə sər tsəved ngwalak eye bay aye ada faya ta giye mezeleme aye na, bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom tə sər mäge ngwalak hərwi tay hərwi bo tay eye bəle eye andza nəteye dərmaċ. ³ Hərwi niye ku-tonj m̄a kəday naha wu a Mbəlom hərwi mezeleme ngay eye dərmaċ, ma kədiye hərwi mezeleme i siye i ndo hay dəkdek bay. ⁴ Ndəray ma sliye mədəslay ha gər a bo, məzle bo ngay matəre ha bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom bay. Maa zal na, Mbəlom andza nakə ahəl niye a zalay Aroŋ aye. ⁵ Tə Yesu Kariŝte na, andza niye dərmaċ. Kə zla bo ngay eye kə dəslay ha gər a bo matəre bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. Maa zalay na, Mbəlom, a gwaday:

«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak. †»

⁶ Ma təv mekelenj eye a gwaday:

«Ka ndziye ndo məvəlay wu a Mbəlom huya andza Melkisedek. ††»

⁷ Ahəl nakə Yesu ka mändzibəra aye na, a sər ha Mbəlom ma sliye faya mələtse ahaya abəra ma məda-haŋ. Ka duwulay naha me a Mbəlom ta mətuwe eye ada ta mawude eye ta magala hərwi a say marəhay ha gər dərmaċ. Mbəlom kə tsənay na kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ hərwi ka rəhay ha gər. ⁸ Nenġeje na, Wawa i Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, tə dəretsətseh nakə a sa aye kə tətik marəhay ha gər a Mbəlom. ⁹ Ahəl nakə məsler ngay a ndəv aye na, a təra ndo nakə ma təmiye tay ha ndo neheye ta rəhay ha gər aye hərwi ada t̄a huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye aye. ¹⁰ Mbəlom a pa na bagwar i ndo məvə-laway wu a Mbəlom andza Melkisedek.

Marava i mäger ha məpe mədzal ka gər Yesu

¹¹ Ka gər i wu nakay na, wu hay andaya haladzay a samay mətsike. Ane tuk na, a wur bo mədakum ha hərwi zləm kurom dərəŋ mətsəne. ¹² Nəkurom i kurom na, həlay eye kə sla da hərwi ada bo kurom eye k̄a tətikumataŋ wu a siye i ndo hay aye hərwi nəkurom ka tətikum wu hay zla anəke bay. Ane tuk na, a sakum t̄a tətikakum wu neheye ka tətikum kurre ka bazlam i Mbəlom aye sa. Ka sərūm mände daf andza bagwar

hay zuk bay, nəkurom andza wawa ndəriz neheye a sa-tay məse wah aye. ¹³ Ndo nakə faya ma siye wah huya aye na, nenġeje wawa ndəriz huya. Mbəlom a təra kway ha ngwalak eye kame ngay ma kəkay na, a sər zuk bay. ¹⁴ Daf nakə dedek aye na, i bagwar hay. Nət-eye na, ta ngəliye ha bo ka matətike hərwi manġəne tay ha ka bo abəra wu ngwalak eye tə wu neheye ng-walak eye bay aye.

6 Kə ge andza niye na, takwa kame, zakwa ha wu neheye kurre ka gər i Kariŝte aye, pakway bəzay a wu neheye bagwar eye. Ba ka pakwa mədok i gay tsiy, ka pakwa wedeye sa bay. Bazlam i matsətsehe məpəse ha mezeleme hərwi wu neheye ngwalak eye bay ta diye ha ndo a məməte aye, bazlam i mədzele ha ka Mbəlom, ² bazlam i madzəhube ndo a yam, bazlam məpe həlay ka gər i ndo hay, ³ bazlam i mələtsew abəra ma mədahaŋ ada bazlam i sariya, wu neheye tebiye na, nəmaa dzaliye faya matətikakum sa bay. ³ Gərakwa ha wu neheye, takwa kame. Ta gədaŋ i Mbəlom na, ka gakweye.

⁴ Ndo neheye tə ma ta dəba aye, ta maweye ka mat-sətsehe məpəse ha mezeleme na, ma giye bo sa dāw? Nəteye na, ta ngatay a dzaydzay i Mbəlom, wu nakə Mbəlom a vəlatay a ndo hay aye, kə vəlatay dərmaċ, ta huta Məsəfəre Tsədaŋna eye a dərev tay dərmaċ. ⁵ Ta ndzaka metsəhəne i bazlam i Mbəlom, ta sər ha gədaŋ i mändzibəra nakə ma deyeweye kame aye. ⁶ Ada duh tə dəf abəra ka tsəved i Mbəlom na, tsəved tay an-daya məmatay ahaya ka matsətsehe məpəse ha mezeleme sa bay hərwi a təra andza ta dar Wawa i Mbəlom ka mayako mazləlmbada eye sa ada tə vəlatay tsəved a siye i ndo hay mətsaday.

⁷ Guvah nakə yam faya ma piye a dəma aye tadə wu mənday kə ge bo lele hərwi madzəne ndo neheye tə fət aye na, niye na, andza məgwede Mbəlom kə pa ngama ka guvah nakay. ⁸ Tadə duh maa ndzohw a də-ma guzer ta dak na, guvah niye ma giye ngama bay. Mazlambar Mbəlom ma vəleye mezeleme. Ma dziye ha abəra mə dəma ta ako.

⁹ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, kwa tadə nəmaa tsik andza niye bəbay na, nəmaa sər ta dedek nəkurom faya ka pumeye bəzay a tsəved ng-walak eye, tsəved nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye. ¹⁰ Mbəlom na, nenġeje ngwalak eye, ma mətsiye ha gər ta məsler nakə ka gum aye bay. Andza məg-wede, ka mumatay bo a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ka mawumatay bo andza niye huya. Ka gum niye na, hərwi nakə ka wudum Mbəlom aye ada ma mətsiye ha gər bay. ¹¹ A samay na, kwa way m̄a ge andza niye huya hus ka mandəve eye, k̄a gərūm ha bay hərwi ada k̄a hutum wu nakə ka pum faya mədzal gər aye. ¹² A samay na, k̄a tərūm ndo i səe hay bay. Duh tərūm andza ndo neheye tə pa mədzal gər tay bənjbənj ka Mbəlom aye. Mata hute wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, nəteye.

† Dəmes hay 2.7. †† Dəmes hay 110.4.

‡ Zəba ma 1 Timote 4.14.

Wu nakə Mbəlom kə tsik aye na, ma giye bo

¹³ Ahəl nakə Mbəlom a gwadāy a Abraham na vələk-eye wu aye na, kə mbada ma giye andza nakə a tsik aye. Ndəray andaya nakə a ze Mbəlom aye nakə ma mbadiye kame ŋgay aye bay. A mbada ta məzele ŋgay. ^{†14} A gwad: «Ta dedek, na piye fakaya ŋgama, ta dedek na vələkeye wawa hay haladzay.» ¹⁵ Abraham kə zla ŋgatay, ka həba, hərwi niye kə huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye.

¹⁶ Ndo hay tə mbadawa na, ta mbadiye ta məzele i ndo nakə bagwar eye a ze tay aye, məmbede niye ma ndəviye ha wu nakə mə walaŋ i ndo hay aye. ¹⁷ Hərwi niye Mbəlom kə mbada dərma. A say na, ndo neheye a gwad ma vəlateye wu aye na, t̄a sər ha ma mbədəye həlay dāda a wu nakə a gwad ma vəliye aye bay, ma pəliye ha bay. ¹⁸ Andza niye, wu hay sulo neheye ma pəliye bo bay aye. Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye ada wu nakə a mbada aye, Mbəlom ma sliye maraw me kwa tsekweŋ bay. Nəkway neheye ka hwayakwa ka t̄av i Mbəlom məngehe bo ka t̄av ŋgay aye na, kə vələkway gədaŋ haladzay hərwi ada k̄a pakwa mədzal gər kway huya ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vələkweye aye. ¹⁹ Wu nakə ka pakwa faya mədzal gər kway aye na, a gəs kway bəŋbəŋ lele ka dagwarakweye abəra kame i Mbəlom bay andza bəre nakə t̄ə lətsawa ha kwalalaŋ i yam aye. Hərwi niye, ka deyekweye ta peteked nakə a tək na t̄av tsədaŋŋa eye aye, ka fələkwakweye a huđ eye. ²⁰ Maa lah məfələkwe a d̄əma na, Yesu. A ye kame i Mbəlom na, hərwi kway. Ka t̄əra bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom andza Melkisedek ka tor eye.

7 Melkisedek nakay, nengeye bəy i Salem. Nengeye bəbay i ndo məvəlay wu a Mbəlom bagwar eye. A həlay eye andaya Abraham a ye a vərəm. A sla ka bəy hay haladzay. Ahəl nakə faya ma maweye na, Melkisedek a ye mədzəgər ta Abraham. A pa ŋgama ka Abraham. ² Abraham a vəlay wu hay a Melkisedek. Wu neheye kuro a huta ma vərəm aye na, a zla nətə a vəlay. Melkisedek eye nakay na, andza mægweđe bəy nakə ma giye ŋgwalak aye. Nengeye bəy nakə a wuda mändze zay ^{††} ta ndo hay aye hərwi nengeye bəy i Salem. Salem na, andza mægweđe «zay». ³ Ndəray a sər wuray ka gər i bəba ŋgay bay. Kwa may ŋgay hay ta bəba tətə ŋgay hay dərma andza niye. Madazlay ŋgay eye andaya bay, məndəvə ŋgay aye andaya bay. A ndzakit bo Wawa i Mbəlom hərwi nengeye ndo məvəlay wu a Mbəlom ka tor eye.

⁴ Zəbum ka Melkisedek, nengeye bagwar eye. Abraham bəba tətə kway a zla wu nakə a hutaw ma vərəm aye, a ŋgəna ha kuro. A zla nətə a vəlay. ⁵ Wawa i huđ i Levi na, siye hay ndo məvəlay wu a Mbəlom. Bazlam i Musa mapala eye a gwadātay: «Dum ka t̄av i ndo hay hərwi ada t̄a vələkum wu nətə mə wu tay neheye kuro aye. ‡» Sərūm ha na, ndo neheye t̄ə huta wu neheye na, mə həlay i malamar tay hay, ada nətəye tebiye na,

wawa i huđ i Abraham. ⁶ Melkisedek nengeye na, slala i Levi bay, ane tuk na, ahəl nakə Abraham a vəlay wu nətə mə wu hay kuro aye, Abraham nakə Mbəlom a gwadāy ma piye faya ŋgama aye na, Melkisedek a pa faya ŋgama bəna Abraham a pa ŋgama ka Melkisedek bay. ⁷ Azlakwa bay ka sərakwa ha lele, maa pa ŋgama ka ndo na, ndo bagwar eye.

⁸ Ndo neheye ma slala i Levi ta t̄əma wu nətə mə wu hay kuro abəra ka malamar tay hay, nətəye na, ta mətiye. Melkisedek na, ma ndziye huya andza nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye. ⁹ Ka slakweye faya mægweđe na, Levi ka t̄əma abəra ka siye i ndo hay wu nətə mə wu hay kuro, kə vəlay a Melkisedek dərma t̄ə həlay i Abraham. ¹⁰ Andza mægweđe Abraham a vəlay wu nətə mə wu hay kuro a Melkisedek na, hulfe i Levi na, andaya mə huđ ŋgay tsiy. Andza niye, ka slakweye faya mægweđe Levi nengeye dərma kə vəlay wu nətə mə wu hay kuro a Melkisedek.

Bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom mekeləŋ eye andza Melkisedek

¹¹ Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, a həlay a hulfe i Levi, nətəye neheye ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Ane tuk na, məsler tay i məvəlay wu a Mbəlom ma sliye məndəvə ha wu nakə a say aye bay. Tadə məsler tay ma sliye mat̄əre ha ndo hay ŋgwalak eye ka d̄əre i Mbəlom na, həbe ndo məvəlay wu a Mbəlom nengeđ andza Melkisedek ma deyeweye sa bay. Ndo məvəlay wu a Mbəlom andza Aron həbe ma sliye.

¹² Tadə Mbəlom ka mbəday həlay a slala i ndo məvəlay wu a Mbəlom, ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma mbədiye dərma. ¹³ Azlakwa anəke na, slala i ndo məvəlay wu a Mbəlom a mbəda. Bəy Maduweŋ kway Yesu nakə faya ka tsikakweye faya kanaŋ aye na, a yaw abəra ma slala mekeləŋ eye wal. Ndəray nətə ma slala ŋgay andaya ndo məvəlay wu a Mbəlom bay. ¹⁴ Ka sərakwa ha Bəy Maduweŋ kway, nengeye ma slala i Yahuda. Ahəl nakə Musa a tsik ka ndo neheye t̄ə vəlaway wu a Mbəlom aye na, kə tsik ka gər i slala nakay t̄əbey. ¹⁵ Wu nakə a d̄a ha bazlam nakay parakka aye anaŋ: Ndo məvəlay wu a Mbəlom mekeləŋ eye ki yaw, nengeye na, andza Melkisedek. ¹⁶ Nengeye a t̄əra bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom na, hərwi slala nakə nətəye ndo neheye t̄ə vəlaway wu a Mbəlom aye bay. Nengeye na, bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom ta gədaŋ i sifa nakə ma ndəviye bay aye. ¹⁷ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Ka ndziye ndo məvəlay wu a Mbəlom huya andza Melkisedek. ‡†»

¹⁸ Mbəlom kə mbata ha bazlam mapala eye nakə ahəl niye aye hərwi bəle eye, ma dzəniye ndo hay bay. ¹⁹ Bazlam i Musa mapala eye na, a sla mat̄əre ha ndo hay ŋgwalak eye ka d̄əre i Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, wu mekeləŋ eye andaya a ze ha bazlam neh-eye mapala eye. Wu andaya nakə ma vələkweye tsəved lele eye hərwi mändisle ka t̄av Mbəlom aye. Wu

† Madazlay i wu hay 22.16-17. †† Madazlay i wu hay 14.17-20.
‡ Zəba mə Məpesle 18.21.

‡† Dəmes hay 110.4.

eye niye na, Yesu. Ka pakwa faya mädzal gær na, ka neŋgeye.

²⁰ Wu mekelenj eye na, ahäl nakä Mbälom ma piye Yesu bagwar i ndo mäväläy wu a Mbälom aye na, a mbada täday. Ahäl nakä slala i Levi hay ta tæra ndo mäväläy wu a Mbälom aye na, tæ mbada andza niye bay. ²¹ Ane tuk na, i Yesu na, Mbälom kä mbada, a gwad:

«Neŋ Mbälom na mbädäyeye hälay bay,
na mbada ka ndziye ndo mäväläy wu a Mbälom huya. †»

²² Nakay andza mägwede na, dzam nakä Mbälom a bar tæ näkway aye na, lele a ze ha dzam nakä a bar ahäl niye aye. Andza niye, maa dakway ha ta dedek Mbälom kä bar dzam tæ näkway na, Yesu.

²³ Wu mekelenj eye andaya wal sa. Ndo neheye tæ välaway wu a Mbälom ma slala i Levi aye na, näteye haladzay hærwi tæ mäta, tæ gærawa ha mäslær tay.

²⁴ Ane tuk na, i Yesu na, andza niye täbey, neŋgeye ma ndziye ka tor eye, ma ndziye ndo mäväläy wu a Mbälom huya ka tor eye. ²⁵ Hærwi niye, neŋgeye na, gädänj andaya mäta ha ndo neheye faya ta diye kame i Mbälom tæ hälay ngay aye kwa käday hærwi neŋgeye ma ndziye ka tor eye. Faya ma düwuleye naha me a Mbälom huya hærwi tay.

²⁶ Neŋgeye na, bagwar i ndo mäväläway wu a Mbälom nakä dedänj eye gädänj ngay andaya madzæne kway aye. Neŋgeye na, tsädänj, mänesæ andaya mä neŋgeye bay, kä ge mezeleme täbey. Neŋgeye andza ndo mäge mezeleme hay bay, Mbälom a pa na wal. Mbälom a pa na mä mbälom ka gær i wu hay tebiye.

²⁷ Siye i bagwar hay i ndo mäväläway wu a Mbälom, näteye neheye na, ta kädaway wu a Mbälom pat pat. Tæ kädaway naha hærwi mezeleme tay eye täday ada ta käday naha hærwi mezeleme i ndo siye hay. Yesu na, neŋgeye a ge andza niye täbey. Neŋgeye a välay naha wu a Mbälom hærwi ndo hay sik näte tsa tæ mäväle ha gær ngay. I ngay na, ä andza niye. ²⁸ Bagwar i ndo neheye tæ välaway wu a Mbälom aye neheye bazlam i Musa mapala eye a pa aye, ndo hay tsa, näteye tæ gawa mezeleme. Ane tuk na, ahäl nakä Mbälom a mbada aye, bazlam nakay kä zla tæv i bazlam i Musa mapala eye, a pa bagwar i ndo mäväläway wu a Mbälom na, Wawa ngay. Neŋgeye na, ka tæra ngwalak eye peteh ka tor eye.

Yesu neŋgeye bagwar i ndo mäväläy wu a Mbälom dedek eye

8 Bazlam nakä ta dedek bagwar eye a sakway mätsike aye na, anaŋ: Bagwar i ndo mäväläway wu a Mbälom andaya andza nakay. Neŋgeye na, i kway. Neŋgeye mandza eye ka tæv mändze i Bæy mä mbälom, tæ hälay i mänday i Mbälom Bæy Maduwerj ka gær i wu hay tebiye mä mbälom. ² Neŋgeye bagwar i ndo mäväläy wu a Mbälom a ge mäslær na, ma tæv nakä tsädänj Mbälom mandza eye mä däma aye. Ahäl niye ndo neheye tæ välaway wu a Mbälom aye tæ

† Dæmes hay 110.4.

gawa mäslær na, mä madzawadzawa i määdäslay ha gær a Mbälom nakä ndo a lambad aye. Ane tuk na, tæv nakä Yesu faya ma giye mäslær mä däma aye na, mä mbälom, tæv nakä dedänj eye. Maa ge na, Bæy Maduwerj bæna ndo zezerj bay.

³ Bagwar i ndo mäväläway wu a Mbälom tebiye, kwa way tæ pa na hærwi mäväläy naha wu käriye ada mäkäday naha wu a Mbälom. Bagwar i ndo mäväläy wu a Mbälom kway bäbay na, wu andaya nakä mä välay naha a Mbälom aye därmak. ⁴ Kä ge neŋgeye ka mändzibæra na, ma täriye ndo mäväläy wu a Mbälom bay hærwi neheye ka mändzibæra aye äa faya ta väleye wu a Mbälom aye näteye andaya tsiy andza nakä bazlam i Musa mapala eye a tsik aye. ⁵ Ahäl nakä Musa ma lambadiye madzawadzawa niye aye, Mbälom a gwadäy: «Zæba faya lele, do lambad gay nakä ka lambadiye na, andza nakä na bæzaka ha mä mahæmba aye.» Ndo mäväläy wu a Mbälom neheye na, ta ge mäslær mä gay eye nakay. Ane tuk na, gay nakay na, mandzækkit bo i bæmalä nakä dedänj eye mä mbälom aye. †⁶ Andza nakay ka zæbakwa ka mäslær i Käriste na, a ze ha mäslær i ndo mäväläway wu a Mbälom neheye. Neŋgeye ma miye tay ha ka bo ndo hay ta Mbälom hærwi ada Mbälom mä bar dzam nakä a ze dzam nakä ahäl niye hærwi wu nakä Mbälom a gwad ma väliye ma mäbere dzam nakay aye na, a ze wu neheye ahäl niye aye haladzay.

⁷ Tadä mäbere dzam † nakä makurre eye mänesæ andaya faya bay aye na, Mbälom ma bæriye dzam masulo eye bay. ⁸ Ane tuk na, ka zæbakwa faya na, a sla wuray bay hærwi Mbälom faya ma matay ha mänesæ a ndo hay. A gwadätay:

«Tsænnum, maa tsik me na, neŋ Bæy Maduwerj.

Häläy eye ma deyeweye

na bæriye dzam wedeye

ta slala i Israyel hay ada ta slala i Yahuda hay.

⁹ Dzam nakä na bæriye aye na,

andza nakä na bar ta bæba tæte tay hay bay.

A hälay nakä na häla tay ahaya tæ hälay ga eye abæra mä Ezipt aye na,

bo tay eye tæ gær tay ta nas ha Dzam Guram eye nakä na bar ta näteye aye.

Hærwi niye na gær tay ha.

Maa tsik bazlam andza nakay na, neŋ Bæy Maduwerj.

¹⁰ Bæy Maduwerj Mbälom a gwad:

Dzam nakä na bæriye ta ndo i Israyel hay aye a hälay niye na, anaŋ:

Na piye bazlam ga mapala eye a därev tay,

na watsiye bazlam ga mapala eye a mädzal gær tay, na täriye Mbälom tay

ada näteye ta täriye ndo ga hay.

¹¹ Ndæray andaya ma diye ma tätikateye a ndo siye aye, ma gwadiye:

“Dumara, særum Bæy Maduwerj eye”, andaya bay,

hærwi ndo hay tebiye ta særiye ga,

kwa bagwar hay, kwa neheye makætsa eye hay aye.

†† Madayaw abæra ma Ezipt 25.40. ‡ Zæba mä Madayaw abæra ma Ezipt 24.3-8.

¹² Na pəsətay ha mənese tay,

tə mezeleme tay, ma mejaweye a gər sa bay. †»

¹³ Mbəlom a tsik ka məbere Dzam Wedeye na, andza mægweđe Dzam Guram eye gədaŋ ɲgay andaya sa bay. Ka sərakwa ha wu nakə ka təra guram eye ada ma dzəniye ka wuray sa bay aye na, mazlambar ma dziye.

Tsəved dedek eye hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom

9 Ma dzam nakə kurre aye na, bazlam mapala eye hay andaya, neheye ta datay ha a ndo hay tsəved i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. Təv andaya dərmak nakə ndo hay ta lambad hərwi maduwulay me a Mbəlom mə dəma aye. ² Gay niye ta lambad na, tə peteked. Gay kurre eye na, tə zalay təv tsədaŋna eye. Tə pa a dəma lalam bagwar eye ta hawal eye hay tasəla ta ako eye fataya ada tabal tə peŋ mapa eye faya nakə tə vəlaway faya wu a Mbəlom aye. ³ Peteked a ɲgəna ha tsələk niye ta tsələk neŋged nakə kame aye. Tə zalay a tsələk niye na, təv nakə a ze siye hay tebiye tə tsədaŋna aye. ⁴ Tə pa a təv niye na, wu nakə tə ɲgar ta gura tə fəkawa faya wu nakə a ze huŋna aye. Tə pa a dəma zlaŋgatsa dərmak. Zlaŋgatsa niye na, mambuza eye tebiye ta gura, tə zalay zlaŋgatsa i məbere dzam. Ma zlaŋgatsa niye səra i gura andaya mə dəma dərmak. Ma səra eye niye na, makwala nakə tə zalay *man*^{††} aye mə dəma. Sakwal i Aron nakə a dudu, a pa slambah aye mə dəma dərmak, tə beleler hay sulo neheye Mbəlom a watsa faya bazlam mapala eye hay ahəl nakə a bar dzam ta ndo ɲgay hay aye. ⁵ Ka gər i zlaŋgatsa niye na, ta lambad wu hay sulo, tə pa faya. Tə zalatay a wu niye hay na, *kerubiŋ* hay, faya ta datay ha məzlab i Mbəlom a ndo hay. Ta həndək ha gwezleviyek tay hərwi madərzle na təv nakə tə vəlaway naha faya wu a Mbəlom hərwi ada Mbəlom m̄a pəsətay ha mezeleme i ndo neheye tə ge aye. Ane tuk na, na diye ha wu neheye pendek pendek anəke bay.

⁶ Wu niye hay malambada eye tsiy na, ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ti yawa pat pat a gay makurre, tə gawa məsler tay pat pat mə dəma.

⁷ Tsələk masulo eye maa yawa a dəma na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom nəte ɲgweŋ. A yawa a dəma na sik nəte ka məve. Ma diye a dəma na, kutoŋ ma zliye bambaz i gənaŋ a həlay ma vəleye a Mbəlom hərwi ada Mbəlom m̄a pəsay ha mənese nakə a ge aye ada nakə siye i ndo hay tə ge ta mədzal gər tay bay aye. ⁸ Məsəfəre Tsədaŋna eye faya ma dakway ha tə wu neheye na, kə ge tsələk makurre andaya huya na, tsəved nakə ndo hay ta diye ha a təv nakə a ze siye i təv hay tə tsədaŋna aye na, mahəndəka eye bay.

⁹ Mandzəkit bo i wu neheye a da ha na, wu neheye ti yaw anəke aye. Faya ma dakway ha na, wu neheye ta vəleye a Mbəlom aye, tə bambaz i gənaŋ nakə ta vəleye aye ta sliye faya matəra ha dərev i ndo hay ɲgwalak eye hay ka dərə i Mbəlom bay. ¹⁰ Wu neheye faya ta tətikakweye na, ka gər i wu mənday, wu məsay

† Zeremi 31.31-34. †† *Man na, makwala nakə Mbəlom a vəlatay a Israyel mə makulkwandah aye. Zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.13-15; 31.*

ada ka gər i məbere wu hay na, kəkay dekdek tsa. Wu neheye na, wu i ndo i məndzibəra dekdek, ma ndziye tsekweŋ tsa hus a pat nakə Mbəlom ma mbədiye ha wu hay tebiye aye.

¹¹ Anəke na, Kəriste ki yaw tsiy. Neŋgeye bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Wu neheye ɲgwalak eye faya ka hutakweye na, ka hutakwa mə həlay ɲgay. Neŋgeye ki ye a təv nakə bagwar eye a ze madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ahəl niye aye, təv niye na, lele haladzay. Ma lambad təv niye na, ndo hay bay, andaya ka məndzibəra bay. ¹² Kəriste ki ye a təv niye, kə fələkwa a təv nakə a ze siye hay tə tsədaŋna aye. Kə zla bambaz i vo'ar tə bambaz i wawa i sla ka həlay bay. Duh a fələkwa a dəma na, a zla bambaz ɲgay eye nakə a mbəda ha aye, a ye sik nəte ka ndəv. Andza niye kə təma kway ahaya abəra mə mezeleme ka tor eye.

¹³ Ahəl niye na, tə kədawa vo'ar hay, merisla hay, ta gwatsakawa bambaz eye ka ndo neheye nəteye tsədaŋna kame i Mbəlom bay aye. Tə kədawa sla wawa eye dərmak, tə dulawa na, ada bətekwev maləməts eye na, tə fadawa ka ndo hay. Andza niye, ndo neheye tə ge mənese aye na, bo tay ka təra tsədaŋna andza nakə a say a bazlam tay mapala eye. ¹⁴ Kə ge andza niye na, bambaz i Yesu Kəriste a ze ha ta gədaŋ bədaw? Kəriste, neŋgeye na, kə ge mezeleme bay, kə zla bo ɲgay, kə vəlay a Mbəlom ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋna eye. Məsəfəre niye ma ndziye na, ka tor eye. Bambaz ɲgay a təra ha dərev kway tsədaŋna hərwi ada wu neheye ɲgwalak eye bay ta diye kway ha a mədahaŋ aye na, kə gəkwə sa bay. Ane tuk na, kə gəkwə duh na, məsler i Mbəlom, neŋgeye nakə ma ndziye ka tor eye aye.

¹⁵ Hərwi niye Kəriste, neŋgeye ndo məsəre tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi Mbəlom kə bar Dzam Wedeye ta nəteye. Hərwi niye, ndo neheye Mbəlom a zalatay aye na, ta hutiyeye wu neheye ɲgwalak eye Mbəlom a gwad ma vəlatəye aye. Ta hutiyeye ka tor eye. Ma giye bo na, hərwi Kəriste kə mət hərwi ndo neheye tebiye ta nas ha Dzam Guram eye tə mezeleme tay aye. Ahəl nakə a mət aye kə təma tay ahaya abəra mə mezeleme.

¹⁶ Tadə ndoweye a gwad: «Na mət na, ɲgənum ha wu ga hay» na, ndo niye m̄a mət təday ada ta ɲgəniye ha.

¹⁷ Ahəl nakə kə mət aye na, bazlam ɲgay ma hutiyeye gədaŋ. Tadə ndoweye andaya tə dərə na, wu nakə a gwad aza ka ɲgənumeye ha aye na, ta ɲgəniye ha zuk bay. ¹⁸ Hərwi niye, kwa dzam makurre a ge bo na, ta mbəda ha bambaz təday bəna ma giye bo bay. ¹⁹ Ahəl niye na, Musa a datay ha bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəlay aye a ndo hay aye təday. Tsa na, a zla bambaz i sla wawa eye, i vo'ar a dzapa ha ta yam. A zla hawal ta gugumaŋ ndozza eye a tələka ha a bambaz, a gwatsaka ka dərəwəl i bazlam mapala eye ada a gwatsaka ka ndo hay tebiye. ²⁰ Ahəl nakə faya ma gwatsakiye na, a gwad: «Nakay na, bambaz nakə Mbəlom a bar ha dzam ta nəkurom aye. A gwadəkum rəhumay ha gər. †» ²¹ Musa ka gwatsaka bambaz ka madza-

wadzawa i mædæslay ha gær a Mbælom niye ta lambad tæ peteked aye dærmak ada ka gwatsaka ka wu neheye tæ gawa ha mæsler hærwi mædæslay ha gær a Mbælom aye tebiye. ²² Andza nakæ bazlam mapala eye a tsik aye na, matsæla wu hay tebiye ta gwatsakawa faya bambaz ada mâ tæra tsædærŋa. Ta mbæda ha bambaz bay na, Mbælom ma pæsiye ha mezeleme bay.

Bambaz i Kæriste ma bariye ha mezeleme i ndo hay

²³ Tsæved nakæ Musa a tætikawatay a ndo hay ahæl niye na, mandzækit bo i wu neheye dedek eye mæ mbælom aye. Kutoŋ lele mâ tæra ha wu hay tebiye tsædærŋa andza nakæ bazlam i Musa a tsik aye. Ane tuk na, hærwi matære wu neheye dedek eye mæ mbælom aye tsædærŋa na, kutoŋ mævæle wu nakæ a ze bambaz i gænaw aye. ²⁴ Siye i ndo mævælaway wu a Mbælom ti yawa a gay i gugumarŋ nakæ ndo hay ta lambad aye ada gay niye na, mandzækit bo i tæv nakæ Mbælom mæ dæma aye dækdæk tsa. Ane tuk na, Kæriste, neŋgeye na, ki ye a tæv nakæ Mbælom mandza eye mæ dæma aye, neŋgeye kame i Mbælom hærwi kway. ²⁵ Bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom a yawa a tæv nakæ a ze siye hay tæ tsædærŋa aye na, ka mæve, ka mæve, a yawa a zlaw a bambaz i gænaw ka hælai bæna bambaz ŋgay eye bay. Kæriste na, a vël ha bo ŋgay, neŋgeye a vël ha bo ŋgay sik næte bæna ka mæve ka mæve andza bagwar i ndo mævælaway wu a Mbælom bay. ²⁶ Tadæ mâ ge andza niye, kwa ka gær nakæ Mbælom a ge mændzibæra aye na, hæbe atay ma siye dæretsæseh haladzay. A yaw a hælai nakay ka mandæve eye sik næte, a vælai ha bo ŋgay a Mbælom hærwi ada mâ zla mezeleme abæra ka ndo hay ka tor eye. ²⁷ Kwa way ma mætiye sik næte, ma dæba eye na, Mbælom ma geye sariya. ²⁸ Andza niye, Kæriste bæbay a mæt sik næte. A vælai ha bo ŋgay a Mbælom hærwi mæzle mezeleme abæra ka ndo hay. Ma maweye sik næte. Ma maweye na, hærwi mæzle mezeleme abæra ka ndo hay sa bay. Ane tuk na, ma maweye hærwi mætæme tay ha ndo neheye faya ta hæbiye na aye.

10 Bazlam i Musa mapala eye na, mezek i wu neh-eye ŋgwalak eye faya ka hutakweye aye. Næteye na, wu niye hay bay. Ndo hay tæ kædaway wu a Mbælom hærwi mahændzæde tæ neŋgeye, tæ kædaway wu a Mbælom ka mæve ka mæve, ane tuk na, a sla faya matære tay tsædærŋa kame i Mbælom bay. ² Tadæ ndo hay ta tæra tsædærŋa hærwi nakæ tæ kædaway wu a Mbælom ta dedek aye na, hæbe ta gæriye ha mækæday wu a Mbælom. Hærwi atay mezeleme tay kæ bara sik næte ka ndæv, mezeleme tay a matayaw a gær bay. ³ Ane tuk na, duh mækæde wu neheye tæ kædaway a Mbælom aye na, mezeleme tay a matayaw a gær ka mæve ka mæve, ⁴ hærwi bambaz i merisla ta vo'ar a sla mæbere mezeleme bay.

⁵ Hærwi niye, ahæl nakæ Kæriste mazlambar ma deyeweye ka mændzibæra aye na, a gwadæy a Mbælom: «A saka tâ kædaka gænaw hay bay, tâ vëlaka wu mekelen eye bay.

Ane tuk na, ka vælæŋ bo hærwi ada nâ vëlaka.

⁶ Mækæde gænaw hærwi mæfækaka naha ada mækæde wu hærwi mæpæse ha mezeleme na, a yaka a gær bay.

⁷ Aya, na gwadaka:

Neŋ anaŋ Mbælom, na yaw ka mændzibæra na, hærwi ada nâ ge wu nakæ a saka aye, andza nakæ mawatsa eye ka gær ga mæ dærewel i bazlam mapala eye aye. †»

⁸ Wu nakæ Kæriste a lah mætsike aye na, a gwad: «A saka tâ kædaka gænaw hay bay, tâ vëlaka wu mekelen eye bay. Mækæde gænaw hærwi mæfækaka naha ada mækæde wu hærwi mæpæse ha mezeleme na, a yaka a gær bay.» Kwa wu neheye a pay bæzay a bazlam mapala eye bæbay na, a yay a gær a Mbælom bay. ⁹ Kæriste a gwad sa: «Neŋ anaŋ na yaw ka mændzibæra na, hærwi ada nâ ge wu nakæ a saka aye.» Andza niye, a mbata ha Dzam Guram eye, a vël a dæma tsæved wedeye.

¹⁰ Ka tærakwa tsædærŋa kame i Mbælom hærwi Yesu Kæriste a ge wu nakæ a yay a gær a Mbælom aye ada a vël ha bo sik næte dæ ka tor eye.

¹¹ Ndo neheye tæ vælaway wu a Mbælom aye, næteye tebiye malætsa eye pat pat ka mæge mæsler tay pat pat. Tæ kædaway wu huya a Mbælom. Ane tuk na, wu neh-eye tæ kædawa aye na, tæ sla mæmbete ha mezeleme i ndo hay bay. ¹² Yesu Kæriste na, a vël bo ŋgay eye sik næte hærwi mæzle mezeleme abæra ka ndo hay ka tor eye. Tsa na, a ndza tæ hælai i mænday i Mbælom.

¹³ Anæke na, neŋgeye faya ma hæbiye Mbælom mâ pa ndo mane dære ŋgay hay a hud i sik ŋgay. ¹⁴ Andza niye, a vël ha bo ŋgay sik næte ka tor eye, a tæra ha ndo ŋgay hay tsædærŋa kame i Mbælom. A pa tay ha wal hærwi ŋgay. A tæra tay ha ŋgwalak eye hay ka tor eye.

¹⁵ Mæsæfære Tsædærŋa eye faya ma dækweye ha dærmak parakka wu neheye na, dedek. A gwad tæday na:

¹⁶ «Bæy Maduwerŋ Mbælom a gwad:

“Dzam nakæ na bariye ta ndo ga hay a hælai niye aye na, anaŋ:

Na piye bazlam ga mapala eye a dærev tay, na watsiye bazlam ga mapala eye a mædzal gær tay.”»

¹⁷ Tsa na, a gwad sa:

«Na ma ahaya mezeleme tay a mædzal gær ga sa bay, kwa mæsler neheye tæ ge ŋgwalak eye bay aye. ††»

¹⁸ Mbælom kæ pæsatay ha mezeleme i ndo hay tsiy na, mævælai wu hay a Mbælom ma dzæniye hærwi mæzle mezeleme abæra ka ndo hay sa bay.

Hændzædakwa ka tæv i Mbælom

¹⁹ A nækurom malamar ga hay, ka hutakwa tsæved mæfælækwe a tæv nakæ a ze siye hay tæ tsædærŋa aye na, hærwi bambaz i Yesu nakæ a mbæda ha aye. ²⁰ Yesu ka ŋguradæ ha peteked nakæ kame kway aye. Ka hændækakway tsæved wedeye, nakæ ka slakweye mæfælækwe a dæma aye. Tsæved nakay wedeye na, ka hutakweye ha sifa. Peteked nakæ a ŋguradæ ha aye na, andza mægweðe bo nakæ ta dar na ka mayako ma-

† Madayaw abæra ma Ezipt 24.3-8.

† Dæmes hay 40.7-9. †† Hebræ hay 8.8-12.

zləmbada eye aye. ²¹ Andza niye, i kway na, bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom andaya a ləvay gər a gay i Mbəlom. ²² Kə ge andza niye na, həndzədəkwa ka təv i Mbəlom tə dərev dedək eye, ta məpe mədzal gər gədanj eye ka Mbəlom, hərwi Yesu ka təra kway ha tsədanjja tə bambaz ngay ada kə bara kway ta yam tsədanjja eye. ²³ Tsikakwa parakka huya nəkway ka pakwa mədzal gər ka wu nakə Mbəlom a tsik aye, kə dzədzakwa ha mədzal gər kway bay, hərwi wu nakə a gwad ma giye na, huya ma giye andza nakə a tsik aye. ²⁴ Pəlakwa tsəved nakə ka vələkweye ha gədanj a bo nəte nəte mə walaŋ kway aye hərwi ada kə wudakwa bo kame kame ada kə gakwa wu neheye ngwalak eye. ²⁵ Kə gərakwa ha məhay gər andza ndo siye hay bay. Duh na, vələkwa a bo gədanj nəte nəte mə walaŋ kway, wene wene eye hərwi ka sərūm ha pat nakə Yesu Kəriste ma maweye aye na, mazlambār bəse.

²⁶ Ka sərakwa dedək i Mbəlom. Hərwi niye tadə faya ka gakweye mezeleme huya ada ka sərakwa lele ngwalak eye bay na, sərakwa ha wu mekeleŋ eye andaya neheye ta sliye faya məvəle hərwi məmbete ha mezeleme aye na, andaya sa bay tebiye. ²⁷ Tadə ndoweye kə ge mənese andza niye na, mā dzədzar hərwi Mbəlom ma geyə sariya. Sariya niye na, a ge zluwer haladzay, ako gədanj eye ma fəkiye ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye. ²⁸ Ka sərūm ha tadə ndoweye ka rəhay gər a bazlam i Musa mapala eye bay, tadə ndo hay sulo kəgəbay mahkar ta tsik ta dedək kə ge mənese na, ta kədiye na ta sakay naha bay. ^{†29} Tadə kə ge tə bazlam i Musa andza niye na, dəretsətseh i ndo nakə a zəba ka Wawa i Mbəlom andza wuray kəriye aye na, ma ziye nakay bədaw? Neŋgeye na, kə nas ha bambaz i məbere dzam nakə a təma ahaya abəra mə mezeleme aye dərmak. Faya ma tsadəye a Məsəfəre Tsədanjja nakə faya ma dəkweye ha ngwalak i Mbəlom aye. ³⁰ Ka sərakwa ndo nakə a gwad:

«Mata gatay dəretsətseh a ndo neheye ta kərah marəheŋ ha gər aye na, neŋ.

Na hamateye a dəma wu tay neheye ngwalak eye bay tə ge aye.»

A gwad sa:

«Neŋ, Bəy Maduweŋ na gateye sariya a ndo ga hay. ††»

³¹ Mbəlom na, a vəl sifa. Andza niye, tadə sariya kə gəs ndoweye kame i Mbəlom na, dəretsətseh i ndo niye ma ziye wu hay tebiye.

³² Mum ahaya a gər ma kəkay wu nakə a ge bo tə nəkurom ahəl niye ka ngatumay makurre eye a dzaydzay i Mbəlom aye. A həlay niye na, ta sakum dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, ka səmumay naha a wu hay tebiye. ³³ A həlay siye na, ta tsadakum kame i ndo hay, ta sakum dəretsətseh. A həlay siye ka yum a dəretsətseh i ndo neheye tə satay dəretsətseh aye dərmak.

³⁴ Ka sum ka bo dəretsətseh dziye ta ndo neheye tə gəs ha tay a danjay aye. Ahəl nakə ndo hay ta buwa

fakuma abəra wu kurom hay aye na, ka səmumay naha ta mənŋwese eye, hərwi ka sərūm ha wu kurom hay ngwalak eye andaya a ze siye i wu hay tebiye, ta ndziye ka tor eye.

³⁵ Hərwi niye, kə gərūm ha məpe mədzal gər kurom abəra ka Mbəlom bay, hərwi tadə ka rəzlumay a gər huya na, Mbəlom ma vələkumeye magogoy haladzay. ³⁶ Wu nakə a ye ka bo aye na, səmumay naha ada kə gum wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hərwi ada kə hutum wu nakə a gwad ma vələkumeye aye. ³⁷ Hərwi niye, Mbəlom a gwad:

«A zəkaw həlay tsekweŋ ndo nakə ma deyeweye na, ma deyeweye, ma gaweye mahonok bay.

³⁸ Ndo nakə neŋgeye ngwalak eye ka dəre ga aye, kə dzala ha ka neŋ na, ma ndziye ma sifa ka tor eye.

Ane tuk na, tadə kə ma ta dəba na, neŋgeye a yeŋ a gər sa bay. †»

³⁹ Nəkway na, ndo neheye tə ma ta dəba ada tə dze aye bay. Duh nəkway na, ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Mbəlom aye. Andza niye, ka hutakweye sifa ka tor eye.

Ndo neheye ahəl niye tə pa mədzal gər ka Mbəlom aye

11 Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, məsər ha ta dedək wu neheye faya ka təkakweye dəre aye na, ka hutakweye. Kwa tadə ka ngatakway tə dəre kway bay bəbay na, ka sərakwa ha ta dedək andaya. ² Ndo neheye ahəl niye ta dzala ha ka Mbəlom andza niye. Hərwi niye ta yay a gər a Mbəlom.

³ Hərwi məpe mədzal gər kway ka Mbəlom na, ka sərakwa ha kwetseh kwetseh Mbəlom a ge wu hay tebiye tə bazlam ngay nakə a tsik aye. Andza məgwede wu neheye tebiye faya ka ngatakweye ka mändzibəra aye na, tə yaw abəra mə wu neheye dəre i ndo zezəŋ a ngatay bay aye.

⁴ Hərwi məpe mədzal gər ngay ka Mbəlom na, Abel a kədəy wu a Mbəlom a ze ha wu i Kayin nakə a vələy a Mbəlom aye. Mbəlom ka zambaday. A gwad neŋgeye ndo ngwalak eye kame ngay, hərwi Mbəlom ka təma wu nakə a kədəy aye. Kwa Abel kə mət bəbay, faya ta tsikakweye labara ngay huya hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye. †

⁵ Hərwi məpe mədzal gər ngay ka Mbəlom na, Henok kə mət bay, Mbəlom a zla na a mbəlom. Ndəray kə ngatay a Henok sa bay hərwi Mbəlom kə zla na. Bazlam i Mbəlom a gwad na, ahəl nakə Mbəlom kə zla na Henok zuk bay aye na, Henok a yay a gər a Mbəlom. ††

⁶ Ze mədzal ha ka Mbəlom na, ndəray ma sliye madayay a gər a Mbəlom bay. Ndo nakə a say mahəndzəde ka təv i Mbəlom aye mā dzala ha faya neŋgeye andaya. Mā sər ha na, neŋgeye faya ma vələteye magogoy a ndo neheye tə pəliye na aye.

⁷ Hərwi mədzele ha ka Mbəlom na, Nuhu a rəhay ha a gər a bazlam i Mbəlom. Mbəlom kə tsikay kurre ka wu neheye ta giye bo aye kurre. Ndəray kə ngatay dāda a wu niye hay bay, ane tuk na, ka rəhay ha gər a

† Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 19.15. †† Bazlam mapala eye masulo eye 32.35-35.

‡ Habakuk 2.3-4. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 4. 3-10. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 5.18-14.

wu nakə Mbəlom a tsikay aye. A lambad kwalalan j yam bagwar eye andza nakə Mbəlom a tsikay aye, a fəlakwa a dəma ta ndo i gay nğay hay tebiye, ta təma Məpe mədzał gər nakə a pa ka Mbəlom aye a da ha mede i siye i ndo hay na, nğwalak eye bay hərwi ta pa mədzał gər ka Mbəlom bay. †

⁸ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, Abraham a rəhay ha gər a Mbəlom aye, a lətse a ye a gəma nakə Mbəlom a gwađ ma vəleye, ma təriye i nğay aye. Kwa kə nğatay a gəma eye bay bəbay na, ki ye a dəma. ††⁹ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, a ndza ma gəma nakə Mbəlom a gwađ ma vəleye aye. A ndza mə dəma na, neŋgeye madurlonj eye, a ndzawa mə gay nakə ta lambad ta gugumanj aye. Hulfe nğay Izak ta Zakob nəteye neheye Mbəlom a gwađ ma vəlateye gəma niye aye dərmał tə ndzawa mə dəma na, mə gay nakə ta lambad ta gugumanj aye dərmał. ¹⁰ Abraham a ge andza niye na, a təkay dərə a gəma nakə ma ndziye bəŋbəŋ † ma dədiye bay aye. Maa ləva ha bo ta gəma niye na, bo i Mbəlom eye nğway, maa dəzl na, neŋgeye.

¹¹ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, Sara kwa neŋgeye guram eye tsiy bəbay na, kə huta gədaŋ məwe wawa. A sər ha ta dedek wu nakə Mbəlom a gwađ ma vəleye na, ma vəleye. ††¹² Hərwi niye Abraham, neŋgeye guram eye tsiy kə wa wawa ada wawa i huđ nğay hay ta wa bo haladzay andza wurzla neheye ka magərbəlom aye ada andza hewiyenj mə magayam a pasla bo bay.

¹³ Ndo neheye tebiye tə mət ma məpe mədzał gər ka Mbəlom aye, nəteye na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwađ ma vəliye bay. Ane tuk na, tə sər wu neheye Mbəlom a gwađ ma giye aye na, ma giye bo. Hərwi niye dərev tay a nğwasa. Tə tsik parakka nəteye na, madurlonj eye hay, gay tay andaya ka məndzibəra bay. ††¹⁴ Ndo neheye tə tsik andza niye na, tə da ha nəteye faya ta həbiye gəma tay a nəteye. ¹⁵ Ta dzala ka təv nakə ti yaw abəra mə dəma aye bay. Tađə ta dzala andza niye na, ta pəliye tsəved məme a təv nakə ti yaw abəra mə dəma aye. ¹⁶ Ane tuk na, andza niye bay, duh ta pəla na, təv nakə a ze ha neŋgeye nakə ma dəba aye, andza məgwede nakə mə mbəlom aye. Hərwi niye a yay a gər a Mbəlom tə zalay Mbəlom tay. Andza niye, kə ləvatay ha bo ta gəma.

¹⁷ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, Abraham a vəlay Izak a Mbəlom. A say a Mbəlom mazəbe ka mədzał gər i Abraham. Hərwi niye a tsətsah faya m̄ vəlay Izak. Abraham a təma məge andza niye. Ane tuk na, ba Mbəlom kə gwađay ma hutiyə wu.

¹⁸ Mbəlom a gwađay: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak Izak. †††» ¹⁹ Abraham a dzala: «Mbəlom na, gədaŋ nğay andaya mələtse ahaya Izak abəra ma mədahaŋ.» Ta dedek a təra andza Izak kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaŋ.

† Zəba mə Madazlay i wu hay 6.9-9.29. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 12.1. † A tsik na, Zerozelem wedeye, zəba ka mede 16 ada ma Hebræ hay 12.22. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 18.10. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 23.4. ††† Zəba mə Madazlay i wu hay 21.12; 22.1-14.

²⁰ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, Izak a pa nğama ka Zakob ta Ezayu. A tsik ka wu nakə ma giye bo ta nəteye kame aye. †††

²¹ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, Zakob ma mətiye na, a pa nğama ka wawa i Yusufa hay, nəte ta nəte. A lətse ta donğwar, a dəslay naha gər a Mbəlom. †

²² Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, Yusufa ma mətiye na, a tsikatay a Israyel hay, a gwađatay kame na: «Ka deyumeye abəra mə Ezipt.» Ada aza ta giye ha ta mətał nğay hay kəkay na, kə tsikatay. †

²³ Hərwi məpe mədzał gər tay ka Mbəlom na, bəba i Musa hay ahəl nakə tə wa na Musa aye na, tə nğaha na kiye mahkar. Ta zəba faya na, wawa tay a le haladzay. Ta dzədzaray a bazlam i bəy nakə a tsik aye bay. ††

²⁴ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, ahəl nakə Musa a ge gawla aye na, a say ta gwađay: «Musa neŋgeye wawa i dem i bəy i Ezipt» na, a say bay. ²⁵ A zay ha məse dərətsətseh ta ndo i Mbəlom hay tə bəmalə nakə ma ndziye ma məŋgwese tsekweŋ ada ka rəhay gər a Mbəlom bay aye. †††²⁶ A sər ha, a zay ha ndo hay t̄ tsaday andza nakə tə tsaday a Kəriste aye tə bəmalə nakə ma hutiyə zlele i gəma i Ezipt aye. A dzala andza niye na, hərwi faya ma təkay dərə a wu nakə Mbəlom a gwađ ma vəleye aye.

²⁷ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, Musa a ye abəra ma Ezipt. Ka dzədzaray a mevel i bəy bay. Kə ndza bəŋbəŋ andza ma nğateye a Mbəlom, ndo nakə ndəray a nğatay dāda tə dərə bay aye.

²⁸ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, a dzalay a məge magurlom i Pak aye. A gwađatay a ndo i Israyel hay t̄ gwatsaka bambaz ka maged tay hərwi ada gawla i Mbəlom ki yaw ma kədiye malkwara i wawa hasləka eye i ndo i Ezipt hay na, m̄ kəd malkwara tay hasləka eye hay bay. †††

²⁹ Hərwi məpe mədzał gər tay ka Mbəlom na, Israyel hay tə tas abəra mə Bəlay Ndozza eye. Ahəl nakə ndo i Ezipt hay a satay mətese dərmał aye na, bəlay a ma ka bo a həl tay ha tebiye. †

³⁰ Hərwi məpe mədzał gər i Israyel hay ka Mbəlom na, zled i gəma i Zeriko a mbəzl. Ndo i Israyel hay tə tawa na gəma niye məhəne məkwa matasəla eye na, zled niye a mbəzl. †

³¹ Hərwi məpe mədzał gər nğay ka Mbəlom na, Rahab nğwas nakə a gawa madama, ta kəd na bay andza ndo i Zeriko neheye ta rəhay gər a Mbəlom təbey aye hərwi ka təma tay ha Israyel neheye ti ye mata zəbaw Zeriko ta məkal aye. †††

³² Na tsikiye na, sa mey? Həlay eye a sla mətsikakum ka gər i Zedeyonj †††, Barak †††, Somsonj ¹⁸, Zefte ¹⁹, Davit,

††† Zəba mə Madazlay i wu hay 27.1-40. † Zəba mə Madazlay i wu hay 47.29-31. †† Zəba mə Madazlay i wu hay 50.24. ††† Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 2.1-2. †† Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 4.19-23. ††† Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 12.21. †† Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 14.21-31. †† Zəba mə Zozowe 6.12-21. ††† Zozowe 6.12-21. ††† Zəba mə Ndo i sariya hay 6.11. ††† Zəba mə Ndo i sariya hay 4.6. ¹⁸ Zəba mə Ndo i sariya hay 13. ¹⁹ Zəba mə Ndo i sariya hay 11.1.

Samuyel ada ta ndo mæde ha bazlam i Mbəlom na, həlay eye andaya bay. ³³ Nəteye dərmak, hərwi məpe mədzal gər tay ka Mbəlom na, tə ge vəram ta gəma siye hay, ada ta sla ka gəma niye hay aye. Ta ge wu nakə dedek eye, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlateye aye, ta dərəzlay ka bazlam a zil hay hərwi ada tã gatay wuray bay. ³⁴ Ta mbata ha ako nakə faya ma fəkiye ta gədaŋ haladzay aye. Ahəl nakə a satay a ndo hay məkəde tay ha ta maslalam aye na, ta təma fataya abəra. Ta ge bəle, ane tuk na, Mbəlom kə vəlatay gədaŋ. Nəteye slagama eye hay, ta həhar sidzew i bərakəzaŋ hay. ³⁵ Ngwas hay ta ngatatay a ndo tay neheye tə mət aye sa, nəteye ta sifa aye. Ndo siye hay tə satay dərətsətseh. Habe ta gwad nəmaa gəriye ha məpay bəzay a Mbəlom. Ane tuk na, a satay mətəme bay, a satay məməte mə dərətsətseh hərwi ada Mbəlom mã lətsa tay ahaya abəra ma mədahaŋ ada tã huta sifa ngwalak eye a ze nakay. †

³⁶ Ndo siye hay sa na, tə ngwasa fataya, tə ndaba tay ha ta mandalaba, tə dzawa tay ha tə tsalalaw, ta dərəzlay tay ha a gay i danğay. Andza niye, ta səmay naha bəŋbəŋ. ³⁷ Siye i ndo mekeleŋ eye hay tə kəf tay ha tə kwar. Siye hay ta dəs tay ha ka bo abəra morkotsok. Siye hay tə kəf tay ha ta maslalam. Siye hay gay tay andaya bay, ta dzədzawa so, nəteye mətawak eye hay. Tə pawa ka bo mbal i təbaŋ hay ta məkwets i wak hay. Ndo hay ta hərəwatay ha, tə gawatay dərətsətseh.

³⁸ Ta dzədzawa mə makulkwandah, ada mə mahəmba hay, tə hənawa ma lar hay ada ma bəf hay. Ndo neheye na, ta ye ka bo ta məndzibəra nakay bay.

³⁹ Ndo neheye tebiye nəteye ta pa mədzal gər ka Mbəlom ada andza niye nəteye tə yay a gər a Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlateye a ndo hay aye bay, ⁴⁰ hərwi Mbəlom kə dzala ada kə pa hərwi kway wu ngwalak eye a ze i siye i ndo neheye tə huta aye. A say a Mbəlom tã təra ngwalak eye ka bo dziye tə nəkway.

Melkisedek ndo məvəlaway wu a Mbəlom

12 Nəkway na, ndo neheye tebiye tə pawa mədzal gər ka Mbəlom ta lawara kway, faya ta dakway ha ma kəkay nakə nəkway bəbay ka pakweye mədzal gər ka Mbəlom aye. Hərwi niye, kalakwa ha ka bo abəra wu neheye tebiye faya ta gakweye me ka mede kame aye ada ta mezeleme nakə ma miye kway ha ta dəba aye, ada hwayakwa mahway nakə Mbəlom a gwadakway hwayum aye, madagər mã gakway bay. ² Zəbakwa kame ka Yesu. Nənggeye nakə a vəlakway tsəved ka pakwa faya mədzal gər ka nənggeye aye, ma-ta laka kway ha hus ka mandəve eye na, nənggeye. Ka təma məməte ka mayako mazləmbada eye. Horoy kə gay məməte ka mayako mazləmbada eye bay hərwi a sər ha dərəv ma ngwasiye ta mənğwese nakə Mbəlom a ləva ha bo hərwi ngay aye. Anəke nənggeye mandza eye tə həlay i mənday i təv məndze i bəy i Mbəlom. ³ Dzalum ka nənggeye lele ma kəkay nakə ndo i mezeleme hay tə nay dərə aye ada ma kəkay nakə a

səmay naha a dərətsətseh nakə tə say aye. Dzalum ka nənggeye hərwi ada dərəv mã ye fakuma abəra bay, ada kã gum bəle bay.

⁴ Ka gumeye vəram tə mezeleme, ane tuk na, hus ka məməte bay. Aya ane dərəv mã ye fakuma abəra bay.

⁵ Ka mətsum ha gər tə bazlam neheye Mbəlom a tsikakum hərwi məmakum naha dərəv aye daw? A tsikakum me andza bəba ma tsikeye me a wawa ngay, a gwad:

«Wawa ga, Bəy Maduweŋ Mbəlom kə tsikaka ka makəte na,

kã zəba faya andza wu kəriye bay.

Kə maka ha mənğok na,

dərəv mã ye faka abəra bay,

⁶ hərwi faya ma tsikateye ka makəte na, a ndo neheye a wuda tay aye.

Ma ndabiye na,

ndo neheye tebiye ta təra wawa ngay hay aye. ††»

⁷ Andza niye, səmumay naha a dərətsətseh bəŋbəŋ hərwi ada kã sərurum wu nakə Mbəlom a kəta kurom ha aye. Dərətsətseh nakay a dā ha na, Mbəlom kə həl kurom hərwi ada kã tərurum wawa ngay hay. Wawa andaya nakə bəba ngay ma tsikeye ka makəte bay aye na, andaya daw? Andaya bay! ⁸ Mbəlom faya ma kətiye wawa ngay hay tebiye. Tadə kə tsikakum ka makəte bay na, nəkurom wawa ngay hay bay, nəkurom mada-zla hay. ⁹ Bəba hay ka məndzibəra nakay, ta kəta kway ada ka rəhakwa tay ha gər. Ada sadzək ka rəhakway ha gər a Bəba kway nakə mə mbəlom aye bədaw? Tadə ka rəhakway ha gər na, ka hutakweye sifa.

¹⁰ Bəba kway hay ka məndzibəra, nəteye ta kətiye kway na, həlay tsekweŋ tsa andza nakə ta zəba faya lele aye. Ane tuk na, Bəba kway nakə mə mbəlom aye, nənggeye ma kətiye kway hərwi ada mã dzəna kway ada ka tərakwa tsədaŋŋa andza nənggeye huya. ¹¹ A həlay nakə faya ta kətiye kway aye na, a wur fakwaya, mənğwese andaya mə dərəv kway bay. Aza kame, ndo neheye ta təma makəte aye na, ta giye wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye ada dərəv tay ma ndziye zay.

Matətike ta məge daf

¹² Kə ge andza niye na, ndudum ha həlay kurom neheye madagər eye hay aye, gurmets kurom tã ge bəle bay. ¹³ Lambadum tsəved fehe lele hərwi sik kurom hay hərwi ada ndo neheye faya ta dzəgədasliye na, sik tay mã səkah mənese bay, ane tuk na, tã mbəl.

¹⁴ Gum gədaŋ məndze zay ta ndo hay tebiye, gum gədaŋ ada mede kurom mã yay a gər a Mbəlom. Kə ge andza niye bay na, ndəray ma ngateye a Bəy Maduweŋ bay. ¹⁵ Gum metsehe, ndəray mã kərah ngwalak i Mbəlom bay. Gum metsehe, ndəray mə walaŋ kurom mã təra andza dərizl i gərdaŋ nakə tələnəŋe, a ndzohw faya ma gəliye, ma kwasateye gər a ndo hay aye bay. Slala i ndo niye ma nasiye ha siye i ndo hay mə walaŋ kurom. ¹⁶ Gum metsehe, ndəray mə walaŋ kurom mã ge wu nakə ngwalak eye bay aye bay. Rəhumay ha gər a wu i Mbəlom. Kã tərurum andza Ezayu

† Zəba ma 1 Bəy hay 17.17-24; 2 Bəy hay 4.18-37.

†† Dzeke hay 3.11-12.

nakə hərwi daf sik nəte na, a səkəm ha magedze ngay aye bay. ¹⁷ Ka sərüm ha ma dəba eye na, a say mam-bəde ha mədzal gər i bəba ngay ada m̄a pa faya ngama. Ane tuk na, bəba ngay a kərah. Ezayu a pəla tsəved kwa ta mətuwe bəbay na, wewer mekeləŋ eye andaya hərwi mambəde ha wu nakə a ge aye bay. †

¹⁸ Sərüm ha təv nakə nəkurom malətse faya kame i Mbəlom aye na, andza mahəmba nakə ahəl niye Is-rayel hay tə lətse faya tə lamay tə həlay aye bay. Ta ngatay a ako faya ma təmiye zləkəd zləkəd, ta ngatay a ləvon, dəre a zəba bay, ta ngatay a mətasl nakə a vəzl ta gədaŋ aye. ¹⁹ Ta tsəne maləve i toloom, ta tsəne maləve i mətisike me i Mbəlom. Tə tsəne maləve i mətisike me niye na, tə ge amboh mətisike me niye m̄a tsikatayaw sa bay, ²⁰ hərwi wu nakə a tsikatay aye na, tə sla faya məsəmay naha bay. Mbəlom a gwadətay: «Ndoweye kə lamay a mahəmba nakay, kwa maa lamay gənaŋ, kwa way kalum na tə kwar ada kədum na. ††» ²¹ Wu neheye Mbəlom a bəzatay ha aye na, ka dzədzar tay ha. Kwa Musa, a gwad: «Zluwer a geŋ, na dzədzariye. ‡»

²² I kurom na, andza niye bay! Nəkurom i kurom ka həndzədum na, ka mahəmba i Siyon, gəma i Mbəlom nakə ma vəliye sifa aye, Zerozelem nakə mə mbəlom aye. Gawla i Mbəlom hay haladzay mahaya gər eye mə dəma məge magurlom, ma pasliye bo bay. ²³ Nəkurom ka hayum gər ta siye i malkwara hay ††, Mbəlom kə watsa məzele tay a dərewel mə mbəlom. Ka həndzədum ka təv i Mbəlom, neŋgeye ndo məgatay sariya a ndo hay tebiye. Ka həndzədum ta ndo neheye nəteye ngwalak eye ka dəre i Mbəlom ada Mbəlom a təra tay ha tsədaŋna aye. ²⁴ Nəkurom ka həndzədum ka Yesu. Neŋgeye ka həndzəd tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom m̄a bar Dzam Wedeye ta nəteye. Ka həndzədum ka bambaz i Yesu nakə a gwat-saka fakuma aye. Bambaz eye niye faya ma tsikakweye ka wu nakə a ze ha bambaz i Abel faya ma tsikakweye aye.

²⁵ Kə ge andza niye na, gum metsehe. Kā kərahum məpay zləm a bazlam i ndo nakə ma tsikakumeye aye bay. Ahəl niye na, ta kərah məpay zləm a ndo nakə a dawataŋ ha bazlam i Mbəlom ka mənədzibəra aye. Nəteye niye ta təma abəra mə dəretsətseh bay. Nəkway neheye faya ka pakway zləm a mətisike me nakə a yaw mə mbəlom aye, ka kərahakwa na, ka slakweye faya mətəme abəra mə dəretsətseh sa bay. ²⁶ Ahəl niye mətisike me i Mbəlom a bəlawə ha dala. Ane tuk na, anəke kə tsik, a gwad: «Sik nəte sa na, ma bəliye ha dala dəkdək sa bay ta magərbəlom aye dzay. ††»

²⁷ Bazlam neheye a gwad «sik nəte sa» aye na, a dəkway ha parakka wu neheye tə ge aye tebiye ta bəliye, ta dziye hərwi ada wu neheye ta bəliye təbey aye na, ta ndziye.

† Zəba mə Madazlay i wu hay 25.29-34. †† Madayaw abəra ma Ezipt 19.12-13. ‡ Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 19.12; Bazlam mapala eye masulo eye 9.19. †† Malkwara hay na, a da ha gawla i Yesu Kəriste hay. Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 4.22. †† Aze 2.6.

²⁸ Kə ge andza niye na, gakway sisə a Mbəlom hərwi ka hutakweye bəy ngay nakə ndəray ma bəliye ha dāda bay aye. Zambadəkway andza nakə a yay a gər aye, dəsləkway ha gər ada rəhakway ha gər. ²⁹ Hərwi ta dedək Mbəlom na, neŋgeye andza ako nakə ma təmiye wu hereyew hereyew aye.

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

13 Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom huya.

² Təmum mbəlok hay a gay kurom lele, k̄a mətsum ha gər bay. Siye hay ta təma mbəlok hay a gay tay ze məsəre ha, mbəlok niye hay na, gawla i Mbəlom hay.

³ Dzalum ka ndo neheye ma daŋgay aye andza nəkurom ka bo dziye ma daŋgay. Dzalum ka ndo neheye ndo hay faya ta sateye dəretsətseh aye andza nəkurom dərmak faya ka sumeye dəretsətseh.

⁴ Dəslumay ha gər a məzle bo i zal ta ngwas. Zal ta ngwas ngay t̄a ge madama bay. Sərüm ha na, Mbəlom ma gateye sariya a ndo məge madama hay ada a ndo neheye ta zla ngwas zuk bay kwa a ndo neheye ta zla zal zuk bay faya ta giye madama aye.

⁵ K̄a gum bor i suloy bay, dərev kurom m̄a ngwasa tə bəmalə nakə andaya fakuma aye. Hərwi Mbəlom a gwad:

«Na gakeye məsəfaya dāda bay,
na gəriye kar ha dāda bay. ††»

⁶ Hərwi niye, ka slakweye faya mətisike tə dərev kway peteh:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom ma dzəniye ga huya,
na dzədzareye a wuray kwa tsekweŋ bay.
Ndəray ma sliye məgeŋ wuray bay. ††»

⁷ Dzalum ka bagwar kurom neheye tə dəkum ha bazlam i Mbəlom kurre aye. Zəbum ka mede tay ada ka məməte tay nakə tə mət aye. Pum mədzal gər kurom ka Mbəlom andza nəteye tə pa mədzal gər ka Mbəlom aye dərmak.

⁸ Yesu Kəriste ka mbəda bay. Neŋgeye kurre eye, anəke, ada kame, Yesu a mbəda təbey. ⁹ K̄a təmum ndo siye hay t̄a səpat kurom abəra ka tsəved i dedək ta matətike wu wedeye hay wal wal bay. K̄a təmum wu nakə ta tsikakumeye bay hərwi maa vəlay gədaŋ a dərev i ndo na, ngwalak i Mbəlom bəna wu mənəday ma vəleye gədaŋ a dərev i ndo bay. Ndo neheye tə pay bəzay a bazlam mapala eye nakə a tsik ka wu mənəday aye na, bazlam eye neheye mapala eye ka dzəna tay ha kwa tsekweŋ bay.

¹⁰ Ndo məvələway wu a Mbəlom neheye tə kədaway wu a Mbəlom mə madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ta lambad ta gugumaŋ aye na, ta sliye faya mənəde wu nakə nəkway ka vəlakway a Mbəlom ma təv kway nakə ka vəlawakway faya wu a Mbəlom aye bay. ¹¹ Hərwi i tay na, ahəl nakə ta kədaway naha wu a Mbəlom aye na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ma zliye bambaz eye, ma diye ha a təv nakə a ze siye hay tə tsədaŋna aye, ma vəleye a Mbəlom hər-

†† Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 31.6, 8; Zozowe 1.5. ††† Dəmes hay 118.6.

wi ada Mbəlom mâ pəsətay ha mezeleme tay. Slo eye na, ti ye ha abəra mə wuzlahgəma tə dul na. ^{†12} Hərwi niye Yesu bəbay a mət na, ti ye abəra mə wuzlahgəma. ^{††} Ka mbəda ha bambaz ɲgay hərwi məbere mezeleme i ndo hay. ¹³ Kə ge andza niye na, kâ pakway bəzay a kule i Yahuda hay bay, takwa abəra mə wuzlahgəma, takwa ka təv ɲgay. Təmakwa ndo hay ta tsadəkway andza nakə tə tsadək aye dərma. ¹⁴ Ka mändzibəra nakay na, gəma kway andaya ka ndzakweye mə dəma ka tor eye bay. Faya ka təkakweye dərə a gəma nakə ka ndzakweye mə dəma ka tor eye.

¹⁵ Zambadakway a Mbəlom huya hərwi wu nakə Yesu a ge aye. Ka zambadakweye ta mətəse me tə bazlam kway. Kwa kəday, da ha neɲgeye bagwar eye. Niye na, wu nakə faya ka vəlakweye aye. Andza məgwede ka zambadakweye a məzele ɲgay. ¹⁶ Sa na, kâ mətsum ha gər ta məgatay ɲgwalak a siye i ndo hay bay, ɲgənum a bo wu kurom hay ta nəteye. Kâ mətsum ha gər bay hərwi məvəle wu neheye andza wu kəriye na, a yay a gər a Mbəlom.

¹⁷ Rəhumatay ha gər a bagwar kurom hay, gum wu nakə tə gwadakum gum aye. Nəteye na, ta gəkumeye gər hərwi Mbəlom ma tsətsahiye fataya ma kəkay nakə faya ta gəkumeye gər aye. Ka rəhumatay ha gər na, ta giye məsler tay ta məɲgwese eye, mevel ma gat-eye bay. Mevel kə gatay na, niye na, ma dzəniye kurom sa bay tebiye.

¹⁸ Duwulumay me a Mbəlom hərwi may huya. Nə-maa sər ha ta dedək dərəv may tsədəɲɲa, a samay

† Zəba Levitik 16.27. †† Zəba Yuhana 19.17-20.

məge wu ɲgwalak eye huya. ¹⁹ Neɲ faya na tsətsahiye naha fakuma wene wene eye na, duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nâ ma naha a təv kurom ta bəse.

Mandəve i bazlam

²⁰ Maa vəlakway zay a dərəv na, Mbəlom. Maa lətse ahaya Bəy Maduweɲ Yesu abəra ma mədahan na, neɲgeye. Ka təra ha Yesu ndo mətəkure bagwar eye, kə mət hərwi kway təban ɲgay hay. Mbəlom kə zla bambaz ɲgay, kə bar ha dzam ta nəkway ka tor eye. ²¹ Mbəlom mâ vəlakum gədan mə wu ɲgwalak eye hay tebiye hərwi ada kâ gum wu nakə a yay a gər aye. Mâ ge məsler ɲgay mə nəkway tə həlay i Yesu Kəriste hərwi ada kâ gəkwa wu nakə a yay a gər aye. Ndo hay tâ zambaday a Mbəlom ka tor eye! Mâ ge andza niye!

Mətəse me

²² Malamar ga hay, na watsakum naha dərwele nakay hərwi məvəlakum gədan. Neɲ faya na gəkum-eye naha amboh, pum bazlam neheye a dərəv kurom hərwi na watsakum naha na, tsekweɲ tsa. ²³ Sərum ha, malamar kway Timote neɲgeye ma dəɲgay sa bay. Tadə kə ndislew ka təv ga bəse, ahəl nakə na diye məzəbakumaw dərə aye na, nəmaa diye naha sala-may. ²⁴ Tsikumətatay ha me a ndo neheye bagwar kurom aye ada a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ti yaw ma Itali aye ta tsikakum naha me dərma. ²⁵ Mbəlom mâ pa ɲgama ka nəkurom tebiye.

Yakuba

Məfələkwe

Mə derewel i Yakuba na, matətike ta məvəle gədaŋ a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye nəteye maŋgə-na gər eye ka məndzibəra tebiye aye. Yakuba a watsa derewel nakay na, a Yahuda neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye.

Derewel i Yakuba faya ma tsikateye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka metsehe (1.2-8; 3.13-18). Andza niye, ta sliye faya məndze bəŋbəŋ kame i wu nakə ma dziye ha ndo zezeŋ aye: Dəretsətseh i məndzibəra (1.2-4), mawude matəre zlele eye (1.9-11; 5.1-6); mawude mäge mənese (1.2-18; 4.1-9), mədəslyay ha gər a bo (4.13-16). Derewel nakay faya ma gwadiye: Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, faya ma diye ha ndo ka mäge metsehe (2.14-26), məgay metsehe a bo ada məndze bəŋbəŋ kame i mənese (zəba ma 3.1-12).

Yakuba a watsa derewel nakay na, a ndo neheye zlele eye bay aye (zəba ma 2.6). Derewel nakay faya ma gwadateye ta kəts ndo i mətawak hay bay (2.1-13). A gwad zlele na, lele bay hərwi nakə ndo i zlele hay tə ge ha məsler tə dəma bay aye (5.1-6).

Mətsike me

1 Neŋ Yakuba, ndo i məsler i Mbəlom ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

Na tsikakum naha me a nəkurom ndo i Mbəlom neheye ka məndzibəra tebiye aye.

Mbəlom ma vəliye metsehe a ndo neheye tə dzala ha faya aye

² Malamar ga hay, dəretsətseh hay waray waray i mədze nakə ta dziye kurom ha, ta ndzakum a gər na, dərev kurom mâ ŋgwasa haladzay, ³ hərwi ka sərūm ha na, tadə ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom huya ada faya ka səmumay naha a mədze nakə ta dziye kurom ha aye na, ka ndzumeye bəŋbəŋ lele.

⁴ Ndzum bəŋbəŋ hus ka məndəve eye hərwi ada ka tərūmeye masəra gər eye hay mə wu hay tebiye ada wuray mâ kətsakum bay, wu nakə lele bay aye mâ ge andaya mə dərev kurom bay.

⁵ Tadə ndoweye mə walaŋ kurom metsehe ŋgay andaya hala bay na, mâ tsətsah ka Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ vəlay. Mbəlom a vəlawa kwa a way tə dərev ŋgay peteh, ma kərahiye ha a ndo bay, ta dedek ma vəliye metsehe a ndo nakə ka tsətsah faya aye.

⁶ Ane tuk na, tadə ndoweye ma tsətsahiye wu ka Mbəlom na, mâ sər ha ta dedek Mbəlom ma vəleye, mâ dzala gər faya sulo sulo bay hərwi ndo nakə mədzal gər ŋgay sulo sulo aye na, neŋgeye andza dəlov nakə wekit wekit mətasl a bəl kwa a diye wuray wuray tebiye aye. ⁷ Slala i ndo nakay andza niye mâ dzala mə gər ŋgay Bəy Maduweŋ ma vəleye wu bay,

⁸ hərwi mədzal gər ŋgay sulo sulo ka Mbəlom, mədzele gər ŋgay ka wu nəte bay.

Ndo i mətawak hay ta ndo i zlele hay

⁹ Ndo nakə mətawak eye faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste aye na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa hərwi Mbəlom ka səkah ha. ¹⁰ Ndo nakə zlele eye faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste aye na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa dərmak hərwi Mbəlom kə ma ha ka dala. A sər ha na, ma dziye andza məvurze i guzer nakə a bəta bəse aye. ¹¹ Pat kə zla faya abəra ŋgulak na, ma kuliye ha guzer, məvurze hay ta kutsiye ada məle tay kə nas. Andza niye, ndo i zlele ma dziye tə məsler ŋgay hay tebiye andza guzer neheye tə bəta kəriye tsa aye.

Mbəlom ma dziye ha ndo bay

¹² Məŋgwese ma ndziye ka ndo nakə a səmay naha a mədze neheye tə dza ha aye. Kə səmay a mədze neheye na, Mbəlom ma vəleye magogoy ŋgay, andza məgwede sifa nakə a gwad ma vəliye a ndo neheye a wuda tay ha aye.

¹³ Tadə masəpete kə ndzay a gər a ndoweye na, mâ gwad «Maa səpat ga na Mbəlom» bay hərwi ndəray ma sliye masəpete Mbəlom ka mäge mənese bay, ada Mbəlom a səpat ndo a mənese bay dərmak. ¹⁴ Kwa way a ge mənese na, ta bər i bo ŋgay nakə lele bay a səpat na ka mäge mənese aye. ¹⁵ Wu neheye lele bay a dzala mə gər ŋgay aye, ma dəba i məndze tsekweŋ na, ma giye parakka. Mezeleme niye ka səkah haladzay na, ma diye ha a məməte. ¹⁶ Malamar ga neheye na wuda kurom haladzay aye, ndəray mâ vakum gər bay. ¹⁷ Wu neheye ŋgwalak eye tebiye ti yaw abəra ka təv i

Mbəlom, wu neheye lele eye na, i Mbəlom Bəba kway nakə a ge pat tə wurzla hay aye. Mbəlom na, a mbəda bay, a mbəda andza pat nakə a mbəda ma gəriye kurom ha a ləvonj aye bay. ¹⁸ A vəlakway sifa tə bazlam ngay dedek eye. A ge niye na, tə dərev hərwi ada kâ tərakwa kurre eye hay mə walaŋ i wu neheye a ge aye.

Pumay zləm a bazlam i Mbəlom ada gum wu nakə a tsik aye

¹⁹ Malamar ga neheye na wuda kurom haladzay aye, dzalum ka wu nakay anaŋ aye: Ndzum tsezlezleŋje ka məpay zləm a wu neheye siye i ndo hay ta tsikiye aye, ane tuk na, kâ tsik me bəse tsa bay, zla həlay eye taday ada kâ ge mevel bəse bay dərmaŋ, ²⁰ hərwi ndo nakə ma giye mevel aye na, ma sliye faya mäge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye bay. ²¹ Hərwi niye, zlum na wu neheye lele bay tebiye abəra mə dərev kurom, kâ gum mezeleme sa bay. Rəhum ha gər kurom ka dala kame i Mbəlom, ada pumay zləm a bazlam nakə a pa a dərev kurom aye. Bazlam nakay na, gədaŋ ngay andaya mətəme ha məsəfəre kurom.

²² Kâ tərūm ndo məpay zləm a wu nakə Mbəlom a tsik aye dekdek bay, gum wu nakə a tsik aye dərmaŋ. Ndo nakə a pay zləm dekdek tsa kə ge na faya məsler eye bay na, a vay gər a bo ngay. ²³ Tadə ndoweye a pay zləm a bazlam nakay ada kə ge wu nakə a tsik aye bay na, neŋgeye andza ndo nakə a zəba ka dərə ngay mə malam, neŋgeye kəkay na, a ngatay. ²⁴ A zəba ka dərə ngay lele na, a ye ngway. Neŋgeye kəkay na, a mətsa ha gər tə mazəbe ngay. ²⁵ Ndowneye ka zəba dərə a bazlam i Mbəlom mapala eye, kə ge ha məsler tə wu nakə a tsik aye na, Mbəlom ma piye faya ngama. Mâ pay zləm dekdek tsa ada mâ mətsa ha gər bay. Ane tuk na, duh mâ rəhay ha gər. Mbəlom ma piye faya ngama hərwi bazlam nakay mapala eye ngwalak eye, neŋgeye gədaŋ eye hərwi mətəme kway ha abəra mə mezeleme.

²⁶ Tadə ndoweye kə dzala neŋgeye ndo məpay bəzay a Mbəlom, kə gay metsehe a dərneh ngay bay faya ma tsikiye wu neheye lele bay aye huya na, a vay gər a bo ngay, məpay bəzay a Mbəlom ngay niye ma giye ngama kwa tsekweŋ bay. Bazlam ngay neheye faya ma tsikiye ta təra kəriye. ²⁷ Məpay bəzay a Mbəlom ta lele eye nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, məgatay gər a wur mətawak hay, a madakway i ngwas neheye faya ta siye dərətsətseh aye. Mâ gay metsehe a bo ngay hərwi ada wu i mändzibəra neheye lele bay aye tã ye ha a mezeleme bay.

Ndo hay tebiye kame i Mbəlom na, nətə

2 Malamar ga hay, nəkurom na, ka dzalum ha ka Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Neŋgeye bagwar eye a ze wu hay tebiye ta məzlab, ka ngatakway a Mbəlom na, ma neŋgeye. Hərwi niye, kâ ngənum ha ka bo abəra ndo hay bay. ² Agəna ndo andaya, a pa ka bo peteked neheye tə le aye, a pa wu a wur həlay neh-eye tə vəd ta gura eye, a ye naha a məhay gər kurom.

Ndo nged na, mətawak eye peteked ngay neheye ka bo aye lele bay. ³ Nəkurom ka dəslumay ha gər na, a ndo nakə a pa ka bo peteked neheye tə le aye, ka gwadumay: «Amboh, dara, ndza ka dzaŋga ngwalak eye.» Ndo nakə mətawak eye na, ka gwadumeye: «Lətse mələtse» kəgəbay ka gwadumeye «Ndza kanaŋ ka dala.» ⁴ Tadə ka gum andza niye na, ka ngənum tay hay ka bo abəra ndo hay bədaw? Ka gumay sariya a ndo nətə mə walaŋ i ndo niye hay bədaw? Wu neheye ka dzalum aye na, lele bay.

⁵ Malamar ga neheye na wuda kurom haladzay aye, tsənum lele, ka sərūm təbədew Mbəlom a pala ndo neheye mətawak eye ka mändzibəra aye na, hərwi ada tã pa mədzal gər ka Yesu Kəriste ada tã huta zlele nakə dedek eye, a pala tay hərwi ada tã fələkwa a Bəy i Mbəlom nakə a gwad ma zliye, ma vəliye a ndo neh-eye ta wuda na aye. ⁶ Ane tuk na, nəkurom duh faya ka kətsumeye tay ha ndo i mətawak hay. Maa gawakum dərətsətseh na, ndo i zlele hay na gwad duh ba? Maa vahawa kurom kame i sariya na, nətəye. ⁷ Maa tsik wu nakə lele bay aye ka məzele ngwalak eye i Yesu Kəriste nakə tə zalakum ha aye na, ndo i zlele hay.

⁸ Tadə ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom aye na, ka gum lele. Bazlam nakay mapala eye a gwad: «Wuda ndo i məged yak dərmaŋ andza ka wuda na gər yak. †» ⁹ Ane tuk na, tadə ka ngənum tay ha ka bo abəra ndo hay na, ka gum mənese, bazlam mapala eye ma gəsiye kurom hərwi nakə ka rəhumay ha gər bay aye.

¹⁰ Kwa tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye, ane tuk na, kə nas ha nətə ka rəhay ha gər bay na, niye na, andza məgwedə kə nas tebiye. ¹¹ Hərwi Mbəlom nakə a gwad: «Kâ ge madama bay ††» aye na, a gwad, «Kâ kəd gər i ndo bay ††» dərmaŋ, ane tuk na, tadə ka kəd ndo na, kwa ka ge madama bay na, ka nas ha bazlam i Mbəlom mapala eye. ¹² Hərwi niye faya na gwadakumeye, sərūm ha, mə wu neheye ka tsikumeye ada mə wu neheye ka gumeye na, Mbəlom ma gakumeye sariya, ma tsət-sahiye tadə nəkurom ka rəhumay ha gər a bazlam nakay gədaŋ ngay andaya mətəme kurom ha aye. ¹³ Tadə ndoweye kə sakay naha a siye i ndo hay bay na, ahəl nakə Mbəlom ma giye sariya aye ma sakay naha bay dərmaŋ. Ane tuk na, tadə ka sakay naha a ndo hay na, Mbəlom ma gəsiye kar a sariya bay.

Məpe mədzal gər ka Yesu ta mäge məsler

¹⁴ Malamar ga hay, tadə ndoweye kə tsik tə bazlam kə dzala ha ka Mbəlom, ane tuk na, kə ge wu nakə Mbəlom a tsik aye bay na, ma dzəniye na ma kəkay? Mədzal ha andza nakay na, ma təmiye ha bay. ¹⁵ Agəna siye i ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay andaya, peteked andaya fataya bay, may a wur fataya dərmaŋ. ¹⁶ Tadə ndo mə walaŋ kurom a gwadatay: «Dum tə zay. Mbəlom mâ vəlakum peteked ta wu mänday», ane tuk

† Levitik 19.18. †† Madayaw abəra ma Ezipt 20.14, Bazlam mapala eye masulo eye 5.18. ‡ Madayaw abəra ma Ezipt 20.13, Bazlam mapala eye masulo eye 5.17.

na, kə vəlatay wu bay na, ɲgama eye mey? ¹⁷ Mədzal ha ka Mbəlom na, andza niye dərma. Tadə ndoweye kə gwad kə dzala ha ka Mbəlom, ane tuk na, kə ge məsler ɲgwalak eye bay na, mədzal gər ɲgay ka Mbəlom kə mət.

¹⁸ Agəla ndoweye ma gwadiye «Ndo ɲged faya ma dzaliye ha ka Mbəlom, ndo ɲged faya ma giye məsler ɲgwalak eye.» Na mbədəye faya na, bəzeɲ ha ma kəkay nakə faya ka dzaliye ha ka Mbəlom aye ada faya ka giye məsler ɲgwalak eye bay. Ada neɲ na bəzakeye ha məsler ga neheye ɲgwalak eye hərwi ada kâ ɲgatay neɲ faya na dzaliye ha ka Mbəlom. ¹⁹ Ka dzala ha Mbəlom andaya nətə ɲgweɲ. Ka ge lele. Kwa məsəfəre neheye lele bay aye ta dzala ha dərma, ada hərwi niye faya ta dzədzariye. ²⁰ Nəkar ndo i matərakahaɲ! A saka tã daka ha mədzal gər ka Mbəlom ze mäge məsler ɲgwalak eye na, ma giye ɲgama bay na, ka sər təbədəw? ²¹ Bəba tətə kway Abraham a təra tsədəɲɲa kame i Mbəlom na, ta tsəved waray? A təra tsədəɲɲa na, tə wu nakə a ge aye bədaw? A zla wawa ɲgay Izak məkəday naha a Mbəlom. ²² Anəke ka sər ha mədzal ha ka Mbəlom ada ta mäge məsler ɲgwalak eye hay ti ye ka bo salamay. A ge ha andza niye na, kə vəlay ha dərev ɲgay peteh a Mbəlom. ²³ Wu nakay a ge bo na, andza nakə tə watsa mə Dərewel i Mbəlom, a gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ɲgay. †» Tə zalay «dzam i Mbəlom.» ²⁴ Ka sər um ha na, ndo a təra tsədəɲɲa kame i Mbəlom na, hərwi nakə a ge məsler ɲgwalak eye hay aye dərma bəna ta mədzal gər dəkdek bay.

²⁵ Ta Rahab ɲgwas mäge madama bəbay andza niye. Ndo məsləre i Yahuda ti ye a gay ɲgay na, ka dzəna tay ha. Kə datay ha tsəved mekeləɲ eye hərwi ada tã təma. Hərwi məsler ɲgay nakə a ge andza niye aye na, ka təra ndo tsədəɲɲa eye kame i Mbəlom. ††

²⁶ Andza niye, tədə məsəfəre ki yaw abəra ma ndo na, ndoweye niye kə mət. Mədzal ha ka Mbəlom na, andza niye dərma. Tadə ndoweye kə ge məsler ɲgwalak eye hay bay na, mədzal gər ɲgay ka Mbəlom kə mət.

Gumay metsehe a dərneh kurom

3 Malamar ga hay, kâ tər um tebiye kurom eye ndo matətike tay ha ndo hay bay. Sər um ha nəmay neheye nəmaa tətikateye a ndo hay aye ta gameye sariya ma ziye i ndo siye hay.

² Nəkway tebiye faya ka gakweye mənese. Tadə ndoweye faya ma tsikiye me ze mäge mənese na, neɲgeye ndo i dedek. Kə sla da məgay metsehe a bo ɲgay. ³ Dzalum ka pələs təday. Ka pakway bəre a bazlam a pələs na hərwi ada m̄ rəhakway ha gər ada ma zəɲgaliye tsəved nakə a sakway aye. ⁴ Zəbum ka kwalalaɲ i yam bagwar eye. Kwa tədə bagwar eye hay bəbay ada mətasl faya ma vəzliye ta gədaɲ ma diye ha bəbay na, ndo faya ma geye metsehe tə wuye andaya tsekweɲ hərwi ada m̄ ye a təv nakə a say aye.

⁵ Dərneh i ndo na, andza niye dərma. Kwa neɲgeye

tsekweɲ bəbay na, ma sliye mədəslay ha gər a bo tə wu bagwar eye hay.

Zəbum! Ako tsekweɲ na, ma təmiye kəsaf bagwar eye tebiye təlmed təlmed. ⁶ Dərneh i ndo bəbay andza ako. Mənese i mändzibəra na, mə dəma, mə bo kway. Faya ma nasiye ha bo tebiye. Ma vatiye ako nakə ma dziye ha məsəfəre i ndo tebiye. Ako niye a yaw na ma ako nakə ma mbatiye bay ka tor eye.

⁷ Ndo hay ta sliye faya məgay metsehe a wu hay tebiye, ta sliye faya ka wu i pesl hay, diyeɲ hay, dədəe hay ada tə kələf dərma. ⁸ Ane tuk na, ndo hay ta sliye faya məgay metsehe a dərneh bay. Neɲgeye na, wu nakə lele bay aye. A sla faya mändze səkeffe bay. Neɲgeye maraha eye ta muwar nakə ma kədiye ndo aye. ⁹ Ta dərneh na, ka zambadakweye ha a Mbəlom Bəba kway, ada ka vəlakweye tay ha mezeleme a ndo neheye a ge ka mändzək it bo ɲgay aye dərma. ¹⁰ Bazlam i mazambaday a Mbəlom ta mävəle mezeleme a ndo a yaw m̄ huɖ i bazlam eye nətə. Malamar ga hay, m̄ təra andza niye bay. ¹¹ Yam nakə a tsəhən aye ta yam nakə hərwak hərwak aye ta ɲgəzaweye ma bədiyem eye nətə daw? ¹² Malamar ga hay, sər um gurov ma sliye faya məwe tetədəz daw? Werepezl ma sliye faya məwe gurov daw? Yam nakə a tsəhən aye na, ma ɲgəzaweye yam nakə a tsəhən bay aye bay.

Metsehe nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye

¹³ Ndo i metsehe andaya mə walaɲ kurom daw? Ndo i ndaraw andaya daw? M̄ bəzay ha metsehe ɲgay ta mäge məsler ɲgwalak eye hay ada m̄ həna ha gər ɲgay ka dala. ¹⁴ Agəna nəkurom sələk eye, ada dərev kurom duwekeke, ada faya ka dzalumeye ka bo kurom eye dəkdek tsa dərma. Tadə kə ge andza niye na, kâ ɲgalakum bay ada kâ rawum me ka dedek bay. ¹⁵ Slala i metsehe niye na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay, nakay na, i mändzibəra. Məsəfəre i Mbəlom andaya mə dəma bay, wu i ndo zezeɲ hay, a yaw m̄ həlay i Fakalaw. ¹⁶ Tadə ndo hay sələk eye hay ada faya ta dzaliye ka bo tay eye dəkdek na, wu hay ta diye ka bo ta tsəved eye sa bay ada slala i wu neheye lele bay aye ta ndohwaweye dərma.

¹⁷ Ane tuk na, metsehe nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye na, wal. Neɲgeye na, tsədəɲɲa, a vəl mändze zay mə walaɲ i ndo hay, neɲgeye ləfedede, a sara ha gər tɔɲgwa tɔɲgwa bay, a sakay naha a ndo hay, a ge na, məsler ɲgwalak eye huya, a ɲgəna tay ha ka bo abəra ndo bay, dərneh mə bazlam ɲgay sulo təbey. ¹⁸ Ndo neheye ta wudə mändze zay aye na, faya ta dzəniye siye i ndo hay ka məhute mändze zay. Wu nakə faya ta giye na, ma giye lele. Ma giye andza ta sləga wu a guvah ada tə dza wu nakə a ndzohw aye.

Kâ gum dzam ta mändzibəra bay

4 Mətsal bo tə matəre mə walaɲ kurom na, a yaw məɲgay? Na gwad hərwi nakə bor i bo kurom hay faya ta tsaliye bo mə nəkurom aye.

† Madazlay i wu hay 15.6. †† Zozowe 2.1-21.

² A sakum wu hay, ada ka hutum bay na, nakurom malawa bo eye ka makade ndo hay. Ka gume ye dare ka wu hay ane tuk na, ka slumeye faya mahute bay. Harwi niye faya ka tarumeye ada faya ka tsalumeye bo ma walar kurom aye. Ka hutumeye wu nak a sakum aye bay harwi ka tsatsahum ka Mbalom harwi ada ma walakum bay. ³ Kwa tad a duwulumay me a Mbalom harwi ada ma walakum, ma walakumeye bay harwi ka duwulumay me ta tsaved lele aye bay, ka tsatsahum wu neheye ka gum faya dare aye.

⁴ Nakurom ka tarum andza ngwas neheye faya ta giye madama aye. Sarum ha, tad ndoweye ka wuda wu i mandzibera na, nengeye ndo mane dare i Mbalom. Ndo nak a say mapay bazay a wu i mandzibera aye na, ka tara ndo mane dare i Mbalom. ⁵ Nakurom ka dzalum wu nak a watsa a Derewel i Mbalom aye na, ka tara wu kariye daw? A gwad: «Masafare nak Mbalom a pa a bo kway aye na, salk eye.» ⁶ Sa na, ma walakweye ngama nak a ze wu tebiye aye. Andza nak a watsa a Derewel i Mbalom aye na, «Mbalom ma karahiye ndo neheye ta daslay ha gar a bo aye, ane tuk na, ma waliye ngama a ndo neheye ta hana ha gar aye. †»

⁷ Harwi niye, rahumay gar a Mbalom. Samumay naha a Fakalaw, ma hwayakumeye. ⁸ Hanzadam ka tav i Mbalom, ma hanzadiye ta nakurom darmak. Nakurom neheye faya ka gume ye mezeleme aye, barum na halay kurom. Nakurom neheye madzal gar sulo sulo aye, zlum na mezeleme abara ma drev. ⁹ Ndzum tsokodokwa harwi mezeleme kurom hay, ada tuwum. Ka ngwasum duh bay, tuwum. Drev kurom ma ngwasa sa bay, ane tuk ndzum tsokodokwa. ¹⁰ Hanum ha gar kurom kame i Mbalom harwi ada ma sakah kurom ha.

Ka gum sariya ka ndo bay

¹¹ Malamar ga hay, ka tsikum wu nak lele bay aye ka ndo hay bay. Ndo faya ma tsikiye wu nak lele bay ka ndo aye ada faya ma giye faya sariya aye na, a tsik wu nak lele bay ka bazlam mapala eye ada faya ma giye faya sariya darmak. Azlakwa tad faya ka giye sariya ka bazlam mapala eye na, faya ka rahay ha gar, faya ka giye faya sariya dekdek tsa. ¹² Maa vl bazlam mapala eye a ndo hay na, Mbalom nate ngwenj. Ndo mage sariya na, nengeye nate ngwenj. Maa sla matame tay ha ndo hay na, nengeye nate. Maa sla madze tay ha na, nengeye nate ngwenj. A nkar, ka dzala nkar na, way nak ka gateye sariya a ndo hay aye.

Ka daslumay gar a bo bay

¹³ Pumay zlum a wu nak na tsikiye, nakurom neheye faya ka gwadumeye: «Bagom kagabay tad a na, namaa diye a wuzlah gay, namaa ndziye ma dama mave nate harwi mahute suloy haladzay.» ¹⁴ Ane tuk na, nakurom na, ka sarum wu nak ma giye bo tad aye

† Dzeke hay 3.34.

bay. Masafare kurom na, andza makukulek nak mandze tsekwenj ka ngateye, tsa na, ma dziye sa aye. ¹⁵ Ka gwadumeye duh na: «Tad a kay a gar a Mbalom na, namaa ndziye ta dare, namaa giye wu nakay kagabay wu taday.» ¹⁶ Ane tuk na, faya ka ngalakumeye, ka ngalakumeye ta bazlam kurom neheye faya ka tsikumeye aye. Mage andza niye lele bay.

¹⁷ Andza niye sarum ha na, ndoweye a sar mage ngwalak ada ka ge na bay na, ka ge manese.

Nakurom ndo i zlele hay, gum metsehe

⁵ Gum metsehe nakurom ndo i zlele hay, tuwum bo kurom ta magala harwi daretsetseh neheye faya ta habiye kurom aye. ² Zlele kurom hay ta ze, peteked kurom hay babay matul hay ta nda. ³ Gura kurom hay ta suloy kurom na, rengez ka nas tay ha, rengez ma makumeye ha manese harwi nakurom hazay eye. Bo kurom ma ta nasiye darmak, andza ta fakiye ta ako. Ka hayumay gar a zlele a halay nakay anar mandzibera mazlambar ma ndaviye aye. ⁴ Ka vumatay gar a ndo neheye ta ge masler ma guvah kurom aye, ka vumatay wu i merabe tay bay. Tsenum kakay nak faya ta tuweye naha bo a Mbalom harwi ada ma dzona tay ha aye. Ndowneye neheye ta gakum masler aye na faya ta tuwiye ada Bay Maduwenj Mbalom Gadar eye faya ma tsaniye.

⁵ Ka ndayum bara ta zlele kurom ka mandzibera, ka pumay bazay na, wu neheye ta yakum a gar aye. Ka ndawum wu manday haladzay, ka galawum tetap tetap andza sla nak ta kadiye. ⁶ Ka gsum tay ha ndo neheye ta gakum wuray bay aye a sariya, ka kadum tay ha. Neteye na, ta ge fakuma gadar bay.

Zlum ngatay ada duwulum me

⁷ Malamar ga hay, zlum ngatay hus a halay nak Bay Maduwenj ma maweye fakwaya aye. Zabum ka ndo mafate hay taday. Ndo mafate na, ma habiye wu i guvah ngay hay ta mazle ngatay. Ma habiye na, ka madazlay i makurre i yam mape hus ka maduk i duk i yam nak tsiy ma piye sa bay aye. ⁸ Nakurom darmak, zlum ngatay. Ndzum bngbnj harwi pat i mamaw i Bay Maduwenj kway mazlambar faya ma ndisleweye.

⁹ Malamar ga hay, ka ngnguzum wuray a bo bay harwi ada Mbalom ma ges kurom a sariya bay. Tsenum, ndo nak ma giye sariya aye mazlambar faya ma ndisleweye, nengeye malatsa eye ka halay maged.

¹⁰ Malamar ga hay, dzalum ka ndo made ha bazlam i Mbalom neheye ahel niye ta tsik me ta mzele i Mbalom aye. Ta sa daretsetseh ada ta zla ngatay. Nakurom darmak, zlum ngatay andza neteye.

¹¹ Zabum, ndo neheye Mbalom a pa fataya ngama harwi nak ta samay naha a daretsetseh aye. Ka tsenum labara i Zob nak a samay naha a wu hay ahel nak daretsetseh a ndzay a gar aye. †† Ma daba eye na, ka sarum ha wu nak Mbalom a welay aye. ‡ Ta dedek

†† Zob 1.1–2.10. ‡ Zob 42.10–17.

Mbəlom na, a sakay naha a ndo hay, ma gateye ɲg-walak.

¹² Malamar ga hay, bazlam bagwar eye anaɲ: Mə wu hay tebiye na, kâ mbadum bay. Kâ mbadum ta magərmbəlom bay, kâ mbadum ta dala bay, kâ mbadum tə wu mekeleɲ eye bay. Lele na, ayaw kurom mâ ndza ayaw. A'ay kurom mâ ndza a'ay. Tsikum andza niye hərwi ada Mbəlom mâ gəs kurom a sariya bay.

¹³ Tadə ndo andaya mə walaɲ kurom faya ma siye dəretsətseh na, mâ duwulay me a Mbəlom. Tadə ndo andaya mə walaɲ kurom dərev ɲgay faya ma ɲgwasiye na, mâ gay naha dəmes a Mbəlom, mâ zambaday.

¹⁴ Tadə ndo andaya dəvats eye mə walaɲ kurom na, mâ zalatay a madugula i ndo məpe mədzal gər ka Yesu hay hərwi ada tã fada faya mal ta məzele i Bəy Maduweɲ Yesu ada tã duwulay me a Mbəlom hərwi ɲgay. ¹⁵ Tadə ka duwulay me a Mbəlom ada kə dzala ha Mbəlom kə tsəne maduwule me ɲgay na, ma dzəniye na. Bəy Maduweɲ ma mbəliye ha. Tadə kə ge mezeleme na, Mbəlom ma pəsay ha dərma.

¹⁶ Hərwi wu nakay, neɲ faya na gwadumeye, dım ha a bo mezeleme kurom hay mə walaɲ kurom nəte nəte, ada duwulumay me a Mbəlom hərwi ndo siye hay dərma hərwi ada Mbəlom mâ təma kurom ha.

Maduwule me i ndo nakə tsədaɲɲa kame i Mbəlom aye na, gədaɲ eye haladzay. ¹⁷ Dzalum ka Eliya nakə ahəl niye aye. Neɲgeye na, ndo andza nəkway. Ka duwulay me a Mbəlom tə dərev ɲgay peteh hərwi ada yam mâ pa bay. † Yam kə pa ka dala niye bay məve mahkar ta kiye məkwa. ¹⁸ Ma dəba eye na, a duwulay me a Mbəlom hərwi ada yam mâ pa sa. Mbəlom a paw yam ada wu hay ta ndzohwaw dərma. ††

¹⁹ Malamar ga hay, tadə ndoweye mə walaɲ kurom kə dze abəra ka tsəved i Mbəlom, tsa na, ndo ki ye kə ma ahaya ka tsəved na, ²⁰ sərüm ha ndoweye nakə ka dzəna ndo i mezeleme hərwi ada mâ gər ha mezeleme aye na, ma təmiye ha ndo i mezeleme niye abəra ma mədahaɲ. Kwa tadə mezeleme ɲgay haladzay bəbay na, Mbəlom ma pəsay ha.

† Zəba mə 1 Bəy hay 17.1. †† Zəba mə 1 Bəy hay 18.1, 41-46.

1 Piyer

Məfələkwe

Piyer a watsa dərəwel na, a ndo məpe mədzal gər neheye ma gəma zlam ka dala i Roma ta diye i tsakay ada ta diye i bəzay i mbəlom i Azi nakə tə zalay anəke Turki aye. Nəteye mandza eye mə dəma andza mbəzlew hay hərwi nəteye ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu (1.1; 2.11). Ta zəba fataya andza ndo hay bay, tə dəsawa fataya parasay kəriye ada tə gawatay dərətsətseh.

Piyer a watsa hərwi məvələtəy gədaŋ ka məpe mədzal gər ada ka wu nakə tə pa faya mədzal gər aye, a vələtəy gədaŋ ka məndze andza ndo neheye Mbəlom a pala tay aye.

Piyer a watsa a ndo neheye mede tay andza i bəba tətə tay hay sa bay ada andza i ndo tay hay sa bay (1.13–2.4). A datay ha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu (2.4–10). Ta sliye məsəmay naha a wu neheye mawura bo aye (1.3, 13, 21; 3.15).

Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. Mədok i ndo məpe mədzal gər hay na, neŋgeye (4.12–19). Ma məndze mə walaŋ i ndo hay na, mawude bo, məhəne ha gər nəte ta nəte a bo, faya ma lakiye tay ha ndo məkalay kame a ndo hay, gawla hay ada ta hawal i ndo siye hay ka tsəved ngwalak eye (5.1–7; 1.22–2.3). Slala i məndze andza nakay na, faya ma dateye ha a ndo i bəra hay ta sliye faya mətsede tay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu bay.

Mətsike me

1 Maa watsa dərəwel nakay na, neŋ Piyer, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Na watsakum naha a nəkurom ndo i Mbəlom neheye ka ngənum gər kuye kuye, nəkurom anəke mandza eye mədurləŋ eye hay ka dala i Poŋtus, ka dala i Galat, ka dala i Kapados, ka dala i Azi ada ka dala i Bitini aye. ² Kurre ahəl niye ba Mbəlom a sər wu nakə ma giye hərwi kurom aye. A pala kurom na, mata tərə ndo ngay hay ta gədaŋ i Məsəfəre ngay hərwi ada kə rəhumay ha gər a Yesu Kəriste hərwi ada tə gwatsaka fakuma bambaz ngay. Niye na, ka tərume ye tsədaŋŋa kame i Mbəlom.

Mbəlom mē səkah ha məpe fakuma ngama haladzay ada mē vələkum zay kame kame.

Mbəlom ma vələkweye sifa nakə ma ndəviye bay aye

³ Zambadəkway a Mbəlom, Bəba i Bəy Maduwerŋ kway Yesu Kəriste hərwi ka gəkway mə bo. Hərwi niye a vələkway sifa wədəye tə həlay i Yesu Kəriste hərwi nakə Yesu Kəriste a lətsew abəra ma mədahaŋ aye. Hərwi niye ka sərakwa ha ka lətsakwəweye abəra ma mədahaŋ dərək. ⁴ Ka sərakwa ha ka hutakweye wu nakə ngwalak eye Mbəlom ma vələkweye a nəkway ndo ngay hay aye mə mbəlom. Wu niye ma ndziye na, huya. Ma nasiye bay, ma kuliye andza guzer bay.

⁵ Nəkurom neheye ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom aye na, Mbəlom faya ma tsəpiye kurom ta gədaŋ ngay hərwi ada ndo hay tebiye tə sər ha parakka,

ahəl nakə məndzibəra ma ndəviye na, Mbəlom ma təmiye kurom ha.

⁶ Hərwi niye ngwasum haladzay. Kwa tadə faya ka sumeye dərətsətseh ta tsəved wal wal a həlay tsekwen bəbay na, ngwasum haladzay. ⁷ Kwa gura nakə ma nasiye bəbay aye na, ndo hay tə zlawə, tə pawə na a ako hərwi mədze ha neŋgeye lele daw. Andza niye dərək məpe mədzal gər kurom nakə ka pum ka Mbəlom aye na, a ze gura ada ta dziye ha dərək. Mədze niye faya ta dziye kurom ha aye na, hərwi ada tə ngatay a mədzal gər kurom nakə ka pum ka Mbəlom aye na, ka dzalum ha tə dərək kurom pətəh. Hərwi niye, ahəl nakə Yesu Kəriste ma mawəye na, ndo hay ta dəs-lakuməye ha gər, ta zambadəkuməye, ta vələkuməye məzlab. ⁸ Kwa ka ngatumay a Yesu Kəriste tə dərək kurom zuk bay bəbay na, ka wudum na tsiy. Kwa ka ngatumay anəke bay bəbay na, ka dzalum ha faya. Hərwi niye dərək kurom maraha eye ta məngwəse haladzay, ndo ma sliye faya matəkəre bay tebiye. ⁹ Ka hutum məngwəse niye na, hərwi Mbəlom ma təmiye kurom ha. Nakay na, magogoy i mədzal gər kurom nakə ka pum ka Yesu aye.

¹⁰ Ahəl niye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom ta rəzlay a gər a məpələ mə kəkay nakə Mbəlom ma təmiye tay ha ndo hay aye. Wu niye lele eye Mbəlom a gwad ma vələkuməye na, ta datay ha a ndo hay kurre.

¹¹ Məsəfəre i Kəriste nakə mə dərək tay aye kə datay ha kurre, a gwadatay: Kəriste ma siye dərətsətseh, ma dəba eye na, ma hutiyə mədəslay ha gər nakə ndo hay ta dəslay gər aye. Ndo i maslaŋ i Mbəlom neheye ta

pəla hərwi ada tã sər ha wu neheye ma giye bo na, ahəl waray ada ma tərīye na, ma kəkay. ¹² Mbəlom a datay ha ka bo abəra, mata ngatay a wu neheye na, nəteye bay. Ane tuk na, wu niye hay na, i kurom. Anəke ndo neheye faya ta dākumeye ha Labara Ngwalak eye na, ta tsikakum wu neheye. Tə tsikakum na, ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə Mbəlom a sləraw mə mbəlom aye. Kwa gawla i Mbəlom hay bəbay a satay məsəre wu neheye hay dərma.

Ndo hay ta ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹³ Hərwi niye, ləvum ha bo ta mədzal gər kurom na, ka mäge məsler i Mbəlom. Gumay metsehe a bo kurom lele, pum mədzal gər kurom ka ngwalak i wu nakə Mbəlom ma vəlakumeye pat nakə Yesu Kəriste ma maweye aye. ¹⁴ Gəsūmay me a Mbəlom huya andza wawa neheye tə gəsawatay me a bəba tay hay aye. Ahəl niye, ka sərūm bazlam i Mbəlom zuk bay na, ka pumay bəzay a wu nakə lele bay aye. Anəke kâ mum a dəma sa bay. ¹⁵ Mbəlom nakə a zalakum kâ tərūm ndo ngay hay aye na, neŋgeye tsədaŋŋa. Nəkurom dərma tərūm tsədaŋŋa mə wu nakə faya ka gumeye tebiye. ¹⁶ Hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Tərūm tsədaŋŋa, hərwi neŋ tsədaŋŋa. †»

¹⁷ Ahəl nakə faya ka dūwulumay me a Mbəlom aye na, ka zalawumay Bəba. Kə ge andza niye na, rəhumay ha gər. Mede kurom mâ ge lele a həlay nakə nəkurom ka mändzibəra aye hərwi neŋgeye a ge sariya a ndo na, ka wu ngay nakə a ge aye. ¹⁸ Ka sərūm ha Yesu ka mbəda kurom ahaya tsəlök abəra mə kule i bəba kurom neheye a ge ngama bay ta tətikakum aye. A mbəda kurom ahaya abəra mə kule niye na, tə wu nakə andza suloy ma nasiye aye bay. ¹⁹ Ane tuk na, a təma kurom ahaya na, tə bambaz i Yesu Kəriste nakə a ze wu hay tebiye aye. Neŋgeye a ndzəkīt bo na, andza vo'ar i təbaŋ wawa eye nakə tə kəday a Mbəlom mənese kwa tsekweŋ andaya faya bay tebiye. ²⁰ Kurre ahəl niye Mbəlom kə ge mändzibəra zuk bay aye na, bə kə zla na. Ka mändəve i mändzibəra nakə anəke ma ndəviye aye na, Mbəlom a dākum ha parakka, hərwi ada mâ təma kurom ha. ²¹ Ka dzalum ha ka Mbəlom na, hərwi ngay nakə a təma ahaya abəra ma mədahaŋ ada a vəlay məzlab aye. Andza niye, ka pum mədzal gər kurom na, ka Mbəlom ada ka sərūm ha neŋgeye ma təmiye kurom ha.

Wudum bo

²² Ka tərūm tsədaŋŋa na, hərwi nakə ka rəhumay ha gər a wu neheye dedek Mbəlom a dā ha aye ada ka wudum siye i ndo neheye faya ta pay bəzay a Mbəlom aye. Faya na gwadəkumeye: Wudum bo huya tə dərev kurom tsədaŋŋa peteh. ²³ Sərūm ha, ka wum bo wecf-eye na, ta gədaŋ i bazlam i Mbəlom nakə ma vəliye sifa a ndo hay ada ma nasiye dāda bay aye. Ka tərūm Wawa i Mbəlom nakə dāda neŋgeye ma mətiye bay

† Levitik 19.2.

aye. Neŋgeye na, andza nəkway neheye ka mətakweye aye bay. ²⁴ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Ndo hay tebiye ta ndzəkīt bo na, andza guzer.

Məle tay a ndzəkīt bo andza məvurze.

Guzer kə kula na, məvurze ngay eye a kalawa.

²⁵ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom na, ma ndziye ka tor eye. ††»

Bazlam i Mbəlom niye na, Labara Ngwalak eye nakə tə dākum ha aye.

Mbəlom a pala kurom na, hərwi ada kâ tərūm i ngay

² Hərwi niye zlum na mənese abəra mə dərev kurom, kâ vumatay gər a ndo hay bay, dərneh mâ ge mə bazlam kurom sulo bay, kâ gum dəre ka wu i ndo hay bay, kâ ngəlūmay bəzay a ndo bay. ² Tərūm na, andza wawa ndəriz. Nəteye na, ta wudā məse wah pat pat. Andza niye, nəkurom dərma wudum bazlam i Mbəlom pat pat hərwi ada kâ gəlūm ada Mbəlom mâ təma kurom ha tebiye. ³ Andza niye dedek, hərwi tə watsa, tə gwad: «Ka ndzakum Bəy Maduweŋ Mbəlom na, neŋgeye lele. ‡»

Ndo məpe mədzal gər hay na, nəteye i Mbəlom

⁴ Həndzədum ka təv i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Neŋgeye na, kwar nakə ma vəliye sifa aye. Ndo hay tə kal ha, tə gwad mə gər tay neŋgeye wu nakə ma giye ngama bay aye. Duh neŋgeye na, kwar lele eye nakə Mbəlom a zla, a ze kwar hay tebiye. ⁵ Nəkurom dərma, tərūm andza kwar neheye ta sifa aye hərwi ada Mbəlom mâ həl kurom, mâ dəzl ha gay nakə Məsəfəre ma ndziye mə dəma aye. Ma tərīye kurom ha ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hərwi ada kâ gumay məsler tə dərev kurom peteh. A yay a gər andza niye hərwi Yesu Kəriste. ⁶ Hərwi niye tə watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

«Tsənum! Na zla ngwalak i kwar nakə ta dəzliye ha gay aye,

na piye na a gəma i Siyoŋ.

Na dəzliye faya gay ga.

Ndo nakə kə dzala ha aye na,

wuray ma dzəmiye na dāda sa bay. ††»

⁷ Nəkurom neheye ka dzalum ha aye, i kurom na, wu ngwalak eye. Ane tuk na, hərwi ndo neheye ta dzala ha bay aye na, andza niye təbey. Hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad:

«Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə zla, tə kal ha aye na,

azlakwa ngwalak i kwar nakə ta dəzliye ha aye duh.»

⁸ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom sa na, tə gwad:

«Kwar niye na, ndo hay ta ndəfiye faya sik.

Hotokom nakə ndo ta dəfiye hərwi ngay aye. ††»

Ta ndəfiye faya sik na, hərwi nakə ta kərah bazlam i Mbəlom aye. A ge bo andza nakay na, hərwi ka mada-zlay na, a say a Mbəlom andza niye.

†† Ezay 40.6-8. ‡ Dəmes hay 34.9. †† Ezay 28.16. †† Zəba mə Dəmes hay 118.22; Ezay 8.14. Ndo hay ta dəfiye faya hərwi ta kərah mədzal ha ka bazlam i Mbəlom, ada ma ta ndzatay a gər nakay.

⁹ Nəkurom na, slala nakə Mbəlom a zla aye. Nəkurom ka tərūm ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom neheye ta geye məsler a Bəy bagwar aye, nəkurom na, slala nakə Mbəlom a pa na hərwi ɲgay aye. Nəkurom na, slala i Mbəlom i ɲgay eye ɲgway. A zalakum, a həla kurom ahaya abəra ma ləvonɲ, a pa kurom a dzaydzay ɲgay nakə a ze kwa wu hay tebiye aye hərwi ada kâ dūm ha wu neheye bagwar eye a ge aye. ¹⁰ Ahəl niye na, nəkurom ndo i Mbəlom hay bay. Ane tuk na, anəke nəkurom ka tərūm ndo ɲgay hay. Ahəl niye na, ka gumay mə bo a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo, ka təmum na tuk.

Tərūm ndo məgay məsler a Mbəlom

¹¹ Dzam ga neheye na wudə kurom haladzay aye, m̄a mətsakum gər bay, nəkurom ka mändzibəra na, mbəlok hay, gay kurom andaya kanəɲ bay. Hərwi niye neɲ faya na gakumeye amboh, wu neheye lele bay a say a bor i bo kurom aye na, kâ gum sa bay. Hərwi slala i wu neheye aye na, ta nasiye ha məsəfəre kurom. ¹² Anəke nəkurom na, mandza eye mə walaɲ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Gumay metsehe a mändze kurom lele huya hərwi ada kwa tadə ta tsik fakuma wu nakə lele bay aye na, ta ɲgateye a wu neheye lele faya ka gumeye pat pat aye ada ta zambadeye a Mbəlom pat nakə ma deyeweye ka təv tay aye.

¹³ Nəkurom neheye ka wudum Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste aye na, rəhumay ha gər a ndo neheye faya ta ləviye mändzibəra aye. Rəhumay ha gər a bəy bagwar eye nakə a ləva ndo hay tebiye aye. ¹⁴ Rəhumatay ha gər a bəy i dala neheye bəy bagwar eye a pa tay ha aye. A pa tay ha na, hərwi ada t̄a gatay dəretsətseh a ndo neheye faya ta giye wu nakə lele bay aye ada ta zambadateye a ndo neheye faya ta giye ɲgwalak aye. ¹⁵ A say a Mbəlom na, gum wu nakə ɲgwalak aye hərwi ada ndo i matərakahaɲ hay, nəteye neheye tə sər wuray bay faya ta ɲgəlakumeye bəzay aye, t̄a dərəzl ka bazlam. ¹⁶ Tərūm na, andza ndo neheye nəteye tə ləva gər tay aye. Ane tuk na, ka dzalum anəke nəkurom ka ləvum gər kurom, ka slumeye faya mäge mənese na, andza niye bay. Ndzum mändze i ndo məgay məsler a Mbəlom hay. ¹⁷ Rəhumatay ha gər a ndo hay tebiye, wudum siye i malamar kurom neheye faya ta pay bəzay a Yesu aye. Dəslumay ha gər a Mbəlom, rəhumay ha gər a bəy bagwar eye dərma.

Pumay bəzay a mede i Yesu Kəriste

¹⁸ Neɲ faya na tsikakumeye a nəkurom neheye faya ka gumeye məsler i ndo siye hay aye, rəhumatay ha gər a ndo i gay kurom hay. Rəhumatay ha gər tə dərək kurom peteh. Kâ rəhumatay ha gər na, a ndo neheye faya ta gakumeye ɲgwalak aye dəkdek tsa bay. Rəhumatay ha gər kwa a ndo neheye faya ta gakumeye wu nakə lele bay aye. ¹⁹ Hərwi niye tadə ka səmumay naha a dəretsətseh nakə faya ta gakumeye kəriye hərwi ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom aye na, lele. Kwa tadə ka gum wuray bay na, niye na, wu nakə a yay a

gər a Mbəlom aye. ²⁰ Tadə ka gum mənese, ada tə ndaba kurom faya na, kwa tadə ka səmumay naha a dəretsətseh na, mata zambadakum na, way? Ane tuk na, tadə tə gakum dəretsətseh hərwi ɲgwalak nakə ka gum aye ada ka səmumay naha na, ka gum niye na wu nakə lele a yay a gər a Mbəlom aye.

²¹ Mbəlom a zalakum hərwi mäge andza nakay. Hərwi bo i Yesu Kəriste eye tə gər ɲgay kə sa dəretsətseh hərwi kurom. Neɲgeye a dakum ha tsəved hərwi ada kâ pumay bəzay andza i ɲgay. ²² Neɲgeye na, kə ge mənese dāda bay tebiye, kə vay gər a ndəray dāda bay. ²³ Ndo hay ta tsaday, ane tuk na, neɲgeye kə tsadatay a dəma bay. Tə gay dəretsətseh na, kə gwad ma gateye a dəma sewed a ndo hay bay. Duh a vəlay ha bo ɲgay a həlay a Mbəlom nakə ma ɲgəniye ha sariya ta dedek aye. ²⁴ Yesu Kəriste, bo ɲgay eye kə zla na mezeleme kway ka gər ɲgay, ta dar na ka mayako mazləmbada eye hərwi ada mezeleme m̄a ləva kway sa bay andza nakə a sla faya mələvay gər a mədahaɲ hay sa bay aye. A ge andza niye na, ada kâ ndzakwa ma mändze nakə a yay a gər a Mbəlom. Mbəlak neheye tə gay aye na, kə təma kurom ha. ²⁵ Ahəl niye nəkurom ka tərūm andza təbaɲ neheye faya ta dzədziye aye. Ane tuk na, anəke na, ka mumaw, faya ka pumay bəzay a ndo nakə ma tsəkuriye kurom ada ma tsəpiye məsəfəre kurom aye.

Mändze i hasləka hay ta ɲgwas tay hay

3 Andza niye, nəkurom ɲgwas hay dərma kwa way m̄a rəhay ha gər a zal ɲgay. Tadə ka gum andza niye na, zal kurom neheye ta dzala ha ka bazlam i Mbəlom bay aye na, ta mbədiye ha dərək tay. Kwa ka tsikumatay bazlam i Mbəlom bay bəbay na, ta dzaliye ha ka Mbəlom hərwi mede i ɲgwas tay nakə lele aye. ² Zal kurom hay ta zəbiye ka mede kurom na, lele tsədaɲɲa mənese andaya bay ada faya ka rəhumatay ha gər lele. ³ Kâ ndədikum gər ka malembede bo tsa bay: Andza matərde gər, kəgəbay malembede bo ta zele, ta dasay hay məpe a həlay, kəgəbay məpe ka bo peteked neheye tə le haladzay aye. ⁴ Duh məle kurom m̄a zəbaw na, abəra mə dərək kurom hay. Zlum ɲgatay ada rəhum ha gər kurom, hərwi slala i məle niye na, ma nasiye dāda bay, a yay a gər a Mbəlom haladzay.

⁵ Ahəl niye ɲgwas məpe mədzal gər hay ka Mbəlom ta lambad bo tay na, andza niye. Nəteye na, ta rəhawataɲ ha gər a zal tay hay. ⁶ Sara a gawa na, andza niye, a rəhaway ha gər a zal ɲgay Abraham. A zalaway «bəy maduweɲ ga.» Tadə faya ka gumeye wu lele, ka dzədzarumeye a wuray kwa tsekweɲ bay na, anəke nəkurom ka tərūm dem ɲgay hay.

⁷ Nəkurom hasləka hay dərma ndzum ta ɲgwas kurom ta mədzele fataya. Sərūm ha, nəteye na, bəle eye hay. Rəhumatay ha gər hərwi sifa nakə Mbəlom ma vəliye kəriye na, ma vəliye a nəkurom ta nəteye dziye. Ka gum andza niye na, ahəl nakə ka dūwulumay naha me a Mbəlom aye na, ma tsənakumeye na.

Lævum bo hərwi dæretsətseh

⁸ Mandəve i bazlam ga anarj na ndəvakumeye naha: Nəkurom tebiye ndzum na, mədzal gər kurom nəte, sakumay naha a bo mə walarj kurom nəte nəte, wudum bo mə walarj kurom nəte nəte hərwi nəkurom ta malamar hay. Gumatay ngwalak a ndo mekelerj eye dərma, rəhumatay ha gər dərma. ⁹ Kâ mum ha sewed tə sewed bay. Tadə ndoweye kə tsadakum na, kâ tsadumay a dəma bay. Duh gwadumay: «Mbəlom mâ pa fakaya ngama.» Hərwi Mbəlom a zalakum na, ka mäge andza niye hərwi ada kâ hutum ngama ngay.

¹⁰ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Tadə ndoweye a say mändze nakə lele aye
ada a say mändze ma məngwese na,
kutoj mâ gər ha mətseke wu nakə lele bay aye
ada mâ gər ha mədəse parasay ka ndo.

¹¹ Mâ gər ha mäge mənese tebiye, mâ ge ngwalak duh,

mâ pəla tsəved nakə ma vəliye mändze zay mə walarj i ndo mekelerj eye hay aye.

¹² Hərwi Mbəlom faya ma tsəpiye ndo neheye faya ta giye ngwalak aye.

Faya ma tsənatay na maduwule me tay.

Ndo neheye faya ta giye mənese aye na, a say mən-gatatay bay. †»

¹³ Tadə nəkurom faya ka pəlumeye mäge ngwalak tə dərev kurom peteh na, ndoweye nakə ma gakumeye sewed aye na, way? ¹⁴ Kwa tadə faya ta gakumeye dæretsətseh hərwi wu neheye ngwalak aye faya ka gumeye na, Mbəlom ma piye fakuma ngama hərwi niye. Kâ dzədzarumatay a ndo neheye faya ta gakumeye sewed aye bay, dərev mâ ye fakuma abəra bay.

¹⁵ Duh pum mədzal gər kurom na, ka Kəriste nəte ngwəj, nəngeye Bəy Maduwəj kurom. Ndzum nəkurom maləva bo eye huya məmbədatay faya a ndo neheye ta tsətsah fakuma, ka pum mədzal gər kurom ka Yesu Kəriste hərwi mey aye. ¹⁶ Dumatay ha na, ta ləfedede eye, rəhumatay ha gər dərma. Dərev kurom mâ ndza na, tsədanjja huya, hərwi ada, kwa tadə ndo hay faya ta tsikiye wu nakə lele bay aye fakuma, horoy ma gat-eye hərwi faya ta tsadakumeye ka mede kurom ka tsəved i Kəriste ngwalak aye.

¹⁷ Tadə a yay a gər a Mbəlom andza niye na, sum dæretsətseh hərwi wu neheye lele faya ka gumeye duh tə bəmalə nakə ka sumeye dæretsətseh hərwi wu neheye ka gumeye lele bay aye.

¹⁸ Yesu Kəriste, bo ngay eye tə gər kə mət sik nəte hərwi mezeleme kurom hay. Nəngeye nakə mənese andaya faya bay aye, kə mət hərwi ndo neheye faya ta giye mezeleme aye hərwi ada mâ həl kway ka təv i Mbəlom. Ta kəd na, ane tuk na, Məsəfəre Tsədanjja eye kə mbəl ha. ¹⁹ Ta gədanj i Məsəfəre Tsədanjja eye niye na, a ye a datay ha bazlam i Mbəlom a məsəfəre neheye nətəye ma danjay aye. ²⁰ Məsəfəre niye hay na, neheye ahəl niye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye. Mbəlom ka həba tay ha haladzay, kə gəs dərev

ahəl nakə Nuhu a lambad kwalalarj i yam aye. Ndo neheye ti ye a dəma aye na, nətəye hala bay. Mbəlom a təma tay ha abəra ma yam na, nətəye tsamahkar tsa. ²¹ Yam niye a da ha na, madzəhube ndo hay nakə ta dzəhubiye tay ha a yam aye. Mata təme kurom ha na, madzəhube niye, ma təmiye kurom ha abəra mə mezeleme. Ta dzəhubiye kurom ha na, andza nakə ka barawum ka bo abəra ndəluə aye bay. Ka tsətsahakw-eye ka Mbəlom na, mâ barakway na mezeleme abəra mə dərev. Madzəhube nakə ta dzəhubiye kway a yam ma təmiye kway ha aye na, hərwi Yesu Kəriste nakə a lətsew abəra ma mədahanj aye. ²² Yesu Kəriste kə tsal ka təv i Mbəlom, nəngeye mandza eye tə həlay i mən-day i Mbəlom. Nəngeye bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay ada ka gər i wu neheye ta gədanj eye tebiye.

Mbəlom mâ təra bəy kurom

⁴ Ka sərakwa ha Yesu Kəriste kə sa dæretsətseh haladzay. Hərwi niye nəkurom dərma ndzum maləva bo eye məse dæretsətseh, hərwi ndo nakə kə sa dæretsətseh haladzay aye na, ma giye mezeleme sa bay. ² Madazlay anəke a həlay nakay nəkurom mandza eye ka mändzibəra na, mede kurom mâ yay a gər a Mbəlom. Bor i bo mâ ge bəy ka gər kurom bay. ³ Ka ndzum ahəl niye haladzay ka mäge wu neheye ndo neheye tə sər Mbəlom bay, ta wuda mäge aye. Anəke na, da kâ gum sa bay. Ahəl niye na, ka gawumay metsehe a bo kurom bay, nəkurom sələk eye hay, ka kwayum, ka gawum magurlom haladzay mände ha wu mən-day, ka sawum guzom, ka dəsławumay gər a kule nakə ma nasiye ha bazlam i Mbəlom mapala eye.

⁴ Anəke na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye tə gawa wu neheye na, kâ ndzawum ta nətəye sa bay. Tə ngatakum andza niye na, a gatay hərbaəbəkka, tə tsadakum. ⁵ Ane tuk na, pat mekelerj Mbəlom ma lət-siye tay ha kame ngay hərwi ada tã da ha wu nakə tə ge aye. Hərwi nəngeye maləva bo eye məgatay sariya a ndo neheye nətəye tə dəre aye ada a ndo neheye ta mət aye dərma. ⁶ Hərwi ndo neheye tə mət, ahəl niye nətəye ka mändzibəra aye na, Mbəlom kə gatay sariya andza i ndo neheye tebiye a gatay aye. Ahəl nakə tə mət aye na, Kəriste kə ye kə datay ha Labara Ngwalak eye hərwi ada tã ndza andza Mbəlom.

Mändze i ndo məpe mədzal gər hay mə walarj tay

⁷ A zaw hala sa bay mändzibəra ma ndəviye. Hərwi niye ndzum tsezlezlenjje, gumay metsehe a bo kurom hərwi ada kâ slum faya maduwulay me a Mbəlom.

⁸ Wu nakə bagwar eye a ze wu hay tebiye aye na, mawude bo. Wudum bo nətə nətə mə walarj kurom huya tə dərev kurom peteh, hərwi kwa tadə «mezeleme andaya mə walarj kurom haladzay bəbay na, ka pəsumeye ha a bo. ††» ⁹ Ndo hay ta ye naha a gay kurom na, təmum tay ha ta məngwese lele, kâ gum fataya magum bay. ¹⁰ Mbəlom kə gakum ngwalak tə wu hay wal wal. Kə vəlay kwa a way gədanj ka mäge

† Dəmes hay 34.13-17.

†† Zəba ma Dzeke hay 10.12; Yakuba 5.20.

wu hay wal wal, ka madzəne ha siye i ndo hay. Kwa way mâ ge ta tsəved eye lele. ¹¹ Tadə Mbəlom a vəlay a ndoweje gədaŋ i mətsike bazlam na, mâ tsik bazlam nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Tadə Mbəlom a vəlay a ndoweje gədaŋ i madzəne ndo hay na, mâ dzəna ndo hay ta gədaŋ i Mbəlom. Gum andza niye hərwi ada ndo hay tâ zambaday a Mbəlom ka gər i wu hay tebiye hərwi Yesu Kəriste. Nəŋgeye na, məzlab eye ada gədaŋ eye ka tor eye. Amen!

Məse dəretsətseh hərwi məpe mədzal gər ka Yesu

¹² Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, dəretsətseh neheye faya ka sumeye na, mâ gakum wadəŋ wadəŋ bay. Wu neheye tə ndzakum a gər hərwi məde ha ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom ta dedek. Ka dzalum andza a yaw fakuma wedeye bay.

¹³ A həlay nakə nəkurom mə dəretsətseh aye na, ŋgwasum hərwi ka təmum dəretsətseh i Kəriste. Ŋgwasum andza niye, hərwi ada pat nakə ka ŋgatumay a məzlab ŋgay tə dəre kurom aye na, ka hutumeye məŋgwese bagwar eye a ze wu hay tebiye. ¹⁴ Tadə ndo hay faya ta tsadakumeye hərwi nəkurom ndo i Kəriste hay na, Mbəlom ma piye fakuma ŋgama. Tadə faya ka sumeye dəretsətseh andza niye na, Məsəfəre i Mbəlom nakə gədaŋ eye a ze wu hay tebiye aye ma ndziye tə nəkurom. ¹⁵ Tadə ndoweje mə walaŋ kurom faya ma siye dəretsətseh hərwi nakə a ge mənese, agəna a kəd ndo, agəna a kəla, agəna a pa tay ha ka bo ndo hay na, slala i dəretsətseh niye na, lele bay. Mâ ge andaya andza niye mə walaŋ kurom bay. ¹⁶ Ane tuk na, tadə faya ma siye dəretsətseh hərwi nakə nəŋgeye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste aye na, horoy mâ gay bay. Mâ gay naha sisə a Mbəlom duh hərwi ndo hay tə zalay ta məzele i Kəriste aye.

¹⁷ Həlay nakə Mbəlom ma ŋgəniye ha sariya a ndo hay aye na, kə husaw. Ma lahiye məgatay sariya na, a ndo ŋgay hay təday. Kə ge ma lahiye məgakway sariya a nəkway ndo ŋgay hay təday na, ada i ndo neheye ta dzala ha ka Labara ŋgwalak eye bay aye na, kəkay?

¹⁸ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Tadə ndo məpe mədzal gər ta təmiye tə mawura bo eye na,

ada mata ndzatay a gər a ndo i mezeleme hay na, mey? †»

¹⁹ Kə ge andza niye na, ndo neheye faya ta siye dəretsətseh hərwi a yay a gər a Mbəlom aye na, tâ ge ŋgwalak huya. Ta gəray ha məsəfəre tay tebiye a həlay i Mbəlom nakə a ge tay ha aye ada ma giye wu nakə a tsik aye huya.

Məndze i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu

5 Anəke na, neŋ na tsikatay naha a madugula neheye mə walaŋ kurom aye. Neŋ dərmak na, madugula eye andza nəkurom. Na ŋgatay a dəretsətseh i Yesu Kəriste. Neŋ tə nəkurom ka hutakweye mede a təv i məzlab i Kəriste nakə Mbəlom ma bəziye

† Dzeke hay 11.31.

ha aye. Hərwi niye faya na gakumeye amboh: ² Gumatay gər a ndo i Mbəlom neheye a pakum a həlay aye lele. Gumatay gər lele andza nakə ndo mətsəkuere gənaŋ ma gatay gər a təbaŋ ŋgay hay aye. Gumatay gər tə dərev kurom peteh andza nakə a say a Mbəlom aye bəna andza nakə ndo hay tə gakum faya kutoŋ aye bay. Vəlum ha dərev kurom ka məge məsler nakay tebiye, kâ gum hərwi nakə faya ta vəlakumeye faya suloy aye bay. ³ Kâ ləvum tay ha ndo neheye Mbəlom a pa tay ha a həlay kurom aye ta gədaŋ bay. Duh na, pumay bəzay a mede nakə lele aye ada mâ datay ha tsəved nakə ta pakumeye bəzay lele aye. ⁴ Tadə ka gum andza niye na, pat nakə Yesu Kəriste ndo məgakway gər tebiye, ma deyeweje na, ma vəlakumeye məgogoy nakə ma ndziye ka tor eye, a ze wu hay tebiye aye.

Mətsike me a zləm a ndo məpe mədzal gər hay tebiye

⁵ Nəkurom gawla hay, rəhumatay ha gər a madugula hay. Neŋ faya na tsikakumeye a nəkurom tebiye, rəhumay ha gər a bo nəte nəte mə walaŋ kurom. Dzənum bo nəte nəte mə walaŋ kurom hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Mbəlom ma kərahiye ndo neheye ta dəslay ha gər a bo aye,

ane tuk na, ma vəliye ŋgama a ndo neheye tə həna ha gər aye. ††»

⁶ Hərwi niye rəhum ha gər kurom kame i Mbəlom hərwi nəŋgeje gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye. Ka gum andza niye na, ma səkahiye kurom ha a həlay nakə a say aye. ⁷ Gərumay ha mədzal gər kurom tebiye a həlay ŋgay hərwi nəŋgeje ma gakumeye gər lele.

⁸ Tsəpum bo kurom, ndzum tsezlezleŋne lele. Hərwi Fakalaw ndo mənə dəre kurom faya ma həhaliye andza zil nakə ma ŋgərəziye, faya ma pəliye wu mənəday aye. ⁹ Kâ dzədzarumay bay, ndzum bəŋbəŋ ma məpe mədzal gər nakə ka pum ka Mbəlom aye. Sərum ha kwa ka waray ka məndzibəra, malamar kurom hay faya ta siye slala i dəretsətseh nakay. ¹⁰ Dedek nəkurom faya ka sumeye dəretsətseh anəke. Məndze tsekweŋ ma dəba eye na, Mbəlom nakə faya ma gəkweye ŋgwalak huya aye ma lambadiye kurom ha, ma vəlakumeye gədaŋ. Ma vəlakumeye gədaŋ ka məndze bəŋbəŋ ka gər i wu hay tebiye. A zalakum na, hərwi ada kâ yum mata ndze tə Kəriste ma mədəslay gər ŋgay nakə ta dəslay ka tor eye. ¹¹ Nəŋgeje na, gədaŋ ŋgay ma ndziye ka tor eye. Mâ təra andza niye!

Məndəve i bazlam

¹² Madzəna ga ka məwatsakum naha derewel nakay na, Silas. I ga na, nəŋgeje malamar dedek eye ka tsəved i Mbəlom. Na watsakum naha derewel nakay na, məvəlakum gədaŋ ada hərwi məgwadəkum na, ta dedek Mbəlom kə gəkway ŋgwalak andza nakə na tsikakum aye. Kâ gərum ha ŋgwalak i Mbəlom niye bay.

†† Dzeke hay 3.34.

¹³ Ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye næteye kanaŋ ma Babilon, Mbəlom a pala tay ha andza nəkuroŋ aye, ta tsikakum naha me. Markus wawa ga, kə tsikakum naha me dərmaŋ. ^{†14} Gəsum həlay a bo

† Ka Piyer Babilon na, wuzlahgəma i Roma. Wawa ga: Andza mægweđe Markus gawla i Piyer, a wuda na andza wawa ŋgay.

nəte nəte mə walaŋ kurom ta mægəse bo təmbolok təmbolok lele, mađa ha na, ka wudum bo.

Mbəlom mǎ vəlakuŋ zay a nəkuroŋ neheye mə həlay i Kəriste aye tebiye.

2 Piyer

Məfələkwe

Piyer a watsa dərewel nakay na, a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Mə dəma na, Piyer a tsik andza ma gəriye tay ha. A gwađ həlay i məməte ngay mazlambar (1.13). A watsa na, hərwi ada ndo məpe mədzal gər ka Yesu tã ma ahaya məsənəke ngay nakə a sənəkətaɣ aye a gər.

Derewel nakay faya ma tsətsahiye fataya, tã pa na wu ngwalak eye nakə a yaw ma məpe mədzal gər aye (madədo 1). Faya ma giye vərəm ta ndo neheye faya ta sənəkəteye maraw me a ndo hay (madədo 2). Faya ma tsikiye ka gər i pat i Yesu nakə ma maweye aye (madədo 3).

Hərwi məvələtəy gədaɣ ma məpe mədzal gər na, derewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay i Dzam Guram eye andaya ka ndo məpe mədzal gər hay. Ta huta məsənəke i ndo məhəle mbal i Yesu Kəriste (3.2). A həlay nakə Piyer a watsa dərewel ngay masulo eye na, ndo hay tə sər siye i derewel i Pol neheye a watsa aye (3.15). Tã dazlay mətsəne ada tə məma ahaya wu nakə ta tsəne mə derewel nakay mahəyak eye tsa bay (1.20) ada tã dzala faya lele (3.16). Madzəne i ndo məpe mədzal gər ta Məsəfəre Tsədaɣna eye na, lele haladzay.

Mətsike me i Piyer

1 Maa watsakum naha dərewel nakay na, neɣ Simoɣ Piyer ndo i məsler ada ndo i maslaɣ i Yesu Kəriste. Maa slər ga ha na, neɣgeye. Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom neheye ka pum mədzal gər ka Yesu andza nakə nəmay nəmaa dzala ha faya aye. Niye na, ma dzəniye kurom andza nəmay. Yesu Kəriste a ge wu niye na, i kway tebiye hərwi neɣgeye ndo i dedek. Neɣgeye na, Mbəlom, neɣgeye ndo mətəme kway ha dərmak. ² Mbəlom m̄ pa fakuma ngama ada m̄ vəlakum zay kame kame andza nakə k̄ sərūm Mbəlom ta Bəy Maduweɣ kway Yesu kame kame.

Hutum gədaɣ ada mede kurom m̄ ge lele

³ Yesu a vəlakway tsəved ka məsəre Mbəlom nakə a zalakway aye, hərwi ada k̄ ndzakwa tə neɣgeye ma təv ngay nakə ta dəslay ha gər ada k̄ pakway bəzay a mede ngay aye. Neɣgeye ta məzlaɓ eye haladzay, kə vəlakway wu neheye a sakway aye tebiye hərwi ada k̄ hutakwa sifa wedeye ada k̄ pakway bəzay a mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye. ⁴ Andza niye, a vəlakway wu bagwar eye neheye a tsik ahəl niye, a gwađ ma vəlakumeye aye. Nəteye na, lele haladzay wuray andaya andza niye bay tebiye. A ge andza niye na, hərwi ada tə wu neheye a gwađ ma vəliye na, k̄ təmum abəra ka bor i bo neheye ka məndzibəra ta dziye ha ndo hay aye, ada k̄ ndzum andza neɣgeye tsədaɣna.

⁵ Hərwi niye neɣ faya na gwađumeye: Pəlum tsəved ta gədaɣ, məpe mədzal gər kurom nakə ka pum ka Yesu Kəriste aye na, səkahum ha mede nakə lele aye

dərmak. Mede kurom ki ye lele na, tərūm ndo neheye tə sər wu neheye a say a Mbəlom aye. ⁶ Ka sərūm wu neheye a say a Mbəlom aye na, gum metsehe a bo kurom. Ka gumay metsehe a bo kurom na, ndzum bəɣbəɣ ta gədaɣ. Ka ndzum bəɣbəɣ ta gədaɣ na, rəhumay ha gər a Mbəlom. ⁷ Ka rəhumay ha gər a Mbəlom na, wudum bo nəte nəte mə walaɣ kurom andza nəkurom ta malamar hay. Ka wudum bo mə walaɣ kurom andza malamar hay na, wudum ndo hay tebiye dərmak. ⁸ Tadə faya ka gumeye wu neheye haladzay na, məsəre kurom nakə ka sərūm Bəy Maduweɣ kway Yesu Kəriste aye na, ma təriye kəriye bay ada məndze kurom nakə ka ndzumeye na, ma bəziye ha wu lele aye hay. ⁹ Ane tuk na, ndo neheye nəteye faya ta giye wu neheye təbey aye na, ta ndzakit bo andza guluf hay. Mbəlom kə pəsətay ha mezeleme tay neh-eye tə gawa ahəl niye na, ta mətsa ha gər.

¹⁰ Malamar ga hay Mbəlom kə pala kurom ada kə zalakum. Gum gədaɣ hərwi ada k̄ pumay bəzay a Yesu lele huya. Tadə faya ka gumeye andza niye na, ka dədumeye abəra ka tsəved i Mbəlom d̄da bay.

¹¹ Andza niye ta dedek, Mbəlom ma həndəkakumeye abəra ma məged hərwi ada k̄ fələkum a təv mələve i Bəy Maduweɣ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway. Bəy ngay ma ndziye ka tor eye.

¹² Hərwi niye, kwa wu neheye ka sərūm bəbay na, na makum ahaya a gər pat pat ada k̄ ndzum bəɣbəɣ ma dedek nakə ta tətikakum aye. ¹³ Ane tuk na, tadə neɣ andaya tə d̄re ka məndzibəra mba na, lele haladzay nakə na makum ahaya wu neheye a gər hərwi ada k̄ ndzum tsezlezleɣne. ¹⁴ Na sər ha i ga na, a zəkəɣaw hala sa bay, na gəriye ha məndzibəra nakay, andza nakə Bəy Maduweɣ Yesu Kəriste a d̄eɣ ha ahəl niye

aye. ¹⁵ Na pəliye tsəved eye tebiye hərwi ada pat nakə neŋ andaya sa bay aza na mət aye ka hutumeye tsəved ka məma ahaya wu neheye a gər.

Mbəlom kə dəkway ha Yesu na, wawa ŋgay

¹⁶ Ahəl niye na, nəmaa dəkum ha kəkay nakə Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a yaw ta gədaŋ aye. Wu neheye nəmaa tsikakum aye na, andza neheye wurmbez kəriye a yaw abəra ma mədzal gər i ndo zezeŋ aye bay. Ane tuk na, nəmay ba nəmaa ŋgatay a gədaŋ ŋgay tə dərə may. ¹⁷ Ahəl nakə Mbəlom a vəlay məzlab nakə a ze wu hay tebiye aye na, nəmay andaya ka təv eye dər-mak. Mbəlom, neŋgeye ndo i gədaŋ, a ze kwa mey tebiye, a gwad: «Nakay na, wawa ga, na wuda na hal-adzay, a yeŋ a gər haladzay.» ¹⁸ Mətsike me niye a tsənew mə mbəlom aye na, nəmaa tsəne. Nəmaa tsəne na, hərwi nəmay tage Bəy Maduweŋ Yesu dziye mə mahəmba tsədaŋŋa eye. †

¹⁹ Andza niye, səkahakwa ha mədzal ha ka bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə tsik aye. Hədzakumay zləm ka mətsəne bazlam tay hərwi bazlam tay niye na, andza lalam nakə a dəv ma ləvoŋ dzaydzay aye. Pumay zləm huya hus a həlay nakə pat eye ma sləlaweye aye. Həlay niye na, bamta, andza məgwede Kəriste ma maweye. Tsa na, ka ŋgatumeye a wu hay parakka.

²⁰ Lele na, sərum ha wu nakay lele. Wu neheye ahəl niye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə tsik ada tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, ndəray ma sliye faya mətsəne tə metsehe ŋgay bay, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye mə dzəna na ka mətsəne. ²¹ Bazlam neh-eye ndo i maslaŋ hay tə tsikawa aye na, ta tsik dāda tə metsehe tay bay. Maa vəlawatay gədaŋ na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye hərwi ada tə diye ha wu neheye tə tsənew abəra ka təv i Mbəlom aye.

Məge metsehe hərwi ndo i maraw me hay

2 Ahəl niye na, ndo neheye tə gwad nəteye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye nəteye andaya mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Anəke ma təriye andza niye dər-mak, ndo məde ha bazlam i Mbəlom ta parasay eye ta ndohwaweye mə walaŋ kurom, ta tətikakumeye matətike neheye lele bay aye, ta nasiye ha sifa i ndo hay aye. Tə matətike tay niye hay na, ndo hay ta kərahiye məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste nakə neŋgeye Bəy Maduweŋ kway nakə ahəl niye a təma tay ha abəra mə mezeleme tay aye. Ta məge andza niye na, nəteye faya ta vahaweye ka bo dərətsətseh mə gəs tay ha. Ma bəbazliye tay ha bəse. ² Ndo hay haladzay ta ta peye bəzay a tsəved tay nakə lele bay aye. Hərwi niye ndo hay ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka tsəved i Mbəlom hərwi tay. ³ Hərwi nəteye na, wu i siye i ndo hay a gatay dərə haladzay. Ta vakumeye gər ada ta zliye fakuma abəra wu kurom hay tə maraw me tay. Ba kwa ahəl niye Mbəlom ndo məgatay sariya a ndo hay faya mə həbiye tay ha ta

sariya hərwi mədze tay ha. Pat mədze tay ha abəra mə dəma helele na, mazlambar.

⁴ Ahəl niye gawla i Mbəlom neheye tə gawa mezeleme aye na, Mbəlom kə gər tay ha tā ge andza niye tsa bay. Kə gəs tay ha, kə kuts tay ha a bəd nakə kutsik bagwar eye. Ta ndziye ma ləvoŋ nakə zeŋzeŋ aye hus a pat i məge sariya. ⁵ Ndo neheye ahəl niye tə gawa mezeleme aye na, Mbəlom kə gər tay ha andza niye bay, kə pa yam nakə a rah ka məndzibəra aye. A dze tay ha ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye. A təma ha na, Nuhu nakə a dawa ha tsəved dedek i Mbəlom nakə a tsətsah aye tə siye i ndo hay tasəla. ††

⁶ Gəma neheye tə zalay Sodom ta Gomora aye na, Mbəlom kə gəs tay ha ndo neheye mə dəma aye a sariya. Kə fəka tay ha hurdək hurdək ta ako. Andza niye, a da ha na, ma gateye sariya a ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye andza niye dər-mak. ⁷ Lot neŋgeye na, ndo ŋgwalak eye, Mbəlom kə təma ahaya abəra ma Sodom. Wu neheye lele bay ndo neheye tə gawa aye na, Lot kə sa dərətsətseh mə dərev ŋgay hal-adzay hərwi tay. ⁸ Lot, neŋgeye nakə ndo ŋgwalak eye a ndzawa mə walaŋ tay pat pat. A ŋgataway a wu neh-eye ŋgwalak eye bay tə gawa aye, a tsənawa bazlam tay neheye ŋgwalak eye bay aye. Wu neheye a ndal-away mə dərev ŋgay hərwi neŋgeye na, ndo ŋgwalak eye.

⁹ Wu neheye ahəl niye, faya ta dəkway ha na, Mbəlom a sər tsəved nakə ma təmiye tay ha ndo ŋgay hay hərwi ada tə təma abəra ka dərətsətseh aye. Faya mə dəkway ha sa, a sər tsəved nakə ma piye tay ha ndo neheye ŋgwalak eye bay aye hərwi ada mə gatay dərətsətseh pat i sariya. ¹⁰ Mbəlom ma gateye dərətsətseh wene wene eye na, a ndo neheye faya tə gawa wu neheye ŋgwalak eye bay huya a say a dərev tay ada ta kərahawa gədaŋ i Mbəlom aye.

Ndo neheye faya ta tətikateye maraw me a ndo hay ta dzədzaray a wuray bay, tə pay zləm a bazlam i ndo kwa tsekweŋ bay, ta rəhay ha gər a gawla i Mbəlom hay neheye ta məzlab aye bay, faya ta tsadateye.

¹¹ Kwa gawla i Mbəlom eye neheye ta ze ndo i maraw me neheye ta gədaŋ, ta tsadateye a ndo i maraw me hay kame i Mbəlom bay, ta ŋgwasa fataya bay. ¹² Ndo neheye faya ta giye na, wu nakə ma giye ŋgama bay aye. Nəteye na, andza wu i pesl neheye ta gəsiye ada ta kədiye tay ha aye. Nəteye faya ta tsadateye kəriye a wu neheye bo tay eye tə sər bay aye. Ta dedek ta mətiye andza wu i pesl hay. ¹³ Mbəlom ma vəlateye dərətsətseh hərwi nakə tə satay dərətsətseh a siye i ndo hay aye. A satay na, məge wu neheye ŋgwalak eye bay aye ada tə gawa na, kwa ta həpat ŋgəray ŋgəray. Ahəl nakə nəkurom mandza eye dziye na, nəkurom ta nəteye ka ndayawum wu hay dziye, mede tay a gakum horoy. Faya ta vakumeye gər ada niye na, a yatay a gər. ¹⁴ Dərə tay nduzla maraha eye ta məge madama, məge mezeleme a yatay a gər haladzay, dāda tə ye gər ka məge mezeleme bay. Tadə ta ŋgatay a ndo neheye

† Zəba mə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Luka 9.28-35.

†† Zəba mə Madazlay i wu hay 6.1-7.24. ‡ Zəba mə Madazlay i wu hay 19.24.

bæle eye ka tsæved i Mbəlom aye na, ta vateye gər hərwi ada tã ge mezeleme. I tay na, huya mæge dære ka wu hay. Mbəlom ba kə vəlatay mezeleme. ¹⁵ Ta gər ha tsæved i Mbəlom, faya ta pay bəzay na, a tsæved tay, faya ta giye na, wu nakə Balam wawa i Bosor a gawa aye, a wuda mæge mənese hərwi ada m̃a huta suloy. ¹⁶ Balam, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom a ge mezeleme, ada Mbəlom a tsikay me tã bazlam i zunġo. Zunġo na, a tsikawa me bay. A tsik me ta bədiday i ndo zezən, a gay me a ndo mæde ha bazlam i Mbəlom niye ada a ndzay ka tsæved hərwi ada m̃a ge wu i gər mavuwe nġay niye sa bay. †

¹⁷ Ndo i maraw me neheye faya ta vateye gər a ndo hay aye, nətəye andza bədiyem neheye ta sakwa aye, nətəye andza pazlay neheye mətasl faya ma həliye tay ha tsekeke a paw yam bay aye. Mbəlom kə ləva ha bo ta tæv tay ma ləvəŋ zəŋzəŋ eye dære a zəba m̃a dəma bay. ¹⁸ Faya ta giye zlapay tã mawude ha ta magala tã bazlam neheye ta ge nġama bay aye, nətəye faya ta dziye bo ka masəpete ndo neheye ti yaw abəra m̃a walaŋ i ndo neheye tã sər tsæved i Mbəlom bay aye, a satay tã yaw ka tæv tay tã ge andza nətəye neheye faya ta giye andza nakə a say a bo tay aye. ¹⁹ Faya ta gwadateye a ndo neheye na, ka ndzumeye barbarra, ka ləvumeye gər kurom. Ane tuk na, ndo i maraw me neheye nətəye na, beke i mezeleme, tã ləva gər tay bay hərwi wu nakə a ləvay gər a ndo aye na, ndo niye nengeye beke i wu niye. ²⁰ Tadə ndoweye ki yaw kə sər Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ ada ndo mətəme kway ha ada kə gər ha wu neheye nġwalak eye bay ma nasiye ha ndo hay aye ada məndze tsekweŋ a ma faya ka mæge wu neheye nġwalak eye bay aye, wu neheye ta ləvay gər sa na, i tay a həlay i mandəve məndze nġay lele bay ma ziye nakə kurre aye. ²¹ Ta sər tsæved nakə a ye a dedek aye. Ane tuk na, ta gər i bazlam i Mbəlom mapala eye nakə ta tətikatay aye. Həbe meeneŋ nġama tã sər tsæved niye bay. ²² Wu nakə a ndzatay a gər a ndo neheye na, andza dzeke kway nakə a tsik, a gwad: «Kəra a vənaha wu nakə a nda aye, tsa na, a ma faya a nda sa.» Tə gwad dərma: «Tə bara gadaraw ada ndəlub m̃a ge faya bay, tsa na, a ma məkəle ha bo a ndəlub sa. ††»

Yesu Kəriste ma maweye

3 Dzam ga hay, nakay na, masulo i dərəwel nakə na watsakum naha aye. Na watsakum naha na, hərwi məmakum ahaya a gər wu nakə ka sərūm tsiy aye, hərwi ada kã dzalum ka wu neheye ka tsæved nġwalak eye. ² A seŋ na, kã mətsum ha gər tã bazlam neheye ndo mæde ha bazlam i Mbəlom hay tã tsikawa ahəl niye aye bay. Mumawa ahaya a gər bazlam i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway ha nakə a tsikakum ka gumeye ha məsler aye. A tsik na, tã bazlam i ndo i maslaŋ nġay neheye a slərakum naha aye. ³ Wu bagwar eye nakə na tsikakumeye na, a həlay məndzibəra ma ndəviye na, ndo hay ta deyeweye, ta nġwasiye fakuma. Ta ndziye na, məpay bəzay a bor i

† Zəba m̃a Məpesle 31.16. †† Dzeke hay 26.11.

bo tay neheye nġwalak eye bay aye dəkdek. ⁴ Ta gwadiye: «Yesu Kəriste a gwad ma maweye bədaw? Nengeye mənġay anəke? Bəba kway hay ta mət, kə maw bay. Wu hay tebiye ka məndzibəra andaya andza ahəl nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye. Wuray tsa ka mbəda bay.» ⁵ Ndo neheye faya ta tsikiye andza niye na, a satay mətəne Mbəlom kə tsik ahəl niye, a ge magərmbəlom ta dala tã bazlam nġay, a ge dala ta yam a nġəna ha ka bo abəra ta dala ta yam na, a satay mətəne bay. ⁶ A bəbazl tay ha ndo hay ahəl niye na, ta yam nakə a rah ka məndzibəra aye. ⁷ Mbəlom a gwad sa na, magərmbəlom ta dala neheye anəke aye, ma ndəviye tay ha tebiye ta ako, a gər tay ha na, ka təmad. Ma ndəviye tay ha na, pat nakə ma giye sariya a ndo hay ada ma dziye tay ha ndo i mezeleme hay aye.

⁸ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye. Wu andaya nətə kã mətsum ha gər bay. Ka dære i Mbəlom na, məhəne nətə na, andza məve gwezem, məve gwezem na, andza məhəne nətə. ⁹ Ndo siye hay tã dzala, Mbəlom na, mahonok eye, wu nakə a tsik kurre a gwad ma giye na, ma giye na bay. Ma giye andza niye bay, duh faya ma həbiye kurom. Faya ma vəlakumeye həlay eye hərwi ada kã gərūm ha mezeleme kurom hərwi a say ndəray m̃a dze bay. A say duh na, ndo hay tebiye tã mbəda ha mede tay. ¹⁰ Pat i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste ma deyeweye na, andza məkal ndəray ma səriye ka bo bay. Pat eye niye na, magərmbəlom ma ləviye haladzay nġuyats nġuyats nġuyats, ma dziye. Ako ma təmiye tay ha wu neheye ka magərmbəlom aye tebiye hereyew hereyew, dala tã wu neheye m̃a dəma aye tebiye ta dziye.

¹¹ Kə ge wu niye hay tebiye ta dziye andza niye na, gumay metsehe a mede kurom, ndzum tsədaŋŋa ada rəhumay gər a Mbəlom m̃a wu hay tebiye. ¹² Faya ka həbumeye pat nakə Mbəlom ma deyeweye. Gum wu nakə ka slumeye faya mæge aye hərwi ada pat eye niye m̃a ndislew bəse. Pat eye niye na, magərmbəlom ma təmiye ada ma dziye hele hele. Ako ma təmiye tay ha wu hay tebiye, wuray kwa tsekweŋ ma zəkaweye bay.

¹³ Ane tuk na, Mbəlom a gwad ma giye magərmbəlom wedeye ta dala wedeye. Mə dəma na, ndo hay tebiye ta giye wu nġwalak eye. Nakay na, wu nakə faya ka həbakweye aye. †

¹⁴ Hərwi niye dzam gay hay, neŋ faya na gwadakumeye faya ka həbumeye madayaw i Bəy Maduweŋ sa na, gum gədaŋ hərwi ada mede kurom m̃a ge nġwalak eye. Andza niye, ki yaw na, ma nġatakumeye mənese andaya fakuma bay ada ka ndzumeye zay tã nengeye. ¹⁵ Sərūm ha na, Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste a maw bəse bay na, hərwi a say ndo hay tã huta tsæved ka mæde ha mənese tay hərwi ada tã təma. Malamar kway Pol nakə ka wudakwa na aye, mə dərəwel nġay nakə a watsakum naha, ka tətikakum wu neheye dərma. A watsa na tã metsehe nakə Mbəlom a vəlay aye. ¹⁶ Mə dərəwel nġay neheye a watsa aye tebiye faya ma watsiye ka bazlam nakay andza niye. Mə dərəwel nġay

† Zəba m̃a Madazlay i wu hay 1.6-9; 7.11. †† Madazlay i wu hay 7.11. †† Zəba ma Ezay 65.17; 66.22.

neheye a watsa aye na, wu hay andaya mə dəma neheye a wur bo mətsəne aye. Ndo neheye ta tsah bay, mədzał gər a kətsatay na, faya ta mbəday həlay a bazlam neheye. Faya ta mbəday həlay andza nakə ta mbəday a siye i bazlam neheye mə Derewel i Mbəlom aye. Tə məge andza niye na, faya ta vahaweye sariya i Mbəlom ka gər tay.

¹⁷ Dzam ga hay, nəkurom na, ka sərūm wu neheye tsiy. Hərwi niye, ney faya na gwadəkumeye, gum met-

sehe hərwi ada ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye na, t̄a vakum gər abəra ka tən nakə nəkurom mandza eye faya bənbəy aye mede kurom ha a mənese tay bay. ¹⁸ Səkahum ha məsəre Bəy Maduwey kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway ha ada məsəre ɲgwalak nakə a vələkway aye ada ɲgama nakə a vələkway aye.

Kwa way m̄a dəslay ha gər, kwa anəke hus ka tor eye. Amen!

1 Yuhana

Məfələkwe

Derewel neheye mahkar ma Dzam Wedeye, ndo hay tə sər maa watsa na, Yuhana. Makurre i derewel neheye mahkar aye na, kə da ha ndo nakə a watsa aye bay. Ndo məwetse derewel masulo eye ta mamahkar eye a da ha bo andza «madugula». Neŋgeye ndo məkalay kame a gay i maduwule me, ndo hay ta hənay ha gər lele. A watsa derewel nakay na, a nəteye.

Makurre i derewel tə watsay a way na, kə da ha bay. Masulo eye i ŋgay a watsay a «məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nakə ka tərə may i wawa hay, Mbəlom a zla kar aye», andza məgwede a bərək i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ada ta hawal ŋgay hay. A watsa mamahkar eye a ndo məpe mədzal gər nakə tə zalay Gayus aye. Neŋgeye ma bərək i ndo neheye bazlam andaya mə walaŋ tay aye. Derewel neheye mahkar aye tə watsa hərwi ndo neheye tə sər Labara Ŋgwalak eye nakə Yuhana a watsa aye.

Bazlam nakə a tsik ka ndo nakə ma vəliye sifa aye

1 Ndo nakə nəmaa watsakum naha ka gər ŋgay aye na, kwa ahəl niye məndzibəra andaya zuk bay aye na, neŋgeye andaya. Nəmay na, nəmaa tsəne tə zləm may, nəmaa ŋgatay tə dərə may, nəmaa ndazl na ada nəmaa lamay tə həlay may hay. Neŋgeye na, ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye. Maa vəl sifa a ndo hay na, neŋgeye. ² Ndowne niye tə zalay bazlam i Mbəlom ma vəliye sifa a ndo hay aye na, ka bəz ha bo parakka, nəmaa ŋgatay. Nəmaa tsikakum na, wu nakə nəmay nəmaa ŋgatay aye, ada nəmaa dakum ha na, bazlam niye ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ahəl niye na, neŋgeye ka təv i Bəba Mbəlom. Anəke na, Mbəlom ka bəzakway ha. ³ Wu nakə nəmaa ŋgatay tə dərə may ada nəmaa tsəne tə zləm may aye na, nəmaa dakumeye naha a nəkurom dərək hərwi ada nəmay tə nəkurom kə dzapakwa nəte. Mədzepe nakə ka dzapakwa nəte aye na, ka dzapakwa na, ta Bəba kway Mbəlom ada tə Yesu Kəriste wawa ŋgay. ⁴ Nəmaa watsakum naha wu neheye na, hərwi ada mā yay a gər a dərəv kway kurah kurah lele.

Ndo nakə faya ma giye mezeleme aye na, ma ndziye ka təv i Mbəlom bay

⁵ Bazlam nakə nəmaa tsəne, Yesu Kəriste a tsikamay aye ada nəmaa dakum ha aye na, Mbəlom na, neŋgeye dzaydzay. Ləvəŋ andaya mə neŋgeye təbey. ⁶ Tadə ka gwadəkwa nəkway madzapa eye nəte ta Mbəlom. Ane tuk na, faya ka gəkweye mənese huya na, niye na, andza məgwede faya ka rawəkweye me. Sa tsa na, faya ka zəŋgaləkweye tsəved nakə lele bay aye. ⁷ Tadə duh nəkway mə dzaydzay andza Mbəlom nakə neŋgeye mə dzaydzay aye na, niye na, andza məgwede

nəkway nəte nəte madzapa eye. Bambaz i Yesu Wawa i Mbəlom kə barəkway na mezeleme hərwi ada kə tərəkwa tsədəŋŋa.

⁸ Tadə ka gwadəkwa nəkway faya ka gəkweye mezeleme təbey na, niye na, faya ka vakweye gər a bo kway. Kə ge andza niye na, dedək andaya mə dərəv kway bay. ⁹ Duh na, dakway ha mezeleme kway a Mbəlom. Neŋgeye na, Mbəlom nakə dedək aye. Wu nakə a tsik a gwad ma giye na, ma giye na. Andza niye, ma pəsəkway ha mezeleme kway, ma təriye kway ha tsədəŋŋa kame ŋgay. ¹⁰ Tadə ka gwadəkwa dāda ka gəkwa mezeleme bay na, niye na, ka tərəkwa ha Mbəlom andza neŋgeye ndo i maraw me. Bazlam ŋgay na, dāda ka pakwa a mədzal gər kway bay.

2 A nəkurom wawa ga hay, wu neheye na watsakum naha aye na, hərwi ada kə gum mezeleme bay. Ane tuk na, tadə ndərəy kə ge mezeleme na, sərəkway ha ndo məməkway bo andaya ka təv i Bəba kway Mbəlom. Ndowne niye na, Yesu Kəriste. Neŋgeye dāda ma giye mezeleme bay. ² Neŋgeye na, a mət andza wu nakə tə vəlawa kəriye hərwi ada Mbəlom mā pəsəkway ha mezeleme kway aye. Mbəlom ma pəsəkway ha na, mezeleme kway dəkdek bay. Ma pəsətay ha mezeleme i ndo hay ka məndzibəra tebiye dərək.

Bazlam mapala eye wedeye

³ Tadə ka gəkwa wu nakə Mbəlom a tsikəkway aye na, niye na, faya ma bəzakway ha, ka sərəkwa na ta dedək. ⁴ Tadə ndowne kə gwad na sər Mbəlom, ane tuk na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay na, neŋgeye ndo i maraw me. Dedək andaya mə neŋgeye bay. ⁵ Duh ndo nakə faya ma rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye na, maa wuda Mbəlom peteh na, neŋgeye. Andza niye ka sərəkweye ha na,

nəkway mə həlay ɲgay. ⁶Tadə ndoweye kə gwad neɲgeye mandza eye mə həlay i Mbəlom na, mändze ɲgay mā təra andza i Yesu.

⁷Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, wu nakə na watsakum naha aye na, wu nakə wedeye dāda ka tsənum bay aye bay. Duh wu nakə na watsakum naha aye na, neɲgeye nəte bəna, wal bay. Ka tsənum na, kurre ahəl niye ka tənum bazlam i Yesu aye. Ayaw! Wu nakay guram eye na, bazlam nakə ba ka tsənum tsiy aye. ⁸Kwa andza niye bəbay na, wu nakə na watsakum naha aye na, andza bazlam wedeye. Maa bəzakway ha mede niye wedeye na, Yesu. Nəkurom dərma mede kurom na, wedeye. Andza niye ləvoɲ faya ma ndəviye. Dzaydzay nakə dedek eye ka dazlay a mandəve. †

⁹Tadə ndoweye kə gwad neɲgeye mandza eye mə dzaydzay ada neɲgeye faya ma nay däre a malamar ɲgay ndo məpe mädzal gər ka Mbəlom na, sərüm ha neɲgeye na, mandza eye ma ləvoɲ huya. ¹⁰Ane tuk na, tadə ndoweye ka wuda malamar ɲgay na, neɲgeye mandza eye mə dzaydzay. Wu nakə ma dädıye ha ndo abəra ka tsəved i Mbəlom aye na, andaya mə däre ɲgay kwa tsekweɲ bay tebiye. ¹¹Ane tuk na, ndo nakə faya ma nay däre a ndo aye na, neɲgeye hus anəke ma ləvoɲ. Wu nakə faya ma giye tebiye, faya ma giye na, ma ləvoɲ. Faya ma diye a ɲgay na, a sər bay. A ɲgatay a däre bay hərwi neɲgeye ma ləvoɲ.

Kā gum däre ka wu i mändzibəra bay

¹²A nəkurom wawa ga hay, na watsakum naha na, a nəkurom:

Na watsakum naha na, hərwi Mbəlom kə pəsakum ha mezeleme kurom.

A pəsakum ha na, hərwi Yesu Kərıste.

¹³A nəkurom madugula hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Na watsakum naha na, ndo nakə andaya kwa mändzibəra andaya zuk bay na, ka sərüm na.

A nəkurom gawla hay, na watsakum naha na, a nəkurom dərma.

Nəkurom na, ka ɲgwasum ka Fakalaw.

¹⁴Ayaw! Wawa ga hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Nəkurom na, ka sərüm Bəba kway Mbəlom.

A nəkurom madugula hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Na watsakum naha na, nəkurom ka sərüm ndo nakə kwa ahəl niye mändzibəra andaya zuk bay aye na, neɲgeye andaya.

A nəkurom gawla hay, na watsakum naha na, a nəkurom.

Nəkurom na, bazlam i Mbəlom mə däre kurom.

Ka hutum gədaɲ, ka ɲgwasum ka Fakalaw dərma.

¹⁵Kā pumay bəzay a mede i ndo i mändzibəra hay bay. Kā wudum wu i mändzibəra bay. Tadə ndoweye ka wuda wu neheye ka mändzibəra aye na, sərüm ha neɲgeye na, a wuda Bəba kway Mbəlom bay. ¹⁶Ndo

neheye faya ta giye wu i mändzibəra aye, nəteye na, kəkay? Nəteye na, faya ta giye wu nakə a yay a gər a bo tay aye. Wu nakə däre tay kə ɲgatay aye na, a satay məhute. Sa na, faya ta giye ha zlapay tə wu tay niye hay. Wu niye hay məge andza niye na, Mbəlom ka tətıkakway bay. Məge wu niye hay andza niye na, i mändzibəra. ¹⁷Sərüm ha na, mändzibəra faya ma ndəviye ada tə wu neheye ndo hay ta wuda aye tebiye ta ndəviye dərma. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye wu nakə a say a Mbəlom aye na, neɲgeye ma ndziye ka tor eye.

Gum metsehe ta ndo neheye ta kərah Yesu Kərıste aye

¹⁸Wawa ga hay, mazlambar mändzibəra ma ndəviye. Nəkurom na, ka tsənum ndo mäne däre i Kərıste andaya bagwar eye ma deyeweye. Azlakwa ndo mäne däre i Kərıste hay haladzay ta yaw anəke. Hərwi niye ka sərakwa mazlambar mändzibəra ma ndəviye.

††¹⁹Ahəl niye ndo neheye na, nəkway nəte. Ane tuk na, ta təra ndo kway hay ta dedek bay. Ti yaw abəra mə walaɲ kway na, hərwi nakə ta təra ndo kway hay ta dedek bay aye. Tadə nəteye ndo kway hay, ka dzapakwa nəte na, ta gəriye kway ha bay. Ta ndziye mə walaɲ kway. Wu nakay a ge bo andza nakay na, hərwi ada mā sər bo parakka nəteye ndo kway hay bay.

²⁰Nəkurom na, Kərıste kə vəlakum məsəfəre ada nəkurom tebiye na, ka sərüm dedek i Yesu. ²¹Na watsakum naha na, hərwi nakə ka sərüm dedek i Yesu bay aye dāw? Na watsakum naha na, hərwi məgwadakum duh na, ka sərüm. Ka sərüm ha na, maraw me andaya kwa tsekweɲ ma dedek bay. ²²Ndo i maraw me niye bagwar eye neɲgeye na, way? Ndo i maraw me niye bagwar eye na, ndo nakə a gwad Yesu na, Kərıste bay aye. Ndo mäne däre i Kərıste na, neɲgeye. Neɲgeye nakə a kərah Yesu Wawa i Mbəlom aye na, a kərah Bəba Mbəlom dərma. ²³Tadə ndoweye ka kərah Wawa i Mbəlom na, a kərah na, Bəba Mbəlom dərma. Ane tuk na, tadə ndoweye ka təma Yesu Wawa i Mbəlom na, ka təma Bəba Mbəlom.

²⁴Nəkurom na, dzalum ka bazlam i Yesu nakə ka tsənum kurre ka madazlay i bazlam i Yesu nakə ka tsənum aye. Gum gədaɲ duh na, ka bazlam nakə ka tsənum kurre ka madazlay aye, mā ndza mə däre kurom. Tadə bazlam neheye ka tsənum kurre ka madazlay aye andaya mə däre kurom na, nəkurom dərma ndzum mə həlay i Yesu ada mə həlay Bəba ɲgay Mbəlom. ²⁵Wu nakə Yesu a gwad ma vəlakweye na, anaɲ: A gwad, ma vəlakweye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

²⁶Wu nakay na watsakum naha na, hərwi məgakum daf. Na gakum daf na, hərwi ndo neheye a satay məvakum gər aye. ²⁷Nəkurom na, Kərıste kə vəlakum məsəfəre. Məsəfəre niye na, mandza eye mə däre kurom. Hərwi niye nəkurom na, ka pəlumeye ndo matətıkakum wu mekeleɲ eye sa bay. Ba məsəfəre andaya mə däre kurom tsiy. Məsəfəre na, ma tətikiye kurom ha ka gər i wu hay tebiye. Ada wu neheye faya

† Zəba ma Yuhana 13.34.

†† 2 Tesalonik hay 2.3-4.

ma tătikakumeye na, dedek bəna, mənese mə dəma təbey. Ndzum mə həlay i Yesu Kəriste andza nakə Məsəfəre a tătikakum aye.

²⁸ Wawa ga hay, ndzum mə həlay i Yesu Kəriste. Ka ndzumeye mə həlay ngay na, hərwi ada pat nakə ma maweye na, kâ dzədzarakwa bay ada horoy mâ gakway kame ngay bay. ²⁹ Ka sərūm ha Yesu na, neŋgeye ndo i dedek. Sərūm ha dərma na, ndo nakə faya ma giye wu nakə dedek aye na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom.

Nəkway ka tərakwa na, wawa i Mbəlom hay

3 Zəbum ka mawudə bo i Mbəlom nakə a wuda kway aye na, hadzəgay! A gwad nəkway na, ka tərakwa wawa ngay hay. Ta dedek nəkway ka tərakwa wawa ngay hay. Ane tuk na, ndo i mändzibəra hay ta sər ha nəkway wawa i Mbəlom hay bay. A ge andza niye na, hərwi nəteye tə sər Bəba kway Mbəlom bay. ² A nəkurom dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, nəkway anəke na, wawa i Mbəlom hay tsiy. Kame aza ka tərakweye na, kəkay? Ka tərakweye kəkay na, Mbəlom ka bəzakway ha zuk bay. Ane tuk na, ka sərakwa ha aza Kəriste kə maw na, ka ngatakweye parakka. Tsa na, ka tərakweye andza neŋgeye. ³ Ada kwa way kə pa mədzał gər ngay ka Kəriste matəre andza neŋgeye na, mâ ge mənese bay andza neŋgeye nakə a ge mənese bay aye.

⁴ Tadə ndoweye kə ge mezeleme huya na, a ge vərām ka Mbəlom. Hərwi mäge mezeleme huya na, mäge vərām ka Mbəlom. ⁵ Nəkurom ka sərūm ha Yesu Kəriste a yaw ka mändzibəra hərwi məzle na mezeleme i ndo hay. Neŋgeye na, kə ge mezeleme kwa tsekweŋ bay tebiye. ⁶ Ndo nakə neŋgeye mə həlay i Yesu Kəriste aye na, ma giye mezeleme sa bay. Ndo nakə faya ma giye mezeleme huya na, dāda kə ngatay a Yesu Kəriste bay. A sər na bay dərma.

⁷ Tadə kə ge andza niye na, wawa ga hay, kâ vəlumatay tsəved kwa a way t̄a vakum gər bay. Ndo nakə faya ma giye wu nakə dedek aye huya na, neŋgeye ndo i dedek andza Yesu Kəriste nakə neŋgeye ndo i dedek aye. ⁸ Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye mezeleme huya na, neŋgeye wawa i Fakalaw hərwi Fakalaw a ge mezeleme na, kwa anəke bay. Hərwi niye Wawa i Mbəlom a yaw ka mändzibəra na, mədze ha məsler i Fakalaw.

⁹ Ndowneye ka təra wawa i Mbəlom na, ma giye mezeleme huya sa bay. Ma giye mezeleme huya sa bay na, hərwi məsəfəre nakə Mbəlom a vəlay aye na, gədaŋ eye. Faya ma giye məsler mə dərēv ngay. Ma sliye faya mäge mezeleme huya bay hərwi neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom. ¹⁰ Ta səriye ha ka bo abəra wawa i Mbəlom hay ta wawa i Fakalaw hay na, kəkay? Ta səriye hay na, tadə ndoweye kə ge wu neheye lele bay, ada a wuda malamar ngay hay bay aye na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom bay.

Wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom

¹¹ Bazlam nakə kurre ka tsənum aye na, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom. ¹² Nəkway na, kâ tərakwa andza Kayin bay. † Neŋgeye wawa i Fakalaw. Kə kəd malamar ngay mədahaŋ eye. A kəd na na, hərwi mey? A kəd malamar ngay na, hərwi məsler ngay nakə a gawa na, lele bay. Ane tuk na, məsler i malamar ngay na, lele. ††

¹³ Malamar ga hay, tadə ndo i mändzibəra hay ta nakum dərə na, mâ gakum wadəŋ wadəŋ bay.

¹⁴ Anəke nəkway ka sərakwa na, nəkway andza ndo neheye maməta eye sa bay. Ane tuk na, nəkway ka huta kwa sifa wedeye nakə ma ndəviye bay aye tsiy. Ka sərakwa ha na, kəkay? Ka sərakwa na, hərwi ka wudakwa malamar kway hay. Tadə ndoweye ka wuda malamar ngay hay bay na, neŋgeye huya andza ndo nakə maməta eye. ¹⁵ Tadə ndoweye kə nay dərə a malamar ngay na, neŋgeye a təra andza ndo məkədə ndo hay. Ka sərūm ndo məkədə ndo hay na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye bay. ¹⁶ Ka sərakwa mawudə bo na, ma kəkay? Ka sərakwa na, Yesu Kəriste a wuda kway, a vəl ha məsəfəre ngay hərwi kway. Andza niye nəkway dərma vəlakwa ha məsəfəre kway hərwi malamar kway hay. ¹⁷ Tadə ndoweye wu ngay andaya ada kə sər ha malamar ngay andaya nakə wu andaya faya bay, ka kərəh məvəlay na, ma sliye məgwedə «Na wuda Mbəlom» dāw? Ma sliye faya mətisike bay! ¹⁸ Wawa ga hay, tadə ka gwadakwa ka wudakwa bo na, ta dedek dzənakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway. Bəna ka tsikakwa tə bazlam dekdek tsa bay.

¹⁹ Tadə ka gakwa andza niye na, ka sərakweye ha ba nəkway faya ka pakweye bəzay a tsəved i dedek. Ada andza niye dərēv kway ma dzədzariye bay, ma ndziye zayzay kame i Mbəlom. ²⁰ Kwa tadə dərēv kway faya ma dākway ha ka gakwa mezeleme bəbay na, dərēv kway ma dzədzariye bay, ma ndziye zayzay kame ngay, hərwi Mbəlom na, bagwar eye a sər kway ha a ze dərēv kway. ²¹ Andza niye dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, tadə dərēv kway kə dā ha nəkway ka gakwa mezeleme bay na, kâ deyekwa kame i Mbəlom tə madzədzerə aye sa bay. ²² Tadə ka tsətsahakwa faya wu kwa wuye mey na, ma vəlakweye hərwi nəkway faya ka rəhakweye ha gər a bazlam ngay andza faya ka gakweye wu nakə a yay a gər aye. ²³ Bazlam nakə a gwadakway rəhakway ha gər aye na, anaŋ: Dzalakwa ha ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom ada wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway andza nakə Mbəlom a tsikakway aye. ²⁴ Ndo nakə ka rəhay ha gər a bazlam ngay aye na, neŋgeye mandza eye mə həlay i Mbəlom. Mbəlom dərma mandza eye ka gər ngay. Ka sərakwa ha Mbəlom mandza eye tə nəkway na, kəkay? Ka sərakwa ha na, ta Məsəfəre ngay nakə a vəlakway aye.

† Madazlay i wu hay 4.8. †† Zəba ma 1 Yuhana 2.13.

Məsərə ha Məsəfərə i Mbəlom na, kəkay?

4 Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, kâ pumay zləm a bazlam i ndo neheye tə gwad nətəye na, Məsəfərə i Mbəlom andaya fataya aye bəse tsa bay. Ane tuk na, ka sərume ye ha ta dedek tadə Məsəfərə i Mbəlom andaya fataya na, gumay metsəhe a bazlam tay lele. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo neheye tə gwad nətəye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye nətəye andaya ka məndzibəra tsiy. ² Ka sərume ye ha tadə ndoweye Məsəfərə i Mbəlom andaya faya ma kəkay na, anaŋ: Tadə ndoweye kə da ha parakka Yesu Kəriste na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom, a təra ndo zezeŋ na, neŋgeye na, Məsəfərə nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye andaya faya. ³ Ane tuk na, tadə ndoweye ka təma Yesu andza niye bay na, Məsəfərə nakə mə dərev ŋgay aye na, Məsəfərə nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay aye. Məsəfərə niye na, məsəfərə i ndo mənə dəre i Kəriste. Ba ka mbərum mətəne na, ndo mənə dəre i Kəriste ma deyeweye. Anəke na, ki yaw, neŋgeye andaya ka məndzibəra. †

⁴ Nəkurom na, wawa ga hay, nəkurom wawa i Mbəlom hay. Ka slum ka ndo maraw me niye hay hərwi Məsəfərə nakə mə dərev kurom aye na, neŋgeye gədaŋ eye a ze na, məsəfərə i ndo i məndzibəra hay. ⁵ Ndo maraw me niye hay, nətəye na, faya ta tsikiye na, ka wu nakə a yatay a gər a ndo i məndzibəra hay ada ndo i məndzibəra hay faya ta pətəye zləm na, a nətəye. ⁶ Nəkway na, ka tərakwa wawa i Mbəlom hay. Ndo nakə a sər Mbəlom aye na, ma pay zləm a bazlam may. Ane tuk na, ndo nakə ka təra wawa i Mbəlom bay aye na, ma pay zləm a bazlam may bay. Tadə ndoweye mə dərev ŋgay na, məsəfərə dedek eye kəgəbay məsəfərə i maraw me na, ka sərakweye ha na, andza niye.

Maa vəl mawudə bo na, Mbəlom

⁷ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, wudakwa bo nətə nətə mə walaŋ kway huya. Hərwi mawudə bo nakə ka wudakweye bo aye a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom. Tadə ndoweye ka wuda ndo hay na, niye a da ha na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom ada a sər Mbəlom dərmak. ⁸ Ndowneye ka wuda ndo hay bay na, a sər Mbəlom bay. Ka sərakwa ha na, hərwi mawudə bo i Mbəlom nakə a wuda kway aye na, huya. ⁹ Mbəlom a bəzakway ha parakka a wuda kway na, kəkay? A bəzakway ha a wuda kway na, a sləraw wawa ŋgay niye felik eye ka məndzibəra hərwi ada kâ ndzakwa huya tə neŋgeye ma sifa nakə a vəlakway aye. ¹⁰ Matəra mawudə bo na, mey? Maa lah mawudə Mbəlom na, nəkway daw? A'ay! Maa lah mawudə kway na, Mbəlom. Ada a sləraw wawa ŋgay na, a mət andza wu nakə tə vəlawa kəriye hərwi ada mât pəsakway ha mezeleme kway hay.

¹¹ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, kə ge Mbəlom a wuda kway andza niye na, nəkway dər-

mak wudakwa bo nətə nətə mə walaŋ kway.

¹² Mbəlom na, dāda ndəray kə ŋgatay bay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, wudakwa bo nətə nətə mə walaŋ kway. Niye a bəz ha na, Mbəlom neŋgeye tə nəkway. Ada faya ma bəziye sa na, ka wudakwa Mbəlom pətəh andza nakə a say aye.

¹³ Ka sərakwa ha nəkway mə həlay i Mbəlom ada neŋgeye tə nəkway na, kəkay? Ka sərakwa ha na, hərwi kə vəlakway Məsəfərə ŋgay. ¹⁴ Bəba Mbəlom kə sləraw wawa ŋgay hərwi mətəme ndo i məndzibəra hay. Nəmaa ŋgatay tə dəre may, nəmaa datay ha a ndo hay, bazlam nakay na, dedek. ¹⁵ Tadə ndoweye kə gwad Yesu Wawa i Mbəlom na, Mbəlom neŋgeye tə neŋgeye. Neŋgeye dərmak na, mandza eye mə həlay i Mbəlom. ¹⁶ Nəmay na, nəmaa sər ha Mbəlom a wuda kway, ada nəmaa dzala ha dərmak.

Mawudə bo i Mbəlom nakə a wuda kway aye na, huya. Andza niye ndo nakə ka wuda ndo hay huya aye na, neŋgeye ma ndziye mə həlay i Mbəlom. Mbəlom dərmak neŋgeye tə neŋgeye. ¹⁷ Ka sərakwa ha ka wudakwa Mbəlom pətəh na, kəkay? Ka sərakwa ha na, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ka dzədzarakweye bay. Ka dzədzarakweye bay na, hərwi məndze kway nakay ka ndzakweye ka məndzibəra aye na, andza Yesu. ¹⁸ Tadə ka sərakwa ha Mbəlom a wuda kway na, ka dzədzarakweye sa bay. Hərwi mawudə bo i Mbəlom nakə a wuda kway aye na, ma zliye fakwaya a bəra madzədzere niye tebiye. Wu nakə ndo hay ta dzədzaray aye na, sariya i Mbəlom. Andza niye tadə ndoweye ka dzədzar na, mawudə bo i Mbəlom ma giye məsler mə dərev ŋgay andza nakə a say a Mbəlom aye bay.

¹⁹ Ka wudakwa Mbəlom ada ka wudakwa ndo hay na, hərwi Mbəlom a lah mawudə kway. ²⁰ Tadə ndoweye kə gwad na wuda Mbəlom ada faya ma nay dəre a malamar ŋgay na, neŋgeye ndo i maraw me. Kə ŋgatay a malamar ŋgay na, a wuda na bay. Mbəlom na, a ŋgatay bay ada ma wudiye na na, kəkay? ²¹ Wu nakə Kəriste a gwadakway gum aye na, mey? A gwadakway na, ndoweye ka wuda Mbəlom na, mât wuda malamar ŋgay dərmak.

Ŋgwasakwa ka wu i məndzibəra

5 Kwa way kə dzala ha ka Yesu, neŋgeye na, Kəriste Wawa i Mbəlom. Ada kwa way ka wuda bəba i wawa hay na, a wuda wawa ŋgay hay dərmak. ² Ka sərakwa ha nəkway ka wudakwa wawa i Mbəlom hay na, kəkay? Ka sərakwa ha na, ka wudakwa Mbəlom ada faya ka rəhakway ha gər a bazlam ŋgay mapala eye nakə a tsik aye. ³ Tadə ka wudakwa Mbəlom ta dedek na, andza məgwədə bazlam ŋgay mapala eye nakə a tsikakway rəhumay ha gər aye na, ka rəhakweye ha gər. Bazlam ŋgay hay mapala eye na, ma wurakweye bo haladzay məpay bəzay bay, ⁴ hərwi kwa way neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom na, kə sla ka wu i məndzibəra. Ka slakwa faya na, kəkay? Ka slakwa faya na, hərwi ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste. ⁵ Mata sle ka wu i məndzibəra na, way? Mata sle faya na, ndo neh-

† Zəba ma 1 Yuhana 1.18.

eye tã dzala ha tã gwad Yesu na, nenɣeye Wawa i Mbɛlom aye.

Wu neheye tã da ha Yesu na, Wawa i Mbɛlom aye

⁶ Yesu Kãriste na, ki yaw kã mbãzla a yam nakã ta dzãhub ha a dãma aye ada ta mbãda ha bambaz nɣay. A yaw na, a mbãzla a yam nakã ta dzãhub ha a dãma aye dẽkdek tsa bay. Ta dzãhub ha a yam ada ta mbãda ha bambaz nɣay. Maa bãzakway ha wu neheye dẽdek na, maa dãkway ha na, Mãsãfãre i Mbɛlom. Nenɣeye na, wu nakã faya ma tsikateye a ndo hay aye na, dẽdek. ⁷ Maa dãkway ha Yesu Wawa i Mbɛlom na, wu hay mahkar. ⁸ Wu niye hay mahkar aye na, Mãsãfãre, yam tã bambaz. Wu neheye mahkar aye ta tãra na, nãte. ⁹ Tadã ka tãmakwa wu nakã ndo hay ta diye ha ka gãr i wu neheye tã nɣatay aye na, ka tãmakweye bazlam i Mbɛlom dãrmak hãrwi bazlam nɣay nakã a dã ha aye na, a ze i ndo hay. Maa dãkway ha wu niye hay ka gãr i wawa nɣay na, Mbɛlom eye nɣway. ¹⁰ Ndowneye kã dzala ha ka Wawa i Mbɛlom na, nenɣeye a sãr mã gãr nɣay wu neheye Mbɛlom a dã ha aye na, dẽdek. Ane tuk na, ndowneye kã dzala ha ka Mbɛlom bay na, a tãra ha Mbɛlom ndo i maraw me. A tãra ha Mbɛlom ndo i maraw me na, hãrwi a kãrah wu nakã Mbɛlom a dã ha ka gãr i wawa nɣay aye. ¹¹ Wu nakã Mbɛlom a dãkway ha aye na, wuye mey? A dãkway ha na, kã vãlakway sifa nakã ma ndãviye bay aye. Sifa niye a vãlakway aye na, tã hãlay i wawa nɣay. ¹² Ndo nakã nenɣeye mandza eye nãte tã Wawa i Mbɛlom aye na, kã huta sifa niye. Ndo nakã nenɣeye mandza eye nãte ta Wawa i Mbɛlom bay aye na, nenɣeye kã huta sifa niye bay.

Sifa nakã Mbɛlom a vãl aye

¹³ Wu neheye na watsakum naha aye na, a nãkurom neheye ka dzalum ha tã mãzele i Wawa i Mbɛlom aye.

† Ndo mãwetse derewel nakay a tsik ka madzãhube i Yesu a yam ta mãmãte nɣay.

Na watsakum naha na, hãrwi ada kã sãrum ha na, ka hutum sifa nakã ma ndãviye bay aye. ¹⁴ Ahãl nakã nãkway kame nɣay aye na, madzãdzere andaya mã dãrev kway bay. Ka sãrakwa ha ta dẽdek wu nakã ka tsãtsãhakweye faya tadã a yay a gãr na, ma tsãnãkweye na. ¹⁵ Tadã ka sãrakwa ha faya ma tsãnãkweye na wu nakã faya ka tsãtsãhakweye tebiye na, ka sãrakwa ha ba kã vãlakway wu nakã ka tsãtsãhakwa aye tsiy.

¹⁶ Tadã ndowneye kã nɣatay a malamar nɣay faya ma giye mezeleme nakã ma diye ha a mãmãte bay aye na, mã duwulay me a Mbɛlom hãrwi ndo niye hãrwi ada Mbɛlom mã vãlay sifa. Na tsik na, hãrwi ndo neheye faya ta giye mezeleme nakã ma diye tay ha a mãmãte tãbey aye dẽkdek tsa. Na tsik na, hãrwi ndo neheye faya ta giye mezeleme nakã ma diye tay a mãmãte aye bay. Hãrwi mezeleme nakã ma diye tay ha ndo hay a mãmãte aye na, andaya. ¹⁷ Tadã ndowneye kã ge mã-nese wuray wuray na, a ge na, mezeleme. Ane tuk na, mezeleme hay tebiye ma diye ha ndo a mãmãte bay.

¹⁸ Ka sãrakwa ha kwa way ka tãra wawa i Mbɛlom na, ma giye mezeleme huya sa bay, hãrwi Yesu Wawa i Mbɛlom faya ma tsãpiye na ada Fakalaw ma sliye faya mægay wuray bay. ††

¹⁹ Ka sãrakwa ha nãkway na, mã hãlay i Mbɛlom. Siye i ndo hay tebiye ka mãndzibãra na, Fakalaw a lãva tay ha. ²⁰ Ka sãrakwa ha Wawa i Mbɛlom ki yaw ka mãndzibãra na, kã hãndãkãkway na mãdzal gãr kway hãrwi ada kã sãrakwa Mbɛlom nakã nenɣeye dẽdek aye. Nãkway mandza eye mã hãlay i Mbɛlom nakã dẽdek aye ada nãkway mandza eye mã hãlay i wawa nɣay Yesu Kãriste. Nenɣeye na, Mbɛlom nakã dẽdek aye. Maa vãlakway sifa nakã ma ndãviye bay aye na, nenɣeye.

²¹ Wawa ga hay, kã pumay bãzay a kule i ndo neheye faya ta zambãday aye bay.

†† Zãba ma 1 Yuhana 2.13.

2 Yuhana

Mətsike me

¹ Neŋ madugula i gay i maɗuwule me, na tsikaka naha me na, a nəkar məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nakə ka təra may i wawa hay, Mbəlom a zla kar aye. Na tsikatay naha me a wawa yak hay dərmak. Na wuda tay ha na, haladzay. Maa wuda tay ha na, neŋ dekdək bay. Ndo neheye tebiye tə sər bazlam nakə a tsik ka gər i Mbəlom nakə dedək aye, ta wuda kurom dərmak. ² Na wuda kurom na, hərwi bazlam niye dedək aye mandza eye mə dərev kway ada ma ndziye mə dərev kway na, ka tor eye.

³ Mbəlom Bəba kway ada wawa ŋgay Yesu Kəriste tā pa fakuma ŋgama. Ta sakakweye naha ada ta vəlakweye zay. Nəkway neheye faya ka pakweye bəzay a bazlam nakə dedək aye ada ka wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway aye na, ka hutakweye wu niye hay.

Dedək tə mawude bo

⁴ Dərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi na tsəne na, siye hay mə walaŋ i wawa yak hay faya ta pay bəzay a tsəved nakə dedək aye. Faya ta giye na, wu neheye Mbəlom Bəba kway a gwad gum aye. ⁵ A nəkar may ga nakə na wuda kar haladzay aye. Wu nakə a seŋ məgwadaka aye na, anaŋ: Wudakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway. Bazlam nakay na watsaka naha aye na, bazlam wedeye nakə ka tsənum daɗa bay aye bay. Na tsikaka naha na, wu nakə ba ka tsənakwa ahəl niye aye. ⁶ Taɗə ka wudakwa Mbəlom na, andza məgwede faya ka gakweye wu nakə Mbəlom a tsikakway aye. Mbəlom a gwadakum na, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom huya. Nakay na, bazlam nakə ka tsənum ahəl niye kurre ka madazlay i bazlam i Mbəlom nakə ka tsənum aye.

⁷ Na tsikakum andza niye na, hərwi mey? Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo məsəpete ndo hay nəteye andaya ta yaw haladzay ka məndzibəra. Nəteye na, Yesu Kəriste ka təra ndo zezeŋ, ki yaw ka məndzibəra na, ta təma təbey. Ndo nakə faya ma tsikiye andza niye na, neŋgeye ndo məne dəre i Kəriste. Neŋgeye ndo məsəpete ndo hay. ⁸ Hərwi niye, gum metsehe bəna, məsler kurom nakə ka gum tebiye aye mə təra kəriye bay. Duh gum metsehe hərwi ada ka hutumeye wu i madagər kurom nakə Mbəlom a gwad ma vəlakumeye.

⁹ Sərum ha na, ndoweye kə pay bəzay a bazlam i Kəriste nakə a tətikakway aye bay, ane tuk na, a ye a səkah ha faya bazlam mekeleŋ eye hay wal na, ndoweye niye mandza eye mə həlay i Mbəlom bay. Ndo nakə faya ma pay bəzay huya a bazlam i Yesu neheye a tətikakway na, neŋgeye na, mandza eye mə həlay i Mbəlom Bəba kway ada mə həlay i wawa ŋgay Kəriste.

¹⁰ Hərwi niye faya na tsikakumeye: Taɗə ndoweye ki ye naha a walaŋ kurom faya ma tətikakumeye bazlam nakə wal abəra ka bazlam i Kəriste nakə a tətikakum aye na, ka təmum na mə ye naha a walaŋ kurom bay. Kwa mətsikay me, kə tsikumay me bay. ¹¹ Ndoweye kə tsikay me a slala i ndo niye na, neŋgeye dərmak faya ma pay bəzay ka məge mənese nakə faya ma giye.

Mandəve i bazlam hay

¹² A seŋ məwatsakum naha wu hay haladzay habe, ane tuk na, a seŋ məwatsakum naha a dərewel bay. Na dzala na, na diye naha ka təv kurom ada wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, ka tsikakweye tə bazlam hərwi ada dərev kway mə ŋgwasa lele kurah kurah.

¹³ Məhay gər i ndo neheye a təra malamar yak nakə Mbəlom a zla na aye na, wawa ŋgay hay ta tsikaka naha me.

3 Yuhana

Mətsike me

1 Neŋ nakə madugula i gay i mađuwule me aye, na watsaka naha a nəkar Gayus dzam ga nakə na wuda kar peteh aye.

² A nəkar dzam ga nakə na wuda kar haladzay aye, neŋ faya na duwulay me a Mbəlom na, wu hay tebiye tã tãra lele hərwi ada bo yak ta məsəfəre ta ndziye kame i Mbəlom zayzay lele.

Yuhana a dəslay ha gər a Gayus

³ Dərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi malamar hay ma mədzal gər ka Mbəlom, ti yawaw kanəŋ, tə tsikenŋ ka gər yak na, tə gwad: Nəkar na, faya ka pay bəzay a tsəved i dedek tə dərev yak nəte. Na sər ha nəkar na, faya ka giye andza niye huya. ⁴ Na tsəne wawa hay faya ta pay bəzay a tsəved i dedek na, dərev ga kə ŋgwasa haladzay. Dada wuray kwa nəte kə yeŋ a gər andza niye andaya bay.

⁵ A nəkar dzam ga nakə na wuda kar haladzay aye, nəkar na, faya ka giye wu lele eye. Faya ka dzəniye tay ha malamar kway neheye ka tsəved i Mbəlom aye. Kwa neheye ti yawa naha mbəlok eye hay bəbay na, faya ka dzəniye tay hay. ⁶ Ndo neheye ka gatay gər aye na, nəteye ti yaw kanəŋ tə dəsłaka ha gər haladzay kame i ndo məpe mədzal gər hay. Tə gwad ka wuda tay ha na, haladzay. Neŋ faya na gakeye amboh, dzəna tay pat pat hərwi ada təv tay nakə ta diye aye na, tã ye kame kame. Dzəna tay na, andza nakə a yay a gər a Mbəlom aye. ⁷ Mede tay nakə faya ta diye na, hərwi ada tã ge məsler i Yesu Kəriste. Ane tuk na, ndo neheye tə pay bəzay a Yesu Kəriste bay aye na, tã zla faya abəra wuray bay. ⁸ Hərwi niye nəkway ndo mədzal gər ka Mbəlom na, dzənakwa tay ha slala i ndo niye hay hərwi ada nəkway ta nəteye kã gakwa məsler dziye ta dedek.

Diyotərif ta Demetəriyos

⁹ Na watsa naha dərewel a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka təv kurom aye. Ane tuk na, Diyotərif na, a say məpe zləm ka wu nakə na tsik aye bay, hərwi neŋgeye a wuda matəre bagwar eye kame i ndo hay.

¹⁰ Na ye naha na, na diye ha mənese ŋgay nakə faya ma giye kame i ndo hay andza neŋgeye nakə faya ma dəsıye fağaya parasay aye. Neŋgeye a ge na, wu neheye dekdek tsa bay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ti yawa a gay ŋgay na, a wuda matəme tay bay. Ndo mekeleŋ eye hay a satay matəme ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, a gatay me, faya ma həhariye tay ha ndo neheye a satay matəme ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.

¹¹ A nəkar dzam ga nakə na wuda kar haladzay aye, ka pay bəzay a mede i ndo niye hay faya ta giye mənese aye bay. Duh pay bəzay na, a mede i ndo neheye faya ta giye wu lele eye. Ndo nakə faya ma giye wu lele eye huya na, neŋgeye ka tãra wawa i Mbəlom. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye wu neheye lele bay aye hay huya na, neŋgeye a sər Mbəlom zuk bay.

¹² Demetəriyos na, kwa way a tsik faya a gwad: Demetəriyos na, faya ma giye wu nakə lele aye. Nəmay dərmağ nəmaa gwad faya na, neŋgeye lele. Ada ka sər ha wu nakə nəmaa tsik aye na, dedek.

Mandəve i bazlam hay

¹³ Wu hay andaya haladzay a seŋ mətsikaka naha, ane tuk na, a seŋ məwatsaka naha ka dərewel bay.

¹⁴ Na dzala na, neŋ eye na diye naha bəse ka təv yak mazəbaka dəre ada wu nakə a seŋ mətsikaka aye na, ka tsikameye lele.

¹⁵ Zay mã ndza fakaya! Dzam yak neheye kanəŋ ta wuda kar haladzay aye, ta tsikaka naha me. Tsikatay ha me a dzam kway hay tebiye nəte ta nəte.

Yuda

Məfələkwe

Derewel i Yuda mawatsa eye na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay tebiye ka Yesu. Derewel nakay a ndzəkit bo i derewel i Piyer masulo eye. Yuda faya ma giye gədaŋ ka ndo neheye ta sənəkateye parasay a ndo hay aye ada mede tay lele bay aye. Ka slakweye mələve ha ka bo mede 6 hus ka 13 ta 2 Piyer madədo 2.

Yuda a ge məsler ta Dzam Guram eye. A həlaw məsənəke hay abəra mə dəma hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a həlay ŋgay aye. A ge məsler tə gər i bazlam neheye mə derewel i Yahuda hay andaya mə Derewel i Mbəlom bay aye (mede 9, 14 ada 15).

Yuda a watsa tə bazlam mandala eye ma kəkay Mbəlom ma pərateye a ndo neheye tə kal ha labara i mawuđe bo ŋgay aye (mede 3 hus ka 13). Ane tuk na, a gwad mə sakatay ada mə mamatay bo ka mətəme abəra ka mevel i Mbəlom (mede 22-23).

1 Neŋ Yuda, ndo i məsler i Yesu Kəriste ada neŋ malamar i Yakuba. Na watsakum naha a nəkurom neheye Mbəlom a wuđa kurom aye. Neŋgeye a zalakum hərwi ada kə tərūm ndo ŋgay hay, ada Yesu Kəriste ma tsəpiye kurom. ² Gumay mə bo a Mbəlom huya, mə vələkum zay ada mə bəzakum ha mawuđe bo ŋgay.

Ndo i maraw me hay

³ Miya malamar ga hay, habe na dzala məwatsakum naha ka gər i Mbəlom a təma kway ha na, kəkay ŋgway? Ane tuk na, na watsakum eye naha anəke tə kutəŋ hərwi na zəba faya na, lele məwatsakum naha. Na watsakum eye naha na, hərwi mə vələkum gədaŋ ka məge gədaŋ ma dedek i Mbəlom nakə ka dzalum ha aye. Sərūm ha na, Mbəlom a vələtay wu neheye a ndo ŋgay hay. Wu neheye na, ta mbədiye bay ka tor eye.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta gəf naha a walaŋ kurom ta bəbək tay. Ndo niye hay na, ŋgwalak i ndo hay bay. Nəteye faya ta pəliye tsəved ka mambəday həlay a ŋgwalak i Mbəlom nakə a ge kway aye. Tə gwad na: «Mbəlom kə vələmay tsəved ka məge kwa mey. Kwa wuray wuray na, nəmaa ləviye gər may.» Andza niye ta kərah Yesu Kəriste bəy nakə ma ləviye kway aye. Ahəl niye kurre ta watsa a Derewel i Mbəlom, slala i ndo niye hay na, sariya i Mbəlom ma ta gəsiye tay ha.

⁵ Kwa ka sərūm ha wu neheye kurre bəbay na, a seŋ məmakum ahaya a gər. Mbəlom a təma tay ahaya Israyel hay a bəra ka dala i Ezipt ahəl niye na, kəkay? Ane tuk na, ndo siye hay ta təma bazlam ŋgay bay. Hərwi niye, Mbəlom kə kəf tay ha a bəra mə dəma mə walaŋ tay. ⁶ Sa na, gawla i Mbəlom hay dərək niye

hay mə walaŋ tay a satay təv mənəze nakə Mbəlom a vələtay aye bay, tə gər ha. Hərwi niye Mbəlom a dzawa tay ha tə səselek, ka ndərəzl fataya a ləvəŋ zəŋzəŋ eye. Ta ndziye mə dəma ka tor eye. Ta həbiye pat i sariya i Mbəlom nakə bagwar aye ma ta gateye a ndo hay tebiye aye. ⁷ Gəma neheye tə zalatay Sodom ta Gomora ada ta gəma neheye tə mbatay naha aye na, mə mətsakum gər bay dərək. Ndo i gəma niye hay na, tə gawa mezeleme andza i gawla i Mbəlom niye hay. Tə gawa na, wu neheye lelebay aye wal wal haladzay, wu neheye a ye ka bo i ndo zəŋzəŋ ma giye bay aye. Mbəlom kə kal fataya ako nakə ma mbatiye dāda bay aye. Andza niye, Mbəlom a dā ha na, ada ndo hay tə ge andza nakay sa bay. ^{††}

⁸ Ndo neheye tə gəf naha a walaŋ kurom aye na, faya ta giye andza ndo i gəma i Sodom ta Gomora hay dərək. Faya ta nasiye ha bo tay ta wu neheye lelebay aye, hərwi məsine neheye faya ma gatay aye. A satay Mbəlom mə ləvatay gər bay. Faya ta tsadiye tay ha gawla i Mbəlom hay. ⁹ Kwa Misel neŋgeye nakə bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay aye bəbay na, kə ge andza nəteye dāw? Hərwi ahəl niye ta təra tə Fakalaw ka mədahəŋ i Musa na, kə tsaday a Fakalaw bay. Ane tuk na, a gwaday a Fakalaw na: «Mbəlom mə gaka dərətsət-seh!» ¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye nəteye na, faya ta tsadiye a wu neheye tə sər bay aye. Nəteye na, tə dzala gər bay andza wu i pesl hay. Faya ta giye wu neheye a yay a gər a bo tay aye. Wu niye hay faya ta giye andza niye na, ma dziye tay ha duh.

¹¹ Waawayah! Dərətsətseh ka gər tay hərwi ta vələy tsəved a mezeleme mə ge fataya bəy andza Kayin. [‡] Faya ta giye sewed hərwi ada tə huta dala andza Balam nakə a ge ahəl niye aye. ^{††} Faya ta naseye a

† Zəba mə Məpesle 14.

†† Zəba mə Madazlay i wu hay 19.1-29. ‡ Zəba mə Madazlay i wu hay 4.3-8. †† Zəba mə Məpesle 31.16.

Mbəlom andza Kore nakə a ge ahəl niye Mbəlom a dze ha aye. † Nəteye na, ta dziye andza niye dərma.

¹² Ahəl nakə faya ka ndayumeye wu mənday ka təv manəte eye na, nəteye mə walaŋ kurom na, andza ndəlub nakə ka peteked aye. Wu mənday nakə tə ndayawa aye na, ta təra ha magurlom i məse guzom. Tə dzala na, ka bo tay dekdek, horoy a gatay bay. Nəteye na, andza pazlay nakə tərwenihhe zənžen aye. Mətasl a vəzl na, a həl na tsekek, kə pa yam bay. Nəteye na, andza dərzi i gərdaf neheye tə wa bay aye. Kwa həlay i məwe hohway kə sla bəbay na, tə wa bay. Nəteye sa na, andza dərzi i gərdaf neheye tə ŋgwad tay ha ta zləlay tay hay dzay aye. Ta mət tsadək tsadək.

¹³ Nəteye sa na, andza yam nakə mə magayam faya ma viye ta gədaŋ kutokutokuto aye. Mezeleme tay na, a zəba parakka andza madərsəsam nakə yam a gər ha aye. Nəteye na, andza wurzla neheye tə ŋgwad ədziđ tə gər ha tən mənđe tay aye. Mbəlom ka lambadatay tən ma ləvoŋ zənžen eye. Ta ndziye mə dəma ka tor eye.

¹⁴ Ahəl niye Henok neŋgeye nakə maməkwa ma gawla i Adam aye na, kə tsik kurre ka gər i ndo neheye. A gwad: «Anəŋ Bəy Maduweŋ ma deyeweye ta gawla ŋgay hay haladzay gədəbille. ¹⁵ Ma deyeweye na, ma gateye sariya a ndo i mənđizbəra hay tebiye. Ma gəsiye tay ha ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta sariya. Ma gəsiye tay ha na, hərwi wu neheye tə gay lelebay aye, ada hərwi bazlam neheye lelebay tə tsik faya aye.» ¹⁶ Henok a tsik andza niye na, ka nəteye. Nəteye na, faya ta guŋguziye huya. Faya ta wudiye ka bo. Faya ta giye na, wu neheye a say a dərev tay aye. Faya ta dəslyay ha gər a bo tay. Faya ta vatay gər a ndo hay hərwi ada ndo hay tən təma bazlam tay.

Yuda a vəlatay gədaŋ a ndo mədzał gər hay

¹⁷ A nəkurom malamar ga hay, wu neheye ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə đakum ha ahəl niye tə gwad ma ta giye bo aye na, mən makumaw a gər. ¹⁸ Tə gwadawakum na: «Ahəl nakə mazlambar Yesu ma deyeweye na, ndo hay ta giye andaya ta ŋg-

† Zəba mə Mapesle 16.1-35.

wasiye ka ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Nəteye na, tə sər Mbəlom bay. Faya ta giye wu nakə a say a mədzał gər tay aye.» ¹⁹ Andza niye nəteye na, ndo neheye ta ŋgəniye tay ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Tə dzala i tay na, ka wu i mənđizbəra, Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəteye bay.

²⁰ Nəkurom dzam ga hay na, gum gədaŋ hərwi ada kə dzənum bo mə walaŋ kurom. Pum mədzał gər kurom huya ka bazlam neheye ka dzalum ha faya aye. Bazlam neheye na, ti yaw abəra ka tən i Mbəlom. Duwulum me na, ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

²¹ Mbəlom na, a wudə kurom. Ndzum mə həlay ŋgay. Nəkway na, pakwa mədzał gər kway ka Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Ma bəzakweye ha na, ka gəkway mə bo ada ma vəlakweye sifa nakə ma ndəviye bay aye. ²² Dzənum tay ha ndo neheye mədzał gər tay madzəda eye.

²³ Ndo mekeleŋ eye hay na, faya ta vahiye bo tay a sariya i Mbəlom. Təmum tay ha hərwi ada sariya i Mbəlom mən gəs tay bay. Siye i ndo mekeleŋ eye hay andaya nəteye ta gakum mə bo dərma. Ane tuk na, gum metsehe bəna, ka ta dədumeye a mezeleme tay. Kə həndzədum ka wu tay hay bay. Kwa peteked tay niye hay tə gawa ha ka bo mezeleme aye na, kə tətalum faya bay tebiye.

Zambadəkway a Mbəlom

²⁴ Zambadəkway a Mbəlom hərwi neŋgeye ma sliye faya mahəbe kurom ada kə dədum abəra ka tsəved ŋgay bay. Neŋgeye na, ma bariye fakuma abəra mezeleme kurom hay, ma təriye kurom ha tsədaŋŋa. Ma diye kurom ha ka tən ŋgay. Ka ta lətsumeye kame ŋgay ka tən i mələve i bəy ŋgay. Ka ta ŋgwasumeye haladzay. ²⁵ Zambadəkway a Mbəlom na, neŋgeye nəte neŋweŋ. Ada maa təma kway ha tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste na, neŋgeye. Ndo hay tebiye tən zambaday, kwa way mən dəslyay ha gər a gədaŋ ŋgay. Neŋgeye na, Bəy Bagwar eye ma ndziye ka tor eye. Andza niye zla ka madazlay hus ka bəgom, ada ka tor eye. Ma təriye andza niye. Amen!

Məsine i Yuhana

Məfələkwe

Ndo məwetse dərəwel nakay a watsa na, ka mandəve i makurre i məve temerre ma dəba i Yesu Kəriste. Ahəl niye na, a say a bəy i Roma t̄a dəslay ha gər andza mbəlom. Siye i ndo məpe mədzal gər hay ta sa dərətsətseh hərwi nakə t̄a pa mədzal gər tay ka Yesu aye. Ane tuk na, siye hay ta huta gədaŋ bay. Dərəwel i Məsine i Yuhana a ge məsler ka mələve ha ka bo wu hay ada ta mandzək̄it bo i wu hay. Hələy a vay ti yaw na abəra Dzam Guram eye. Məpesle wu hay t̄a mazəbe i wu hay a d̄a wu nakə ka ndəv kə rah lele aye. Madazlay i Məsine i Yuhana (1.1–3.22) na, mə d̄əma dərəwel hay mawatsa eye tasəla. Ka madədo 4 hus 20 na, t̄a zla na Yuhana a mbəlom. Ka madədo 4 hus ka 11, a d̄a ha ma kəkay nakə Yesu a vəl tsəved mahəndəke ada mətsəne dərəwel hay i Dzam Guram eye aye. Madədo 12 hus ka 20 faya ma diye ha ka vərəm bagwar eye ka gədaŋ i mənese. Madədo 21 ta 22 t̄a d̄a ha mäge wu wedəye nakə Mbəlom faya ma ləviye ha bo aye.

¹ Dərəwel nakay a tsik ka wu nakə Mbəlom a d̄ay ha a Yesu Kəriste aye. Mbəlom a d̄atay ha na, hərwi ada m̄a d̄atay ha a ndo i məsler hay wu nakə ma ta giye bo aye. Yesu Kəriste a slər gawla ŋgay ka t̄əv i ndo i məsler ŋgay Yuhana ma məsine hərwi məd̄ay ha wu nakay. ² Tsa na, Yuhana a tsik wu nakə gawla i Mbəlom a d̄ay ha aye kame i ndo hay tebiye. Andza mägweđe nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom ada maa d̄a ha wu neheye a tsik dedek na, Yesu Kəriste.

³ Mbəlom ma piye ŋgama ka ndo nakə a dzan̄ga dərəwel nakay kame i ndo hay tebiye aye. Ada ndo neheye t̄a tsəne ada ta rəhay ha gər aye na, Mbəlom ma piye fataya ŋgama dərma. Hərwi sər ha na, wu neheye ma ta giye bo aye na, mazlambar kə ndzew.

Yuhana a tsikatay naha me a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu wal wal tasəla aye

⁴ Maa watsa naha dərəwel nakay na, neŋ Yuhana. Na watsa naha na, a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye wal wal t̄əv tasəla ka dala i Azi aye.

Mbəlom m̄a pa fakuma ŋgama ada m̄a vələkum mändze zay. Neŋgeye andaya kwa ka madazlay, neŋgeye andaya anəke, ada neŋgeye ma maweye sa.

Məsəfəre ŋgay neheye tasəla malətsa eye hay kame i t̄əv mändze i bəy ŋgay aye t̄a Yesu Kəriste, t̄a pa fakuma ŋgama ada t̄a vələkum zay. Yesu Kəriste neŋgeye ndo məhəle mbal ta dedek eye, neŋgeye makurre i wawa nakə t̄a lah məwe aye, neŋgeye a lah mələtsəw abəra ma mədahaŋ makurre aye ada neŋgeye bəy ka gər i bəy i mändzibəra hay tebiye.

Yesu Kəriste, neŋgeye a wuda kway, kə mət hərwi kway. Kə t̄əmakway ahaya abəra mə mezeleme t̄a bambaz ŋgay. ⁶ Ka deyewekweye t̄a neŋgeye dziye a

mələve i bəy ŋgay, ka ta ləvakweye t̄a neŋgeye dziye. Nəkway t̄a neŋgeye ka t̄əra kway ha ndo məvələy wu a Mbəlom hərwi mäge məsler i Bəba ŋgay. Ndo hay t̄a zambad̄ay a Yesu Kəriste, gədaŋ tebiye a yaw na, mə neŋgeye ka tor eye. M̄a t̄əra andza niye!

⁷ Zəbum d̄əre: Yesu ma deyeweye na, ma pazlay, kwa way tebiye ma ŋgateye, kwa ndo neheye t̄a slaka na ta suwal aye, ta ŋgateye. †

Slala hay tebiye ka mändzibəra ta tuwiye hərwi ŋgay. Ma ta giye na, ta dedek andza niye. M̄a t̄əra andza niye!

⁸ Bəy Maduwerŋ Mbəlom a gwad̄: «Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa.»

Neŋgeye gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye. Neŋgeye andaya kwa ka madazlay, neŋgeye andaya anəke, ada neŋgeye ma maweye sa.

Məsine i Yuhana

⁹ Maa watsakum naha dərəwel nakay na, neŋ Yuhana malamar kurom. Neŋ t̄a nəkurom nəkway madzapa eye t̄a Yesu Kəriste. Andza niye, neŋ faya na siye dərətsətseh andza nəkurom dərma. Nəkway tebiye faya ka səmakway naha. Andza niye, kə pa kway a t̄əv mələve i bəy ŋgay.

Neŋ na, ta gəs ga. Ti ye, t̄a kal ga ha a gəma nakə malawara eye ta yam t̄a zalay Patmos aye. Tə kal ga ha a d̄əma na, hərwi na d̄awa ha bazlam i Mbəlom. Na gwad̄awa, maa d̄akway ha tsəved dedek eye na, Yesu.

¹⁰ Pat wuray, na zəba d̄əre na, neŋ mə həlay i Məsəfəre Tsədaŋna eye. Pat eye niye na, pat i luma i

† Zakari 12.10; Yuhana 19.37.

sidzew. Tsa na, na tsəne mətsike me ma dəba ga andza tolom. A tsik me ta magala ɲgəlakəka. ¹¹ A gwedeɲ: «Wu nakə ka ɲgatay aye na, watsa na ka derewel. Ka watsa na, sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye təv wal wal tasəla aye. Ma gəma i Efez, ma Simirne, ma Pergam, ma Tiyatir, ma Sardes, ma Filadelfi ada ma Lawdise.»

¹² Na tsəne bazlam niye andza niye na, na mbəda dəre a dəba, na gwad na zəbiye naha ka ndo nakə a tsikenjew me aye. Tsa na, na ɲgatay naha a lalam hay tasəla mavəda eye ta gura, ako mavata eye faya nəte nəte tay eye. ¹³ Ma wuzlah i wu niye hay na, na ɲgatay naha a wu eye malətsa eye, a ndzəkit bo andza ndo. Suwal i peteked ka bo kutsik ada məbara bo eye mə dərev əɲgəts tə wu nakə tə vəd ta gura aye. ¹⁴ Mək-wets ɲgay a dəv herre andza gugumaɲ, dəre ɲgay bəbay na, andza dərneh i ako. ¹⁵ Sik ɲgay hay na, a dəv andza bəre nakə tə pa ako aye. Bədiday ɲgay a ləv andza i yam nakə a vaw abəra mə mahəmba aye. ¹⁶ Mə həlay ɲgay na, wurzla hay tasəla. Maslalam matasla eye hepepe diye sulo faya ma deyeweye abəra mə bazlam ɲgay. Dəre ɲgay andza pat nakə a wur ta magərhapat aye.

¹⁷ Na ɲgatay na, na dəd abəra ka mbəlom kame ɲgay tsadək tsadək andza na mət. Ane tuk na, a pa fagaya həlay i mənday ɲgay. Tsa na, a gwedeɲ: «Kâ dzədzar bay, maa dazlay a wu hay tebiye na, neɲ ada maa ndəv ha wu hay tebiye na, neɲ. ¹⁸ Neɲ na, ndo nakə ma ndziye ta sifa aye. Na mət ane tuk na, na lətsew abəra ma mədahaɲ. Neɲ na ndziye ka tor eye. Neɲ na, gədaɲ eye abəra ka mədahaɲ ada neɲ gədaɲ eye ka təv məndze i mədahaɲ hay. ¹⁹ Wu nakə ka ɲgatay tebiye aye na, watsa na. Watsa tay ha wu neheye faya ma giye bo anəke aye tə bəmalə nakə ma giye bo kame tebiye aye. ²⁰ Wurzla neheye tasəla ka ɲgatay mə həlay ɲgay aye ada lalam hay tasəla mavəda eye ta gura, andza məgwede mey na, na dəakeye ha. Sər ha, wurzla neheye tasəla aye na, gawla i Mbəlom neheye a pa tay ha ada tã tsəpa ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu niye hay təv wal wal tasəla aye. Lalam neheye tasəla mavəda eye ta gura aye a da ha na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu eye neheye təv wal wal tasəla aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Efez aye

2 Ndo niye a gwedeɲ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Efez aye, gwadatay:

«Maa tsik bazlam eye na, neɲ Yesu ndo nakə wurzla hay tasəla mə həlay i mənday ɲgay aye ada neɲgeye faya ma həhaliye ma wuzlah i lalam neheye tasəla tə vəd ta gura, ako fataya aye.»

² A gwadatay na: «Na sər ha məsler kurom, na sər ha ka gum məsler ta gədaɲ haladzay ada ka səmumay naha a dəretsətseh. Na sər ha sa na, ka vəlumatay tsəved a ndo i sewed hay a walaɲ kurom bay. Ndo neheye tə gwad nəteye na, ndo i maslaɲ hay, ane tuk na,

nəteye ndo i maslaɲ ga hay bay. Ka zəbum fataya lele, ka sər um ha nəteye na, ndo i parasay hay. ³ Nəkurom faya ka səmumay naha a dəretsətseh haladzay hərwi ga, ka yum gər bay.

⁴ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese andaya mə walaɲ kurom. Ka wudum ga andza nakə ahəl niye sa bay. ⁵ Dzalum ka məndze kurom nakə ahəl niye aye, zəbum dəre təday ka dədum, ka mum ta dəba. Gər um ha mezeleme kurom, ndzum andza nakə ka gawum ahəl niye kurre aye. Tadə ka gər um ha mezeleme kurom bay na, na diye naha na miye ha fakuma abəra lalam nakə mavəda eye ta gura ako faya aye.

⁶ «Ane tuk na, neɲ faya na zambadakumeye hərwi wu mekeleɲ hərwi ka numay dəre a məsler i ndo i Nikolas hay andza neɲ nakə na nay dəre aye.

⁷ «Ndo neheye zləm andaya fataya aye na, tã pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədaɲɲa ma tsikiye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Ndo neheye ta səmay naha, ta ɲgwasa ka dəretsətseh aye na, na vəlateye hohway i gərdaf nakə ma guvah i Mbəlom ma vəlateye sifa a ndo hay aye, ta ndiye. †»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Simirne aye

⁸ Ndo niye a gwedeɲ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Simirne aye. Maa tsik bazlam nakay na, neɲ Yesu. Maa dazlay a wu hay tebiye na, neɲ ada maa ndəv ha wu hay tebiye na, neɲ. Na mət ada na lətsew abəra ma mədahaɲ.

⁹ «Na sər ha dəretsətseh kurom, na sər ha nəkurom mətawak eye hay. Ane tuk na, nəkurom zlele eye hay dūh. Wu neheye lele bay ndo hay faya ta tsikiye fakuma aye na, na sər ha dərmak. Ndo neheye faya ta tsikiye fakuma aye na, tə gwad nəteye Yahuda hay. Ane tuk na, nəteye Yahuda hay bay, nəteye ndo i Fakalaw hay.

¹⁰ «Mazlambar ka sumeye dəretsətseh, ane tuk na, kâ dzədzarum bay. Tsəne! Mazlambar Fakalaw ma gəsiye siye i ndo hay mə walaɲ kurom ma piye tay ha a daɲgay hərwi madzədzam kurom. Ka sumeye dəretsətseh məhəne kuro. Kwa ta kədiye kurom bəbay na, səmumay naha, kâ gər um ha mədzal gər abəra ka Mbəlom bay. Andza niye, na vəlakumeye magogoy kurom na, sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹¹ «Ndo neheye zləm andaya fataya aye na, tã pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədaɲɲa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye: Ndo neheye ta səmay naha, ta ɲgwasa ka dəretsətseh aye na, ta mətiye məməte masulo eye sa bay.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Pergam aye

¹² Ndo niye a gwedeɲ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye

† Madazlay i wu hay 2.8-9.

məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Pergam aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, ney Yesu ndo nakə maslalam faya matasla eye hepepe diye sulo sulo aye. ¹³ Təv nakə nəkurom mandza eye mə dəma aye na, na sər. Nəkurom mandza eye ma təv nakə Fakalaw neygeye bəy eye mə dəma aye. Kwa ahəl nakə tə kəd Anqipas ndo nakə a tsikawa bazlam ga kame i ndo hay tebiye neygeye ndo ga aye na, ka gərüm ga ha bay, ka pum mədzal gər kurom ka ney huya. Tə kəd na mə walañ kurom ma gəma kurom ma təv nakə Fakalaw mandza eye mə dəma aye, ada duh huya faya ka dumeye ha parakka ney na, bəy kurom.

¹⁴ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese hay andaya mə walañ kurom. Ndo hay andaya mə walañ kurom faya ta pay bəzay a matətike i Balam nakə ahəl niye aye. † A tətikay a Balak ma dzəgədiye tay ha Israyel hay a mənese. A vatay gər hərwi ada tə həpəd slo i kule, ada tə ge madama dərma. ¹⁵ Siye hay mə walañ kurom faya ta giye andza niye dərma. Nəteye faya ta pay bəzay a wu nakə ndo i Nikolas hay †† faya ta tətikiye.

¹⁶ «Mbədum ha mede kurom. Tadə ka mbədum ha mede kurom bay na, na diye naha mazlambar ka təv kurom ta maslalam nakə ma deyeweye abəra mə bazlam aye, na giye ha vərəm ka ndo kurom niye hay.

¹⁷ «Ndo neheye zləm andaya faya aye na, tə pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəñña eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.

«Ndo neheye ta səmay naha, ta ngwasa ka dəretsətseh aye na, na vəlateye dəf nakə dədə ndo hay ta ngatay bay aye. Na vəlateye kwar herre eye, məzele wədeye mawatsa eye ka kwar eye niye. Məzele niye na, ndəray a sər bay. Mata səre na, ndo nakə ka təma na a həlay aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Tiyatir aye

¹⁸ Ndo niye a gwedəñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Tiyatir aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, Wawa i Mbəlom. Dəre ngay na, andza dərneh i ako. Sik ngay hay a däv andza bəre nakə tə pa ako aye.

¹⁹ «Na sər ha məsler kurom hay. Na sər ha ka wudum ndo hay ada faya ka pumeye mədzal gər kurom ka ney huya. Na sər ha faya ka səmumeye naha a dəretsətseh. Na sər ha na, faya ka dzənumeye siye i ndo hay dərma ada wu nakə faya ka gumeye anəke aye na, a ze nakə ahəl niye aye.

²⁰ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese andaya mə walañ kurom. Ngwas niye tə zalay Zizabel aye na, ka vəlumay tsəved mändze mə walañ kurom. A gwad neygeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Ane tuk na, neygeye faya ma vateye gər a ndo i məsler ga hay, neygeye faya ma tətikateye məge madama ada ka

məhəpəde slo i kule. ²¹ Na paslay həlay eye hərwi ada mə mbəda ha mede ngay, ane tuk na, a say bay, neygeye faya ma giye madama huya.

²² «Hərwi niye, na vəleye dəretsətseh haladzay, ma siye dəretsətseh ka təv məhəne ngay. Ndo neheye tə gawa madama dziye na, ta siye dəretsətseh haladzay dərma. Tadə ta gər ha mezeleme tay ada ta gər ha mezeleme tay bay na, ta mətiye. ²³ Na bəbazliye tay ha wawa ngay hay hərwi ada məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma wal wal tebiye tə sər ha na, wu nakə ndo hay faya ta dzaliye mə gər tay ada wu nakə a yatay a gər aye, ney na sər ha tebiye. Nəkurom tebiye na vəlakumeye magogoy kurom na, da ka məsler nakə ka gum aye.

²⁴ «Ane tuk na, nəkurom siye neheye ma gəma i Tiyatir ka pumay zləm a bazlam i ngwas niye təbey aye, wu nakə ndo hay tə zalay wu mangaha eye i Fakalaw aye na, nəkurom ka sərum təbey. A nəkurom na, bazlam mekeleñ eye andaya nakə na tsikakumeye bay. ²⁵ Wu nəte na, pum na wu nakə ka tətikumeye a gər bəñbəñ lele hus a pat nakə na maweye.

²⁶ «Ndo neheye ta səmay naha, ta ngwasa ka dəretsətseh aye ada faya ta giye wu nakə a yeñ a gər aye hus ka mändəve i mändzibəra na, na vəlateye gədañ ka slala i ndo hay tebiye. ²⁷ Na vəlateye gədañ andza gədañ nakə Bəba a vəleñ aye dərma. Ta ləviye ndo hay ta gədañ, ta bəbazliye tay ha ndo i sewəd hay andza ndo nakə ma həbiye tay ha guram i səngəle hay ndəsləf ndəsləf aye. ²⁸ Na vəlateye bamta ‡ nakə a däv ta mbəlomda aye dərma.

²⁹ «Ndo nakə zləm andaya faya aye na, mə pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəñña eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Sardes aye

3 Ndo niye a gwedəñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Sardes aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, ney Yesu ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom təsəla mə həlay ngay aye ada wurzla hay təsəla mə həlay ngay aye dərma. Na sər wu nakə faya ka giye aye. Ndo hay faya ta dəslakumeye ha gər tə gwad ka hutum sifa, azlakwa duh nəkar andza maməta aye.

² «Pədəkum, gum gədañ bəna ka mətumeye tsədək tsədək hərwi na zəba faya məsler kurom ka dəre i Mbəlom na, tsədəñña zuk bay. ³ Dzalum na, ka wu nakə ka tsənum ahəl niye aye ada ka təmum bazlam i Mbəlom na, ma kəkay aye ada mbədum ha mede kurom. Niye na, pum na a dərev kurom. Tadə ka pədəkum bay na, sərum ha na diye naha ka təv kurom. Ane tuk na, na diye naha a həlay waray na, ka sərumeye ha bay. Na diye naha andza məkal.

⁴ «Ane tuk na, ndo siye hay andaya mə walañ kurom ma gəma i Sardes, nəteye ta ge ndəlub ka peteked tay

† Zəba mə Məpesle 31.16, 22.1–25.9. †† Məsine i Yuhana 2.6.

‡ Bamta a da ha na, Yesu. Zəba mə Məsine i Yuhana 22.16.

təbey. Nəteye na, tə yeŋ a gər lele. Ta piye peteked herre eye ka bo ada nəmaa diye ka bo dziye.

⁵ «Andza niye, na kalateye ka bo peteked herre eye a ndo neheye tə səmay naha tə ŋgwasa ka dəretsətseh aye. Ta watsa məzele tay a derewel nakə tə watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Dada na mbatiye ha məzele tay abəra mə derewel nakay bay. Na diye tay ha kame i Bəba ga Mbəlom ada kame i gawla ŋgay hay, nəteye i ga hay.

⁶ «Ndo nakə zləm andaya faya na, mâ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Filadelfi aye

⁷ Ndo niye a gwedeŋ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Filadelfi aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neŋ Yesu ndo nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom ada neŋgeye na, a raw me təbey. Kəle i bəy Davit na, mə həlay ŋgay. Tadə ka həndək abəra ma məged na, ndəray andaya ma sliye faya madərəzl na bay. Tadə ka dərəzl na məged na, ndəray ma sliye faya mahəndəke na bay.

⁸ «Na sər wu nakə faya ka gumeye aye. Na sər ha gədaŋ kurom na, tsekweŋ tsa, ada azlakwa ka gum wu nakə a yeŋ a gər aye həbe bədaŋ? Ka rəhumay ha gər a bazlam ga, ka gwadum nəkurom na, ndo ga hay. Na həndək abəra ma məged hərwi kurom, ndəray ma sliye faya madərəzle na bay. ⁹ Tsənum, anaŋ wu nakə na giye ta ndo neheye nəteye ndo i Fakalaw hay aye. Faya ta tsikiye tə bazlam, tə gwad nəteye Yahuda hay, ane tuk na, nəteye Yahuda hay bay, ta raw me dekdek tsa. Na gateye kutor, tâ yaw tâ dəkwakum gurmets. Ta səriye ha na, na wuda kurom. ¹⁰ Nəkurom na, ka səmu-may naha a bazlam ga andza nakə na tsikakum səmu-may naha aye. Hərwi niye, neŋ na tsəpiye kurom hərwi ada kâ yum a dəretsətseh bay. Dəretsətseh nakay ma diye kwa ka way, ma dziye tay ha ndo i məndzibəra hay tebiye. ¹¹ Mazlambar na maweye. Pum wu nakə ka tətik aye bəŋbəŋ a gər hərwi ada mâ buwa fakuma abəra magogoy kurom bay.

¹² «Ndo neheye ta səmay naha, ta ŋgwasa ka dərət-sətseh aye na, na piye tay ha a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ga andza sik i galak nakə tə lawa a wuzlah i gay aye, ta ndziye ka tor eye. Wuray andaya nakə ma həharatay ahaya abəra mə dəma aye bay. Na watsiye məzele i Mbəlom ga ka nəteye, ta məzele i gəma i Mbəlom ga. Gəma niye na, Zerozelem wedeye. Mbəlom ma sləraweye abəra mə mbəlom. Na watsiye məzele ga wedeye ka ndoweye neheye dərma.

¹³ «Ndo nakə zləm andaya faya na, mâ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Lawdise aye

¹⁴ Ndo niye a gwedeŋ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye tay ha məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neŋ Yesu ndo nakə tə zalay "Mâ təra andza niye" aye. Faya ma diye ha wu nakə Mbəlom a ge aye, maraw me andaya mə bazlam ŋgay kwa tsekweŋ bay. Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ŋgay.

¹⁵ «Na sər wu nakə faya ka gumeye. Nəkurom hiyatsatsa bay ada laluh laluh wal bay sa. Ka ndzumeye ma wuzlah eye gaŋgəlaŋlaŋŋa andza niye na, a yeŋ a gər bay. ¹⁶ Nəkurom hiyatsatsa bay ada laluh laluh kəgəbay daduk daduk wal bay sa, nəkurom mandza eye ma wuzlah eye andza niye sa na, na vənahiye kurom ahaya abəra mə bazlam ga.

¹⁷ «Ka gwadum nəkurom na, zlele eye, ka hutum wu hay tebiye, wuray a kətsakum bay. Ane tuk na, nəkurom dərət-sətseh eye hay, ka gum mə bo. Nəkurom mətawak eye hay peteked andaya fakuma bay, nəkurom guluf eye hay na, ka sərur bay. ¹⁸ Hərwi niye, neŋ faya na tsikakumeye wu nakə ka gumeye. Səkənum gura nakə ta lambad ta ako, a dəv wuzl wuzl haladzay aye. Dumara, səkənum mə gay ga hərwi ada kâ tərur zlele eye hay ta dedek. Dumara, səkənum peteked herre eye, kâ pum ka bo. Andza niye horoy ma gakumeye sa bay hərwi nəkurom bo kəriye sa bay. Səkənum sidem i dərə, mâ dzəna kurom hərwi ada kâ ŋgatumay a wu hay sa.

¹⁹ «Neŋ na, ndo neheye na wuda tay ha aye na, na ŋgərəziye fataya, na datay ha metsehe. Kə ge andza niye na, mbədum ha mede kurom, pumeŋ bəzay tə dərəv kurom peteh. ²⁰ Tsənum, na lətsiye ka həlay i məged ada na zaliye. Ndo nakə kə tsəne bədiday ga aye ada ka həndəkeŋ na məged na, na fələkwiye a gay ŋgay, nəmaa ndiye daf salamay.

²¹ «Ndo neheye ta səmay naha, ta ŋgwasa ka dərət-sətseh aye na, na vəlateye tsəved hərwi ada tâ yaw, nəmaa ndziye ka təv məndze i bəy ga, andza neŋ na səmay naha, na ŋgwasa ka dərət-sətseh aye, ada neŋ ta Bəba ga, nəmay ndziye ma bəy ŋgay.

²² «Ndo nakə zləm andaya faya na, mâ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Məged mahəndəka eye mə mbəlom

4 Ma dəba eye na, na ŋgatay a wu mekeleŋ. Na ŋgatay a məged mahəndəka eye mə mbəlom, na tsəne bədiday i ndo nakə a ləv andza tolom a tsikeŋ me meeneŋ aye sa. A gwedeŋ: «Tsalaw a gəma kanaŋ hərwi ada na dakeye ha wu nakə ma giye bo kame mba aye.»

² Kwayaŋŋa Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a yaw a zla ga. Tsa na, na ŋgatay a təv məndze i bəy mə mbəlom.

Ndoweye mandza eye faya. ³ Ndo niye mandza eye na, da'ar ngay a wuzl däre andza kwar nakə ngwalak eye, tə zalay *zaspe* ada *sardowan* aye. Kulay a lawara na təv mändze i bəy niye tuwzik. Kulay niye na, a wuzl däre andza kwar ngwalak eye, tə zalay *emerod* aye dərma.

⁴ Təv mändze hay kuro kuro sulo gər eye fad dan-dahtahha tə lawara na təv mändze i bəy niye. Madugula hay kuro kuro sulo gər eye fad mandza eye hay faya. Peteked neheye ka bo tay aye na, kwedek kwedek. Kwa way tə dzagwa i bəy mə gər. Dzagwa niye hay na, tə ngar ta gura. ⁵ Mawutsede i mbəlom a wutsedew abəra ma təv mändze i bəy niye. Maləve i mbəlom a ləvaw abəra mə dəma dərma. Kame i təv niye na, wuye hay andaya tasəla andza lalam, ako faya a däv haladzay. Wu niye hay tasəla andza lalam aye, nəteye na, məsəfəre neheye tasəla mandza eye kame i Mbəlom aye. ⁶ Kame i təv mändze i bəy niye na, wuye andaya andza dəlov, a wuzl däre andza malam, däre a ye abəra mə dəma kwetseh kwetseh.

Wu hay fad tə lawara na təv mändze i bəy a wuzlah. Wu niye hay na, wu neheye ta məsəfəre tay aye. Ta dəba, däre andaya fataya ada ta diye i me däre andaya fataya, ngurta ngurta. ⁷ Wu niye makurre aye na, a ndzəkit bo zil, masulo eye a ndzəkit bo vo'ar i sla wawa eye, mamahkar eye na, da'ar ngay a ndzəkit bo ndo zezeŋ ada mafad eye a ndzəkit bo matsəv nakə faya ma tsəviye aye. ⁸ Wu neheye fad aye na, kwa way ta gwesleviyek eye hay faya məkwa məkwa. Ka gwesleviyek niye hay däre hay fataya haladzay ta dəba eye kwa tə hud eye ndotsndotsta. Ta həpat kwa ta həvad faya ta giye dəmes huya, tə gər ha bay. Ma dəmes tay niye na, tə gwad:

«Bəy Maduwerŋ Mbəlom nəkar na, tsədarŋŋa
kwa mənese andaya ka təv yak bay,
nəkar gədarŋ eye ka gər i wu hay tebiye,
nəkar andaya kwa ahəl niye, nəkar andaya anəke,
ada ka deyeweye.»

⁹ Andza niye, wu neheye fad aye na, tə gawa dəmes ada ta zambadaway a Mbəlom nakə mandza eye ka təv mändze i bəy ngay aye ada a neŋgeye nakə ma ndziye ka tor eye. Tə dəslay ha gər, tə gay sisə. ¹⁰ Ahəl nakə tə gawa ha andza niye na, madugula neheye kuro kuro fad aye ta dəkwawa gurmets kame i Mbəlom, neŋgeye nakə mandza eye ka təv mändze i bəy ngay aye ada neŋgeye mandza eye ka tor eye. Tə dəsaway ha gər, ta tsakwawa dzagwa i bəy niye hay mə gər tay aye tə pawa kame ngay, tə gwad:

¹¹ «Bəy Maduwerŋ may Mbəlom,
nəkar na, ka sla da,
ndo hay tã dəsłaka ha gər,
tã zambadaka ta dedek
ada gədarŋ a yaw na, mə həlay yak.
Hərwi maa ge wu hay tebiye na, nəkar,
wu neheye a ge bo na,
hərwi a saka wu neheye tebiye tã ge andaya.»

Tə zambadaway a ndo nakə a təra andza wawa i təbarŋ i Mbəlom aye

⁵ Tsa na, na ngatay a dərwele mə həlay i ndo nakə mandza eye ka təv mändze i bəy aye. Dərwele niye na, magəsa eye mə həlay i mänday. Tə watsa faya wu na, diye sulo sulo. Tə pada na ka bo. Tə gəs na tə wu mägəse dərwele təv tasəla hərwi ada mə həndək bay.

² Ma dəba eye na ngatay a gawla i Mbəlom gədarŋ eye, a tsətsah ta magala, a gwad: «Way nakə ngwalak eye kame i Mbəlom kə sla da məpəle faya abəra wu mägəse dərwele ada mə həndəkiye na aye na, way?»

³ Ane tuk na, ndəray kwa nəte nakə ma sliye faya mahəndəke ada mə zəbiye ka wu nakə mə dəma aye na, andaya bay tebiye. Mə mbəlom, ka dala, mə bəd, kwa ka waray, ndəray andaya bay. ⁴ Na tuwa haladzay hərwi ndəray andaya ngwalak eye kame i Mbəlom nakə ma sliye mahəndəke dərwele ada mə zəbiye a dəma däre aye na, andaya kwa nəte bay.

⁵ Ane tuk na, nəte mə walarŋ i madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye a gwedəŋ: «Kã tuwa bay, zəba däre: Zil nakay na, a yaw abəra ma gwala i Yahuda, neŋgeye gwala i Davit. Neŋgeye kə ngwasa ka wu hay tebiye, ma pəliye ha wu mägəse dərwele neheye tasəla aye ada mə həndəkiye na dərwele.»

⁶ Tsa na, na ngatay a ndoweye, neŋgeye malətsa eye ma wuzlah i təv mändze i bəy. Madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye tə wu neheye fad aye tə lawara na a wuzlah. A ndzəkit bo na, wawa i təbarŋ, andza ta kəd na ahəl niye nəte. Dəram ka gər ngay tasəla ada däre andaya faya tasəla dərma. Däre neheye tasəla aye na, məsəfəre neheye kame i Mbəlom aye, Mbəlom faya ma sləriye tay ha ka mändzibəra tebiye.

⁷ Wawa i təbarŋ niye a ye ka təv i ndo nakə mandza eye ka təv mändze i bəy aye. A ye naha na, a təma na dərwele abəra mə həlay i mänday ngay.

⁸ A təma faya abəra dərwele niye na, wu neheye fad aye ta madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye ta dəkw gurmets kame ngay. Nəteye niye tebiye kwa way ta gandzaval mə həlay ada ngwalak i gəndayah hay mavəda eye ta gura andaya fataya dərma maraha eye hay tə wu eye andaya tə pawa faya ako na, a ze huŋŋa. Wu niye a ze huŋŋa eye na, maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ta duwulaway naha me aye.

⁹ Tə ge dəmes wədeye. Ma mäge dəmes tay nakə faya ta giye na, tə gwad:

«Nəkar na, ka sla da mətəme dərwele nakay
ada mahəndəke na wu nakə tə gəs ha aye dedek.
Hərwi ta kəd kar andza wawa i təbarŋ nakə tə kəd-
away a Mbəlom aye,

ada ka səkəmatay ahaya ndo hay abəra mə
mezeleme tə bambaz yak,
ka həlatay ahaya ka təv i Mbəlom.
Kwa nəteye na, gwala waray,
kwa tə tsik me i gəma waray,

kwa slala waray,
kwa nəteye mandza eye ma gəma waray,
nəkar ka həlatay ahaya ka təv i Mbəlom.
¹⁰ Ka tərā tay ha ndo yak hay, nəkar ka ləvateye gər.
Ka tərā tay ha ndo məvəlay wu a Mbəlom
hərwi ada t̄a gay məsler a Mbəlom,
ada nəteye ta təriye bəy ka məndzibəra tebiye.»

¹¹ Tsa na, na ngatay a gawla i Mbəlom hay,
gwezem gwezem haladzay ma pasliye bo bay. Tə
lawara na təv məndze i bəy ada wu neheye fad aye ta
madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye
telelewiw a wuzlah. Na tsəne dəmes tay. ¹² Tə gawa
dəmes ta magala, Tə gwad:

«Wawa i təbaŋ nakə t̄a kəf na aye na,
gədaŋ tebiye mə həlay ngay,
zlele tebiye na, i ngay,
a sər wu hay tebiye,
neŋgeye gədaŋ eye.

Neŋgeye na, kə sla ndo hay
t̄a d̄əslay ha gər ada t̄a zambad̄ay.
Zəba faya t̄əday, neŋgeye na, məzlab eye.»

¹³ Tsa na, na tsəne məge dəmes i wu neheye tebiye
Mbəlom a ge aye. Wu neheye mə mbəlom aye, neheye
ka məndzibəra aye, neheye ma bəd aye, neheye ma
dəlov aye, tə gawa dəmes tay eye, tə gwad:

«Zambadakway a ndo nakə neŋgeye mandza eye ka
təv məndze i bəy aye
ada a ndo nakə neŋgeye andza wawa i təbaŋ aye,
d̄əslakwatay ha gər.

Gədaŋ tebiye a yaw na, abəra ma nəteye.
Zəba, nəteye na, məzlab eye hay ka tor eye.»

¹⁴ Wu neheye fad aye ta mbəda faya tə gwad: «M̄a
tərā andza niye!» Madugula neheye kuro kuro sulo gər
eye fad aye na, ta dək w gurmets kame i ndo neheye
nəteye mandza eye ka təv məndze i bəy aye ada tə
d̄əslatay ha gər.

Wawa i təbaŋ a dazlay a məpəle ha wu neheye tasəla tə bar ha derewel aye

6 Ahəl nakə Wawa i təbaŋ a təma derewel a həlay,
a dazlay məpəle ha wu neheye tasəla tə bar ha
derewel aye na, na ngatay. A pəla ha nəte. Tsa na, na
tsəne mətsike me abəra mə walaŋ i wu neheye fad
aye, mətsike me ngay niye a ləv andza maləve i
mbəlom, a gwad: «Dara!» ² Tsa na, na ngatay a pəles
kudekudek eye. Ndo mandza eye faya, tə lalaŋ eye mə
həlay. Tə pay dzagwa i bəy a gər. Mata sle ka wu hay
tebiye na, neŋgeye. A ye məge vərəm ada ma ngwa-
saweye fataya.

³ Wawa i təbaŋ niye a pəla ha masulo i wu neheye tə
bar ha derewel aye. Na tsəne mətsike me abəra mə
walaŋ i wu neheye fad aye, masulo eye mə walaŋ tay,
a gwad sa: «Dara!» ⁴ Tsa na, pəles neŋged a yaw. Pəles
niye na, a zəba ndozza andza ako. Ndo nakə mandza
eye faya aye na, tə vəlay gədaŋ ka məzle vərəm, maye
ha ka məndzibəra hərwi ada ndo hay t̄a kəf bo. Tə
vəlay maslalam bagwar eye a həlay.

⁵ Tsa na, Wawa i təbaŋ a pəla ha mamahkar i wu neh-
eye tə bar ha derewel aye. Tsa na, na tsəne mətsike
me a tsənew abəra mə walaŋ i wu neheye fad aye,
mamahkar eye mə walaŋ tay a wuda, a gwad sa:

«Dara!» Kwayaŋŋa, na ngatay a pəles a zəba zenzen.
Ndo nakə mandza eye faya aye na, agwada mə həlay
ngay. ⁶ Na tsəne maləve i wu mə walaŋ i wu neheye
fad aye andza mətsike me i ndo. A gwad: «Suloy nakə
tə ge faya məsler hwapat aye a sla wuray bay. Ta
səkəmiye daw agwada nəte tsa. Tadə bəle na, ta
səkəmiye agwada mahkar.» A gwad sa: «I mal ta gu-
zom na, ka nas ha bay.»

⁷ Wawa i təbaŋ a pəla ha mafad i wu neheye tə bar
ha derewel aye. Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew
abəra mə walaŋ i wu neheye fad aye, mafad eye mə
walaŋ tay a wuda, a gwad: «Dara!» ⁸ Tsa na, na ngatay
a pəles mekelen eye a yaw. Mazəbe ngay eye na, a zə-
ba kulah kulah andza geŋgis. Ndo nakə mandza eye
faya aye na, məzele ngay Mədahaŋ nakə ma kədiye
ndo hay aye. Ndo nakə tə zalay Təv Məndze i Mədahaŋ
hay aye na, faya ma pay bəzay. Ta ngəna ha məndz-
ibəra fad. Tə vəlatay nəte ada tə vəlatay faya gədaŋ
hərwi ada t̄a bəbazl tay ha ndo hay abəra mə dəma. Ta
bəbazliye tay ha ta maslalam ada siye hay ta mətiye tə
may, siye hay ta mətiye ta d̄əvats ada wu i pesl hay ta
bəbazliye tay ha.

⁹ Wawa i təbaŋ a pəla ha mazlam i wu neheye tasəla
tə bar ha derewel aye. Tsa na, na ngatay a ndo neh-
eye tə kəf tay ha ahəl niye aye ma huvo i təv məvəlay
wu a Mbəlom aye. Ndo neheye tə kəf tay ha ahəl niye
na, hərwi ta təma bazlam i Mbəlom ada hərwi nakə tə
d̄əwa ha parakka aye.

¹⁰ Ta wuda ta magala, tə gwad: «Bəy Maduwerŋ may
nəkar na, tsədaŋŋa. Nəkar ka tsik na, dedek huya. Ndo
neheye ka məndzibəra tə kədaw may aye, ka gateye
sariya na, kəday? Ka gateye d̄əretsətseh na, kəday?»

¹¹ Tsa na, nəteye tebiye tə pa fataya peteked
kudekudek eye. Tə gwadatay: «Həbum tsekwerŋ t̄əmad
t̄əday, hərwi nəkurom tebiye kurom eye ka ndəvumaw
zuk bay. Ndo mekelen eye hay andaya, nəteye mala-
mar kurom neheye faya ta gay məsler a Mbəlom aye.
Kutoŋ ndo hay ta kədiye tay ha t̄əday andza nəkurom
neheye tə kədaw kurom aye d̄ərmak.»

¹² Wawa i təbaŋ niye a pəla ha maməkwa i wu neh-
eye tasəla tə bar ha derewel aye. Kwayaŋŋa a pəla
faya abəra na, məndzibəra a bəl haladzay dzekib dzek-
ib. Pat a mbəda andza peteked zenzen eye i mətuwe
mədahaŋ. Kiye na, a tərā ndozza andza bambaz.

¹³ Wurzla hay tə kutsaw abəra ma magərmbəlom bəra-
mama ka dala andza mandabalak i gurov neheye mə-
tasl a kutsa ahaya abəra mə gərdaf aye. ¹⁴ Magərmb-
əlom a dze tatəh andza tə pada derewel. Dala neheye
malawara eye ta dəlov aye ti ye abəra ka təv məndze
tay hay. Mahəmba hay tə lətse abəra ka təv tay hay, ti
ye a təv eye.

¹⁵ Ndo neheye ka məndzibəra aye tə ngaha bo
tebiye, ta hway, tə ngaha bo a bəd hay ada tə tsal a
mahəmba mata ngehe bo a lar. Beke hay ta ndo neh-

eye nəteye beke hay bay aye, nəteye tebiye ta hway tə ngaha bo. Kwa bəy hay ada bagwar hay, kwa bəy i sidzew hay, kwa ndo i zlele hay ta gədanj eye hay aye, nəteye tebiye ta hway. ¹⁶Tə zalatay ka bo a mahəmba ada a hotokom hay, tə gwad: «Mbəzlumaw famaya ada kâ ngahum may tey, hərwi ada ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye mâ ngatamay bay. Sa na, hərwi ada Wawa i təbañ mâ gəs may ta sariya bay, ¹⁷hərwi həlay i məgəse ndo hay a sariya kə ndislew. Pat eye niye na, ndəray andaya masəmay naha bay.»

Gawla i Mbəlom a ge ngodgor ka ndo i Mbəlom hay ka da'ar

7 Ma dəba eye na, na ngatay a gawla i Mbəlom hay fad, nəteye malətsa eye ka kokway i məndzibəra fad. Faya ta geye me a mətasl neheye fad ka kokway i məndzibəra hərwi ada tâ vəzl ka məndzibəra bay ada tâ lamay a dala bay, kwa a dəlov, kwa a gərdaf hay, tâ lamay bay.

²Na ngatay a gawla i Mbəlom neğed, a yaw mə bəzay. Mə həlay ngay na, wu mäge ha ngodgor ka ndo i Mbəlom hay, i Mbəlom nakə neğeye ma ndziye ka tor eye. A zalatay a siye i gawla i Mbəlom neheye fad aye hərwi Mbəlom a vəlatay gədanj ka mənese ha dala ta yam. A zalatay ta magala, ³a gwadatay: «Kâ nasum ha dala, yam ada ta dərizl i gərdaf hay zuk bay. Həbum, nəmaa giye ngodgor i Mbəlom ka ndo i məsler i Mbəlom hay təday.»

⁴Tsa na, ndo neheye tə ge fataya ngodgor aye nəteye nday na, tə tsikerj. Nəteye gwezem temerre tə kuro kuro fad gər eye fad. Ndo neheye na, ti yaw ma gwala i İsrayel hay tebiye. ⁵Gwala i Yahuda nəteye 12 000, gwala i Ruben 12 000, gwala i Gad 12 000, ⁶gwala i Aser 12 000, gwala i Naftali 12 000, gwala i Manase 12 000, ⁷gwala i Simeyərj 12 000, gwala i Levi 12 000, gwala i Isakar 12 000, ⁸gwala i Zabulon 12 000, gwala i Yusufa 12 000, gwala i Bendzamerj 12 000. Ndo neheye tebiye ta ge fataya ngodgor i Mbəlom aye.

Ndo neheye haladzay ti yaw ma slala hay wal wal aye

⁹Ma dəba eye na, na ngatay a ndo hay haladzay mbərzəzza, ma pasliye bo bay. Ti yaw abəra ma gəma neheye ka məndzibəra aye tebiye. Ti yaw na, kwa abəra ma gəma waray, kwa ma gwala waray, kwa ma slala waray, kwa neheye tə tsik me i gəma waray waray aye. Nəteye tebiye kame i təv məndze i Bəy kame i Wawa i təbañ. Nəteye tebiye tə peteked kwedek kwedek eye ka bo ada nəteye tebiye ta hawal i gərdaf nakə tə zalay təbah aye mə həlay tay hərwi mazambaday a Mbəlom. ¹⁰Ta wuda ta magala, tə gwad:

«Mandza eye ka təv məndzay i bəy na, Mbəlom kway ada Wawa i təbañ,

maa mbəl may ha na, nəteye.»

¹¹Gawla i Mbəlom hay tebiye, tə lawara na təv məndze i bəy ada madugula neheye kame i Mbəlom aye ada ta wu neheye fad aye, tə lawara tay ha a wu-

zlah. Tsa na, ta dəkway gurmets, tə dəslay ha gər a Mbəlom. ¹²Tə gwad:

«Ayaw, mâ təra andza niye!

Məzlab na, mə həlay i Mbəlom kway, neğeye a sər wu, neğeye gədanj eye.

Gakway sisə, dəslakway ha gər, zambadəkwa ha ka tor eye.

Zəbum, neğeye na, bagwar eye dedek! Amen!»

¹³Nəte mə walañ i madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye, a tsətsah fagaya, a gwedəñ: «Ka sər tay ha ndo neheye tə peteked kwedek kwedek eye ka bo aye daw? Ti yaw na, mənggay?»

¹⁴Na mbəday faya, na gwaday: «Ngalaka, neñ na sər bay. Maa sər duh na, nəkar bədaw?»

A mbədeñ faya, a gwedəñ: «Neheye na, ndo neheye tə səmay naha a dəretsətseh bagwar eye. Nəteye na, ta bara na peteked tay hay hərwi ada mâ təra kwedek kwedek tə bambaz i Wawa i təbañ.

¹⁵Hərwi niye nakə nəteye mandza eye kame i təv məndze i bəy Mbəlom huya aye.

Faya ta zambadəye mə gay ngay pat pat, ta həpat kwa ta həvad.

Ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye, faya ma gateye gər.

¹⁶Nəteye na, may ma gateye sa bay, yam ma gateye sa bay dərmak.

Pat ma wuriye fataya sa bay, wuray kwa tsekweñ ma fəkiye tay ha andza pat sa bay,

kwa wu waray ma wuriye fataya sa bay,

¹⁷hərwi Wawa i təbañ niye ma wuzlah i təv məndze i bəy niye

ma təriye ndo mətsəkure tay.

Ma diye tay ha ka yam nakə ma vəliye sifa aye.

Mbəlom ma takadatay na yam dəre abəra ka dəre.»

Wawa i təbañ a pəla ha maduk i duk i matasəla i wu nakə tə bar ha dərewel aye

8 Ma dəba eye na, Wawa i təbañ a zla dərewel niye sa, a pəla ha faya abəra maduk i duk i wu nakə matasəla eye a zəkaw aye. A pəla ha na, wu hay tebiye mə mbəlom tə ndza dədik hus a mənit kuro kuro mahkar.

²Tsa na, na ngatay a gawla i Mbəlom hay tasəla, nəteye malətsa eye kame i Mbəlom aye. Tə vəlatay tolom hay tasəla.

³Gawla i Mbəlom neğed andaya ta gəse mə həlay. Gəse niye na, mañgara eye ta gura. Gəse niye mañgara eye ta gura eye na, tə fəkaway a dəma wu nakə a ze huñña eye a Mbəlom. Neğeye na, a yaw a lətse ka tsakay i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. Ta pay a dəma wu nakə tə fəkawa aye haladzay, mâ fəka hərwi ada geñgis eye ada maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tâ tsal, tâ husa ka təv i Mbəlom. A fəka wu niye ka təv məfəke wu nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom kame i təv məndze i Mbəlom. ⁴Geñgis i wu niye faya ma fəkiye, a yaw abəra mə həlay i gawla i Mbəlom, a tsal ka təv i

Mbəlom. Andza niye, maduwule me i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu a husa ka tæv i Mbəlom, Mbəlom a tsæne.

⁵ Tsa na, a zla gæse niye maŋgara eye ta gura eye, a zla ako ma tæv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. A pa na a gæse, a rah ha. Tsa na, a kala ahaya ka mændzibæra. A kala ahaya na, malæve i mbəlom a læv haladzay, mawutsede hay ta wutsede ada dala a bæl haladzay dzekib dzekib.

Tolom hay tasæla

⁶ Tsa na, gawla i Mbəlom neheye tasæla aye, tə læva bo ta tolom hay hærwi mæfe.

⁷ Tsa na, makurre a fa tolom ŋgay. A fa na, ndzalala, ako, bambaz, tə dzapa ka bo. Tə kutsaw ka mændzibæra. Kwayaŋŋa mændzibæra a ŋgæna ka bo abæra tæv mahkar, næte ŋgay eye a tæma tælmed tælmed. Dærizl i gærdaf hay, ada guzer ŋgædz eye, ta tæma tebiye heriyew heriyew.

⁸ Masulo i gawla i Mbəlom a fa tolom ŋgay. A fa na, tə zla wuye bagwar eye andza mahæmba i ako, faya ma tæmiye. Tə kal ha a bæløy bagwar eye. Bæløy niye a ŋgæna mahkar, neŋged næte a tæra bambaz.

⁹ Mamahkar i wu neheye næteye mandza eye ma yam niye a tæra bambaz aye tə mæt tebiye. Kwalalan i yam hay tebiye tə nas ma tæv eye niye.

¹⁰ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a fa tolom ŋgay. A fa na, wurzla bagwar eye a ŋgwad æduf, a kalaw abæra ka magærmælom. A tæma zlakæd zlakæd andza dærneh i ako. A dæd ka dælov neheye ta ŋgæna mahkar aye ada ka bædiyem hay, a nas tay ha. ¹¹ Wurzla niye na, mæzele ŋgay Duwekeke. Neŋged na, a tæra duwekeke. Ndo neheye ta sa yam niye na, ta mæt haladzay hærwi a ge duwekeke.

¹² Gawla i Mbəlom mafad eye a fa tolom ŋgay. A fa tolom ŋgay niye na, a kæd tay ha pat ta kiye ada tə wurzla hay. Næteye na, andza madæsa eye hay tæv mahkar. Tæv nakə tə kæd a dæma aye na, a zæba zæŋzæŋ. Andza niye næteye ta dæv lele sa bay. Hæpat ta hævad ta ŋgæna tæv mahkar. Diye i pat neŋged næte na, a dæv ta hæpat sa bay ada diye i kiye neŋged næte bæbay na, a dæv ta hævad sa bay.

¹³ Na zæba dære na, na ŋgatay a matsæv faya ma tsæviye ka magærmælom. A wuda ta gædan, a gwad: «Waaw! Gadzi bo kurom i mey, gadzi bo kurom i mey, nækurond o i mændzibæra hay na, ka hutumeye dæretsætseh. Siye i gawla i Mbəlom mahkar na, ta fa tolom tay zuk bay. Ahæl nakə aza ta fa aye na, dæretsætseh ma deyeweye ka mændzibæra haladzay.»

⁹ Gawla i Mbəlom mazlam eye a fa tolom ŋgay. A fa tolom ŋgay niye na, na ŋgatay a wurzla a dædaw abæra ma magærmælom ka dala. Tsa na, tə væløy kæle i mahændæke abæra ka bæd nakə kutsik bagwar eye fakalaw hay mandza eye mæ dæma aye. ² Wurzla niye a hændæk abæra mæ dæma na, geŋgis a ndo-hwaw abæra mæ dæma andza zler i ako. Geŋgis niye a dærzl ka pat tekædægæm, dære a zæba bay tebiye zæŋzæŋ.

³ Tsa na, dzaray a bætšakwaw abæra ma geŋgis niye ka dala. Tə væløy gædan i mædze ndo andza hærdæde hay. ⁴ Tə gwadatay: «Kâ hæpædum guzer bay, kâ nasum ha dærizl i gærdaf bay, wu neheye tə ndzohwaw aye tebiye kâ nasum tay ha bay. Gumatay dæretsætseh na, a ndo neheye ŋgodgor i Mbəlom ka da'ar tay bay aye.»

⁵ Tə væløy tsæved ka mækæde ndo hay mædahan eye bay. Tə gwadatay: «Gumatay dæretsætseh.» Ta gateye dæretsætseh na, kiye zlam. Dæretsætseh niye na, andza mæwure i hærdæde. ⁶ A hæløy niye na, ndo hay ta pæliye mæmæte ada tæ mæt hærwi ada dæretsætseh mæ gatay sa bay. Ane tuk na, ta hutiyeye mæmæte bay. Mæmæte ma deyeteeye a gær haladzay, ane tuk na, ta hutiyeye mæmæte bay mædahan ma hwiye fataya abæra.

⁷ Dzaray niye hay ta ndzækit bo andza pæles neheye tə gawa væram aye. Wuye hay ka gær tay andza dzagwa i bæy nakə tə ŋgar ta gura aye. Da'ar tay a ndzækit bo i ndo zezeŋ. ⁸ Mækwets tay na, zæbol eye andza mækwets i ŋgwas hay, ada zler tay hay andza zler i zil. ⁹ Tə bar dærev tay hay tə wuye andza peteked i væram tə ŋgar ta bære aye. Gwezleviyek tay hay tə ge zlæm huwwa andza muta i pæles neheye næteye haladzay faya ta diye a væram aye. ¹⁰ Hutel fataya andza hotel i hærdæde hay ada ta dzatay ha a ndo hay ta hotel niye hay dærmak. Mata væløy gædan ka mædzatay a ndo hay kiye zlam na, hotel tay niye hay. ¹¹ Bæy tay na, gawla nakə a lævøy gær a bæd nakə kutsik bagwar eye Fakalaw mandza eye mæ dæma aye. Tə zalay tə bazlam i Yahuda hay na, Abaddon. Tə bazlam i Gærek bæbay tə zalay Apoliyon. Andza mægwefe: Neŋgeye ndo mabæbezle wu hay.

¹² Dæretsætseh makurre eye ki ye abæra mæ dæma. Siye dæretsætseh hay sulo ta deyeweye sa.

¹³ Gawla i Mbəlom mamækwa eye a fa tolom ŋgay. Na tsæne mætsike me a tsænew abæra ka dæram i tæv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye wal wal fad. Tæv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom niye maŋgara eye ta gura, mapa eye kame i Mbəlom. ¹⁴ A gwaday a gawla i Mbəlom mamækwa eye: «Pæla tay ha gawla niye hay fad tə bar tay ha ka me i dælov bagwar eye niye tə zalay Efrat aye.» ¹⁵ Gawla neheye fad tə tsik fataya aye na, Mbəlom a patay mæpesle hæløy hærwi ada tæ ge mæsler ma mæve eye niye, ma kiye eye niye, ma mæhæne eye niye ada ma bære eye niye. Andza niye a hæl tay ha na, hærwi ada tæ ŋgæna ha mændzibæra tæv mahkar. Tæv næte na, ta bæbazl abæra mæ dæma ndo hay kædats. Kwayaŋŋa ahæl nakə mætsike me niye a gwaday a gawla i Mbəlom «Pæla tay ha» aye na, gawla i Mbəlom niye a ye, a pæla tay ha. ¹⁶ Tsa na, sidzew hay haladzay ti yaw, næteye mandza eye ka pæles hay. Næteye nday na, ta tsiken. Næteye na, gwezem temerre sulo madzæga gwezem.

¹⁷ Ma mæsiye ga na, na ŋgatay a pæles hay ada ta ndo neheye mandza eye fataya aye. Næteye na, peteked i væram ka bo slala mahkar. Siye hay ndozza andza ako, siye hay a zæba mbælommælom, siye hay a zæba kudewawa kudewawa. Gær i pæles niye hay ta ndzækit bo andza gær i zil. Ako ta geŋgis eye a ndo-

hwaw abəra mə bazlam tay hay ada tə wu eye andaya a təmawa wafafa andza wur i asana. ¹⁸ Dəretsətseh neheye wal wal mahkar aye a kəd tay ha ndo hay. A kəd tay ha na, ma təv nakə a ngəna ha mahkar a zla nəte aye. Dəretsətseh neheye wal wal mahkar aye na, ako, geŋgis ada tə wu nakə a təma andza wur i asana aye. Tə ndohwaw abəra mə bazlam i pələs hay, ta bəbazl tay ha ndo hay. ¹⁹ Andza niye, maa vəl gədaŋ a pələs hay ka mäge wu nakə lele bay aye a ndo hay na, bazlam tay. Ane tuk na, hutel tay hay tə gawatay dəret-sətseh a ndo hay dərmak. Hutel tay hay na, a ndzəkit bo dədœ, gər fataya andza gər i dədœ, tə dzawa tay ha ndo hay.

²⁰ Siye i ndo neheye ta zəkaw aye ta mət tə dəretsət-seh neheye mahkar aye bay, nəteye huya ta gər ha mezeleme tay bay. Nəteye faya ta dəslay ha gər a fakalaw ada a kule neheye bo tay aye tə ngar aye. Faya ta ngariye kule niye hay ta gura, siye hay ta bəre, tə kwar, tə mbəzew ada siye hay ta lambad ta mayako. Wu neheye na, tə ngatay a dəre bay, tə tsəne wuray kwa tsekweŋ bay, ta həhal bay. Ane tuk na, nəteye faya ta dəslatay ha gər huya. ²¹ Ndo neheye dərmak nəteye faya ta kədiye ndo hay huya. Ta gər ha mäge ma-suwayaŋ bay. Nəteye madaŋ eye hay ada ta mäge madama, nəteye faya ta kəliye. Nəteye faya ta giye huya andza niye, ta gər ha mezeleme bay.

Gawla i Mbəlom tə dərəwel wawa eye

10 Ma dəba eye na, na ngatay a gawla i Mbəlom mekeleŋ eye, gədaŋ eye haladzay, a mbəzlaw mə mbəlom. Peteked ngay nakə ka bo aye na, pazlay. Kulay a lawara na gər ngay həndits. Da'ar ngay a wuzl dəre andza pat. Sik ngay hay andza dərneh i ako. ² Dərəwel wawa eye mə həlay ngay, mahəndəka eye. A pa na sik i həlay i məndaŋ ngay ka gər i bəlay. Sik i həlay i gula na, a pa na, ka dala. ³ A wuda ta magala. Mawude ngay niye na, a ləv andza maŋgəreze i zil. A wuda andza niye na, na tsəne maləve i mbəlom madzəga tasəla hərwi mambədaw faya.

⁴ Na tsəne maləve i mbəlom niye na, habe a seŋ məwetse wu nakə a tsik aye. Ane tuk na, na tsəne mət-sike me mekeleŋ eye mə mbəlom, ndoweje a gwad: «Kâ watsa wu nakə maləve i mbəlom a tsik aye bay. Bazlam neheye na, ndəray mâ sər bay.»

⁵ Gawla i Mbəlom niye a pa na sik ngay nəte ka gər i bəlay, neŋged ka dala aye na, a zla həlay i məndaŋ a mbəlom, ⁶ a mbada ta məzele i Mbəlom, hərwi Mbəlom na, ma ndziye ka tor eye, kə ge magərm-bəlom tə wu neheye mə dəma aye tebiye, kə ge məndzibəra tə wu neheye mə dəma aye tebiye, kə ge bəlay tə wu neheye mə dəma aye tebiye. Gawla i Mbəlom niye a mbada na, a gwad: «Wu nakay ma giye bo kwayaŋna anəke.» ⁷ A gwad sa: «Aza gawla i Mbəlom matasəla eye kə fa tolom ngay na, Mbəlom ma ndəviye ha wu ngay neheye maŋgaha eye, ma giye andza nakə a tsikatay a ndo i məsler neheye ta dā ha bazlam ngay aye.»

⁸ Ndo nakə a tsikenəw me mə mbəlom aye, a gwedeŋew sa: «Do, zla dərəwel niye mahəndəka eye mə həlay i gawla i Mbəlom nakə malətsa eye, sik ngay nəte ka gər i bəlay, neŋged ka dala aye.»

⁹ Na ye ka təv i gawla i Mbəlom niye, na həndzəd na-ha ka təv ngay, na gwaday: «Vələŋ dərəwel wawa eye niye.»

A gwedeŋ: «Zla, həpəd. Ka həpədiye na, ma tsəhəniye fakaya mə bazlam andza wum. Ane tuk na, ka sədaka na a huđ na, ma təriye sərəkeke.»

¹⁰ Tsa na, na zla dərəwel niye mə həlay i gawla i Mbəlom aye, na həpəd. A tsəhən mə bazlam ga andza wum. Na sədaka na a huđ na, a təra ngway sərəkeke.

¹¹ Tsa na, tə gwedeŋ sa: «Ka diye ha bazlam i Mbəlom nakə ma tsikiye ka slala wal wal aye, ka gəma hay, ka bəy tay hay aye. Kwa neheye tə tsik bazlam i gəma hay wal wal aye, ka diye ka dātay ha.»

Ndo məhəle mbal i Mbəlom hay sulo

11 Ma dəba eye na, tə vələŋ sakwal andza wu mələve wu nakə tə ləvawa ha aye. Tsa na, tə gwedeŋ: «Lətse, do ta ləva na gay i məvəlay wu a Mbəlom ta təv məvəlay wu a Mbəlom. Pasla tay ha ndo neheye tə dəsaway ha gər a Mbəlom mə dəma aye. ² Ane tuk na, kâ ləva na dalabəra eye nakə ma bəra aye bay, gər ha andza niye hərwi Mbəlom ka mbərəm məvəlatay ha a ndo neheye tə sər na bay aye. Ta mbəzliye ha gəma niye tsədaŋŋa, gay i Mbəlom mə dəma aye ma kiye kuro kuro fađ gər eye sulo. ³ Na sləriye tay ha ndo neheye sulo ta tsikiye ka neŋ aye. Ta piye ka bo peteked i mətuwe mədahaŋ, ta diye ta diye ha bazlam a həlay niye. Andza məgwede na, ta diye ha məhəne gwezem temerre sulo tə kuro kuro məkwa.»

⁴ Nəteye na, dərizl i gərdaf ha sulo, tə zalatay *olive*, lalam hay sulo dərmak. Nəteye kame i Bəy Maduweŋ nakə faya ma ləviye məndzibəra aye. ⁵ Tadə ndo mənə dəre tay hay a satay məgatay wu ngwalak eye bay aye na, ako ma ndohwaweje abəra mə bazlam tay, ma bəbazliye tay ha ndo mənə dəre tay niye hay. Ndo mənə dəre tay hay ta mət na, andza niye, tsəved andaya mətəme bay. ⁶ Ahəl nakə faya ta diye ha bazlam ga aye, ta sliye faya mətsikay me a yam: «Kâ pa bay» hus a pat nakə ta ndəv ha aye. Ta sliye faya mətsikay me a yam hərwi ada mâ təra bambaz. Ta sliye faya məvəlatay dəretsətseh a ndo i məndzibəra hay wal wal andza nakə a satay aye.

⁷ Ane tuk na, ahəl nakə aza ta ndəv ha mətsike bazlam i Mbəlom aye na, wu i pesl eye andaya ma tsalaweje fataya ma bəd nakə kutsik bagwar eye, ma giye fataya vərəm. Ma sliye fataya, ada ma kədiye tay ha. ⁸ Mədəhaŋ tay na, ndəray ma liye bay. Ta ndziye ka dala barbarra eye, ma wuzlahgəma bagwar eye nakə tə kəd mə dəma Bəy Maduweŋ tay aye. Məzele i gəma niye hay na, Sodom ta Ezipt. ⁹ Mədəhaŋ tay na, ndo hay ka məndzibəra ma gwala hay wal wal ta deyew-eye, kwa slala ka waray ka waray aye, kwa ndo neheye tə tsik bazlam i gəma waray waray aye, kwa gəma hay,

ta zəbiye ka mədahañ tay məhəne mahkar tə məzaw. Ta kərahiye ndo hay tã la tay ha bay. ¹⁰ Ma deyete ye a gər a ndo i mändzibəra hay haladzay hərwi ta kəd tay ha ndo neheye sulo aye. Ta giye magurlom, ta vəliye a bo wu kəriye. Ta ngwasiye hərwi ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye sulo aye ta gatay dəretsətseh a ndo i mändzibəra hay haladzay tə bazlam i Mbəlom nakə faya ta diye ha aye.

¹¹ Ahəl nakə məhəne mahkar ta məzaw a ye abəra mə dəma na, Mbəlom a vəzl məsəfəre ngay a ndo neheye sulo aye hərwi ada tã huta sifa. Mbəlom a vəzl a dəma məsəfəre ngay na, tə lətse ka mbəlom. Ndo neheye tebiye tə ngatatay aye na, ta dzədzar haladzay. ¹² Tsa na, ndo neheye sulo aye tə tsənew mətsike me bagwar eye mə mbəlom, a gwadatay: «Tsalumaw kanañ a gəma.» Tsa na, pazlay a ngaha tay ha, tə tsal a mbəlom, ndo mənə dəre tay hay faya ta zəbiye fataya. ¹³ Kwayañña a həlay niye dala a bəl haladzay dzekib dzekib. Gəma a ngəna kuro, nəte ngay eye a mbəzl hele hele. Ndo hay gwezem tasəla ta mət hərwi dala nakə a bəl aye. Siye i ndo neheye nəteye ta mət təbey aye na, ta dzədzar haladzay, ta zambaday a Mbəlom nakə mə mbəlom aye.

¹⁴ Andza niye, dəretsətseh masulo eye ki ye abəra mə dəma. Dəretsətseh mamahkar eye ma deyeweye.

Tolom matasəla eye

¹⁵ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom matasəla eye a fa tolom ngay. Mətsike me bagwar eye hay ta ləvaw mə mbəlom, tə gwad:

«Bəy Maduweñ kway Mbəlom ta Kəriste ngay ta pa mələve i bəy tay ka mändzibəra.

Mbəlom ma ləviye ka tor eye.»

¹⁶ A ndəv ha mətsike me na, madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad mandza eye ka təv mändze i bəy kame i Mbəlom aye tə dəkw gurmets kame i Mbəlom, tə dəslay ha gər. ¹⁷ Tə gwad:

«Bəy Maduweñ Mbəlom bagwar eye, nəkar andaya anəke ada nəkar andaya ahəl niye.

Nəmaa gaka sisəe hərwi gədañ yak, hərwi ka həl ka pa wu hay tebiye a həlay yak, ka da ha nəkar na, bəy.

¹⁸ Siye i slala i ndo neheye ta təra ndo yak hay bay aye na,

ta ge mevel ka nəkar haladzay.

Anəke na, həlay eye kə slaw nəkar ka giye fataya mevel.

Həlay i mäge sariya ka mədahañ hay kə slaw.

Həlay nakə ka vəlateye wu i merəbe a ndo i məsler yak neheye faya ta da ha bazlam yak aye.

Ka vəlateye wu i merəbe tay a ndo yak hay tebiye,

kwa a ndo neheye makətsa bo eye,

kwa a ndo neheye bagwar eye,

ka vəlateye a ndo neheye faya ta rəhakeye ha gər eye tebiye.

Ndo neheye faya ta nasiye ha mändzibəra aye na, ka bəbazliye tay ha hele hele.»

¹⁹ A ndəv ha mətsike na, gay i mədəslay ha gər a Mbəlom a həndək mə mbəlom tuwañ. Zlañgatsa nakə dərewel i məbere dzam mə dəma aye na, andaya mə gay eye niye. Anəke na, kwa way kə ngatay. Mawut-sede hay ta wutsede wutsid wutsid. Maləve i mbəlom ka ngərəz, dala kə bəl ada ndzalala hay ta kutsaw haladzay.

Ngwas ta gədam bagwar eye

12 Ma dəba eye na, wuye a mbəzlaw mə mbəlom, a ge masuwayañ. Na ngatay a ngwas eye andaya, peteked ngay nakə ka bo aye na, pat. Kiye mə huđ i sik ngay. Peteked nakə a bar a gər aye na, wurzla hay kuro gər eye sulo, peteked ngay niye a bar a gər aye na, andza dzagwa i bəy. ² Ngwas eye niye na, ta wawa mə huđ, faya ma wiye ada neñgeye faya ma ndalamiye ha. Neñgeye faya ma wudiye ka bo hərwi a wur faya.

³ Wu mekeleñ eye a ge masuwayañ haladzay, a mbəzlaw abəra mə mbəlom sa. Wu niye na, bagwar eye a zəba ndozza andza ako, a ndzəkit bo gədam. Gər ngay hay tasəla, hərikke hərikke tə dzagwa i bəy hay tasəla. Dəram hay andaya faya kuro. ⁴ Wurzla neheye ka magərmbəlom aye, a ngəna ha təv mahkar. A zla diye nəte, a ngwad tay ha ta hutel ngay ada a kutsa tay ahaya ka dala. A lətse ka təv i ngwas niye faya ma wiye wawa aye, kə wa na, ma zliye wawa niye ma həpədiye.

⁵ Ngwas niye a wa wawa hasləka eye. Ma təriye bəy nakə ta gədañ eye ma ləviye gəma hay wal wal aye tebiye. A wa na wawa niye na, tə zla na kwayañña tə hway ha ka təv i Mbəlom ada kame i təv mändze i bəy ngay. ⁶ Ane tuk na, ngwas niye a hway a kəsaf a təv nakə Mbəlom a ləvay ha bo aye. Mbəlom ma geye gər mə dəma. Ma ndziye məhəne gwezem ta temerre sulo tə kuro kuro məkwa.

⁷ Tsa na, tə ge vərəm mə mbəlom. Misel, gawla i Mbəlom, ta gawla ngay hay tə ge vərəm ta gədam. Gədam ta gawla ngay hay tə ge vərəm ta nəteye dərmak.

⁸ Ane tuk na, Misel ta gawla ngay hay tə sla fataya, ta həhar tay ha. Ta vəlatay tsəved mändze mə mbəlom sa bay. ⁹ Tə kala ahaya gədam niye bagwar eye a bəra. Neñgeye na, guram i dədəe nakə ahəl niye a vawatay gər a ndo i mändzibəra hay aye. Tə zalay na, bəy i məsəfəre neheye lele bay aye. Məzele ngay mekeleñ eye na, Fakalaw. Tə kala ahaya abəra mə mbəlom ka dala ta gawla ngay hay tebiye.

¹⁰ Ma dəba eye na, na tsənew mətsike me a ləvaw mə mbəlom, a gwad:

«Anəke na, Mbəlom kə təma may ha.

A da ha na, neñgeye a ze wu hay tebiye, bəy na, neñgeye.

Anəke na, ka ngatakway a Kəriste ngay ka bəz ha gədañ ngay

hərwi ta kala ahaya ndo nakə a həlawatay na sik a malamar kway hay aye.

A həlawatay me ka təv i Mbəlom ta həvad ta həpat, pat pat.

¹¹ Ane tuk na, nəteye na, ta sla faya.

Tə sla faya na, hərwi Wawa i təbaŋ a mbəda tay ahaya tə bambaz ɲgay.

Tə sla faya sa na, hərwi bazlam i Mbəlom nakə tə datay ha a ndo hay aye.

Tə vəl ha məsəfəre tay na, andza niye.

¹² Hərwi niye mənɟwese mâ ge andaya mə mbəlom ada ta nəkurom neheye hay mə dəma aye, ɲgwasum tuk.

Nəkurom dala ta bəlay mata hute dəretsətseh na, nəkurom

hərwi Fakalaw kə mbəzla naha ka təv kurom, dərev a ndalay haladzay.

Hərwi a sər ha məndze ɲgay na, a zəkayaw tsekweŋ.»

¹³ Gədam niye bagwar eye a zəba dərə ta kala ahaya mə mbəlom na, a pa bo ka mahəhere ɲgwas niye a wa wawa hasləka eye. ¹⁴ Ane tuk na, tə pay gwezleviyek sulo andza i matsəv hərwi ada mâ tsəv ha a kəsaf a təv nakə Mbəlom a ləvay ha bo aye. Mbəlom ma geye gər, ma ndziye mə dəma məve mahkar tə məzaw. Ma ndziye na, ma təv nakə gədam ma sliye məgəse na bay aye.

¹⁵ Gədam niye a vənəhaw yam abəra mə huđ haladzay andza dəlov, hərwi ada yam mâ pay bəzay a ɲgwas niye ada mâ zla na. ¹⁶ Ane tuk na, dala ka dzəna na ɲgwas niye. A ta ka bo bəra tsədək. Tsa na, a sa dəlov niye faya ma ndohwaweye abəra mə bazlam i gədam aye.

¹⁷ Gədam a ɲgatay andza niye na, dərev a ndalay ka ɲgwas niye haladzay. A mbəda gər a dəba, a ye a ge vərəm ta wawa i ɲgwas niye hay. Wawa niye hay na, ndo neheye faya ta rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye ada faya ta diye ha bazlam i Yesu aye.

¹⁸ Gədam niye a ye, a ndza ka me i bəlay.

Wu i pesl hay

13 Tsa na, na ɲgatay a wu i pesl wuray a ndohwaw abəra ma bəlay. Gər hay faya tasəla ada dəram hay faya kuro. Ka dəram neheye tebiye na, dzagwa i bəy faya hərikke hərikke. Ka gər neheye tasəla aye na, tə watsa fataya məzele nakə lele bay aye, i mətsalay ka gər a Mbəlom. ² Wu i pesl niye na, a ndzəkət bo dəvar. Sik ɲgay hay andza sik dərleŋge. Bazlam ɲgay andza bazlam i zil. Gədam a vəlay gədaŋ ɲgay haladzay a wu i pesl niye. Tsa na, a vəlay tsəved mâ ye, mâ ndza ka təv mədze i bəy ɲgay.

³ Na zəba ka wu i pesl niye, gər ɲgay nəte na, andza ta gay mbəlak. Kə sər məməte ha. Ane tuk na, mbəlak ɲgay niye a paha. Wu i pesl niye a gatay a ndo i məndzibəra hay andza masuwayaŋ. Ndo hay ta dazlay məpay bəzay. ⁴ Nəteye tebiye tə dəslay ha gər a gədam dərmak hərwi nakə a vəlay gədaŋ a wu i pesl niye aye. Tə dəslay ha gər a wu i pesl dərmak, tə gwad: «Gədaŋ eye andza wu i pesl nakay na, way? Mata sle mäge vərəm ta neŋgeye na, way? Ndəray andaya andza neŋgeye bay.»

⁵ Tə vəlay tsəved a wu i pesl niye ka mäge zlapay kame i ndo hay ada ka mətsalay ka gər a Mbəlom. Tə vəlay tsəved ka mäge andza niye na, kiye kuro kuro

fad gər eye sulo. ⁶ A dazlay a mətsalay ka gər a Mbəlom. A tsalay ka gər a məzele i Mbəlom ada a təv nakə Mbəlom mandza eye mə dəma aye. Ada a neh-eye mandza eye mə mbəlom aye dərmak. ⁷ Ta vəlay tsəved ka mäge vərəm ka ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu dərmak ada mâ ɲgwasa fataya. Ta vəlay gədaŋ ka mələve kwa gwala waray waray, mələve kwa slala waray waray, kwa ndo neheye tə tsik bazlam i gəma waray waray aye ada ka gəma hay tebiye. ⁸ Ndo i məndzibəra hay tebiye ta dəslay ha gər. Maa zəkaw na, ndo neheye tə watsa məzele tay a derewel nakə tə watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Nəteye tə watsa məzele tay na, kwa ahəl nakə ta ge məndzibəra zuk bay aye. Derewel nakay na, i Wawa i təbaŋ nakə tə kəf na ahəl niye aye.

⁹ Ndo nakə zləm andaya faya hərwi mətsəne na, mâ pay zləm a wu nakə na tsikiye lele. ¹⁰ Mbəlom a gwad: «Ndo nakə tə wa na hərwi ada ndo mənə dərə ɲgay tâ gəs na na, ta gəsiye na dedek.» Tadə Mbəlom kə gwad: «Tâ kəf na ta maslalam» na, ta kədiye ta maslalam dedek. Kə ge andza niye na, ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tâ səmay naha, tâ gər ha tsəved i Mbəlom bay. Andza niye, ta ndziye bəŋbəŋ.

¹¹ Ma dəba eye na, na ɲgatay a wu i pesl mekeləŋ eye a ndohwaw abəra ma bəd. Dəram ka gər ɲgay sulo andza wawa i təbaŋ. Ane tuk na, a tsik me andza i gədam. ¹² Gədaŋ ɲgay andaya andza i wu i pesl nakə kurre aye. A gawa wu neheye a ge masuwayaŋ aye kame i wu i pesl nakə a tsalaw ma bəlay aye. A gatay kutoŋ a ndo i məndzibəra hay ada a wu siye hay tebiye, a gwadatay: «Dəslumay ha gər a wu i pesl nakə mbəlak ɲgay a paha aye.» ¹³ Kə ge wu neheye a ge masuwayaŋ aye haladzay. Kə ge wu nakə ada ako mâ mbəzlaw abəra mə mbəlom aye. A yaw ka məndzibəra, ndo hay tebiye ta ɲgatay ¹⁴ a vatay gər a ndo i məndzibəra hay hərwi ta vəlay tsəved ka mäge wu neheye a ge masuwayaŋ aye kame i wu i pesl nakə kurre aye. A gwadatay: «Gum kule hərwi mədəslay ha gər a wu i pesl nakə kurre tə gay mbəlak ta maslalam, ane tuk na, kə mət bay aye.» ¹⁵ Wu i pesl niye masulo eye a huta gədaŋ mavəzle məsəfəre a kule niye a ndzəkət bo andza wu i pesl aye hərwi ada mâ tsik me, ada ma sliye faya məkəde ndo neheye ta kərəh mədəslay ha gər aye. ¹⁶ A gatay kutoŋ a ndo hay tebiye, wawa hay, bagwar hay, kwa ndo i zlele hay, kwa a ndo i mətawak, kwa beke hay, kwa a ndo neheye beke eye hay bay aye, a gatay kutoŋ ka matəme ɲgodgor ka həlay i mənday kəgəbay ka da'ar aye. ¹⁷ Ndo nakə ɲgodgor niye andaya faya bay aye na, ma sliye faya masəkəme wu kəgəbay masəməke ha wu bay. ɲgodgor niye na, məzele i wu i pesl niye ada məpesle wu i məzele ɲgay. ¹⁸ Ane tuk na, ndo hay tâ ge metsehe lele. Ndo nakə a tsah aye na, lamba niye a say məgwede mey na, ma sliye faya məsəre. Lamba niye a da ha na, ndo zezeŋ hay. Lamba niye na, temerre məkwa tə kuro kuro məkwa gər eye məkwa.

Dəmes nakə ndo i Mbəlom hay ta giye aye

14 Na zəba dəre sa na, na nğatay a Wawa i təbañ malətsa eye ka mahəmba nakə tə zalay mahəmba i Siyoñ aye. Nəñgeye ta nəteye, məzele nğay ta məzele i Mbəlom Bəba nğay mawatsa eye ka da'ar. Ndo niye hay na, nəteye gwezem temerre tə kuro kuro fađ gər eye fađ (144 000). ² Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom. A ləv andza yam nakə a vaw mə mahəmba aye. A ləv andza maləve i mbəlom. Mətsike me nakə na tsəne aye a ləv lele andza faya ta fiye gandzaval. ³ Maa ge dəmes niye na, ndo neheye gwezem temerre tə kuro kuro fađ gər eye fađ (144 000) na nğatay aye. Nəteye malətsa eye kame i təv məndze i bəy Mbəlom, kame i madugula hay ada kame i wu neheye fađ nəteye ta məsəfəre aye. Nəteye faya ta giye dəmes wedeye. Dəmes niye ndəray ma sliye faya məge bay. Maa ge dəmes niye na, ndo neheye Mbəlom a mbədatay ahaya abəra ka məndzibəra aye dəkdək tsa. ⁴ Nəteye na, tsədañña mənese kwa tsekweñ andaya fataya bay. Ta ge madama bay. Nəteye na, Wawa i təbañ ma diye kwa a nğay na, tə paway bəzay. Mə walañ i ndo i məndzibəra hay Mbəlom a mbəl ha na, nəteye hərwi ada t̄a t̄əra i nğay ada i Wawa i təbañ. ⁵ Ta raw me dađa bay, mənese andaya fataya kwa tsekweñ bay.

Gawla i Mbəlom hay mahkar

⁶ Tsa na, na nğatay a gawla i Mbəlom nəñged faya ma tsəviye ka magərmbəlom. Faya ma deyeweye məde ha Labara Nğwalak eye nakə ma ndziye ka tor eye. Ma diye ma datay ha a ndo i gəma hay tebiye, a gwala hay tebiye, a ndo neheye tə tsik me i gəma waray waray aye tebiye ada slala hay tebiye. ⁷ Gawla i Mbəlom niye a tsikatay ta magala, a gwadañatay: «Rəhumay ha gər a Mbəlom, zambadumay, hərwi həlay məgatay sariya a ndo hay kə slaw. Dəslumay ha gər. Maa ge magərmbəlom ta dala ada ta yam hay na, nəñgeye.»

⁸ Tsa na, na nğatay a gawla i Mbəlom masulo eye a yaw ma dəba i gawla i Mbəlom nakə kurre aye sa, a gwad: «Ka ndəv tsiy! Babilon gəma bagwar eye ma mbəzliye, ta dedək ka mbəzl hele hele. Ka bəz ha mənese nğay nakə a yay a gər andza guzom aye, ka bəz ha kwa a gwala waray waray.»

⁹ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a yaw sa. A tsik ta magala, a gwad: «Ndo neheye faya ta dəslay ha gər a wu i pesl niye a tsalaw ma bəlay aye ada faya ta dəslay ha gər a kule i wu i pesl niye, neheye ta təma nğodgor i wu pesl niye ka da'ar tay ada ka həlay tay aye na, ¹⁰ Mbəlom ma gateye dəretsətseh. Gəse tay na, Mbəlom ma rahateye ha tə dəretsətseh. Ndo neheye ta diye na, a ako ada a wuye a təma wafafa andza asana. Ta siye dəretsətseh kame i gawla i Mbəlom hay ada kame i Wawa i təbañ. ¹¹ Geñgis i ako nakə faya ma gateye dəretsətseh huya aye ma ndəviye dađa bay. Nəteye tə dəslay ha gər na, a wu i pesl ada a kule i wu i

pesl. Ta təma nğodgor nğay ka bo tay. Ta hutiyə mazəzukuw bo dađa bay. Ta həpat, ta həvad, ta siye dəretsətseh.»

¹² Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəkurom neheye faya ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye aye ada ka pum mədzal gər kurom ka Yesu aye, səmumay naha.

¹³ Na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwedeñ: «Dazlay a məwetse anəke, do ha kame kame ndo neheye tə pa mədzal gər ka Bəy Maduweñ aye ada neheye tə mət ma məpe mədzal gər ka Bəy Maduweñ aye. Nəteye na, Mbəlom ma ta piye fataya nğama.»

Məsəfəre Tsədañña eye a mbəda faya, a gwad: «Ayaw, andza niye. Məsler tay na, ka ndəv, t̄a zəzukuw bo hərwi hohway i məsler tay a da ha na, nəteye lele.»

Wu nakə ma ta ndzatay a gər a ndo hay ahəl nakə məndzibəra ma ndəviye

¹⁴ Na zəba dəre sa na, na nğatay a pazlay kwedək kwedək. Wuye andaya ka pazlay niye. Wu niye na, a ndzakit bo ndo zezeñ. Dzagwa i bəy nakə tə nğar ta gura aye mə gər nğay. Bembek mə həlay nğay. Bembek niye na, matasla eye lele hepepe.

¹⁵ Gawla i Mbəlom mekeleñ eye a yaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A wuda ta magala, a gwaday a ndo niye mandza eye ma pazlay aye: «Zla bembek yak ada dza ha daw, hərwi wu kə nah ka dala, kə sla mədze.»

¹⁶ Tsa na, ndo nakə mandza eye ma pazlay aye a kal ha bembek nğay ka dala, a dəs na wu nakə ka məndzibəra aye tebiye.

Mbəlom ma ta gateye dəretsətseh a ndo i sewed hay

¹⁷ Tsa na, na nğatay a gawla i Mbəlom nəñged mə mbəlom. A yaw abəra mə gay i Mbəlom. Bembek mə həlay, matasla eye hepepe dərmak.

¹⁸ Gawla i Mbəlom nəñged a yaw abəra ka təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. Nəñgeye na, a ləvay gər a ako. A yaw a zalay a gawla i Mbəlom nakə bembek matasla eye hepepe mə həlay nğay aye ta magala, a gwaday: «Zəba ka hohway i dərizl i gərdañ neheye ka məndzibəra aye, ta nah. Zla bembek yak, do ta dəs.»

¹⁹ Andza niye, gawla i Mbəlom niye a kal ha bembek nğay ka dala, a ye a dəs hohway i wu neheye abəra ka dala. A həl hohway niye hay, a ye a kwats ha ka təv nakə bagwar eye ta sləratawa a dəma hohway hay hərwi məditse yam eye nakə mə dəma aye. Təv niye a da ha na, mevel i Mbəlom. ²⁰ Təv nakə ta sləratawa a dəma hohway hay aye na, dəreñ ta wuzlahgəma. Ahəl nakə faya ta ditsiyə na, maa nğəzaw abəra mə dəma na, bambaz duh. A va tuwwa andza yam nakə faya ma viye mə magayam aye. A va na, kilomiter temerre mahkar. Tađə pələs m̄a lətse a dəma na, ma zəbaweye abəra mə dəma bay. Mata zəbaw na, gər eye dəkdək.

Gawla i Mbəlom hay tasəla tə dəretsətseh hay tasəla

15 Ma dəba eye na, na nğatay a wu mekelenj eye a ge masuwayanj mə mbəlom. A geñ hərəbəkə. Na nğatay a gawla i Mbəlom hay tasəla, kwa way dəretsətseh nəte nəte mə həlay tay. Neheye na, maduk i duk i dəretsətseh hay hərwi ta ndəviye ha na, mevel i Mbəlom.

² Tsa na, na nğatay a wu eye andza bəlay a wuzl dəre andza malam, ako mə dəma dərmak. Na nğatay a ndo neheye tə sla ka wu i pesl niye aye ada nəteye ta dəsəlay ha gər a kule nğay təbey aye. Nəteye ta kərək matəme nğodgor i məpesle wu i məzele nğay nakə tə zalay məpesle wu aye. Nəteye malətsa eye ka me i bəlay niye a dəv andza malam aye. Nəteye na, ta gandzaval neheye Mbəlom a vəlatay aye mə həlay.

³ Nəteye faya ta giye dəmes andza i Musa ndo i məsler i Mbəlom nakə a gawa ahəl niye aye ta dəmes i Wawa i təbəñ. Tə gwadawa:

«Bəy Maduwerj Mbəlom, nəkar gədañ eye ka gər i wu hay tebiye,

məsler yak na, bagwar eye ada lele haladzay.

Nəkar Bəy i gəma hay tebiye,

wu neheye faya ka giye na, mənese kwa tsekwerj andaya mə dəma bay

ada nəkar na, ndo i dedek.

⁴ Ndo hay tebiye ta dzədzaraka, Bəy Maduwerj.

Ndəray mə kərəhiye mazambadaka bay.

Ndo nakə tsədañña eye na, nəkar nəte nğwerj.

Ndo i gəma hay wal wal ta deyeweye kame yak ta dəsəlakeye ha gər

hərwi ndo hay tebiye ta nğatay a wu nakə faya ka giye na,

mənese kwa tsekwerj mə dəma bay.»

⁵ Ma dəba eye, na zəba dəre na, na nğatay naha a madzawadzawa i mədəsəlay ha gər a Mbəlom mə mbəlom mahəndəka eye tuwañña, gay nakə tə kərew tə peteked, ndo hay ta Mbəlom tə dzawa gər a dəma aye andaya mə dəma. ⁶ Na nğatay naha a gawla i Mbəlom hay tasəla kwa way tə dəretsətseh nəte nəte mə həlay tay tə ndohwaw abəra mə gay i mədəsəlay ha gər a Mbəlom. Ka bo tay na, peteked lele eye a dəv herre niye. Nəteye na, məbara bo eye mə dərev ta gura. ⁷ Wu nəte mə walañ i wu neheye fad ta məsəfəre aye na, a ye naha a vəlatay gəse neheye tə vəd ta gura aye a gawla i Mbəlom neheye tasəla aye, kwa way nəte nəte. Gəse neheye tasəla aye maraha eye ta mevel i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye aye. ⁸ Geñgis a tsalaw, a rah a gay i mədəsəlay ha gər a Mbəlom.

Geñgis niye a yaw na, hərwi məzlab i Mbəlom ada hərwi nğay. Ndəray kwa nəte kə sla faya məfələkwe a gay bay hus dəretsətseh neheye tasəla mə həlay i gawla i Mbəlom hay aye ta ndəviye təday.

Dəretsətseh hay tasəla mə gəse

16 Ma dəba eye na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra mə gay i mədəsəlay ha gər a Mbəlom niye

nğələkəka ta magala, a gwadatay a gawla i Mbəlom hay tasəla: «Dum naha kutsum ha mevel i Mbəlom neheye maraha eye ma gəse ka məndzibəra aye. Kutsum ha na, tasəla tebiye.»

² Tsa na, makurre a ye a kuts ha wu nakə ma gəse nğay aye ka məndzibəra. A kuts ka dala kwayañña na, mbəlak neheye lele bay wene wene aye ada a wur haladzay aye a zəba ka ndo neheye nğodgor i wu i pesl andaya fataya ada tə dəsəlaway ha gər a kule aye.

³ Gawla i Mbəlom masulo eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse nğay aye a bəlay. Yam niye a təra andza bambaz i mədahañ. Wu neheye ma yam niye aye tə mət tebiye.

⁴ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse nğay aye a dəlov ada a bədiyem hay. Ta təra bambaz dərmak. ⁵ Na tsəne, gawla i Mbəlom nakə a tsəpawa yam aye, a zambaday a Mbəlom, a gwad: «Tsədañña na, nəkar nəte nğwerj.

Nəkar andaya anəke ada ahəl niye nəkar andaya huya.

Ka ge na sariya nakay na, ta tsəved eye.

⁶ Ndo neheye ta kəd ndo məde ha bazlam yak hay ada ta ndo yak hay.

Ka vəlatay bambaz hərwi ada t̄a sa andza nakə a ye ka bo aye.»

⁷ Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra mə təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye, a gwad:

«Ayaw dedek Bəy Maduwerj, nəkar na, Mbəlom gədañ eye ka gər i wu hay tebiye, nəkar na, ndo i dedek.

Ka giye sariya a ndo hay na,

huya ta tsəved eye.»

⁸ Mafad i gawla i Mbəlom a kuts ha wu nakə ma gəse nğay aye ka pat. Tsa na, a vəlay gədañ a pat ka məwure haladzay andza ako hərwi ada mə fəka ndo hay. ⁹ Ane tuk na, ahəl nakə pat niye a fəka tay aye na, ta gər ha mezeleme tay bay. Ta kəma mazambaday a Mbəlom bay. Tə tsalay ka gər duh hərwi maa sləraw fataya dəretsətseh niye hay na, nengeye.

¹⁰ Gawla i Mbəlom mazlam eye a kuts ha wu nakə ma gəse nğay ka təv i bəy i wu i pesl niye. Ləvonj tekədəgəm a ge ma təv mələve bəy nğay. Ndo hay faya ta hərədiye zler haladzay hərwi faya ta siye dərətətseh. ¹¹ Ane tuk na, ta gər ha mezeleme tay bay. Wu tay neheye lele bay tə gawa aye na, ta gər ha mezeleme bay. Nəteye faya ta tsəleye ka gər a Mbəlom nakə nengeye mə mbəlom aye hərwi mbəlak tay ada hərwi dəretsətseh tay nakə faya ta siye aye.

¹² Ma dəba eye gawla i Mbəlom maməkwa eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse nğay aye a magayam bagwar eye nakə tə zalay Efrat aye. Yam i magayam niye a sakwa hərwi ada bəy neheye ta deyeweye abəra mə bəzay ta hutıye tsəved mətesə mata ge vəram. ¹³ Tsa na, na nğatay a məsəfəre neheye nğwalak eye bay hay aye mahkar. Nəteye na, andza makombodok hay. Nengeđ na, a ndohwaw abəra mə bazlam i gədam, nengeđ a ndohwaw abəra mə bazlam i wu i pesl, nengeđ a ndohwaw abəra mə bazlam i ndo nakə a

gwad neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye.

¹⁴ Məsəfəre neheye ti yaw na, abəra mə fakalaw, tə gawa masuwayaŋ. Tə yawa a gay i bəy i mändzibəra hay tebiye, tə hayawa tay gər hərwi məge vəram ka Mbəlom gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye pat nakə ma bəziye ha gədaŋ ŋgay aye.

¹⁵ Yesu a gwad: «Gum metsehe bəna, na diye naha na, andza məkal, ka sərume ye ka bo bay. Məŋgwese ma ndziye ka ndo nakə mandza eye tə peteked ŋgay ka bo aye. Neŋgeye mandza eye tsezlezleŋne hərwi ada ahəl nakə na diye naha neŋgeye ze peteked bay ada horoy mā gay kame i ndo hay bay.»

¹⁶ Məsəfəre neheye mahkar aye, tə hayatay gər a bəy hay na, a təv eye andaya Yahuda hay tə zalay Har-magedoŋ.

¹⁷ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom matasəla eye a kuts wu nakə ma gəse ŋgay aye a magərmbəlom. Mət-sike me a tsənew abəra ka təv mələve i bəy Mbəlom mə gay ŋgay məvəlay wu, a gwad: «Ka ndəv.»

¹⁸ Kwayaŋna mawutsede i Mbəlom a wutsede, mbəlom a ləv ŋgwezləts. Dala a bəl dzekiḅ dzekiḅ. Kwa ahəl nakə a ge ndo hay aye na, dala kə bəl dāda andza niye bay, a ze ha siye tebiye. ¹⁹ Dala a ta ka bo bəra ndza-dāda, gəma bagwar eye a ŋgəna mahkar ada siye i gəma neheye ka mändzibəra aye tebiye ta mbəzl dər-mak. Babilon gəma bagwar eye a mayaw a gər a Mbəlom na, andza niye. A vəlay wu məse nakə a tsəhən bay aye ada a gwaday: «Sa, ndəv ha abəra mə dəma.» ²⁰ Dala neheye malawara eye ta yam aye tə dze a hud i yam tebiye ada mahəmba zəbol eye ta mbəzl bəram bəram. ²¹ Ndzalala bagwar eye hay habəlagəmgəm, tə mba haladzay tə kutsaw mə mbəlom ka ndo hay. Ndo hay tə tsalay ka gər a Mbəlom hərwi faya ta siye dəretsətseh ta ndzalala. Dəretsətseh niye na, lele bay wene wene aye, a ze ha siye tebiye.

Bazlam i ŋgwas nakə a gawa madama aye

17 Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom nəte mə walaŋ i gawla i Mbəlom neheye tasəla kwa way ta gəse mə həlay aye, a yaw ka təv ga, a gwedeŋ: «Dara hərwi ada nā bəzaka ha ŋgwas nakə a dā zləm, a gawa madama ma siye dəretsətseh. ŋgwas məge madama niye a dā ha na, gəma nakə ta dəzl bəse ta magayam hay wal wal haladzay aye. ² Bəy i mändzibəra hay ta ge mezeleme ta neŋgeye ada ndo i mändzibəra hay ta sa guzom ŋgay. Ta kwaya, ta ge mezeleme dər-mak.»

³ Tsa na, Məsəfəre Tsədaŋna eye a yaw ka təv ga, a zla ga a ye ga ha a kəsaf. Ahəl nakə neŋ mə kəsaf aye na, na ŋgatay a ŋgwas mandza eye ka wu i pesl ndozza. Gər ŋgay hay tasəla, dəram ka gər niye hay kuro. Ka bo ŋgay na, məzele hay mawatsa eye faya haladzay. Məzele neheye hay lele bay aye, faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom. ⁴ ŋgwas niye na, peteked ka bo ndozza andza bəre nakə a dāv haladzay aye, tə wu i maslawa, gura, ada tə kwar neheye lele haladzay aye. Gəse i gura mə həlay ŋgay. Gəse niye na, maraha eye

tə wu neheye ŋgwalak eye bay aye. Andza məgwede tə mezeleme nakə a gawa aye. ⁵ Ta watsa məzele ka dā'ar ŋgay. Məzele ŋgay niye a dā wu maŋgaha eye, andza məgwede: «Babilon bagwar i gəma, neŋgeye maya i ŋgwas neheye tə gawa madama aye ada tə wu ŋgwalak eye bay ka mändzibəra aye.»

⁶ Na zəba faya na, ŋgwas niye kə sa bambaz i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tə kəd tay ha na, hərwi tə gwadawa parakka Yesu neŋgeye Bəy Maduweŋ, ada ŋgwas niye kə kwaya tə bambaz tay.

Na ŋgatay andza niye na, a geŋ hərbaḅəkka. ⁷ Gawla i Mbəlom niye a gwedeŋ: «A gaka hərbaḅəkka na, hərwi mey?» A gwad: «Tsəne, na dakeye ha wu nakə maŋgaha eye ka ŋgwas nakay aye ada ka wu i pesl nakə mandza eye faya aye. Wu i pesl niye na, gər hay faya tasəla ada dəram hay kuro. ⁸ Wu i pesl niye ka ŋgatay kurre na, neŋgeye andaya tə dəre. Ane tuk na, anəke na, neŋgeye andaya sa bay. Ma tsalaweye abəra ma bəd nakə kutsik bagwar eye aye. Ahəl nakə kə tsalaw aye na, Mbəlom ma dziye ha abəra mə dəma. Kwa ahəl nakə Mbəlom kə ge mändzibəra zuk bay aye na, Mbəlom kə watsa məzele a derewel nakə tə watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Siye i ndo hay andaya neheye kə watsa məzele tay a derewel bay aye. Ndo neheye məzele tay mə derewel bay aye ta ŋgatay a wu i pesl niye na, ma gateye hərbaḅəkka hərwi a ndzawa neŋgeye na, andaya, anəke na, neŋgeye andaya sa bay ada pat mekeleŋ eye na, ma maweye mba.»

⁹ A gwedeŋ sa: «Ndo hay tā huta metsehe hərwi mətsəne wu neheye. Gər i wu i pesl neheye tasəla aye na, a dā ha mahəmba hay tasəla nakə ŋgwas niye mandza eye faya aye dər-mak. A dā ha bəy hay tasəla. ¹⁰ Mə walaŋ tay na, bəy hay zlam mələve i bəy tay ka ndəv. Neŋged nəte na, neŋgeye andaya faya mə ləviye bəy ŋgay. Matasəla eye na, həlay ŋgay eye kə slaw zuk bay. Aza həlay ŋgay kə slaw na, ma ndziye həlay tsekweŋ tsa. ¹¹ Wu i pesl nakə ahəl niye neŋgeye tə dəre aye ada anəke neŋgeye andaya tə dəre sa bay na, neŋgeye na, matsamahkar i bəy. Neŋgeye mə walaŋ i bəy neheye tasəla aye dər-mak. Ahəl nakə aza kə ndohwaw aye na, Mbəlom ma kədiye na hele hele.

¹² «Dəram neheye kuro ka ŋgatay aye na, a dā ha bəy hay kuro ta deyeweye. Ta yaw zuk bay. Mbəlom ma vəlateye gədaŋ hərwi ada nəteye ta wu i pesl niye ta ləviye mələve bəy bəre nəte. ¹³ Bəy neheye kuro aye mədzal gər tay na, nəte. Ta geye məsler a wu i pesl ta gədaŋ tay peteh hərwi ada mā ləva bəy ŋgay. ¹⁴ Ta giye vəram ta Wawa i təbaŋ. Wawa i təbaŋ ma sliye fataya hərwi neŋgeye na, Bəy Maduweŋ ka gər i bəy Maduweŋ hay. Neŋgeye Bəy a ze bəy hay tebiye. Ndo ŋgay hay faya ta pay bəzay na, tə dərev tay peteh. Neŋgeye a pala tay ha, a zalatay ada ta pay bəzay. Andza niye ta ŋgwasiye fataya tə neŋgeye.»

¹⁵ Gawla i Mbəlom niye a gwedeŋ sa: «Magayam nakə ka ŋgatay ŋgwas niye a gawa madama mandza eye ka tsakay aye na, andza məgwede: Slala hay, ndo hay mbərzəzza haladzay, gəma hay, ndo neheye tə tsik

kwa bazlam i gəma waray waray aye. ¹⁶ Dəram neheye kuro ka ngatay aye ta wu i pesl niye dərmak, ta neye dəre a ngwas niye. Ta buwiye wu hay tebiye abəra mə həlay i ngwas niye hərwi ada mâ ndza bo kəriye. Ta gəsiye na ada ta hərədiye na. Siye nakə ka zəkaw aye na, ta kaliye ha a ako, ta fəkiye na abəra mə dəma hurdək hurdək. ¹⁷ Bəy neheye kuro mədzal gər tay nətə aye ada tə gay məsler a wu i pesl niye hərwi ada mâ ləva bəy nggay na, maa ge ha andza niye na, Mbəlom. Mbəlom a ge andza niye hərwi ada t̄a ge wu nakə a say aye. Wu i pesl ma ləviye bəy nggay hus ka wu nakə Mbəlom a tsik ahəl niye mâ ge bo. ¹⁸ Ngwas nakə ka ngatay aye na, bagwar i gəma nakə ma ləviye bəy i mändzibəra hay tebiye.»

Gəma i Babilon ka mbəzl

18 Ma dəba eye na, na ngatay a gawla i Mbəlom nenged sa, faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom. Gədaŋ nggay na, bagwar eye haladzay. Ada madəve nggay nakə a dāv aye na, a dāv dzaydzay ka mändzibəra. ² A wuda ta magala, a gwad: «Babilon gəma bagwar eye ka mbəzl, Babilon ka mbəzl hele hele. Ka təra tāv mändze i məsəfəre neheye lele bay aye. Məsəfəre lele bay eye hay kwa waray waray nətəye mandza eye mə dəma. Diyeŋ neheye lele bay aye, a satay a ndo hay bay aye nətəye mə dəma. ¹³ Babilon ka mbəzl hərwi kə vəlay ha bo ka mäge mezeleme. Ndo i gəma hay wal wal tebiye ta sa guzom nggay ada bəy hay ka mändzibəra ta ge mezeleme ta nengəye. Ndo i tsakala hay ka mändzibəra ta təra zlele eye hay ta wu neheye a yatay a gər a ndo hay ka zal aye.»

⁴ Na tsəne mətsike me mekeleŋ eye a tsənəw mə mbəlom sa, a gwad:

«Nəkurom ndo ga hay, dumara abəra mə walaŋ tay bəna ka tələkum həlay a mənese ka ta sumeye dəretsətseh andza nətəye dərmak.

⁵ Dumara abəra mə walaŋ tay hərwi mənese tay a pasla bo bay haladzay ada Mbəlom kə mətsa ha gər bay.

⁶ Gumatay dəretsətseh andza nakə nətəye tə gatay a ndo hay aye.

Wu nakə tə gatay a ndo hay aye na, gumatay mâ ze niye.

Tadə nətəye tə vəlay guzom a ndo gəse nətə na, rahumatay ha gəse sulo.

⁷ Gumatay dəretsətseh haladzay hərwi ada dərev mâ ndalatay.

Tə gwad nətəye gədaŋ eye hay haladzay ada tə ndayawa wu mənday lele.

Tə gwaday a gər tay sa na, nətəye bəy bagwar eye hay.

Tə gwad gəma tay na, ma giye dəretsətseh andza madakway i ngwas təbey,

dada mədahaŋ ma ndzateye a gər təbey.

⁸ Hərwi niye, dəretsətseh ma deyeweye fataya na, ka nətə eye.

Dəvats, mədahaŋ ada mändəzlaŋ ta deyeweye a gəma tay pat eye nətə

hərwi Bəy Maduweŋ Mbəlom nengəye Mbəlom bagwar eye.

Mata ge sariya na, nengəye.

⁹ «Ahəl nakə bəy hay ka mändzibəra, neheye tə gawa mezeleme ta gəma niye ta gengis i ako nakə faya ma təmiye gəma niye na, ta tuwiye haladzay, ta giye dəmes i mədahaŋ hərwi ahəl niye nətəye mandza eye ma wiya. ¹⁰ Ta diye, ta lətsiye dərəŋ hərwi zluwer ma gateye tə dəretsətseh niye. Ta gwadiye:

“Waawayah! Waawayah!”

Nəkar Babilon gəma bagwar eye nakə gədaŋ yak a gawa andaya aye,

ka mbəzl hele hele bəre nətə na, kəkay?”

¹¹ «Ndo i tsakala hay ka mändzibəra ta tuwiye ada ta giye dəmes i mədahaŋ dərmak hərwi gəma nakə a təma aye, ndəray kwa nətə andaya mə dəma sa bay. Ndəray andaya məsəkəme wu i tsakala tay bay? ¹² Wu niye hay na, gura ta bəre, kwar lele eye hay wal wal, ada peteked ndozza eye, peteked ngwalak eye hay wal wal. Wu neheye ndo i tsakala hay ta səkəməwa ha aye na, dərizl i gərdaf neheye lele haladzay ada tə wu neh-eye ta lambad tə zler i bəgəne aye ada ta mayako lele eye hay. Ta lambad ta bəre, tə kwar. ¹³ Ndo niye hay ta səkəməwa ha mal nakə a ze huŋŋa aye wal wal dər-mak ada ta slambah neheye a ze lele aye. Ta səkəməwa ha guzom ada mal, bəle ada gufa, sla hay, təbaŋ hay, pələs hay, muta i pələs hay ada beke hay andza məgwede ndo zezeŋ hay. Ane tuk na, ndəray andaya məsəkəme fataya abəra wu niye hay sa bay.

¹⁴ «Tə tuwa, tə gwadətay a ndo i gəma niye hay: “Wu neheye a yawakum a gər aye ta təma ta ako. Zlele kurom tə wu kurom lele eye hay andaya sa bay, ka hutumeye sa bay.” ¹⁵ Ndo i tsakala neheye ta təra zlele eye hay tə məsəkəme ha wu ma gəma niye aye na, ta lətsiye dərəŋ ta gəma niye. Zluwer a gatay tə dəretsətseh bagwar eye. Ta tuwiye haladzay ada ta giye dəmes i mədahaŋ. ¹⁶ Ta gwadiye: “Waawayah, waawayah, gəma bagwar eye ka mbəzl. Nengəye a ndzawa na, andza ngwas nakə a pa ka bo peteked ndozza aye ada tə peteked neheye zler i mətul zler i mətul ada tə siye peteked lele eye haladzay aye. A pawa ka bo wu i maslawa, tə ge ta gura, tə kwar neheye lele aye. ¹⁷ Wu hay tebiye a təma andza niye tsa duh!”

«Ndo neheye faya ta diye tə kwalalaŋ i yam ada ta bagwar tay hay, ndo i tsakala neheye ti yawa a tsekene tə kwalalaŋ i yam ada ta ndo neheye tebiye nətəye mə kwalalaŋ i yam aye, ti ye tə lətse dərəŋ. ¹⁸ Ta zəba dəre, tə ngatay a gengis i ako nakə faya ma təmiye gəma niye na, ta wuda ta magala, tə gwad: “Gəma andaya andza gəma nakay bagwar eye bay.” ¹⁹ Tə tuwa, tə ge dəmes i mədahaŋ, tə kuts bətekwew a gər dəsliis dəsliis. Ta wuda, tə gwad: “Waawayah, waawayah, gəma bagwar eye ka mbəzl. Anaŋ gəma nakə ndo neheye ta kwalalaŋ i yam aye ta huta zlele na, mə həlay nggay. Bəre nətə tsa na, a mbəzl na, kəkay?”

† Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 14.3-21.

²⁰ «Nəkurom neheye mə mbəlom aye ngwasum! Gəma ka təma! Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəkurom ndo i maslaŋ i Yesu hay ada nəkurom ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, ngwasum hərwi Mbəlom kə gay sariya ka wu nakə a gakum aye.»

²¹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom gədaŋ eye, a ye a zla kwar bagwar eye andza ber i maləgəre, a kal ha a bəlay. Tsa na, a gwad: «Ta kaliye ha Babilon gəma bagwar eye andza niye, dāda ta ngateye sa bay. ²² Ndo hay ta tsəniye dāda mədze gandzaval ma Babilon, məge dəmes, məfe fagam, məfe tolom sa bay. Wuray kwa tsekweŋ ma giye andaya ma Babilon sa bay. Ndo malembede wu hay ta giye andaya sa bay, maləgəre nakə a ləwawa abəra ma təv kurom aye na, ndo hay ta tsəniye sa bay. ²³ Lalam kurom hay ta dəviye dzaydzay ka niye sa bay. Ta tsəniye məbəbəle wuray huwwa i ndo məzle dahəlay hay mə gay kurom sa bay. Ahəl niye ndo i tsakala kurom hay ta ze ha siye i ndo i tsakala hay ka məndzibəra tebiye. Ka vatay gər a ndo hay kwa mənğay ta madaŋ kurom. Hərwi niye nəkurom ka nasumeye andza niye. ²⁴ Mbəlom a ngatay a bambaz i ndo məde ha bazlam ngay hay, ada a bambaz i ndo ngay hay. Bambaz i ndo neheye ka məndzibəra tebiye tə kəd tay ha aye na, ka gər tay.»

19 Ma dəba eye na, na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom andza ndo hay haladzay ta tsikiye me. Tə gwad:

«Hələluya! Zambadumay a Mbəlom.

Maa təma tay ha ndo hay na, neŋgeye.

Neŋgeye məzlab eye, neŋgeye gədaŋ eye a ze kwa mey.

² Neŋgeye na, ndo i dedek,

a ge sariya ngay a ndo hay na, ta dedek.

Kə gəs na maya i ngwas neheye tə gawa madama aye.

Ngwas niye na, kə nas tay ha ndo hay ka məndzibəra tebiye tə wu neheye lele bay aye.

Mbəlom kə vəlay dəretsətseh a ngwas niye hərwi nakə a kəd ndo i məsler ngay hay aye.»

³ Ma dəba eye, tə ma faya sa, tə gwad:

«Zambadumay a Mbəlom.

Geŋgis nakə a tsalaw abəra ma gəma niye aye na, ma ndəviye bay, ma tsalaweye huya andza niye.»

⁴ Tsa na, madugula hay kuro kuro sulo gər eye fad ada wu neheye fad aye ta dəkw gurmets kame i təv məndze niye Mbəlom mandza eye faya aye ada tə dəslay ha gər, tə gwad: «Hələluya! Nəkar Mbəlom bagwar eye.»

Magurlom i məzle dahəlay

⁵ Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ma təv məndze i bəy eye, a gwad:

«Zambadumay a Mbəlom kway,

nəkurom ndo məge məsler ngay hay, nəkurom neheye ka rəhumay ha gər ta dedek, kwa wawa hay kwa bagwar hay.»

⁶ Na tsəne mətsike me neŋged a tsənew sa andza ndo hay haladzay məbərəzza faya ta tsikiye me. A

tsənew sa na, andza mazaw bagwar eye nakə a vaw ka mahəmba aye. A tsənew andza maləve i mbəlom bagwar eye dərmak. Neŋ faya na piye faya zləm na, mətsike me niye a gwad:

«Nəkar Mbəlom bagwar eye

hərwi Bəy Maduweŋ Mbəlom kway na, gədaŋ eye.

Maa ləva wu hay tebiye na, neŋgeye.

⁷ Ngwasakwa, dərev kway mā ge laŋlaŋ lele.

Zambadakway hərwi həlay eye kə slaw.

Wawa i təbaŋ ma zliye dahəlay.

Dahəlay maləva bo eye tsiy, faya ma həbiye.

⁸ Ta vəlay tsəved məpe ka bo peteked nakə tsədaŋŋa,

ndəlub kwa tsekweŋ andaya faya bay aye,

ada nakə a dəv haladzay pəzləd pəzləd aye.

Ngwalak ngwalak i peteked niye a da ha na,

wu neheye ngwalak eye ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ge aye.»

⁹ Tsa na, gawla i Mbəlom eye andaya a gwedeŋ:

«Watsa a derewel na, mənğwese ma ndziye ka ndo neheye tə zalatay a magurlom i məzle dahəlay i Wawa i təbaŋ aye.»

Gawla i Mbəlom niye a gwedeŋ sa na: «Bazlam neheye anaŋ aye na, dedek. A yaw na, abəra mə bazlam i Mbəlom.»

¹⁰ Na tsəne andza niye na, na dəkw gurmets kame

ngay hərwi mədəslay ha gər, ane tuk na, a gwedeŋ:

«Kā ge andza niye bay. Neŋ dərmak na, ndo i məsler i

Mbəlom andza nəkar ada andza malamara yak neheye

tə pa mədzal gər tay ka bazlam i Yesu nakə a da ha

aye. Dəslay ha gər duh na, a Mbəlom.»

Maa vəlatay gədaŋ a ndo i maslaŋ i Mbəlom na, bazlam nakay.

Vəram bagwar eye

¹¹ Ma dəba eye na, na ngatay magərmbəlom məhəndəka eye tuwaŋŋa. Pəles herre eye malətsa eye

mə dəma ada ndoweye andaya mandza eye faya

tuŋŋa, tə zalay na, ndo i dedek ada ndo nakə a ge wu

ta tsəved aye. Ma giye sariya ada ma giye vəram ta

dedek. ¹² Dəre ngay a dəv andza dərneh i ako. Kə pa

dzagwa i bəy a gər haladzay. Ta watsa faya məzele.

Ndəray a sər məzele niye bay, maa sər na, neŋgeye

nəte. ¹³ Kələmedze ngay nakə ka bo aye na, bambaz

faya haladzay. Məzele ngay na, bazlam i Mbəlom.

¹⁴ Slala i sidzew hay wal wal mə mbəlom tə pay bəzay.

Nəteye mandza eye ka pəles herre eye hay. Peteked

tay hay ka bo na, herre kwa tsekweŋ ndəlub faya bay

dərmak. ¹⁵ Maslalam matasla eye hepepe, a yaw abəra

mə bazlam ngay. Ta maslalam niye na, ma həhariye

tay ha ndo neheye ta təma bazlam ngay bay aye. Ma

təriye bəy ta gədaŋ eye ka gər tay. Ma məbərasiye tay

ha məbərasi məbərasi andza hohway neheye ta

məbərasiwə tay ha hərwi maditsaw abəra mə dəma

yam aye. A da ha niye na, mevel i Mbəlom bagwar eye.

¹⁶ Ta watsa məzele ngay ka peteked ngay ada ka gwas

ngay. Tə watsa na, tə gwad: «Neŋgeye na, bəy ka gər i

bəy hay tebiye. Bəy Maduweŋ ka gər i bəy maduweŋ

hay tebiye.»

¹⁷ Tsa na, na ngatay a gawla i Mbəlom neŋged malət-sa eye ka pat. A wuda ta magala, a zalatay a diyeŋ neh-eye faya ta tsəviye ta magərmbəlom aye, a gwadatay: «Hayum gər, dumara ndayum bagwar i magurlom nakə Mbəlom a da aye. ¹⁸ Dumara həpədum slo i mədahaŋ i bəy hay, həpədum slo i mədahaŋ i sidzew hay tə slo i bəy tay hay. Həpədum slo i pələs hay tə slo i ndo neheye tə tsalawa faya aye ada tə slo i ndo hay tebiye, kwa slo i beke hay, kwa i ndo neheye nəteye beke hay bay aye, kwa i bagwar hay, kwa i wawa hay.»

¹⁹ Tsa na, na ngatay a wu i pesl niye ada ta bəy i mändzibəra hay. Sidzew tay hay tə haya gər hərwi mäge vərəm ta ndo nakə a tsal ka pələs herre eye ada ta sidzew ŋgay hay. ²⁰ Ahəl nakə ta dazlay a vərəm aye na, ndo niye tə sidzew ŋgay hay tə gəs na wu i pesl ta ndo nakə a gwad neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom, azlakwa neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom bay aye. Maa ge masuwayaŋ kame i wu i pesl na, neŋgeye. Andza niye, a vatay gər a ndo hay ka matəme ka bo tay ŋgodgor i wu i pesl ada ka mədəslay ha gər a kule nakə a ge aye. Ahəl nakə tə gəs wu i pesl ta ndo niye a gwad neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye na, tə kuts tay ha a dəlov i ako tə dərə. Ako niye a təma na, andza dəlov a təma andza gufa i wur i kudamasara. ²¹ Sidzew i wu i pesl hay na, ndo niye tə pələs aye a kəd tay ha ta maslalam nakə a yawaw abəra mə bazlam ŋgay aye. Diyeŋ hay tebiye, tə yaw tə nda mədahaŋ tay, tə rah.

Bazlam nakə a tsik ka məve gwezem aye

20 Ma dəba eye na, na ngatay a gawla i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom, kəle mahəndəke abəra ma bəd nakə kutsik bagwar eye mə həlay ŋgay. Tsalalaw bagwar eye a mba haladzay mə həlay ŋgay dərma. ² A ye naha, a gəs gədam. Gədam niye na, dədə, andza məgwede Fakalaw nakə a vaway gər a ndo hay ahəl niye aye. Gawla i Mbəlom niye a gəs, a dzawa na. Ma ndziye madzawa eye məve gwezem. ³ Gawla i Mbəlom a dzawa na Fakalaw niye na, a kal ha a bəd nakə kutsik bagwar eye, a dərəzl faya. A dərəzl faya na, lele tə kəle mədərəzle hərwi ada mā vatay gər a ndo hay ka mändzibəra sa bay. Ma dəba i məve gwezem na, ta pəliye ha, ane tuk na, ma ndziye tsekweŋ tsa.

⁴ Ma dəba eye na, na ngatay a təv mändze hay i bəy, ndo hay mandza eye faya. Mbəlom kə vələtay gədaŋ ka məgatay sariya a ndo hay. Na ngatay a məsəfəre i siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu dərma. Ndo hay tə dəs fataya abəra gər ahəl niye dedede hərwi nakə tə pa mədzal gər tay ka Yesu aye ada hərwi nakə tə dawa ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye na, ta dəslyay ha gər a wu i pesl niye bay, ta dəslyay ha gər a kule ŋgay bay, ŋgodgor ŋgay andaya fataya ka da'ar təbey kwa ka həlay andaya bay. Na ngatay na, nəteye tə dərə. Nəteye tə Yesu Kəriste ta ndziye ma bəy məve gwezem. ⁵ Niye na, tə lah mələtsew abəra ma mədahaŋ aye. Siye i ndo hay na, tə lətseweye zuk bay. Ta lət-

seweye na, məve gwezem ma ndəviye abəra mə dəma təday.

⁶ Məŋgwese ka ndo niye hay tə lah mələtsew aye. Mbəlom kə pa tay ha wal. Məməte masulo eye ma sliye fataya məgatay wuray sa bay. Ta təriye na, ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom ada a Yesu Kəriste. Nəteye tə Kəriste ta ndziye ma bəy məve gwezem.

Mbəlom a sla ka Fakalaw

⁷ Fakalaw kə ndza madzawa eye məve gwezem na, ta gəriye ahaya abəra ma bəd. ⁸ Kə ndohwaw abəra ma bəd na, ma diye mata vatay gər a ndo hay ma gəma hay wal wal sa. Tə zalatay a gəma niye hay na, Gog ta Magog. † Ma hayatay gər ka təv manəte eye hərwi ada t̄a ge vərəm ta Mbəlom. Nəteye na, haladzay wurkenkene andza hewiyəŋ nakə mə magayam aye. ⁹ Na ngatay na, tə ndohwaw tsid tsid ti ye kwa a ŋgay, ti ye tə lawara təv i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu andza məgwede gəma nakə Mbəlom a wuda haladzay aye. Ane tuk na, ako a mbəzlaw fataya mə mbəlom, a təma tay ha tələmed tələmed. ¹⁰ Fakalaw niye a vatay gər na, tə gəs na tə kal ha a dəlov i ako. Mə dəma na, gufa i kudamasara wafafafa faya ma təmiye. Tə kal ha na, a təv nakə ba tə lah məkal ha a dəma wu i pesl ta ndo nakə a gwad neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye. Andza niye, ta siye dərətsətseh həpat ta həvad ka tor eye mə dəma.

Maduk i duk i sariya

¹¹ Ma dəba eye na, na ngatay a təv mändze i bəy a zəba herre. Ndo andaya mandza eye faya. Mändzibəra ta magərmbəlom tə dze abəra kame ŋgay, ta ngatateye sa bay. ¹² Tsa na, na ngatay a ndo neheye tə mət aye tebiye, kwa bagwar hay, kwa wawa hay. Nəteye malətsa eye kame i təv mändze i bəy. Tsa na, ndoweye a həndək dərəwel hay. Ta həndək dərəwel mekeleŋ eye dərma. Neŋgeye na, ta watsa a dəma məzele i ndo neheye tə huta sifa nakə dedek aye. Ma dəba eye ta həndək dərəwel niye hay na, Mbəlom a gatay sariya a ndo neheye tə mət aye. A gatay sariya na, təde təde ka wu tay neheye tə ge aye, tə watsa na a dərəwel niye hay aye. ¹³ Ndo neheye tə mət ma bəlay aye tə ndohwaw tebiye abəra ma bəlay. Mədəhaŋ neheye ma bəd ma təv mändze i mədahaŋ hay aye tə ndohwaw abəra mə dəma tebiye. Mbəlom a gatay sariya tebiye təde təde ka məsler tay. ¹⁴ Tsa na, tə kal ha məməte ta təv mändze i mədahaŋ hay a dəlov i ako. Dəlov i ako niye na, təv nakə ndo hay ta mətiye mə dəma masulo aye. ¹⁵ Tadə ndoweye məzele ŋgay andaya mə dərəwel i ndo neheye ta huta sifa aye bay na, ta kal ha a dəlov i ako niye dərma.

Magərmbəlom wedeye ta mändzibəra wedeye

21 Ma dəba eye na, na ngatay a magərmbəlom wedeye ta mändzibəra wedeye. Magərmbəlom makurre eye ta mändzibəra makurre eye ta dze. Ada

† Zəba mə Ezekiyel 38-39.

bəlay andaya sa bay kə dze. ² Na nğatay naha a gəma tsədaŋŋa eye, gəma niye na, Zerozelem wedeye nakə faya ma mbəzlaweye abəra ka təv i Mbəlom aye. Gəma niye na, a lambad bo, a le haladzay andza dahəlay nakə a lambad bo lele ma diye a gay i zal aye. ³ Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ka təv məndze i bəy ta magala, a gwad: «Zəbum, Mbəlom kə ge gay nğay a walaŋ i ndo hay, ma ndziye tə nəteye. Ta təriye ndo nğay hay. Neŋgeye Mbəlom nəte nğwen ma ndziye tə nəteye. ⁴ Ma takadiye na yam dəre tay. Ta mətiye sa bay tebiye. Wuray ma ndalateye sa bay. Ta tuwiye sa bay, wuray ma wuriye fataya sa bay. Wu guram eye hay ta dze.»

⁵ Tsa na, ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye, a gwad: «Zəba, na giye wu hay tebiye wedeye hay.» Tsa na, a gweden: «Watsa wu nakay hərwi bazlam neheye na, dedek, makəraw me kwa tsekwen andaya mə dəma bay.»

⁶ A gweden sa: «Ka ndəv. Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa. Neŋ makurre i wu hay tebiye ada neŋ mandəve i wu hay tebiye. Ndo nakə yam a gay aye na, na vəleye yam kəriye. Yam niye a nğəzaw ma bədiyem. Yam niye na, yam nakə ma vəlateye sifa a ndo hay aye. ⁷ Ndo nakə kə nğwasa ka dəretsətseh aye na, na vəleye wu neheye tebiye. Na təriye Mbəlom nğay, neŋgeye ma təriye wawa ga. ⁸ Ane tuk na, ndo i takazay hay, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ndo neheye dərev tay lele bay aye, ndo məkəde gər i ndo hay, ndo məge madama hay, madaŋ hay, ndo məpay bəzay a kule hay, ndo i parasay hay, nəteye duh ta diye na, a dəlov i ako. Gufa i kudamasara nakə a təma wafafafa aye mə dəma. Ta mətiye məməte masulo aye na, mə dəma.»

Zerozelem wedeye

⁹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv ga. Neŋgeye nəte mə walaŋ i gawla i Mbəlom neheye tasəla ta gəse mə həlay tay aye neheye maduk i duk i dəretsətseh mə dəma maraha eye. A yaw na, a gweden: «Dara, na dakeye ka dahəlay nakə Wawa i təbaŋ ma zliye aye.» ¹⁰ Tsa na, Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a yaw ka gər ga ada kwayaŋŋa gawla i Mbəlom niye a zla ga, a ye ga ha a mahəmba bagwar eye sololololo. A deŋ ka Zerozelem gəma tsədaŋŋa eye, faya ma mbəzlaweye abəra ma magərmbəlom, a mbəzlaw abəra ka təv i Mbəlom. ¹¹ Gəma niye na, a dəv dzaydzay andza kwar lele eye, a wuzl dəre andza malam. Maa wuzl dəre niye na, məzlab i Mbəlom. ¹² Tə lawara na gəma niye na, ta zled. Zled niye madəzla eye dabasəm eye ada zəbol eye dərmak. Tə ge faya məged i məfələkwe a dəma na, kuro gər eye sulo, ada gawla i Mbəlom kwa way ka məged neheye kuro gər eye sulo aye. Ka məged niye hay na, tə watsa faya məzele kuro gər eye sulo i slala i İsrayel hay. ¹³ Gəma niye na, hawal fad. Ka hawal niye hay fad aye na, məged faya mahkar mahkar. Mahkar ta diye i bəzay, mahkar ta diye i pat mədəde ada mahkar ta diye i tsakay, mahkar ta diye i Salawa. ¹⁴ Tə pa mədok i zled i gəma niye tə kwar bag-

war eye hay kuro gər eye sulo. Ka kwar niye hay nəte nəte tə watsa faya məzele i ndo i maslaŋ i Wawa i təbaŋ kuro gər eye sulo.

¹⁵ Gawla i Mbəlom nakə faya ma tsikeneye me aye na, sakwal i gura mə həlay. Sakwal niye na, hərwi mələve ha wu hay. A ye, a ləva ha gəma, məged eye hay ada zled i gəma eye. ¹⁶ Hawal i gəma niye fad na, tə ləva ta ze a bo bay. Gawla i Mbəlom a ləva na gəma eye ta sakwal nğay niye. Zəbol nğay eye na, gwezem kuro gər eye sulo. Zlabatam nğay eye tə solololo nğay eye andza niye dərmak. ¹⁷ Ma dəba eye, gawla i Mbəlom a ləva zled niye. Solololo nğay eye temerre tə kuro kuro fad gər eye fad. A ləva na, andza nakə ndo hay tə ləvawa wu aye. ¹⁸ Tə dəzl zled niye na, tə kwar nakə tə zalay *zaspə* aye. Gəma niye na, ta dəzl ta gura lele dəre a tsara ha andza malam. ¹⁹ Tə wurkatsa na mədok i zled niye na, tə kwar neheye wal wal a le haladzay aye. Kwar eye niye hay na, tə zalatay *zaspə*. Masulo eye na, tə zalay *safir*, mamahkar eye tə zalay *apate*, mafad eye tə zalay *emerod*, ²⁰ mazlam eye tə zalay *sardowan*, maməkwa eye tə zalay *kornalin*, matasəla eye tə zalay *kərisolite*, matsamahkar eye tə zalay *beril*, matsid eye tə zalay *topaz*, makuro eye tə zalay *kərisopəras*, makuro gər eye nəte tə zalay *hisinje*, makuro gər eye sulo tə zalay *ametiste*. ²¹ Wu i məged niye kuro gər eye sulo eye i kwar, tə zalay *perəl*, a le haladzay. Təv məhay gər i gəma niye na, ta ndərat faya na, gura lele dəre a tsara ha aye.

²² Na nğatay a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ma gəma niye bay hərwi Bəy Maduwer Mbəlom bagwar eye ada Wawa i təbaŋ nəteye wu tay ma təv maduwule me. ²³ Na zəba dəre na, pat ta kiye ta təriye kəriye ma gəma niye hərwi dzaydzay i Mbəlom a dəv mə dəma. Wawa i təbaŋ neŋgeye a vəl dzaydzay ma gəma niye. ²⁴ Slala hay wal wal ka məndzibəra ta həhaliye ma təv dzaydzay nğay ma gəma niye. Bəy i məndzibəra hay ta fələkwiye a dəma tə zlele tay hərwi məvəlay wu a Mbəlom. ²⁵ Məged i gəma niye ma ndziye na, tuwaŋŋa hwapat ta dərəzliye na bay. Ta dərəzliye na dəda bay hərwi həvad andaya sa bay. ²⁶ Ta zliye zlele tə wu neheye lele aye ka məndzibəra, ta fələkwiye ha a gəma niye hərwi məvəlay a Mbəlom. ²⁷ Wu neheye lele bay aye ta sliye faya mede a dəma bay. Ndo neheye dərev tay manasa eye ada ndo i parasay ta fələkwiye a dəma bay dərmak. Mata fələkwe a dəma na, ndo neheye tə watsa məzele tay a derewel i Wawa i təbaŋ aye. Maa huta sifa dedek eye na, nəteye.

22 Ma dəba aye na, gawla i Mbəlom niye a deŋ ka magayam wuray yam mə dəma. Yam eye niye na, mə vəliye sifa a ndo hay. A wuzl dəre andza malam ada a yaw na, abəra ka təv məndze i bəy i Mbəlom ta Wawa i təbaŋ. ² A va ma wuzlah i tsəved i gəma niye. Ka tsakay i yam niye na, dərizl i gərdaŋ nakə mə vəliye sifa a ndo hay aye kə ndzohwaw. A ndzohwaw na, diye sulo sulo. Ka məve nəte na, a wa sik kuro gər eye sulo. Ka kiye na, a wa sik nəte. Slambah eye hay na, sidem. Ma mbəliye tay ha slala i ndo hay wal wal tebiye.

³ Wu neheye Mbəlom a vəlawatay mezeleme aye na, ma giye andaya ma gəma niye bay. Mata ge andaya ma gəma niye na, təv mändze i bəy i Mbəlom ta Wawa i təbəñ. Ndo ngay hay ta dəsleye ha gər. ⁴ Nəteye na, ta ngateye a dərə ngay, ta watsiye məzele ngay ka da'ar tay. ⁵ Həvad ma giye andaya sa bay, lalam hay tə pat ta təriye kəriye hərwi Bəy Maduweñ Mbəlom bo ngay eye ma dəvateye dzaydzay. Ada nəteye na, ta ndziye ma bəy ka tor eye.

⁶ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a gwedeñ: «Bazlam neheye na, dedek, maraw me andaya kwa tsekwenə mə dəma bay. Bəy Maduweñ Mbəlom a vəlatay Məsəfəre ngay a ndo məde ha bazlam ngay hay hərwi ada tə də ha bazlam ngay. A sləraw gawla ngay hərwi ada mə yaw mə dətay ha a ndo i məsler ngay hay wu nakə mazlambar ma deyeweye kame aye.»

Yesu ma maweye

⁷ Yesu a gwad: «Tsənum, mazlambar na miye naha bəse. Mbəlom ma piye ngama ka ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu nakə mə dərəwel nakay aye hərwi a yaw na, abəra ma Məsəfəre i Mbəlom.»

⁸ Neñ Yuhana, na tsəne wu neheye tə zləm ga, na ngatatay tə dərə ga. Ahəl nakə na tsəne aye ada na ngatatay aye na, na kal ha bo kame i gawla i Mbəlom nakə a bəzeñ ha aye hərwi mədəslyay ha gər. ⁹ Ane tuk na, a gwedeñ: «Kā ge andza niye bay. Neñ na, ndo i məsler i Mbəlom andza nəkar ada andza malamar yak neheye nəteye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye ada andza siye i ndo neheye faya ta rəhay ha gər a bazlam neheye mə dərəwel nakay aye. Kā dəslyay ha gər na, a Mbəlom.»

¹⁰ A gwedeñ sa: «Mbəlom kə də ha wu nakə ka watsa a dərəwel nakay aye. Ka ngaha na bazlam neheye bay, dətay ha a ndo hay hərwi wu neheye ta giye bo na, bəse. ¹¹ Neñ faya na gwadateye a ndo neheye ta wuda wu nakə lele bay aye. Tadə a sakum məge mənese na, dum ha kame kame andza niye huya. A nəkurom neheye dərəv kurom manasa eye, tadə a sakum matəre andza niye na, dum ha kame kame andza niye huya. Ndo nakə faya ma giye wu nakə a say a Mbəlom aye na, mə ge lele huya. Ndo nakə faya ma pay bəzay a Mbəlom aye na, mə pay bəzay a Mbəlom andza niye huya.»

¹² Ma dəba aye na, Yesu a gwedeñ sa: «Tsəne, na miye naha bəse. Na həliye naha wu hay ka həlay hərwi

ada nə vəl kwa a way merəbe i məsler ngay. ¹³ Maa dazlay a wu tebiye na, neñ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neñ gwa. Neñ makurre i wu hay tebiye ada neñ mandəve i wu hay tebiye

¹⁴ «Məngwese ma ndziye ka ndo neheye ta bariye pe-teked tay hay tsədəñña eye. Nəteye ta hutiyə tsəved məfələkwe a gəma niye. Nəteye na, ta hutiyə tsəved mände hohway i dərizl i gərdaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. ¹⁵ Ndo neheye ta təra andza kəra aye ada madañ hay ta ndo neheye tə gawa mezeleme aye, nəteye na, ta ndziye ma bəra. Ndo məkəde gər i ndo hay dərək ada ta ndo neheye tə dəslyay ha gər a kule aye, ndo neheye tə vəlaway ha bo tay a maraw me aye, nəteye tebiye ta ndziye ma bəra, ta fələkwiye dafa a gəma niye bay.

¹⁶ «Neñ Yesu, na sləra naha gawla i Mbəlom ga na, hərwi ada mə ye, mə dəkum ha wu neheye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye wal wal təv tasəla aye. Neñ na, ndo nakə faya ka həbum-eye ma deyeweye abəra ma gwala i Davit aye. Neñ na, bamta i dərə mətsede nakə a dəwawa ta mekedə aye.»

¹⁷ Məsəfəre Tsədəñña eye ta dahəlay, tə gwad: «Dara.» Nəkurom neheye faya ka tsənumeye wu neheye, gwadum: «Dara.»

Nəkurom neheye yam a gəkum aye, dumara sum yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. Ta vəliye kəriye a ndo neheye a satay məse aye.

Mandəve i bazlam

¹⁸ Neñ Yuhana faya na gateye daf a ndo neheye faya ta tsəniye wu neheye mə dərəwel nakay aye. Tadə ndoweye ka səkah ha wu ka bazlam neheye mə dərəwel nakay aye na, Mbəlom ma səkaheye ha dərət-sətseh nakə ka dzəngum mə dərəwel nakay aye.

¹⁹ Tadə ndoweye kə zla wu abəra mə bazlam i Mbəlom na, Mbəlom ma həliye hohway i dərizl i gərdaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye abəra ka bəmalə ngay. Ma hutiyə təv ma gəma i Mbəlom bay. Ba dərəwel nakay kə tsik ka hohway ta gəma niye tsiy.

²⁰ Yesu a gwad ka wu neheye tebiye na, dedek aye, ma gwadiye: «Ayaw, na miye naha bəse.»

Ayaw Bəy Maduweñ ga Yesu, dara.

²¹ Yesu Bəy Maduweñ kway mə pa fakuma ngama tebiye.